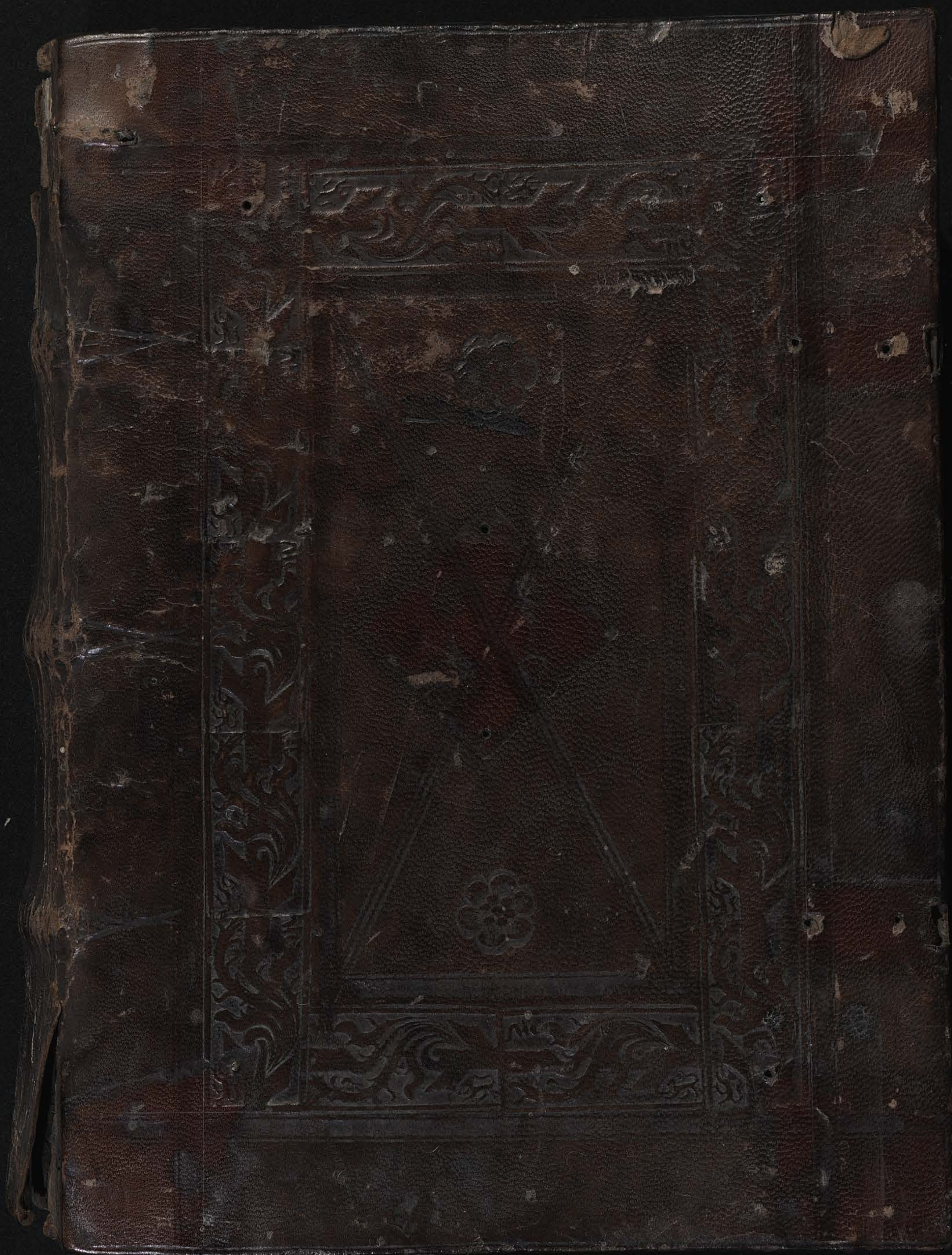

V
B J
C

liber legatus pro libraria Maioris Collegii artistarum
per doctorem Mertonsis(?) olim Steenbrek
obiit pridie ... 1421

fo:
primus impressio(?) 16
de 3a ... 1511
... ...
fo 163

Sermones Francisci de Mayrone
Gregorii Papae Pastorale. Expositio
super Cantica Canticorū, Ezechielem;
Dialogi

francissi marzonus

Tabula alphabetica super primo volumine sermonum de tempore elegantissimi viri et professoris Francisci de Mayrone ordinis minorum a dominica prima adventus usque ad feriam quartam in paschalibus bene quotata incipit feliciter.

F. Pe. My. Car. Bac.

Arti. i. articulo vel lis.
Consi. i. consideratione vel bus.
Conclu. i. conclusione vel bus.
Corre. i. correlario vel riis.
Conte. i. contemplatione vel bus.
Decre. i. decreto vel tis.
Docu. i. documento vel tis.
Dub. i. dubio vel biis.
Nota. i. notabili vel bus.
Princi. i. principali vel bus.
Proba. i. probatione vel bus.
Parte. i. parte vel bus.
Questi. i. questione vel bus.
Requi. i. requisito vel tis.
Rati. i. ratione vel bus.
Ser. i. sermone vel bus.
Veritate. i. veritate vel bus.

Sermones huius primi voluminis sunt. 92.

Sequit̄ littera C

Sequit' littera D

Sequitur de littera F

Sequitur littera I

K in C reperies

Sequitur littera L

Sequitur littera M

Sequit littera P

Sequit littera S

C

Seqtur littera V

Seqtur littera Z

Explicit tabula super primo volumine sermonum de tempore ab aduentu vsq3 ad feriaz quartaz i paschalibus doctoris illuminati magistri Francisci de Mayrone de ordine minorum. Et sunt sermones numero. 92.

Quadragesimale doctoris illuminati Francisci de Mayronis.

¶ Incipiunt sermones aurei doctoris illuminati Francisci de mayronis ordinis minorum ab aduentu cum quadragesimali usque ad quartam feriam post pascha.

¶ Dominica prima aduentus. Sermo primus de epistola et habet quinque consideratões.

F Ratres scientes quia hora est iam nos de somno surgere etc. Ad Ro. 13. Aduentus domini quatuor dñicis celebratur: quia quadruplex est aduẽtus xpi. ¶ Primus in mundum per carnis assumptionem. ¶ Secũdus in mentẽ per gratie infusionem. ¶ Tertius in mortem per aie susceptionem. ¶ Quartus ad iudicium per meritorum discussionem. ¶ In hac tñ dominica de ultimo aduẽtu agitur. Hac de causa quia ad illum maxime humana mens cõtremiscit et excitatur: in ea timor dñi qui est initium omnis boni. Et quia mũdani per delectationem quiescunt in vanitatibus mundi: in quibus quãdiu permanent: indigni sunt gratia dei. Ideo apl's in epistola excitat tales: vt postpositis vanitatibus seculi in quibus dormiunt et quiescunt: ad gratiam dei que est salus nostra: digne se disponant dicendo: Hora est iam etc. quasi dicat nunc tps est vt a vanitatibus spiritualiter resurgamus. Hora ista spiritualem in nobis resurrectionem designat: in qua nobis salus nostra appropinquabit. ¶ Est tñ notabile quod totũ tps vite nostre dicitur dies vnus. Dicitur autẽ dies: quia illuminati fidei lumine: meritorie poterimus operari gratia cooperante. Unde sicut oculus clare videns: non cognoscit differẽtias rerum: nisi aer illuminetur splẽdore solis: sic reuera intellectus lumine fidei illuminatus. Dicitur autem dies vna: quia nec ante: nec post istam vitam poterimus operari meritorie. Et ideo dicitur etiã dies salutis. 2. cori. 6. In die salutis adiuui te Nunc aũt diem precessit nox siue caligo errorum ignorantie siue ruine spiritualis et casus culpe. ¶ Cum igitur aia penitens deflet errorẽ et plangit culpam: cõmutat noctem in diem: et ruinam in resurrectionem. Unde dicit: Nox precessit: dies aũt appropinquabit. Et sic abicientes opera tenebrarum: induamur arma lucis Que autem sunt opera tenebrarum: enumerat dicens. Non in comessationibus etc. Arma lucis sunt indumẽta virtuosa: quibus induimur: id est sequimur dominum nostrum ihm xpm. Hec est sententia moralis.

¶ Circa totum occurrũt quinque considerations.

Prima consideratio.

P Rima est videre quid per somnũ intelligatur: vbi ponuntur due cõclusiones ¶ Prima cõclusio est quod somnus est secundum Aristotelem vinculũ et imobilitas sensuum. Nam virtus sensibilis et motiua in somno ligatur. Uigilia vero est solutio sensuum. Ex quibus videtur quod vigilia nobilior est somno: quia solutio virtutis sensitiue est nobilior eiusdẽ ligatione. Unde sicut imobilitatio sensuum ostendit somnũ: sic mobilitatio ostẽdit vigiliã sicut apostolus dicit somnum esse quandam immobilitationem et cessationem ab opere meritorio. Unde illi qui sunt sine gratia in mundanis quiescentes: propter dicuntur dormientes Quid enim sunt ista mundana: nisi quedam figmenta sensibilia et vanitates istius mundi: que delectãt admodum somni nõ satiantis. Unde psal. Dormierunt somnum suum et nihil inuenerunt etc. Sic etiam illi qui sunt in gratia: dicuntur vigilãtes: quia existẽtes in cõtinuo motu virtuose exercitatõis: sopiti mundo: vigilant ad eterna. Ideo dicit sponsa in cantico. 5°. Ego dormio et cor meum vigilat. Sed in vanitatibus quidam dormiũt tam grauiter quod nec ad clamorem predicationis: nec ad tonitruum cõminationes: nec ad fulmina diuine aiaduersionis excitantur. Tales valde timere possunt: ne somnum morti cõtinuent. Sicut de sizara legitur Iudic. 14. Quidam etiã dormiunt lente. s. pigri ad operandũ. Hij etiam orto iam sole non possunt euelli de somno: quos dominus arguit Matth. 26. Non potuistis vna hora vigilare mecum. 2. corin. 2. Id quod in presenti est: momentaneũ est etc. ¶ Quidam etiam in nocte dormiunt: vt infideles per ignorantiã peccantes: quos ignorantia excusat: sed nõ a toto Psal. Noctẽ verterũt in diem. ¶ Non mirum si torpet in vitijs qui nõ habet notitiam veritatis. ¶ Sed valde mirum videtur de fidelibus qui dormiunt in die orto iam sole. i. reuelata euãgelica veritate. Et ideo tales vt euigilẽt: sunt pungẽdi stimulo triplici. s. mortis et iudicij: et ignis eterni. vñ eccli. vltimo. Verba sapien

tum quasi stimuli: vt dicaꝛ. Hora est iam nos ⁊c. quasi dicat ne moꝛꝭ acerbitas: iudicij strē nuitas: ⁊ dānationis ꝑpetuitas nos inueniat hoꝛa est. i. nūc in tꝑe gratie expedit vt a vani tatibus resipiscamus. ¶ Scđa ꝯclusio est ꝙ talis somnus: q est recessus virtutis sensitiue ab exterioꝛibus: a q̄tuoꝛ causaꝛ. ¶ Primuꝫ est ꝓfunda cogitatio. ¶ Scđm est magna af fectio sensus circa aliqđ sensibile. ¶ Tertiuꝫ est laboꝛ coꝛpoꝛalis. ¶ Quartū est euapoꝛa- tio a loco digestionis ad caput virtute calidi. ¶ Primuꝫ patet. Naꝫ cuꝫ aliqs ꝓfunde co gitat in parte in qua fit cogitatio: fit magna cō sumptio caloꝛum ⁊ spirituuꝫ: ⁊ tunc reuocaꝛ caloꝛ ab oꝛganis ⁊ sensibus exterioꝛibus: vt ibi confoꝛtetur. Et ideo tunc talibus si aliqd ponaꝛ super oculos: illud nō vident: sed sunt sicut doꝛmientes: ⁊ tandem sine dubio reuo- cantur spiritus ad interioꝛa: vt ꝯfoꝛtenꝛ. ⁊ tūc doꝛmiunt ꝭm veritateꝫ: ⁊ talibus etiam in il- lo somno ꝯtingit videre mirabilia. Sic etiaꝫ causaꝛ somnus spiritualis. Nam cuꝫ aliqs so licitudine distrahiꝛ imaginando qualiter sibi acquirat vana mundi delectabilia: vt ipsis in oꝛdinate fruaꝛ: pro certo tūc euanescit caritas ⁊ spiritus etiam ꝯsumiꝛ deuotionis. Et tunc etiam dilectio que ferꝛ in vana mundi delecta bilia exercitata ī sensibus exterioꝛibꝰ: ab ip̄is reuocaꝛ ad interioꝛeꝫ mētis affectioneꝫ: vt vi goꝛetur. Et tunc si aliqua spiritualis infoꝛma tio ponatur eis suꝑ oculos: non vident: qꝛ ce cauit eos malitia eoꝛum: sed sunt doꝛmiētes. ¶ Primo qꝛ ponūt suam felicitatem in hijs que nō satiant: sed per modum somni euane- scunt: ⁊ tunc etiaꝫ contingit eis videre mira bilia in q̄bus decipiūtur. vnde mirabile est ꝙ credunt tunc tales vanitates durare semper. ¶ Scđo qꝛ ponunt in hijs felicitatem: que vt vapoꝛ euanescūt. ¶ Tertio qꝛ delectationes tales preponunt eternis. Ne igitur sic seduca mur: apl's ꝑmo coꝛin. 16. hoꝛtaꝛ nos ad vigi- landum: vt circōspicientes ꝑseueranter in fi- de: foꝛtiter resistamus: dicens. vigilate: state in fide. ¶ Scđm etiam pꝫ: qꝛ cum aliqs sen- sus nimis afficiꝛ circa aliqđ possibile in ipso delectādo ⁊ gaudēdo: tunc in illa parte fit ma gna ꝯsumptio caloꝝ ⁊ spiritus alioꝛum sensi tiuoꝛum ad illam partem mittunꝛ ⁊ tandeꝫ ad interioꝛa reuocanꝛ: vt ꝯseruenꝛ: ⁊ fit somnus Sic etiā. 2°. causaꝛ somnus spiritualis. Naꝫ affectus gaudij datus fuit homini: vt in deo gauderet: ⁊ sic in spe eternoꝝ bonoꝛum ⁊ in tuitu beneficioꝝ dei ꝯgaudens ꝓximo in bo nis suis iocundaretur in operibus diuinis. Sꝫ hic affectus ꝯuersus est in dissolutionem ⁊ vanitatem: vt hō gaudeat de insanijs falsis ⁊ affluentia tꝑaliuꝫ rerum: ⁊ honoꝝ: ⁊ volu- ptatuꝫ: tunc vere ꝯsumitur caloꝛ. i. gratia dei qꝛ fastidit omnia q̄ dei sunt: ⁊ spiritus ab ex- terioꝛibus. s. exercitijs honeste ꝯuersationis: uocanꝛ ad interioꝛa ẏpocrisis. ⁊ sic pigritatur ad studia deuotionis ⁊ virtutis: ⁊ sic fit som- nus: qꝛ deserētes studia deuotionis: irrefre- nabiliter ad carnales vanitates ferunꝛ. Hos hoꝛtaꝛ dominus Marci. 6. dicens. Vigilate qꝛ nescitis quando dn̄s veniet. Seqtur. Ne cuꝫ venerit repente: inueniat vos doꝛmiētes ¶ Tertium etiā pꝫ. Naꝫ in laboꝛe coꝛpoꝛali nālis vis accendiꝛ ⁊ vigoꝛatur ꝓpter motuꝫ. Nunc aūt ꝯtigit ꝙ in coꝛpoꝛe fit aliquis cibus congelatus ⁊ ꝯglutinatus. Et ideo cum caloꝛ hēat calefacere: ⁊ calidu ꝫ habeat subtiliare. i. colliquare huiusmodi cibum: talis autē cibus colliquatus vapoꝛat: ⁊ vapoꝛ resolutus a loco digestionis per caloꝛē ascēdit ad caput ⁊ cau- sat somnum: sic etiam spiritualiter causaꝛ som nus. Nam ꝭm ꝙ ait Seneca: Multūꝗ dif fert assuesci sic vel sic ad vitia vel virtutes: qꝛ qui in iuuentute assuescit vitijs: vitiosus erit. ⁊ eꝯ°. Et ideo Dionysiꝰ nām ꝯparat speculo qui illi rei assimulatur: ad quaꝫ ꝯuertitur. Si cut. n. scientia moꝛalis per oꝑationeꝫ moꝛalē demonstraꝛ: sic habitus vitiosus per vitia at tendiꝛ ꝓpter operationē. Sed ꝯtingit ꝙ quā doꝗ in oꝑe ꝯscientie inueniꝛ spiritualis habi tus siue cibus ita ꝯglutinatus per inuetera- tam ꝯsuetudineꝫ: qđ faciliter resolui non pōt. sed qꝛ talis actus vitiosus allicit ꝑ delectatio- nem: tūc caloꝛ talis cibum spiritualē caloꝛe in oꝛdinato adnichilat ⁊ ꝯsumit. vapoꝛ autē cibi colliquati. i. exꝑientia adduciꝛ per caloꝛem cu ius est ascendere vsqꝫ ad caput. i. sensualita- tem: que est caput vitioꝝ. ⁊ tunc vere fit som- nus. i. cessatio ab omni bono. Talem autem hoꝛtaꝛ sapiens ecclesiastici. 31. vt a tali somno surgēs vigilet. i. reseruat oꝑatiōem fructuo- sam dicēs. Vigilia sua perficiet opus suum. ¶ Quartum etiam pꝫ: qꝛ euapoꝛatio ascen- dens a loco digestionis ad cerebꝛum virtute calidi: ⁊ ibi infrigidata descendit per poꝛos illos per quos caloꝛ et spiritus dn̄atur. Nam cerebꝛuꝫ est frigidissimum: ⁊ tunc euapoꝛatio

reuerberat calorem et spiritum ad interiora corporis: et sic fit somnus. Quod declaratur. Uidimus enim quod humidum quod euaporatur a terra vel aqua: et hoc a calore solis cum venerit ad locum supremum: ibi infrigidatur propter nimiam loci frigiditatem: vt dicitur primo metheororum. Illud humidum illuc congestum deorsum fertur: factum sursum nix: vel grando: vel aqua fit. Sic etiam fit somnus spiritualis. Nam cum summa dignitas sit anime quod est capax summi boni: et summa vtilitas eius sit deum in se habere et in ipso esse bonum ideo toto desiderio debet deum querere: qui promouet eum ad huiusmodi inuentionem eius et omnia euitare que elongant eum a deo: et hoc est spiritualiter euigilare. Sed multi in hijs dormiunt: quia cum possint summum bonum comprehendere: eo neglecto se occupant circa vilia et caduca transitoria. Quare hoc? quia eorum delectatio magis se tenet ex parte sensitiua quam intellectiua. Delectabile autem apprehensum per sensum et imaginationem quasi de necessitate mouet concupiscentiam. et quia fames que mouet ad malum: semper intra nos est: gloria vero quam querimus: extra nos est Locus autem digestionis est appetitus sensitiuus: qui aptus natus est recipere aliquas qualitates: quibus mediantibus fit rebellis vel obediens rationi. Et secundum hoc duplicem habet digerere cibum. scilicet cibum obedientie et rebellionis. Cibus obedientie est originalis iustitia: que est habitus quidam supernaturalis communicatus homini: vt eum ordinaret respectu dei principaliter vt plene obediret. Deinde respectu sui vt perfecte faceret inferiores potentias sequi motum recte rationis et voluntatis. Deinde respectu proximi: vt redderet vnicuique quod suum erat. scilicet debitam dilectionem. ¶ Sed cibus rebellionis est iniustitia originalis: que immediate fertur in obiectum sibi conueniens contra dictamen rationis. et hoc est sibi naturale: nisi refrenetur per habitum virtuosum vel per maximum conatum virium superiorum imperantium inferioribus. ¶ Ratio est: quia potentia naturalis circa naturale obiectum mouetur quantum potest nisi ab alio impediatur. Appetitus sensitiuus est huiusmodi etc. et hoc est signum nature deprauate: que semper prona est ad malum. ¶ Primus cibus habet euaporationem: que est desiderium eternorum in amore: que cognitionem presupponit: sine qua esse non potest: eo quod oportet obiectum presentari ipsi voluntati ab intellectu.

¶ Secundus etiam cibus habet euaporationem que est concupiscentia terrenorum. Ipsa est enim vis motiua faciens tendere ad illicitum: et propter cecitatem malum culpe non precauet. Hinc est quod ruit in peccatum. Nam sicut vapor ad modicum parens cito euanescit: sic delectatio alliciens non satians cito transit. Cerebrum autem ad quod vtriusque cibi fit euaporatio: est liberum arbitrium: quod est anime rationalis potentia: que velle malum et bonum potest vtrunque discernens. Unde patet quod liberum arbitrium duo complectitur. scilicet intellectum quo discernimus: et voluntatem qua eligimus bonum vel malum. Et dicitur liberum quantum ad voluntatem: que ad vtrunque flecti potest. Arbitrium quantum ad intellectum: cuius facultas est discernere inter bonum et malum. Hic liberum arbitrium dicitur bene cerebrum: quia sicut cerebrum inter omnia membra corporis frigidissimum: sic liberum arbitrium vapores predictos habet infrigidare duplici consilio. scilicet rationis et sensualitatis. Consilium rationis est intellectus possibilis cum recta ratione dictante rectitudinem operationum. Consilium sensualitatis est facere contra id quod recta ratio dictat: et iudicat esse faciendum: et ab eius iudicio deuiat. Unde cum operatio conformatur recto dictamini rationis dicitur sequi consilium rationis. sed cum deuiat ab ea: sequitur consilium sensualitatis. Unde quando vapor primi cibi fertur secundum desiderium supernorum: sursum ad liberum arbitrium frequenter infrigidatur. et hoc per subuersionem iudicij rationis. Hoc enim iudicium semper nititur inspirata desideria impedire et sepius sub spe pietatis infundit virus impie tepiditatis. dicit nimis magnum est quod incipis: arduum quod proponis: mirabile quod facis: vires tibi non suppetunt: virtutes naturales deficiunt. Hijs omnibus subiacebis: nisi ab inceptis abstineas: et commodo corporali amplius intendas. Hec est illa diabolica persuasio: que omnem deuotionem extinguens: hominem in operibus reddit tepidum et somnulentum. vnde tales excitat apostolus dicens. Surge qui dormis: et illuminabit te christus. Quando autem vapor cibi qui est concupiscentia terrenorum: fertur sursum: sine dubio ipsa infrigidatur. et hoc per intellectum possibilem cum recta ratione dictante rectitudinem operationum sicut patet: quando aliquis reuersus in se et displicens sibi: in omnibus malis que fecit cogitat resipiscere et re-

dire a vita mala τ carnali ꝯuersatione: tūc ta
lis ꝯcupiscentia infrigidatur τ causat somnū.
Nam sicut sopitus est quies τ cessatio motus
sensuum particulariuꝫ: sic talis cōcupiscentia
infrigidata facit hoiem quiescere τ delectari
in opibus deuotionis securans eum de eter
na retributōe. Psal. Cuꝫ dederit dilectis su
is somnum ecce hereditas domini. Tales
eniꝫ suauiter dormiunt: qꝛ in eis sensus exteri
ores ligant̄: τ a suis actionibus suspendunt̄.
In hijs inuenit̄ diffinitio somni. Somnus
est quies aialium virtutuꝫ cum intentione na
turalium qescunt virtutes aiales. Auditus qe
scit ne audiat ociosa. Visus ne videat vana.
Gustus ne grauetur ebrietate siue crapula.
Olfatus ab odorum delectatione illicita. Ta
ctus ab opatione mala. ¶ Nota ꝙ status isti
us miserie ꝯparatur ad statuꝫ celestis patrie:
sicut somnus ad vigiliam duplici ratione.
¶ Prima ratio est: ꝙ sicut dormiens nihil
pōt clare cognoscere: sed ꝑ latebras fantasma
tum somniando discurrit. Quando autē eui
gilat: tunc pfecte τ intuitiue cognoscit omnia:
ita dum hic sumus per moduꝫ somni oia ob
scure cognoscimus. Quando autē ibi erimus
quasi euigilantes pfecte intuebimur. Sicut
ait apl's. Nunc cognosco ex parte: tunc cogno
scam: sicut τ cognitus sum. I. corinthio. 13.
¶ Scōa ratio est: qꝛ sicut hō dormiens pfe
cte delectari non pōt: sed dum delectari se som
niat: est in anxietate. Quando autē euigilat:
ꝑcipit illam delectationeꝫ fuisse inanem. Ita
hic delectamur quasi ꝑ somnum: qꝛ nunqꝫ re
ficimur qꝫtuncunqꝫ voluptatibus insistamus
sed languemus. qn̄ euigilabimus: percipie
mus istam delectationem fuisse penitus ina
nem. Ysa. 29. Sicut somniat esuriens se co
medere: expergefactus autem vacua est ani
ma eius. ita est multitudo gentium querens
mundi delectationem.

Scōa ꝯsideratio.

Secunda ꝯsideratio est de tpe surgen
di a somno: τ dicit̄ ꝙ iaꝫ: quia omne
tp̄s diuiditur in preteritum: presens
τ futuꝝ. Preteritum est quod fuit τ non est.
Presens est finis p̄teriti τ initiuꝫ futuri con
tinuati ad instans. Sed futuꝝ est qd̄ non est:
sed erit. vnde nihil remanet de tpre nisi nunc
Ratio: qꝛ nunc nunqꝫ pōt accipi: vt finis τ
principium: qn cadat tempus mediū. Huic
autē nunc ꝯuenit multum iam: qꝛ iam est ꝑs
futuri tpis prope nunc futuri tpis: vt iam fa
ciam. Est etiaꝫ ꝑs preteriti ꝓpe nunc presen
tis: vt iam feci. Sed qꝛ tp̄s cum sit possessio
rarissima: dꝫ esse carissima: ita rara est: ꝙ duo
momenta simul hēri non pn̄t: qꝛ qꝫ cito habet̄
vnum: alterū desinit. In vltimo. n. termino
dicere solent hoies se hr̄e. 20. annos. τ tunc
desinunt hr̄e. vn̄ iam surgendū est a somno.
Ideo dicitur eccl'iastici. 34. Conserua tem
pus τ declina a malo. Sed mirum si hora ve
nit quomodo nunc est: cum partes temporis
non existant: sed venit quantuꝫ ad temporis
ordinem: τ nunc est quantum ad cōsideratio
nis solicitudinem.

Tertia ꝯsideratio.

Tertia cōsideratio est videre de salu
te nobis appropinqn̄te: cuꝫ dicitur.
Proprior est nostra salus. Sed qꝛ
salus respicit miseriaꝫ: ideo occurrunt nobis
q̄tuor cōclusiones. ¶ Prima ꝯclusio est ꝙ
hō ꝓpter peccatum incurrit duplicē miseriā.
Vna est sp̄ualium priuatio. Alia est nāliū
vulneratio. Primo. n. priuat sp̄ualia. s. vir
tutes τ dona: q̄ sunt aie vestimēta τ ornamen
ta. vn̄ apoca. 16. Beatus q custodit vestimen
ta. i. merita oium bonorū operum: q̄ precesse
runt: in quibus frustra laborauerunt si admis
sum est peccatuꝫ. ¶ Scōo vulnerat nālia: qꝛ
multe inferunt̄ plage ex peccato. ¶ Primuꝫ
est error intelligendi que est cecitas incogniti
ua. τ hoc qn̄ auferūt sp̄ualem visum: ita ꝙ vi
dent eterna supplicia quibus terreant̄: dei be
neficia quibus alliciantur. ¶ Scōm est diffi
cultas opandi. Bonum. n. aliqn̄ retrahitur
ex fomite: lꝫ conetur ad faciendū. Sapien. 9.
Corpus qd̄ corrūpitur τc̄. Quandoqꝫ a con
traria consuetudine: qꝛ plus pōt diabolus in
eos q consueti sunt peccare. Aliqn̄ ex defectu
gratie. Amor. n. reddit leuia q̄ vident̄ one
rosa. Matth. xj. Jugum. n. meuꝫ τc̄. Aliqn̄
ex corruptione. Corin. 2. Corrūpunt bonos
mores. Sicut error figuratur ꝑ cecitateꝫ: ita
difficultas opandi per manus ariditatem.
¶ Tertium est ꝓnitas ad malum: q̄ ex predi
ctis est. Predicta. n. non soluꝫ impediunt fa
cere bonuꝫ: sed etiam inclināt ad malum. Et
hec ꝓnitas significat̄ per curuitatem. de qua
psal. Miser factus sum τ curuatus sum τc̄.
¶ Quartum est infirmitas male resistendi:
que p̄dicta cōsequit̄. Etenim sicut inualitudo
corporis q̄ remanet post longas infirmitates

stare in labore non patitur: sic infirmitas ma
le resistendi non pōt stare ↄtra temptationes.
Hanc infirmitatis sequellam medici licet cu
rent infirmitatez: tamen nō tolunt. s; diu re-
manet post curationē. Deus autem in aiab⁹
curatis eā tolere potest: vt p; in socro Simo/
nis Matth. 8. ¶ Quintum est impotētia ad
resurgendū: que cōtingit similiter ex causa p̄/
dicta: scilicet ex longa infirmitate: que dicitur
lāguor: hec eadē figurat̄ p paraliticū Mat. 9.
¶ Sextum est vulnus: quod post omnium
grauissimū est: cuius dolor nō cessat nec vnq̃
quiescit: qui est vermis cōscientie: q2 continue
τ incessanter affligit: dicitur febris illa conti/
nua: qua vexabatur filius Reguli. Johannis
quarto. vbi dicitur q̄ incipiebat mori.
¶ Secunda conclusio est: q̄ vulnus tanto cu
ratur difficilius: quāto penetrat profundius:
quod autē sistit quasi in superficie cutis facil⁹
curatur. Hoc autē declaratur p triplicez pro
gressum peccati. ¶ Primus patet: q2 pecca/
tum progrediens incipit a cogitatione: ex qua
sequitur delectatio: τ quasi in superficie ē vul/
nus. Deide fit morosa delectatio: de qua trā/
situr ad consensum: de consensu ad opus: de
opere in consuetudinem operandi: τ sic pro/
fundatur vulnus. Prouer. 18. Impius cu;
in profundum venerit peccatoꝝ contemnit: τ
sequitur eum ignominia τ opprobriū. ¶ Se
cundus progressus peccati attenditur exteri⁹
scilicet de visu ad factu; gradatim: de visu mu
lieris ad colloquiu;: de colloquio ad frequen/
tiam: de frequentia ad contactu; : de contactu
ad osculum: τ tandez ad cōsumationē flagitij.
¶ Tertius progressus: attenditur f̄m gene-
ra peccatoru; de minori ad maius: f̄m q̄ ali/
quis non reputat venialia peccata: nō attēdēs
q̄ occasione eoꝝ potest incidere in mortalia.
Unde poeta. Caue minima ne forte subrua-
ris arena. Sic de delectatione potus in ebrie
tatem: de qua in maius peccatum: sicut patet
in Loth: genesis tertio.
¶ Tertia cōclusio est: q̄ christus venit vt sal/
uator pius: vt humanam naturam tot vulne/
ribus sauciatam repararet. Quod p;. Uide/
mus enim q̄ sanatio naturalis fit dupliciter.
¶ Primo total'r ab intrinseco: quādo a sola
virtute naturali sanatur. Et quandoq; ab ex/
trinseco τ intrinseco simul: vt quando opera/
tio nature iuuatur exteriori beneficio vel me/
dicamine. Quod autez ab extrinseco totaliter
curetur non contingit. Habet autem in seipo
principia vite. Ex quibus sanitas causatur in
ipso. Natura autem humana tot vulneribus
sauciata: sine extrinseco iuuamento non pote/
rat reparari. Unde saluator assumens nostra
rum penalitatum defectus: non defectus per
sonales: nec culpabiles: sed naturales opera/
batur salutem in medio terre. Et hos defect⁹
non habuit ex necessitate nature: sed assum/
psit voluntarie: alias eius natura fuisset vitia
ta. Et ideo talibus defectibus fuit miraculose
subiectus. ¶ Ratio huius: quia christus ad
hoc assumpsit naturam nostram: vt deperdi/
tum per Adam mereretur in ea reparari. Ta
le meritum consistit: τ in tolerantia passionū
τ defectuum. ¶ Item christus fuit minister
iustitie: ideo non debuit assumere defectus q
sunt via ad culpam. ¶ Item ille qui venit re
dimere totam naturam humanam sine defe-
ctione persone; ille debuit assumere defectus
respicientes totam naturam: τ non illos qui
respiciunt distinctas personas. ¶ Item nec
defectus qui contrahuntur ex necessitate; hoc
est ex vitio vel corruptōe nature. In christo
enim non fuit vitium. Item anima christi cō/
iuncta fuit verbo: igitur debuit: voluit: τ po/
tuit nos saluare. Unde psal. Operatus est salu
tez in medio terre. i. in assumpta humanitate
¶ Quarta conclusio est q̄ ista salus est no/
bis prope in quadruplici differentia. s. gene/
ris affinitate: loci vicinitate: familiari cari/
tate: τ temporis breuitate. ¶ Primo est no/
bis prope generis affinitate. Caro eniz τ fra/
ter noster est. Ista autez propinquitas est ma
teria gaudij propter duo. ¶ Primo q2 per
ipsum humana natura est ineffabiliter subli
mata. Quid. n. sublimius fieri poterat hu/
mane nature: q̃; deo ↄiungi in vnitate p̲so/
ne? In hoc. n. eam extulit sup angelicam di
gnitatem. ¶ Scd̄o q2 nobis in ista affinita
te beatitudo est possibiliter preostēsa: quia ex
eo q̄ possibile fuit humanā nām vniri verbo
in vnitate p̲sone: ostenditur possibilitas vnio
nis ad deum actibus beatificis adipisci. Hu
mana enim natura quam deus omni creatu/
re etiam angelicis p̄ferebat: dignitatem ista;
amisit per peccatum. Sed per hanc ꝓpinqui
tatem est sup oēm creaturam etiam angelica;
sublimata. Nunq̃. n. angelos apprehendit:
sed semen Abrahe: vt ait apl's ad hebreos. 2.
Est nobis ꝓpe loci vicinitate. τ hoc q̃tum ad

pn̄itiam sacramētalem. vnde Matth. vltimo Ecce vobiscū sū omnibus diebus. Totus enim mundus nec sciuisset: nec ausus fuisset petere quod ipse gratuita pietate nobis dedit: scilicet suam presentiam corporalem.

¶ Tertio est nobis prope familiari caritate. Non enim poterat assignari melior ratio diuine incarnationis: q̄ȝ vt dilectionem quam ab eterno habuit deus: nobis cōmunicaret: vt sibi vicissitudinem dilectionis impenderemus. Quid. n. amabilius: q̄ȝ reamare amantem? Et ideo ista ꝓpinquitas incarnationis maxime apparet in accēsione amoris spiritus sancti in cordibus fideliū: cum non sit melior ratio q̄ȝ caritas diuina. Hanc enim familiaritatē meretur sola inocentia: in cuius signū in exordio natiuitatis sue: innocentes pueros voluit sibi associare: ostendens in puritate innocentie ꝑfectam ꝯformitatem ad ipsam: quia omne aliud diligit sibi simile. vnde sapiē. 6. Incorruptio ꝓximuȝ facit esse deo. ¶ Quarto est nobis ꝓpe tp̄is breuitate: q̄ȝtum ad aduentum ad iudiciū. ⁊ hoc tripliciter. Est. n. prope omnibus vniuersaliter ad eoruȝ discretam examinationem. Ja. 4. Ecce iudex ante ianuam assistet. ¶ Scd̄o est ꝓpe peccatoribus ad eoꝝ ꝯdemnationem. Ysa. 3. Vlulate quia ꝓpe est tempus dn̄i. ¶ Tertio prope est iustis ad eoꝝ remunerationem. Ysa. 46. Prope feci iustitiaȝ meā: ⁊ nō elongabit: ⁊ salus mea nō morabitur. Dicit. n. ꝓpe feci: nō semꝑ fuit ꝓpe iustitia. s. mercedis reddēde ¶ Ante incarnationeȝ nullus q̄ȝtumcūq̄ȝ iustus: mercedeȝ illā recipiebat: sed in incarnatione ⁊ passione fecit eam ꝓpe. Ideo dicitur ephe. 2. Qui ante eratis lōge: facti estis ꝓpe in sanguine xp̄i. Dicitur igitur bene. Propior est nostra salus ⁊c̄.

Quarta ꝯsideratio.

Quarta ꝯsideratio est videre de profectu queȝ efficit in nobis p̄sentia salutis: dicens. Nox pcessit. Et sunt due. ¶ Primus docet nos respuere statum mundi: qui per noctem significat̄ propter tria Naȝ sicut in nocte errant viatores: q̄ꝛ deficit eis lux: que viam ostendit: sic oēs qui in mundo sunt. Et hoc frequenter: quia est tenebrosus: q̄ꝛ lux iustitie non lucet eis. Sapien. 5°. Errauimus a via veritatis: ⁊ lux iustitie nō luxit nobis. O peccator nox est tuus status. Nescis ergo quo vadis. Joha. 12. Qui ambulat in tenebris: nescit quo vadat: quia ibit vbi dicetur. Nescio vos. ¶ Secūdo in nocte frustrātur labores: quia sicut quicquid in tenebris operatur: minus bene fit. sic quicq̄d in tenebris ⁊ nocte huius mūdi ⁊c̄. Job. 9. Venit nox: in qua nemo operari potest.

¶ Operantur quidam: sed parum proficiūt quo ad premium vite eterne. vnde Luc. 5°. Per totam noctē laborantes nihil cepimus ¶ Tertio in nocte augmentātur dolores infirmorum. Vtinam si sciremus in nobis spirituales dolores nostros ꝯsiderare: qui in nocte huius mundi sunt. vnde de hoc Job. In nocte os meum perforatur doloribus: quod fit in corrosione ꝯscientie cum consideramus nos tam multipliciter corruere: nunc verbo: nunc facto. Exinde doleremus: vt ossa nostra. i. vt fortiora que sunt corda doloribus ꝑforarentur. Talis vox precedit die appropinquante. ¶ Secūdus est: q̄ꝛ facit beatitudinē adipisci: que per dieȝ nobis innuit̄. ⁊ hoc merito. ¶ Primo q̄ꝛ ipsa est eterna: quia nulla nocte interpolat̄. Ysa. 6. Non occidet sol vltra: q̄ꝛ dominus est in lucem sempiternam.

¶ Secūdo morte interueniēte nō subripiet̄ Istud seculum l3 semper duraret: per morteȝ nobis subriperetur. Psal. Quis est homo q̄ viuet ⁊ non videbit mortem ⁊c̄. i. q̄ȝ felix? ¶ Tertio nullis temptationibus inquietat̄. Ephe. 5. dicitur. In presenti redimētes tempus: q̄m dies mali sunt. i. pleni temptationibus. Primo Joh. vltimo. Mūdus in maligno positus est. In presenti enim frequēter sponsa ingetat̄: sed tunc erit in pace. Ysa. 62. Electi mei nō laborabunt frustra. ¶ Quarto dissensionibus non perturbatur: sicut presens dies. de quo Ysa. 37. Dies tribulationis quātum ad bella: ⁊ angustie quantum ad particulares dissensiones. Correctionis quātum ad egritudines. Famis: ⁊ tēpestatis blasphemie q̄ȝtum ad subsannationes. Malorū dies hec. sed erit dies illa in pace ⁊ ꝯcordia. Ysa. 65. Exultabo in iherusaleȝ: ⁊ gaudebo in populo: ⁊ non audiet̄ in ea vox fletus vltra ⁊ vox clamoris. Psal. Qui posuit fines tuos pacē. ¶ Quinto nullis amaritudinibus aspgetur. Apoca. 27. Et mare iam nō est. i. erit amaritudo p̄sens. De qua dicit̄ Matth. 7°. Sufficit diei malitia sua. ¶ Sexto nullo tedio molestabūtur: q̄ꝛ nihil videbitur ibi quod displiceat. ⁊ nihil optabitur quod nō habeat̄.

Psal. Qui replet in bonis desideriuꜩ tuum.
¶ Septimo nullis solicitudinibꝰ occupabit sicut mō. De quo matth. 7. Nolite soliciti eē anime vestre ꝛc. Sed in die illa non oportebit aliquem solicitum esse de aliquo: qm̄ deus erit omnia in oibus: vt dicitur. 1. corin. 14°.
¶ Octauo exercitium sine labore decorabit. Apoca. 14. Amodo iam dicit spiritus: vt requiescant a laboribus suis. quod nunq̄ est in p̄senti. Homo natus de muliere ꝛc. Vel dic q̄ scđo facit nos gratiam adipisci: que p diez intelligitur. Tempus aūt gratie a xp̄i resurrectione incepit ad imitationem: vt Ro. 6. Vt quomō resurrexit xp̄s a mortuis per gloriam patris ab omni pena: ita ꝛ nos ab omni culpa resurgamus. Et bene dicitur dies: q2 ante illam nox fuit. Sol enim absconditus erat sub terra. Veniente autem sole iustitie: ortus est dies gratie. Et nota q̄ tēpus gratie dicit dies propter quinq̄. ¶ Primo ꝓpter claritatem. Natura eniꜩ claritatis est ostendere turpitudinem rerum: que in tenebris latitabant ꝛ ea vitare. vnde Jo. Qui ambulat in die. s. gratie non offendit: q2 lucem huius mūdi videt. Si autē ambulauerit in nocte: offendet: quia lux nō est in eo. Ephe. 5. Eratis autem tenebre: nunc aūt lux in dño: vt filij lucis ambulate. Fructus autem lucis est in omni bonitate: ꝛ sanctitate: ꝛ veritate. Probantes q̄ sit beneplacituꜩ deo. ꝛ nolite cōmunicare opibus infructuosis tenebrarum. Magis auteꜩ arguite que in occulto fiunt. ¶ Scđo ꝓpter secunditatē. Sicut enim terra est sterilis nisi irrigetur aqua: ita aīa nostra nisi roretur gratia. que singula nostra opera facit meritoria: ꝛ vita eterna ꝯdigna. vnde ꝓuer. 4. Iustoꝝ semita. s. operationum virtuosaruꜩ quasi lux splendens. s. meritorie per gratiā: semper crescit vsq̄ in perfectuꜩ diem. s. merendo vitam eternam. ¶ Tertio propter expgefactionem q2 habet aiam excitare a somno. Illi eniꜩ qui sunt sine gratia: dormiūt. s. in vanitatibꝰ mūdi: que delectant ad modum somni. Psal. Dormierunt somnū suum ꝛc. q2 anima existens in gratia: ꝛ si sit mundo ꝯsopita: est uigilans tamen ad eterna. vnde Ro. 13. Hora est iam nos de somno surgere. ¶ Quarto quia sicut in die rerum veritas apparet: ita in tēpore gratie. Joelis. 4. Juuenes vestri visiones videbunt. ¶ Quinto quia sicut in die ambulant homines: ꝛ faciūt dietas: sic in tempore gratie ambulate dum lucem habetis. Primo Johannis nono. Operamini dum dies est.

Quinta ꝯsideratio.

Quinta ꝯsideratio est quomō poterit hec dies adipisci. Et dicit q̄ sola honestate: qa honestas est virtuosa operatio cuꜩ ꝯpositione moꝝ respuens vitia in se ꝛ in alio intuitu dei. Ratio est: quia beatitudo premium est virtutum. vnde non adipiscitur beatitudo nisi per virtutes: sed cum honestas sit ꝟtutibus mediātibus. Quare ꝛc. Interdum tamen vt innuit descriptio honestatis: honestas consistit in quatuor opibus. ¶ Primum est declinatio mali. s. peccati cū dicitur. Respuens vitia: peccata. s. que sunt opera tenebraruꜩ: quia tenebre exteriores inducunt tenebras interiores: ꝛ perducūt ad tenebras inferiores. vnde sapiē. 9. In fraude circūuenientiuꜩ affuit illi: ne. s. deceptus peccaret. ꝛ sic honestum fecit illuꜩ. vnde dicit in textu. Abijciamus opera tenebraruꜩ. vbi nota q̄ quinq̄ abijcere debemus. ¶ Primo temptatoris astutiam. Jaco. 5. Resistite diabolo: ꝛ fugiet a vobis. ¶ Secundo carnis ꝯcupiscentiam per penitentiam mortificādo. Trenorum. 2. Virgines iherusaleꜩ accincte sunt saccis: abiecerunt in terra capita sua. ¶ Tertio terrenorum affluentiam. Ysa. 31. In illa die abijciet homo ydola auri sui ꝛ argenti. Auaritia enim est ꝺm apostolum: ydolorum seruitus. ¶ Quarto propriam voluntateꜩ se perfecte humiliando. Psalmista. Elegi abiectus esse in domo dei mei. ¶ Quinto peccati omnem imunditiam: vt in proposito. Abijciamus ꝛc. ¶ Secundum est operatio boni: quia dicit q̄ honestas est virtuosa operatio. Ociosus enim quantūcunq̄ compositus in exterioribus: nō debet reputari honestus. Sapientie. 8. In operibus manuū illius honestas sine defectione. vnde dicit. Et induamur arma lucis. Vbi nota q̄ virtutes dicuntur arma propter sex vsus armoruꜩ. ¶ Primus est ad exercitationem: vt in torneamentis. Et hoc in adolescentia. Licet eniꜩ homo ab hostibus tunc non impugnetur: tamē debet ea assumere: ne iminente necessitate non habens istorum armorum consuetudineꜩ: cogatur ea deponere. vnde ephe. Assumite armaturaꜩ dei: vt possitis resistere in die malo ¶ Secundo ad cautellam: vt hostes cauea-

mus. Solent enim homines in terra hosti-
li esse armati: licet a nemine impugnentur:
⁊ maxime quando timent de proditione.
¶ Cum igitur aduersarius noster proditoꝛ
est: ⁊ calide nobis insidietur: debemus sem-
per esse armati. s. virtuosa operatione. Unde
Jheronimus. Semper aliquid boni operis
facito: vt te diabolus inueniat occupatum.
Non enim facile capitur a temptatione: qui
bono vacat exercitio. ¶ Tertio vt hosti resi-
stamus. Ja. 4. Resistite diabolo: ⁊ fugiet.
¶ Quarto vt bona nobis a deo data pacifice
possideamus. Luc. 12. Cum foꝛtis armatus
custodit ⁊c. Et hoc est nobis necessariū. Ha
bitamus enim inter latrones: qui conant̄ nos
spoliare. Luc. 20. Hō qdam descēdebat ⁊c.
¶ Quinto vt bona perdita recuperaremus.
Jsta nanqꝫ sunt arma: quibus regnuꝫ celorū
vim patitur: quibus armati filij israel ascēde
derunt de Egypto in terram promissionis.
Exo. 13. ¶ Sexto ad ostentationem: vt ipo
iam deuicto: ei terroꝛem incutiamus. Etiam
ad ostentationem cōtra inimicos domini: vt
ostendamus nos esse de exercitu suo. Scdo
corin. 6°. Jn omnibus exhibeamus nosmet
ipsos ⁊c. Contra illos quos alijs armis inue
nit armatos: quoꝛum arma confringet ⁊ scu-
ta comburet igne. ¶ Tertiuꝫ est exterioꝛum
moꝛuꝫ ꝯpositio. 1. thessa. 4. Honeste ambu
letis ad eos q foꝛis sunt. s. per exterioꝛuꝫ mo
rum compositionem. Et ideo quia composi-
tio moꝛum deoꝛdinatur in carnis concupiscē
tia. i. peccatoꝛū lasciuia in iniusti sentētia: ideo
vtilis honestas est: quia per eam carnis lasci
uia reprimitur. Ecclesiastici. 31. Vigilia ho-
nestatis tabefaciet carnes. ¶ Secundo per
eam peccatoꝛ coꝛrigitur. Eccl'ia. 13. Pōdus
super se tollit: qui honestioꝛi se cōmunicat.
¶ Tertio iustus in bono cōfirmatur. vnde
dicit Eleazarus. 2. machabeoꝛum. 7. Adole
scentibus exemplum foꝛte relinquendo: ꝓm
pto aīo pro gratissimis legibus honesta moꝛ-
te perfungar. Et ideo. 4°. consequenter per
eam regnum celoꝛum acquiritur. Sapiē. 10.
Ostendit illi regnum dei: honestauit illuꝫ in
laboꝛibus. ¶ Quartum est in hijs omnibus
recta intentio. Sine hac honestas enim ficta
est: ⁊ non vera: ꝓpter quod primo coꝛin. 13.
Omnia honeste ⁊ ꝺm oꝛdinem fiant: oꝛdinā
do videlicet omnia inter se ad finem debitum
qui finis est beatitudo. Hoc enim patet in

operibus quatuoꝛ virtutum. ¶ Primo tem
perantie. Qui enim vult seipsum honeste
custodire: opoꝛtet eum parce viuere. s. paruꝫ
comedendo. Ecclesiastici. 31. Vigilia hone-
statis tabefacit carnes: ⁊ cogitatus illius au-
feret somnuꝫ. ¶ Jtem opoꝛtet eum insistere
continentie. vnde apostolus sciens honesta-
tem maximam esse in cōtinentia: que est si nō
in precepto: saltem quin liceat vti coniugio.
Hoꝛtatur ad eam apostolus ex cōsilio primo
ad coꝛin. 7. dicēs. Que nupta est cogitat quo
modo placeat viro. Poꝛro hec ad vtilitatem
vestram dico: non vt laqueum vobis inijciā:
sed ad id quod honestum est: ⁊ facultateꝫ pre
beat sine impedimento dominuꝫ obsecrandi
vnde licet carnem nostram diligamus: tamē
non est sibi nimis indulgendum. vnde Se
neca. Honestum ei vile est: cui coꝛpus nimis
carum est. ¶ Secundo prudentie. Sapi. 8.
Jmmoꝛtalis est in cogitatione sapientia: ⁊ in
amicitia illius delectatio bona: ⁊ in operibus
manuum illius honestas sine defectione.
Quod vacandū est sapientie. Seneca. Nul
lus mihi per ocium dies exit: partem noctis
mihi vendico: non vaco somno: sed succūbo:
⁊ oculos vigilia fatigatos cadentesqꝫ in ope-
re detineo. ¶ Tertio foꝛtitudini ⁊ sapientie.
Honestum est enim eos maxime qui vacant
scripturis: paratos esse: vt capiti exponant ꝓ
veritate: sicut Eleazarus. 2. machabeoꝝ. 7.
Adolescentibus exēpluꝫ vt supra. ¶ Quar
to iustitie. Scdo coꝛinthioꝛum. 12. Omnia
honeste ⁊ ꝺm oꝛdinem fiant in nobis. Justi-
tia enim oꝛdinat hominē: vt reddat vnicuiqꝫ
suum. Hoc autem est: quando ad id quod su
pra nos oꝛdinati sumus per contemplationē
ad id quod iuxta nos per delectationeꝫ: ad id
quod infra nos per abdicationem ⁊ ꝯtemptū
Jn nobis autem per rectam intentioneꝫ ⁊ de
coram conuersationem: vt in die honeste am
bulemus.

¶ Dominica scda aduentus: vel prima fm
aliquos. Sermo secundus de euangelio.

(E)Runt signa
in sole: luna ⁊ stellis: ⁊ in
terris pressura gētiū ⁊c.
Luc. 21. Sicut dicit glosa
sup illo verbo psal. Om
nia iudicia eius in ɔspectu meo. ¶ Duplex
est iudicium dei. Quoddam est particulare
vt in morte. Aliud vniuersale. Et illud du/
plex est: scilicet manifestum in die iudicij.
Aliud occultum in presenti: quia hic domi/
nus quosdam eligit: quosdam reprobat: quos
dam extollit: quosdam deprimit. Sed quia ta
lia iudicia in conspectu cordis non possunt p
uenire: nisi manuducantur quibusdaz signis
quia fm Augustinum: omnis nostra cogni/
tio vtitur quibusdam signis ducētibus in sua
significata. Unde euangelista volens nos
ducere in cognitionem iudiciorum: premittit
signa tanq̄ prestigium iudiciorum: vt dica/
tur. Erūt signa in sole: luna ⁊ stellis: ⁊ in ter
ris pressura gentium ⁊c. vbi occurrunt due
considerationes.

Prima consideratio.

(C)Irca primam consideratioez que
est de huius euangelij positione.
Nota ꝙ aliqui reprehendunt hoc
euangelium legi in prima dominica aduen/
tus moti ista ratione: quia cum hoc euangeli
um dicat de secundo aduentu scilicet ad iudi/
cium: ideo non deberet legi in prima domini
ca. Alij autem dicunt hoc euangelium de/
bere legi in hac dominica moti: hac ratione:
vt videlicet inducamur ad timorez dei: qui est
finis totius scripture. vnde ait sapiens. De
um time. hoc est omnis homo. Per nihil au
tem timor dei tantum incutitur generi huma
no: sicut per finale iudicium: quo mali terren
tur: ⁊ boni consolantur. Sed quia tale iudi
cium in hoc euangelio nobis exprimit̄. Igi/
tur merito debet legi in prima dominica.
Salua reuerentia vtrorunq̄ ambo iuste mo
uentur: quia cum hoc euangelium non soluz
dicat de aduentu ad iudicium: vbi fient iuste
retributiones premiorum: aperte declaratio/
nes meritorum: ⁊ irreuocabiles rationes sen
tentiarum. sed etiam de aduentu ad carnem:
facto a tali iudicio: scilicet trinitat̄. de quo est
miseratio miserorum: liberatio captiuorum:
⁊ etiam restitutio prescriptorum. sed etiaz de
aduentu in mentem: qui acquiritur per iudi/
cium proprium suijpsius: per quod fit consci
entie mundatio: mentis sanctificatio: ⁊ etiam
meritorum cumulatio. Et ideo non solum in
vna dominica: sed per totum aduentum pos/
set legi. Congruentia huius posset assignari
Nam taliter de rebus debet primo fieri nar/
ratio: qualiter se obiectiue primo intellectui re
presentant. Sed hoc euangeliuz representat
se expositiue primo cōmuniter applicabile ad
hec iudicia diuersa intellectui primo ⁊ per se:
quia intellectus primo ⁊ per se intelligit ip̄m
vniuersale ⁊ conueniens cuz singulari: vt in
cludit naturam vniuersalis: ⁊ ab ipso descen
denti per rationem propriam superadditā ra/
tioni vniuersalis. vnde hoc euangelium vt
pertinere existens sub generalibus conditio/
nibus. representat se primo ⁊ per se: vt sic pri
mo est legendum ⁊c. vt patet in vidente a lon
ge. Nam illud quod videtur: certum est ꝙ
est substantia. Deinde per motum progressi
uuz ꝙ est animal. deinde ꝙ homo. deinde ꝙ
Petrus ⁊c. vnde scdo posteriorum dicitur.
Uniuersale est quod dum intelligitur. s. pri
mo ⁊ per se. Hoc dico propter singulare: qd
etiam intelligit̄ per reflexionē ad vniuersale.

Scda ɔsideratio.

(C)Irca secundam consideratione que
est de diuersa expositione. Nota ꝙ
triplex est aduentus christi.
¶ Primus est ad homines per visibilez na
turam. ¶ Secundus est in homines per in
uisibilem gratiam. ¶ Tertius erit ad iudici/
um per inflexibilem iustitiam. Et fm hoc hu
ius considerationis tres sunt partes.

Prima pars.

(C)Irca primam partem est notanduz
ꝙ primus aduentus. s. in carnez est
ppter decretum trinitatis iudicium
celebrantis. vnde dicitur ꝙ in superiori ihe/
rarchia beatissime trinitatis fuerunt ab eterno
quatuor decreta celebrata. Quorum primum
fuit: qualiter ciuitas eterne patrie edificaretur:
⁊ fuit decretum ꝙ angelis tanq̄ nobilissimis
ciuibus inhabitaretur. Et quia deus preuidit
aliquos eorum ruituros perpetuo: ⁊ sic rema/
neret ciuitas damnificata. ¶ Itez secundum
decretuz fuit: qualiter ciuitas illa repararetur
Et fuit ordinatuz ꝙ crearent̄ homines ⁊ assu

merentur ad angelicos ordines: vnde ceciderunt lapsi. Et qꝛ deus preuidit ꝙ homines in Adam peccaturi erant; ac per hoc priuandi ciuitate illa. Ideo fuit tertium decretum de reedificatione trinitatis. s. vtrum melius esset angelos reducere: an hoies redimere. In hoc ergo cõflicto materia dei nostra aduocata pro nobis iudicem interpellauit. s. nostram redemptionem expedire ꝓpter quatuor rationes.

¶ Primo vt totius trinitatis beniuolentia erga nos monstraretur. Signum magne dilectionis est qñ magnum factum fit pro alio. vnde apl's. Propter nimiã caritatẽ suam qua dilexit nos deus: filiũ suum misit in similitudinem carnis peccati. ¶ Scd'o ne humana natura cuius casus erat iam ꝓuisus: totaliter amitteretur: cum non posset redimi per purã creaturam: quia quicquid habet: debet homo. Ideo dicit apl's ꝙ xp̃s venit in mundum peccatores saluos facere. ¶ Tertio vt ruina angelica ab eterno preuisa: repararetur. qd' fieri non poterat: nisi per mediatorem. ¶ Quarto vt humana natura ad salutem deduceretur. Nam trinitas beatissima ꝓuidit ꝙ angeli obstinati essent: et ꝯuerti nõ vellent. Stabat contra hoc diuina veritas: proponens hois transgressionem: et late sententie veritatem et firmitatem: quia saluator dicit. Celum et terra trãsibunt etc. Dumque illa allegaret et ista repelleret: neutram voluit depellere iustus iudex: qꝛ misericordiam et veritatem diligit deus. Et qꝛ difficile est videre modum per quem homo posset debite redimi: fuit factum. ¶ Quartum decretum: vt misericordiam superexaltaret iudicio: nec remisit peccatum gratis: nec mutauit sententiam mortis: sed filius q est sapientia patris: ꝓ hoie sententiauit ip̃m posse redimi: lz non per se: saltem per alium: dando ꝓ pretio redemptionis aliquã puram creaturam qꝛ nullus obligat' ad impossibile: sed eius redemptio fuit ꝑ se impossibilis. Igitur debebat fieri per aliũ. Hoc autem ꝓbat per aliqua media. ¶ Primum est: qꝛ nullus debite redimitur de iniuria facta: nisi in tm̃ detur: inquãtum dãnum dãnificauit. Offensio fuit infinita qꝛ offensi dignitas infinita. sed infinitum pretium reddere est hoi impossibile. Igitur etc.

¶ Scd'm est p̃tium: quo quis redimitur: dz esse tm̃ in bono: q̃tum fuit in malo peccatum. a quo redimitur: aliogn nõ esset equalis commutatio. ¶ Tertium est: qꝛ nullus põt alicui satisfacere ꝓ alio de eo qd' ipsemet dz. Oẽs enim sum⁹ debitores. ¶ Quartũ est pretium quo qs iuste redimitur: dz hr̃e aliquam equalitatem valoris cum redẽpto. Nulla autẽ creatura equalet toti humane nãe. Quibus visis pater et spũs sanctus sententiauerunt ꝙ filius daret semetip̃m ꝓ pretio redẽptionis humane: et ipse filius gratanter hanc determinationem suscepit. et sic fuit eius missio ab eterno de necessitate tractata. Et iõ dic̃ apl's Ro. 9. ꝙ xp̃s est p̃destinatus filius dei in virtute ex resurrectione mortuoꝝ. Huius autem aduentus in carnem et redẽptionis humane nãe signa p̃misit euãgelista di. Erunt signa. Sol iste est mens eterna vel intellectus diuinus: in quo sex p̃cesserunt signa. ¶ In primo signo voluit suam bonitatem creaturis coicare non solum ad intra: sed etiam ad extra: qꝛ ſm Dionysium: natura boni est ꝙ sit suiipsius boni coicatiuum. ¶ In scd'o signo voluit creaturam rationalem fore: que posset particeps esse istius bonitatis. ¶ In tertio signo preuidit deus totum humanum genus in primo parente lapsurum. ¶ In quarto signo voluit ipsum ex speciali cõdecentia reparare. ¶ In quinto signo voluit merita singulorum et demerita approbare vel reprobare. ¶ In sexto signo voluit malos damnare: et bonos saluare quod patet ſm Augustinum. Omnia que visibiliter ad oculos nostros foris prodiunt: de summa et inuisibili aula dei procedunt. Omnia ergo que fiunt in creaturis: ex dispositione preuia de mente dei procedunt. vel sic. In sole legunt' tria signa fuisse. s. statio tpe Iosue. 10. cap°. Retrocessio tpe Ezechie. Ysa. 38. Reuersus est sol decem horis Obscuratio in xp̃i passione: qñ vlr' eclypsim passus est. Matth. 27. Iste sol est xp̃s. Malach. vltimo. Orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitie. Et merito dicitur sol xp̃s: qꝛ sicut sol illuminat: attrahit: et calefacit: et fecundat: sic xp̃s illuminat lumine veritatis in p̃dicatione. Calefacit in sua passione calore caritatis. Attrahit in sua resurrectione et ascensione spe felicitatis. Tunc enim ostendit ꝙ spes non fuit inanis. Fecundauit in spiritus sancti missione. Iste sol obscuratus: qꝛ diuinitas in carne velat'. Apocali. 6°. Sol factus est niger: quasi saccus in quo pater posuit oẽs thesauros. sed in passione conscissus: thesauros super nos recõditos effu-

dit. Psalmista. Conscidisti saccum meum. ¶ Scđo iste sol stetit affixus cruci per diuinitatem in ꝯfractione humanitatis: vt de hostibus triumpharet: vt deum patrem nobis placaret: vt diem diuine gratie ⁊ diuine glorie continuaret. Josue. 10. Stetit sol in medio celi. i. xp̄s in aere pendens. ¶ Tertio iste retrocessit in resurrectione ⁊ ascensione. vnde Jo. 16. Exiui a patre ⁊ veni in mundū. ⁊ iterum ⁊c̄. Luna dicitur eccl'ia. Nam sicut luna non hꝫ lumen nisi a sole: sic ecclesia solum habet a xp̄o influentiam gratiaꝝ. vnde Jo. 6. Ego sum lux mundi. ¶ In hac luna quatuor signa apparent. ¶ Primum est q꜡ aliqñ luna obscuratur in inferiori parte ⁊ clarescit in sup̲iori: sic eccl'ia q̄ꝫto magis accedit ad xp̄m: tanto magis in inferioribus per abrenunciationem tp̲alium obscuratur: ⁊ in superiorib⁹ clarescit per contemplationeꝫ. ¶ Secundum est q꜡ aliqñ obscuratur etiam in superiori parte qđ fit qñ nubes interponitur. sic homo obscuratur in intellectu: maxime qñ nubes temporalium vel peccati sibi opponit. Treñ. 3°. Opposuisti tibi nubem ne transiret omnino. ¶ Tertium est q꜡ qñqꝫ eclypsatur. qđ fit q̄ꝫdo terra interponitur inter solem ⁊ lunam. sic hō eclypsatur: quando terrenoꝝ amor interponitur inter deum ⁊ ip̄m. Ysa. 13. Sol ⁊ luna obtenebrati sunt. ¶ Quartum est q꜡ quādoqꝫ fit rubea. quod fit quando magis descendit: sic reuera homo rubescit sanguine carnalitatis: ⁊ priuatur lucido honestatis: quando per affectum descendit ad terrena. ¶ Luna dicitur etiam maria: in qua erant quatuor signa. ¶ Primum est ipsius cuꝫ sole ꝯiunctio. s. qñ fuit amicta sole in ꝯceptione filij. Apocal'. 13. Quod fuit mirabile cum fuit in diuersis ⁊ multum distantibus circulis. ¶ Secunduꝫ est solis intra lunam vl'is absconsio: cum virgo circundedit viruꝫ. Jhere. 13°. Quod fuit valde nouum: cum sol sit multo maior luna. ¶ Tertium est solis de luna gradatio. quod fuit magnū signum. Ysa. 7. Ecce virgo concipiet. ¶ Quartum est lune statio. ipsa sola tunc in fide fuit statio marie: cum oēs alij paterentur a fide retrogradationem: q꜡ sol ⁊ luna steterunt. Abacuch. 4°. Stelle sunt membra eccl'ie: que lumen fidei receperunt. Nam stelle inter alia corpora sunt pulchrioris apparētie: sunt irradioris luminis in orbe: purioris existentie: sunt ab omni mixtione contrarij elongate: ⁊ claritatem sibi mutuo coicant: ⁊ sunt potioris influentie. Efficiunt. n. mirabiles effectus in inferioribus istis. Sic fideles illuminati. Sicut enim virtus ⁊ lumen stellarum influit ad elementoꝝ conciliationem: ad inimicoꝝ defensionem: ad viuentium vegetationem: ad nauigantium dirrectionem: sic beatoꝝ intercessionibus peccatores inimici iustitie ad penitentiam reducuntur. Demones veritatis aduersarij fugiunt imperfecti perficiuntur: ⁊ in periculis mundi diriguntur. In hijs etiam erunt signa. Percutiuntur. n. dolore in ꝯtritione: obscurantur pudore in ꝯfessione: stant perseuerantes in satisfactione: ⁊ sic redeunt ad statuꝫ pristine gratie obtenta perfecta absolutione. Apocali. 8. Percussa est tertia pars stellarū. q꜡ vix tertia pars hoīum dolore contritionis percutitur pro peccatis. Etiam in terris pressura gentiuꝫ. Per terram intelligimus illos qui sunt terreni ⁊ carnales. In hijs tria erunt signa. s. pressura gentium pre confusione sonitus maris ⁊ fluctuum: que tria referuntur ad tres temptationes. s. carnis: mundi: ⁊ diaboli. ¶ Ad tēptationem carnis pertinet: qđ dicitur pressura gentium. Gentes. n. sunt primi motus ⁊ appetitus brutales ſm glo. Pressura igitur gentium est infestatio carnalium motuum: quoruꝫ turba opprimit nos ad ꝯcupiscentiam oculorum sumēdo. ¶ Ad mundanam cupiditatem spectat: quod dicitur pre cōfusione sonitus maris. Mare. n. mundus: sonitus maris: tumultus mundi ⁊ tribulationes: ⁊ fere mergunt nauem ecclesie. Unde Matth. 8. Motus magnus factus est. ¶ Ad sup̲biā vite respicit qđ dicit̄. ⁊ fluctuuꝫ Elatio fluctuum designat elationes maris. Luc. 8. Fluctus spumosi ⁊c̄. Sicut spuma cito transit: sic ⁊ fastus superbie cito euanescit. Fluctus eleuantur: ⁊ deprimuntur: ⁊ extenduntur ⁊ retrahunt̄: sic in fluctibus designantur quatuor affectiones. Inquātum eleuant̄: significant aīe inanem letitiam. Inquantum deprimunt̄: mētis tristitiā. Inquātum retrahuntur: animi timorem: quia timor ſm glo. Joh. i. est fuga animi: ne perdat quod amat. Inquantuꝫ etiam extendunt̄: significant desiderium sine spe: q꜡ sit ꝯcupitum. He due affectiones. s. timoris ⁊ spei ponunt̄: cum dicit. Arescētibus hoībus. vnde sicut securitas reficit mentem: sic timor arescere facit. vnde cor

hominis est sicut fenum qđ cito arescit. vnde psalmista. Fiant sicut fenum. Expectatio ptinet ad spem: que etiam arescere facit. quod fit qñ oppressus nondum tribulationibus expectat tribulationem: cum nimis differt̃ affligit aiam. Prouerbiorum. 13. Spes q̄ differt̃ rc̃. Item qñ ex toto aufert̃: tunc magis arescit: qꝛ nulla spe reficitur. Marc ergo est mens reprobi. Ysa. 19. Arescit aqua de mari. vnde dicit. Que supuenient vniuerso orbi: non ꝙ supueniant bonis τ electis: sed tm̄ reprobis: qui per orbem accipiunt̃. Seqtur. Nam virtutes celorum mouebuntur. Hic ostenditur ꝙ affectus nõ solum fit in malis: sed etiaz in bonis. vnde per celos intelligunt̃ electi: quorũ virtutes mouebunt̃. sed aliter q̃ꝫ virtutes malorum: que mouebuntur motu corruptionis: vtpote in q̄bus fides ex toto deficiet. Similiter spes τ caritas nõ solum tepescit: sed etiã frigescit: vt Matth. 24°. dicit̃. Et patientia victa cedet. Sed virtutes electorum mouebuntur motu diminutionis: nõ ita ꝙ ex toto deficiat fides: sed erit sicut de lumine candelle: que videt̃ flatu alicuius extingui τ non extinguitur. Simil'r caritas tepescet a primo feruore: sed non ex toto refrigescet. Item patientia fatigata in quibusdam lassabit̃: sed non succumbet. Psal. Patientia pauperum non peribit in finem. Et tunc videbunt filium hois venientẽ in nube. s. nostre infirmitatis τ carnis: in qua fuit diuinitatis potentia occultata. ¶ Hijs autez fieri incipiẽtibus respicite. s. ꝑ fidez τ leuate capita vestra. i. mentem ꝑ spem. Nam sicut despatio ꝯsternit: sic spes erigit. Ecce enim appropinquat redemptio vestra: quasi dicat ꝙ aditus eius erit nobis redemptio culpe τ pene τ a potestate tenebrarum. Et dixit illis similitudinez. Uidete ficulneaz τ alias arbores. Ficulnea est humana natura: omnes arbores alie creature: τ noiatim exprimitur ficulnea propter humane nature dignitatem cum ꝓducunt iam ex se. s. explicite sapientia diuina facere fructum. s. dignuz penitentie appropinquat regnum celorum. vnde penitentiaz agite. Amen dico vobis non preteribit generatio hec. Non generatio carnalium: qꝛ nec sunt filij: nec heredes: sed generatio que est per spirituz: que fit per sacramentum: donec oĩa fiant τ donec veniat generatio dei. Matth. 13. In generatione rc̃. Celum τ terra transibunt. i. iusti transibunt de gratia ad gloriam per virtutum operationem τ terra. i. peccatores transibunt de peccatis ad grãm per penitẽtiam. Uerba aũt mea. s. predicationis τ veritatis nõ transibunt a veritatis ꝓmissione: sed perficient vestrã spem in eterna fruitione.

Secunda pars.

Circa scđam partem que est de aduentu in mentem: est notanduz ꝙ propter iudicium qđ intra nos est celebranduz: est nobis necessariuz ꝙ xp̄s aduenens in mẽtem per gratiã nobis assistat. ¶ Duplex est iudicium. s. exinanitionis: τ discretionis. Psal. Beati qui custodiunt iudicium rc̃. Habemus enim intra nos aduersarios iugiter litigantes. Ad galathas. 5. Caro ꝯcupiscit aduersus spirituz: τ ecõuerso ¶ Unde hic primo videndũ est de allegationibus spirit᷒. ¶ Scđo de allegationibus carnis. ¶ Tertio qs iudex τ qũo facit iustitiam ¶ Primo allegat spiritus cõtra carnez peccatum esse fugiendũ triplici ratione. ¶ Prima propter turpitudinem: quia delet imaginem dei: τ facit hominem brutum. vnde trenorum. 3. Denigrata est facies eius super carbones. Psal. Homo cuz in honore eẽt rc̃. ¶ Scđa est ꝓpter sterilitatem τ damnuz: qꝛ nihil confert: τ multa bona aufert. Ro. 6°. Quem fructum habuistis: in q̄bus nunc erubescitis? Et Luc. 15°. dicitur. De illo q incidit in latrones ꝙ expoliauerũt euz rc̃. s. gratuitis τ vulnerauerunt eum in naturalibus. ¶ Tertia est propter penam: qꝛ propter momentaneaz delectationẽ reddit̃ pena eterna. vnde q̄dam ait. Quod cito preterit: quod in eternum cruciabit. Et mirum est: qꝛ vix aliquis tantam delectationem in aliquo peccato habet: cum multo maiorem habeat penaz in modica febre: τ preter hanc expectat penam eternaz. vnde petit sapiens eccl'iastici. 33°. Aufer a me ꝯcupiscentiam ventris τ concubitus. Habet aũt aduocatuz spiritum sanctuz qui vt dicit̃ Ro. 8 . interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilib᷒. i. interpellare facit. ¶ Econtra allegat caro aduersus spiritum esse manẽdum in delitijs τ alijs oblectamentis vsq; ad seniuz: τ ꝙ tunc peniteat. Ista ratio est falsa: qꝛ sicut in foro plures inueniuntur pelles agnorum q̃ꝫ arietum: ita frequenter citius moriunt̃ iuuenes q̃ꝫ senes. ¶ Secundo qꝛ presumit recuperare in posterũ per

penitentiam. Jsta etiaʒ est falsa: qꝛ non est in
eo recuperare nec de peccato resurgere: quia
peccatum cōparatur vasi: in quod de facili pi
scis intrat: de quo exire non pōt. ¶ Tertio
qꝛ non dʒ te nimis terrere magnitudo pecca
ti ꝓpter dei misericordiam infinitam: ⁊ indu
cit de Magdalena exempluʒ. Hec ratio nul
la est: qꝛ exempla sanctorū non sunt adducen
da vt peccet: sed si peccauerit quis ne despet:
⁊ attendere debet ꝙ non oībus hoc exemplū
debet prodesse: patet de Juda ⁊ Caym. Ad
uocati eius sunt demones ⁊ mundana dele-
ctabilia. Demones decipiunt rōibus falsis:
sed mundana delectabilia alliciunt sermoni-
bus blandis. He sunt exhortationes du-
cum: de quibus Job. 29°. Mundana auteʒ
delectabilia decipiunt fm accidētia: qꝛ repu
tant dulcia que amara sunt. vnde Ysa. 4°.
Veh qui dicitis malum bonum esse ⁊c. Li
berum aūt arbitriuʒ sedet: vt iudex inter ista
⁊ discernit que preponunt: inter bonuʒ ⁊ ma
lum distinguendo. Recte ergo iudicat: sed
non custodit iudicium: qꝛ non facit iustitiaʒ.
Deterius peccat: qꝛ nouit iudicium: ⁊ iustitiā
non facit. vnde de pe. di. 2ª. Melius erat eis
viam veritatis non agnoscere: q̄ʒ post agnitā
retroire: qꝛ illis traditum est mandatuʒ: ⁊ sunt
sicut iudices: qui non puniunt puniendos:
sed absoluunt. vnde Josue quarto. Jubentur
reges suspēdi super quinqʒ stipites: quod fit
quando pro modo culpe quinqʒ sensus debi
ta satisfactione puniuntur. Tales crucifigunt
ihm ⁊ dimittunt barrabaʒ: quia non puniunt
sensualitatē ⁊ veterem hoīem. Matth. 27°.
Sed quia voluntas inualida est ad predicta:
oportet vt gratia dei: qua mediāte christus ve
nit in mentem sibi assistat: quia ipsa gratia ani
mam peccatis iam mortuam hʒ viuificare: vi
uificataʒ a torpore negligentie excitare: ⁊ ex-
citatam cōtra insidiantia temptamenta muni
re: ac munitam in operibus virtutum fecun-
dare. Curre de gratia supra scd̄a parte istius
considerationis. Potest igitur euangelium
q̄ʒtuʒ ad ꝓpositū sic exponi. ¶ Primo di
cetur de aduentu. ¶ Secundo de signis con
comitantibus vel etiam longe precedentibus
vt sunt sonitus maris ⁊ fluctuuʒ. ¶ Tertio
de signis ꝯsequentibus: vt sunt signa in sole:
luna ⁊ stellis. ¶ Primo ostendit de aduen
tu cum dicit. Tunc videbūt filium hoīs ⁊c.
Dominus in nube venit qñ cōturbat cor ad
penitentiam: vt nubes consurgit de vilitate
peccatorum: que dicuntur extrema. Psal.
Educens nubes ab extre. ter. ⁊ sicut nubes
resoluitur in pluuiam: ita conturbatio hec in
lachrymas. vnde sequitur. Fulgura in pluuiā
fecit. Dicitur etiaʒ venire in magna potesta-
te: quia maxime potestatis est deijcere diabo-
lum: qui hoīem inhabitat per peccatum. Job
xj°. Non est potestas ⁊c. Ad hoc auteʒ venit:
vt eum eijciat. Vnde Abacuch. Egredietur
diabolus ante pedes eius. Et dicitur etiam
venire in potestate: quia eiecto diabolo regna
re incipit ⁊ thronum suum ponere in anima.
Psalmista. Dominus diluuium inhabitare
facit ⁊c. Et sequitur. Hijs fieri incipientibꝰ
respicite. Ante enim q̄ʒ dominus veniat in
mentem depressa est mens sub onere peccati
Eo autē veniente erigitur. Psal. Dominus
erigit elysos. ¶ Deinde de signis que conco
mitantur aduentuʒ: cum dicitur. Et in terris
pressura gentium. Terre sunt terreni ⁊ car-
nales sensus: gentes appetitus carnis. Et
hij in aduentu xp̄i comprimuntur: qñ incipit
dñari ratio sensualitati. vnde gene. 3°. Ini-
micitias ponam inter te ⁊ mulierem ⁊c. ipsa
conteret caput tuum. Cum aūt dicit. Precon
fusione sonitus maris: designat status peni-
tētis: in quo attenditur amaritudo cordis. vn
de trenoꝝ. 3°. Magna est velut mare contri
tio tua. De hoc mari sunt sonitus ⁊ gemitus
Psalmista. Rugiebam a gemitu cordis mei
Jn cōfusione notat erubescentia de peccatis
Ecclesiastici. 4°. Est confusio adducens pec-
catum. Per fluctus conflictio animi qñ deli-
berat de statu suo. Psal. Qui conturbat pro-
fundum maris. Sed tandem dñs hos flu-
ctus mitigat: cum determinat apud illum ꝙ
cesset a peccato. Psal. Non dabis in eter-
num fluctuationeʒ iusto. Sequitur. Arescen
tibus hoībus. Arescit. n. ille in quo concu-
piscentie exsiccantur. Arescit etiā ille qui in se
exsiccat ꝓpriam voluntateʒ: ⁊ proprium sen-
sum: ⁊ abundantiam rerum tp̄alium: de quo
Osee. 13°. Adducet dñs ventum vrentem:
de deserto ascendentem ⁊ siccabit venas eius
⁊ desolabit fontem eius: ⁊ ipse diripiet the-
saurum omnis vasis desiderabilis. Qd̄ eniʒ
dicitur: adducet deus: pertinet ad siccationem
concupiscētie. Ventus vrens timor diuini iu
dicij. vene sensuum concupiscentiam. fons in
terius innata concupiscentia: a qua emergunt

fluij: ⁊ hij deficcant per timorem diuini iudicij. Sequitur. Nam virtutes celoꝝ mouebuntur ⁊c. Quoddam celum aie est inferior pars rationis: ad quam pertinet exercitium bone actionis. ¶ Aliud celum est portio superior: ad quam pertinet studium contemplationis. He sunt virtutes horuꝫ celoꝝ: que tunc mouentur cum de exercitijs bone actionis ad studia transitur contemplationis: ⁊ econuerso. ¶ Deinde exponenda sunt signa consequentia cum dicitur. Erunt signa in sole: luna ⁊ stellis ⁊c. Sol est gloria mundane felicitatis que cum spernitur: erit signum in celo. Job 31°. Uidi solem cum fulgeret: ⁊ lunam incedentem clare: ⁊ letatum est cor meum in abscondito. Luna est gloria transitoria: quam qui diligit: potest de ipso vere dici stultus: vt luna ⁊c. Luna conuertitur in sanguinem: qñ per carnis mortificationem voluntas conuertitur in penitentialem afflictionem. vñ exo. 7. dicitur ꝙ aqua conuersa est in sanguinem. Stelle cadunt de celo: cum oẽs mundane ⁊ phisice rationes cedunt fidei: ⁊ tanquaꝫ infirme eijciuntur ab aio. vnde. 2° corin. 10. Arma militie nostre non carnalia: sed potentia deo ad destructionẽ munitionum: cõsilia destruentes: ⁊ oẽm altitudinem extollentem se aduersus scientiam dei. Et a iudice aptatur similitudo dicta. Uidete ficulneam. Ficus caritatis dulcedinem ad deum significat: qui in caritate est: non timet. Tunc dicitur ficus ꝓducere grossos suos q̃ñdo quis non ex timore operatur bonum. Et quomõ protulit: dicitur Jo. 4°. Perfecta caritas ⁊c. Huius ficus fructus dulcis est: quia calor nõ permittit esse acerbum: sed reddit matuꝝ. Uidete ficulneam ⁊c. Per arbores virtutes alie designant. Caritas aũt per ficulneam designatur: qꝛ qui habet caritatem: habet omnes alias virtutes. Ipsa. n. est vinculum oium. Colocen. 3. Super oia caritatem hñtes: que est vinculum perfectionis. Et qꝛ huiusmodi fructus. s. bona opera ⁊ aliarum virtutum: signum sunt spiritualis caritatis in aia. Recte dicitur. Cum producunt ex se fructum. Caritatis. n. feruor excludit omne gelicidium peccati: vt posset dici illō canticoꝝ. 2. Jam hyems transijt. Hec eadem nunciat christum venisse: qui non venit vacuus: sed cum abundantia virtutuꝫ: de qua sapien. 7°. Uenerunt mihi oia bona ⁊c. Recte ergo dicit. Et vos cum videritis hec fieri: scitote qꝛ prope est regnum dei: quia predicta omnia fiunt per caritatem: ⁊ ipsa mediante regnat xp̃s in anima.

Tertia pars.

Circa tertiam partem que est de aduentu ad iudicium. vbi notandum ꝙ velox erit iudicium. Item ꝙ ibi iudicabuntur boni ⁊ mali. Item ꝙ in hoc iudicio erit apertio libroꝝ. s. libri conscientie: ⁊ libri vite. Item ꝙ hoc iudiciuꝫ pertinet ad xp̄m vide in s̄mone dñice. 24. Expositioneꝫ euangelij vide in sermone Engelberti. Est tñ notandum ꝙ s̄m diuersitatem creaturaꝝ diuersa signa ꝓcedunt. ¶ Primo in nã superintellectuali: qꝛ omnis actionis dei ad extra possunt poni aliqua signa: quibus ordinate preuidet ⁊ vult omnia que fiunt ad extra. Possunt ergo sex signa imaginari in mente diuina finalem mundi terminum precedentia. ¶ In primo eniꝫ voluit deus suam naturam communicare creaturis. Non eniꝫ voluit deus solum suã bonitatem coĩcare ad intra: sed etiam ab extra qꝛ s̄m Dionysium. Natura boni est ꝙ sit sui ipsius diffusiuum ⁊ coĩcatiuum. ¶ In secundo voluit creaturam rõnalem fore: que posset particeps esse istius bonitatis communicande ¶ In tertio preuidit deus totaꝫ nãm humanam in p̄° parẽte lapsuraꝫ. ¶ In quarto voluit ipꝫ ex speciali ꝯdecentia reparare. ¶ In quito voluit merita singuloꝝ ⁊ demerita approbare vel reprobare. ¶ In sexto voluit malos damnare: ⁊ bonos saluare. vnde Augu. Oia que visibiliter ad oculos nostros foris prodiũt: de summa ⁊ inuisibili aula dei procedunt. Omnia ergo que fiunt in creaturis: ex dispõne preuia ⁊ mente dei procedũt. ¶ Secundo fiẽt signa in nã intellectuali. s. in angelis: qui timore reuerẽtie mouebũtur. vnde dicit. Uirtutes celorum mouebũtur. vnde Augusti. Quid faciet tũc virgula deserti. s. homo quando sic ꝯcutietur cedrus paradisi. i. angelus: ¶ Tertio precedẽt signa in natura rationali. s. in hoie. vnde dicit. Arescentibus hoibus pre timore. Arescentibus s. ab humore gratie ꝯseruãde vel augmẽtande: qꝛ tãta erit tribulatio: qualis nõ erat ab initio mundi: vt in errorẽ ducãtur: si possibile esset etiã electi. ¶ Quarto precedẽt signa in natura pura corporali. vñ dicitur. Pre ꝯfusione sonitus maris ⁊ fluctuũ: vbi notãtur vl' qndecim signa s̄m Jhero. precedẽtia diem iudicij.

¶ Dominica secunda aduentus. Sermo de epistola.

Q Uecunque scripta sunt ⁊c̄. Ro. 15°. Secunduꝫ ꝙ docet Ysidorus. Homo est aial dei forme mãsuetuꝫ in natura s[ecundu]m leges ratiōis discipline susceptibile diuinaꝫ habēs imaginē in potentia cognoscendi: ⁊ in potētia diligēdi similitudinem. Sed qꝛ s[ecundu]m Aug. Nihil potest diligi nisi cognoscat̄: ideo vt dictum est: cum sit aial susceptibile discipline: opꝫ ad hec vt actu diligat: vt in cognitionē diligibiliuꝫ ꝑ doctrinales disciplinas inducat̄: sed qꝛ nihil est diligibile: nisi ratiōe boni. ¶ Unde primū diligibile est ipsuꝫ sūmuꝫ bonum. In cuius notitiam solū illa doctrinalis sciētia inducit: cuius scire est ꝯphensio eius: qd̄ imutabiliter est. s. in essendo ⁊ causando. Et hoc ē simpl[icite]r: ⁊ maxime ꝓprie scire causaꝫ rei imutabileꝫ. Et iō respectu hui⁹ scie alios modos sciēdi Aristo. sophisticos vocat. Unde quicquid in alijs sciētijs inuenitur: veritati huius doctrine repugnās totū ꝯdēnatur vt falsuꝫ. Huius sciētie verus doctor est: q mentē illuminat: ⁊ veritateꝫ ostēdit. Ad hanc aūt doctrinā in epistola hortatur dicēs. Quecūqꝫ scripta sunt ⁊c̄. Ubi circa totum in generali pono sex considerationes.

Prima ꝯsideratio.

C Irca primaꝫ cōsiderationē: que est de eius necessaria reuelatione. Cum dicitur. Nostra doctrina: sunt due conclusiones. ¶ Prima ꝯclō est: ꝙ necessariuꝫ fuit ad humanā salutē esse doctrinā quandaꝫ: s[ecundu]m reuelationē diuinaꝫ. Cuius ratio est. Nā qñ aliquid ordinatur ad finē: s[ecundu]m rationē finis que ꝯprehēsioneꝫ humane rationis excedit: s[ecundu]m illud Ysa. 64°. Oculus nō vidit ⁊c̄. Opꝫ finē esse precognitum hoībus: qui suas intentiones ⁊ actiōes debēt ordinare in fineꝫ. Unde necessariū fuit homini ad salutē: ꝙ ei nota fierent quedā per reuelationem diuinam: que reuelationē humanaꝫ excedāt. Tota enim salus hoīs que in deo est: dependet a cognitiōe huius veritatis: scilicet sciētie ⁊ doctrine. Ut igitur salus hoībus ⁊ cōius ⁊ citius ⁊ securi⁹ ꝯueniat propter indigentiaꝫ nostraꝫ: ⁊ excellentiam eius: necessarium erat reuelari.

¶ Secunda ꝯclō est: ꝙ lꝫ ea que sunt supra cognitionē humanaꝫ non sint ab hoīe inquirenda: sunt tñ a deo reuelata suscipiēda per fidem: cuius est hec doctrina: tū ꝓpter certitudineꝫ: tū propter finis nobilitateꝫ. Nam alie sciētie habent certitudineꝫ ex naturali lumine ratiōis: que potest errare: qꝛ procedūt ex principijs notis lumie naturalis itellectus. Hec autē habet certitudinē ex lumine diuine scie: que decipi non potest: qꝛ ꝓcedit ex principijs notificatis a deo: ⁊ ideo dicitur sciētia dei ⁊ beatoꝝ. ¶ Itē alie scientie constituunt sibi finē transitoriū. Hec aūt finis est ⁊ beatitudo eterna: ad quaꝫ sicut ad vltimū fineꝫ ordinatur: ⁊ ideo dicitur doctria nostra: eo ꝙ ordinat nos in nostram salutem. Unde dicitur 2º Petri. 1°. Spiritu sancto inspirati: locuti sunt sancti dei.

Secunda ꝯsideratio.

C Irca secundam ꝯsiderationē: que est de eius dignatiuo auctore: cū dicitur Scripta sūt. Ubi sunt due ꝯclōnes. ¶ Prima ꝯclusio est: ꝙ sacra scriptura est sūme auctoritatis: ⁊ ideo sūme est sibi adherēdū qꝛ a deo reuelata nihil ꝯtinent falsitatis. Uñ Aug. ad Hiero. in ep[isto]la dicit: ꝙ si in diuinis scripturis manifestuꝫ admittat̄ mēdaciuꝫ vel iocosuꝫ totuꝫ erit suspectuꝫ. Unde cū duplex sit argumentatio: scilicet ex auctoritate: ⁊ ex ratione: argumentari tñ ex auctoritate maxime est propriuꝫ huius doctrine: que ꝑ reuelatiōeꝫ habetur. Unde oportet ꝙ ostendatur auctoritate eoꝝ quibus reuelatū est: vnde lꝫ locus ab auctoritate q̄ fundat̄ sup reuelationē humanā sit infirmissimus. Locus tñ ab auctoritate q̄ fundat̄ sup reuelatione dina: est efficacissim⁹ ¶ Secunda conclusio est: ꝙ sacra scriptura quandoqꝫ etiam vtitur ratione humana: non quidem ad probandū fidem: sed ad manifestandū. Ratio est qꝛ cū gratia nō tollat naturaꝫ: sed perficit: oportet ꝙ naturalis subseruiat fidei: sicut naturalis inclinatio volūtatis caritati. Primo corin. 10. In captiuitate redigentes oēm intellectuꝫ in obsequiuꝫ christi: ⁊ ideo etiam sacra scriptura vna existens extendit se ad ea que sunt diuersaꝝ scientiaꝝ ꝓpter rationē ꝯmuneꝫ quā in diuersis attendit: scilicet prout sunt diuino lumine cognoscibilia: ⁊ ideo etiam scientie dicuntur ancille eius. Prouerbiorum. 9. Misit ancillas eius vocare ad arcem.

Tertia consideratio.

Circa tertiaz cõsiderationem: que est de aliarum scientiarum suffragatiõe: cum dicitur. Quecunque scripta sunt Ubi transeo de duabus conclusionibus

Quarta consideratio.

Circa quartaz cõsiderationem: que est de eius vtilitatis exhibitione. cuz dicitur: Ut per patientiã ꝛ cõsolationez ꝛc. Ubi sunt alique conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ hec sacra doctrina: licz conferat nobis multiplicem vtilitatem. Tres tamen nobis hinc exprimũtur. ¶ Prima est patientia contra augustias malitie. ¶ Secũda est cõsolatio ꝯtra incolatuz huius miserie. ¶ Tertia est spes contra dilationẽ patrie dicens. Ut per patientiaz ꝛ cõsolationez scripturaꝝ spem habeamus. q. d. ſm glo. Ut p patientiaz aduersoꝝ ex libris edoctã: in quibus nobis ostẽduntur exempla patiẽtie. Iac. vltimo. Exemplũ accipite fratres laboris ꝛ patientie ꝓphetarum: ꝛ ꝯsolationez scripturaꝝ Consolanẗ. n. nos in incolatu huius miserie I. machabeo. 12. Habentes solatia libros sanctos. ꝛc. Spem habeamus. Spes. n. ex promissionibus scripturaꝝ ꝯcipitur. Psal. Memor esto verbi tui seruo tuo: in quo mihi spẽ dedisti. Quod aũt patientia sit nobis necessaria ꝛ vtilis pz. Nam virtutes morales ordinanẗ in bonum: inquantũ conseruant bonuz rationis cõtra impetum passionũ. Inter alias autẽ passiones tristitia efficax est ad impediendũ bonum rationis. Scḋo corin. 7. Seculi tristitia mortẽ operatur. Unde necesse est habere virtutem aliquã: per quam bonũ rationis ꝯseruetur cõtra tristitiã: ne succũbat. Hoc facit patientia. Unde patientia describiẗ in prima rethorica. Patientia est vtilitatis ꝛ honestatis causa reꝝ arduaruz ꝛ terribiliũ voluntaria ꝛ diuturna ꝑpessio. i. ne in turbatõe tristitie aĩo iniquo bona deseramus: ꝑ que ad meliora perueniamus. Hanc ꝯfert nobis sacra scriptura. vnde ꝓuer. 19. Doctrina viri per patiẽtiam nasciẗ. Quod etiam ꝯsolatio sit nobis vtilis: pz. Nam cum beatitudo sit p̃miuz virtutum: solum adipisciẗ per exercitiũ virtutuz Hoc aũt exercitium per multitudinẽ turbationum ꝛ dolorum frustratur: ſm illud psalmi. Dolores inferni circondederũt me: preoccupauerunt me laquei mortis. Et ideo necessaria est multum consolatio spiritualis: que aufert hos dolores. vnde in psal. dicitur. Scḋz dolorum meorum ꝯsolationes tue ꝛc. Glo. Multi sunt dolores ꝛ amari: sed multe consolationes ꝛ suaues nõ desunt laboranti. Et he ꝯsolationes sunt in corde meo. Per hoc salubres cogitationes signans: vt cum eternas retributiones in scriptura ꝓmissas cogitares mala tp̄alia despiceres. Hec aũt consolatio effectus est sacre scripture. vnde Hugo de sancto victore. Sacra scriptura est nobis pro mõ vie omnia in oĩbus. Nam quecunqꝫ desiderari possunt: in omni necessitate solatiũ p̃stat pro varietate: vt morborũ varia medicamenta ministrat: tribulatos ꝯfortat: temptatos sustentat: pauperes beatificat: lesos sanat: tenebrosos illuminat: errantes reuocat: humiliatos subleuat: insolentes humiliat. Ibi sunt p̃cepta dñi que faciamus: ibi consilia que eligamus: ibi futura que fugiamus: ibi temptamẽta que caueamus: ibi exempla que sequamur: ibi premia que speremus: ibi pene quas vitemus: ibi sancta incitamẽta ne in via huius vite torpeamus. Quod etiaz spes sit nobis vtilis patet. Naz cum finis vltimus transcendat facultatem humane nature: eo ꝙ ex puris naturalibus acquiri non põt: si absqꝫ doctrina verbi dei relicta fuisset: desperaret hunc finem se posse obtinere. Ideo vt per spem tenderet in bonum arduuz: vt possibile acquiri doctrina fidei reuelata sanctis: ꝛ exemplificata: ꝛ edocta erat necessaria. vnde Ysidorus de summo bono dicit. Ob hanc vtilitatem scribuntur sanctoꝝ ruine ꝛ reparationes: vt spem faciant salutis humane: ne quisqꝫ post lapsum penitendo: desperet veniam: dum ꝯspicit sanctorum reparationẽ fuisse etiam post ruinam Spes ꝑncipaliter respicit beatitudinẽ eternã Et ideo nulla alia bona debemꝰ petere a deo nisi in ordine ad illam. Deus. n. illam cõfert nobis ex sui potentia ꝛ mĩa: cui etiaz spes ꝑncipaliter innitiẗ. Et ideo ꝙ aliqui hñtes spem deficiant a ꝯsecutione: hoc cõtingit ex defectu liberi arbitrij: ponẽtis obstaculuz peccati: nõ autem ex defectu diuine oĩpotentie. vnde ex hoc non preiudicat certitudini spei: cum spes sit certa expectatio future btĩtudinis: vt eliciẗ ex. 2. thi. 2°. Scio cui credidi: ꝛ certus sum.
¶ Scḋa conclusio est: ꝙ qꝛ virtutes morales

non insint nobis a nã saltem ꝯsumatiue: licet bene insint nobis dispositiue Deus tamen sicut nobis ꝯfert dispositionez ad virtutes: sic operatur in nobis habitum virtutuz: ſm illḋ apostoli ad philip. Deus qui operatur in nobis velle ⁊ perficere. ¶ Nota ꝙ septem sunt dispositiones ad virtutes nobis a deo collatas: quas apostolus ponit hic in epistola.

¶ Prima est lumen fidei: quo mens illustratur virtute eorũ: que ad salutẽ requirunt̃. vnde lꝫ intellectus noster sufficienter intelligat ea que sunt sub sua facultate: indiget tamẽ lumine fidei in hijs que excedunt naturalẽ cognitionem. vnde dicit. Deus aũt patientie ⁊ solatij: quasi dicat ꝙ deus ꝯferens nobis hec dona. s. patientiam in aduersis: ⁊ spiritualez ꝯsolationez etiam dat nobis dispositiones ad has. Quarum vna est lumen fidei. vnde additur. Det vobis id ipsum sapere ſm veritatem salutis per lumen fidei. ¶ Scḋa est caritas: que sine operibus sufficiens est in merẽdo: ſm Aug^m. vnde addit. In alterutrũ ſm ihm xp̄z: de quo Grego. in omelia. Nemo eiꝫ ꝓprie ad seipsum habere caritatẽ dicit̃: sed dilectionẽ in alteꝝ tendit: vt esse caritas possit Et ideo dicit ſm ihm xp̄m: qꝛ caritas proprie debet habere respectum ad deum ⁊ ad ea q̄ ordinant ad deum. vnde Grego. Ille veracit̃ caritatem habet: q ⁊ amicuz diligit in deũ ⁊c.

¶ Tertia est vnitas mentium: ad quam cum summa diligẽtia hortatur nos apl's dicens. Soliciti seruare vnitatez spiritus in vinculo pacis. vnde additur. Vt vnanimes. Seruatur autẽ hec vnitas duobus modis. s. ad se: ⁊ ad proximũ. Ad seipsum per integritatem. Ad proximum per ꝯformitatem. Ratio est. Omnis qppe creatura dꝫ suum p̃ncipiuz imitari. ¶ Cum igit̃ deus noster sit vnus ⁊ idẽ ac in seipso ꝑfecte: nec vllo indigens: inest ei benignitas erga nos ⁊ amor ex beniuolentia in nos veniẽs: debemus ⁊ nos qsqꝫ sibi vnꝰ esse per integritatem virtutis: ⁊ vnum cum ꝓximis per vinculum dilectionis. ¶ Quarta est recta locutio. Ratio est: quia nihil ita eneruat virtutẽ diaboli: sicut lingua recte loq̄ns. Canti. 4. Labia mea detestabuntur impium vnde ille recte loqtur: qui nec cupiditate: nec metu vel ignorantia ꝓhibetur ad laudem dei ⁊ edificationẽ ꝓximi bonos ꝯfortare: impios damnare: trãsgressores arguere. vnde psal. Dñe labia mea apies ⁊c. Et hoc est qḋ dicit vno ore. s. intentionem cordis ⁊ laudez oris diuine voluntati vniendo. ¶ Quinta est intentio pura. Hec. n. in omni actione sua: aut honorem dei: aut vtilitatẽ proximi pretendit. vnde dicit. Vt honorificetis deuz. Tunc. n. deum honoramus: cum ꝯuertimur ad christũ per gratiaꝝ actionem: tanqꝫ ab ipso beneficiati. ⁊ etiam per vocez laudis. s. vocaliter beneficia in deum referẽdo. De quo psal. Sacrificium laudis ⁊c. cõtra illos: qui beneficia dei ꝓ suis meritis accepisse putant: qbus nõ immerito aliquando beneficia subtrahuntur.

¶ Sexta est filialis subiectio per p̃mam imitationem. vnde dicit̃. Et patrem dñi nostri iesu christi. Sunt. n. duplices filij xp̄i. s. penitentes ⁊ inocentes: qꝛ imitant̃ patrem xp̄m.

¶ Primuz pꝫ de penitentibus. Hij sunt filij: q imitantes xp̄m: carnem suam crucifigũt cum vitijs ⁊ ꝯcupiscentijs. In cuius figura suꝑ xp̄m trãsfiguratum vox patris audita est Hic est filius meus, vt sic etiaz aĩa trãsfigurata ꝑ pñiam sit filius dei. ¶ Innocẽtes etiã dñtur filij dei: qꝛ p̃destinati sunt ad vitã eternam. vñ dicunt̃ filij dei ꝑ adoptionis gratiã: inquantum deus dat eis ex gratia ius percipiende hereditatis sue: quibus per naturam nõ competit. ⁊ ideo dñtur spiritualr̃ filij dei.

¶ Septima est fraterna honorificentia: q̄ exhibetur alicui in ꝓtestationẽ excellẽt e alicuꝰ bonitatis. vnde lꝫ oẽs se inuicem iubent̃ honore p̃uenire: interdum tñ priuate ꝑsone honorantur: nõ ꝓpter aliquem gradũ dignitat̃ sed ꝓpter excellentiã virtutũ. Licet. n. hoc cõsistit in pluribus obseqis exhibendis: maxima tñ in hospitalitate: q̄ nobis ẽ multũ vtilis Primo. n. nos ad cognitionem dei p̃parat: vt pꝫ de duobꝰ discipulis eũtibus in emaus: q xp̄m in hospitio cognouerunt: ad qḋ euz inuitauerunt. Luc. vlti. ¶ Scḋo a malo preseruat: vt patet in Raab: que nuncios recepit.

¶ Tertio temporalia multiplicat: vt patet in vidua: que Helyam hospitio recepit. Et ideo farina ⁊ oleuz non defecerunt. 3. regum. 17. ¶ Item deum meretur recipere. Matth. 6. Qui vos recipit: me recipit. ¶ Item beniuolentia dei impetrat. Hebre. 23. Hospitalitatem nolite obliuisci. Per hanc enim multi placuerunt deo. ¶ Item eternam gloriaz meretur. Matth. 25. Hospes fui: ⁊ collegistis me ⁊c. Ideo dicit. Sustinete inuicem. s. necessitatibus proximi: subueniendo scilicet

ex caritate: q̄ꝛ sic suscipit nos xp̄s. s. acceptan
do meritū in honorem dei. s. vt in nobis ho
norificetur deus. i. vt honor proximo exhibi
tus: ad honorem dei referatur.

Quinta ꝯsideratio.

QUinta ꝯsideratio est de eius confir/
matione: cum dicit. Dico enim ihm
xp̄m. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima est ꝙ intētio sacre scripture est: vt
per lectionis exhortationē intelligat ipsa ad
scientiā: ⁊ per operis exhibitionē ꝯuertat ad
iustitiam. Legitur tn̄ sacra scriptura diuersi/
mode a diuersis. Nam aliq legunt: vt sciant
⁊ noua ingrant. ⁊ hec curiositas est. Alij vt
sciantur. ⁊ hec vanitas est. Alij vt vendant.
⁊ hec symonia est. Alij vt edificent. ⁊ hec cau
tela est. Alij vt edificēt. ⁊ hec caritas est. Qui
autem in sacra scriptura sciā querunt: vt que
mundi sunt: obtineant. Eoꝝ intētio q̄to per
uersior: tanto miserabilior est. Illi vero per
oēm modū laudandi sunt: q ideo sacrā scri
pturā adiscunt: vt parati sint facere ⁊ docere
que audierint: ⁊ veritatē reddere de fide: ⁊ vt
indoctos erudiant. ⁊ eo quo altius secreta dei
nouerint: arctius deum ament. vnde Hugo
de sancto Victore. Finis sacre scripture est di
ligere deum: ⁊ mādata eius custodire. Finis
enim legis xp̄s est. finis p̄cepti caritas est.

¶ Scd̄a ꝯclusio est ꝙ cū laus ꝓpria sit testi
ficatio alicuius de bonitate in ordine ad finē
sicut laudamus bene opantem ꝓpter finem.
Multum laudandus est xp̄s: q̄ꝛ non solum
hanc doctrinā instituit: sed ad eius ꝯfirmatio
nem diuersas rōes induxit ad gratiaꝝ actio/
nes. ⁊ hoc est qđ dicit. Dico. i. insinuo vobis
ad vestram salutē xp̄m fuisse ministꝝ. i. insti
tutorem sacre doctrine. Circōcisionis. i. eoꝝ
que spiritualr̄ per ꝯtritionē: cōfessionē ⁊ sa
tisfactionem: circoncidunt in ꝯsciā sordibus
peccatoꝝ: ꝓpter veritatē dei. i. doctrinā sa
cram a deo infusam ad ꝯfirmandū ꝓmissio
nes patrum. ⁊ sic spiritualr̄ circōcisoꝝ: q̄ꝛ ta/
libus ꝓmittitur vita eterna. In remissionē
quam iam receperūt: vt sic in ꝓmissorum im
pletione se ostēderet esse veracē. Ex hijs pꝫ
ꝙ nō reppulit iudeos: qbus proprie veritas
exhibita est. gentibus vero misericordia p̄sti
ta est: quibus nulla ꝓmissio facta est. Et ideo
dico ⁊ adduco gētes debere honorare deum
super misericordia. i. de mia ꝯtra eas: nō eis
ꝓmissus: nec ad eas missus: sꝫ Augu. susce
pit tn̄. ¶ Ad ꝯfirmationem huius adducit ꝓ
bationem: sicut scriptū est. Confirmans de
gentibus ꝙ assumpte sunt ꝑ miam: de quibꝰ
minus videt. Propterea ꝯfitebor tibi in gē
tibus. i. faciā tibi ꝯfiteri in gentibus voce lau
dando. Et nomini tuo cantabo. Corde exul/
tando. i. faciam cantātes tibi canticū nouum
⁊ cum letitia te laudantes. Et iteꝝ Ysa. dicit
Letamini gentes: q̄ꝛ assumpte estis: vt sitis
vnum ouile cum plebe eius: ⁊ cum spiritu ali
ter circōcisis. Et iteꝝ. Laudate eum oēs gen
tes. Barbaree gre. ⁊ lati. Cum qbus ⁊ oēs
populi. I. thi. sꝫ glo. Tribus magnificate eū
qui adduxit numerum plebis sue. Et rursus
Ysa. ait ca. xj. Erit radix yesse: qui fuit pater
dauid. Et dicit radix: quia sicut radix latet in
terra: ⁊ nō apparet super terrā: sed qđ ex radi
ce ꝓcedit. sic yesse latuit sub terra: q̄ꝛ non fuit
rex: sed hō popularis. sed ex ipso reges ꝓces
serunt. Huius radicis dauid arbor fuit: qui
per ramū. i. ꝑ mariā fecit fructum. i. christū.
Et ex hac radice erit ille: q exurget a morte re
gere gentes per fidem ⁊ opera. Et ideo gen/
tes sperabūt in eum. Genesis vltimo. Ipse
erit expectatio gentium.

Sexta ꝯsideratio.

SExta ꝯsideratio est de eius p̄miatio
ne cum dicit. Deus aūt spei. vbi est
vna ꝯclusio: q̄ est ꝙ per sacram do/
ctrinam ꝯsequitur qs magnam remuneratio
nem ꝓpter multiplicē ꝑfectionem. Nam per
virtutū ꝑfectionem hō acqrit eternā remu
nerationem. Sacra autē doctrina docet nos
in virtutibꝰ exercere. vnde Hugo de sancto
Victore. Sacra scriptura docet nos. ⁊ fructꝰ
eius est: q̄ꝛ ⁊ mentē scientia erudit: ⁊ moribꝰ
ornat: docet qđ scire delectet: ⁊ quod imitari
expedit: ꝯtemptum mūdi suadet ad amorem
cōditoris inflāmat: docetq̄ꝫ qualiter virtutes
debeant acqri: ⁊ qualiter vitia valeant decli/
nari. Et ideo sancti doctores p̄destinati fue
runt nō solum ad p̄mium: sed etiam ad excel
lentem gradū premij. vnde dicit. Deus autē
spei. i. dator spei repleat vos omni gaudio spi
rituali expectatione future remunerationis:
⁊ pace: sine qua gaudium non est iocundū
scilicet per fidem: vt abundetis in spe. i. certi
ores sitis de vita habenda in virtute spiritus
sancti: id est bone operationis: quam dat spi/
ritus sanctus.

¶ Dñica scda aduẽtus. Sermo de euangº.

IOhãnes cũ
audisset in vinculis opera
christi: mittẽs duos de di
scipulis: ait illi ₇c. Mat.
xjº. Sicut vidimus q̃ ad
introductionez forme na-
turalis oz mãm debitam disponi. Hec autẽ
dispositio fit per prohibentium amotionem:
₇ per mouentium adhibitionem. Sic reuera
in spũalibus inuenit᷑: q₂ ad hoc vt forma gra-
tie diuine introducat᷑: oz vt ipsa voluntas de-
bite disponat᷑. Hec aũt dispositio fit per vitio
rum extirpationem: ₇ virtutum insertionem.
Qd quidem p̃tendens saluator: nostre imagi
nationi tres cõsiderationes in euangelio isto
moraliter intellecto representat.
¶ Prima ꝯsideratio est de debita dispositio
ne voluntatis ad gratie receptionẽ: qd notat᷑
in Johis vinculati discipuloꝝ missione. vñ
dicit. Johes cuz audisset in vinculis opa xp̃i.
¶ Scda ꝯsideratio est de ꝓuida extirpatiõe
₇ hoc per gratie infusionem: q̃ intelligit᷑ in sal
uatoris responsione: ibi. Euntes renunciate
Johi q̃ audistis ₇ vidistis. Ceci vidẽt. Clau
di ambulant. Leprosi mundantur. Surdi
audiunt. Mortui resurgũt ₇c. ¶ Tertia ꝯsi
deratio est de cõgrua perfectiõe volũtatis. ₇ h̃
p gratie inhabitationem: qd intelligit᷑ in Johe
per saluatoris ꝯmendationem: ibi. Illis aũt
abeũtib⁹: cepit ih̃s ad turbas dicere de Johe.

Prima ꝯsideratio.

CIrca primam ꝯsiderationem est no-
tandum q̃ voluntas cum equaliter
sit subiectum gratie ₇ peccati. ₇ rõe
nãlis inclinationis etiã infecta sit peccato: opz
q̃ reformet᷑ per gratiã: q₂ peccatũ ₇ gratia ra-
tione ꝯtrarietatis nõ se cõpatiuntur in eodem
sed mutuo se expellunt. ¶ Hec ergo volun-
tatis reformatio initiari debuit per gratiã pre
uenientem: que quidem est inuitatiua ad bo-
num: quia est motus bone volũtatis: quo ds
nos p̃uenit vt de ꝯgruo nos disponamus ad
recipiendũ xp̃m in mentem per gratiaz. Qd
autem hec receptio fit nobis possibilis: pz per
btũm Aug. dicentez q̃ beata virgo prius xp̃z
mente concepit: q̃z carne. sed aĩa virginis fuit
eiusdẽ spẽi cum aĩa nr̃a. Igit᷑ quicqd fuit sibi
possibile: ₇ nobis. sed tñ gratia mediãte: q₂ in
puris nãlibus ipsa volũtas non meret᷑: nec vi
tare pctũm põt. Quod pz priore rõne: q₂ nul
lum agens põt ꝓducere effectum excedentez
ꝓpriam virtutem: nisi assit altior virtus. Sz
mereri est effectus excedens potentiã ₇ vir-
tutem voluntatis in puris nãlibus. Hunc g̊
effectuz nõ potuit voluntas ꝓducere sine vir
tute altiori. Hec aũt virtus est gratia: que est
principium productiuum actus meritorij.
¶ Patet etiaz scdo: cum gratia sit pñm vite
spũalis: q₂ aĩa mortua peccatis: reuiuiscit grã.
vnde gratia perficiens voluntatem: facit eius
actus deo acceptos: ₇ vita eterna dignos. vn
de ꝯcordat apl's. Justificati igit᷑ gratia ip̃ius:
per fidem heredes simus: ẜm spem ₇c. Sed
nunqd obligamur ad grãm hñdaz: cuz sit do-
nuz supnaturale: ₇ per ꝯsequens nõ est in po
testate nostra? ¶ Dicendũ q̃ sic: q₂ lz non est
in ptãte nostra: tñ deus sic ordinauit: q̃ eam
disponenti se daret. s. de ꝯgruo: nõ de necessi
tate: q₂ cum voluntas diuina sit infinita: ₇ grã
creata finita: per eam necessitari non potest.
vnde lz ex institutione diuina gratia hẽat ra-
tionem acceptationis: tñ deus posset actũ bo-
num acceptare sine gratia: q₂ iste actus. s. ac-
ceptare est ipsum ordinare in vltimum finem
scilicet vite eterne. Istud põt fieri vel mediã-
te gratia: que est hitus caritatis: quez deus in
stituit esse rõnem acceptãdi: vel sine tali hitu.
¶ Sufficit g̊ iste ordo rõis. s. actum mõ ordi
nari ad vitam eternã: q ante nõ ordinabatur.
Secus aũt est de peccato: q₂ vt dictuz est: pro
priuz pñm actus peccati est volũtas: q₂ omne
peccatum est voluntariũ: vt pz per Augu. di
centez q̃ nulla alia re fit mens humana serua
libidinis: nisi ꝓpria volũtate. Dicit᷑. n. ꝓpria
ẜm Ber. q₂ nõ est cõis cuz deo ₇ hoibus: sz
nr̃a tñ: qñ qd facimus: nõ ad honorẽ dei: ₇
nõ ad vtilitatẽ ꝓximi: sed ꝑꝑ nosipsos facim⁹
nõ intendentes placere deo: ₇ ꝓdesse ꝓximo
¶ Sed reuera huic ꝯ̃ria est caritas: sine qua
oĩa alia dona non ꝑducunt ad deum: ₇ ip̃a si
ne alijs nos ꝑducit ad deum: ₇ per quaz tota
nos inhitat trinitas: ẜm Augu. 15. de trini.
vñ oz vt hanc relinq̃ntes: ꝯformemus eaz di
uine voluntati: ₇ hoc vinculo caritatis: q₂ ẜm
Ber. voluntatẽ ꝓpriam relinquentes: nihil
amittunt: immo lucrant᷑: cõmutantes illam in
melius: vt cõis fiat que ꝓpria fuit: q₂ cõmu-
nis voluntas caritas est. Et sic habet᷑ primuz
motiuum valens ad dispõnem volũtatis: qd

est grē dine reformatio: qđ notaṫ cum dicitur
Johēs q interpretaṫ i quo est grā. Et signifi-
cat voluntatē gratia reformatā. Ideo sequiṫ.
¶ Tertium qđ reqriṫ ad debitam mentis dis
pōnem. s. humane volūtatis ad dinaꝫ ꝯfirma
tionē ibi. In vinculis morabiṫ. Per vincula
intelligiṫ ꝯfirmatio volūtatis nostre ad dinaꝫ
mediāte dilectione: q̄ est vinculuꝫ ꝑfectionis:
ſm aplm. Nos ḡ debem⁹ ꝯformare volunta
tem nostrā dine voluntati: qꝛ voluntas dina
est regula effectuū ꝯtingentium: qꝛ regula ap
posita regulabili: eius curuitatem manifestat
Quia igiṫ nostra volūtas ꝓꝑ instabilitatē est
curua: oꝫ ad h̄ vt rectificeṫ ꝙ recte regule vni
atur. Hoc aūt est dina volūtas: q̄ semꝑ vni
formiṫ regulat. vn̄ Aug. Impius est cui nō
placet dina ꝓuidentia. vn̄ quicqd dei ꝓuidē
tia ordinat: tenemur velle. ¶ Sꝫ qualr̄ hec
ꝯformatio fieri debeat: est notandū: ꝙ hec cō
formatio hꝫ duplicē respectū. Unum ad volū
tatem nr̄am. Alium ad voluntatē dei. Si re
spicit ad voluntatē nr̄am: q̄ duplex est. s. sen-
sualitatis ⁊ rōis. Si respicit ꝑmam: sic nō dꝫ
fieri cōformatio: qꝛ ista etiā in xp̄o remurmu
rauit passioni: qꝛ nō fuit ꝯformis voluntati di
uine in volito. Sꝫ hic est vna dubitatio. An
in appetitu sensitiuo christi fuit pctūm: qꝛ nō
erat ꝯformis volūtati dine in volito: qđ videṫ
peccatū esse. ¶ Dicendū ꝙ hr̄e voluntatem
difformeꝫ dine voluntati in volito: nō est pec
catum: sed hr̄e voluntatē difformē in forma
volendi. verbi gratia. De⁹ vult patrē meum
mori: ⁊ tn̄ vult me velle patrē meum nō mori
Ecce ꝙ ego sum difformis volūtati diuine in
volito: sed nō in forma volendi: qꝛ voluntas
diuina volebat ꝑtem sensitiuā appetere oppo
situm eius qđ ipse volebat. Sic est in ꝓposito
qꝛ nō fuit impletuꝫ qđ voluntas in xp̄o voluit
vt nālis. qꝛ velle voluntatis vt naturalis non
est nisi inclinatio ad suas ꝑfectiones natura-
les sibi ꝯuenientes. s. ad esse in corpore ꝓ ali
quo tꝑe. ⁊ voluntas dina erat ad oppositum:
vt non esset in corpore ꝓ aliquo tꝑe. sic quan
doqꝫ nō fuit impleta: vt pꝫ in orōne: qꝛ volū
tate eliciente simplr̄ voluit mori: vt cum dixit
Fiat volūtas: nō mea: sed tua: sꝫ alia volūtate
vt nā non: vt cuꝫ dixit. Mi pater si possibile
est: transeat a me calix iste ⁊c. ¶ Alia est rōis
⁊ hec est duplex. Quedā est determinata ad
vnum: vt est volūtas nālis. ⁊ sic non est ꝯfor
mis: qꝛ elicit actum ꝯformē inclinationi nāli
¶ Alia est indeterminata: vt volūtas delibe
ratiua ⁊ ꝯditionata: ⁊ sic tenemur. vel hec cō
formatio respicit dinam voluntatem. ⁊ h̄ vel
q̄ꝫtum ad voluntatē signi sic teneṫ ꝯformari:
vt pꝫ de Abrahā. lꝫ ꝑceptum fuerit sibi: vt fi
lium suum imolaret: tn̄ voluit deus aliud: qꝛ
aliud significat qđ volebat Abrahā velle. s. i
carnatione: siue imolatione filij dei. vel respi
cit voluntateꝫ antecedentem: qꝛ sic deus vult
omnes hoīes saluos fieri: sic ⁊ tu. vel respicit
voluntatē ꝯn̄tem. sic nō tenetur ꝯformari: qꝛ
voluntate ꝯn̄te vult deus mala fieri ꝑmissiue
cum oīa ꝓhibere posset. ⁊ tn̄ nullus dꝫ velle
malum: qꝛ nō solum malū facientes: sunt di-
gni morte: sed etiā qui ꝯsentiunt facientibus.
Ro. 3. Differunt tn̄ voluntas an̄s. ⁊ ꝯn̄s: qꝛ
voluntas antecedēs est respectu possibilitatis
ad saluteꝫ. ¶ Scđa est respectus ad salutem
ꝯditionalr̄: vt saluet ipsum si vult. Et hec nō
semꝑ impletur: qꝛ dependet a libero arbitrio.
Hec aūt vnitio fit ꝑ amoreꝫ. Amor. n. est qđ
dam vinculū: qꝛ hēt quandā virtutē vnitiuā.
Huiusmodi aūt vinculi triplex est funiculus
¶ Primus est ꝯseruatio spūalis vite: ⁊ isto
ligaṫ cum corpore: ne defluat per lasciuiam.
¶ Scđs est sollicitudo bn̄ficētie: ⁊ isto ligaṫ
hō cuꝫ ꝓximo: vt faciat ei sicut vellet sibi fieri
¶ Tertius est exhibitio filialis reuerentie: ⁊
isto ligatur hō cum deo ꝑ debitā subiectioneꝫ
Sed q̄ꝫte virtutis sit huius vinculū caritatis:
ōndit Hugo de laude caritatis: dicens. Hec
enim traxit dei filiū in virginis vteꝝ: de mun
do ad patibulū ⁊ ad infernum. Et hec est qua
cuncte saluādoꝝ aīe trahuntur in paradisuꝫ.
Sed proh dolor qdam hec vincula relinquen
tes: capiunṫ vinculis pctōꝝ ꝯtextis multis an
nulis. Nam ex delicato victu ꝑmo ꝯsurgit la
sciuia carnalis: cui innectiṫ leuitas mentis: ⁊
huic loq̄citas oris. ociositas tꝑis: huic horror
pnīe: huic torpor negligētie: huic lāguor natu
re: huic mors gehēne. ¶ Hec vincula preui-
dens apl's multos alligare: lamentaṫ cum fle
tu: dicēs phil'. 3. Multi ambulant: quos sepe
dicebam vobis. Nunc autē flens dico inimi
cos crucis christi: quoꝝ finis interitus. quoꝝ
deus venter est. Ad hoc vt huiusmodi vincu
la dirumpanṫ ⁊ a nobis ꝓijciantur: opꝫ dine
sapientie adhibere informationē. Sequitur.
Tertium qđ ꝓmouet voluntatis dispōem. s.
dine sapientie informatio. vn̄ dicit. Cum au-
disset opera christi. ¶ Carissimi sicut videm⁹
ꝙ creatio mundi dat quoddaꝫ testimoniū ma
iestatis imensitatis ⁊ auctoritatis. sic humani

generis repatio per filij incarnationē dat ma
ximum testimoniuꝫ eterne bonitatis: ⁊ impē
se caritatis. Nam cum humanū genus ꝑ pec
catum ꝑmorum parentū iusto dei iudicio fue
rit a supnis elōgatum: multis miserijs impli/
catuꝫ: ⁊ eternis supplicijs mancipatū: nec cre
atura inueniebatur: q̄ debuit ſm dinam ordi
nationem repare. Auctor creature ꝯmiserans
⁊ cōpatiens suam inclinauit maiestatē ad car
nis vnionem: ⁊ suam dilatauit caritatem per
mortis passionē. vñ ꝓpter nimiā caritatē ⁊c.
Unde ꝙ alium modū potuisset hūisse nostre
repationis absolute. s. ꝑ puram creaturā pꝫ:
q꞉ mors xp̄i fuit scd̄aria cā ⁊ meritoria. De⁹
autē ꝑmaria nostre redēptionis. ¶ Quicqd
deus q̄ potuit mediāte alio: h̄ potuit sine eo.
sed deus deleuit culpā mediāte morte filij sui:
tanq̄ꝫ mediāte cā scd̄a. Igit̄ potuit sine ea. ⁊ h̄
de potētia absoluta: si h̄ ordinasset. sed magis
ordinauit ꝙ filius suus satisfaceret. Et hoc ꝓ
pter multas rōes. ¶ Prima est vt humana
nā non teneretur tanta dilectione nisi a deo.
¶ Iteꝫ vt ex h̄ ostēderet summā dilectionē ad
hoiem: ⁊ ex hoc per amorem eum traheret.
¶ Item vt ista satisfactio eēt efficacior: ⁊ excel
lenti mō fieret. s. ꝑ talem: q erat infinite diligi
bilis: ⁊ ꝑ ꝯñs eius actio esset infinite accepta/
bilis ex ꝑte sui. vñ Iohes. s. volūtas purgata
ꝑ grām in vinculis caritatis: vnitus dine vo/
luntati: cum audisset opa xp̄i. s. creationē ⁊ re
parationem: ⁊ informationē virtutuꝫ: merito
debuit illustrari. Q̄d etiā pꝫ rōe. Nam btitu
do est ꝑmium virtutis. O pꝫ q̄ ad btitudineꝫ
tendentes: ſm virtutem disponi ad virtutem
aut verbis: aut exēplis. Exempla aūt alicui⁹
⁊ verbi tanto efficacius ad virtutem inducunt
q̄to ⁊ firmior hētur opinio bonitat̄. Opinio
aūt bonitatis infallibilis de nullo hoie hri po/
terat: q꞉ etiā scti viri in aliquo inueniunt̄ deli
qsse. vñ necessariū fuit hoi ad h̄ vt ad redem/
ptioneꝫ grē mens debite disponeret̄: ꝙ a deo
humanato doctrinaꝫ ⁊ exēpla virtutis: q̄ sunt
opa xp̄i: audiēdo ꝑciperet. Propter q̄d dn̄s
dic̄ Ioh. 3. Exēpluꝫ dedi vobis. Quare Io
hānes audiens doctrinā ⁊ exēpla xp̄i: merito
debuit ꝑ mētis adhesionē: ⁊ spei desideriū as/
sentire. vñ seqtur. ¶ Quartū motiuū valens
ad debitā mētis dispōeꝫ. s. volūtatis formate
ꝑ grām: ꝑ desideriū: sursum actio: ibi. Mit/
tens duos de dis. su. Quid ꝑ hos discipulos
moral̄r intelligit̄: nisi fides formata ⁊ spes: q̄
sunt due ale: qb⁹ mens eleuat̄ in deū: q꞉ ex co
gnitione fidei: q̄ in dei filios adoptamur: ſm
Ber. Expectam⁹ ꝑ spem futurā btitudinem
q̄ spes orit̄ ex meritis ꝑcedentibus: grā dei co
opante. vñ addit̄. Tu es q ven. es. q. d. Sci
mus te ꝑ fidem formatā. Tunc. n. fides for/
mata est in intellectu: qñ caritas est in volūtate
An aliū expe. q. d. nō dubitando: sꝫ admiran
do grē gratū facientis delectationē ⁊ mētis sa
cietatem. Expectam⁹ ꝑ spem: quaꝫ hēmus ex
imaginatōe sūmi boni: ipꝫ desiderādo. vñ ad
h̄ vt mēs ꝑ desiderium eleuet̄ in deum: ꝑ req
ritur fides: q꞉ sicut videmus ꝙ oculus nālis
nō pōt videre rex dr̄tas lumine nāli: nō illu/
stratus radio solis: cognoscit etiā minima rex
Sic intellect⁹ humanus q̄tūcunq̄ꝫ ꝑspicuus
nō sufficit ad cognoscendū deum: nisi lumine
fidei fuerit illustratus. Ysa. 7. Si nō credide
ritis: nō intelligetis. Hoc etiā pꝫ rōne. Naꝫ
btitudo hois ꝯsistit in quadā supnāli dei visio
ne: ad quā nemo ꝑtingere pōt: nisi ꝑ modum
adiscētis a deo doctore. ⁊ hec successiue ꝑ mo/
dum nāe sue. Omnis aūt talis adiscens oꝫ ꝙ
credat. Ad h̄ ꝙ ad ꝑfectā sciam ꝑueniat: ⁊ ad
ꝑfectam visioneꝫ btitudinis: ꝑexigit̄ ꝙ credat
deo: vt discipulus magr̄o docenti. Quare
necessariū est credere ad salutē. vñ fides reqri
tur ad h̄ vt mens in deum ꝑ desideriū erigat̄.
Q̄d aūt fides necessaria sit: h̄ pꝫ rationibus.
¶ Prima est vt citius hō ad veritatis dine
cognitionē dei ꝑueniat. ¶ Scd̄a vt cognitio
dei sit coior. Multi. n. in studio scie ꝓficere
nō possunt: vel ꝑꝑ hebetudinē ingenij: vel ꝓ
pter alias occupatiōes ⁊ necessitates tꝑalis vi
te. vel ēt ꝑꝑ torporē adiscēdi: q oio a cognitōe
dei fraudarent̄: nisi ꝓponerent̄ eis dina ꝑ mo
dum fidei. ¶ Tertia ꝑꝑ certitudinē. Ratio
eiꝫ humana in rebus dinis est multū deficiēs
Cui⁹ signū est: q꞉ ph̄i de rebus humanis nāli
inuestigatōe ꝑscrutātes: in multis errauerūt.
Ut q̄ eēt indubitata ⁊ certa cogni° apd̄ hoies
de deo: oportuit ꝙ dina eis ꝑ moduꝫ fidei tra
derent̄: q̄si a deo: q mētiri non pōt. vñ pꝫ ꝙ fi
des reqrit̄ ad h̄ vt mens erigat̄ ⁊ accepteт̄: q꞉
sicut nunq̄ꝫ aīa est deo accepta nisi sit ordinata
q̄ꝫtum ad voluntatem ꝑ hitum caritatis: q est
hitus supnālis: sic nunq̄ꝫ pōt esse deo accepta
nisi sit ordinata q̄ꝫtuꝫ ad itellectū ꝑ hituꝫ fidei
q est hit⁹ supnālis. ¶ Est igit̄ duplex fides
. s. formata: qua exñte in intellectu: caritas est
in volūtate. Alia est fides iformis: q̄ exñte in
itellectu: caritas nō est i volūtate. Sꝫ vide ne
ꝑ istā fidē informē d̄cipiaris: q꞉ hec fides nō ē

virtus non habens in voluntate caritatē: que
est forma fidei. Qđ non sit virtus: pȝ: qꝛ vir-
tus est habitus: quo mediante actus fit bonus
ꝛ pfectus. Hoc nō facit fides informis: qꝛ nō
dirigitur caritate. i. opum impletiōe: qꝛ proba
tio dilectiōis exhibitio est opis ſm Greg. vn
de Ber. Fides sine operibus mortua est. vn
de si queris que sit fides viua: certe illa p quaȝ
xp̄s habitat in cordibus nostris. vnde Ber.
Tam diu xp̄s in nobis viuit: quādiu viuit fi
des. Et postq̄ȝ fides mortua est: quodāmodo
xp̄s mortuꝰ est in nobis: qꝛ xp̄s p fideȝ viuit
in nobis. vnde Ber. Sicut corporis vitaȝ ex
motu cognoscimꝰ: ita ꝛ fidei vitaȝ ex opibus
bonis. Quid. n. mortua ē fides: nisi fides si-
ne ope dilectionis? Sicut. n. vita corporis est
aīa: p quā mouet ꝛ sentit. Ita vita fidei est ca
ritas: qꝛ per illā operatur: vnde refrigescente
caritate: fides moritur: sicut corpus aīa rece-
dente: vnde sine fide. s. formata caritate: im-
possibile est deo placere. ¶ Scđo ad hoc vt
mens in deū per desideriū transformet: requi
ritur spes certa: vnde dicit. An aliuȝ expecta
mus: qꝛ ꝓprius actus spei ē expectare. Qđ
pȝ: qꝛ expectare est actus voluntatis: sed actus
volūtatis est velle: sed velle nō est velle respe-
ctu rei p̄ntis: sed respectu rei absentis: sed hoc
velle est expectare: vnde Aug. dicit. Qđ spes
est certa expectatio beatitudinis future: ꝓueni
ens ex meritis ꝛ ex gratia dei. Dicit eniȝ. An
alium. Ad insinuanduȝ q̄ gratia ꝛ gloria dif-
ferunt realiter: lȝ tn̄ ſm apl'm sint eiusdem ra-
tionis: q̄ dicit: gratia dei vita eterna. vn̄ Ber
nar. in ſmone de assumptiōe. Triplicē grām
diuinitus accepimus. Unaȝ qua ꝯuertimur:
Aliaȝ qua in tēptationibus adiuuamur. Ter
tiā qua ꝓbati remuneramur. ¶ Prima ini
tiat per quā vocamur. ¶ Secūda ꝓuehit qua
iustificamur. ¶ Tertia consumat qua glificamur.
Prima beneplacituȝ. Scđa meritum.
Tertia premiū. De prima dicitur de plenitu-
dine eius oēs accepimus. De alijs dicit gra-
tiam pro gratia: idest munera eterne glorie ꝓ
merito temporalis militie.

Secunda consideratio.

Secunda cōsideratio: est de prouida
extirpatione vitioꝝ: p gratie opatio-
neȝ: cū dicit. Euntes renūciate Jo-
hāni. ꝛc. Scđȝ Ber. gemina ē spēs vitioruȝ:
Alia. n. sunt que nocent nobis: ꝛ alia que no-
cent proximo. Et hec oīa dicuntur vallis la-
chrymaꝝ: qꝛ omni fletu fluminis plangenda
est vita peccatoꝝ: que sic vitijs pȝ: qꝛ vnuȝ ali
ud causat: ꝛ vnū alterius est pena. ¶ Primū
pȝ. qꝛ remouēs illud qđ prohibet a peccato: ef
fectiue inducit aliud: sed hoc facit peccatuȝ: qꝛ
saltē demeritorie remouet grāȝ: v'tutes: diui
naȝ curā: angelicaȝ custodiā. vnde Anselmꝰ.
Si qs volūtarie peccat: extūc nisi đs maximo
miraculo ipsuȝ abstrahat a peccato ruit in pec
catum: vt sibi datur in pena. Qualiter autem
peccatum sit alterius pena: vide. Nam pena
duo dicit. s. dānuȝ ꝛ malū: qđ infligitur ꝓ de-
merito p̄cedente. Peccatuȝ sequens respectu
precedentis sic se hȝ: qꝛ in se est malū ꝛ dānuȝ
ꝛ pmittitur a deo nō sibi coassistēte pp demeri
tum p̄cedentis peccati. Sed dices: quō pecca
tuȝ est pena cū sit volūtariū? ¶ Rn̄deo q̄ suf-
ficit ad h̄ q̄ aliqd sit pena q̄ sit ꝯtra iclinatiōeȝ
naturalē volūtatis: ꝛ bonuȝ ꝯueniens sibi in-
esse: quāuis nō sit ꝯtra eius actum illicitum.
Exemplum: Martires sustinebāt maximos
cruciatus: quos tn̄ summe volebant sustinere
ergo sustinebāt penaȝ non ꝯtra ip̄ȝ velle: sed
contra modū nature. Sed qꝛ vitia: vt sic sunt
mortua: opȝ vt extirpētur. Hec autem extir-
patio fit p gratiā: qꝛ gratia ꝛ peccatuȝ mutuo
se expellūt: cuȝ sint opposita. Qđ pȝ. ¶ Pri-
mo ex parte peccati: qꝛ peccatū priuat bonum
hominis: videlicet gratuita ꝛ certitudine de-
bita i esse actu: nō tn̄ priuat habilitate ad bonū
vt aliq dicūt. s. q̄ cū ista habilitas sit finita: tā-
deȝ posset totalr̄ tolli p maximaȝ ꝯtinuationē
peccatoruȝ: q̄ efficeret inhabilis ad omne bo-
num. Hoc aūt est falsum: qꝛ peccatū nihil pri-
uat realitatis i aīa. Cuȝ igitur habilitas aīe sit
ꝯnālis sibi. igit ꝛc. Hec etiā oppoº. ¶ Se-
cundo pȝ ex parte gratie: qꝛ gratia dat primuȝ
esse spirituale: cū sit pricipiū ꝓductiuuȝ actus
meritorij: qꝛ anima mortua peccatis: per grāȝ
reuiuiscit. Unde in psona peccatoꝝ Ro. 7º.
Infelix ego homo quis me liberabit ꝛc. Et
sequitur. Gratia dei p iesum christū. Pecca
tum enim non dimittitur: nisi opante virtute
infinita. Subiacet eniȝ pene ifinite: qꝛ impli-
cat offensam infiniti. Et ideo cū nulla creatu-
ra sit capax virtutis infinite: opȝ q̄ remittatur
per gratiam: ꝛ per ꝯdescensioneȝ diuinā. Et
qꝛ ſm Ber. Gemina est species vitioꝝ: qꝛ
aliqua sunt remissibilia: aliqua irremissibilia:
quoꝝ vtraqȝ species: qualiter per gratiā extir
petur ē vidēduȝ. ¶ Primo de remissibilibꝰ:

vbi nota ꝙ euãgelista in euangelio enumerat
sex defectus quibus aïa inficitur per peccatũ.
¶ Primus est error ratiõis: qui intelligitur
in cecitate. ¶ Secundus est curuitas affectio
nis mouentis: qđ proponitur in claudicatiõe
¶ Tertius imundicia ꝯcupiscentie carnalis:
que infertur in lepre infectiõe. ¶ Quartus ē
separatio anime a deo: qđ insinuatur in mor-
tis inflictione. ¶ Quintus est duritia cordis
qđ innuitur in sorditate. ¶ Sextus est defe/
ctus gratie ⁊ virtutũ: qđ ostenditur in pauper
tate. ¶ Primo dico ꝙ peccatũ opatur in aïa
errore rationis eligentis: cum dicit. Ceci vi/
dent. Nam cuꝫ aïa facta esset: vt esset capax
sũme beatitudinis: date erant ei potentie ad sũ
mum bonum cognoscendũ: appetendũ: ⁊ fru
endum. Sed cũ homo ꝯsensit in peccatuꝫ: cõ
tra dei prohibitionem: tũc oẽs vires aïe sunt
deordinate. Qꝛ. n. homo ex amore visibiliuꝫ
ab inuisibiliũ amore cecidit: sola iã visibilia co
gnoscit: diligit: ⁊ eis inheret: ⁊ ita ceca est aïa
ꝙ nec cognoscit seipsaꝫ: vt de ea dicat: Sapi.
2°. Excecat eos malitia eoꝝ. Hunc auteꝫ de/
fectum tollit gratia: cuius est aïam illuminare
nõ formaliter: qꝛ est in voluntate. Sed dicit
illumiare imperatiue ꝑcipiendo actus illumi/
nosos fidei. Unde cũ ideo nostra lippa sit fa/
cta per peccatum: qđ non possumus ꝑ nos in
telligere: nec veritatẽ inuenire: bene ds ꝯde/
scendit nobis: ne in errore essemus: dedítque
nobis notitiã veritatis in fide vt regulis fidei
sensum nostꝝ humiliter subijciamus: si nõ vo
lumꝰ deuiare: vnde sicut oculus naturalis nõ
potest videre reꝝ differentias lumine natura
li: tamẽ radio solis cognoscit etiã minima reꝝ
sic intellectus humanus ĩ lumine fidei cogno
scit defectus etiã latentes. Et h̄ est ꝙ euãgeli/
sta dicit. Ceci vidẽt. Fides enim apperit ocu/
lum sinistꝝ: cuꝫ facit hoïeꝫ ꝯsiderare mala sua
⁊ ostendit ei eterna supplicia. ¶ Scđo apit ei
oculum dextruꝫ: cũ facit hoïem ꝯsiderare diui
nam largitateꝫ: ⁊ ostẽdit ei eternam beatitudi
neꝫ. ¶ Secundus defectus est curuitas affe/
ctionis cũ addit. Claudi ambulant. Affectus
nãqꝫ datus est homini: vt deũ diligeret. Sꝫ
per peccatuꝫ curuefactus est: ita ꝙ eligit dete/
rius ꝓ bono. Ratio est: qꝛ voluntas non fer
tur in suuꝫ obiectũ: nisi vt a ratiõe ꝑostensuꝫ:
qꝛ ergo ratio errat: ⁊ sic volũtas acceptat. Af/
fectus incuruatur ⁊ claudicat a rectitudie actꝰ
Unde q̃uis homo naturalr velut finem vlti
mũ ꝫ Boetiũ dicentẽ. Inserta est nobis ve/
ri boniqꝫ cupiditas. Tñ oẽs hunc fineꝫ nõ cõ
sequuntur: qꝛ per electionẽ errant diuerso tra
mite incedendo: ⁊ sic ꝯtingit ipsos a fine vlti/
mo deuiare ⁊ finalr frustrari. ¶ Hũc igitur
defectum excludit gratia: affectuꝫ rectificando
in deum: ⁊ sic fit reductio. Nã voluntas ꝑ ca
ritateꝫ informata vitijs sic resistit: ⁊ virtuosis
operibus fideliter insistit propter deuꝫ. Que
eniꝫ curua ⁊ auersa fuit a deo: necesse habꝫ vt
ꝯuersa cogat se ꝯcordare cũ deo. Et motus re
belles ꝑ studiũ boni operis ad rectitudineꝫ re
flectere diuine voluntatis: ⁊ sic claudi incipi/
unt ambulare. Duo pedes aïe: sunt effectus
placendi deo: ⁊ proficere proximo. Quidam
tñ claudicãt pede sinistro. s. qui volũt deo va
care. nõ auteꝫ ꝓximo ministrare. Quidã aũt
ecõuerso: ⁊ illi claudicant dextro. Qui ꝟo nec
deo nec ꝓximo itendunt: vtroqꝫ pede claudi/
cãt: ꝫm illud. 3ª. re. 18. Usquequo claudicatis
in duas partes? Quasi diceret. Nũc tempus
est: vt deo intendatis: simul etiaꝫ de ꝓximo ꝓ
ficiatis. ¶ Tertiꝰ defectꝰ est imundicia ꝯcu/
piscentie carnalis: q̄ infertur in lepre infectiõe
Per peccatuꝫ. n. ꝯtrahit anima maculã ⁊ effi
citur leprosa. Macula ꝓprie dicitur in corpo
ralibus: qñ aliqđ corpus nitidũ: puta argentũ
vel vestimentũ: ex ꝯtatu alterius corporis per
dit nitoreꝫ. Exẽplum: inter oẽs infirmitates
lepra est ꝑiculosa: qꝛ ꝯtagiosa. Solo autem ta
ctu inficit: ⁊ tactu cessante nõ cessat infectio le/
pre. Sic reuera in spũalibus: opꝫ maculam
imaginari. Habet aũt aïa hoïs dupliceꝫ nito
rem. Unũ quideꝫ ex lumine naturalis ratio/
nis: ꝑ queꝫ dirigitur in suis actibus. Alium
ex lumine diuine illustratiõis: per quẽ etiam
homo perficitur ad bene ⁊ decẽter agendum.
Est antẽ quasi quidaꝫ anime tactus: quando
peccatur adherendo aliquibus rebus ꝑ amo/
reꝫ: ꝯtra lumẽ rõnis ⁊ diuine legis: vñ detri/
mẽtuꝫ nitoris ex tali ꝯtactu ꝓueniẽs: macula
aïe vocat. Et q̃uis cesset actus peccãdi: tñ re
manet macula. vñ sicut paulatiꝫ rubigo ꝯtrahit
qñ nõ statiꝫ macula abstergit: sic venial macla
si purgari negligit: successiue venit ad rubigi
nẽ mortalis peccati: qđ non ita cito aufert. hec
aũt macula lepre ꝑ solã grãꝫ extirpat. Nã grã
hꝫ eẽ in aïa ꝑ modũ sanitatis getantis. Sicut
eniꝫ hõ sanus nõ incitat a ꝯtrarietate humoꝝ
spiritũ molestãtiũ. Ita ĩ grã exñs q̄ delet talẽ
infirmitatẽ nõ ingetat ab ĩpugnatiõibꝰ passio

num ipsuꝫ vexātibus ad modū febriū. Puta ꝯcupiscētia carnis: pro qua infirmitate dicit apl's. Inter vos multi infirmi sunt ⁊ ibecilles sed qñ aduenit gr̄a: tunc aīa efficit sana. Uñ Ysa. 58. de aīa seipsaꝫ ad gratiā disponentem dicit. Tūc erūpet q̄si mane lumen tuū: ⁊ sanitas tua citiꝰ orietur. ¶ Ratio ē: q2 nō dimittitur pct̄m: nisi tollat offensa. Sꝫ offensa d̄i tollitur ꝑ effectū dilectiōis dei: q̄ est gratia. Hec ergo sanatio fit ꝑ gratiā: lꝫ. n. dilectio dei sit imutabilis ⁊ eterna: tñ eius effectꝰ. s. gatia qñqꝫ tollitur: qñ ab ipso deficimus ⁊ iteruꝫ recuperatur: cū ad ip̄ꝫ ꝯuertimur: ⁊ h̄ est qđ dicit. Leprosi mundātur. Ab imundicia ꝯcupiscentie carnalis: q2 sicut lepra solo tactu inficit: sic minimū in natura. s. ꝯcupiscētia carnis multo magis exñs in sua totalitate. Minimū huius vitij est imaginatio: nā nulliꝰ alteriꝰ vitij imaginatio: ita cito inficit ꝯscientiā: absorbet intelligentiā: armat inimicā carnē ꝯtra aīaꝫ. Sed medicina gr̄e diuine facil'r celeriter ⁊ itegral'r curat. Facil'r: q2 potētia dei. Celeriter: q2 statim cū applicat sanat. Integral'r: cū sit indiuisa. Salubriter: q2 ñ soluꝫ sanat: sꝫ ēt in posterꝝ ꝑseruat. Hac medicia mūdatus fuit Naamā a lepra cuiꝰ caro restituta ē sicut caro pueri. 4. Reg. 5. ¶ Quartꝰ defectus ē sepatio aīe a đo qđ insinuat in mortis afflictiōe. Quid enim mors nisi priuatio vite? Uñ Ber. Uñ. n. nisi ex separatione aīe ⁊ corporis mors ꝓcedit? Itē Ber. Quid vo in rebꝰ humanis certius morte? Quid hora mortis ituemur icertius? Nō miseretur inopie: nō diuitias reueret: non generi cuilibet: nec ipsi deniqꝫ parcet etati: nisi q2 senibꝰ quideꝫ est in annis: ⁊ adolescentibus qdeꝫ in isidijs. Iteꝫ bona mors iusti ꝑꝑ requiē: melior ꝑꝑ nouitateꝫ: sed optima ꝑꝑ securitatē. Ecōtra mors peccatorꝝ pessima: mala siqdeꝫ in amissiōe mūdi: peior i separatione carnis: pessima in vmis ignisqꝫ duplici ꝯtritiōe. Uñ sꝫ Ber. Studeamꝰ viuere vita iustorꝝ: sꝫ mortē eorꝝ multo magis desideremꝰ. Sapia. n. iustorꝝ nouissima ꝑfert: hec mors ꝑꝑ peccatū est nobis iflicta. Uñ Ber. Peccatuꝫ ꝑcessit: vt seq̄retur mors. Quasi sane diceret. Si caruisset hō peccato: mortē nō gustasset i eternū. Peccādo itaqꝫ vitā amisit ⁊ morteꝫ inuenit. Hāc auteꝫ mortē duplicē esse describit Ber. d. Due sunt mortes ⁊ totideꝫ resurrectiōes. Prima: mors aīe. Scđa: corporis. Mors aīe: sepatio aīe a corpore. Hanc operatur peccatum. Hanc pena peccati. In prima resurrectio anime. In secunda corporis. Primam operatur humilis: ⁊ occultꝰ aduentus christi. Secundaꝫ gloriosus ⁊ manifestus xp̄i proficiet aduentus. Primā. s. mortem corporis nullus euadere potest: cuꝫ sit ꝓpria passio ꝯsequēs totaꝫ naturaꝫ specificaꝫ ⁊ solā humanam. Sed secūdaꝫ mortē. s. anime sola gratia tollit: ipsaꝫ viuificādo: q2 sicut corpus ꝑ animaꝫ: ita aīa ꝑ gratiaꝫ viuit. Et ideo sicut decedente anima corpus moritur: ⁊ adueniente viuificatur. Ita ⁊ aīa per gratiam. Et hoc est: qđ dicit euangelista. Mortui resurgunt: idest aīa mortua ꝑ peccatū. Peccata. n. mortalia habent animaꝫ occidere: que per gratiam viuit. Roma. 6. Stipēdia peccati mors sꝫ resurgūt per gr̄aꝫ verbi incarnati in virgine Maria. Unde sibi dictum est ab angelo. Aue gratia plena dñs tecū ⁊c. ¶ Quintꝰ defectus est duritia cordis: qđ innuitur in surditate. Surditas est priuatio virtutis auditiue: ⁊ inualida efficit ad aliqđ bonū percipiendum. Sic reuera: surdus sp̄ualis est: qui s'm Ber. Nō aures ad verbū dei audiēduꝫ aperit: s'm illud psalm. Tanq̄ꝫ surdus nō audiebaꝫ. Ratio est: q2 mens allecta sensibilibus: nō nisi delectatiōibus rerꝝ sensibiluꝫ per inordinatum amorem pascitur. Et ideo iflexibilis efficitur diuine inspirationi: ⁊ sic indurat ⁊ surdescit. Et ē reuera magnū signū reprobatiōis: q2 ad reprobationē seq̄tur induratio. Et inflexibilitas diuine inspiratiōis: signū est iterne induratiōis: q2 aīal homo non ꝑcipit q̄ sunt spiritꝰ dei. Hec autē surditas d̄r bene cor induratū: q2 sicut durꝝ est qđ nō scindit nec mollit. Sic cor durꝝ: nec ꝯpunctiōe scindit sꝫ Ber. Nec pietate mollitur: nec mouetur ꝓcibus: minis nō cedit: flagellis indurat: ingratū est ad beneficia: ad ꝯsilia infiduꝫ: ad iudicia serū: inuerecundū ad turpia: impauiduꝫ ad ꝑicula: nec deum timet: nec hoieꝫ veret. Uñ Greg. Interroget se vnusqsqꝫ. Si aure cordis vba dei ꝑcipit ⁊ intelligit. Quasi dicat: q2 nō. Quia oīs preditus surditate ꝑdicta: nec intelligit aut ꝑcipit. Istuꝫ defectum habet gratia extirpare: q2 gratia veniens in animā induratam ad receptionē diuinarꝝ inspirationuꝫ mollificat ⁊ habilitat audire: vt dicat illud psal. Audiaꝫ qd loquatur i me spiritus: qm̄ loquetur pacē ⁊c. Et sic surdi audiūt. Audiunt. n. aliqui cū sinistra aure clamorem pauperꝝ: vt ⁊ ipsi exaudi-

antur. Prouer. 21°. Qui obturant aurez su-
am ad clamorem paupez: ipsi clamabūt ⁊ nō
exaudientur. Alij aperuūt dextraz ad audien-
dam predicationez. Prouer. 28. Qui decli-
nat aurē suā ne audiat legem: oratio eius exe
crabilis erit. ¶ Sextus defectus: est virtutis
defectus: ⁊ pauptatis gratie: qđ notatur cum
dicit. Paupes euangelizātur. Sicut eniz vi-
demus: ꝙ pauptas corporalis defectū patitur
in exterioribus bonis. Sic spiritualis paup-
tas in spiritualibus. vnde psalm. in persona
pauperis clamat. Adiuua nos ds. Et seqtur
Quia pauperes facti sumus nimis. Hāc. n.
secundaz pauptatez peccatuz causat in aīa: eo
ꝙ a fine vltimo eliminat: eoqꝫ ꝙ ois spūalis
boni priuatiōe destituta: paup efficitur ⁊ iepta
ad finis vltimi consecutionē. Hāc autez delet
gratia in aīa ipsaz virtutibus adornādo. Ra-
tio est: Nā gratia cuz sit radix meriti a deo cō
fertur: sic vt possint singula opa meritoria ab
hoie pfici: ⁊ q: hoc nō potest fieri nisi p virtu-
tes. Ideo deus ↄferendo grāz causat ꝟtutes
in aīa: qbus opa meritoria possent perfici. Et
ideo ait apl's. Oia possuz in gratia que me cō
fortat. Ex isto sumit documentū: ꝙ maximuz
signū gratie in hoie est opari virtuose. Quia
cum hoc pficere nō possit: nisi p ceteras virtu-
tes quas grā causat in aīa. Ideo ab opib⁹ de
uenimus in cognitionē habituuz virtuosorū:
⁊ ab istis in cognitionē grē: que ē radix oium
aliorz. Vnde dicit. Paupes euāgelizantur:
idest ditantur euāgelij thesauro pretioso: scili
cet gratia: ⁊ sic patet secunda ↄsideratio

Tertia ↄsideratio.

TErtia cōsideratio: que est de cōgrua
volūtatis pfectiōe: ⁊ hoc p gratie in
habitationez. Ibi. Beatus ⁊c. est.
Nam sicut per grāz verbi incarnati vitia ex-
tirpantur. Sic p gratiā verbi: passim virtutū
infusione voluntas pficitur. Quod pꝫ: q: pfe
ctum esse: oēm additionem excludit. Et ideo
vbi nō est perfectio: additio nō est adhibenda
Sed cum voluntas nostra quoad partes vir
tuales inesse grato: multum sit imperfecta. eo
ꝙ virtutes non sint sibi innate. Ideo ad eius
perfectionez requiritur: vt sibi virtutes ifun-
dantur. Hoc autem fit per gratiaz: quare ⁊c.
¶ Circa istaz ↄsiderationem: ponenda sunt
tria documenta. ¶ Primuz est: ꝙ gratia or
ta a verbo passo pficit animam inesse grato p
virtutes eius. Ratio est: quia gratia est prin-
cipium productiuuz actus meritorij: ⁊ in actu
consistit beatitudo: inquantum elicitur a gra-
tia: quia actus non accipitur: nisi in habitudi-
ne gratie ad habitum quo elicitur. Et gratia
habet rationem acceptationis: quia ex diuina
institutione. Hoc est: ꝙ quicunque habet gra
tiam: fit deo acceptus. Hanc autem gratiam
meruit nobis Christus sua passione omni-
bus sufficere: Licet solum predestinatis effi-
caciter: vt ei dicamus. Viuat obsecro anima
mea ob gratiam tui: quando scilicet auersi con
uertuntur: ⁊ peruersi corriguntur: ⁊ conuer-
si proficiuntur. Unde dicit. Beatus est qui
non fuerit scandalizatus ⁊c. Quasi dicat per
contrarium. Qui fuerit emendatus in mea
virtuosa perfectione: quam habui in passione
⁊ hoc per imitationem: scilicet merente vobis
gratiaz per passionem. Hic beatus erit: idest
certificatus de gratia animam proficiente quā
merui per passionem. ¶ Secundum docu-
mentum est: ꝙ fundamentū huius gratie vir
tutes in nobis operantur: est ipsa cōscientia:
quod notatur ibi. Illis aūt abeuntibus dixit
ihs ⁊c. Per desertuz. n. ↄscia intelligit: q: si
cut in deserto sole irradiāte genera diuersarū
herbaz reuiuiscunt: ⁊ generāt: ⁊ florescūt. sic
sole iustitie. i. gratie splēdente super ↄsciam:
germinant ⁊ florescūt diuersa genera virtutū
in ea. Et hoc est qđ dicit Ber. Bona bone
ↄscientie reuiuiscunt in laboribus. s. exercitij
virtuosi. nō arescunt: nec in morte euanescūt
sed florescunt: nec deficiēt in eternū. vnde di
cit. Illis aūt abeuntibus. i. post vitiorũ extir
pationez. Dixit ihs ad turbas. i. ad dispone
tes se ad gratiā. De Iohe. i. ↄscientia: q: Io
hannes dicit in quo est gratia: q. s. virtutes
ponit in ↄscientia. vnde Macrobius. Virtu
tis fructus sapiens in conscientia ponit.
¶ Tertium documētum est: ꝙ sm Grego.
ↄscientia est vas in interiori hoie: in quo ↄti-
nentur vitia ⁊ virtutes cuiuslibet hominis.
Ne ergo in errorē labamur: ↄscia distinguē
da est. ¶ Ad declarationē huius nota ꝙ sm
Ber. quadruplex est ↄscia: q: aliqua est non
bona: sed trāqlla. Alia nō tranqlla: sed bona
Alia nec tranquilla: nec bona. Alia trāquilla
⁊ bona. Consciētia aūt prima est adolescentiū
qui in spe peccant dicētes. Dominus nō req
ret ista. Hec aūt assimilat arundini. vnde di-
cit. Quid existis in desertū videre? Arundi
nem vento agitatam? Quia sicut arundo est

levis: ⁊ mollis: ⁊ vacua: sic talem ꝯsciam habentes: cito credunt ⁊ delectationem carnalē sequunꝶ. vnde tales dicunt. I. corin. Io. Qđ in macello venit: mādūcate: nihil interrogantes ꝓpter ꝯsciam. Et ideo dicitur ſm Ber. vulpina ꝯscientia: que est tepida conuersatio: aīalis cogitatio: ficta ꝯfessio: breuis ꝯpūctio: obedientia sine deuotione: oratio sine intentione: sermo sine circōspectione. Et ideo talis ꝯscientia admodū arundinis levis est: ad concupiscendum mollis: ad resistendū temptationibus vacua omni gratia. ¶ Scđa ꝯscientia est bona: ⁊ non tranqlla: ⁊ hec est eoꝝ: qui iaꝫ conuersi ad deum: recogitant annos suos in amaritudine. vnde dicit. Quid existis in desertum videre? Hoīem mollibꝰ vestitū ⁊c. Per vestimēta mollia intelligunꝶ vitia delicata. Hanc aūt vitaꝫ non hꝫ hec ꝯscia: qꝛ non est tranqlla. ⁊ hoc ꝓpter asperitatē contritionis interius: ⁊ penitētie exterius. vnde aspitatem eoꝝ ꝯuersorum: q recogitant annos suos in amaritudine: ꝯsiderans Ysidorus dic̄. Nulla penitentia grauior ꝯscientia mala. vis autem nunꝗ̄ esse tristis: mundā conscientiaꝫ scilicet per pnie aspitatem habeas. ⁊ bene viue: vt possis dicere illud Actu. 23. Viri fratres in ꝯscia bona sum cōuersatus ad deum. quasi dicat: conuersatus sum in aspitate penitentie: qua ꝯscientiam feci bonā ad ꝑcipiendā gratiā: qꝛ ſm Ber. lcūs gratie est ꝯscia bona ¶ Tertia ꝯscientia est: que nec est bona: nec tranqlla. Hec est eoꝝ: qui in multitudine peccatoruꝫ desperāt. vnde dicit. Quid existis videre? Prophetā? Etiam dico vobis plusꝗ̄ ꝓphetam. Videmus. n. in moralibus ꝙ virtus semꝑ ꝯsistit in medio. vnde lꝫ sapiat nām extremoꝝ: tm̄ ad quodcūꝗ̄ extremoꝝ se declinat: ideo nō est virtus si non tenet medium. Extrema aūt eius sunt dolositas ⁊ fatuitas. Sed prudētia si in sua mensura ꝑmanet: virtus est. si minus: fatuitas. si plus: dolositas. vnde in hoc qđ dicit saluator. Plusꝗ̄ ꝓphetam. Hoc non pōt sonare in vicinū: qꝛ excludit dolositatem. Dolosi. n. ꝓphete sunt: q dolosis argumētationibus ⁊ falsis opinionibꝰ corda subuertunt simpliciū a veritate recte fidei ⁊ statu boni operis. Hos reprehēdit Iheremias. 14. Visionem mendacē ⁊ diuinationem fraudulentā: ⁊ seductioneꝫ cordis sui ꝓphetant vobis. ¶ Quarta ꝯscientia bona est ⁊ tranqlla: ⁊ ista est eorū: qui carnem spiritui subdiderunt: q cum illis qui oderunt pacem: sunt pacifici. Hanc ꝯsciam assimilat angelo saluator dicens. Ecce ego mitto angelum meum ⁊c. Angelus. n. est nomē officij: non nē. Hec auteꝫ assimilatio est ꝓpter proprietates ipius angeli. Ipsi enim sunt custodes nostri increpatores derelinquētium: ꝓmotores ad bona virtutum: ꝯsolatores patientiū: propugnatores cōfugientiū: itroductores decedētium. Sic reuera ꝯscientia a malo nos ꝑseruat vnde Grego. Quid poterit obesse nobis: si oēs derogent: ⁊ ꝯscientia sola defendat nos? ¶ Scđo malum nostꝝ repħendit. vnde Seneca. Nil timendū facit aīum: nisi reprehensibilis vite ꝯscia. ¶ Tertio nos ditat virtutibus. vnde Ber. Vere diuitie nō sunt opes: sed virtutes: quas secuꝫ ꝯscientia portat: vt in ꝑpetuum diues sit. ¶ Quarto onus penitentie alleuiat. vnde Ber. Onus qđ fertur pro domino: ꝯscientiā alleuiat. ¶ Quinto nos a malo securos facit. vnde Ber. Quid in terra quietius atꝗ̄ securius bona ꝯscientia? Damna rerum nō metuit: nec verboꝝ cōtumelias nec corporis cruciatus. ¶ Sexto gaudia eterna donat. Seneca. Nunꝗ̄ sapiens sine gaudio est. Gaudiuꝫ autem non nascitur nisi ex virtutum conscientia ⁊c̄.

¶ Dominica tertia vel quarta. Sermo de epistola. Sermo quintus.

Gaudete in domino semꝑ ⁊c. phi. 4. Cum gaudium sit de aliꝗ̊ bono ꝗ̄ꝫtum ipsum bonū maius est: tanto magis de ipso est gaudendum. Inter cetera aūt bona cōe bonum est maius: qꝛ diuinius: vt ꝑmo ethi. dicitur. Et ideo dicitur de ipso maxime gaudendū. Sed qꝛ aduentus redēptoris est quoddam cōe bonum ideo est maxime gaudendū: vt dicatur. Gaudete ⁊c. ¶ In epl̄is precedentibus apl̄s prenuncians nobis redēptoris aduentū: ꝑ euidentiā signoꝝ ⁊ ꝓtestationem scriptaraꝝ hortabatur nos ad ꝯdignā dispōem: q̄ ꝯsistit in ꝑfectione exercitij virtuosi. In ꝑsenti epistola hortatur nos: vt in adepta ꝑfectiōe: iocūdemur ꝓpter certitudineꝫ expectationis: vbi occurrunt tres ꝯsiderationes.

Prima ꝯsideratio.

Circa primam ꝯsiderationē que est de gaudio pfectionis ꝛ eius perseuerantia: cum dicitur. Gaudete: sunt quinque conclusiones.

¶ Prima ꝯclusio est videre qd sit gaudiū. Et dicitur ꝙ cū duplex est gaudiū. s. spūale ꝛ corporale. Duplex est eius descriptio. vnde primū gaudiū. s. spirituale est exhilaratio cordis habētis certitudinē fiducie pmissionis diuine exhibentis liberaliter premiū causatū ex gratia dei: ꝛ de meritis pcedentibus. Et rō est qꝛ pmisit deus se datuꝝ liberaliter pmiū debite seruientibus. vnde Grego. Cuꝫ opꝰ crescit: pmij fiducia proficit. vnde p oppositū resultat descriptio gaudij secularis. s. que est delectatio male mentis: impunita nequitia pueniens ex voluptuosa libidine carnis: occasionata supfluitate cibi ꝛ potꝰ in reꝝ abundātia: ꝛ in pace carnis: excludendo aduersitates tpales. vnde magne mie iudicium est taleꝫ neqtiam impunitā non relinquere: nec gaudiūꝫ tale sit in seculo: per qđ cogat̄ qs in extremo gehēne dānare. vnde benedicit. Gaudete in dño. i. in veritate: nō in seculi vanitate: sed in spe eternitatis. vnde Augꝰ. Sicut. n. nemo pōt seruire duobus dñis: sic nemo pōt gaudere in dño ꝛ in seculo. Amicus. n. mundi inimicus dei reputabitur.

¶ Scda ꝯclusio est: ꝙ solum gaudenduꝫ est in hijs: q̄ nos ordinant in deum: cuius odiū video in mūdanis: q gaudent in diuitijs: honoribus ꝛ ptāte. Quare aūt in hijs nō sit gaudenduꝫ: ratio est: qꝛ ista aliena sunt a vera beatitudine: nec ꝯferunt ad eam: sed plerūqꝫ impediunt. Quod pꝫ: qꝛ cum de rōne beatitudinis sit ꝙ sit per se sufficiens: vt pꝫ p ethi. Necesse est ꝙ beatitudine adepta nullū bonuꝫ desit hoi: sed adeptis singulis hijs: possunt adhuc multa bona necessaria esse: puta sapiētia: sanitas. Et ideo in eis non est gaudendū. vñ Ihere. 9. dicit̄. Non glorietur sapiens in sapientia sua ꝛc. ¶ Item qꝛ vertitur in luctū ꝛ amaritudinē. Prouer. 13. Extrema gaudij luctꝰ occupat. Ideo dic̄ in dño eē gaudendū.

¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ in tali gaudio est pseuerandum. vnde dicitur semper. Iterum dico gaudete. Ratio est multiplex. ¶ Primo qꝛ pseuerātia quicqd vult: a deo impetrat. vñ apli pseuerantes in orōne: acceperunt spūm sanctum. Act. 1. ¶ Scdo bona habita custodit. Augꝰ. Perseuerantia magnū donuꝫ est quo dona cetera ꝯseruant̄. ¶ Tertio qꝛ facilia facit difficilia. vnde Ber. Procedenti de ocio ad laborē graue cernit̄ qđ incipit. sꝫ cum post assuescere cepit: inuenit facile qđ añ impossibile putauit. ¶ Quarto pmium obtinet vsi Crisoꝰ. Tolle pseuerantiam: nec obsequꝫ mercedē habebit: nec beneficium gratias: qꝛ nō qui cepit: sꝫ q pseuerauerit saluus erit. vñ apl's dicit semp gaudendum: non ad horam.

¶ Quarta ꝯclusio est: ꝙ non solum gaudendum est in dño per affectū: sed etiam per effectum in opibus virtuosis: cum dicit̄. Modestia vestra. Hec aūt ſm glo. dicitur ꝯstantia bonoꝝ operum. Hec virtus virtutum oium mater ꝛ custos est: omnes modificat: oēs dirigit. vñ Tullius. Modestia est pudor honestatis: declinans indecentiā in exterioribus: ꝛ efficit ordinationeꝫ interiorem. vbi nota ꝙ ad integritatē modestie tria requiruntur.

¶ Primuꝫ est honestas discrete ꝯuersatōis

¶ Scdm est mūdicia cordis sincere ꝯscie.

¶ Tertiuꝫ est castitas corporis. vnde primo dicitur ꝙ modestia cauet indecentiaꝫ in actu. sic est castitas corporis. ¶ Scdo in membrorum situ. sic est honestas. ¶ Tertio includit ordinationē intrinsecam. sic est sinceritas conscientie. vnde dicit̄ de honestate: ꝙ sit virtuosa opatio cum cōpositione moꝝ: respuens vitia in se ꝛ in alio intuitu dei. vbi innuit̄ ꝙ ad honestatem quatuor requiruntur.

¶ Quinta ꝯclusio est: ꝙ tales opationes debent oibus innotesci: qꝛ ad perfectū in virtutibus ptinet: ꝙ non solum sibi viuat: sed etiā alijs pficiat ad exemplū. vnde dicit. Nota sit omnibus. i. vestra ꝯuersatio nota sit oibus fidelibus: vt imitent̄. Mat. 5. Sic luceat ꝛc. Et infidelibus: vt ibi nihil inueniant irreprehensibile: sed potius aliq exēplo nostro conuertantur. vnde Cassiodorus. Exēplo eorū vult eos acqri. Cum. n. lucebunt opa eorum: non deerunt q imitentur bonum illorum.

Scda ꝯsideratio.

Circa scdaꝫ ꝯsiderationeꝫ que est de pfectorum ꝯfidentia: ad deum habēda: cum dicitur. Dominus enim ppe est. Sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclusio est ꝙ deus solicitans nos ad bonū: semper psto est: fideliter sibi seruientibus ad remunerandū. vnde dicit̄. Dominꝰ enim ppe est. vnde apl's vult dicere ꝙ dñs

dicit. Ecce venio cito: ⁊ merces mea ⁊c. Apoca. vltimo: dicit. n. venio cito: ne dilatio tediū pariat: ⁊ merces mea mecū ē: vt certitudo mercedis ad laborem accedat. Dare vnicuiqꝫ ⁊c. Ne malꝯ ipunitetē sibi ꝑmittat: vñ dr̃. Dñs eni ꝓpe est. i. paratus dare qcquid opus ē: in spiritualibus ⁊ in tēporalibꝯ. Unde Ysa. 55. Querite dominum dum inueniri potest. Sequitur. Inuocate eum duꝫ prope est.

¶ Scđa ꝯclo ē: qꝫ dñs ꝓpe est semꝑ: per suam grãz fideliter ſuientibꝯ. Ideo cū fiducia postponēda est solicitudo tꝑalis: vñ dicit. Nolite soliciti esse. i. seposita mūdi solicitudine: promissa dei p̄ oculis habete. Pᵒ pe. 5. Oēꝫ solicitudinē vestrā ꝓijciētes in eū. Solicitudo tēporalis facit nos indignos ꝓuidētia dei. Rō est: qꝛ solicitudo de temporalibus reuocat animū a solicitudine de eternis: ⁊ de ſuiēdo deo cui solicitudini solum adest diuina ꝓuidētia. Tū qꝛ generat in aia mūdi ꝯtēptuꝫ: ⁊ eternoꝝ ꝑuꝝ amorē: qꝛ quãta solicitudie qs plus profundaṫ in mūdi ꝯtēptu: tanto plus accēditur in eternoꝝ amore: ⁊ ꝑ ꝯñs. Eo copiosius diuina prouidentia efficitur dignus.

¶ Tertia ꝯclo ē: qꝫ qꝛ ſm Greg. orõ ostēdit desideriū nostre volūtatis: illi a quo qd speramus ipetrare. Ideo postpositi tꝑaliuꝫ solicitudine: spũalr̃ solicitemꝯ ꝑ orões ꝓ eternis. Ratio pōt esse: qꝛ qꝛuis deus nobis multa dat ex sua liberalitate ⁊ nō petita: quedā tñ nobis petentibus decreuit dare: ꝑꝑ nostrā vtilitatem: vt. s. fiduciaꝫ qndaꝫ acceptemꝯ ad ipsuꝫ recurrendi: ⁊ vt ēt ipsum recognoscamus esse oiuꝫ bonoꝝ auctorē. Et ideo lꝫ etiā ad ꝑficiēdnꝫ illud bonū eternū simus indigni: tñ nullus dꝫ diffidere: cū dñs etiā nos ad petēdum istigat. Unde Criso. Nunqꝫ orãti sua beneficia dñegat: que orãtes: vt nō deficiãt sua pietate instigat. Unde dicit. In oi orõne ⁊ obsecratione petitiões vestre inotescãt apud deū. Oratio ē ꝓ bonis adipiscēdis. Obsecratio fit ꝓ malis amouendis. Gratiaꝝ actio ꝓ preceptis. Qñ alia vult ipetrare: gratus dꝫ esse de p̄teritis. Petitiões aūt fiunt ꝓ rebus nōdū habitis. s. ꝓ bonis corporis ⁊ aïe i btitudine vite eterne ⁊ a deo petēdū ē: vt possimꝯ i eiꝯ ſuitio sustētari.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam ꝯsiderationē: que ē de saluatoris erga nos sedula idulgētia cū dr̃. Et pax dĩ: vbi sūt due ꝯclões

¶ Prima ꝯᵒ est: qꝫ adeptis beneficijs ⁊ gratijs dei. In hac vita necessariuꝫ ē nobis ad h̄ diuinum auxiliū: quo mediãte castꝝ aïe. i. cor nostrū: qꝛ ab ipō vita ꝓcedit solicitꝰ custodiaṫ qꝛ situ̅ in terra inimicoꝝ vndiqꝫ ipugnaṫ: ⁊ iō ex oi parte ē muniendū. Nã iferius ipugnãt ꝯcupiscētia: qꝛ caro ꝯcupiscit aduersus spiritū Supius iminet iudiciū dei. Horrēdū eniꝫ ē incidere in manus dei viuentis. Ratio mortifera delectatio ex recordatione p̄dictoꝝ delictoꝝ: aut instãtia tēptationū. Assistit arrogãtiū fratꝝ ingetudo. A dextris obediētiū fratꝝ feruor ⁊ deuotio. Hijs inuidēdo: ergo cōtra carnē vigilet rigor discipline. Cōtra iudiciuꝫ dei. Iudiciū ꝓpriū ꝯfessiōis: qꝛ si nosmetip̄os dijudicaremꝯ: nō vtiqꝫ iudicaremur. Contra delectationē ex memoria peccatoꝝ frequentia lectiōis. Cōtra tēptatiões: orõnis istãtia. Cōtra fratꝝ iquietudinē: patiētia ⁊ ꝯpassio. Contra fratꝝ deuotionē: ꝯgratulatio. Hec. n. expellūt inuidiã: ⁊ ideo expedit custodiri cor ⁊ intelligētiaꝫ. Cor: ne hijs impugnationibꝯ inquieteṫ. Intelligentia: ne erroneis dogmatibus a veritate fidei abducatur.

¶ Scđa ꝯᵒ ē: qꝫ ab hijs ipugnationibꝯ sola pax dei nos p̄seruat: vñ sic triplex ē ingetudo ipugnationū: sic triplex pax dei ad p̄ſuãdum nobis ꝯferṫ. Nã ratio pacis i generali ē repugnantiã oēꝫ excludere. Vñ dicit Aug. Pax corporis ē ordinata partiū. Pax aïe ordinata cognitiōis actiōisqꝫ ꝯfessio. Pax aïe ⁊ corporis est ordinata vita ⁊ salus mētis. Pax hoïs mortalis ⁊ dei ē ordinata i fide sub eterna lege obediētia. Pax hoïuꝫ ē ordinata cōcordia cohabitãtiuꝫ. Et iō Aug. de ciuitate dei dicit Quid ē aliud victoria: nisi repugnãtiuꝫ subiectio? Qđ cū factū fuerit: pax erit. Et h̄ ē qđ dicit. Et pax dei. Quã. s. dat ipse dñs. Uel pax increata: que est dñs. Ephe. 2. Ipse ē pax nr̃a. Igiṫ ⁊c. Que exupat oēꝫ sensuꝫ. i. oēꝫ intellectū creatū. Custodiat corda vr̃a. s. a mala affectiōe. Et itelligit: vr̃as. Ita vt extra ipsum nihil itelligatis. Et iō dicit. In xp̄o ihū. Qꝛ q cū xp̄o hñt pacē: nō timēt aduersa. Et ideo dicit Ber. sup illo verbo. Pacē meã do vobis: pacē desidero ⁊ nihil amplꝯ: cui nō sufficit pax: nō sufficis tu. Tu es. n. pax nr̃a. Uñ addit Ber. Uirtus i pace acgritur: in p̄ssura ꝓbatur. vnde cū nostro genere bene agitur: si daṫ frui pacē dei. vnde amicꝯ sic adiutus a deo poterit dñari sui: vt nō dominetur ei ois iniqtas ⁊ iniustitia: qđ nobis ꝯcedat ⁊c.

¶ Dominica qrta vel fm alios dñica tertia.

Miserunt iudei ab hierosolimis sacer. ⁊ leui. ⁊c̃. Joh. p̃. Scdm moralez sensuz huius euãgelij. Per iudeos intelligũtur mũdane vanitates: q querunt ꝓpriã gloriã: ꝯfidentes de seipsis ⁊ aliorum gratijs inuidentes. Hij videntes aliquẽ in quo est gr̃a dei .s. Johãnẽ zelũ aiaꝝ habentẽ: ⁊ errantes a sordibus peccatoꝝ: vocantem indignãtur. Nã missio ⁊ interrogatio p alios: indignationem ostendit dicens. Tu quis es? Fit autez hec missio ab hierosolimis. Multi sunt qui videntur filij pacis: qui inuidie stimulis agitantur. Fit aũt interrogatio de tribus .s. de caritate: que intelligit̃ per xp̃m. De vite austeritate: que intelligitur per Helyã. De scientia que per prophetam intelligitur. Et ideo iust⁹ humilitate precludat arrogantiaz ⁊ dicat. Ego vox ⁊c̃. Quasi. d. q̃ qui nõ querunt laudẽ hoiuz: digni merito reputãtur laude dei. Propter qd Johãnes super oẽs adeo laudatus est. Matth. xj° vbi dicitur. Plus q̃ꝫ propheta. Est aũt triplex questio: tria iplicans. ¶ Prima dicit p̃sumptionẽ proprie dignitatis: dicens. Tu quis es? ¶ Secunda innuit reputationẽ ex laude alterius: dicẽs. Quis es vt responsuz dem⁹ ⁊c̃. ¶ Tertia laudez proprij oris sordescere ostẽdit dicens. Quid dicis de teipso. ⁊c̃. Cum dicat ap̃lus. 2. corint. 10. Qui gloriat̃: in domino glorietur. vnde vir spiritualis sic interrogantes nũcios: sciat esse regis babilonis. Et occultans domũ eis aromatuz: caute respondet. ¶ Primo docẽs quẽlibet sentire de seipso: q̃ ex ipso nihil fit. ¶ Secundo non curare hoium laudẽ. ¶ Tertio: vitare iactantiã negatiue dicens. Nõ sum .s. xp̃s: excludẽdo famam ⁊ nominis claritatez: que significatur per Christũ: propter vnctionem. Canti. p°. Oleũ effusuz nomẽ tuum. ¶ Secundo: negando vite austeritatẽ: que reddit homines intractabiles ⁊ rigidos. Contra qd dicit. Nõ sum Helyas. ¶ Tertio negando scientiaz: Jactãtes eniz de scientia a deo cecari merẽtur Vñ Mach. 3°. Propterea vobis nox ꝓ visione erit: ⁊ iõ dicẽdo. Ego vox clamantis in deserto. Vbi sibi nihil ascribit: sed clamãti. q. d. fistula suz. Nõ ille q clamat. Matth. 10. Nõ vos estis qui loquimini. Jactantiam etiaz excludũt dicẽs. Cuius nõ suz dignus soluere corigiã calciamenti ⁊c̃. vnde ad hoc vt qs euadat ipugnationẽ predictaꝝ vanitatũ: oportet vt viaz merui p penitẽtiaz p̃paret: ipletione p̃ceptoꝝ: ⁊ semitas ꝯsilioꝝ rectificet: intentionez in deũ imediate dirigendo. Ad qd etiam reqritur ꝯtritio: q̃ etiã nobis exprimitur i aqs lachrymaꝝ. vnde dicit. Ego baptizo in aqua q. d. in ꝯtritõe lachrymas fundere possũ. Sz mediator xp̃s has stãdo i cruce passiõis significauit. i. meritorias fecit diuina acceptatione cuius humanatio ẽ supra humanũ intellectũ. Et ideo sciẽtes hos nũcios esse dolosos: q ex phariseis. s. diuidẽtes nos a nr̃a salute. Ideo mentez nostraz diuine voluntati subijciam⁹: quia hec non fiunt nisi in Bethania: idest in domo obedientie. Trans iordanem: idest humili corde: vbi solum Christus lachrymaruz effusionem operatur. Secundum quod dicit Isidorus de summo bono. Multos remissa conuersio in pristinos errores duxit. Ne ergo quis torpore mundanis erroribus immergatur. Utile est seruo dei plus conuersionem temptari. Quatenus a torpore negligentie solicitudinibus vitijs ad virtutes animum per exercitium preparet vitiorum. Saluator dat formam conuersis resistendi. Et iõ in euangelio quatuor occurrũt ꝯsideratiões.

Prima consideratio.

Circa primam cõsiderationem: q̃ est de ꝯuersoꝝ mediante gratia: perfectione: que intelligit̃ in hoc noie Johannes: qd interpretatur in quo est gratia. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: q̃ inchoantibus p ꝯuersionem ꝓmittitur p̃miuz: sed pseuerantib⁹ dat̃ vnde scriptum est. Qui pseuerauerit ⁊c̃. Ysidorus. Tunc. n. placet nostra ꝯuersio deo: qñ bonũ qd inchoamus: pseueranti fine ꝯplem⁹

¶ Scd̃a ꝯclo est: q̃ lumen iudiciariũ: quod in hois potestate ꝯsistit: per qd nos metipsos iudicamus: qñ flentes mala nostra punim⁹ q̃ ei ex bono: quod ex deo nobis est: solidius inheremus: est gratia ꝯuersionis. vnde Ysi. Nemo ppendere põt quanti sit ponderis in iustitia: vel quãti fulgoris iustitia clareat: nisi prius toto mẽtis nisu ꝯuertat̃ ad deũ: q̃tenus ipõ lumine quo illustrat̃ vt suã feditatẽ cognoscat: ⁊ lumẽ qd toto corde nõ ituebat̃: itelligat

Hoc enim lumen est gratia. Unde intelligit cuz dicitur Johānes: qui interpretatur gratia Nam gratia hꝫ illuminare: nō formalr̄ quod est in voluntate: que nō est potētia cognitiua: sed dicitur illuminare iperatiue: precipiendo actus illusiōis fidei superne scientie ⁊ sapie.

Secunda consideratio.

c Jrca secundam cōsiderationem: que est de vitioꝝ derelictoꝝ impugnatione: cum dicitur. Miserunt iudei ⁊c̄.

Sunt quatuor conclones.

¶ Prima ꝯclusio est ꝙ deus ꝯuersos freq̄nter ꝑmittit sustinere insultus tēptationū: vt in virtutibus exerceantur. Unī Ysi. de sūmo bono. Tūc magis aggrauari se qsqꝫ impulsu vitioꝝ agnoscit: dū ad cognitionē dei accesserit. Naz vitia ante ꝯuersionē pacē hn̄t in hoie qn̄ autez expellūtur: tunc acriori virtute insurgentes: fiunt inimica conuerso: que peccatori ante blandiebantur. Fit tn̄ talis afflictus nō ad dānationē: sed ad probationē. Et hoc intelligit cū dicitur. Miserunt iudei. Per iudeos demones intelliguntur: sub quibus: tanquā sub capite militant oia genera peccatoruz: quia de ipsis dicitur Jaco. 2°. Demones credūt ⁊ cōtremiscunt. Judei etiā interpretantur cōfitentes. Qd mittūt: intelligūtur imissiones: que fiunt per angelos malos: id est temptationes anime quibus molitur eaz circūuenire.

¶ Secūda ꝯclo est: ꝙ hec vitia sic derelicta maxime tēptant hoiem de supbia: qꝛ vt dicit eccle. Jnitiuz ois peccati superbia. Nā sicut sine caritate alie virtutes nihil sunt ẜm Aug. Jta sine supbia vitia non sunt. ¶ Jtē qꝛ primum fuit peccatū: hoc genere peccauit diabolus in celo: ⁊ primus homo in paradiso. Unde Gregori⁹. Quid securius celo? Quid iocundius paradiso? Et tamē angelus de celo: ⁊ homo de paradiso ceciderūt supbiendo. Est eniz hoc vitiū periculosum valde. Tum qꝛ in ipso oia vitia sumpserunt originez: tum qꝛ in ipso est impugnatio humane nature: sicut in sua radice: ⁊ ideo multuz hꝫ potentie. Hoc pꝫ cuz dicitur. Qd illi. s. sacerdotes ⁊ leuite erāt ex phariseis: scilicet tēptationes quibus molit eleuari cor in superbiā. Et hoc fit quando posuit ante oculos eius quāte est dignitatis: vel quanto dignius honore: quāte scientie: quāte singularis vite: vt ꝑinde extollatur: vnde dicuntur sacerdotes ꝑpter vite singularitatem: ⁊ leuite propter dignitatez: ⁊ dicūtur fuisse ex phariseis: qui interpretantur diuisi. Jpsi eniz diuidunt quēlibet arrogantia ab acceptiōe diuina. Deus aūt superbis resistit: humilibus autem dat gratiam.

¶ Tertia ꝯclusio est: quādoqꝫ ex abundātia deuotōis in viris perfectis occasionat ꝙ sunt suspicātes: impossibile seipsos posse moueri ẜm illud psal. Ego dixi in abūdantia mea nō mouebor in eternū. Sicut eniz ex pinguedie bonoꝝ prodijt iniquitas ⁊ supbia luciferi. Jta etiā ex temeraria securitate multi corruerunt. Et ideo ipsa merito est fugienda: qꝛ ẜm beatū Grego. Sepe quē certamē sue temptatiōis nō valuit supare: sua dterius seruitus strauit. Et ideo ẜm beatuz Aug. Nemo securus dꝫ esse in vita ista: q̄ tota tēptatio est. Unde sancti viri sic de spe sunt certi: vt tn̄ semꝑ sint de tēptatiōe suspecti. Que securitas ē: vbi dona dei: vt est diuina reuelatio possunt esse hoi occasio ruine. 2°. corint. 12. Ne magnitudo reuelationum extollat ⁊c̄. Unde ẜm Grego. Multis sepe graue periculū icauta securitas fuit. Et hoc est ꝙ isti. s. sacerdotes ⁊ leuite dicuntur venisse ab iherosolimis: qd interpretatur visio pacis: ꝑpter incautā securitatem: qꝛ ꝯsciētia que sibi videtur imunis a peccato: videtur hr̄e scrupulum quo turbetur. Unde pª ad thessa. 5°. dicitur. Cū dixerint pax ⁊ securitas: tunc repentinus superueniet interitus.

¶ Quarta ꝯclo est ꝙ tres sunt virtuales profectiones: que si presentarētur menti incōsulti: eaz a merito euacuarent. Elatio. s. dignitatis ⁊ honoris: que per xp̄m accipitur: qui ē caput eccl̄ie: ⁊ sanctitas vite: que intelligitur per Helyaz: ⁊ claritas scie que intelligitur ꝑ prophetam. ¶ Primū pꝫ de honore. Nā appetitus honoris nobis datus erat: vt altissimuz honorem haberemus. s. deo placere: dei amicum esse: ⁊ ei corregnare in equalitate potētie Sed in imitatiōe bonitatis. Jste honor degeneratur apud incōsultos: allectiōe vitioꝝ: qui illo honore postposito: nunc appetunt hoibus placere: ⁊ gloriā mundi querere: que fallax est ⁊ vana. Unde queritur si sit xp̄s: idest vnct⁹ propria reputatiōe in p̄latuz. Nam solent reges inūgi. ¶ Secundū pꝫ de sanctitate vite que duplex est. Quaꝝ vna est actiuoꝝ: ⁊ hec consistit in custodia mandatoꝝ: ⁊ mereter vitam gratie in p̄senti ⁊ glorie i futuro. ¶ Alia est contēplatiuoꝝ: ⁊ hec cōsistit in ipletione cōsilioꝝ: q̄ etiā meretur spiritualiū reuelationē.

Math.5. Beatus es simon bariona: qꝛ ca-
ro ꝛ sãguis nõ reuelauit tibi: sꝫ ꝛ cetera. Has
vitas nititur degenerare turba vitioꝝ: repre-
sentans sibi delectamenta mundanoꝝ dicẽs.
Helyas es tu. s. ꝓpter sanctitatem: et vite au
steritatem. ¶ Tertium patet de scientia. Naz
inter omnia que põt exercere vir perfectꝰ: in
hac vita maxime meritorium est alios docere:
cũ hoc requirat dulcedinem diuine contem-
plationis: qua spirituali ↄtẽplatione hauriat:
qd alijs ꝓponat. vnde Greg. Viri pfecti bo
na celestiũ que ↄtẽplari poterãt fratribus enũ
ciãt: eoꝛũqꝫ aios in amoꝛe caritatis accendũt.
His eniꝫ ꝑ mercede laboꝛis ꝓmittitur vita
eterna: a q̃ mercede animꝰ incõsultus frustra
tur: cum ei per turbam vitioꝝ: fallax et vana
mũdi astutia ostendit. Et ideo dicit. Prophe
ta es tu? Interpretatur eniꝫ vidẽs de oibus.

Tertia consideratio.

Circa tertiam consideratioñeꝫ: que ẽ
de impugnantiũ expulsione. et nega
tiue rñdet. vbi sũt tres ↄclusiões.
¶ Prima conlusio est: q̈ humilitas est que
hominẽ seruat in temptatiõibus. sed qꝛ vitia
nos impugnant: subito recurrendum est ad
humilitateꝫ. Et iõ dicit Aug. Nisi humilitas
omnia quecunqꝫ benefacimus precesserit ꝛ cõ
tinuata ꝛ consecuta fuerit: iaꝫ nobis de aliquo
bono facto gaudentibus totum aufert de ma-
nu superbia. vnde Greg. de negatiua respõ
sione. Johãnes dicit q̈ Johannis humilitas
cõmẽdatur: qui cuꝫ tante virtutis esset: vt xp̃s
credi potuisset: elegit plus solide subsistere in
se: ne humana opatiõe rapetur ianiter sup̃ se.
¶ Secunda conclusio est q̈ quia secundum
Hugo. de sancto victoꝛe. Diabolꝰ iustos qua
si occulte per reuerentiam nititur supplãtare:
sciens qꝛ mens hois. s. citius in laude sua de-
cipit: qꝛ qd libẽtius accipit: difficilius expellit
Nã duꝫ bona sua laudari audit. Ideo ꝛ qua
si sine culpa: in adulatione sua delectari se pos
se arbitratur. Ideo dꝫ maxime a se tria repelle
re: que faciũt mentẽ inaniter eleuari falsa opi-
niõe. Quoꝝ vnum est p̃sumptio ꝓpria. Se-
cundũ laus aliena. Tertium est iactãtia. Hoc
eniꝫ innuit in hac triplici interrogatione. s. Tu
quis es? Quasi. d. Nunquã pp honoris tui
dignitateꝫ p̃sume te aliqd magis esse: cum ex
te nihil sis: fm illud ad galathas. 5°. Si quis
existimat se aliqd esse cum nihil sit. ¶ Scda
interrogatio est. Quis es? Quasi. d. perfecti
oneꝫ tuaꝫ indica vt lauderis: q̃si multũ inter-
sit: quale testimoniũ dꝫ de seipso dicere. Cuꝫ
dicat Ber. Vt qd alieno testimonio ↄtentus
sum: cuius nec vitupio reprobus: nec laude
dignus inueniar. Si ante tribunal vestrum
iudicãdus astareꝫ: de vestra laude merito glo
riarer. Nunc auteꝫ cum solus christi iudicio
sim p̃sentandus: quãte insanie est de alterius
iudicio gl'iari. ¶ Tertia iterrogatio ẽ. Quid
dicis de teipso? Quasi. d. Indica nobis quid
tu de te sentias: vt nos te laudemus: q̃si laus
hois in oꝛe propꝛio nõ sordescat: cũ dicat apo
stolus. 2ª. coꝛinth. xj. Qui gl'iatur i dño gl'ietur ꝛc.
¶ Tertia ↄclo est: q̈ volentes inter insultus
inimicoꝛuꝫ spiritualiũ humilitateꝫ illesam cu-
stodire. Debent ante oculos suos ponere sta
tum lapsus. Cuius ↄsideratio generat volun
tariã mentis inclinationeꝫ corã deo: ipsuꝫ sem
per venerãte. Causa huius inclinatiõis ẽ in-
tuitus ꝓprie ↄditiõis: vt Job. 17. Putredi-
ni dixi: pater meus es tu. Ad quẽ intuitũ mit
timur. Michee. 5°. Humiliatio inquit tua in
medio tui. Alia est intuitus cõditoris: in quo
nullus est defectus. Vnde ↄparatõe eius ma
gis apparent defectus nostri. Vñ Ber. Nũ
quã se melius modus humane iperfectionis:
q̃ꝫ in speculo luminis vultus tue diuine visio
nis reprehẽdit. Unde in huius figura Joh.
interrogatus. Tu quis es? Pro statu nature
lapse respõdit negatiue. Nõ sum ego xp̃s: nõ
sum Helyas: non ꝓpheta. In quibus tribꝰ
negantur predicta: que habuit homo pro sta-
tu innocentie. Unde interrogãtibus. Tu qs
es? Respondit negatiue. Non sum ego chri-
stus. Quasi. d. honoris dignitatem: que est
christi: cum sit caput nostrum: modo nõ vsur-
po: cum sim vermis. Interrogatꝰ. Quis es?
Respondit negatiue. Nõ suꝫ Helyas. i. nõ
habeo vite sanctitatem pp sceleruꝫ infectionẽ
cum sim peccatoꝛ. Helyas. n. in veteri lege
fuit probate sanctitatis: a qua cecidit homo in
statu nature lapse. Interrogantibus etiã: Tu
quis es? Respondit negatiue. Non sum pro
pheta: qꝛ. s. perdidi scie claritatẽ: quam pdidit
primꝰ hõ di. Erraui sicut ouis q̃ perijt. Hec
auteꝫ omnia Johãnes a se exclusit: ꝛ per hoc
a nobis ea excludere docuit: ꝛ a nostris meri-
tis soli deo ea ascribendo.

Quarta consideratio.

Circa quartã ↄsideratiõeꝫ q̃ est de foꝛ
titer repugnãtiuꝫ ipugnantibus di-

nina roboratione: cum dicit. Ego vox clamã
tis. Ubi sunt due conclusiones.
¶ Prima ɔclõ est: ꝙ conuersis repugnan-
tibus vitijs deus cõfert per pniam spirituale
robur. vnde Augu. Penitentia est medica-
mentum miseris ⁊ spes salutis: per quam pec
catores saluant̃: ⁊ deus ad miam ꝓuocatur:
que nõ tꝑe pẽsatur: sed ꝓfunditate luctus ⁊ la-
chrimaꝝ. vnde intell.gitur per desertum. vn
de postillator qdam dicit. Desertum dicit̃ pe-
nitentia: per quaꝫ deserit̃ omne pctũm. vnde
ipsa pnia lꝫ a nobis sit dispositiue: est tamen a
deo ipsam conferente effectiue. vnde Ysido-
rus de summo bono. Hoc totum de dei ꝓce
dit clementia: vt nos non damnet crudeliter:
sed expectat ad pniam patienter.
¶ Scđa ɔclõ est: ꝙ qnqꝫ sunt eius insignia
¶ Primuꝫ est amara ɔfessio. Hec.n. miaꝫ
dei meret̃. vnde Aug. Laborat mens patien
do erubescentiã. Et qm̃ verecũdia magna est
pena eius q erubescit ꝓ xp̃o: fit dignus mia.
Et h̃ est qđ dicit. Ego vox. vnde ꝓpħa petijt
Fiant aures tue intẽdentes in vocem. s. accu-
santem pctã. deꝑcationis. s. ꝓ venia supplicã
do. Et ideo dr̃ ꝙ ɔfessio est vocalis fassio pro
venia obtinẽda. ¶ Scđꝫ est cordis ɔpunctio
Hec.n. oẽs affectus carnaliuꝫ desideriorꝝ a
se repellens: intentionem suã toto mentis stu
dio in dei ɔtemplationẽ defigit. vnde Ysid.
de sum. bo. d. Compunctio cordis est humili
tas mentis cum lachrymis exortis de recorda
tione pcti ⁊ timore iudicij. ¶ Intelligendum
tamẽ ꝙ q̃tuor sunt affectiones: qbus mens te
dio salubri ɔpungit̃. ¶ Prima est memoria
ꝑteritorꝝ facinorꝝ: recordatio futurarꝝ penarũ
ɔsideratio ꝑegrinationis in incolatu hui⁹ vi-
te: ⁊ desideriũ patrie eterne. quatenus ad eam
q̃ꝫtocius valeat ꝑuenire. Hoc.n. nobis sub
voce clamãtis exprimit̃: q2 dolor pungitiuus
penetrans corda: generat clamoreꝫ. vnde aia
vexatione vitiorꝝ: sentiens virtutes gratuitas
in se debilitari. s. caritatem minus feruere: pa
tientiam mollescere: fortitudinẽ labescere: do
num intellectus erubescere. qđ intelligenduꝫ
est de motibus: nõ de substãtia virtutũ. bene
clamare dr̃ cum ꝓpħa. De ꝓfundis clamaui:
dum de virtutũ harꝝ diminutione cõterit̃. vn
de Aug. suꝑ eodẽ. Qñ.n. qs sentit se fore in
ꝓfundo: vbi fluctibus interioris siue exterio
ris miserie atterit̃. Imago dei tunc gemit: do
nec eam liberet deus. ¶ Tertium est satisfa-
ctio que ɔsistit in viarꝝ directiõe. Nam satisfa
ctio est redditio volũtaria equalẽtis alias inde
biti. Qđ pꝫ: q2 hõ põt deo aliqd reddere volũ
tarie ⁊ equalẽs ad suã offensaꝫ: q2 offensa dei
nõ fuit forl'r ĩfinita nisi forte obiectiue: q2 fuit
act⁹ finit⁹. Ita posset eẽ vn⁹ actus forl'r finit⁹
⁊ satisfaciens: sꝫ obiectiue infinit⁹. Sed satis
factio stricte sũpta: est oꝑatio exterior laboriosa:
⁊ penalis volũtarie assũpta ad puniendũ pec
catum ɔmissum a se: ad placandũ dinaꝫ offen
sam. Nam in pcti ɔmissione q̃tuor vie pctõrꝝ
ɔcurrunt. s. irreuerẽtia dei: deordinatio culpe
infectio nãe: ⁊ solutio debiti. vnde oꝫ ꝙ in sa-
tisfactione huius vie reformet̃: vt dicat̃. Di-
rigite vias dñi. qđ fit ꝑ satisfactionem. Nam
in satisfaciẽdo est honoris ablati redditio. Et
ideo oꝫ vt hõ non tm̃ famulet̃ deo per bonam
oꝑationem: verꝝ etiam vt seipm̃ deijciat ꝑ vo
luntariam punitionẽ. ¶ Itẽ est ibi deordina-
ti ordinatio. sed qđ deordinatũ est per culpas
optime ordinat̃ per penã. ¶ Iteꝫ est infirma-
ti curatio. Infirmat⁹ aũt ꝑ delectationis calo
rem: ɔuenienter curat̃ per penalitatis algorẽ.
¶ Item est ibi debiti redditio: siue solutio.
Et q2 pctõr est debitor pene: iõ ⁊ merito hanc
penam tenet̃ sustinendo reddere. vnde dicit̃
Luc. 24. Uenit Johes in viam iustitie ⁊ pe-
nitentie. Et dicit̃ pnia iustitia: q2 sicut ꝑ leges
iustitie interficiunt̃ latrones: ita oꝑibus pnie
interimunt̃ peccata: ⁊ puniunt̃ peccatores.
¶ Quartuꝫ est lachrymarꝝ effusio. de qua di
cit Ysido. de sum. bo. Omnis auteꝫ ɔuersus
ex fletu inchoet pctõrꝝ: vt sic transeat ad desi-
derium suꝑnorꝝ. Prius.n. purgãda sunt vi
tia: que gessimus: vt dum pcti caligo a nobis
detergit̃: mundatis cordis oculis: libere suꝑ-
na inspiciantur. In cuius figura dixit. Ego
baptizo in aqua. ¶ Baptismus in aqua con-
sistit in ablutione exteriori baptismus in spiri
tu: in mũdatione interiori. ¶ Cuꝫ g̃ Johes
significat gratiã que est dolor de pctõ: nondũ
tamen in caritate. Et hic dolor abũdat lachry-
mis: q̃ q2 nõ sufficiũt mundare cor. Recte dic̃
Ego baptizo in aqua. Ille vero baptizat nos
in spũ sctõ. Sicut aqua sine spiritu nõ mun-
dat: nisi exterius. sic ⁊ lachryme sine caritate.
Et ideo dr̃. Medi⁹ ve. i. xp̃s: q est mediator
dei: ⁊ hoiuꝫ baptizat. s. in spũ. Ipe est: q post
me vẽturus est. qđ de caritate recte dr̃: sꝫ qđ
deus venit in mẽteꝫ. Naturalr̃.n. ꝑcedit do-
lor de ꝑteritis pctis: ⁊ tãdeꝫ infundit̃ caritas.
q̃ lꝫ sit posterior nã: prior tñ dignitate. vñ d.
Añ me. s. ẽ. I. Pe. 4. Añ oia mu. ca ⁊c. Cu

tus nõ suz di. vbi ↄmẽdat ei⁹ dignitatẽ. Dolor. n. q̃ a Fuus lachrymis lauat pedes: fides induit pedẽ sinistrũ. s. itellectu: caritas dextrũ. s. affectu. Corrigia est ligatura: q̊ inheret fides cũ intellectu. qđ quõ fiat: nõ sentit qs: dũ in statu doloris ẽ: q2 nõduz sentit dulcedinez: q̃ ex vnctiõe caritat᷑ hẽtur: quã gustãdo sentit. qđ explicari nõ pt: q2 melius sentit̃: q̃z dr̃. Est ẽm quĩtuplex lachryma fundata. Vna ẽ ↄtritiõis ꝓ ꝓpriis delictis. 2ᵃ est ↄpassionis: q̃ fundit̃ ꝓ alienis miserijs. 3ᵃ est horroris: q̃ fundit̃ timore pene gehẽnalis. 4ᵃ est ↄfusionis: q̃ fũdit̃ pp repugnãtiaz carnis ⁊ spũs: ⁊ de exilio p̃ntis vite. 5ᵃ est desiderij pp dilectõem sũme claritat᷑. De hijs Aug. dic̃. Flnebãt inq̃z mihi lachryme: ⁊ bñ mihi erat cũ eis. ¶ Quintũ est obialis subiectio. Nam obediẽtia cum sit pio studio ꝓprie volũtatis abneg°: vehement̃ applicat aiũz ad cultũ dei ꝓprias aialitates refrenãdo. Hec. n. si pfc̃a fuerit: apit nobis ianuaz padisi. Mat. 18. Si vis ad vitã ingredi: Fua mãdata. Inobia clauẽ amisit padisi: sz obia caz recupauit. Et iõ dic̃ Ber. Obia dirigit gressus nr̃os: ⁊ sctẽ ↄuersatõis grãm ꝓmeret̃. Sz heu pauci Fm eundẽ inueniunt̃ in hac pfecti: q suã ita deiecerũt volũtatez. d. cuz aplo. Dñe qd me vis fa. Et iõ oz aliqñ vt infirmitatib⁹ cũ aplo ↄsternant̃. Psal. Multiplicate sunt ifirmi. eo. ⁊c. Et hoc est qđ dicit. Hec in bethania ⁊c. Bethania domus obie significat aiaz: q̃ obedire p̃ceptis dei tenetur. Est aũt duplex Bethania. vna est q̃ est citra Jordanẽ: ⁊ hec ꝓpinqua ihrl̃m: ⁊ in ea Lazarus fuit suscitatus: vt Johis. 9. dr̃. Et iõ designat statũ pnie: p quã ꝓpingores efficimur visioni pacis. ⁊ in ea mortuus morte culpe suscitatur vita gr̃e. Bethania trãs Jordanẽ: statũ pctõꝝ designat: se tñ ad pniaz p̃parãtuz. vbi p̃dicta dñtur fieri. s. ꝙ isti merent̃ p aduentuz xp̃i in aiam spũalem influentiã grãꝝ. quã ⁊c.

¶ Feria 4ᵃ q̃tuor tpoꝝ. Sermo de euang°.

Missus est angelus Gabriel ⁊c. Lu. 1° Fm qđ. d. Ansel. de ↄceptu virginali. Item inqt vnusqsq3 a pctõ vl̃ debito Ade gñat̃: q2 de illo ꝓpagatur. Na cuz d̃s fecit Adã: fecit in eo nãz ꝓpagãdi. quã subiecit eius ptãti: vt ea vteret̃ ꝓ sua libertate: q̃zdiu ip̃e vellet subditus eẽ deo. fecit ⁊ euz rõalez ⁊ iustũ: vt q̊s gnãret opante nã ⁊ volũtate: rõales ⁊ iusti fierẽt. Q isigr̃ hõ si no p̃cessissz: pctũz sil̃ esset iustus ⁊ rõnalis. Qm̃ vero adã subdit⁹ eẽ voluit dei voluntati: iõ oẽs q opante nã quã accepat ꝓpagant̃: eius astricti debito nascunt̃. vñ saluator huic luctuose pditõi subuenire volẽs: p mortẽ ei⁹ futurã de massa peccatrice. i. de humano gñẽ qđ totũ infectũ fuerat pctõ: hoiem sine pctõ d̃s assumpsit de virgie mr̃e mũda. Que nisi fuissz: ip̃e de ip̃a eẽ nõ potuissz. Quãuis g̊ de mũdissima virgie fili⁹ dei Altissime sit ↄcept⁹: tñ h̃ nõ ea necessitate fcũz est: q̃i de peccatrice parente iusta ꝓles rõabil̃r gnãri p huiusmõi ꝓpagationez negret: sz q2 decebat vt illius hois ↄce° de mr̃e purissima fieret: ↄdecẽs erat vt ea puritate q̃ maior neq̃t itelligi: virgo illa niteret: Cui d̃s pr̃ vnicũ filiũz: quẽ de corde suo equalem sibi gẽituz tanq̃z seip̃z diligebat: ita dare disponebat: vt nal̃r eẽt vnus idẽq3 cois dei p̃ris ⁊ virgis fili⁹: ⁊ quã filius ip̃e final̃r sibi in mr̃ez eligebat: ⁊ de q̃. s. s. volebat ⁊ opaturus erat: vt ↄciperet̃ ⁊ nasceret̃ filius ille: de q̊ ip̃e ꝓcedebat. vñ in euange° p̃nti circa humanationẽ huius reconciliatoris tres occurrunt ↄsiderationes. Prima ↄsideratio.

Circa p̃maz ↄsideratiõnẽ: que est de annũcij legatõe gaudiosa: cum dicitur Missus est: sunt sex conclõnes.

¶ Prima ↄclõ est: ꝙ ↄueniẽs fuit deũ incarnari. Rõ est. Nã vnicuiq3 rei ↄueniẽs est id qđ ↄpetit sibi Fm rõez ꝓprie nẽ. sicut ↄueniẽs est hoi rõnari. Naz h̃ ↄpetit ei ex nã. Nã aũt dei ẽ bonitas: Fm Diony. de di. no. vñ qcqd ptinet ad rõem boni: ↄueniẽs est deo. Ad rõnem aũt boni ptinet: vt se alijs coicet. qđ qdẽ maxime fit p h̃: ꝙ nãm creatã sibi sic ↄiungit: vt vna p̃ᵃ fiat: ex deo. s. verbo: aia ⁊ carne: Fz Aug. vñ pz ↄueniẽs fuisse deũ incarnari. vñ Ansel. d. de ↄceptu virgiali. Opõtuit itaq3 vt illa redẽptio quã xp̃s fecit: ꝓdessz nõ soluz illis: q eo tpe fuerũt: sz alijs ẽt: q nõ potuerunt p̃ntes eẽ: qñ redẽptionez illã xp̃s fecit. vnde Adã ⁊ Euã ad illã ptinuisse: nõ dubiũ est redẽptionẽ: cum deus illos fecit: vt de eis facẽt hoies: q̊s ad celestẽ ciuitatẽ assũpturus erat.

¶ Scđa ↄ° est: ꝙ lz i gnãli mysteriũ incarnatiõis oib⁹ angl̃is bonis reuelatũ est a p̃n sue btitudinis: q2 h̃ ẽ qđdã gnãle p̃n[m] ad qđ oia eoꝝ officia ordinant̃. vñ dr̃ heb. 4. Oẽs. n. sunt admi. spi. mis. in mi. pp eos: q hereditatez capiũt salut᷑. tñ q̃tũ ad spãles ↄditões nõ oẽs angeli a p̃ncipio erant de oibus edocti.

¶ Ubi sciendum ꝙ in angelis duplex est co
gnitio. Una est nālis: ſm quaꝫ cognoſcūt res
per eſſentiā ſuam: ⁊ ꝑ ſpēs innatas. Hac co-
gnitione myſteria gratie cognoſcere non poſ-
ſunt: q̄ ex pura dei voluntate dependēt. Pri
ma corin. 2. Quis. n. ſcit hoīum q̄ ſunt hoīs:
niſi ſpūs hoīs: q in ipſo eſt? ¶ Alia eſt cogni
tio: qua vident verbum ⁊ res in verbo: ⁊ hac
viſione cognoſcunt myſteria gratie: nō qdeꝫ
omnia: nec equaliter oēs: ſed ſm qđ deus eiſ
voluerit reuelare. Prima corin. 2°. Nobis
autem deus reuelauit ꝑ ſpūm ſuum: ita tñ ꝙ
ſupiores angeli perſpicacius diuinam ſapientiā
ꝯtemplantes: plura myſteria ⁊ altiora in ipſa
dei viſione cognoſcunt: q̄ inferioribus mani-
feſtant: eos illuminādo. Et hoc eſt qđ dicit.
Miſſus eſt angl's. Qđ congruebat. ¶ Pri
mo rōne ordinis: vt ordo repationis reſpon-
deret ordini p̄uaricationis. vnde ſicut diabo-
lus tēptatione traxit ad dubitationeꝫ: ⁊ dehic
ad ꝯſenſum: ⁊ dehinc ad lapſuꝫ. ſic angl's vir
gini nunciādo: eaꝫ excitauit ad fidem: ⁊ dehic
ad ꝯſenſum: ⁊ dehinc ad ꝯcipienduꝫ dei filiū.
¶ Scđo rōne myſterij angelici. Quia. n. an
gelus dei eſt miniſter ⁊ finis: ⁊ btā virgo ele-
cta erat: vt mater dei eſſet: ꝯueniens fuit nun
ciationem ꝑ angelum fieri. ¶ Tertio ratione
lapſus angelici reparādi. Nam incarnatio nō
tm̄ faciebat ad repationem humani generis:
ſed etiam ad repationeꝫ angelice ruine. Ideo
angeli non debebant excludi.
¶ Tertia ꝯclo eſt: ꝙ nuncius btē incarnatio
nis erat angl's Gabriel: vt ex hoc noīe opus
ad qđ miſſus eſt: īnoteſcit. vnde Gabriel for
titudo dñi interpretaꝰ. vnde ſm glo. denotaꝰ
nuncius ex ſuo noīe: vt opus ad quod vene-
rat: innoteſcat. Per hoc. n. opus vicit ſe: for-
mam ſerui accipiendo. vicit diabolum: hoīeꝫ
ab eo redimendo. vicit mundum: vicit oēꝫ in
tellectum creatum: qꝛ nullus ꝑfecte ꝯprehen-
dere potuit vnionis iſtius modum: niſi a deo
reuelatum eſſet. vicit infernū: vicit mortis im
perium. Oſee. 13. O mors ero mors tua.
¶ Quarta ꝯclo eſt: qꝛ ꝙ ſola voluntas diuina
effectiue opata eſt ad hāc incarnationeꝫ: ideo
merito nunciuꝫ huius incarnatōis debuit de
ſtinare. Et ideo dicit miſſus a deo ⁊c. Nam
ſola voluntas dei fecit in p̄n° rerū nās: dans
qbuſdam nās ⁊ voluntates: vt nature ⁊ volū-
tates ſm ordinem ſibi traditum: ſuum opus
in reꝝ curſu ꝑſoluerent. Et adhuc multa deꝰ
cum eiſdem nāis ⁊ voluntatibus opatur: que
ille ſm ſuum vſum ⁊ ꝓpoſitum nequaq̄ꝫ face
ret. vnde lꝫ nihil fiat: niſi voluntate dei facien
te ⁊ ꝑmittente: q̄dam tñ ſola voluntas ⁊ ptās
eius facit: q̄dam creata nā: quedā volūtas cre
ature. ¶ Sed ſicut creata nā ꝑ ſe nihil facere
pōt: niſi qđ a voluntate dei ꝑcepit. Ita volun
tas creature nequit per ſe quicq̄ꝫ operari.
¶ Cum g° oīa fiant: aut ſola volūtate dei: aut
nā: ſm viꝫ illi a deo inditā: aut voluntate cre
ature. ⁊ ea: q̄ nec nā creata: nec voluntas crea
ture: ſed ſolus deus facit: ſemꝑ miranda ſunt
¶ Quia g° ꝓpugnatio viri de ſola virgine:
ita nō eſt nālis aut voluntaria: ſed eſt mirabi
lis: ſicut illa: q̄ mulierem ꝓtulit de ſolo viro.
Et ſicut creatio viri de ſolo limo pꝫ ꝙ nō ſub
iacet legibus ⁊ meritis illius ꝓpagationis:
quam voluntas ⁊ nā diſcrete opantur. Aliud
enim facit nā: aliud volūtas ⁊ natura pariter.
Tamen verus eſt hō: ⁊ Adam de non hoīe:
⁊ Ihs de ſola muliere: ⁊ Eua de ſolo viro. ſi
cut eſt verus hō: q naſcitur de viro ⁊ muliere
Et hoc ſolum ꝑtinet ad diuinam potentiā ⁊ vo-
luntatem. vnde dicitur. Miſſus a deo.
¶ Quinta ꝯclo eſt: ꝙ cum q̄tuor modis pōt
deus hoīem facere: vꝫ aut de viro ⁊ femina:
aut nec de vtroq̄ꝫ: ſed de limo: aut de viro tm̄
vt Eua. aut de femina ſine viro: tñ mundior
⁊ honeſtior modus ⁊ ꝯuenientior erat ſibi na
ſci de femina ſine viro: q̄ꝫ de mixtiōe vtriuſq̄ꝫ
qꝛ de virgine deū naſci oꝫ ꝓpter q̄tuor rōes.
¶ Prima qꝛ ꝯueniens fuit vt ſicut hoīs pec
catuꝫ ⁊ cā noſtre redemptionis p̄n^m ſumpſit
a femina: ita medicina peccati ⁊ cā noſtre ſal-
uationis naſcaꝰ de femina. vnde Ber. Deꝰ
terrā celeſti rore rigauit: qꝛ cum de viro feiaꝫ
ꝓduxit in dānationem: voluit de femina pro
ducere virum in ſalutem ⁊ benedictionem.
¶ Scđa ne mulieres deſpent ſe ꝑtinere ad
ſortem btōꝝ. Et ideo qm̄ de femina tantū ma
lum ꝓceſſit: opꝫ etiam vt ad reformādum ſpē
eaꝝ de muliere tantum bonum procedat.
¶ Tertio ſm Orige. Decuit vt ille eſſet in
terris ſine patre: q in celis fuit ſine matre: ne
duos patres habere videreꝰ. ¶ Quarto qa
ſi virgo erat: q̄ cauſa fuit humano generi to-
tius mali: tanto magis decet vt virgo ſit: que
cauſa erit totius boni. vnde ſm Ber. ipſa fu
it p̄ma: que virginitatem vouit. vnde dicitur
hec miſſio fuiſſe ad virginem deſponſatā ⁊c.
¶ Sexta ꝯclo eſt: ꝙ ꝓpter has ſex ꝯditiones

inventa est idonea mater dei. ¶ Prima est
caritas. Nam obtemparare mandatis dei: nos
adoptat in familiare dei consortium. Sed hoc
facit caritas: quia dilectio divina per operis osten
sionem probatur: secundum Gre. Maximum autem
operum: est mandatis dei obedire: Ideo caritas
facit hominem expeditum et promptum ad bonorum operum
executionem. Non enim amor dei est ociosus. Operatur
enim magna secundum Greg. si est. si operari negli
git: amor non est. Quod intelligitur per id quod mis
sio facta est in civitate. Nam secundum Ysido. Civi
tas est hominum multitudo vinculo satietatis adu
nata. Nam caritas tendit in alterum. Et ideo be
ata virgo propter caritatis excellentiam: meri
to civitas gloriosa nominatur. Psal. Gloriosa
dicta sunt de te civitas dei: Nam in ea deus
homo nasci dignatus est. ¶ Secunda est contem
ptus terrenorum. unde dicit galilea quod interpre
tatur transmigratio. Ad dei enim amicitiam adi
piscendam ut anima devota celestibus affectioni
bus elevetur in deum: oportet omnia terrena con
temni. Non enim potest anima simul terrenis affi
ci: et celestibus. unde secundum Jaco. Qui voluerit
amicus huius mundi esse: inimicus dei consti
tuitur. et cetera. Et ideo virgo ut vera amicitia
deo uniretur: omnia respuit: ita pauper effecta:
quod manu et arte panem suum meruit. Et ideo
merito sui dei gratia pervenire meruit. Nam secundum
doctores beata virgo numquam meruit ista. scilicet gra
tiam preservationis: honorem maternitatis:
respectu filii: ut fieret mater: cuius deus est pa
ter: et plenitudinem gratie in conceptione filii.
Hec enim habuit sine meritis: verum est de con
digno ex natura rei: sed meruit de condigno ex
institutione dei: et de condigno: et de congruo
Et ideo dicitur Mar. 6. Precedet vos. scilicet
gratia dei. id est alia merita preter ista: in galileam. scilicet
in hanc virginem: eam meritis perveniendo.
Ibi eum videbitis. scilicet incarnari. ¶ Tertia est
bona fama vite operose virtutum. unde addit.
Cui nomen nazareth: quod interpretatur floridus
Nam sicut flores flagrant suavitatem odoris
sic debemus esse odoriferi et bonis operibus re
ferti: ut flores virtutum in mente apparentes:
spiritualiter in mente christum reficiant: et foris pro
ximum edificet bona fama. unde dicit Aug.
ad Julianam: et est in glo. super illud philip. 4.
Quicumque bone fame etc. Decet iustos: ut de
eis non habeatur mala opinio: sed bona: ut pro
sit aliis. Nobis enim nostra vita necessaria est.
aliis fama nostra. unde si quis a criminibus vi
tam suam custodit: sibi benefacit. Qui autem fa
mam custodit: in aliis misericors est. unde pie
credendum est de virgine: quod numquam cessavit a
meritoria operatione virtutum. quia quicquid est per
fectionis pro statu vie in ordine ad beatitudinem
non est negandum in ea. Cum igitur mereri
sit perfectionis in via. semper crevit in gratia
merendi: qui etiam spiritualiter delicias prebu
it filio de ea nascituro. unde dicitur Luc. 4°.
Venit nazareth. scilicet in hanc virginem florentem
virtutibus per gratiam. ubi erat nutritus. scilicet
delectatione spirituali. unde dicitur proverbio. 8.
Delicie mee esse cum filiis hominum.

¶ Quarta est institutio ordinate mentis ad obe
dientialem conformationem divine voluntatis. Nam
divina voluntas est prima regula omnium con
tingentium et necessariorum: secundum illud Aug. Di
vina voluntas est omnium que fiunt previa et sum
ma causa. Et ideo voluntas creata tenetur si
bi conformari: maxime quantum ad duo. scilicet quantum
ad voluntatem signi: quia voluntas nostra legi
divine est alligata. et ipsa lex pertinet ad volunta
tem signi. Non est tamen obligatio ad voluntatem
signi: nisi eo modo: quo est manifesta: ut teneatur
quis ad consilia. inquantum sunt non spernenda
et ad precepta ut adimplenda. Et hoc dico: cum
consilia sint de voluntate signi. ¶ Secundo
quantum ad voluntatem antecedentem: quia sicut
deus voluit omnes homines salvos fieri: ita et nos
unde et dicitur quod desponsata fuit viro. id est virtu
ti: que disponit et habilitat mentem ad subiici
endum se divine voluntati. unde de spiritu et
anima dicitur: quod virtus est habitus mentis bene
institute. ¶ Et intelligo mentem bene institu
tam: ad similitudinem regni quod bene insti
tutum est: si ratione in eo consulatur: et ratio
ne imperetur: et recte obediatur. Sic mens be
ne instituta est: cum ratio recte consulit: volun
tas recte imperat: et vires subiecte voluntati: re
cte obediunt. Hanc bonam institutionem virtus
in mente facit. Ipsa enim rationem illuminat: et vo
luntate deserviente: vires ad imperium sub
mittit. Et ideo nomen viri Joseph quod in
terpretatur augmentum: quia quanto quis virtutibus
habilitatur: tanto magis ipsi gratia augetur.
Unde quia virgo pre omnibus sic fuit virtutibus
sublimata: igitur superabundans gratia dei in
ea operabatur. Ideo spiritus sanctus loquitur
de ea. d. 1a. corinth. xi. Despondi. id est eternaliter co
pulavi vos. scilicet sic subliminatam virtutibus. Et se
quitur. Virginem castam: Aug. dicit. Propter

integritatem fidei: soliditatem spei: ꝛ sincerita
tem caritatis. Uni viro. i. virtutuʒ meritorie
actioni ꝛc. ¶ Quita est cordis mansuetudo.
Mãsuetudo. n. est vt dicit glo. sup Matth. q̃
mores temperat: nõ. n. ꝑmittit hoiẽʒ ferocem
esse: vtpʒ in hois descriptione: q̃ dicitur esse:
aĩal mansuetuʒ ex natura sua: etiam attestatur
eius forma ꝛ dispositio exterior. Hec cedit in
probitatibus: ꝛ resistit malo: sed ꝛ vincit ĩ bo-
no malum: ꝛ dimittit penas ẜm intẽtioneʒ le
gislatoris: lʒ nõ ẜm verba legis. Modificat
etiam animuʒ ne quis vtatur sua potestate in
vlciscendo: ꝛ ideo ꝓuenit ex quadam dulcedi
ne affectus: qua quis abhorret oẽ illud qd̕ po
test aliũ tristare: vnde ecclesi. ¶ Tertio dicit.
Fili in mansuetudine ꝑfice opera tua: ꝛ sup
hoium gloria diligeris. Sed q꞉ hec virtus fu
it speciale ornamentum virginis. Ideo ab eo
accepta meruit eẽ mater xp̄i: vt de ea dicatur
illud Jacobi. I. In mãsuetudine. s. nostre cõ-
positiõis: suscipite ꝑꝑ ydoneitateʒ. Insitũ ver
bum. s. filium verꝝ dei a vobis nascituꝝ. Ta-
lis. n. solus potest saluare aĩas vestras: ꝛ hoc
notatur. cũ dicitur. De domo dauid: qui iter
pretatur aspectu desiderabilis: ꝑꝑ eius mãsue
tudinẽ: que tꝑat mores. Et ideo psal. hor-
tatur nos ad eius exẽplum di. Memento do
mine dauid ꝛ ois mansuetudinis eius. Ipse
eniʒ pepꝑcit inimicis: cũ eos supare potuisset.
Sexta est circũspectio ꝓprij status. Hec eniʒ
corrigit errata preterita: ꝛ ordinat presentia
in debitum finẽ: ꝛ p̄cauet impedimenta finis
in futuꝝ: h̄ notatur cũ dicitur. Et nomẽ virgi
nis Maria: Qd̕ interpretatur stella maris:
Cuius talis est situs in celo ꝙ circa ipsaʒ vol-
uuntur septeʒ stelle ꝓpter quas ista regio dici
tur septẽtrionalis. Sic etiã circa circũspectio-
neʒ ꝓprij status: debet fieri reuolutio. i. ꝯside
ratio. 7. virtutum: vt in eis quis se exerceat:
que etiã ꝯtrariantur septẽ peccatis mortalibꝰ
que iuxta se posita magis elucescũt. Unde cũ
quis cogitat istaꝝ virtutuʒ pulchritudineʒ: de
testatur peccatoꝝ turpitudinem. Et ideo dicit
Ber. Solicite discutiat quilibet qd accquirat
quotidie ꝑficiendo: ne qd: qd̕ absit: ꝑdat defi-
ciendo. Sic. n. in virtutibus difficilius est nõ
habita conando assequi: q̃ȝ ꝯsidia carere. Ita
grauius est recuperare: qd̕ per negligentiam
ammittitur: q̃ȝ adipisci qd̕ nondũ qs habuisse
cognoscitur. Unde q꞉ virgo in oĩbus sic cir-
cunscripta fuit: ideo potest de ea exponi illud

Luc. 14. Maria optimam parteʒ elegit: quia
ꝯsideratis hijs trãsitorijs delectatiõibus pec-
catoꝝ optimã partẽ elegit. s. vitã eternaʒ hijs
despectis. vñ Aug. Hijs sex ꝯditiõibꝰ ꝯside
ratis in virgĩe glĩosa: eaʒ idoneã matrẽ xp̄i iu
dicabat. Nullã dei sapia massaʒ iuenit huma
ni generis ꝑ quã vt disposuerat ĩ mũduʒ veni
ens luctuose ꝑditiõi subueniret: donec ad istã
ꝟginẽ ventũ essʒ. Que mox vt imũduʒ ꝑ hu
mane gnãtionis lineã venit: tãta ois boni vir
tute atqꝫ ꝯstãtia resplẽduit: vt ipsam dei sapia
fore dignã iudicaret: ꝑ quã in hoieʒ veniens
sola p̄ cunctis mediatrix esse meruit.

Secunda consideratio.

Secũda ꝯsideratio ẽ de ꝟginis salu-
tatione gratiosa: cuʒ dr̄. Et igressus
angelus ad eã. vbi sũt. 6. ꝯclones.
¶ Pͣ est ꝙ status ꝟginitatis est q̃si statꝰ an
gelicꝰ siue celicꝰ. Ideo nõ cadit sub p̄cepto ꝓ
pter sui arduitatẽ: ꝛ difficultatẽ: ꝛ iõ maximi
est meriti: vñ Jhiero. dic. Uirginitas nõ est
in p̄cepto: q꞉ maioris mercedis est q̃ nõ cogit
sed offertur: ꝛ durissimũ erat ꝯtra nãm cõgere
quẽpiã angeloꝝ vitã ab hoibus extorquere:
Est ẽt ardua res ꝯtra legeʒ carnis viuere: qd̕
faciũt ꝟgines. vñ Greg. dicit: ꝙ iter oĩa cer-
tamina duriora sunt castitatis ꝓlia: in quibus
quotidiana pugna: sʒ victoria rara. Maior ẽ
eniʒ virginuʒ q̃ȝ angeloꝝ: Angeli sine carne
viuunt: homines in carne triumphant
¶ Scd̕a ꝯclusio est: ꝙ virginitas maxime ꝑꝑ
votum est deo accepta: vñ Aug. de virginita
te dicit. Uirginitas non q꞉ virginitas: sed q꞉
deo dicata honorat̃. Et no. ꝙ. 5. sũt differẽtie
ꝟginũ. ¶ Pͣ est q̃ vouit se deo nõ sensuraʒ
se libidinẽ. ¶ Scd̕a est: q̃ hoc ꝓponit: tñ sine
voto. ¶ Tertia est q̃ suuʒ ꝓgressum ꝯmittit:
dei dispositiõi. ¶ Quarta est: q̃ nõduʒ delibe
rauit de sentiẽdo: vel nõ sentiẽdo libidinem.
¶ Quita est q̃ ꝓponit se sensurã libidinẽ: sʒ
sub dei volũtate. ¶ Pͣ. n. semꝑ tenet sum-
muʒ gradũ: q̃ sola ẽ meritoria. Hũc gradum
beata virgo habuit. vñ cuʒ xp̄s d̕ ea voluit na
sci decuit ipsaʒ votũ fecisse. vñ Augu. Beata
virgo ꝓposuerat se ẜuaturã virgitateʒ ĩ corde
sʒ ipsiꝰ votũ nõ exp̄ssit ore: post ea vero exp̄s-
sit ꝛ in virginitate permansit.
¶ Tertia ꝯͦ est: ꝙ virgitas silima ẽ angelis:
ꝛ ꝯtinẽs ĩ se humanitatẽ angelicã. Nã virgi-
nes sunt iexptes delectationũ carnaliũ: vt ha-
bundẽt d̕lectatiõibus spũalibꝰ. Cũ igitur pro

prių̃ sit angelice nature nõ posse carnales: sed spũales ꝛ itellectuales ɗlitias expiri: necesse ẽ vt ãgeli amore nãli plus diligãt ꝟgies pp qɗ putãt qdaꝫ de virgibus tñ ruinas angelicas restaurãdus: vñ filius dei ingrediẽs ĩ mũduꝫ nouã familiã instituit: vt q ab angelis honorabatur in celis: angelos .ſ. virgines hr̃et in terris. vnde Ambro. Supgreditur virginitas ꝯditionẽ humane nature: p quã hoĩes angelis assimilãtur. Ideo ẽt Ihiero. ifert dĩ. Esse angelũ felicitatis ẽ: esse vero virginẽ virtutis Naꝫ h obtinere virib⁹ nitit̃ cuꝫ grã qɗ hꝫ angelus ex nã: vtrũqꝫ tñ .ſ. esse virginẽ ꝛ angelũ diuini muneris ẽ officiũ nõ humanũ. Et ideo piculosuꝫ ẽ virgines a virgitatis pposito retrahere: cũ sint vxores regis eterni: ꝛ ꝯpares quodãmodo regine celi: ꝛ tẽpluꝫ dei. vñ apl̃s cori. 3. Si qs tẽpluꝫ ɗi violauerit dispdet illũ ɗs. Propter hãc .n. siĺitudineꝫ virgo gl̃iosa debuit ab angelo salutari: vñ dicit̃. Et igressus angelus ad eã. Debebat .n. virgo ad hoc vt corporal̃r deũ ꝯcipet pfici intius itellectuali cognitiõe: ꝛ exterius corporali angeli apparitione: vt ad consensum traheretur.

¶ Quarta ꝯcl̃o est: ꝙ beata virgo eadẽ veneratiõe ɗꝫ venerari: q̃ xp̃s. Nã idẽ honor exhibendus est matri reg̃ ꝛ regi. vñ Aug. dicit. Thronũ ɗi tabernaculũ dñi xp̄i dignũ est ibi eẽ: vbi est ipse: Sꝫ xp̃s adoratur adoratiõe latrie. Hoc idẽ dic̃ Damascen⁹. Honor mr̃is refert̃ ad filiuꝫ: ꝛ ideo salutat̃ eẽ gratia plena: quod etiam refertur ad filium.

¶ Quita ꝯ° est: ꝙ i hac angelica salutatiõe q̃tuor solẽnes prerogatiue p̃tẽduntur. ¶ Quaꝝ prima est carẽtia oĩs mali: cuꝫ ɗr̃. Aue .i. sine vhe: q2 imunis sine omni peccato: q2 soli dño ꝯsecrata: ꝛ ideo debebat eẽ intus ꝛ extra: pura ꝛ mũda: vt dicat̃: de ea illud cãticoꝝ. Tota pulchra es ꝛc̃. vñ ſꝫ Ber. Illa ẽ tota pulchra cui nihil deest formositat̃: ꝛ nihil inest deformitatis. Sed ista pulchritudo nulli inesse põt nisi a fomite p̃seruato: nã fomes ad maculã ptinet saltẽ carnis. vñ dicũt aliq: ꝙ verisimile ẽ ꝙ in primo instãti fuit p̃seruata ne ꝯcipetur in originali i eius aiatione. Ratio est. Nam cui ꝯcessuꝫ est maius ꝛ min⁹: ſꝫ magis est eẽ matreꝫ dei: q̃ꝫ a peccato p̃seruari: igit̃ ꝛc̃. Itẽ auctor nature p virgineꝫ nãꝫ recupauit: igit̃ ab oĩ vitio imunis fuit: q2 pp qɗ vnũquodqꝫ tale ꝛ ipꝫ mag̃. vñ Aug. dic̃. Cũ de pctis agitur nullã velle prorsus de Maria fieri mẽtionem. Bene ergo dicit̃ de ea. Aue .i. sine vhe. Nã sicut in Eua fuit vhe culpe: pene: ignorãtie ꝛ expulsiõis patrie: sic Maria fuit a vhe .i. sine vhe .ſ. culpe: q2 sctissima: sine vhe pene: q2 beatissima: sine vhe ignorãtie: q2 illuiatissima: sine vhe expulsiõis prĩe: q2 celi porta. ¶ 2ª. est: oĩs bõi affluẽtia Nã ei⁹ aĩa fuit repleta grã añ q̃ꝫ eẽt mr̃ dei: tñ postea fuit mag̃ repleta. vbi notañ. ꝙ ẽ duplex poᵃ ad grãꝫ. vna .ſ. nãlis sicut ɗr̃ de angel' ꝙ recepũt ex suis actib⁹ elicit̃ Scɗa ẽ poᵃ obialis: q̃ est triplex. Pᵃ q̃ replet̃ sine illapsu spãli: ꝛ i supposito absolute accepto: ꝛ sic virgo añq̃ꝫ esset mr̃ dei fuit repleta grã: ita ꝙ nõ hũit peccãdi ncc̃itatẽ: nec ẽt pnitatẽ. 2ᵃ que repleri põt in supposito relatiue accepto: cuꝫ ẽt illapsu spãli: ꝛ sic ꝟgo fuit repleta incq̃ꝫtuꝫ fuit mr̃ dei: q2 tũc fuit firmata ꝙ nõ potuit peccare nec mortal̃r nec venial̃r: ꝛ tãta grã nõ possꝫ ꝯcedi creature nisi eẽt mr̃ dei. 3ᵃ poᵃ q̃ replet̃ in nã: nõ stãte i supposito pprio: ſꝫ diuino: ꝛ sic aĩa xp̄i fuit plena grã. Virgo mr̃ fuit plena. P° grã donoꝝ: q2 dona sp̃s scti fuerũt ei data excellẽter sup oẽꝫ creaturã. vñ i ea fuit oĩs gratia vite ꝛ bõitat̃. Eccl̃i. 24. 2° fuit plẽa gratia labioꝝ. q2 diffusa ẽ gratia i labijs suis. 3° fuit plẽa gratia p̃mioꝝ. Eccl̃i. 26. Grã sup gratiaꝫ: mulier sctã ꝛ pudorata. grã gl̃ie sup grãꝫ vie: gratia p̃mioꝝ i celo: sup gratiaꝫ meritoꝝ i mũdo: Et iõ Ber. In vẽtre grã ɗitat̃: i corde grã caritat̃: in ore grã affabilitat̃: i mãib⁹ grã mĩe ꝛ largitat̃: Ber. Vere plena: q2 de plenitudie ei⁹ capiũt vniuersi captiui redẽptiõeꝫ: tristes ꝯsolationẽ: pctõres veniã: iusti grãꝫ: ãgeli letitiã: tota trinitas gl̃iaꝫ. fili⁹ hoĩs humãe carnis sbãꝫ. Decuit .n. ꝟginẽ grã repleri: vt nõ solũ nãli ꝯditõe: veꝝ etiã spũali adornatiõe cũct̃ creaturis p̃ferret̃. Et iõ Aug. dic̃. O plena ꝛ supplena grã. ɗ cui⁹ plenitudie supfusa reuiuiscũt oẽs creature: ꝛ bñ plena: q2 ceteris partial̃r p̃stat̃: Marie ꝟo total̃r. Bñ plena: q2 ei⁹ intellect⁹ plen⁹ claritate affect⁹ caritate: corpus puritate: man⁹ pietate. Tertia ẽ corporalis xp̄i p̃ñtia. vñ dicit̃. Dñs tecũ. Ipsa .n. meruit ꝯcipe xp̃ꝫ: q2 ipsa fuit repleta tãta gratia: ꝙ plus potuit mereri: q̃ꝫ aliq̃ pura creatura: vel ẽt oẽs simul. Est tñ sciẽduꝫ ꝙ triplex ẽ merituꝫ .ſ. meritũ ꝯgrui .ſ. qñ aliqs disponit se ad recipiendũ gratiã: quã tum potest .ſ. per ꝯtritionem ꝛ ꝯfessionẽ. Si autem hic cõtinuat: tunc per aliqɗ instãs illi⁹ temporis meretur accipere gratiã de cõgruo.

¶ Aliud est meritū digni. s. quando aliquis
iustus alteri īpetrat gratiaȝ. 3m est meritū de
ꝯdigno: sic q hȝ graȝ ꝯ ꝯdigno meret gl'iam:
q: ꝓportio est inter graȝ ⁊ gloriā. Ut qui habȝ
graȝ mereatur gloriā. His visis dico ꝙ bea
ta virgo ante euāgelicaȝ salutationem meruit
xp̄ȝ concipere de congruo: ⁊ fuit puella castis/
sima. Humillima ⁊ benignissima. Sed post
angelicaȝ visitationē ⁊ spiritus sancti superuē
tionem meruit xp̄m concipere de digno: quia
tunc fuit repleta tanta gratia: ꝙ fuit digna cō/
cipere xp̄m. Unde eccl'ia dicit ꝺ ea in collecta.
Ut dignū filij tui habitaculum effici merere/
tur ⁊c. Sed de ꝯdigno nō meruit concipere
xp̄m: ⁊ esse mater filij dei: ⁊ ꝙ deus fieret ho/
mo: in ea excedit merita cuiuscunqȝ creature.
vn̄ Ber. dicit. Dn̄s pater tecū qui genuit quē
cōcipis. Dn̄s spiritus sanctus tecum: de quo
ꝯcipis. Dn̄s filius tecum. quem carne induis
¶ Quarta est singularis super oēs excellen
tia. Bn̄dicta inqt tu in mulieribus. i. p luscȝ
oēs mulieres: ⁊ hoc ꝓpter quatuor que fulse/
runt in eius carne: q: fuit virginitatis primice
ria: sine corruptione fecunda: sine grauedine
grauida: sine dolore puerpera. Et ideo Ber.
dicit. Benedicta est inter oēs mulieres: Cu/
ius virginitati additur fecūditas: ⁊ fecundita/
ti i ꝯceptu sctitas: ⁊ sctitati i partu iocūditas.
¶ Secunda ꝯcl'o est ꝙ virgo gloriosa apud
deum gratiā inuenit propter quattuor mora/
lia ornamenta. ¶ Primū est modestia: quia
audit et tacet. Ipsa ſʒ Tulliū: est pudor bone
statis purā ⁊ stabilem operans auctoritatem.
Prouidor. n. qui est timor turpitudinis vel
fuga rei indecentis declinando indecentiaȝ in
exterioribus: efficit ordinationē exteriorē que
modestie est. Unde modestia cauet indecen/
tiam in verbo: in risu: in motu corporis: i mē
brorum situ: in habitu: in cultu: in occupatiōe
vel actu: vt pȝ in virgine. ¶ Secundum est
verecundia: q: turbata. Nō fuit ista turbatio
ire vel doloris: ſʒ pudoris ⁊ admiratiōis inu/
ens verecundiam: que est color oium virtu/
tum. vnde Ber. super canti. dicit. Nescio an
quicqȝ gratius verecundia aduerti in morib⁹
boium queat: que est certe omnium etatuȝ or/
namentū: sed tenere gratiaȝ verecūdie in tene
riori etate āplius pulchriusqȝ nitescit. Quid
amabilius verecundia in adolescente: qȝ pul/
chra hec: ⁊ qȝ splendida gēma moꝝ in vita in
vultu adolescentis. Ipsa enim est nuncia bo/
ne indolis: ⁊ virga discipline: soror ꝯtinētie:
iudiciū columbine simplicitatis: testis innocē
tie: lampas pudicitie: mentē iugiter lucēs: vt
nil in ea turpe residere attemptet: qꝺ non illi/
co prodat. Expugnatrix maloruȝ: propugna/
trix puritatis innate: specialis gloria ꝯtinētie:
fame custos: vite decus: virtutis sedes: virtu
tum primitie: nature laus: ⁊ isigne toti⁹ bone
statis. ¶ Tertium est prudentia: q: cogitabat
statim prebere assensum differebat: ne exem/
plum leuitatis ex ea sumeretur: q: qui cito cre
dit leuis est corde. Unde q: pp incōsuetaȝ sa
lutationē intellect⁹ virginis rapiebatur in ad/
mirationeȝ: reputabat se indignā tanto myste
rio adaptandā. Et ideo audito verbo: pruden
ter reuoluit in cogitatiōe salutationis qualita/
tem: vt sic ad ꝯsensuȝ ordinate duceretur. Ad
hoc. n. expediebat prudentia: que non solum
quid: quando ⁊ qual'r sit agēduȝ. Sed etiam
mouet voluntatē: vt appetat bonū post iudici/
um ⁊ fugiat maluȝ. Et ideo Aug. dicit. Pru
dentia est amor ea quibus adiuuatur in deum
pre hijs quibus impeditur sagaciter eligens.
¶ Quartuȝ est ꝯstantia: quā habuit ex angeli
ca salutatiōe di. Ne timeas Maria. Ista con
fortatione indigebat: vt modus isinnuaretur.
Naȝ in hijs que sunt supra naturā opȝ huma
nū gen⁹ informari de mō ꝯtingēte rei: vt pos
sibilitas euēt⁹ rei ⁊ supnāli saltē agēte osidat.
vn̄ sic ꝯfirmata: de dn̄i beneficio ꝯfisa constan
ter ꝯsensum dedit. Et ideo dicitur: ꝙ ꝯstātia
est animi stabilitas firma ⁊ in ꝓposito perse/
uerans. Unde a ꝓposito recedendū est: cum
creditur deo displicere: ⁊ tunc pseuerandum
est: cū creditur ei placere. Et ideo virgo glori
osa per angelū fortificata: de diuino benepla/
cito prebuit assensuȝ: ⁊ inuenit gratiam. Un/
de dicitur. Inuenisti gratiaȝ apud deuȝ. s. oi/
potenteȝ: cui nihil est īpossibile. vnde propter
ista ornamenta ad hoc opus peragendū inue/
nit gratiam coram oculis dn̄i. Et ideo dicit
Berna. Qꝺ audiuit ⁊ tacuit modestie est: ꝙ
turbata fuit verecūdie virginalis: ꝙ timor per
angelum remouetur constantie est: ꝙ cogita/
uit prudentie fuit ⁊ discretionis.

Tertia consideratio.

Circa tertiaȝ ꝯsiderationē: que est de
prolis ꝯmendatione gl'iosa: cū dr.
Ecce ꝯcipies ⁊c. vbi sūt. 7. ꝯcl'oes.
¶ Prima conclusio est: ꝙ huius benedicti
filij conceptio ꝺ virgine fuit propter quatuor.

¶ Primo propter patris dignitatem. Nam
cum xp̄s sit verus ⁊ naturalis dei filius: non
fuit ꝯueniēs vt aliuz p̄rez h̄ret q̄z deū: ne dei
dignitas trāsferetur ad alium. ¶ Scd̄o con-
gruebat ꝓprietati filij: que quidez est verbum
dei. Verbū autez absq̄z omni corruptiōe cor-
dis ꝯcipitur: quin imo cordis corruptio perfe
cti verbi ꝯceptionē non patitur: q̄r igitur caro
sic fuit a verbo dei assumpta: vt esset caro ver
bi ꝯueniens fuit: vt etiam ipsa sine corruptiōe
matris ꝯciperetur. ¶ Tertio ꝯgruebat digni
tati humanitatis xp̄i: in qua locum peccatum
h̄re nō debuit: ⁊ ꝑ quam peccatū mundi tolle-
batur: s̄z illud Joh. p°. Ecce angelus dei ⁊c̄.
Nō poterat esse ꝙ in natura iam corrupta ex
ꝯcubitu caro nasceretur sine infectiōe origina
lis peccati. vnde Aug. Solus nuptibilis cō-
cubitus in matrimonio Marie ⁊ Joseph nō
fuit: q̄r in carne peccati fieri non poterat: sine
vlla carnis ꝯcupiscentia: que accidit ex pecca-
to: sine qua ꝯcipi voluit qui fururus erat sine
peccato. ¶ Quarto ꝯgruebat ꝓꝑ finez incar-
natiōis xp̄i: que ad hoc fuit: vt hoies renasce-
rentur in filios dei: nō ex volūtate carnis: nec
ex voluntate viri: sed ex deo. Cuius rei exem
plū apparere debuit in ipsa ꝯceptiōe xp̄i. Un
de Aug. dicit. Op̄z caput nostruz insigni mi
raculo s̄m corpus nasci de virgine: vt signifi
caret sua mēbra de virgine etiā s̄m spiritū na
scitura. De ista ꝯceptiōe dicitur Ysa. 7. Ecce
virgo ꝯcipiet. Et ecclesi. 26. Innoua signa:
i͂muta mirabilia. Sunt. n. mutata in melius:
q̄r olim homo voluit fieri de⁹: ⁊ iā deus fact⁹
est homo. O liz de viro facta est mulier. Nūc
de muliere factus est vir. Et bene mirabilia:
q̄r primū vltimatur: infinitum terminat̄: eter-
nitas tēporatur: virginitas fecūdatur: diuini
tas humanatur. Unde dicit̄. Cōcipies in vte
ro: nō ab extrinseco p̄cipio: sicut alie mulie-
res: sed ab intrinseco .i. spiritu sancto. Et pa-
ries. s. sine dolore filiū: nō solū tuuz: sed etiaz
dei: ⁊ ideo simpl̄r dicit filiū nō d̄terminādo.
¶ Secunda ꝯcl'o est: ꝙ huius ꝓlis nomē est
Jh̄s: qd̄ interpretatur saluator. Cū. n. nomen
ꝓprietati rez correspondere debeat: iuste hoc
noīe appellādus fuit: q̄r ab effectu saluatōnis
hoc nomen impositū est. Ipse eniz vult hoies
saluos fieri. s. volūtate antecedēte. vn̄ Matt.
primo. Uocabis nomen eius ih̄z. Ipse enim
saluū faciet populū suū a peccatis eoꝝ. Intelli-
gendum tn̄ ꝙ hoc nomen Jesus consequitur
quadruplicez vtilitatem. ¶ Prima est venia
peccatoꝝ. Actuuz. 10. Huic oēs prophete te
stimonium perhibēt remissionez peccatorum
accipere per nomē eius. vnde Augu. Quid
est ih̄s nisi saluator? Igitur ꝓꝑ temetipsū z esto
mihi iesus. In cuius figura est ei impositū in
circuncisione innuens ꝙ ꝑ hoc nomen Jesus
circuncidamur a peccatis. ¶ Scd̄a est gratia
donoꝝ. Luc. 2°. Inuenisti. n. gratiam apud
deum. Seq̄tur. Et vocabis nomē eius ih̄z.
vnde Ber. Jh̄s est mel in ore: Melos i au-
re: Jubilus in corde. ¶ Tertia est victoria
inimicoꝝ. Luc. 10. Dn̄e etiaz demonia i tuo
noīe subijciuntur nobis. vnde Ber. Preci-
piens demoni: vt in noīe iesu de obsesso exi-
ret ait demō. O terribile nomē cogis me exi-
re: ⁊ exiuit. ¶ Quarta est gloria premiorum
Actuū. 1. Hic iesus qui assumptus est in ce-
lum ⁊c̄. Qui in celuz vult ascendere: hoc no-
men iesus d̄z inuocare. Unde nō est aliud no
men sub celo: in quo oporteat hoies saluos fie
ri. Et ideo Petrus rauanensis dicit. Jh̄s est
nomen qd̄ dedit cecis visuz: surdis auditum:
claudis cursum: mutis sermonem: mortuis
vitam: obsessis demonis eiectionem. Unde
Jesus dicitur saluator.
¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ iste puer vocatus est tri
bus prerogatiuis. ¶ Prima est magnificen
tia. vnde dicitur. Hic erit magn⁹: q̄r magnū
opus pretendebat facere: qd̄ erat oībus gaudi
osum: Angelo dicente. Annuncio vobis gau
dium magnū: qd̄ erit omni populo. Et perti-
net ad sāctitatez. Exo. 15. Magnificus in san
ctitate. Qd̄ p̄z ratione. Nā magnificentia in-
tendit opus magnū facere: vt p̄z ex eius noīe.
Opera autē ab hominibus facta ordinantur
ad aliquem finem. Nullus autez finis huma
norum operuz est ita magnus sicut honor dei
Et ideo magnificentia precipue magnū opus
facit in ordine ad honorē dei. Unde. 4. ethi.
dicitur ꝙ honorabiles sumptus sunt qui per-
tinent ad diuina sacrificia. Et circa hec studet
maxime magnificus. Et ideo magnificentia
coniungitur sanctitati: quia precipue eius effe
ctus ad sanctitatem ordinat̄. Unde merito de
betur sibi magnificentia: q̄r hoc opus magnū
scilicet nostra redēptio ordinabatur in laudez
⁊ honorem dei: ad quod perficiendum nullus
alius sufficiebat. Unde Ber. Hic est ille qui
est magnus deus: futurus magnus homo:
magnus doctor: magnus propheta.

¶ Secundã est oĩpotentia. vnde dicit᷑. Et fi-
lius altissimi vocabit᷑.s.inq̃ʒtum deus p̃ eter
nam generationem. Psal. Ex vtero ante lu
ciferꝫ genui te. Sed inq̃ʒtum hõ vocat᷑ altissi-
mi filius p̃ gratiã vnionis. Joh.p̊. Uidimus
gl'iam eius q̃i vni. Altissimus aũt dicit᷑. q2 al-
tus hõ: altior angl's: altissim⁹ deus. Q̃d aũt
filius sit oĩpotens pʒ: quia cuʒ sit filius dei: ꝛ
deus est oĩpotens. Igit᷑ ꝛ filius. Q̃d aũt d's
sit oĩpotens: pʒ. Deus est quo magis cogita
ri non põt. Maius aũt est oĩpotentiaʒ habere
q̃ʒ qualẽcunq̃ʒ potentiã: cui desit aliq̃d de ple
nitudine potẽtie. Ergo q2 est oṗs: colligit᷑: ꝙ
oĩa põt quecunq̃ʒ posse potentia est. vnde no
tandum ꝙ quatuor sunt modi impossibiliũ.
¶ Quoddaʒ est q̃d dicit᷑ impossibile simpl'r:
q2 nullius agentis subiacet ptãti: sicut creare
aliuʒ deum. ¶ Scd̃m est impossibile ſm q̃d
quod nõ subiacet ptãti alicuius agentis limi-
tati. sed bene subiacet voluntati diue. sicut ꝙ
virgo pariat est impossibile ſm nãm. ¶ Ter
tium est impossibile p̃ accidens: q̃d per se non
est impossibile p̃ nãʒ: sed sub rõne preteriti tẽ
poris: vt ꝙ p̃teritum nõ fuerit: ꝛ sic ꝙ viola-
ta nõ fuerit corrupta. ¶ Quartum est incom
possibilium: vt ꝙ idem sit album ꝛ nigꝛ. Li
cet igitur deus nõ possit impossibilia simpl'r:
q2 eorum impossibilitas accipit᷑ in habitudine
ad ipsum. Nec impossibile per accñs: q2 solo
eo p̃uatur deus vtiq̃ʒ ingenita facere ea q̃ fa-
cta sunt. Nec impossibilia: q2 tunc posset face
re eundem hoĩem ꝛ asinum siml': tamen bene
põt facere impossibilia ſm q̃d: q2 plura potest
deus facere: q̃ʒ intellectus noster intelligere.
sicut docet Ylarius de tri. ꝛ tamẽ intellectus
noster põt plura intelligere: q̃ʒ natura põt fa-
cere: vt pʒ in abstractionibus multis. Q̃d au
tem filius sit oṗs: pʒ. q2 hoc ꝯuenit sibi ſm di
uinam nãm. sed reconciliari h' ꝯpetit sibi vt p̃
sone. vnde si dicatur. Christus hõ oṗs: h' nõ
est ṽʒ ꝙ hõ. Cuʒ aũt dicit᷑. põt recõciliari: ist'd
ꝯpetit sibi ſm vtranq̃ʒ nãm: sed ſm diuinam
tanq̃ʒ ṽʒ cãm primam: ſm humanam: tanq̃ʒ
ſm p̃rimam. ¶ Sed querit᷑. Christus non
dicitur oṗs ſm humanaʒ nãm: sicut oĩsciens
q2 oĩsciens nõ opponit᷑ creature: sed omnipo
tens q̃m esse creature est ab alio. Omnipotẽ-
tie vero nõ ponit᷑ eẽ ab alio. ¶ Tertia est pru
dentia siue sapia: q̃ quandoq̃ʒ p̃ eodem sumũ
tur: vt dicit᷑ p̃uer. 16. Qui sapiens est corde:
appellat᷑ prudens. Hic ad regendum multũ

est expediens. vnde. Dabit illi. d. d. s. d. pa.
eius: ꝛ re. ꝛc. Q̃d autẽ sapientia valeat ad re
gendum: patet in discretis. vbi dicit Aristo.
Primo ꝛ p̃ncipaliter ꝯuenit regi q̃ʒtum ad se
ipsum: vt fama sui nois diuulget᷑ in laudabili
sapientia: ꝙ suis hoibus ratiocinet᷑ sapienter
q2 inde laudatur ꝛ honorat᷑ ab hoibus: quan-
do vident eum in sua sapientia loquentem: ꝛ
in opibus prudenter agentẽ. ¶ Etiam valet
prudentia: q2 hẽt excutere cãs. vnde Seneca
Prudentis p̃prium est examinare cõsilia: ꝛ
non cito facili credulitate ad falsa p̃labi. Pru
dens nõ nisi iudicio credit: ꝛ non nisi exami
natam sniam in ꝯsensum admittit. vnde Se-
neca. De dubijs nõ diffinias: sed suspensam
tene sententiã: ꝛ nihil affirmes. vnde dicitur:
Et dabit: quasi dicat p̃pter hanc sapientiam
dabit ei dñs deus sedem dauid. i. successionẽ
in regno. Ysa. 9. Super solium dauid ꝛ sup̃
regnum eius sedebit in eternum: ꝛ regnabit
in domo iacob: non ſm successionem carnis:
sed fidei in oĩbus electis in eternum: q2 hic p̃
grãm: ꝛ in futuro per gloriã. Et regni ei⁹ nõ
erit finis: q2 eternal'r regnabit deus in secl'a.
¶ Quarta conclusio est: ꝙ Maria de conce
ptione certificata per angelum p̃pter votuʒ ca
stitatis emissum: de re tamen non dubitans:
modum inquirere cepit. Nouerat. n. modum:
quo p̃mus homo factus fuerat sine viro ꝛ mu
liere. Item mulier de viro sine muliere. Iteʒ
quomodo homo de viro ꝛ muliere. Sed q2
non nouerat alium modum: ideo q̃rit dicẽs.
Quomodo fiet istud quoniam virum non co
gnosco? id est nunq̃ʒ me cognoscituram p̃po
no vt. s. virgo mente ꝛ carne permaneam.
Quomodo ergo fiet ista conceptio? quasi di-
cat: licet verum matrimonium contraxerim:
hoc tamen non derogat voto vere virginitat̃
Nam matrimonium est consensus in carna-
lem copulam altero coniugum petente. Si
ergo constaret per reuelationem ipsi femine:
ꝙ nunq̃ʒ vir ab ipsa debitum peteret. Cum
vero voto castitatis posset stare verum matri
monium: quia nunq̃ʒ carnalis copula seque-
retur: ꝛ ita fuit in p̃posito: quia virgini glori
ose reuelatum fuit: ꝙ nunq̃ʒ ab ea Joseph de
bitum peteret.
¶ Quinta conclo est: ꝙ licet beata virgo fue
rit vera mater christi: ſm illud Luc. p̊. Ecce
ꝯcipies ꝛ paries filium. ꝛ illud Joh. 12°. Ui
dit Ihs matreʒ: tamen maternitati eius non

derogat: q talis icarnatio spui scto appropriat
cuz dicit. Spus sanctus supueniet in te: et vir
tus altissimi obumbrabit tibi. Glo. Filius in
telligitur cuz dicit. Virtus. Prima corin. 1°
apls dicit christum dei virtute. Pater intelli
gitur cuz dicit altissimi. Virtus g altissimi. i.
filius dei obumbrabit tibi. i. de te corpus qua
si vmbraculum assumit: in quo deus abscon
dit se. Ysa. Vere tu es deus absconditus.
Sic apparet q hanc incarnatione tota trini
tas simul opata est: valde discrete tame appro
priat spus sancti incarnatois opationem: cum
dicit. Spus san. su. sed filio carnis assumpti
onem: ibi. Et virtus etc. sed patri auctoritatez
ibi. Altissimi. vnde lz spus sanct9 dederit sibi
virtute gnatiuam: ideo no minus dicit virgo
mater nalis: tum q huit in se nalem fecundita
tem et pnm naturale actiuum ocipiendi: et no
fuit sterilis. Ratio est. Nam qn duo agentia
ocurrunt ad aliquee ffectu. sic q vnuz est tan
quam agens pncipale: et aliud tanqz ages mi
nus pncipale: tunc nunqz agens minus pn
cipale: est in potentia ppinqua ad talem effcuz
non ocurrente agente magis pncipali. no ta
men agens magis pncipale dat agenti min9
principali aliqua formam seu virtutez absolu
tam. quam no habet. sed q agens minus pn
cipale agat in virtutem agentis magis pncipa
li. sed spus sanctus in generatoe christi est tan
quam agens magis pncipale. Bta aut virgo
agens minus pncipale. Igit bta virgo in ge
neratioe corporis christi no potuit esse in po
ppinqua respectu talis effectus: nisi mediate
actione spus sancti: non tn q spiritus sanctus
dederit sibi aliqua formam absoluta: quaz no
habuit: sed q solum ipa no potuit in effectum
corporis christi sine coopatione spiritus scti.
Sed si accipitur mater nalis: qtuz ad actus
exercitationez: vel in ordine ad actus reducti
onem vt sic no fuit mater naturalis christi: q
eius naturalis fecunditas no fuit reducta ad
actum saltem p virtutem nalem. Et ideo Da
mascenus dicit: q sicut sol dat virtutem plan
te: sic spiritus sanctus Marie. Et ideo addit.
Quod nascetur ex te: sanctum vocabitur fili9
dei: quasi dicat. Quicquid sit q Maria sctifi
cata et spu sancto preuenta: et virtute altissimi
obumbrata genuit: hoc vtiqz sanctum fuerit.
Et dicit. Vocabitur scilicet vera appellatioe
filius dei: non adoptione: sed naturali origi
ne: vt sic deus pater et Maria heant vnu filiu

¶ Sexta oclo est: q virgini huius conceptio
nis seu incarnatois christi possibilitas ostedi
tur per simile scilicet per conceptionem sterilis
mulieris. s. Elysabeth. Hoc no tamen minu
it meritum fidei: sed osecrauit: q remouit im
pedimenta fidei: ostendendo no esse impossi
bile qd in fide pponitur. Nam ho cum habz
pmptam voluntatem ad credendum: diligit
voluntatem credita: et super ea excogitat et am
plectitur: si quas rationes ad h inuenire pot.
Et sic ratio humana no excludit meritu fidei:
sed est signum maioris meriti. Et hoc figurat
Joh. 4. Ubi samaritane: per quam ratio hu
mana figuratur: dixerunt. Jam no ppter tua
loquella credimus. Sic virgo hac ratione ad
credulitatem no ducit: sed in fide solidatur.
Et ideo adducit exemplu ad maiorem certitu
dinem: dicens. Ecce elysabeth: qsi dicat. Tu
Maria vt dixi concipies et paries. Et vt faci
lius credas. Ecce elysabeth cognata tua et ipa
et cetera. Quod etiam erat supra naturaz: que
erat sterilis de se. sed nunc fecundata ex dina
virtute. Et tu similiter no dubites: quia conci
pies et paries filium per spus sancti opatoez.
Quia no erit impossibile apud deum etc. Et
omnis res digna verbo: vel omne factibile:
de quo oceptibile est verbum: et omne qd no
implicat oditionem: et omne tale habet roem
factibilem. et si no respectu virtutis create: sal
tem respectu virtutis increate. Et dicit omne
verbu: et non omne factum: q sm Ber. So
li deo idem est facere: et dicere: et velle.
¶ Septima coclo est: q licet beata virgo per
virginitatem deo placuit sm Ber. tame per
humilitatem ocepit ipsa. vnde Jheronymus
Ipsa virgo beata deum de humilitate laudat
et seipam quodamodo. sz deum pcipue dices
Magnificat anima mea dominum etc. Quia
respexit humilitatem ancille sue etc. vnde solu
de humilitate: no de virginitate: nec de ceteris
virtutibus et progatiuis suis facit virgo me
tionem. Unde qzuis caritas sit oium virtutu
mater origine et informatione: tamen humili
tas est mater omnium virtutum conseruatoe.
Unde dicit Augusti. q castitas et virginitas
est virtus. Sed huius virtutis custos est hu
militas. vnde additur. Ecce ancilla domini.
Ber. Non audet virgo petere: vt fieret ma
ter dei: nisi diceret. Fiat mihi sm verbuz tuu
quia tanqz humillima se indignaz reputauit.

¶ Feria sexta quatuor temporum. Sermo.

ECce concipi
es ⁊ paries filiuꝫ. Luc. 1°
Quia ſm Aug. in rebus
per tp̄s exortis: illa ſum/
ma gratia eſt: qua homo i
vnitate ꝑſone vnitus eſt
deo: qꝛ in tali vniōe humana nā ē ineffabilit̄
ſublimata. Eius btitudo eſt poſſibiliter pre/
oſtenſa: ad amicitiaꝫ dei eſt miſericorditer re
uocata. ⁊ que ad oēs defectus eſt totaliter re/
ſtaurata. ⁊ qꝛ poſſibilitas ſpūalis cōceptionis
nobis oſtendit̄ in tali ypoſtatica vnione. ideo
in verbo ꝓpoſito: ꝓ excitat nos ad intuenduꝫ
huius ꝯceptionis ꝯplementū. Et h̄ in huius
aduerbij demōſtratione. Ecce ꝯcipies ⁊ ꝑies
¶ Scd̄a tangit eius fructū ꝯſecutiuum. ibi.
Filiū ⁊c. Et vt videamꝰ de iſto cōceptu ⁊ ꝑtu
ſpūali in mēte deuota. Sunt due ꝯſideratōes.
¶ Prima eſt de eius poſſibilitate. ¶ Secū
da de modo: qui ponitur in euangelio.

Prima ꝯſideratio.

CIrca primam conſiderationeꝫ ſunt
quatuor concluſiones.
¶ Prima ꝯclō eſt videre qd ſit cō
ceptio ſpūalis in mēte deuota. vbi ſciendū ꝙ
ſicut videmꝰ in ꝯceptōe nāli: ꝙ tunc ſm vnū
modū fit ꝯceptio ꝓlis: qn̄ aīa infundit̄ corpo
ri organizato. ſic etiā fit ꝯceptio ſpūalis xp̄i in
aīa deuota: quādo ipſa organizata. i. hītibus
dignificata. ſ. hītu fidei in intellectu: ⁊ hītu ca
ritatis in affectu diue gratie fluenta recipit: cō
cipiendo ꝓpoſitum bone volūtatis: ꝯformabi
le diue volūtati. vbi innuit̄: ꝙ ſubiectū huius
ꝯceptōis dꝫ eē diſpōtuꝫ. Ad qđ tria reqrunt̄.
¶ Primū eſt lumen fidei in itellectu: quo. ſ.
ſuꝑ nos videamꝰ dei miſericordiā: alliciente
infra nos diuaꝫ iuſtitiā remunerānteꝫ: in no
bis nāꝫ deficientē: retro nos culpā inficientē
ante nos gehēne penā: nāe mortē: ⁊ imutabi
litatem ſnīe ꝯminanteꝫ. ¶ Scd̄m eſt caritas
in affectu. Nā ſcti ponunt caritatē in aīa: nō
ꝑꝑ neceſſitatē acceptōis diue: ſed ſolū ex qua
dam ꝯdecētia dignitatis: qua dn̄s ſtatuit oēꝫ
hn̄tem hītum caritatis: eſſe dignū vita eter/
na. qđ fuit ꝯſonum rōni: vt aīa attingens vl
timam ꝑfectionem nāe intellectualis: q̄ eſt bti
tudo: diſponeret̄ hītibus ꝯdignis ad eaꝫ. vn
de ſeqtur documentū: qꝛ ꝙ non eſt meritoria
actio: non pōt hr̄i diua acceptio ſine caritate.
Ideo ſumme qſqꝫ ſe dꝫ diſponere q̄ꝫtum pōt
ad eam hn̄dam. Nam ipa deo impēſa eꝯ° a
deo rependit̄. ⁊ ideo nihil deſiderabilius: q̄ꝫ
deum diligere: qꝛ cuꝫ oīs readamatio ſit defe
ctuoſa ⁊ ꝑiculoſa: ꝓprioqꝫ cōmodo innixa.
Et ideo in actu ſuo nō pōt habere puritateꝫ ⁊
veritatem ſine admixtōe falſitatis. ⁊ h̄ ſolum
in readamatione diuina inuenit̄: ꝙ ſine defe
ctione amat in ordine ad ſummū bonuꝫ. ſ. ad
ſui cognitionem: fruitionē ⁊ amorem. Ideo
non eſt herendū amori cuiuſcūqꝫ creature nō
habentis ordinationē in finem. ¶ Tertium
eſt aſſiſtentia diue gratie: qꝛ nullus pōt ꝑſeue
rare in bono ſine grā. ¶ Ratio eſt: qꝛ omne
quod eſt vertibile de bono in malum: ad h̄ vt
figatur in bono: indiget auxilio mouētis imo
bilis. ſed hō ſicut eſt vertibilis ꝑ libeꝝ arbitri
um. Opꝫ igitur ꝙ per gratiā ſtabiliat̄: vt ꝑſe
ueret in bono. vnde ad phili. ꝓ. Qui cepit in
nobis opus bonū: ꝑficiet vſqꝫ in diē ihū xp̄i.
¶ Scd̄a ꝯ° eſt: ꝙ hec ꝯceptio eſt poſſibilis.
¶ Ratio eſt. Nā ſicut videmus ꝙ poſſibile
fuit real'r verbū ꝯcipi ⁊ naſci: ſic reuera poſſi/
bile eſt mental'r etiā cōcipi ⁊ naſci. vnde dicit
Augꝰ. ꝙ virgo btā prius ꝯcepit mēte q̄ꝫ cor/
pore: ⁊ beatior extitit ꝯcipiendo ſpūal'r q̄ꝫ cor/
poraliter. Sꝫ aīa beate virginis eiuſdem eſt
ſpēi cum aīa cuiuſcunqꝫ alterius hoīs: q̄ꝫuis
gratijs ⁊ donis ſuꝑ alias aīas ſublimata fue/
rit. vnde ſicut ipſa hūit poſſibilitatē quocunqꝫ
mō ad ꝯcipiendum verbuꝫ increatū: ita ⁊ aīa
cuiuſcūqꝫ alterius. ¶ Eſt tn̄ notandū ꝙ tria
impedimenta huius ꝯceptōis remouentur.
¶ Primū eſt quō eternū ⁊ increatum eēt ab
aliq̊ creato ꝯceptū. ſ. verbū increatū a mēte gi
gnente. Hoc remouet̄: qꝛ iſta gignitio verbi
ſpūalis non eſt aliud: niſi notitia vel ꝯceptus
nr̄i ad verbuꝫ increatū: terminatio obiectiua
Et iō increatū nō incipit eē ſimpl'r a creato lꝫ
incipiat eē ꝑ cognitionem in cognoſcente.
¶ Scd̄m eſt: qꝛ nō eſſet ſubſiſtēs: cuꝫ verbū
nr̄m ſit inherēs. Hoc ēt ſoluit̄: qꝛ nō eſt ver
bum volubili cogitatōe dictū: ſꝫ ꝯceptus a vo
lubili cogitatōe formati terminatū. Et iō pōt
eſſe in mēte vt ſubſiſtēs. ¶ Tertiū eſt: qꝛ nō
eſt eiuſdē nāe nobiſcū. Hoc ēt ſoluit̄: qꝛ iſta
ſpūalis notitia nō reqrit tantā parentis ⁊ ꝓ/
lis identitatē. Sed ſufficit identitas talis vni
onis intellectualis vl' ſpūalis. ⁊ ſic nihil eſt
qđ impediat huius partus poſſibilitatem.

¶ Tertia ɔſ͞ideratio eſt videre q̄d ſit parturitio ſpi
ritualis: q̄ꝛ omnis ɔceptus eſt letalis: quem
parturitio non ſeq̄tur. vnde egrotat aīus: do-
nec ad ip̄ꝫ perueniat: ⁊ quaſi ſit partura. Di
citur aūt parturitio ſpūalis: regnātio mentis
in deum: ꝑficiendo actu: qđ ɔceptum erat per
gratiā ſpūs ſancti mundātem vel ſctificantem
⁊ in bono ɔfirmanteꝫ. vnde tangit̄ duplex ef-
fectus. ſ. q̄ꝫ talis regeneratio pōt eſſe duplex:
.ſ. cōis. ⁊ hec mundat a culpa. vñ dic̄. Per
gratiā ſpūs ſcti, mundāteꝫ. Cōfert. n. ſctitatē
⁊ imunitatē a culpa. vnde Diony. Si eſt ſan
ctitas: eſt ab omni imundicia libera ⁊ ꝑfecta:
⁊ imaculata mundicia. Eſt etiā regeneratio
ſpūalis: que nō ſolum mundat ab omni culpa
⁊ immundicia: veꝝ etiā cōfirmat in bono: vt
non poſſit q̄s peccare mortal'r: ⁊ ad venialia
minus eum inclinat fomes. ¶ Sed heu qui
dam hunc ꝑtum ſuggeſtione maligna: exem-
plo ꝑnicioſo: ⁊ ſcandali occaſione nitunt̄ ſuffo
care. quos Ber. rep̄hendit dicens. Herodi
ana malicia ⁊ babilonica crudelitas eſt: naſcē
tem religionem extinguere velle. Si q̄d eim
ad ſalutem ꝑtinens: ſi quid religionis oritur:
q̄cunq̄ꝫ reſiſtit: quicunq̄ꝫ repugnat: plane cuꝫ
egyptijs ꝑuulos iſrl'itici germinis necare co-
nantur: immo naſcentem perſeq̄tur ſaluatorē
¶ Quarta ɔſ͞ideratio eſt videre de ſignis ɔceptio-
nis. vbi ſciendum q̄ ſimili mō ſicut in conce-
ptione nāli. ſic etiā in ſpūali eſt. Nam mulier
imp̄gnata: corpore grauidatur: nauſeā patit̄
cibi ⁊ potus: affectat inconſueta: oculi nigre-
ſcunt: facies palleſcit: ⁊ ſemꝑ triſtis incedit.
Sic reuera ſi corpus. i. aīales affectiones ra-
tioni ſubijciuntur. Si nauſeā pateris. i. ſi ex
ɔſideratione coꝝ: q̄ nobis ꝓmittuntur in ce-
lo: vileſcunt aīo que habētur in terris. Si de
ſiderium tuum fertur in celeſtia ⁊ afficitur cir
ca ſpūalia: ſollicitudo qual'r opere perficiatur
quod in mente ɔceptum eſt. Si oculi interio-
res ex ɔſideratione turpitudinis pctōꝝ: vere
cundia obnubilant̄. Si facies palleſcit ex car
nis maceratione. Si triſtis incedis affecta te-
dio nimie expectationis eternoꝛuꝫ. Jam pro
ponendum q̄ id quod in te natum eſt: ſanctū
a ſpiritu ſancto eſt.

Sc̄da ɔſideratio.

CIrca ſecundā ɔſiderationem: que ē
de mō conceptiōis: ſunt quatuoꝛ ex
pedienda: ad h̄ q̄ ſc̄m modum ɔce-
ptionis xp̄i in vtero natus: ɔcipiatur in vtero
anime deuote. ¶ Et p̄mo req̄ritur angelica
annūciatio. vbi nota q̄ timoꝛ dñi ē angl's. de
quo Matth. xj. Ecce ego mitto angelum me
um ⁊c. Angelus. n. eſt nomen officij: non na
ture: q̄ꝛ nuncius interp̄tatur. Hoc q̄dem con
uenit timori dñi: q̄ mittitur a deo ante faciem
tuam: imprimendo cordi notitiā: ɔcutiendo
ɔſciam: conſiderādo futura gehenne ſuppli-
cia: iudicis ſapiām infallibilem: potentiā inui
cibilem: ſnīam irreuocabilem: ⁊ mortis certi
tudinem: ⁊ inducit peccati diſciplinā: ⁊ pniaꝫ
diſponit ad iuſtitiam. Et ſic efficitur nuncius
ſpūalis ɔceptionis: in qua gratia acceptatiōis
ꝓmeretur ⁊ retinetur. vnde Ber. In verita
te didici nil ita efficax eſſe ad gratiā ꝓmeren-
dam ⁊ retinendā: q̄ꝫ ſi omni tp̄e corā deo in-
ueniaris nō alta ſape ſed timere. Nō. n. qui
admittit ſuperbiaꝫ: repletur timore dñi. ⁊ ſic
de ceteris vitijs ſentiendum eſt: q̄ꝛ neceſſe eſt
oīa plenitudine timoris dñi excludi: ⁊ tūc dei
de ſi plene: ſi ꝑfecte timueris: dabit ſaporē ca
ritatis. Sine eius caritate timoꝛ penam hēt.
Timoꝛ q̄ non eſt in caritate: cum initiat ad ſa
pientiam: neminem ɔſumat: q̄ñ ſupueniens
caritas expellit illum. Hec Ber. Et recte ti-
moꝛ hic intelligitur ꝑ angelum Gabrieleꝫ: q̄
fortitudo domini interp̄tatur. Nam timoꝛ ho
mines fortes facit. Prouerbi. 14. In timore
domini fiducia fortitudinis. Hec fiducia de
bilitatem hoīs in dei formā mutat. vñ Gre.
In via domini oꝑatur fortitudinē. ¶ Secū
dum eſt diue gratie adoptio. vnde dicit. Ne
timeas Maria. Inueniſti gratiā ⁊c. Anima
ab oībus terrenis elōgata: timet de poſſibilita
te iſtius ɔceptus. Reputat. n. ſe indignā: di.
Quomō fiet iſtud: quaꝫ angelus ɔfortare dꝫ
Et h̄ merito: q̄ꝛ nulli terrene affectioni innitit̄
⁊ ideo dignum eſt: vt celeſti dulcedine fulciat̄
Et h̄ maxime fit ꝑ gratiā: qua mediante deo
fit accepta: vt digna mater ſpūalis effici merea
tur. vnde ſicut btā virgo ante angelicā annū-
ciationeꝫ meruit xp̄m ɔcipe de ɔgruo: q̄ꝛ fuit
puella caſtiſſima: humillima ⁊ benigniſſima.
Sic aīa deuota ⁊ ſpiritualis: q̄ñ diſponit ſe ꝑ
virtuoſas operationes: de ɔgruo meret̄ ſpiri
tualiter ɔcipere xp̄m. ¶ Tertiuꝫ eſt ſpūs ſan
cti operatio. Unde dr̄: Spiritus ſanctus ſup
ueniet i te ⁊c̄. Qđ exponitur de ſpūali ɔceptu
qui attribuit̄ ſpiritui ſctō: q̄ꝛ non pōt eſſe: niſi
per grām ſpiritus ſancti effectiue: ⁊ ſpirit⁹ ſan
cti aſſiſtentia: q̄ꝛ in hoc oꝑe nō ſolum efficax:

sed etiaȝ assistit. Et hec superuētio spiritus sācti dicitur ibi. Spiritus sāctus suꝑueniet ⁊c. Et tūc ēt aīa deuota virtute altissimi obūbratur: ⁊ ab omni carnali affectiōe refrigeratur. Vmbra. n. refrigerat ⁊ quietē prestat: vnde i canticis. Sub vmbra illius quē desiderabaȝ sedi ⁊ factus ⁊c. Jsta ergo aīa deuota sic obūbratur ꝑꝑ refrigeriū ⁊ sedationē passionuȝ. vt īmaginemur quid deitatis radij ⁊ qetis causari ex grā. Videmꝰ. n. ꝙ radij solares incidētes circa aliqđ corpus trāsparēs: ⁊ dyaphonū sicut est speculuȝ refraguntur: ⁊ speculū circūstant: ⁊ calefaciēdo ⁊ accedēdo magis apparet Sic diuinitatis radij incidētes circa aīaȝ deuotā circunstāt: calefaciūt: ⁊ accēdunt in amore diuino. Sic ꝙ spiritualr̄ aīa obūbratur spiritu sācto suꝑueniēte. Licet igitur filius sit ante spūm sāctuȝ origine ꝓductiōis sue. Tū spūs sācti ꝑuenit filiū ad aīaȝ deuotā. Hoc. n. spiritualiter spiritui sācto attribuitur: cuius est per gratiaȝ aīaȝ sanctificare. ¶ Quartū est cōsensus virginis exhibitus: ibi. Ecce ancilla dñi. Qđ autē ad hanc ꝯceptiōeȝ requiratur ꝯsensus aīe spiritualr̄ pregnantis: pȝ. Nō. n. ꝓducitur verbū in aīa deuota: nisi volūtate antecedente: nisi. n. per volūtateȝ haberet desideriuȝ ad istam ꝓductiōeȝ: ab intellectu nullatenus ꝓduceretur. Unde Aug. dicit: ꝙ verbū ē cū amore notitia: amor aūt ad volūtateȝ ꝑtinet: ⁊ qr ad hāc ꝓductiōem reputat se indignā: ideo ꝓpriaȝ humilitateȝ recognoscit. Et nō petēdo sed volūtati diuine se coaptādo: dicit. Fiat mihi ẜm verbū tuuȝ. Nō vocaliter expressuȝ: sȝ mentaliter ⁊ obiectiue in aīa gignente impressum: nō per informationē: sed subsistēter se intellectui representādo. Et i hoc ẜm Ber. Recurrebāt tua miracula. s. deus ⁊ hō: mater ⁊ virgo: fides ⁊ cor humanū. Jsta. n. simul cōcurrūt in isto sensu virginis dicendo. Ecce ancilla domini ⁊c.

¶ Feria sexta quatuor temporum. Sermo nonus de euangelio.

Exurgens maria ⁊c. Luce pᵒ. Secūduȝ ꝙ Ber. dicit. Justus nunqnā arbitratur se ꝯprehēdisse: sed semper esurit: sititq̄ȝ iustitiā. Jta vt si semꝑ viueret: semꝑ quātum in se est de bono in melius proficere totis viribus conaretur. Nō ad annuȝ: sed in eternuȝ diuino se mancipat famulatu. Sempiterna itaq̄ȝ iusti esuries: sempiternā meretur refectionē. Beata igitur virgo: lȝ ꝑ assistentiaȝ diuini numinis omniuȝ gratiaꝝ ⁊ virtutū perfectionē adepta fuerit: intantū etiaȝ: ꝙ digna mater dei est inuēta. Jn hijs tamē adhuc noluit esse ꝯtenta: quin nō solum seipsam adhuc plus visa est proficere: sed etiā alijs voluit ostendere formā ꝓficiendi: vt etiaȝ sic in alijs suū perfectū augmentaret. Hoc eniȝ innuitur in ꝑsenti euangelio moralr̄ intellecto. di. Exurgens Maria. Vbi sunt quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Circa primā ꝯsiderationeȝ que est de modo ⁊ forma proficiendi. Exurgens Maria: sunt sex ꝯclusiones.

¶ Prima ꝯclo ē: ꝙ ꝯtinua occupatio laboris maxime valet ad hoc: vt in disciplina morum valeat quis ꝑtingere ad ꝑfectioneȝ virtutum: Ut pȝ in viatore: qui viaȝ ꝯtinuat: ⁊ in labore vie ꝑseuerat: ⁊ ad fineȝ ꝑtingit. vnde Greg. Jn vanum opus bonū agitur: si ante vite terminum deseratur: qr frustra velociter currit: Qui anteq̄ȝ ad terminū peruenerit deficit. Et ideo dicit apl's ad hebre. 12. Jn disciplina perseuerate. Tanq̄ȝ filijs vobis offeret se ds. vnde dicit. Exurgēs. Surgere. n. est signuȝ incepti laboris. Jacere ⁊ sedere fatigationis.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ recta ⁊ sincera intentio laborē boni oꝑis ordinat ⁊ disponit. vñ Ber. Pura ⁊ sincera intentio erit: si in omni actione nostra: aut honorē dei: aut vtilitatē proximi: aut bonaȝ ꝯsciētiaȝ queramus. Hoc eniȝ potest declarari. Uidemus. n. in naturalibꝰ: ꝙ corpus simplr̄ purum: bene ꝯtinue mouet̄ sursum: nec sistit: donec ꝑtingat ad terminuȝ: imo quāto plus ascendit: tāto intēsius mouetur. Vnde fortius mouetur in fine: q̄ȝ in principio: ⁊ in medio. Corpus vero mixtuȝ ⁊ impurum: lȝ qñq̄ȝ moueatur sursuȝ: non tamen continue nec directe. immo mouetur motu reflexo. Sic ꝙ in ascensu paulatim reuertitur: deinde modicū quiescit: tandē subito cadit deorsum: vnde primo venerat. Sic spiritualiter homo simplicis: ⁊ sancte intentiōis: ⁊ pure inmēte affectiōis: ꝯtinue ꝯscendit ad deuȝ: non sistens: nec etiam retrocedens. Figurat̄ Ezechiels pᵒ. Animalia sancta ibāt: ⁊ non reuertebantur. Unde Ambrosius. Quanto plus

appropinquat quis: tãto intẽtius fertur in de-
um. Econtra homo impurus mixtus mũda-
nis affectionibus ⁊ terrenis: Licet aliquñ ascẽ-
dat ad deuz ꝑ quedã opera: tñ cito reuertitur:
⁊ tepescit ꝑ peccata venialia: q̃ feruorẽ carita-
tis remittunt. Deide quiescit homo ab oĩbus
operibus desistẽdo: tandem subito reflectitur ⁊
relabitur in peccatũ: de quo primo ascẽderat.
vnde dr̃. Maria. i. amarũ mare. Nã mũdus
nostre sensualitati nunc dulcis rationi amare
scit: ex ꝯsideratiõe deliciarũ supnarũ: in qua re
cta est intentio intellecta: q̃ actiões ĩformat.

¶ Tertia ꝯclõ est: ꝙ lʒ ꝓficere in virtutibus
sonet quasi imperfectum: qr̃ ſm Ber. Perfe
ctus non hʒ quo ꝓficiat: et qui ꝓficit: eo ipso
quo proficit: ꝑfectus non esse cõuincitur. Tñ
in defessum ꝓficiendi studiuʒ: ⁊ magis cona-
tus ad perfectionem: perfectio reputatur. Et
ideo sequitur: ꝙ studere perfectioni: est perfe
ctum esse: ꝓ certo nolle proficere: est deficere.
Non est stare oĩno in incerto huius mortalis
vite: in quo nullus in eodem statu permanet.
Unde necesse est: vt aut ascendas: aut descen
das: vnde dicit Ber. Minime est bonꝰ: qui
melior esse nõ vult. Et vbi incipis nolle eẽ me
lior: ibi desinis esse bonus. vnde beata virgo
abijt ad meliora proficiendo.

¶ Quarta ꝯclusio est: ꝙ beata virgo est no-
bis figura proficiendi. vnde glo. ibidẽ dicit.
Accepto virginis ꝯsensu: celestia petit ange-
lus: quem virgo sequitur: que in montana ꝓ-
greditur. Sicut aĩa deuota: que verbum dei
concipit: virtutum cacumina ꝓgressu amoris
cõscendat. In ciuitatez iuda. i. confessionis ⁊
laudis arcem penetret. Et vsqʒ ad perfectionẽ
fidei: spei ⁊ caritatis. Quasi tribus mẽsibus
in ea cõmoretur. Q̃d autẽ virgo gloriosa fu-
it nobis figura ꝓficiendi in vita. Patet in eiꝰ
quadruplici statu. Nam si Johãnes baptista
in statu sue conceptionis: quãdiu fuit in vtero
matris: sanctificatus ⁊ spiritu ꝓphetie super-
fusus fuerit: Ut xp̄m cognosceret ⁊ exultaret
Multo magis videtur: ꝙ anima virginis fu
erit in vtero matris sic illustrata: vt ibi vacaret
contemplationi. ¶ Secundo in statu pueri-
tie sue vsqʒ ad. 12. annos etiam floruit vita cõ
templatiua. Quia cum angelus. 12°. anno ad
ipsam aduenerat: vt ferunt historie: ita sapien
ter fuit angelum allocuta: ꝙ tanta sapientia in
muliere nunq̃ʒ fuit reperta. Luce pᵒ. ¶ Ter
tio in statu adolescentie excellentissime floruit
cuʒ tota die mysteria ⁊ mirabilia: que fiebant
circa filiũ suũ ꝯsideraret. vñ Luc. Maria aũt
ꝯseruabat oĩa verba hec. ¶ Quarto ĩ statu ꝑ-
fecte etatis. quãdo. s. existens. 45. annorum
missus fuit sibi spiritus sanctus ⁊ aplĩs. vnde
apostoli postq̃ʒ predicare ceperũt: ab ea fuerũt
illustrati. Sicut dicit Ihero. spãliter de Johã
ne ⁊ de Paulo. Pʒ ergo: q̃uo nobis duas vi
tas ꝓficiendi figurauit. s. actiuã ⁊ ꝯtẽplatiuaʒ.

¶ Quinta ꝯclõ est: ꝙ due sunt vite: quibus
melioribus fit ꝑfectꝰ spiritualis. s. actiua ⁊ cõ
tẽplatiua. Naʒ vita actiua ordinat ⁊ disponit
ad vitã ꝯtẽplatiuaʒ. Unde Greg. Ad vitam
ꝯtẽplatiuaʒ ordinate nõ peruenitur: nisi medi
ante actiua: que est ad ipsaʒ dispositio preuia.
Sicut labor est dispositio ad requiẽ: ⁊ sicut fi-
nis optatus belli est pax ſʒ Aug. Iste due vi
te sunt nobis ĩ sacra scriptura figurate ĩ Lya:
⁊ Rachele. qr̃ ſm Greg. Sicut Lya tanq̃ʒ
primogenita: fuit primo despõsata Jacob: sed
Rachel magꝭ iugiter ꝯ̃siderata. Ita vita acti
ua ꝯiungitur primo viro ꝑfecto: sed ꝯtẽplati-
ua magis desideraẗ. Pʒ etiã de ꝯtẽplatiua vi
ta: ꝙ valeat ad ꝑfectuʒ. Nã ſm Dyoni. vita
ꝯtẽplatiua est assistentia spiritualis: qua consi
stit aĩa nostra coniuncta deo: q̃d fit: qñ castissi
mis orõnibus ad diuinaz ꝯtẽplationem: nos
reuelata mente conuertimus: ⁊ tunc nõ trahi-
mus deuʒ ad nos: sed potius trahimur ad ip̃ʒ
vt pʒ ĩ similitudine. Quia sicut illi qui sunt in
naui ligata ad lapidẽ in littore manentẽ ⁊ firmũ
⁊ sicut si nos volumus lapidem ad nos trahe
re ꝑ funem: trahimus nosipsos ad lapidem.
Ita ⁊ in actu ꝯtemplatiõis nõ trahimus deuʒ
ad nos: ꝑmanentẽ in loco suo ĩmobiliter: sed
nosipsos trahimus ad deũ: qr̃ ꝯtẽplatio nõ est
nisi quidã motus mentis in deuʒ per motuʒ:
nõ ducitur terminus ad mobile: sed ecõuerso
Sic xp̄s in ascensione non transtulit ad se ce
lum: sed seipsum ad celuʒ. Sed iste motus nõ
est violentus sed naturalis. Quia sicut centrũ
trahit graue: ita vltimus finis attrahit omnẽ
affectum ſm Aug. Hee vite signantur ꝑ mõ
tana: ꝑ que. Maria festine: ꝑ prõptitudinem
affectiõis cucurrit. Nã mõtana citius radios
solares suscipiũt: ⁊ ideo iocũdi. Et ꝓꝑ sinuati
oneʒ nõ possunt faciliter ascendi: ⁊ ideo secu-
ri. Etiam quia sunt cauernosi: ⁊ ideo sunt a-
quarum attractiui: ⁊ remissiui: ⁊ ideo commu
nicatiui. Etiam quia sunt metallorum no-
bilium contentiui: Et ideo vberes.

Sic reuera vita contemplatiua: habet iocun-
ditatem: propter inchoataꝫ felicitatem. Nam
hij felicitatis participes sunt effecti: gustantes
virtutem futuri seculi: ſm apostoluꝫ. Habet
etiam securitatem: qꝛ hij sunt ita perfectis acti
onibus accensi: ꝙ non timent. Naꝫ pfecta ca
ritas foras mittit timorem. Johānes in cano
nica. Habet etiam trāquillitatem: qꝛ virtutes
superiores tenent totalr̄ subiugatas vires in-
feriores. Vñ apostolus. Si spiritu facta car-
nis mortificaueritis: viuetis. Habet etiā fa-
cultatem ad virtutem: Unde apostolus. Ca-
stigo corpus meum ⁊ cetera.
¶ Quinta ꝯclō est: ꝙ terminus huius spiri-
tualis perfectiōis: est ipsa beatitudo. Nam ſꝫ
Aug. Cōtemplatio diuina est finis omnium
bonaꝝ actionū: requies sempiterna: ⁊ gaudiū
qđ non auferetur. Fine autem cuiuslibet agē
tis adepto: nō restat nisi in ipso qescere ⁊ gau
dere. Unde beata virgo dicitur iuisse ī ciuita
tem iuda. Beatitudo dicit̄ ciuitas: ꝓꝑ māsio-
nem ⁊ securitatē. Ut etiā innuit auctoritas su
pradicta de mansione: qꝛ terminus ad quem
cui aliquid īmanet quiescendo: dicit̄ māsio eiꝰ
Quia igitur talis quies ē in beatitudine ī ma-
nendo in obiecto beatifico: sicut ī termino: ad
queꝫ terminatur appetitus: ideo dicitur man-
sio. Patet etiaꝫ de securitate: qꝛ beatitudo est
status omniuꝫ bonoꝝ perfectus: ⁊ sic talis se
curitas est ei intrinseca: qꝛ est quoddā bonuꝫ:
qđ bene decet habere sanctos. Unde ē docu-
mentuꝫ: ꝙ in hoc mūdo: quasi in loco alieno:
detinemur quasi violenter: qꝛ mansio ⁊ locus
ꝓprius aīe est deus: ſm Aug. Unde ait apo
stolus. Quādiu sumus in hoc mundo: pere-
grinamur a dño. Et ad hebreos. Non habe-
mus hic manenteꝫ ciuitatē: sed futurā inquiri
mus. Et dicitur ciuitas iude: ꝓpter ꝯfessiōeꝫ
laudis. Ysa. Gaudiū ⁊ letitia inuenitur in ea
⁊ gratiaꝝ actio: ⁊ vox laudū: vnde ſm Ber.
discamꝰ in terris: quas facturi sumus laudes
in celis. Nihil ita ꝓprie celestis habitationis
statū representat: sicut alacritas laudantiū deū
maxime si de puro corde procedat.
¶ Sexta ꝯclō est: ꝙ talem ⁊ tantā perfectiōeꝫ
adepti: nō presumāt de se: sed honoreꝫ dño ꝑ-
stent: a quo oē donum ꝑfectiōis est descēdēs.
Nam sine eius adiutorio: nullus ꝑseuerare
potest in bono. Ratio est: qꝛ quāuis ſm phi-
losophū de bona fortuna. Homo sit dñs suo
rum actuum: tamen non est dñs suaꝝ poten-
tiarum. Unde nō potest volēdo facere: vt vo
luntas in eo qđ vult: ad id quod vult: vel eli-
git: imobiliter se habeat. Et ideo vt imobilr̄
se habeat in bono qđ eligit: necessariuꝫ est di-
uinū adiutoriū. Unde Ber. dicit. Loquitur
deus. Sine me nihil potestis facere. Ita est.
Nec surgere ad bonū: nec stare in bono pos-
sumꝰ. Tu igitur qui stas: da gloriā deo: cuiꝰ
manu erigens. Sequitur. Animus si nō pre
sumat de se: si ꝯfortetur a deo: poterit vtiqꝫ do
minari sui: Ut nō dñetur ei oīs iniustitia. Ita
inquaꝫ animū deo innixum: nulla vis: nulla
fraus: nulla iam illecebra poterit: vel stantem
deijcere: vel dñantē subijcere: alioqn frustra
innititur. Si nō innitit̄: vincitur. Huius fi-
guram ostēdit gloriosa virgo: qñ intrauit do-
mum zacharie: ⁊ salutauit elysabeth. Nam za
carias interpretatur auxiliū dñi. Et elysabeth
interpretatur dei mei securitas. Tunc eniꝫ qs
saturatus beneficijs ⁊ donis dei meritorijs: ⁊
etiaꝫ debita remuneratione intrat domum za
charie: qñ nihil de se presumens: oīa dona a
deo accepta: tribuit deo cum gratiaꝝ actione.
Et tunc salutat elysabeth: qñ sufficientiaꝫ suā
cognoscit: sibi inditā esse a deo: dicēs cū aplo
Omnis sufficientia nostra ex deo est.

Secunda consideratio.

Secunda ꝯsideratio est de prompti-
tudine gratie ꝑficientibus coopan-
di: cū dicitur. Et factū est: vt audiuit
salutatiōeꝫ marie elysabet: vbi sūt due ꝯlones
¶ Prima ꝯclō est: Cum gr̄a sit quidaꝫ habi
tus supernaturalis: mediāte quo oīs actꝰ eli-
citus ordinatus in vltimū finem sit dignus vi
ta eterna: habens nihilominus meritū diuine
acceptationis a deo: qꝛ sic instituit. Tamen ad
ipsam obligamur nō obstante: ꝙ nō est in no
stra potestate: qꝛ ds̄ sic ordinauit: ꝙ eaꝫ dispo-
nenti se daret. s. de ꝯgruo. Ratio. Nam quis
maxime obligat̄ ad illud: qđ in actu meritorio
hꝫ rationē cause principalis: gr̄a est huiusmo
di. Quia hꝫ rationē merendi a deo: qui sic in
stituit. Cū igitur beatitudo nostra solum meri
to adipscit̄: gr̄a maxime est nobis necessaria ī
ordine ad fineꝫ vltimū vite eterne: quare ꝑ cō
sequēs ad ipsam obligamur: tanqꝫ ad digni-
ficantem nos vita eterna: que semꝑ parata est
se offerre disponenti. Et hoc est qđ dicit. Ut
audiuit salutationē marie elysabeth. Uñ Ma
ria est deuota aīa: que per debitam dispositio-
nem acquisiuit sibi abundantiam gratiarum.

Que quidem acquisitio est quedaz spiritualis
salutatio. Nā sicut salutatio est signum ꝯcor-
die ꝛ dilectionis. Sic gratiaꝝ actio est signum
diuine acceptationis. Unde Elysabeth: que
interpretatur dei mei saturitas: signat plenitu
dinem gratiaꝝ. Audiēs. s. aure cordis. Ma
riam. i. aiam deuotaz se exhibet ad parenduz
etiā innuit exultatio Johānes in vtero: osten
dens prōptitudinē exhibēdi se disponētibus
Dat. n. deus oibus affluēter: ꝛ nō imprope-
rat. Jac. I. Ipse. n. plus est paratus dare: q̄z
tu audeas petere. vnde dicit Origenes. De
us ad benefaciendū est promptissimus.
¶ Secunda cōclusio est ꝙ abundātia gratia
rum: quinqꝫ hꝫ effectus i aia deuota. ¶ Pri
mus. n. est: ꝙ hꝫ spiritum sanctificare. Nam
talis perfectio gratiaruz: causans in aia virtu
tes morales expellendo peccatum: domat car
nem ꝯtra spirituz ꝯcupiscentē. vnde dicit. Et
repleta ē spū sancto Elsyabeth. s. effectiue: qꝛ
ipsa gratiaꝝ ꝑfectio: que ꝑ Elysabeth intelli-
gitur: fomitē domat: ꝓmptitudinē peccati au
fert: ꝛ ꝯfert ad spiritualia habilitatē: ꝛ etiam a
peccato ꝑseruat: ꝛ ꝑ ꝯñs spiritū reddit sanctū.
Nam sm Dyo. de diuinis noibus. Sancti-
tas est ab omni imundicia libera ꝛ ꝑfecta ꝛ i-
maculata mundicia. ¶ Scđs est: qꝛ hꝫ eam
deuotā reddere: qꝛ feruere facit mētem deside
rio ad eterna. Ad hanc deuotionē valent etiā
signa exteriora: que excitāt aiam ad deuotiōez
vt sunt verba clamorosa. vnde Aug. dicit: ꝙ
verbis ꝛ alijs exercitijs ad augendū sanctū de
sideriuz nosipsos arctius excitamus. vnde di
cit. Et clamauit voce magna. In quo clamo-
re exprimitur mentis deuotio: vbi etiaz dicit
glosa. Nō tam clamorosa q̄z deuota. Deuo-
tio. n. magnus clamor est: ita vt vsqꝫ ad celuz
audiatur. vnde Moysi dictum est. Exo. 14.
Quid clamas ad me? qui tamē non ore: sꝫ cor
dis desiderio clamauit. ¶ Tertius est causa
adoptare in heredez eterni regis: qđ facit pro
missio ꝑmioꝝ. Nā ad religionis obseruantiā
boni inclinantur ex amore premij: ꝛ mali ex ti
more supplicij. In ꝑfectu igitur spirituali da
tur nobis promissio premioꝝ si fidelr̄ labora
uerimus. Psal. Hic accipiet benedictionez.
vnde dicit. Benedicta tu iter mulieres. Naz
benedictio diuina nihil aliud est: q̄z singularis
adoptio in heredē eterni regni: vnde antiqui
patres in lege solebant benedicere filios suos
ad habenda bona tpalia. Sicut pꝫ de Ysaac
Genesis. 27. Sic deus pater benedixit nos
omni benedictiōe spirituali in celestibus: quā
etiā ꝯsequemur: ꝑ perfectū virtuosuz omniū
virtutum. ¶ Quartus est fecūdare actus vir
tuosos. Nā sm Aug. oēs virtutes sine gra-
tia possunt esse: sed nō ꝓdesse: qꝛ lꝫ ad meritū
reqraꝛ volūtas: tamē radix meriti ē ipsa grā.
¶ Pº dico bū reqrit volūtas qū ordinata est
sꝫ affectionez iustitie: qꝛ vt sicut hꝫ motū ordi-
natū circa deū. s. volēs oia q̄ sūt circa deū iusta
ꝛ ei placētia. Requiritur etiā gratia: qꝛ meri-
toria nō possunt perfici: nisi ꝑ virtutes: q̄ gra
tiam causant in aia: dicēte aplo. Oia possum
in gratia: q̄ me ꝯfortat: vnde addit. Et bene-
dictus fructus ventris tui. Istud est merituz
qđ originaꝛ a ventre. i. de cauerna bone volū-
tatis: nihilominus attrahētis sibi flumen gra
tiaꝝ: de quibus dicitur in psalmo. De fructu
opeꝝ tuoꝝ satiabitur terra. Iste fructꝰ benedi
citur: qū copiose remuneraꝛ. Psal. Hic acci
piet benedictionez a dño ꝛc̄. ¶ Quintus est
ꝙ hꝫ virtutes custodire. Hoc. n. fit ꝑ humili
tatez: q̄ est fecundatiuū omnium bonoꝝ: in q̄
oēs virtutes radicātur. vnde Aug. Nisi hu-
militas oia quecūqꝫ benefacimus ꝑcesserit: ꝛ
ꝯtinuata secutaqꝫ fuerit: iam nobis de aliquo
bono gaudētibus totū aufert de manu supbia
Exēplū huius est. Si qs in obsequio facit li-
bēter officia humilia: vt patet de virgine glo-
riosa: cuius humilitatē ꝯmēdat Elysabeth. d.
Unde h̄ mihi: vt veniat mater dñi mei ad me
Sciebat. n. ꝙ ex humilitate beate virgis erat
Et ideo verbū illud sꝫ glosaz nō erat dubitan
tis questio: sꝫ humiliātis admiratio: que oiuz
virtutū est custos. q. d. Unde mihi hoc? Nā
admiror de humilitate visitatiōis tue. Et me-
rito: ꝓpter magnificentiā virtutis: que appa-
ret in te. Ecce eniz: vt facta est vox salut. q. d.
Postq̄z vidi te dispositaz: ꝛ ornatā virtutibꝰ.
Infans Johēs. i. gratia exñs in ventre. i. in
merito xpi. Exultauit in gaudio. Exhibens
se gaudiose in obsequz. Et nota ꝙ ꝑfecta hu-
militas hꝫ quiqꝫ gradus. ¶ Primus ē sub-
dere se maiori: ꝛ nō ꝑferre se equali: q̄ est suffi
ciens. ¶ Scđs est: subdere se eqli: ꝛ nō ꝑfer-
re se minori: ꝛ hec dicitꝛ abundās. Istos gra-
dus virgo Maria ꝑfecte habuit in se. Sub-
didit se maiori obediēdo diuine voluntati: vt
pꝫ in angeli annūciatione. d. Ecce ancilla do
mini ꝛc̄. Equali se non poterat subdere inter
puras creaturas: qꝛ nō est inuētus similis illi

Item subdidit se minori: vt pꝫ in obsequio Ely
sabeth: cui tribus mensibus seruiuit.

Tertia consideratio.

Circa tertiã ꝯsiderationez: que est de
certitudine remunerãdi cum dicit.
Btã q̃ credidisti: vbi sũt tres ꝯclões
¶ Prima ꝯclõ est: lʒ oĩs homo sit beatifica-
bilis: qꝛ capax ꝑfecti boni: Nã intellect⁹ eius
apphendere potest vniuersale ⁊ ꝑfectuʒ bonũ
⁊ eius volũtas appetere illud. vnde psal. Be
atus homo quẽ tu erudieris domine: tñ quan
tum ad huiusmodi boni fruitionẽ beata virgo
fuit beatissima. Nã quãto magis aliquis hic
bono frui potest: tãto magis est beatificabilis
sed hoc ꝯtingit maxime in beata virgine pro/
pter optimã eius dispositionẽ ad fruitionẽ: qꝛ
vltra oẽʒ creaturã erat dotata virtutibus ⁊ do
nis gratiaꝝ: que ipsam maxime ad fruitionez
disponebãt. vnde Aug. dicit. Nullam dei sa
pientia massam inuenit humani generis: per
quã vt disposuerat in mundũ veniẽs: luctuose
ꝑditioni subueniret ⁊c. vide supra in euãgelio
Missus est. Paꝝ ante secũdaʒ ꝯsiderationẽ
Hanc autez ꝑfectionẽ ꝯsiderãs in ea Elysa/
beth. Dixit. Et beata es. Innuẽs suaʒ beati/
tudinez hic inchoasse. vnde Beda dicit. Nec
miꝝ si dñs redẽptur⁹ mũduʒ: opationẽ suã in
choauit a mr̃e: vt ꝑ quaʒ salus oĩbus parabat.
eadeʒ ꝓ fructũ salutꝭ filij hauriret ex pignore.
¶ Scd̃a ꝯclõ est: ꝙ lʒ in hac vita ꝑfecta ⁊ ve
ra beatitudo nõ potest haberi: cũ sit ꝑfectum ⁊
sufficiẽs bonũ: excludens omne maluʒ: ⁊ im-
plens oẽ desideriũ boni: qđ impossibile est in
hac vita. Tñ beata virgo habuit participatio-
nem beatitudĩs in hac vita: ꝑꝑ similitudinem ve
re beatitudinis: fm aliqualem sũmi boni frui
tionem. Hoc tñ maxime erat ꝑ fidem: quam
prius habuit: anteq̃ʒ corporal'r ꝯciperet xp̃m.
vnde Aug. Uirgo beata xp̃ʒ ꝯcepit prius mẽ
te q̃ʒ corpore per fidem. Et beatior erat in cõ-
ceptione mẽtis. Et ideo dicitur. Beata q̃ cre
disti. q. d. Ideo beatitudinis inchoationẽ hic
in vita ꝯsecuta es: qꝛ fide nõ ficta: sed vera: sũ-
me veritati: que mẽtiri non potest imobiliter
inhesisti. Et ideo dicit Augu. de virginitate.
Materna propinquitas nihil Marie ꝓfuis-
set: nisi felicius xp̃m in corde ꝑ fideʒ: q̃ʒ carne
gestasset. Cũ igitur xp̃s habitet ꝑ fideʒ in cor
dibus nostris: quo habito habet omne bonũ:
Ipsa fides videt hr̃e merituʒ btitudinis eter
ne: pʒ etiã ratione. Nã vltima beatitudo hoĩs
cõsistit in quadã supnãli visione. Ad quaʒ ne
mo ꝑtingere põt: nisi deo doctore: a q̃ hẽmus
ꝯitatẽ fidei: q̃ sola hẽtur ꝑ fideʒ. Quare ⁊c.
¶ Tertia ꝯclõ est: ꝙ cõiter per fidem de eter
na beatitudine certificamur. Ad heb. xj. San
cti ꝑ fidem ⁊c. Pʒ etiã ratione. Nam act⁹ no
stri sunt meritorij inquantũ ꝓcedunt ex libero
arbitrio moto a deo ꝑ gratiaʒ. vnde oĩs actus
humanus si sit relatus in deum. potest eẽ me
ritorius. Ipsum autẽ credere est huiusmodi:
qꝛ actus intellectus assentiens veritati diuine
imperio voluntatis a deo mote ꝑ gratiã in or-
dine ad deum. Et ideo dicitur ibi: ꝙ fides est
substãtia reꝝ sperandaꝝ. Glo. i. que res spe
randas facit nos consequi. s. bona futura. Et
Criso. ibidẽ dicit: ꝙ fides est augmentum. i.
premõstratio ⁊ certitudo reꝝ: que nõ apparẽt
qꝛ si de eis dubitas per fidẽ ꝓbantur. i. indu
bitanter facit ea cõsequi. Et ideo addit. Quo
niam perficientur ea que dicta sunt tibi a dño.
q. d. Propter fideʒ tuaʒ ꝑficientur. i. certitu-
dinaliter dabuntur tibi: que dicta. i. promissa
sunt tibi a dño. i. a xp̃o: qui credentibus nunc
in nouo testamento ꝓmittit eterna: sed non tẽ
poralia. Sicut carnalibus in veteri testamẽto
ꝓmittebat. vñ glo. Aug. dicit sup illo verbo
Sãcti ꝑ fidem ⁊c. ¶ In veteri testamento se
pe patribus tꝑalis felicitas mõstratur exhibi
ta. ¶ In nouo aũt testamẽto non est tp̃s taliũ
reꝝ. Ante aũt dedit deus talia ad veterez ho-
minem ꝑtinentia: vt ꝓter euʒ non intelligatur
alius largitor terrene felicitatis. In xp̃o autez
nouo hoĩe: nouis noua ꝓmittit. i. eterna. vn-
de ipse voluit pati ⁊ mori tanquã a deo dereli-
ctus: vt gratia noui testamenti ꝯmẽdaretur:
qua disceremus aliã felicitatez querere. Que
nunc est in fide: Postea in spe: ut sic hortare-
tur nos terrenam felicitatem contemnere pro
eterna.

Quarta consideratio.

Circa quartam considerationez: que
est de gratitudine regratiandi. Cuʒ
dicit. Et ait Maria. Magnificat
anima mea ⁊c. Ubi sunt tres cõclusiones.
¶ Prima ꝯclusio est: ꝙ licet de lege cõi nos
multa beneficia receperimus. Puta creatio-
nem: redemptionẽ: multoꝝ beneficioꝝ largi-
tionem. ¶ Itẽ expectationez: iustificationem
⁊ obseruationʒ: ⁊ preseruationem: ꝓpter que
etiã obligamur ad gratiaꝝ actionẽ: fm Ber.

di. grãs agam⁹ factori nostro: redẽptori nr̃o: benefactori: remuneratori nostro. Tñ ex speciali ꝑrogatiua beata Vgo recepit ista: ⁊ adhuc dona excellentissima. s. sanctificationis in vtero: gratiam maternitatis. Honorez respectu filij: gratie plenitudinem in conceptione filij: ⁊ resurrectionis accelerationem. Que omnia non cadũt sub merito condigno ex natura rei: Licet ex institutione diuine voluntatis: propter inequalitatez ꝓportionis gratie ad gloriam: ⁊ ideo obligatur adhuc ad maximaz gratiaꝝ actionez. Cuius ratio prima esse potest. Nam ſm diuersas causas: ex quibus aliquid debetur. Necesse est diuersificari debiti reddendi rationem: ita tamen ꝙ semper in maiori: illud quod minus est contineatur. ¶ Cuz igitur hijs consideratis primo ⁊ principaliter inuenitur causa debiti in deo. s. ꝙ ipse est primum principium omniuz bonorum nostroꝝ Ideo virgo gloriosa tot ⁊ tãta beneficia a deo recipiens: ad impendendum sibi maximum cultum reuerentie obligatur. Cuius ratio est secunda. Nam gratiarum actio in accipiente respicit gratiã dantis: vnde vbi est maior gratia dantis: ibi requiritur maior gratiaruz actio ex parte recipientis. Cuz ipsa igitur vltra oẽz creaturam receperit abundantiam omniũ gratiarum: merito debebat reddere maximaz gratiaꝝ actionez. Vñ dicit̃ de ea. Et ait Maria. Magnificat ⁊c. vbi Beda dicit in ꝑsona ei⁹. ¶ Primo dona sibi specialr̃ ꝯcessa ꝓfitetur. inde beneficia ꝺ quibus generaliter humano generi in eternum consulere non desistit: enumerat. Quasi diceret. Tanto munere me dominus sublimauit. Vt nullo lingue officio explicare possim. Sed totum animi interioris affectum in agendis gratiarum laudibus offero totum quod viuo: quod sentio: quod discerno: in eius magnidinẽ ꝯtẽplando: iplẽdo ¶ Secunda conclusio est: ꝙ virgo beata: siue deuota anima: non solum deum magnificat honorificentia cordis ⁊ oris: Sed etiaz effectu operis: ipsum in omnibus perfecte imitãdo. Cuius ratio potest esse. Nam cuz omnis effectus naturaliter conuertitur ad suam causam. Oportet enim ꝙ effectus ordinetur ad finem agentis. Sed benefactor inquantuz huiusmodi est causa beneficiati. Et ideo naturalis ordo requirit: vt ille qui suscipit beneficiuz per gratiarum recompensationem conuertatur ad benefactorem. Hoc enim fit effectiue per gratiarum actionem. Cum igitur anima deuota sicut copiosissime a deo sit beneficiata vt virgo gloriosa prefigurat ordine naturali. requiritur: vt ipsa tanquam effectus ad suam causam per imitationem effectiuam ad ipsum conuertatur. Ipsum scilicet in omnibus perfectionibus in seipso magnifice representando. Unde dicit. Magnificat anima mea ⁊c. Vbi Beda. Magnificatur dominus in nobis: dum anima nostra: que ad imaginez dei creata est ꝑ iustitiaz se xp̃o conformat: que est imago patris: ⁊ sic duz ipsum xp̃m imitando magnificat quadam participatiõe magnitudinis eius sublimior fit: vt illã imaginem splendido calore bonoꝝ factorum: ⁊ quadã emulatione virtutis in se videatur exprimere.

¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ talis effectiua honorificentia: qua de⁹ magnificatur in anima deuota: habet quadruplicem actum. ¶ Primũ habet respectu presentium. s. circa omnia temporalia ⁊ creata: cum omnia ad deuz referuntur: ⁊ per ipsa laudatur: ⁊ eius magnificentia extollitur. Sicut consueuimus cõsurgere ad laudem artificis ex pulchritudine artificij. Et ad cõmendandã magnificentiaz regis ex magnitudine operum ⁊ subditorum. Quez actũ habet anima deuota considerans ſm Augu. In omni creatura relucere vestigiũ creatoris di. Et exultauit ⁊c. Quia ad laudẽ eius sequitur mentis exultatio: scdm illud psal. Anima mea exultabit in doño ⁊c. ¶ Secundum habet de preteritis bonis a deo receptis: propter quod debet deo regratiari: ⁊ maxime de passione Christi: per quod beneficium redemptionis summuz bonum collatum fuit nobis. Et ideo Ecclesi. 19. dicitur Gratiaz fideiussoris tui non obliuiscaris. Dedit enim pro te animam suam. Christus enim pro nobis in morte fideiussit: cuz se pro nobis liberãdis posuit. Hũc actuz habẽs deuota anima poterat dicere cũ aplo. Mihi absit gloriari nisi i cruce ⁊c. Unde dicit. Et exultauit ⁊c. Unde Abacuch Et exultabo in deo iesu meo. s. pro me passo. ¶ Tertium habet de futuris: quia anima deuota etiã pro futuris debet deuotissime deprecari: ⁊ ad ipsum desiderio indefesso: sitire spe firma. Donec optata veniat: sicut mercenarij dies eius. scdm illud psal. Sitiuit anima mea ad deum ⁊c. Et ideo dicit. Et exultauit spiritus meus ⁊c. Psal. Renuit consolari anima mea: memor fui dei ⁊ delectatus suz.

Igitur in deo q2 solus bonus est. Naz ratio
omnis boni in eo inueniť. ¶ Quartum ha
bet respectuз eternoꝝ: q2 vita abstractiua aĩe
deuote in talium ꝯsideratõe ꝯsistit ꝓm Aug^m^
sed nõ respiciendo ad ꝑterita: nec futura: vel
ꝑsentia: sed ad imutabilia: sicut est dei summa
bonitas: ⁊ ꝑsonaꝝ trinitaſ. De qbus inducit
apľs. Que sursum sunt sapite ⁊c. De quibus
Ihere. 14. Qui gloriatur: glorieť in hoc sci-
re ⁊ nosse me. Sic aĩa deuota ab oĩbus dele-
ctationibus abstracta: spretis oĩbus tp̃alibus
et caducis omni conamine nisſa ẽ: ex tota aĩa
⁊ mente: ⁊ viribus oĩbus inherere: vt dicat.
Et exultauit spũs meus ⁊c. nõ caro mea. In
deo salutari meo: nõ in mundialibus: que du
cunt nos in ꝑditionez. vnde Beda. Et exul
tauit spi. me. ⁊c. Quia nil me in terrenis libz
nulla caducaꝝ rerum affluentia emollit: nul-
la aduersitas frangit. Sed sola illius memo-
ria delectat: a quo salus eterna sperať. Illius
diuinitate letor: cuius tp̃ali ꝯceptione mea ca
ro fundať. Et ideo ibidem dicit glo. interline
aris. Anima spiritu deo patri ⁊ filio deuota:
vnum deum ex quo oĩa: ⁊ vnum dominum:
per quem omnia pio veneratur affectu: quod
nobis concedat.

¶ Dominica quarta aduentus. Sermo de
epistola. Sermo decimus.

FRatres sic
nos existimet hõ. Prima
corin. 4°. Quia ꝓm qď ait
beatus Aug⁹. apľs dicit.
Spectaculum facti sum⁹
mundo: ⁊ angelis: ⁊ hoi-
bus. Qui nos amant: querunt qd laudis in
nobis. Qui aũt nos oderunt: detrahũt nobis
Nos aũt in vtroqз medio cõstituti: gratia dei
assistente: vitam nostrã ⁊ famam sic custodire
debemus: vt nõ erubescant de detractoribus
laudatoreſ. Sed q2 saluator fidelibus suis spi
ritualia ꝯcessit: ꝓm Gre. vult ad seruiendum
deo esse ex munere ꝓmptiores. Sed q2 ma
ximum seruitium ⁊ deo acceptissimũ: est fra-
tribus seu fidelibus ꝓficere verbo ⁊ exẽplo:
dicẽte Ber. Fratribus nr̃is inter q̊s viuim⁹
ip̃o iure fraternitatis ⁊ societatis humane: ꝯsi
lij sumus ⁊ auxilij debitores. Sed nulluз cõ
silium melius arbitror: q̃ꝫ ꝙ exemplo fratrem
tuum docere studeas: prouocans ad meliora
nõ soluз lingua: sed ope ⁊ veritate. Ideo apo
stolus volens nos hortari ad fidelitatẽ dispẽ
sationis ministerioꝝ dei. in epistola proposita
ꝓponit quatuor ꝯsiderationes.

Prima consideratio.

CIrca primam considerationem: vbi
apostolus propriam presumptionẽ
ꝯdamnat: diuine voluntati oĩa ascri
bendo. Sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯclřo est: ꝙ deus est oĩum reruз
creator ⁊ donator: vt pз Ro. xj°. Ex ipso: ꝑ
ipsum: ⁊ in ipso sunt oĩa. ¶ Ratio etiã p̃t ad
duci. Q̃cunqз aliqd inueniť in aliquo ꝑ par
ticipationem: necesse est ꝙ causeť in eo ab illo
cui essentialr̃ ꝯuenit: sicut ferꝝ fit ignitum ab
igne si qua deus est in ip̃з esse subsistens: nõ
p̃ot eẽ ab eo nisi eẽ. vñ relinqtur ꝙ oĩa alia a
deo nõ sunt suum esse. Necesse est igiť ꝙ oĩa
que diuersificanť ꝓm diuersam ꝑticipationez
essendi: causari ab vno ꝑmo ente: qď ꝑfectissi
me est. vnde Aristo. 2°. metha. dicit: ꝙ illud
qď est maxime ens ⁊ maxime veꝝ: ⁊ est causa
oĩs entis ⁊ omnis veri. vnde Johis primo.
Omnia per ipsum facta sunt ⁊c.

¶ Scďa ꝯclřo est: ꝙ licet deus sit creator ⁊ do
nator oĩuз: nõ tamen est cã peccati. vñ Aug.
dicit: ⁊ est in glo. Johis. xj°. Cum audimus
oĩa esse a deo: omnes vtiqз nãs intelligere de
bemus: ⁊ oĩa que naturalr̃ sunt: neqз ex ipso
sunt peccata. que naturã non seruant: sed viti
ant: q̃ peccata ex voluntate peccantiũ nascunť.
¶ Ratio etiã p̃ot esse. Nam malũ qď in defe
ctu actionis ꝯsistit: semꝑ causať ex defectu agẽ
tis. In deo aũt nullus defectus est: sed sum-
ma ꝑfectio. vnde malum qď in defectu actõis
causatur: non reddiť in deum: sicut in causaз.
vnde Joh. p̊. diciť: Et sine ipso factũ est nihil
vbi dicit Augu. Per nihil p̃ot intelligi pec-
catum: qď factum est sine ipso. vnde additr̃.
Peccatum nihil est: q2 nihil fiunt hoĩes cum
peccant. ꝙ licet aliqd sint in esse nature: nihil
tamen sunt in esse gratie.

¶ Tertia ꝯclřo est: ꝙ cum deus creator ⁊ do-
nator sit oĩum bonoꝝ: siue naturaliũ: siue spi
ritualium: siue gratuitoꝝ: dicente psal. Aperi
ente te manum tuam ⁊c. Omnia tamen ꝯmi
sit nostre dispensationi vt libera electione libe
ri arbitrij meritorie oꝑantes: non solum quo
ad nos: sed etiã quo ad alios. nõ solum nobis
viuendo: sed alijs ꝓficiẽdo mereamur eterna

Unde Augu. in glosa dicit. Dispensatores
sunt: per quoꝝ ministeriũ ꝑuenitur ad eternã
salutẽ. vnde addit glosa ibidẽ. Dispẽsatoribꝰ
ꝯuenit hec spiritualis custodia ⁊ preparatio:
vt nos cũ alijs preparati in aduẽtuꝫ iudicis in
ueniamur. Ille aũt qui repertus fuerit fidelis
in cura gregis: eterna beatitudine gloriabit.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ nullus presumere debꝫ
de seipso: cũ deus ipꝫ largitiõe donoꝝ voca-
uit ad dispẽsationẽ donoꝝ. vñ apl's ad Eph.
2°. Gratia. n. estis ex salute ꝑ fidẽ: ⁊ hoc non
ex vobis: sed dei donũ est: nõ ex operibus: vt
ne quis glorietur: vbi Aug. in glosa. Nemo
extollatur de operibus. Nõ hoc ideo dicit: ꝗꝛ
opera bona: pia cogitatione facta frustrentur:
cũ deus reddat vnicuiqꝫ iuxta opa sua: sitque
gloria omni operanti bonũ: sꝫ ꝗꝛ opa ex gra-
tia: nõ ex operibus gratia. Bonum est igitur
homini vt de viribus liberi arbitrij sui non
presumat: ꝗꝛ ille qui putauit: non eius adiuto
rio posse se custodire: qđ dederat. Profectus
⁊ viuens ꝓdige cõsumpsit cuncta. Et miseria
attritus: ⁊ in se reuersus dixit. Surgaꝫ ⁊ ibo
ad patrẽ meuꝫ: quam cogitationem bonã nõ
habuisset: nisi deus inspirasset illi in occulto:
⁊ hoc est qđ dicit. Sic nos existimet homo. q.
d. Cum deus sit auctor: ⁊ nos eius adiutores
ꝗꝛ bona que ꝯdidit: nobis ad dispẽsandũ com
misit. Et ideo homo. s. alius qui nos melius
ꝯsiderare potest. Existimet. i. laudet. Nos. s.
ꝯsiderans opeꝝ nostroꝝ: siue dispensationis
nostre iustitiaꝫ: vt ministros xp̄i: Nõ autẽ: vt
pseudo. 2ª. corinth. xj°. Non miꝝ si ministri
sathane transfigurãtur veluti ministri iustitie:
⁊ sic homo sentiat: vt deus qui euꝫ eligit: ⁊ sic
existimet nos: vt dispensatores ministerioꝝ
dei. q. d. considerantes nos veraciter solũ cul
tum diuinum exercere.

Secunda consideratio

Circa secundã ꝯsideratiõnẽ que est de
redargutione corporis in spirituali
labore: cum dicitur. Hic iam que-
ritur. Ubi sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ sunt duplices dispensa
tores. s. boni ⁊ mali ſm Aug. Et ideo ꝯsulen
dum est vt quis officiũ sibi iniunctũ fidel'r exe
quatur: ꝗꝛ totũ. s. omissum: ⁊ neglectũ diuinis
oculis patebit: qui reddet vnicuique iuxta sua
opera. vñ Aug. Qñ quisqꝫ ꝓ se reddet rõneꝫ
tunc secreta cordiũ patebunt. vnde apostolus
Quis putas ẽ fidelis dispẽsator ⁊ prudẽs ⁊c.

Scda ꝯclo est: ꝙ propter grauitatem laboris
non dꝫ quis resipiscere a bono opere: ꝗꝛ deus
in omni ope bono semper assistit. vnđ Aug.
Cuꝫ aspera ⁊ grauia inquit sustineant sancti:
adest profecto spiritus sanctus: qui in exterio-
ris hois corruptiõe: interiorẽ renouat de die
in diem: ⁊ gustata requie spirituali spe future
beatitudinis: oĩa aspera leuat: ⁊ sic etiã in tot
duris leue est onus xp̄i: ⁊ requies est itus spi
ritu sancto viuificante ⁊ spe futuri: omnia mi-
tigãte. Oĩa enim seua ⁊ imania ⁊ prope nulla
facit amor. vñ dr̄. Hic iaꝫ queritur inter dis-
pensatores ⁊c. q. d. Ita de nobis est existimã
dum. s. opinione dei ⁊ hominũ. Ut. s. fideles
inueniãtur: cum pauci sint. Tum propter tor-
porem: tum propter laborem: non respiciẽtes
mercedem: dicente dño. Uoca operarios ⁊c.

Tertia consideratio.

Circa tertiaꝫ ꝯsiderationem: que est
de temerarij iudicij reprehensione:
cuꝫ dicitur. Mihi autem pro mini-
mo est ⁊ cetera: vbi sunt quatuor ꝯclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ aliqui habẽtes ignoran
tiam iudicioꝝ dei temerarie iudicant. Et ideo
talium iudicia nõ sunt curanda: dũmodo sint
eoꝝ facta fidelia ⁊ recta: ⁊ deo accepta. Nam
ſm glosam sup Ro. 2°. Iudiciũ hominũ mul
tipliciter corrumpitur: amore: odio: ⁊ timore.
Sepe iudiciũ violatur: ⁊ ꝯtra iustitie regulaꝫ
interdum misericordia inclinatur. Iudicium
dei est ſm veritatem: ꝗꝛ non attendit personã:
sed vite meritum: ꝗꝛ corda hominum noscere
solius dei est: est ⁊ mentis secreta dinoscere.
Sunt eniꝫ aliqua opera bona: sed animo ma-
la ⁊ ecõuerso. Et ideo ſꝫ glosaꝫ: q̄ꝫ diu quisqꝫ
in carne viuit: non potest iudicari. Et ideo di
cit apustolus. Mihi aũt ꝓ minimo est: vt a vo
bis iudicer: quasi infidelis dispensator ꝓ ma-
gno quideꝫ esset mihi: si a viris spiritualibus
sed ꝓ minimo si a vobis carnalibus: ab hu-
mano die. i. ab hoĩe: dum in suo die est: vel ab
intellectu humano: qui nõ videt occulta: ⁊ põt
falli. Sunt. n. aliqui qui temere iudicant apo-
stolice intentes sentẽtie dicentes: oĩa indicat
spiritualis: vnde sic iudicãs sibi magis preci-
pitiuꝫ facit. Pone ergo te ĩ ꝯsideratione tui:
in nouissimo loco: ⁊ tandeꝫ cadere nõ valebis
Apostolus. n. nõ vult innuere: ꝙ spiritualis
homo debeat oĩa iudicare ad dãnationeꝫ: cuꝫ
alibi dicat. Nolite ante tẽpus iudicare: sed di
cat ꝙ hec secreta diuine sapientie non percipit

homo carnalis. Sed spirituali mente predi-
tus: melius in qualibet creatura iudicabit. i.
discernet oia: scz diuinã potentiã: sapientiã ⁊
bonitatez: vt inde oiuz honorificet ꝯditorem.
¶ Secunda ꝯclo est: ꝙ nullum iudiciuz hu
manum verius est iudicio ꝓprie conscientie.
Et ideo hoc iudicium soluz est timendũ. Naz
cum hoc iudicium nihil inuenerit reprehendẽ
dum in corde: nõ sunt curãda falsa iudicia ali-
orum. vnde Bern. super cantica dicit. Nihil
hac luce clarius. Nihil hᷦ gloriosius testimo-
nio: cum veritas in mente fulget: ⁊ mẽs in ve
ritate se videt. Et ideo dicit apl'us. Sed neqꝫ
meipsuz iudico. s. ego qui melius me noui: qꝫ
alij. Et ideo periculosum est nobis de ignotis
cordium iudicare: vnde Aug. Quõ quis po-
test iudicare ꝺ alio: cũ nemo sciat quid agatur
in hoie: nisi spũs hominis? Nihil. n. mihi cõ
scius sum. i. in nullo me remordet conscien-
tia mea. Actuum. 23°. Viri fratres in omni
ꝯsciẽtia bona ꝯuersatus sum ante deum.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ exinde nullus sumat cer
titudinem: qꝛ sicut tu meliꝰ nouisti secreta cor
dis tui: qꝫ alius. Sic deus melius te nouit: qꝫ
tu teipsum. Et ideo apostolus dicit. Sz non
in hoc iustificatus sum. i. nõ in deo me iustuz
reputo: qꝛ potest esse aliquod debitum qꝺ ne-
scio. Psal. Delicta quis intelliget? Et eccle.
nono. Nemo scit vtꝝ amore vel odio dignus
sit. Et quis gloriatur se habere mũdum cor?
Et ideo dicit Ber. in libro de consideratione
Perfecta itaqꝫ ⁊ absoluta excusatio ẽ testimo
nium ꝯscientie: sed nihilominus vt eodẽ ipso
humilieris: rara vox. Nihil mihi cõscius suz
Cautior in bonis ambulas: si ⁊ mala non la-
teant. Quãobrem noueris te: vt inter angu-
stias que non desunt. fruaris conscientie bo-
no: magis aũt vt scias quid desit tibi. Naz cui
nõ desit? oia illi desunt: q nil sibi ꝺesse putat.
¶ Quarta ꝯclusio est: ꝙ oia nuda sunt ante
oculos eius. Ad heb. 6. prouer. 15. In omni
loco oculi domini ꝯtẽplantur bonos ⁊c. Ideo
iustissime iudicare potest. Et ideo apostolus
ad solum iudiciuz appellat diuinum. di. Qui
autem iudicat me dñs est. q. d. Neqꝫ ego me
debeo iudicare: neqꝫ vos: sed qui iudicat me
dñs est. i. q põt ⁊ debet me iudicare dñs est.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartam ꝯsideratione͂: vbi veri
iudicis insinuatur aduentus ad in-
cutiẽduz temerarijs terrore͂. Cũ dicit
Itaqꝫ nolite ante tempus iudicare. Notãdũ
ꝙ deus dominus est: qui potest ⁊ scit ⁊ debet
iudicare. Inexcusabilis est ergo qui iudicat.
⁊ hoc propter tria. ¶ Primo ꝑꝑ tp̃s qꝛ ferũt
sniaz añ tp̃s: vñ ait. Nolite ante tp̃s iudicare.
Tp̃s iudicãdi occulta dies erit iudicij. De q̃
psal. Cum accepero tempus ego ⁊c. Tẽpus
nãqꝫ presentis vite indulsit deus homini: sed
post mortem tempus accipiet sibi. Totuz igit̃
tempus istud quasi inducie sunt illius diei: vt
interim: mala que gessimꝰ bonis actibus cor-
rigamus. ¶ Secundo propter personam: qꝛ
sententia non fertur a suo iudice. vñ ait. Quo
adusqꝫ vẽiat dominꝰ ⁊c. Ysai. p̊. Dominꝰ ad
iudicium veniet: cui iudicium competit. Ra-
tio est: qꝛ in eo excellentissima sunt omnia: que
in iudice requirũtur. s. potestas: discretio: bo-
nitas vite: potestas enim eius amplissima est
qꝛ omnia subiecta sunt ei. Discretio summa:
qꝛ nullus eum fallere potest. Bonitas omni
moda. qꝛ non solum actualis: sed etiam origi-
nalis malicia prorsus a dño est religata. Et iõ
merito constitutus est iudex a deo ⁊c. ¶ Ter
tio improbat ex ordine: quia sententia fertur si
ne precedentis cause cognitione: qꝺ ostendit
per contrarium: qꝛ in die iudicij fiet reuelatio
singulorum. vnde ait de domino. Qui ⁊ illu-
minabit abscondita tenebrarum: idest patefa-
ciet omnia opera: que modo non solum alijs
sed ipsis quoqꝫ agentibus sunt ignota: quia si
cut Iob ait. Omnes inuoluimur tenebris.
Et manifestabit consilia cordium: ⁊ patefaciet
etiam cogitata: que nunc illi soli sunt cognita.
Qui scrutatur corda ⁊ renes: idest quodcunqꝫ
delectet: ⁊ quod quisque cogitet: ⁊ tunc vnicui
que bene agẽti: vel cogitanti. Erit laus: idest
remuneratio a deo ꝭm merita. Hic autez ꝭm
Ambro. Nescit qs sit laude dignꝰ. Unde ꝓ
uerbi. vltimo. Laudẽt euz i portis opa eius.
¶ Sabbato quatuor tẽpoꝝ. Sermo de euã-
gelio: vel ꝭm alios. Dominica quarta.

Anno decimo
quinto imperij Tyberij Ce-
saris ⁊c. Luce tertio: ꝭm qꝺ
dicit Bernardus. Magnus
peccator magna misericordia
opus habet: vt vbi abundauit delictum: supa
bundet ⁊ gratia. Talis nanqꝫ magna miseri-
cordia soli deo appropriatur: qui etiam dici-
tur pater misericordiaruz: quia miserendi cau

saz sumit ex ꝓprio: vlciscēdi ex nostro. Sz qꝛ
mīa ꝓprie respicit miseriā. vnde q̄zto miẜia
est maioꝛ: tāto efficacioꝛ dꝫ esse mīe respectus
vt propter delicti abundantiam: gratia miseri
cordie supabundet. Jccirco euangͣ pdicto ẜz
intellem moralē itellecto: st q̄tuoꝛ ꝯsideratōes

Prima ꝯsideratio.

Circa primam considerationem que
est de magnitudine nostre indigētie
occurrunt septem conclusiones.

¶ Prima conclusio est ponere hystoriaꝫ: ad
cuius euidentiaꝫ est notandum ꝙ christus fu
it natus anno quadragesimo secundo Cesaris
Augusti: qui etiam post Christi natiuitateꝫ re
gnauit quindecim annis: ita ꝙ in vniuerso re
gnauit qnquagintaseptē annis. Jn morte eiꝰ
Christus erat. 15. annoꝝ. Augusto auteꝫ suc
cessit Tyberius imperatoꝛ: de quo hic dicit.
Huius Tyberij anno decimognto: q fuit tri/
gesimus annus Jois ꝛ xp̄i. Factum est ver
bum ꝛc. ¶ Notandum est hic ꝙ Herodes
qui triginta septeꝫ annis regnauit: in toto re/
gno iudeoꝛūꝫ sub quo natus est Christus: oc
cidit pueros ꝓpter xp̄m. Jste hūit sex filios de
qbus tres occidit. s. Antipatrem: Alexādruꝫ
ꝛ Aristoboluꝫ. Alij tres fuerunt Archelaus
Herodis Antipas: ꝛ Philippus. Mortuo
patre hij tres eius filij contendebāt de regno
habendo: sed tādem Cesar regnum patris in
quatuoꝛ ptes diuisit: dans ptes duas Arche
lao: Judeam ꝛ Ydumeam. Tertiaꝫ Herodi
Antipe. s. Galileam. Quartā Phillippo. s.
Hytuream ꝛ Traconitidē regionem. Et ita
Archelaus nunq̄ꝫ fuit nonarcha: nisi opinio
ne vulgi. sed fuit diarcha. i. duaꝝ partium re
gni princeps. ¶ Jtem Archelaus ꝓpter ni/
miam eius crudelitatē expulsus de regno mis
sus est in Viennam: ꝛ ibi mortuus est. Et ex
tunc cepit regnum eius administrari per ꝓcu
ratores romanos. i. presides. quoꝝ vnus fuit
pōtius Pillatus: Hoc est q̄ ꝙ dicit. Procu
rante pontio Pillato Judeā ex parte roma/
norum: ꝛ vocat hic iudea non totuꝫ regnū: sꝫ
tm̄ illa ps: que Archelai fuit: ꝛ Lysania Abi
line tetrarcha. Abilina est quedam regio ẜm
glo. sub p̄ncipibus Anna ꝛ Cayphā.

¶ Scda ꝯclo est doctrina beati Grego. in
omelia di. Redēptoris p̄cursoꝛ quo tp̄e ver/
bum predicationis accepit: memorato roma/
ne reip. p̄ncipe ꝛ iudee regibus designat: cuꝫ
dicitur. Anno ꝛc. Quia. n. illum p̄dicare ve/
niebat: qui ex iudea quosdā ꝛ multos ex genti
bus redēpturus erat. Per regeꝫ gentiū ꝛ p̄n
cipes iudeorum ꝛc. vsque ad finem.

¶ Tertia ꝯclo: ꝙ in impio aie nostre locū im
peratoris tꝫ libeꝝ arbitrium. Est aūt hō dn̄s
suoꝝ actuum p rōnem ꝛ voluntatē. vn̄ liberū
arbitriū dicit esse facultas voluntatis ꝛ rōnis
Et ideo dicit q liberꝝ arbitrium est intellectus
ꝛ voluntas: vnum vꝫ dictans ꝛ iudicās. s. in/
tellectus: aliud libere eligens. s. volūtas. Et
dicit libeꝝ: q̄ztuꝫ ad voluntatē: que ad vtrūqꝫ
flecti pōt. Arbitriū q̄ztum ad rōnem: cuius ē
discernē inter bonū ꝛ malū. Due q̄ ꝯcurrūt
ad libeꝝ arbitriū q̄ztuꝫ ad rōneꝫq̄ tota se tꝫ ex
pte itellectus: qꝛ arbitrari est iudicare ꝛ sentē
tiare ꝛ ip̄a electio: q̄ tota se tꝫ ex pte voluntatis

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ libeꝝ arbitriuꝫ est neu
trale: quod pꝫ p magr̄m sniaꝝ: Jlla aie ratio
nalis poͣ: qua velle bonum ꝛ malum potest:
vtrunqꝫ discernens: libeꝝ arbitriuꝫ vocatur.
vnde p intellectum discernimus: ꝛ p volunta
tem bonum ꝛ maluꝫ eligimus. Qꝺ aūt libeꝝ
arbitrium pōt velle bonum: on̄dit Ber. di.
Libeꝝ arbitrium saluat: tolle libeꝝ: arbitriuꝫ
nō erit: q saluet opus ẜ sine duobus fieri nō
pōt. Vno a quo fit. Altero cui vel in quo fit.
Deus auctoꝛ salutis est libeꝝ arbitriuꝫ tm̄ ca/
pax est: nec dare illā nisi deus: nec cape istam
pōt nisi libeꝝ arbitriū. qꝺ tamen nō pōt: si illi
voluntarius ꝯsensus desit. Qꝺ aūt libeꝝ ar/
bitrium pōt velle malū pꝫ. qꝛ pp fomitē origi
nalis infectōis ad malum hēt quandā seruilē
inclinationē ẜz illꝺ Jaco. Qui fa. pec. ser. est
pcti. vnde. d. Volūtas cum sit libera: se ẜuaꝫ
pcti facit: pctō ꝯsentiendo. Hoc. n. intelligit
in ẜ ꝙ dicit Tyberiuꝫ impatorē. Interpretat
eim videns eum vel bonū: vel bonitas eius.
Hoc. n. pꝫ in eccl'iastica hystoria. Qꝺ Tybe
rius Cesar cuius tp̄e nomen xpianū in secl'm
intrauit: referente sibi Pillato q̄ gesta sunt a
xp̄o. Hanc sniam tenuit: ne qd aduersum do
crinā xp̄i ꝯ̄rium molliret. Cōminans piculū
accusatoribus xp̄ianoꝝ ꝙ pfecto dina ꝓuidē
tia ita tūc Cesaribus ingessit: vt absqꝫ vllo ob
staculo in ip̄is initijs euāgelij sermo vsqꝫ q̄qꝫ
pcurreret. vn̄ ꝛ fctūꝫ est: vt repēte q̄i celitꝰ lu
men ostēsuꝫ: aut radius qdā solis erūpens: to
tum orbē claritate supni luminis illustraret.

¶ Quinta ꝯclo ē: ꝙ qnqꝫ sunt: qbus mediā
tibus libeꝝ arbitriū de impio aie destituit:
qꝺ nnuit cuꝫ dicitur. Anno decimoquinto.

¶ Primū est sectari ea: q̄ mundi sunt. Hec eniꝫ sunt stultitia apud deū. Prima corin. 3. Sapia huiusmodi stultitia est apud deum. ¶ Scdꝫ est studiosius ipleri ea q̄ sunt carnis Ro. 8. Prudentia carnis mors est. ¶ Tertium est alios astutia circūueniēte: que ꝓuenit ex h̄ qꝛ bona apparens loco boni veri: se similitudinarie representat: vt dicit̄. 6. ethicorum. ¶ Quartū est in noxijs cogitatōib⁹ imorari. Seneca. Cogitationes vagas ⁊ inutiles: ⁊ velut somno siles nō recipies: qbus si aium tuū oblectaueris: tristis remanebis. ¶ Quintuꝫ est ea q̄ sunt vilia saluti: nō ingrere. vñ Ber. Scire ea plus ampliusq̄ꝫ curato: q̄ senseris viciniora saluti. ¶ Sextum est tanq̄ꝫ verisimilia affirmare. vnde Seneca: De dubijs nihil affirmes: qꝛ nō omne qđ est verisimile: statim est verū: qꝛ crebro mendaciū: facie veritatꝫ occultat̄. ¶ Septimū est salubia obliuisci: vt beneficia: ⁊ noxia reminisci: vt iniurie ꝓximi Eccl'iastici. xj°. In die bonoꝝ ne immemor sis maloꝝ. ⁊ eꝰ. ¶ Octauuꝫ est nunq̄ꝫ respicere finem facti. vnde Seneca. Cuiuscunq̄ꝫ facti cām regre: cum initia inueneris: exitus cogitabis. ¶ Nonum est nō inuestigare presentibus futura. Seneca. Consilia peritoruꝫ ex aptis obscura existimat: ex puulis magna: ex ꝓximis remota: ex partibus tota. ¶ Decimum est temerarie iudicare. s. de incertis. vnde glo. sup illud Luc. 6. Nolite iudicare: dic̄. Sunt. n. q̄dam incerta: que bene ⁊ male p̄ñt fieri. Nescimus. n. qualis futurus est: q nūc apparet malus. De cuius correctiōe desperare eumq̄ꝫ q̄si obiectum reprehendere temerarium iudiciū est. ¶ Undecimū est iudiciū nō ptinens ad eum sibi vsurpare. quod fit: qñ aliquis iudicat ꝑsonam: que sibi subiecta non est Joh. 14. Tu qs es qui iudicas alienum ⁊c. ¶ Duodecimū ē nimia leuitas: vl' nimia tarditas ad credenduꝫ. Omnibus. n. ⁊ nulli credere vitium est: vt ait Seneca. Qui leuit credit: vitiose facit ⁊c. Decimūtertium est nō moderari s̄monē. Eccl'iastici. 21. Labia imprudentiū stulta narrabunt. ¶ Decimūquartuꝫ est periculis non precauere. Nam imprudētia in bello sp̄uali succūbit. Baruch. 3. Quoniam nō hēbant sapiam: perierunt ⁊c. ¶ Decimumqntum est nimis inniti ꝓprie sapie: credentes prudentiā se hr̄e. Ro. 12. Nolite prudentes esse apđ vosmet ipsos. Hijs. n. liberꝫ arbitrium destituit̄ in regno anime.

¶ Sexta ɔcl'o est: qꝛ lꝫ in impio aīe nostre sit vnum iudiciariū hn̄s coiter imperare ⁊ dñari oibus viribus: vt exeant in suos actus: nihilominus tamē sicut in patria sunt diuerse mā siones. sic etiā in impio aīe diuersa regna sūt qꝛ quot sunt vires aīe: tot sunt regna. Fit tamen solum mentio de regno ɔscientie: in quo solus deus ꝑ suam gratiā vult dominari. Et dicitur regnū: qꝛ quadā remuneratione informatoria docet facere bonū: ⁊ fugere malū: qꝛ est habitus qdem nālis: nō solum cognitiuus sed etiā motiuus. Inclinat. n. aiaꝫ ad ꝓsecutionem boni ⁊ fugā mali. Intelligendū tamē qꝛ ɔscientia recipit p̄teritum: accusando mentem de h̄ qꝛ sibi ɔscientia rep̄hendit. s. de malo cōmisso: vel bono omisso. Presentia. n. respicit remurmurādo eius cuius hēt oppositum. Futura respicit p̄timendo. qñ instruit ⁊ stimulat mentem ad ea faciēda vel vitāda: ad q̄ iudicat nos teneri. Hec. n. signata est ꝑ iudeam: que interpretat̄ ɔfessio laudis. Nam in ea ꝑficitur ɔfessio diuine laudis: inq̄ꝫtuꝫ est ordinata Sed heu h̄ regnum ꝓstituitur duplici ex cā. ¶ Primo pp rectoris đstructōeꝫ vt pꝫ supra ¶ Scđo ꝓpter suijpsius dionem. Nam sic illud quod est cā dionis: est causa ⁊ ꝓstitutōis Nam oia genera virtutum militāt sub gratia tanq̄ꝫ sub capite i regno iude ⁊ ɔfessionis laudis vel ɔscientie. sic oia virtuosa in se ɔiuncta fecerunt vnum regnum nō diuisuꝫ: sed si diuideretur: desolareit̄. Causa hui⁹ dionis est peccatum: nō ꝓpter peccatū diuidit̄ inter se a deo ⁊ a merito: ⁊ cadit in errorem. Declaratio huius pꝫ. Naꝫ ɔscia ꝓut includit sciam in se: hꝫ se sicut supius ⁊ ɔiungit̄ ei: ⁊ semꝑ est recta. Sed qñ ɔiungitur rōni: hꝫ se sicut inferius. hoc mō recipit errorē ⁊ ɔturbationē. de q̊ conquerit̄ p̄ᵃ Pe. 2. Oēs nos quasi oues errauimus: vnusq̄sq̄ꝫ in viaꝫ suam declinat. sic pꝫ in syll'o ɔscie: in q̄ synderesis ꝓponit maiorē sic nullū malū est faciendū. Rō assumit minorē h̄ est malū tunc ɔcludit. Conscia igit̄ nō est faciendum. ¶ Circa primum non est error. ¶ Circa scđm qñq̄ꝫ est error: ⁊ ex h̄ est falsitas in ɔ̄ne. Hic ꝑs regni signat̄ ꝑ galileam: q̄ rota vel volubilis interpretat̄. vñ pp instabilitatem ruit in errorē. quaꝫ ꝑtem regni vsurpat sibi Herodes: qui interpretat̄ gl'ians in pellibus. signans in arrogantiā mentaleꝫ. vñ ex arrogātia causat̄ error qñ qs nō humiliat intellectum. vt. s. melioribus ⁊ sapiētioribus se

velit credere. Nā qbus in credēdo plus dꝫ cō
sentire fidei: q̄ꝫ sibi. ¶ Scđo etiā aliqñ ꝯscia
efficit nimis larga sic generat ꝑsumptionē: qꝛ
sic dicit semꝑ maiū bonum saluādo dānandū
Hec ps regni dicit iudea q̄ interpretat ꝯfessio
ꝓprie laudis: quā pontius Pillatus q interp̄
tatur declinās ꝯsilium: vel ore tundens: qđ si
gnat ꝑsumptionē. ꝓcurat a romanis. i. diabo
lo: q semꝑ nitit infringē opus diuinum. vnde
Roma interpretat magisterij ꝯfractio: qꝛ pre
sumptuosus ex singl'itate sensuꝫ ꝓpriuꝫ seq̄ns
nō ꝯformat se alijs: nec seqt vias coēs bonoꝝ
¶ Tertio efficit aliqñ nimis stricta. sic parat
desꝑationem: qꝛ semꝑ dicit bom malū dānans
saluādo. Hec ps dicit yturea: q̄ mōtana iter-
pretatur: ⁊ traconitida regio: q̄ interpretat co
gitans tristitiā. vnde talis volens esse nimis
iustus: semꝑ patit in ꝯscia remorsum. Hanc
ꝑtem cepit Philippus: q interpretat os ma-
nuum: qꝛ nō ꝯtentus semꝑ in ore ruminat: in
sufficientia ⁊ oꝑa manuum suaꝝ. qđ venit ex
ꝓplexitate: qñ hō se credit inter duo pctā posi
tum. quoꝝ alterum sit impossibile declinare.
Sed sciendū q ꝓplexitas nihil est. simpl'r p̄t
tamē aliqs ꝓplexus esse ſꝫ qd ꝑꝑ errorē in cō
scientia: qua deposita erit libertas. Grego.
Bonaꝝ mentiū est ibi culpā non recognoscē
vbi etiam culpa nō est. ¶ Quarto aliqñ fit ni
mis timida. qđ ꝓuenit ex pusillanimitate: qñ
quis timet nō timenda ſm rectū iudiciuꝫ rōis
Hec ps regni ꝯscie dicit abilina regio: que lu
ctus vel ploratio interpretat. Raro eniꝫ caret
tristitia cordis. Hanc ꝑteꝫ capit Lysania: qui
iterpretat rara tēptatio: q̄ qs tēptat ad meliꝰ
eligentiū. ¶ Et notaq aliud est ꝯscia: ⁊ aliud
est timor ꝯscie. Tūc. n. ꝯscia qñ qs sentential'r
iudicat aliud eē faciēduꝫ vel vitāduꝫ ꝯtra talē
ꝯsciam facere etiā si sit erronea pctūm est. Sꝫ
ꝯtra timorem ꝯscie facere nō semꝑ pctūm est:
qꝛ talis timor nō semꝑ est ex diffinitiua rōnis
snia: ꝑ quā iudicet se teneri ad aliud. sed ex eo
q vacillat inter duo necessaria. s. qd sit melius
vel ad quid teneat potius: cum tn̄ nō obmitte
retur quicqd sciret esse placitū diuine voluntati.
¶ Septima ꝯclo est: qꝛ q regnuꝫ ꝯscie sic ra-
tione erroris: ⁊ largitatis: ⁊ strictionis: ⁊ timo
ris: ⁊ dubij diuisum sit lapsum: opꝫ ad h vt re
formetur: vt inuestigatione ꝓprie industrie ad
assistentiā diuine gratie recurrat. Hijs enim
duobus mens ꝯsecrat in sertione. s. virtutum
⁊ vitioꝝ extirpatōe: qꝛ gratia dei infundit vir
tutes: industria cooꝑatur gratie ex libero arbi
trio: qꝛ sine gratia nunq̄ꝫ pōt esse virtus: ⁊ li-
beri arbitrij ꝯsensus. Quibus eam tamen in
fundit gratia virtutē cuꝫ modico vel nullo la
bore industrie ꝓprie: lꝫ nō sine ꝯsensu volūta
tis: sine quo nullum fit merituꝫ. Sic aplos ⁊
alios maxime in ꝑmitiua eccl'ia legimus repē
te spiritu sctō repletos: in qbus ad virtutes ⁊
dona diuersa carismata spūs sancti gratia exci
tat voluntatē: ⁊ istruit: ⁊ roborat: ⁊ industrie
agant ad ꝓfectum virtutis: qꝛ gratia tales ita
ꝑuenit. vt aut multa facilitate: imo cuꝫ multa
suauitate faciant bonum: ⁊ declinent a malo:
aut ita accedāt voluntatē: vt cuꝫ magno feruo
re q̄ facienda sunt: ꝓmpte aggrediant. q̄ꝫuis
difficilia ⁊ dura. Industria. n. ꝯsistit in ꝓuida
ꝯsideratōe: in labore conatus: ⁊ in ꝑseueranti
diligentia. Hijs. n. tribus adiuuante gratia
mens ꝯsecrat. Et in h est q dicit. Sub ꝑnci
pibus Anna ⁊ Caypha. Anna. n. dicit grā:
Cayphas dicit sagax vel inuestigator. Sacer
dos dicit quasi sacra dans. vnde sub ꝑncipatu
gratie ⁊ inuestigatōe voluntatis seu industrie
mens ꝯsecrat. Scđa ꝯsideratio.

Circa scđam ꝯsiderationē: que est de
aptitudine diuine clemētie: cum dicit
factū est ver. d. ⁊c. vbi sūt due ꝯoes.
¶ Prima ꝯclo est: qꝛ q nostꝝ arbitriū soluꝫ
est a deo: ideo solum deo innitendū est: ⁊ pro
prijs viribus est semꝑ diffidendū. de quibus
Ber. pulchre ait. d. Crede te đo: ꝯmitte te ei
Naꝫ est ei ꝯfidentia. Sꝫ diffidentia magis in
temet ipso hr̄e fiduciā. Ideo vere fidelis est:
q nec sibi ipsi credit: nec sꝑat in factis suis.
¶ Primo dic. Factus sum tanq̄ꝫ vas ꝑditū
Sed sic ꝑdes aīam tuam: vt in vitam eternaꝫ
custodias eā. Illud qdem facit humilitas cor
dis: vt nō sibi fidelis aīa innitat: sꝫ deserēs se
ip̄am ascendat iam de deserto innixa suꝑ dile
ctum. Et h est q dicit. Suꝑ Johēꝫ Zacharie
filiū in deserto. Zacharias interpretat auxiliū
dn̄i Joh. in q̊ ē grā: raptitudo ad grāꝫ: qꝛ ꝯfi
sus de đo meret auxiliū eiꝰ. Et iō in deserto
dic. 18. Est in aīa ꝑus deserta a deo vl' iā đse
rēte pctūꝫ: vel mundū: vl' seip̄aꝫ ꝑ humilitatē
¶ Scđa ꝯo ē: qꝛ q đs benignꝰ ⁊ misericors
est: est ꝑstabilis suꝑ malitia: vt dr̄ Johel. 2°.
Ideo nō solum ꝯcitatus aliqñ ad vlciscenduꝫ
in delinquētes benignitate in ꝑcendo retinet
sed ad informationem moralez semper presto
est indigenti.

Tertia ꝯſideratio.

Circa tertiã ꝯſiderationẽ q̃ eſt de ple
nitudine executõis cuȝ dr̃. Et venit
in oẽm regionẽ ior. vbi ſt tres ꝯ°es
¶ Prima ꝯclõ eſt ꝙ mia dei eſt ꝓmptiſſima
ad indulgẽduȝ oibus. Ipſa.n.ſm Ber.tam
liberalr̃ ꝯdonat oẽm iniuriã vt iam nõ dãnat
vlciſcẽdo: nec ꝯfundat in ꝓperãdo: nec nimis
diligat in puniendo benigniſſima eſt diua nã
liberalr̃ agit: igſcit plenarie: ita vt ꝑꝑ fiduciaȝ
pctõꝝ penitentiũ vbi abundauit delictum: ſo/
leat ⁊ gratia ſuꝑabundare. Et h̃ eſt qḋ dicit.
Et venit in oẽm re.ior. Iordanis.n.deſertũ
ſignat: ⁊ dicit in oẽȝ ſtatũ defectuoſuȝ: ſiue ſit
cõuerſoꝝ: ſiue tẽptatoꝝ. Nam gr̃a mie ſemꝑ
oibus p̃ſto eſt ꝑducẽs ad regnũ. vnde Ber.
ait. Triplicez ditus accepim⁹ gr̃aȝ. Unã qua
ꝯuertiur. Aliã qua in tẽptationib⁹ adiuuãur
Tertiã qua ꝓbati remuneramur. Per p̃maȝ
vocamur. ꝑ 2ᵃᵐ iuſtificamur. ꝑ 3ᵃᵐ glꝛificãur
¶ Scd̃a ꝯ° eſt: ꝙ lachryme apḋ deum mari
me merent̃ miam. Ratio eſt: q² miſericordia
magis mouet̃ ad maiorem indigentiaȝ maioꝛ
indigentia eſt: quam incurrimus per pctũm.
Per ip̃ȝ.n.imago dei in aĩa deturpat̃: radij
diue gr̃e ꝑcludunt̃: ornatibus ſpũalib⁹ ſpoli
ant̃: ⁊ imagies turpiũ reꝝ ſenſibiliũ ip̃rimũt̃.
Sequit̃ g̊ ꝙ ad taleȝ indigentiã mia dȝ moue
ri: maxime ſi ſibi ꝑ lachrymas inoteſcit. vnde
Grego. Illuȝ quẽ ꝯſpicis delicta fletu delere
in ꝯſpectu ditatis: nõ dubites miam cõſequi:
q² nullum peccantẽ reuerſum ad ſe deſpicit: q
peccatores redimere venit. Uñ ſequit̃. Pre-
dicãs baptiſmum pnie: q² nõ lõge eſt a ſalute
aĩa q̃ peccauit: cũ poſt pctũȝ iaȝ flere icipit. vñ
lachryma rei bptiſm⁹ qdem eſt: q vim obtinet
ꝑfecte pnie: ꝯfert ei remiſſionẽ pcti ex vi mor
tis xp̃i. Ad cui⁹ ſiliᵗudinẽ fit: vnde regrit̃ ge
mituȝ ⁊ plãctuȝ. vñ actuũ. 2. Pniaȝ agite ⁊c.
¶ Tertia ꝯ° eſt: ꝙ gratia iuſtificatõis occulta
inſpiratõe inſtillat aurib⁹ pctõꝝ: maxime duo
in qbus ꝯſumatio eſt nr̃e ſalutis: q̃. ſ. ſunt pre
ceptoꝝ ipletio: ⁊ ꝯſilioꝝ ſuperrogatio. Nam
per p̃cepta iuſſio diue volũtatis oñdit̃. ſȝ ꝑ cõ
ſilia beneplacitũ eius ꝑficit̃. ⁊ ſic nr̃a ſalus cõ/
ſumat̃: cũ ſm aplm volũtas dei ſit nr̃a ſctiſica
tio. Tunc.n.ſctificamur: cuȝ a malo prohibe-
mur: ⁊ ad bonũ inſtigamur. vnde dicit. Ego
ſum vox clamãtis in deſerto. ego. ſ. gratia ſuȝ
vox. ſ. occulte inſpiratõis: in deſerto. i. in pec
catore deſerto a merito clamãtis. i. dei inſpirã
tis: ⁊ mouẽtis. Naȝ ſicut vox verbũ baiulat
ad aures auditoꝝ. Ita gratia inſtillat benefi-
cia dei in cordibus pctõꝝ. Parate vias dñi:
quo ad mandatoꝝ dei impletionẽ. Pſal. Ui
am mãdatoꝝ tuoꝝ cucurri. ¶ Iſte vie ſunt a
xp̃o directe. ¶ Primo q² docuit Mat. 24°.
Magiſter ſcimus q² viam dei in veritate do
ces. ¶ Scd̃o exẽplificatiõe: q² qḋ decuit exẽ
plo firmauit. Iohis. 14. Ego ſuȝ via: Veritas
⁊ vita. ¶ Tertio ducit ad deum premiatiue.
Pſal. In via tua viuifica me: rectas facite ſe
mitas eius: q̊ ad ꝯſilioꝝ ſuperrogationem.
Pſal. Et ſemitas tu. edo. me. Dicunt̃ aũt cõ
ſilia ſemite: q² ſunt arctiores ⁊ rectiores. Re
ctum.n.eſt cuius mediũ nõ diſcrepat ab extre
mis. Qui g̊ pauper eſt in medio vite: ſicut in
p̃n° ⁊ fine: rectus eſt. Semite g̊ ꝯſilioꝝ recti
ficabuntur: ſi voluptates refrenant̃ ꝑ caſtita-
tem ⁊ abſtinentiã: ſi facultates abdicant̃ ꝑ volũ
tarie pauꝑtatis indigentiã. Si volũtas abne
gatur per humilitatẽ ⁊ obĩam. Si aduerſita-
tes tollant̃: per mititatem ⁊ patientiaȝ.

Quarta ꝯſideratio.

Circa quartam ꝯſideratõeȝ q̃ ꝯcludit
effectus certitudinẽ cuȝ dr̃. Omnis
vallis iplebit̃. vbi ſunt due ꝯclões.
¶ Prima ꝯ° eſt: ꝙ impletio p̃ceptoꝝ ⁊ ꝯſili
orum q̃druplicez hẽt effectuȝ. ¶ Primus eſt
exaltatio humilis. Ratio eſt: q² ꝑ humilitateȝ
maxime remouet̃ impedimẽtuȝ ſalutis huma
ne: q̃ ꝯſiſtit in h̃ ꝙ hõ ad celeſtia ſpũalia tẽdit:
a q̊ hõ ipedit̃: duȝ in terrenis magnificari ſtu
det. ⁊ h̃ eſt ꝙ di. Ois vallis. i. humilis iplebi
tur. ſ. gr̃a in p̃ñti: ⁊ glꝛia in futuro. vñ humili-
tati ꝓmittit̃ ſpũalis exaltatio: Ideo q² ip̃a ſola
eam meret̃: q² eius ꝓpꝛium ẽ ꝯtẽnere ſublimi
tatem terrenam. Pſal. Ualles abunda. fru.
¶ Scd̃s eſt euacuatio ſuꝑbie. Nam ſuꝑbia
mltuȝ nos a via Veritatis poſtergat. Et h̃ iõ: q²
lȝ ſit ſpãle h̃ pctũm: hñs ſpãle obm: qḋ ẽ inor-
dinatus appetit⁹ ꝓpꝛie excellẽtie: tñ ꝑꝑ redun
dantiã q̃ndaȝ i alia pctã hẽt quãdaȝ gnãlitatẽ:
inq̃ꝫtuȝ ex ip̃a oriri p̃ñt oia pctã: vñ Grego.
Ip̃i vitioꝝ regina ſuꝑbia: dũ de manu plene
cor cepit: mox illḋ ſeptẽ p̃ncipalib⁹ vitijs: qb⁹
daȝ ſuis ducib⁹ ꝺuaſtãduȝ tradit. ex qbus viti
orum mltitudines oriunt̃. vñ. d. Et ois mõs
⁊ col. hu. q² ꝺs ſuꝑ. re. ⁊c. ¶ Terti⁹ ẽ pecca-
toꝝ ꝯuerſio. Nã ad verã ꝯuerſionẽ nõ ſufficit
mala relinq̃re: ſȝ oȝ etiã vt talis ſe exerceat in
oꝑibus virtuoſis. vñ Gre. d. Min⁹ ẽ ma.

non agere nisi ⁊c. Talem ꝯuersiõem operatꝛ deus i illo q iplet p̄cepta vt ēt simul cū h̄ mo-
ueat volūtatē ad bonū donū grē acceptādū Et h̄ est q̄ dic̄. Et erūt praua idirecta. Idem
corda maloꝝ p iniustitiā distorta erūt idirecta .i. ad iustitie regulā dirigantꝛ. ¶ Quartꝰ est
iracūdiā in mā̄suetudinem ꝯuertere. Nā ira furorē dei ꝯtra nos ꝓuocat: q2 dinā amicitiā
ꝯuertit i offensionē: aufert. n. deo vis retributiõis vidicte. vn̄ Ysaias. Mihi vidictam ⁊c.
¶ Itē ꝯtumeliā infert: gliā eiꝰ sibi vsurpando. vn̄ dicit. Gloriā meā alteri non dabo. vn̄
seqtur. Et aspa i vias pla. i. mētes iracunde p ifusionē grē ad mansuetudinē redibunt.
¶ Scda ꝯo est: q̄ ipletio p̄ceptoꝝ finalr̄ merit̄ vitā eternā. Mat. 19. Si vis ad vitā ingredi
fua mādata. Nā vita eterna ꝯsistit in q̄dā visiōe q̄ facies dei fruitiue i termio vite speculatꝛ.
Jo. 17. Hec ē vita eterna ⁊c. vn̄ dic̄. Et videbit: oculo mēt̄. Ois caro. i. oē cor flexibile
ad gratiā ꝓmerendā. Salutare di: idest faciem diuinam in eterna fruitione.

¶ In vigi. nat̄. dn̄i nr̄i. Sermo. 12. d̄ epl'a.

Paulus seruus Jesu xp̄i vocatus apl'us ⁊c. Ad ro. p̄. Cum p̄destinatio
¶ Unoᵉ est p̄ordinatio dine volūtatis ad saluādū electos s̄m illud apl'i ad ephe. 1. Deus
predestinauit nos s̄z ꝓpositū volūtatis sue: si obicē nō opponamꝰ. Sz q2 supbia: cū sit
initiū oīū vitioꝝ maxime ipedit dine volūtatis ordiatiōē: tum q2 ab ip̄a oia vitia sūpserunt
initiū: tū q2 i ipsa ē ipugnatio humāe nature: sic̄ in sua radice. Jō apl's nitit̄ eā excludere:
icrepās ex iudeis conuersos: ⁊ ex gētibꝰ insimul altcantes: ōndēdo nullos illoꝝ suis meritis
eē saluatos: q2 oēs sub pctō tenebantꝛ: sz p grām di libati sunt. Et iō ꝯfutās vtrosq̄ docet
eos humiliari: vt oia attribuāt grē dei: ōndenᵒ oībꝰ gratis eos venisse ad grām fidei ⁊
euāgᵐ xp̄i. vn̄ i epl'a nobis isinuat tria pricipalia. Primᵐ pricipale.

Circa primᵐ: vbi seip̄m ponit i exēplū humilitatis sunt due conclusiones.
Pᵃ ꝯᵒ est: q̄ supbia dr̄ initiū oīs pcti triplci rōe. Pᵒ pp ꝯtēptū di: q a creatore nos
auertit: ⁊ h̄ est i oī pctō. 2ᵒ. q2 primū fuit peccatū. Hoc. n. gnē peccauit diabolus i celo: ⁊
primus homo i paradiso. vn̄ Gre. qd securiꝰ celo: qd iocūdius paradiso: ⁊ tn̄ angelus d̄ celo:
⁊ hō de padiso ceciderūt supbiēdo. 3ᵒ: q2 ex ea nascuntꝛ alia vitia s̄m prius ⁊ posterius.
¶ Scda ꝯᵒ est: q̄ q̄tuor excludunt supbiam.

Primᵐ est q̄ta humiliatio: q2 p eā marie remouetꝛ hūane salut̄: qd̄ est tēdere ad celestia:
ipedimētū. Impedit̄. n. nr̄a salus dū i terrenis magnificari studemꝰ. vn̄ Aug. Nisi humilitas
oia q̄cūq̄ bn̄facimꝰ p̄cesserit: ⁊ ꝯtinuata ꝯsecutaq̄ fuerit: iā nob̄ de aliq̄ bono gaudētibꝰ:
totū aufert de manu supbia: vn̄ pau. noiatꝛ rōne hūiliatiōis. Nā paulus hebrayce: q̄etus
grece modicꝰ: latie forᵗ. vn̄ de seipso dic̄ p̄ corin. 15. Ego sū mimus apl'oꝝ ⁊c. 2ᵐ: dine
volūtat̄ subiectio: qd̄ fac̄ suitꝰ amoris. ro. 8. Nō accepist̄ sp̄m suitutis iteꝝ i timore. Sūt
eīz duo gnā suitutis. Est. n. suitus timoris ⁊ pene suilis: ⁊ ē suitꝰ amoris ⁊ filiatiōis: q̄ in
star filij q suit. nō vult offēdere p̄rē: hec suitus ē marie dignitat̄: q2 subijciēs se dine volūtati
ordiat ad exaltationē. Nā seruus relatiue dr̄ ad dn̄z. Et iō dz sibi i pfectiōe ꝓportionari
Cū igit̄ pfectiōes in dn̄o exaltent eū spūalr̄ in suis. Jō d̄s suū suū nō solū vult pficere: sz ēt
alijs p̄ferre: cū debeat eē imediatus executor oīū q̄ ptinēt ad cultū di. vn̄ Pau. dic̄ se suū
hic ⁊ alibi libeꝝ: q2 cū libtate nobili ē seruitus xp̄i: ⁊ ne misia suitꝰ videatꝛ addit. Jesu. i.
saluatoris: cui oēs suire d̄bēt. Nā suire deo regnare ē xp̄i. i. vncti vnctiōe grē: s̄z nāz
humanitat̄. 3ᵐ: est d̄ bn̄ficijs grāꝝ actio: ordo nālis ⁊ moralis dictat: vt ille q suscipit
bn̄ficiū: p grāꝝ actionē ꝯuertatꝛ ad bn̄factorē: ⁊ sic deum honoramꝰ: cū ꝯuertimur ad ip̄z p
grāꝝ actionē tanq̄ ab eo bn̄ficiati: ⁊ p vocē laudis. s. vocaliter bn̄ficia referēdo i deū: d̄ qbꝰ
psal. Sacrificiū laudis honorificabit me: ꝯ illos q bn̄ficia di p suis meritis se accepisse putāt.
Talibꝰ eīz d̄s aliqñ bn̄ficia retrahit: ne tanq̄ igrati: extollētia plus peccēt. Et iō si ꝯscie
speculū intuetur: appebunt beneficia dei tibi collata ex grā sui: nō pp merita tua: Et iō
affectiōe ⁊ cogitatiōe recurrēdū ē ad magnitudinē dine misatiōnis: tanq̄ ad oīū bn̄ficioꝝ nr̄oꝝ
largitorem Sic paulus grā di nō meritis ꝓprijs sublimatus ad apicē apl'ice dignitatis grās agēs
deo dicit. Vocatꝰ apl's: ecce bn̄ficiū dignitatis. q. d. ex suor humili fecit me dn̄s apl'z ⁊
sublimē Ita ⁊ vos hūiliamini vt exaltemini: ⁊ h̄ ex grā dei. Et iō dicit. Vocatꝰ q̄si nō a
seveniēs tanq̄ sibimet sumāt honorē: sz a d̄o vocatꝰ etna electiōe ad apostolatū: h̄ referēs cū
grāꝝ actiōe.

¶ Quartuz ab inquinamentis huius mundi
separatio. Nã lz i hoc tpe deus pmittit bonos
esse inter malos. ¶ Primo vt mali ↄuertãt
¶ Scdo: vt iusti p eos exerceantur. ¶ Ter
tio: vt ostendatur diuina potentia peccatorem
sustentãdo: diuinaqz sapia τ clementia ipsum
sufferẽdo: ꝼm illud Matt. 13. Sinite vtraqz
crescere vsqz ad messem: tñ debent ab eis se-
parari: mente. ope: τ remuneratione. ¶ Pri
mum pz de volũtate. Nã ꝼm Ber. voluntas
bona intelligitur de corde puro: vt. s. quicqd
agitur ad vtilitatẽ ꝓximi: ad honorem dei fi-
at. Hanc debemus ꝓximo. Cõscientia bona
fit: qñ p pniaz pctm̃ punimus τ per ↄtinentiã
punienda nõ ↄmittimus. Hãc debemus no-
bis: fides non ficta est que operibus compro-
batur: τ hoc debemus deo. ¶ Scdo pz d me
rito: qꝛ sancti de ↄgruo merentur regnum: qꝛ
ↄgruum est qñ homo bene vtitur ꝓpria virtu
te faciendo qd in se est: ꝙ deus ꝼm excellentez
virtutem remuneret excellenter. ¶ Tertio pz
de premio. Nã sancti per oꝑationes virtuo-
sas premium eternum sunt adepti: mali autẽ
peruersa voluntate volunt perpetuam dãna
tionem: ideo ab inuicem segregabuntur. vn
de Bern. O seculum nequam tuos soles sic
beatificare: vt dei facias inimicos τ indignos
cõsortio beatorum. Amicus ergo mundi ex-
cluditur a cõsortio amicoruz dei: τ hoc est qd
dicit. Segregatus a grege phoꝝ τ doctoruz
legalium: corpore: mente: τ doctrina. In euã-
gelium dei predicans ↄtra iudeos: qꝛ paulus
in lege peritus ob fidei catholice assertionem
ↄgrua auctoritatũ legis testimonia adduxit.

Secundum principale.

S Equitur secundum: vbi legationis
sue negociũ exponit: cum dicitur.
Qd añ ꝓmiserat: vbi tres sũt ↄ nes
¶ Prima ↄclo est: ꝙ negociũ apostoli est no
bis clementiã dei: qua affectũ nostꝛ ab oibus
rebus hic mundanis euocarit in tot τ tantoꝝ
mirabilium operationez ostendere. vñ Ber.
Quis. n. cogitare sufficit qualr rerum domi-
nus preuenerit nos. Venerit ad nos: subue-
nerit nobis: τ singularis illa maiestas volu-
it mori: vt viueremus: ꝼuire: vt regnarem⁹:
exulari: vt repatriaremus: τ vsqz ad seruilissi
ma opera inclinari: vt ↄstitueret nos sup oia
oꝑa sua: τ ideo addit Ber. Venit. n. fili⁹ di:
tot τ tãta mirabilia opat⁹ ẽ i mũdo: vt nõ ime
rito affectũ nr̃z ab oib⁹ reb⁹ mũdãis euocaret.

¶ Scda ↄclo est: ꝙ negociũ apostoli est duo
nobis oñdere. s. diuinã potentiã: qua nostros
inimicos supauit. Sũt. n. nobis duo inimici:
scilz mors corpis τ aie: vtrũqz supauit dñs: τ
ab vtroqz nos liberauit: tũc pctm̃ supauit: qñ
humanã nãz sine vlla ↄtagione suscepit: tunc
morte supauit: qñ resurrexit ꝓgenitus mortuo
rũ: postmodũ debellatur⁹ eaz i nobis oib⁹ qñ. s.
suscitabit corpa nr̃a. vñ Ber. Cõtra pctm̃ di-
micauit i ↄuersatiõe sua v̓bis pariter τ exem-
plis ↄtra mortẽ: quã nouissime dstruet. ¶ 2m
qd nobis oñdit ẽ ei⁹ ifinita mĩa. vñ psal. Se
mel locut⁹ est ds: duo hec audiui: qꝛ potestas
dei est: τ tibi dñe mĩa τc. Et h etiaz vult inue
re cum dicit ꝙ est segregatus τ cetera.
¶ Tertia ↄo est: ꝙ suspiria τ desideria patrũ
meruerũt acceleratiõez icarnatiõis filij di. vñ
psal. Propter miꝼiã inopuz τ gemitũ paupe
rũ τc. Est tñ sciẽduz ꝙ icarnatio põt accipi tri
pliciter: vel qztuz ad ei⁹ essentiã vel qztum ad
tpis circũstantiã. vel qztuz ad ei⁹ effcatiã. vñ
respiciẽdo icarnatiõis eẽntiaz: suspiria patruz
nõ meruerũt: qꝛ nullus põt aliqd mereri nisi
sit deo accept⁹: h facit fides icarnationis: q̃ est
fundamẽtuz ois meriti: qꝛ nullus sine ea me-
reri põt: sz meruerũt eaz. ¶ P° quo ad tẽpo-
ris circũstãtiaz: qꝛ meruerũt ei⁹ acceleratiõem
τ pp hoc in deo nulla fit mutatio: qꝛ i eodez in
stãti: in quo ꝓuidit icarnationẽ filij: ꝓuidit ẽt
suspiria patrũ. ¶ Tertio ẽt meruerũt quo ad
efficaciaz q̃ ↄsistit i liberatiõe carẽte visiõis di-
uie: τ i liberatiõe reat⁹ culpe. ¶ Ratio huius
est: qꝛ nõ decebat diuinaz virtutẽ sctõs suos τ
electos positos iter inimicos: τ iniuriã passos
τ sub crudeli principe degẽtes τ dño vero ca-
rẽtes: τ captos: religatos: icarceratos: ac mul
tiplici supplicio deditos relinq̃re desolatos: h
factũ fuisset si icarnatus nõ fuisset fili⁹ dei. vñ
primo veniens eos ab inimicis liberauit: qd
petebat Ysaias dicẽs: Utinã disrumperes ce
los τ descenderes: vt a facie tua gens turbare
tur: τ notum faceres nomen tuũ inimicis tuis
¶ Secundo venit eis iudex iustus: vt Ysai-
as petijt dicẽs. Rorate celi desuper τ cetera.
¶ Tertio venit eis dominus mãsuetus. vn-
de Ysaias petijt dicens: Emitte agnuz dñe.
¶ Quarto vt faciem suam eis ostenderet: vt
Dauid petijt dicens. Domine ostende faciez
tuam τ salui erimus. ¶ Quinto venit eis vt
precium redemptionis: vnde eis ꝓmissus a
deo p prophetam ait. De morte redimã eos.

¶ Sexto vt reuocaret eos de exilio ẜm ꝓmis
sum: dicens. Et reducam captiuitatē vestram
¶ Septio vt liberaret eos d' carcare iformi:
quod ꝓphetatum fuit p̲ Dauid ⁊ vincula eoꝝ
disrūpet. ¶ Octauo vt nos solueret a suppli
cio: qđ erat in inferno. Et ideo Jacob postq̄
dixerat. Descendā lugens in infernum: dixit
in fine. Salutare tuum expectabo dn̄e. Hoc
aūt negociū .s. icarnatōis fuit a ꝓphis p̄nūcia
tum. vnde Malach. 4. Venit ad templū san
ctum suum: dominat' quem ⁊c. Item exo. 4.
dixit Moyses. Obsecro dn̄e mitte quez mis
surus es. Item Dauid dubitās ne ꝓpter mľ
titudinez peccatoꝝ ꝓmissio facta de christo re
uocaretur: dixit. Propter Dauid seruuz tuū
nō auertas faciem christi tui. Jacob patriar
cha gene. vlti. moriens dixit. Non auferetur
sceptꝝ de iuda ⁊c. Et hoc est qđ tangit ap̄lus
dicens scilicet q̄ negocium incarnatiōis chri-
sti ante multa tp̄a vel ante cōplectionem ꝓmi-
serat gratis deus pater. Non .n. venit subito
sed longe ante ꝓmissum ⁊ p̄nunciatuz inquā
per ꝓphetas suos: qui nullo modo mentirent'
q2 prophetia est diuina inspiratio euentus in
mobili veritate denuncians. ⁊ ad maiorē con
firmationez addit in scripturis: q̄ non modo
ꝓmisit: sed diu ante: q2 inspirati sancto spiri-
tu loquuti sunt sancti dei. Sancti sunt scriptu
re: que vitia dānant: ⁊ extollunt virtutes ↄti-
nentes sacramēta incarnationis filij dei: quo
ad eius iustitiam: clementiam ⁊ sciam.

Tertium p̄ncipale.

Circa tertium p̄ncipale: vbi auctori-
tas auctoris huius negocij ↄmemo
ratur cum dicit'. Qui factus est ⁊c.
vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima cōcl'o est: q̄ huius negocij auctor
est dominus: q factus est hō ꝓpter multiplicē
nostram vtilitatem. ¶ Primo vt nos excita
ret. Quid .n. sublimi⁹ fieri poterat nē humāe
q̄ deo ↄiungi in vnitate persone. ¶ Secun
do vt btitudo esset nobis possibil'r preostensa
q2 in eo q̄ possibile fuit humanam nām vniri
verbo in vnitate p̲sone: ostendit' possibilitas
vnionis ad deum actibus btificis. ¶ Tertio
quia per hanc sumus ad amicinā dei reuocati
quia cū humana nā fuerit ꝓpter peccatuz tota
inimica: nō habuit aliam p̲sonam deo acceptā
per quam ad amicitiam reformaret'. Et ideo
dicitur mediator: q2 sapiens nām dei ⁊ homi-
nis inter nos mediauit. ¶ Quarto quia per
hanc mens humana amore diuino dulciter ē
inflammata. ¶ Quinto q2 per hanc humana
natura quo ad oēs effectus est total'r restaura
ta. ⁊ hoc est q̄ dicit qui .s. filius factus est: nō
dicit natus: vt notet q̄ non mō naturali nat⁹
est: sed quasi artificiali: q2 de sola muliere arti
ficio spūs sancti factus est inq̄ ei ad honorem
⁊ vtilitatem nostram. ⁊ hic ex semine Dauid
quia de Maria que fuit de stirpe Dauid. Et
hoc dicit: ꝓpter regiam dignitatem factus in
quam ẜm carmen: nō ẜm deitatem. vt iam fit
vnus dei filius ⁊ hois ihs xp̄s: vt dixit Am.
¶ Scđa ↄcl'o est: q̄ aduentus christi fuit eter
naliter p̄destinatus: q2 tota trinitas ab eterno
preordinauit: vt secunda p̲sona in tp̲is pleni
tudine mitteret'. Et h̄ quadruplici rōne. vide
supra in p̄n°. Hic occurrunt aliqua notabilia
¶ Primum est videre q̄ sit predestinatio.
Et dicitur q̄ est gratie preparatio: qua ab eter
no deus hoi christo ⁊ cunctis: quos presciuit
cōformes fieri imaginis filij sui bona sine me
ritis p̄parauit. ¶ Scđm est q̄ predestinatio
spāliter iniusta importat ex p̲te dei gratum dei
bene placitum: q̊ ordinauit aliquem ad gratiā
ab eterno: q2 ex hoc dicitur p̄destinatus: quia
ad gratiā grato dei beneplacito ordinatus.
Sz deus ⁊ tota trinitas grato beneplacito na
turam humanā ordinauit ad gratiaz vnionis
⁊ ad gratiam habitualē. ⁊ ideo christus ẜm q̄
homo predestinatus fuit: vnde Aug. eundez
sane ipsum: qui ẜm carnem factus est ex semi
ne Dauid: predestinatum dicit filium dei in
virtute id est sola gratia: qua humana ei⁹ na-
tura vnita est verbo preelectum in virtute .i.
in potentia eodem cuz patre. ¶ Tertium est
q̄ non est p̄destinatus ẜm diuinam naturam
vt quid eniz predestinaret': cuz iam esset sine
initio ⁊ sine termino sempiternus. vnde Au
gustinus. Illud aūt predestinanduz erat: qđ
nonduz erat: vt sic suo tp̲e fieret: quemadmo
dum ante tp̲a predestinatum erat: vt fieret.
Et hoc est qđ dicit. Qui predestinatus est. q
scilicet filius dei ẜm q̄ homo p̄destinatus .i.
sola gratia non meritis p̄electus esset filius đi
idest vt ille hō esset filius dei non adoptiuus:
sed naturalis scilicet in virtute .i. in eadez po-
tentia cum patre. Hic ẜm Hylarium filius
origine: non adoptione. veritate: non nuncu
patione. natiuitate: non creatione.
¶ Tertia ↄcl'o est: q̄ non est dicendū q̄ chri-
stus sit filius spūs sancti: q2 ad hoc q̄ aliqđ sit

filius: requirit̃ q̄ hebeat partez ſubſtãtie a pa
tre: ⁊ partez a matre. Sed chriſtus ſm carnẽ
habuit ꝑtem ſubſtãtie a matre. ſ. carnem. ⁊ in
hoc aſſimilabat̃ matri: ⁊ non ſpiritui ſctõ. Et
ꝗtum ad diuinitatem: accepit ꝑtem ſubſtãtie
a patre. ⁊ nõ a ſpiritu ſctõ. Et in hoc aſſimila/
batur patri: ⁊ nõ ſpiritui ſancto. Igitur ⁊c.
¶ Patet tamen incarnatio verbi ſpũi ſancto
appropriari. vnde Mat. p̊. dicit̃. Qd natum
eſt in ea: de ſpiritu ſancto eſt. Et in ſymbolo.
Maxime ſapie caritatis ⁊ clementie maxime
eſt appropriãda illi ꝑſone: ꝑ quam omnis p̄
ſumptio erronea excludit̃. ⁊ per quaz veritas
ꝯceptionis magis manifeſtat̃. Sed huiuſmo
di eſt ꝑſona ſpiritus ſancti. Igitur ⁊c. Minor
patet. Maior probatur: que eſt bimembris.
Ideo p̊ oſtendit̃: q̄ per hoc q̄ incarnatio ſpi-
ritus ſancti approꝑiat̃: excluditur ſuſpicio vl̃
p̄ſumptio erronea circa incarnationem: q2 in
cõceptione hoĩs de patre ⁊ matre naturalr̃ eſt
carnalis copula ⁊ feda ꝯcupiſcentia. Sed hec
penitus excludunt̃ a ꝯceptione: q̃ fit per ſpũz
ſanctuz. ¶ Scdo q2 ex h̄ q̄ incarnatio appro
priatur ſpiritui ſctõ: veritas ꝯceptionis mani/
feſtatur. Sicut oẽs mulieres ꝯcipiunt ꝑ amo
rem: ſic ⁊ beata virgo. ¶ Sed differentia eſt
q2 cetere mulieres cõcipiunt per amorez viri.
ſeu per delectationem carnalẽ: que conſiſtit in
virtute generatiua. Sed iſta cõcepit per amo
rem diuinuz. Hugo. n. dicit. Quia amor di
uinus tam ſinglr̃ in eius mente nõ habuit ſo/
cium: ideo eius partus nõ habuit exempluz.
Et hoc eſt qd dicit. Scdm ſpũm ſctificationis
id eſt per oꝑationem ſpiritus ſcti. Qd enĩz in
ea natuz eſt ⁊c. Ex reſurrectione mortuoꝝ. i.
ex reſurrectione ſpũali aĩarum mortuaꝝ mor
te peccati. Que ſunt dñi ihu chriſti: q2 ipſe ſo/
lus: ⁊ non alius poteſt eos ſuſcitare.
¶ Quarta ꝯclo eſt: q̄ chriſtus liberalr̃ contu
lit nobis plenitudinẽ oĩum gratiaꝝ. Joh. p̊.
De plenitudine eius oẽs accepimus gratiã.
¶ Et nota q̄ illud plene haberi dicit̃: qd ſm
omnes differentias: ⁊ modos: ⁊ effectus ſuos
habetur. Et ſm hoc xp̃s gratie plenitudinez
habuit. Eſt. n. plenitudo gratie triplex. ſ. ſuf/
ficientie: vt in Stephano. Spiritualis prero
gatiue: vt in beata virgine. Et ſuperabundã
tie: ⁊ illa fuit in chriſto. ¶ Ratio eſt: q2 in illo
oportebat eſſe gratiã ſuꝑabundantie: cuiꝰ gra
tia redundabat in alios. Sed gratia chriſti fu
it huiuſmodi: vt pz in ſimili de luce. Videmꝰ
enim q̄ aliqd habet lucez corporalẽ in tm̃: vt
luceat: ſic q̄ alia illuminat: ⁊ illuminata facit.
Aliqd aũt vt omnis illumĩatio ab eo fit: ſicut
de ſole. Ita eſt de gratia chriſti: q2 ipſe habet
gratiam: per quaz in ſeipſo perfectus eſt: ⁊ ex
ipſo in alios redundat: ⁊ eoꝝ in quos redun/
dat: quoſdã facit cooꝑatores dei: vt ipſi ꝑ mi/
niſterium alios ad gratiam adducant: vt dici
tur p̄ᵃ corin. 3. Et iterum ex ipſo in omnes re
dundat. Et hoc eſt q̄ dicit, per quem. ſ. xp̃m
talem ⁊ tantam accepimus gratiam. ſ. cum oĩ
bus fidelibus. i. remiſſionez peccatoꝝ. ⁊ alia
dona ſpũalia gratis nobis data. ⁊ apoſtolatũ
ſolum cum aplĩs. ſ. auctoritatem ⁊ legationez
predicendi. Hic ꝯgrue non tm̃ modo apoſto
latum dicit ſe accepiſſe: ne ingratus exiſteret
gratie: per quam illi peccata dimiſſa ſunt xp̃i
in oĩbus gentibus: q2 factus eſt ſolicitudo oĩ/
um eccliaſticoꝝ. Ad quid? Ad obediendum:
vt faciã ego cum alijs aplĩs obedire fidei xp̃i.
Et hoc ꝓ nomine eius. ſ. chriſti. vice eiꝰ: quia
eius vicarij ſumus: vel ꝓ noĩe eius dilatãdo:
id eſt ꝓ gloria eius: nõ noſtra. In qͥbus ⁊ vos
habitantes Rome. Eſtis vocati: per gratiaz
Et in timore: ⁊ inſpiratione ieſu xp̃i. i. a ieſu
chriſto: q eſt oĩum ſalus. ¶ Et nota q̄ hic oc/
currunt alique veritates de gratia chriſti.
¶ Prima eſt q̄ accipiendo gratiam collataz
pro habitu: ſic gratia vnionis ⁊ gratia ſingu/
laris perſone: ⁊ gratia capitis non eſt realiter
alia ⁊ alia. Sed ſolum differunt ꝑ diuerſos re
ſpectus. Nam gratia ſingularis ꝑſone in xp̃o
eſt qdam habitus faciens aĩam chriſti deifor/
mem: ⁊ diſponens eam ad dei aſſimilationez
Gratia autem vnionis accipitur tripliciter.
¶ Vno modo ꝓ illo qd eſt effectiuũ talis vni
onis: ⁊ ſic eſt idem quod diuina eſſentia.
¶ Scdo modo pro diſpõe ad talem vnionẽ
⁊ ſic eſt quidaz habitus. ¶ Tertio modo pro
ipſa vnione iam gratis facta: ⁊ ſic noĩat ipſam
relationẽ. Sic gratia capitis põt accipi triplr̃.
¶ Vno modo ꝓ illo quod eſt p̄nᵐ effectiuũ
influens ſenſum ⁊ motum in aĩa chriſti. ⁊ ſic
eſt idem quod eſſentia diuina. vnde per motũ
intelligitur dilectio per ſenſum cognitio.
¶ Scdo mõ ꝓ illo quod diſponit per modũ
meriti ⁊ reꝑationis ad talem influentiaz: ⁊ ſic
eſt habitus qdem in aĩa chriſti. ¶ Tertio mõ
pro iſta gratuita p̄ſidentia: quam deus gratis
fecit: dum verbum ſuum nobis caput fecit: ⁊
prepoſuit. ¶ Iſta tria primo modo ſumpta:

sunt idem' qđ essentia diuina: sed dr̃unt soluz
penes ꝯnotata: q: gratia vnionis ꝯnotat effe/
ctum circa christum. Sed gratia capitis circa
membra xp̃i. ¶ Scđa est ꝙ talis gratia est ple
na ⁊ perfecta. Ratio est: q: q hẽt alijs inferre
gratiã: oꝫ ꝙ sua gratia sit plena ⁊ ꝑfecta. Sꝫ
christus hẽt nobis gratiã inferre. Igitur ⁊c.
¶ Tertia est ꝙ talis gratia excedit gratiã alio
rum in infinitũ. Ratio est: quia inter talẽ gra
tiam ⁊ alioꝝ nulla est ꝓpor a'ls sequeret̃ ꝙ
aliqua pᵃ in tm̃ posset ꝓficere: ꝙ eẽt capax vni
onis cum verbo: qđ falsuꝫ est. ¶ Item q: ex
cedit meritũ alioꝝ in infinitum. qđ pꝫ: q: nul
lius creature meritum sufficiebat ad redimen
dum infinita milia hoïum: si actu fuissent: sicͭ
meritum christi. vnde Joh. 3. dicit̃: ꝙ nõ dat
deus spũm ad mensuram. Et Aug⁹. dicit: ꝙ
non habuit gratiam ad mensuram.

¶ In vigi. natiuitat̃ xp̃i. Sermo de euãgᵒ.

C Um esset de
sponsata mater iesu Maria
Joseph. Mat. p̊. ꝭm ꝙ dicit
Anselmus in li. de con. vir.
Nempe decẽs erat: vt ea pu/
ritate niteret virgo: q̃ maioꝛ neq̄t sub deo itel
ligi: q: deus pater vnicũ filium: quẽ de corde
suo equalẽ sibi genitũ tanꝗ̃ seip̃m diligebat:
sibi dare disponebat: vt natur'lr eẽt vnus idẽ
qꝫ cois, dei: patris ⁊ virginis fili⁹. ⁊ quã ipse
filius substãtial'r facere sibi matrẽ eligebat: ⁊
de qua spũs san. volebat ⁊ oꝑaturus erat: vt
ꝯciperet̃: ⁊ nasceret̃ filius ille: de q̊ ipse ꝓcede
bat. Ideo euãgelium h̄ circa ꝯceptum ⁊ ꝑtuꝫ
ponit duo aduertenda. ¶ Primũ est de ꝯce/
ptionis eius admiratione: quã fert nostre mẽ
tis fluctuatio. ¶ Scđm de eius conceptionis
certificatione: quaꝫ confert angelica salutatio
cum dicitur. Ecce angelus.

Primum ꝑncipale.

C Irca primuꝫ vbi agitur de virginis
ꝑtus admiratione. sunt septẽ ꝯᵒnes.
¶ Prima ꝯᵒ est videre dr̃iam inter spõsalia
⁊ matrimoniũ. Nam spõsalia sunt mẽtio ⁊ re
ꝓmissio futuraꝝ nuptiaꝝ: vt hẽtur. ff. e. l. i.
vñ spõsalia dicunt̃ a spõdendo. i. ꝓmittendo.
Nã moris fuit stipulari ⁊ spõdere veterib⁹ si
bi vxores futuras. vñ spõsi ⁊ sponse appellaᵒ
est. Sꝫ matrimoniũ est ꝯiũctio maris ⁊ feie.
indiuiduã vite ꝯsuetudinẽ retinẽs: diui ⁊ hu
mani iuris coïcatio: vt de. ff. de ri. nu. Coniũ
ctio ꝯponit̃ de vtriusq; mẽtis ⁊ cordis vniõe
maris ⁊ feie dicit̃: q: in eodẽ sexu nõ põt eadẽ
Nã nuptie ꝑter ꝯmixtionẽ sexuũ: non hñt in
se xp̃i ⁊ eccl'ie sacramẽtuꝫ: vt hẽtur. 27. q. 2ᵃ.
Cum societas. dicit̃ etiã maris ⁊ feie in singu
lari ⁊ nõ in plu. q: vnus masculus pl'es feias
nec vna feia plures masculos ducere dꝫ. In/
diuiduã dixit: q: eiusdẽ debẽt esse ꝓpositi: vt
nunꝗ̃ diuidant̃. Nõ igit̃ dꝫ disrũpe ꝯiugalis
vnitatis ꝯpagem: vt habet̃. 30. q. 5ᵃ. q̃i quan
doq; feie. Diuini aũt iuris coïcatio dicit: q͂a
debẽt esse eiusdẽ secte: q: si sunt dispis cultus
nõ ꝯ̃hunt: imo matrimoniuꝫ ꝯ̃ctum dissoluũt
vt habet̃. 28. q. 1. §. ex hijs. Humani etiã iu/
ris dicit̃: quia ꝭm legeꝫ humanam contrahen
dum est: vt vxoꝛ sequat̃ foꝛum viri.
¶ Scđa ꝯᵒ est: ꝙ ꝭꝫ hec dicta: int̃ Joseph. s.
⁊ virginẽ fuit veꝝ matrimoniũ. Cui⁹ duplex
est rõ. ¶ Prima rõ est: q: vbicũq; sunt dona
matrimonij: ibi est veꝝ matrimoniuꝫ. sꝫ inter
istos fuerũt. Igit̃ ⁊c. Maioꝛ ⁊ minoꝛ ꝓbant̃
27. q. 2. c. Omne. vbi dr̃ ꝙ ibi fuit ꝓles xp̃s
fides: q: nullũ interuenit adulteᵐ sacraᵐ. q:
nullũ diuortiũ. ¶ Scđo sic. Illđ decuit i vir
gine gl'iosa: qđ fuit tã m'ltiplicantiuꝫ boni ho
nesti. Tale aũt fuit mr̃imoᵐ marie cũ ioseph
g̊ ⁊c. Probatio minoris ꝑ Ambro. d. vt eẽt
testis v̄ginitat' eius. Et ne infamaret̃ ip̃a vir
go cũ ꝑtus inupte etiã dãnaret̃ in lege: ⁊ vt ob
sequeret̃ ꝑuulo in egypto eunti ⁊ redeũti. Ad
h̄ est ẽt auctoritas canõis. 27. q. 2. c. i. vbi dr̃:
ꝙ btã virgo ꝯ̃xit matrimoᵐ cũ ioseph. ⁊ nihi
lomin⁹ ꝓponebat in v̄ginitate ꝑmanẽ. vñ di
xit. Quõ fiet istđ ⁊c. Ad qđ dr̃ ꝙ btã v̄go ꝓ
posuit se ꝭuaturã votũ v̄ginitat̃ in corde: sed
nõ exp̃ssit ore: subiecit. n. se dispõni diue: duꝫ
ꝓposuit se ꝑseruaturã v̄ginẽ: nisi ds alr̃ reue
laret. Cõmittens g̊ v̄ginitatẽ suã diue dispõi
ꝯsẽtit i carnalẽ copl'aꝫ: nõ illã appetẽ: sꝫ diue
ĩspiratõi i vtroq; obediẽᵒ. vñ dr̃. Cũ eẽt d. ⁊c
¶ Alia ꝯᵒ est: ꝙ btã v̄go vere vouit v̄gini
tateꝫ. Nã v̄gitas q̃ deo dat̃: est ꝭm Aug. di
gnioꝛ ꝑ votũ. vñ in li. de vir. Uirginitas deo
placet: nõ q: v̄gitas: sꝫ q: deo dicata honorat̃
Cuꝫ igit̃ decuit deũ nasci de v̄gine: de v̄gie
dignissima decuit: q̃ ẽt añ ꝯceptõeꝫ saluatoris
v̄ginitateꝫ voueret. vñ Aug. Btã v̄go pro
posuit se ꝭuaturaꝫ in corde v̄ginitateꝫ: sꝫ ip̃i⁹
votuꝫ nõ exp̃ssit ore. Postea vero cum viro
ex vtriusq; ꝯsensu expressit: ⁊ vterq; cum vir
ginitate permansit.

¶ Tertia ɔclusio est: ꝙ beata virgo cuꝫ viro
votū virginitatis potuit vere ɔtrahere. Isto
modo matrimoniū est ɔsensus in carnaleꝫ co
pulā altero ɔiugum petente. Si ergo ɔstaret
ꝑ reuelationē ipsi femine: ꝙ nūꝙ̃ vir ab ipsa
debitū peteret. Cuꝫ vero voto posset stare ve
rum matrimonium: qꝛ nunꝙ̃ carnalis copu-
la sequeretur: ⁊ ita fuit in ꝓposito: qꝛ virgini
gloriose fuit reuelatū ꝙ nunꝙ̃ Joseph ab illa
peteret debitum: ⁊ forte etiā ipsi Joseph: cum
dicatur a multis: ⁊ spāliter a Jheronymo ɔtra
Claudiū ꝙ ipse virginitatē vouerit sicut ipsa
qꝛ matrimoniū fit ꝑ ɔtractuꝫ ⁊ ɔmutatuꝫ: quo
alter acquirit potestatem ⁊ dñiuꝫ in corpus al
terius: modo dñium pōt ab eius vsu separari
ꝑpetuo: extra de verboꝝ significatione: Exijt
qui seminat lib. 6. Potuit ergo Joseph habe-
re dominiū in corꝑe virginis: ⁊ ecōuerso: ⁊ tñ
ꝑpetuo abdicare: ⁊ hoc est qḋ dicit: Cum esset
desponsata ⁊c.

¶ Quarta cōclō est: ꝙ beata virgo fuit vera
mater christi: vel tota mater: ⁊ hoc ꝑ Dam. d.
Qḋ generatio vere terminat ad suppositum
sed in xp̃o fuit vere suppositū: ergo genera-
tio virginis terminabatur ad illud: ⁊ per ɔñs
ꝙ fuit vera mater: de quo Luce. ꝑ. Ecce con
cipies ⁊ paries filium: Et Joh. 12. Uidens
Jesus matrem ⁊c. Qḋ aūt fuit tota mater pꝫ.
Nam alie matres: lꝫ sint vere matres non tñ
sunt tote matres: qꝛ pater in gnātione filij pa
trem hꝫ. Ipsa. n. vera ⁊ tota mater fuit: qꝛ to-
ta substantia corporis xp̄i de ipsius visceribus
fuit sumpta. vnde dr̄ Jhe. 13. Nouum faciet
de⁹ suꝑ terrā. Mulier circūdabit viꝝ. Qḋ si
exponit̄. Solet homo circūdare qḋ suū ꝓpri-
um est: ⁊ non alienū. Cetere matres in vtero
puerum suū nō circundederunt: qꝛ caro nō fu
it tota ipsaꝝ: sed ibi est de alieno semine. s. pa-
terno. Uirgo aūt xp̄m circundedit: qꝛ in eius
corpore nihil de alieno fuit: sed tota virginis
fuit caro: ⁊ hoc est ꝙ dicit Maria mater Jesu
.i. saluatoris: qui non est purus homo: sꝫ ds
homo. Alias. n. saluare non potest.

[Q]uinta ɔ° est: ꝙ spiritus sanctus beatam
[vir]ginem quadā spāli sanctificatione habilita
uit ⁊ dignificauit: vt merito fieret digna ma-
ter dei ⁊ xp̄i. Nam spiritus sanctus in beata
virgine ꝑfectionem duplicem fecit. ¶ Unaꝫ
quidem quasi preparatoriam ad xp̄i ɔceptiōeꝫ
que non fuit ab aliqua impuritate culpe vel fo
mitis. sed mentē eius magis in vnū colligēs
⁊ a multitudine sustollens ex abundantia gra
tie descendētis in ipsaꝫ ꝓstitit ei: vt talis esset
dispositio virium aīe in ipsa: ꝙ inferiores vi-
res nunꝙ̃ se opponerent arbitrio rationis: ita
ꝙ quātū ad hoc gr̄a sctificatiōis habuit ī virgi
ne viꝫ originalis iustitie: q̄ eā fecerat īpeccabi
leꝫ sustollēs fomitis ꝓnitateꝫ. ¶ Aliaꝫ vo ꝑ
fectioneꝫ operatus est in ea spiritus sanct⁹ me
diante conceptione xp̄i qḋ fuit opus spiritus
sancti. s. ꝙ repleuerat eam oī abundantia ple-
nissime gratiarū: Et h̄ significat̄ Ezech. 47.
vbi dicit̄: Ecce gloria dei: israhel egrediebat̄
ꝑ viam orientalem. i. per beatam virginem ⁊
terra splendebit. i. caro eius a maiestate eius:
scilicet xp̄i. Et hoc ꝑꝑ redundantiam gratiaꝝ
in ipsaꝫ: ⁊ hoc est qḋ dicit. Anteꝙ̃ conuenirēt
s̄m Rab. Anteꝙ̃ nuptiaꝝ solēnia celebrarēt
vel cōmuni cohabitatione simul cōmorarent.
Inuenta est. s. a Joseph ex timore ventris ha-
bens in vtero. i. grauida: ⁊ illud erat de spiri-
tu sancto ꝑ oꝑationē spiritus sancti. ¶ Et nō
ꝙ xp̄s dicitur ɔceptus de spiritu sancto q̄dru
plici ratiōe. ¶ Primo ꝑꝑ ostensionē eximie
caritatis: vt. s. ostendatur: ꝙ ineffabili dei ca-
ritate: verbū dei factum est caro. ¶ Secundo
propter ostensionem gratie absq̃ meritis: vt
per hoc ꝙ dicat̄ ɔceptus de spiritu sancto ostē
datur ꝙ fit ex sola gratia: quā nulla merita ho
minum p̄cesserunt. ¶ Tertio ꝑꝑ virtutē oꝑa
tionis: qꝛ. s. operatione ⁊ virtute spiritus san-
cti ɔceptus est. ¶ Quarto ꝓpter motiuū con
ceptiōis: qꝛ s̄ꝫ Hug. in eius corde amor spi
ritus san. mirabilia faciebat.

¶ Sexta ɔclō est: ꝙ Joseph cognoscens vir
ginem imp̄gnatam oꝑatione spiritus sancti:
vel per inspiratiōem: vel ꝑ reuelatiōem ange
licam: vel ꝑ spiraculum: qꝛ vultus eius mira
biliter irradiabat: vel s̄m Criso. omnib⁹ ar-
gumētis: q̄bus fornicatio mulieris intelligi ⁊
argui solet deficientibus: sola remanebat apḋ
eum suspicio gratie dei. Unde magis crede-
bat castitati eius q̄ꝫ vētri. Plus gratie: q̄ꝫ na
ture. Ideo ex quadam humiliatione ⁊ reuerē
tia: voluit occulte eam dimittere: qꝛ non repu
tabat se cum ea stare vel conuersari dignum.
Hoc etiam pꝫ: qꝛ Crisosto. ⁊ Orige. dicunt
ꝙ non dubitans esse magnum mysteriū: ve-
rebatur eam contingere indignuꝫ se reputās
Joseph autem vir eius cum esset iustus ⁊ nol
let traducere. i. in coniugē accipere: voluit oc-
culte dimittere eam se humiliando: reputans

se indignum. vnde ſʒ Criso^m. Possibilius
putabat mulierē sine viro ꝯcipere q̄ȝ Mariā
peccare. Secunduȝ principale.

C Irca secunduȝ: vbi agitur de conce-
ptionis certificatione: quā contulit an
gelica annūciatio cū dicit. Hec autē
eo cogitante. Ecce angelus domini: vbi sunt
quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯclō ē: ꝙ sicut ex textu euangelij:
pȝ: videtur dubitasse: ⁊ ideo angelus dicebat
Noli timere. vnde dicitur: Lȝ non essȝ suspe
cta de crimine: tamen Joseph non erat plene
securus: ſȝ inter duo fluctuabat eius animus.
Ideo mediāȝ viam eligens voluit occulte di-
mittere eaȝ: timens eaȝ tenere: q2 grauida: nō
audens traducere: q2 sancta. Permisit auteȝ
deus illuȝ aliquantulū dubitare: vt nos pleni
us certificaremur. Et ideo subditur. Hec au
tem eo cogitante. i. deliberante quid ageret:
vtꝝ eam in coniugem duceret: cum eaȝ incul-
pabilem sciret: An eam occulte dimitteret: q2
modum ꝯceptionis cum esset insolitus ⁊ sup-
naturalis penitus ignoraret. Per qd̄ etiā do
cemur ꝙ in dubijs ⁊ in incertis non est agen-
dum precipitanter: sed diu deliberandum.

¶ Secūda ꝯclusio est: ꝙ ꝑpter sex rationes
angelus apparuit Joseph. Prima est ſȝ Cri
so. ne iustus ignorans faceret rem iniustaȝ iu
sto proposito. Naȝ in re incerta melius est: vt
impius euadat: q̄ȝ ꝙ innocens moriatur: quia
reus si semel euaserit potest iteꝝ perire: inno
cens vero si semel perierit nō potest reuocari.
¶ Scd̄o ſm eundeȝ ꝑpter honorem matris
Nam si dimissa fuisset: ⁊ si non apud fideles
saltem apud infideles turpi suspicione nō po-
terat carere. ¶ Tertio vt sciens Joseph san-
ctaȝ ꝯceptionem eaȝ diligentius custodiret: q̄ȝ
prius. ¶ Quarto ſm glo. ne vlterius preme
ret dubietas quā equitas ꝯmendabat. Non
autem ante conceptionē certificatus est. Sed
postq̄ȝ dubitauit: ⁊ dubitando deliberauit: ⁊ ħ
ad maioreȝ certitudineȝ ⁊ facti euidentiā: nec
etiam Maria dubietatem istā perpendens:
ipsum Joseph presumpsit erigere: q2 forsan ti
muit ꝙ sibi nō crederet de se testificanti: ma-
xime cum res ista iam insolita ⁊ icredibilis vi
deretur. ¶ Quinto: q2 non decuit ipsaȝ in ꝑ-
turbatione relinqui: que dominū gaudij in se
ꝯtinere debebat. ¶ Sexto q2 eius assensus
ad hoc opus requirebatur tanq̄ȝ dispositio p̄-
uia. Sed nemo inclinat ad illud assensum qd̄
penitus ignorat: ideo ꝯgruum fuit sibi conce
ptionis moduȝ per angeluȝ p̄nunciari: ⁊ hoc
est qd̄ dicit. Ecce angelus domini apparuit.
Credenduȝ est ꝙ idem angelus fuit de supre
mis: q2 iste incarnationeȝ sciebat quam iferio-
res ignorabant. Itē inferiores mittūtur a su-
perioribus: ⁊ supiores a deo. Sed iste in mē
te a deo missus fuit. Luce. primo.

¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ hec angelica appari-
tio non fuit manifesta ſȝ occulta: q2 in somnis
q2 ſm Crisosto. cōueniens fuit: vt sicut deus
Adam dormienti creauit vxorē. Ita Joseph
dormienti assignaret coniugē: vel de assigna
ta certificaret. ¶ Scd̄o: vt ſȝ Aug. Sopitis
sensibus exterioribus: facilius celestia capet.
¶ Tertio: q2 Joseph fidelis erat. Et ideo nō
indigebat visione sensibili. Pastores autem
⁊ Zacharias q2 minus credebant: corporali vi
sione indigebant. Maria aūt si nō ꝑpter hoc
tamen ex alio. s. vt angelo responderet: ⁊ ab
eo inquireret ⁊ cōsensum suum sibi exprime-
ret: ⁊ hoc est qd̄ dicit: Apparuit ei in somnis
di. Joseph fili dauid. Nota vt dicit in libro d̄
spiritu ⁊ anima de quatuor generibus somnio
rum: omnium que sibi videre videntur qua-
tuor sunt genera: videlicet oraculuȝ: visio: sō-
nium: ⁊ fantasma. Oraculum est: cum in sō-
nis apparens aliqua grauis persona: vt ange
lus vel sacerdos. Per eos deus euenturum
quid aperte: vel non euenturum facienduȝ vl̄
euitandum denunciat. Visio: cum quis pro-
spicit illud quod viderat eodem modo quo ap
paruerat euenire. Somnium est: quando il-
lud quod vigilanteȝ fatigauerat ingerit se dor
mienti. Fantasma est: quando dormire vix ce
pit homo: ⁊ adhuc vigilare se existimat: aspice
re videtur irruentes in se formas discrepan-
tes: quod non est nisi quedam fumositas a sto
macho vel a corde ad cerebrum ascendens: ⁊
ibi vires animales comprimens. Etiaȝ dicit.
Noli timere: excludens in Joseph timoreȝ he
sitationis. Sequitur. Accipere Mariam con
iugem tuam: ⁊ hoc dicitur ex prima dispensa-
tione vel ex cōiunctione animoꝝ nō corpoꝝ.
¶ Quarta conclusio est videre quomodo bea
ta virgo meruit xp̄m concipere. Ubi est scien
dum ꝙ triplex est meritum: scilicet meritū con
grui: quando. s. aliquis disponit se ad recipiē-
dum gratiaȝ quantuȝ potest: scilicet per contri
tionem ⁊ ꝯfessionem. Si autem hoc continu-
at: tunc per aliquod instās illius tēporis me-

retur accipe gratiã de ꝯgruo. Aliud est meri
tum digni. s. quãdo aliquis iustus orat ꝓ aliq̊
tunc dignuꝫ est eo ꝙ est iustus: vt alteri impe
tret gratiã. ℭ Tertium est meritũ de ꝯdigno
sicut q habet gratiã: mereť ⁊ gľiam: qꝛ propoꝛ
tio est inter gratiam ⁊ gľiam. Tunc dico p̃mo
ꝙ btã virgo ante angelicã visitationem meru
it xp̃m ꝯcipere de ꝯgruo. Probo: qꝛ fuit puel
la castissima: humillia ⁊ benignissima. Qua-
re ⁊c. ℭ Secundo dico ꝙ post angelicam visi
tationem ⁊ sp̃ussancti supuentionem: btã vir
go meruit chꝛistum ꝯcipere de ꝯdigno. Pro
bo: qꝛ tunc fuit repleta tanta gratia: ꝙ fuit di-
gna cõcipe chꝛistum. unde ẽt dicit de ea in col
lecta. Et vt dignum filij tui hitaculum effici
mereretur. Quare ⁊c. ℭ Tertio dico ꝙ bea
ta virgo de digno nõ meruit ꝯcipere chꝛistuꝫ
Cuius ratio est: qꝛ ibi dꝫ essẽ ꝓportio equali-
tatis: Sed concipe chꝛistum ⁊ esse matrem fi
lij dei: ⁊ ꝙ deus fieret hõ: in ea excedit meritũ
cuiuscunqꝫ creature. Et h̾ est qꝺ dicit. Quod
natum est in ea. s. de congruo vel de ꝯdigno:
de spiritu sctõ est. Et h̾ nõ digne in pte sui: qꝛ
nõ cadit sub merito creature. sed ꝯdigne ex oꝛ
dinatione diuina: q̃ sic oꝛdinauit: qꝛ dicit an-
gelus. Pariet aũt filiuꝫ: vbi ostendit celebrã
dam germinationem: qꝛ pariet filium: non so
luꝫ sibi: sed oĩbus nobis. Ysa. 9. Paruulus
natus est nobis: ⁊ filius datus est nobis. ⁊ vo
cabis nomen eius Jesum: vbi ostendit sacre
ꝓplis nominationẽ. vnde dicit. Vocabis: nõ
imponeſ: qꝛ ab eterno impositũ est: vt saluatoꝛ
vtriusqꝫ serus noĩaretur. Ipse. n. sal. fa. Ec-
ce clementia: pplꝫm suum. s. fide foꝛmatum in
eum credentẽ. A pctis eoꝝ. s. oꝛiginalibus ⁊
actualibus: ⁊ a penis debitis ꝓ eisdẽ. Pec-
cata enim nostra ipse tulit in coꝛpoꝛe suo sup li
gnuꝫ. Prima Pe. 2. ℭ Nota hic ꝙbꝰ ini
tiauit salutem in incarnatõe: explicauit in con
uersatione: publicauit in p̃dicatione: cõsuma-
uit in passione: demõstrauit in resurrectione:
intrauit in ascensione: ⁊ ꝯfirmauit in sp̃us san
cti missione. Quod nobis ⁊c.

ℭ In p̃a missa nat̃. in galicãtu. Sermo. 14

Arissime ap
paruit gratia dei saluato-
ris nr̃i oĩbus hoĩbus ⁊c.
ad Tituꝫ. 2. Scd̃m ꝙ dic̃
apostolꝰ ad Ro. 3°. Oẽs
peccauerũt ⁊ egent gratia dei iustificati gratis
ꝑ grãꝫ ipsius: ꝑ redẽptiõeꝫ que est in xp̃o iesu
vnde dicit glo. Augu. Nempe vt iustificarẽ
tur hoĩs diuina gratia. Ueritas de terra. s. de
Maria nata est: vt posset pro iustificãdis illis
offerre sacrificiuꝫ passionis ⁊ crucis. ℭ Aplꝰs
igitur p̃senti epľa remouens ingratitudinem
docet nos monitioni acgescere: ꝓponẽdo no
bis triplex beneficiũ. ℭ Primo incarnatõis
ℭ Scd̃o infoꝛmatõis: ibi. Erudi. ℭ Tertio
passionis: ibi. Qui dedit ⁊c.

Primum principale.

Circa p̃mum vbi ꝓponit nobis bñfi
cium incarnatõis. Sunt tres ꝯ°es
ℭ Prima ꝯclõ est: ꝙ gratia gene-
raliter ⁊ specialr̃ dicitur adiutoꝛium diuinum
homini gratis impẽsum: indifferenter ad quẽ
cunqꝫ actum: sine quo nec possumus aliquid
efficere: nec durare in esse. Dr̃ etiã adiutoꝛiũ
diuinum specialiter: quo perueniat ad meriti
statum: Sed dicitur pꝛopꝛie adiutoꝛium diui
num: qꝛ sine deo nullus potest in bono perfi
cere: nec ad eternam salutem prouenire.
ℭ Ratio est: quia cum deus omnem creatu-
ram de nihilo produxit ad esse: ac per hoc cre
atura de se non habet esse: sed habeat aliunde
Et ideo suo semp pꝛincipio indiget: ꝙ nunqꝫ
influere cessat. ℭ Cum ergo homo existẽdo
sit in se defectiuus: et de se tendit in non esse:
ideo idiget semper diuino adiutoꝛio manute
nente ipsum in esse gene. ali: sed specialiter ad
hoc: vt se pꝛeparet ad donum superne gratie:
cum sit recuruus: indiget dono alterius gra-
tie gratis date: per quaꝫ humilis efficiatur ad
bona moꝛalia: que sunt bona ex intentione re
cta. ℭ Sed dicitur adiutoꝛium diuinum pꝛo
pꝛie inquantum pꝛeuenit aliquem ad hoc ꝙ fa
ciat opera meritoꝛia mercedis eterne: cum to
taliter sit debitoꝛ sui totius. Et ideo idiget do
no gratie gratis facientis: per quam deus sibi
condescendit: pꝛius acceptans suam imaginẽ
⁊ voluntatem. Quam operationem quia nul
lus potest facere: opus bonum deo placens:
nisi pꝛius placeat ipse: vt deus pꝛius ipsum
respiciat: ⁊ꝫ ad munera eius. Et ideo radix
meriti fundatur in ipsa. ⁊ hoc est ꝙ dicit. Ap
paruit gratia dei. i. filius: qui est deus per na
turam: vt dicit glosa.
ℭ Secunda conclusio est: ꝙ hanc gratiã chꝛi

flus nobis meruit. ¶ Ratio est: qꝛ christus
qui est mediatoꝛ dei ⁊ hominuꝫ: omnia de ni
hilo creans: ⁊ recreare debuit. Quare ⁊ defoꝛ
matum per vitium culpe: reformat per habitū
gratie ⁊ iustitie obligatum ad penam. absoluē
do per satisfactionem condignam. Hinc est
ꝙ nos reparat sustinendo pro nobis penam
in natura assumptam: ⁊ infundendo gratiam
reformatiuam. Que quantum continuat nos
sue originí: facit nos membra christi: ac per
hoc animam peccatriceꝫ: que fuit inimica dei:
prostibulum diaboli: ⁊ serua peccati. Faciat
sponsam Christi templum spiritus sancti: ⁊
filiam patris eterni. Quod totuꝫ fuit per gra
tiaꝫ saluatoris. Et ideo dicit. Saluatoris no
stri dei. s. per gratiam apparentis in carne.
Abacuch. 2. Apparebit in finem: ⁊ non mēti
etur ⁊c. ¶ Nota tamen ꝙ tria possent facere
difficultatem: dicendo ꝙ christus non posset
mereri. videlicet status beati: status impecca
bilis. ⁊ qꝛ nec potest sibi mereri. ¶ Primuꝫ
non impedit: quia christus fuit vere viatoꝛ ⁊
comprehensoꝛ. ⁊ quia vere subiectus glorie.
quo ad supioꝛem portioneꝫ rōnis: ⁊ vere sub
iectus miserie: quo ad corpus ⁊ appetitū sensi
tiuum. Et vt coiter dicitur: quo ad inferioreꝫ
portionem. ⁊ ideo qꝛ verus viatoꝛ potuit me
reri. ¶ Scd̄m etiam nō impedit: qꝛ ad h ꝙ
vere mereatur: nō requiritur ꝙ possit peccare
Sed sufficit ꝙ sit natura talis: que de se po
test in oppositum. tamen ex motu gratie quo
semper agit: determinat̄ ad bonum. ⁊ sic erat
in voluntate dei. Et ideo non obstante huma
na natura a deo assumpta. licet fuerit impecca
bilis: adhuc potuit tamen mereri. Sed de ter
tio dico: ꝙ non potuit sibi mereri gloriam: qꝛ
iaꝫ erat in termino. Nobis aūt potuit mereri
¶ Tertia conclusio est: ꝙ christus mediante
hac gratia dicitur caput vniuersalis ecclesie.
⁊ hoc per prolixitates capitis ad corpus.
¶ Primo quia est altioꝛ in situ dignitatis.
¶ Scd̄o in ip̄o sit sensus cognitōis ⁊ amoris
¶ Tertio quia ab ipso fluunt oēs sensus. i.
motus dilectionis ⁊ amoris in mēbris eccl'ie.
¶ Quarto quia homines qui sunt in ecclesia
regit ⁊ dirigit ad actus: quibus mediantibus
peruenitur ad finem optatum. ¶ Quinto est
eiusdem nature cum ipsis. ⁊ sic est caput eccl'e
per gratiam vnionis: ⁊ per gratiam singu
laris persone. Nam gratia eius plena fuit
plenitudine superabundantie: quia redunda
bat in alios. ¶ Et nota ꝙ talis gratia collata
anime christi: excedebat aliorum sanctorū gra
tiam in infinitum. ratio duplex est.
¶ Prima est: quia inter gratiam Christi ⁊
aliorum sanctorum nulla est proportio: quia si
sic: tunc aliqua persona posset intantū mereri
ꝙ esset capax vnionis cum verbo. quod fal
sum est. ¶ Secunda ratio est: quia meritum
Christi procedens ex gratia eius excedit me
ritum angelorum in infinitum. Nam nulli
us creature meritum sufficiebat ad redimen
da infinita milia hominuꝫ si actu fuissent sicut
meritum Christi. Et hoc est ꝙ dicit. Omni
bus hominibus erudiens nos: idest ad vtili
tatem omnium. Et hoc intelligitur omnibus
sufficienter: sed predestinatis efficaciter.

Scd̄m principale.

Circa scd̄m vbi ꝑponitur nobis be
neficium informatōis: cum dicitur.
Erudiens nos ⁊c. Vbi sunt qua
tuoꝛ conclusiones.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ deus ꝑ hanc gratiā hꝫ
nos illuminare. sed impatiue: ꝑcipiēdo actus
illuminosos fidei firme scie ⁊ sapientie. Dici
tur autem gratia illuminare: qꝛ sicut in lumi
ne solis apparent athomi: sic in lumine gratie
apparent defectus nostri latentes. vnde Au
gustinus. Per rōnaleꝫ habilis est aīa illumi
nari ad cognoscendū deum supra se: ⁊ in se.
Et hoc est qd̄ dicit̄. Erudiens nos scilꝫ exem
plo vite: ⁊ verbo doctrine. Deutero. 8. Si
cut erudit hō filium suum: sic dominus deus
tuus erudiet te.
¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ tale lumen gratie osten
dendo impietatis turpitudinem: impiuꝫ facit
iustum: ip̄ꝫ a peccato cessare faciens.: ⁊ in vir
tutibus exercere. ¶ Ratio est. Naꝫ in omni
iustificatione impij: opꝫ ꝙ sit duplex motus li
beri arbitrij. Unus quo ꝑ desiderium tendat
in dei iustitiā: ⁊ alius quo detestet̄ pctūm. Nā
iustificatio impij est motus: quo humana mēs
mouet̄ a deo a statu peccati ad statum iustitie:
Oportet igit̄ ꝙ humana mens: se habeat ad
vtrunqꝫ extremoꝝ: ƀm motum liberi arbitrij
Sicut se hēt corpus localr̄ ad motum ad du
os terminos motus. s. ad terminum a quo: ⁊
ad terminuꝫ ad quem accedit. Sicut oꝫ quod
mens humana dum iustificat̄ per motū libe
ri arbitrij recedat a pctō: ⁊ accedat ad iustitiā.

Et hoc est qđ dicit. Ut abnegātes ꝛc.q.d.qꝛ
in lumine gratie vobis apparent pcti turpitu
do: ꝛ pena debita ꝓ eodem. Oportet vt sitis
abnegantes.i.fugientes impietatẽ turpium
actionum: ꝛ secularia desideria.i.affectiones
secularium hoium: que inducunt vos in cor/
ruptionem spūaliū desideriorū. Hec.n. duo
militāt contra salutem animarū.

¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ tale lumen gratie nō so-
lum iustificat impium: sed etiā excitat ad virtu
tutes. Nam maximū signum gratie est opera
ri virtuose. quod sine opibus non pōt fieri.
Unde deus ꝯferendo gratiā: causat virtutes
in anima. qbus meritorie poterit opari. vnde
apl's. Omnia possum in gratia: q̄ me ꝯfortat
vnde Augustinus dicit. Sicut oculus corpo
ris plenissime sanus: nisi candore lucis adiu/
tus fuerit: non pōt cernere: sic ꝛ hō perfectissi
me iustificatus: nisi luce gr̄e diuinitus adiuuet̄
recte non pōt viuere: sed iustificatio fit p grāz
Ad Ro.3. Justificati gratis p gratiā ipsius.
Ergo hō etiam hn̄s gratiā: indiget alio auxi
lio gratie ad h̄ ꝙ recte viuat. Et hoc est qđ di
cit. Sobrie in nobis. s. actōes nostras discre
te discernēdo. Juste quo ad ꝓximū vnicuiq̄
quod suum est reddēdo. Pie: quo ad deū. s.
suis iussionibus obediendo. Uiuamus: vitā
nostrā hijs virtutibus pficientes: in hoc secu
lo neq̄: ꝯstituēti nos inimicos dei. vn̄ Ber.
O secl'z neq̄: q soles tuos sic btificare amicos
vt dei facias inimicos: ꝛ idigs ꝯsortio btōrū.

¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ sic iustificatis ꝯfert cer
tam spem eterne retributōis. Nam s̄m magi
strū sniarū: spes est certa expectatio future be
atitudinis: veniēs ex dei gratia: ꝛ ex meritis
p̄cedentibus: cōferens securitatē. vnde psal.
In deo speraui: nō timebo qd faciat ꝛc. Et iō
dicitur esse anchora aiam p̄seruans: ne procel
lis temptationū a deo rumpat̄. Unde Aug.
dic̄. Si videris fluctuari in mari isto: noli ab
rumpi ab anchora anteq̄ intres portū. Flu
ctuat nauis in anchoris. sed nō longe a terris
ꝓijcitur: nec in eternum fluctuabit: si ad tem-
pus fluctuat. Et hoc est quod dicit. Expectan
tes tāq̄ certi. Btām spem. i. beatitudinē pa/
ratam. vbi nota ꝙ spes aliquādo ponit̄ pro re
quam speramus: vt hic. quādoq̄ ꝓ certitudi
ne glorie future: vt ad Ro.5. Probatio ve/
ro spei gloria. i. certitudo glorie future. Quā/
doq̄ ꝓ virtute: vt p̄a corin.13. Nunc aūt ma/
nēt fides: spes ꝛc. Quādoq̄ ꝓ motu virtutis

¶ Et nota ꝙ vbi est expectatio spei: ibi sunt
duo. s. intentio animi ad futurā beatitudinem
ꝛ pmanentia in loco spūali: qui deus est. Jo-
hannis.5. Manete in me: ꝛ ego in vobis.
Qui a deo per peccatum recedit: non h̄z expe
ctationem. que ad spem requirit̄. vnde subiun
gitur: Et aduentu glorie. i. manifestationem
gloriosam magni dei ꝛ saluatoris nostri iesu
Christi: qui. s. non in infirmitate: sed in maie
state veniet premia daturus s̄m merita.

Tertium p̄ncipale.

Circa tertiū vbi ꝓponitur nobis be
neficium passionis: cum dicit̄. Qui
dedit semetipsum pro nobis. Ubi
sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯclō est: ꝙ decens fuit humanum
genus reparari. ¶ Ratio est. Nam non de-
cet dinam clementiam totā posteritatē ꝓpter
vnius pctūm ppetue dānare. Sed h̄ factū fu
isset: si reparatio non fuisset.

¶ Scđa ꝯclō est: ꝙ talis repatio debuit fieri
p satisfactionem. Nam ordo diuine iustitie h̄
requirebat: vt nullum pctūm maneret impu
nitum: Sed non reparatio fuisset per satisfa/
ctionem: peccatum fuisset impunitum.

¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ ꝯgruū fuit ꝙ talis satis
factio fieret per illum: qui esset deus ꝛ homo.
¶ Ratio est: qꝛ sicut per vnum hoiem pecca-
tum introiuit in omnes hoies: ita in repatio/
ne gratia per vnum intraret in oēs. Sed hoc
non potuit fieri per vnum hoiem: qꝛ per vnū
hoiem non intrat gratia in alium. Igitur de-
cens fuit vt esset deus ꝛ hō. He tres ꝯclusio/
nes ꝯuenienter includunt̄ in h̄ ꝙ dicit̄: Qui
dedit semetipm ꝓ nobis. i. gratis sine meritis
per precij solutionē: ꝛ a culpa p mundationē.

¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ talis satisfactio debuit
fieri per mortem eius: qꝛ non pōt ꝯuenietius
solui debitum mortis: nisi p mortem gratuitā
Sed nos oēs eramus debitores mortis pro
pter peccatum Ade. vnde ipse dedit seipsum
in precium: non aliquam aliam creaturam: qꝛ
nulla creatura esset precium sufficiens ꝓpter
debitum insolubile pro nobis adhuc inimicis
Ad Ro.5. Cum inimici essemus: recōciliati
sumus p mortem filij eius: vt nos. s. obliga/
tos ꝛ venditos redimeret p sanguinis p̄ciū:
ab omni iniquitate tam originali q̄ actuali.
Greg.pe.3. Non corruptibilibus auro vel
argento redempti estis: sed precioso sanguine
vt mundaret per baptismalem regenerationē

In cuius signum in passione eius de latere
eius exiuit sanguis ⁊ aqua. Ut mundaret in
quit sibi populum acceptabilem. i. gratuz per
fidem ⁊ caritatem. Sectatorem bonorũ ope
rum. per bonam ↄuersationez. Prima Thi-
moth. 6. Sectare iustitiam: pietatem ⁊ fidem.
Hec loquere. s. que predixi de filij incarnatio
ne ⁊ passione. Loquere nescientibus: ⁊ exhor
tare scientes ⁊ negligentes ⁊c.

¶ In prima missa. Sermo de euangelio.

Exiit edictũ a Cesare Augusto ⁊c. Lu
ce. 2. Reparatio humani
generis fuit causa incarna
tionis verbi diuini: vt dicit
Damas. quia humanatio
verbi ꝓpter hoc facta est: vt natura que pecca
uit ⁊ corrupta est: liberaretur a corruptiõe: vt
sicut per hominem mors: ita per christum re-
surrectio mortuorum fieret. Ne ergo ignorã
tia seu negligẽtia redderet nos ingratos: ideo
euãgelista circa benedictã incarnationẽ ponit
sex considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationem: que
est de tẽporis opportunitate cuz dicit
Exijt edictum. Sunt tres ↄclõnes
¶ Prima ↄclõ est de temporis conuenientia
ꝙ natiuitas christi multum ↄueniebat. Nam
conueniens est amico necessitatem patiẽti sub
uenire. vnde qui tempore necessitatis desinit
subuenire: amicus nõ est. Prouerbioꝝ. 17.
Omni tempore diligit qui amicus est. Sed
quia peccator ꝓpter indigentiam ⁊ defectum
ponitur in tẽpore necessitatis: ⁊ diligit a deo:
quia ſꝫ Augm. Si deus peccatores nõ amas
set: de celo non descẽdisset. Et etiam deus cuz
sit summe misericors: promptissimus est mi-
seros a miseria liberare. Ideo congruebat eũ
humanari in tempore nostre indigentie: vt
nos saluaret. Hoc innuitur cum dicit. Exijt
edictuz ⁊c. vbi ↄgruitas tpis ostẽdit a tribus
¶ Primo in ꝑsona principis reipub. q̃ na
tus est tempore Octauiani Augusti. Et hoc
ꝓpter ↄuenientiã rei: vt per vniuersalem iu-
risdictionem Augusti designaretur vniuersa
le dominium christi: de quo in psal. Domi-
nabitur a mari vsqꝫ ad mare. ¶ Secundo si
cut ille auxit Romanam remp. sic ⁊ xp̃s eccle
siam. Et h̃ in quatuor. s. in gratia diuini amo
ris: in veritate diuine cõgnitiõis: ⁊ in merito
bone operationis: ⁊ in premio eterne retribu
tionis. ¶ Secundo in negocio rei geste: q̃
natus est tpe descriptionis seu professionis:
in quo designatur ꝙ ille nascebat hoc tpe: qui
electos ascriberet in eternitate. Et h̃ q̃druplr
¶ Primo ꝑ eternam p̃destinationem: per in
ternam vocationẽ: per gratie infusionem: ⁊ ꝑ
glificationem. Ro. 8. Quos predestinauit:
hos vocauit: hos iustificauit ⁊ magnificauit.
¶ Tertio a qualitate collate gratie: q̃ natus
est tpe pacis propter tria. ¶ Primo vt innu
eret se actorẽ pacis. vnde dicit rex pacificus.
¶ Scdo vt ostẽderet se auctorem pacis: quã
vsqꝫ ad mortem sectatus est. Psal. In pace
factus est locus eius. ¶ Tertio vt viam veri
tatis p̃dicatoribus prepararet. Ysa. 4°. Erit
via residuo pplo. vnde dicit. Exijt edictũ ⁊c.
id est gnãle mandatũ. Ut describeret vniuer-
sus orbis. s. imperio romanoꝝ subiectus.
Hec descriptio prima facta est a Cyrino pre
side Syrie. s. misso a Cesare Augu. in Sy-
riam tanquam preside ⁊ iudice.
¶ Scda ↄclõ est: ꝙ licet gratia dei omnibus
presto est sine ꝑsonaruz acceptione cum sit do
num dei supernaturale: a solo deo nature col
latum. requirit tamen dispositionem debitam
in recipiente. Nam videmus in agente natu
turali ꝙ agens naturale nõ introducit formã
nisi materia sit p̃parata. Et ideo alteratio pre
cedit introductionem forme substantialis: vt
contrarie dispositiones amoueant: ⁊ conueni
entes introducantur. Sic est in sp̃ualibus a
deo nõ infundit gratia in aiam: nisi p̃mo dis-
ponatur. Et h̃ fit mediante alteratiõe. s. vt af
fectiones ⁊ opationes ↄtrarie amoueant. Et
hoc est ꝙ dic. Et ibant oẽs in ciuitatẽ suã ⁊c.
scilicet alteratione: affectiones relinquẽdo sa-
luti ↄtrarias: ⁊ virtuosas assumẽdo: qbus ꝓ
ficiscit in eternã salutez: q̃ ꝑ ciuitatẽ designat
¶ Tertia ↄclõ est: ꝙlꝫ ſꝫ predicta conuersio
mentis ad deum fiat ꝑ liberum arbitrium: ⁊
ſm h̃ precipit ꝙ homo se ad deum cõuertat.
Hoc tñ non põt fieri nisi deo ip̃m ad se ↄuer
tente: ſm illud Ihere. 31. Conuerte ad me ⁊
cõuertar ad te. Et ideo sequit ꝙ nihil põt ho-
mo facere: nisi a deo moueat. Joh. 15. Sine
me nihil potestis facere. ¶ Rõ huius eẽ põt
Nam lꝫ liberꝝ arbitriũ bonũ ⁊ malũ neutrale
habeat libertatẽ; tamen ꝓpter fomitem origi

nalis infectionis ad malum habet quandam
seruilem inclinationem. Et ideo ad bonū nō
potest conuerti: nisi solo deo mouēte. Quod
etiam p₃ ad philip. 2. Deus est qui operatꝰ in
nobis velle ⁊ perficere. ¶ Scd̃o patet rōne:
quia cum oīs motus naturalis est ab eo q cāt
nāz. Sed deus est causa volūtatis: tum qꝛ vo
luntas est potentia anime rationalis: que a so
lo deo causatur per creationem: tum quia vo-
luntas habet ordinem ad velle bonum: quod
est deus. Quare deus vt vniuersalis motor:
mouet animaz naturali ⁊ vniuersali motu ad
vniuersale obiectum voluntatis: quod est bo
num. ⁊ sine vniuersali motione homo nō po-
test velle aliud: licet homo per rationez deter-
minat ad volendum hoc vel hoc: quod est vel
verum bonū vel apparens. Sed tamen inter
dum spāliter deus mouet animaz ad aliquod
bonū: sicut in hijs quos mouet ꝑ gratiaz. Et
hoc est ꝙ dicit. Ut ꝓfiterentur singuli: suam
scilicet in sufficientiam: ⁊ diuinam liberalitatē
que dispositionem confert ⁊ ꝑfectionem.

Scd̃a ꝯsideratio.

Circa secundam que est de loci ido-
neitate cum dicitur. Ascendit autez
Joseph. Ubi sunt due ꝯcl̃ones.
¶ Prima ꝯcl̃o est: ꝙ christus quatuor loca si
bi approꝑauit. s. Syon: Nazareth: Bethleē
⁊ Jhr̃lm. Syon sibi elegit: vt suaz orignē. s.
ꝙ esset de stirpe regia: declararet. Nazareth
elegit sue conceptioni: ⁊ Bethleez sue natiui-
tati. Jhr̃lm passioni: ostendens ꝙ xp̃s speci
aliter ⁊ spiritualiter ꝑmo ihabitat corda inno-
centia ꝑ mundiciam. vnde Syon interpretatꝰ
sponsa. ¶ Scd̃o corda virtuosis exercitijs
adornata. vnde Nazareth florida dicitur.
¶ Tertio corda sustinentiuz compassiua. vn-
de Bethleem dicitur domus panis id est la-
chrymarum. vnde psal. Fuerunt mihi lachry
me mee panes die ac nocte. Et alibi. Et panē
lachrymarum dabo vobis ⁊c. ¶ Quarto cor
da concordiarū pacifica: quia ihr̃lm interpre
tatur visio pacis.
¶ Secunda conclusio est: ꝙ constituti in hoc
seculo nequam ad eternam ascriptionem non
valemus ascendere: tum propter nostraz pro-
nitatem: tum propter mundi transitoriam con
solationem: que nos tardat. vnde bene dicit.
Ad nihilum vtilis est mundialis consolatio:
⁊ quod magis est metuendum: etiam vere ac
salubris consolationis est impedimentuz. Et
ideo de valle miseriaꝝ que intelligitꝰ per gali
leam: ascēdere debemus. Ad pariendū pueꝝ
iesum id est ad perficiendum bonum proposi
tum deuote vite operum completione cum ve
ra humilitate: que est custos omnium virtutū
Hec humilitas per Joseph intelligitur: qui fu
it nutricius ⁊ custos. quia nunꝗ aliquis con-
tinuaret ꝓpositū sanctitatis: nisi nutriat ⁊ cu
stodiat virtus humilitatis. Et etiam debet ꝓ
fiteri cum Maria despōsata sibi vxore. i. cuz
discreta ratione. Nam sicut Maria Jesuz: sic
ratio discreta concipit ꝓpositum sanctitatis ꝑ
affectum in voluntate: ⁊ per effectum istud in
bona conuersione. Concipit autem de spiritu
sancto: qꝛ ip̃m bonū ꝓpositum a gratia dei est
que dat velle ⁊ ꝑficere. Ro. 8. Sed quare sic
christo nato adhibetur custodia: ratio est: quia
omne nouum in ꝓncipio cito sentit detrimen-
tum. Et ideo voluit deus non solum matrez
qua nasceretur: sed etiam custodem: a quo cu-
stodiretur habere: vt scias ꝙ nihil ꝓdest si bo
na spiritualia studiose cōgregas: nisi diligen-
ter custodias congregata.

Tertia cōsideratio.

Circa tertiam ꝯsiderationez: que est
de partus celebritate: cum dicitꝰ. Fa
ctus est aūt. Ubi sunt tres ꝯcl̃ones.
¶ Prima conclusio est: ꝙ ex decreto diuine
ordinatōis ꝯueniens fuit deum incarnari: qꝛ
ſm Damascenum ꝑ incarnationis mysteriū
monstratꝰ simul bonitas: sapientia ⁊ iustitia ⁊
potētia dei vl' virtus. Bonitas qꝛ non despe
xit ꝓprij plasmatis infirmitatem. Justitia ve
ro quoniā hoīe victo: non per aliuz fecit vin-
ci tyrannum: nec vi eripuit hominem ex mor
te. Sapientia vero: quoniā inuenit difficilis
precij deuotissimam solutionē. Potentia ve-
ro siue virtus infinita: quia nihil est maiusꝰ: ꝗ
deum fieri hoīez. ¶ Ratio est. Nā vnicuiꝗ
ꝯueniens est ꝙ competit sibi ſm rationem ꝓ
prie nature: sicut hoīem cōueniens est rōnari
quia hoc conuenit inꝗtum est rationalis ſm
naturam. Ipsa aūt natura dei bonitas est ſm
Diony. de di. no. vnde quicquid pertinet ad
rationem boni: cōueniens est deo. Pertinet
autem ad rationem boni: vt se alijs cōmuni-
cet ſm Diony. vnde ad rationem summi bo
ni pertinet ꝙ summo modo se creature cōmu
nicet. Quod qdem maxime fit: per hoc ꝙ na-
turam creatam sic sibi coniungit: vt fiat vna ꝑ

bona ex deo. s. verbo: aĩa ꝛ carne. vnde pꝫ ꝙ
conueniens fuit deum incarnari. vnde dicit.
Et factum est. Cum aũt essent ibi. q. d. cuꝫ no
stre miserie essent in mẽte eterna p̃uise: ꝛ ordi
natione totius sanctissime trinitatis sctũꝫ est. i.
decretũ vt deus hõ fieret pp nostrã salutem.
¶ Scđa ɔclõ est: ꝙ in hac benedicta incarna
tione deus ɔtulit nobis bona: qbus vita no/
stra pficitur. ¶ Primum est fides recta: que
magis certificat ex h̃ ꝙ ipsi deo loquẽti credit
vnde Aug⁹. de ciuitate dei dixit. Ut hõ fiden
tius ambularet ad veritatem: ipsa veritas dei
filius hoĩe assumpto: ɔstituit ꝛ fundauit fideꝫ
¶ Scđm est spes: que p hoc maxime erigit.
vnde Aug⁹. 13. de trini. Nihil tam necessari
um fuit ad erigendam spem nostrã: q̃ꝫ vt de/
monstraret nobis q̃ꝫtum diligeret nos deus.
Quid vero isto iudicio manifestius: q̃ꝫ vt dei
filius nostre nẽ dignatus est intrare ɔsortiuꝫ?
¶ Tertium est caritas: q̃ maxime per h̃ excita
tur. vnde Aug. dicit. Que maior cã est aduẽ
tus domini: nisi vt ostẽderet deus dilectionẽ
suam? Et postea subdit. Si amare pigeat: sal
tem reamare nõ pigeat. ¶ Quartum est ple/
na pfectio deitatis: que vere est hoĩs btitudo:
ꝛ finis humane vite. Et h̃ collatum est nobis
p christi humanitatem. Et hoc est ꝙ dicit. Im
pleti sunt dies. s. deuoti hoĩs hijs donis qua/
tuor: per christi humanitatem nobis collatis:
qbus dies vite nostre pficiuntur ad meritorie
opandum. Et sequit. Ut pareret filium suuꝫ
id est ppositum bone vite diu in mente conce
ptum: perficeret operis impletione.
¶ Tertia ɔclõ est: ꝙ in isto btõ filio inueni/
mus dupliceꝫ filiationẽ. Unam qdem: q̃ hꝫ
respectum ad patrem p eternam generationẽ
Aliam que hꝫ respectũ ad matrem per tpaleꝫ
pturitionẽ. ¶ Et nota ꝙ filiatio est pducti nã
liter per aliquod pducens: ita ꝙ sit sile in natu
ra viuente: ꝛ intellectuali: ꝛ sibi ɔsubstantiale
¶ Per p̃maꝫ ɔditõem spũs sanctus non põt
dici filius patris nec filij: q2 non pcedit p mo
dum nẽ. Nec ignis productus põt dici filius
ignis pducentis: q2 non viuit. Nec brutum
põt filius dici: q2 nõ intelligit. Nec si aliqs p
duceret alium de nõ subã sua: ille diceret eius
filius. Sic Adam non dicit filius dei. Tunc
ɔcludo ꝙ in christo sunt due filiatiões reales
q2 filiatio nõ determinat sibi suppositũ: nisi
ratio est gñationis passiue: h̃ est rõne pductio
nis ꝛ ratione nẽ, sed cuꝫ vnitate suppositi stat
bene plificatio in xp̃o gñationuꝫ passiuaꝝ vel
pductionuꝫ. Probo: q2 pductio eterna a pa
tre: ꝛ tpalis a matre. Et h̃ est ꝙ dicit. Et pe/
perit filiũ suum. s. tpalr̃ s̃m nãm humanã cuꝫ
defectibus nostris: qbus nobis meret. Sꝫ di
citur p̃mogenitum: ppter eternam generatio
nem s̃m diuinam naturam a patre.

Quarta ɔsideratio.

Circa quartam ɔsiderationem: q̃ est
de plis sedulitate: cum dicit. Et pan
nis cuꝫ inuoluit. vbi sunt due ɔ°es
¶ Prima ɔclõ est: ꝙ xp̃s in sua natiuitate sũ
mam pauptateꝫ exẽplificauit nobis. vnde dr̃
ꝙ pannis eum inuoluit in testimoniũ paupta
tis. vnde paupes dicunt pannosi: qui multis
pannoꝝ petijs induunt. ¶ Nota circa paup
tatem christi aliquas virtutes: quas inuenies
in questiunculis de paupertate.
¶ Scđa ɔclõ est: ꝙ pauptas est ĩualida sine
humilitate. Ideo saluator in natiuitate se in
p̃sepe explicando: subiunxit humilitatẽ ad no/
strum pfectuꝫ. vnde Ber. Quanto minorẽ
se fecit dei filius: tanto maiorem se ostendit in
bonitate. Et q̃ꝫto p me vilior: tãto mihi cura
tior. Et hoc notat cum dicitur. Positus in p̃
sepio: non sedens in solio: non presidens in
palatio in signum humilitatis. Pauptas cuꝫ
pannis eum inuoluit. Humilitas eum in pre
sepio inclinauit. ¶ Quotiens g̊ virtutes cuꝫ
Maria id est cum anima penitente inuenis:
totiens saluatoreꝫ noueris esse natuꝫ. ¶ No
ta hic dãnantur delicie: diuitie ꝛ honores hu
ius mũdi. Delicie in hoc ꝙ filius dei nõ mol
libus: sed pannis rudibus est inolutus. Ho
nores in hoc ꝙ non in palatio: sed in p̃sepio
eum rure reclinauit. Diuitie in hoc ꝙ locum
alium non habuit.

Quinta consideratio.

Circa quintam considerationem: que
est de nuncij solẽnitate cum dic̃. Et
pastores ꝛc. vbi sunt sex ɔclõnes.
¶ Prima conclusio est hystoriam videre.
Mos eniꝫ erat gentilibus antiquis in vtroqꝫ
solstitio scilicet estiuali ꝛ hyemali vigilias no/
ctis custodire ob solis venerationem. qui for/
te vsus apud iudeos ex vsu cohabitantium in
oleuerat. vnde in ipsa nocte pastores sup gre
gem suum vigilauerunt: sicut bis in anno in
longioribus: ꝛ breuioribus noctibus facere
consueuerunt.

¶ Secunda ꝯclusio est ꝙ natiuitas christi.
¶ Primo nũciata est pastoribus ꝓpter qnqꝫ
rationes. ¶ Prima ratio est: vt paupertatez
ꝯmendaret: vnde Ber. Quanti nobiles ꝑm
carnẽ illa hora in stratis mollibus quiescebãt:
ꝛ nemo illoꝝ dignus habitus ẽ nouaz videre
lucem ꝛc. ¶ Scd̃a ratio est: vt simplicitatem
ꝯmẽdaret. vnde apl's. Que stulta sunt huius
mũdi eligit d̃s: vt cõfundat fortia ꝛ sapiẽtes.
¶ Tertia ratio est: vt ad requirendaz ouem ꝑ
ditam: tanquã vetus pastor venisse se indica-
ret. Luce. 15. Quis ex vobis homo hñs cen
tum oues ꝛc. Quarta ratio est ꝑꝑ officij pasto
ralis approbandã auctoritatez. vnde sancti pa
tres antiq leguntur fuisse pastores. Unde fi-
lij Jacob dixerũt Pharaoni. Geñ. 36. Uiri
pastores ouiuz sumus. ¶ Quinta: vt infor-
marentur mistice quõ pastores se habere debe
ant ad oues sibi ꝛ sue cure ꝯmissas. Et hoc est
qd̃ dicitur. Qd̃ pastores erant in re. eadez vi
gilantes: vbi dicit Ber. Qd̃ nũciatur pastori
bus vigilantibus: ꝛ in regione manentibus:
ꝛ nõ militibus: nõ venatoribus: nõ dormien-
tibus: nõ in ciuitate vel tumultu existentibus.
Et bene dicit pastoribus q. s. interiora regũt
scilicet cogitatiões ꝛ desideria. Dicit etiaz vigi
lantibus. s. ꝑ solicitudinez. s. vigilia interiori:
de qua i canti. Ego dormio ꝛ cor meũ vigilat:
q ad aspectuz veri luminis mentis oculos ap-
tos tenent. Paꝝ. n. esset gregẽ in pascua pel-
lere nisi pastor vigilaret: ne lupus gregez in-
uaderet. Itẽ nunciatur in regione. i. solitudie
manentibus ꝑ curaꝝ postpositionem: non in
ciuitatibus ꝛ negocijs secularibus manenti-
bus. Psal. Ecce elongaui fugiens: ꝛ mansi
in solitudine paupertatis. Qm̃ vidi iniquita-
tez: ꝛ contradictionem in ciuitate.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ nunciuz tale debebat fi-
eri per angelos ꝑꝑ lapsum angeli reparandi.
Naz incarnatio non tm̃ valebat ad restauratio
nem humani lapsus: sed etiaz ad reparationẽ
ruine angelice. Unde nõ debebat angelus ex
cludi. Et hoc est ꝙ dicit. Et ecce angelus dñi
stetit iuxta illos: in signũ recõciliationis ꝛ ami
citie. vñ stabat iuxta illos: non ꝯtra: non supra
hinc est ꝙ post incarnatiõez angelus apparẽs
Johãni. Apoca. 22. nõ permisit se adorari sci
ens humanam naturam per incarnationem
filij dei exaltatam.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ tria sunt beneficia incar
natiõis: que nobis insinuauit. ¶ Primũ est
fidei informatio. Lz. n. homo per lumen na-
turalis rationis posset scire quid agenduz: tñ
plenarie nõ potest scire quid bene agenduz in
ordine ad vitam eternã. Et ideo necessaria fu
it lux diuine irradiatiõis: qua mens humana
illustrata cognoscat illa que in mẽte ordinat in
salutez: ꝛ hoc est qd̃ di'. Et claritas dei circun
fulsit illos: in signum ꝙ ortus erat sol iustitie:
ꝛ nox recedebat ignorãtie. vnde Ysaias. Po
pulus qui sedebat in tenebris ꝛ in regiõe vm-
bre mortis: lux orta est eis. ¶ Scd̃z est ꝑ̃sum
ptiõis ablatio. Tales. n. inspicientes suam ꝑ-
fectionez quam soluz ostendũt apparenter: de
se incipiunt ꝑ̃sumere vel alios iudicant vitio-
sos. Hec ẽ pestis mortifera fraternã lacerãs
caritatez: ꝛ spirituali letitia plenũ ad accidiam
ducit. Hec tamen refrenatur ꝯsideratis defe-
ctibus respectiue ad diuinaz ꝑfectionez. vnde
dicitur. Et timuerunt valde: quasi diceret: ꝙ
ipsi videntes suaz isufficientiam ꝛ defectus in
claritate diuine ꝑfectionis. Timuerunt valde
. i. timore reuerẽtie se humiliãtes de se nihil ꝑ̃
sumẽtes. ¶ Tertiũ est diffidẽtie de d̃o redar
gu°. Hec reddit hoiez maledictũ ꝛ ꝓtectione
dei indignũ eccle. 2. Ue dissolutis cordibus:
qm̃ non credunt deo: ꝛ ideo non protegentur
ab eo. Et nota ꝙ quatuor causant diffidentiã
scilicet peccati magnitudo: vel multitudo. Itẽ
multitudo temptationuz: frequens casus: ꝛ ni
mia tristitia: hanc remouet incarnatio christi.
Et ideo angelus dixit. Nolite timere. q. dice-
ret. Sẽper fiduciam habeatis de deo: si meri-
ta vestra precesserit. vnde verisimile est ꝙ pa-
ratus est iuuare eos qui volunt maliciaz dese-
rere ꝛ bonitati adherere: Prouerbi. 12. Qui
bonus est: hauriet sibi gratiam a domino. vn
de Aug. Gratia inquit dei nõ potuit gratius
ꝯmendari: qꝫ vt ipse vnicus dei filius in se i-
cõmutabilr̃ manens indueret hominez: ꝛ spez
dilectionis sue daret hominibus. Et ideo par
uulus natus est vt diligeretur: nõ timeretur.
¶ Quinta ꝯclo est: cum maxime gaudenduz
sit de bono cõmuni: qr diuinius est particula
ri. Incarnatio xp̃i nobis maximuz gaudium
contulit: qr per eaz non solũ habemus summi
boni adeptionẽ: sed etiam ois mali exclusionẽ
¶ De primo Bernar. dicit. Illud est verum
ꝛ summum gaudiuz: quod de creatore ꝛ non
creatura concipitur: ꝛ quod cuz possederis ne
mo tollet a te: cui comparata omnis aliũde iu-
cunditas mors est: omnis sanitas doloris: ꝛ

quodcunqȝ aliud delectari possit molestū est.
❧ De scđo Bernar. transisse de morte ad vitam: vite gaudiū duplicat. vnde dicit Leo papa. Fas non est ibi locum esse tristitie: vbi natalis est vite: ⁊ hoc est quod dicit. Ecce enim annuncio vobis gaudiuȝ triplex. s. visitatiōis in natiuitate: redemptionis in resurrectione: sublimationis in ascensione. Magnum. s. qꝛ replet celum ⁊ terram. Psal. Letentur celi ⁊ exultet terra. Quod erit omni populo: idest ecclesie colligende de omni populo: qꝛ natus est vobis saluator. Bernar. Saluabit nos ab inimicis nostris: qui sunt carnis fomes: vanitas mondi: mors corporis: violentia demōis: Hodie ꝑpter temporis congruentiam: qꝛ lȝ esset natus in medio noctis: tñ claritas meridiane lucis effulsit. Qui est christus. i. vnctus vnctione misericordie ꝯtra hominis fragulitatem. Et dominus. i. ꝓtector contra hostis improbitatem ⁊c. In Bethleem ciuitate dauid addit ad designandum eius natiuitatem spiritualem. vnde si fueris Bethleem per cordis compunctionē: vt sint tibi lachryme tue panes die ac nocte: ⁊ si fueris iuda: per oris cōfessionem. Et domus dauid: per satisfactioneȝ: nascitur christus in te.
❧ Sexta conclusio est: ꝙ euangelista hāc annunciationeȝ confirmat per quattuor signa.
❧ Quoꝝ primum est humilitas. Quia inuenietis scilicet illum qui erat absconditus.
❧ Secunduȝ est simplicitas: qꝛ infantem. i. non fantem: ⁊ tñ dei verbū. ❧ Tertium paupertas: Pannis inuolutum: non sericis.
❧ Quartū asperitas: qꝛ posituȝ in presepio. Hec sunt signa saluatoris. Sȝ sunt alia signa terroris xp̄i venturi ad iudiciuȝ. De quibus supra. Sed eadeȝ quatuor signa per gratiā in passione christi mutata sunt. Qui. n. in natiuitate erat īfans: in passiōe fuit clamās. Hic pānis inuolutus: ibi vestibus nudatus. Hic reclinatus in ꝓsepio: ibi affixus patibulo. Hic inuentus: ibi maliciose perditus.

Sexta consideratio.

Circa sextā ꝯsiderationem: que est de laudis iucunditate cum dr̄. Et subito facta est cuȝ angelo multitudo militie celestis laudantiuȝ deuȝ ⁊ dicentiū. Gloria i altissimis deo: ⁊ in terra pax hominibꝰ ⁊c. Ubi sunt due conclusiones.
❧ Prima ꝯclo ē: ꝙ angeli nūciaturi mysteria incarnatiōis nihil perdūt de actu sui ꝑmij: Ratio est: qꝛ actus premij angeloꝝ est ī clara dei visione ⁊ fruitione: que ex missione angeli non perditur: cū deus vbiqȝ sit: imo ad aliqualem gloriaȝ actualem angeloꝝ est mitti. Sicut credo Gabrielem firmiter fuisse sūme gloriatum: imo adhuc gloriari: ꝙ tante legatiōis fuit nuncius. vt verbum incarnaretur: ⁊ ꝙ salutem angelorum ⁊ hominum restaurationem procuraret. Et ideo proupti in laudem: ⁊ vt vnius laus esset auctentica: omnes cōsona voce cum ipso prorumpebant in laudem. Unde Beda in glosa. Uno angelo euangelizante multitudo in consonam laudem prorupit: vt officium suum deo impendat: ⁊ nos instituat: vt laudantibus deuȝ congratulemur. Et hoc est quod dicit: ⁊ subito facta est: idest repente cum eo: scilicet predicto angelo. Multitudo: Glosa iterlinearis. Ne parua videretur vnius angeli auctoritas: mittit̄ militie celestis exercitus. vbi Beda. Bene angeloꝝ exercitꝰ militia vocatur: qui ducem militie sequantur: qui contra malignos spiritus ad nostram tutelam exercitus ordinauit angeloꝝ laudantiū: repetendo de beneficijs ꝓposse grāꝝ actiōes.
❧ Secunda conclusio est: ꝙ hec incarnatio bene dicta erat angelis ⁊ hominibꝰ gloria maxima. Ratio est: quia pro gloria alicuius est cum beniuolentia demonstratur totius trinitatis. Sed hoc est factum hominibus ⁊ angelis: igitur ⁊c. Maior patet ⁊ minor probatur.
❧ Et primo de hominibus. Nam pro gloria hominum erat: ne humana natura totaliter ꝑderetur: cuius ruina preuisa erat: quod factuȝ fuisset sine christi incarnatione. Hoc etiaȝ patet de angelis. Nam pro gloria angelorum erat: vt etiam eorum ruina ab eterno preuisa repararetur: quod fieri nō poterat: nisi per reparatorē illa natura humana que propter hoc fuerat creata ad salutem deduceretur. Et ideo angelus Gabriel istius sacramenti libenter fuit minister: vt dicitur in Luca. De isto dicitur ecclesia. Gloria domini: plenum est opus eius: scilicet incarnatio. Et bene plenum gloria domini dicitur: quia gloriam de restauratione in celo: ⁊ de redemptione facta in mundo: ⁊ de liberatione facta in inferno habet deꝰ ꝑ opus incarnationis. Ysa. 40. Et reuelabit glīa dn̄i ⁊ videbit oīs caro salutare dei. Sed qūo gloria domini est: ꝙ filio dei ad consortiū nostre mortalitatis fuit assumptus: ꝙ panniculis nostre paupꝑtatis fuit obuolutus: ꝙ cau-

ſerium peccatorem in circuncisione ſuſcepit:
ꝙ eſuriuit: ꝙ fatigatus fuit: ꝙ conſpui: ꝙ fla/
gellari: crucifigi: ⁊ mori voluit. Dicitur ꝙ
in hoc opere plus potentie: ſapientie: ⁊ boni/
tatis quam in omnibus alijs oſtendit. Glori
oſius enim fuit deo hominem aſſumere: quaz
angelum creare: ⁊ pro hoomine mori: quam
hominez in prima immortalitate conſeruare.
Et ideo dicit Bernardus. Quanto ſe mino/
rem facit dei filius in humilitate: tanto mihi
carior. Et hoc eſt quod dicit. Dicentium:
ſcilicet voce cordis ⁊ oris. Gloria in altiſſi/
mis: ſcilicet in angelis qui ſunt altiſſimi reſpe
ctu aliarum creaturarum. Et in terra pax ho/
minibus: non gloria: Sed pax hominibus.
Bone volūtatis: Beda ideſt eis qui bona vo
luntate ſuſcipiunt chriſtum ⁊c.

In ſecunda miſſa. Sermo de epl'a. xvj.

Pparuit be/
nignitas ⁊ humanitas ſalua
toris ad Tituz ſecundo. Ad
exhibendum beneficium be/
nignitatis ⁊ clementie: non
ſolum requiritur: Ut mens
concitata in vltione: benignitate detineatur:
ſed etiam offenſis preſtetur venia ⁊ eorundez
ſupplicationes admittantur dicente Seneca:
Quod clementia eſt lenitas ſuperioris aduer
ſus inferiorem in penis conſtituendis: Sed
quia vt dicitur Johelis ſecundo de ſaluatore.
Quod benignus ⁊ miſericors ſit ⁊ preſtabi/
lis ſuper malicia. Ideo ab indigentibus dili/
gentiſſime eſt inuocandus. Unde apoſtolus
hoc aduertens in preſenti epiſtola dicit: Qd
iam ſpe ſalui facti ſumus per Chriſti incarna
tionem. Et volens nos ducere ad gratiarum
actionez dicit. Apparuit benignitas ⁊c.

¶ Circa totum in vniuerſale ſunt ſeptem cō/
cluſiones.

¶ Prima concluſio eſt: ꝙ noſtra infirmitas
eſt multum inualida ad ſtatum gratie recupe
randum. Nam in creatione hominis oſten/
dit deus potentiam ſapientiam ⁊ bonitatez ſu
am. Potentiam: quia corpus de terra ⁊ ani/
mam de nihilo fecit. Sapientiam oſtendit:
quia iaz diſperatas naturas ⁊ ſubſtantias: cor
pus ſcilicet ⁊ animā. Federe: ſcilicet tam ami
cabili copulauit bonitatem: quia homini ma/
gis dedit ⁊ maiora promiſit. Poſuit enim eū
in loco deliciarū: in paradiſo terreſtri: vt ope/
raretur ⁊ cuſtodiret illum. Ut ex agricultura
diſceret: Qd ſicut terra cultori: ita ipſe creato/
ri obedire deberet. Unde ſi in ſua innocentia
perſtitiſſet: de illo paradiſo per merita aſcen/
ſurus fuit ad celum empyreum. Sed heu qr
homo a rectitudie ſua deuiauit: corpus in ter/
ram rediit: Anima vero quinqz milibus an/
norum ⁊ amplius detenta eſt in limbo: ⁊ tota
poſteritas eius in hoc exiliuz eſt deiecta: ⁊ per
conſequens natura inualida eſt ad recuperan
dum ſtatum.

¶ Secunda concluſio eſt: ꝙ ſaluator cernens
tam nobilem creaturam ſic deſtitutam ex ordi
natiōe ſanctiſſime trinitatis: dignatꝰ eſt ipſam
reformare. Et ideo: cum deus nollet naturaz
illam ſic miſeram relinquere: propter quaz ce
tera creauit: eam in infinitum dignius repara
uit: cum multo amplius potentiam: ſapientiā:
⁊ bonitatem ſuam erga nos declarauit. Po/
tentiam quidem: quia in reparatione noſtra ꝺ
terra ab omni morbida qualitate origialis ſeu
actualis peccati virtute altiſſimi preſeruata. id
eſt de corpore virginis glorioſe: ⁊ de puriſſi/
mo ſanguine eius puriſſimum corpus aſſum
pſit: cui animam omnia ſcientem infudit. Sa
pientiam: quia in opere incarnationis preter
naturalem vnionez in chriſto fuerunt due mi/
rabiles ⁊ ineffabiles vniones. Diuinitas ſci/
licet ad animam: ⁊ diuinitas ad carnem: que
etiam morte interueniente ſeparari non pote/
rant: etiam anima ⁊ corpore abinuicem ſepa/
ratis. Bōitatem: quia ſine meritis noſtris ad
miſeriam ipſa beatitudo deſcendit: ⁊ defectus
huiuſmodi ſuſtinuit: ex miſericordia: non ex
debito. Ratio eſt. Nam chriſtus ad hoc aſſū/
pſit noſtram naturam: vt in ea mereretur no/
bis vitam eternam: quam nobis abſtulit per
peccatum Adam. Sed tale meritum maxime
conſiſtit in tollerantia paſſionum ⁊ defectuuz:
quare ⁊c. Et hoc eſt quod dicit. Qui ſaluos fe
cit nos. Ille ſcilicet qui eſt deus per naturam:
⁊ ſaluator per gratiam ſpe future ſalutis. Ro
manorum octauo. Spe ſalui facti ſumus.

¶ Tertia concluſio eſt: ꝙ hec benignitas di/
uine miſicordie multipliciter nobis apparuit

¶ Primo: quia ſuſcepit noſtram naturam:
quia verbum caro factum eſt. Johannis pri/

mo. ¶ Secundo: quia experiri voluit mise/
riam nostram. Sapien. septimo. Suz quidã
⁊ ego homo similis hominibus mortalis.
¶ Tertio: quia in suo sanguine lauit culpam
nostram. Apocalipsis. Lauit nos a peccatis
nostris in sanguine suo. ¶ Quarto: quia por
tauit penam nobis debitam. Ysaie. 53. Disci
plina pacis nostre super eum. ¶ Quinto: q̃
docuit ignorantiam nostram. Matth. 5° Be
ati pauperes ⁊c. ¶ Sexto: quia attulit nobis
gratiam suam diuinam. Johannis primo:
De plenitudine eius accepimus omnes gra/
tiam. ¶ Septimo: quia preparauit nobis glo
riam eternam. Johannis decimoquarto. Ua
do parare vobis locum: ⁊ hoc est quod dicit.
Apparuit benignitas ⁊c. Quasi dicat. Appa
ruit mundo per carnem: nobis p̄ fidez. Beni
gnitas: id est larga dĩ misericordia. Et huma
nitas: idest magna eius clementia. Philipp.
secundo. Et habitu inuentus vt homo: Sal/
uatoris nostri dei: id est qui salutem nostram
operatus est in medio terre: id est in corpore
virginis gloriose per incarnationem.

¶ Quarta conclusio est. ꝙ nullus potest sibi
mereri primam gratiam ex condigno: quia re
pugnat dono gratie. Unde Roma. decimo.
Si ex operibus iam non ex gratia. Item ra/
dix merendi est gratia ⁊ merces est cuiuslibet
boni terminus. Qui ergo non habet principi
um cuiuslibet boni: non potest mereri. Et iõ
dicit glosa super illud Roma. sexto. Gratia
dei vita eterna. Posset inquit recte dicere sti/
pendium iustitie vita eterna: sed maluit dicere
gratia dei vita eterna: vt intelligeremus ad vi
tam eternam pro sua miseratione nos produ/
cere: non meritis nostris: scilicet de condigno
Et ideo ex parte nostra munus est. Ipse eniz
deus sua miseratione perficiet: ꝭz illud prime
Pe. quinto. Deus autem omnis gratie: qui
nos vocauit in eternam gloriam suam in chri
sto Jesu modicum passos perficiet. Et hoc est
quod dicit. Non ex operibus iustitie que feci/
mus nos. Prius scilicet: quia nulla bona fe
ceramus. Immo potius cum inimici essemus
reconciliati sumus. Roma. quinto. Sed ꝭm
suam: idest sibi propriam misericordiam. Eiꝰ
enim est propriuz misereri sicut dicit Grego.

¶ Quinta conclusio est: ꝙ christus per gra/
tiam incarnationis contulit nobis remissionẽ
culpe. Donatione gratie ⁊ aperitiõe ianue re/
gni celestis. Et hoc oĩbus q̃tum ad sufficien
tiaz: sed tantũ p̄destinatis: quantum ad effica
ciam. Unde Leo papa in quodam sermõe di
cit. Sicut enim christus nullum sine reatu re
perit: sic liberandis omnibus venit. Et hoc ẽ
verum quantum ad passionem exhibitã. vn/
de Damas. dicit: ꝙ ea q̃ hominis sunt: super
hominem agebat. Unde ⁊ actio christi meri/
toria: quanuis esset actio humana: potens ta/
men agebat in virtute diuina. Et ideo erat po
tens sufficienter super totam naturam. Et q̃
omnes homines sunt vnus homo in naturã
cõmuni. Inde est ꝙ Christi actio: quo ad na/
turam se extendebat: ⁊ ad singulos se extende
re poterat. Et hoc est quod dicit. Per laua/
crum regenerationis: id est per lotionem la/
chrymarum in contritione. Per quam spiri/
tualiter regeneramur. Johannis tertio: Nisi
quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto:
⁊ renouationis: que fit per gratiam spiritus
sancti nos renouantem vetustate cõtracta per
culpam. Que renouatio fit effectiue per eum
licet formaliter a gratia.

¶ Sexta conclusio est ꝙ quando christus in
vtero matris affectauit mori: vel etiam orauit
patrem suum pro peccatoribus sicut pie posset
credi: ꝙ ille actus supposita vnione illius nẽ
ad verbum fuisset sufficiens pro redemptione
hominis: si deus sic ordiaſſꝫ: sicut dicit Ber/
nardus: ꝙ minima gutta sanguinis fuiſſꝫ suf
ficiens ad redimẽduz hoiez. Sꝫ ex quo deus
sic ordinauit: voluit Christum suum pati ꝭm
scripturas. Ideo omnia bona opera ipsius
prosunt nobis ad redemptionem ⁊ meritum.
Unde Augustinus dicit. Qđ alius modus
nostre liberationis fuit deo possibilis: sed no/
stre miserie conuenientior nullus fuit. Et hoc
est quod dicit. Quem infudit in nos abunde:
scilicet ad permanendum. Dicit abunde: tum
propter magnitudinem acceptationis in me/
rente: ratione diuine vnionis ad diuinuz sup
positum. Tum propter multitudinẽ operatio
num ⁊ passionum que sustinuit. Tum etiam
propter redundantem remissionem omnium
peccatorum: ⁊ propter copiam virtutum. Jo/
belis secundo. Effundam de spiritu meo su/
per omnem carnem: Per Jesum Christum
saluatorẽ nostꝝ. q. d. vt nr̃az salutez ꝯseq̃mur
Per iesum id est saluationem: per christuz id
est virtutem crismatis gratie spiritus sancti.

¶ Septima cõclusio est: ꝙ talis gratia triplicem effectuz causat in nobis. ¶ Primus est iustificatio impij: Johanis. 3. Iustificati gratis per gratiaz. Quod patet. Nam deus per peccatum offenditur. Offensa autem tunc remittitur: quando animus offensi pacat᷑ offendenti. Et ideo ſm hoc peccatum nobis remittitur: quando animus offensi nobis pacatur. Que quidem pax consistit in dilectione dei: qua nos diligit. ⁊ quãdo gratiam que est eius effectus: nobis imprimit: que peccatum tollit: ⁊ nos vita eterna dignos efficit. ⁊ ideo sic per gratiam iustificamur. Et hoc est qđ dicit. Vt iustificati gratia ipsius: quia hec remissio dicitur iustificatio: inquantum tollit delictũ. ⁊ cõfert gratiam iustificantem. ¶ Scđs est adoptio: qua mediãte adoptamur in filios eterne hereditatis. Nam adoptatio est quedam actio ad extra: includens in se extraneitatez naturalem: sed includit intraneitatem moralem: que est quidam amor efficiens nos filios adoptationis per gratie inhabitationem. Et hoc est qđ dicit. Vt heredes simus scilicet in presenti: ⁊ per gratiam adoptionis. ¶ Tertius est: ꝙ habet nos de vita eterna certificare: qa habet in se rationẽ acceptationis. Psal. Gratiam ⁊ gloriam dabit dominus: quia effectus gratie requirit felicitatem glorie. Et hoc est ꝙ dicit. Vite eterne: hic scilicet ſm spez: ⁊ si nõdum ſm rem. Ro. 8. Heredes quidem dei coheredes autem christi ⁊c.

¶ In secunda missa. Sermo de euangelio.

P Astores loquebantur adinuicẽ ⁊c. Luce. 2°. Scđm ꝙ dicit Ber. Inuenisti plane sapientiam: si prioris vite peccata defleas. s. huius seculi desideria paruipendas: si eternam beatitudinez toto desiderio concupiscas: si tibi horum singula sapiunt: prout sunt. vnde pastores spiritualiter sapientes: audita reuelatione angelorum circa dulcedinem verbi incarnati vel in mente spiritualiter nati: in quo omnes thesauri diuine sapientie sunt reconditi: attediati delectatione peccatoꝝ: ac vanitate mundanorum in ardenti animo: more viri sapientis cuius est factorum causam requirere: ⁊ futura ex presentibus conijcere: ⁊ res ſm veritatem estimare in ipo desiderio feruntur. Et ideo in euangelio sunt tres considerationes.

Prima consideratio.

C Irca primam consideratione: que est de pastorum solicita inquisitione cum dicit᷑. Pastores loquebant᷑ ⁊c. Sunt quinque conclusiones.

¶ Prima conclusio est: ꝙ exemplo pastoruz monemur: vt abijcientes omnes carnales affectiones: in supernam ciuitatem mentis aciem dirigamus.

¶ Secunda conclusio est: ꝙ in ouili mentis nostre locum pastoris tenet ratio. Nec miruz cum rex dicatur: maxime cum bene ordinata est super sensualitatem. Nam sicut rex solo intuitu dissipat omne malum: alioquin non est rex: sed tyrannus: Sic reuera ratio dicit᷑ pastor: cum recte est ordinata: ⁊ per gratiam illuminata. Si autem prauitate corrupta est: iam non est pastor: sed tyrannus. vnde in prouer. Rex qui sedet in solio iudicij ⁊c.

¶ Tertia ꝯ° est: ꝙ qlibet mediãte sapiẽtia cordis dici potest pastor: respiciendo conditiones pastoris: que sunt quinque. Nam pastoris est intrare ꝑ ostiuz in ouille: ⁊ vt cognoscat oues suas: ⁊ ꝙ educat eas: ⁊ ꝙ pascat ⁊ saluet eas: ⁊ ꝙ congreget eas in vno ouili. Sic quilibet dicitur pastor. ¶ Primo si ratio per ostiũ. s. christum: qui est ostium salutis per remissionem peccatorum. ⁊ vite per abundantiam spiritualium donorum: ingreditur studium sancte contemplationis: ⁊ cum ipse sit veritas: sic viam aperit ad rationem intelligendum. Et egreditur per exercitium bone operationis. Et sic cum ipse sit iustitie: viam ostendit ad bene operandum. ¶ Secundo si ratio conuertit se ad omnes cogitationes: ⁊ affectiones: ⁊ operationes virium interiorum ⁊ exteriorum sensuum: vt de omnibus se excutiat. vt sic cognoscat quid agitur. ⁊ causam ⁊ intentionem agendi: ⁊ omnia recte fiant. ¶ Tertio est cuz recta ratio non solum malas ⁊ bonas affectiones ⁊ cogitationes discernit: sed etiã interpretatiua ⁊ operatiua: que interius cogitata sunt vel proposita exterius educit, aliquando ꝑ verbum interpretatiue: aliquando per opus operatiue. ¶ Quarto vt pascat eas. Nam oues a fecunditate deficiunt: si pascua non habeant. vel hita nõ sunt eis ꝯueniẽtia. Eodez mõ cogitationes ⁊ affectões mẽtis non solum steriles

ſed etiã debiles ſunt niſi ſibi conuenientibus paſcuis nutriantur. Qñ enim ratio non recte ordinata alibi ꝙ debeat querit paſcua ouibus ſuis: tunc deficiunt: non eniꝫ ſunt alibi querẽda paſcua: niſi in ſacra ſcriptura. Dicitur eni ingredi ⁊ egredi ⁊ paſcua inuenire. Ingreditur ratio ad profunda ſacre ſcripture. vt paſcat ꝑfectos. Egreditur ad planiora: vt paſcat infirmos. ¶ Quinta eſt: vt recta ratio non abhorret mortificari: vt ſaluetur ⁊ viuificetur. Tũc. n. viuificatur cũ fide per caritatem operante informatur. Ipſa. n. fides rationem eripit a priori vita: in qua rationibus naturalib⁹ tm̃ credebat. vnde Beda. Qḋ natura reputat impoſſibile: deus facit poſſibile. Hanc vitaꝫ rationis fides mortificat: cum iam non credat rationibus naturalibus: ſed in ɔmutabili veritate: ¶ Sexta eſt: cum ratio cognitiones: cogitationes: ⁊ affectiones: ɔgregat in vnũ. Nã quandiu occupantur circa res temporales: cũ ſint multe ⁊ infinite diſperguntur: ſed cõgregantur cum ad querendũ bonuꝫ eternũ: quod eſt vnuꝫ: penitus retrahuntur.

¶ Quarta ɔclõ ẽ: ꝙ qñ ratio recta propoſito ꝓfectionis ad ſpiritualem ɔceptum iſlammatur: tunc non ſtatiꝫ de ſuo ɔſilio properare dꝫ ad opus: ſed cũ illis qui in talibus ſunt experti: deliberare dꝫ: vtrum que inſpirata ſunt liceant ⁊ expediant ⁊ ɔſona ſint dictis ſanctorũ ⁊ ſic ad opus feſtinare. vel ſtatim ſe abſoluere qꝛ periculoſuꝫ eſt tales inſpirationes in mente ɔcipe: ⁊ ad effectuꝫ boni opis non ꝓperare Ratio huius poteſt eſſe. Naꝫ electio ſequitur iudiciuꝫ rationis de rebus agendis: in quib⁹ multa incertitudo inuenitur In rebus autẽ incertis nõ eſt indiciũ ꝓferendũ: abſqꝫ inquiſitione precedẽte. Et ideo neceſſaria eſt inquiſitio rationis ante iudicium de eligendis. Et h̃ ingſitio dr̃ ɔſiliuꝫ: vnde in tertio ethi. dr̃. Qḋ electio eſt appetit⁹ precõſiliati. vñ ɔſiliuꝫ ꝓprie iportat collatõeꝫ inter plures habitã. vnde dr̃ Cõſiliũ: quaſi ɔſidiũ: eo ꝙ multi ɔſedent ad ſimul ɔferendũ. Nam in ɔiungentibus particularibus ad hoc: ꝙ aliquod certum inueniatur plures circunſtãtie occurrunt: que ab vno nõ facile inueniuntur: ſed a pluribus certius percipiuntur: Dum ꝙ vnus nõ ɔſiderat alteri occurrit: ꝑꝑ hoc ɔſultatio fieri dꝫ de futuris euẽtibuſ: quibus cognitis dirigitur quis ad aliqd faciénduꝫ vel fugiendum. Et hoc eſt qḋ dicit. Paſtores loquebantur adinuiceꝫ. ſ. conſulendo quid agendũ ſit ḋ reuelatis: vbi glo. ibidẽ Talis collatio paſtoribus ɔgruebat: Cum habeant oues cuſtodire: de partu eaꝝ ⁊ agnoꝛuꝫ neceſſitate debent nõ immerito ɔferre: qꝛ xp̃ꝫ agnum manſuetiſſimum audiunt de oue innocentiſſima natum eſſe.

¶ Quinta ɔclõ eſt: ꝙ ad talem ꝑfectionem ꝑ tria ꝓuenitur. ¶ Primũ eſt ſpũalis tranſituſ ab hoc mundo. Nã dilectio dei nulluꝫ ſotium ſecũ poteſt ɔpati: ꝙ ſi ſit: iam ceſſat. vñ Aug. Errat q ſecum aliqd amat. Nõ. n. poteſt aĩa ſimul terrenis affici ⁊ celeſtibus. Et ideo ad habendã ꝑfectam dei amicitiã: opꝫ mundo ⁊ terrenis inimicari ⁊ abrenunciare. Iaco. ꝑ̊. Qui voluerit eſſe amic⁹ huius ſeculi: inimic⁹ dei ɔſtituetur. vnde ſeqtur. Trãſeamus vſqꝫ Bethleẽ. ſ. relinquẽdo mũdi vanitatẽ eundo ad ſacre doctrine eruditiõem. vnde dr̃: Uſqꝫ bethleẽ: qḋ iterpretat̃ domus panis: ⁊ ſignat ſacrã doctrinã: qua ſpiritualr̃ in eis reficiunt̃. vnde. Nõ in ſolo pane viuit homo ⁊c. Mat. 4°. Uerbuꝫ qḋ ꝓcedit de ore dei eſt ɔſolatio: que ꝓuenit ex verbo ɔſolatorio predicationis quo aĩa reficitur ⁊ ɔtra duritias laboꝝ ⁊ obſuantiarum ꝓmiſſionibus eterne beatitudinis quas in eis inuenit recreatur. ¶ Secundum ſpiritualis cognitionis reformatio. Nã ratio noſtra lippa facta eſt: ⁊ intellectus obſcuratus ꝑ peccatuꝫ: ꝙ nõ poſſumus ꝑ nos veritatẽ cognoſcere. Ideo xp̃s incarnatus eſt: vt oĩa q̃ ad ſalutẽ noſtram ſunt neceſſaria nobis ỽbo ⁊ exẽplo demonſtraret. Hanc incarnationeꝫ ⁊ incarnati informationeꝫ reſpicientes oculo mentis illuminabantur. vnde ſequitur: Et videamus hoc verbũ. ſ. patris. ſ. qḋ factum eſt: ſcilicet caro: vt ꝑ illḋ illuminemur: qḋ dñs. i. tota trinitas fecit: ſupple incarnari: ⁊ oſtendit nobis gloſa: vt qḋ in deitate videri non poterat ſit nobis oſtenſuꝫ in carne. ¶ Tertium eſt prompta executio mandatoꝝ dei. Nam mora eſt in periculo: quia moroſa raro eſt meritoria nobis ⁊ deo accepta: qꝛ excludit diſplicentiam ſufficienteꝫ de peccatis propter vehementiaꝫ doloꝛum in extremis. Etiam quia ſit timore ſeruili pene: ⁊ raro timore filiali gratie: qꝛ ſm̃ Augu. tales plus timent iudicem ꝙ diligant. Et ideo feſtinandum eſt more paſtorum: vnde dicitur. Et venerunt feſtinantes: gloſa id eſt veniendi deſiderio. Prouerbiorum. 22. Uidiſti hominem velocem in operibus: ſcilicet coram regibus ſtabit.

Secunda consideratio.

Circa secundaȝ consideratioņeȝ: que
est de certitudine in inuentiōe. Cuȝ
dicitur. Et inuenerunt Mariā ⁊c.
vbi sunt quatuoꝛ conclusiones.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ xp̄s nasci voluit ex vir
gine Maria ꝓpter quatoꝛ. ¶ Primo ꝓpter
mitt ētis patris dignitateȝ ꝯseruandā. Nā cū
xp̄s sit verus ⁊ naturalis dei filius nō fuit cō/
ueniens: vt aliuȝ patreȝ hr̄et: q̄ȝ deum: ne dei
paternitas trāsferretur ad aliū. ¶ Secūdo ꝓꝑ
proprietatē: ipsius filij qui mittitur: qui quidē
est verbum dei. Verbuȝ absq̄ȝ omni corrupti/
one cordis ꝯcipitur: quin imo conceptio per/
fecti verbi corruptionē non patitur: q2 igitur
caro sic fuit a verbo dei assumpta: vt essȝ caro
verbi dei. Conueniens fuit ꝙ etiam ipsa sine
corruptione matris ꝯciperetur. ¶ Tertio ꝓꝑ
dignitateȝ humanitatis xp̄i: in q̄ locū pctm̄ nō
debuit hr̄e: ꝑ quem pctm̄ mundi tollebat̄. Jo.
p̊. Ecce agnus dī ⁊c. Nō poterat esse ꝙ in nā
iam corrupta ex cōcubitu caro nasceretur sine
infectiōe originalis pcti: vn̄ Aug. Solus nu
ptialis cōcubitus i matrimonio Marie ⁊ Jo/
seph nō fuit: q2 in carne peccati fieri non pote/
rat sine vlla carnis ꝯcupiscentia: que accidit ex
peccato: sine qua ꝯcipi voluit: qui futurus erat
sine peccato. ¶ Quarto: ꝓꝑ ipsuȝ fineȝ incar/
nationis xp̄i: qui ad hoc fuit vt hoies renasce/
rentur in filios dei. Non ex volūtate carnis:
nec ex voluntate viri: sȝ ex deo nati sunt: Cu/
ius rei exēpluȝ apparere debuit in ipsa ꝯcepti/
one xp̄i. vnde Augu. dicit. Oportebat caput
nostꝝ insigni miraculo ſm corpus nasci d' vir
gine. Vt significaret sua mēbra de virgine ec
clesia ſm spm̄ nascitura. vnde dicit. Et inue/
nerunt Mariā ⁊ Joseph ⁊ infantē posituȝ in
presepio: Inuenerūt inq̄ȝ: q2 ois qui querit in
uenit ipȝ. s. iuxta Mariā significatā ꝑ virtu/
tem virginitatis: ⁊ Joseph. Nā Maria inter
pretatur amaꝝ mare: ⁊ Joseph augmētatio:
Qui ergo vult inuenire Jesuȝ: querat ipsum
amaritudine pnie ⁊ in ꝓfectuȝ virtutū: ⁊ sic in/
ueniet ipsum infantem positū in presepio: in
signum ꝙ ipse nunc factus est cibus hominū
cum prius factus esset cibus angeloꝝ: vel dic
aliter. q. d. Trāseuntes ſiqdeȝ de mūdana cō/
uersatione ad sctītatem eccl'ie in qua est spiritu
alis refectio: que signatur ꝑ Bethleem. Inue
nerunt Mariā. i. ecclesie pulchritudinē: ⁊ tā/
q̄ȝ sponsuȝ eius Joseph. i. cetuȝ sanctoꝝ ma/
gistrorum ⁊ dei humilem aduentum scripture
paginis insertuȝ: tanq̄ȝ in presepio reclinatū.
¶ Secunda ꝯclo est: ꝙ quatuoꝛ demonstrāt
spiritualē natiuitatē in aīa deuota. ¶ Primū
est infusio luminis spiritualis: qd' intelligitur
ꝑ Mariā; que etiaȝ interp̄tatur illuminatrix:
Natura. n. luminis est vt res pulchra: quāto
plus illumiatur: tātoplus decoratur: ⁊ res tur
pis ecōuerso. Nā cū peccata de sui natura sint
turpissima: quantoplus noticia aīe clarificatur
tanto plus turpitudo pctōꝝ percipitur. Et vl
terius natura lucis est: vt illa que in tenebris
apparent pulchra: faciat apparere turpia: Sic
lux spūalis: qua aīa illustratur facit peccata ab/
hominari: que in tenebris passionū apparebāt
pulchra. Unde sic vita Marie facit vitā cōeȝ
turpeȝ. ¶ Secunduȝ est virtualium augmē
tatio. Unde Joseph augmentū interpretatur
Hoc. n. fit ꝑ gratie assistentiam: que hȝ aiam
fecundare. Nā sicut terra est sterilis nisi irige
tur aqua. Ita aīa nostra est sterilis: nisi roret̄
gratia. Quicqd. n. agit aia sine gratia: totuȝ ē
infructuosuȝ ad vitam eternā. Qñ autem hȝ
gratiam ita est fecunda: ꝙ singula eius opera
meritoria: sunt ꝯdigna vita eterna. ¶ Tertiū
est puritas innocētie ⁊ corruptiōis. Talis. n.
meretur sollicitā curaȝ angeloꝝ. Magna est
eniȝ angeloꝝ cura: ⁊ circa innocentes diligen
tia: q2 ꝑ ipsos restaurāda est coꝝ ruina. Unde
lȝ circa oēs angeli hn̄t ꝯmissum offm̄. Tn̄ cir/
ca innocentes hn̄t strictuȝ p̄ceptuȝ. Psal. An
gelis suis mandauit de te ⁊c. Ne forte offen/
das ⁊c. Nō offendere pedem ad lapidem: est
nunq̄ȝ corde vel opere facere ꝯtra xp̄i volun/
tateȝ: qd' ꝑtinet ad innocentes: q2 innocentia ē
puritas animi: oēȝ iniurie illationē abhorrēs
nec solum abhorret alij inferre iniuriaȝ: sȝ fu/
git ēt in alio: igitur multo fortius in seipso oēȝ
culpā ſm Augu. Unde infans dr̄ innocens
simplicitas vel simplex innocentia nemini no
cēs. ¶ Quartū est asꝑitas vite: que ꝯtrariatur
sensualitati ipsam subijciendo rationi: q2 per
sensualitatem ipeditur merituȝ: ⁊ homo etiam
ꝑ eam sequitur delectatiōes corporales. Sed
per talē asperitateȝ homo in vita spirituali ꝓ/
mouetur: q2 maxime ꝑ eam sensualitas restri/
gitur. Unde dicitur. Posituȝ in p̄sepio: non
in reclinatorio aureo: sicut Salomon: sed in p̄
sepio asperitatis. vn̄ dicitur. Videntes hec. s.
predicta signa xp̄i incarnationis cognouerūt
cognitione intellectuali: de verbo in mēte spi/

ritualiter nato vel incarnato qd dictū erat illis ab angelo. Glo. Videntes carnem exterius cognouerunt p fidē interius. De verbo .i. d filio dei esse dictū. Qd dictū erat illis de puero hoc: et sic p cognitionem humanitatis peruenerunt ad cognitionem deitatis.

¶ Tertia pclo est: q aliqui curiose naturali ratione inuestigantes opa dei vel fidei putāt impossibilia: eius potentiā quoqz ignorantes. Tales .n. nolunt credere nisi videant mirabilia quibus visis credunt: deponentes inuestigationē naturalē: cum quadā tñ admiratiōe reuerētie et nō dubietatis. Causata nihilominus ex hoc: qz inconsueta et rara et sup humanam facultatē: et potest etiam esse ratio talis. Nam quotienscunqz transcendentiū rex noticia in memoria venerit: totiēs renouatur in mente miraculū. Cū igitur opa xpi tā incarnationis qz passionis sint transcendentia nostram facultatem et ostendēta diuinā bonitatem potius vertebāt eos in admirationē. vnde dicitur. Et oēs qui audiebāt mirati sunt. Glosa Bede .s. de mysterio incarnatōnis: et de his que dicta erant a pastoribus etc. .i. de tāta attestatiōe pastox. vnde Ambro. Nō ptēnēda putes quasi vilia verba pastox. A pastoribus .n. Maria fidē collegit: et populus dei ad dei reuelationem congregatur

¶ Quarta pclo est: q homo de talibus operibus miraculosis a deo factis debz esse grauis Talia .n. speciliores hñt pditiones admirationis et dine collaudatiōis: et sunt tres pditiōes ¶ Prima est: qz transcendunt naturam: Qz ex nullo operatur et absqz conatu: s; sola voluntate. Unde Aug. xi. confessionum. Verbo tibi coeterno dicis oia que dicis: et fit quicquid dicis: nec aliter qz dicendo facis. ¶ Secundū est quia transcendunt artē. Ars enī imitatur naturam: a quo enim natura simpliciter deficit nō potest ars opari. Sicut q fiat regressus de priuatione ad habitū. Sed qz cū xps sit ars patris: que omnes naturas condidit: eadem arte naturas reformat: et perfectius qz prius fuerant create. ¶ Tertium ppter consuetudinem. Cōsuetudo enim est: quasi ex natura: que ex longitudine temporis acquiritur et confirmatur. Ita vt quasi natura videatur: sed lex diuina remouet consuetudinem cū illa bitur menti: vt vitiosus per legem dei subito a vitijs puertatur ad virtutes: vt patet d paulo: et hoc est magnum miraculum huiusmodi

consuetudinē malā tollere. Hijs enim consideratis: consurgit mens humana in admirationem et ad gratiarum actionem: et ad diuini nominis laudationē. Unde dicitur. Maria autem: quia tempus tacendi: et tempus loquēdi discutiendo omnium factorum possibilem in diuina potentia admiratione. Cōseruabat omnia verba hec etc. Glo. optima disciplina Maria: que audita conseruabat: et conseruata in corde suo frequenter ruminabat. Et reuersi sunt pastores a contemplatione creatoris ad curam sui gregis per exercitium actionis glorificantes et laudantes deum corde: ore: et opere. In omnibus que audi. ab ange. Et viderant proprijs oculis: sicut dictum est ad illos ab angelis etc.

¶ In die natiuitatis in summa missa.

IN pricipio erat verbū. Joh. p. Diligenter circa materiā natiuitatis xpi triplex nobis occurrit natiuitas. ¶ Prima qua nascitur eternalr a patre. Eccle. 24. Ego ex ore altissimi pdij ¶ Secunda est: qua nascitur corporaliter ex virgine. Ysa. 7°. Ecce virgo pcipiet: ¶ Tertia est: que nascitur spiritualiter per gratiā in deuota mente. ¶ Prima est a nobis desideranda: qz ex eius visiōe beati erimus. ¶ Secunda celebranda: qz per illam sumus visitati in terris. ¶ Tertia ē a nobis officiose psequnda: qz in nobis nascit: s; qz vtraqz est incōprehēsibilis nullus itellectus creatus ex puris naturalibus potest contingere ad cognoscendū hax natiuitatum sacramentum. Et ideo dicit Leo papa. Qd non solū ad diuinā: s; etiā ad humanā generationē pertinet illud pphe ticum .s. generationem eius quis enarrabit: Johānes igitur volens loqui de vtriusqz natiuitatis emanatione verba pfundissima et vires humane mentis quodāmodo excedēta pfert: qui vt ait Criso. Toti humanitatis igenia transcēdens illuc aciē mētis direxit: quo vix angelica creatura attigere pōt. Ideo enī aqle cōparatur: qz oculo itellectus eterni solis claritatē imarcessibilē acutius qz ceteri euangeliste intuetur: vt pz in euāgelio .d. In principio etc. vbi sunt aliqua consideranda.

Primum ꝑncipale.

C Irca primum, vbi agitur de eterna
emanatione: cum dicitur. In prin°
⁊c: ibi occurrunt sex ꝯclusiones.
¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ in diuinis est emana/
tio ⁊ generatio personalis filij a patre. In quo
distinguit̃ nouum testamentũ a veteri: in quo
non fit apta mentio de emanatione personaꝝ
Nouum aũt loquit̃ de filio: siue q̄ꝫtum ad di/
uinitatem: siue q̄ꝫtum ad humanitatẽ. ¶ In/
quantum ad diuinitatem ꝑtinet. in hijs ver/
bis quatuor tanguntur. ¶ Primũ est: ꝙ est
patri substantialis: cum dicitur esse in patre.
In ꝑncipio est verbuꝫ. Omne. n. quod est in
principio: patri ꝯsubstãtiale ẽ. ¶ Scd̃m ꝙ in
ter ipsos est distinctio personalis: cum dicitur
Verbum est apud deum. ¶ Tertium est ip̃o
rum in essentia ⁊ in natura verissima vnitas:
que nec partes rõnis: nec diffinitõis. s. genus
⁊ differentiã admittit. quod notatur cuꝫ dicit̃
Deus erat verbũ. i. ratio. Rationis. n. non
est ratio. ¶ Quartuꝫ est filij a patre coeterni
tas. verbum hoc est in ꝑncipio apud deum.
Patet ḡ in hijs emanatio ꝑsonalis verbi a pa
tre. ¶ Nota ꝙ ly inest dei ⁊ diuinorũ omniũ
inq̄ꝫtum diuina sunt: inesse ⁊ intimũ esse. vn/
de Augu. Intus erat: ⁊ ego foris. Patet etiã
in potentijs aĩe: que q̄ꝫto diuiniores ⁊ ꝑfectio
res sunt: tanto intimiores. ¶ Scd̃m notabi/
le est: ꝙ potius dicit̃ in ꝑncipio q̄ꝫ a principio
Et hoc ꝓpter aliquas rõnes. ¶ Prima est:
q̄ verbum siue ars manet in artifice: q̄ꝫuis fo
ris ꝓcedit in opere. ¶ Secunda est. Naꝫ di
uinorum ꝓprium est inesse ⁊ intimum esse.
¶ Tertia est: q̄ sic est in ꝑncipio natus a pa/
tre: ꝙ nihilominus semper nascit̃. ¶ Quar/
ta q̄ ratio rõnis est accipere res ipsas in suis
ꝑncipijs. ¶ Quinta est. q̄ verbum ip̃m exẽ
pla rerum creatarum nõ est quid extra. ad qd̃
deus respicit: sicut apud nos. ¶ Sexta q̄ ly.
a: notat cãm efficienteꝫ vel cause ꝓprietatem.
ly in sapit nãm cause finalis. Deus aũt q̄ꝫuis
sit rerum oĩum creatarum tam causa effectiua
q̄ꝫ finalis: magis tamen verius per ꝑus ⁊ ꝓ
prie est causa finalis: tum q̄ finis est causa ꝑ[a]
in causando: tuꝫ q̄ efficiens non agit nisi per
intentionem finis: ⁊ motum a fine ⁊ ꝓpter fi/
nem. Et sic ꝑ consequens est mouens motuꝫ
⁊ 2[m] in causando: quod deo ꝓprie nõ ꝯuenit.
¶ Dicit ḡ in principio. vbi circa emanatio/
nem quatuor occurrũt. ¶ Primo vnitas in

essẽtia: q̄ in ꝑncipio est verbũ. vnde Augu.
Pater est ꝑn[m]: nõ de principio. Filius autẽ
principium est de ꝑncipio. In ꝑncipio igitur
est verbum. i. in patre idem existens cum eo
essentialr̃. Joh. 10. Ego ⁊ pater vnuꝫ sumus
¶ Scd̃o alietas in ꝑ[a]: q̄ verbũ est apd̃ deuꝫ
¶ Tertio equalitas in maiestate: q̄ deus est
verbum. vnde Ansel. Deus est quo magis
cogitari non põt. Igitur verbum in maiesta/
te est equale patri. ¶ Quarto coeternitas in
etate: q̄ filius patri est cooeternus. Hoc ingt
erat in ꝑncipio apud deum. Pater. n. est eter
nus. Si igit̃ filius ei nõ esset coeternus: tunc
non esset in ꝑncipio apud patrem: habita ver
borum expositione in cõparatione ad patrem
Potest etiã exponi in cõparatione ad creatu/
ram: quam fecit in ꝑncipio. ¶ Igitur est qua
druplex primitas. ¶ Prima est existentie: q̄
in ꝑncipio erat verbum. ¶ Scd̃a est socialis
assistentie: q̄ verbum est apud deum. ¶ Ter
tia est simplicitas essentie: q̄ d̃s erat verbuꝫ
¶ Quarta lucide euidẽtie: q̄ hoc est in ꝑnci
pio apud deũ. ¶ Nota etiã ꝙ h̃ moraliter do
cemur: ꝙ ꝑn[m] omnis creature intentionis ⁊
actionis dꝫ esse deus: q̄ in ꝑncipio erat deus
⁊ deus erat verbum. ¶ Item etiam vis scire
de omni actione tua interiori ⁊ exteriori: vtrũ
sit diuina vel nõ: ⁊ vtruꝫ deus ip̃am operetur
in te: ⁊ per ipsum sit facta vide si finis intenti
onis tue est deus. Qd̃ si sic actio tua est diua:
q̄ ꝑncipium finis idem est deus. Adhuc do/
cemur ꝙ opus nostꝝ debet esse rõnale: ⁊ ẜm
dictamen ⁊ ordinem rõnis principiantis op⁹
ideo ait. In ꝑncipio erat verbuꝫ: qd̃ est ratio
Ro. 12. Rationabile obsequm vestrum. Et
Diony. de di. no. dixit. ꝙ bonum hoĩs est ẜꝫ
rationem esse. Malum aũt qd̃ est preter ratio
nem. Et ꝑ̊ metha. dicitur. ꝙ hoĩuꝫ genus ar/
te ⁊ ratione viuit. Et hoc est qd̃ in psal. dicitur
Multi dicunt quis ostendit nobis bona? Et
respondetur. Signatũ est suꝑ nos lumen ⁊c.
quasi dicat. Ratio que nobis de vultu dei im
primitur: ipsa est que ostendit nobis bona.
Bonum enim illud: qd̃ ẜm rõnem fit: recte
⁊ bene fit: ⁊ bonum est: ⁊ de vultu dei ꝓcedit
ẜm illud psal. De vultu tuo iudicium meũ ꝓ
deat. Et Aug. de libe. ar. docet. ꝙ omnis lex
hoc ipso iusta est ⁊ bona: q̄ de vultu dei pro/
cedit. Mala vero ⁊ iniusta si abinde nõ ꝓcedit
¶ Scd̃a ꝯcl'o est: q̄ ꝙ omnis effectus verius
esse hꝫ ⁊ nobilius in sola cã prima: q̄ in illa hꝫ

esse absolute τ simpliciter. Ideo licet plēs sint
cause: tamen a nulla aliarum causaꝝ effectus
habet esse: nisi a solo deo. vnde Aug. ꝑ ꝯfessi
onum loquens de deo ait. Nulla vena trahit
aliunde: qua esse τ viuere currat in nos: pre/
terq̃ȝ tu facis nos domine: qꝛ summe esse τ
summe viuere es. ¶ Ratio est: quia vnum
quodq̃ȝ agit sibi simile: nec q̄cq̃ȝ agit vltra su/
am spēm. Omne aūt citra deum est ens h̄ vel
hoc. Non aūt ens: aut absolute esse. sed h̄ est
soli⁹ prime cause: qui deus est. Relinqtur igi
tur q licet a causis alijs secundis res alie ꝓdu
cantur siue fiant: omnia tamen τ singula siue
a natura: siue ab arte ꝓducta imediate ab ipso
deo solo habent esse suuȝ q sunt: vt sit ordo ta
lis littere sic. Omnia per ipsum facta sunt.
Sequitur q oēm actionē τ in oibus: siue in
natura: siue in arte: in essendo τ cognoscēdo
ꝓcedit necessario generatio filij: ita q ipsa oia
sunt facta. vnde Aug⁹. li. ꝯfes. dicit. Verbo
coeterno dicis quecunq̃ȝ dicis. τ sic qꝺ dicis:
nec aliter q̃ȝ verbo facis. Romanorum. xj°.
Ex ipso τ per ipsum.
¶ Tertia ꝯclō est: q ly oia: qꝛ distribuit ꝓ en
tibus. Peccata vero τ vl'r mala nō sunt entia
vnde nō sunt facta ꝑ ip̄m: sed sine ipso. vnde
dicit̄. Sine ip̄o factuȝ est nihil. i. pctūm. vnde
Aug. Mala. n. nō sunt facta: qꝛ nō sunt effe/
ctus: sed defectus alicuius esse. vnde verbū lȝ
coiter sit indeficiens p̄nᵐ: qꝛ nulli actui deest:
nec tamē ex h̄ sequit̄: q deus sit cā peccati: qꝛ
lȝ pctūm quo ad subam actus sit a deo: non ta
men quo ad deformitatē: vel aliter fm Aug.
Peccatū nihil est: τ hoies cum peccāt nihil fi
unt. Peccatum igit̄ inq̃ȝtum est nihil fit sine
eo: qꝛ omne factū a quocunq̃ȝ sine eo est nihil
Esse aūt omne τ oium: a deo est solo. Ansel.
de ꝯce. vir. arguit cōtra dicens. Si pctūȝ est
nihil: cū de nihilo nemo debeat puniri. Qua
re igit̄ deus punit hoiem ꝓ peccato? Respō
deo lȝ pctūm nihil sit: nisi carentia iustitie. De
us tamen punit pctōres non ꝓ nihilo: sed pro
pter aliqd: qꝛ debitū honorē sibi quem spōte
reddere voluerunt: ab inuitis exigit: Et ne de
ordinatum sit aliqd in regno dei: eos separat
a iustis: τ in ordine ꝯpetēti disponit. Hec ille
Pro exigentia igit̄ debiti honoris τ obserua
tione recti ordis: deus iuste punit peccatores
Item sine ip̄o fctūm est nihil. Igit̄ furtū τ alie
male actōes sunt a deo dicēdo. Cum pctūȝ sit
volūtarius defect⁹ a summa essentia fm Au
gustinum sit ꝑuatio. Nota tamē q illꝺ sine q̊
factum est nihil: aliter pōt exponi. s. q nihil fa
ctum est a deo sine ratione: sapia τ intellectu.
Psal. Omnia in sapia fecisti: vel sine ipso fa
ctum est nihil: qꝛ rōnes reꝝ in deo eterne sunt
τ esse oium q̃ in rebus facta sunt. Nihil. n. fit
visibiliter aut sensibiliter: qꝺ nō de interiori:
inuisibili atq̃ȝ intellectuali aula summi impa/
toris aut iubeat̄: aut ꝑmittitur: vt ait Aug. 3.
de trinitate capitulo quarto.
Quarta ꝯclō est: q qꝛ omnis creatura in ver/
bo eterno hȝ esse virtual'r: τ quasi necessitate
subiecta: Ideo etiam dicit̄ in eo viuere. vnde
Aug⁹. 4. de tri. dicit. In hijs qdeȝ que ꝑ ip̄ȝ
facta sunt: corp⁹ quod vita nō est: ꝑ ipsum nō
fieret: nisi in alio aniēq̃ȝ fieret: vita eēt. Ratio
huius est. Nam viuēs dicit̄ sine viuum esse:
qꝺ ex seipso vel a p̄n° intra τ in ipso mouetur
Qꝺ aūt nō mouet̄ nisi ab aliq̊ extra viuuȝ nō
est: necesse dicit̄. Ex quo pȝ q ꝓprie nō viuit
omne qꝺ efficiens ante se est: τ supra se sine fi
ne: extra se vel aliud a se. Tale auteȝ est omne
creatū solus deus: vtpote finis vltimus τ mo
uens p̄imum: viuit τ vita est. vnde dicit. Qꝺ
factum est in ip̄o: vita erat. vñ Aug. sup gen̄.
Qꝺ factum est in ip̄o creatore: vita erat: τ ip̄a
vita vtiq̃ȝ creatrix essentia. ¶ Hijs visis sūt
quatuor veritates. ¶ Prima est q oia dicū/
tur in deo esse ab eterno. τ ita res anteq̃ȝ esset
in sua natura: erāt in scientia diua: nec alr' no
uit deus res factas: q̃ȝ cognoscēt eas futuras.
Et ideo oia dicunt̄ esse in ip̄o vita. ¶ Secū
da est q tam ꝑterita: q̃ȝ presentia: q̃ȝ futura di
cuntur deo p̄sentia: qꝛ deo nihil preterit vel fu
turum est: sed oia sunt ei presentia. Et hoc: qꝛ
quadā ineffabili cognitōe sue sapie in eo sunt.
¶ Tertia est: q lȝ oia dicant̄ deo presentia: q̄
sunt in eius cognitōe τ scientia: τ scientia dei
sit idem q essentia eius: nō tamen oia dicunt̄
eē in diuina essentia: ne intelligant̄ eē eiusdē
essentie cum deo. ¶ Quarta est q non omne
quod est ex deo: est de ipso: qꝛ celuȝ est ex ip̄o
sed nō de ipso: qꝛ non est de natura. sed omne
qꝺ de ip̄o est: est ex ipso: τ nō eꝯ°. vnde filius
est ex patre. Qꝺ q̊ factum est in ipso: vita erat
qꝛ sicut archa que est in mente artificis: est vi
ta in eo ꝑticulariter: qꝛ agens cognitiuū ꝑticu
lare. Sic omne qꝺ est factum: est in deo vita.
vnde Aug⁹. 6. de tri. Verbuȝ est ars patris
plena oium rationum viuentiū. ¶ Nota mo
raliter q sicut opus virtutis semꝑ est: τ fit in

virtute. Nemo.n.extra iustitiaȝ operatur: sic
opus diuinuȝ ⁊ bonū: nullus operatur nisi in
deo. vnde Joh.15. dicitur. Sicut palmes nō
potest facere fructuȝ: nisi mā̄serit in vite: Sic
nec vos ⁊c. Si vis ergo scire si opus tuuȝ sit
opus virtutis ⁊ diuinū. vide si factū sit in deo.
Tunc in deo factuȝ est: si sis in caritate. Joh.
p°. Qui manet in caritate in deo manet.⁊c.
¶ Scdo vis scire si opus tuū sit in deo: vide
si opus tuū sit viuum. Nā dicitur: Qd factuȝ
est in ipso vita erat: viuum auteȝ opus est: qd
extra deū ⁊ preter deuȝ non hȝ modos nec fi-
nem. ¶ Tertio vis scire si opus tuū sit in deo
vide si opus tuū sit in vita tua. Eccli.4. Pro
iustitia agonizare ꝓ aīa tua: ⁊ vsqȝ ad morteȝ
certa pro iustitia. philip.p°. Mihi viuere xp̄us
est: volo dicere: si vis iuste agere ⁊ bene viue-
re: hoc sit tibi vita tua.i. sit tibi carius ⁊ dulciꝰ
q̄ȝ vita tua: ſm illud: Vsqȝ ad morteȝ certa ꝓ
iustitia. ꝙ si sic: opus est in deo diuinū ⁊ iustū
ſm hoc exponitur illud. Tollite iuguȝ meum
sup vos. Jugū dei sup se tollit: qui mandatum
dei plus diligit q̄ȝ seipsuȝ: ſm illud. Abneget
semetipsuȝ. Hinc est ꝙ sancti martyres potiꝰ
elegerunt vitaȝ suaȝ relinquere amore dei: q̄ȝ
iustitiam. vnde dicit. Qd factum est in ipso .i.
oīs virtualis ꝑfectio quā nobis in vita sua exē
plificauit. Uita erat. Ducēs nos in vitā eter-
naȝ ꝑꝑ imitationeȝ: qd autē seqtur. Vita erat
lux hoīuȝ. Moralr vult dicē: ꝙ talis vita edi
ficat ⁊ illuminat ꝓximū plusq̄ȝ v̄ba. vn̄ Mat.
5°. Uideāt opa v̄ra bōa ⁊c. vn̄ Jhero. Plus
intelligit̄ qd oculis videt̄ q̄ȝ qd aure ꝑcipit̄.
¶ Quinta ꝯclō est: ꝙ ds dicitur lux ſm diui
naȝ ⁊ humanā naturaȝ essentialr ⁊ ꝓprie illu-
strans: nō tm̄ interius ꝑ inspirationem: sed ēt
exterius in doctrina: in factis: ⁊ ꝯuersatione.
Jobis.p°. Deus lux est: ⁊ tenebre in eo n̄ sunt
vlle: excludens ex se oēȝ rationē tenebrarum:
Et ideo dicitur lux vera: q² impmixta. vn̄ glo
sa ibidē dicit. Deus lux est: q igitur vult habe
re societateȝ cum luce: pellat tenebras peccato
rum: q² tenebre cū luce societateȝ hr̄e non pn̄t
vnde dicitur. Lux in tenebris lucet: lux deus
est: ⁊ omne qd diuinum est ⁊ ꝑfectuȝ: tenebre
oē qd creatū est. Lux ergo.i. ꝑfectio diuina lu
cet in tenebris. Sed tenebre euȝ non ꝯprehē-
derunt: vt sit ꝓprie illuminat actiue heredis
actiones dei: que est creatio: gubernatio: vel
sic. Lux in tenebris lucet.i. in creaturis: q̄ ha-
bent aliquā opacitatē. vnde Dionysius. Im

possibile est nobis aliter lucere diuinū radium
nisi varietate velaminū circumuelantiuȝ. Sic
eniȝ ignis in spera sua nō lucet: sed ſm docto-
res lucet in materia aliena: puta in terre carbo
ne: vel sic. Lux in tenebris lucet: q² sicut malū
semp in bono nec videtur: nec cognoscit̄: nec
lucet nisi in spem boni: sic qd falsuȝ est non co-
gnoscitur: nisi in veritate. Lux in tenebris lu-
cet: ⁊ tenebre eaȝ nō ꝯprehenderūt. Nihil enī
est puꝝ maluȝ: nec puꝝ falsuȝ: nulla enim fal-
sa doctrina est: que nō aliqua vera intermiscea
tur: ſm Bedā. Adhuc aūt moralr: lux in tene
bris lucet: q² virtus lucet ⁊ apparet in diuersis
⁊ oppositis. Prime corin.2°. virtus in infir-
mitate perficitur. Psal. Igne me examinasti.
Grego. Qualis vnusquisqȝ apud se lateat: il
lata ꝯtumelia ꝓbat. Et vt ideȝ ait. Quāto.n.
quisqȝ nobis aduersatur: tāto maior in nobis
virtus apparet. Patientia.s. ⁊ amor dei sunt
domestici nostri. Psal. Cibabis nos pane la
chrymaꝝ. Boni.n. viri cibantur ⁊ ꝓbantur
⁊ delectantur in aduersis: que ꝑ lachrymas d
signantur. vnde Matth.5. Beati q persecu-
tionē patiuntur: non dicit patientur: aut passi
sunt. Patientia.n. lucet dum actu qs patitur.
vnde Augu. Cautior fuit Job in doloribus:
q̄ȝ Adam in nemoribus. Ille victus est in de
licijs. Iste vicit in penis. vnde dicitur. Lux i
tenebris lucet. q.di. ꝙ ds ipse ꝯsolat̄ ⁊ illucet
hijs q sustinent aduersa. Psal. Juxta est dn̄s
hijs q tribulati sunt corde. Et tenebre eā n̄ cō.
q² nō sunt digne ⁊c. Sēp.n. remunerat supra
ꝯdignum: ⁊ punit citra condignum.
¶ Sexta ꝯclō est: ꝙ lȝ diuina veritas ꝑ se non
indigeat ꝯfirmatiōe facta ꝑ testimoniū: q² i se
firmissima est: tn̄ ꝑꝑ dubiū intellectꝰ icreati in
diguit testimonio ꝯfirmāte. Nā dubiū erat ab
scōditū: ⁊ ꝑ vocē manifestandū. vnde Aug.
Quia filius sic erat hō: vt lateret in illo deus:
Missus est magnꝰ homo: ꝑ cuius testimoniū
inuenit̄ plusq̄ȝ hō. Iste hō missus a deo erat
Johes: q² ipse erat illustratꝰ diuina illuminatio
ne: ob quā cāȝ possȝ ēt credi a iudeis Messias
Ideo ēt bene dr̄ lux verbi: ⁊ lucerna ardēs: d
quo extra ponit̄. Naȝ sicut in mōte irradiato:
cognoscitur ꝙ sol sit ortus. Sic Johes: vt an
tecedēs prius irradiatus: lumē excepit: vt ocu
lis nostris nūciaret. Ratio etiā esse pōt: q² de
deo nemo ꝯuenient̄ dare pōt testimoniū: nisi
fuerit ds cū illo ꝑ grām. Johes ergo i quo est
gratia testimoniū ꝑhibȝ d xp̄o deo. vn̄ Aug.

dicit q̄ Jo᷑es de xp̄o q est d̄s non posset ferre
testimoniū: nisi essz missus a deo: ⁊ h̄ est qd̄ di
cit. Fuit hō missus a deo: vñ Criso. dicit: q̄ iō
p̄conē hoiez misit: vt cognitā audiētes vocez.
hoies facilius. s. q̄ audiebāt aduerterēt. s. cre/
dendo: vel iō ait hō: ne crederet eē angelus ob
testimoniū ꝓphe de ip̄o dicētis. Ecce ego mit
to angelū meū. Matth. 3. Qd̄ ait saluator de
ipso esse itelligēduz: q missus est a deo. Aug.
Quo potuit de d̄o dicē vez: nisi missus a d̄o?
vñ Criso. Cū audis qm̄ a d̄o missus nihil d̄ re
liquo humanū eē existima coꝝ q̄ dicunt ab illo
Nō. n. q̄ eius erat dixit: sz q̄ mittētis. Cui no
men erat Jo᷑es: nō ab hoie ipositū: sz a deo
dicit glo. ⁊ ab angelo nunciatū. Hic venit in
testimoniū. Hic signāter ait i testimoniū. Naz
Act. 4. dr̄. Huic. i. xp̄o oēs ꝓphe: testimoni
um p̄hibēt: iō ait. Hic venit i tes. non ad testi
moniū: q2 alij ꝓphe q̄si a remotis testificati sūt
Sz Jo᷑es ex ꝓpiquo demōstrauit: sicut vox
ad verbū. De lumie. i. de xp̄o icarnato. Dif/
fert. n. lux a lumie: lux. n. est vt forma lumiosi
siue q̄dā res i se absoluta: lumē vo dr̄ ifluētia
recepta i p̄spicuo. vñ p appropriationē fili⁹ d̄i
s̄z suā diuitatez dr̄ lux. Inq̄ztuz vo icarnatus
dr̄ lumē: vtrūqz tn̄ ꝯuenit filio icarnato. vnde
Criso. Quia ipse ihabitat lucē iaccessibilē: iō
carnez induit: ⁊ vni ꝯseruoꝝ ꝯcessit testimoniū
q2 iā negociabat ad hoiuz salutē: nō ad suā di-
gnitatē: ⁊ pp dubiū alioꝝ: ⁊ h̄ s̄z Aug. ptiebat
ad illumiatū hoiez: q̄lis fuit Jo᷑es testimoniū
p̄hibere d̄ lumie: vt oēs crederēt p illū: quo ad i
tētionez mittētis: q oēs vult saluos fieri: lz ali/
q̄n in q̄busdā finis frustret pp defectū recipiē/
tis: q2 nihil obmittebat d̄ ꝯtingētib⁹ ⁊ ptinēti
bus ad officiū suū. Nō erat ille lux. s. eētialr̄
q̄ illumiat oēz hoiez: sz erat illumiat⁹ participa
tiue. vñ Criso. dicit. Qd̄ Jo᷑es negās salu/
tē esse ostēdit incōparabilitatē illi⁹ cui testimo/
niū p̄hibet. Scd̄z principale.

Circa scd̄z vbi agit de tp̄ali incarnatio
ne verbi: cum dicitur. Erat lux vera
vbi occurunt sex conclusiones.

¶ Prima ꝯ° est: q̄ ois lux alia a deo: aliq̄ te/
nebra p̄miscet. Rō est. Nā lux a manifestādo
dr̄. eph. 5°. Oia inq̄t q̄ arguunt a lumie mani/
festant. Ex q̊ apparet q̄ tm̄ vnūquodqz sortit
de rōne luminis: q̄ztuz pticipat de rōne mani
festatiōis: ⁊ q̄ztuz de rōne occultatiōis admit/
tit: tātuz a rōne lumis d̄ficit. Intelligēdum tn̄
q̄ cū de rōne lucis sit māifestatio: hec q̄ q̄dru/
pliciter variat. Naz quedā est lux que manife
stat se p°: ⁊ alia alteri: sz nec se: nec alia manife
stat sibiipsi: vt sol: q tātuz h̄z de tenebra mixtū
q̄ztuz suiipsi⁹ ⁊ alioꝝ occultationē h̄z ad seipsā
Est lux alia cui manifestat alia: ⁊ ipsa alteri: sz
nō ipsa sibi: vt ē lux sensuū particulariū: q̄ licz
alia sentiat: nō tn̄ ipsa sibi. ⁊ iō tantū admiscet
de tenebris: q̄ztuz nō manifestat sibiipsi. Est
lux tertia q̄ manifestat se sibiipsi: ⁊ alijs: ⁊ cui
manifestant alia: sz in v̄tute alteri⁹: nō in v̄tu
te ꝓpria vt ē lux itellect⁹ q̄ se cognoscit ⁊ alia: ⁊
ideo q2 ex seipso nō h̄z manifestationē: patit in
se tenebre admixtionē. Est lux v̄a q̄ māifestat
se ⁊ alia ⁊ sibi ⁊ alijs ⁊ totū in v̄tute ꝓp̄a ⁊ h⁹i
lux ē d̄s: i q̊ q2 nll'a rō deest māifestatiōis nihil
p̄miscet ei d̄ tenebris. Et h̄ ē qd̄ dr̄. Lux erat.
¶ Scd̄a ꝯ° est: q̄ d̄s ē ꝓprie lux v̄a pp tres
rōnes. ¶ Pria est. q2 i diuinis nō accipit lux fi
guratiue: sic accipiūtur corporalia: puta lapis:
leo: sicut dic̄ Aug. sup gen̄. ¶ 2° q2 vex dicit
ex duob⁹. P°: si attigit formā subalez illi⁹
nature. 2°: si nihil admixtū hēat alieni. Vtrū
qz ē in d̄o. Joh. p̊. De⁹ lux ē ⁊ tenebre i eo n̄
sunt vlle. 3°. q2 nō illumiat aliūde sicut crea/
ture. Et iō dic̄. Erat lux v̄a: s̄m Aug. dr̄ hec
lux mētiū: q̄ ē sup mētes: ⁊ excedit oēs mētes
Naz actualr̄ mentes vere illumiate dicuntur
ab huiusmodi lucis illustratione. Ipse. n. est
lux hominū non brutorum sed rationabiliuz.
¶ Tertia ꝯ° est: q2 d̄s ē lux. Et v̄e lux: q2 sup̄
mū ⁊ p̄muz oiuz: Iō oia sub ipso illumiat. Et
iō dr̄. Illumiat oēm hoiez veni. i huc mū. vbi
Beda: Illumiat oēz lumie nature: sz nō lumi
ne grē. Criso. dic̄: q̄ si nō oēs illuminant: nō
ē defect⁹ diue lucis. Sz eius q oculos claudit
p pctm̄. Dr̄ etiā oēs illumiare: q2 nullus illu/
minat nisi ab eo. Ex istis sumunt notabilia.
¶ Primum est: q̄ q2 p ip̄z oia facta sunt: Seqt:
q̄ si qs ab ipso nō illuminatur. Iaz nō est sub
ipso ⁊ inferius ipso: nec ipse est sup̄ius oibus.
¶ Primum. n. d̄s est p se influēs oib⁹: q si iam
nō ifluat nō est p̄mum. Uniuersalr̄ ē vnum/
quodqz vt est cā alioꝝ ipsis ifluit: al's nō est cā
alioꝝ. ¶ Scd̄z est: q̄ diuersa diuersimode il/
luminat: q2 q̄daz illumiat lumie sub ꝓprietate
eē: sic illumiat oia entia mūdi: q̄bus dat esse.
¶ Secūdo aliqua lumie vite puta viuentia.
Adhuc aliqua illuminat puta intelligentia: ꝓ
ut est lux hoium: s̄z illud psal. Signatū est su
per nos lumen vultus tui ⁊c. Et est rato iudi/
cans ⁊ ostēdens q̄ sunt bōa. ¶ Itē aliq̄ illumi

minat gratia luminis supnaturalis. Alia vm/
bra fantasmatuz. ¶ Tertiū est: q̄ homo pecca
toꝛ sine gratia nihil ē: inter iustos: nec est sub
deo: nec est lux gratie: nō aūt influit sine illu/
minat: qꝛ nulla causa influit nisi in suo inferio
ri. Hinc est q̄ humilitas multum ꝯmēdatur:
eo q̄ hoiem subdat deo. vnde Aug. Sine hu
militate nulla virtꝰ haberi potest: eo videlicet
q̄ ipsa sola facit hoiez subditū deo: ꝛ ipsuz re/
spicit vt inferius: supius. ¶ Quartum est: q̄
ad hoc q̄ oēs debeant illuminari: opꝫ primo
q̄ quilibet sit homo ꝑ humilitatem: qua homo
dicitur ab humo. ¶ Scđo vt viuat ꝫ̇ ratio/
nem. Nā homo est aial rationale. ¶ Tertio
vt sit homo. s. vt habeat oia inferioꝛa subiecta
sibi. Psal. Quid est homo ꝛc. ꝛ sequit̄. Oia
subiecisti sub pedibus eius. i. affectōibus. vn
de primo homini dictū est. Dn̄amini vniuer/
sis aiantibus que mouentur super terrā.
¶ Quarta ꝯclo est: q̄ xp̄s dicitur esse in mū/
do pꝛesentia deitatis: vt factoꝛ regens creatu/
ras q̄s fecit: sed dicitur esse ꝫ̇ humanitatez vt
nature reparatoꝛ: ꝛ vt reconciliatoꝛ. Hic sunt
tria notabilia. ¶ Primū est q̄ d̄s incōicabilr̄
semper in se exn̄s est in oi natura vel essentia
p̄sentialr̄: potentialr̄: ꝛ essentialr̄ sine sui disti/
ctione: ꝛ in omni loco sine sui circūscriptione:
ꝛ in omni tp̄e sine sui mutatiōe: in sanctis spiri
tibus ꝛ aiabus est ꝑ gratiaz excellentius: ꝛ in
hoie xp̄o excellentissime: in quo plenitudo di/
uinitatis ihabitat coꝛpoꝛalr̄. Ut ait apostolus
qꝛ in eo d̄s inhabitat: non tm̄ ꝑ gratiā adoptio
nis: sed ꝑ gatiaz vnionis. ¶ Scđm notabile
est: q̄ deus erat in se anteq̄ꝫ res eēnt. Et ideo
sancti dicuntur domus dei: nō sic: vt ipsa sub/
tracta: cadat deus: ꝫ sic deus habitat in sanctis
vt si ipse recesserit cadant. ¶ Tertiū est q̄ d̄s
habitat in quibusdaz deū non cognoscentibus
ꝛ non diligentibus: q nō sunt templū dei. vn/
de dicitur. In mundo erat. Jhere. 23. Celuz
ꝛ terram ego impleo.
¶ Quinta ꝯclo est: q̄ tam maiestas q̄ꝫ infir/
mitas in xp̄o vobis oibus sufficienter pꝛofuit
ad salutez. vnde Ber. dicit. Totum vobis de
xp̄o valuit. totum salutifeꝝ: totūqꝫ necessariū
fuit. Nec minꝰ ꝓfuit infirmitas q̄ꝫ maiestas:
qꝛ ꝛ si ex diuinitatis potentia iuguz peccati iu/
bēdo submouit: ex carnis tn̄ infirmitate: moꝛ/
tis iura moriendo ꝯcussit: vnde dicit. Et mū/
dus a diuina acceptatiōe ꝑ peccatū destitutus.
factus est. s. saluus: qꝛ reꝑatus in se: qꝛ recon
ciliatus patri. Per ip̄z. s. humanatū passum:
ꝛ sic merētez nobis redemptionis sacramenta
¶ Sexta ꝯclo est: q̄ cū cognitiōis veri lumi/
nis subtractio sit effectus peccati: ꝫ̇ illud sapi
entie. 2°. Excecauit eos malicia eoꝝ. Aliquā
do tn̄ ordinatur ad alicuius dānationez ex sui
natura. Aliqn̄ etiā oꝛdinatur in alicuius salu/
tez. Ratio est. Nā excecatio est quoddaz p̄am
bulū ad peccatū. Pctm̄ aūt ad duo oꝛdinatur
ad vnū quidez ꝑ se. s. ad dānationē. Ad aliud
quidem ex dei miserentis ꝓuidentia. s. ad sal/
uationē inquantuz d̄s ꝑmittit aliquē cadere in
peccatū: vt pctm̄ suuz agnoscens humilr̄ ꝛ cō/
uertat̄ ꝫ̇m Aug. vnde ꝛ cognitiōis subtractio
ex sui natura oꝛdinatur ad dānationez: ꝑꝑ qđ
etiam ponitur esse repꝛobatiōis effectus. Sꝫ
ex diuina misericoꝛdia talis cognitionis sub/
tractio ad tp̄s oꝛdinatur ad salutez eoꝝ qui ex/
cecantur: sed talis misericoꝛdia soluz impedit̄
pꝛedestinatis: quibus oia cooꝑantur in bonū:
Ro. 8°. hoc etiā pꝫ. Nam excecatio importat
duo. s. auersionē a diuino lumine: sic d̄s non
est causa excecatiōis. Aliqn̄ dicit subtractionē
gratie. Ex qua segtur q̄ si mens diuinitꝰ non
illuminet̄ ad recte videndū: ꝛ coꝛ hois nō emo
liatur ad recte viuēdum. sic deus est causa ex/
cecatiōis. Et hoc est qđ dicit: Et mūdus cum
non cognouit. i. mundo affixi: ꝛ ea que mun/
di sunt sapiūt. Non cognouit. vnde glosa di/
cit: q̄ mundus. i. homo qui in mundū mente
descendit amādo: non cognouit: qꝛ excecauit
eos malicia eoꝛuz.

Tertium pꝛincipale.

Circa tertium pꝛincipale: vbi agitur
de spirituali infusione seu ꝯceptione
aie fidelis cuz dicitur. In pꝛopꝛia ve
nit ꝛ sui eū nō receperunt: vbi sunt sex ꝯ°nes.
¶ Prima ꝯclo est: q̄ sicut in xp̄o inuenit̄ du
plex esse. s. diuinum ꝛ humanū: sic etiā dupli/
cia ꝓpꝛia sibi appropꝛiantur. Nā ꝫ̇m naturaz
diuinā hꝫ duplex ꝓpꝛiū. s. naturale ꝛ moꝛale.
Propꝛium aūt diuine nature est quadruplex:
scilicet ens vnum: veꝝ: bonuz. ¶ Primo er
go docemur q̄ d̄s est ꝛ oꝑat̄ in oibꝰ ꝛ venit ad
oēs: ꝛ ad oia inq̄ꝫtuz sunt: ꝛ inqꝫtū sunt vnū:
inquantum vera: inquantuz bona. ¶ Scđo
docemur: q̄ deus veniens ex eius pꝛesentia
immediate: ꝛ nullo cooperāte operatur in no/
bis entitatem: vnitatem: veritatez: ꝛ bonitatē
¶ Tertio docemur: q̄ quāto quis elongatur
a multo: ꝛ vnum intendit: tanto est perfectioꝛ

et diuinior. Luce. 10. Turbaris erga pluri-
ma: vnum est necessarium: vnde Augu. di-
cit: Naturaliter improbamus quicqd ab vni
tate recedit: atq3 in eius dissimilitudinem ten
dit. Ex quo datur intelligi esse aliqd simplr.
¶ Primũ est vnu3: a quo quicqd aliquo mõ
vnu3 est: ab illo habet. Ratio ꝑmissoꝝ ẽ vnũ
enim verum ⁊ bonum conuertuntur. Rece-
dens ergo ab vno: cadit a vero: cadit a bono:
cadit a deo: Deus enim vnus est. Cadens ǵ
a vero cadit in mendacium. Psal. Qui dili-
gitis vanitatẽ. ⁊c. Cadens a bono cadit in ma
litiam. Psal. Dilexisti malitia3 sup benigni-
tatẽ: recedẽs a deo accedit ad diabolũ. Joh. 8
Uos ex patre diabolo estis: In isto eni3 von
habent̃ oia: ⁊ que sunt: ⁊ q̃ vera sunt: ⁊ que bo
na sunt. Jaco. 1. Qui offendit ĩ vno factus ẽ
omniũ reus. Jaco. 3°. in multis offendimus
omnes. Omnis eni3 multitudo aduersatione
vnius est peccatũ vel nature vel moris. Psal.
Tu autẽ ꝓpiciaberis peccato meo. Multũ est
enim: Multũ qde3 est omne peccatũ in se ipo
etiã si semel facit eo ꝙ mult⁹ est casus ab vno
⁊ per ꝯñs a bono. ⁊c. ¶ Secũdo ꝭm diuinã
naturam habet etiam ꝓpria moralia ꝭm illud
Greg. Deus cui ꝓpriũ est misereri: ⁊ par
cere: ⁊ saluare. Scõm Aug^n. Saluator di-
ctus est mundi vt saluet mundũ. Saluari nõ
vis: ex te iudicaberis. Misereri nõ vis: nec
tui miserebit̃. Matth. 18. Nõne ergo oportu
it ⁊ te misereri ꝯserui tui ⁊c. ¶ Scdo christus
ꝭm humanam naturam dicit̃ habere ꝓpria: ⁊
sunt tria. ¶ Primu3 est puritas nãlis: ⁊ gra
tia gratis exhibita: ⁊ defectus nãles. ¶ Pri
mum p3. Nam verbũ caro fctũm: assumpsit
puram nãm sine vitijs: que inimicus hõ sup-
seminauit. Matth. 13. Hec. n. nõ sunt semẽ
dei: nec ista deus plãtauit: nec sunt opa ei⁹ ꝓ
pria: s3 inimici. De⁹ fecit hoiem rectũ. Eccli
astici. 7. ¶ Scõm etiã p3: q2 verbum caro fa
ctum: nãm hois assumpsit gratia mera: nõ ex
meritis nature qbuslibet p̃cedentib⁹. ¶ Ter
tium etiã p3: q2 verbum caro factũ: assumpsit
defectus carni debitos. i. penalitates. Nõ au
tem defectus: que peccata sunt ⁊ aie propria.
Dicamus ǵ. In ꝓpria venit christus ꝭm di-
uinam nãm: quo ad p̃mum: q2 entia que sunt
⁊ vnum: ⁊ veꝝ. ⁊ bonum nõ habent a se: sed
a deo. vnde Aug⁹. Mecu3 eras ⁊ tecum nõ
eram: Hoc etiã p3 de mia: que sibi: ⁊ nõ alte-
ri appropriat̃. Dicamus. 2°. In ꝓpria venit.
¶ Primo quo ad nãm humanã. Nam natu
ram a se factam: opus suum proprium assum
psit sine pccõ. Joh. p̊. Sine ipso factum ẽ ni
hil. i. peccatum. In ꝓpria venit, 2°. s. ex gra-
tia deo solo appropriata. Thi. 3 Apparuit be
nignitas ⁊c. In ꝓpria venit. 3°. ꝓpria. s. hoi
⁊ nature humane. Assumpsit. n. mortalitate3
⁊ passibilitatẽ: que nõ deo: sed hoi sunt ꝓpria.
Sed certe sui eum nõ receꝑunt: q2 ex se nõ ha
buit: nec ex ꝓprijs sibi. Moralr autẽ in ꝓpria
venit. s. in mẽtes hoium: qui se totos dedica-
uerunt deo: ⁊ proprios fecerunt: vt iam nõ si
bimet viuant: sed deo. Et sui eum nõ recepe-
runt. i. illi qui sibimet viuunt: querẽtes q̃ sua
sunt: non que dei. Tales eum non capiunt:
nec venit in tales mentes.
¶ Scda ꝯclo est: ꝙ gratia dei oibus p̃sto est
sine ꝑsonaꝝ acceptione: cum sit donũ dei a so
lo deo nature collatũ: regrit tamen dispõe3 de
bitam in recipiente. Nam sicut videm⁹ in agẽ
te nãli: ꝙ non introducit formam in nãm: nisi
dispositam ⁊ p̃paratam: Sic etiam in spũali-
bus a deo in aiam deuotã non introducit̃ for-
ma gratie: tanq3 in suum ꝑfectionale: nisi fue-
rit prius p̃parata. Nam nã humana l3 lapsa
fuerit: nõ tamen inueterata ⁊ obstinata. Et ꝑ
ꝯsequens in ea remansit aliqua aptitudo ad su
sceptionem gratie. Talis autẽ aptitudo est flexi
bilitas ex parte mẽtis: ⁊ ex parte gratie. Et h̃
est ꝙ dicit. Quotquot autẽ receꝑunt eu3. s. ꝑ fi
dẽ ⁊ dilectõe3: q̃ duo oñdunt mẽte3 volũtariã
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ fruct⁹ huius spũalis par
turitionis christi in aia deuota per opeꝝ execu
tionem est: ꝙ hõ fit per gratiam adoptionis fi
lius dei: ꝙ ipse est per nãm. Et ideo veritas
ꝯsulit nos nõ habere nec scire patrẽ: nisi deũ.
Matth. 23. Patrem nolite vocare vobis su
per terrã. Unus est. n. ⁊c. Si qs. n. p̃ter deũ
patrem hẽret: ab hoie illo formaret̃: ⁊ accipet
esse ab illo: ⁊ esset illius. Et ꝯsequenter nõ eẽt
ꝑfectus: nec vere filius solius dei. Nemo. n.
duos patres hẽre põt. vnde dicit̃. Unus igi
tur est pater vester. Hoc est autem qd̃ dicitur
Quotquot autẽ receꝑunt eu3: mũdi. s. ab omni
forma genita ⁊ impressa a creatura. Dedit eis
ptãtem filios dei fieri. s. per adoptionem. vn-
de Aug⁹. Deus sic fit hois filius: vt hõ fiat fi
lius dei: ⁊ per ꝯñs heres eternitatis. Ro. 8.
Si filij ⁊ heredes.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ tria sunt que talem ado
ptionem ex parte nostra operantur in nobis.

¶ Primuꝫ est cognitio dei ꝑ fidem. Nā esse
filium dei: datur ei: qui xp̄m recipit per fideꝫ
Johes in canonica. Qui credit q̄m ih̄s est fi-
lius dei: ex deo natus est. nō quidem corpo/
ral'r: sed spiritual'r. ¶ Et nota ꝙ credere ⁊ ꝑ
fecte cognoscere: se habent vt ꝑfectum ⁊ imꝑ
fectum. Prima cor. 14°. Ex parte enim co/
gnoscimus ⁊c. Ex quo pꝫ ꝙ credens nōdum
est fili⁹ dei ꝓprie: cuius est videre et noscere
patrem: nec tm̄ est exps omnino filiationis: sꝫ
se habet ad illā sicut dispositio. Est ergo crede
re quasi motus ⁊ fieri ad esse filium: vnde di/
cit q credūt in noie eius: fieri filios dei. Fieri i
ꝑfectum est. Filios esse ꝑfectum est. In noie
igitur filij credit: q fidem habet qa iam fit: sed
nonduꝫ est filius. ¶ Secundum est puritas
mentis. vnde dicit. Nō ex sanguinibus neqꝫ
ex volūtate carnis. vult dicere: ꝙ nihil huma
num ⁊ per consequens nihil mondanuꝫ: neqꝫ
creatum: debet se gignere in nobis. vt simus
ex illo nati: Ex sanguinibus enim maris ⁊ fe
mine homo nascitur. Per voluntatem viro
carnis feminā intelligit: cuius est obedire: si/
cut ꝑ spirituꝫ. Aliquādo vir intelligitur cui⁹
est imperare: vel per sanguinibus intelligitur
vegetare qđ in nobis est nō obediens ratiōi.
ꝑ voluntatem carnis signat̄ sensitiuuꝫ qđ i no
bis obedit rationi quasi tm̄ cū murmure. Per
voluntatem viri figuratur nostrū rōnale. Ra/
tio enim et intellect⁹ vir est in anima. Joh. 4.
Voca virꝝ tuū ⁊ ve. vn̄ ꝑ grāꝫ incarnatōis vl'
ꝑ spūalem illapsuꝫ im mentē: in filios adopta
mur: quotiēs diuis opib⁹ ⁊ ꝑ ꝯn̄s deo ꝯfor/
mamur ⁊ ꝯfigurāur: ſꝫ illđ cor. 3. nos reue
lata facie gl'iaꝫ dī speculātes trāsformamur in
eandē imaginē. ¶ Tertium est ex deo nasci:
qđ fit dupl'r. ¶ P° spūal'r. s. qn̄ qs regnārat̄
mēte in deū ꝑ grāꝫ spūs sc̄ti mundantē vl' san
ctificantem ⁊ in bono confirmantē. vt sic qs
spiritualiter nascat̄ ꝑ gratiaꝫ. ¶ Secūdo eter/
naliter. s. qn̄ qs mente perfecte et rationaliter
transformatur in deum rōne obiecti beatifici
per lumen glorie in intellectu: ⁊ habitum cari
tatis in affectu. vt sit ſm. Ber. Rationi ple/
nitudo: lucis voluntati: multitudo pacis. me/
morie: continuatio eternitatis. vnde dicit. sed
ex deo nati sunt. Sicut qđ natuꝫ est ex carne
caro est. quod natum est ex spiritu: spiritus est
Sic ⁊ qđ natum est ex deo: deus est. Sequit̄
igitur qđ omnis qui nat⁹ est ex spiritu siue ex
deo: opa spūs: vel dei opetur. Joh. 14. Opa

que facio ⁊ ipse faciet: ⁊ maiora hoꝝ faciet. Sꝫ
ille qui operatur opa dei vel spūs ex deo est.
¶ Quinta ꝯ°. est ꝙ deus caro fit ⁊ in nobis
habitat visibiliter ⁊ sensibiliter: quotiens diui
nis operibus ⁊ per ꝯn̄s deo conformamur et
configuramur: ſm illud prima cor. 3. Reue
lata facie. ⁊c. Hoc enim pꝫ in naturalibus. Vi
demus enim sensibiliter de igne: qui ex conti
nuata calefactiōe ferro imbibitur: ⁊ quasi for/
ma fact⁹ inhitat. Calor q̄m vtpote fluens a for
ma ignis naturā sapit illius. ⁊ agit per ꝯn̄s in
virtute illi⁹. adeo vt ferrū opetur opera ignis
splēdet lucet: ⁊ relucet in ip̄o eē ⁊ forma ignis
vn̄ a pho carbo ignit⁹ spēs ignis dr̄. sicut illđ
Mat. 5. Luceat lux ve. Et Joh. 10. Opibus
credite: vt cog̃scatis: qꝛ pr̄ in me ē ⁊c. Dr̄ igit̄
Ver. ca. fa. est. Caro ponit̄ h̄ ꝓ hoie. Maluit
eiꝫ euāgelista dicē. Verbū ca. fa. est q̄ꝫ hō: ad
ꝯmēdationeꝫ humilitatis: qꝛ nō solū grāꝫ hois
sꝫ ⁊ carnē assumpsit. Et in h̄ ꝑcutit supbiā ml'
toꝝ: q gl'iantes de potiorib⁹ originis sue: occl'
tāt humiliora. ¶ Hic sunt tria notabilia mo/
ralia. ¶ Prim ē: ꝙ vt dictū est: ꝑmus fruct⁹
incarnatōis Vbi est: ꝙ est filius dei nāl'is: vt
nos sim⁹ filij dī ꝑ adoptōeꝫ. paꝝ. n. mihi eēt
Vbum caro factū ꝓ hoie in xp̄o: supposito illo
a me disticto: nisi ⁊ i me ꝑficeret̄: vt ⁊ ego eēꝫ
filius dei. s. filius ⁊ heres. Et fortassis h̄ ē qđ
oram⁹. Mat. 6. Fiat volūtas tua ⁊c. i. sicut in
xp̄o celo volūtas pr̄is facta ē: vt eēt fili⁹. Sic
⁊ in tra. i. in nob̄ terrā inhitantib⁹: fiat volun/
tas pr̄is: vt simus filij dei. Ro. 5. Accepistis
spūm ado. fi. dei. Et infra. Si filij ⁊ he. here
des qdeꝫ dei. coheredes aūt xp̄i. vn̄ Vbuꝫ ca.
fa. est in xp̄o. s. ꝑmogenito. Et hitauit in nob̄
qn̄ gnāmur filij dei ꝑ adoptōeꝫ. ¶ Scđꝫ no/
tabile est ꝙ Vbuꝫ ca. fa. est: in xp̄o ex̄ nos: hoc
ꝓ ꝙ ex̄ nos nō facit nos ꝑfectos: sꝫ poti⁹ in/
tra nos. Et ꝑ h̄ ꝙ hitauit in nob̄: nos denoiat
⁊ nos ꝑficit: vt filij dei noiaremur ⁊ simus.
Tunc. n. filius dei Vbum ca. fa. in nob̄ hitat
. i. in nobisip̄is. Ecce tabnaculū dei cuꝫ hoib⁹
⁊ hitauit cū illis: ⁊ ip̄e đs cum eis erit eoꝝ đs
Hitauit inquit in nob̄. i. qn̄ in qlꝫ nostꝝ filius
dei fit hō: ⁊ filius hois fit filius dī. ¶ Tertiū
est ꝙ nō est imaginādū false: q̄i alio filio siue
imagie xp̄s sic̄ est filius dei: ⁊ alius queādm
hō iustus ⁊ deiformis sit filius dī. Alit. n. trās
formamur in eandē imaginē. Vbi grā vt pꝫ i
exē°. Quotqt specula opponant̄ faciei hois fō
mat̄ imago ab eadeꝫ facie nāli. sic ēt oēs iusti ⁊

singl'i ab eadẽ iustitia formant᷑ ⁊ trãsformant᷑ i
eadẽ: aliogn nõ eẽt vniuoce iusti. ſ; nec iustus
gl; eẽt vere iustus: ſi alia eẽt iustitia in ſeipa: ⁊
alia in iusto. vñ bñ dr̃ illō heb. 2. Debuit per
oia fr̃ibus assimilari. ꝑꝑ quã cãm nõ ꝯfundit᷑
fr̃es eos vocare. vñ ẽt adiecit. Tãq; a dñi spũ
q. d. ſicut eodẽ spũ oẽs iustificamur: ſic eodez
filio dei oẽs iusti ⁊ deiformes. q ꝟbuz ca. fa.
in xp̃o hitante in nob: ⁊ nos ſibi per gr̃az con
formãdo noiamur: ⁊ sumus filij dei: vt ſit ip̃e
ꝑmogenitus in multis fratribus. Et hec est
gratia ſuper gratiã: vt verbum nõ ſolum fa-
ctum ſit caro: ſed ꝙ caro factũ hitet in nobis.
¶ Sexta ꝯ° est: ꝙ ſicut gl; iformatus forma
aliq̃ esse illius forme plenũ h;: ⁊ habẽdo in ſe
videt oẽm gl'iam: ⁊ oẽm virtutẽ ſiue oẽm ꝑfe
ctionẽ ⁊ po^m illius forme: ſm illō ſapien. 8.
Venerũt mihi oia pariter cũ illa. Et Ro. 8.
Cum illo oia nobis donauit. Sic ẽt ois qui
natus est ex ſpiritu ſiue deo. Verbũ. n. factuz
caro: in ipſo hitat: ⁊ informatus q̃ſi vnigeni-
tus ab illo videt gl'iam eius. Plenus gratie ⁊
veritatis. i. ois ꝑfectõis eius ⁊ gl'ie eius. De
ſter. 15. Facies tua plena est gratiaꝝ. Et h̓ est
ꝙ dic̃. Uidimus gl'iaz eius. q. d. ꝙ hij q ptãte
data: vt filij dei ſiãt: ex deo nati ſũt. Et verbũ
ca. fa. caro in ip̃is hitauit. Uidẽt gl'iam ip̃ius
q̃ſi vnige. i. ſiles vnigenito: ꝙ ly q̃i ſil'itudinẽ
ſigat. Johs. Siles. n. erimus: ⁊ videbimus
eũ ſicuti est. Sile. n. a fil'i ſemꝑ cog̊ſcit᷑. q. d.
gl'iaz eius q̃i vnigeniti a pr̃e ſolo. ſ. nos geniti
gdez: ſ; nõ ab vno pr̃e. Ipſe g̊ per gñationez
q̃ est ad eẽ: ad ſpẽm ⁊ nãm: ⁊ ꝑꝑ h̓ filius est nã
lis. Nos vero ꝑ regenerationẽ q̃ est ad ꝯfir-
mationẽ nãe. ip̃e imago patris nos ad imagi
nẽ totius trinitatis. Plenũ gr̃e ⁊ ve. i. ois ꝑ
fectionis gratie ⁊ veritatis. Quãdiu. n. ignis
generat᷑ ex ligno: nũq; plene gaudet de calore
S; postq; lignũ adeptuz est formã ignis: tũc
ꝑfecte accipit formã: ⁊ in forma plenũ calorez
iaz nõ p̃cedentẽ ⁊ disponentẽ ad formã ignis
ſ; poti⁹ ꝯñtem ⁊ p̃cedentẽ ab ip̃a forma ignis
Et ſic cessat tristitia ꝑturientis alterationis ⁊
mot⁹: ⁊ plene gaudet de plenitudie: cui nihil
addi põt: ſ; in ip̃o q̃escit. Sic in ꝓpoſito q̃diu
dissimiles ſum⁹ ⁊ adhuc ꝑturimur vt formet᷑
in nobis xp̃s. Gal. 4. Angcti ſum⁹: ⁊ turba
mur erga plurima cum Martha. Cum vero
iam xp̃s filius dei in nob format⁹ ẽ: vt ſimus
⁊ nos filij eius. Joh. 5. Et ſimus filij dei ab
iecta omni dissil'itudine. Johes. Siles ei eri
mus: ⁊ videbimus eum ſicuti est. Vnũ facti
in xp̃o ⁊ ꝑ ip̃m. Johis. 17. Tunc plenuz ⁊
ꝑfectũ est gaudiũ in nobis: ⁊ q̃eti ſumus: ſm
illō Augu. Fecisti nos ad te: ⁊ inquietum cor
nostꝝ ⁊c.

Quartum ꝑncipale.

Q Vartũ ꝑncipale. Circa eius tꝑalem
natiuitatẽ ſumẽdo h̓ ꝟbuz caro fa-
ctum est vbi mysteriuz btẽ incarna-
tionis describit᷑ q̊ ad tria. ¶ P°. n. notat᷑ ex
ꝑte ꝑſone assumẽtis dignitas icomparabilis:
q; ꝟbum qō erat ds in ꝑn° apō pr̃em. ¶ 2°
oñdit᷑ nãe assumpte fragilitas ineuitabilis: q;
caro. i. hõ assumptus. ¶ 3° exꝑmit᷑ ip̃ius vni
onis vnitas iexplicabilis: q; factũ est. ſ. mira-
bile in ocl'is nr̃is: q; inexplicabile mysterium
Sic igitur verbum caro. ⁊c.
¶ Circa totũ ſit iſta ꝑ^a ꝯ°: ꝙ ꝟbum in diuinis
assimilat᷑ ꝟbo nr̃o mẽtali. vñ Aug. 15. d tri.
dixit: ꝙ ꝟbuz mentis nr̃e qō intus latet: ⁊ h̓
ꝟbum est imago verbi in diuinis: q; ſicut hoc
verbũ mẽtis a memoria naſcit᷑: ita verbum in
diuinis a patre ꝓcedit: Et ſicut verbũ mẽtis as-
ſimilat᷑ ſcie de q̃ naſcit᷑: ita verbũ in diuinis oio
assimilat᷑: imo est eiuſdẽ nãe cuz patre: a quo
ꝓcedit. Aliud aũt ꝟbum est oris: qō foris ſo
nat. ⁊ h̓ verbũ ẽ ſignũ ꝟbi mẽtalis. vñ Aug.
15. de tri. Verbũ qō foris ſonat: est ſig^n ver
bi: qō intus latet. cui magis ꝟbi ꝯpetit nomẽ
Nam illō qō carnis ore profert᷑: vox ꝟbi est:
verbum est ⁊ ip̃m dicitur ꝑꝑ illō a quo vt fo-
ris appareat: assumptum est.
¶ Scd̃a ꝯ° est: ꝙ inter verbũ nr̃m: ⁊ verbũ
in diuinis: duplex est dr̃ia. ¶ P^a est ꝙ verbũ
nostꝝ est imꝑfectũ. Verbuz aũt diuinũ ꝑfectis-
ſimum est. Ratio aũt iꝑfectõis in ꝟbo nr̃o ẽ
ꝙ verbũ nostꝝ nõ oio adequat᷑ ſcie nr̃e. Pl⁹
eim ꝯtinet᷑ infra ſciam nr̃az mẽtalez: q̃; possu
mus ꝟbo exꝑmere. vñ phs. Plura ſcim⁹: ſ;
vnũ intelligim⁹. Uerbũ aũt intelligim⁹ in actu
ꝯſideratõis. Et iõ qñ; ſcie hitum ꝑ ml'ta ꝟba
exꝑmimus actual'r: ⁊ h̓ est iꝑfectõis in verbo
nostro. S; ꝟbum diuinum est ꝑfectissimũ: q;
vnicũ ꝟbum est exꝑssiuum totius ſcie pr̃is ⁊
eẽntie ⁊ oiuz creaturaꝝ. Si. n. ſic nõ exꝑmẽt
eẽt iꝑfectuz ꝟbuz. vñ Au. Si aliqō min⁹ eẽt
in ꝟbo q̃; in dicẽtis ſcia ꝯtinet᷑: est iꝑfectum
ꝟbum. ¶ Scd̃a dr̃ia est: ꝙ ꝟbum nostꝝ est
insistens: ⁊ nõ est eiuſdẽ nãe cum intellectu: a
quo orit᷑. Verbuz aũt in diuinis est ꝟbum ſub
ſistens in nã dei. Subſistẽs aũt in nã dei est
deus. Et ideo verbum in diuinis est deus.

¶ Dominica infra octauas.

Quanto tempore heres paruulus ē rc. ad Gal. 4. Scdm quod dicit beatus Aug. Pater tradidit filiuz: quo redimeret seruos: misit spiritum sanctū quo adoptaret seruos in filios. Filium dedit in preciū redēptionis. Spiritū .s. in priuilegiuz adoptiōis: sz se deniqz totū seruat i hereditatez adoptiōis. Et ideo apl's vidēs euidēter nobis esse necessariū hāc adoptionez ad nostram salutem: cū sit effect⁹ gratie spūs sancti: q2 grā ei⁹ saluati sumus. Jō in epl'a tria determinat. Primuz principale.

Circa primū: vbi primo determinat de adoptiōis realitate cū dicit. Quanto tempore sunt octo conclusiones.

¶ Prima 9clo est: q̄ lz predestinatio r adoptatio sint idez: q2 vtraqz dicit mihi quandam ordinationez alicuius ad gloriam. Differunt tñ: naz p̄destinatio est gratie preparatio .i. diuina electio: qua elegit quos voluit ante mūdi cōstitutionē ab eterno. Adoptatio aūt hoc fac̄ i tpe.

¶ Scd'a 9clo est: q̄ lz xp̄s fuerit p̄destinatus filius dei: nō tñ fuit filius adoptionis. Ratio primi est: q2 sub p̄destinatiōe non solum cadit gloria: sed etiam illud qđ sequitur sicut antecedens ad 9sequētes: cū sit ordinatio alicui⁹ ad gloriaz: sed hec ē vnio humane nature ad suppositum verbi in xp̄o. Ergo r vnio cadit sub p̄destinatiōe: sz p̄ vnionem xp̄s est filius dei. gitur rc. Qđ aūt vnio ista ordiabatur ad gloriam: sicut antecedēs ad 9ñs pz: q2 nulla merita de 9digno possunt 9parari glorie ad quam xp̄s fuit assumptus: nec etiā gratie quā habuit aīa xp̄i: Ergo oportet q̄ hoc fuit pp̄ vnionem nāe ad verbū: g̊ vnio ordinabat̄ ad gl'iaz rc.

¶ Scd'a ratio secūdi est: q2 adoptio denominat̄ in adoptato quandā extraneitatez a filiatione: r ponit quandā gratificationē: r tñ ordiat adoptatū ad possidenduz hereditatez: sed xp̄s nō fuit extraneus: q2 nō potuit fuisse nō filius cū non habuit in se rationez 9trariaz filiatiōis. Et nota q̄ tribus modis potest creatura eē extranea. ¶ Primo: quia fuit actu sub culpa. ¶ Scd'o q2 lz actu nō sit: tñ aliqñ fuit. ¶ Tertio quia indifferēs: scilicet vt posset esse. Nullus istorum modoruz fuit in christo.

¶ Tertia 9clo est: q̄ nos sumus proprie filij adoptiui: nō solū dei pr̄is: sz ēt Jesu xp̄i: Ratio ē: q2 ī diuinis est duplex actio: vna ē ab intra q̄ est notionalis. Alia est ab extra q̄ est essentialis: r ista est cōis tribus p̄sonis: sz adoptio est q̄daz actio ad extra: ergo nō solū filij adoptiui sumus pr̄is d'i: sed omnium trium personaꝝ.

¶ Quarta 9° est q̄ talis grā adoptiōis gratificās: nos ordinat ad possidēduz eternā hereditatem: r hoc ex gratia: nō ex iure: q2 cessante gnātione nāli nihil iuris 9fert̄ eis de cōgruo: vel de debito in hereditate adoptātis: nisi per dñm hereditatis p̄us eligat̄ adoptione. vnde Psal. Elegit nobis hereditatē suā rc. Glo. Nō merito nr̄i: sed grā sua elegit nobis dare hereditatē suā .i. vitā eternā. vñ Augu. 83. q. q. 75. dicit. Quāuis heres dicat̄ cū iaz hereditas morte decessoris firma teneat̄: nec alio mō possit itelligi heres: fz qđ dr̄ humanis legib⁹ nos tñ heredes dei pr̄is dicimur: r si ipse non decesserit: q2 hereditatē eternaz: nos filij spōsi r spōse sp̄amus: quā possidebimus non pr̄is morte: q mori nō pōt: sz filij. Et ad Ro. 8. dicimur heredes dei r coheredes christi.

¶ Quīta 9° est: q̄ lz multiplex sit hereditas .s. tp̄alis: penalis: spūalis: r celestis: tñ magis p̄prie gl'ia celestis dr̄ hr̄ditas: cuius ē triplex rō ¶ Prima ē: q2 sicut pr̄na hereditas p̄prie debetur filijs: sic ipsa gl'ia filijs dei. Psal. Ecce hereditas dñi rc. ¶ Scd'a est: q2 sicut hereditas tp̄alis vite possidet̄ a filijs: q̄z diu viuunt. sic hereditas gl'ie a filijs dei. vñ eccl'i. 44. Cū semine tuo p̄seuerauit hereditas: r loq̄tur đ filijs misericordie. ¶ Tertia q2 sicut hr̄ditas tp̄alis admittit̄ pp̄ crimē lese maiestatis: sic q debent eē filij dei p̄ grāz pp̄ pctm̄ mortale qđ est p̄p̄e offensa diue maiestatis: hr̄ditatez eternā admittūt. Eccl'i. 41. filioꝝ pctōꝝ p̄ibit hr̄ditas

¶ Sexta 9clo est: q̄ ad hāc hereditatē inducūt nos duo .s. in p̄prijs actiōibus humilis reputatio: r debita grāꝝ actio. Pz primū. Naz verus humilis ex humilitate sua non reputat op̄a sua: q̄ztūcunqz bona. Luce. 17. Cum oīa benefeceritis dicite rc. glosa. Respectu dei q bonoꝝ nostroꝝ nō eget: nō respectu sui vel p̄ximi: tāto magis debemus nos humiliare: cū de illis omisim⁹ multa: in multis .n. offendimus oēs: r ideo nō debemus cessare a bono op̄e: r tñ totū meritū nostꝝ isufficiēs est respectu mercedis eterne. Veꝝ est de 9digno: non de 9gruo. Ro. 8. Nō sūt 9digne passiōes rc.

¶ Scd̾z pꝫ. Nā gratiaꝝ actio maxime debet̃ illi q gratis beneficiū ꝯtulit ad qđ nō tenebat̃. In deo aūt ꝑncipal̃r inuenit̃ causa debiti: cum sit ꝑncipiuꝫ oīuꝫ bonoꝝ nostroꝝ. Vñ reqrit̃: vt ille q suscepit beneficiū obliget̃ ad gratiaruꝫ actiōes. Cuꝫ ḡ a deo sumus beneficiati: simus sibi grati: ⁊ h̃ ꝑ debiti obsequij redditionem. Nā si hō ab hoīe suo: nō vniforme: sed multiplex ministeriū exigit: q̃to magis nos vnius tm̃ opis vsu nos exercere debemus: sed semꝑ nouis studijs augere ꝓora. Et h̃ est qđ dicit. Quāto tpe heres. s. ꝑ grāꝫ adoptiōis ad gl̃iaꝫ celesteꝫ paruulus est. s. ꝑ ꝓpe actiōis reputationē. Nihil differt a suo reddēte. s. debitum obsequꝫ gratitudis: q̃ eq̃liter. s. humil̃ reputatio suijpsiꝰ ⁊ gratitudo faciūt ipꝫ dñꝫ oīuꝫ meritoriaꝝ actionū h̃ditat̃ successiōis ꝑ adoptiōeꝫ

¶ Septima ꝯ° est: ꝙ sicut sm̃ iura paruulis heredibꝰ post decessuꝫ parētuꝫ: actores ⁊ tutores assignātur: q ipsos defensāt ꝯtra hostes: ⁊ ꝓ eis cās eoꝝ agāt: ⁊ i moribus eos iformēt sic etiā adoptiuis tutores assignātur: q sunt 5.

¶ Primꝰ tutor est timor đi. Psal. Dedisti h̃ditatē timētibꝰ nomē tuū. ¶ Scđs ē innocētia. Psal. Nouit dñs dies immaculatoꝝ: ⁊ h̃ditas ⁊c. ¶ Tertius ē pauꝑtas volūtaria. Jac. 2°. Nōne pauꝑes elegit đs in h̃ mūdo: diuites i fide ⁊ h̃des regni. ¶ Quartus ē sustinentia ꝑꝑ deū. Psal. Sustinētes aūt dñm ipsi hereditabūt terrā. ¶ Quītus est iustitia. Ysa. 45. oēs iusti hereditabūt terrā in ꝑpetuū ⁊ h̃ est qđ dicit. Sub tutoribus ⁊c. q. d. ꝙ hijs gratijs nutritus qs dignus fit grā adoptiōis.

¶ Octaua ꝯ° est: ꝙ hij tutores iformāt adoptiuū maxie in fidei rudimēto. Que glibet ēt q̃tūcūqꝫ simplex iplicite tenet̃ credere. s. in fide maioꝝ. Nā explicatio fidei opꝫ ꝙ ꝑueniat ad iferiores ꝑ maiores. Et ideo tales suꝑiores ad quos ꝑtinet alios ordinare: tenētur h̃re pleniorēꝫ notitiā de credēdis: ⁊ si maiores errarent: nō seqtur error minoꝝ: q̃ minores h̃nt fideꝫ iꝑlicitam i fide maioꝝ: inq̃ꝫtum adherēt doctrine diue. vñ apl̃s. p° corin. 4°. Imitatores mei estote: sicut ⁊ ego xp̃i. Humana cognitio nō fit regula fidei: ſꝫ veritas diuina: a q̃ si maiores deficiant: non ꝑiudicant fidei suꝑpliciū: q eos rectā fidē h̃re credunt: nisi ꝑtinaciter eoꝝ erroribus adhererēt ꝯtra vl̃is eccl̃ie fideꝫ: q̃ nō pōt deficere dicēte dño. Luce. 22. Ego ꝓ te rogaui petre vt nō deficiat fides tua ⁊ hoc est qđ dicit. Ita ⁊ nos cū eēmus paruuli scilicet in cognitiōe speculatiua articuloꝝ fidei Eramus seruiētes exercitio bone actionis fidei. Sub elemētis. i. rudimētis fidei: q̃ sunt de incarnatiōe: passione: ⁊ resurrectione xp̃i. Mūdi. i. maioꝝ doctoꝝ fidei in mundo: Implicite eis ⁊ eoꝝ dictis credendis.

Scđm principale.

Circa scd̾z principale: vbi đr de adoptātis benignitate: cuꝫ dicit. At vbi venit ⁊c. vbi sunt quatuor ꝯcl̃ones.

¶ Prima ꝯcl̃o est: ꝙ tp̃s incarnationis xp̃i multū ꝯgruebat ꝑꝑ nostrā adoptioneꝫ duplici ratione. ¶ Prima est: q̃ inueterata inimicitia ⁊ ꝓcaciter vitiata: nō potest bene reduci ad statuꝫ ꝑstinuꝫ: nisi aliq̃ copula ꝯiūgatur intrinsece: in qua par solidet̃. Et ideo: q̃ ista discordia erat dura: lꝫ ꝑ partes inequales fuerit: factuꝫ est ꝯiugiū humanitatis nostre in xp̃o: que ibi despōsata fuit Vbo. Et iō: q̃to copula aliq̃ ē magis idissolubilis: tāto par ē magis firma vtriusqꝫ partis. s. dei ⁊ hois. ¶ Scđa ratio ē q̃ nullus est idoneus legatus ad iterponendū discordiaꝫ cū ꝯsideratione: nisi sit tātuꝫ de parte vna q̃ꝫtuꝫ ē de parte alia: alias posset haberi suspicio: sed opꝫ ꝙ sit neuter: aut ꝙ participet vtrūqꝫ extremum: q̃ tunc est magis fidelis ⁊ plus ꝑtinet ad ipsuꝫ. Et ideo q̃ xp̃s fuit de genere diuo ⁊ de genere humano: ideo fuit ꝯuenientissimus mediator: mediante qua mediatione: filioꝝ adoptionem recepimus.

¶ Scđa ꝯclusio est: ꝙ tp̃s incarnationis xp̃i dicitur tp̃s plenitudinis ꝑꝑ octo. ¶ Primo ꝓpter pacis abundātiaꝫ ⁊ tēporaliuꝫ redundātiaꝫ. Psal. Orietur in diebus eius iustitia ⁊c. ¶ Scđo ꝑꝑ plenitudinem gratiaꝝ. Jobis p°. De plenitudine eius oēs accepimus. ¶ Tertio ꝑꝑ impletioneꝫ figuraꝝ legaliū. Matt. 5. Nō veni soluere legem ⁊c. ¶ Quarto ꝓpter plenitudineꝫ diuinaꝝ ꝓmissionum dei. vnde Jobis p°. Gratia ⁊ veritas ꝑ Jesum christuꝫ facta est. i. in illo impleti sunt. ¶ Quito ꝑꝑ impletionē ꝓphetiaꝝ ⁊ visionuꝫ. Damas. 9. Ut ipleatur visio ⁊ ꝓphetia. ¶ Sexto ꝑꝑ plenitudineꝫ tēpoꝝ corin. 10. Nos sumus in quos fines seculoꝝ deuenerunt. ¶ Septimo ꝑꝑ impletioneꝫ ruine angeloꝝ. Psal. Implebit ruinas. ¶ Octauo ꝓpter plenitudineꝫ ꝓmioꝝ. Ysa. 58. Implebit splēdoribus aīam tuam.

¶ Tertia ꝯcl̃o est: ꝙ christus non solum nos in hoc tpe ad futuram gloriā adoptauit. ſꝫ etiā ab eterno nos ꝑdestinauit. vñ Aug. in libro

de predestinatione sic ait. Preclarissimuz.n. lumen p̃destinatiõis ⁊ gratie: est ip̃e mediator dei ⁊ hominuz: hõ christus ihs. Ille.n.homo vt a verbo eterno in vnitate psone assumptus filius dei vnigenitus esset. vñ h̄ meruit: ꝙ ei⁹ bonuz qualecũqꝫ p̃cessit: vt habeat ineffabilez potestatez: nisi faciẽte ac suscipiẽte deo verbo. Ille hõ ex quo esse cepit filius dei vnicus esse cepit: filiũ dei femina illa gr̃a plena ꝯcepit: nõ carnis ꝯcupiscentia: sꝫ solo dei munere: ⁊ hoc est qđ dicit. At vbi venit.s. dei ordinatione. Plenitudo tp̃is.i.ipletio tp̃is p̃finiti a deo. Misit ds̄ filiuz suũ.i. visibilez fecit nobis. vñ Aug. de trini. Ideo missuz illũ intelligere debemus: qr ex illo incõprehẽsibili: inenarrabili secreto ꝓfunde maiestatis: dedit se ꝯp̃hendenduz mentibus nostris dei filiuz: non solũ cuz se exinaniret: sed etiã cuz se daret habitaturuz in nobis: natuz ex muliere qđ dicit more locutionis hebreoꝝ: vsus.n.hebreoꝝ dicit mulieres nõ virginitate corruptas: sꝫ feminas. vñ Aug. De spiritu sctõ ex virgie Maria ds̄ vnicus natus est. Sed si q̃ritur ẜm eundẽ quõ incarnatio facta est ip̃ꝫ verbũ dei. Dico v̄bum carnẽ factuz.i.hoiez factũ. Deus aũt semp̱ faciens est: fieri nescit: vt sic. Fctũ sub lege: qr ẜm Aug. sub legis onere circũcisus legal̃r: ⁊ hostia legalis ꝓ illo oblata ẽ: ⁊ in tẽplo p̃ntat⁹ Luce.2. Nec mirꝝ si ⁊ illa op̱a legis sustinuit ex q̄bus liberaret eos q in eis ẜuiliter tenebãtur: Factus ẽ ergo sub lege.i. sub onere legis sicut sub alijs penis: nõ tñ sub legis auctoritate: vt ab ea expiaret̃. Ipse erat.n. dñus legis: Sed vt ab ea nos liberaret sicut ab alijs penis. Ideo sequitur.

❡ Quarta ꝯclo: qr lex carnis ⁊ pc̄ti prepediebat gr̃e adoptionẽ. Et ideo ab effectibus legis carnis ⁊ peccati voluit nos liberare. Intelligẽdum tñ ꝙ q̄nqꝫ sunt effectus legis: q per incarnationẽ ab hac hereditate excludunt̃. ❡ Primus est ĩfidelitas. vñ iudicũ scđo. Dixerunt galladite iepte. Heres ĩ domo p̃ris mei eẽ ñ poteris: qr đ adul̃ra mr̃e natus es.i. de eccl̃ia malignãtiũ. ❡ Scđs ẽ vacatio op̱uz carnis: Gal̃.4. Nõ erit heres filius ancille cũ filio libere. ❡ Tertius ẽ diffidẽtia de dei poͣ. vnde numeri.13. di͠ filij israel.s. diffidentes de poͣ dei. Dixerũt se nõ posse obtinere terrã ꝓmissionis. Et ideo dictũ est eis: ꝙ illã nõ ingredientur. ❡ Quart⁹ est p̃sumptio de ꝓprijs viribus. Prouer.2°. Hereditas ad quã festinat̃ non capietur. Unde festinantes hic dicuntur p̃sumentes de meritis ꝓprijs. ❡ Quintum ẽ pc̄tm̄. Eph̄.5°. Quia ois fornicator aut immundus: aut auar⁹: nõ habebit hereditatẽ ⁊c. Unde subdit. Ut eos q sub lege erãt.s. p̃ssi ⁊ rei: q̃ꝫtum ad effect⁹ legis carnis. Actuũ.15. Hoc est onus qđ nec nos: nec p̃res nostri ⁊c. Redimeret a ẜuitute legis: q facit pc̄tm̄: ẜuus est peccati: A diabolo: a p̱ditiõe: ⁊ ab effectib⁹ supradictis. Ut adoptionẽ filioꝝ reciperem⁹ idest vt bona q̄ p̱ gr̃aꝫ dantur: p̱ que sunt filij vel vt participes essemus diũe glorie.

Tertium principale.

Circa tertiũ principale: vbi determiat de adoptiuoꝝ vtilitate: cũ dicit. Qm̄ autẽ estis filij. vbi nota: ꝙ gr̃a adoptiõis q̃tuor effectus op̱atur ĩ nobis. ❡ Primus est filiatio sp̃ualis. Nã cuz filij sit imitari p̃rez dicimur filij: qr gr̃a adoptionis facit nos imitari patrẽ xp̃ꝫ. Et sũt duo gnã filioꝝ.s. pẽitentes ⁊ innocẽtes. Penitẽtes.n. sunt filij: qr imitãtes xp̃ꝫ carnẽ suam crucifigunt cũ vitijs ⁊ ꝯcupiscẽtijs. In cuius rei testimoniũ: in trãsfiguratiõe: que sig̃at p̄niaꝫ aiam transfigurantem. Audita est vox p̃ris.s. Hic est fili⁹ meus dilectus ⁊c. Innocẽtes etiaꝫ sunt filij: qr p̃destiati sunt ad vitã eternã. vnde 1ͣ. Iohis.5°. dicitur. Qui ex deo est natus: nõ peccat: qr generatio dei ꝯẜuat euꝫ: vt non peccet. vñ dicit. Qm̄ aũt estis filij dei.s.p̱ gratiam adoptiõis. ❡ Secũdus effectus est p̱fectio vite moralis. Hic aũt meretur fieri habitaculũ sp̃us sancti: q est donũ dei p̃ciosissimi. Et ideo diligenter ẽ obẜuabile. Seruatur.n. bene viuẽdo. Perditur aũt peccando. vñ dicit̃ eph̄.5. Unicuiqꝫ vestꝝ data est gratia.i. ẜm glosaꝫ sp̃us sancti. Et seq̄tur. Nolite ꝯtristari sp̃m sanctuꝫ. glosa id est p̱ mala opera a vobis fugare. vñ Aug. dicit. Ut.n. ꝓbaremur adoptati esse a deo in filios dei: spiritum suũ dedit nobis: q signum patris ostendit in filios. vnde dicit. Misit ds̄ spirituꝫ filij sui in corda nostra.s. vt spiritual̃r viuentes eius morali vite ꝯformaremur. vnde Ro.8°. Ipse spiritus reddit testimonium spiritui nr̃o: ꝙ filij dei sumus. ❡ Tertiũ ẽ cordialis intẽtionis affectio ad deum: ita vt despectis corruptibilibus ⁊ caducis: desiderio sursũ feramur in deum. Nã intendere est ideꝫ ꝙ in aliud tẽdere. Et ideo bona intentio est que ordinatur debite referẽdo ea que sunt ad finez in ipsum: ⁊ hoc per potentiam libere operantez.

Nec aūt potentia est liberū arbitriū: ad qđ cōcurrit intellectus vt iudicans. Et voluntas vt eligens. Et ideo hec intētio dicitur pura ꝯtra simulationē ypocrisis. vnde psal. Deus deus meus ad te de luce vigilo. Ad te inquit: non ad luctū: vel ad hominū laudē. vñ intentio pura ſm Ber. Est vt in omni actiōe tua: aut honorem dei: aut vtilitatē ꝓximi pretendas: q̄ designatur p clamorē. vñ dicit. Clamantē Abba pater. i. q facit nos clamātes desiderio qđ nunq̄ presumeremus: nisi spūs doceret. vñ Iheronymus. Clamor in scripturis non magne vocis emissio: sed intētionis magnitudo designatur. Psal. Clamaui in toto corde meo exaudi me dñe ⁊c. ¶ Quartum ē ſuilitatis peccati, exclusio: difficilis prorsus res est: ⁊ soli diuine virtuti possibilis susceptum semel peccati iugū a ceruicibus excutere: qm̄ q facit peccatū ſuus est peccati. nec est iā liberari: nisi in manu forti. Talē autem ſuilitatē excludit gratia adoptiōis. Qniam ꝯsulēdo: ⁊ ꝯtinentiā ingerendo: vnde dicit. Ita q̄ iam non est seruus: vili ſuilitate peccati seruiēs: sed filius amore ſuiēs. Iohis. 15. Iam nō dicā vos ſuos: sꝫ filios p patris imitationē p grāz. Qđ si filius ⁊ heres erit in futuro: ⁊ h per deū. i. per dei mīſericordiam ⁊ operationem. Quā nobis ⁊c.

¶ Dñica infra octa. Sermo đ euāg°. 20.

Rāt maria ⁊ Joseph mirātes ⁊c. Luce. 2°. Scđm quod dicit Bernar. Venit. n. filius dei. Tot ⁊ tanta mirabilia in mūdo operatus est: vt non immerito intellectum nostrum ab oībus rebus mundanis euocauerit: vt semper cogitemus: q̄ mirabilia fecit. s. qualiter rex dñs ꝑuenit nos: venerit ad nos: subuenerit nobis. Et voluerit mori ꝓ nobis: vt viueremus: seruire: vt regnaremus. Exulare: vt repatriaremur: ⁊ vsq̄ ad seruilissima opera inclinari: vt ꝯstitueret nos super oia opera sua. vnde si cōuertamur ad xp̄m erit qui auferet velamen de cordibus: Intellectum illuminet: ⁊ affectū inflāmet. Sed q̄ hoc fit per propositum sancte voluntatis: ideo euangelista in hoc euangelio quatuor ponit aduertenda.

Primum principale.

Circa primum: vbi proponitur nobis mirabilium xp̄i intellectualis speculatio: cum dicitur. Erant Maria ⁊ Joseph: vbi sunt quinque conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: q̄ conueniens est homini agere ꝓpter finem. Nam actiones que ab homine aguntur: ille solum ꝓprie dicitur humane: que sunt ꝓprie hominis: inquātum est homo. Differt aūt homo ab alijs aīalibus in hoc q̄ est suorū actuum dominus. vnde ille solum actiones vocantur humane quarū est domin⁹. Est aūt homo dominus suorū actuū per rationem ⁊ voluntatē. vnde liberū arbitriū dicitur esse facultas rationis ⁊ voluntatis. Ille ergo actiōes ꝓprie humane dicuntur: q̄ ex voluntate deliberatiua ꝓcedunt. Si que aūt alie actiones homini ꝯueniant possunt qdem dici hoīs sed non ꝓprie humane: cum nō sint hominis inquantum est homo: Manifestum est autem q̄ oēs actiones que ꝓcedunt ab aliqua potētia causantur ab ea ſm rationē sui obiecti. Obiectum aūt volūtatis est finis ⁊ bonū. vnde opꝫ q̄ oēs actiones humane sint ꝓpter finē. Ex quo sequitur documentum: q̄ actus dicuntur humani inquantū ꝓcedūt a voluntate deliberatiua. Obiectum autem voluntatis est bonū ⁊ finis. Et ideo sequitur q̄ primū humanorū actuum: inquantum sunt humani ē finis ⁊ terminus eorundē. Nam illud ad quod terminatur actus humanus. i. quod voluntas intēdit tanq̄ finem: sicut ⁊ in agentibus naturalibus forma generati est conformis forme generantis: ⁊ hoc intelligitur cū dicitur. Maria: que dicitur ratio discreta. Interpretatur eniꝫ stella maris. Et qd mare: nisi cor hominis? De quo Jhere. 17. Prauum est cor hominis: ⁊ inscrutabile: quis cognoscet illud? Quid enim fluctus maris? Sunt autem diuersi ⁊ mutabiles animi motus ⁊ appetitus. Scopuli: in hoc mari sunt consensus ad peccata: quibus anima illiditur cum peccato. Peccato consentiunt: ad quos scopulos declinandos lucet hec stella maris: id est radius rationis.

¶ Secūda ꝯclo est: q̄ licet mens: ratio: intellectus ⁊ intelligētia sint idem realiter: differūt tamen ratione. Nam mens est rōnale ⁊ itellectuale lumen: quo rationamur: intelligimus ⁊ sapimus. Que ita facta est ad imaginem dei: vt nulla interposita natura ab ipsa veritate formetur. Mens enim ex eo dicta est: quia eminet in anima prestantior vis inter vires.

¶ Ratio est. Ea vis anime: que inter rerũ
corporearum naturas: formas: differentias:
propria ⁊ accidentia percipit vt corporea: sed
non extra corpora: nisi rõne substãtie. Abstra
hit enim a corporibus: que fundãtur in corpo
ribus: non actione: sed consideratione. Intel
lectus est ea vis anime: que inuisibilia ꝑcipit:
sicut angelos ⁊ demones. Intelligentia est ea
vis anime: que imediate supponit deo. Cer/
nit itaq̃ summũ verum ipm ⁊ vere incõmu
tabile. Sic igitur anima sensu ꝑcipit corpora:
imaginatione: corporũ similitudines: actione
corporum naturas: intellectu spũm creatum.
intelligentia spiritum increatum.

¶ Tertia ↄclo est: ꝙ ꝓpositum bone vite licz
sit effectiue a spiritu sancto: concipitur tamen a
discreta ratione dispositiue: que est liberũ arbi/
trium. ¶ Ratio est. Habere ex hoc enĩ libe
rum arbitrium dicimur: ꝙ possumus vnum
recipere alio recusato: qđ est eligere. Et ideo
naturã liberi arbitrij ex electione considerare
oportet. Ad electionem aũt concurrit aliqd ex
parte cognitiue virtutis: ⁊ aliquid ex ꝑte appe
titiue. Ex parte cognitiue requiritur consiliũ
ꝑ quod diiudicatur: quid alteri sit ꝓferendum
Ex ꝑte aũt appetitiue requirit̃ ꝙ apphendẽdo
acceptetur id: quod ꝑ consilium diiudicatur.
Et ideo. 3°. ethi. liberũ arbitrium vocatur de
siderium consiliabile: q2 ꝓprium obiectum ele
ctionis est id: quod est ad finem. Hoc autem
inquantum huiusmodi: habet rationem boni
quod dicitur vtile. Patet ꝙ cum bonum sit
obiectum appetitus: ꝙ talis conceptio bone vi
te sit a ratione discreta eligente dispositiue: sz
a spiritu sancto effectiue. vnde bene dicitur: ꝙ
Maria mater fuit iesu. Que dicitur ratio dis/
creta. Nam sicut Maria ihm: sic ratio discre
ta concipit per ꝓpositum sanctitatis ꝑ affectuz
in voluntate: ⁊ per effectum parit illud in bo/
na conuersatione. Concipit autem de spiritu
sancto: quia ipsum bonum ꝓpositum a gratia
dei: est effectiue: que dat velle ⁊ ꝑficere.

¶ Quarta conclusio est: ꝙ oportet ꝙ hec vi/
ta sanctitatis per veram humilitatem custodia
tur: quia s̃m Augustinuz humilitas est ex in/
tuitu ꝓprie conditionis: ⁊ sui conditoris vo/
luntaria mentis inclinatio in suo: imo ordina
bili ad suum conditorem. ¶ Causa huius in/
clinationis est duplex. Una est intuitus pro
prie conditionis. Michee. 6. Humiliatio tua
in medio tui. Alia causa est intuitus condito/
ris: in quo nullus est defectus. vnde in ↄꝑati
one eius magis apparẽt defect⁹ nostri. vnde
Greg. Sepe iustitia nostra diuino ex animo
⁊ iustitie deducata. Iniustitia est: ⁊ sordet in
discretione iudicis: ꝙ fulget in estimatõe ope
rantis. Talis. n. custos est sctitatis. vñ Aug.
Nisi humilitas oĩa quecũq̃ benefacimus pre
cesserit: ↄtinuata cõsecutaq̃ fuerit: totum au/
fert suꝑbia. Hoc aũt ꝑ Joseph: qui fuit nutri/
cius ⁊ custos ihu significat̃: q2 nunq̃ ad cõsu/
mationem ꝑuenit ꝓpositum senctitatis: nisi il
lud ⁊ custodiat virtus humilitatis.

¶ Quinta ↄclo est: ꝙ q2 vita sancta est meri/
toria: q2 deo accepta: ⁊ ratione acceptatõis ma
xime est remuneratiua: id stupescit rõ: mens
ↄtremiscit ineffabilitatem remunerationis.

¶ Ratio est. Nam quotienscũq̃ transcendẽ
tium reruz notitia in memoriã venerit: totiẽs
renouat in mẽte miraculũ. Cum igit̃ vite bt̃e
remuneratio sit trãscendens humanã faculta/
tem: stupescere facit humanã mentez. Et h̃ est
ꝙ dicit: Mirabant̃ suꝑ hijs: q̃ dicebantur de
ihu. i. de ꝓposito sctitatis. Cui magna ⁊ inef/
fabilia ꝓmittunt̃. s. qđ oculus nõ vidit. Tanta
sunt ista: ꝙ vix aliqs ad ea audet aspirare: ⁊ tñ
ꝙ credit: ꝙ expectat: nõ sufficit admirari: cum
cogitat ꝓ eo: qđ tam modicũ est: quasi ꝓpe ni-
hil: tanta expectant̃ eterna ꝓ transitorijs: cele
stia ꝓ terrenis: imensa ꝓ minimis. Stupet ra
tio suꝑ hijs: que cernit: ↄtremiscit ↄscientia su
per hijs: que sentit. vnde lz in foro ↄscientie in
terna fama pie gaudio ⁊ cogitatõibus garriẽ-
tibus ista dispgit: tamen in foro mentis certi/
tudo spei fama dispgit. Qđ ita remunerabit
deus ea: que ꝑ hoiem facit: acsi hõ ex se ea ha/
beret: q̃cunq̃ ipse facit: ꝙ spes ꝓmitit pauꝑ/
tati regnũ celoꝝ. ¶ Quid mirũ igit̃ si maria
⁊ Joseph mirant̃ de hijs: cuz etiã maiora sint
hec: ⁊ maiora sentient̃ cum hẽbunt̃: q̃z sit coꝝ
fama: ⁊ aliqñ dictura est aĩa: ꝙ maiora sunt q̃z
que audiuimus.

Scđm ꝑncipale.

Circa scđm vbi ꝓponitur nobis ad
consequendaz vite ꝑfectionem debi
bita dispositio: cum dicit̃. Et benedi
xit eis Symeon. Ubi nota ꝙ ad hanc disposi
tionem quatuor requirunt̃. ¶ Primũ est di-
uina assistentia: que iustum vsq̃ in finem nõ
derelinqt. Hec intelligitur per benedictionẽ
cum dicit. Et bñdixit eis Symeon. Nã diuina
benedictio nihil aliud est: q̃z q̃dam singlaris

ꝛ gratiosa adoptio in filium regis ꝛ eterne he/
reditatis. Sicut. n. antiqui patres solebāt be/
nedicere filios. s. ad habenda bona tēporalia:
pꝫ de Ysaac: Geñ. 27. Sic deus pater bene
dixit filios gratie in bonis spiritualibus ꝑ gra
tiam eis assistendo. vnde eph. p̊. Benedixit
nos omni benedictiōe spirituali in celestibus.
Symeon interꝑ̄tatur visitatio: que cuꝫ cui se
infundit obedientē facit: qꝛ sine ipsa nihil bo/
ni possumus. Phi. 4. Gr̄a opatur in nobis
velle ꝛ ꝑficere. ¶ Scōꝫ est sui ipsius ꝯsidera
tio. Nā valde necessariū est: vt merita magna
boni viri interna gratie visitatio promoueat.
Qđ tunc fit: cū ratio ꝑ gratiaꝫ eruditur: ne de
ꝓposito sanctitatis qđ cōcepit in affectu: pepit
in effectu: inaniter extollatur. Bonū. n. quod
humiliter fit: erigit ꝓpositū ad culmē virtutis
Arrogantia vero ꝑ̄cipitat in foueā criminis.
Et ideo necesse est: vt de hoc ipsa gr̄a rationeꝫ
querat. Vt sic bonoꝝ suoꝝ ruinā cauere pos/
set. vnde dr̄. Ecce positus est hic in ruinā ꝛc.
Israel dicitur vir videns deū: qui est hic viri
lis animus: q nunc videt deuꝫ ꝑ speculū. Hu
ic exercitiū boni opis occasio est: vt đ bono de
terius ruat ꝑ elationē: vel ēt de bono in meliꝰ
ꝑ humilitateꝫ ꝯsurgat. Supbia. n. ruina est ꝑ
occasionē. Hanc aūt ruinā phariseus videba
tur hr̄e dicens. Jeiuno bis in sabbato. Pu/
blicanus. n. habuit Jesum in resurrectione:
Deꝰ ꝓpicius esto mihi peccatori. Caueāt er/
go qui Jesuꝫ hn̄t: ne habeant ipꝫ in ruinam.
vnde Ber. Nisi. n. sup humilitatem funda/
mentū stabiliatur spirituale: minime stare pōt
hedificiuꝫ. ¶ Tertiū est laudis humane decli
natio. Ipsa nāqꝫ humana laus euacuat omne
meritum virtutuꝫ. vnde Greg. Cōpellor di
cere: vt bona que agitis: cū magna cautella ti/
meatis: Et hoc est qđ dicit. Et in signum cui
ꝯtradicetur. Nā intentiōis rectitudo: signuꝫ
est in qđ ponitur iesus. Demōstrans qꝫ fru/
ctuosum ꝛ salubre est nobis bonum qđ exerce
mus: si illud ea intētione agimus: vt solius in
terni inspectoris oculo placeamus. Sic econ/
tra de illis qui agunt: vt ab hoībus videantur
Matth. 6°. Solis. n. illis visio premium erit
in retributioneꝫ: quibus amor eius solus: cau
sa fuit in actiōe. Sed huic signo ꝯtradicunt q
laudē ꝛ gloriaꝫ querūt. ¶ Quartuꝫ est sancti
desiderij feruens affectio: vbi nota fꝫ Ihero
nimuꝫ: Qđ sicut duo sunt fontes in radice ly/
bani: a quo Jordanis iste fluit: qui contactu
mundissime carnis xp̄i ꝯsecratus est. Sic in
radice aīe nostre sunt due potētie. s. intellectus
ꝛ voluntas: a quibus sicut a fonte fluit vita cō
tēplatiua. ꝛ terminat ad finē vltimuꝫ. s. deuꝫ.
Qđ pꝫ: qꝛ ꝑ potentias illas possumus deum
ꝯtingere ꝑ quas facti sumus ad imagineꝫ dei
fm Aug. ꝛc. Opposito tñ modo actus istarū
viriuꝫ ꝑtinent ad ꝯtemplationem: qꝛ videlicet
cognitio mouetur a rebus ad animam: ꝛ dile
ctio ab ainma ad res ipsas. Ideo in actu con
tēplationis quo ad notitiā: deus descendit ad
nos ꝑ ꝯsiderationeꝫ: ꝛ nos ad ipsuꝫ ascēdemꝰ
ꝑ dilectionem ꝛ desideriū eternoꝝ: vt etiaꝫ pꝫ
in mysterio incarnatiōis fm Leonem papam
di. Dei ad infima inclinatio: fuit hoīs ad sum
ma ꝓuectio: ꝑ hoc qꝛ in diuina persona fuit as
sumpta humana natura. Ideo dicit saluator.
Ignem veni mittere in terraꝫ. Sicut eniꝫ res
ignita sursum fertur: ita aīa caritate inflamma
ta sursuꝫ agittaur. Et hoc est qđ dicit. Et tuaꝫ
ipsius aīam ꝑtransibit gladius ꝛc. Gladius
Jesu est sancti desiderij feruor ꝛ acumen. s. in
cauendo malū. ꝛ in exercēdo bonuꝫ. Hic per
trāsit aīam Marie. dū interna penetrat ratio
nis. Ut reuelentur ex multis cordibus cogita
tiones. Hec i nobis agi nōnunqꝫ sentimꝰ. Ut
cum aliqd pertinens ad sanctitatem aggredi ꝓ
ponimus ꝛ effectū mancipare ardēter deside/
ramus. Ipse motus internus ratiōis: cuius ē
bona ꝯcipere: parturire: disponere: ꝛ modera
ri acumine feruidi desiderij: quasi gladio vul/
neratur. Unde estuante corde multe sollicitu
dines diuerse ꝓuidentie ꝓducuntur. Vt qđ
ardenter fieri desideratur: deuote exequatur:
ꝑseueranter teneat. ꝑ quod fit: vt ea que solēt
interuenire impedimenta caueantur. Ut. s. ni
hil humani fauoris: sꝫ intuitu soliꝰ eterne re/
tributionis exerceatur. Et hoc est gladium Je
su animaꝫ Marie pertransire: vt ipse eiꝰ aiaꝫ
pertranseunte reuelentur ex multis cordibus
cogitationes.

Tertium principale.

Circa tertium: vbi ostēditur vite per
fecte ꝯsecutio: cū dic̄. Et erat Anna
prophetissa: vbi nota qꝛ ad ꝯsequen/
dam ꝑfectioneꝫ vite sex reqrūtur. ¶ Primuꝫ
est lumen supnaturale. Nam ꝑ hoc aīa eleuat
ad actum beatificum. Ratio est. Nihil potest
exire in operationem transcendentē actionem
sue nature: nisi prius eius virtus fortificetur:
sicut dyaphonum non potest illuminare: nisi

actu recipiat lumen. Sed vita ɔtēplatiua est actio trāscendens facultatē nr̄az. Ergo neces sarium est nobis oriri lumen glīe ad huiusmo di opationem ɔsequendā. Intelligendū tamē ꝙ deus est cā vniuersalis illuminationis: sicut sol. Aliter tamen. Nam sol agit p necessitatez nature. Deus aūt volūtarie p ordinem sue sa pientie. Licet aūt sol q̄ʒtum est de se: oīa corpo ra illuminat: si tamen aliquod impedimentuz inueniat in corpore: relinqt illud tenebrosum. Sic deus nō opponenti obstaculuz: infundit gratiā ꝛ pficit intellectum dono sapie: ꝛ affe ctum emollit igne caritatis. Et h̄ est ꝙ dicit. Et erat Anna prophetissa. Anna ḡ est huius modi aīa: que in vacuum gratiā dei nō recipit cauta sibi p sanctitatez ɔuersationis. Utilis ꝓ ximo per opationez fraterne caritatis: pia deo p rectitudinē intentionis. Dicit̄ etiā ꝓphetis sa: vt videat in lumine gratie mala p̄terita: q̄ ɔpungant ad dolorē: videat futura: que insi stant tēptando: vt ɔcutiat̄ ad timorē: videat p̄ sentia. s. infirmitatē: vt excitetur ad cautellaz. ¶ Scd̄m est p̄sumptio bone spei. Hec enim ſm magr̄z sniaꝝ est certa expectatio future be atitudinis: veniēs ex dei gratia: ꝛ ex meritis precedentibus. ¶ Et nota vbi est expectatio spei: ibi duo sunt. s. intentio animi ad futuraz glīam: ꝛ pmanentia in loco spūali: que deus ē Johis. 15. Manete in me: ꝛ ego in vobis. Ex quo elicit̄: ꝙ spes efficit in nobis securita tem. Psal. In deo speraui: nō timebo qd faci at mihi hō. Securus est sperās in domino. Protector eniz est dominus oīum sperantiū in se. Et ideo dicit̄. Filia Phanuel: que inter pretat̄ facies dei: q illic hʒ prēm: q teste Jac. i. voluntarie genuit nos verbo: qđ est facies dī patris. Matth. 19. Anguli eoꝝ semp vident faciem patris. Filius dicitur facies patris. Psal. Usquequo auertis faciez tuaz a me: id est differs filiū tuum mittere de tribu Asser: q interpretat̄ btūs: qꝛ ad numeꝝ illoꝝ pertinet: quos elegit deus. Nos p suam beniuolentiā vocauit ad rectā fidem: iustificauit p suā inha bitationē sempiternā. ¶ Tertiuz est habitus virtutum. Nam opa meritoria vite pfecte nō possunt pfici ab hoīe: nisi per virtutes: quib⁹ sicut qbusdaz hitibus exitur in opa virtuosa. Ideo deus ɔferendo gratiam: cāt virtutes in anima: quibus opera meritoria pficiantur. ¶ Intelligendū tamen ꝙ in virtute duo notā tur. s. habitus virtutis ꝛ causa eius. Actus au em peccati si consideratur: vt comparatur ad virtutem: prout est habitus quidam: non po test eam expellere: si sit vnus tm̄: sicut non ge neratur habitus per vnum actum: ita nec per vnum actum expellitur. Sed qꝛ habitus vir tutuz est de difficili mobilis: maxime requirur ad vite perfectionē. Et hoc est ꝙ dicit. Et hec processit in diebus multis. i. virtutibus. vn de de sanctis patribus dicitur: ꝙ mortui sunt pleni dierum: vt de Abraham genesis. 25°. ¶ Quartum est delectatio spiritualis: qꝛ dele ctatio est conuenientis cum cōuenienti coniū ctio. Deus autem maxime conuenit anime: vtpote ad imaginem eius facte: qꝛ ſm Augm Ideo anima imago dei est: quia ipsius capax ꝛ particeps esse pōt. Et hoc maxime fit: quan do potentie eius scilicet voluntas amando: ꝛ intellectus cognoscendo: stant ɔuerse ad deū Et ideo non est plena delectatio: nisi in perfe cta coniunctione potentiaꝝ anime ad deuz: si cut est in patria. Et ideo dicit Aug. ꝙ omnis delectatio: mundana amaritudine temperata est: vt sciatur ꝙ non est vera delectatio: nisi cū deo. vnde scribitur in libro de anima ꝛ spiri tu. Propterea enim deus homo factus est: vt totum hominem in se beatificaret: ꝛ tota ho minis conuersio esset ad ipsum: ꝛ tota delecta tio esset in illo cum assensu carnis videretur p carnem: ꝛ assensu mentis per diuinitatis con templationez. Hoc erat totum bonum homi nis: vt siue ingrederetur: siue egredere͛t: pa scua in factore suo inueniret. Pascua foris in carne saluatoris: pascua intus in diuinitate cre atoris. Et hoc est qđ dicit. Et vixerat cum vi ro suo annis septem a virginitate sua. Uide tis q̄ʒ breue tempus quo cum viro deguit: re spectu illius temporis: quo viduata mansit. Modicum enim videtur anime spirituali tē pus: quo iocundis amplexibus delectata: cuz viro suo viuit. Sed non modicū: quando eo subtracto admodum vidue suspirat ꝛ gemit. Septem annis vixit cum viro suo: vsqʒ. 84. in viduitate mansit. Septenarius numerus signat sabbatum mentis: quo fruitur anima: dum est cuz viro suo. Interne iocōditatis gau dium in vnitate spirituali cōsiderans: qua vi ro coniungitur: quia adheret deo: vnus spūs est. Prima corinthiorum. 6. Que etiā octua gintaquatuor annis in viduitate permanet. Denarius per septez ductus reddit. 70. Si autem septenarius per binarium ꝛ predictis

addatur vſqꝫ ad. 84. peruenitur. Denarius ad decem mandata: ⁊ ſeptenarius ad ſeptē ſpiritus ſancti dona. Binarius ad geminam dilectionem dei ⁊ proximi pertinet. ¶ Quid eſt ergo. 84. annis in viduitate: niſi ꝙ anima quidem ad tp̄s deſtituta: ardenter deſiderat ſponſum ſuum abſentē: ⁊ ex eius deſiderio ꝑ gratiam ſancti ſpiritus: qua nō caret ad bona opa chriſti: ſeruat mādata: ⁊ in dilectione gemina in ſe gratiā ſancti ſpiritus manifeſtat. Quid eſt ergo. 84. annis in viduitate: niſi dū ſpōſus abeſt: quantum ad iocunditatem actionis ſancte per gratiam ſeptiformem in predictis ſe exercet. Plerunqꝫ anima ab ea qua delectabatur gratia: deſtituitur ad tp̄s. Quod adeo fit non tam diſſipatone: q̄ꝫ diſpenſatorie. Adeo enim ad tempus deſeritur: vt defectū ſuum ſentiens humiliter: ⁊ deus ardētius deſideretur. Manet itaqꝫ. ſ. cum aīa in obſeruatione legiſ ⁊ dilectōis ad ſctām actionē. ⁊ tn̄ ſe ad tp̄s ſubtrahit: q̄ꝫtū ad robur: cui innitebaꝛ ad formationē: ⁊ q̊ fruebaꝛ quo ad iocūditatē ¶ Quintum quod ad ꝯſequendam perfectionem vite regritur etiā mundicia mentis ⁊ corporis. Et ideo diciꝛ a virginitate ſua. De mūdicia mentis pꝫ. Nam virgo nō hꝫ in memoria quo ꝯfundatur eius ꝯſciētia: ſicut illa que expta eſt carnis voluptatē. Non. n. titillatur cor virginis memoria ex ꝑte turpitudinis: nec in propoſito experiendo: eo ꝙ virginitas ſm Augᵐ eſt in carne corruptibili: incorruptiōis ꝑpetue meditatio. ¶ De mūdicia corporis pꝫ Nam angli ⁊ ſi abundāt delectationibꝰ ſpūalibus: inexptes tamē ſunt delectationū ſenſibilium. Ideo igiꝛ in virginibus eſt humanitas angelica: qꝛ virgines ſunt inexptes delectationum carnaliū: vt abundent delectationibꝰ ſpiritualibus. ¶ Cū igiꝛ ꝓprium ſit anglice nē nō poſſe carnales: ſed ſpūales delectatiōes experiri: neceſſe eſt vt angli amore nāli plus diligant virgines. vnde dr̄. A virginitate: q̄. ſ. eſt mūdicia mētis ⁊ corporis. ¶ Et nota ꝙ q virginitatē ſeruare voluerit: neceſſe hꝫ mortificare mēbra ieiunijs ⁊ vigilijs. ¶ Item obligatione voti: q eſt ſupior gradus. ¶ Item pſeuerantia mentis. vnde diciꝛ ꝙ erat ieiunijs ⁊ obſecrationibus ſeruiēs deo nocte ⁊ die. q. d. qꝛ puritati mentis ⁊ corporis intendit: ſicut dicitur ꝑ̊ corin. 7. vt ſit ſctā corpore ⁊ ſpiritu. Per ieiunia aūt accipitur mortificatio carnis Per obſequm deuotio mentis. Per h̄ autē ꝙ dicitur. Nocte ⁊ die: pſeuerantia mētis intelligiꝛ. ¶ Sextus eſt huius vite regulatio. Nam ſm Dionyſiū de diuinis no. Diuina ſcriptura eſt lumen ⁊ regula: qua debet vita contemplatiua regulari. In hac autem ſunt quatuor actus eſſentialiter ordinati. Quorum primus actus diuine reuelationis eſt: quo reuelantur neceſſaria ad ſalutem. Et qꝛ templū eſt locus doctrine ⁊ reuelationis: ⁊ quia ieſus erat docens in tēplo: bene dicitur. Que non decedebat de tēplo ⁊c. ¶ Secundus eſt actus humane meditationis: quo qlibet fidelis meditatur in diuina ſcriptura. Et ideo diciꝛ. Et hec ipſa hora ſupueniens. ¶ Hec hora eſt tēpus optimum meditationi. Nam de ſaluatore meditāti: occurrit materia ſufficiens: qꝛ ſm Ber. Videbis letitiā triſtari: pauere fiduciā ſalutem pati: vitam mori: virtutem ſuſtentari Et qꝺ maius mirabile eſt: ibi cerniꝛ triſtitia letificans: pauor confortans: paſſio ſaluans: mors viuificans: infirmitas roborans. ¶ Tertiꝰ eſt benigne cōicationis: qua homo id quod nouit de ſcripturis: ꝯmunicat alijs p̄dicādo. vnde pſal. Loquebar de teſtimonijs ⁊c. Et ideo dicitur. Et loquebaꝛ de illo oībus qui expectabant redemptionē iſrl̄. ¶ Quartꝰ eſt deuote laudis ꝯfeſſio. vnde dicitur. Confitebatur dn̄o. Nam ſi fructuoſam atqꝫ ꝑfectā volueris deo offerre ꝯfeſſionem: oꝫ vt eā ad deum offeras duplicē: laudando illum: accuſando te. Illum vt iuſtum ⁊ beneficū. Te aūt vt pctōrem: ⁊ ad eius beneficia ſemꝑ ingratū vnde Ber. Confiteamur aūt dn̄o gemina cōfeſſione: vt duplicibus veſtiamur. i. ꝯfeſſione pctōꝝ nr̄orū: ⁊ ꝯfeſſione laudis diuine. Tunc enim veri ꝯfeſſores eritis: ſi oīs vita vr̄a confiteatur vos pctōres ⁊ dignos multis maioribus penis. Deum vero ſummū bonū: q pro hijs leuibus ⁊ trāſitorijs eterna cōdonat ſupplicia: que meruiſtis.

Quartum ꝑ̄ncipale.

Circa quartū vbi poniꝛ meriti conditni debita remuneratio: cum diciꝛ. Et vt ꝑfe. oīa. vbi ſunt tres ꝯclōes ¶ Prima ꝯclō eſt: ꝙ lex moſayca vitam ꝯtēplatiuam ad meritum diſponebat. Nam lex moſayca eſt quedam regula actuum humanorum: concupiſcentiam reſtringens: ⁊ peccatū prohibens pene appoſitione. Inſufficiens tn̄ ⁊ imꝑfecta: quia totaliter non facit hoīem idoneum ad participationem felicitatis eterne.

Hoc. n. soluz fit per gratiã spiritus sancti: q̃ le
gem adimplet. Hanc gratiã lex vetus confer
re nõ potuit: sed hec reseruat xp̃o. Johis p̃.
Lex p Moysem data est: gratia ꝛ virtus p ie
sum christũ facta est. Et lz lex vetus operabat
aliqd ad h: vt pueniatur ad finem: nõ tamen
sufficit. Et ideo dicit. Et vt perfecerũt omnia
sm legem Moysi.
¶ Scda 9clo est: q2 q lex vetus vt dictũ est:
est insufficiẽs ad pfectionem meriti: oz vt lex
euãgelica supaddatur. Est. n. lex euãgelica q̃
dam regula ꝛ mẽsura actuum humanoꝝ: da/
ta ꝛ diuinitus reuelata: que totalr fecit hoiem
idoneum: iustificãdo eum ad pticipationẽ feli
citatis eterne. Et h p gratiam spũs sancti sibi
assistentẽ. vnde apl's. Non. n. erubesco euan
gelium. Virtus enim dei in salutẽ omni cre/
denti. Et h est q dicit. Reuersi sunt in galile
am ciuitatem Nazareth. Galilea interpretat
trãsmigratio de merito virtuũ ad eterne glie
remunerationez: vel de merito bone actionis
ad gratiã 9tẽplationis: cognitionis ꝛ reuelati
onis. In ciuitatẽ Nazareth: vt etiã exemplo
bone fame florescat apud omnes.
¶ Tertia 9clo est: q pseuerantibus in ista vi
ta quatuor 9ferunt puilegia. ¶ Primum est
inchoata felicitas: q2 sicut docet Diony. illi q
in hac vita sunt 9tẽplatiui: sunt illius felicitatis
iam pticipes effecti. Isti. n. iam gustauerunt
virtutẽ futuri seculi: sm aplm: habentes 9uer
sationem in celis: q2 istoꝝ delectatões sunt cir
ca celestia. vnde dicit. Puer. i. innocẽs 9tem
platiuus. Crescebat. s. inchoatiõe felicitatis.
¶ Secundũ est pfecta securitas: q2 isti qui in
diuinis 9tẽplationibus sunt intenti. sunt ita p
fectis defectibus accẽsi: vt timores nocturnos
nõ curent: q2 pfecta caritas foras mittit timorẽ
Qui. n. timet: nõ est pfectus in caritate. vnde
dicit. Et confortabatur. s. diuina caritate.
¶ Tertium est pacata trãqllitas: quam in ip̃o
diuina sapia opatur: q2 tales p exercitium ta/
lium hñt virtutes supiores ita habituatas vir
tutibus: q tenent totalr subiugatas vires infe
riores. Sicut nobiles in ciuitate q̃zto sunt sa
pientiores: tanto melius habent sibi coẽm po
pulum subiectũ. vnde apl'us. Si spiritu facta
carnis mortificaueritis: viuetis. vnde dicitur
Plenus sapia: que inferiora regenda discer/
nantur. ¶ Quartũ est pmpta facilitas ad vir
tutes. Hanc causat in eo gratia aspera alleui
ando. Gratia. n. nihil difficile abhorret pro

christo sustinere. vnde apl's. Omnia possum
in gratia: que me confortat. Ideo dicit. Gra/
tia dei erat in illo ꝛc.

¶ In octaua natiuitatis. In die circoncisio/
nis. Sermo vigesimus primus.

Postquã 9su
mati sunt dies octo: vt cir/
cõcideret puer ꝛc. Luc. 2.
Cuz incarnatio filij dei sũ
me fuit nobis necessaria:
ideo maxime fuit homini
cognoscenda: vt affectus hois ad ip̃m dirige/
retur: q2 sm Augm amare rez ignotã nullus
põt. Et ideo dispẽsatione diuine puidentie fa
ctum est: vt res singule singl'is noibus distin
guerentur: qbus hõ haberet notitias singulo
rum: q2 noia habent pprietates exprimere.
Et ideo 9gruum fuit filium dei singulari no/
mine noiari: vt cognosceret: ꝛ cognit9 huma/
nus affectus ad eum inflãmaretur: vt dicat.
Postq̃z ꝛc. vbi p̊ pponit nobis vt humilis:
qd pbat cauterij sceleris ipressio: ibi. Postq̃z
¶ Scdo pponit nobis vt cognit9. qd innuit
nois ipositio: ibi. Vocatũ est nomẽ eius ihs.
¶ Circa totum in vli sunt due 9siderationes
¶ Prima est de eius circõcisione. ¶ Secũ/
da est de tpis eius applicatione. ¶ Circa pri
mam sunt quinque conclusiones.
¶ Prima est q circõcisio deleuit pctũm ori/
ginale ꝛ actuale in puulis ꝛ adultis: sicut nũc
facit baptismus: excepto q paradisi ianuã nõ
introibant: sed in sinu Abrahe qescebant. Fe
mine adulte saluabant per opationem bonam
sed puule in fide parentum.
¶ Secunda 9clo est: q circõcisio data fuit p̊
vt per obedientiã mãdati Abraham placeret
deo: cui per puaricationẽ Adam displicuerat
¶ Secundo in signũ magne fidei Abrahe:
q credidit se habituꝝ filium: in quo esset bene
dictio oium hoium. ¶ Tertio vt ille pplus a
ceteris nationibus distingueretur h signo.
¶ Tertia 9clo est: q circõcisio est mutata per
baptismũ: q2 baptismus est magis cois ꝛ pfe
ctior. ꝛ lz in circõcisione pctũm deletur: tamen
gratia nõ 9ferebat: nec virtutes: nec virtutis
augmentũ: vt in baptismo. ¶ Et nota q tri/
plex est remedium 9tra originale peccatum.
¶ Primum fuit in statu nature. s. fides pa/

rentum in paruulis: ⁊ virtus sacrificiorum in
adultis: vt dicit Grego. ¶ Scđm in statu le
gis scripte fuit ipsa circūcisio. ¶ Tertiū in sta
tu gratie baptismus.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ xp̄s voluit circoncidi.
¶ Primo: vt oēm materiam erroris tolleret
Ratio est: qꝛ aliq dicturi erāt ipsum celestē car
nem vel fantasticā attulisse. vnde in circoncisi
one fuit ꝓbatio vere carnis: per ꝓprij sanguis
emissionē: vbi sumū documentum: ꝙ statim
ostēdit xp̄s hoiem redimendum per ꝟe natu/
re humane passionem. Et h̄ ꝓpositum passio
nis ostendit primo in circuncisione. ¶ Scđa
ratio est: vt subi ciendo se legi: nobis exēpluz
humilitatis p̄beret. Fuit. n. necessariū homini
vt legislator legi se subijceret: ne obſuantia le
gis homini ipossibilis videref. Ideo ēt legisla
tor duriora sustinuit: ⁊ nobis leuiora imposu/
it: qꝛ nō venit soluere legē: sꝫ adimplere. Ta/
men sciendū ꝙ nō subijciebaf legi: q̄ datur ad
iustificatiōeꝫ: vt iustificaretur: qꝛ super naturā
⁊ hominū ꝯsuetudinē cōceptus ⁊ natus. Etiā
ꝓpter hoc venisse puer dicitur: qꝛ purus ab oi
ꝯtagione humana. Et ideo icepit ab humilita
te: que est fundamentū totius perfectionis: se
ipsum enim exinaniuit formam ſui accipiēs.
Quāta ergo erubescētia dꝫ ꝯfundi seruꝰ trās/
grediens: dum videt dominuꝫ legis: legē ser
uare. ¶ Tertia ratio ē: vt nos spiritualiter cir
conciderem͛ur. Est autēꝫ triplex circōcisio spi/
ritualis. ¶ Prima est circoncisio cordis: de
qua dicit glosa. Qui fidei puritatē in mente cu
stodit: corde circoncisus est. Ex quo pꝫ ꝙ cir/
concisio cordis fit per puritatem fidei. ⁊ amo/
tione cogitationum malaꝝ. vnde Aug. Cir/
concisio cordis est que purificat aiam ab imū/
dis cogitationibus: interiorisqꝫ hois maculas
abscidit: illicitam ꝯcupiscentiam amputando.
Ysa. p̊. Lauamini: mundi estote: auferte ma/
lum cogitationum ⁊c. ¶ Scđa est oꝛ: que fit
per resecationeꝫ verboꝝ inordinatoꝝ. ¶ Et
nota: ꝙ mala lingua ſm diuersitatem malitie
sue: diuersa mala opatur. ¶ Prima ligua ē
dissoluta: ⁊ hec generat turpes imaginatiōes
in corde. vnde eccli. 23. Indisciplīose loquel
le ne assuescat os tuum. Est. n. in illa verbum
peccati. ¶ Scđa est litigiosa: ⁊ hec extinguit
caritatē. Prouer. 10. Qui ꝓfert ꝯtumeliaꝫ in
sipiens est. ¶ Tertia est detractoria: ⁊ hec se
minat discordiam. ¶ Quarta est murmurās
⁊ talis confundit paceꝫ. ¶ Quinta est secreta
reuelans: ⁊ talis prodit fideꝫ. Eccli. 27. Qui
denudat archana amici prodit fidē. ¶ Sexta
est iurans: ⁊ talis ꝓuocat ꝯtra se indignationē
dei. Eccli. 22. Iurationi nō assuescat os tuū:
multi enim casus in illa. ¶ Septima est lin/
gua iactans: que multiplicat iurgia. Prouer.
27. ¶ Octaua est dolosa falsi amici: ⁊ illa dis/
sipat fraternitateꝫ. ¶ Nona est seductoria: ⁊
blanda. ¶ Decima est mēdax: q̄ occidit aiam
Sapientie. p̊. ¶ Undecima ē ligua duplex:
que ꝯturbat pacē habentes. Eccli. 28. Bilin
guis maledictꝰ multos. n. turbauit paceꝫ hn̄tes
¶ Tertia circoncisio est carnaliuꝫ voluptatū.
Hec autem ꝯsistit in ꝯtinentia: que hꝫ regere
animū: quantuꝫ ad appetitū boni: ⁊ hec est du
plex. ¶ Una: que refrenat appetitū voluptatū
Et alia que refrenat appetitum diuitiarum.
De qbus Seneca: Hac mediocritatis linea
continentiam obſuabis: vt nec voluptati de/
ditꝰ: ꝓdigus: ⁊ luxuriosus appareas: nec aua
ra tenacitate sordescas. Hec eniꝫ voluptas est
circoncidenda: qꝛ multa mala facit. ¶ Pri/
mo: qꝛ corpori ē mortis occasio vel ifirmitatis
¶ Secundo: quia corpus spiritui facit con/
tumax. Bernar. Voluptas carni concupiscē
tia aduersus spiritum in adiutoriuꝫ fit. ¶ Ter
tio: sterilitatem bonoꝝ operum inducit. Ysa.
48. Nunc audi hec delicata: veniet tibi in die
fructificationis sterilitas. ¶ Quarto facit ho
minem incōpatientem: vt patet in diuite epu/
lone. ¶ Quinto: spiritualibus delicijs priuat
Bernar. Delicata est consolatio diuina: non
datur admittentibus aliena. ¶ Sexto in pe/
nam eternam ꝯmutat. Apoc. 19. Quantū glo
rificauit se ⁊ in delicijs fuit: tantuꝫ date illi tor/
mentum ⁊ luctum.
¶ Quinta ꝯclusio est: ꝙ xp̄s voluit circonci/
di octauo die propter duo. ¶ Primo: ſm do
ctrinam suam nos docens: ꝙ quilibet in prin/
cipio vite sue: debet a vitiosis circoncidi: ⁊ bo
nis moribus informari: qꝛ quod noua testa ca
pit: inueterata sapit. ¶ Secundo in signum:
ꝙ spiritualis circōcisio: debet fieri per octo vir
tutes: ſm Ber. ¶ Prima dies est iustitie: in
qua nascitur homo: quando sol iustitie ortus ī
animo peccatorum illuminat tenebras. Hor
rendumqꝫ dei iudiciuꝫ internis obtutibus of/
fert: Addens ad terroris vinculum: breuem
dierum numerum: ⁊ finem incertū. Hec pla
ne vespera est: ad quam demorabitur fletus:
Et necesse est addi matutini letitiaꝫ: vt auditā

faciat nobis misericordiã suã. Sic. n. fit ve spere & mane dies vnus. Est aũt dies ista: iustitia: reddẽs vnicuiqꝫ qđ suum est: nobis miseriam: deo misericordiã. In hac die puer nascitur. ¶ Scđa est dies prudẽtie. In hac die prudentie eligat de pñti seculo neqꝫ fugere. dicens cum ꝓpheta. Odiui ecclesiam malignãtium: & cũ impijs nõ sedebo. ¶ Sed nõduz sufficit hoc. Forte. n. vult eligere solitudinem non satis attẽdens ꝓpriam infirmitatez: & periculosam diaboli luctã. Quid. n. periculosius qꝫ solum luctari cõtra antiqui hostis versutias a quo videat: & quez videre nõ possit? Et ideo necessaria est. ¶ Tertia dies que est fortitudinis: in hac die eligit ꝯgregationẽ: que pre fortitudine terribilis est: vt castroꝝ acies ordinata. Veh aũt soli: qꝛ si ceciderit: nõ habet subleuantem se. Ideo ꝓpheta postqꝫ dixit. Odiui ecclã malignantiũ: addidit. Lauabo inter innocentes manus meas. ¶ Quarto illucescat dies temꝑantie: vt querat quõ reseruare posset incõtinentes motus voluptatis: curiositates elationis. ¶ Quinto illucescat dies patiẽtie: per quam oĩa aspera & dura: tacita amplectaris ꝯscientia. Et qꝛ occasione patientie temperatio supbie ĩpetit. Ideo necessarius est dies sextus. s. humilitatis & septimus dies. s. deuotionis: in qua nihil est laboriosum: sed totũ suaue. sed hec dies est paucoꝝ. ¶ Octaua dies est necessaria: que est discretio: que est mater virtutum: & pfectionis ꝯsumatio. In qua circonciditur puer: vt non plus vel minus fiat. Et qꝛ rara est: eius defectus supplcat virtꝰ obedientie: vt nõ plus: nec minus: nec aliter qꝫ imperat: faciatis. ¶ Nona dies est dies eterna: in qua nomẽ christo imponitur salutis: qꝛ ibi existentibus salus opata in medio terre: ꝑ fuit ad effectuz: qꝛ in obiecto beatifico sunt plene satiati & qetati. ¶ Ratio est: qꝛ nihil põt vltimate qetare: nisi vbi ratio obiecti alicuius potentie inuenit in summo. Hoc autẽ est in solo deo: in quo inuenit omnis ratio boni. Nam nullus appetitus qetatur: donec sit totalr satiatus: cum oĩs apppetitus desideret ad satietatẽ Sed nullum bonũ circa deum põt satiare nr̃z appetitum intellectiuũ: cum omni creato intellecto: intellectus possit aliquid maius cogitare Ergo cor nostrum est inquietum: donec regescat in vltimo fine. vnde ꝓpheta. Melior est dies vna in atrijs tuis: super milia. Sunt. n. alie octo dies: qbus puer spũalis circoncidit.

¶ Prima dies est natiuitatis nature: que est multum vitiosa: qꝛ nascimur filij ire. Erũnosa: qꝛ implicat ad miseriam. Job. 15. Mulier cum parit: tristitiam habet. Defectuosa: qꝛ includit inopiã. Job. 2. Nudus egressus sum. Breuissima Job breui viuens tpe. Et ideo rectissime ꝯparatur vmbre: fm illud psal. Dies eius sicut vmbra declinauerunt. ¶ Prio sic vmbra cito trãsit & euanescit: sic & vita nr̃a. Job septimo. Dies mei velociter transierũt. ¶ Secundo: quia sicut vmbra retineri nõ potest: sic nec que preterit hora: redire potest. Ecclesiastici nono. Nemo est: qui semper viuat: & qui huius rei habeat fiduciam.

¶ Tertio: quia sicut vmbre nullum vestigium remanet: sic nec dierum. Prouerbioꝝ 30. Tria sunt mihi difficilia: & quartum penitus ignoro: scilicet viam viri in adolescentia sua: aut nauis que transit aquas: aut auis que transuolat aera: aut viam colubri super petraz quorum non est vestiguz inuenire. ¶ Quarto: sicut vmbra habet similitudinem corporis & non est corpus: sic & vita nostra non est vita sed est similis vite. vnde Augustinus. Quid est aliud viuere: qꝫ de vita transire. ¶ Quinto: quia sicut appropinquante hora noctis: apparet vmbra longior: sic videt homini: qꝛ amplius debeat viuere: fine eius appropinquante. Iheremie sexto. Veh vobis: quia declinauit dies: & lõgiores sunt vmbre vespere. ¶ Sexto: quia sicut vmbre vane sunt: sic dies nostri sunt vanitas vanitatum.

¶ Secunda dies est dies mortis. Mortui recte sunt: quos mors consumit atqꝫ exterminat donans totius coniuncti corruptionem. Hic mors omnes comprehendit: vt dicitur secunda regum decimoquarto. Omnes morimur &c. propter tria. ¶ Primo propter totalitatem: quia peccatum: quod fuit in primo parente: omnes incurrimus. ¶ Secundo propter labilitatem. Nam festinanter ad mortez currimus: siue dormiamus: siue vigilemus.

¶ Tertio propter causalitatem: quia corpore corruptibiles sumus & terra. Genesis decimotertio. Sum puluis & cinis. Hec dies siue mors est nobis propinquissima. Vnde est quasi prima passio: consequens totam naturam specificam: & saltem naturam humanam Crudelissima: quia nemini parcit: nec iusto:

nec peccatori. Audacissima: quia neminem
veretur. Ferocissima: quia totum consumit
incinerando vsque ad nihilum. Est fallacis/
sima: quia ꝓmitit tibi longa spacia vite: ⁊ su/
bito te fallit. Est occultissima: quia de die ei⁹
⁊ hora scit nemo. Nihil enim incertius hora
mortis. vnde Augusti. Nihil certius morte:
nihil incertius hora mortis. Nescimus quo/
modo: quando: vbi moriamur: quoniã mors
vbiq; nos expectat. ¶ Tertia dies est spiritu
alis natiuitatis: que est regeneratio mentis in
deum per gratiam spũs sancti mundantem ⁊
sctificantem: ⁊ in bono ꝯformantem. vnde de
ea exponit illud Johis ꝑ. Quotquot autez re
ceperunt euz dedit eis ⁊c. ¶ Quarta dies est
consideratio mortis spiritualis: que est separa
tio anime a deo per peccatum: qm̃ paccator in
omnibus similis est mortuo. vnde videnduz
est quomodo ea que in terra mortua fuerunt:
in peccatore denotent. ¶ Moriturus enim
primo incipit infirmari. ¶ Scđo febricitare:
⁊ estuare. ¶ Tertio clauditur os. ¶ Quar/
to claudũtur oculi ⁊ alij sensus nihil ꝑcipiunt.
¶ Quinto separatur aĩa a corpore. ¶ Sexto
fit ponderosus. ¶ Septimo fit immobilis.
¶ Octauo non erubescit. ¶ Nono fetet.
¶ Decimo putrescit. ¶ Undecimo a vermi
bus corrodit. ¶ Duodecimo fit abhomina/
bilis. ¶ Decimotertio fit frigidus. ¶ Deci
moquarto cõtemnitur ab amicis. ¶ Decimo
q̃nto sudario inuoluit. ¶ Decimosexto in fe/
retro ponitur. ¶ Decimoseptimo fodit fouea
¶ Decimooctauo ad foueam portat. ¶ De
cimonono sepelitur. ¶ Vigesimo super eum
terra vel lapis ponitur. ¶ Modo simili pec/
cator infirmatur. ¶ Primo qñ incipit velle
ꝯ̃rium honestatis: ⁊ hoc est signuz spiritualis
mortis. vnde eccli. 22. Sapiens in sapientia
sua permanet: sicut sol. stultus vt luna mutat.
¶ Secũdo febricitat ⁊ quandoq; estuat: quia
in eo refrigescit caritas: ⁊ estuat desiderio pec
candi. ¶ Tertio claudit os a diabolo: ne con
fiteatur. Luce vndecimo. Erat Jesus eijciẽs
demonium ⁊c. ¶ Quarto non videt per pe/
nitentie inconsiderationem. Ysaie quadrage/
simosecũdo. Quis cecus nisi qui venundatus
est peccato? ¶ Quinto separat ab anima vita
.i. ds cuius gratia habet eam viuificare. vn/
de opera eius sine gratia: mortua sunt.
¶ Sexto fit ponderosus per ignauiam ⁊ ac/
cidiam. Job septimo. Factus sum mihimet
ipsi grauis. ¶ Septimo fit immobilis ꝑ ob/
stinationem. Psalmista. Fiant immobiles:
vt lapides ⁊c. ¶ Octauo non erubescit ꝓ im
prudentia. Jheremie tertio. Frons mere/
tricis facta est tibi: peccasti ⁊ noluisti erubesce/
re. ¶ Nono fetet per infamiam. Joelis secũ
do. Ascendet fetor eius: ⁊ ascendet putredo
eius: quia superbe egit. ¶ Decimo putrescit
per mortez in peccato. Joelis tertio. Compu
truerunt iumenta in stercore suo. ¶ Undeci/
mo corroditur a vermibus per conscientie re
morsuz. Ysaie decimoquarto. Subter te ster
netur tinea ⁊c. ¶ Duodecimo fit abhomina/
bilis per peccati horrorem. Jheremie decimo
tertio. Nam vilis facta es nimis iterans vias
tuas. ¶ Decimotertio fit frigidus per spiri/
tualis amoris extinctionem. ¶ Decimoquar
to contemnitur ab amicis scilicet angelis.
Jhoremie quarto. Contempserunt me ama/
tores tui. ¶ Decimoquinto sudario inuolui/
tur: scilicet male consuetudinis. vnde sudari/
um a sudore dicitur. Peccator enim labore
⁊ compunctione conscientie inquietatur.
¶ Decimosexto in feretro ponitur pro malũ
exemplum: quia qui est in feretro: oĩbus pʒ.
¶ Decimoseptimo foditur illi fouea per repe
titionem peccatorũ. Psalmista. Incidit in fo/
ueam quam fecit. ¶ Decimooctauo ad foue/
am portatur per quatuor: qui sun: spes futu/
re correctionis: spes longioris vite: timor sa/
tisfaciendi: solatium peccati. ¶ Decimonono
sepelitur in inferno. Luce decimosexto. Et se
pultus est in inferno. ¶ Vigesimo ponit de
super lapis ⁊ terra: id est penarum diuersitas
⁊ perpetuitas. Ysaie trigesimotertio. Clau/
duntur in carcere sempiterno.
¶ Quinta dies est ꝯsideratio natiuitatis chri
sti. De quo supra quere in sermone de natiui
tate christi. vnde natinitas christi bene dicitur
dies. Licet enim homo per lumen naturalis
rationis possit scire quid agenduz: tamen nõ
quid bene agendum ad vitam eternam. Et
ideo fuit necessaria lux diuine irradiationis:
qua mẽs humana diuinitus illustrata: cogno
scit illa: que immediate ordinant ad salutem.
Et ideo ortu suo christus totum orbẽ illustra/
uit: q2 ipse erat lux vera que illuminat ⁊c.
¶ Sexta dies est consideratio mortis christi
vbi sunt sex conclusiones.

¶ Prima ꝯclusio est: ꝙ mortuus est propter
peccata nostra: patet per vetus ⁊ nouum testa
mentum. quere alibi. ¶ Sciendū tamen pro
scḋa ꝯsideratione: ꝙ decens fuit reparari ge/
nus humanum: qꝛ nō decet diuinam clemen
tiam totam nām ꝓpter vnius pctūm ꝯdemna
re. sed hoc fuisset: si nō fuisset reparatio.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ talis reparatio debuit fie
ri per satisfactionē. ¶ Ratio est: qꝛ ordo di
uine iustitie regrebat: vt nullum peccatū ma/
neret impunitum. sed h̄ fuisset: si reparatio nō
fuisset per satisfactionem.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ satisfaciēs esset deus ⁊
homo: ⁊ hoc ꝯgruebat. ¶ Ratio est: qꝛ sicut
per vnum hoiem peccatū intrauit in omnes
ita in reparatione per vnum gratia intraret in
omnes. Sed hoc non potuit fieri per purum
hoiem. Igitur decens fuit ꝙ fuit deus ⁊ hō.
¶ Quinta ꝯclo est: vt hec satisfactio dei ⁊ ho/
minis fieret per mortem eius: qꝛ non pōt con
uenientius solui debitū mortis: nisi ꝑ mortē
gratuitā. sꝫ nos oēs eramus debitores mortꝭ
¶ Sexta ꝯclusio est: ꝙ christus ad perficien
dum hanc reparationē assumpsit defectus pe
nalitatum. ¶ Ratio est. Christus assumpsit
nām humanā: vt in ea mereret̄ nobis vitam
eternam. Sed tale meritū ꝯsistit in tollerātia
passionum: vnde necessariū fuit christū mori.
Et si nō ex pena ꝯtracta per peccatum per se.
tamen ex pena ꝯtracta per peccatum in alio:
Ergo oportebat pati christum. ¶ Septima
dies est meritoria iudicij: in qua die malos oꝫ
multum timere ꝓpter octo cās. ¶ Prima est
qꝛ deferunt litteras mortis suc. Exemplū de
Uria. Dan̄. 7. Iudicium sedit: ⁊ libri aperti
sunt. s. ꝯscientie ⁊ vite. ¶ Scḋa est: qꝛ mlto
habebunt accusatores. ¶ Tertia est: qꝛ multi
testes erunt ꝯtra eos. vnde ꝑ Iohis vltimo.
Tres sunt q testimonium dant ⁊c. Pater qui
dedit potentiā peccatis resistēdi. Filius q de
dit sciam cognoscendi. Spiritus sanctus q de
dit voluntatem ⁊ gratiā vitandi. ¶ Quarta
est: qꝛ iudex iustus est: nec poterit corrūpi pre
ce nec p̄cio: amore vel odio. Prouer. 6. Nō
acqescet cuiusqꝫ p̄cibus: nec recipiet ꝓ redem
ptione dona plurima. ¶ Quinta est: qꝛ sapi/
ens est: ⁊ eum nihil latet. Prouerb. 16. Oēs
vie hois patent oculis eius. ¶ Sexta est: quia
eius sententia nō poterit mutari: nec ab ea po
terit appellari. Psal. Que ꝓcedunt de labijs
ini. ⁊c. ¶ Septima: qꝛ pena erit interminabi
lis. Ysa. Ignis eorum non extinguetur.
¶ Octaua: quia amplius nō erit locus mie.
Mat. 25. Clausa est ianua. Octaua dies in q̄
circōcidetur puer ihs: est dies iustitie ꝫm cōsi
lium sapientis. Ante iudicium para iustitiā.
¶ Duplex est iustitia vnicuiqꝫ reddēs quod
suū est. Et ꝫm hoc q̄druplr̄ sumus debitores
¶ Primo deo: ⁊ hoc multiplr̄. ¶ Primo
qꝛ pater noster est. Et ideo debemus ei ꝓprie
subiectionē. vnde oramus. Fiat voluntas tua
¶ Scḋo qꝛ magister noster est. Et ideo debe
mus ei credulitatem: qꝛ discentem oꝫ credere.
Ipse. n. est veritas. Psal. Principium ver
borum tuoꝝ veritas. ¶ Tertio qꝛ deus no/
ster est: ideo debemus ei oium donoꝝ redde/
re raōem. vnde q mō non ꝯputant per ꝯfessio
nem: ꝯfundentur in magna ꝯputatione. Lu
ce. 15. Hō qdam habebat villicū. ¶ Quar
to qꝛ rex noster est: ideo debemus ei ꝯtra ho/
stes malitiam. ¶ Quinto quia frater noster:
ideo debemus ei dilectionē: quia coheredes
nos fecit. ¶ Sexto qꝛ medicus noster est: iō
debemus ei ꝓpatientiam in tribulationib9 nō
remurmurādo. ¶ Scḋo corpori debem9 ser
uitutē: ꝙ nō magis curemus de eo: q̄ꝫ de aia
¶ Tertio debemus pctō odium quasi capita/
li inimico. Eccl'ia. 21. Quasi a facie colubri fu
ge pctūm. sed nōdum odit peccatum: qꝛ de illo
loqtur vel imaginatur. ¶ Quarto debemus
mundo ꝯtemptum: qꝛ bona eius sunt transito
ria: ⁊ nō satiant: neqꝫ soluunt felicitatem: quā
ꝓmittunt. Et ideo vilia sunt ⁊ abijcienda.

Scḋa ꝯsideratio.

SEcunda ꝯsideratio est qualr̄ iste be/
atissimus infantulus spūaliter nat9
sit noiandus: ⁊ puto ꝙ nec potest cō
uenientius noiari: q̄ꝫ ihs: qꝛ scriptū est: Vo
cabis nomē eius ihs: h̄ est nomē sacratissimū
⁊ a ꝓphis ꝓphetatum: ab apl'is p̄dicatum: ab
angelis nunciatum: a sanctis oībus desidera
tum. Hoc est nomen virtuosum: gratiosum:
gaudiosum: deliciosum: gloriosum. Virtuo/
sum: qꝛ superat hostes. Gratiosum: qꝛ in ip̄o
habemus fidei fundamentum: spei firmamē/
tum: caritatis augmentum: ⁊ iustitie ꝯplemē/
tum. Gaudiosum: qꝛ iubilus in corde: melos
in aure: mel in ore: splendor in mente. Delici
osum: qꝛ pascit cogitatum: lenit ꝑlatum: reficit
scriptum: instruit lectum. Gloriosum: qꝛ de/
dit cecis visum: claudis gressum: surdis audi
tum: sermonem mutis: vitam mortuis.

O nomen benedictum: quod ostendit tātum virtutum effectum. O anima: siue scribas: siue legas: siue doceas: siue quodcūqꝫ aliud operis facias: nihil tibi sapiat: nihil tibi placeat: nisi Jesus. Nomina ergo tuum infantulum iesus: habeat sibi ꝙ nominetur dei filius: splendor glorie: imago substantie: verbum patris: virtus omnipotētis: heres vniuersorum: rex regum: dn̄s dominantium. Habeat sibi ꝙ dicitur christus .i. vnctus. Et bene vnctus. q̄r in prophetam: sicut claruit in doctrine eruditōe. Impugnabilē: sicut patuit in diaboli debellatione. In sacerdotem: in patris reconciliatione. In regem. in premiorum retributione. Habeat hec nomina sibi cum suis beatis ꝯmunia Sit tantuꝫ tibi Jesus: idest saluator: in hu9 vite incolatu ꝛ miseria: saluet inquaꝫ a mondi vanitate: que te impugnat a demonis falsitate que te infestat: a carnali fragilitate: que te cruciat. Clama deuote inter tot huius vite flagella. O iesu saluator mundi salua nos: qui per crucem ꝛ sanguineꝫ redemisti nos. Salua inquam dulcissime saluator ꝯfortando debilem: ꝯsolando flebileꝫ: adiuuando fragilem. Sed heu vnum est: qd̄ cum fletu dicendum est: qd̄ non vacat a mysterio: qd̄ non statim cum nascitur circonciditur ꝛ nominatur. sed ſm legeꝫ dies octauus expectatur. Puto ꝙ per septēnarium: qui in octonario includitur vniuersitas diuinarum ꝛ moralium virtutum: cum vanitate ꝛ viculo pacis figuratur. Quia postq̄ꝫ anima per fortitudineꝫ aduersa tolerauit: per iustitiā miseros sustentauit: per temperantiam carnales ꝯcupiscentias superauit: per prudentiam: mūdi ꝛ antiqui hostis īsidias declinauit. Adhuc postq̄ꝫ per fidem deum omniuꝫ auctorem intellexerit: per spem in eum tanq̄ꝫ omniuꝫ remuneratoreꝫ in omnibus operibus suis aspexerit per caritatem deum: tanq̄ꝫ omniuꝫ bonorum largitorem toto corde dilexerit. Et demū die octauo circoncisionis ab anima omnibus fantasticis imaginationibus: omnibus vanis ꝛ inutilibus cogitationibus: omnibus anime motibus: ꝛ inordinatis affectionibus pacatis Tunc per exercitium contemplationis: in domino dulciter requiescit. Tunc puer nominatur: Tunc dulce nomē iesus imponitur. Tūc eius dulcedo sentitur ꝛ gustatur. Tunc experitur virtutem. Tunc percipit iucunditatem. O quantam sensit dulcedinem: post illam beataꝫ nominationē. Illa felix mater naturalis: ꝛ spiritualis virgo Maria: quando ꝑcepit in hoc nomine demonia eijci: miracula cumulari: cecos illuminari: infirmos curari: mortuos suscitari. Sic certe tu o anima spiritualis merito debes gaudere ꝛ exultare: quando eniꝫ ꝑcipis in te ꝛ in alijs: ꝙ tuus beatus filius iesus demones fugat in peccati dimissione. Cecos illuminat in vere cognitionis infusione: mortuos suscitat in gratie collatione. Infirmos curat in spirituali confortatione: Ut iam efficiamur fortes ꝛ viriles per gratiam: q prius erāt infirmi per culpam. O q̄ꝫ felix ꝛ beatum nomen: quod tantam meruit habere virtuteꝫ: ꝙ sua dulcedine letificat. vsqꝫ ad mentis ebrietatem infundit quādocunqꝫ ꝛ communicat suaꝫ dulcedinem. Quam ꝛc.

¶ In vigilia epyphanie domini.
Sermo vigesimus secundus.

Defuncto herode: Ecce angelus domini apparuit Joseph ꝛc. Matth. 2°. Scd̄m qd̄ dicit Gregorius. Licet oēs angeli sint spiritus: tamen non omnes spiritus sunt angeli. ꝛ addit. Tūc solum sunt angeli: cum per eos aliqua nunciantur. Sed quia ſm Augum. In rebus per tempus ortis: summa extitit gratia: ꝙ deus factus est homo. Oportuit ergo qd̄ mysterium incarnationis agitaretur per mysterium angelorum. Quod patet: quia iste angelus fuit immediate a deo missus: vt patet in euangelio: vbi sunt tres considerationes.

Prima ꝯsideratio.

Circa primam: vbi dicitur de diuina vitione: cum dicitur. Defuncto herode ꝛc. ¶ Nota ꝙ ꝑꝑ sacrilegium quod Herodes in saluatore cōmisit: ꝛ scelere quod in coequaneos eius peregerat: vltio diuina eum perurgebat in morte. Naꝫ morbus eum inuasit diuersus: ita vt diceret diuine vltionis supplicia: ita ꝙ qui deuꝫ conabatur priuare primogenito. Ipse in necatione filioruꝫ suorum puniretur. Ipse autem furore plenus Nobiliores ex omni iudea ad se colligi: ꝛ recludi iubet in carcere. Imperans ꝙ statum

vt cum spiritum exalaret: omnes interficeren-
tur: Vt eius obitum omnis iudea defleret in
vita. Paulo ante morte antipatrem filium su
um iugulauit post duos filios: quos ante neca
uerat: scilicet Alexandrum ꝛ Aristobolum.
Talis ergo finis erat Herodis: q digna sup-
plicia protulit scelere. Hoc etiam fuit conso-
num rationi: quia ordo diuine iustitie hoc re-
quirebat: quod nullum peccatum maneret im
punitum. ¶ Cum ergo tale scelus commisit
in puerorum extinctione: Et saluatoris perse-
cutione: iustum fuit: vt digna factis reciperet.
Unde psalmista. Mea est vltio ꝛ cetera. Sꝫ
heu quid est de illis: qui adhuc non cessant pec
catis suis persequi Christum: Et mala vita
sanctas affectiones necaretur. Unde de tali
bus pulchre dicit Bernardus. Herodiana
malicia: ꝛ babilonica credulitas: est nascentēꝫ
velle extinguere religionēꝫ: ꝛ allidere paruu-
los israelis. Si quid enim ad salutem perti-
nens: si quid religionis oritur: Quicunqꝫ re
sistit plane cum egyptijs: paruulos israeliti-
ci germinis necare conatur. Immo nascentēꝫ
dominum persequitur saluatorem. Itē Ber
nardus. Deniqꝫ si proprium sanguinem de-
dit in precium redemptionis animarum. Nō
tibi videtur grauiorem ab eo sustinere perse-
cutionem: Qui suggestione maligna: exem-
plo pernicioso: scandali occasione auertit ab eo
animas: quas redemit: quaꝫ a iudeo: qui san-
guinem eius fudit ꝛ cetera. Unde dicit. De-
functo Herode: id est eo mortuo multis mor-
tibus. ¶ Primo: morte culpe: qua separaba
tur anima a gratia. ¶ Secundo morte corpo
rali: qua separabatur anima a corpore. ¶ Ter
tio morte pene: qua separabatur a dei gloria.

Secundum principale.

Circa secundum: vbi dicitur de ange
lica monitioe: ꝛ obsequio saluatoris
cum dicitur. Ecce angelus apparuit
vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima conclusio est: quod de potentia dei
ordinata: reparatio nostra fuit causa incarna-
tionis: quia licet alius modus possibilis fuis-
set. tamen iste modus expediebat. Et hoc pro
pter multas rationes. ¶ Primo: vt humana
natura: non teneatur tāta dilectiōe: nisi a deo.
¶ Secundo: vt ex hoc ostenderet summaꝫ di
lectionem ad hominem. ¶ Tertio vt ex hoc
eum per amorē attraheret. ¶ Quarto: vt ista
satisfactio esset efficacior. ¶ Quinto: vt excel-
lenti modo fieret: scilicet per talem: qui erat in
finite diligibilis. Et per ɔsequens eius actio
erat īfinite acceptabilis: ex parte sui: vnde Da
ma. dicit. Humanatio verbi propter hec fa-
cta est: vt natura que peccauit ꝛ cecidit. ꝛ corru
pta est: liberaretur a corruptione: Vt sicut per
hominem mors: ita per Christuꝫ resurrectio
mortuorum.

¶ Secunda conclusio est: q̄ hoc mysterium
incarnationis debuit agitari mysterio angelo
rum. Et sunt tres rationes. ¶ Prima ratio
est: quia ordo reparationis: debet respondere
ordini preuaricationis. Igitur sicut malus an
gelus primo temptauit mulierēꝫ: ꝛ induxit ho
minem ad temptationem: ꝛ ad delectationem
ꝛ tandem ad peccandum. Sic etiam decuit
bonum angelum virginem salutare: ꝛ infor-
mare de beneficio incarnationis. ¶ Secun-
da ratio est: quia incarnatio non soluꝫ valebat
ad generis humani reparationē: sed etiam ad
ruine angelice restaurationem. Matth. deci-
mo. Angeli eorum semper vident faciem pa-
tris. vbi glosa. Magna est dignitas anima-
rum: vt vna queqꝫ ab ortu sue natiuitatis: in
sui custodiam habeat angelum deputatum.
Ratio est: quia ex hoc ipsis angelis accrescit
meritum accidentale: ꝛ hominibus proficit.
Tum ad custodiam corporis: ne vereantur a
malis. Tum propter animam: que statim cum
infunditur labe peccati ꝛ fomite concupiscen-
tie vertibilis est ad bonum ꝛ ad malum: Igi-
tur ꝛ congruum fuit: vt beata virgo in puer-
perio angelum haberet in custodem. Unde
Crisostomus dicit. Quod infinitam militiaꝫ
angelorum ad gloriose virginis obsequiuꝫ de
putatum nullatenus ambigimus. Vt custo-
dirent lectum Salomonis. Et dicit quod iste
angelus fuit de supremis: quia inferiores mit
tuntur a supremis: ꝛ superiores mittuntur a
deo: Sed iste imediate fuit missus a deo. Lu
ce primo. vnde hic dicitur. Ecce angelus do-
mini apparuit ꝛ cetera.

¶ Tertia conclusio est: quod non solum an-
gelus: sed etiam Joseph sumitur ad ministe-
rium incarnationis. Et primo propter hoc:
vt eius ministerio foueretur. vnde Cassiodo
rus videns etiam quod Joseph ad ministeri
um Marie erat electus dicit. Ipse nanqꝫ io
seph puerū conseruabat: ꝛ intuebatur. ¶ Se
cundo ad signādum: q̄ Joseph erat tm̄ pater
putatiuus. In cuius rei signuꝫ. Angelus ap

paruit ei in somnis: quia quod in somnis videtur: fantastice videtur τ opinatiue. Naz sꝫ Aristotelem. Somnus est vinculuz τ immobilitas sensuum: Nam sensibilis virtus τ motiua in somno ligatur. Et ideo in visione decipitur. ¶ Tertio ad signandum ꝙ etiaz actiui in hac vale miserie obsequuntur. Naz status istius miserie comparatur ad statuz celestis patrie: sicut somnus ad vigiliam. ¶ Primo: qꝛ sicut dormiens nihil potest clare videre: siue cognoscere. Sed per latebras fantasmatū sōmniando discurrit. Quando autem euigilat: nūc perfecte τ intuitiue cognoscit omnia. Ita duz hic sumus per modum somni: omnia obscure cognoscimus. Quando autem ibi erimus: quasi euigilantes perfecte intuebimur: scđm apostolum. Nunc cognosco ex parte τ cetera. Prima corinth. 13. ¶ Secunda ratio est: qꝛ sicut homo dormiens perfecte delectari nō popotest. Sed duz delectari se somniat: est in anxietate. Quando autem euigilat: percipit illaz delectationem fuisse inanem. Ita hic delectatur per somnium: quia nunquam reficimur: quantumcunqꝫ voluptatibus insistamus: sed languemus. Quando autem euigilabimus: percipiemus istam delectationem fuisse penitus inanem. vnde dicitur Ysa. 29. Sicut somniat esuriens τ comedit: expergefactus autem vacua est anima eius. ¶ Quarto ad signandum: ꝙ contemplatiui obsequuntur incarnationi: quia illi ꝯm Remigium: qui a curis terrenis τ secularibus negocijs requiescunt: per frui angelica visione merentur: Unde status contemplationis per somnum notatur: quia sicut in somno contingunt visiones: ita in contemplatione. Unde subditur. Joseph in somnis τc. Utilitates incarnationis: que sunt gn que supra notate in sermone eodem.

Tertium principale.

Tertium principale est de morali eius expositione. Cum igitur ꝯm Gre. Ad obtinenduz beatitudinem minꝰ est mala non agere: nisi quisqꝫ studeat bonis operibus insudare: quia soli operarij virtuosi ad mercedem vocantur. Matth. 20°. Voca operarios τc. Quod intendit euangelista. d. Defuncto herode. i. superatis temptatiōibus scilicet mūdi: carnis: τ diaboli: que temptationes cum ordinant nos in damnationez: intelliguntur per herodez in singulis. vnde addit postea. Defuncti sunt enim qui querebant aīaz pueri. Angelus domini apparuit in somnis Joseph in Egypto. Per ioseph intelligitur attritus: Qui habet displicentiam de peccatis commissis. Sed non perfectam: quia dicitur augmentum vel appositio. Unde nota. Qđ sicut in naturalibus durum dicitur: quod non cedit tactui: Hoc vero frangi dicitur: quando aliquid in partes magnas diuiditur. Conteri vero: quando in partes minutissimas redigitur. Sic spiritualiter cor durum dicitur: quādo diuine inspirationi non cedit: sed obuiat in affectu peccati morando. Frangi vero dicitur: quando incipit a peccati proposito resilire: ꝗꝫuis non totaliter conuertatur: τ hoc potest dici attritio. Contritio dicitur: quando voluntas perfecte ab effectu peccati resilit. Unde attritio in spūalibus. Dicit quandā displicētiaz de peccatis ꝯmissis: sꝫ nō pfectam: Cōtritio vo displicētiaz pfectā. vñ attritio τ ꝯtritio differūt sicut iforme τ formatū. Huic aūt ioseph in sōnis: id est non perfecte habenti peccati displicētiam. Apparuit angelus: id est nuncius diuinus: Nunc per inspirationez: nūc per scripture informationē: nunc per flagellationem. In Egypto: id est in mundo. Nam egyptus interpretatur tribulationis angustia: vnde revera gaudium mondanū: quod habetur ex abundantia rerum temporaliū: τ dlectationuz carnalium non est perfectum: quia non saciat: nec quietat: sed magis fastidium prestat: quia semper habet admixtam tristitiam. Prouer. 13°. Extrema gaudij luctus occupat. vnde Aug. Mondus habet asperitatem veram: iucunditatem falsam: certum dolorem: inanem beatitudinis spem. vnde anhelare debemus ad terram israel: idest ad gaudia celestia. vnde Augu. Cuius est enim custodire nos in vijs nostris: consilium vt surgamus τc. Unde dicit. Surge: accipe puerum τ matrem. vbi nota: ꝙ ad hoc vt perueniamus ad terram israel. i. in vitam eternam. Oportet primo: vt surgamus per contemptum terrenorum: τ displicētiam peccatoruz: quia per hoc acquiritur maior gloria. Qđ pꝫ: qꝛ in resurgente a peccato reuiuiscunt p gratiam oīa opera mortificata p peccatum: quibus debetur meritū correspōdens. Et cum hoc acquiritur: nouum meritum per actum conuersionis. vnde sequitur. Qui surgens τc. Non solum surgendum est: sed puer est accipiendus: id est innocentia vite.

Ratio est: qr lz resurgens: surgit ad maiorem gloriam: tamen pseuerans in innocentia pl9 meretur. qr pficiens in actus Xtuosos per habitum continuatum: multo plus meretur d p mio qz alius per habitu discontinuatu: modo cadendo: modo surgendo: sz hoc no facit innocens. Ergo plus meref. vnde Augu. de ciuitate dei. Ad innocentis officium ptinet no solu malu nemini inferre. verumet a peccato pbibere. Qui vult ergo specialr angelor custodia gaudere. studeat innocetiaz tenere. Licet eniz angeli: circa omnes custodiendos habent comissuz officiu: tamen circa innocetes habet preceptum. Etiam accipienda est mater. i. penitentia: qr ipsa est potentie infinite. Facit eniz aliqua: que soli deo sut possibilia: quia suscitat aiam a morte peccati: z reuocat ad pstantia vite gratie. Item hominem angelo naturaliter: minore facit interdu p gratiam supiore: Item penam eternam in hoc mondo: mutat in tepo ralem: quod ad solum deuz noscitur pertinere Cum itaqz transcendat virtutem omniuz creaturarum: mix est q ad penitetiam est ta tepidum cor humanu qr fm naturale instinctu ad ardua desiderandu est aptum. Audiens autez Joseph: q Archelaus zc. Quid enim p Archelauz intelligit: nisi fomes peccati vel sensualitatis: que semp pna est ad peccatuz z tarda ad bona: Tales enim sunt reprimende. z hoc fit qn sensus exteriores: ab illicitis custodiunt que sunt quasi fenestre aie: per quas mors peccati intrat: quasi fur: Xtutib9 nos puans. vnd no licet sensibus cognosci: qd no lz concupisci ideo coercendi sunt sensus: ne hauriant morticinia mortis. Quato eniz rarius sensib9 pcipimus: que mundi sunt: tanto affectus noster ad ea concupiscenda frigidior est: z minus cogitat ea. Et sic igit declinantes Archelau. i. sensualitatem: que regnat in iudea. i. in nostra cognitione. admoniti inspiratione dina. Veniamus in Nazareth: ad habitandu. Nazareth dicit florida. Et intelligit merces eterna: in q habitandu est: et manendu: qr ibi est qes vltimata habens in se omnem rationem delectationis quiescentis. zc.

C In epyphania dni. Sermo de epistola.

Surge illuminare iherusalem: qr venit lumen tuum zc. Isai. lx°. Scdm qd dicitur in lib. de spu et anima. Sut eniz duo in aia: et sunt ide q aia. s. ronalis sensus cognoscens omnia: et diiudicas omnia z nalis affectus: quo suo ordine z gradu diligat omnia. Segtur facultatus: z quasi instrumenta cognoscendi: et diligendi oia hz ex natura. Cognitionez tn Xitatis: et ordinez dilectionis no habet nisi ex gratia. Ex quo seqt: vt dr p metha. q oes homines scire naturalr desiderant. Ne g naturale desiderium sit frustra: statiz intellectus no potens pse qd cupit: incipit pquirere doctorem: cuius doctrina ad notitiam desiderate rei attingat. Sic etia ntauraliter homo desiderat habere notitiam de diuinis: z de salute sua. fm cu dem Aristo. 3°. ethi. intellectum et virtutem id est cognitonez et operationem querimus se licitatis gratia: h est pp salutem. Quia ad hac cognitionem no possumus p nos attingere. Ideo saluator per pphaz Ysa. sub metha lucis ostedit se doctore salutis. d. Surge illuminare zc. vbi duo inuunt. C Primo pponit se vt inacessibile lumen: illustras vniuersa fidei veritate: ibi. Quia venit lumen tuum. C Scdo pbet se imitabile: dirigens oia sua bonitate: ibi. Surge illuminare.

Primum pncipale.

Circa pmuz pncipale: vbi pponit se vt inaccessibile lumen: illustras vniuersa fidei veritate: cuz dicit. Qr venit lumen tuu. vbi sunt tres conclusiones.

C Prima pclo est: q lz lux: lumen: radius: splendor sint idem realr: differunt tamen roe. Nam lux dicitur forma corporis luminosi: lumen dicit formam corporis dyaphoni: in quo recipitur. Sicut calor: qui est in calido corpore. z caliditas: que est in calefacto. Radius autem dicit illuminatio per lineam directam ad corpus. Et ideo vbicunqz est radius celi: ibi est lumen: sed non econuerso. Contingit eniz esse lumen ex reflexione radioruz solis. qzuis non ex directa oppositione propter corpus aliquod interiacens. Splendor aut est ex reflexi

one radiorum solis ad aliquod corpus tersuz: ⁊ politum: sicut ad aurum vel argentuz. Huiusmodi autem lumen: q2 est qualitas primi alterantis. s. celi: quod non habet contrarium. Ideo subito fit in materia. In alijs aũt qualitatibus ꝓpter resistentiã ꝯtrarij fit successio.

❡ Secunda conclusio est: ꝙ christus ꝓm diuinam naturam ⁊ humanaz: dicitur lumen essentialiter ⁊ proprie illustrans: non tantũ interius ꝑ inspiratione: sed exterius in doctrina factis ⁊ ꝯuersatiõe. Nã sicut lumẽ hȝ illustrare ⁊ tenebras depellere: ⁊ etiã ad bonuȝ cõcupitum dirigere. Ita ⁊ christus hȝ per gratiaz illustrare mentes hoĩuȝ: ⁊ pctõꝝ tenebras depellere: ⁊ etiã dirigere ad bonum eternũ. De qbus ꝑª Io. ꝑ dicitur. Deus lux est: ⁊ tenebre in eo nõ sunt vlle: vbi glosa. Qui vult habere societatem cum luce: pellat tenebras peccatorum: quia tenebre cum luce societatem habere non possunt.

❡ Tertia ꝯclõ est: ꝙ christus ꝓprie dicitur lumen itkm duplici mõ. ❡ Primo obiectiue: q2 ipm solus homo ꝯspicere põt. vnde Aug. Ex ipsa vita illuminantur hoĩes. ❡ Secundo participatiue: vt intantum dicant̃ hoĩes illuminare: inquantum participant lucem intellectualem: que nos illuminat: vt speculemur: ⁊ dirigit vt recte operemur. vnde dicit. Quia venit lumen tuum.

Scdm ꝑncipale.

Secundum principale est: ꝙ prebet se imitabilem: dirigens omnia sua bonitate: ibi. Surge illuminare ⁊c. vbi sunt quinque conclusiones.

❡ Prima conclusio est: ꝙ quia illud vtile dicitur ad perfectionem alicuius: sine quo illius perfectio haberi non potest. Sequitur ꝙ hoc lumen est multuȝ vtile nobis ad perfectioneȝ vite spiritualis. Nam vita spiritualis multuȝ impeditur per tenebras peccatoruȝ: ⁊ per subtractionem luminis vite. Lumen auteȝ quod christus est: expellit tenebras: ⁊ dat lumẽ vite

❡ Secunda conclusio est: ꝙ nostra natura in se absolute sine hoc lumine: est tenebrosa. Nã sicut se habet aer ad lucem sensibilem: ita nostra natura habȝ se ad lumen intelligibile. Sȝ aer de se tenebrosus est: nisi participet lucẽ sensibilem. Ita nostra natura de se tenebrosa est nisi participet primam lucem. Hec Orige.

❡ Tertia conclusio est: ꝙ sequi hanc luceȝ est nobis vtile propter tria. ❡ Primo quia est via inobliquabilis: dirigens nos in finem: ⁊ nos oberrare non permittit. ❡ Secundo: q2 est veritas infallibilis: nihil in se continẽs falsitatis: cum sit veritas increata. ❡ Tertio: q2 est bonitas inhaustibilis: quia solum in eo appetitus sociatur ⁊ quiescit.

❡ Quarta conclusio est: ꝙ hoc lumen triplices tenebras ꝺpellit. ❡ Primo tenebras culpe: quia per gratiam euacuat ipsam. Prima Iohis secundo. Tenebre transierunt: ⁊ lumẽ verum iaȝ lucet. ❡ Secundo tenebras ignorantie: quia dat lumen sapiẽtie: expellẽs ipam Ephesiorum quinto. Eratis aliquando tenebre: nunc autem lux in domino. ❡ Tertio tenebras damnationis: quia ipsa dat lumen vite: id est lumen: quo attigemus fontem luminis. Psal. In lumine tuo videbimꝰ lumen.

❡ Quinta ꝯclõ est: ꝙ hoc lumen dicit̃ lumẽ vite: illustrãs tripliceȝ vitã. s. interiorẽ: exteriorem: ⁊ superiorem. Pª coꝝ. ꝑ. Factus est primus Adaȝ in aiam viuentẽ. Scds aũt in spiritu in viuificãteȝ. ❡ Scdo exteriorẽ: ⁊ h' per sctãm ꝯuersatõem. vnde Isi. Mores inchoantium nõ queunt ꝑficere ad bene viuenduȝ: nisi ꝑfectoꝝ informent̃ exẽplis. ❡ Tertio ad superiorem lucẽ per gl'iam: per quam ad actum ꝯtemplatiõis deifice eleuemur. ❡ Cuius rõ est. Nam nihil põt in operationem transcendentem ꝓpriam virtutem: nisi eius virtus fortificetur. sicut dyaphanum non põt illuminare nisi actu recipiat lucẽ. Sed visio essentie diue que est nobis vita: est actus trãscendens facultatem humane nãe. Et ideo ad eius ꝯsecutionem requiritur lumen gl'ie: quo eleuemur.

❡ Sexta ꝯclõ est: ꝙ ad h' lumen reperienduȝ in nobis: reqritur debita dispositio. Dispositio aũt ꝯsistit in h': ꝙ affectus excitetur ad bonm ⁊ intellectus illustret̃ ad veꝝ. Hoc aũt fit per conuersionem. s. vt qs se leuet a terrenis desiderijs: ⁊ voluntate sequat̃ bonas cogitatiões. Est. n. ꝯuertentis quasi ꝑmus pes cogitatio. ❡ Scds est voluntas. Ratio est: Naȝ ex h' liberi arbitrij dicimur: ꝙ possumus vnum recipere alio recusato: qd' est eligere. Et ideo naturam liberi arbitrij ex electione ꝯsiderare oȝ. Ad electionẽ aũt ꝯcurrit aliqd ex parte cognitiue virtutis: ⁊ aliqd ex ꝑte appetitiue. Ex ꝑte cognitiue requiritur ꝯsilium: per qd' diiudicatur quid sit alteri ꝑferendum. Ex ꝑte auteȝ appetitiue: requiritur ꝙ apprehendendo acceptetur id: quod per consilium diiudicatur.

Et ideo in .13. ethicorum: liberum arbitriuz
vocatur desiderium consiliabile: quia propri/
um electionis est id quod est ad finem. Hoc
autem inquantum huiusmodi: habet rationez
boni. Patet ergo q̄ liberum arbitrium dispo
nit ad hoc lumen: cum sit facultas intelligendi
τ volendi: vnde dicit. Surge scilicet affectu:
τ intellectu a terrenis desiderijs: vt non dele
ctatione iaceas in ipsis. Nec valet surgere ad
amorem celestium. nisi manu gratie subleuet.
Psalmista. Conglutinatus est in terra ven/
ter noster: exurge. Sed heu: quidaz iacent in
terris: qui licet nulla prospera comitantur: ta/
men corde cupido lucris inhiant: fraudes: ra/
pinas exercere non cessant. De quo eccl'iastici
vndecimo. Et homo laborans: τ festinans: τ
dolens impie: τ tanto plus non abundat.
Quidam etiam iacent in terra: qui eo minus
eterna appetunt: quo magis in huius vite: sci
licet prosperis requiescunt. vnde Luce duode
cimo. Anima mea habes multa bona in an/
nos plurimos. Quidam etiam iacent in ter/
ra: qui appetentes celestia: ne ad illa resurgāt:
carnali infirmitate grauantur. vnde Grego.
dicit. Que agenda sunt: opere non implem⁹.
Etenim culpa ligat mentem: vt non surge/
re possit. Hijs dicitur. Surge quecunq̄ꝫ es
de vitijs ad virtutes: de torpore negligentie:
ad exercitum bone operationis: De appetitu
rerum temporalium ad desiderium eternoꝝ.
¶ Septima conclusio est: q̄ illi qui sic se dis/
ponunt: illuminabuntur per christi gratiam:
τ doctrinam. ¶ Ratio est. Videmus in visu
corporali: sic etiam suo modo videmus in vi/
su spirituali. Nam ad visum corporalem tria
exiguntur. ¶ Primuz est qualitas instrumē
ti: scilicet oculi in quo dominatur aqua: que est
substantia dyaphoni: vt christallinus humor.
¶ Secundum est dispositio medij: scilicet lu
cis. Non. n. videt oculus in obscuro. Simi/
liter impeditur in parua siue in immensa luce:
quia excellens sensibile corrumpit sensum.
¶ Tertia est presentia obiecti. s. coloꝝ. Pro
pria enim sensibilia vi sui sunt colores: q̊s pri
mo aer recipit: deinde ad visum conducit.
¶ Eodem mō tria exigunt ad visum spūalez
¶ Primuz est pspicacitas rōnis: que est ocu
lus anime: i quo tanq̄ꝫ in speculo: resultat ima
go. vnde eccl'iastici. 17. Posuit oculos eoruz
super corda ipsorum. ¶ Scd̄m est lux intelle
ctualis. .i. xp̄us: qui dicit Johis. 9. Quādiu
in mundo sum: lux sum mundi. ¶ Ratio est
Nam christus se habet ad oculum rationis: si
cut lux naturalis ad oculum corporis. Nam
lux naturalis irradiat: tenebras fugat: colores
informat: animā letificat: τ viam demonstrat
Sic lux spiritualis: scilicet christus primo ir/
radiat radio gratie. Johis primo. Erat lux ve
ra: que illuminat. ¶ Secūdo fugat tenebras
culpe. Johis duodecimo. Lux ego veni in
mundum. ¶ Tertio reformat colores: id est
similitudines dei in anima. Psalmista. Si/
gnatum est super nos lumen τc. ¶ Quarto
letificat mentem. Ecclesiastici decimo. Dulce
lumen τ delectabile est τc. ¶ Quinto viaz de
monstrat ad regnum celorum. Johis duode
decimo. Ambulate dum lucem habetis.
¶ Tertium est decor patrie celestis: quam in
presenti videmus per fidem in futuro per rez
vnde Thobie decimotertio. Beatus ero si fu
erint seminis mei reliquie: ad videndum clari
tatem Jherusalem. Forme nanq̄ꝫ reruz pre
sentium vane sunt: τ quibusdam p̄stigijs ocu
lis intuentium fallunt. Sed illa sunt vera τ
infallibilia: que sunt in patria. vnde dicit. Il/
luminare. vnde christus est lumen: in quo il/
luminatur intellectus. τ gratia: qua excitatur
affectus. Luce secundo. Lumen ad reuelatio
nem gentium: τ gloriam plebis tue israel τc.
¶ Et hoc lumen venit a nube: humanitate ve
latus: vt ab infirmis oculis possit videri in se
Psalmista. Amictus lumine: sicut vestimen
to. Si vtique apparere voluisset: fulgore suo
nos incenderet potius: q̄ꝫ renouaret. Sed cla
ritatem sue magnitudinis nostris oculis tem
perauit: vt infirmitas nostra in eius luce cla/
resceret. Et per acceptam gratiam sue beatitu
dinis colorem mutaret. Quod nobis con/
cedat τ cetera.

¶ In epyphania. Sermo vigesimus
quartus de euangelio.

C Um natus
esset Jesus in Bethleem
iude τc. Matthei secūdo.
Vt primo moraliter loq̄/
mur. Sciendum q̄ post
quam anima puerum Je
sum per gratiam spiritualiter concepit: pepe/
rit τ nominauit tres reges: id est tres anime

vires: que bene reges dicuntur: quia iam car
ni principantur: sensibus dominantur: in so/
lis diuinis studijs occupantur: puerum iam
per effectus multiplices eis reuelatum in ciui/
tate regia: id est in totius mundi machina esti
mant esse querendum. ¶ Querunt ergo me
ditationibus: requirunt affectionibus: inter/
rogant deuotis cogitationibus. Ubi est qui
natus est? Uidimus enim stellam eius in ori
ente: vidimus claritatem eius fulgentem in
deuota mente: vidimus splendorem eius ra/
diantem in intimis anime. Audiuimus vo/
cem eius: que est dulcissima. Gustauimus
eius dulcedinem. que est suauissima. Per/
cepimus eius odorem suauissimum. Exper
ti sumus amplexum deliciosissimum.
¶ Ubi ergo es quem querimus? vbi es quē
in omnibus ⁊ pre omnibus desideramus?
Ubi est qui natus est rex iudeorum? Rex de/
uotorum: dux miserorum: lux cecorum: via
morientium: salus eterna eternaliter viuenti/
um? ¶ Et sequitur. In Bethleem iude.
¶ Bethleem domus panis interpretatur.
Juda confitens dicitur. Ibi enim christus
inuenitur: vbi post confessionem criminum:
panis celestis vite: id est doctrina euangeli/
ca ruminatur: ⁊ deuota mente retinetur: vt o/
pere impleatur: ⁊ alijs adimplendo propona/
tur. Ibi puer Jesus cum Maria matre in/
uenitur: vbi post lachrymosam contritionem
post fructuosam confessionem: dulcedo cele/
stis consolationis degustatur. ¶ Sed notan/
dum quod Jesus queritur a regibus: ad hoc
vt ipsum cum omni reuerentia adorarent.
A doctoribus: vt ab ipso veritatis documen
ta audirent. A sponsa: vt eius dulcedinem
per secreta colloquia degustarent. A Ma/
ria matre: vt ipsum perditum recuperaret: ⁊
ab eo amplius non alienaret. Sic vero o re/
ges: id est deuote anime vires naturales que/
rite cum regibus terrenis: vt adoretis: quia
creator in naturalibus vite reformatione: quia
redēptor in spiritualibus vite formatiōe: quia
remunerator in eterne vite collatione.
¶ Nec sufficiat vobis adoratio: nisi comite/
tur oblatio. Offerte inquam aurum dilectio
nis: propter bona collata. Thus deuotio/
nis: propter gaudia preparata. Myrrham
contritionis: propter peccata perpetrata.
¶ Querite etiam cum doctoribus. Ipse eīm
est doctor: qui docet omnem veritatem vite:
vt sciatis vos ipsos vtiliter regere. Ueritatē
doctrine: vt cognoscatis qualiter subiectos lau/
dabiliter dirigatis. Ueritatem iustitie: vt in
telligatis: qualiter deo seruiatis. ¶ Querite
etiam com sponsa in orto deliciarum: vbi co/
medit fructus pomorum suorum. Cum iu/
uenculis. Querite in cella vinaria: vbi admi/
nistrat fercula sue humanitatis: vbi amice sue
inebriantur. Querite in cubiculo cum spon
sa: vbi donat altissima munera summe ⁊ icor
ruptibilis magnificentie: dicendo. Pete qđ
vis. ⁊ dabitur tibi. ¶ Sed quia pauci hoc cu
biculum intrare p̄sumunt: sufficit vobis o re/
ges: qui adhuc terrena sapitis: q ipsū in pre
sepio inueniatis. Uestra enim conscientia ad
huc nonduꝫ facta est ortus deliciarum. Ubi
florent sancte meditationes: redolent virtuo/
se operationes: vbi vigent deliciose affectio/
nes. Et forte minus perfecte dici potest cella
vinaria: vbi illa celestia fercula ordinantur: il
la vina angelica gustantur: quibus amici hic
aliquando in terris consolantur. ¶ Sed mi/
nime dici potest cubiculum omnibus creatu/
ris absconditum: soli sponso preparatum: stra
tum: ornatum. vbi cum sponsa requiescit inter
secreta sue dilectionis: que s̄m hominē nunq̄
percipi possunt. ¶ Tamen sicut scriptura te/
statur: laborantem agricolam oportet aliquan
do de fructibus celestis patrie prelibare: ⁊ hoc
ne deficiat in labore. Sic apostoli inter varia
opprobria: martyres inter flagella: virgines
inter cruciatus ⁊ verbera: quia senserunt dile
cti solatium. Ibant gaudentes a conspectu cō
silij ⁊c. Sic confessores post vigilias ⁊ ieiu/
nia inter lachrymas ⁊ gemitus senserunt diui
na gaudia. Sic rectores doctores eccl'iaꝝ pre
lati: postq̄ laboribus ⁊ curis fuerunt extenua
ti: de benignitate dulcis ih̄u sepissime sunt de
fecti. Non enim Maria Jesum semper sola
habuit. sed etiā a Martha post predicationeꝫ
gaudenter receptus fuit. Et ideo confidenter
ipsum queramus: aliquando cum matre in tē
plo: cuꝫ sponsa in cubiculo: ⁊ discipulis in cō
cistorio: ⁊ cum regibus in diuersorio. Cum
natus esset iesus ⁊c. s̄m qđ dicitur. 3. ethicoꝝ
Electio est possibiliū. Nā electiōes nr̄e semꝑ
referunt̄ ad nr̄as actiōes: ea aūt q̄ ꝑ nos agun
tur sunt possibilia: vn̄ necesse est dicere: q elec/
tio nō sit nisi possibiliū: sil'r ēt ratio agēdi ali/
qđ est ex h̄ q duc̄ ad finē. Per id āt qđ est im
possibile nō p̄ot aliq̄s ꝯseq̄ finē: q̄r cū hoīes ꝑ

uenerit ad id qđ ē eis ipossibile discedunt: q̄si
nō valētes vlteriꝰ. vñ id qđ est ipossibile sub
electiōe nō cadit. vñ lꝫ plura sint ipossibilia. s.
ipossibile simpl'r: qꝛ nullius agentis subiacet
ꝑtāti: sicut creare aliū deū: ꝛ ipossibile ꝑ accñs
ꝙ lꝫ possibile sit ꝭꝫ nāꝫ: est tñ ipossibile sub ra/
tione p̄teriti tꝑis: vt qđ p̄teritū nō fuerit: ꝛ silr
ꝙ violata nō fuerit corrupta: ꝛ impossibile cō
tradictiōis. s. ꝙ idē sit albū ꝛ nigꝝ. vñ lꝫ hec i
possibilia nō subsint diuine volūtati. Aliqđ tñ
impossibile: ꝑtāti agentis limitati nō subiectū.
potest subiacere diuīe volūtati: sicut đs huma
netur ad humani generis reparationeꝫ. Qđ
ipossibile esse ꝑ nāꝫ: qꝛ plura pōt đs facere. q̄ꝫ
intellectus noster itelligere ꝭꝫ Hylaᵐ in libro
de trinitate: ꝛ tñ intellectꝰ nr̄ plura pōt intelli
gere: q̄ꝫ nā possit facere: vt pꝫ in abstractiōibꝰ
mltis ꝛ de rebꝰ gl'osis. vñ dr̄ inde secretis se
cretoꝝ articulis: ꝙ đs ordinauit modū ꝛ reme
diuꝫ ad ꝯseruantiā sanitatꝭ: ꝛ reuelauit ea scris
ꝓphetis ꝭuis suis: quos spiritu diuine gratie
illustrauit: vt pꝫ in his regibꝰ: qbus secreta di
uina ꝯsilij stella duce reuelauit: vt dicatur. Cū
natus esset Jesus ꝛc. vbi sūt. 8. ꝯsideratiōes.

Prima consideratio.

Circa primaꝫ ꝯsideratiōnē: que est de
magoꝝ origine siue gnātione cū dr̄.
Ab oriente. vbi sunt sex ꝯcl'ones.

¶ Prima ꝯcl'o est: vt habetur in scolastica hi
storia: ꝙ hij tres magi successores fuerūt Ba
laam: q stellā nouerūt eius vaticinio: ꝛ magni
tudie scīe magi sunt appellati: quos greci ꝑhos
ꝑse magos appellāt: qbus dñs ꝭꝫ Criso. Na
tiuitatē suā voluit reuelare: ꝛ eos ad se ducere
vt ꝑ hoc peccatoribus veniam preberet.

¶ Scđa ꝯcl'o est: sicut dic̄ Criso. sup Matt.
asserens quosdā dicere: ꝙ qdaꝫ secretoꝝ ispe/
ctorē: ꝑ singulos annos ascēderūt sup montē
victorialē tribus diebꝰ ibi morantes se laua/
bāt: ꝛ adorabāt dñꝫ: vt eis illā stellā quā Ba/
laaꝫ p̄dixerat: ostēderet. Quadā aūt die: dum
sic ibi manerēt: stella quedā ad eos sup montē
venit q̄ habebat formā pulcherrimi pueri: sup
eius capite crux splēdebat: q̄ magos ē allocuta
dicēs. Jte velocius in terram iuda: ꝛ ibi regē
quem queritis natum inuenietis.

¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ hij magi venerūt ab oriē
te: vt vbi dies nascit̄: inde initiū fidei ꝓcederet
qꝛ fides ē lumen aīe. Dicit. n. historia scolast.
Qđ venerūt de finibꝰ ꝑsaꝝ ꝛ caldeorum: vbi
fluuiꝰ est sabaa: a quo ꝛ sabea regredit̄. Glo/
sa dicit: ꝙ hij magi reges fuerūt: q ꝛ si tria mu
nera obtulisse dicunt̄: nō ideo plures q̄ꝫ tres
fuisse ꝓbātur: sed tres fuerūt principes q mul
tos duxerūt in suo comitatu.

¶ Quarta ꝯcl'o ē: ꝙ Jhero. q̄rit: ꝙ si de vlti/
mis terre finibus fuerūt: quō in tam breui tꝑe
venerūt? Dicunt aliq ꝙ puer diuina poten/
tia eos traxit. Alij dicunt eos venisse i drome
darijs ꝛ eqs arabicis q sunt velocissimi. Cri.
dic̄ ꝙ ꝑ biēniuꝫ ante xp̄i natiuitatē ꝓfecti sunt
ꝛ stella eos p̄cedebat: ꝛ ꝙ nꝫ esca: neqꝫ potus
defecit. Remigiꝰ dic̄: ꝙ hij fuerūt nepotes ba
laaꝫ: ꝛ regio eoꝝ non multū distabat a terra ꝓ
missiōis: iō taꝫ breuiter venerūt: sꝫ dñr venis/
se ab oriēte: qꝛ ab illa parte venerūt: qꝛ i oriēta
li parte iudea posita ē. Pulchre aūt ipsi ab ori
ente venisse dñr: qꝛ oēs q ad deū veniunt: ab
ipso ꝛ ꝑ ip̄ꝫ veniūt. Jpse. n. est oriēs: sicut ille
dixit. Ecce vir oriens nomen eius.

¶ Quīta ꝯº est: ꝙ stella: ꝑ cuiꝰ ducatū reges
venerūt diuerse sunt opiniōes. Nā aliq dicūt
ꝙ fuerit spūs sanctꝰ: i specie stelle q post descē
dit i colūbe specie sup xp̄ꝫ i baptismo. Cri. dic̄
ꝙ fuerit angelus idē q apparuit pastoribꝰ: q ēt
apparuit magis. sed fulgētius dic̄: vt hr̄ in sco
lastica historia: qđ ēt veꝝ credit̄ ꝙ fuerit stella
de nouo creata: q̄ redijt in māꝫ p̄iacēteꝫ suo of
ficio expleto. Hec āt ab alijs stellis differebat
in sex. ¶ Pº i origie: qꝛ cū ceteris nō fuit cre/
ata. ¶ Scđo i officio: qꝛ ita i die sic̄ in nocte lu
cebat. ¶ Tertio i duratiōe: qꝛ redijt i māꝫ pri
maꝫ suo expleto officio. ¶ Quarto i situ: qꝛ i
medio aeris. ¶ Quīto i splēdore: qꝛ sol i me
ridie ipsaꝫ nō obscurauit: ¶ Sexto in motu:
quia magos precessit more viatoris.

¶ Sexta ꝯº est: ꝙ lꝫ ꝓpheta dicat de bethleē
tñ magi venerūt xp̄ꝫ q̄rere iherosolimā: ꝑꝑ ra
tiōes q̄s Remigius pōit. Pº: q̄ꝛuis dñs ibi
natus nō essꝫ: qꝛ lꝫ agnoscerēt natiuitatis tꝑs
locū tñ nō cognouerūt. Jhrl'eꝫ. n. regia ciuitas
erat. Et iō crediderūt ꝙ talis puer nō nisi i re
gia ciuitate nasci debuissꝫ. ¶ Scđo: vt locum
natiuitatis certius discere possent. ¶ Tertio:
vt iplerer̄ qđ scriptū est. De syon exibit lex: ꝛ
verbuꝫ dñi de iherusaleꝫ: qꝛ ibi p̄ annunciatus
est xp̄s. ¶ Quarto: vt studio magoꝝ pigritia
dānaret̄ iudeoꝝ. vñ Aug. dicit: ꝙ xp̄s est ex/
pectatio gētiuꝫ: de qbus quōdaꝫ habrae innu/
merabilis fuit ꝓmissa successio nō carnis semi
ne: sꝫ fidei fecūditate generata. Et h̄ est ꝙ dic̄
Ecce magi ab oriente venerunt iherosolimā.

¶ Ex his sumuntur quatuor. ¶ Primū est q res ex cuius apprehensione causatur multiplex vtilitas: studiosius ingrit: τ inuēta cautiꝰ τ tutius custodit: τ magis reuerenter tractat. Sed q magna vtilitas erat xp̄m inuenire: q sua natiuitate hoīem vel oēm creaturam reformauit. Et ideo etiā reuerentius tractandus: τ carius stringēdus. ¶ Scđm est q qui dz accedere ad xp̄m: debet mundū ꝯtemnere. vn de Greg. Contemnendus esset mundus: etsi rebus aīum demulceret. At vbi tot aduersitates ingeminat: quid aliud q̄ꝫ q ne diligat clamat? Et ideo mundus dicit oriens: q est altus: calidus τ iocundus. Sic mundus est altus per supbiam: calidus per carnis ꝯcupiscētiam: iocundus quo ad vite lenitatem: vel quo ad ꝯcupiscentiam oculoꝝ. ¶ Tertium est q sicut quis cōtemnere mundum non pōt: nisi sit verus sapiens: ideo debemus esse magi. i. sapientes: τ per sapiam regere τ dn̄ari sensualitati. Cuꝫ. n. sp̄us p̄stantior sit corpore: dz ip̄ꝫ regere. Quod fit per voluntatem: q est velut rex sapiens: put dirigitur a lumine rationis: τ habet oibus potentijs impare. Et ideo dz dissipare omne maluꝫ passionū insurgentiuꝫ in parte sensitiua. ¶ Quartum est q nō inuenitur nisi in pacifica ꝯuersatione: ratione cuiꝰ ipsum q̄rebant in ihl̄m: quod interpretat pacis visio. Nam deus est summa pax. Et ideo discordia sibi ꝯriatur: que vnitur in oibus vitijs: que ꝯtrariant deo. vnde ih̄s soluꝫ in pacificis inuenitur. vnde Augu. dicit q caritas est via dei ad homines: τ hominis ad deum. Ubi caritas nō est: ibi deus non est.

Secunda ꝯsideratio.

Secunda ꝯsideratio est de ꝯgrui temporis applicatōe: cū dicit. Cuꝫ natꝰ esset ih̄s. vbi sunt tres ꝯclōnes.

¶ Prima ꝯclō est: q tp̄s natiuitatis xp̄i erat aptum ad intrepellāduꝫ ꝓ peccatis. Naꝫ tanto tp̄s est aptius: q̄to deus est ꝓpicior. Sꝫ h̄ fuit in tp̄e natiuitatis xp̄i. ¶ Dicit coīter interp̄tando a doctoribus τ sanctis: q christus fuit natus ad recōciliandū genus humanū deo vt dicitur Ro. 8. At vbi venit plenitudo temporis: misit deus filium suum τc. vbi christus fuit ꝯuenientissimus ad istam confederationē q vtranqꝫ partem pticipat. vnde ap̄lus dicit q xp̄s est pax nostra: q fecit vtraqꝫ vnum. vn̄ ipse ꝯfederauit vtranqꝫ nām in suo natiuitatis sacramento. vnde dicit. Cum natus eēt ih̄s.

¶ Secunda ꝯclō est: q ꝓprius locus inhabitationis christi per gratiā: vbi regrēdus τ vere inueniendus est: est mens deuota. Hanc enim sp̄ualr vult inhabitare: cui intimat se per gratiam τ gl̄iam. Sed hec est mens deuota: cum ipsa aīa sola sit capax gratie τ glorie: ꝟm Aug. vnde lꝫ celum τ q̄cunqꝫ alia creatura dicat locus dei: tamen ex sp̄ali cōplacentia dicitur locus dei mens deuota. Maxime tamē ꝓprie deus dicit locus aīe: q ꝟm August. in ipso solo est salus τ vltima quies aīe deuote. vnde dicit. In Bethleem iude. Bethleēꝫ interpretatur domus oīs. Usus aūt oīs ē orare: ꝯfiteri τ comedere. Sic mens deuota est domus orōnis. Matth. 21. Domus mea domus orationis est: τ est domus cōfessionis τ laudis. Psal. Beati q h̄itant i domo τc. Ipa est domus refectōis: q̄tum ad doctrinā p̄dicatōis. τ q̄tum ad mēsaꝫ panis sacramētalis.

¶ Tertia ꝯclō est: q requisitio diui auxilij tunc maxime ꝯgruebat: qn̄ p̄nceps tenebraꝝ nos subeius tenebat ptāte: qđ ꝓprie fit per pctūm vnde per ip̄m vinculamur: q sibi ꝯtraire nec resistere valemus. vnde Crisoꝰ. dicit. Q̄ si semel peccātes obligauerimꝰ nos eius iussioni: ex tūc virtute ꝓpria nō possumus euadere. Sꝫ sicut nauis fracto gubnaculo illic quocunqꝫ tēpestas voluerit: sic hō per peccatū auxilio gr̄e p̄dito: nō h̄ facit qđ vult: sed qđ vult diabolus. Et nisi deus eū manu valida sue mie solueret: vsqꝫ ad morte in pctōꝝ vinculis ꝑmaneret. Peccator igitur seruus demonis sic est constrictus: q per se non valet ꝯpedes frangere. Sed si nō repugnat diuine motioni: statim deus ꝓpicius est auxiliari. Naꝫ nā diuine mie est ibi auxiliari: vbi maior indigētia est. vnde captiui incarcerati: relegati τ iam in pena positi sunt in maxima indigētia: quia indigent redēptione: liberatione: τ ad patriā reuocatione: τ supplicij solutōe. vnde dominante p̄ncipe tenebraꝝ: ꝯgruebat diuinum auxilium interpellari. vnde dicitur. In diebus Herodis regis. Herodes. n. dicitur gl̄ians in pellibꝰ: significans demonē: cui dicit psal. Quid gloriaris in malitia?

Tertia ꝯsideratio.

Tertia consideratio est de magorum inuestigatione. cum dicitur. Ubi est qui natus est rex iudeoꝝ? vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima conclō est: q q̄uis ꝟm diuinitatē

deus nullis limitibus terminetur: qꝛ incircō-scriptibilis tm̄ ƀʒ humanitatē loco teneẛ: qꝛ respice ꝑsepe: vbi iacebat: qui ɔtinet mūdū. Respice desertum: vbi morabaẛ: q in nubibus tonat. Prospice patibulū: vbi pēdet qui tribuit vitam: igitur qui natus est: alicubi est.

℄ Scd̄a ɔ° ē: ꝙ nusqꝫ regrēdus ē: qꝛ nusqꝫ iueniēdus: nisi solū i deuota mēte: q̄ bn̄ dr̄ tēpluʒ dei. Nō vtiqꝫ iueniẛ in diuitijs: i honoribus: i voluptatibꝰ: i qbꝰ mlti q̄rūt suā btitudinē. Non. n. iueniẛ in terra suauiter viuentiū. Quere g̊ vbi inueniatur. Certe oia ista tp̄alia ⁊ oēʒ excellētiaʒ sūmoꝝ spirituū trāseundo: ⁊ in ɔparatiōe eius oia vilipendēdo. Nō. n. inuenitur in voluptatibus carnis: vbi rō subdiẛ sensualitati non ēt inueniẛ in affectu carnaliuʒ amicoꝝ: qꝛ ipse dicit. Qui amat p̄rēm ⁊ matrē plusqꝫ me ⁊c. Nō ēt inter angelos ⁊ sanctos: nisi qꝛ oiuʒ creaturaꝝ estimationē excedamus in ɔparatiōe ad deū ip̄ʒ iueniemus: ſʒ in tēplo aie inueniẛ. vn̄ dr̄ in cant. Cū ꝑtransisseʒ eos inueni: quē diligit aia mea. Quia visiōis eius mens auida: nisi ꝓphaꝝ estimationem: patriarchaꝝ celsitudineʒ: ⁊ cūctoꝝ hominū mensuras trāscenderet: eū q est sup omnes hoies nō inueniret. vnde dr̄. Vbi est q natus est. q. d. in mente deuota.

℄ Tertia ɔ° est: lʒ voluntas in regno aie per rōnem sit dn̄s suoꝝ actuuʒ: tn̄ nō suaꝝ potentiaꝝ dn̄s. Vnde nō pōt volendo facere: vt ad id qd̄ vult vel eligit imobilr̄ se habeat. Et ideo q̄ʒtūcunqꝫ hō sit dn̄s suoꝝ actuuʒ: tn̄ vt imobiliter se habeat in bono: qd̄ eligit necessariū est adiutoriū grē diuine: ⁊ sic ptās regia ɔpleẛ in hoie: tā ex volūtate q̄ʒ ex grā stabiliente in bono: ꝑꝑ qd̄ dicitur. 1ª. Pe. vltimo. Deus ois grē q vocauit nos in eternā suā gl'iaʒ: ipse ꝑficiet: ɔfirmabit: solidabitqꝫ. vnde dr̄. Rex iudeoꝝ: iudeus iterpretatur ɔfitens xp̄ʒ: signās quemlibet deuotū: q ɔfitetur in ɔfessione peccatoꝝ: ⁊ laudis diuine: diuinā honorificentiā se subdens eius iussioni ⁊ directioni.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio: est de Jesu solatiosa inuentiōe: qꝛ Intrātes domū iuenerūt pueꝝ ⁊c. vbi sūt tres ɔ°es.

℄ Prima ɔ° est: ꝙ nihil tātum ipedit dispositioneʒ ad gratiā: sicut solicitudo mūdanorum. Qd̄ pʒ. Nā ad dispositionem: reqritur status interioris diligens examinatio: vt si esset aliqd̄ obstaculum āmoueret. Et ideo opʒ vt aia dispersa ꝑ sensibilia ⁊ extra se posita, recolligatur in seipsa: vt cernens obstaculum āmoueat ipsum: ꝑ nihil aliud ita dispergiẛ: sicut ꝑ solicitudinem exterioꝝ. Talis. n. reuocatur a solicitudine externoꝝ. vnde Ber. Quādiu autem istis solicitudinibus aius occupatur nō habebit ɔtemptū mundi: nec eternoꝝ amoreʒ. Vn̄ dicit. Et intrātes domū. q. d. Ad talē dispositionem requiritur collectio affectionum ab extra: ⁊ examinatio ab intra.

℄ Scd̄a ɔclō est: ꝙ si hic homo interius dispositus fuerit: saluatoꝛ ꝑ grām ipsum intrabit virtutibus adornādo. Nā gratiā gratū faciēs in ordine ad acceptationem diuinā: est quedaʒ integritas ⁊ decoꝛ omniū virtutuʒ. Sicut. n. pulchritudo faciei non est vna q̄litas solū. Sʒ integritas ɔsurgens ex multis. s. coloꝛe: figura: magnitudine: ⁊ ꝓportione. Ita gratia que est aie decoꝛ: est integritas ɔsurgens ex oibus virtutibus: qꝛ nullus est deo acceptus ⁊ gratiosus: nisi sit prōptus ad singula bonoꝝ operum virtuosorum: ⁊ sic fit idonea ad domum dei: ad cuius hostiū stat pulsans: vt affectꝰ coꝛdis sibi aꝑiatur: ⁊ intromittatur: ad ɔuiuāduʒ spiritualr̄ ꝑ donoꝝ suoꝝ ɔmunicationē. Vn̄ dicitur pluraliter. Intrātes domum: inuens ꝙ sensus ⁊ affectiones debeant vna cum grā xp̄i recolligi in domo. s. aie d̄uote. Hec aliqn̄ dicitur domus dei cū diuina inspiratiōe intellectum instituens: mouet affectū: ſʒ dr̄ templū cū sanctificat affectū ad amoreʒ accedendo.

℄ Tertia ɔclō est: ꝙ quatuoꝛ sunt signa ostēdentia xp̄ʒ in nobis esse ꝑ grāʒ. ℄ Primuʒ ē coꝛdis amaritudo de pctīs: qꝛ puer inuenitur cū Maria: q̄ dr̄ amaꝝ mare. vnde ꝓuer. 14. Coꝛ quod cognouit amaritudineʒ anime ⁊c. ℄ Scd̄ʒ est si pauꝑtatē diligimꝰ: qꝛ xp̄s inuolutus ē pānis. vn̄ Greg. Pauꝑ natꝰ est xp̄s pauꝑ obijt. ℄ Tertiū ē: delicata ɔtēnimus: qꝛ xp̄s in ꝑsepio reclinaẛ: vbi cibꝰ est iumentoꝝ. vn̄ Dan. 10. Panē desiderabilē non māducaui. ℄ Quartū ē: si ỽba ociosa vitamus: qꝛ vagit ifans iter arta. vn̄ ꝓuerb. Qui custodit os suuʒ: custodit aiaʒ suaʒ. i. xp̄ʒ q ē salus aie.

Quinta consideratio.

Quinta ɔsideratio est: de prōpti obsequij grōsa exhibitiōe: qꝛ ꝓcedentes adorauerūt eū. vbi sūt q̄tuoꝛ ɔ°es.

℄ Prima ɔclō est: qꝛ in h̄ puero erat ineffabilis bonitas: qꝛ hos reges ab vltimis finibꝰ illuminans traxit. Vt compleret. ꝓ. Ysa. 60.

Ambulabũt gẽtes ĩ lumĩe tuo. Si. n. adamas virtute ꝓpria mouet ad se ferꝝ: q̃to magis excellens virtus bonitatis xp̃i: a qua cetera rationez bonitatis habent ꝑ participationez. Et iõ ratione istius excellẽtie sibi soli debet̃ cultus latrie. vnde p̃mittit̃. Procidẽtes adorauerunt eum. Et istud fuit prophetatum longe ante; Psal. Adorabũt euz oẽs reges terre ⁊c.

¶ Scd̃a ꝯcl'o est: q̓ sicut reges post adorationez. Aptis thesauris suis: obtulerũt munera: Sic ẽt nos eadẽ sp̃ualiter offeramus. s. aurũ: thus: ⁊ myrrham. Intelligẽtibus q̓ triplex ẽ thesaurus. s. cordis: oris: ⁊ opis. Et de quolibet istoꝝ thesauroꝝ hec tria offerre debemus.

¶ De p̊ thesauro. s. cordis de quo dr̃. Lu. 6. De bono thesauro cordis sui ꝓfert bonuz.

¶ Primo offeramus auꝝ dilectionis pure: Exo. 37°. Vestiuit archaz auro purissimo. i. cor humanũ vestiuit itus ĩ affectu: foris ĩ effectu caritatis: q̃ est pura in opatione: purior in locutiõe: purissima in intẽtiõe. ¶ Scd̃o offeramus thus deuotiõis. vñ eccl'i. 7. De laude iusti: ignis erit effulgẽs ⁊ thus ardẽs ĩ igne. Thus ĩ igne: ẽ deuotio ĩ feruore. Ignis effulgẽs: est feruor ꝑ exẽpluz lucẽs. Mat. 7. Sic luceat lux vestra ⁊c. ¶ Tertio myrrhã ꝯtritionis: myrrha. n. est amara ẽt sic: ⁊ cor penitẽs: ⁊ sicut fum⁹ myrrhe ꝑ ꝯtritionẽ ascendat ꝑ desertũ mũdi vel religiõis. ¶ Scd̃s thesaurus est oris: De quo ꝓuer. 21. Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapiẽtis. De q̊ ẽt hec tria offerre debemus. ¶ Primo auꝝ laudatiõis de quo Job. Ab aqlone auꝝ veniet. Aqlo est tẽptatio: q per grãm sp̃us sancti fugat̃. Unde multũ debem⁹ laudare deuz q̓ in ꝑiculis nos p̃seruat. ¶ Scd̃o: thus orõnis. Psal. Dirigatur orõ mea ⁊c. ¶ Tertio myrrha ꝯfessiõis Unde de iudith. 10. dr̃: Unxit se myrrha optima. Judith ꝯfitens interp̃tatur. Hec holofernez. i. diabolũ ꝯfundit. Vñ Augu. Acriores dolores diabolo nõ infigim⁹: q̃z cum plagas peccatoꝝ nostroꝝ ꝯfitendo sanamus. ¶ Tertius thesaurus est opis. Matth. 6. Thesaurizate ⁊c. De quo ẽt hec tria offerre debemus.

¶ Primo: auꝝ mĩe. Eccl'i. 29. Pone thesauruz tuũ in p̃ceptis altissimi: ⁊ proderit tibi magis q̃z auꝝ. Hoc p̃ceptuz est dare elemosinaz. Luc. 9. Date elemosinã ⁊c. ¶ Secũdo thus bone fame. Gen. 4. Odor vestimẽtoꝝ tuoꝝ sicut odor thuꝝ. Vestimẽtuz ẽ bona ꝯuersatio: ꝑ cuius odorẽ. i. bonã famã benedictiõez a dño consequimur. ¶ Tertio: myrrhã abstinere: can. 7°. Manus mee distillauerũt myrrham: qd̓ fit ꝑ carnis macerationẽ: vñ ꝑ digitos discretio accipit̃ sensuũ: quos filĳ castigare debemus: vt sic myrrhaz de eis hẽam⁹: ⁊ h̓ ẽ qd̓ dic̃. Ob. ei. munera auꝝ: thus: ⁊ myrrhã.

¶ Tertia ꝯcl'o est: q̓ hita oblatiõis exhibitiõe Venerabãtur eũ ⁊c. Adhoratiõe latrie. Naz latria est cultus soli deo deditus: q̃ ꝯsistit ĩ dilectiõe: ⁊ sacrificĳ exhibitiõe. Vñ l3 ista. s. revereri: honorare: laudare: glorificare: ⁊ adorare sunt idez. Differũt tñ. Nã reuereri ẽ reputare alium meliorẽ se: s3 honorare addit signum. s. exhibẽdo aliqd exterius: q2 quarto ethꝝ. dicit̃ Q̊d̓ honor est exhibitio reuerentie alicui facta in signuz virtutis. Et laudare addit sup honorare: dicit ꝯmẽdationẽ alicuius corã alio. Similiter ẽ gl'ificare: adhuc sup laudare: q2 laus est magis in particulari. Gl'ia vero in vl'i: qñ scilicet semp est: vbiq3 ꝯmẽdatur. Dicitur. n. gl'ia frequẽs fama cũ laude: S3 adorare addit sup oĩa ista: q2 adorare ẽ suã fiduciã in illũ ponere total'r q adorat̃. Vñ dicit̃. Et ꝓcidẽtes adoraderũt euz. s. adoratiõe latrie. Est tñ notãdũ: q̓ ꝑꝑ adorationẽ que latria dr̃: ẽ adoratio dicta dubia: cuiusmodi sunt due spẽs. Una q̃ creature p̃t exhiberi. Alia: q̃ soli hũanitati xp̃i ẽ exhibẽda: ⁊ q̃ hũanitas xp̃i ẽ sup oẽz creaturã diligẽda ⁊ venerãda: vt ẏꝑdulia. Quidã tñ dicũt humãitatẽ. s. aĩaz ⁊ carnẽ vna adoratiõe cũ v̓bo eẽ adorãda. Nõ qdẽ humanitatẽ tm̃: s3 dei filiũ vnũ deũ ⁊ hoiez dicũt eẽ adorãduz.

Sexta consideratio.

Sexta ꝯsideratio: q̃ est d̓ stulta herodis emulatiõe: cuz dr̃. Audiẽs ãt herodes rex. vbi sunt quatuor ꝯclusiones

¶ Prima ꝯ° ẽ: q̓ timor mũdan⁹ fuit cã ꝑsecutiõis xp̃i ĩ herode ⁊ ĩ iudeis: q2 fecit eos a via iustitie errare ⁊ v̓itatis. Amor. n. mũdan⁹ dr̃ ꝓprie q̊ aliqs mũdo initit̃ tãq3 fini: ⁊ sic amor mũdan⁹ semp ẽ malus: a q̊ timor mũdan⁹ nascit̃. Illd̓. n. hõ timet amittere qd̓ amat. Et iõ timor mũdan⁹ dr̃ malus: q2 ab amore mũdano tãq3 a mala radice ꝓcedit: qñ hõ ꝑꝑ mala q̃ timet: recedit a d̓o. Isto timore Herodes rex turbat⁹ ẽ: ⁊ oĩs ihl'ima cũ illo. Vñ q̃uis nãle sit q̓ hõ fugiat ꝓprĳ corꝑis detrimẽtuz: vel ẽt dãna reꝝ tꝑaliũ: nõ tñ ꝑꝑ illa d3 recedere a iustitia: qd̓ ẽ ꝯtra rõnez nãlez. vñ herodes sicut diabolus per aduẽtũ xp̃i timet se eĳci: ⁊ sic herodes destitutione torquetur.

¶ Scđa ꝯclusio est: ꝙ lʒ ab eterno preuisum
fuerit xp̄m moriturum. Tñ herodes ⁊ iudei
machinantes in mortem xp̄i maxime peccaue
runt. Ratio est: qꝛ omne peccatuʒ fit ex libera
electiōe ⁊ ꝑuersa intentiōe. Hec autē ꝑsecutio
erat huiusmodi. vñ cuʒ dicit. Et ꝯgregās oēs
principes sacerdotum ⁊c. pʒ consilium eorum
fuisse ex deliberatione. Sed qꝛ etiaʒ aduersus
christum: patet fuisse ex peruersa intentione.
Unde Criso. super Mat. Ut quid auteʒ in-
terrogat herodes: qui nō credebat scripturis:
aut si credebat: quō sperabat se posse interfice-
re illum: quē scripture regem esse futuꝝ dice-
bant? Sed diabolus instigabat eum qui crede
bat: qm̄ scripture non mentiuntur. Diabolus
alios in errorem inducit: ipse aūt veritatem be
ne cognoscit. Credebat ergo herodes in ma-
lo: in bono non credebat. Qm̄ quidē inde na
sciturus fuerat rex. vnde scripture dicebant:
credebat. Qm̄ aduersus illum agere nihil po-
terat: quem d̄s mittebat non credebat: qꝛ non
suo consilio gubernabatur: sʒ vinculo diaboli
trahebatur ligatus. Sic sunt oēs hoies pecca
tores: in quibus diabolus operatur: ⁊ credūt
scripturis: ⁊ nō credunt: qꝛ hoc ipsum qđ cre-
dunt: ꝑficere non ꝑmittuntur. Qđ. n. credūt
veritatis est virtus: que nulla potest esse occul
ta. Qđ autem non credunt: excecatio est ini-
mici: qꝛ subiecti sunt operibus eius: ⁊ mens il
loꝝ libera non est. Utputa oēs christiani su-
mus: ⁊ legimus: ⁊ scimus: qꝛ mundus consu
mendus est: ⁊ qꝛ morituri sumus: Et hoc ip̄ʒ
tñ ꝑfecte non credimus. Si. n. ꝑfecte credere
mus: sic viueremus: quasi post modicū transi
turi d̄ hoc mūdo: nō quasi in eternū mansuri.
¶ Teria ꝯclō est: ꝙ qꝛ ꝯsilium dare in mortē
xp̄i ex liberatiōe ⁊ ꝑuersa intentione erat pec-
catum maximum: sic maxime peccāt in ꝑiculū
aīe ꝑseuerando. Nam tales spiritualr̄ xp̄m oc
cidunt. vñ Aug. Si fratri tuo maluʒ ꝑsuades
occidis. Nam ꝯsulens malum occidit eum in
propria ꝯscientia: qꝛ faciens eum peccare sepa
rat eum a vita sua. s. deo. vnde idem. Pericu
lo se decipiūtur q existimāt eos tm̄ homicidas:
q manibus hoies occidunt: ⁊ non potius eos
per quoꝝ consilium ⁊ fraudem ⁊ exhortatiōeʒ
hoies extinguuntur. Nam iudei xp̄m nō ma
nibus: sed linguis ꝑsequebantur. Unde euʒ
nasciturū in bethleē ꝓpalabant: vt ab herode
necaretur. vnde Ber. Herodiana malitia est
nascētem extinguere velle religioneʒ: ⁊ allide
re paruulos israel. Si quid. n. ad saluteʒ ꝑti-
nens oritur ꝙcunqʒ resistit vel repugnat: pla-
ne cuʒ egyptijs paruulos israelitici generis ne
care conatur. Immo nascētem dn̄m ꝑsequitur
saluatorē. vnde iudei ꝑdentes xp̄m religiosuʒ
sʒ in bethleem. i. in deuota mente natuʒ. d. Et
tu bethleeʒ: deuota mens: que es reputatione
tua humilis ꝓfessio: qꝛ diceris. Terra iuda:
nequaqʒ minima es. s. merito ⁊ dina acceptati
one. Ex te. n. exiet dux. i. iustus exēplo bone
vite ⁊ fame. Qui regat. i. informet regimine
spirituali. Populū. s. sensus: cogitationes: ⁊
affectiones. Israel. i. videntes deum ꝑ fidem
⁊ ideo opprimēdus: qꝛ ꝯtrarius ē opib⁹ mūdi
¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ qꝛ mens sancta in san-
ctis cogitatiōibus: in scripturaꝝ meditationi-
bus: ⁊ in celestiuʒ gaudioꝝ ꝯtemplationibus
oblectata: ⁊ gemitus ⁊ suspiria trahens. Uigi
lijs ⁊ abstinentijs se macerat: aduersarius se
videns non posse ꝑualere: salteʒ ꝑsuasionibus
iteꝝ eam aggreditur fraudulenter. s. volunta
ti offerendo bona sensibilia desuꝑ colorata: ⁊
nō manifestat turpitudinem eoꝝ. Et tūc volū
tas qñ non ꝯsiderat malū: frequenter acceptat
⁊ defraudeꝛat. Uerbi gratia. Aliqs reuersus
in se: ⁊ displicet sibi i oibus malis que fecit: co
gitansqʒ resipiscere ⁊ redire ab omni via ma-
la: tunc aduersarius arguens euʒ dicit. Quid
facis? Uitam iaʒ vis ꝑdere: ⁊ futuram? Pec
cata tua maxima sunt ⁊ multa: nequaqʒ ꝑ tot ⁊
tantis: nec si te excories sufficies satisfacere: cō
plexio tua tenera est: vita tua est delicata: noli
te interficere. Et ideo more magoꝝ audiens
diabolicam deceptionē: eius opportunitatem
vitet fugiendo: sicut homo sapiens fugit: vbi
superare non potest. vnde Johēs fugit in de-
sertum. Eccli. 29°. Quasi a facie colubri fuge
peccatum. vnde sequitur. Tunc Herodes. i.
diabolus. Claʒ vocatis ma. id est secrete remo
tis. Sacerdotibus: id est affectionibus san-
ctis. vnde Criso. dicit. Qđ herodes vidēs ꝙ
nō poterat magos: nec blandimentis flectere
nec minis terrere: nec auro corrūpere: vt ꝯsen
tirēt in interfectionē regis futuri. s. xp̄i. Ideo
illos decipe cogitauit: ne. s. proderent ꝯsilium
declinando. Unde diligenter didicit ab eis tē
pus stelle: ⁊ addit. Et cum inueneritis renun
ciate mihi ⁊c̄. Applica moralr̄. Seqtur. Que
cum audisset scilicet callidam deceptionem re-
gis tenebraꝝ. Abierunt: fugiēdo occasionē.

Quinta consideratio.

Circa qntaꝫ ꝯsiderationeꝫ: que est de stelle appitione ducatus exhibitiõe cum dicitur. Uidemus enim stellaꝫ eius: Ubi sunt tres conclusiones.

¶ Prima conclusio: est ꝙ quintuplex est stella dirigens nos in debitum finem. ¶ Prima est materialis quaꝫ in oriente viderũt que est nostri intellectus: que dirigit nos in nr̃m principiũ: qđ est bonum optimum et infinitũ habens in se rationem omnis boni. Ratio ē: quia amoris causa est cognitio: qa secundum Augu. 10. de tri.. Nullus potest amare incognitum. Sed bonũ est causa amoris ꝑ moduꝫ obiecti sed nihil est obiectum alicuius: nisi prout est apprehensum. Et ideo amor reqrit aliqꝫ apprensionē boni qđ amat̃. Et ideo .8. ethi. dicitur ꝙ visio corporalis est ꝑncipiuꝫ amoris sensitiui: ꝛ similiter ꝯtemplatio spiritualis pulchritudinis vel bonitatis. est principium spiritualis amoris summi boni. Ratione eni huiꝰ intellectus dicit̃ stella visa in oriente: qꝛ ꝑ eius cognitionē dirigit nos in summi boni amorē ¶ Secũda est beata Vgo de qua nume. 24. Orient̃ stella ex iacob. et iõ bene stella maris. Hec enim habet directionem in suo ducatu: quia per ipam ducunt̃ omnes q nauigãt mare: vnde quotiens sunt in periculis ꝯstituti ꝓcellaꝝ: recurunt ad huius stelle ducatum: ne cadant in naufragium. Ista auteꝫ proprietas ꝯuenit matri domini: quia nauigantibus per huius mundi pelagus subuenit suo ducatu. Et ideo ad ipsius ducatũ est in omni ꝑiculo recurrendũ. vnde ꝓpter hanc ꝓprietatem merito stella maris est vocata: vt dicat̃ de ea. Gauisi sunt gaudio magno: videntes stellã magi ¶ Tertia stella est xp̄s q de se dicit. Apoc. vltimo. Ego sũ stella matutina et splẽdida. Nã Fulgentius dicit ipsam stellã magos ducenteꝫ fuisse situataꝫ in medio maris. Ista ꝓprietas conuenit xp̄o: qui dicitur mediator dei ꝛ omnium: in cuius rei signũ etiam dicit̃ mediũ terra ꝰm humanitatem. ¶ Nã natura humana hꝫ duo extrema: vnum qđ fuit sub innocentia et aliud quod fuit sub miseria: sed qꝛ mediũ sapit naturam extremoꝝ: sic vtroqꝫ extremo ꝑticipans est dei medium: quia de primo statu recepit innocentiam. de 2°. pẽnalitatem. Sic eni mediat inter nos ꝛ patrem sustinentia passionis. ¶ Quarta stella sunt extra sanctoꝝ. vnđ de ipsa stella nos ducẽte dicitur ꝙ ita de die sicut de nocte lucebat. Sic reuera sanctoꝝ exẽpla noctẽ huius mundi illuminant splendoribꝰ ꝑfectiõis. ¶ Quita stella ē sacra scriptura

¶ Secunda conclusio est ꝙ non plenarie cõfidentes de deo merentur priuari ducatu spirituali. vnde dicitur ꝙ cum magi ihrl̃m fuissent ingressi ducatũ stelle amiserunt. vnde dicit Fulgentius ꝙ stella nõ duxit eos in ihrl̃m sed proprio sensu venerant: Et ideo ex tũc stellam nõ viderunt: qꝛ querentes auxiliũ humanum: iuste perdiderunt diuinum.

¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ magi ex stella visa habebant nimiã ꝯsolationem. Videntes. n. stellã quã. s. ꝑdiderãt: quãdo ihl̃m intrabãt: gauisi sũt: qꝛ Herodē euaserũt. Gaudio magno: qꝛ stellam ductricem recuꝑauerunt. sed valde: qꝛ regem quesitũ cum magno labore inuenerũt.

¶ Octaua est de occulta ꝑmunitione: ibi. Et respõso accepto in sõnis. vbi sunt tres ꝯcl'oes

¶ Prima ē: ꝙ magi reuersi sunt ad propria per aliam viam. ꝛ h per diuinam ꝓuidentiam. Et ideo dicit glo. ꝙ hoc nõ fuit per angelum: sed ab ipso deo: qꝛ desiderabãt scire diuinam voluntatem: si deberent redire ad Herodem. Moniti per pueꝝ: vel eius matrem fuerũt instructi: ne fides ex h dimitteret̃: quo ad meritum: sed per visionē in somnis moniti sunt ne redirent ad Herodē: ꝑ aliam viã reuersi ꝛc.

¶ Scđa ꝯcl'o est: ꝙ qꝛ peccator a deo elõgat per pctũm: per viam peccati ad ipm redire nõ põt: oꝫ ipm viaꝫ aliam. s. penitẽtie in reuersione ad ipsum tenere. Hec autem via dicit̃ conuersio. Conuersio. n. dicitur a bono cõmutabili ad bonum incõmutabile tota ꝛ ꝑfecta mẽtis applicatio: vt dicitur ꝛc. Johelis. 2. Conuertimini ad me in to. cor. ve. ꝛc. Et iõ Gregorius in omelia dixit. A regione nostra supbiendo: inobediẽdo: visibilia sequẽdo: cibuꝫ vetitum comedendo: discessimus. Sed redeundum est ad eam flendo: obediendo: visibilia ꝯtemnendo: ꝛ carnem affligendo.

¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ hos reges in septem debet imitari deuotio christiana. ¶ Primo in magnitudine sapientie: qꝛ christum natum in sidere cognouerũt: sic ꝛ nos debemus cognoscere deum per fidem: que est nostra sapiẽtia. vnde Jheroꝰ. Absqꝫ notitia creatoris sui oĩs homo pecus est. ¶ Secundo in feruore inqsitionis: qꝛ viso signo celesti festinatiõe in spacio tredecim dieruꝫ a finibus remotissimis in iudeam applicuerunt. Sic ꝛ nos per studiuꝫ bonoruꝫ operuꝫ ad christum ire festinemus.

¶ Tertio in prudentia interogationis qua re
gem ⁊ totam iherosolimam perturbabant di/
centes: Ubi est q natus est rex iudeorũ: sed et
nos debemus turbari ⁊ discutere conscientiã
querẽtes vbi sit rex iudeoꝝ. 2°. coꝝ. vl. Vos
metipos tẽptate si estis in fide. ⁊c. ¶ Quar
to in deprehẽsione caliditatis astutie: qꝛ hero
dis astutiam agnoscentes ad eum redire renu
erunt. Sic ⁊ nos debem⁹ astutiam diaboli p̃/
cauere: vt illudentes ei nõ redeamus ad ipsuꝫ
per reciduationeꝫ ex quo incepimus querere
christum per bonam opationem. ¶ Quinto
in speciali cõgratulatione: quã inaudito ꝓphe
oraculo ⁊ in viso stelle signo ⁊ in nato puero
rege habuerũt. vnde videntes stellã magi ga
uisi sunt gaudio magno. Similiter et nos de
bemus gaudere in spiritualibus bonis. s. i in
fusione gratie: in puritate conscientie ⁊ de pro
missione glorie. ¶ Sexto in deuota oratione
qꝛ intrantes domum: inuenerunt puerũ cum
maria matre eius: et ꝓcidentes adorauerunt
eum. Sic ⁊ nos debemus intrare domũ ↄsciẽ
tie ꝓprie: ⁊ ꝓcidere: consideratione infime cõ
dicionis: debemus etiam adorare. in eũ ponẽ
tes nostrã fiduciam carnalem. ¶ Septimo ẽ
ex muneruꝫ trina oblatione. qꝛ apertis thesau
ris suis obtulerunt ei ⁊c. Similiter et nos de
bemus offerre. ¶ Primo auruꝫ in studio sa
pientie celestis vocantes. ¶ Secundo thus
in studio deuote orationis. thus redolet: fumi
gat: ⁊ ardet in igne. Sic etiam oratio debet re
dolere p cõtinuationem: fumigare per humi/
litateꝫ: ardere p deuotionem. ¶ Tertio myr/
rhã in dolore cordis: ⁊ in labore corporis: sed
per penitentiam. ⁊c.

¶ Dominica prima post octauã epyphanie.

Bsecro uos
p misericordiaꝫ ⁊c. ad cor.
12. Quia correctio frña ẽ
medella: seu remediũ: quo
peccati medetur ĩfirmitas
vt innuit Isido. de sũmo
bono. d. Qui verbo blando castigat: ⁊ nõ cor
rigit acri⁹ necesse est vt arguat. Cũ dolore. n.
abscindẽda sunt q̃ leuiter sanari non possunt.
sed quia infirmitate non voluntate salutario
revellit infirmus. Ideo peccato infirmitatis
occurendũ est. ¶ Primo magis beniuolẽtia
q̃ꝫ seueritate. plus coartione q̃ꝫ cominatione.
plus caritate q̃ꝫ potestate. cum nemo nostruꝫ
nõ reprehensione viuat. Unde apostolus mo
re prudentis medici: qui debet infirmitati in
suo principio succurrere: ne inualescens for/
tior efficiatur: ⁊ difficilius curetur: precipiens
humanam naturam egrotari corruptione ori/
ginali: ipsam spirituali medicamine nititur re
formare: dicens: Obscro ⁊c. Et quia me/
della naturam deprauataꝫ reformans: habet
se in quaruplici forma. Nam quedaꝫ est mor
bi expl'siua: alia sanitatis collatiua: alia nature
confortatiue: alia roboris reparatiua: ſm hoc
in ep'la quadruplex occurrit consideratio.

Prima ↄsideratio.

Circa p̃maꝫ que est de medicina mor
bi expulsiua: cuꝫ dicit. Obsecro ⁊c.
sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima concusio est: q in humana natura
est quidam appetitus sensitiuus: qui dicit sen
sualitas: que est corrupta per peccatuꝫ origina
le: ⁊ inordinata delectatio: siue libidinosa: q̃
ex ea procedit: de qua dicitur Romanorum se
ptimo. Non enim quod volo bonum hoc fa/
cio: sed quod odi malum illud facio. Hoc ex/
ponit Augustinus de malo ↄcupiscentie: quã
constat esse motum quendam sensualitatis: q̃
ſm impulsuꝫ fomitis tendit impetuose ad frui
tionem creature delectabilis. vnde licet sensu
alitas fomite corrumpat: que nunquam totali
ter tollitur in hac vita: Talis tamen corruptio
non impedit: quando homo rationabili volũ/
tate possit reprimere singulos motus inordi/
natos eiusdem.
¶ Secunda conclusio est: q necesse est q hec
sensualitas a fluxu ↄcupiscentie restringat.
Nam ipsa conturbat multipliciter rationem.
¶ Primo scilicet per collisionem multiplici/
um passionum. ¶ Secundo per vehemen
tiam desideriorum. ¶ Tertio per fallaciaꝫ cir
conueniendo iudiciũ rationis. ¶ Quarto p
solicitudinum distractionẽ in temporalibus.
¶ Quinto per fantasmatum inundationem.
¶ Sexto per temptationum vehementiam.
¶ Tertia conclusio est: q ex parte nostri req/
runtur sex: ad hoc vt aliquis curetur a morbo
peccati. ¶ Primum est respectus ad miseri/
cordiam dei. Nam cum ipsa misericordia ⁊
iustitia sint deo appropriata: tamen magis ꝓ/
prie dicit misericors q̃ꝫ iustus: cum sine nobis

non possit nobis exequi iustitiã: sed misericordiam semper sine nobis potest exhibere: s3 q2 misericordia semper proprie respicit maiorem indigentiam. Ideo pro cura spirituali semper ad ipsam respectum habeamus. Ipsa eni3 est promptissima ad indulgendum. Nam fm Bernardum. Tam liberaliter condonat oẽ3 iniuriam: vt iam non damnet vlciscendo: nec confundat in properando: nec minus diligat in puniendo. vnde dicitur Joelis. Conuertimini ad dominum deum vestrum: quia benignus ꝛ misericors ꝛc. Ideo dicit. Obsecro vos per misericordiam dei ꝛc. scilicet vobis impensam per remissione3 peccatorum a deo vobis factam. ¶ Secundum est carnis maceratio. Per hanc enim vita animalis occiditur: qua merituz impeditur: quia per hanc hõ deuitat delectationes carnales ꝛ per ꝯsequẽs in vita spirituali promouetur: que maxime meretur. vnde dicit. Vt exhibeatis. i. spõte offeratis corpora vestra: non tantum mentes. Licet caro repugnet spiritui hostiam in mortificatione carnalium desideriorum ꝛ vitioꝝ. Colocensium tertio. Mortificate membra vestra: que sunt super terram. ¶ Tertium est exercitium in virtutibus. vnde dicit. Viuentem: quia gratia est radix vite spiritualis. vnde maximum signum gratie ꝛ vite spiritualis est operari virtuose. Nam sicut motus est signum vite: sic viuacitas bonorum operuz est signum spiritualis vite. vnde dicit. Viuentẽ glosa per exhibitionem bonoꝝ. Signum. n. mortui hominis est: quando non mouent̃ mẽbra. ¶ Quartum est in bono perseuerantia. Naz iustificatus etiam indiget tali auxilio specialiter: quia sine ipso non posset ad finem vite sue perseuerare. Multis. n. datur grã: qbus non datur pseuerantia. Deus tamen semper est paratus petentibus eam cõferre. vnde dicit. Sanctam: glosa. i. in deo confirmat perseuerantiam. vnde eccli. 38. Homo sanctus in sapiẽtia manet sicut sol: cuius claritas nõ mutatur. Naz stultus vt luna mutat̃. ¶ Nota tamen q pseuerantia dicit habituz aliquãdo fm q homo habet ppositum pseuerandi in bono vsq3 in finem. Hec pseuerantia simul cũ gratia infunditur. Alio modo perseuerãtia est cõtinuatio quedam boni vsq3 ad finem vite.

¶ Ad talem pseuerantiã habendã homo iustus indiget diuino auxilio. Et ideo iustus petit: vt custodiatur a malo vsq3 ad finem vite.

¶ Quintum est recta intentio. vnde addit. Deo placentem: glosa per rectam intentione3 Intentio est quasi facies anime: cuius pulchritudo placet deo. ¶ Est ergo recta intentio: que ordinat in debitum obiectum: ꝛ mala que indebite ordinat. vnde Augustinus. Voluntas ex fine suo agnoscitur: vtruz praua an recta sit. Finis autem bone voluntatis est beatitudo: finis autem male voluntatis est mala delectatio: vel aliquid aliud: in quo voluntas non debet quiescere. vnde Bernardus. Bona erit intentio: si in omni actione nostra: aut honorem dei: aut vtilitatem proximi pretẽdamus. ¶ Sexta est discretio. vnde sequit̃. Rationabile sit obsequium vestrum: id est discretum: vt scilicet mortificẽtur vitia: q natura cõseruetur. vnde Augustinus. Cum temperãtia corpora vestra castigetis: vt non nature defectu cogatur dissolui: sed vitijs mori. vnde Bernardus super illud canticorum secundo. Ordinauit in me caritatem dicit: discretionis est virtuti ordinem imponere: tribuens decorem ꝛ perpetuitatem. vnde psalmista. Ordinatione tua perseuerat dies. ¶ Igitur discretio non est tam virtutis: q̃3 quedã mediatrix q3 affectuum ꝛ morum doctrix. Tolle hanc: ꝛ virtus vitium erit.

Scda cõsideratio.

Secunda consideratio est de medicina. qua sanitas confertur: cum dicit Nolite conformari huic seculo. vbi sunt quinque conclusiones.

¶ Prima conclusio est videre quid sit contẽplatio. Scdm Dionysium vita contemplatiua est assistentia. Spũalis assistit homo deo: qa dicit. Licet deus semper sit presens omnibus: tamen res non sunt semper p̃sentes deo Tunc autem ei efficimur presentes: quãdo castissimis orationibus ad diuinam contemplationem nos reuelata mente conuertimus. Et dixit q tunc trahimus nos ad deum: sed non econuerso: Sicut existens naui fixa ad lapidẽ in littore manentem trahit potius nauiz ad lapidem: q̃3 econuerso. ¶ Ratio huius est: q2 contemplatio non est nisi qdam motus in deum. Per motum autem non ducitur terminus ad mobile. sed econuerso. Sic vltimus finis attrahit omnem affectum: fm Augusti. vnde Jacobi quarto: Appropinquate deo: ꝛ ap. vobis: q2 dum volumus ire ad ipsuz: ip̃e dignatur vnire ad nos.

¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ in aīa sunt due potentie: a quibus fluit vita ꝯtēplatiua. s. intellectus: ⁊ volūtas. Ratio est. Per formas eniz illas possumus deum attingere: ꝑ quas facti sumus ad imaginez dei: ⁊ hec fit ꝑ intellectuz ⁊ voluntatē. vñ Aug. 83. q. dicit: ꝙ ea que sapiunt ⁊ intelligūt: ita sunt silitudine deo proxima: vt in creaturis sit deo nihil propinquius. Hoc etiā declarat Ihero. Duo sunt fontes i radice lybani a quibus iordanis iste fluit: q cōtactu mundissime carnis xp̄i ꝯsecratus est: sic in radice aīe nostre sunt due potentie. s. intellectus ⁊ volūtas a qbus sicut a fonte fluit vita cōtemplatiua: que sic oritur ab aīa munda ad mōduz lybani dealbata: ⁊ terminatur ad mare nouissimū. i. ad finē vltimuz. s. deum. Qui. s. ſz Damascem est finis vltimus ⁊ substantie pelagus infinitum.

¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ mundane ꝯuersatiōis cōsolatio. Hāc ꝯtēplationez cessat ſm Ber. di. Uilis ⁊ ad nihilū vtilis est mundialis ꝯsolatio ⁊ qđ est magis metuendū: etiā vere ac salubris ꝯsolationis est impedimētuz: Ratio est: qꝛ lz silitudo imaginis homini ipressa rep̄sentat diuinā ꝑfectionē: nihilominus tñ similitudo: sic in rebus creatis est ēt cā circōuentiōis. Naz circōuentio causaꝛ ex hoc ꝙ bonū apparens loco boni veri se rep̄ñtat. Et iō nō potest eē intentus circa eterna: q hijs tꝑalibus iplicatur: vt pz. ¶ Pº in hijs q sunt ligati dilectiōe tꝑaliū reꝝ: vt auari. ¶ Scđo pz in hijs q volūt cū hoib⁹ iugiter ꝯuersari. ¶ Terº: i hijs q i imūditijs brutalib⁹ coingnāꝛ: vt luxuriosi.

¶ Quarto pz: in hijs q dediti sunt comessationibus ⁊ ebrietatibus: vt gulosi. Hij nō sunt dispositi ad angelicos actus: ⁊ hoc ē qđ dicit. Nolite ꝯformari huic seculo. s. secularia ꝯcupiendo: vt dictū est: qꝛ aīa vt speculum induit formā illius rei ad quaz conuertitur.

¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ ds hoi sic reformato ad imaginez suaz ꝯtulit ei duplicez ꝑfectionez. s. iustitie originalis in affectu ⁊ scie itellectu: Iustitia aūt origialis est quedā rectitudo nature: qua corpus erat subditū viribus inferioribus ⁊ vires inferiores sꝑioribus: ⁊ vires sꝑiores deo. Plenitudo aūt scie in eo erat ita perfecta ꝙ nō patiebatur aliquā deceptionez circa intellectum. Nā itellectus circa propriuz obiectuz semꝑ est verus. vnde ex seipso nunq̄ʒ decipitur. Sed qꝛ in Adam per pctm̄ originale hec imago fuit deformata: qꝛ ſz Augu. In eo partiz est amissa imago dei. Et ideo cuz de ratiōe imaginis est ꝙ ei nihil desit qđ inſit illi a quo est expressa: vt etiā cuz posset totalr̄ ⁊ perfecte representare: opz vt ipsa saltem hijs virtutibus reformetur. ¶ Quaꝝ vna est rerum tēporaliuz abnegatio. Et ideo dr̄ in euāgelio. Nisi quis renunciauerit ⁊c. ¶ Secunda: est a ꝯmuni hoiuz ꝯuersatiōe sequestratio: cū deo ⁊ hoibus simul eē nō possum⁹: ratiōe cui⁹ sc̄ti ad desertū fugierūt: ⁊ xp̄s solus ad montē orare ascēdit. ¶ Tertia: est animi purgatio ab oī inquinamēto malaꝝ cogitationū: qꝛ ſz Aug. Deū ꝯtemplari nō possumus: nisi mētis oculus interior purgeꝛ. Quarta: est corporis mortificatio: qꝛ qñ corpus nō est donatū viget rebellio i oꝑib⁹ sensitiuis q̄ hñt ꝑturbare mentem. Eccli. 2. Cogitaui a vitio abstrahere carnem meā: vt trāsferrē me ad sapiaz. vñ dic. Sz reformamini: qꝛ i Adā fuistis dformati i nouitate sensus vestri: vt icipiat illa imago ab illo reformari a quo formata ē. Nō. n. seipsaz reformare pōt nisi dispositiue: sz deformare. Ratio p̄dictoꝝ est ſm Aug. qꝛ si corpus: quo tanq̄ʒ instrumēto vtitur aīa: cuz eius bonus vsus ⁊ rectus ad deū refertur sacrificium ē multo magis aīa ipsa fit sacrificiū cuz igne diuini amoris accensa: formaz ꝯcupiscētie secularis amittit: ⁊ deo referens ei tanq̄ʒ incommutabili forme subdita reformatur.

¶ Quinta ꝯclō est: ꝙ habita tali reformatiōe q̄ fit ex parte nostra dispositiue ꝑ virtutes: opz ad hoc vt deducaꝛ ad finem: vt volūtas creata diue volūtati ꝯformeꝛ. Intelligēdū tñ ꝙ in do distiguitur q̄drupler respect⁹ volūtatis. Un⁹ dr̄ voluntas signi: ⁊ sunt p̄cepta. Ali⁹ est volūtas beneplaciti: vt est pena debita ꝓ peccatis. Tertius est volūtas assistens: q̄ vult oēs homines saluos fieri. Quartus est volūtas ꝯñs q̄ vult p̄missiue mala fieri. Hijs visis: nota ꝙ volūtas creata tenetur cōformari voluntati diue q̄ʒtuz ad volūtatez signi: qꝛ voluntas nr̄a legi diue est alligata. Et ip̄a lux ꝑtinet ad volūtatez signi: sed nō teneꝛ ꝯformari voluntati beneplaciti: qꝛ nec dz velle suaz dānationem. Et tñ deus vult dānationez reproboꝝ voluntate beneplaciti. tenetur tñ ꝯformari diuine voluntati: quantū ad voluntatez antecedētez: qꝛ sicut deus vult oēs hoies saluos fieri ſz hanc: ⁊ ad agnitionē veritatis sue venire. Ita ⁊ nos debemus velle hoc: sz nō teneꝛ sibi ꝯformari q̄ʒtum ad voluntatem ꝯñtem: qꝛ vt sic vult deus

mala fieri pmissiue: cum omnia phibere pos-
set. Et tamen nullũ dz velle malum. qꝛ nõ so-
lum malũ facientes sunt digni morte: sz etiã q
ↄsentiũt facientibus. Ro. 3. Et h est q dicit.
Vt pbetis. i. expimẽto discatis. Pª thes. vl.
Omnia pbate: qd bonum est tenete. Que sit
volũtas dei. i. qd deus velit volũtate añte: cũ
sit regula oium ↄtingentiũ fm Augᵐ. d. Di
uina volũtas est oium q̃ fiunt pª ⁊ summa cã:
qꝛ quicqd ds vult: bonũ est. Et beneplacẽs. i.
illis q expti sunt ⁊ intelligunt. Et pfecta: in oi
bonitate: vt nihil sit melius.

Tertia ↄsideratio.

Tertia ↄsideratio est de medicina: q̃
nã ↄfortat: que est grẽ infusio: cũ dr
Dico. n. p graz. vbi sunt tres ↄºes.
¶ Prima ↄclo est: lz sint quatuor gnã bono-
rum desiderabilium: gratia tñ dei est sup oia
desiderabilior. ¶ Primũ est bonoꝝ tpaliuz
vt diuitie honores. Hijs maior ist gratia: qꝛ
apli p ipsa reliquerunt oia. Matth. 19. ¶ Se
cundum est bonoꝝ nãlium: vt. s. corpus ⁊ aia
Hijs p̃ualet gratia: pp quam martyres mor-
tui sunt. Plus. n. fm Augᵐ est viuere deo
fm gratiaz: q̃z mori offenso deo. Matth. 10.
Nolite eos timere q occidunt corpus ⁊c. quia
non põt eam gratia p̃uare. ¶ Tertium est bo
norum spũalium: vt dona ⁊ virtutes. Hijs
gratia est maior: qꝛ hec sine gratia sunt iutilia:
⁊ ista sine alijs est optima. Prima coꝝ. 13º.
¶ Quartum est bonoꝝ eternoꝝ vt visio: fru
itio deitatis: ⁊ generalr oia que ptinent ad fe-
licitatem: Hijs oibus gratia est amabilior: qꝛ
qlibet sanctus prius vellet in infernũ trahi cũ
gratia fm Ansᵐ. q̃z in paradiso sine ipsa. vñ
de pº machab. 6. dicit: q Eleazarus p̃us vole
bat in infernũ descendere: q̃z legem diuinam
amittere: ⁊ eius gratiã dimittere. Et ideo qꝛ
eius gratia est tm̃ bonuz: que p̃ualet omni bo
no: semp est acquirenda. vnde dicit. Dico. n.
per gratiã. s. vitam ↄtemplatiuam roborandã
Nam sine ipsa nihil potest fieri.
¶ Scda ↄclo est: q gratia hanc roborationẽ
causat quadruplici effectu. ¶ Primus est: qꝛ
habet animam viuificare. Nam sicut corpus
per animã: ita anima per gratiam viuificatur.
¶ Scdus est: quia habet eam a somno excita
re. Illi qui sunt sine gratia: dicuntur dormiẽ-
tes: qꝛ delectant in vanitatibus mũdi: que de
lectant ad modum somni. Psal. Dormierũt
somnum suum: ⁊ nihil inuenerunt. Sic ani-
ma existens in gratia: licet sit mũdo sopita: ta-
men vigilat ad eterna. Canticoꝝ. 5. Ego dor
mio: ⁊ cor meum vigilat. ¶ Tertia est: qꝛ ha
bet eam munire ad modũ armature. vnde exi
stens in gratia potest faciliter hostes superare
Ad ephesios. 6. Induite vos armatura dei:
vt possitis stare aduersus insidias diaboli.
¶ Quarto est: qꝛ habz eaz fecundare. Sicut
enim aqua est sterilis: nisi irriget aqua: ita aia
nostra est sterilis: nisi roretur gratia. Quicqd
enim agit anima sine gratia: totum est inutile
ad vitam eternã. sed cum gratia est fecunda:
ita vt singula eius opera sint meritoria ⁊ cõdi-
gna vita eterna. vnde aplus. 2ª. coꝝ. 6. Po-
tens est aũt deus oẽm gratiã abundare ⁊c.
¶ Tertia ↄclo est: q opz ipsam bonaz gratiã
quo ad receptionẽ effectuum: in nobis tẽpera
ri: ne elationis aut indiscretionis vitiuz incur
ramus. Sicut. n. sol iste corporeus: licet bo-
nus sit ⁊ valde necessarius: tamẽ si feruor eius
tempatus non fuerit: infirmo capiti: ⁊ splen-
dor infirmis oculis nocet: nec est solis culpa:
sed infirmitatis. Quid est q incessanter oran
tes: ad ipsam non possumus puenire? Puta
tis qꝛ auarus inops: impotens ⁊ inexorabilis
factus sit deus? Absit. Ipse enim cognouit
figmentũ nostꝝ. Et hoc est q dicit. Dico aũt
quasi dicat obsecro. Hoc autez phibeo. Non
plus sape: id est inuestigare de mysterijs di-
uinis. Sapientia. n. est cognitio diuinoꝝ: q̃z
opz sape. Dama. Omnino nõ audenduz est
de deo dicere vltra hec: que tradita sunt nobis
a sanctis aplis ⁊ pphetis. sed sapere ad sobrie
tatem sine p̃sumptione. Eccl'ia. 3. Altiora te
ne quesieris. Hoc dico non oibus vobis: sed
aliqbus: qui inter nos tales sunt. Non tamẽ
ppter hoc a petitione cessanduz est: qꝛ ⁊ si nõ
dat ad satietatem: dat ad sustentationẽ. ⁊ si ca-
uet nobis a feruore: tamẽ vt mater fouet nos
suo calore.

Quarta ↄsideratio.

Quarta est de medicia: qua robur spi
rituale repatur: que est fides: cũ di-
citur. Vnicuiqz sicut diuisit ds men
suram fidei. vbi sunt tres conclusiones.
¶ Prima ↄclo est: q fides intelligit ⁊ nõ fi-
cta: est maxime necessaria ad nostram spiritua
lem glorificationẽ. Nam p eam orit dies gra
tie: quam seqtur dies glorie. ¶ Lux ergo chri
stus habitet per fidẽ in cordibus nostris: quo
habito habetur omne bonum: bene ipsa fides

est radix omnium bonorum ⁊ ceterarum virtutum vnde ⁊ si hec radix euellatur: cetere virtutes arescunt. vnde Grego. Sicut rami sine radicis virtute nõ crescunt: ita quelibet opera licet videantur bona: nulla sunt: si a fidei soliditate disiunguntur. Et ideo Ber. dic. Illuminemus nos lumine fidei: priusq̃ꝫ de huius mũdi tenebris transeamus ad tenebras sempiternas: pꝫ ex hijs ꝙ per fidem robur spũalis reparatur: cum sit virtus intellectualis ꝑficiens po^{am} humanã ⁊ determinãs eaꝫ ad actũ bo^{m}

¶ Scđa conclõ est: ꝙ ista fides tria in nobis opatur: si fuerit ꝑfecta. ¶ Primo opatur penitudinem: gaudiũ ꝯuertens in merorem: vt incipiat tibi displicere qđ ante placuerat.

¶ Scđo opatur correctionem: vt iam mẽbra tua que erant arma iniquitatis: facias seruire sanctitati. ¶ Tertio opatur solicitudinem. vt iam incipias solicite ambulare cum deo tuo. Et hoc est ꝙ sicut christus ex dilectione verbo ⁊ exẽplo nobis ꝑfecit: sic ⁊ nos alijs ex caritate ꝑficiamus: non solum lingua: sed etiam operatione. vnde dicit. Et vnicuiqꝫ: siue maiori: siue minori ꝑcipio. s. sicut ds diuisit mensuram fidei. i. ea ratione: qua deus dedit vnicuiqꝫ diuidi dona mensurata: que fides meretur vt sic subseruiendi materia: vt ita sit mutua dilectio spũs sancti non mẽsurati: q dedit dona: vt sic causaliter intelligatur mensura fidei. Prima cor. 12. Diuisiones gratiarum sunt. vel sic. Vnicuiqꝫ ꝑcipio sapere: sicut deus diuisit mẽsurã fidei. s. ẜm fidem: quam deus mensurate diuidit: vnicuiqꝫ ẜm Aug^{m}. Hec fides ẽ opans per dilectionẽ: sine qua nulla opera estimanda sunt. Fides ergo donum dei est: quod ptitur deus vnicuiqꝫ sicut ⁊ alia dona spiritus sancti: sine quo ꝯstat christum nos diligere: ⁊ eius mandata seruare nõ posse. vnde addit. Sicut enim in vno corpore multa mẽbra habemus disticta. Omnia aũt membra nõ eundem actum hñt: vt pꝫ ex diuersitate mẽbrorum Nam ẜm Aristo. nã dat instrumenta ẜꝫ opationẽ: q̃ indiget. Ita multi ꝑ diuersa dona spi. sancti. Nos catholici vnuꝫ corp⁹ sumus: vnitate spei ⁊ caritatis colligati in vna ecclĩa.

¶ Tertia ꝯclõ est: ꝙ huiusmodi vnanimitatis ⁊ vnionis mẽbrorum ecclĩe caput est christus vnde dicit. Et hoc in christo capite. Ipsuꝫ. n. dedit caput suꝑ omnem ecclĩam. Ephesio. p̊. Intelligendum tamen ꝙ christus per gratiaꝫ est caput ecclĩe ẜm quinqꝫ proprietates capitis ad corpus. ¶ Primo q2 est altior in situ dignitatis. ¶ Scđo in ipso sunt sensus cognitionis ⁊ amoris. ¶ Tertio q2 ab ipso fluit oĩs sensus motus dilectionis ⁊ amoris in mẽbra ecclĩe. ¶ Quarto q2 hoĩes qui sunt in ecclesia regit ⁊ dirigit ad actus. ¶ Quinto est eiusdẽ nature cum ipis: ⁊ sic est caput ecclĩe per gratiam vnionis: ⁊ per gratiam singularem ꝑsone. Et hoc est ꝙ dicit. In christo. s. capite ecclesie. Hũani corꝑis exẽplo docet nõ posse nos singulos hẽre ꝯmunia: ac ꝑ hoc curam nostri inuicem nos agere debemus: q2 inuiceꝫ officijs nostris indigemus. Singula aũt membra alterius inuicem ministrãdo: ⁊ alter alterius officio indigendo. Ephe. 4. Quoniã sumus inuicem membra. In hoc autẽ corpore mystico caput est christus. Membra singuli fideles. anima viuificans: spũs sancti vita: gratia spiritus sancti. ¶ Et nota de grã vnionis ⁊ gratia singularis ꝑsone: ⁊ gratia capitis: quomodo sunt eadem realiter: ⁊ differunt diuersis respectibus. ¶ Hec quere supra. s. sermone decimoquarto: ꝑncipali primo: ꝯclusione tertia.

¶ Dominica prima post epyphaniam. Sermo vigesimus sextus de euangelio.

Cum factus esset Jesus annorum duodecim. Luce. 2°. Scđm doctores: gratia est qdam habitus supnãlis. hoĩ infusus: q cãns in aĩa virtutes redeat eam deo gratã. Et q2 talis gratia sicut per liberum arbitriũ ꝯseruatur: sic etiaꝫ ecõuerso põt negligenter amitti. Ideo in euãgelio gratia huius ẜm moralem intellectum ponuntur quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Circa ꝑmaꝫ ꝯsiderationẽ: que est de eius. s. nomĩs morali significatione sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯclõ est: ꝙ ihs significat gratiã: q2 sicut puer ihs sanguinis sui lotione nos a sordibus pctõrum purificauit: sic gratie sue suꝑfusione nostros sensus: opa: cogitatus: ꝯsciẽtias: intentionem purificat: Et ideo sicut iesus nominatur puer ⁊ viribus: sic et gratia in nobis duplicem facit puritatem. Nominatur. n. puer iesus in circõcisione: in apparitione magis: in

p̄ntatione Symoni: in Herodis ꝑsecutiōe: ⁊
in ascēsione ad diez festū. Sic gratia p̊ causat
in nobis puritatem: in spūali sensuuz circōcisi
one. vnde cū sensus nostri sunt quasi fenestre
anime: ꝑ quas intrat mors peccati: ⁊ vita gra
tie destruitur: necesse est vt per puritatis custo
diam in sensibus circoncidant. ¶ Secun-
do causat puritatem in manifestatione. s. puri
tatem bonorum operū: quibus nostris proxi-
mis manifestamus. Mat. 5. Luceat lux ve-
stra. ¶ Tertio causat puritatem in presentati-
one: scilicet cogitationum ⁊ affectionum: qui-
bus deo p̄sentamur. vnde per psal. ipse dicit
scrutans corda ⁊ renes. ¶ Quarto ipse cau-
sat puritatem in ꝑsecutione. s. puritatem ꝯsciē
tie: que non apparet: nisi in tribulatione. vn-
de Aug⁹. Felix conscientia: que in tēpore ma
lorum pōt recordari bonoruz. ¶ Quinto cau
sat puritatem in ascensione. s. per veritatez in-
tentionis: vt ꝑpter deum omnia faciamus.
Mat. 6. Si oculus tuus fuerit simplex: idest
intentio recta ad deum: totum corpus tuum:
id est ꝯgeries operum lucidum erit. Sic ih̄s
dicitur puritas: q: causans in anima ornatuz
virtutum expellit oēm peccati imundiciaz.
¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ gratia id est iesus
duodecim annoꝝ eē noīatur ꝑpter duodecim
affectus gratie. ¶ Primus est deo nos acce
ptos facere. Et ideo dicit deus omnis gratie:
q: gratia est donuz supnaturale: a solo deo hu
mane nature collatū. habens in se rationē ac-
ceptationis. ¶ Secundus est recreare. Naz
sicut anima per creationem accipit esse simpli-
citer: sic per gratiam in esse morali accipit esse
spiritualiter: q: sicut virtutes dant primum eē
morale. sic gratia dat primum esse spirituale.
Ro. 6. Gratia dei vita eterna. ¶ Tertius ē:
quia hz aīam reformare: quia aīa deformata
peccato: reformatur gratia. Et hoc fit: quādo
in anima virtutes opantur: que sibi spūalem
p̄stant ornatuz. ¶ Quarto hz illuminare: q:
sicut in radijs solaribus apparent atomi: ita in
gratia apparent oēs defectus nostri. ¶ Qui-
to habet viuificare: q: sicut corpus per animā
ita anima per gratiam viuit. ¶ Sexto habet
animas a somno excitare: que in vanitatibus
huius mundi dormiunt: ⁊ delectantur. Et h̄
dum eorum vanitatem considerantes vigilāt
ad eterna. ¶ Septimo hz munire ad moduz
armature. Sicut enim homo exterius sine ar
mis hosti resistere non valet: nec eum supare
potest: sic hō sine gratia in temptatione succū-
bit. vñ ephe. Induite vos armatura dei ⁊c.
¶ Octauo hz eam fecundare. Sicut. n. terra
nō est fertilis sine aqua: sic anima nisi roretur
gratia. Nam quicqd fit sine gratia infructuo
sum est. ¶ Nono hz virtutibus: q: deus cō-
ferendo gratiaz: causat virtutes in anima: vn
de apl's. Omnia possuz in gratia dei: q̄ me cō
fortat. ¶ Decimo hz in bono stabilire. Nam
sicut gratia nō stabilit⁹ ad mūdi blādicias incli
natur: sic gratia stabilitus: imobilis ꝑseuerat.
¶ Undecimo aspera lenia facit. Nihil. n. ei
difficile est: nec abhorret ꝑ xp̄o sustinere. vñ
apl's. Omnia possum in eo: q me confortat.
¶ Duodecimo hz de vita eterna certificare:
q: hz rōnem acceptatōis quo ad deū: ⁊ hz rōez
meriti quo ad nos. Et h̄ est ꝙ dicit. Cum fa-
ctus esset iesus annoꝝ duodeciz: que intelligū
tur per hos duodecim effectus.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ hec gratia ponēda est in
volūtate. Ratio est: q: hitus qui datus est ꝑꝑ
opationem meritoriā: dz poni in eo qd̄ est p̄n
cipium istius meritorie opationis. Tale p̄nci
pium est voluntas ordinata. Intelligendū ta
men ꝙ gratia in q̄ztum est habitus: causat me
ritum in volūtate. ¶ Secundario: q: volun-
tas vtit ea cum vult: ⁊ voluntas est potentia:
qua simpl'r possumus: non ipse hitus: sed in
quantum accipit in rōne merendi distincte cō
tractum quo meremur. Sic gratia est prin^m
⁊ motrix: q: hz rōnem merendi a deo: q sic in-
stituit. Et h̄ est ꝙ dicit. Pater ⁊ mater Jesu
Maria ⁊ Joseph. Joseph discretio rationis
Maria affectio bone volūtatis. Sicut ih̄s pu
er natus est de maria virgine: sic gratia de in-
corrupta volūtate. Et sicut ioseph non fecūda-
uit mariā: sed spūs sanctus. sic nec ratio fecun
dat voluntatem: sed spūs sanctus. Et sicut io-
seph nō erat pater iesu: sed nutricius ⁊ custos.
sic ⁊ ratio nō sufficit ad gnānduz ⁊ nutriēduz
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ ad statuz ꝑfectionis au
xilio gratie ꝑuenit. Prima coꝝ. 5°. Nō ego
sed gratia dei mecū. ¶ Rō huius est. Omne
illd̄ quod est de se ꝟtibile: de bono in malum
ad h̄ ꝙ figat ne deuiet: idiget auxilio mouētis
imobilis: sed hō sic est vertibilis ꝑ liberꝝ arbi
trium. vnde oz vt ꝑ auxiliū gratie stabiliatur.
Et hoc est ꝙ dicitur. Ascendentibus illis ihe
rosolimā. s. cuz puero: q: ꝑ gratiā fit ascensus
ad ꝑfectum virtutum: sine tñ gratia erat q̄sq̄
impotens ad merendum. Scd̄a corinth. 3°.

Non sumus sufficiẽtes: vnde dicit: Regressi
quesierũt: in quo signat ꝙ actio hõis sine gra
tia ẽ error: q ipa est q̃si regula recte operandi
qua amissa q̃i sine rectore ⁊ sine duce remanet
aia nostra quo ꝓficiat vł quo tendat. Hic est
puer: de cuius ꝑditione ꝯqueritur Ruben ge
nesis. 37. Puer nõ ꝯparet et ego quo ibo?

Secunda ꝯsideratio.

Secunda cõsideratio est de eius amis
siõe cũ dicit: Consumatis dieb⁹ ⁊c.
Hic sunt. 4. conclusiones.
¶ Prima ꝯ° est: ꝙ gratia solũ habet ab hijs:
qui bene ꝑseuerant in sanctitate vite: in deuo
tionis oratione: ⁊ in fraternitatis amore: ⁊ in
afflictione penitentie: ⁊ ab hijs recedẽtes ipaz
vere perdunt: vnde dicit. Consumatis die/
bus. vnde innuitur ꝙ postq̃ꝫ cõsumant dies
deuotionis: ⁊ fit reditus ad occupationẽ secu/
larium affectuuꝫ ꝓois gratie puritas amittit
¶ Secunda ꝯ° est ꝙ gratia perdit ꝑ quatuor
que hic moraliter innuunt. ¶ Primum est in
epta leticia: sicut patet de dauid q de saul ꝑsecu
tionez sustinens: deũ nõ deseruit q̃ꝫ post in re
gem sublimat⁹: adulterio: homicidio: ⁊ alijs
magnis peccatis amisit. Sic maria i terra egi
pti ꝓpulsa. et multas anxietates cordis ꝑpes/
sa: filium non ꝑdidit ad festiuitatem veniens
ipm ꝑdidit: et si ipsum in tã sancta solemnitate
ꝑdidit multo citi⁹ in nostris deordinatis sola/
tijs amittemus. ¶ Secũduꝫ est nimia distra
ctio circa mũdana. vnde Helyas manens in
solitudine delicate pascebat a dño: sed ad tur/
bas se trãsferẽs vix aquã obtinuit et panis bu
cellam: sic parentes Jesu postq̃ꝫ se turbis imi/
scuerunt: ipm ꝑdiderunt. ¶ Tertium est va
na fiducia. sicut petrus de sua virtute ꝑ̃sumẽs
christũ negando ꝑdidit. Sic maria putabat
ipm esse cũ Joseph: et ecõuerso: et sic ipꝫ ami
serunt. ¶ Quartũ est ignorantia vel negligẽ
tia. vnde dicit: ꝙ non cognouerũt eum paren
tes eius: si eni cognouissent: euꝫ nõ amisissent
Nulla enim periculosior infirmitas est q̃ꝫ que
non sentitur.
¶ Tertia ꝯ°. est ꝙ solum ꝑmanet in pacificis
qa ſm psal. in pace factus est locus eius. Rõ
est: qa deus maxime manet in hijs: in qb⁹ ma
xime delectat. Prouer. 8. Delicie mee eẽ cuꝫ
filijs hominũ: sed in discordia nulla est dele/
ctatio sed in pacificis. vnde Mat. 5°. Bti pa
cifici ⁊c. Et notat per iherusalẽ q̃ iterpretatur
visio pacis. Quid eni ꝑ iherusalẽ nisi spũales
viri: qui per fidem ꝯtemplant pacez eternaz?
De qbus eph. 5. Nostra ꝯuersatio in celis ẽ
in hi s remanet gratia. Qd aũt in templo in/
uenitur: designat ꝙ ihs. i. gratia inuenitur in
sanctis: qui tẽplum dei sunt. ¶ Et nota ꝙ pu
er non dimisit eos: sed ipsi dimiserunt puerũ
q grãm nullã dimittit. sed potius ipa dimittit
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ habentes gratiam: fa/
cillime eam amittunt: quia cum in gratia sit to
ta salus: tota gloria: tota virtus: quia si ipsam
habes: omnia habes. si ipsa cares: nihil hẽs.
Caue ne amittas: quia facile amittitur: ⁊ diffi
cile inuenitur. Non solum enim perdit ver/
bo ⁊ operis impletione: sed etiam ascensu vo/
luntatis. vnde dicitur. Venerunt iter diei vni
us. Jtinere diei vnius recedit: qui peccat solũ
voluntate. sic ⁊ itinere trium dierum: qui vo/
luntate: verbo: ⁊ opere. ¶ Ad hoc igit ꝙ ali/
quis se gratiam amisisse percipiat: sufficit. ꝙ
sciat se moraliter peccasse sola voluntate.

Tertia ꝯsideratio.

Tertia consideratio est de eius inqui
sitione: cuꝫ dicitur. Et regrebant eũ
iter co. ⁊c. Hic sunt duo documẽta
¶ Primum documentum est: ꝙ duplex in
nobis conquisitio christi proponitur. Quarũ
vna est ociosa: altera fructuosa. Qd ociose ⁊ si
ne fructu queritur inter cognatos ⁊c. Vnde
Ber. O bone iesu si inter cognatos tuos te
non inuenerunt: quomodo te inter meos in/
ueniam? ¶ Nota tamen ꝙ hoc dupliciter ex/
ponitur. ¶ Primo sic: non inuenit inter co/
gnatos: id est in voluntate carnis: que nobis
cognata est. ¶ Et nota ꝙ ſm aplm que a deo
sunt ordinata: sunt q̃ ordinate fiunt: ſm deũ fi
unt. ⁊ que inordinate: contra deum fiũt. Sed
quando caro vacat voluptatibus: omnia inor
dinata sunt: q caro que est ancilla: incipit do/
minari: ⁊ ratio que est domina: ancillari. Jn
tali actione deus non inuenitur. ¶ Secun/
do sic: non inuenitur inter cognatos ⁊ notos
id est in affectu carnalium ⁊ propinquorum:
quia ipse dixit. Qui amat patrem ⁊ matrẽ ⁊c.
nec inter notos: id est inter eos: qui inordina
te afficiuntur contra amicos. sicut seculares: q
suis plus affectant transitoria temporalia: q̃ꝫ
eterna. quia cum ꝑse omni tempore est amic⁹
nullo modo est relinquendus: ⁊ amicitia cuius
cunque est postponenda.
¶ Secundum documentum est: ꝙ fructuo/
se queritur in iherusalem: ⁊ in templo.

Ad hoc vt sic q̄ratur duo requirūtur. ¶ Primum est cordis compūctio de eius amissione: cum dicitur. Pater tuus ⁊ ego dolentes querebamus te. Qui enim querit gratiā amissam sine dolore: vel cum ficto dolore non inueniet Qui autem vere dolent inuenire digni sunt. vnde cū dolor sit vere patris ⁊ mr̄is: de amissione filij signanter dicit. Ego ⁊ pater tuꝰ ⁊c. vnde Johis. 20. Dn̄us apparuit magdalene querenti ipsum cum lachrymis. ¶ Nota tn̄ ꝙ q̄to res ꝑdita: i se ē nobilior: ⁊ vtilior q̄rēti tanto ip̄e in q̄rendo ē feruētior. Cuꝫ igitur ds̄ sit huiusmodi: ideo feruenter est querendus: Sed quando talis res queritur festinat lingua ad interrogandū: oculus ad respiciendū: pes ad discurrendum: manus ad disquerendum. Sic ergo festinet lingua studiose inuitationis in oratione. Paralip. 2°. Cum clamarent ad deum israel ⁊ ꝯquererent tunc inuenerūt euꝫ ¶ Scd̄o festinet oculus recte intentionis: vt ad nihil aliud inspiciat nisi ad deū inueniendū nō cuꝫ herode ad ꝑdenduꝫ: non cum turbis ꝓpter lucꝝ tēporale consequendum: nō cū iudeis ad recidiuandus: quibus cum xp̄s diceret. Quē queritis? Respōderunt. Jesum nazarenum: sed certe simplici oculo recte intentionis vt. s. deus ꝓpter seipsum queraẗ. ¶ Tertio festinet pes affectionis per feruorem desiderij ad discurrēduꝫ. Can. 3. Surgā ⁊ circuibo ciuitatem querēs quem diligit aīa mea. Quādiu. n. aīa quiescit in creatura nō inuenit creatorem. ¶ Quarto festinet manꝰ bone oꝑatiōis. psal. Deum quesiui manibus meis: ⁊ nō sum deceptus. Qui. n. aliter querunt: sine spe inuētionis querunt. ¶ Scd̄ꝫ est diligens inquisitio Nō eniꝫ sufficit incipiendo querere: ⁊ post ab inquisitiōe cessare: sed ad hoc vt inueniatur ꝙ queritur: opꝫ vt actus inquisitiōis perseueret. Psal. Querite dn̄m ⁊ confirmamini: querite eum semper. Jō de magdalena dicit Grego. Quia qui perseuerauit vt quereret: contingit vt inueniret.

Quarta consideratio.

Quarta ꝯsideratio est de eius inuentione: cū dicit. Et factum est post triduum. Inuenerunt eum in templo vbi sunt septem conclusiones.

¶ Prima conclusio est: ꝙ gratia dei representat se studiose inuestigantibus. Ubi nota ꝙ a studiose requirentibus recuperatur q̄tuor modis ¶ Primo per mundani gaudij exclusioneꝫ. vnde dicitur. Dolentes querebamus te. vnde Bernar. Quomodo te inueniam in gaudio bone Jesu: quem mater dolens vix inuenit? Magdalena plorans inuenit. ¶ Secundo per mentis tranquillitatem: quia in pace factus est locus eius. Parētes eum in iherusalē inuenerunt. ¶ Tertio per deuotam orationem. In huius signum. vnde ⁊ maria filium perditum in domo orationis meruit inuenire ¶ Quarto per sancti desiderij feruoreꝫ. Unde non soluꝫ vno die: sed post triduuꝫ summo desiderio querentes inuenerunt.

¶ Scd̄a conclusio est: ꝙ gratia non nisi post triduuꝫ inuenitur: vnde nota ꝙ quatuor genera hominum sunt: quibus nō nisi in triduo cōpetenti cuilibet gratia inuenitur: scilicet perfecti: prelati: peccatores ⁊ clerici. ¶ Primo querunt grāꝫ ꝑfecti: ⁊ inuenīūt in triduo sibi cōpetenti. s. ꝑ triduū dilectiōis mētalis. Postquaꝫ eniꝫ peccato abrenunciauerūt qd restat: nisi ꝙ in bono occupenẗ. Et iō assignata est eis vna dies. ¶ Prima dies est dilectio dei: vt. s. separata aīa ab hijs trāsitorijs i suū tēdat actorē nihilqꝫ amādo cū eo amet eiꝰ amplexibus delectari. vnde Jhero. Custodite aīas ⁊ nolite pōdera portare i die sabbati. ¶ Scd̄a dies est dilectio sui i hoc corpus ⁊ aīaꝫ debemus diligere: sic corpus ꝙ nō pereat aīa. sic aīam vt non deficiat corpꝰ. ¶ In pa ꝯditiōe deficiūt hoīes carnales q grandi cura corpus nutriūt: ⁊ aīaꝫ extingūt. ¶ In secūda deficiūt claustrales stulti q sic irrationabilr̄ intēdunt aīe ꝙ cadit corpꝰ a salute. ¶ Tertia dies est dilectio ꝓximi: vt ipsuꝫ sicut te diligas: ⁊ dirigas: ⁊ ex teipso cognosce q sunt ꝓximi tui: ⁊ qd̄ tibi nō vis fieri alteri ne facias: sꝫ nature curuitas ieq̄lia oꝑaẗ Sic ꝑfecti viri i hoc triduo post xp̄m currūt: ⁊ inueniūt. Mat. 27. Misereor sup turbā: quia ecce iaꝫ triduo ⁊c. ¶ Scd̄o q̄runt ⁊ inueniūt grām prelati i suo triduo. s. istructiōis salutis Postqꝫ. n. vocati sunt ad regimē debent esse soliciti de ouibus: ne a lupis rapianẗ. Jō daẗ eis triplex dies instructiōis. ¶ Prima ē veritas vite ne sis fictus sed studeas esse talis ꝙ actio noī: ⁊ noīa actiōi congruat: ne sit nomen iane, ⁊ crimen imane. Honor sublimis ⁊ vita ꝓclius. Psal. Hec dies ⁊c. ¶ Scd̄a dies ē veritas doctrine. Hanc prelati debēt precurrere sermonibus: moribus: ⁊ operibus: vt nihil falsi admisceatur. Quid enim prosunt sermones ꝯpositi vbi praui sunt mores? Qui sic

predicat seipsuꝫ suo gladio necat. Psal. Qua
re tu enarras iustitias meas ⁊c. Et ꝙ sũt mul
ta vorba: vbi nulla sunt facta. Ideo iesus ce/
pit facere ⁊ docere. ¶ Tertia dies est veritas
iustitie: ne in sua corruptione: timore paueat:
amore deserat: fauore minuat. Sed via regia
incedens: ⁊ bonos ꝓtegat: ⁊ prauos corrigat:
⁊ dubios ad examen ducat: ¶ Tertio querũt
⁊ inueniunt gratiã peccatores. Sicut infirmus
querit medicũ: ideo istis datur triplex dies.
¶ Prima est ꝯtritiones recogitare dꝫ pecca/
tor quid amisit: quẽ offendit. Et in hijs conte/
rãtur amare ea deflendo: ⁊ sit tantus dolor ꝙ̃ꝫ
ta erat delectatio tali ꝯtritione peccatũ ꝺlebitur
vnde leuitici. 23. Dies expiatiõis erit celeber
rimus. ¶ Scda dies est ꝯfessionis: que dꝫ eẽ
integra contra minutionem nuda: contra pal/
liationeꝫ pura: cõtra terguerfationẽ propria:
contra excusationẽ. Psal. Tota die verecun/
dia mea ꝯtra me est. ¶ Tertia dies est satisfa/
ctio. Tribus. n. ꝺbes peccator satisfacere deo:
a quo abstulisti honorẽ: tibi a quo abiecisti pu/
dorem proximo: a quo elongasti amorem: red
de ergo qꝺ debes: qꝛ nõ dimittitur pctm̃: nisi
restituatur ablatũ. ¶ Quarto querunt: ⁊ inue
niunt catholici. Quid mirꝝ si xp̃m debent que
rere: qui xp̃ꝫ habent possidere? Istis datur tri
plex dies. ¶ Prima est castitas mentis. vn/
de cogitatus dum parui sunt ⁊ noui ad xp̃ꝫ pe
trem debent allidere. Est. n. mens nostra q̃si
terra pinguis: que prauas herbas sponte mi/
nistrat: ꝓpter quod debꝫ habere cultuꝫ diuini
amoris ⁊ timoris ad extirpandum nociua.
¶ Secunda dies est castitas oris. Hec dies
occupat omnes sensus: Contra quos est bel/
lum continuum. ¶ Tertia dies ẽ castitas ope
ris: ad quam bñdam requiritur assidua oratio
ad deum: carnis maceratio ꝑ ieiuniuꝫ. Pra-
ue societatis declinatio. vnde Ysa. In die vna
attenuabitur gloria Jacob: ⁊ pinguedo carnis
eius marcescet.
¶ Tertia conclusio est: ꝙ hec gratia nusquaꝫ
inuenitur: nisi in scientia ⁊ sapientia: quibus
ducimur in cognitionẽ dei: ⁊ in operibꝰ mise
ricordie quibus allicimur ad amorem ꝓximi:
Hoc innuitur cũ dicitur. Quid est ꝙ me que-
rebatis: nesciebatis ⁊c. Dicitur. n. pater lumi
num: inquantuꝫ hꝫ secreta celestia inspirare ⁊
illuminare. Jaco. I. Omne datuꝫ optimũ ⁊c.
Et dicitur etiã pater misericordiarꝫ: inquantũ
hꝫ beneficia largiri. 2°. corꝫ. I°. Benedictus
deus ⁊ pater misericordiarꝫ. Tunc. n. gratia
adest opibus: que sunt pr̃is luminũ: cũ intelle/
ctus versatur in scia ⁊ sapia. Tũc. n. gr̃a adest
opibus que sunt patris misericordiarꝫ: cũ affe/
ctus negociantur in opibus peccati.
¶ Quarta ꝯclõ est: ꝙ mens humana nõ põt
capere opa pr̃is in puris nãlibus. Naꝫ ipa na
tura innititur philosophicis rõnibus: ⁊ munda
nis: q̃ inualide sunt ad ꝑtingẽduꝫ apicẽ diuine
opatiõis: in q̃ inuenit gratia supnaturali lumi
ne assistẽtes sibi: qꝺ est fides. Ratio ẽ intelle-
ctus nr̃ ꝓ statu isto: cũ sit vnius alium abstra/
hi tñ ab hoc: ⁊ nõ potest termiari ad pñtiaꝫ ali
cuius rei in sua actuali exñtia ꝯcernente: hic ⁊
nũc sine fide. vñ Aug. 13. de trini. dicit. Qꝺ
rerꝫ absentiũ pñs est fides: ⁊ rerꝫ que foris sũt:
intus est fides ⁊ rerꝫ q̃ non videnꝫ: videtur fi-
des. Ex hac auctoritate pꝫ: ꝙ q̃ꝫuis res alique
nõ videanꝫ: sꝫ tm̃ cognoscunꝫ abstractiue. Ipa
tm̃ fide qua credunꝫ videnꝫ. Et h̃ est qꝺ dicit.
Et ipsi nõ intellexerũt vbuꝫ qꝺ locutus ẽ ad
eos: quasi dicat. Ratio ⁊ volũtas non capiunt
ista que suut patris: in quibus inuenitur iesus
idest gratia vt actus qui pertinet ad intellectuꝫ
vt scientie ⁊ actus qui pertinent ad effectũ: vt
misicordia ⁊ pietas. Nõ. n. h̃ dicebat xp̃s de
patre carnali sed spũali: qꝛ gr̃a in hijs potius
esse suadet: q̃ pertinent ad spũaleꝫ patreꝫ.
¶ Quinta ꝯclõ est: ꝙ mens humana q̃ priꝰ
errauerat ꝑ nãlia ꝑ gr̃aꝫ dirigitur ad suuꝫ finẽ
Ratio est. Quia vnũquodqꝫ ordinatum in fi-
nem potens oberrare: indiget aliquo atracti/
uo. Sed homo ordinatus est in suam beatitu
dinem: ⁊ quandiu est in statu vie potest erra-
re. Ergo indiget aliquo directore. s. gratia.
Qꝺ hõ possit oberrare pꝫ: qꝛ patiebaꝫ intelle-
ctus defectũ in subtractiõeꝫ luminis: vt ab ipo
veritas non ꝯprehenderetur. Ro. p̊. Obscu-
ratum est insipiens cor eorum. Sed qꝛ homo
non intelligit nisi per abstractionẽ a sensibus:
Hoc autem delectatio ipsum obnubilat. Ta
lis auteꝫ obnubilatio ab intellectu per gratiaꝫ
remoratur que habet ipsuꝫ illuminare: Unde
sicut radijs solis athomi apparent. Ita i pre-
sentia gratie apparent minima peccatorum.
Et hoc est quod dicit. Et descendit cum illis ⁊
venit nazaret. Innuens ꝙ ratio ⁊ volunas: q̃
prius errauerunt amisso puero: scilicet gratia.
iam non errãt: quando puer cum eis est: idest
gratia. Sed cum eo venerunt a templo in na
zareth: idest ꝺ vita ꝯtẽplatiua ad actiuã in cuiꝰ

opibus ē spes vite. Sicut i flore spes fructus.
¶ Sexta cōclusio est: ꝙ deus per gratiā suaꝫ
subdit se voluntatem suā amplexantibus. Ra
tio huius est: quia ſm Tullium hoc exigit ve/
ra amicitia: idem velle: idem facere: idem pati
Cum igitur deus perfecta amicitia coniungat̄
bonis. Ideo ꝯparet eorum voluntati. Psal.
Voluntatem timentium se faciet. Et hoc est ꝙ
dicit. Et erat subditus illis. Puer. n. xp̄s lꝫ
maior esset illis inquantuꝫ deus: tamen subdi
tus erat illis. Sic ⁊ gr̄a lꝫ longe maior sit bo/
nis nature ⁊ fortune: tamen subdita est illis ꝗ̄ꝫ
tum ad custodiam. In potestatem enim liberi
arbitrij est habitā gr̄aꝫ ꝯseruare vel amittere.
¶ Septima ꝯclusio est: ꝙ mēs humana q̄ fu
it ceca: q̄ innitebatur humanis rōnibus: nūc
gratia sibi assistente in oībus dirigitur: ⁊ in su
um finē ordiatur: est ideo insistēdus sibi circa
eam modo sollicitior: ⁊ hoc ē qḋ dicitur. Ma
ter sua seruabat verba hec: ipsam significando
voluntatem. Quia sicut per voluntatem am/
mittitur gratia ita etiā conseruatur. Ratio est
q̄ gratia quos inhabitat triplici dotat profectu
¶ Primus est sapientie. Nam primus gra/
dus inter dona ascendendo est timor: vltim⁹
vero est sapientia: quia initiuꝫ sapię est timor.
¶ Secundus est perseuerantie: que proprie
potest dici etas virtutum: qḋ notatur ibi. Eta
tę. Matth. 10. Qui perseuerauerit vsqꝫ in fi/
nem ⁊c. ¶ Tertius ē gratiositate qua aliquis
deo efficit̄ accept⁹. Prouer. 10. Mulier gra
tiosa inuenit gratiam. Conuenienter autem di
citur. Apud deum ⁊ hoīes: quia in operibus
gratie principaliter querenda est gloria dei: ⁊
edifiatio ꝓximi. Matt. 5. Luceat lux vestra.

¶ Dominica scd̄a. Sermo de euang°. 27.

Habentes do
nationes ſm gratiaꝫ: que da
ta est nobis. Ro. 12. Scd̄m
ꝙ dicit apostolus. Que a do
sunt ordinanda sunt. In hoc
autem ordo ꝯsistit reꝝ. q̄ quedā per alia in deū
reducuntur ſꝫ Dyo. in celesti ierarchia. Cuꝫ
ergo gr̄a ad hoc ordinet̄: vt homo reducatur i
deum ordine quodā. Hic agitur: vt. s. quedā
ꝑ alios in deū reducat̄. Scd̄m ergo h̄ est du/
plex gr̄a. ¶ Una qdeꝫ per quā vere hō d̄o cō
iungitur: q̄ vocatur gratia gratum faciens.

¶ Alia vero est ꝑ quaꝫ vnus alteri coopatur
ad hoc ꝙ ad deuꝫ reducatur. Huius aūt donū
vocatur gr̄a gratis data: q̄ sup facultatem na/
ture: ⁊ supra merituꝫ ꝑsone hoī ꝯcedetur. Sꝫ
q̄ nō datur ad hoc ꝙ hō per eaꝫ iustificet̄: sed
potius ad iustificationeꝫ alteri⁹ coopetur. Iō
vocat̄ gr̄a gratis data. De pᵃ gratia tractatū
est in p̄cedenti epl̄a: sed de alia nūc restat ptra/
ctanduꝫ cū dr̄. Hn̄tes donatiōes ⁊c. vbi in ge
nerali circa totū sunt tres conclusiones.
¶ Prima ꝯcl̄o est: ꝙ gr̄a gratis data ad hoc
datur: vt hō alteri coopetur: vt reducat̄ ad deū
Hō aūt ad hoc opari nō potest iterius mouē/
do. Hoc. n. solius dei est: sed solū exterius do
cēdo ⁊ ꝑsuadēdo. Et iō gratia gratis data ista
sub se ꝯtinet: q̄bus hō indiget: vt alteꝝ instru/
at in rebus diuinis que sunt supra rationem.
¶ Scd̄a ꝯcl̄o est: ꝙ q̄ hec gr̄a sub se ꝯtinet: q
bus hō indiget vt alteri coopetur ip̄ꝫ reducen
do in deum: opꝫ ꝙ effectus huius gr̄e plurifi/
cetur ad sufficientiaꝫ indigētis. Ratio ē. Naꝫ
cum p̄muꝫ principiuꝫ reparatuꝫ per summam
libertatem non tm̄ det gratiam ad certificandū
contra obliquitates vitiorum per habitus vir/
tutum: verum etiaꝫ ad expediendū contra ipe
dimenta reliquarum infirmitatum per habit⁹
donorum. Ideo plurificari debent dona gra/
tuita: ſm qḋ necessarium est ad expeditionis
sufficientiā. ¶ Et nō ſm glosaꝫ. pᵃ. cori. 12.
ꝙ differt munus ⁊ muneris vsus: que etiam
dicuntur munera. Nam in omnibus munus
vnum est: scilicet spiritus sanctus qui deus est
⁊ datus est nobis: sed diuersi sunt vsus eius
ad quos datus est: in quibus ⁊ ipse datus ostē
ditur. Et h̄ est ꝙ dicit. Habētes donationes
ſm gr̄aꝫ que data est nobis. q. d. q̄ ita sumus
alter alteri⁹ mēbra iuiceꝫ subministrādo. Ad
hoc aūt sumus donatiōes hn̄tes. s. differentes
ſꝫ gr̄aꝫ: ergo in differentibus donis hic agit̄:
vt alter sit alterius membrum.
¶ Tertia ꝯclusio est: quia etiam vt ait apl̄us.
pᵃ. corinth. 12. Diuisiōes gratiaꝝ sunt ꝙ gra
tia gratis data in effectus amplificatur: q etiaꝫ
in quolibet possidente moraliter possunt specu
lari. ¶ Primus est prudentia spiritus. Naꝫ
vt sic ſm Aug. Prudentia est amor bene di/
scernens ea quibus adiuuatur ad deum in de
um ab hijs quibus impediri potest. Ex quo
elicit̄ ꝙ nō soluꝫ est lumē illuminās itellectū:
sꝫ ēt calefacit affectū. Nō solum. n. ostendit ꝙ
qn̄ ⁊ qualiter sit agendū: sed etiaꝫ mouet volū/

tatem: vt appetat bonum post iudicium vel
fugiat malum. Unde prudentia non relinqui
tur in aliquo: nisi qui prudenter se habuit: diu
prudenter intelligendo: volendo: ⁊ agendo.
¶ Et nota ꝙ īter cetera officia prudentie duo
sunt nobis maxime necessaria expedienda.
¶ Primuz est ꝙ rōnem inestigantem dirigit
dum eā in alijs alia ꝯuicere facit: vt ex pñtibꝰ
futura: vñ Seneca: Si prudēs esse cupis in
futuꝝ ꝓspectum intēde: Et hoc intelligitur ꝑ
ꝓphetiaȝ cuȝ dr̄. Siue hñtes ꝓphetiam. i. re/
uelationē futuroꝝ: vel quorūlibet occultorum
Est eniȝ ꝓphia de pñtibus ⁊ futuris. Unde
bene prudens est ꝓpħa ex pñtibus sceleribus
futuram vindictam iminere sciens ꝯuincere.
¶ Scōm est insidias p̄cauere. vnde Augu.
Prudentia est in precauendis insidijs: ⁊ ipsa
etiaȝ in bello spirituali triumphat. Habet eni
serpens quinqȝ astutias: quibus prudētia san
ctoruȝ assimilari dȝ. ¶ Priᵃ est ꝙ caput suuȝ
sūme custodit: pro eo cetera membra exponen
do: qꝛ vita eius in eo est. Sic sancti ꝓ xp̄o qui
est caput eorum se ⁊ sua exponere non timent
vnde Phi. 3. Que mihi fuerūt lucra hec arbi
tratus sum ꝓpter christum detrimenta.
¶ Scđa est ꝙ se in arcto foramine ponit: vbi
pellem vetereȝ deponit ad qđ duo exiguntur.
.s. foramis angustia: ⁊ stabilitas foraminis:
sic pellē veteris ꝯsuetudis đponit qs in arcto
claustro dūmodo habeat propositi firmitatem
¶ Tertia est ꝙ vnaȝ aureȝ terra obstrauit: ⁊
aliam cauda ne vocem incantatoris audiat. sic
viri sancti aurē suam obstruūt memoria mor/
tis: ⁊ aliam ꝯsideratiōe proprie fragilitatis ne
suggestioni acquiescant. ¶ Quarta est ꝙ cal/
caneis mulieris insidiatur. Sic sancti viri tem
ptantur ab eo: ⁊ insidiant̄ illis vt fruantur ope
ribus carnis. vnde Aug. Delicie carnis: hic
non sanant ⁊ in futuro dānant: vbicunqȝ ca/
ro querit refectionem inuenit defectionem.
¶ Quinta est propter inimicitias quas habet
cum hoīe habitat in deserto vel latet sub spinis
vel herbis: sic viri sancti agnoscentes inimi/
citias: quas hȝ mundus cū eis fugiunt euȝ. I.
Johis. 3. Nolite mirari si odit nos mundus:
Ideo dic̄. ꝭȝ rōnem fidei. i. ſm ꝙ exigit fides
coꝝ. Et nō in numeratiōe grāꝝ ꝓpħa icipit:
que est prima ꝓbatio ꝙ fides in ea sit rationa/
bilis: quia spiritui non est credendū. Sed est
videndum vtruȝ ex deo sit: insidijs precauen
do. ¶ Scđȝ est fidelitas ministratiōis. Du/
plices sunt dispensatores ministerioꝝ dei: scili
cet boni ⁊ mali ſm Aug. Et ideo ꝯsulendum
est vt quis officium sibi inuictum fidel'r exeq̄/
tur: qꝛ totum omissuȝ ⁊ neglectuȝ diuinis ocu
lis: patet. Et redder vnicuiqȝ ꝭȝ opera sua. vn
de xp̄s. Quā putas est fidelis dispēsator ⁊ pru
dens quem ꝯstituit dñs super familiam suaȝ.
vnde dicit. Siue ministerium in ministran/
do. s. Ut fideles inueniamur cum pauci sint.
tum ꝓpter torporem: tum pp laborem non re
spicientes mercedem: dicente dño. Voca ope
rarios. s. dei: cuius adiutores sumus: qꝛ bona
que condidit nobis ad dispensandū ꝯmisit.
¶ Tertium est salubris informatio. Nam in
ter oīa alia que potest exercere vir perfectus in
hac vita maxime meritorium est alios docere
cum hoc regrat in predicatore dulcedinem di/
uine ꝯtemplationis: que spiritual'r hauriat qđ
alijs proponat. Requirit etiam strenuitatem
actionis verbo ⁊ facto: vt eius predicatio sit ef
ficax ⁊ virtuosa. vnde Grego. super Ezechie
lem. Uiri perfecti bona celestia que cōtempla/
ri poterunt fratribus enunciant: eorumqȝ ani
mos ī amore ⁊ timore caritatis accēdūt. Hijs
enim pro mercede laboris promittit̄ vita eter/
na dicente domino. Qui venit mercedem ac/
cipiet: ⁊ congregat fructum in vitam eternaȝ:
Unde dicit. Siue qui docet: idest qui habet
gratiam docendi sit membrum alterius in do
ctrina: scilicet alios docēdo. 1ᵃ. thi. 4°. Atten
de tibi doctrine. ¶ Quartū est spiritualis ex/
hortatio hec includit in se fraternam correctio/
nem que ordinatur ad emēdationem deliquē/
tis cum sit actus caritatis. Ratio est. Nam re
mouere malum alicuius. ⁊ eius bonum procu
rare sunt eiusdem rationis. Fratris enim pro
mouere bonum pertinet ad caritatem per quā
volumus ⁊ operamur bonum amico: ⁊ ꝑ quā
etiam repellimus malum fratris: scilicet pecca
tum cuius remotio magis pertinet ad caritatē
quā etiam remotio exterioris damni vel cuius
cunqȝ nocumenti. vnde Bernar. Arguere ⁊
alium aliquando necesse est. Ferueat ergo in
nobis amor iustitie ⁊ odium iniquitatis. Hec
autem correctio fraterna confert stabilitateȝ bo
ni propositi: ⁊ desiderium in melius proficien
di: Unde post talem correctionem necesse est:
vt correctus non frangatur indignatione re/
uerentes ad consueta. Et ideo necessarium
est stabilitatis propositū ꝭȝ doctores. vñ dicit:
q exhortat̄ in exhortatiōe. i. q hȝ grāȝ exortādi

correctione fraterna stabilitat eum in omni bo
no ꝓposito: sicut mēbꝛuꝫ alterius: 1ª. thess. 5.
Cōsolamini ⁊ edificate alterutꝝ. ¶ Quitūꝫ ē
elemosinaꝝ largitio. Naꝫ elemosina ordinat
ad subueniendūꝫ necessitatibus proximorum
quos debemus diligere non solum verbo: sed
opere ſꝫ illud Johis. 3. Nō diligamus ver/
bo: neqꝫ lingua: sed opere ⁊ veritate. Ad hoc
qd̄ velimus ⁊ operemur bonū alicuius requi
ritur ꝙ ei⁹ necessitati subueniam⁹ qd̄ fit ꝑ ele
mosinaꝝ largitioneꝫ. Elemosinaꝝ largitio dꝫ
fieri ſm diuersos defectus ꝓximoꝝ suorum:
quoꝝ quedaꝫ sunt ex parte aīe ad quos ordinā
tur elemosine spūales: Sunt. n. septeꝫ ſꝫ ver
sus. Consule: castiga: solare: remitte: fer: ora.
Simil'r corporales sunt septeꝫ ſꝫ versus. Ui
sito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: condo.
Istis. n. elemosinis debemus subuenire ne/
cessitatibus ꝓximoꝝ: sic deuꝫ honorabimus.
Prouer. 9. Honorat aūt deū qui miſeꝛ pau/
peribus. vnde addit dicēs. Qui tribuit in sim
plicitate. s. elemosinas. Non in duplicitate. s.
pm̄tis glorie future: sed in simplici intentione:
scilicet vite eterne tribuat: Ut nō sciat sinistra
tua quid faciat dextera tua. Mat. 6. ¶ Sextū
est solicitudo ꝓsidentie. Hec aūt ꝑtinet ad pre
latos. s. vt exerceant actus iustitie: cui lꝫ ſꝫ su/
um demeritū ꝯpensando. Nā in actiōibus iu
stitie non solū ꝓcuratur bonū cōe ꝑ cōmonitio
nē fratris: sed etiā interdū ꝑ punitioneꝫ. Hoc
aūt ꝑtinet ad prelatos: vt. s. ipsi delinquentes
puniant: ⁊ aliqn̄ a peccato timentes desistant.
vnde ꝑlati non soluꝫ hn̄t monere: sed etiā pu/
nire. vnde dicit. Qui ꝑest: vt prelatus presit:
scilicet in solicitudine. s. vt soliciter agat: ⁊ insit
mēbruꝫ alteri⁹: vt Paulus. 2ª. cori. 9. Pre/
ter ea q̄ extrinsecus sunt: Instātia mea quotti
diana. Solicitudo oīuꝫ ecclīaꝝ. ¶ Septimū
est caritatiua ꝯpassio. Hec aūt ꝯsitit in subue/
niendo necessitatibus ꝓximoꝝ: ipse vero ꝯpa/
titur: ꝙ doloreꝫ alterius vt suū sentit. Iheron.
Uult te d̄s alterius angustias vt tuas sentire.
Et qūo tibi in tali tribulatiōe si esses subueni/
ri desiderares: ita ⁊ tu alteri subuenias ꝓpter
deū: Mēbra. n. corporis adinuicē doloribus
cōdolent. Cū ergo sumus vnū corpus in xp̄o
debemus inuicē ꝯpati: alias nō ꝑtinemus ad
corpus xp̄i: sed sumus q̄si membꝝ abscissum
a corpore qd̄ doloreꝫ non sentit: sicut pꝫ de op/
pressoribus paupeꝝ: vnde addit. Qui misere
tur in hylaritate. i. grām miserendi ⁊ ꝯpatiēdi

habet alijs. s. oppressis ⁊ indigentibus: hoc fa
ciat in hylaritate. i. leto aīo subueniāt. vnde iu
dicium sine miſicordia fiet illi: ꝙ nō facit mise/
ricordiaꝫ. Miſicordia hec est multiplex. s. pec
cāti ignoscere ⁊ opꝑsso subuenire. ¶ Octauū
est vera dilectio: Huic. n. adoptamur in filios
dei. Ro. 8. Nō accepistis spm̄ seruitutis: sed
spiritū adoptiōis filioꝝ. Ratio est. Nam pro
priū filioꝝ est adiplere ꝑceptuꝫ patris: caritas
auteꝫ facit ꝑcepta dei adiplere: ergo causat ī no
bis adoptioneꝫ filioꝝ dei. vnde. 1ª. thi. 1. Ca
ritas est finis ꝑcepti. de corde puro: ꝯsciētia
bona: ⁊ fide non ficta: glosa. Caritas est finis
ꝯsumationis nō ꝯsumptiōis: Plenitudo enīꝫ
legis est dilectio. Ro. 13. Ueꝝ est quo ad mo
duꝫ agendi: nō quo ad substātiaꝫ operis. Ip̄a
enim sine ops̄bus est sufficiēs: sꝫ op̄a sine cari
tate deficiunt in merēdo ſm Augu. vnde ait
Dilectio sine simulatiōe. q. d. Preter ꝑdicta
sit ēt in vobis dilectio qua diuersa dona vniū
tur. Sed sine simulatiōe ⁊ non ficta sed vera.
ꝑ̊. Johis. 3. Filioli mei nō diligam⁹ verbo:
neqꝫ lingua: sꝫ ope ⁊ veritate: ⁊ sic erit: alter al
terius membꝝ. ¶ Nonū est odire malum in
alio. vn̄ lꝫ in hoīe sint duo. s. humanitas: que
ē ad imaginem dei facta: ⁊ iniqtas ista semper
est odienda. Sꝫ qꝛ sunt aliqn̄ odiendi mali ꝑꝑ
eoꝝ maliciam: vel ꝓximoꝝ depressionem.
¶ Item hoc sciendū est ꝙ euenire solet: vt nō
amissa caritate: ⁊ inimici nos ruina letificet ⁊
rursum eius gloria sine inuidie culpa contri/
stet. Cū ⁊ ruente eo quosdam bene erigi credi
mus: ⁊ ꝓficiente ipso plures quoqꝫ iniuste op
primi formidamus. Qua in re menteꝫ nostrā
nec eius iam defectus erigit: nec ei⁹ ꝓfect⁹ ad/
dicit: si recta nostra cogitatio nō ī ipso sꝫ d̄ ipso
cōtra aīos accēdit. Sed qꝛ sepe fallimur ī hoc
odio: vt odiamus ꝑsonaꝫ ꝓ culpa: nec moduꝫ
tenemus in odiendo maliciam suam: non per
sonam. Ideo tenendū est discretionis examē
ne cum nostra odia exequimur: fallamur sub
specie aliene vtilitatis. Si aūt de inimici mor
te omnino gaudendum esset p̄salmista non di
ceret. Letabitur iustus cum viderit vindictaꝫ:
⁊ hoc est qd̄ dicit. Odientes malum: scilicet si
cut in proximo adherentes bono. vt nec dile/
ctio amici faciat maluꝫ amare: nec malum: bo
num dimittere. Psalmista. Qui diligit iniq
tatem odit animam suam. ¶ Decimum ē fra
terna concordia: discordia concordie contrarie
opponitur. Nam concordia ex caritate causa/

tur in quantu; scilicet caritas multorum corda
coniungit in aliquod vnum qđ est principium
ꝛ quoddam diuinum: secũdario aũt bonum ꝓ
ximi: discordia vnitatem dissoluit: Ipsa enim
importat quandam disgregationem: qua pro/
ueniunt genere que sunt omnium bonoꝝ dis-
sipatio. Et ideo per viam discordie non sequi
mur xp̃m: sed per concordiaz: Ideo sequitur.
Caritatem fraternitatis inuicem habentes: id
est ꝙ fratres caritatez habeant inter se diligen
tes: qđ deo placet: scilicet cõcordia fratꝝ. Pꝫ
prouerbioꝝ. 6. Vnũ est mututas dilectionis
ad quã quinqꝫ conurrunt. ¶ Primũ est cari
tatiua dilectio: vt qlibet aliũ diligat ope ꝛ veri
tate. ¶ Scđm est vnanimis ꝯsensio. Psal.
Ambulauimus in domo đi cũ consensu. Idẽ
Ecce qꝫ bonum ꝛc. ¶ Tertiuz est mutua sub
leuatio: ꝛ nociui mutua replexio: ꝛ adiutorij
prõpta collatio. Eccl'. 4. Meliꝰ est eẽ tres san
cti qꝫ vnuz: habent eniz emolumentuz sue socie
tatis. Si vnus ceciderit ab alio fulcietur. Et
ideo dicitur. Ueh soli. ¶ Quartuz est mutua
veneratio ꝛ superiorum inferiorumqꝫ purifi/
catio. Ro. 13. Honore inuicẽ preuenientes.
¶ Quintuz est pia compassio: ꝛ mutua infir/
mitatum: moꝝ: corporũqꝫ substentatio. Unde
Aug. Nihil sic probat amicũ sicut oneris sup
portatio: Et iđ dr̃. 1a. cor. 20. Si fuerimꝰ socij
passionũ: erimꝰ ꝛ ꝯsolationum. Et hoc est qđ
dicit. Honore. s. suis ꝑuenientes. i. reuerẽtia
aliqua. 1a. Petri. 2o. Omnes honorate. s. in
qualibet reuerentia: aliter non esset fraternus
amor. ¶ 12m est solicitudo i spiritualibus: vn
de lꝫ solicitudo in tẽporalibus quandoqꝫ sit li
cita. s. cum quis solicitudinem adhibet ad pro
curanduz negocia pauperum in opibus mise
ricordie: quia vt sic ordinatur ad finez caritatis
vel etiaz inquantũ temporalibus vtatur ad ne
cessitatez: non vt in eis finez constituat: ꝛ sup/
flue circa ea solicitetur: tamen principaliter so
licitudo debet esse de spiritualibus bonis spe/
rantes ꝙ etiam temporalia nobis prouenient
ad necessitatem si fecerimus quod debemus.
Vnde dicit. Solicitudine non pigri: idest so
licitudine in corde: non pigri in opere: ꝛ hoc i
spiritualibus. vnde Ihere. Maledictus ho/
mo qui opus dei fecerit negligenter: qꝛ piger
in conuersatione anima sine spe est. ¶ 13m. ẽ
feruor spiritus: qꝛ ꝭm Aug. Spiritus ẽ ignis
quo feruet caritas que diffunditur in cordibꝰ
nostris per spiritum sanctum; cui feruori con/
trarium est quod dicit dominus. Refrigescet
caritas multorum. De igne dominus dixit.
Ignem veni mittere in terram. ¶ Et nota ꝙ
spiritus sanct. gratia dicitur ignis propter qn
que. ¶ Primo quia ignis est illuminatiuus:
Sicut enim lux tenebras expellit: sic gratia spi
ritus sancti eorum ignorantiam que sunt ad sa
lutem necessaria. Psalmista. Et ignem vt lu/
ceret eis per noctem: Et hoc contra ignoran/
tiam agendoꝝ. ¶ Secũdo quia liquefactiuus
metalla: quia metalla quantumcunqꝫ dura liq̃
facit: vt sint obedientia artificis voluntati: Sic
gratia: scilicet corda superboruz obedire facit
diuine voluntati: vt patet de paulo dicente.
Quid me vis facere? ¶ Tertio quia ignis est
actiuus: sic gratia spiritus sancti non permit/
tit eum in quo est ociosum. Sed ipsum bonis
operibus facit esse occupatum: vnde sapientie
octauo dicitur: ꝙ est amans bonum actum.
¶ Quarto est inflatiuus ꝛ purgatiuus: pro/
pter ꝙ in veteri testamento preceptum fuit: ꝙ
omne qđ posset transire per flãmas: igne pur
garetur. Numeri. 31. Sic anima contamina
ta per peccatum: per ardorem caritatis purga/
tur. 1a. Petri. 4. Caritas operit multitudinẽ
peccatorum. ¶ Quinto est ostensiuus: sem/
per enim ad alta ascendit: ꝛ gratia spiritus san
cti agit in eo in quo est vt omnia faciat pro eter
nis: bene dicit. Spiritu feruentes: idest igne
caritatis. Apocali. tertio. Utinam frigidus es
ses aut calidus ꝛc. ¶ 14m. est super omnia đo
seruire. Nã seruitus dei est maxime dignita/
tis: quia subijciens se diuine voluntati appro/
pinquat ad deum: quia est immediatus execu/
tor omnium que pertinent ad cultum dei. Nã
suus relatiue dicitur ad dñm. Et ideo debet
sibi in perfectione proportionari. Cum ergo
perfectiones in dño exaltent euz super alios.
Ideo đs vult subiectũ sibi nõ solũ ꝑficere: sꝫ ẽt
dignitate alijs ꝓferre. vñ dicit. Dño ꝭuiẽtes:
qꝛ qđ ꝓximo ipẽditis credite vos ipẽdere đo.
¶ 15m. est confidentia de deo: que est spes.
Nam spes est certa expectatio future beatitudi
nis proueniens ex dei gratia/ ꝛ ex meritis pre
cedentibus. Unde vbi est expectatio spei: ibi
duo sunt: scilicet intentio animi ad futuraz be/
atitudinem: ꝛ permanentia in deo. Iohis. 13.
Manete in me: ꝛ ego i vobis. Qui a deo per
peccatum recedit non habet expectationez que
ad spem requiritur. Hec enim reddit nos se/
curos de promissiõe: Psal. In deo speraui.

Et ideo dicit. Spe gaudentes: vt. s. propter
dona predicta speretis eterna cuꝫ gaudio. Cer
ti eni de futuris gaudēt: qꝛ sperant rectissime
se accepturos. Phi. 9. Gaudete i dño semp.
¶ 16m ē patiētia. Nā patientia est virtus ꝯtu
meliarum ⁊ omnis aduersitatis impetꝰ equa-
nimiter portans. vnde dicit. Sitis patiētes:
scilicet in tribulatione. s. ex confidentia spei.
Hebr. 10. Patientia vobis necessaria est.
¶ 17m. est deuota oratio. Nam oratio est re-
medium illis: qui vitiorū temptamentis estu
ant: vt quotiēs quolibet tangātur vitio: totiēs
se ad orationem subdant. Multuꝫ. n. necesse
habemus orare ⁊ clamare ad deuꝫ. Et ideo di
cit. Orationi insistentes: oratio impetrat patiē
tiaꝫ: Luce. 18. Semp orare ⁊ non deficere.
¶ 18m. est pauperibus in necessitatibus sub-
uenire. Nam elemosina que fit pauperibꝰ spi
ritu est deo multū grata: sicut si fieret sibi. Ta-
les sunt religiosi propter status perfectionem:
quia non solum relinquunt sua sed seipsos. vn
de Matth. Siquis vult venire post me abne
get ⁊c. Unde sicut christus fuit obediens pa-
tri vsqꝫ ad mortem: Sic pauper spiritu qui est
imitator christi debet abnegare propriam vo-
luntatem. vnde Ber. Qui relinquere dispo
nis omnia: te quoqꝫ inter relinquenda nume
rare memento. Unde xp̄s eos suos inimicos
vocat. Matt. 27. Quādiu. i. quanto tēpore fe
cistis: idest opa misericordie exhibuistis vni ex
hijs minimis: mihi fecistis. Et dicit meis: vt
specialiter innueret de pauperibus spiritu: ad
quos tendens manus dixerat supra duodeciꝫ
apostolos. Fratres mei sunt qui faciunt volū
tatem patris. Et ex quo videretur forsam ali-
cui ꝙ alijs pauperibus dare nō esset ita meri-
torium. Dicendū: ꝙ hoc intelligitur ꝫ specia
lem reputationē: qꝛ specialiter reputat sibi fa-
ctum ꝙ fit paupibus spiritu: tamē est omnibꝰ
dandum. Dicit. n. minoribus: glosa. Mino
nores non sunt ꝯtēnendi iuuari post maiores
Actiui igitur iuuant contemplatiuos: secula-
res: religiosos: sed non solū oratione: sed ⁊ tē
poraliū ministratione. vnde ⁊ dicit. Necessita
tibus sanctorꝫ ꝯmunicantes. s. penurijs: ꝯmo
rantiū. Inter nos communicātes bona nr̄a.
¶ 19m. est tenere hospitalitatē. Hāc. n. tenē-
tes merent in eterno habitaclo hospitari. Rō
est: qꝛ est actus misicordie q ēt meretur a deo
misereri. Nā hospitatio est actus quo subueni
tur indigēti habitaculū prestādo ex ꝯpassione
propter dñꝫ: sed hoc pertinet ad misericordiāꝫ
scilicet vt paupeꝫ qs hospitē recipiat: sed qꝛ mi
sericordia est effectꝰ caritatis: ex ꝯñti hospita-
litas ē actus caritatis mediāte misicordia. vñ
q recipit paupes ad hospitiū deuꝫ recipit: ⁊ me
rebitur in celo hospitari. vnde dr̄. Sitis etiaꝫ
hospitalitatē sectantes. s. respectu trāseuntium
paupeꝝ. Sectantes. q. d. assidue: ponit enim
verbuꝫ frequentatiuuꝫ: vt notet affectum ho-
spitandi: ne frequētia hospituꝫ fiat onerosa. 1.
Pe. 4. Hospitales inuicem sine murmura-
tione. ¶ 20m. est virtuositas siue boni opta-
tio: que est quedaꝫ spiritualis benedictio: qua
bendicentur illi qui multiplicantur virtutibus
⁊ firmantur. Talis autem benedictio nihil ali
ud est: qꝫ quedam singularis ⁊ gratiosa ado-
ptio in filium regni ⁊ eterne hereditatis: scili-
cet virtuose operanti. Sicut enim antiqui pa-
tres solent benedicere filios: scilicet ad haben-
dum bona temporalia. Patet de Isaac gene.
27. Sic deus pater benedixit filios gratie i bo
nis spiritualibus per gratiaꝫ eis assistendo: ad
ephe. primo. Benedixit nos omni benedicti-
one spirituali. Uirtuosis eniꝫ optare debemꝰ
eterna: sed qꝛ nō sufficit diligere. i. optare bo-
nū amicis in deo: nisi ēt optemus bonū gratie
imitis pp deū. Hinc dicit. Benedicite perse-
quentibus vos. i. bona eis orate: p hoc remo-
uet ea a ꝯsuetudine ꝯmuni: ne irato aio incita
ti vt prius facile maledicāt: sed magis victa ira
concite benedicant: vt laudetur disciplina do-
minica. Et nolite maledicere: idest benedictio
vestra sit sine admixtione amaritudinis: quia
optanda sunt eis bona hinc ⁊ patrie: siue bona
corporis ⁊ anime. ¶ 21m est spiritualis cōgra
tulatio ⁊ cōpassio. Hij. n. duo sunt effectus ca
ritatis. Nam ex amore procedit gaudiuꝫ ⁊ tri
stitia: sed contrario modo. Gaudium eniꝫ ex
amore causatur: vel propter p̄ntiam boni ama
ti: vel etiā ꝓpter hoc ꝙ ipsi bono amato ꝓpriū
bonū inest ⁊ ꝯseruatur: ⁊ ꝫm hoc maxime ꝑti
net ad amoreꝫ beniuolētie ꝑ quē aliqs gaudet
d amico prospe se habente: ⁊ si sit absens. vn
de dicit. Gaudere cū gaudentibꝰ ꝯgratulādo
. s. cū eis. Luce. 15. Cōgratulamini mihi oēs:
Sed e cōtrario modo ex amore: seqtur tristitia
vel ꝓpter absentiam amati: vel ꝓpter illaꝫ cui
volumus bonum si suo bono ꝑuatur: vel ali-
quo malo deprimitur. Sed qꝛ fletus proximi
non est nisi de aliquo malo. Omne autē ma-
lum importat defectū ꝑticipatōis summi boni

Et ideo intantum caritas facit condolere, pri/
mo: inq̃ʒtuz participatio diuini boni in eo im/
penditur. Hac aũt facit ꝯpassio. Et ideo dicit
Flete cum flentibus eoꝝ tristitie cõpatiendo.
¶ 22m est vnitas mentiuz. Et nota ẜm Bñ.
ꝙ vnitas btõꝝ est duplex. Vna est. n. que iu
stificatur: ⁊ h̃ est meritum. Et alia est que glo/
rificat: ⁊ hoc est p̃miuz. ¶ Prima est necessa
ria. Et ideo apl̃s ipsam nobis summa diligẽ/
tia obseruandã tradit: dicens. Solicıti serua/
re vnitatem spũs in vinculo pacis. Debet qs
ꝑfectus vnitatem habere ad seip̃m per integri
tatem: ad ꝓximum per ꝯformitatem. Omnis
qppe creatura dʒ suum p̃nm imitari. ¶ Cum
ergo deus noster sit vnus atqꝫ in seipso per/
fectus: nec vllo indigens: inest ei benignitas
erga nos: ⁊ amor ex beniuolẽtia in nos veni/
ens. Debemus et nos quisqꝫ sibi vnus eẽ ꝑ
integritatem virtutis. ⁊ vnus cum ꝓximis ꝑ
vinculum dilectõis. Sed hanc vnitatẽ ad ꝓ/
ximum hẽmus duobus modis. s. dum ⁊ nos
per dilectionem tendimus in altum: ⁊ alterius
quoqꝫ vicissim in nobis recipimus affectum.
Et h̃ est ꝙ dicit. Id ip̃m inuicem. s. humani
tatem: sentientes. s. vicissitudine dilectionis.
¶ 23m est nõ superbire. Naz superbia semꝑ
vult in altum ferri ⁊ nulli subijci. Ex hoc eniz
noĩatur suꝑbus: ꝙ aliquis per voluntatẽ ten/
dit super llud qđ est. Habet aũt hec recta ra/
tio: vt voluntas vniuscuiusqꝫ facit illud: quod
est ꝓportionatum sibi. Et ideo manifestũ est
ꝙ superbia importat aliquid: quod aduersat̃
recte rationi: q̷ facit hoiem eleuatum supra il/
lud: qđ est. Et inde est: ꝙ suꝑbus christũ a se
eijcit: q̷ nõ vult ei subijci. Et iõ a deo despici
tur. Psal. Deiecisti eos dum alleuarent̃. vn
de dicit. Non alta. q. d. sitis sapientes. i. pro
bonis ꝓmissis ꝯtra alios suꝑbientes. Psal.
Domine nõ est exaltatuz ⁊c. ¶ 24m est deuo
ta humiliatio. Per hanc enim virtutez homo
disponitur ad gratiam diuinam: ⁊ efficit̃ ferti/
lis: ⁊ fructuosus. Facit enim cor profundum
ad suscipiendum diuinũ donum. Et ideo de/
bet se humilem reputare. Deus eniz in corde
humili requiescit. vnde Aug⁹. libro ꝯfessionũ
O q̃ʒ excelsus es: ⁊ humiles corde sunt dom⁹
tue. Exempluz de beata virgine: que propter
profundissimam humilitatem recepit in se ver
bi dei sublimitatem.

¶ Dominica secunda post epyphaniam.
Sermo de euangalio.

Nuptie facte
sunt in cana galilee. Johs
scđo: ẜm ꝙ dicit Augusti.
Factus est deus homo: vt
fieret deus. Quia natus ẽ
in tẽporis volubilitate: vt
nos ꝑducat ad patris eternitatẽ. Qđ fit ex ꝑte
hois se disponentis per quandã spũalez rege/
nerationem: vt postposita vita peccati: actib⁹
beatificis deo vniat̃. Moral̃r tractatuz est de
nostra spũali regeneratione: vt patuit in chri/
sti natiuitate: circõcisione: ⁊ apparitõe. In pre
senti euangelio moral̃r in nuptiaꝝ celebratiõe
ostendit̃ quõ actibus beatificis deo vniamur.
Quãuis. n. ista vnio nõ sit tãta: q̃ʒta est vnio
ypostatica. Tamen est aliqua sĩlitudo: q̷ ꝑ il/
lam istius possibilitas est ostensa. vnde occur
runt quatuor considerationes.

Prima ꝯsideratio.

Circa p̃mam consideratiõnẽ: que est
de nuptiar̃uz celebratione: vbi⁹ sunt
quinque conclusiones.
¶ Prima ꝯcl̃o est: ꝙ per huiusmõi nuptias
intelligimus ꝯuersionez. Nam sicut inter nu
bentes est ꝯiunctio indiuidua: ꝯsuetudinez vi
te retinens: q̷ hac intentõe ꝯiungi debent: vt
perpetuo simul maneant. Sic etiã pctõr con/
uertens se ad deum ꝑ peccati displicentiaz: dʒ
ei inseparabil̃r ꝯiũgi: q̷ vera ꝯuersio est a bo
no ꝯmutabili ad bonum incõmutabile: tota ⁊
ꝑfecta mentis applicatio. Sic aũt ꝯuertendo
ad dñm: ipse ad nos ꝯuertitur per dilationem
vnde Zacha. Conuertimini ad me: ⁊ ego con
uertar ad vos. Et fiunt uere nuptie per mutu
um ꝯsensum nubentium vtriusqꝫ.
¶ Scđa ꝯcl̃o est: ꝙ in hac desponsatione tria
occurrunt. s. fides ẜm viã moris: confessio: ⁊
satisfactio. Osee. 2. Desponsabo te mihi in fi
de: sponsabo te mihi in iudicio ⁊ iustitia: ⁊ in
misericorda ⁊ miserationibus ⁊c. ¶ Primo
fit in fide per contritionẽ: quãdo pctõr cogno/
scit se offendisse: ⁊ suppliciũ eternuz meruisse.
⁊ felicitatem amisisse. Sperat tamen veniam
per ꝯtritionem: ⁊ sic annulo fidei subaratur.
¶ Scđo fit in ꝯfessioue: ⁊ tunc quasi in facie
eccl̃ie ducitur: per absolutionẽ benedicitur: ⁊
fit hoc in iudicio ⁊ iustitia per discretionẽ ⁊ ca

stigationem sui: ⁊ in misericordia ⁊ miserationibus per subuentionez ꝓximi. ¶ Tertio fit in satisfactione: ⁊ tunc per spem glorie in spōsi thalamū introducit̃: sibi insepabil'r copulata. ¶ Tertia ↄcl'o est: ꝙ diuersi diuersimode conuertūtur ſm Isidoꝝ di. Nonnulli viri seculares elatione mentis tumentes: postq̄z cōuersi fuerint ad dn̄m: religiosa sequunt̃ obedientia christum. Qui vero celsitudine mundiali gloriabuntur: ipsaz elationē in studium humilitatis cōmutant. Quidaz sunt: qui iam secrete cōuersi sunt: quoꝝ ↄuersio q2 non ꝓcedit ad publicum apud estimationem humanaz quales fuerint: tales adhuc esse putantur: cum iaz in oculis dei surrexerunt. ¶ Item quidā adhuc iudicio humano stare cernunt̃: iam cuz in dei oculis ceciderunt. Multi aūt apud hoies reprobi putantur: ⁊ apud dn̄m electi sunt: ⁊ mlti apud hoies electi putantur: ⁊ apud deuz reprobi sunt. ¶ Nullus ergo putet se electū: ne forte iam reprobus sit apd dn̄m.

¶ Quarta ↄo est: ꝙ nouit ⁊ vere ↄuersus sustinebit mltos ↄflict9. Naz vitia an̄ ↄuersionē quasi pacē cū hoie hn̄t: qn̄ aūt expelluntur acriori ꝟtute consurgunt: fiunt aūt in conuerso q̄ peccatori prospera blandiebantur: atq3 recte fiunt conuerso acriora: que peccatori blanda extiterunt. Multos conflictus habet dei fuus ante conuersionē p̄cedit turba peccatoꝝ: post conuersionē sequit̃ turba temptationū. illa se objiciunt ne ad eaz ↄuertamur: ista se ingerūt ne deum videamus. Et in hijs nō frangaris: q2 deus nouit reprimere vitioꝝ aduersitates: succussione virtutū. vnde vtile est ↄuerso temptari vt a corpore negligentie solicitet̃ animus et ad virtutes se prepraret per exercitium.

¶ Quinta conclusio est ꝙ ad hanc ↄuersionē duo requiruntur. s. conuersi dispositio ⁊ gratie coopatio: q2 secūdū Augu. Qui te creauit sine te: nō te iustificabit sine te. ¶ Primo ergo reqrit̃ dispositio. Nam forma nunq̄z iprimitur nisi materia habilitet̃. ¶ Secūdo requiritur gratie cooperatio: ipsa eniz nō cogit: sed incitando habilitat volūtatez. Unde ad phili. p̊. Qui cepit in vobis opus bonū: ꝑficiet vsq3 in diem xp̄i iesu. vnde dr̄. Nuptie idest vnio peccatoꝝ ad deum ꝑ conuersionē. Facte sunt: ꝑ assistentiā diuine gratie. In chana galilee: qđ interpretat̃ zelus transmigrationis: zelus est amor in sponsam ꝓpriam: ibi fiunt nuptie qn̄ feruore dilectionis qui transmigrat̃ de vitijs ad ꝟtutes. Et ideo sequit̃ documentū: ꝙ remissa ↄuersio licet ↄcepta sit ab homine: nō tn̄ est a deo. Et ideo vitanda: q2 in p̄stinos reducit errores. Tepidus eniz ociosa verba: et vanas cogitationes: ⁊ noxias esse nō vidit: Qđ si a torpore mētis euigilauerit: que leuia putabat: ↄfestim quasi horrenda ꝑtimescit. ¶ Sz querit̃ q2 mūdus habet strenuos executores: sed timor dei languidos sectatores. Dicit̃ q2 labor qui nō ꝓ p̄senti sed ꝓ futura est remuneratione differt̃: et dū laboꝝ mercede nō statiz ↄsequunt̃: spe pene dissoluti languescūt. vnde magna coꝝ gloria p̄parat̃: qui bone conuersionis p̄ncipia augmento solidiori cōsumant.

Secunda consideratio.

SEcunda consideratio est de ↄuiuantū ↄditione. vbi nota ꝙ cōuiue erāt. ¶ Primo: iesus q interpretat̃ spes salutis. Ipsa. n. remouet tribulationez: vt pz in susanna. Dan. 13. que flēs suspexit ad celū Erat enim cor eius fiduciam habens in dn̄o ¶ Secundo erat ibi maria que interpretatur illuminatrix. Natura enim lucis est reꝝ turpium turpitudinem ꝓpalare. Unde turpitudo peccati sub delectatione occl'ta in lumine patet ¶ Tertio erat ibi petrus. idest cognitio de iustitie dei seueritate materie benignitate. Iudicis potestate: pene acerbitate: ⁊ mortis securitate. ¶ Quarto Andreas. i. decorus in vita ꝑ ornamenta virtutū. ¶ Quinto. Jacobus minor. i. supplātator venialiuz peccatoꝝ. ¶ Sexto. Jacobus maior. i. supator mortaliuz peccatoꝝ. ¶ Septimo. Johes i quo ē grā: ꝑ peccatuz nō pones obicē. ¶ Octauo Mathias idest paruus in reputatiōe sui meriti. ¶ Nono. Philiphus. i. amator supnoꝝ ꝑ despectū tēporalium: q2 nemo potest duobus seruire. ¶ Decimo. Thomas. i. geminus q2 habet geminā dilectionem. s. dei ⁊ ꝓximi. ¶ Undecimo. Barto. i. fili9 suspendētis aquas id ē reputantis aquas tribulatiōis ꝓ nihilo: quas substinuit ob amorē dei. ¶ Duodecimo. Symon. i. obediens monitioni dei. ¶ Decimo tertio. Judas. i. ↄfitēs dei vsq3 ad finem pseuerando. ¶ Decimoquarto architriclin9. i. discretio: que ſm Ber. omni virtuti ordinem ponit. vnde ſm eundē ipsa est mediatrix ⁊ auriga virtutum: ordinatrix affectuum: ⁊ moruz doctrix: ⁊ ↄsumatio perfectionis. Tolle hanc: ⁊ virtus vitium erit.

Tertia consideratio.

CIrca tertiam cōsiderationez: que est
de mirac̄l'i ordiatiōe sunt. 5. ꝯcl'ones
¶ Prima ꝯ° est ꝙ xp̄s has nuptias
adornauit miraculo ꝑꝑ duo. ¶ Pri°: vt etiaz
suā doctrinā confirmaret. Sicut. n. nāl'is do
ctrina declaratur ꝑ quedam nālia. Sic decuit
vt xp̄s suā doctrinā supnaturalē cōfirmaret ꝑ
miracula sup nām. ¶ Scd̄o vt suā potentiam
demōstraret: ꝛ ꝑ hoc ad fidē induceret. vnde
dixit. Si nō fecissez signa in vobis: que nemo
alius ante me fecit: non vtique crederetis.
¶ Scd̄a cōclusio est: ꝙ in his nuptijs mutatꝰ
aqua in vinū: sed nō ad plenū: q2 pax est quo
in p̄nti ꝯsolamur: ꝛ modicum pre illius amore
dulcedis magnitudie. Attn̄ si ꝑciperemꝰ illud
modicū: cū Petro diceremus. Faciaums hꝰ
tria tabernacula. Ber. Nōnunqȝ. n. dn̄e q̄si
clausis ocul' ad te ibiāti mitt' mihi i os cordis
qd̄ nō lz mihi scire qd fit: saporē quendā sētio.
dulcedinē a deo ꝯfortantē: q̄ si ꝑficeretꝰ nihil vl
tra q̄rerez. Sz certe hec rō errat: q2 hꝰ ꝯsolatio
vix ē modicꝰ gutta celestis dulcedis future:
¶ Tertia ꝯ° est: ꝙ lz huius ꝯuersiōis meritū
sit deo acceptū: qd̄ ꝑ vinū intelligitꝰ: tamē talis
acceptatio nō est a passiōe simpl'r inq̄ztum hō:
sed ꝑꝑ ꝯditionē ꝑsone: q̄ meruit. vnde lz pas/
sio xp̄i fuerit finita: ꝛ ꝓ nobis oībus sufficien/
ter satisfactoria: fuit īfinita tn̄ ꝑꝑ ꝯditionē ꝑso
ne. Nam si fuit puri hoīs: nō acceptasset deus
sed quia fuit etiam deus: quare ꝛc.
¶ Quarta ꝯcl'o est: ꝙ ꝑ sex ydrias ad purifi/
catione positas significētur mihi sex q̄ reqrun
tur ad remissionē peccati. s. duo ex parte remit
tentis: ꝛ duo ex parte illius cui fit remissio: ꝛ
duo ex parte eius ꝑ quod fit remissio. Ex ꝑte
remittētis sunt duo. s. mīscordia ꝛ iustitia. Et
ex parte eius cui fit remissio sunt duo. s. ꝓposi
tuz nō peccādi: ꝛ dolor peccati ꝯmissi: Ex par
te eius ꝑ qd̄ fit remissio sunt duo. s. fides eccle
sie: ꝛ gratia que datꝰ in sacramentis. Naz sicut
palestina carēs aq̄s: ad purificatiōez in ydrijs
aq̄s reſuabat: sic ad remissionē sex reqruntur
¶ Quita ꝯ° est: ꝙ he sex ydrie deformātur ꝑ
alia sex. Nā mīscordia deformatꝰ ꝑ desperati-
onez. Justitia ꝑ presumptionē. Propositum
penitēdi ꝑ obstinatiōez. Dolor peccati ꝑ īpeni
tentiā. Fides eccl'ie ꝑ īpugnantiā ꝟitatis agni
te. Gr̄a sacramētoꝝ ꝑ inuidētiaz fraterne gr̄e
Et dn̄tur lapidee ꝑꝑ irremissibilitatē. Ubi no
ta: ꝙ oē pctm̄ simpl'r est remissibile: q2 lz aliqs
peccaret aliquo modo cū intentiōe deliberata:
ꝙ nūquā peniteret: tāquam diu hō viuit potest
ab hac itentiōe recedere. Ideo simpl'r ē remis-
sible. est tn̄ irremissibile ꝭz qd ꝑꝑ tres causas.
¶ Prima est cā mouēs ad peccādum. Infir/
mitas. n. ꝛ ignorantia nate sunt pctm̄ excusare
i toto vel in ꝑte. Et q2 nō causant in volūtariū
simpl'r: iō ꝭz qd: ꝛ tunc pctm̄ remissibile dr̄ q2
hz i se vn̄ facile excusatꝰ: eo ꝙ ex casu excusāte ꝓ
cedit. Pctm̄. n. ex industria nō hz huiusmodi
rōnez excusātē: ꝛ ideo caret remissiōe. ¶ Se
cūda causa ē iclinatio ad pctm̄. s. qn̄ aliqs alicui
pctō vt fini adheret: nō pōt tali pctō, faciliter re
mediū adheberi. Quicūqȝ aūt ex electiōe pec/
cat ꝛ malicia. adheret malo ꝑꝑ se: igitꝰ peccatū
tale nō ē facil'r curabile. ¶ Ter^a cā est ꝑꝑ obie
ctū pcti. s. spūs sanctus. Est. n. ex hoc: ꝙ volū
tas aīe repellit illud: ꝑ qd̄ fit remissio peccatoꝝ
Sic igitur egritudo diceretꝰ incurabilis: que
faceret fastidiū medicine: ita ꝛ pctm̄ hoc dr̄ irre
missibile: q2 medicinā pctm̄ curās repellit. vel
aliter. Sex ydrie sunt sex oꝑa satisfactiōis: q/
bus purificatꝰ penitēs a sordibus. ¶ Primū
est mortificatio carnis. ¶ 2^m est assumptio ꝑe
grinatiōis. ¶ 3^m est largitio elemosinarum.
¶ 4^n ē iniuriaꝝ remissio. ¶ 5^m fr̄is ꝯuer/
sio. ¶ 6^m ꝯtinuatio orōnis. He ydrie capi-
unt metretas binas vel ternas: cuz exercitādo
nos in eis dolemꝰ: q2 peccauimꝰ in deū: in ꝓ/
ximū: ꝛ in nos metipsos.

Quarta consideratio.

CIrca quartaz ꝯsiderationē. Nota ꝙ
in hꝰ miraculo d̄s gl'iaz suaz manife/
stauit ꝛ fidē ampliauit. ¶ Primum
pz: q2 trāsmigrantibꝰ de vitijs ad virtutes: de
mūdo ad gl'iaz: d̄s manifestauit gl'iaz suā in si
gnis eternitatis. vn̄ dr̄. Hoc initiū signoꝝ fe/
cit iesus ꝛ manifestauit gl'iaz suaz. ¶ Naz in
primo signo d̄s est ꝑfecte beatꝰ: eo ꝙ itellectus
diuinꝰ p̄ntez habeat diuinā eēntiaz. Sil'r ꝛ vo
luntas. ¶ In 2° vult nos beneficare. ¶ In
3° signo d̄s manifestauit gl'iaz. i. p̄ntat essen/
tiaz suaz: vt speculū prelucidū in quo aīa oīa cō
tēplatur. In quo signo manifestauit gl'iaz suā
p̄sentando essentiaz suā: tanqȝ bonum in quo
aīa sūme qetatur: q2 quolibet bono finito dato
aīa nō queitatur: q2 semꝑ pōt bonū maius ap/
petere. ¶ In 5° signo manifestat gloriā suā:
scilicet in rōne vite intermiabilis q̄ seqtur inhe
sio ꝛ intētio sūma: vt. s. illi q replēt i bonis de-
siderīū tuū: sit intellectui plenitudo lucis: volū

tati mltitudo pacis ⁊ getis: memorie ꝯtinuatio eťnitatis. ¶ 2m pꝫ ẽt. s. augmẽtatio fidei: qꝛ lꝫ fides pp rõneꝫ careat merito: tamẽ fides habita p rationẽ confirmatur ⁊ augmẽtatur. vnde noticia intuitiua ⁊ fides stant simul qꝛ habens fidem: assentiens veritati ex auctoritate ꝯfirmatur tamẽ fides ꝓpter istã notitiam. vnde dicit. Et crediderunt in eum discipuli eius: vnde apostoli viderũt xp̃m crucifixum: q est vnꝰ articulus fidei: ⁊ tamen habebant fidem.

¶ Dñica tertia post epyphaniã. Sermo. 29.

Nolite esse prudentes apud vos metipsos ⁊c. Ro. 12. Scd̃m q̃ dicit Gre. non multum laudabile est bonum esse cũ hoibus bonis: ſꝫ bonum esse cum malis. vt sic quis ex virtute redoleat sicut lilium inter spinas: ⁊ hoc in medio natiõis praue ⁊ pu̇erse. Phi. 2. Vt siquis viuat inter inimicos ⁊ malos: ⁊ tamẽ sancte ⁊ iuste viuit declinãdo a malis eoꝝ. Sed qꝛ prudentia carnis: que est ſm apostolum mors ꝓcurans mala proximis. huic vite spirituali contrariatur circunueniendo similitudine prudẽtie spiritus. Quia qui vult alios circũuenire querit deceptionem similitudinis vnius ad alterum. Ideo apostolus in epistola presenti docẽs nos quomodo quisqꝫ se debeat habere ad proximum: hanc prudentiam dissuadet dicẽs Nolite esse ⁊c. vbi ꝯcurrũt tres ꝯsideratiões.

Prima consideratio.

Circa primaꝫ vbi docet vitare prudẽtiam carnis cum dicitur. Nolite ⁊c. sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯclusio est: q̃ duplex est prudentia Vna est gratuita que est virtus: ⁊ hec est radius viuus: a vero sole ꝓcedens. Alia ẽ prudentia solum apparens vel stulta: qꝛ ita videť hoibus secularibus implens studiosius q̃ carnis sunt: Unde cognitio quaꝫ mali habent circa ea que ꝑtinent ad mores est quasi mortua ⁊ inualida ad mouendũ volũtateꝫ: vt bono cognito ꝯsentiat dissẽtiatqꝫ a malo cognito. Sꝫ prudentia virtus nõ solum lumen est. s. illuminans intellectũ: sed etiam calefacit affectũ. Nõ solũ. n. ostendit: qd: quãdo: ⁊ qualr̃ sit agẽduꝫ sed etiam mouet voluntatem vt appetat bonũ ⁊ fugiat malum.

¶ Scd̃a ꝯclõ est: q̃ prudẽtia carnis est maxime fugienda. Ratio est. Nã sicut prudẽtia spiritus ad bonũ finẽ totius vite bene ꝯsiliať: ita falsa carnis prudẽtia ꝑ silitudinẽ dicta: pp malũ finẽ aliq̃s ponit ꝯueniẽtias. Sicut cũ dicit aliqs bonus latro: qꝛ ꝯueniẽtes vias ad latrociniũ scit inuenire. Sic etiã qcũque prudentia carnis vult aliquẽ circũuenire: opꝫ eum excogitare aliquas dolosas vias qd̕ fit d̕ceptione similitudinis. vnde Luc. 16. dř. Filij huius seculi prudentiores sunt ⁊c. Et hoc est qd̕ dicit. Nolite esse prudẽtes ⁊c. q. d. Ne prudentiaꝫ vestram apud vos tm̃ habeatis: ſꝫ magis apd̕ ꝓximos. s. inimicos: siqs eoruꝫ vos offendit. Prouer. 6. Ne sis sapiens apud temetipsuꝫ te scilicet vidicando.

¶ Tertia ꝯo ẽ: q̃ semꝑ societas maloꝝ ẽ vitãda. Quia dř ꝓuerb. 22. Noli esse amicus homini iracũdo: neqꝫ ambules cuꝫ hoie furioso. Vnde. 66. Infirmi debẽt declinare societatẽ maloꝝ: ne mala que frequẽter aspiciũt: ⁊ corrigere nõ valẽt imitari delectẽtur. Et ponit exẽplum. Quia sicut aer malus assiduo flatu tractus inficit corpus: ita pu̇ersa actio sepe visa: ⁊ locutio mala frequẽter audita inficit animaꝫ pª. corin. 15. Corrũpunt bonos mores colloqa praua. In hystoria tripartita legiť de Constantino imperatore conuerso cum multis de familia sua. Quos cuꝫ ipse probare vellet qui veri vel falsi christiani essent: vno die omnes conuocauit: ⁊ simulando se velle ad ritum gẽtilitatis redire dixit. Quid vobis videť? Qᵒ audito multi ad hoc idem faciendum dixerunt se esse paratos. Sed aliqui: licet pauci: dixerunt. Se potius pro christo mortem pati velle quã Christum agnitum relinquere. Quibus visis imperator omnes fictos ĩ fide a se remouit: ⁊ in fide firmos secum retinuit dicẽs. Nõ potest homo esse securus ⁊ fidus. Unde q̃ꝫ cito vides in societate allectionem ad peccatum aut peccati signum dissolue societatis vinculuꝫ vnde dicit. Nolite eẽ prudentes apud vos ⁊c. quasi di. Estote prudentes apud alios: considerantes eorum doctriaam: vitam: conuersationem: ⁊ mores vtrum sint ex deo ⁊c.

¶ Quarta conclusio est: qd̕ licet ire affectus: datus est homini vt irascatur vitijs: ⁊ malis suggestionibus. Et ex indignatione non patiatur se trahi ad consensum peccatorum: ⁊ reprimat malos motus in se ⁊ in alijs vbi oportune potest. Et vlciscatur dei iniurias. Et

transgressiones iustitie: sicut legitur christum
phariseis fuisse iratum. Tñ ꝓ nunc ira in tm̃
est deformata: ꝛ ꝯtra ratione͂ in furorez ꝛquasi
in insaniam versa: vt more frenetici irratio/
nabil'r moueatur homo contra hoie͂z ꝛ aiam ꝛ
ꝓximum: ꝛ contra seipsum. contra sanctos: ꝛ
ꝯtra deũ. Et iã vbi agnoscim⁹ nos iniuste mo
ueri nõ possumus qñꝗ ipetũ iracũdie cohibe͂
Et ideo dicit Aug. O hõ iraz fuge: que est ho
stis nature: degenerat a rõne: excedit me͂surã
iustitie: amicitiam rumpit: ꝯcordiam dissipat:
aufert pacem pectoris: tollit substantiam eter/
nitatis. Et ideo ad refrenãdum iraz multũ do
let premeditatio verboꝝ ꝛ factoꝝ contrarioꝝ:
que possunt occurrere: vt ꝑ arma patientie ad
pugnã se disponat: vt ꝑ silentiuz valeat os re/
primere: ꝛ accensam flãmaz ire in corde suffo/
care. Item vt homo modestus erubescat disci/
pline detrimentũ incurrere: ꝛ alios scandaliza
rc. vnde dicit. Nulli. s. amico vel inimico red
dentes malũ ꝓ malo: multo magis nec maluz
ꝓ bono. vnde reddere malũ ꝓ malo est fragi/
litatis: sed reddere malũ ꝓ bono est peruersita
tis: sed reddere bonuz ꝓ malo est pietatis: sed
reddere bonum pro bono est equitatis.

Secunda ꝯsideratio.

Circa secundam ꝯsiderationem: que
est de fraterne caritatis exhibitiõe cũ
dr. Prouidentes bona ꝛc. vbi sunt
quinque conclusiones.

¶ Prima ꝯcl'o e͂: ꝙ fraterna caritas e͂ marie
amplexãda. Ratio est. Quia gignit in nobis
abundantiam virtutũ: ꝛ inde est ꝙ dicit̃ mater
virtutum. vnde Ber. Bona mater caritas:
que siue foueat infirmos: siue exerceat ꝓfectos
siue arguat inquietos: diuersis diuersa exhi/
bens: sicut filios suos tame͂ diligit vniuersos.
Cum te arguit pura est: cum blãditur simplex
est. Solet pie seruire: sine dolo mulcere: pati
enter nouit irasci: humiliter indignari. Licet
lesa: lz offensa: si conuersus fueris obuiabit ti
bi quasi mater honorificata. Hec ille.

¶ Scd'a ꝯcl'o est: ꝙ talis caritas beneficijs ex
hibetur. Sicut.n. boni debe͂t cum malis viue
re: vt sua beneficentia ꝛ patie͂tia eos ꝯuertant
ꝛ reducãt ad iustitie ꝛ veritatis itinera. Pro/
pter qd' precipitur Mat. 5. Percutienti ma/
xillam: prebe ei alteram. vt ꝺm glo. Nõ poti⁹
vindicte ꝙ̃ patie͂tie studeas: eternaqꝫ ꝓ te͂po/
ralibus ꝯde͂nas. vnde dicit Aug. Parat⁹ dz
esse homo pius iusta patie͂tia eoꝝ maliciã sub/
stinere: quos fieri bonos querit: ꝛ numerus
potius crescat bonoꝝ: nõ vt pari malicia se nu
mero addat maloꝝ: ꝛ lz iustũ nõ sit semper in
opere prebere .s. maxillã percutienti alteraz: tñ
precepta patie͂tie in cordis preparatiõe retinen
da sunt: ꝺm Augu. vnde dicit. Prouidentes
bona. q. d. Precogitare debetis benefacere
hijs etiam q vos oderunt. Quia sicut benefi/
cia beniuoli ꝛ humãitates in facto mitigãt iras
ꝛ reducunt ad amicitias: sic dulcia verba.

¶ Tertia ꝯ°est: ꝛ est doctria Ber. Qd' vnus
qsqꝫ quantũ pñt dz se irreprehe͂sibile͂ exhibere

¶ Primo corã deo. ꝛ deinde coram hoibus
in habitu: in actione: ꝛ sermone. In habitu ne
sit notabilis. Actione ne sit irreprehen sibilis.
Sermone ne sit ꝯtemptibilis. Tribus e͂t mo
dis coram deo. s. cogitatiõe: affectione: ꝛ inte͂/
tione. Nam cogitatio dz esse sancta. Affectio
pura: ꝛ intentio recta vnde dicit. Nõ tm̃ coraz
deo: sz e͂t corã oibus hoibus: i manifesto opis
vt nõ fiat scandalum sz bonum exemplum.

¶ Quarta ꝯcl'o est: ꝙ qꝛ ꝺm aplm pie ꝛ iuste
viuentes ꝑsecutionez patiunt̃. Ideo oia que ꝓ
pter iustitiam inferuntur: sufferantur patient̃.
Nam patientia acquirit regnũ celoꝝ. vñ Ihe
ro. Nõ nisi per patientiam implet̃: qd' dicitur
Regnum celoꝝ vim patitur: ꝛ violenti rapi/
unt illud. vnde Mat. 5. Beati q persecutio/
nem patiunt̃ ꝛc. vnde mone͂di sunt. vt patie͂ti/
am seruent. Nam de filio dei dictum est Luce
vltimo. O portebat pati xp̄m ꝛc. Vnde ꝑsum
ptuosus estqui credit leuiori pretio regnũ celo/
rum possidere ꝙ̃ filius dei. vnde Augu. Tri
bulatio valet ad retundendã suꝑbiam: ad pro
bandam patientiã: ad habendã nequitie culpã
ꝛ ad gloriam augendam. His ꝯsideratis ma/
gis reputati sunt aduersa patie͂tes: ꝙ̃ ꝓsperita
te fulgentes. vnde Tullius eam describit di.
Patientia est honestatis causa: aut vtilitatis
rex arduaꝝ: volũtaria ac diuturna perpessio.
vnde dicit. Si fieri potest. q. d. vt assentiat no
bis in bono pacis. Si vero nõ potest fieri ma
loꝝ iniquitate merente: qꝛ difficile est saltez qd'
in nobis est. i. ꝑtãte nr̃a est: vel inquãtũ in no
bis e͂: cũ his q oderunt pacem sitis pacifici.

¶ Quita ꝯcl'o est: ꝙ ad ꝯseruatione͂ patientie
in aduersis duo requiruntur. ¶ Primũ est pa
cis reformatio. ¶ Scd'z est iniurie inferende
vitatio. ¶ Primũ pz de pace. Nã per pacez
recõciliamur deo ꝛ ꝯñter ꝓximo. vnde Ber.
super canti. Quid dabis nobis dñe? Pacem

inquit do vobis: ⁊ sufficit nobis: ⁊ pacē desi-
dero ⁊ nihil amplius: qꝛ cui nō sufficit pax: nō
sufficis tu. Tu es. n. pax nostra. Hic mihi ne
cessariū ē recōciliari tibi ⁊c. ¶ Scd̄o pꝫ de iiu
ria. s. quō qs teneat̄ remittē iniuriā vl̄ nō ifer-
re. Nā ex iniuria solēt oriri tria. ¶ Primum
ē rancor in affectu. ¶ Scd̄ꝫ est rācoris signuꝫ
in effectu. ¶ Tertium est actio ꝯtra iniuriātēꝫ
¶ Primū tenet̄ qlibet statiꝫ remittere: etiāꝫ si
nō roget̄. ¶ 2m tenet̄ remittere veniā veraci-
ter petēti. i. parato emēdare ꝯm facultateꝫ suā.
¶ 3m nō tenet̄ remittere. Est tñ duplex debi
tum. ¶ Primuꝫ est necessitatis sine quo non
ē salus. ¶ 2m est ꝑfectiōis. ¶ Quātuꝫ ad pri
mum debitū nō tenet̄ quis recōciliationē que-
rere: sed de secundo dicit Chrisos. Quia talis
dꝫ reconciliationē querere vt duplicē coronaꝫ
ꝯsequatur. Vnā qꝛ iniuriaꝫ passus ē. Aliā
qꝛ prius rogauit. Dicit ergo. Pacē hn̄tes cū
oibus. s. inquantū ē in vestro posse. Nec sitis
defendentes vosmetipsos. i. nō sitis resistētes
aduersarijs: vos vēdicādo: sꝫ potius ꝓpitij in
dulgēdo. Sed date locū ire. i. iudicio dei vel
ire aduersarij. Hic dicit Aug. Qd̄ non preci-
pit vt nō liceat iudicari a deo qd̄ clamant sancti
sed vt nō semetipsos vīdicantes dent locuꝫ ire
dei: qui dicit. Mihi vindictā ⁊c. Ad quem in
Apoc. Sancti clamāt. Vindica dñe. Quod
qualr̄ dꝫ accipi nō est ꝑtereundū: ne videantur
sancti vindictā petere: qd̄ nō decet eos. Dicē-
dum: qꝛ iustus ⁊ malus vindictā petūt: tamen
differenter. Iustus petit correptionē. Malus
autē punitionē. Et cū deus punit nō delectat̄
de pena inimici: qꝛ nō odit eum: sed de iudicio
dei: qd̄ qꝛ deum diligit sibi placet: qꝛ lꝫ deꝰ hic
pluat super iustos ⁊ iniustos: tñ aliqñ ⁊ in hoc
seculo aspe corripit: ⁊ ꝑtinaces in finē damna-
bit. Huic igitur reseruāda est vindicta. vñ ait.
Date locū ire. i. vindicte dei vel ire aduersari
oruꝫ permittens aduersario facere qd̄ vult. Et
debetis dare locū ire dei. Scriptū est. n. in ꝓ-
uerb. Mihi vindictā reseruaui: vel vos reser
uate. Et ego retribuam. i. vindicabo melius:
vnde ad ephe. xj. Horrendum est enim inci-
dere in manus dei viuētis.

Tertia consideratio

Tertia ꝯsideratio q̄ est de effectiua ca
ritatis executiōe: cuꝫ dr̄. Si esurierit
⁊ cetera: vbi sunt quatuor ꝯclōnes.
¶ Pa ꝯo ē: ꝙ diligē iimicū ē d̄ necc̄ate salut̄
¶ Scd̄a conclusio est: ꝙ effectiue tenetur bo-
mo diligere inimicum etiam alterius legis.
¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ quis effectiue tenet̄ dili-
gere inimicū nō excludēdo eū ab orōnibus ge
neralibus: in spāli vo solū tenet̄ i casu nec̄atis
¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ magis meritoriū est di
ligere inimicuꝫ q̄ꝫ amicū. Has quatuor ꝯclō-
nes quere in ꝯmone. 42. ꝯsi. pa. Dicit ergo.
Et si esurierit inimicus tuus. q. d. Nō solum
nō vindicabis te: reddēs malū ꝓ malo: sꝫ etiā
beneficio inimicū ꝓsequeris. Quia si esurierit
inimicus tuus in vite necessarijs; ciba illuꝫ. s.
subueniēdo illi in cibo ⁊ potu. Hoc. n. faciēs
carbones. i. feruorē caritatis ꝯgeres sup caput
eius. i. sup mentē tuis beneficijs ad amorē tra
hendo. Noli vinci a malo. s. hoie: ꝑdendo pa
tientiā. Nā solus patiēs vincit. Prouer. 16.
Melior est patiēs viro forti. Sed vince in bo
no patientie maluꝫ hoiuꝫ. Quia si vincis i ma
lo malū: simul cuꝫ eo neq̄ꝫ fies. Nobile vincē-
di genus est patiētia. vnde Augu. Bonitate
igitur ꝯtende ꝯtra illū ⁊ est vera contētio: ⁊ sa-
lubre certamen: vt sit bonus ꝯtra malū: nō vt
sint duo mali: si tu iam non es malus. Opta
malo vt sit bonus: displiceat tibi ꝙ sit malus:
placeat tibi vt sit bonus: ne sint duo mali.

¶ Dominica tertia. Sermo d̄ euāgelio. 30.

Um descen
disset Iesus de monte: se-
cute sunt eum turbe multe
Matth. 8. Quia saluator
ad hoc venerat in mundū
vt hoies perditos acqreret
⁊ saluaret. Iohis. 3. Non. n. misit ds̄ filium
suū in mundū vt iudicet mundū: sed vt saluet̄
mundus ꝑ ipsuꝫ. Et ideo ꝯgruebat vt xp̄s ho
mines curādo miraculose ostēderet se dñꝫ vni
uersaleꝫ oiuꝫ: ⁊ saluatorē spiritualē. vnde di-
cit Chriso. Dñs de altitudine celi: q̄si de excel
so mōte descendit: vt leprā peccatoꝝ nostrorū
mundaret. Vt innuitur in euangelio: vbi sal-
uator q̄tuor nobis ꝓponit in exēpluꝫ. Quorū
tertiū est d̄ māsuetudie xp̄i nos ꝑueniēte: hoc
mēbꝝ hēs isra: sermo. 41. ꝯside. pa. sub q̄tuor
ꝯoes. 4m euenit de hoie ꝓ sanitate supplicāte
ibidem: ꝯside. 2a: sub octo documentis.

Primum principale.

Circa primū principale vbi ꝓponitur
nobis in solatiū vite: ⁊ hoc in eius de

ſcenſione: ⁊ turbe imitatione. d. Cum deſcen-
diſſet. vbi ſunt quatuor concluſiones.
¶ Prima ꝯclo eſt: ꝙ cuꝫ illuſtratis ſemper
eſt habẽda mã collatiõis de vite ꝑfectiõe. Sꝫ
cuꝫ ſimplicibus habenda eſt collatio de groſſi-
oribus: vt ꝗlibet ſm ſuã facultateꝫ informeť:
qḋ tamen eſt ꝯtra aliquos: q populo rudi ſubti
lia p̃dicãt. Introducẽtes aſtrologiã ꝑſpectiuã
⁊ naturales rõnes: quẽadmoduꝫ dñs in pre-
dicatiõe ſuauit: ſꝫ ſimplicia ſimplicibus vt in-
nuit Orige. d. in omeľ. Docente inqt dño in
mõte diſcipuli erãt cuꝫ eo. ſ. doctrinis celeſtibꝰ
vel ſpũalibus ꝑfectiõibus ĩbuti. d. vobis datũ
erat noſſe ſecreta. Nunc ãt deſcendente eo de
mõte: ſecute ſunt eũ turbe multe: q̃. ſ. in mõteꝫ
aſcendere nõ poterãt ꝓpter ſimplicitateꝫ ⁊ ĩtel
lectus ruditatẽ. vñ Ber. Oportebat xp̃m de-
ſcẽdere: vt nos aſcendere doceremur.
¶ Scđa ꝯclo eſt: ꝙ aſcẽdere volentes ad mõ
teꝫ ꝑfectiõis ⁊ doctrine: debẽt deponere ſarci-
nã delictoꝝ. vnde Aug. d. Turbe ad mõteꝫ
aſcendere nõ poterãt. Quos. n. delictoꝝ ſarci
na deprimit: ad myſterioꝝ ſublima niſi abie-
cto onere ſcandere nõ valẽt. Hoc. n. onus eſt
pctm̃. Et ideo dicit Chriſo. Inter ceteros ãt
qui mõtem nõ aſcenderant: etiã leproſus ſur-
ſum aſcendere nõ valebat: qꝛ peccatoꝝ baiulãt
pondus: Lepra. n. eſt peccatuꝫ aĩaꝝ noſtraꝝ.
¶ Tertia ꝯclo eſt: ꝙ cũ duplex ſit mons. ſ. po
tentie ad quẽ conatus eſt diabolus aſcendere.
Eſay. 14. Aſcẽdã in celũ ⁊c. Et mons ſcie ad
queꝫ voluit Adam aſcendere. Cui diabolus
dixerat Gene. 3. Quacũqꝫ die ⁊c. Et vterqꝫ
factus eſt leproſuſ. Docẽs ğ xp̃s remediũ hu
militatis ꝯtra ſupbiã: deſcendit de vtroqꝫ ĩ va
leꝫ: de mõte potentie inducẽs ĩfirmitateꝫ nr̃am
⁊ potentiã ſub infirmitate abſcõdit non illã di-
mittẽs. vnde. pª coꝝ. p̊. Qḋ ĩfirmũ eſt, dĩ ⁊c.
De q̃ ĩfirmitate aſſumpta. Eſa. 54. Uidimꝰ
euꝫ q̃ſi leproſuꝫ ⁊c. De mõte ſcie abſcondens
ſub ſimplicitate puerili ſapiaꝫ infinitã non eaꝫ
dimittens. vnde pª coꝝ p̊. Qḋ ſtultũ eſt mun
di elegit ḋs. Debemus itaqꝫ ⁊ nos ſeq dñꝫ ſic
dignãter ad nos deſcendenteꝫ cũ turbis potẽ-
tiaꝝ. qꝛ ip̃e eſt via inobliq̃bilis: veritas ĩfallibi
lis: ⁊ bonitas inhauſibilis. vnde dr̃. Et ſecute
ſunt euꝫ turbe multe: q̊ ad mľtitudinem voca-
toꝝ ad fidẽ xp̃i. Sꝫ qꝛ leproſus ſignat paucita
teꝫ electoꝝ. vñ Mat. 20. Multi ſũt vocati ⁊c.
¶ Seq̃mur ergo xp̃m p̊ per paucitatem relin
quendo tpalia vt mũdemur. Mat. 19. Uos q
reliq̃ſtis oĩa. ¶ 2º p caſtitateꝫ reſpuendo car-
nalia: vt illuminemur. Johis. 8. Qui ſeqtur
me nõ ambulat in tenebris ⁊c. ¶ 3º p ꝯtrictio
neꝫ flendo criminalia vt emundemur. vt hic.
Secute ſunt euꝫ. ¶ 4º p ſatiſfactionẽ aſſumẽ
do penalia vt ꝯſolemur. Pª Pe. 3º. Chriſtꝰ
paſſus eſt ⁊c. Bene ſecute ſunt euꝫ turbe mul
te: xp̃o eos attrahente: benignitate: mãſuetu-
dine: ⁊ ſapia. O ſee. xjº. Trahã eos in vincľis
caritatiſ. i. in bõitate ⁊ dilectiõe. ¶ Et nota di
uerſitatẽ ſequentiũ. Nã aliq ſequuntur euꝫ ꝓ-
pter curationẽ: vt infirmi. Alij pp admiratio-
neꝫ: vt curioſi. Alij pp cibuꝫ: vt famelici. Alij
ꝓpter caritateꝫ: vt apľi. Alij pp doctrinam: vt
ſimplices ſitiẽtes verbũ. Alij pp calũniam: vt
phariſei: vnde verſus. Morbus: ſigna: cibꝰ.
amor: atqꝫ calumnia dogma. Cauſa cur chri-
ſtum turba ſecuta fuit.
¶ Quarta ꝯclo eſt: ꝙ qꝛ ſm apľum. Colloq̃a
praua corrumpunt bonos mores. pª. coꝝ. 15.
Ideo bonoꝝ ſatietas ſemp eſt amplexãda. vñ
Iſidorus de ſũmo bono. d. Quod ad correcti
oneꝫ moꝝ multũ valent exẽpla bonoꝝ. Nam
mores inchoantiũ nõ queũt ꝑficere ad bene vi
uendũ: niſi ꝑfectoꝝ iformenť exẽplis. Nã exẽ
plis ſanctoꝝ q̃bus edificãtur hoies: varias fa
ciunt ſectari virtutes. Sed qꝛ ḋs exẽpla boni
opis ſanctoꝝ ante oculos mentis ꝓponit: iam
nulla eſt de reatu excuſatio. Et ſi maloꝝ ſepe
ſecuti ſumus exempla: cur nõ imitemur ſancto
rum digna ⁊ deo placita facta? Unde oremus
deum: vt virtutes quas ſanctis p̃parauit ad co
ronaꝫ: nobis ad ꝑfectuꝫ ſint poſite nõ ad penã
Quia ſi ea negligentes imitati non fuerimus
erunt nobis in dãnationẽ. Et ideo turbe ꝯſi
derãtes in xp̃o moꝝ vite ⁊ doctrine ꝑfectioneꝫ
ſecute ſunt eũ tanqꝫ omnis perfectiõis exẽplũ.

Secundum principale.

C Irca ſecunduꝫ principale vbi chriſtꝰ
proponitur humiliter deprecãtibus
in remedium culpe cum dr̃. Et ecce
leproſus ⁊c. vbi ſunt quatuor concluſiones.
¶ Prima ꝯclo ẽ: ꝙ typice: iſte leproſus ẽ ge
nus hũanũ duplici lepra ꝑcuſſũ. ſ. cľpe ⁊ pene
¶ Scđa ꝯclo eſt: ꝙ p lepraꝫ accipitur peccatũ
qḋ inſtar lepre ꝯtrahitur p ꝯtagiũ ⁊ traducitur
ad hereditatẽ: qꝛ pctm̃ aĩaꝫ maculat ab alio ma
lo exẽplo inficit: ⁊ a ꝯſortio ecclie vel ſanctoruꝫ
diſiungit. Hec aũt lepra peti ad hereditatem
tranſit: nõ ſolũ culpe: ſꝫ pene. vnde de vtroqꝫ
Ro. 5. Sič p vnũ hoieꝫ ⁊c. vñ dič. Ecce le-

pꝛoſus.q.d.O tu peccatoꝝ oculo mētis dili-
genter ꝯſidera ꝯſcie tue latebꝛas:,ꝛ iuenies te
multiplici lepꝛa peccati īfectum.

¶ Tertia ꝯº ē:ꝙ ad mūdationē lepꝛe ſpūalis
ex pte nr̄a q̄tuoꝛ regrunť. ¶ Pꝛiᵐ ē mētis af
fectio ſine q̄ ipoſſibile ē mūdari. vn̄ Au. Qui
creauit te ſine te. In cuiꝰ ſigᵐ an̄ ꝯceptiōez xp̄i
angl̓s aſcēſuz ꝟgīs ad ꝯceptū regrebat:ꝛ dn̄s
ad cecū dixit. Lu.8. Quid vis vt fa.t.ꝛc. vn̄ lꝫ
ds rōe imēſe bonitatis plus ſanare patꝰ ē totū
mūdū:q̄ȝ vnū hoiez ꝑire:qꝛ vult oēs hoies ſal
uos fieri:ꝛ q̄ȝtuȝ i ſe ē neminē vult ꝑire. Opꝫ
tn̄ ipſā volūtatez q̄ ſanatōis ſpūal̓ ſuſceptiua eſt
p̄diſponi:ſꝫ in vltimo iſtāti diſpōnis:qn̄ plena
rie ē diſpoſita:ꝛ ex h̄ grē ſuſceptibil̓ efficā: i in-
ſtāti ds grāȝ ḡtūfaciētez īfūdit ꝛ aiaȝ ſanat. vn̄
dic̄. Et ecce le. ve. Q ð.n. veniebat i occurſuȝ
ðſcēſiōis ſiḡt voti ꝛ deſideriū p̄mū: Eſa.64.
Utinā diſrūpes ꝛc. ¶ Scðꝫ ē fidei adheſio ſi
ue latria: cū dr̄. Et adoꝛabat eū. Qui.n.ado-
rat ſe icliat. Sic ꝛ q credit icliat ſenſū ſuū. He
bꝛ.xjº. Sine fide ipoſſibile ē placere ðo. Naȝ
ipſa ē poꝛta ꝑ quā ds itrat ad coꝛ hois. Nā pꝛi
us itrauit filiꝰ di i mētez ꝟgis: q̄ȝ i ventrem.
Lu.p̊. Btā q̄ credidiſti ꝛc. vn̄ Au. Beatioꝛ
fuit mᵃ ꝑcipiēdo fidē xp̄i:q̄ȝ ꝯcipiēdo carnem
xp̄i. Nihil marie mr̄na ꝓpiqtas ꝓfuiſſꝫ:niſi fe
liciꝰ xp̄ꝫ coꝛde q̄ȝ carne geſtaſſet. Cuȝ igiť xp̄s
hitet ꝑ fidez i coꝛdibꝰ nr̄is:q̊ hito habeť oē bo-
nū. Ipſa fides eſt radix oiuȝ bonoꝝ ꝛ ꝟtutuȝ
vn̄ ſi h̄ radix euelliť certe ꝟtutes areſcunt. vn̄
Gre. Sic̄ rami ſine ꝟtute radicis nō creſcūt:
ita q̄libet oꝑa lꝫ videanť bona nll̓a ſunt: ſi a fi-
dei ſoliditate diſiunganť. ¶ Tertiū ē ꝯfeſſio.
Pꝛopꝛie imūdicie ꝛ dine potētie cū dic̄. Dn̄e
potes me mūdare. Sic ꝛ pctōꝛ imūdiciā ſuam
dꝫ oſ̄dere:ꝛ de dei poᵃ nō diffidere. De p̊.ꝓ
uer.18. Qui abſcōdit ſcelera n̄ dirigeť. De.2
Job.14. Quis pōt facere mūdū ð imūdo ꝛc.
vn̄ dicit. Potes me mūdare. ¶ Quartū ē cō
fidētia de beniuolētie iploꝛatōe: ibi. Si vis.q.
d. de ptāte tua nō dubito:ſꝫ ð volūtate. Non
qꝛ tu ſis imiſicoꝛs:ſꝫ qꝛ ego idignꝰ ſuȝ:ꝛ ideo
peto miāȝ: vt tu velis p̄ter merita mea. Silr̄
pctōꝛ dꝫ oꝛoni iſtare. Judic.9. Humilium ꝛ
māſuetoꝝ tibi ſemꝑ placuit dep̄catio. vnde ſꝫ
Chry.d. Si vis. Non dubitat xp̄i volūtatem
ad omne bonū paratā: ſꝫ qꝛ nō oībus expedit
carnalis integritas. Neſciebat vtꝝ ei expedi-
ret iſta curatio. d. Si uis.q.d. Credo ꝙ boᵐ
eſt qð vis. Ignoꝛo aūt ſi mihi qð deſidero ſit

bonū: ideo me totum tue volūtati cōmitto. d.
Dn̄e ſi uis. Non aūt dixit:ſi rogaueris:nꝫ ſi
oꝛaueris:ſed ſi volueris. Neqꝫ dicit. dn̄e me
munda:ſꝫ ei totū cōmittit ſm Orige. Et dn̄ȝ
cum facit:ꝛ ptātem vniuerſoꝝ ei tribuit.

¶ Quarta ꝯº eſt:ꝙ curatio ſpūalis lepꝛe octo
ex pte dine potentie regrit. ¶ Pꝛimū eſt lar
ga mia diſpēſatiōis. Et extendit manū ieſus.
Nō.n. ðdignabať lepꝛoſum tāgere ēt ꝯtra le
gis ꝓhibitionē: vt nobis inimicis pctōꝛibꝰ au
daciā daret:ꝛ oēȝ trepidatiōeȝ accedēdi ad ip̄ȝ
penitus auferret. vn̄ q̄ȝuis ſolo ipio curare po
tuiſſet: frequēter tn̄ ad curādū manus ipoſuit:
vl̓ aliqd alið exteriuſ circa nōs egit. ſ. lutū faciē
do vel ſil̓e: vt oſtenderet: nō ſolū ꝑ dine ꝟtutiſ
potētiā:ſꝫ ēt ꝑ icarnatōis myſteriū nos foꝛe re
dimēdos:ꝛ ſic egit dine ptātis oꝑa: vt ꝑꝑ noſ
aſſūpte hūane nāe fragilitas i aliq̊ reluceret.

¶ 2ᵐ eſt ꝯdeſcēſio benignitatis. Bonus.n.
medicꝰ ꝯdeſcēdēs ifirmis: nō abhoꝛret imūdi
ciaȝ ifirmi ſui. Un̄ xp̄s tetigit eū. vn̄ expoſitoꝛ
Yſaac.d. Iō ſapia dina medcia parit ꝛ doctri
na q̄ ſolo ꝟbo potuit lepꝛoſū curare tn̄ tactu cu
rare maluit: vt nō facilꝰ:ſꝫ vt affectuoſius po
tēs bn̄ficiuȝ ipendas: opus pietatis adipleas:
nec abhoꝛreas illū ſemꝑ attēdens: ꝑꝑ quē faciſ
q ē pulcher mūdus: hōeſtus ſemꝑ ꝛ dignus.

¶ 3ᵐ ē optatio ſanitatis. Bōus qppe medi-
cus ðſiderat ſanitatē ifirmo. Q ð inuit ſalua-
toꝛ.d. Uolo. Sꝫ cupidus ꝛ doloſus nō q̄rit ni
ſi q̄ſtuȝ. vn̄ ſꝫ Ihe. nō. ꝙ ly: volo mūdare: ſe
paratiȝ ē legēduȝ: vt p̄us dicať. Uolo: deide.
mūdare. Lepꝛoſus.n. dixerat. Si vis. Dn̄s
rn̄dit. Uolo. Itē dixit. Potes me mundare.
Ideo dominus dicit. Mūdare. ¶ Quartuȝ
eſt aſſecutio deſiderate ſalutis. Et ꝯfeſtim mū
data eſt lepꝛa eius: quam dominus concedere
ꝯſueuit ad ðſideriū ꝛ oꝛonē cuiuſlibꝫ ꝓpꝛij de
ſiderij. vn̄ ꝯſuetudo laudabilis ē: vt ꝓ ifirmis
oꝛōes fiāt ad dn̄ȝ. Jac. vltº. Infirmať qſ ꝛc̄.
vn̄ dic̄ ꝯfeſtiȝ: oſtēdēs pꝛōptitudinē dine cle-
mētie: īfirmū tā celeriter liberātis: nll̓o. ſ. me-
dio iter p̄ceptū ꝛ opꝰ intueniēte: ſꝫ Aug. Qꝛ
ip̄e dixit ꝛ fcā ſūt. Qꝛ.n. vt dic̄ Oꝛig. Nō du
bitauit credē: nō tardať ſanatio Qꝛ nō diſtulit
ꝯfeſſionē: nō differť mūdatio. ¶ 5ᵐ ē vitatio
humane laudis. Nā de magna virtutum eui-
dentia facile ſubꝛepit elatio. vnde dicit. Ait illi
Jeſus. Uide nemini dixeris: ſm Auguſtinū
Docet nos per hoc non vulganda miſicoꝛdie
beneficia: Sed ſubticenda: vel ſcðꝫ Raban.

Quid erat necessarie q illud sermone iactaret quod opere pferebat: vel fm Chri. Non sim pliciter phibz: sz ne anteq sacerdoti se ostedat alicui reuelaret ne forte si ante alicui reuelaret sacerdotes pter odiu lepre: et inimicitias xpi eu expellerent de pplo quasi leprosu. Patet q iste non fuit transgressor pcepti: qr no fuit p receptum obligans: sed instruens. In cuius et signum post phibitione xps intulit illo. vade et ostede te sacerdoti. Nec est huic otrariuz qd alibi dicit. vade et anuncia omnib gloriaz dei Nam fm Chriso. erudit phibere eos qui nos laudant pter nos. Si aut ad deu referat glia no debem phibere sz magis iniungere: vt h fiat. C Septimu e duplicis confessionis. s. laudis et peccator emedatio. Vade ostende te sacerdoti. vade dicit. Quia magis est pfectus licet sic dimissa culpa p otritione et ad ofessionez pcedere: ne videat eccle claues cotemnere. Qr post absolutionem dei etia debet seq absolutio ministri. Jobis. xj. Lazare et c. Q p dixerat Lazare ve. fo. ptinet ad absolutionem dei. Q segtur. Soluite eum: ptinet ad absolutionem ministri. Cofessio laudis notat: cuz dicit Et offer munus tuum: qd pcepit Moyses. Quid. n. ofessio laudis: nisi gratiar actio: et omedatio diuini muneris: vnde dns no modicuz indignat de ingratitudine: sicut pz de leprosis ingratis. Luc. 17. In h aute qd dicit. Sic pcepit Moyses: notat sacrificium: qd fieri pceptum erat fm lege. De q leuiti. 14. In purificatoe ei accipiet duos passeres: In hijs ergo q ad purificatioem pctor requirunt: necessaria sunt: cum passer dictus sit a patiendo. Duo passeres. s. otrictois dolor: quo aia compungit: et labor satisfactois: quo corp affligit d qb Miche. 4. Dole et satage. Dole rfert ad otrictionem. Satage ad satisfactionem.

C Octauuz est curatois ofirmatio. vnde lz leprosus iam mudatus esset: et ipse xps esset dns legis: iussit tn eum ad sacerdotem ire. C Primo pp legis approbatoem: no p psnti: sed pro pterito. Quia lex foret suo tpe obseruanda: sz mundo per xpm euacuanda. C Scdo pp potestatis sue manifestatione: vt. s. ostedat se posse qd lex no potuit. C Tertio pp miraculi co firmationem: vt. s. ipsi sacerdotes testes essent miraculi. C Quarto pp nostra eruditione. s. quo ad nos: et honoris quo ad sacerdotes. vn addit. In testimonu illis. q. d. qmuis legalia p xpm esset euacuada. Tamen no fuit incoueniens: q leprosum hunc legez obseruare fecit in muneris legalis oblatoe. Quia no dz pus auferri signu: donec ofirmatu esset signatu: et donec corpus xpi eet glorificatum fm quosda.

C Dominica quarta. Sermo de epla. 31.

Emini quicquaz debeatis: nisi vt inuicem diligatis. Ro. 13. fm qd dicit Dio. Dilectio est intellectualis sbe mot interius tendes in deuz. no pmittens dilectore esse sui ipsius p mentis sobrietate: sed eius q diligit per metis excessum Sed qr fm Greg. p amore dei amor primi gignit: et p amore primi amor dei nutrit: et qr lex osumata p dilectione: in duobus osistit. s. in opatoe ois boni: et in declinatoe ois mali. Ideo tria in hac epistola occurrunt.

Primum pncipale.

Circa pmuz pncipale: vbi pponit nobis ei insinuatio: sunt qnq o nes.

C Prima o est: q dilectio primi pditur maxime quada spali narratioe ex dilecto. Nam dilectio cu sit hitus mentis: pdit p narratioez oris. vn Chryso. sup illud Ro. 8. Quis nos sepabit a caritate et c. dic. Hic amatium mos est: vt amore suum siletio tegere nesciant: sed necessarijs suis et caris effundunt et pdunt. Et flamas suas infra pectus suuz cohibere no possunt. Enarrant frequetius: vt ipsa assiduitate narradi solatiuz amoris sui capiant: et refrigeria imensi amoris assumat.

C Scda o est: q lz duo sint pcepta caritatis in qbus tota lex pedet et pphe: p vtraq tn no imerito dilectio ponit: qr nec deus sine primo nec primu sine deo diligit. Nec tn. s. dilectio primi io omemorat: qr dilectio primi i factis appet. Dilectio vero dei amplius latet. Et io hanc spualius ponit. De qua dns ait. Madatum nouu do vobis: vbi illo madatu mai de dilectoe dei videt ptermissum. Sz si bene osiderat: vtrunq inuenit in singlis: qr q diligit deu: no pot eum otenere: que ds pcipit diligi Et q sancte et spualr diligit primum: qd in eo diligat: nisi deuz. Ipa. n. est dilectio ab omni mudana dilectoe distincta: qua distinguendo dns ait. Sicut dilexi vos. Nam medicus diligit egr pp sanitate: qua vtiq cupit reuocare:

non morbum: quem venit depellere. Sic ḡ ꝛ
nos inuicem diligamus: vt q̄tuz possumꝰ: in
uicem ad h̄ndum in nobis deum: curā diligē
ter adhibeamus. Hec est. n. regl'a dilectionis
diuinitus instituta: vt diligamꝰ ꝓximū pp̄ deū.
vn̄ Aug. dicit. Nemo diligit ꝓximū: nisi dili
gat deum. Quātum ḡ pōt: ꝓximo impendat
quem diligit sicut seip̄m: vt ille diligat deum
quē si ip̄e nō diligit: nec se: nec ꝓximū diligit
¶ Tertia ꝯ° est: ꝙ dilectio q̄ deum diligimus
ꝓximū ꝛ nos: est quoddā sp̄ūale vnguentū: q̊
morbus proprij sceleris depellit̃: vulnera xp̄i
pungunt̃: ꝛ ꝓximi indigentia implet̃. ¶ Pri
mum vnguentū dilectōs ꝯficit̃: cum qs incipit
vias suas ꝑcogitare: ꝛ multas varias pc̄tōꝛuz
sp̄ēs ꝯterere in mortariolo ꝯscie: ꝛ intra estuā
tis pectoris ollā: sil' oīa coquat igne quodā do
loris ꝛ pn̄ie. Hoc vnguento peccatrix aīa dꝫ
ꝯdire sue ꝯuersionis ꝑmordia. Eius. n. odor
angl'os ad exultatōem inuitat sup̱ illō. Gau/
diuz erit angl'is dei ꝛc. ¶ Scōm ꝯficit̃ de me
lioribus sp̄ēbus. s. de diuinis beneficijs huma/
no generi collatis. Felix q. ip̄a sibi studiose col
ligere: ꝛ an̄ mentis sue oculos digna cuz gra/
tiaꝝ actōe reducere curat. Profecto cum fue/
rint in vasculo pectoris: pistillo crebre medita
tionis ꝯcussa: simulq̝ igne sc̄ti desiderij deco
cta oīa ꝛ ip̄inguata oleo letitie: erit vnctio leni/
ens vulnera xp̄i. ¶ Tertiū ꝯficit̃ de necessita
tibus paupeꝝ: de anxietatibꝰ opp̄ssoꝝ: de per
turbatōibus tristium: de culpis delinquētium
ꝛ postremo de oībus miseroꝝ erūnis: etiam si
fuerint inimici: despicabiles vident̃ species.
Ista tn̄ sunt exercitia caritatis sup̱ oīa aroma
ta redolēda. Unguentū qō ex eis ꝯficit̃: sana
tiuum est ad medellā ꝓximoꝝ. vn̄ Ber. Ca/
ritas siue foueat infirmos: siue exerceat ꝓue/
ctos: siue arguat inq̄etos: diuersis diuersa ex
hibens: sicut filios suos diligit vniuersos.
¶ Quarta ꝯ° est: ꝙ lꝫ diuersa sint debita sup̱i
oribus ꝑsoluenda: puta reale: vt tributa ꝛ ve/
ctigalia. corporale: vt honor ꝛ reuerentia. spi/
rituale: vt timor ꝛ amor. Sed sup̱ oīa obligat
nos debitū dilectōis: Et ideo apl's monet nos
ꝛ admonet: vt hec sola regnet in nob̄: vt ex ca
ritate oīa faciamus: Ideo etiā vocat̃ debitum
dilectōis: qꝛ debemus eam deo: nob̄ ꝛ ꝓximo
¶ Primo debemus eaꝫ deo: qꝛ ip̄e dedit: ad
didit: ꝛ sup̱addidit nobis eam. Dedit eam no
bis in creatōe. Ro. xj°. Quis ꝑor dedit illa:
ꝛ retribuet̃ ei? Dictat nanq̝ iustitia n̄alis: vt
illi me totum tradā: ꝛ ex toto diligā: a quo me
totum h̄ēo. Psal. Ipse fecit nos. Sed addi/
dit nobis in redemptiōe. Psal. Homines ꝛ
iumenta saluabis dn̄e. Homines q peccando
cōparantur iumentis: ꝑ redemptōis gratiā ꝛ
loco: ꝛ merito equasti sup̱nis spiritibꝰ. Apo/
ca. 19. Cōseruus tuus ego sum ꝛc. Dictat. n.
ratio: vt tanto plus debeaꝫ eum diligere: q̄to
eum intelligo. Me plus extimādus est: qui se
mihi dedit: ꝛ me mihi reddidit. Sup̱addidit
in ꝑparatione gl'ie. Scd̄a coꝝ. 2. Oculus nō
vidit: nec auris audiuit ꝛc. Qm̄ seip̄m in pre
mium seruat: cum nihil se ipso melius h̄ēat.
Quid ergo ad diligendū eum sup̱addere po/
tero? Ber. Cum ei deuouero quicqd sum: ꝛ
qcquid possum: sic est sicut stella ad solem: stil
la ad flumen: lapis ad turrē: puluis ad mōtez
¶ Scd̄o debemus dilectionē nobis. Et p̊ vt
quisq̝ diligat aīam suam: q̄ creata est ad ima/
ginem dei: vt imitet̃ innocentiaꝫ. Psal. Qui
diligit iniq̄tatem. s. suggestioni iniq̝ ꝯsentien
do: vel ꝑficiendo prauam actionē. Odit aīam
suā: ip̄aꝫ occidēdo: nec morte culpe: tūc morte
gehenne. ¶ Scd̄o vt diligat corpus suum vt
nutriat: illud substentādo: nō vt sup̱fluitatibꝰ
obruetur: ne ꝑ h̄ eterno incendio deputet̃. vn̄
Ber. Bene odit carnem suā: qn̄ ei gehenne
cumulos mercat̃ vindicte: ꝛ ꝺm duritiā suam
ꝛ cor impenitens thesaurizat sibi irā in die ire
¶ Tertio debemus dilectionem proximo.
Primo ꝓpter ꝯformitatem n̄ae. Aug. Ho/
mines amo: qꝛ homines. i. qꝛ rationalem ha/
bent aīam. Scd̄o ꝓpter imaginem gratie: qꝛ
dei filius est: ꝛ de facili fieri pōt. vnde Ro. 8.
Ipse sp̄ūs testimoniū reddit sp̄ūi nostro: ꝙ su
mus filij dei. Si aūt filij ꝛ heredes. Heredes
aūt dei. coheredes aūt xp̄i. Patet ḡ q̄uo cari/
tas debitum est. vnde dicit. Nemini qcq̄ꝫ de/
beatis: nisi vt inuicem diligatis. i. vt cetera ita
soluite debita: vt debeatis aliqd caritatiue.
Ita soluite: vt semp̱ eam debeatis. vn̄ Aug.
Sola caritas est: q̄ reddita semp̱ retinet debi/
torem. vnde ꝺm eundeꝫ. Reddit̃ cum impen
ditur. Debet̃ autem etiā si reddita fuerit: qꝛ nul
luz est tp̄s: in q̊ reddenda nō est. Nec cuz red
ditur: amittit̃. sed potius reddendo m'tiplicat̃
ꝛ tanto maior acq̄ritur: q̄to pluribus reddit̃.
¶ Quinta ꝯ° est: ꝙ talis dilectio dꝫ esse mu/
tua. Nam mutuitas est forma dans dilectōeꝫ
esse ꝑfectā. vnde dicit. Inuiceꝫ: ostendens di
lectionem esse h̄ndam inter ꝓximos: aliter nō

eēt ꝓximi. ¶ Et nota ꝙ ꝓximus mltis noib⁹ noiaṫ. Diciṫ. n. socius in ꝑiculo: collega in officio: ꝯsors in ꝑmio: comes in itinere: sodalis in mensa. Quocunqȝ. n. mō sumaṫ ꝓximus: semꝑ eius mutuitas dilectōis est veneranda. Ad quā qnqȝ ꝯcurrunt. ¶ Primo. n. caritatiua affectio: vt qlȝ alium diligat ope ⁊ necessitate. vnde Augu. 4. ꝯfes. vocabat amicum dimidium aīe sue. vnde talis mutuitas dȝ esse cōglutinata caritate: circa idem nolle ⁊ idez velle ¶ Scdo vnanimis ꝯsensio. Psal. Ambulanimus in domo dei cū ꝯsensu. ¶ Tertio mutua subleuatio: ⁊ nociui mutua repulsio: ⁊ adiutorij prompta collatio. Eccl'ia. 4°. Melius est esse duos sil': qȝ vnum. Habent. n. emolimentum societatis sue ⁊c. ¶ Quarto mutua veneratio. Ro. 13. Honore inuicem ꝑuenientes. ¶ Quinta pia ꝯpassio: ⁊ mutua infirmitatum: moꝝ ⁊ corpoꝝ supportatio. vñ Seneca dicit. Societas sil'is est structure lapidis q̄ casura est: nisi inuicem sustentareṫ. vñ Au. Nil sic ꝓbat amicuȝ: sicut oneris supportatio.

Scdm ꝑncipale.

Circa sm ꝑncipale: vbi agitur de eius conseruatione cū diciṫ. Quid eniȝ diligit ⁊c. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima cōclusio est ꝙ dilectio dei qua diligit nos: ē exēplar dilectionis ad ꝓximū. Naȝ in dilectione ꝓximi ꝯtineṫ dilectio dei vt finis In dilectione. n. dei impleṫ mandata ꝑme tabule: q̄ ordinant nos ad dm in dilectione proximi ipleṫ mandata secunde tabule que ordinant nos ad ꝓximum. Et ita in dilectione ꝓximi impleṫ lex bene dicit. Qui diligit ꝓximuȝ legem impleuit. Mat. 22. In his duobus mādatis tota lex pendet et prophe. Est tamē notādum ꝙ dilectio dei in sex est exemplar dilectionis ꝓximi cū diciṫ Joh. 15. Hoc ē ꝑceptū meum vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. ¶ P° amore gratuito. s. nō precedētib⁹ meritꝭ redditō. p̊. Joh. 4. In hoc est caritas dei nō q̄si nos dilexim⁹ deū. sed qm̄ ip̄e ꝑor dilexit nos. Sic nos debem⁹ amare ꝓximū. ¶ Secūdo amoṙ recto: qꝛ non ꝓpter vtilitatē suā vt a nobis acciperet. sed magis ꝓpter nostrā salutem vt nobis daret se. Sic et nos debem⁹ ꝓximum diligere nō ꝓpter nostrū cōmodū: sed ꝓpter suū ꝑfectum. vnde Aug. vera amicitia nō est pensanda i temporalib⁹ cōmodis. sȝ gratuito amore portanda. vnde Tul. si vtilitas cōglutinaret amicitias: eadeȝ ꝯmutata dissolueret. ¶ Tertio amore discreto. Amor discretus est: qui ꝑsonas amat sed vitia odit et persequiṫ: nec in ꝑsonis ꝯdescendit ꝙ vitijs ipliceṫ. Ber. Christ⁹ in carnis assumptione ꝯdescendit mihi: in culpe vitatione cōsuluit sibi. Sic amare debemus ꝓximum. Ro. 13. Dilectio ꝓximi malū nō oꝑatur. ¶ Quarto amore vehementi. Johannis. 15. Maiorem hanc dilectōem nemo habet ⁊c. Sic amare debemus ꝓximuȝ. Prima Johis. 3. In h̄ cognouimus caritatē dei: qm̄ ille ꝓ nobis aiam suam posuit: ⁊ nos debemus ꝓ fratribus nostris aīas nostras ponere ¶ Quinto amore fructuoso: nō vocali solum Sic debemus amare ꝓximum. Prima Johannis. 3. Filioli non diligamus verbo: nec lingua. sed opere ⁊ veritate. vnde Gre. Dilectio nostra semꝑ exhibenda est: ⁊ veneratione sermonis: ⁊ ministerio largitatis. ¶ Sexto amore ꝑseueranti. Johis. 14. Cum dilexissȝ suos ⁊c. Sed sunt q cum felicem amāt: felicitate recedente: ab eo recedunt. Hij sm veritatem nunqȝ dilexerunt. Gre. Cum qs positus in prosperitate diligiṫ. Incertuȝ valde est vtꝝ prosperitas an persona diligaṫ. Qui. n. in aduersis ꝓximum despicit: aperte cōuincitur ꝙ hunc in prosperis non amauit.

¶ Scda ꝯ° est: ꝙ dilectio ꝓximi nō soluȝ cōfert beneficia: sȝ etiā nocumenta excludit. vnde mandatum h̄. s. diliges ꝓximum tuum sicut teip̄m vno° sic exponiṫ: vt sit sensus. Hoc facias proximo: qd̄ tibi vis fieri. Qd̄ aūt tibi nō vis fieri: ei non facias. vnde Isido. Duo sunt ꝑcepta erga proximum ꝯuanda: vt beneficij impensione foueaṫ: ⁊ nulla malicia ledaṫ. Exprimiṫ autem h̄ qntuplex malicia: qua leditur ꝓximus. Naȝ aut leditur proximus in ꝑsona sibi ꝯiuncta: vt vxore. Naȝ proximus ⁊ vxor vna caro sunt. Gene. 2. vnde diċ. Nō adulterabis. Quod qdem expresse probibȝ lesionem ꝯiugalem. Sed sm Aug^m implicite prohibet oēm illicitum ꝯcubitum. Aut lediṫ proximus in propria ꝑsona. vnde dicit: Nō occides. vbi explicite prohibeṫ homicidiū: sed implicite omne nocumentum: qd̄ pōt fieri contra proximum. Aut lediṫ in rebus suis facto. vnde dicit. Non furaberis. vnde sm Aug^m prohibeṫ eis ꝯtrectatio rei aliene: proueniens ex cupiditate vel iniuria. Qd̄ ideo dico: qꝛ talis ꝯtrectatio tripl'r potest fieri licite. ¶ Primo ex obedientia: sicut fecerunt filij israel auferendo vasa argentea. ¶ Scdo qn̄ fit ex cau

tella: vt si quis furet gladium furioso. ¶ Tertio quando fit ex mera necessitate. s. mortis. Aut ledit proximus verbo. vnde dicit. Non falsum testimoniū dices: vbi fm Aug^m ꝓhibetur omne nocumentū: quo qs per falsitatez proximum ledit. Aut ledi pōt proximus in ꝓposito seu cogitatōe. Et hoc siue q̄ꝫtuz ad ꝑsonam sibi ꝯiunctam: siue q̄ꝫtum ad rem exteriorem. Et ideo dicit. Non ꝯcupisces. vbi licet explicite prohibeat ꝯcupiscentia oculoꝝ in re aliena: implicite tamen hic prohibet oīs cōcupiscentia male voluntatis: respectu rei aliene in corde. vnde dicit. Et si quod est aliud mandatum: implicite. s. in intellectu vt dictū est: in hoc verbo instaurat. i. reductōe subintelligit. Diliges ꝓximum tuum sicut teip̄m. i. in bono: non in malo.

Tertium ꝑncipale.

Circa tertiuz ꝑncipale: vbi agitur de declinatōe mali circa ꝓximū: cū dicit Dilectio ꝓximi. vbi sunt due ꝯ^oes.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ vera dilectio non soluz abhorret malum in seipso: sed etiam in proximo. vn̄ dicit Tullius. Nulla est excusatio: si amicitie causa peccaueris. Cum. n. cōsiliatrix amicitie virtutis opinio fuerit: difficile est amicitiā manere: si virtute defeceris. Caritas magis est a parte anteriori: hoīes ligās. Facit. n. eos concordes in bono. Amicitia vero mundi a posteriori: colligās homines. Facit eniz nos cōcordes in malo. Et ideo dicit. Dilectio proximi maluz nō operat. s. mortale. Prima coꝝ. 13. Non agit perperā: non inflat: immo potius opit multitudinē pctōꝝ. Prouer. 10.

¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ qꝛ dilectio non agit malum: sed depellit ꝛ operat omne bonū. Sequitur ꝙ ip̄a est legis impletio. vnde Aug. Ubi autem caritas est: qđ est quod deesse possit? Ubi autem non est: qđ est quod pōt prodesse? Dicimus igit eum q hanc virtutē hꝫ: omnes habere: qꝛ plenitudo legis est caritas. Que q̄ꝫto magis est in hoīe: tanto magis est virtute ꝑditus. Quanto autez minus: tanto minus inest virtus. Et quanto minus inest virtus: tanto magis inest vitium. ¶ In hac ergo impletur decalogus legis. vnde dicit. Plenitudo legis: id est causa plenarie impletionis legis est dilectio. Prima Thymo. p̄. Finis ꝑcepti est caritas: non consumptionis: sed consumationis.

¶ Dominica 4^a. Sermo de euangelio. 31.

Ascendente iesu in nauiculā secuti sunt euz discipli eius. Mat. 8. Scd̄m qđ dicit Ber. Calidissimus ille venator solum sitiens sanguinez animarum nostraꝝ: habet laqueos ꝛ tela. Alios telis impetit suggestionis: vulnerās multos: q̄ꝝ tenuis est patientia. Alios laqueis voluptatū irretire laborat: ꝯcludens mltos q in terra ꝛ iuxta terrā vanitatū reputāt ꝛ voluptatū. Sꝫ qꝛ fꝫ Gre. min^9 iacula feriūt: q̄ ꝑuident ꝛ nos tollerabilius mūdi mala suscipim^9: si ꝯ͂ h̄ ꝑsciētie clypeo muniamur. Ideo xp̄s ꝯtulit nob̄ ꝓuidentie refugiū: q̄ insidias inimici enadere valeamus. vn̄ in euang^o q̄tuor ꝑ ordinē ꝓponunt.

Primum ꝑncipale.

Circa primum ꝑncipale: vbi ꝓponit nob̄ ꝑiculuz mundane tribulationis qđ perpendit in nauicule fluctuatōe cum dicit. Ascendēte ihu. vbi sunt. 5. ꝯ^c nes.

¶ Prima ꝯ^o est: ꝙ cum vita nostra q̄daz sit temptatio: qua qs qđ sit aut q̄lis ostendit: vere tanq̄ꝫ tēptatio restringenda est. Et ideo dicitur ꝙ temptatio est ꝓbatio mentis humane. q̄lis sit in seip̄a. vnde sicut argentū quale sit: in se ꝓbat ignis vrens: ita aīam hoīs qualis sit apđ se ꝓbat temptatio. Eccl'ia. 27. Uasa figuli probat fornax: ꝛ hoīes iustos tempatio tribulationis. vnde ꝑ nauem bene intelligit. Dicit etiā nauicula diminutiue: ꝓpter diminutā iustitie ꝑfectionez: status ꝑ̄sentis vite. vn̄ Ber. h̄ ꝯfirmās ait: Ip̄i gestam^9 laq̄um nr̄z: vbiq̄ꝫ ꝓprium circūferimus inimicū: carnez hāc de pctō natā: in pctō nutritā: ꝑ̄ua ꝯsuetudine viciatam. Hac vtit ad ipugnāduz nos calidissimus ſpens. cui nullū aliud studiū ē: nisi fūdere sanguinē aīaꝝ. Mouet libidinē: desideria carnis istigat: ꝛ corda hoīuz tēptare nō cessat. Hic est q manus nostras ꝓprio cingulo alligat: vt caro que data est in adiutorium: in ruinam nobis ꝛ in lapsum fiat.

¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ lꝫ quotidie simus in pugna temptatōis: ip̄sa tamen nobis sine nobis non pōt preualere: qꝛ fm Augu. Debilis est hostis: qui non vincit nisi volentem. vnde vita nostra dicitur nauicula: que licet diuersis tēptationum vndis concutiatur: euadere tamē potest: licet periculose. vnde Bernar. dicit.

Potest inimicus excitare tēptatiōis motuu:
sed in te est si volueris dare vel negare ꝯsensū
In tua facultate ē si volueris inimicū tuū face
re ſuuz tuū. Ecce. n. iflāmat, desideriuz tuum
cū vanitatis aut impatiētie ingerit cogitatiōes
q excitat etiā libidinis motū: tu solūmodo non
ꝯsentias. Nā quotiēs resistis: totiens corona
beris. Demonū ē suggestiones malas ingere
re: sed nostꝝ est illis nō ꝯsentire. Nā quotiēs
resistimus diabolū supamus: angelos letifica/
mus: deū honorificamus. Ipse. n. nos hortaẗ
vt pugnem⁹: adiuuat vt vicam⁹: certātes spe/
ctat: deficiētes subleuat: vincētes coronat: h ibi
¶ Tertia ꝯclō ē: ꝙ d̄s nos tēptari ꝑmittit q̄/
druplici rōne. ¶ Primo vt virtus latēs ma/
nifesteẗ: cū interiora hois lateāt. ¶ Scdo vt
ruina pacta in melius restaureẗ: Sic d̄s ꝑmi/
sit peccare primū hoiez: vt totū genus huma/
nū in melius restaureẗ. ¶ Tertio vt virt⁹ cor
rn̄dens exerceaẗ: q2 nāle ē ꝙ oē patiēs quāto
agiẗ ad eius corruptiōem renitaẗ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s exer
citeẗ. ¶ Quarto vt virtus renitēs ꝑficiatur.
Quia sicut in agonistis nō laudantur act⁹ nisi
ꝯtra difficilia: ita nō ꝑficiẗ virtus nisi vbi ē tē/
ptatio ⁊ resistentia. 2ª. corin. 13. Virtus in in
firmitate ꝑficitur. vnde diċ: ꝙ nauicula i mari
huius seculi: mlt̄is tēptationū fluctib⁹ exponiẗ
Seqtur. Ecce motus magn⁹ factus est in ma
ri: ita vt nauicula opireẗ fluctibus. Sz h fit or
dinatione dina: q2 ascendit Jesus in nauiculā:
vbi Chriso. Egressus iesus i nauiculaz: fecit
turbare mare: ꝯmouit vētos: ⁊ excitauit fluct⁹
Cur hoc? Ideo vt discipulos mitteret in timo
rez: ⁊ suū auxiliū postularēt: suāqȝ potentiam
rogātibus manifestaret. Illa tēpestas ex se or/
ta nō est: sz ꝑtāti patuit imꝑantis. Sic ēt mora
liter cū aīa a diabolo ꝑ pn̄iam eripitur. Tunc
diabolus dolore affectus: nō cessat ꝑ tēptatio/
nes varias, ꝓcurare q̄liter ad eū possit redire.
Tunc fit motus magnus in mari: Mare ꝓfū
duz est cor hois. Jhero. 17. Prauū est cor ho
minis ⁊ inscrutabile. Mare agitaẗ fluctibus:
sic ⁊ aīa diuersis cogitationib⁹: ⁊ iā a diabolo
victa ꝯtēnitur amissa virtute. In mari tēpestas
in fundo oriẗ: ⁊ flatu ventoꝝ validius ꝯmoueẗ
⁊ augeẗ. Fundus maris iferior pars aīe est. s.
sensualitas. Ab hac incipit tēpestas flatus vē/
toꝝ. s. suggestio demonū. Cū aūt demones ꝑ
aliqua exteriora indicia aīaz interius a sensua/
litate tēptari ꝑcipiunt: ꝑ flatus suggestionū ve
hementer ꝯturbare ꝯtendūt. Tunc mot⁹ ma/
gnus factus est in mari. Primo quidez fit in
aīa quasi motus: sed nōduz magnus: cum sur
git primus sensualitatis appetitus. Deide ma
gnus motus efficitur: cum aīa ad delectationē
maxime morosam ꝑtrahitur: ⁊ in ea diu teneẗ
tandez nauicula fluctibus opitur: cuz diabolo
preualente peccatuz consumatur: non tamen
submergitur: cū ꝟtus resistendi temptatiōib⁹
contrarietur nectamen ex toto opprimitur.
¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ deus vult amicos suos
attentos esse: ⁊ ante oculos cordis hr̄e impu/
gnationes: vt sic securiores renitantur. vnde
Greg. dicit. Et nos tolerabilius mundi ma
la suscipimus ⁊c. vnde dicit. Et secuti sunt euz
discipuli eius. vbi Chriso. dicit. vbi miraculo
rum ostensio erat iubet plebem adesse. vbi aūt
temptationū ⁊ timoris insurrectio athletas or/
bis terraꝝ: quos exercitaturus erat tantū assu
mit: quatinus eos disceret: tanq̄ȝ ꝑfectos viros
in periculis non deficere: in honoribus mode
rata de se extimare.
¶ Quinta ꝯclō est: ꝙ quia temdtationez non
ad deceptionem. sed ad ꝓbationez inferuntur
ipsis viriliter est resistenduz: ⁊ ad diuinuz ad
iutoriuz recurrenduz: q semꝑ presto est in no/
mine ei⁹ tribulatis. vnde Chriso. ad Anasta
siaz sic ait. Fluctuāti tibi inter ꝓcellas ⁊ turbi/
nes mundi: cito suꝑ vndas adueniet xp̄s. Et
diaboli aduersuz te flantez spm̄ vno iussionis
sue ſmone ꝯpescet patienter: ⁊ q̄si i medio ma
ris posita crede ad te xp̄m esse venturꝝ: sz caue
viriliẗr vniuersa pctā: q2 si torpescas i bono oꝑe
⁊ dormitas i fide dormit iesus in te. vn̄ Hyla
ri⁹. Dormit dn̄s: q2 sōno nr̄o ꝯsopiẗ in nobis
Maxime autez illud accidit: vt a deo auxiliuz
in ꝑiculi metu speremus: atqȝ vtinam spes sin
cera cofindat se periculuz posse euadere: chri/
sti intra se vigilante virtute. vnde sequiẗ. Ipse
vero dormiebat. Somnus nālis aīalium vir/
tutū ꝯtentiōe naturaliuz. Somnus autez mo
ralis malus: est quies spiritualium virtutū cū
intentione spiritualiuz: Jesum vero dormire
est fortitudinem virtutis: in operandis bonis
vel in patiendis malis tepescere: ⁊ quasi ad de
fectum appropinquare. Hoc modo tepescen/
te virtute: ⁊ quasi dormiente nec ipsa ratio q̄ ꝑ
gr̄am hȝ regi vigilat suꝑ suas oꝑatiōes. Qua
dormiente subintrat hostis aīe ad interficien/
dum ea. Vt pȝ. 2. respon. d̄ ysboset. Dormit
dn̄s ſm Origenem pro somno: patientiā no/
stram: ⁊ impioꝝ pn̄iam expectans.

Secundum pncipale.

C Irca scđm principale: vbi pponitur
nobis documentū diuine inuocati/
onis: ⁊ hoc in christi suscitatione ⁊ sa
lutis postulatōe: vbi dicitur. Et accesserunt.
vbi sunt due conclusiones.
¶ Prima ꝯclo est: q in omni recursu ad di/
uinum auxilium semper dꝫ timor ⁊ spes con/
iungi: qꝛ incassum misericordiā sperat: si iusti
tiam non timeat. Et incassum metuit: qꝛ non
ꝯfidit: qꝛ spes ab īferiori nos fulsit: ne sub pō
dere tribulationū deficiamꝰ. Timor vero a su
periori nos ꝯprimit: ne rapiamur vento tem/
ptationis. ¶ Primum pꝫ. s. de spe: quia ꝼm
aplm ad heb. 6. Spes anchora dicitur. s. ser/
uans aias: ne a pcellis tēptationuꝫ a deo irrū
pantur. vnde Augꝰ. Si videris. s. fluctuari i
mari isto: noli abrumpi ab anchora: anteq̄ꝫ in
tres portū. Fluctuat nauis in anchoris: sꝫ non
longe a terra pijcitur. sed nō in eternum flu/
ctuabit: ⁊ si ad tp̄us fluctuat. ¶ Scđm pꝫ. s.
de timore. Naꝫ ꝼm Aug. Timor est amor fu
giens qđ ei aduersaṫ. Non est turpis fuga ia
cula fugerē: vel ptegendo: vel abscondendo.
vnde Job. 31. Semp. n. quasi tumentes sup
me fluctus eius: timui deum ⁊ pōdus eius. s.
iustitie ferre nō potui. vnde zelus diuine iusti
tie ex h̄ apparet: q deus pater potius voluit
vt filius eius penā solueret: quam debebat hu
manum genus: q̄ꝫ ipse eaꝫ remitteret ⁊ impu
nita trāsiret. Ro. 8. Qđ pprio filio suo nō pe
percit ⁊c. Ber. Qui nō pepercit filio: nunq̄ꝫ
parcet figmēto suo? Nequaq̄ꝫ. vñ diciṫ. Et ac
cesserunt discipuli eius: nō tam gressibus cor
poris: q̄ꝫ affectibus mentis. ⁊ suscitauerūt cuꝫ
clamoribus. Psal. Exurge: quare obdormis
domine? vnde moralr discipuli sunt aīe cogi
tationes ⁊ affectōes: que tunc ad iesuꝫ accedūt
cum gratiam sibi a deo collatā: cui nō deberēt
esse ingrati cogitant: cum beneficia ab eo rece/
pta recēsent: cum de eterna salute: q̄ p meritis
bonoꝝ opeꝝ est pcipienda ptractant. ⁊ he cogi
tationes multū efficaciores sunt ad excitandā
eam: q̄ remissa ac tepida latebat virtute. Et he
cogitationes dn̄tur veraces discipuli. De qbꝰ
O rige. in omł. O veraces: o bn̄dicti xp̄i di/
scipuli: saluatorē nobiscuꝫ hētis: ⁊ piculuꝫ me
tuitis? Vita vobiscū est: ⁊ de mōte soliciti estis
¶ Scđa ꝯclo est: q cū laborātes in meritoria
actione p se pprijs viribꝰ laborare ⁊ pseuerare
non possunt: cum sint in hac vita vertibiles de
bono in malū: oꝫ q eis gratia specialr assistat.
¶ Ratio est: qꝛ sicut liberꝝ arbi. nō sufficit pse
uerare in bono sine auxilio diue gratie: ita nec
ad hoc sufficit aliqs hitus in nobis infusus.
Habitus. n. q nobis infunditur ꝼm statuꝫ p
sentis vite: nō aufert a libero arbi. mobilitatē
ad malum: lꝫ per eum aliqualr ad bonū habili
tetur. Et ideo cum dicimus hoīeꝫ ad pseuerā
dum indigere auxilio gratie: nō intelligimꝰ q
sup gratiam hitualem pus infusam ad bn̄ ope
randum: alia desup infundantur. Sed q ad
hec homo indiget diuine prouidentie exteriꝰ
auxilio gubernantis. vnde prima Petri.
Deus oīs gratie: q vocauit nos in eternā glo
riam suam modicū passos: ipe perficiet: ꝯfir/
mabit: cōsolidabitq̄ꝫ. vnde qꝛ nauis nostra. i.
ꝯscientia nostra posita est in piculis: tum qꝛ tē
pestate mētis. i. mundane solicitudinis: ꝯcu/
titur tamen: qꝛ ventoꝝ. i. temptationum ꝯmo
tione ingetatur. Qui autē hec picula euadere
voluerit: non suis viribus innitaṫ: sed clamet
ad deum cum aplis: dicens. Dn̄e salua nos:
pimus. Qđ dixerunt salua nos: fuit fiducie.
Qđ dixerunt perimus: fuit pusillanimitatis:
tribuentes nō sibijpis: sed deo siue eius gra/
tie saluationē: cum sit virtus. Naꝫ hec est ora
tio periclitari timētium. q. d. captans eius be/
niuolentiaꝫ. d. Dn̄e. q. d. Tu dn̄aris potesta
ti maris: vel limitando. Job. 38. Tu dedisti
terminū mari: vel cōpescendo. Esa. 51. Po
suisti pfundum maris: vt trāsirent liberati.
Salua nos: qꝛ tuum est saluare. Quia domi
ni est salus. Non. n. sine cā vocaris iesus. i.
saluator: imo ꝼm nomen tuum: ita ⁊ opus tuū
Et ideo salus nostra est in manu tua. Peri/
mus: per fluctuum importunitateꝫ: ⁊ ventoꝝ
vehementiā: ⁊ nostram insufficientiā: qꝛ non
nauis magna est conscientia: sed nauicula pua

Tertium pncipale.

C Irca tertium pncipale: vbi pponiṫ
nobis auxiliuꝫ per xp̄m secure eua/
sionis: Et hoc in maris tranquillati
one: cum dicitur. Et dicit eis iesus. vbi sunt
due conclusiones.
¶ Prima ꝯclo est. Qđ añ passionem christi
nulla petitio fuit exaudibilis: ratio est: quia oīs
petitio facta ab inimico: nō est exaudibilis.
Sed ante passionē xp̄i eramus inimici. Igiṫ
ptunc erat inexaudibilis. Sed qꝛ p mortem
eius facti sumus amici: ergo pro illa hora peti
tio facta est exaudibilis: vnde apls. Cum ini

mici eēmus: recōciliati sumus p̄ mortem filij
eius. vnde Rabbanus exponēs hunc passuȝ
ait. Nauicula est crux xp̄i: vel passio eius: cu
ius auxilio fideles transactis mundi fluctibus
p̄ueniunt ad celestē patriā: quasi ad littus secu
rum. ¶ Cum igit̄ xp̄s in cruce positus fuissȝ
motus magnus factus est: q2 ꝯmote sunt mē
tes discipuloꝝ de eius passione: Ip̄e vero dor
miebat. s. morte carnis in cruce. Excitant aūt
discipuli dn̄m: dum turbati morte eius: maxi
mis votis resurrectionē querunt. d. Salua re
surgendo: q2 perimus turbatōe tue mortis.
Ipse vero resurgens: increpat duritiam cor-
dis eoꝝ. Impauit ventis: q2 diaboli superbi
am strauit. Impauit mari: q2 vesaniā iudeoꝝ
destruxit. Et facta est tranqllitas magna: q2 se
date sunt mentes discipuloꝝ visa resurrectōe:
sperantes eoꝝ supplicationeȝ exaudiri. vnde
q̄uis xp̄o dormiente nauicula esset in p̄iculo:
ipso tamen per deuotā inuocationem excitato:
mare est tranqllatum: ꝛ discipuli a p̄iculo sub/
mersionis liberati.

¶ Scd̄a ꝯcl'o est: ꝙ ad hoc vt istas tempesta
tes euadamus: sex req̄runt̄. ¶ Primum est
doctrina. Hec. n. detestatur omne malū: ꝛ ex
cludit omne impedimentū bonum: ꝛ p̄scindit
oēm actionem pc̄ti: ꝛ postmodū introducit oē
q̄d bonuȝ est ꝛ necessariū ad salutē. vn̄ Leui.
10. Ut hēatis sciam discernendi. vnde sequit̄.
Et dicit eis. s. salubriter eos informando.

¶ Scd̄m est timor dei. Qui. n. timet dn̄ȝ: ni
hil negligit: vt dicit sapiens. Naȝ cognitio p̄i
culoꝝ timorē inducit. Et ideo timens: forami
na sensuum obstruit: ne aliqd nociuum subin
tret: ꝛ sic saluat̄. vnde dicit. Quid timidi estis
Psal. Uoluntatem timentium se faciet ꝛc.

¶ Tertium est fides vera. Nam sicut timor
seruilis orit̄ ex ꝯsideratiōe p̄prie infirmitatis
diffidentis de diuino remedio: sic fides fidu
ciam dat de eodē. vnde sine ip̄a impossibile ē
placere deo. Ad heb. xj°. ¶ Ratio est. Op̄ȝ
enim cognoscere deum creatorē: ne simus tan
to beneficio. s. creatōis ingrati: ꝛ de ceteris in
digni. ¶ Item dn̄m vt sciamus ei seruire ad
beneplacitū: ne simus inutiles serui eius ꝛ pe
na digni. ¶ Cum igit̄ deus sit altissim⁹: ꝛ nō
est possibile rep̄ire scalā sufficientis rationis:
qua ad eum p̄tingamus: cum sensui nō subia/
ceat. Sola aūt fides euȝ cognoscit. Et ideo di
cit. Modice fidei. Glo. Timor p̄tinet qd ef/
fectum: fides ad intellectū. Et ex modicitate fi
dei itellectus generat̄: ꝛ ex magnitudine timo
ris affectus pusillanimis efficit̄. Ueritas aūt
excitata auget fidem ꝛ ꝯfidentiā: ꝛ sic extermi
nat malum timorē ꝛ seruilem: ꝛ arguit cogita
tiones de fidei modicitate: ꝛ affectōes de pra/
uo timore.

¶ Quartū est diuina assistentia: q̄
p̄destinatum vsq3 in finem nō relinq̄t: nec tm̄
imponit necessitateȝ: vt effectus eius p̄ueniat
ex necessitate. Nam p̄destinatio est pars p̄ui/
dentie. Non aūt oīa que p̄uidentie subdunt̄:
necessaria sunt. Sed q̄dam ꝯtingenter eueni
unt s̄m ꝯditiōeȝ causaꝝ p̄ximaꝝ: quas ad ta-
les effectus diuina p̄uidētia ordinauit. Et tn̄
p̄uidētie ordo infallibilis est. Sic igit̄ ꝛ ordo
p̄destinatōis est certus: ꝛ tamen libertas arbi
trij nō tollit̄: ex qua ꝯtingenter p̄uenit p̄desti-
nationis effectus. Et ideo dicit̄. Tunc resur/
gens. Naȝ sicut xp̄s surgens captiuos in lim
bo liberanit: sic etiā spiritual'r oppressos p̄ gra
tiam eripit. vnde dicit̄. Tunc surgens. Sur/
git ergo iesus: cum virtus ꝑus remissa in op̄a
tionibus: ꝛ fatigata tribulationibus: a dn̄o cō
fortatur.

¶ Quintum est humana reluctatio.
Nam tēptationibus cum eueniūt: resistendū
est: cum deus etiā succurrat in tēptationib⁹ s̄ȝ
illud ap̄li. Fidelis deus q nō patietur ꝛc. vn-
de dicit̄. Uentis imp̄at: duȝ diaboli suggestio
nes potenter reprimit. Et mari imp̄at: duȝ tu
multus impetuosos: ꝛ appetitus inordinatos
sensualitatis ꝯponit: Eccl'ia. 43. In sermone
eius siluit ventus.

¶ Sextuȝ est pax ꝯscie: ꝛ
cordis: q̄ tunc habet̄: qn̄ sensualitas subijcitur
rationi: q̄ repugnat semp̄. vn̄ Aug. de ci. dei.
Quid ē aliud victoria: nisi subiectio repugnā
tium? Quod cum fuerit: pax erit. Hanc habe
mus p̄ ꝯformationē volūtatis nostre diue vo
luntati. Naȝ volūtati eius cui placent ea q̄ pla
cent deo: nihil repugnat: sicut nec volūtati di/
uine. Ideo pacem hȝ. vnde Aug. Qui iugo
dei subiectus est: subiecta hȝ cetera. ꝛ non la/
borat: q2 nō resistit q̄d subiectum est. vnde di/
cit. Et facta est tranqllitas magna: q2 vincun
tur tēptamenta: s̄uatur ꝯscia: anhelat mēs ad
gaudia patrie felicitatis eterne.

Quartum p̄ncipale.

Circa quartum p̄ncipale: vbi p̄poni
tur nobis p̄coniuȝ magnifice collau
dationis in turbaꝝ admiratōe: cū di
citur. Porro hoīes ꝛc. ¶ Et nota ꝙ ad h̄ ꝙ
deus magnifice collaudet̄ tria requiruntur.
¶ Primum est operum bonoꝝ p̄uipensio.

Hoc. n. facit ventus humilis: q ex humilitate
nō reputat opa sua q̄ztumcūqz bona. Lu. 17.
Cum omnia benefeceritis ꝛc. vnde glo. Si
homo ab hoie seruo non vniforme: sed multi
plex ministeriū exigit: q̄zto magis nos nō vni
us tm̄ opis vsu exercere debemus: sed semp
nouis studijs augere ꝑoꝛa. vnde tāto magis
debemus nos humiliare: cum de illis omise/
rimus multa. In multis. n. offendim⁹ oēs.
vnde dicit. Porro hoies. s. sumus ꝯsideratio
ne nostre insufficientie mirati sunt: laudantes
diuinam virtutē: qꝛ non hō: sed dine virtutis
strēnuitas ꝛ vigoꝛ malum conatū: ꝛ iniquā po
testatem repꝛimit. ¶ Scdm est gratiaꝝ actio:
que maxime debeť illi: q gratuz beneficiū ꝯtu
lit: ad qđ non tenebať. In deo aūt ꝑncipaliter
inuenitur cā debiti: cum sit ꝑnm oium bonoꝝ
nostroꝝ. ¶ Cum g̊ a deo sumus beneficiati:
simus etiā sibi grati voce laudis. vnde dicitur
Mirati sunt. s. hij carnales: q adhuc in se sub
stinent ꝯtradictionem. De qua Gal. 5. Spi/
rituales nūc effecti: miranť ꝛ laudare coguť:
qbus tanta gratia est facta: vt ꝛ fluctus sug/
gestionum repꝛimant: ꝛ rōni sensualitatē obe
dire cōpellant. ¶ Tertium est dine magnifi/
centie amplitudo. Magnificentia est solū ꝑn/
cipibus ꝯueniens virtus: ꝯtinens in se potē/
tiam: beniuolentiam ꝛ affluentiā: ꝯsumansqz
negocia difficilium ꝛ p̄claroꝝ. vnde Tullius
describit eam dicēs. Magnificentia est reruz
magnaꝝ ꝛ excelsarum cum animi ampla qua
daz ꝛ splēdidissima ꝑpositione: cogitatio atqz
administratio. vnde diciť. Qualis est h: qꝛ vē
ti ꝛ mare ꝛc. vbi dina honorificentia magnifi
catur: ꝛ magnificētia extolliť. Sicut consueui
mus ꝯsurgere ad laudē artificis ex pulchꝛitu/
dine artificiati: ꝛ ad ꝯmendandā magnificen
tiam rectis ex magnitudine opeꝝ: ꝛ subuētio
ne subditoꝝ. Dicit g̊. Qualis est h. Chrysо.
Somnus hoiem: trāqllitas deum ostēdebat.
Tria autem admiranť hoiem dormientē: deū
impantem: ꝛ creaturā obtēperantez. vnde ad
dit. Qđ venti ꝛ mare ꝛc. Dicunť aūt obedire
non ꝙ eius impium audiant vel sentiant: cuz
ista sint insensibilia: sꝫ qꝛ eius voluntati subie/
cta sunt: ac si ea sentirent. Dicit etiā euangeli
sta. Impauit: ne casu: sed dei impio illa seda/
tio facta crederet: ꝛ ne demonis adminiculo:
sed diuine potestati ꝛ magnificentie hoc factū
ascribatur. Psal. Omnia subiecisti sub pedi
bus eius ꝛc.

¶ Dominica quinta. Sermo de epl'a. 33.

Induite vos sic electi dei ꝛc. Ad col. 3.
Scđz qđ dicit phs in ethi
cis: virtus habentez pficit
ꝛ opus eius bonū reddit.
Et Augu. dicit. Qđ vir/
tus est intelligibilis pulchꝛitudo. Ex qbus pꝫ
ꝙ qꝛ est pulchꝛitudo: est inoꝛnamentum aie.
Sed qꝛ est spūalis dei valitudo: est indumen
tum aie ꝯtra temptatōes. Sed qꝛ p peccatuz
aia deturpať: dina acceptatōe ꝑuatur: ꝛ p pec/
catum infirma est ꝛ debilis effecta: ꝛ ideo im/
pugnatione iuuať. Ideo apl's in epl'a pn̄ti hoꝛ
tatur nos: vt hijs vestibus spūalibus virtutē
induamur dicens. Induite vos ꝛc. vbi occur
rūt due ꝯsiderationes. Pria ꝯsideratio.

Circa ꝑmaz ꝯsideratōez: vbi loqť de
pfectōe ꝟtutuz oꝛdinātiuz nos ad ꝑ
ximū cū dr. Induite ꝛc. sūt sex ꝯ°es.
¶ Prima ꝯ° est videre qd sit nuditas. Et di
citur ꝙ est ꝑuatio debiti tegumēti cum ꝯfusio
ne turpitudis appentis. Cum igiť fꝫ qđ dicit
glo. sup illđ Job. 2. Nudus egressus suz ꝛc.
Alia sit nuditas coꝛpoꝛalis: q̄ ꝑuamur bonis
nāe: ꝛ alia sit nuditas mētis: q̄ ꝑuamur bonis
grē. Nuditas tm̄ spūalis erubescētioꝛ est q̄z cō
poꝛalis. In cuius figura ꝑmi parētes cuz eēnt
nudati veste inocētie: tūc ꝑ erubescebāt: ꝛ ꝑus
nō: lꝫ essent nudi coꝛpoꝛalꝛ. Ideo hec vestis
inocentie sūmopꝫe est custodiēda: qꝛ carēs illa
i iudicio: nudus oib⁹ appebit. vn̄ sic hō se vi
dens coꝛpoꝛalꝛ nudū: ꝯfundiť. Ita ꝛ spūalis
hō se vidēs gratia nudatū: pctō defoꝛmatū: pl
chꝛitudine aie spoliatū: maxime ꝯfundi dꝫ.
¶ Scđa ꝯ° est: ꝙ vestis est coopimentū nudi
tatis: occultās turpitudinē: vt honestius appe
at intuēti. Sꝫ qꝛ alia est vestis: qua coꝛpus in
duitur: ꝛ alia est vestis spūalis. s. gratia: et vir
tutes qbus aia pficiť ꝛ adoꝛnať: honestius tm̄
vestiť qs veste spūali: q̄z coꝛpoꝛali. Quia sicut
esset verecundū videre nobilem puellā nudaz
in medio viroꝝ sollēniuz: sic est videre aiaz ca
rentem dina gratia in medio angl'oꝝ nos cu/
stodientium: q intuitiue ip̄az cernūt. De qua
Eze. 16. Trāsiui p te: ꝛ vidi te: ꝛ eras nuda ꝛ
ꝯfusione plena. Sꝫ qn̄ hꝫ gratiam. s. virtutes
in aia causantem: tunc est ad instar viginis cā
didis vestimentis vestita in virtutibus suis.

Jdeo dicit̃ apoca. 19. Sponſe. ſ. anime exiſtē/
ti in gratia: datum eſt: vt coopiat ſe byſſo ſplē
denti. Et ſeqtur. Jſte byſſus eſt ſcõꝝ iuſtitia:
ꝛ gratia ꝛ virtutes: q̄ ſunt ſibi in oꝛnamentum
Nam ſicut aliqua ancilla dicitur tota deformiſ
carens aliqua conditione ſubdecenti: ita quan
do anima caret gratia eſt tota deformis. vnde
Jhero. Oēs virtutes que ſunt in anima ſine
gratia ſunt infoꝛmes ꝛ earum actus. Et ideo
anime ſponte ſpolianti ſe gratia dicitur Eſay.
47. Denuda turpitudinem tuā. Quando au
tem habet gratiam tūc eſt pulcherrima creatu/
ra. Cant. 4. Tota pulchra es: qꝛ. ſ. maclā pec
cati mortalis cum gratia diuina ſtare nō pñt.
¶ Tertia ꝯclō eſt: ꝙ licꝫ virtus moꝛalis dicat̃
veſtis ſpiritualis. Et ſm Jhero. veſtis nupti
alis p̄cepta dñi dicantur: ꝛ lꝫ opa que ꝯplētur
ex lege ꝛ euāgelio noui hoīs efficiunt veſtimē
tum: tamē miſericordia cū ſit virtus ꝑ quaꝫ ani
mus ſup calamitate afflictoꝝ mouetur eſt ma
xime veſtis oꝛdinans nos ad ꝓximū: ꝛ oꝛnāſ
nos ad diuinū beneplacitū. Nā ipſa impenſa
ꝓximo meretur diuinā recōciliationem. vnde
Gre. Jre dei reſiſtitur: qſi ipſemet qui iraſcit̃
miſericoꝛdia ꝯpellitur miſereri. vnde aplus ad
hanc hoꝛtat̃. d. Jnduite vos ꝛc. i. veſte ſpūali:
viſcera miſericoꝛdie. i. affectū pietatis erga oēſ
¶ Et nota ꝙ iſta veſtis quatuoꝛ. ſ. hꝫ ꝯditio/
nes ꝓꝓ quas dꝫ indui. ¶ Primo qꝛ veſtis ꝓ
tegens. Et ideo indutus hac veſte: nō timebit
iacula diaboli. Ad ephē. 6. Jnduite vos arma
tura dei: vt poſſitis ſtare aduerſus iſidias dia
boli. ¶ Scdo qꝛ calefaciens: ideo ea indutus
non timebit frigus inferni. Prouer. vltimo:
Nō timebit domui ſue a frigoꝛibꝰ niuis: oēs
ciꝫ domeſtici eiꝰ veſtiti ſūt duplicibꝰ. ¶ Ter
tio qꝛ opiens: ideo idutus ea nō timebit ꝯfuſio
nem in die iudicij. Apoc. 6. Beatus q cuſto/
dit veſtimenta ne nudus ābulet: ꝛ videant tur
pitudineꝫ eiꝰ. ¶ Quarto qꝛ oꝛnās: iō indutꝰ
ea non timebit excluſionē a nuptijs ꝑadiſi: ſic̄
ille Mat. 22. Amice quō huc intraſti ꝛc.
¶ Quarta ꝯclō ē: ꝙ hec veſtis miē cōfert no
bis tria priuilegia. ¶ Primᵐ ē: qꝛ diña oꝛdina
tione p̄deſtinat nos in noſtram beatitudinem
vnde dicitur. Habere ꝓmiſſionem vite q̄ nūc
eſt ꝛ future. pᵃ. thimo. 4. vnde dicitur. Jndu
ite vos ſicut electi dei: quā. ſ. electionē habetis
per eternā predeſtinationē. ¶ Scdꝫ ē noſtra
ſanctificatio: qꝛ nos a pctīs p̄ſeruat eis reſiſtē/
do. Eccli. 4. Elemoſina reſiſtit peccatis. Jn

multa. n. peccata caderet peccatoꝛ a qbus eum
elemoſine p̄ſeruant. vnde dicit. Jnduite ſan/
cti dei. ſ. propter mundificationem a peccatis.
¶ Tertiū eſt: qꝛ nos diuino beneplacito red/
dit acceptos. Jn cuius ſignū moꝛientem nō re
linquunt. Ambro. Nō ſunt bona hoīs que ſe
cum ferre nō poſſunt. ſola miſericoꝛdia comes
eſt pctōꝛuꝫ defunctoꝝ: eos liberans in medio:
vbi ſpecialr̃ viget diſceptatio de opibus miſeri/
coꝛdie. Mat. 25. Uenite bñdicti ꝛc. ¶ Et no
ta ꝙ duplex ē miſericoꝛdia: Una ē ꝯmēdabilis
que eſt reſpectu ꝑſone: ꝛ alia eſt deteſtabilis q̄
eſt reſpectu culpe. vnde Gre. Ad culpā qſqꝫ
nō dꝫ habere ꝯpaſſionē ſed zelū: ꝯpaſſio qdeꝫ
homini: ſed vitijs rectitudo debetur: vt i vno
hoīe diligamus bonū qđ factū eſt: ꝛ perſequa/
mur mala que fecit. Jtē Greg. Sūt pleriqꝫ
qui ꝯpaſſione ꝓximo nō ſpūalr̃: ſed carnaliter
impendūt: vt ei nō ad virtutē: ſed q̄ſi in miſe/
rendo ad culpā mulceant. Qui carnalr̃ hoībꝰ
miſerentur: potius ſunt crudeles q̄ꝫ miſericoꝛ/
des. vñ dic̄. Jnduite vos electi ꝓꝓ pñteꝫ iuſtifi
cationē ꝑ ipſam obtentā: ꝛ eternā retributiōeꝫ.
¶ Quinta ꝯclō eſt: ꝙ hāc miſericoꝛdiā opere i
plēt quatuoꝛ virtutes. ¶ Prima eſt benigni
tas. i. dulcedo animi ad benefaciendū parati.
Nā ſicut benignitas dei oſtendit̃ maxime i eo
qđ tam benigne recipit ꝛ vocat pctōꝛes. Sic
etiā in nobis benignitatē oſtēdit dulcedo ani/
mi ꝛ ꝓmptitudo bñfaciēdi ꝓximo indigenti:
qꝛ hꝫ affectū bonum vt delectet bñ agere maxi
me egenis large ſubueniēdo de facultatibꝰ ſu/
is ſm Glo. ſup illud epeh. 4. Eſtote inuiceꝫ
benigni. ¶ Scdm eſt humilitas. Hec auteꝫ
p̄ſeruat ne ꝑ ſupbiā tollat̃ meritū actiōis. vnde
Aug. Niſi humilitas oīa q̄cūqꝫ facimꝰ ꝛc. vñ
dicit. Humilitatē. ſ. coꝛdis ꝛ opis ad obediē/
dum. ¶ Tertium ē modeſtia. Ut in oībꝰ mo
dum teneatis. Nā ipſa cauet indecentiā in ver/
bo: in riſu: in motu coꝛpoꝛis: ꝛ in actu. Unde
Tullius. Modeſtia eſt ꝑ quā pudoꝛ honeſtiꝰ
ſtabilem operatur auctoꝛitatē. ¶ Quartū eſt
patientia in aduerſis tollerandis: qꝛ ipſa eſt cu
ſtos ꝛ radix oīum virtutū ſm Gloſ. ſup illud
Jn patientia veſtra ꝛc. Quia ſicut radix poꝛ/
tat plātam cū ramis ꝛ fructu: impatiētia poꝛtat
omīa onera que ſibi īponuntur. Et ideo dicit
Greg. Qđ patientia ē aliena mala ꝑpeti. Et
ꝯtra euꝫ q irrogat mala nllō aī doloꝛe moueri
¶ Sexta ꝯclō ē: ꝙ beniuolentia ad ꝓximum
maxime in quatuoꝛ nutrit̃. ¶ Primū eſt one

rum mutua supportatio: fm aplicaz iussiõez.
Alter alteri⁹ onera portate. Hec.n.subleuat
onera: depellit nociua: ꝛ ꝯfert adiutoria ꝓposi
ta. vnde eccli.4°. dicit. Melius est esse duos
simul: q̃z vnum. Habēt.n.emolimentuz sue
societatis. Si vnus ceciderit: ab alio fulcietur
vnde Ambr. Secura est societas iuuenum ꝛ
senum. Nam illi sunt solatio: isti testimonio.
Illi obsequio: isti magisterio. vnde supportan-
tes inuicem: onera scilicet ꝓximoꝝ.s. infir-
morum. Ro.5. Debemus autē ꝛ nos firmio
res imbecillitatez infirmorum sustinere.
¶ Scd̃m est iniuriaꝝ remissio. Naz iniuria
subijcit nos diabolice ꝯuituti: q2 opponit se di
uine clementie. qđ pz per Aug.ⁿ di. Taz bo-
nus est deus: ꝙ etiã de malis bonuz eliciat.
¶ Sz ecõuerso inuidia de bonis malum: q2
bonum gratie: nãe ꝛ fortune ꝑuertit. Et ideo
offensa cito est remittenda ꝓpter vindictã dei:
que nõ remittit hoi peccata sua: q̃zdiu tz odiuz
ꝯtra ꝓximum. ¶ Item dz cogitare: ꝙ oz eum
quãdoq3 ꝓximo recõciliari: si vult saluari. vn
de melius est h̃ cito fieri: ne sit in ꝑiculo dam-
nationis ꝛ bõum ꝑdat. vnde q seipm̃ vicit: su-
perat oẽs. vnde dicit. Donantes.i.remitten
tes peccata ꝛ iĩurias: vobis metip̃is: vnus.s.
alteri. Eccl̃ia.28. Relinque ꝓximo tuo nocẽti ti
bi: ꝛ tunc deprecanti tibi peccata soluent̃. Do
nantes inq̃z siquis aduersus aliquem hz que-
rellam.i.q̃relle mãm. Sicut id est ita integre
ꝛ pure: xp̃s donauit vobis: gratis.s.peccata
cõmissa: inuicem.s.non solum ꝯdonãtes: sz ꝛ
dep̃cantes pro delictis. ¶ Tertiuz est mutua
dilectio. Quia ip̃a est ꝑor i preceptis: maior in
virtutibus: ꝛ efficacior in meritis: q2 hec sola
in corde radicata: cessante lingua ꝛ manu con-
fert vitam eternã. vnde Aug.15. de tri. c°.17
dicit: ꝙ oia dona sine caritate non ꝑducunt ad
deum: ꝛ caritas etiã si esset sine alijs: nõ ꝑdu-
cet ad deum: imo est donum oia alia ꝑficiens
q2 sine caritate possunt esse: sed nõ ꝓdesse: vn
de dicit. Sup oia hec caritatē habentes. Pri
ma Petri.4. Ante aũt omnia mutuã in vob
metip̃is caritatem ꝯtinuã habentes.i.studio-
sius oibus alijs petite caritatez. vñ ꝯm Aug.
hec est vestis domini incõsutilis: de sup conte
xta ꝑ totum: ne aliquãdo dissuat̃: que ad vnuz
aliqd ꝑuenit: q2 caritas in vnum aliqd colligit
q2 est vinculum ꝑfectõis: q2 omnia q̃ ad perfe
ctionez ꝑtinent: oia simul ligat. Diony. Amo
rem siue diuinum: siue humanum: siue angeli
cum: siue aialem: siue nãlem: vnitiuã quandã
intelligimus virtutem. ¶ Quartuz est pacis
ꝯfederatio. Nam pax est ꝯcordantium in bo-
no mentium ordinata trãqllitas: vnde Aug.
dicit. ꝙ pax corporis est ordinata temperãtia
ꝑtiũ. Pax aie ordinata cognitiõis actionisq3
ꝯsensio. Pax corporis ꝛ aie est ordinata vita:
ꝛ salus mentis. Pax hois mortalis ꝛ dei: est
ordinata in fide sub eterna lege obedientia.
Pax hoium est ordinata ꝯcordia hitantium.
Pax ciuitatis est ordinata imperãdi atq3 obe
diendi concordia ciuium. Pax celestis ciui-
tatis est ordinatissima ꝛ cõcordissima societas
fruendi deo: ꝛ inuicem in deo. Pax oium re
rum est trãqllitas ordinis. Ordo inqt est pa-
rium dispariumq3 reꝝ sua cuiq3 loca tribuẽs
dispositio. vnde dicit. Pax christi.i.pax quã
christus inter deum ꝛ homines fecit effectiue.
Exultet.i.sit cã exultatõis in cordib⁹ vestris:
non tm̃ ore. ¶ Et nota ꝙ triplex est pax mala
.s.inordinata: simulata: ꝛ ingnata. Inordina
ta cum sup̱ior obedit inferiori: vt ratio sensua
litati: ꝛ p̃latus subdito. Prouer.19. Non de
cet seruum dñari ꝑncipibus. Pax simulata
fuit pax Jude. Luc.22. Juda osculo filiũ ho
minis tradis? Psal. Loquunt̃ pacem cum ꝓ
ximo suo: mala autem in cordibus eoꝝ. Pax
ingnata est eoꝝ: q sunt in malo ꝯcordes. vnde
Grego. Sicut esse noxiuz solet: si vnitas de
sit bonis: ita ꝑniciosum est: si adest malis.
Item Greg. Peruersos qppe vnitas corro
borat: dum ꝯcordant. Et q̃zto magis vnani-
mes sunt: tanto magis incorrigibiles. vñ dic̃
In qua vocati estis.s.in qua pace seruanda ꝛ
habenda vocati estis. Prima cori.7. In pa-
ce vocauit nos deus: in vno corpore.s.eccl̃ie.
Par.n.est necessaria ad vnitatem corporis.
Omnes.n. vnum corpus sumus in christo.
Prima coꝝ.10. Et ideo pacem habere debe
tis: sicut membra vnius corporis.

Scd̃m principale.

Circa scd̃m: vbi loquit̃ de ꝑfectione
virtutum ordinãtium nos in deuz
cum dicitur. Et grati estote: sunt sex
requisita ad ipsam. ¶ Primuz est beneficio
rum gratitudo. Ipsa.n.meret̃ donoꝝ ꝯtinua
tionem. vnde Ber. Ad loca vnde exeunt flu
mina gratiaꝝ reuertunt̃: vt iteꝝ fluant. Et iõ
ꝯz eundẽ: disce in referẽdo gratias nõ esse tar
dus de singl̃is bonis: diligenter ꝯsidera q̃ ti-
bi apponunt̃: vt nulla dei dona debita actiõe

frustrentur. vñ dicit. Grati estote. q. d. Hec
oia bona habete in vobis: ⁊ de hijs oibus gra
ti estote deo datori. ¶ Scdm est cognitio siue
meditatio scripturaꝝ: qꝛ aufert desꝑationem ⁊
ꝯfert spem humane salutis: vnde Isido. đ sũ
mo bo. dicit. Ob hãc vtilitatẽ scribunt̃ sctõꝝ
ruine ⁊ reparatiões: vt sint cã salutis humane
ne qsq̃ȝ post lapsuȝ penitẽdo desꝑet veniã: duȝ
ꝯspicit sanctoꝝ reparationẽ fuisse etiã post rui
naȝ. vnde dicit. Verbũ xp̃i hitet in vobis ha/
bundanter. i. scia euangelica: q̃ spãliter verbũ
xp̃i est: qꝛ de eius ore ꝓcessit. Hitet in vobis.
scilicet ꝑ iugẽ meditationẽ eius. Et h̃ abundã
ter. i. nõ solũ ad nostrã saluteȝ: sed etiã ad alio/
rum edificationẽ. In oi sapia. i. oiuȝ scriptura
rum intelligentia: vt intellectũ oium scriptura
rum habeatis. ¶ Tertius est alioꝝ edificatio
Nam inter oia alia q̃ põt exercere vir ꝑfectus
in hac vita: maxime meritoriũ ẽ alios docere.
vnde Gre. sup Ezech. Viri ꝑfecti bona cele
stia: q̃ ꝯtẽplari poterunt fratribus enunciant
eoꝝq̃ȝ actiões in amore ⁊ timore caritatis acce
dunt. Hijs vo ꝓ mercede laboris ꝓmittit̃ vi
ta eterna. vñ dic̃. Docẽtes vos metipsos. vnꝰ
s. alterũ de ignoratis: vt sciens doceat ignoran
tẽ. Et ꝯmonẽtes de his que sunt morũ: ⁊ hoc i
psalmis que ꝑtinẽt ⁊ mouent ad bonã opatio/
nẽ ⁊ ymnis ad dei laudẽ ꝑtinentibus. ⁊ canti/
cis spiritualibus. i. de eternis bonis agẽtibus
que oñdunt celestẽ iocũditatẽ. ¶ Quartũ est i
terna deuotio. s. vt aia deuota ab oibus dele/
ctationibus abstracta spretis oibus tpalibus
⁊ caducis oi conamie ex tota aia ⁊ mente ⁊ oi-
bꝰ viribus sibi vniri queat. Vnde dic̃ iugiter
s. in cõsideratione dei erga nos cãtantes i cor
dibus vestris: no tãtum in labijs: sicut illi de
quibus Esa. 29. Pp̃ls hic labijs me honorat
⁊ hoc dño. i. ad honorẽ dñi. vel dño. i. recta in
tentiõe. ¶ Quitum est dei glorificatio. Nã in
omni oꝑe bono nõ debemus nobis gloriã q̃/
rere sȝ soli deo. Nam qui gloriat̃ in aliquo qđ
nõ a se ipso habet: sed aliũde est: nõ glorificat
deũ: qꝛ qcquid est in creatura ab alio est. Pri/
ma. cor. 4. Quid habes qđ nõ accepisti. vñ ta
lis qui sic a seipso extimat bonuȝ habere qđ hȝ
iniuriatũ deo: qꝛ ponit se totã causaȝ sui boni:
⁊ spoliat deum honore suo. i. vniuersali domi
nio suo: quãtũ est in se: ⁊ ingratus est ei de be/
neficijs que accepit: de quibus ꝓpriã gloriam
querit nõ dei a quo hẽtur oẽ bonũ: ⁊ tale vitiũ
impedit ne maiora bona accipiat. Quia si ma
iora acciperet aut extollẽtia ingratus efficeret̃
aut nõ digne in gratia operet̃. vnde dicit. Sȝ
oẽ quodcũq̃ȝ facitis in verbo ⁊ oꝑe: oẽs etiam
cogitatiões in noie dñi iesu xp̃i. i. ad gloriam
xp̃i nõ vestrã. s. facite. ¶ Sextũ est gratiarum
actio. vñ. Gre. dignũ est semꝑ gratias agere
qꝛ đs nunq̃ȝ cessat benefacere. vñ dicit. Grãs
agentes deo ⁊ patri. i. illi qui est deus ꝑ essen/
tiam: ⁊ pater per ꝓprietatẽ: a quo. s. oia bona:
⁊ hoc ꝑ ipsuȝ. s. xp̃m per quem pater dat oia.
Hec agimꝰ ꝑ christuȝ si eiꝰ p̃cepta custodimꝰ.

¶ Dñica. 5. Sermo de euangelio. 34.

Simile est re
gnum celoꝝ homini qui se
minauit bonum semen in
agro suo. Mat. 13. Quia
de ratiõe boni est q꜄ sit sui
ipsius cõicatiuum ħȝ illud
Dyoni. Omne bonũ est suijpsius diffusiuũ.
Cum igit̃ saluator sit summũ ⁊ infinitũ bonuȝ
ꝯtinẽs in se rõnem ois boni: ideo maxime dȝ
esse cõicatiuũ: Sȝ qꝛ in se ꝯtinet triplex bonuȝ
. s. nature gratie ⁊ glorie. Inde necessariuȝ est
q꜄ post cõicationeȝ boni nature: debeat nobis
cõicare bonũ gratie: ꝑ moralẽ virtutũ iforma/
tioneȝ qua merẽdo adipiscemur bonũ glie: cũ
sit premium virtutum. vnde in euangelio qua
tuor nobis proponuntur notanda.

Primum principale.

Circa p̃muȝ principale vbi proponit̃
nobis diuine libalitatis affluẽtia i do/
noꝝ suoꝝ cõicatiõe. vbi st. 4. ꝯ°es.
¶ Prima ꝯclõ est. q꜄ ad sequẽduȝ btitudineȝ
q̃ intelligitur ꝑ regnũ celoꝝ nõ sufficiũt pura
nãlia: sed opȝ hoieȝ donis suꝑnaturalibus re-
pleri. Ratio est: Quia illud nõ potest ꝯsequi
puris nãlibus ad qđ ꝯcurrũt multe cause suꝑ/
nãles. Sȝ ad ꝯsequendũ beatitudinẽ ꝯcurrũt
multe cause supnaturales: vtpote volũtas di/
uina: que p̊ mouet ad actuȝ beatificũ. Lumen
glorie ex parte intellectus ⁊ caritas ex parte af
fectus: igitur nõ sufficiũt pura naturalia.
¶ Scda ꝯclõ est q꜄ distributio donoꝝ pensat̃
ex parte ꝯferẽtis dei: q intelligitur ꝑ hoiem se/
minantẽ: nõ ex parte suscipiẽtis ħȝ maiora nã/
lia que intelliguntur ꝑ agꝝ. Ratio ẽ. Quia di
stributio donoꝝ dei ꝓcedit ex visceribus pieta
tis ⁊ mĩe: sȝ misericordie est magis ꝯpati ei: qui
magis miser est ceteris paribus: ⁊ qui magis

indiget. Si ergo ille qui hꝫ minoꝛa naturalia
magis indiget sustentari a grã ꝙ̃ qui hꝫ maio
ra: igit̃ vbi nulla merita vel demerita ꝓcedũt:
dꝫ ei q hꝫ minoꝛa nãlia dꝫ dare maioꝛa dona.
vñ glosa sup̱ illud Jaco. p̊. Omne datuꝫ opti/
mũ ꝛc. dicit. Oẽ bonũ est a deo ꝛ non meritis
nr̃is: sꝫ sola gratia diuine volũtatis.

¶ Tertia ꝯclõ ẽ: ꝙ semẽ in agro aie seminatũ
sigt̃ mihi ꝟtutes: pp̱ quatuoꝛ ꝓꝑetates semi/
ni ꝯueniẽtes. ¶ Prima ẽ: ꝙ lꝫ semẽ sit modi
ce q̃ꝫtitatis: tñ multipl'r fructificat. Sic cũ mo
dice sint ꝟtutes in nr̃a reparatiõe: afferunt tñ
multiplicẽ fructũ. s. centesimũ in vitã eternam.
Luc. 8. Semen qđ cecidit in terraꝫ bonã: oꝛ/
tuꝫ fecit fructũ centuplũ. Nã ꝓ qualibet virtu
te reddit̃ fructus cẽtesimus. ¶ Scđa ẽ: ꝙ sic
vnũquodq; genus semẽti ꝭꝫ spẽm suaꝫ ꝓfert
suũ fructũ. Sic ẽt vnaqueq; ꝟtutũ: hꝫ sibi ali/
qđ reale coꝛrespõdens in p̃miuꝫ: q2 caritati coꝛ
respondet bonũ delectabile: spei bonũ arduuꝫ
fidei verũ: ꝛ sic de alijs. ¶ Tertia ẽ: ꝙ opꝫ ꝙ
p̱uus moꝛiat̃ in terra anteq̃ꝫ fructificet: ꝭꝫ illđ
Nisi granũ frumenti ꝛc. Sic opꝫ virtutes ali
qualiter moꝛi in coꝛdibus nr̃is: quo ad ꝓꝑiaꝫ
reputationẽ: ꝭm illud. Cuꝫ oĩa bñfeceritis ꝛc.
¶ Quarta est: ꝙ sicut opꝫ ip̃m reduci de po/
tentia ad actum: sic etiam opꝫ virtutes i actuꝫ.
Qđ fit qñ de habitu p̱ exercitũ ꝓceditur i op̱a
tionẽ: vt caritas est qñ magna op̱atur. Q2 ꝭm
Greg. Amoꝛ nunquam est ociosus.

¶ Quarta ꝯclõ est: ꝙ has virtutes quas semi
nauit i coꝛdibus nostris apl's enumerat i epi.
di. Induite vos ꝛc. Et sunt octo. ¶ Prima
est affectuosa miꝭicoꝛdia: ibi. Viscera miꝭicoꝛ
die. ¶ 2ª est animi dulcedo ad benefaciēduꝫ
d. bẽignitatẽ. ¶ 3ª est humilitas coꝛdis ꝛ ope
ris: ibi: humilitas. ¶ 4ª est modestia ad modũ
in oĩbus op̱ibus nostris ꝭuãda. ¶ 5ª est pa/
tientia: aduersa eq̃nimiter tolerando. ¶ 6ª est
adiutoꝛiũ ꝓximo exhibendũ: ibi. Suppoꝛtan
tes inuicem. ¶ 7ª est offense remissio. ¶ 8ª ẽ
caritas: que ẽ vinculũ p̱fectiõis. Hec virtu/
tes valent ad vite p̱fectionēꝫ: qđ pꝫ in singulis
in epistola supꝛa expositis. Sꝫ vtrũ hee virtu
tes insint nobis a nã: Dicendum: ꝙ virtutes
theologice nõ: sꝫ morales partim insunt nobis
ab extrinseco ꝛ partim a natura ꝭm quãdam i/
choationẽ. Naꝫ i ratiõe hoĩs nãliter insunt q̃/
dam seminalia itellectualiuꝫ ꝟtutũ ꝛ moꝛaliuꝫ
inquantũ in volũtate ẽ qdaꝫ nãlis appetitus q̃
ẽ rõni ꝯfoꝛmis. Preterea ex coꝛpoꝛis dispõne
aliq sunt dispositi: vel melius vel peiꝰ ad quas
dã ꝟtutes: ꝓut. s. quedã vires sensitiue: actꝰ
sunt q̃rundã partiuꝫ coꝛpoꝛis: ex quaꝝ dispo
sitiõe adiuuãtur vel ip̱ediuntur huiusmodi vi/
res in suis actibus: ꝛ p̱ ꝯñs vires rõnales q/
bus huiusmõi vires deseruiũt sensitiue. Et ꝭꝫ
h vnus hõ hꝫ nãlem appetitũ ad sciam: aliꝰ ad
foꝛtitudinẽ: alius ad temperantiã. Et isto mõ
ꝟtutes intellectuales ꝛ moꝛales isunt nobis
ꝭꝫ aptitudineꝫ ꝛ inchoationẽ: Sed non isunt
a natura ꝭm ꝯsumationem.

Secundum principale.

Ecũdũ p̃ncipale ẽ d̓ humane p̃uitat̃
negligẽtia i vitioꝝ occasiõe cũ dr̃. cũ
ãt doꝛmirẽt hoĩes: vbi st̃. 4. ꝯclones
¶ Prima ꝯº est: ꝙ causa destructionis virtu
tum in aĩa est accidia: que intelligitur in homi/
num doꝛmitione: ibi. Cũ doꝛmirẽt homines
Q2 ꝭꝫ Jhero. Accidia est de virtutũ laudabil'
exercitio vtriusq; hoĩs lãguida deiectio. Ipsa
eiꝫ sine laboꝛe vult oĩa possidere. Huius vitij
duo sunt noĩa. s. tristitia ꝛ accidia. Dicitur aũt
primo tristitia: q2 in isto vitio est auersio a spi/
rituali bono: qđ extimatur graue: sicut est ieiu
nare: oꝛare ꝛc. Et dicitur etiam accidia: quia i
isto vitio est ꝯuersio ad creaturam. s. ad quietẽ
vt extimetur leuis. Patet ex his: q2 inquantũ
dicitur tristitia opponitur letitie spiritualis: q̃
est in exercitatiõe spirituali. Sed p̱out dicitur
accidia opponitur foꝛtitudini que ꝯsistit in ag/
grediendis arduis ꝛ substinendis aduersis.
Intelligendum tñ ꝙ aliqui sic doꝛmiunt cum
Job in puluere: quiescendo in rebus t̃p̱alibus
d. Ecce nũc in puluere doꝛmio. Quidã cũ san
sone in sinu dalide carnalium voluptatũ. Qui
dam cum Petro in carcere secularibus curis
se inuoluendo. Quidam cum lazaro in ꝯsuetu
die pctĩ. Gre. Difficile surgit quẽ moles ma
le ꝯsuetudis p̃mit: ꝛ ideo ꝟtutes supp̃mũtur.
¶ Scđa ꝯº ẽ: ꝙ diabolus dr̃ inimicꝰ hõ p̱p̱
tria. ¶ Pº: q2 hoĩeꝫ mala p̱suasione deuicit.
¶ 2º q2 p̃mas inimicitias voce hoĩs exercuit
¶ 3º: q2 sub similitudine rõnis humãe d̓cepit
¶ Tertia conclusio est: ꝙ zizania signat vitia
ꝓpter quatuoꝛ rõnes. ¶ Prima est: q2 sicut
zizania est herba inutilis ꝛ infecunda. Sic vi
tia operationes nostras reddũt inutiles ꝛ deo
ingratas. ¶ Scđo: q2 sicut zizania nascitur in
tritico t̃p̱ibus coꝛruptis: sic vitia nascuntur in
mente coꝛrupta p̱ voluptuosam affectionem.
¶ Tertia: q2 sic zizania suffocat ꝛ ledit triticuꝫ

sic vitia virtutes exterminant. ¶ Quarta qꝛ si
cut zizania iuxta genus suū ꝓfert fructum suū
sic quodlibet vitiū hꝫ suum penale correspōdēs
Quia sic nullū bonū manebit irremuneratū.
sic nullum malum manebit impunitum.

¶ Quarta 9° est: ꝙ iste inimicus hō: sup se
mē ꝟtutū semiauit semē vitioꝝ. Nā ꝑ super
mīaꝫ semiauit auaritiaꝫ: que est ꝑiculosissima
¶ Primo qꝛ reddit hoīeꝫ omnium reꝝ vilissi
mum. s. ꝟuum tꝑalium: ꝛ retrahit nos a sūmo
bono: ꝛ nō satiat. ¶ Secundo qꝛ nos decipit
Ber. Diuitie mūdi mendaces sunt. Dñꝫ ho
minē esse ꝓmittūt: vt ꝟuuꝫ faciūt: securitatem
spondent ꝛ dant timoreꝫ: saturitateꝫ ꝓmittunt
ꝛ famē incutiūt: delicias ꝓmittunt: ꝛ anxietates
inferunt. ¶ Tertio hoīeꝫ euiscerāt: qꝛ diuitie
acgrunt cuꝫ labore: possidētur cū timore: imit
tuntur cū dolore. vnde ipsi laborāt ꝛ alij in eo
rum labores intrant: vt mali filij. vnde auarꝰ
assimilatur aranee: q̄ se euiscerat vt telaꝫ faciat
ad capiēduꝫ muscas: ꝛ subito ipsa cum tela sua
vento rapitur: ꝛ totū destruit. Exturpat tñ ꝯsi
deratiōe ꝑplexitatū: anxietatū: ꝛ laqueoꝝ diui
tiaꝝ. Iteꝫ ex ꝯsideratiōe magnitudis hereduꝫ
Iteꝫ ex ꝯfidētia de deo: q nō relinqt sperātes
in se. ¶ Scdo sup benignitatē super semina
uit diffidentiam de deo: timens in necessarijs
deficere: ꝛ ideo nō largitur bona sua pauperi
bus. Tales sunt a deo maledicti ꝛ diuina ꝓte
ctione indigni. Ad Eph. 5. Propterea venit
ira dei in filios diffidētie: q. s. diffidūt de bōis
etnis: qꝛ nō credunt deo: ꝛ ideo non ꝓtegunt
ab eo: sꝫ ꝯfidūt in rebus caducis qꝺ est ꝑiculo
suꝫ. Gre. De creatore desperāt: q spem i crea
tura ponunt. ¶ Tertio sup humilitatem semi
nauit superbiam. Hec. n. eiecit nos de regno
eterno. vnde Greg. Quid securius celo? qd
iocundius paradiso? Et tñ angelus de celo: ꝛ
homo de paradiso supbiendo ceciderunt. Sꝫ
vnde nascatur supbia dicit Ber. De ignoran
tia tui: venit in te supbia tui: cum meliorem q̄ꝫ
sis deceptrix tua cogitatio te esse nitit: cuꝫ ma
ior oculis tuis sis: q̄ꝫ apud deū in veritate. Si
sciremꝰ. n. statū nr̄ꝫ deo notū: humiliaremur.
¶ Quarto sup modestiaꝫ seminauit cordis i
stabilitateꝫ. Nā sicut modestia declinās inde
centiaꝫ in interioribus efficit ordinationē exte
riorē: sic instabilitas cordis amplectēs interio
reꝫ deordinationē: causa est deordinationis ex
terioꝝ. Ordinatio iterior est: cuꝫ ratio preest ꝛ
appetitus obtēperat. Inordinatio vero iterior

cum appetitus nō subest rōni: talis auteꝫ inor
dinatio facit cordis instabilitatem. Vbi gratia.
Cum animus iratus a metu ꝯmotus: aut ni
mis voluptatem appetēs: exteriora mutat: cuꝫ
accensuꝫ stimulis ire palpitat: corpus tremit: li
gua ꝑpeditur: facies ignoscit: inordinationeꝫ
interius ostendit. vnde Ber. Cor vanū ꝛ va
guꝫ duꝫ suo ducit arbitrio: ꝛ diuino caret con
silio: in seipso nō potest ꝯsistere: sed omni mo
bili mobilius: ꝑ infinita distrahit: ꝛ dū per di
uersa regem querit: nō inuenit. Sed in labore
misꝟum: i rege vacuū manet: qm̄ veꝝ deum q
ei sufficere poterat dimisit. ¶ Quito sup patiē
tiaꝫ seminauit ipatientiā. Naꝫ sicut ꝑ patiētiaꝫ
homo dñatur sui: sic ꝑ impatientiam est aīe ꝑ
ditio. Nā ꝟm Ber. Propter impatientiaꝫ: q
patientia caruerūt perierūt. Uide ne ꝑ impati
entiaꝫ ꝑeas: sed vniuersa ꝓ deo substine: qꝛ ꝓ
te maiora substinuit. ¶ Sexto sup remissio
nem culpe supseminauit iraꝫ. Que ꝟꝫ Aug. ē
vlciscēdi libido. Est. n. duplex ira. s. nature ꝛ
moris. Pro vt ḡ deordinat a deo hꝫ eē mora
liter sic vitiū est: qꝺ nō est pctm̄ pure passiōis.
Sed mortalitatem dicit quandā actionē ꝑ quā
deordinat hoīeꝫ q̄ꝫtum ad deum ꝛ q̄ꝫtuꝫ ad ꝓ
ximum. Uult. n. expetere ꝑ se vindictā: quam
non debet: nisi a deo expetere vel a iudice sub
deo ꝯstituto. ¶ Septimo super adiutorio fra
terno supseminauit pauꝑum oppressionem.
Hoc pctm̄ clamauit ad dñm. Exo. 3. vñ cla
mor filioꝝ israel venit ad me. Isti sunt qui nō
agnoscunt fratres suos: sed reputāt eos tanq̄ꝫ
pecora affligentes aīas eoꝝ: ꝛ cogentes sine
intermissione: sudore: labore: lōga morte mo
ri. Ignorantes ꝙ sicut nos habemus ad ꝓ
ximum: ita inueniemus dñꝫ nostꝝ erga nos:
vt pꝫ in euangelio: vbi dñs dimisit seruo debi
tum: ꝛ misertus est eius: sed ille nolēs misꝟeri
ꝯserui sui: dñs repetiuit ab eo omne debitum.
Esto ḡ misꝟicors erga ꝓximum tuū: non eum
opprimendo: sed exhibendo ei adiutorium: qꝛ
qualeꝫ te iuenerit dñs erga inferiorem: talem
tu inuenies superiorem. ¶ Octauo sup cari
tatem seminauit odiū. Nam sicut caritas cau
sat vitam spiritualē: sic odium morteꝫ spūaleꝫ.
Pª Iohis. 3. Qui odit fratrē suum homici
da est. Qꝺ fit triplr̄: corde. s. ore ꝛ oꝑe. Corde
inuidēdo: Ore maledicendo. Oꝑe occidēdo.
vnde dicit. Cū autē dormirent hoīes. i. cuꝫ hō
ꝑ negligentiaꝫ non est ꝑuigil sꝫ tepidus: ꝛ acci
diosus ꝯtra iminentia pericula incautꝰ venit

inimicus homo. Inimicus dei ꝛ hois est dia/
bolus. Sȝ attende eius astutiam: qd. s. qñ: ꝛ
vbi seminet. Quid? Certe zizaniã: qđ dñs ex
ponens ait. Zizania sunt hij filij nequã. Esa.
p. Ueh genti peccatrici: pplo graui semini ne
q̃ȝ filijs sceleratis. Sed qñ? Cum dormirent
hoies. i. prelati: vel etiam ipsa ratio in aia pre/
sidẽs. Et vbi? In medio tritici. Semp. n. q̃/
rit mala intermiscere bonis: vt triticum suffo
cetur: ꝛ boni malorum exemplo ad similia tra
hanť. Maxime. n. difficultatis est: iter malos
bene viuere. vñ Ber. Bonũ esse iter malos
tante est virtutis: q̃ȝre difficultatis. Quale nẽ
pe est illud: picem tangere: ꝛ non inquinari.
¶ Et nota ẽt ꝙ inimicus q̃ȝtũcunqȝ callidus
nõ pot supseminare zizania: nisi hoieȝ inueni
at dormienteȝ incautũ. s. ꝛ ad bona opera tor/
pentem. Et hui⁹ ratio est ꝑm Bonauenturã
Quia demon nõ potest aliqd efficere: quo fa/
cto necessario cogitemus malum qđ minus ẽ
q̃ȝ velle ꝛ facere: nisi in casu. s. cũ cogitatio aie
non est circa vtilia occupata. Cum. n. euagať
ꝛ est ociosa: tunc potest ei diabolus imagineȝ
turpem ꝛ vanam offerre. Et ideo volenti ma
las cogitationes euadere magna sollicitudine
cauendum est: ne ꝯtingat aliquãdo animuȝ a
bonis ꝛ vtilibus reuocari. Qđ tñ difficile est
nisi ei qui solitus est in bonis aium exercere.
Immo tali delectabilius est in bonis ꝛ mũdis
versari: q̃ȝ viris carnalibus in cogitationibus
turpib⁹ ꝛ fedis occupari. Iteȝ nota ꝑm Rich.
ꝙ q̃ȝuis demones nõ possint affectões malas
appetitui voluntario iprimere: nec ipsum me
diate vel imediate necessitari ad malam affe/
ctionẽ: qñqȝ tamen excitãdo mediante imagi/
natione vel aliqua corporali imutatione i ape/
titu sensitiuo aliquam imoderatã passionẽ faci
unt. Quo facto voluntas hois pronior est ad
malam affectioneȝ. Immoderata. n. passio in
appetitu sensitiuo qñqȝ ita obnubilat hois itel/
lectũ: vt sibi aliud videatur agendũ vel fugien
duȝ: q̃ȝ duȝ erat extra passionẽ. vnde phs. 7.
Ethi. Talem ꝯparat dormienti ꝛ vinolento.
Cuȝ autem intellectus dictat aliquid qđ ẽ ma/
lum diligendum: volũtas ceteris paribus ꝓ/
nior est ad diligendum illud q̃ȝuis ꝯtrariũ eli/
gere possit: nec ad illud incitetur. Si auteȝ cõ
tingat ꝙ ꝑ imoderantiã passionũ in appetitu
sensitiuo: nõ ita obnubilať intellect⁹: vt dictet
illud qđ est malũ diligendum: ꝛ hoc ꝓpter col
ligantiam naturalem voluntatis humane ad
appetitum sensitiuum: volũtas est pronior ad
mouendũ se imoderate pp predictaȝ passionẽ.

Tertiuȝ principale.

Circa tertium principale: vbi agitur
de eterna bonitatis refulgentia i ma
loꝝ supportatione cum dicit. Ser/
ui autem dixerũt. Sequitur. Sinite crescere.
vbi sunt quatuor conclusiones.
¶ Prima conclusio est: ꝙ diabolus non est
directe causa peccati: q² proprium principium
actus peccati est voluntas. Quia ꝑm Augu.
Omne pctm̃ est voluntarium. vnde nihil di/
recte potest esse causa peccati: nisi ꝙ põt moue
re voluntatem ad agendum. Mouetur auteȝ
uoluntas dupliciter. ¶ Unomõ ab obo: sicut
appetibile mouet appetituȝ. ¶ Aliomodo ab
eo ꝙ intrinsecus mouet ad volendum. Hoc
autem est volũtas: que sola directe est causa pec
cati. Sed que sit causa peccati indirecta. Pro
hoc nota ꝙ ex parte obiecti volũtas mouetur
tripliciter. Uno modo ab obiecto imediate:
vt cibus excitat desiderium ad comedendum
Alio modo ille qui offert tale obiectum. Ter/
tio° q ꝑsuadet obiectũ ꝓpostuȝ hr̃e rõeȝ boni:
¶ Primo° res sensibiles mouent indirecte
ad peccandũ. ¶ Scđo° homo ꝑ occasionem
offerens allectiũ creature. ¶ Tertio° diabo/
lus sed indirecte: bonitas causat recte. Unde
Aug. Nulla alia re fit mens humana serua li
bidinis nisi propria voluntate.
¶ Secunda conclusio est: ꝙ deus est cã pec/
cati permissiue. Permittit enim ꝓpter tria.
¶ Primo pp misericordiaȝ que respicit mise
riam. Nã si miꝑia nõ esset miꝑicordia dei nõ
appareret. ¶ Scđo pp iustitiã dei que respi/
cit meritum ꝛ demeritum. Si nõ esset deme/
ritum: iustitia non esset nobis nota. ¶ Ter/
tio propter probationem: vt mala peiora exclu
dantur. Unde Aug. Periculosissimũ est nul
la temptatione pulsari. Unde. n. ꝓueniũt mł/
ta mala. s. elatio cordis: euagatio mentis ꝛ cor
dis: incircũspectio suijpsius: incõpassio tẽpta/
toꝝ: ꝯtẽptus fratrum: ignorantia angeloruȝ:
q² Esai. Sola vexatio dabit intellectum. Un
de sapien. tertio. In paucis vexati.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ in cã dãnationis nõ est
ꝑcipitanter agendũ: sed cũ discretiõe oia sunt
discutienda. vnde Ber. Ubi vehemẽs emu/
latio est: discretio est necessaria. Nã zelus mi/
nus efficax ꝛ vtilis absqȝ scia inuenitur. Et iõ
ꝑniciosus valde sentitur. vnde dicit: Ne forte

colligētes zizania ⁊c. Sequit̄. Sinite vtraq̄
crescere: vbi dat locum pn̄ie: ⁊ monet ne cito
amputemus fratrem: q² fieri pōt ꝙ hodie ma/
lus cras bonus erit. vnde dicit. Ne forte colli
gentes zizania eradicetis pariter ⁊ triticū. vn/
de Gen. 18. Absit a te vt hanc rem facias vt
occidas iustū cū impio. Nō hic ꝓhibetur era
dicatio festinata: dānosa: suspiciosa. Festinata
q² ꝑus dꝫ corrigi: sicut pater filiū disciplinatū.
¶ Primo adhibet minas. ¶ Scd̄o virgas
deinde grauiora flagella: ⁊ si sic nō corrigitur
hereditate priuat̄. Dānosa: vt cuꝫ mł̄titudo sit
in causa vel princeps: nisi fuerit iniuria redun
dans in detrimētum eccl̄ie. Suspiciosa. s. qñ
dubiū est de alicuius malicia: dānandus non
est sed differendus: quousq̄ ɔtumax inueniat̄
Et tunc nō ꝑꝑ suspicionē: sed propter causam
manifestam ꝑibit. vnde dixit. Sinite vtraq̄
crescere vsq̄ ad messeꝫ. Quia sicut segetes ma
ture tunc colliguntur: sic comparata causa ma
nifesta tolluntur mali de medio.
¶ Quarta ɔcl̄o est: ꝙ dn̄s ꝑmittit malos vi/
uere ꝑꝑ quatuor. ¶ Primo vt ipsi ɔuertan
tur. Non. n. vult dn̄s mortem peccatoris ⁊c.
¶ Scd̄o vt iusti ꝑ eos exerceātur. ¶ Tertio
vt ostendat̄ diuina potētia. Quia si homo eēt
sibi derelictus statiꝫ deficeret: nisi manu oīpo
tentie diuine fulciret̄. ¶ Quarto ad ostenden
dum suaꝫ clementiā: q facit oriri solē suum suꝑ
bonos ⁊ malos. Quartū ꝑ̄ncipale.
Circa quartum principale: vbi agitur
de extrema seueritatis sn̄ia in eorum
finali punitione: cū dicitur. Colligite
primo zizania: Ubi sunt duo documenta.
¶ Primū documentum ē: ꝙ ibi fiet distribu
tio ꝭm exigentiā vniuscuiusq̄. vnde dr̄. Col/
ligite ⁊c. Criso. Ut nō timeāt boni: q̄si simul
debeat tolli cū zizanijs frumentum. Ostendit̄
hic angelicū officiū in tribus. In colligēdo: in
alligando: in ɔgregando: Colliguntur. n. ꝑ/
uersi ꝑ separationē a bonis. Alligantur ꝑ cō/
iunctionē in penis. Congregantur. n. boni ꝑ
vnionē in gaudijs. O q̄ꝫ letantē messem totā
ɔgregabūt: q tam gaudenter vnū granū: vnā
scilicet aīaꝫ colligere leguntur. Et alligate: vt
. s. nō possint euadere: nō solū demerito culpe:
sed nec de eternitate pene. In fasciculos. glo.
Nō in vno fasce. Pro modo. n. ꝑuersitatis
sue vnusquisq̄ punietur. vnde Gre. Sicut
in domo patris mansiones multe sunt: ꝓ di/
uersitate virtutis: sic dānatos diuerso suppli/
cio gehēne ignib⁹ subijcit disparitas criminis
Sequitur. Triticū: vbi describitur ꝑ̄miuꝫ ele
ctoꝝ: qđ ex tribus crescit. s. ex ꝓpria cuiuslibꝫ
felicitate: qđ notatur in tritico: ⁊ cōi beatorum
societate: qđ notat̄ i ɔgregādo ⁊ ex loci ameni
tate: qđ notat̄ in horreo. ¶ Et nota ꝙ triticuꝫ
tripliciter ɔsiderat̄. ¶ Primo ꝓut est i agro
sic signat impfectos in via: qui ꝑ̄cepta dei cu/
stodiunt facientes fructum trigesimuꝫ. s. cum
fide trinitatis decē precepta seruando: vel fru/
ctuꝫ sexagesimū superaddendo sex oꝑa miseri
cordie: vel fructū centesimū. s. ad laudē ⁊ glo/
riam dei oīa perficiēdo. ¶ Scd̄o prout est in
area sic signat viros perfectos: qui dei seruāt
consilia. Area. n. religionē significat. Triticū
enim in area purgari solet: a tribus. s. a paleis
ab aristis: ⁊ a ɔmixtione pulueris. Sic multi
sunt religiosi: q malam hn̄t cum secularib⁹ so/
cietateꝫ: ⁊ hoc est triticū cuꝫ paleis: quapropter
sunt purgandi: vt triticum in area. Item sunt
alij q habent nimiam moꝝ leuitatem. Et hoc
est triticum esse cū aristis: que leues sunt ⁊ ari
de. Itē sunt alij: qui hn̄t nimiaꝫ terrenoꝝ cupi
ditatem: ⁊ hoc est triticum esse cū puluere. Et
ideo purgandi sunt. Alias eos diabolus cri/
brabit ⁊ agitabit de cupiditate in cupiditatem:
Luc. 23. Ecce sathan expetiuit vos ⁊c. ¶ Itē
tertio ꝓut est in horreo. Et sic significat sctōs
in gloria: vbi sunt simul ɔiuncti a ventis tem
ptationū semoti ⁊ securi: ⁊ de nullo iaꝫ purgā
di: q² mors vltra non erit. Ezechl. 39. Sciēt
q² ego dn̄s ds̄ eoꝝ: eo ꝙ ɔgregaueriꝫ eos ad
traꝫ suā: ⁊ nō abscōdā vltra faciē meā ab eis.
¶ Scd̄m documentū est: ꝙ quilibet ꝭm iudi
cium sapientis ante iudiciū dꝫ facere iustitiaꝫ:
culpā delendo ꝑ penitentiaꝫ cito: nō vsq̄ ad fi
nem vite ꝓcrastinādo. Sed proh dolor pauci
sunt: q nūc pn̄iaꝫ agant hic in terra. Sꝫ plures
sunt i Italia. Quā pn̄iaꝫ agē nob ɔcedat ih̄s.

¶ Dn̄ica in septuagesi. Sermo de epl̄a. 5.

NEscitis qđ
hij qui in stadio currunt.
Prima coꝝ. 9. Scd̄m qđ
dicit Ber. Ociū fastidiuꝫ
gnāt. Exercitiū desideriū
Tolle ocium: exercitare
in aliquo: ⁊ statim senties sola te appetere que
famem tollant. vnde subito ꝓcedenti de ocio
ad laboreꝫ: graue cernitur oē quod incipitur:

Sed postq̃ʒ ab his dissuescere ad illa paulisp
assolescere cepit: vsus tollit difficultatē: inue/
nitq̃ʒ facile qđ impossibile ante putauit. Sed
qꝛ ſm Isido. Tm̄ in hac vita est licituʒ opera
ri bonū: post hanc vitam nō iam opatio expe-
ctatur: sed retributio meritoꝝ. Hec vita im/
pijs longa ꝛ grata: in oculis autē iustoꝝ ama
ra ꝛ breuis. Ideo apl's volēs nos ꝯtinue me
ritorijs actionibus exerceri bene hortaꝝ nos.
¶ Primo ad boni operis exercitationem.
¶ Scđo subiūgit motiuā ratione: sic currite.
¶ Tertio declarat hoc p antecessoꝝ exempli/
ficationem: ibi. Nolo. n. vos ignorare frēs.

Primum principale.

C c Irca pmuʒ principale sunt. 5. ꝯ°es.
¶ Prima ꝯclo est: doctrina beati
Ber. d. Valde cauēdū est illud qđ
multi stulti faciunt: qui quanto diutius viuūt:
tanto maiorem sibi spem viuendi nutriunt: ꝛ
timorem festinantis mortis abijcientes: a pro-
posito sancte vite deficiunt. Ideo est: ꝙ quan/
to diutius vixit aliquis: tanto breuius victur⁹
est: ꝛ tanto citius retributioneʒ totius vite sue
recepturus est. Sicut igitur vides per singu/
los dies in preteritum in opinione tua vitam
crescere: ita certus esto spatium bene viuendi
decrescere. Esto itaq̃ʒ sollicitus: vt spatium
vite quod tibi restat: quia nescis q̃ʒ breue sit:
sic expendas: vt de die in diem sanctum men-
tis propositum ad meliora extendas: quatinus
si quid te grauat bene viuere: quantomagis la
borem tuum oportet ad fineʒ festinare: ꝛ te ad
requiem ꝛ coronam appropinquare. Et ideo
dicit. Nescitis quanta est vtilitas bene viuere
.i. in virtutibus pficere: in q̄ non vni sʒ oibus
pmissa est palma qui in stadio currunt.
¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ per cursuʒ currē/
tium in stadio intelligimus spiritualē motum
qui fit in virtuali actione. Videmus nanq̃ʒ i
cursu materiali ꝙ est terminus a quo receditꝛ:
ꝛ terminus medius per queʒ inceditur: ꝛ ter-
minus ad quē in quo quiescitur. Sic etiaʒ dʒ
esse in cursu spirituali. s. terminus a quo queʒ
debemus deserere qui est peccatū. Terminus
ad quem est gloria in qua appetitus debʒ quie
scere: sed terminus medius est status gratie: p
quem debemus icedere. vnde spiritualiter de
bemus currere nō mutādo parētes p pcti infe
ctionē: sʒ ꝟtuali opatiōe merēdo vitā eternā.
¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ per stadium intelligi
tur tempus gratie: in quo soluʒ meritorie ope
ratur. Nam post hanc vitam nihil restat: nisi
retributio cuilibet secundum exigentiaʒ debi
tura. Nam sicut stadium est quoddā spatium
statutum p brauio ad currendum: in cuius pn
cipio cursores ꝯstituūtur: ꝛ i fine brauiū ponitꝛ
quo velocius currēs p̄ ceteris remuneratur.
Sic hoc tp̄s gratie a deo est statutū: vt quili/
bet pōsitus in pncipio sue discretiōis currere
dʒ virtuosa exercitatiōe: vt sic in tali cursu pse
uerās: brauio eterne beatitudinis remunereꝛ.
¶ Quarta ꝯclusio est: ꝙ tria genera hominū
ab initio fuerunt in mundo. s. pagani: iudei ꝛ
xp̄iani. Pagani sunt qui neq̃ʒ nouū neq̃ʒ ve/
tus testamentū recipiunt: sed ſm ꝯcupiscentiā
in qua nati sunt ambulant. Iudei sunt q legeʒ
Moysaycaʒ ad litterā seruāt se circuncidēdo
ꝛ alia legalia faciendo. Christiani sunt qui euā
gelium ore xp̄i platum custodiūt: se baptizādo
ꝛ alia ecclesiastica sacramēta reuerenter suscipi
endo. Gētes dicūtur pagani: eo ꝙ ita manētꝛ
sicut geniti sunt. i. in contagio peccati origina
lis: qđ ab ipsa origine ꝯtrahitur. Eph. 2. Era
m⁹ nāq̃ʒ filij ire: id est debitores pene eterne.
Sed heu vt recolit nobis hodie mater eccle-
sia. Hij omnes fecerunt mirabilem cursum:
Immo vt verius dicam infelicem casum. In
primo parente ceciderunt a dignitate angelo/
rum ad conditionem iumentorum. A paradi
so voluptatis in exilium laboris ꝛ doloris. A
libertate spiritus: in seruitutem carnis. A sta
tu gratie in statum culpe ꝛ omnis miserie: sci-
licet famis: sitis: caloris: frigoris: tribulatiōis
infirmitatis ꝛ necessitatis moriendi. vn̄ dicit.
Oēs quidem curruut. s. in statu suo sʒ nō eq̄/
le premium apprehendunt vite eterne.
¶ Quinta conclusio est: ꝙ licet plures ſʒ di/
uersitatem statuum diuersimode currāt. Un⁹
tamen scilicet fidelis accipit brauiuʒ. ¶ Et no
ta ꝙ ad hoc ꝙ aliquis mereatur brauium acci/
pere: quatuor vnitates debet habere. ¶ Pri
ma est vnitas virtualis: que est integritas mē
tis p ꝯstantiam semper meritoria actione cur/
rendo. vn̄ ph̄s dicit. Qđ non est ponere sbaʒ
ociosaʒ: ideo q̄si nāliter debʒ homo bn̄facere.
Et h̄ est currere per opa bōa ꝛ non stare. Ad
hāc vnitatem hortamur Deuꝛ. 7°. Audi isrl'.
dn̄s ds̄ tu⁹ vn⁹ est: Ibi nō tm̄ vn⁹ nūero desi
gnatū: cū sup oēʒ numeꝝ sit credēdus: sed qꝛ
nūq̃ʒ ab alio i aliud ꝟtiꝛ. Psal. Tu aūt idem
ipse es. In hac vnitate dʒ hō suuʒ pncipiū imi
tari. vnde apl's dicit. Vnus accipit brauiū.

¶ Scḋa est vnitas moralis: q̄ est cōformitas
caritatis. Actu. 4. Multitudinis credentium
vnus intellectus in fide: ⁊ vnus affectus in ca
ritate. Huiusmōi vnitatis dulcedinem expri/
mit psal. d. Ecce q̄ȝ bonum ⁊ q̄ȝ io. ⁊c. Et vti
litatem ostendit: qꝛ hec meret̃ in p̄senti benedi
ctioneȝ gratie: ⁊ in futuro vitã glorie. Ad hãc
hortat̃ nos apl's eph. 4. Solliciti ẜuare vnita
tem fidei in viculo pacis. ¶ Tertia vnitas ē
spūalis: q̄ est ꝯiunctio dei ⁊ aie in vita p̄ grati
am. Psal. Mihi aūt adherere deo bonū est.
Hac. n. adhesione caritatiua astringitur deo
fortiter ⁊ secure ad moduȝ glutinis: dum tam
suauiter: q̄ȝ secure deo inherens: caritate terri
bilius ip̄a gehēna iudicat esse leuissimo crimi
ne vultum offendere maiestatis. Hac. n. vni
one quasi glutino aromatū aia cōiungit̃ deo.
De q̊ apl's. Qui aūt adheret deo: vnus spūs
est. ¶ Quarta est vnitas celestis: q̄ est ꝯiun/
ctio dei ⁊ aie in patria per gl'iam: vbi aia san/
cta capax est eternitatis: sapientie ⁊ dulcedinis
dei: qꝛ memoria retinebit deuȝ sine obliuione
sciētia cognoscet sine errore: amore amplectet̃
sine alterius receptōe: ⁊ ita p̄ficicit̃ illud in illa
effabili vnione deitatis ⁊ humanitatis. Sic
aia rationalis ⁊ caro vnus est hō: ita ds ⁊ hō
vnus est xp̄s. Et hoc est qḋ dicit. Sed vnus
accipit brauiuȝ. i. p̄miuȝ cursus: vel vnus p̄
seuerans in vnitatibus vt dictum est.

Scḋm p̄ncipale.

Circa scḋȝ principale: vbi subiungi
tur ad huiusmōi cursum motiua rō:
cuȝ dicit̃. sic currite. vbi sūt due ꝯc̊es.
¶ Prima ꝯcl'o est: q̄ talis cursus spūalis so/
lum perficitur caritate. vnde glo. dicit: q̄ quia
vnus accipit brauiū. i. p̄mium cursus: ⁊ vos
sic currite per op̄a meritoria. s. caritatis p̄seue
rantes vsq̄ȝ in finem: vt ꝯp̄rehendatis brauiū
eterne vocatōis. Quod aūt caritas sit motus
huius cursus: patet. Nam p̊a Thimo. p̊. Fi
nis p̄cepti est caritas de corde puro: ꝯscientia
bona: ⁊ fide non ficta. Glo. Caritas est finis
consumationis: non consumptionis. Pleni
tudo enim legis est dilectio. Ro. 13.
¶ Scḋa ꝯcl'o est: q̄ q̄tuor sunt motiue rōes:
q̄ mouent nos ad hunc cursum. ¶ Primuȝ
est amor euadendi p̄iculum. Nam hō positus
in via p̄iculosa: velociter currit: ⁊ sic p̄ctōr est
in via p̄iculosa. Et ideo currere dȝ de p̄ctō: qꝛ
si viã peccati ꝯtinuaret: duceret eum ad mortē
gehēne. Et h̄ est q̄ dicit. Omnis. n. q̄ in ago
ne ꝯtendit. s. ꝯtra diabolica temptamenta. Et
ideo velocius currendū est: viril'r resistēdo. s.
ab illicitis abstinendo: nō vt coronam accipia
mus corruptã: sed eterne retributionis. vnde
Aug. Non terrenis ⁊ marcescētibus floribꝰ
sed eternis ꝯsertaȝ gēmis in modum regalis
dyadematis spūalis corona ꝯseruat̃. ¶ Scḋȝ
est t̄pis neglecti recup̄atio. Nam aliq̄s nimis
moratus in via aduertens se dietam dimittere
nō posse: sed debere implere velocius currit.
Sic spūaliter q̄s in delectatiōibus mundanis
aliquãdiu moratus: in viã gratie dȝ festinãter
currere: vt t̄p̄s neglectum valeat recup̄are. vñ
dicit. Ego aūt sic curro: nō q̄ı in incertū. q. d.
Legitima bona opor: nō quasi in incertū faciē
do aliq̄: de quo p̄mio nō sum certus. Si ne/
gligenter redimo t̄p̄s: sic pugno ꝯtra hostes:
declinando malum: nō quasi aerem verberãs
. i. nō inaniter me fatigãdo: ⁊ aduersariuȝ nō
ledendo. Sȝ viriliter aggressus sum aduersa
rium: vt t̄p̄s inaniter neglectum recuperetur.
¶ Tertium est t̄pis breuitas: vt pȝ in cursore
Naȝ cursor hñs longaȝ dietã in p̄uo t̄pis spa/
cio p̄ficere: festinat eo magis in cursu: vt ad
terminum in quem tendit: attingat. Sic spiri
tualiter currenduȝ est velocius magnitudine
maioris pn̄ie. vt merito citius p̄tingamus ad
p̄miuȝ. Et h̄ per t̄pis breuitatē. vnde Job. 9.
Dies mei velociores fuerūt cursore. Ill'us. n.
cursor quando dormit vel q̄escit: currit. Sed
nos omni hora currimus ad mortē: qꝛ vita est
cursus ad mortem. vnde dicit. Castigo corpꝰ
meum p̄ declinatōem mali: rep̄mendo. s. illici
tos motus carnis acriori pn̄ia ad possibilitatē
substinētis. Psal. Castigatio mea in matuti/
nis. Et dicit. Castigo: nō occido. Roma. 12.
Rationabile sit obsequm vestꝝ. Et in seruitu
tē redigo: per op̄ationē bōi. Corpꝰ. s. spiritui
ẜuire cogendo: ⁊ sensualitateȝ rōni. vñ Aug.
Seruituti hō subijcit̃: dum nō suam: sed spūs
p̄ficit voluntatē. ¶ Quartū est remuneratio
Qñ. n. cursor scit q̄ i sero hēbit bonū hospitiū
festinat i cursu: vt ad illud p̄tingat. vñ spūal'r
in bonis op̄ibus currēs: p̄p̄ dulcedineȝ ⁊ de/
siderium vite eterne festinat: ne desiderio fru
stretur: reputãs p̄p̄ suam p̄uitatem se indignū
Et iō ait. Ne forte cum alijs p̄dicauerim: me
. s. in ip̄sa p̄dicatōe defectuosuȝ inueniēs. Ip̄e
reprobus. i. a deo reprobatus p̄p̄ indignitatē
vt indignus hitatione eterne patrie efficiar:
Apl's terret nos: vt timeamus suo exēplo me

diante: q2 si h sibi ꝯtingere posset: q̃to magis nob cauendũ est: ne offendẽdo sim⁹ reprobi.

Tertium ꝑncipale.

C Irca tertium ꝑncipale: vbi h ꝓbat ꝑ antiq̃ꝝ exẽplatõem: cuz dicit. Nolo eiz vos igno. fra. vbi sũ due ꝯ͞cl͞es.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ ad ꝯreptõez moꝝ mlt̃um ꝓsunt exẽpla bonoꝝ. vnde Isido. de sũ. bo. dicit. Deus cum nos ꝑceptis suis admonet: ꝛ vite scõꝝ boni opis exẽpla ꝓponit: nulla est iam de reatu excusatio: q2 lex dei quotidie ad aures nr̃as pulsat: ꝛ sctõꝝ documenta: bonoꝝ ex⁴: cordis nostri affectũ ꝓuocãt. vnde ſm eundẽ. Orandus est d̃s: vt ꝟtutes quas sctis ꝑparauit ad coronã: nob ad ꝓfectum sint posite: nõ ad penã. Et si prauoꝝ sepe secuti sumus exem⁴: cur non imitemur sctõꝝ digna: ꝛ deo placita facta? Etiã si apti sum⁹ imitari iniq̊s in malũ: cur pigri sumus imitari iustos in bonũ? vnde dicit. Nolo vos igno. fra. s. instituti ones fidei ꝛ exercitia virtuosa: quoniaz patres nostri. i. institutores fidei: omnes perfecti existentes in virtute. sub nube fuerũt. s. exẽplaris informationis: protegente nos ab estu carnalis impugnationis.

¶ Scd'a ꝯcl'o est: ꝙ singl'e virtutes in singl'is patribus ꝛ ꝓphis sunt nob exẽplificate: vt tendentes ad meriti ꝑfectiõem: ip̃as virtutes in ipsis diligẽtius attẽdamus. vñ ex⁴ sctõꝝ qb⁹ edificat hõ: varias faciũt sectari virtutes. Humilitatis ex xp̃o: deuotõis ex petro: caritat̃ ex iohe: obie de abraam: tollerãtie de iacob: castimonie de ioseph: mãsuetudinis de moyse: cõstantie de iosue: benignitatis de samuele: mĩe de dauid: abstinentie de daniele. Sic ꝛ cetera facta ꝑoꝝ quo labore: quo moderamine: qua intentione vel ꝯppunctõe gerant: vir sctũs imitanda ꝯsideret. Et ideo dicit Isido. de sũ. bo. ꝙ q sctũz viꝝ imitat̃: quasi exẽplar aliqd̕ intuetur: seq3 in illo quasi in speculo ꝓspicit: vt adijciat qd̕ deesse virtutis agnoscit. Minus. n. seip̃m hõ ꝯsiderat: sed duz alteꝝ intendit: illd̕ quod minus est luminis adijcit. Hoc. n. innuit apl's di. Omnes mare trãsierunt: ꝛ oẽs in moyse baptizati sunt. Baptizati dicunt̃ in moyse: in nube: ꝛ in mari: q2 illa oia gerebant formaz ꝛ figurã nostri baptismatis. Moyses enim xp̃m: nubes spũm. s. mare rubꝝ baptismum significat sanguine christi rubricatum ꝛ ꝯsecratum. Popl's transiens significat fideles Mors egyptioꝝ significat ablutõem pctõꝝ.

Illa ergo oia nostri fuerunt figure. Illa tunc figurate gesta: nunc in nostra salute ꝯplentur quia tunc futura ꝑnunciabant̃: non preterita leguntur: ꝛ p̃sentia cognoscunt̃: vnde dicit. Eandem escam spũalem. i. virtualem exercitationem: qua nunc spiritual'r reficimur: pro tunc manducabant vsu ꝯtinuo: in augmentuz meriti virtualis actionis: ꝯsequẽte eos petra. Nam ſm Isido. Perfectoꝝ virorum est nõ quenlibet sanctorum imitando: sed ip̃am veritatem intuendo iustitiã opari. vel sic. Eandez escam spũalem manducauerunt. i. corpus xp̃i in signo spiritualiter intellecto: ꝛ oẽs eundem potum biberunt. s. xp̃i sanguinem in signo. Sic loquit̃ de cibo spirituali ꝛ potu spũali ꝑ fidem: nõ de corporali. Aug. Spiritualez ergo potũ quez biberit ipsi et nos debemus: q2 idẽ illoꝝ pot⁹ ꝛ noster significat̃. Et iõ illoꝝ cib⁹ et potus noster idem est ministerio ꝛ significatione: non spẽ: q2 idem xp̃s illis in petra est figuratus: nobis in carne manifestatus: ꝛ altari sub specie panis ꝛ vini figuratus. Insignis vtiq3 diuersis eadez est fides. S3 illi venturꝝ nos p̃ntez venisse credimus. Et iõ dicit spũalem. Spiritual'r aũt biberunt eundem: quem nos corporaliter nõ eundem. Seqtur. Consequente eos pena: que xp̃z figurabat: ꝛ fidei eiusdem fuit signum. Manete ergo in fide: ꝛ videte signa varia. Ibi. n. erat petra xp̃s: nobis quoq3 in altari positus xp̃s est: si spẽm visibilez attendas: aliud est. si intelligibilẽ significationem: eundem potum spũalem biberũt.

¶ Dominica in. lxx⁴. Sermo. 36. de euãg°.

S Imile est regnum celoꝝ homini patrifamili. ꝛc. Mat. 20. Qr ex ociositate multa mala ꝑueniunt. s. in corde: q2 ſm Ber. Ocium cogitationũ malarum est sentina. In ore: quia ſm eundẽ est mater nugaꝝ: ꝛ nouerca ꝟtutum. In ope quia ſm Oseam: iniquitas sodome fuit saturitas panis ꝛ ociũ. Et ideo in die iudicij omne momentum exigetur a te: qualiter sit expressũ Et ideo damna talis negligentie ꝛ ociositat̃ beatus Ber. deuotissime deplorat: dicens. O bone iesu cur intermisi te vllo tempore in corde meo versari: te tota mente amplecti: oĩa

interiora mea vbi tunc erant: quando tecum
non erant? Deus vite mee q̄ꝫ vane ꝯsumpta
q̄ꝫ infructuose elapsa sunt a me tp̄a mea: q̄ de/
disti mihi: vt facerem voluntatē tuam in eis:
⁊ nō feci. Quomō subsistā? Quomodo leua/
re potero oculos meos ante faciem tuā in ma
gno illo examie: quādo numerari oīa peccata
mea iusseris: querēs fructum in eis? Adeant
in obliuione corā te tp̄a: que ꝑdidi infructuose
Fiat h̄ residuū tp̄is mei sanctificatum in gra
tia tua. Et ideo euāgelista volēs aīare ad spi/
ritualis exercitij ⁊ laborum inhiationem: po/
nit sex consideranda.

Primum ꝑncipale.

Circa primum principale: vbi ponit̄
nobis opariorum in vinea dei cōdu
ctio: cum dicitur. Simile est regnū
celorum: sunt quinque conclusiones.

¶ Prima ꝯclō est: ꝙ hec dn̄ica septuagesima
appellatur: q2 nunc rep̄sentat eccl'ia tp̄s capti/
uitatis israelitice plebis: que ꝓpter sua pecca
ta punita fuit in ꝓuilitate babylonica ꝑ annos
septem: vbi sicut ait psal. suspēderunt organa
sua: dicentes. Quomō cantabimus canticum
⁊c. Hoc idem dn̄s futuroꝝ prescius: ꝯmina/
tus fuerat. Ihere. 25. Perdam inqt ex eis vo
cem gaudij ⁊ letitie. Qđ etiā mystice expositū
in nostra. 70. obseruamus cātica letitie suspē/
dendo. s. all'a. Te deum laudamus. Gl'ia in
excelsis ⁊c. Quia ḡ hoc tp̄e signa letitie sunt
penitus relinquenda: ⁊ lamenta pnie assumē
da: ideo eccl'ia aniat nos in officio hodierno:
verbis: exēplis ⁊ ꝓmissis: vt pnie opibus in
sistamus fidel'r. Uerbis. Nam in ep'la horta
tur nos ad currendum ꝑ pnie opera: ad certā
dum ꝯtra diabolica tēptamenta. In euāgelio
vero ad laborandum in ꝯscientie vinea. Exē
plis. s. tres viros ⁊ eoꝝ dicta ꝓducens in me/
dium: q erant peccatores maximi. s. Dauid:
cuius verba recitant̄ in missa. s. ipsius introi
tu. d. Circundederunt me: ne qs desperet de
peccato luxurie. Pauluꝫ cuius verba sunt in
ep'la: ne quis desperet de peccato sup̄bie. Et
Mattheum: cuius verba sunt in euāgelio: ne
quis desp̄et de peccato auaritie. Promissis.
Promittit. n. laborantibus denariū: curren
tibus brauium: ⁊ pugnantibus coronā.

¶ Scđa ꝯclō est: ꝙ methaphorice regnū ce/
lorum est p̄n̄s eccl'ia: vel iustorꝫ vita. ⁊ sic est
ꝯparatio tam ꝑsone ad personā: q̄ꝫ negocij ad
negocium: ⁊ est sensus. Negociuꝫ qđ fit in ec
clesia: est simile negocio tali: quod ab hoīe pa
trefamilias quādoqꝫ fit. Et ita s'ꝫ Greg. re/
gnum celoꝝ dicitur eccl'ia militans: q2 cum tri
umphante facit vnum regnum: in q̄ est vnus
rex. s. trinitas. vna lex. s. caritas. vna plebs. s.
xp̄ianitas. vna merces. s. eterna felicitas: que
hic quodāmodo hētur in spe: ⁊ ibi ꝑcipit̄ in re

¶ Tertia ꝯclō est: qꝫ iste paterfamilias est ds
trinitas: quo ad creationem: gubernationem
⁊ ꝯseruationem oīum creaturaꝝ. Singulari
ter tamen rōnalium per sue imaginis ꝯsigna/
tionem: luminis naturalis impressioneꝫ: eter
ni premij oblationem. Specialissime autē est
pater oīum fidelium per vocationem: instru/
ctionem: ⁊ nutritionem. Deutero. 32. Nūqd
nō est ipse pater tuus ⁊c. Familia eius est vni
uersitas viatoꝝ: beatoꝝ: damnatoꝝ: que p̄n̄t
dicere illud psal. Ipse fecit nos: ⁊ nō ipsi nos
⁊c. vnde Aug[9]. super gen̄. dicit. Qđ deus in
hoc mundo fecit sibi tristegā: cuius pars sup̄i
or est regio lucis: in qua habitant victores.
Inferiō aūt est regio tenebraꝝ: in qua hitant
victi. Media ꝑs ē lucis ⁊ tenebraꝝ: vbi habi
tant militātes. In sup̄iori est tm̄ gaudiū: in in/
feriori tm̄ luctus. in mediū vtrunqꝫ mixtum.

¶ Quarta ꝯclō est videre de vinea: que sit.
Et dicitur ꝙ est ꝯsciētia. Nam sicut in vinea
debet esse clausura: vt canes ⁊ porci deuastan
tes eam arceantur. Sic reuera opꝫ ꝯscientiaꝫ
esse clausam per circūspectionem sensuū exteri
orum: ne canes inuidie: ⁊ porci luxurie intrā/
tes: ⁊ intima cordis penetrātia per imaginati
ones ⁊ affectōes carnales ip̄am deuastent.
Est qdaꝫ felix: quē faciunt aliena ꝑicula cautū
Hec vinea habet palmites ꝓ fructibus facien
dis: puta que sunt mansuetudo: castitas: patiē
tia: ceteraqꝫ innumerabilia bona: que omnia
generaliter in ea adeo sunt plantata: vt afferāt
fructum. Hec vinea magnum laboreꝫ exigit
quia cum sit bene culta: copiosissimum reddit
fructum. Alias fieret sterilis. Prouerb. 34.
Transiui per vineam stulti. i. vitam negligē/
tis insperi: ⁊ operuerunt faciem eius spine:
scilicet sollicitudinis.

¶ Quinta conclusio est videre de operarijs.
Nam hec vinea cōmissa est excolenda Ade: ⁊
toti sue posteritati. vnde sicut Adaꝫ posit[9] erat
in paradiso colere ⁊ operari eum: vt dicit̄ ge/
nesis. 2. sic ⁊ nos positi sumus super vineam
scilicet conscientiam: que est vinea iustitie exco
lendam. Sicut auteꝫ mercenarius positus in

viñea sua si neglexerit eam: non solum merce
dem suam perdet: sed etiam deserta vinea exi-
getur ab eo: sic ⁊ nos si eius culturam debitaȝ
neglexerimus: nõ soluȝ de ea ꝓijciemur: sed
etiam a nobis quod neglectum fuerit: exigetˀ.
Uinea enim dei nõ extra nos est: sed in nobisˀ
ipsis plantata est. Prima coꝝ. 3. Dei cultura
estis. vnde iste paterfamilias exijt per suã ma
nifestationem. Primo mane. i. pͣ mundi eta
te: vel in principio discretõis. Conducere opa
rios nõ ociosos: non verbosos: q negligũt vtˀ
dicunt: ⁊ non faciunt. In vineã suam: in qua
.s. palmites virtutum ꝯplãtauit. ❡ Sed heu
in hac vinea pro vino ꝯpunctionis: ⁊ deuotio
nis: ⁊ dilectionis: multi habent vrticam vren
tium carnalium desideriorum: ⁊ spinas ama-
ritudinuȝ ⁊ odioꝝ. vnde si huic vinee propter
pigritiam nõ adhibeatur debita cultura: spine
⁊ vrtice succrescentes: vinee crescentiã suffoca
bunt. Et ideo ne fructus iam segniter negliga
tur: hec vinea est putanda: fodienda: custodiẽ
da: vindemanda. Putabitur. n. per vitioꝝ
extirpationem. Nam ſm Ambr. vinea recisa
frondeficat. Semiputata frõdescit. Neglecta
penitus luxuriat. Johis. 15. Omnem palmi
tem in me ferentem fructum purgabit eum.
Foditur per amoris diuini inflãmationem.
Hic. n. amor omnes amores mũdanos ⁊ q̃si
ad radicem vitis subortos eradicat ⁊ euellit.
Custoditˀ etiam: ne a bestijs nociuis deuastetˀ
Et ideo turris in medio eius edificatˀ. Mat.
21. Per quam discretio rõnis intelligitˀ: qua
mediante aditus bestiaꝝ precluditˀ. Deutero.
28. Uineam plantabis ⁊ vinuȝ nõ bibes: qm̃
vastabitur vermibus. Uindemiabitur quoqȝ
per nostre intentiõis in deum dirrectionẽ: vt
scilicet sicut in vindemia exteriori botri absci-
duntur ⁊ ꝯportantˀ: sic omne opus bonuȝ per
nos factuȝ: de laude hoium abscidatˀ: ⁊ in vnũ
vltimum finem ꝯportetˀ: ne verificetˀ illď psal.
Uindemiant eam q pretergrediuntˀ ea.

Scďm principale.

Circa secunduȝ ꝑncipale: vbi propo
nitur nobis conductorum ad opus
missio: cum dicitur. Conuentõe aũt
facta: vbi sunt due conclusiones.
❡ Prima conclusio est: quia ſm Chrysostm
conuentio est vite eterne promissio. Ideo sal-
uator ad hanc vineam rite ac debite excollen-
dam: ꝓmissione vite eterne plures conduxit:
quantum ad diuersos status hoium: qui sunt
quinqȝ. s. prelati: mercatoresˀ: milites: ministri
ecclie: ⁊ viri religiosi: ⁊ agricole. ❡ Per eos
ergo q mane conducuntˀ: accipiuntur prelati:
qui primo vocantur ad opera iustitie. De qui
bus dicit sapien. 2. Diligite iustitiam. Alios
ergo debent precedere in opibus iustitie. Et
ideo mane vocantˀ. Exo. 8. Cõsurge diluculo
❡ Per hos qui hora tertia vocantˀ: accipiuntˀ
negociatores. Quibus congruit hoc quod di
citur. Inuenit alios stantes in foro ociosos:
quia hora tertia forsan signat: ꝙ iter crucifixo
res domini computantur. Mat. 15°. Et erat
hora tertia: ⁊ crucifixerunt eum. Quod dicitˀ
de crucifixione facta per linguas iudeoꝝ simlˀ
quia mercatores cõsueuerunt pro lucro suo iu
rare: ⁊ sic quodãmodo linguis crucifigunt.
Lingua enim iurantis: quasi clauus ⁊ lancea
crucifigentis. Ideo eniȝ iurant: vt eis credatˀ.
⁊ sic proximum decipiant. ❡ Per eos qui cir
ca horam vocantur sextam: milites designantˀ
quia cum hora sexta dominus crucifigeretur:
a militibus vestibus suis spoliatus est. Mat.
27. Signans ecclias: que rebus suis a militi-
bus suis spoliãtur. Ecclia dicitur cõgregatio
iustoruȝ. ❡ Caput iesu qď spinis erat corona
tum: signat sacerdotes: qui sunt cuput ecclie:
qui spinis coronantˀ: quando decime eis a mi
litibus auferuntur. Johis. 19. Et milites qui
dem hec fecerunt. ❡ Per eos q circa horam
nonam vocati sunt: signãtˀ ministri ecclie ⁊ re
ligiosi viri. Nam hora nona iesus expirauit.
Matth. 27. In quo figuratˀ: ꝙ ipsi tanq̃ȝ spiri
tuales separari debent a carnali affectione.
Per quos signari etiaȝ possunt simplices lay
ci: qui maxime curam de corpore mystico xp̃i
habent. Isti corpus xp̃i vulneratuȝ: aromati-
bus condiunt: qui afflictiones sanctorum cari
tatis affectu: ⁊ verbis cõsolationis pie demul
cent. Lintheaminibus etiã inuoluunt: q de bo
nis tpalibus necessitatibus scõꝝ subueniunt.
❡ Per eos q. xjͣ. hora vocati sunt: signantˀ
agricole: ꝑ quos significari pñt isti simplices.
❡ Et notãduȝ q hij vocati hora. xjͣ. interro
gati sunt. Quid hic statis tota die ociosi? Re
spõderunt. Quia nemo nos ꝯduxit. In hora
xjͣ. signatur oris transgressio. In respõsione
trãsgressionis excusatio. Ipsi qdaȝ ignorãtes
legẽ: ex ignorantia peccauerunt: sȝ in rñsione
dicit. Qr nemo ⁊c. se excusantes ꝑ prelatos.
Quid. n. est dicere nemo nos ꝯduxit: nisi nẽo
nos docuit: nemo nob̃ ꝑdicauit? Isti peccãt ex

ignorãtia: prelati ex malicia. Et lꝫ ꝑ sint voca/
ti ad opa iustitie nouissimi tamen iueniuntur.
¶ Scḋa ↄclo est: ꝙ per denarium diurnum
signatur remuneratio que ꝑlato debetur ꝓ cõ
tinuatione operis ⁊ doctrine. Et si denarius
detur alijs: tñ non nisi prelato diurnus datur
In quo signatur aureola que debetur: q̃ erit ĩ
ornamentũ rõnalis: ad que spectat doctrina.
Sicut aureola virginis decor est ↄcupiscibi/
lis in q̃ est mũditia. Et aureola martyꝝ ẽ orna
mentũ irascibilis: in qua fortitudo ⁊ patientia.
vnde dr̃. Ex denario diurno. Denarius dr̃
a decẽ: eo ꝙ decez nũmos vsuales valeat: ⁊ si
gnat vitã beatã. Naz ĩ denario ẽ figura speri/
ca: vbi nõ est inuenire finem: ĩ quo signat᷑ vite
eternitas. Itẽ ymago regis inscripta in quo si
gnatur aĩe ad deuz plena ↄformitas. Itẽ ma
teria ꝑciosa in quo eterne fruitiõis sũma signa
tur iocũditas. Itẽ pulchritudo gratiosa in qua
corporis glĩosi grata formositas. Itẽ denariꝰ
valet decẽ: qꝛ obseruãtibus decẽ precepta da/
bitur. Sꝫ diurnus dr̃. Tum qꝛ tota vita hoĩs
iusti: reputatur q̃si vnus dies. Tuz qꝛ opanti
in die grẽ: ⁊ nõ in nocte culpe reddit᷑: tuz qꝛ in
die glĩe habet᷑. Recte igit᷑ denarius diurnus
assignat᷑ eis qui in obsequium christi non par
tem sꝫ vite sue totum diem expendunt.

Tertiuz principale.

Circa tertium ꝑncipale: vbi ꝓponit᷑
nobis missoꝝ remuneratio: cuz dr̃.
Cũ sero aũt. vbi sunt tres ↄclões.
¶ Prima ↄclo est: ꝙ lꝫ eadẽ sit hora ⁊ tẽpus
laboris: ⁊ ĩchoatio quietis: ⁊ finis opis: ⁊ tp̃s
retributionis: tñ finis mundi ꝓ tp̃e retributio
nis assignatur: vnde dr̃. Cũ sero factũ eẽt ⁊c.
vbi Rabañ. d. Postq̃ꝫ opis diuini reddita ẽ
ratio: ad remunerationis tp̃s accedit᷑ opportu
nũ. d. Cũ aũt sero eẽt fctm̃. i. cũ dies totius vi/
te ad vesperũ ↄsumatiõis inclinata fuerit: mer
ces est reddẽda. Quare ꝺꝫ Criso. Sero: nõ
alio mane reddit mercedẽ. Ergo adhuc stante
sclo: iudiciũ est futuꝝ ꝓpter duo. ¶ Primo
qꝛ ipsa beatitudo futura est merces iustitie. Iõ
nõ in alio seculo fit iudiciũ: sꝫ ante illud. ¶ 2°
ne videant peccatores diei illius beatitudinẽ.
¶ Scḋa ↄclo est: ꝙ ꝑmiuz btitudinis eterne
debet᷑ dari ⁊ reddi. Dari qdẽ ex mera liberali
tate ꝑꝑ grãz hoĩ sine sufficienti merito gratis ⁊
liberaliter data. Cuz g̊ hõ sit totalr̃ obnoxius
⁊ debitor sui totius ĩdiget dono grẽ gratũ faci
entis per quã sibi deus ↄdescendat: prius acce
ptando suam imaginẽ ⁊ voluntatẽ: q̃ꝫ opera/
tionẽ ab ipso manentẽ. Quia cũ cã nobilior sit
effectu: nullus põt se facere meliorẽ: nec opus
deo placẽs: nisi ꝑus ipse placeat. Ideo neces/
se ẽ vt ds̃ ꝑus respiciat ip̃z q̃ꝫ ad munera eiꝰ.
Non. n. qꝛ bona facimus boni sumus: sꝫ ecõ
uerso. Ideo oĩs radix meriti fundat᷑ in gratia
gratũ faciente: cuius ẽ hoĩez facere deo dignũ
Et ideo ꝑmiuz eternũ dr̃ nõ solũ dari sꝫ reddi
etiã tanq̃ꝫ debituz ⁊ ꝓ merito quodãmodo red
denduz. vnde dicit. Dñs vinee. i. ds̃ pater: q
est dñs iure creatiõis: qꝛ vineã plantauit iure
acq̃sitionis: ⁊ sic eaz liberauit iure emptionis:
⁊ sic eam ꝓprio sanguine emit iure ↄseruatio/
nis: qꝛ facit oẽs expẽsas: ⁊ oparios mittit: ꝓ/
curatori suo. s. xp̃o. Pater dedit ei oĩa in ma/
nus. Johis. 13. Pater nõ iudicat quenq̃ꝫ: sꝫ
oẽ iudiciuz dedit filio. Voca oparios: siue bo
nos: siue malos. vnde apoc. 14. Opa. n. illo/
rum sequuntur illos. Et ideo subdit. Et red/
de illis: statim sine dilatione. Mercedem suã
totam sine diminutione. vnde apostolus pri/
ma corinth. 3. Vnusquisq̃ꝫ propriaz mercedẽ
accipiet ſm laborem suum.
¶ Tertia ↄclo ẽ: ꝙ ĩ remunerãdo ds̃ magis
põderat caritatis magnitudinẽ: q̃ꝫ opeꝝ diffi/
cultatẽ vel multitudinẽ. Et h̊ quo ad ꝑmium
substãtiale: qḋ est ds̃: qꝛ est substãtia totius no
stre salutis ⁊ btitudinis: ⁊ illo ꝑfecte habito ꝑ/
fecta ẽ nobis btĩtudo. Per solã aũt caritatez ꝑ
fecte habet᷑: qꝛ vbi caritas: ibi ds̃ ẽ. Johis. ꝑ̊.
Deus caritas est. Et ideo pꝫ: ꝙ faciens opus
minoris laboris ex maiori caritate ⁊ feruentio
ri deuotione plus meretur de premio substan
tiali: q̃ꝫ faciens opus maioris difficultatis ex
minori caritate. vnde Gregori. Multi tarde
incipiunt: ⁊ tamen eos sepe q ipsos añcesserũt
antecedunt. Nam dominus in suo sacrificio
non pensat quantum: sed ex quanto ꝓferatur.
Vnde licet illi qui primo venerant videntur
recedi ꝑus: sꝫ aliqñ aliomodo fit. Iõ dic̃. In/
cipiẽs a nouissimis. Ratio: qꝛ qñq̃ꝫ ↄtingit q
nouissime intrant religionẽ: dolent se tarde ve
nisse: satagunt recompensare damnuz tempo
ris amissi: ⁊ feruentiores inueniuntur in ope
ribus iustitie ⁊ penitentie: ↄsiderãtes tp̃is bre
uitatẽ. Et sic quandoq̃ꝫ meritis equãtur ⁊ etiã
precellunt eos qui preuenerũt: ⁊ sic nouissimi
sunt primi ⁊ ecõtra. Nõ tñ ꝓpter h̊ in hac spe
dꝫ quis pigritare qñ fit ꝑus: lꝫ aliqñ sic ↄtigat
nõ tñ semꝑ: vñ securiꝰ est festiare q̃ꝫ differre.

¶ Quarta ꝯclusio est: ꝙ lꝫ plures in diuersis
statibus: diuersimode diuersis tꝑibus: ad hu
ius vinee culturam: ⁊ ad laboris remunerati/
onem sint vocati: oībus tamen vnus datur vł
debetur denarius. vnde dicit. Cuꝫ venissent
ergo qui circa vndecimā horam venerant: ac/
ceperunt singulos denarios. i. vitam eternā:
que ſm Aug. equalis erit oībus: nulli longi/
or: nulli breuior: meritoꝝ tñ diuersitatis fulge
bunt. Alij magis: alij minus. Pria cor. 10.
Stella differt a stella in claritate. Et xp̄s Joh.
16. In domo patris mei ⁊c. Hic aūt denari⁹
vnus est in se. multiplex autem propter accipi
entiū differētiaꝫ. ¶ Et nota ꝙ oībus ē vnus
denarius. s. retributio. Eadeꝫ oībus ꝑfectio/
nis mēsura. Nā recta quedā ꝯsilia p̄cedūt re/
cta desideria ⁊ recta opa. Q̄ d. n. sine consilio
volumus vel agimus ad culturā vinee nō per
tinet: q̄ꝫ du. n. sumus in via ⁊ in stadio curri/
mus ⁊ in vinea laboramus. Plus ꝯsilio d̄ ꝑ
fectione attingimus: q̄ꝫ affectu possumus ipri
mere: ⁊ in ope explere. Quis. n. est qd̄ se de/
bere vel decere cognoscit: ꝑfecte amplectit̄ vo
lūtatis ⁊ explet ope? Multa. n. cognoscimus
q̄ faciēda sunt: ⁊ nō ea statim volumus. Mul
ta etiā volumus que non facimus ⁊ facere pos
sumus. Tunc in patria q̄cq̄ꝫ vnusq̄sq̄ꝫ debere
vel docere cognoscit: totū vult: totū implebit:
nō erit plus in ꝯsilio q̄ꝫ in desiderio: nec in de
siderio q̄ꝫ in operis exercitio Eadeꝫ ergo for/
ma ꝑfectionis erit in ratiōe: que in voluntate:
⁊ hec est iucunditas perfecta dei: quia ex nulla
parte inuenitur inequalitas: ⁊ implebitur illd̄
Apoc. 21. Longitudo altitudo eius. s. ciuitatis
ꝑ quam aīa signatur equalia sunt. s. cogitatio:
voluntas: ⁊ opus.

Quartum principale.

CIrca 4m p̄ncipale: vbi ꝓponit̄ nobis
ꝑus ꝯductoꝝ murmuratio cuꝫ dicit.
Uenictes aūt p̄mi. vbi sūt. 2. ꝯ͠es.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ sancti intra se d̄ magni
tudine diuine clementie quodāmodo murmu
rant: hoc est admirantur: videntes ꝙ d̄s tam
copiose ⁊ supra merita electos suos remune/
rat: ⁊ citius ⁊ copiosius q̄nq̄ꝫ tarde venientes
q̄ꝫ longo sibi tꝑe ſuientes: dum. s. illi sanctos
superant in caritatis magnitudine ⁊ feruore.
Item ista murmuratio pōt signare diuine pa/
tientie admiratione: dum sancti vident puer/
sos in mundo isto florere ⁊ in cunctis ꝓspera/
ri: ⁊ ecōuerso bonos ⁊ innocentes deprimi in
omnibus ⁊ tribulari. vnde Abacuch p̄. Qua
re nō respicis sup inique agētes ⁊ taces ꝯculcā
te impio iustiorē se? Unde dicit. Venictes āt
primi. i. p̄mo vocati. Arbitrati sunt ꝙ plus es
sent accepturi: sꝫ frustra vt dictū est: q2 accepe/
runt ⁊ ipsi singłos denarios iuxta conuentio/
nem: ⁊ ideo murmurabant.
¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ causa hui⁹ murmuratio/
nis fuit: q2 ineq̄liter merētibus ꝑstitit eandeꝫ
remunerationeꝫ. d. Hij nouissimi vna hora
fe. ⁊c. s. in p̄mio. Qui portauim⁹ pondus diei
⁊ estus. Largitio. n. seu dispēsatio in presenti
⁊ gl'ie i futuro nō potest a nobis dijudicari: cur
. s. vni plus: alteri minus largiat̄: sꝫ eius ordia
tioni: qui pōderator est spirituum: ⁊ cui omne
corpꝫ: ⁊ voluntas loq̄tur: est penitus relinquē/
dum: ꝓpter h̄: q2 primam gratiam nullus me
reri potest de ꝯdigno. Gloriā vero possum⁹
mereri ex ordinatiōe diuina: non tñ mensurat̄
ſm actum exteriorē qui soli deo quo ad ei⁹ va/
loreꝫ notus est: vnde pondus pōt signare le/
gis mandatuꝫ: estus temptationū calores por/
tamus. i. succumbimus.

Quintum principale.

CIrca quintū principale: vbi ꝓponit̄
nobis murmuratiōis iusta reꝑhēsio
cū d̄r. At ille rn̄dēs. vbi st. 4. ꝯ͠es.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ d̄s murmuratione iniu
staꝫ reꝑmit ꝑ suaꝫ equitatē: ⁊ ex eo ꝙ nō infert
iniuriaꝫ. Unde d̄s nō agit iustius cuꝫ vno q̄ꝫ
cum alio ſm Richar. in 4° suo. Sꝫ vna dei
actio non pōt esse iustior alia: nisi aut ꝑ ꝯpara/
tionem ad voluntatē eius a qua egreditur: aut
ꝑ ꝯparationē ad effectū ad quem terminatur.
¶ Primo° deus non agit iustius cuꝫ vno q̄ꝫ
cum alio: q2 vna ⁊ eadē est eius volūtas a qua
egreditur oīs eius actio circa creaturaꝫ. Nec
ſom°. Naꝫ q̄ꝫuis cuꝫ alio agat maiorem effe
ctum iustitie q̄ꝫ cū alio: tamē nō seq̄tur ꝙ actio
eius circa vnū sit iustior q̄ꝫ circa aliū. Justitia
eniꝫ in q̄daꝫ equalitate ꝯsistit: siue ſm quātita/
tem: siue ſm ꝓportionē. Equalitas autē vtra
q̄ꝫ tanta ē in paruis q̄ꝫta in magnis. Propor
tio enim quatuor ad duo eq̄lis est ꝓportio. vi/
ginti ad decē: vtraq̄ꝫ. n. est dupla: Deus. n. in
agēdo: cū quolibet ſuat eq̄litateꝫ ꝓportionis ī
diuisibili. Ad hoc aūt nos nō astringimur ꝓ/
pter difficultateꝫ in nobis mediū attingendi:
vt dicit ph̄us. 2. Eth. Et ideo q̄ꝫuis iusti⁹ pos
sumus agere cū vno q̄ꝫ cuꝫ alio: plus ad pun/
ctale mediuꝫ appropinquando: non sic potest

dici de deo. vnde dicit. Amice nõ facio tibi iniuriam: ex eo ꝙ facit iustitiam. Nonne ex denario ꝛc. Et ſm Jhero. Ex ꝯformitate imaginis: ꝛ reformatione. Dicit autem vitij: qꝛ vna equalis fuit singulis murmurãdi occasio.

❡ Secunda ꝯclõ est: ꝙ lꝫ per peccatum simꝰ filij ire: tamen dicimur amici eius ꝓpter caritatem: quam hꝫ ad nos: lꝫ eum offenderimus multiplr̃ vt inimici. vnde vocat eum amicum per fidei susceptionem: ꝛ per actionem vel caritatis vnionem. Tolle qd̃ tuum est. q. d. si tu seruares denarium decalogi: ego tibi redderem denarium mercedis eterne. Tolle ergo qd̃ tuum est. i. penaꝫ eternaꝫ: quam meruisti propter p̃ceptoꝝ ꝯtemptum. Et vade. s. in ignẽ eternum: vel si murmur de bono sumitur. vnde q murmurauit: nõ tamen in murmure ꝑtinax fuit. Tolle qd̃ tuuꝫ est. i. vitam eternam quam promisi. Et vade in gaudium domini tui. Nec tibi displiceat: si absqꝫ damno tuo alius tecum p̃mietur. Si vero murmuratio sumitur pro admirari: tunc sic. Tolte ꝛc. i. desine admirari: qꝛ bonitas mea est inhausibilis ꝛ infinita.

❡ Tertia ꝯclõ est: ꝙ omnia que nobis ex diuino arbitrio conferunt̃ ꝯtra talia nõ est murmurandum. Cuius ratio est: qꝛ voluntas dei est causa oĩum que sunt. Si. n. haberet dei voluntas cãm: erit aliquid: quod antecedat volũtatem dei: qd̃ nefas est credere. Qui igit̃ querit. quare fecit deus h̃ vel hoc? Respondetur Quia ipse voluit. Qui autem q̃rit. quare voluit? maius aliquid querit: ꝗꝫ sit dei voluntas Nihil autem aliqd maius inueniri põt. Compescat ergo se humana temeritas: e tillud qd̃ non est: nõ q̃rat: ne illud qd̃ est non inueniat. Hec Augu. vnde sequitur. Volo autem ꝛc. Huic. i. in pnĩa feruenti. Sicut ꝛc. s. innocẽtia torpenti. Et ne illicita credatur ista voluntas: subdit. An non licet ꝛc. Quia. n. voluit: ideo licitum est. Nihil enim potest velle: nisi licitum ꝛ bonum.

❡ Quarta ꝯclõ est: ꝙ inuidus ꝗꝫtum in se est nititur impedire libertatem diuine bonitatis. Nam oculis tuis deberet placere pulchritudinem bonitatis mee: sicut oculis sanis nãlr̃ grata est lux. Eccli. xj. Dulce lumen ꝛc. Sꝫ oculi tui sani non sunt. Et sicut dicit Augu. Palato nõ sano pena est panis: oculis infirmis odiosa lux. Tantum. n. monstꝝ est inuidia: ꝙ oẽs sensus peruertit. Non põt bonum audire de illo: cui inuidet. vnde. p̊. Re. 18. Cum audisset Saul de strẽnuitate Dauid: doluit ꝛ ꝑuertit visum. vnde seq̃t̃ ibi. Jaꝫ nõ rectis oclĩs aspiciebat saul dauid. Silr̃ linguã vñ de fratribus Joseph dicit̃ geñ. 37. Qd̃ nõ poterant ei qcq̃ꝫ pacifice loq. Sequit̃. An oculus tuus neq̃ꝫ est. Oculus. s. rõnis: q̃ ꝑuerse iudicas: ꝛ meã bonitatem arguendũ putas. Quia ego bonus sum: ex nã. s. bonitatis mee dona gratie ꝛ glorie coĩcans. Chryso. De dato eius nemo iuste murmurat: q amplꝰ dat ꝗꝫ hõ desiderat.

Sextũ p̃ncipale.

Sextum p̃ncipale est de dictoꝝ ad ꝓpositum applicatiõe: cum dicit̃. Sic erunt ꝛc. vbi sunt due ꝯclusiones.

❡ Prima ꝯclõ est: ꝙ saluator. d. Sic erũt nouissimi p̃mi ꝛc. Ostendens ꝙ vndecima hora venientes. s. illi qui in vltima senectute conuertuntur: fierent auidiores: ne se existimarẽt minus habituros. vñ dicit. Sic. n. nouissimi dũmodo plus ferueant amore: erunt primi. i. in p̃mij retributõe. ❡ Ratio est. Multi. n. p̃us feruentes: postea torpent. Et eꝯ. Multi p̃us frigidi: postea inardescũt. Faciamus igit̃ ſm ꝯsilium Senece. qd̃ in timere fieri ꝯsueuit: vt qui tardius exiuerãt: moram velocitate cõpensent: vt patuit in Magdalena: q̃ tarde incepit ꝛ multos alios caritatis feruore antecessit. vel sic. Nouissimi in ꝓpria reputatione. Erunt p̃mi. i. digniores in diuina acceptatiõe. Et iõ dicit Chryso. Erunt p̃mi ꝛc. Eos occulte insinuat: qui a principio virtute claruerũt: ꝛ postea virtutem ꝯtẽpserunt: ꝛ rursus eos q a malitia reducti sunt: ꝛ multos supercellebãt.

❡ Scd̃a ꝯ est: ꝙ arcta est via que ducit ad penitentiam. ꝛ pauci gradiunt̃ per illã. Ideo viuamus: vt pauci a seculariũ nos tumultu separando. vñ infert Ansel. di. Quapropt qcũqꝫ nõ dum viuit vt pauci: aut vitã suã corrigẽdo se colligat inter paucos: aut cuꝫ mlr̃titudine timeat reprobationẽ. vñ dicit. Multi sunt vo. ad fidẽ ꝛ meritũ: pauci vero ele: ad caritateꝫ ꝛ btitudinis p̃miuꝫ. vnde Gre. d. Ad fidẽ. n. plures veniunt. ꝛ ad celeste regnum pauci ꝑducuntur. Pleriqꝫ deuꝫ vocibus sequunt̃: ꝛ moribus fugiunt. ❡ Ex h̃ igit̃ duo pensare debemus. ❡ Primũ est vt de se nemo p̃sumat qꝛ ꝛ si iam ad fideꝫ vocatus est: vtꝝ ad regnũ sit eligendus: nescit. ❡ Scd̃m vt vnusquisqꝫ proximum suum: quem iacere in vitijs ꝯspicit: despicẽ nõ audeat: qꝛ diuine mĩe diuitias ignorat.

¶ Dominica in .lxª. Sermo .37. de euāgº.

CUm turba
plurima cōuenirent ⁊ de ci
uitatibꝰ ꝓperarent ⁊c. Luc.
8. Secūdū ꝙ dicit phs. 2º
phi. Omnia agentia agūt
ꝓpter finem. Sꝫ qꝛ bea-
titudo ē finis humane salutis. Salnatoꝛ volēs
nos beatificare: coagit ad salutē tanꝙ in finē
et ideo in finem non ꝑ nos: sed ab alio oꝛdina
mur. Tum qꝛ tota natura coopaᵗ ad dm: sicut
instrumentum ad agens principale: tū qꝛ par
ticulares cause mouenᵗ a causa vniuersali. Si-
cut rectoꝛ ciuitatis qui intendit bonuꝫ commu
ne: mouet suo imperio omnia ꝑticularia officia
ciuitatis. Et ideo necesse est vt huiusmodi na-
tura ꝟtute principalis agentis quasi instrumē
tum ꝓpter finem beatitudinis virtualr̄ cause
vniuersali coopetur que est voluntas diuina:
que in bonum vniuersale se extendit. vt innuiᵗ
i euāgelio sub methapoꝛa semis. vnde Theo.
Non cessat autē dei filius in nostris animabꝰ
seminare nō solum cū docet: sed etiam cū creat
in nostris animabus semina sua cuꝫ diciᵗ. Cū
turba multa ⁊c. vbi tria notanᵗ aduertenda

Primū principale.

CIrca primū principale: vbi ꝓponitur
nobis satoris liberalitas cum diciᵗ.
Cū turba plima. vbi sūt sex ꝯclones.
¶ Prima conclusio est euidere qs dicaᵗ satoꝛ
et diciᵗ ꝫm quēdam ꝙ satoꝛ coiter diciᵗ ille: qui
intendens fructuuꝫ ꝯsecutionē: originē gene
ris illoꝝ fructuuꝫ habilitat ⁊ disponit: siue se-
minādo siue plantādo tempoꝛe opportuno: vt
sic crescendo ꝫm genus suū ꝓferat sibi fructū.
¶ Secūda conclusio est ꝙ multi sunt semina-
toꝛes spiritualium: que heu quasi omnia ꝑie-
runt. vnde conqueritur Ber. dicens. O ge-
nus adam ꝙꝫ multi seminauerunt in te: ⁊ tamē
ꝑciosuꝫ semē ꝙꝫ male perit. Seminauit in ter
ra nostra pr̄ de coꝛde suo filiuꝫ: filius veritatē:
spiritus sanctus caritatem. Angeli prudentiaꝫ
Apostoli substantiaꝫ. Martyres foꝛtitudineꝫ
Confessoꝛes iustitiam. Uirgines castitatē. et
quilibet iustus meritoriam actionem.
¶ Tertia conclusio est ꝙ licet diuersi diuersi-
mode diuersa seminauerunt: tamē ꝓprie ⁊ ꝑn
cipaliter hunc satoꝛeꝫ intelligimus saluatoꝛem
qꝺ ostēdit Eusebius. d. Exiuerunt autem a
patria celesti: ⁊ ad homines descenderunt non
tñ vt sererēt. Neqꝫ .n. erāt satoꝛes: sed admi
nistratoꝛes spūs in mysteriuꝫ missi. Moyses
ēt ⁊ ꝓphe post eum nō seiauuerunt hoibꝰ my
steria regni celoꝝ: sed retrahēdo insipiētes ab
erroꝛe negtie: ⁊ ydoloꝝ cl̄tu. Solus aūt oīuꝫ
satoꝛ ꝟbum dei exiuit euāgelizaturus noua se
mina. s. mysteria regni celoꝝ. Et iō dicit etiā
Beda. Satoꝛem istum nullū melius ꝙꝫ filiuꝫ
dei itelligere possumus: q de sinu patris: qua
creature nō erat accessus: egrediēs ad hᵒ venit
in mundū: vt testimonium ꝑhiberet ꝟitati.
¶ Quarta ꝯ est: ꝙ iste satoꝛ celicus ad recipi
endum efficaciter h semen diuinum: coꝛ humile
⁊ discretū habilitat ⁊ disponit: īfirmitates mo-
rales admonēdo: ⁊ spūalem ꝑfectū ꝓmonēdo
Nam ꝫm Ambꝛ. fragilitas humana firmuꝫ
neqt in tanto secl̄i lubꝛico tenere vestimentum
⁊ aduersus erroꝛē remedia: cui bonus medi-
cus demōstrauit. Spem venie iudex miseri-
coꝛs nō negauit. Qꝺ notaᵗ cum diciᵗ. Cū tur
ba plima. s. in mūdi sollicitudinibus dispsa cō
ueniret. s. i vno ꝓposito deo adherēdi. Et de
ciuitatibus: nō de villulis rurēsibus: innuēs
ꝙ nō solum simplices: sꝫ ꝑiti ⁊ magnates xp̄ꝫ
qñꝫ sequebanᵗ. vnde diciᵗ. Propabat ad ihꝫ
vt ꝫꝫ exigentiā cuiusꝫ oibus sua beneficia cōi
caret: donādo: alendo: sanādo. vnde ꝫm Am
bꝛo. Dñs ꝯtulit mltis varia gnā sanitatū: nec
tp̄e: nē loco cepit a studio sanādi turbā cohibē
¶ Quinta ꝯº est: ꝙ lꝫ ꝑabola sit reꝝ dissimili
um sub aliq̄ silitudine facta ꝯꝑatio: ⁊ qbusdaꝫ
eēnt obscure ꝑꝑ eoꝝ malitiaꝫ: tñ dñs vsus est
freq̄nter ꝑabolis ꝑꝑ sex motiua. ¶ Primuꝫ
qꝛ simplicibus dabāt clarioꝛē intellectum: ⁊ si
non ꝑma auditōe: saltem iterata replicatōe seu
ēt expositōe. vbi discipuli intellectū hꝰ ꝑabole
petierunt sibi a xp̄o exponi. ¶ Scdo vt indi-
gnis secreta fidei nō pāderenᵗ. vñ Mat. 7.
Nolite sctūꝫ dare canibus. ¶ Tertio vt vesti
gium diñe sapie in creaturis singl̄is discamꝰ
ingrere: ꝫm illꝺ Ro. ꝑº. Inuisibilia dei ꝑ ea
q̄ facta sunt ⁊c. ¶ Quarto vt ex paucis ꝟbis
ples intellectus inuenirenᵗ. ¶ Quinto vt at
tentioꝛes faceret auditoꝛes. Cōsueuerunt. n.
hoies in obscuris: q̄i in qbusdaꝫ raris se plus
exercere: ⁊ manifesta ꝯtēnere. ¶ Sexto vt a
simplicibꝰ facilius eiꝰ doctrina retinereᵗ. Ex
cognitis quippe manuduciᵗ intellectus ad co
gnitionem alioꝛum. Et hoc est qꝺ dixit. Per
similitudinem. i. in parabola.

¶ Sexta ꝯclo est: ꝙ q2 penitẽs etiã sator ope
rum pn̄ie: vt fructum metervite eterne. Ideo
tria exire dz. ¶ Primum est claustꝝ male cõ
suetudinis: a q̊ domin9 vocat. Johis. 13. La
zare veni foras: vbi ille q̄triduanus fetidus ꝛ
ligatus: ad vnam vocem ꝓdijt foras. Pecca
tor autẽ totiens vocatus: adhuc ꝓdire recusat
¶ Scd̄m est ꝯcupiscentia carnis. Nam cum
duplex sit concupiscentia. s. oculorum ꝛ car/
nis: vtraqꝫ est per gratiam restringẽda: quia
vtraqꝫ est labes aie: que cito maculat: ꝛ vix ab
stergi pōt: ꝛ ignis qui vix extingui pōt: ꝛ ideo
deus est adorandus deuota orōne: vt rore sue
gratie hanc in nobis restringat. vnde sapi. 8.
Scio ꝙ alr̄ nō possum eē ꝯtinens: nisi ds̄ det
¶ Tertium est vanitas vite seclaris: ex q̄ etiã
mundus eiecit nos. Mat. 2°. Surgite ꝛ ite:
q2 non hẽtis hic regem. vnde Ihero. Contẽ
nendus est mundus: ẽt si prosp̄is rebus aiuz
demulcet. Scd̄m principale.

Circa scd̄m principale: vbi ꝓponitur
nobis seminis realitas: cuz dicitur.
Seminare semen suū. vbi sunt qua
tuor conclusiones.
¶ Prima ꝯclo est videre quid sit semen. Et
dicit Hugo: ꝙ semen est cuiuslibet rei exordi
um. Proprie tamen semen dicit̄: qd̄ in agro
sp̄gitur ad gignendum fructum. vnde dicit̄ se
men a sero ris. rui. rere. satū: quod idez est qd̄
seminare. Si autem de arbore dicã insero in/
serui: facit etiã ꝑticipium insitus: nō insertus.
Brecismus tamen ponit versus. Est aiatoꝝ
semẽ cãpoqꝫ satoꝝ. Semẽti ꝓprie sementinū
quod in archa. Claudit̄ atqꝫ suo spargetur tẽ
pore in agro ꝛc.
¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ saluator q̄druplex semen
seminauit: vt ꝭz genus vniuscuiusqꝫ ꝓferret
fructum. ¶ Primum fuit semẽ increatuz. s.
seip̄m seminatum in terra fecunde virginita/
tis. ¶ Scd̄m fuit semen innatum. s. in terra
humane fragilitatis. s. posse: velle: ꝛ nosse: q̄
ꝯcurrunt ad omne bene agere. ¶ Tertiū fuit
semen inspiratuz: qd̄ est multiplex. s. virtutes
dona: btitudines: ꝛ fructuum delectationes.
¶ Quartum semen fuit semen reuelatuz: pu
ta doctrina euãgelica: que docet qd credenduz
sit: quid agendum: quidue appetendum.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ quilz hō cum etiaz sator
dicatur: dz quatuor seia seminare. s. cogitatio
nes mūdas: affectiōes sanctas: locutiones vti
es: ꝛ meritorias actiōes. vn̄ ad Gala. 6. dr̄.
Benefacientes nō deficiamus: tp̄e aūt suo me
temus nō deficientes. vnde ꝛ Osee dicitur.
Mane semina semen tuum: ꝛ vespe nō cesset
manus tua. q. d. incipe benefacere in iuuentu
te: ꝛ p̄seuera vsqꝫ in senectam ꝛ senium.
¶ Quarta ꝯ° est: ꝙ deus oia beneficia sua q̄
in nobis creauit: solo verbo fecit: ꝭm illd̄ psal.
Ipse dixit ꝛ facta sunt ꝛc. Ideo ꝯueniēter se-
mini cōparat̄ ꝓpter multa. ¶ Primo pp̄ vir
tutem ꝑncipiandi: q2 sicut semen est ꝑn̄m in
nãlibus: sic verbuz dei in moralib9. Ro. 10.
Fides. n. ex auditu ꝛc. ¶ Scd̄o pp̄ similitu-
dinem sp̄gendi. Nam sicut semen manu acci
pitur: ꝛ sic sp̄gitur: sic verbum p̊ manu. i. op̄e
accipi dz: ꝛ tunc ore spargit̄: ꝭm illd̄ actuuz p̊.
Cepit ih̄s facere ꝛ docere. ¶ Tertio pp̄ vtili/
tatem fructificãdi. Actu. 12. Verbum aūt dn̄i
crescebat ꝛ mlt̄iplicabat̄. ¶ Quarto ꝓpter ne
cessitatem reficiendi. Non in solo pane viuit
hō ꝛc. ¶ Quinto ꝓpter similitudinem p̄icli-
tandi. Nam sicut semen alicubi perit: alicubi
non: sic verbum dei: vt patet in euangelio.
¶ Sexto ꝓpter similitudinem coīcandi. Nã
sicut semen vbiqꝫ in agro indifferenter sp̄git̄:
sic verbum dei bonis ꝛ malis proponitur.
¶ Septimo propter h̄: q2 sicut semen nō fru
ctificat: nisi in terra bene culta ꝛ supposita sup̄i
oruz influentia: vt detur aura tem̄pata: sic nec
verbum dei fructificat nisi terra cordis conue
nienter fuerit disposita ꝛ supposita sancti sp̄ūs
influentia: tanq̄ꝫ summe necessaria: pluuia de
uotionis irrigata. Et hoc est quare dicit̄ semi/
nator: q frequenter solet seminare semen suuz
. s. verbi exterioris ꝭm humanitatem: ꝛ interi
oris ꝭm diuinitatem. Aug. Cathedram hꝫ in
celis: qui corda hoium docet in terris.

Tertium ꝑncipale.

Circa tertium ꝑncipale: vbi ꝓponi/
tur nob̄ hoc semen recipientiuz qua
litas: cum dicit̄. Aliud cecidit secus
viam: aliud in petraz. aliud in spinas. ꝛ aliud
in terram bonam. vbi sunt sex ꝯclusiones.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ per agꝝ istuz signatur
humana nã siue mens humana. Nam sicut
ager p̄ fimuz pinguis efficit̄: ꝛ debita cultura
habilitat̄ ad fructificanduz. sic mens humana
pinguedine gratie: doctrine ꝛ v̄tutuz saginat̄
Et iō noiat̄ speciosa deserti. De q̊ psal. Pin
guescent speciosa deserti. vnde mēs humana
bene culta: a vitijs dicit̄ deserta. Et speciosa
dicit̄: q2 est donis ꝛ virtutibus adornata.

¶ Secunda conclusio est ista, q ager iste est
diligēter excolendus, vt dicitur prouerbio.
24. Diligenter exerce argumentū. Et hoc fit
tripliciter. ¶ Primo euelendo vrticas vitio/
rum. ¶ Secundo amouendo spinas mun/
danoꝝ solicitudinum. ¶ Tertio faciendo cu/
stodiam quinqꝫ sensuum: qꝛ dicit̄ prouer. 24.
Per agꝝ pigri trāsiui: ꝛ per vineam stulti.
Et ecce totum repleuerūt vrtice: ꝛ opperuerunt
faciem eius spine: ꝛ maceria lapidum destru/
cta erat. ¶ Ratio primi est: qꝛ sicut turpis pi/
ctura deturpat domum: sic vitia deturpāt ani
mam. Nam aia pctis vitiata: non pōt tpalibꝰ
resistere. Et ideo occurrunt fantasmata turpi/
um reꝝ: qbus anima intrinsecus maculatur.
Gen. 8. Sensus ꝛ cogitatio humani cordis
pna sunt ad malum. ¶ Ratio scdi est. Nam
sollicitudo mundanoꝝ: multuꝫ impedit dispo
sitionem ad gratiam: qꝛ ad dispōnem requirit̄
status interioris: diligens exaiatio ad admo/
uendum obstaculum. Et ideo opꝫ vt aia disp
sa per sensibilia: ꝛ extra se posita: recoligat̄ in
seipsa ad inuestigandū de obstaculo. Per ni/
hil autem tm̄ dispgitur: sicut per sollicitudinē
exterioꝝ. vnde Matth. 6. Nihil solliciti sitis
anime vestre qd manducetis. vbi non phibet̄
necessitas reꝝ: sed sollicitudo de tpalibus: que
multum reuocat a sollicitudine eternorum.
¶ Ratio est: qꝛ omnis tēptatio oritur ab inor
dinatis pceptibilibus sensuum. Quanto eniꝫ
frequentius percipis ea: que mundi sunt: tan/
to affectus tuus ad ea ꝯcupiscēda magis inar
descit. Et ideo diligenter sensuum custodia est
adhibenda. Prouer. 4. Omni custodia ser/
ua cor tuum: qm̄ ex ipso vita procedit.
¶ Tertia ꝯclo ē: q si sic ager debita cultura p̄
paratus fuerit: tunc pculdubio sator semē gra
tiarum ꝛ ꝟtutum in eum seminabit. Naꝫ gra
tia gratum faciens in ordine ad acceptationeꝫ
diuinam est q̄dam integritas: ꝛ quidam decor
oium virtutum. Sicut. n. pulchritudo faciei
nō est vna qualitas: sed integritas exurgens
ex multis. s. colore: figura: magnitudine: ꝛ p/
portione. Ita gratia q̄ est anime decor: est in/
tegritas exurgēs ex oibus virtutibꝰ: qꝛ nullꝰ
est deo acceptus ꝛ gratiosus: nisi sit pmptus
ad singula bonoꝝ operum virtuosoꝝ. Talem
aūt pmptitudinem hꝫ hō p oēs virtutes qbus
exit in actus virtuosos: quas. s. virtutes gra/
tia causat in aia per modum seminis pullulan
tis in meritorias actiones.

¶ Quarta ꝯclo est: q qꝛ cum sit aliqd semen
quod seminatur in intellectu. s. verbum dei:
ꝛ aliud semen qd seminat̄ in affectu. Et h̄ est
bonum ppositum: puta opa pnialia: ꝛ est se/
men qd seminatur in actu: vt sunt opera mie.
Quodlibet istoꝝ patitur tria impedimenta.
¶ Primo. n. semen intellectus impeditur in
assiduitate: in qua verbuꝫ vilipenditur. vnde
Augu. Predicatio si raro est: non sufficit. si
assidua: vilescit. Et ideo vie cōparat̄. d. Aliud
cecidit secus viam: ppter transeuntium ꝯcul/
cationem. vnde dicitur. Et cōculcatum est. s.
dum ꝯtemnitur. Et demones tollunt illud: q
per volucres intelliguntur: quādo. s. impedi/
unt: ne fructum faciat. ¶ Scdo impedit̄ pre/
sumptuosa ꝯfidentia liberi arbitrij: que ppter
firmitatem petre ꝯparatur. Sed est absqꝫ gra
tia: sicut petra absqꝫ humore: ꝛ ideo natū aruit
Verbum g̊ qd seminat̄ supra mentē de se cōfi
dentem: cadere supra petrā dicit̄. Nā petra pa
tenter recipit: ꝛ sub terra abscondit: ꝛ signat il
los: q corde parato ꝛ facili verbum pcipiunt.
Sꝫ inqꝫtuꝫ petra arida est nihil hn̄s humoris
ipm non nutrit. Et signat eos fm q non hn̄t
humorē gratie: sed magis de pprijs viribus:
q̄ꝫ de gratie virtute ꝯfidunt. Et sicut nō nutri
tur nec crescit: sic ēt ꝟbum dei non pficit. vn̄
dicit̄. Et natū aruit: qꝛ non hēbat humorē. Et
sequit̄. Ad tp̄s credunt: ꝛ in tpe temptatōis re
cedunt. i. cito a pposito mutant̄. Et hij radices
non hn̄t: qꝛ cito a proposito euellunt̄. Planta
q̄ꝫto pfundius imittit radices: tanto altius sur
get. sic q̄ꝫto qs maioreꝫ firmitatē hꝫ in bono p
posito: tanto amplius in bono ope calescit. vn̄
eph. 3. In caritate radicati. ¶ Tertio impedi
tur in abundāti sollicitudine. q̄ spinis ꝯpatur:
qꝛ sollicitudo sicut spine lacerat ꝛ pungit. vn/
de dicit̄ q in spinis cecidit. Diuitie aūt ꝛ volu
ptates spine nō sunt fm se: eo q nō lacerāt: sꝫ
sunt occasio ꝛ origo sollicitudinū: que mentem
cruciant. Et ideo spine dicunt̄ pp ꝯsequenteꝫ
effectuꝫ. De diuitijs pꝫ fm Grego. qꝛ hn̄t la
borem in acqrendo: timorem in possidēdo: do
lorem in amittendo. Similr voluptates cum
labore acqrunt morsum ꝯscie: flagellant in pe/
nitente aspitate pnie: ꝛ nō penitenti infligitur
eternus cruciciatus. ¶ Scdo semen affectus
triplr impedit̄. ¶ Primo p carnalē delectati
onem: qꝛ secus viaꝫ seminat̄. Carnales signā
tur p viam: q sequentes diabolum: ab eo ꝯcul
cantur. Secus viam sunt q istis sociant̄: ꝛ p

malam societatē bonum ꝓpositum impeditur
Prima cor. 15. Corrūpunt bonos mores col
loquia praua. ¶ Secundū est mentis indura/
tio. vnde dicit᷑. quod supra petram. i. per men
tis indurate obstinationem. Cor dux aliquan
do quantūcunqꝫ obstinatū penitere proponit.
Sed mentis duritia ad effectū ꝑducere nō ꝑ/
mittit. ¶ Tertiū est peccati excusatio. vnde di
citur: ꝙ seminat᷑ inter spinas: qđ fit quando ꝓ
positū ipedit᷑ ꝑ peccati defensionē: seu excusa
tionē: qꝛ hec suffocant bonū ꝓpositū. vnde ta
les signant᷑ ꝑ heritiū. ¶ Tertio semē i actu ēt
tripl'r ipedit᷑. ¶ Primo ꝑmentis elationē. vn
de bonū opꝰ qđ nō fit cū humilitate est semē qđ
cecidit secus viā. Illđ. n. nō abscōdit᷑: sed aues
id est vane cogitationes tollūt illud. Quāto aūt
opus est melius ⁊ laudabilius: tanto cautius
est abscondēdū: qꝛ magis insidiat᷑ diabolꝰ: ad
perdendū ꝯpassionē cordis. ¶ Secundū est
duritia cordis: et ē semē: qđ cecidit supra petrā
Quidam eni ita aridi sunt: ꝙ licet de suo erro/
gant elemosinā: vel per cōsuetudinē vel ꝑ alio
rum exemplū: vel ne icurrāt pudorē: vel pau
perū accusationē: sed nullā habent pietatis af
fectionē: Magis aūt accepta ē deo ipa affectio
q̄ꝫ opus. Prima Ioh. 2. Qui habuerit sub/
stantiam huius mūdi. ⁊c. nō dicit clauserit mi
sericordiā suā sed viscera. ¶ Tertiū est mur/
muratio. qñ aūt fit cū murmure: ⁊ nō cū hylari
tate: tunc semē bone actionis cadit inter spinas
Ipse enī strepitus murmuris: quasi quedam
spine ⁊ aculei sunt mentis. Esa. 34. Orietur i
domibꝰ eius. i. in ꝯsciētijs spine ⁊ vrtice. Iđ
strepitus spinaꝝ in igne habent sonum ad in/
star murmuris. Psal. Exarserūt sicut ignis i
spinis ⁊c. Sic cupidi qui dū ardent in igne cu/
piditatis nō nisi cū murmure dant: et q̄ꝫtū ad
strepitum murmuris exardescunt sicut ignis i
spinis. vnde dicit᷑. Et semel exorte spine suffo
cauerunt illud. Qꝛ ⁊ si tales aliqđ bonum opꝰ
faciunt murmuratiōe meritū extingūt.
¶ Quīta ꝯclō ē videre q̄re seminauit in petra
⁊ i spinis: et secus viā. Seminator iste per quē
xp̄s intelligit᷑: qui primo seminauit: ꝑ angelos
reuelationes: ꝑ moysen precepta: ꝑ ꝓphas ꝓ
missiones: et tādē ꝑ se ipsū exijt seminās euā
gelicas iformatiōes. dicit᷑ ſm Criso. Si semi/
nator creatꝰ ⁊ terrenus sic seminaret: vtiqꝫ in
cusaretur: qꝛ nō pōt facere de petra nō petram
xp̄s vero nō est incusandus si seminat supra pe
tram. Ipse enī pluuit super iustos ⁊ iniustos

Immo si ꝑcusserit petram fluent aque: si teti/
gerit montes fumigabūt. Quod aūt tres par
tes seminis pereunt: et quarta vix saluatur: hoc
nō est ex defectu seminantis: sed ex indispositi
one suscipientis. Et si maior pars seminis dn̄i
et magistri perijt in adiutoribus qui tūc erant
non debet indignari minister ⁊ discipulus si
magna pars pereat sui seminis. Ipse. n. p̄di
cator nō proprie est seminator: sed cophinus se
minantis. Noli attendere ad vilitatem cophi/
ni: sed ad potestatem seminis: et caritatem se/
minatoris: Ex isto sequuntur duo correlaria.
¶ Primū correlariū est. Qđ ista suffocatio
non causatur ex impotentia boni seminis: qa
ſm Dyo. Bonū est potentius in agendo q̄ꝫ
malum: sed ex malitia voluntatis: que cum sit
libera semen extinguit: qꝛ voluntarie spinis se
imiscet. ¶ Secundū correlarium est ꝙ deus
tam nobile donum vult perire: qꝛ hoc congru
it cursui reꝝ. Nā deus sic res q̄s cōdidit ad
ministrat: vt eas tñ ſm ꝓprios motus agere
sinat. Et ideo q̄ꝫuis thesaurus gratie valde sit
nobilis habet᷑ tñ in vasis fictilibus: et ideo de
facili amictit᷑ qñ ꝓcellis temptationū ꝯcutitur.
¶ Sexta ꝯº est: ꝙ lꝫ hec tria scia in pluribꝰ ꝑi
clitentur: hꝫ tñ quodlꝫ suam terram bonā: in
qua ꝯfert fructū. Nā semen qđ seminat᷑ in in
tellectu: hꝫ bonā terrā in qua fructificat. s. cor
humile ⁊ deuotum: in qđ si semen verbi ceci/
derit: oritur: ꝓficit: ⁊ fructum facit: iuxta illud
Iaco. p̄. In māsuetudine suscipite insitū ver/
bum: qđ pōt saluare aīas nostras. Et ortū fe
cit fructū cētuplū. i. ꝑfectionem v̄tutum in p̄
gradu puritatē cordis. Et hijs debet᷑ fructus
cētesimus. Sed semen qđ seminat᷑ in affectu
qđ est bonum ꝓpositum. Hoc etiā hꝫ terrā bo
nam. s. spūm sanctum. Et h̄ cogitatōes: locu/
tiones ⁊ affectōes refert ad aīe vtilitatem: non
ad carnis delectationē: nō ad mundi cupidita
tem: nō ad humane laudis fauorem. Gal. 6.
Qui seminat in spiritu de spiritu: ⁊ metet vitā
eternā. Quales aūt segetes inde ꝓueniāt: ha
bet᷑ gal. 6. Fructꝰ aūt spiritꝰ ē caritas: gaudiū
pax: lōganimitas: benignitas: bonitas: māsu
etudo: fides: modestia: ꝯtinētia: castitas. Et
bene dicit᷑. Fructum afferunt in patientia: qꝛ q
patienter sustinent labores p̄sentis vite: in spe
remunerationis eterne: nō vincunt᷑ fastidio: qꝛ
tꝑalem in eternum ꝯmittunt mercedē. Sꝫ se
men qđ seminat᷑ in actu: puta opera mīe hꝫ ad
referēdū fructū terrā bonā. s. cor obediēs ad

exequēdū meritorias actōes. vñ dr̃. Tale cor terra bona: inq̄tū iplet opa iustitie: q̄ est declinare a malo: ⁊ nihil omittere de agendis. Dicit terra melior. s. q̄ implet mādata: ⁊ nihil agit de nō agendis. s. de ꝓhibitis. Psal. Diuerte a malo: ⁊ fac bonū. Dicit terra optima cui non tm̃ sufficit implere mādata: sed etiā superaddit ꝯsilia. Sequit. Et fructū afferunt in patientia: scientes ꝑfecto ꝙ q patiens non est maloꝝ tpalium: sustinebit damna eternorum vnde Gre. Terra bona fructū p patiētiā reddit: q2 nulla sunt bona. q̄ iam agimus: si non equanimiter ꝓximoꝝ mala toleramus.

¶ Dñica in. l^a. Sermo. 38. de epistola.

SI linguis hominum loquar ⁊ angeloꝝ ⁊c. i^o. cor. 13. Recte apostolus dicit caritatē eē vinculum pfectōis: q2 nō solū oēs virtutes vnit ⁊ dirigit in finem debitū: sed etiā immerito facit eas pfectas: q2 sine caritate sunt ipfecte i merendo: vt dicit Aug⁹. Attēde q̄ta est caritas: q̄ si desit: frustra habent cetera. Si aūt assit alicui: habentur oia. Et ideo apl's ꝯsiderās excellentiā caritatis: eam nitit ꝯmēdare: q̄ ad duo. s. quo ad vtilitatē ⁊ diuturnitatē. Et ideo in hac epistola sunt due ꝯsiderationes.

Prima ꝯsideratio.

PRima ꝯsideratio est de ei⁹ vtilitate: circa quam sunt quatuor ꝯcl'ones.

¶ Prima ꝯcl'o est de diuersa ei⁹ descriptione. In. 3°. sententiaꝝ dicit: ꝙ caritas est dilectio: qua diligit deus ꝓpter se: ⁊ ꝓxim⁹ ꝓpter deum: vel in deo. In deo dicitur pp illos: qui iusti sunt: q manent in deo pp gratiā. Propter deum dicit: q̄tū ad illos: q nondū iusti sunt: q2 ad hoc amandi sunt: vt fiant iusti ⁊ ideo per gratiā maneat. ¶ Scd'o Aug. dic̃ ꝙ caritas est virtus: qua videri deum pfruiq3 eo desideramus. Hec. n. descriptio est ꝫm digniorem actum caritatis. ¶ Tertio in lib. de spiritu ⁊ aia dicit: ꝙ caritas est ꝯcordia mentium: ⁊ societas electoꝝ: vita beata aiaꝝ ⁊ angelorum: q2 nec anime: nec angeli: nisi ꝑ caritate viuunt. ¶ Itē quarto dicit: ꝙ caritas est virtus: qua vnaqueq3 res ꝑ tanto habet: ꝑ q̄to habenda est. vnde caritas pōdus equum est: sicut statera dolosa est cupiditas.

¶ Secunda conclusio est: ꝙ caritas q̄nq3 habet effectus. Nam ꝑmo depellit oēm torporē meritorie actionis. Nescit. n. ociari. vñ Gre. Amor dei nunq̄3 est ociosus. Operat. n. magna si est. Si aūt opari renuit: amor non est. ¶ Scd'o gignit in nobis abundantia virtutū Et ideo dicit mater virtutū. vnde Bernar. Bona mater caritas: que siue foueat ifirmos siue exerceat pfectos: siue arguat ingetos: aduersis diuersa exhibens: sicut filios suos diligit vniuersos. Cum te arguit: pura est. cū blāditur: simplex est. Solet pie seruire: sine dolo mulcere. Patienter nouit irasci: humilitatem indignari. Licet lesa: l3 offensa: si ꝯuersus fueris ad illam: obuiabit tibi quasi mater honorificata. Hec ille. ¶ Tertio q2 acceptas ⁊ gratas facit deo oēs alias virtutes. vnde Aug⁹. Que. n. alia virtutum inter fructus debuit tenere primatū: nisi caritas: sine qua cetere virtutes nō reputabuntur esse virtutes: ⁊ ex qua nascuntur vniuersa bona. ¶ Quarto quia in spūalibus aiam viuificat: quia sine ea oia sunt mortua. Prima Johis. 3°. Qui non diligit: manet in morte: vbi glo. Sicut corp⁹ sine aia mortuum est: sic aia sine caritate. Caritas eim est calor vitalis: qua extincta: nihil spūalis vite relinqt. vñ ait Prosp. Caritas est vita ꝟtutū ⁊ mors vitioꝝ. Sic. n. fluit cera a facie ignis: sic peūt vitia a facie caritat. ¶ 5° oēs virtutū opatōes pficit. Col. 5. Sup oia āt caritatē habētes: q̄ est vinculū pfectōis. vñ Ambr. Caritas oia ligat: ne abeāt. Ligat. n. mēbra eccl'ie ad inuicē. ⁊ iō in hac ligatōe est pfectio eccl'ie ¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ l3 caritas causet in nobis plures affectus: est tm̃ fructuosa in actionibus nostris: q2 locutōes: cogitationes: ⁊ opatiōes nostras efficit fructuosas. Hō. n. admodū bone arboris tria h3 in se vtilia. s. flores cogitationum: frondes ꝟboꝝ: ⁊ fruct⁹ opeꝝ. O pationes bone ꝓhibēt odorē deuotionis in corde. Gen. 27. Ecce odor filij mei ⁊c. Bona ꝟba vmbrā ꝓtectōis ꝓimo. 2^a. mach. 15. Judas armauit ꝫmonib⁹ opportunis. Bona opa: securitatē nobis sipis in pñti ⁊ in futuro. vñ ⁊ in fine mūdi pcepturus est dñs illð ꝓuerbi. vlti. Date illi de fructu manuū suaꝝ ⁊c. Et ꝑ ostēdit: ꝙ sermo fructuosus nō est sine caritate. d. Si linguis hoium loquar ⁊c. Lingue hoium sunt p̄dicatores: q sciunt instruere de fuga vitiorum: de penarum timore: ⁊ de hijs: q̄ spectant ad vitam actiuā. Scd'a Thimothei. 4.

Argue: negligentes timorez de peccatis incu
tiendo: obsecra obedientes bonis opibus in-
struendo: increpa obstinatos a vitijs retrahē
do. Linguis anglo℞: q sciunt instruere de grē
humilitate: de desiderio glie: ⁊ de hijs: q̄ spe-
ctant ad vitā ɔtēplatiuam. Sꝫ hij sine carita-
te nullum fructuꝫ ɔsequunt. vñ dicit. Factus
suꝫ velut es sonās. i. cāpana: q̄ sono suo signat
alijs qđ ipa nō sentit. Aut cimbalum tinnens.
Qđ delectat alios: cum ipm sine delectatione
sit. ¶ Scđo h idem ostendit de motibus in-
terioribus: cum. d. Si hūero ꝓphetiā: que est
cognitio futuroꝝ: qđ magnū est. Et nouerim
mysteria oīa. i. occlta veteris ⁊ noui testamen
ti: qđ maius est. Et oēm sciam diuinam. s. ⁊
humanā: qđ maximū est. Naꝫ omnia ptinent
ad vim cognitiuā. Et hūero oēm fidē: ⁊ de oi
bus articlis adeo pfecte: vt ⁊ montes trāsferaꝫ
ptinet ad vim affectiuā: q2 oīs articulus inquā
tum est de nā sua: aut mouet ad timorē: vt cre
dere penam eternā: aut ad amorem: vt crede-
re vitam eternā. Hec oia si sine caritate fiant:
infructuosa sunt. ¶ Tertio h idem ostēdit de
opibus. ¶ Et p̊ de ope relato ad primum. s.
de ope mīe: cuꝫ dicit. Si distribuero in cibos
paupe℞ oēs facultates meas: vbi ponit omēs
circunstantias elemosine. Debet. n. distribui
elemosina: nō vni tm̄: sed pluribus. ¶ Itē dꝫ
dari paupibus: nō diuitibus. ¶ Iteꝫ dꝫ dari
in cibos. i. ad necessaria: non ad superflua.
¶ Item addit quartū: qđ est ɔsiliuꝫ. i. omnia
sua dare. Totū. n. nisi caritate informet: nihil
ꝓdest. ¶ Scđo de ope relato ad sc. s. de ope
pnie: cum dicit. Et si tradidero corpus meum
ita vt ardeā: nō ait si ieiunauero ⁊c. Nec pro-
dest nob: ꝙ opibus pnie: aut vigilijs: aut orō
nibus affligimur: si caritatē interi⁹ nō hēmus
¶ Quarta ɔclō est: ꝙ apl's vndecim fructus
enumerant caritatis. ¶ Primus est patientia:
q̄ est radix ⁊ custos oium virtutū. Uirtus. n.
vana est: quā non patientia firmat. Nam per
patientiam ad vberiorem grām disponimur.
Nam terra q̄zto plus vertit ⁊ scinditur: tanto
amplius fructificat. Sic hō q̄zto plus ɔtume
lijs afficitur ⁊ patientius portat: tanto maiori
gratia fecundatur. vnde dicit. Patiens est.
¶ Scđs est benignitas: q2 nō reddit malū ꝓ
malo: immo bonum ꝓ malo. Mat. 5. Bene
facite hijs: q oderunt vos. vñ maxime cōside
randa est benignitas dei nostri in eo: ꝙ taꝫ be
nigne vocat ⁊ recipit pctōres. Ecce māsueta
benignitas saluatoris alliciens nos post se cur
renduꝫ. vñ Ber. Omnino pp māsuetudinē
que de te p̄dicatur dñe ihu currimus post te:
audientes ꝙ paupes nō spernis pctōres: non
horres publicanos: vt pꝫ in latrone: in meretri
ce: in publicano: in adultera: in Petro negāte
vñ. d. Benigna est. i. larga egenis. ¶ Terti⁹
ē dilectio boni alteri⁹: q2 eā nō ɔtristat felicitas
aliena: sed bonū alterius amat vt suum. vnde
Aug⁹. Tolle inuidiā: ⁊ tuuꝫ bonum est quod
hēo. vnde di. Non emulat. i. nō inuidet vel
tristat sup alienā felicitatem. ¶ Quartus est
directio opis ad finem debitū. vñ non agit p-
peram. i. puerse: q2 malo fine actionē non de-
format: immo trahit eam ad suum finem. i. ad
suum bonū. Hic est oculus dexter: q semp ꝓ
spicit dilectum: q2 vbi amor: ibi oculus. Ali⁹
enim oculus est cognitio. ¶ Quintus est hu
miliatio in opibus bonis. vnde nō inflatur p
supbiam: sed potius humiliat. Per hanc eni
virtutē hō disponitur ad dinam gratiaꝫ: ⁊ fit
fertilis ⁊ fructuosus. Facit. n. cor ꝓfunduꝫ ad
suscipiendum dinum donū. Deus. n. in cor
de humili requiescit. Aug⁹. O q̄ꝫ excelsus es:
⁊ humiles corde sunt domus tue. Exempluꝫ
de btā virgine: que ꝓpter profundissimā hu-
militatē ɔcepit in se verbi dei sublimitatem.
¶ Sextus est amor subiectiōis. vnde nō est
ambitiosa: q2 preesse nō appetit: sꝫ subesse exē
plo dñi. Johis. 6. Qui cuꝫ cognouisset ꝙ tur
ba elegisset eum in regem: fugit in mōtem.
¶ Septimus est studiuꝫ cōis vtilitatis. Nō
querit que sua sunt: sꝫ que ihu xp̄i ⁊ ꝓximi: q2
vt ait Aug⁹. coia proprijs: nō ꝓpria coib⁹ an
teponit. Contra qđ de quibusdam dicitur phi-
lippen. 2. Omnes que sua sunt querunt.
¶ Octauus est māsuetudo. vñ non irritatur
imo vituperationē vtit in refectionē. plagas in
medicinā. vnde dicit. Non irritat. i. non pro
uocatur ad iram vel ad vindictā ꝓ iniuria sibi
facta. ¶ Nonus est innocētia. vnde nō cogi
tat malum. vnde innocētia est q̄i de nā adamā
tina: q2 sicut nā adamātina attrahit sibi ferruꝫ
sic ipa attrahit deum ad sui dilectionē. vñ illi
q ɔseruant baptismalē innocentiā: vel amissā
recupant per verā pniam: dispositi sunt ad he
reditatem eternā. Puritas. n. innocētie red-
dit aīam pulchrā apđ deum. Innocētia facit
vt hoīs ɔuersatio siue actio eius sit bene ꝓpor
tionata s̄m spūalem rōnis claritatē. Et h cum
ordinat hoieꝫ vt nulli noceat: ⁊ oibus prosit.

Unde dicit. Nõ cogitat malum. s. facere alte-
ri: nec facit etiã si ꝓuocet. ℂ Decimus ē do
loꝛ de lapsu ꝓximi: vnde nõ gaudet sup inigta
tem: qꝛ potius dolet si videt aliquem peccare.
Secũda coꝛ. xj. Quis scãdalizatur ⁊ ego non
vroꝛ. ℂ Undecimus est gaudiũ de ꝑfectu
alterius. vnde ꝯgaudet aũt ꝟitati. s. i opibus iu
stitie. Pꝛia Johis. Maioꝛeʒ hoꝝ non habeo
grãʒ: q̃ʒ vt audiã filios meos i veritate ambu-
lare. ℂ 12⁹. est sufferentia aduersarioꝝ. vnde
Oia suffert. Sufferẽtia. n. talis facit nos be-
neficia dei recoꝛdari. Nisi. n. tribulati essent
hoies deuʒ obliuiscerent: bonis tꝑalibus ꝯten
ti. vñ Grego. Electis suis iter aspeꝝ facit: ne
dum dlectant in via: obliuiscant eoꝝ que sunt
in patria. vnde. Oia suffert: in actu ꝑ ꝟitate:
ℂ 13. est ꝑfectio credendoꝝ. vñ. Oia credit:
Uera. n. fides est de hijs q̃ credit eccl̃a: q̃ sua-
det veritas. Hec. n. fides stabilis est ⁊ ꝑfecta
q̃ per dilectiõeʒ opatur. vñ dicit. Oia credit.
scilicet q̃ veritas suadet: nõ dicit oibus credit:
sed soli veritati. ℂ 14. est expectatio ꝓmissoꝝ
vñ. Oia suffert: q̃ chꝛistus ꝓmisit. Roma. 5.
Spes aũt nõ ꝯfundit. Per hãc. n. itendimus
in bonuʒ arduũ vl̃ sũmuʒ bonũ actu desiderã
do. q est actus ꝓpꝛius spei. Naʒ actus ꝓpꝛius
spei est expectare summuʒ bonuʒ. Sʒ expecta
re est dsiderare alicui bonuʒ realr̃ respectu rei
absentis. Nõ inq̃ʒtuʒ possibile est hoi ex meri
tis nr̃is: sed ex diua bonitate. vñ spes respicit
deuʒ inq̃ʒaum nobis ex eo ꝓuenit cõicatio sue
bonitatis: vñ spes a magistro sniaꝝ sic describi
tur. Spes est certa expectatio future beatitudi
nis ꝓueniens ex meritis ⁊ ex dei grã. vñ dic̃.
Oia sperat: q̃ veritas ꝓmittit. ℂ 15. est lõgani
mitas ꝑseuerãtie. vnde. Oia sustinet. Qui
eniʒ vult habere hereditateʒ eternã opʒ ꝙ ꝑse-
ueret in bono. Sed ꝟtus ꝑseuerãtie ꝓpꝛie fa
cit firmiter ꝑsistere hoieʒ i bono ꝯtra difficulta
teʒ ꝓuenienteʒ ex diuturnitate oppositi actus.
Sunt. n. q̃daʒ ꝟtutes quaꝝ actus ꝑ totam de
bent durare: sicut fidei: spei: ⁊ caritatis: q̃ respi
ciunt vltimum finem totius vite humane. Et
ideo respectu haꝝ virtutuʒ: nõ ꝯsumatur actus
ꝑseuerãtie vsq̃ʒ i fineʒ eoꝝ. Sed hõ ꝑseuerare
dʒ: qꝛ ꝭʒ saluatoꝛẽ: nõ q icipit: sed q ꝑseuerauе
rit vsq̃ʒ i finẽ ⁊c. vnde dicit. Oia sustinet: qꝛ
ꝓpter nulla desistit ab ichoato bono.

Scd̃a ꝯsideratio.

Circa secundam cõsiderationem que
de eius diuturnitate cũ dicit. Caritas
nunquam excedit. sunt sex conclusiones.
ℂ Prima conclusio est Qd̃ caritas manet in
pꝛima: cuius ratio est. Quia caritas dic̃ quen-
daʒ habitũ q iclinat in deũ ꝑꝑ se: sʒ ille habitus
nõ inclinat in deum vt bonũ pñs ꝑꝑ se: siue sit
bonũ pñs: siue absens. Igit̃ talis habitus ma
net in patria. Iteʒ qꝛ nõ habet aliquã repugnã
tiaʒ ad istuʒ statuʒ: Iteʒ remanet: vt voluntas
foꝛtius agat: ad actũ dilectionis. Remãet etiã
eadem numero licet ꝑfectioꝛ. qꝛ caritas vt sic se
cunduʒ suaʒ substantiaʒ nõ habet iꝑfectionem
Obijcit̃ a q̃busdaʒ: ꝙ si hoc esset veꝝ sequeret̃
ꝙ qꝛ caritas sic manẽs i patria beatificat. Qd̃
etiam caritas manens in via beatificaret. Hic
dicit̃ ꝙ beatitudõ nõ ꝯsistit in habitu sʒ in actu
Sed diuersi sunt actus caritatis in via ⁊ in pa
tria licet sint eiusdem rationis. Quare aũt iste
actus beatificat: et nõ ille. Dicit doctoꝛ ꝙ ħ est
q̃a actus nõ soluʒ variat̃ a variatione habitus
vel potentie: sed variat̃ etiaʒ a variatione obie
cti. Sed in patria est obiectum in via non: Et
iõ sequit̃ ꝙ minimus ꝯꝑhensoꝛ est ꝑfectioꝛ q̃ʒ
sũmus viatoꝛ: qꝛ hʒ habituʒ caritatis ꝑfectioꝛẽ.
ℂ Scd̃a ꝯcl̃o est: ꝙ caritas vie põt amitti du
ꝑliciter. ℂ Primo ꝑ subtractionẽ diuine vo-
luntatis effectiue subtrahẽdo influentiã suam:
qua ꝯseruabat̃ caritas in isto. Ratio est. Quia
ille solus põt caritateʒ subtrahere: q potest iflu
ere: sʒ ħ facit volũtas diua: ergo ⁊c. ℂ Scd̃o
euacuatur ꝑ odiũ demeritoꝛie soluʒ. Nã ꝑ illd̃
euacuat̃ ꝑ qd̃ coꝛrũpit̃ dispositio in aĩa ad ipsaʒ
hoc aũt ꝑ pctm̃ moꝛtale fit. vnde dicit. Caritas
nunq̃ʒ excidit. i. nec in ħ scl̃o: qꝛ q̃ʒtumcũq̃ʒ sit
ex parte: tñ ꝑcise nõ determinat ad actuʒ talem
. s. iꝑfectuʒ. Igit̃ põt manere: lʒ quãtuʒ ad mo
duʒ euacuat̃ vt dictũ est: nec in futuro finietur
sed potius augmentabit̃: ⁊ si opa eius cessent.
Si. n. credẽdo ⁊ sperando diligimus; quan-
to magis cum videbitur non excedet.
ℂ Tertia ꝯcl̃o est: ꝙ alia. s. fides ⁊ spes euacu
antur in patria: qꝛ frustra maneret ille habitus
in patria; q non haberet inchoationẽ ad suum
actuʒ ⁊ cuius incliatio eẽt sibi iꝑossibilis. Sed
sic est de fide ⁊ spe: igit̃ ⁊c. Maioꝛ pʒ. Qꝛ ibi
nihil ē frustra. Probatio minoꝛis: Quia ha-
bitus fidei iclinat nos in ip̃ʒ deuʒ: vt in veruʒ
nõ apparẽs: qꝛ fides ē substãtia reꝝ non appa
rentiũ: ⁊ spes inclinat nos in deuʒ vt i bonuʒ
absens: sʒ tunc omne veꝝ erit apparens: ⁊ oẽ
bonum erit pꝛesens. vnde dicit. Siue ꝓphe-
tie. s. futuroꝝ euacuabunt̃ in futuro q̃ʒdo oia

erunt p̄sentia: ita vt dici possit cum psal. Jam
non est pphcta: Siue lingue cessabūt i futuro
quando oēs scient eadem. Siue sciētia destru
etur: quantum ad actum que est rationari: vel
quantum ad discursum: vel quantuȝ ad scien/
tiam acquisitam: vel etiaȝ scientie donum que
est cauere pericula.

¶ Quarta ɔclo ē: q̄ cognitio de diuinis i via
est multuȝ obscura. Et ideo quantū in se est: i/
potēs ē in lumē diuinuȝ eleuari. vnde 2. Me
thaphi. dicitur: q̄ intellectus noster se habȝ ad
māifestissima nāe: sic̄ oculus nocticoracis ad lu
men solis. Et ideo nō cognoscimus in mūdo
nisi paꝝ de deo. s. p operationeȝ potentie: sapi
entie: ꝛ bonitatis eius. vñ Aug. Ex magnitu
dine creaturaꝝ: intelligitur ɔditor oipotens.
Ex ordine ꝛ dispositiōe sapiens: ex guberna/
tione bonus. Sed creature non possunt nos
inducere plene in cognitionem dei: cum nulla
creatura possit pfecte p̄sentare eius potentiam
sapientiā ꝛ bonitateȝ. vnde sicut pueri ad pfe/
ctum alicuius opis ordinati: opȝ p̄mo eos ma
nuduci silitudinibus ꝛ exemplis. ꝛ cuȝ ad p/
fectam sciaȝ peruenerint: talibus silitudinibꝰ
non vtuntur. Sic ēt q̄ statim diuina scire non
possumus: opȝ paulatim ad illud descendere:
ad qd̄ cū venerimus: tunc pfecte sine ꝛ exēplis
Jmmo facie ad faciē cognoscemus. vñ dicit̃.
Nunc cognosco ex parte: idest imperfecte co/
gnoscimus deuȝ pp perfectionē intellectus: ꝛ
tenebrositatis p̄ntis status. Et ex parte. i. iper
fecte prophetamus. i. futura p̄dicimus.

¶ Quinta ɔclo est: q̄ cognitio de deo in pa/
tria est multuȝ clara ꝛ manifesta. Naȝ sicut ho
mo cognoscit aliuȝ: non solum per opera sua:
vel ex auditu: sed etiam ex visu. Sic cognosce
mus deum q̄ videbimus eum sicuti ē. vnde si
nunq̄ȝ intellectus creatus essentiā dei videret
seq̄retur q̄ nunq̄ȝ homo beatus esset. Tūc. n.
vnūquodq̄ȝ pfectuȝ est qn̄ ad fineȝ intentū per
tingit. Cuȝ igitur hō intendat ptingere ad deū
videnduȝ: nunq̄ȝ erit pfectus siue quietus do
nec deū videat. Iteȝ q̄zdiu aliqd desideratur ꝛ
nō habetur nō est homo quietatus nec beatus
donec habeat desideratuȝ. Cuȝ ḡ nāle deside/
rium insit homini habēdi beatitudinem ꝛ co/
gnoscendi causaȝ cū videat effectū: si nō pertin
geret ad cognitionē dei: non compleretur eiꝰ
desiderium: ꝛ sic nullo modo erit beatus. Re
stat ergo q̄ cognoscetur deus. Unde dicitur.
Cum venerit qd̄ perfectum est ꝛc. i. futura be/
atitudo que est status oiuȝ bonoꝝ aggregatio
ne pfectus: ſm Boetiū. Euacuabitur. i. de/
struetur impfectio vestra: non id qd̄ veꝝ est.
Destructio impfectionis est qn̄ id qd̄ imperfe
ctum est implebitur in veꝝ: vt pȝ de scientia:
pphetia ꝛ fide ꝛ spe. vñ Augu. in libro de do
ctrina xp̄iana dicit: q̄ fidei succedit spes: p quā
videbimus. Et spei succedit ipsa beatitudo ad
quā preuenturi sumus. Caritas vero augebit̃
potius ne ei aliqd succedat: destruetur tñ inq̄ȝ/
tum est impfecta: sed nec ipsa nec eius actꝰ de/
struetur. Omne ḡ qd̄ est ex parte destruetur:
vel ex tototo vt fides ꝛ spes: vel ex parte vt sci
entia cuius est actus ꝛ modus destruetur. Et
caritas etiā modus quideȝ tolletur: sȝ nec ipsa
nec eius actus.

¶ Sexta ɔ̄clo ē: q̄ si clare i patria volumus
diuina speculari: tunc in via euacuanda sunt:
que sunt infirmitatis. Nam tunc. i. post infir/
mitatuȝ euacuationē in patria clare videbimus
q̄ lumem gl'ie cōfortabit nostꝝ intellectum: ꝛ
oculus noster erit glorificatꝰ lumie glorie: per
qd̄ videbimus ꝛ cognoscemus dñm. Luc. 21.
Tūc videbunt filiū hois. i. cū hoc q̄ videbunt
diuinitateȝ: videbunt ꝛ christi humanitatem.

¶ Nota q̄ sicut ad diuisionem corporalem:
sic ad spiritualē quatuor reqrūtur. ¶ Primū
est claritas diffusa. Uidemus. n. nāliter q̄ ni/
hil videtur sine lumine. Omnia enim que vi/
dentur in lumine videntur. Jta etiaȝ ad hoc q̄
cor humanum pertingat ad cognitionem dei:
requiritur lumen gratie vel fidei. Fides enim
facit nos cognoscere deū: q̄ facit nos assentire
illis: que per rationem ꝛ naturam scire nō pos
sumus. Jdeo credimus de deo: ea que a sctis
ꝛ a sapientibus referuntur: sed iudei ꝛ pagani
q̄ non habent perfectam fidem de deo: nihil d̄
deo cognoscunt. vnde sicut oriente sole incho/
antur dies naturaliter: ita oriēte luce gratie ꝛ
fidei in aia incipit cognitio diuina. vnde psal.
Jllumine vultum suū sup nos. i. imprimit in
animam similitudinem sue gratie. ¶ Scdm
requiritur q̄ ad ipsum visibile potentia visiua
dirigatur. Quantūcunq̄ȝ enim aer esset bene
dispositus: si oculus auerteretur: res non vi/
deretur. Jta ad hoc q̄ cor humanum deuȝ co
gnoscat: requiritur ad euȝ cordis directio: ꝛ fa
ciei conuersio. vnde peccator ab eo auersus: p
penitentiam ad eum reuertatur. ꝛ tunc pertin/
get ad eius cognitionem. Osee. 6. Reuerta/
mur ad deum quoniam ipse saluabit nos: ꝛ co

gnoscemus eum. ¶ Tertio requiritur debita proportio ⁊ distantia. Quantūcunq; enim esset magna claritas: ⁊ oculus bone dirigeretur ad obiectum: si visibile nō esset in debita distātia non posset cognosci. Et certe distantiā proportionatam faciunt bona opera: ⁊ tenent hominem ne elonget se: sed appropinquet ad deum: ⁊ sic pertinget ad dei cognitionem. Idez dicitur Esa. 19. Cognoscent egyptij dominū in die illa: idest in eterna vita que dicitur dies q2 erit continua nec succedet nox. Sed ille sol eternus illuminabit eam. ¶ Quarto requirit̄ q; oculus ibi figatur: si eniz cito fugeret: ⁊ nollet ibi diu respicere: non posset multum cognoscere bene rez que indiget forti dijudicatione. Sic qui vult pertingere ad dei cognitionem: oportet q; ibi figat cor: ⁊ teneat illud perseuerādo in bono: alias ipsum nunq; cognoscet. Johānis. 8. Si vos in sermone meo mā serins: vere discipuli mei eritis ⁊ cognoscetis veritatem. ¶ Et nota q; ea que sunt paruuli multa sunt: que ⁊ euacuare debemus. ¶ Primum quia bonum a malo non discernunt. Deute. primo. Paruuli quidem hodie boni ac mali ignorant differentiam. ¶ Secundum: quia falsum pro vero facile credunt. Ephesiorum. 4. Non efficiamini sicut paruuli fluctuantes omni vento doctrine. ¶ Tertium: quia paruuli inutilia preferunt vtilibus. Prouerbiorum primo. Usquequo paruuli diligitis infantiā? ¶ Quartum quia ludis assidue intendunt. Job vigesimo secundo. Paruuli eorum exultant ludis ¶ Quinto: quia libenter dormiunt. Amos quinto. Quis suscitabit iacob quia paruulus ē? ¶ Sextum quia erga compares suos inuidiam gerunt. Job. 5. Paruulos occidit inuidia. ¶ Septimum quia solidos cibos capere non possunt. Prima cor. 3. Tāquaz paruulis in christo dedi lac vobis. non escam. ¶ Octauū quia laborem sustinere nequeunt. Gene. 22. Habeo paruulos tenellos: quos si plus in ambulando fecero laborare: deficiēt vna die cuncti greges. ¶ Nonum quia frequenter comedere volunt. Trenorum. 4. Paruuli petierunt panem. ¶ Decimum quia quasi seruiliter sub timore viuunt. Gal. 4. Quanto tempore heres paruulus est: nihil differ a seruo. Et hoc ē qd̄ dicit. Cum essem paruulus: loquebar imperfecte vt paruulus: more pueri balbutiētis: Jeremie primo. Nescio loqui quia puer ego sum. Sapiebam vt paruulus: res scilicet humanas Paruulis enim melius sapiunt friuola quaz vtilia. Cogitabam vt paruulus: scilicet de minimis ⁊ presentibus. Quando autem factus sum vir: idest perfecte etatis. Euacuaui q̄ erāt paruuli: idest omnia illa postposui: Que ⁊c. Quia maledictus puer centum annorum. Esa. nono. Uidemus nunc ⁊c. idest deum. Per speculum: idest per obscuram similitudinem creaturaruz. Et in enigmate: scilicet per obscuram allegoriam: idest tropos scripturaruz: vel per speculum: idest per animam in qua relucet imago dei: sed in enigmate: idest obscure. Tūc autem: idest in futura beatitudine videbimus facie ad faciem: idest manifeste. Uidebimus enim sicuti est. Nunc cognosco ex parte: idest obscure. In futuro autem cognoscam sicut ⁊ cognitus sum: idest prescitus cognoscere. Nūc autem quasi tunc cognoscam ex parte interim autem vt ad illud perueniam: nunc sicut manent. Fides: Spes: Caritas: tria hec: vt dictū est supra: pauca sed vtilia. Hic est funiculus triplex qui difficile rumpitur. Ecclesi. 3. Maior autem horum est caritas: que ceteris decentibus permanebit. Quam nobis concedat iesus christus: qui in trinitate perfecta viuit ⁊ regnat ⁊ cetera. Amen.

¶ Dominica in quinquagesima
Sermo. 39. de euangelio.

Assumpsit iesus duodeciz discipulos suos ⁊c. Luc. 18. Scdʒ q; dicit Bernar. Horrendum penitus sacrilegium est: q; ⁊ ipsorum videtur excedere facinus: qui domino maiestatis manus iniecerunt sacrilegas. Uidebatur iaz cessasse persecutionis tempus: ⁊ nunc quidem grauius: ipsi christiani persequuntur: q ab eo vtiq; christiani dicūtur. Amici tui deus: ⁊ primi tui aduersum te appropinquauerunt ⁊ steterūt. Saluator igitur conqueritur lamentabiliter de ingratis: qui post beneficiorum receptionem cōtumeliam intulerunt largitori. Quia secundū Bernardum. Tanto grauius de ingratitudine iudicabimur: quanto magis accumulantis beneficijs reddentes malum pro bono ingrati probamur extitisse. Et ideo in euāgelio tria nobis aduertenda proponuntur.

Primum principale.

PRimo oſtendit ſe eximium latoꝛē in eterne patrie intronizatōe: cuꝫ dicit̄ Ecce aſcendimꝰ ⁊c. vbi ſūt tres ꝯ°es

¶ Prima ꝯclō ē: ꝙ lꝫ remuneratio eterne vite ſit ꝓoꝛ in intentōe largitoꝛis: tñ dona: ⁊ virtutes: ⁊ ꝑfectōes morales: q̄ includunt̄ in vera religione ꝓoꝛa ſunt in executōe. Hijs. n. adipiſcitur ꝓuilegiuꝫ celeſte: vt habet̄. 2. ethi. vbi dicit̄: ꝙ btītudo eſt ꝓuilegium ꝟtutum: qꝛ ẜm Iſido. exempla ſcōꝝ: qbus edificat̄ hō: varias faciūt ſectari virtutes. Ideo ſaluatoꝛ ad culmen ꝑfectiōis ducere nos volēs: hos ſanctos aſſumpſit. quoꝝ exēpla btām viſionem merētia: nos ꝑfectius infoꝛmarent: vt pꝫ in religione vera: quam ſcti nobis vita ⁊ ꝯuerſatōe exēplificabant. Et ideo ipa religio dicit̄ eſſe totalis applicatio mentis ad deum ꝑ firmā adheſionem ſpꝛetis illecebꝛis mundi: ꝑꝑ eius inficientem vanitatē: ſubijciens nihilominꝰ ſe alteriꝰ volūtati: ꝑꝑ inualitudinē ꝓpꝛie ꝯditionis: vt ſic dirigat̄ qs alterius infoꝛmatōe in diuinuꝫ amoꝛem. Ad quam religionē inſtituendam aſſumpſit duodecim diſcipulos: vt eoꝛuꝫ vita ꝯuerſatōe ⁊ doctrina hāc inchoaret.

¶ Scđa ꝯclō eſt: ꝙ lꝫ trāſitus de p̄ſentis vite exilio in patriā felicitatis eterne ſit diſpoſitiue ꝑ btītudinem vie: q̄ eſt ꝑfectio virtuoſaruꝫ opationum in religione: fit tamen ſimplr̄ per gratiā. ¶ Ratio eſt. Nam actus ꝓducentes in finem: opꝫ fini eſſe ꝓpoꝛtionatos. Nam videmus in nālibus ꝙ nulla res pōt ꝑficere actū excellentem ſuā ꝟtutem: ſꝫ bene ſue virtuti ꝓpoꝛtionatuꝫ. Vita aūt eterna eſt finis excedēs ꝓpoꝛtionem nāe humane. Et ideo ſine ꝟtute altioꝛi non pōt adipiſci. Hec ꝟtus altioꝛ eſt gratia. vnde Ro. 6. dicit̄. Gratia dī vita eterna: vt ẜm glo. intelligamus deum ad eternaꝫ vitā ꝓ ſua miſeratōe nos ꝑducere. vñ in glo. ibidem dicit̄. Certum eſt vitam eternā bonis opibus reddi, Sꝫ ipſa opa qbꝰ reddit̄: ad dei gratiā ꝑtinent. vnde ſequit̄. Ecce aſcendimus Ieroſo. ⁊c. Dixit ihs. Ieſus eſt gratia: ſine qua non pōt eſſe aſcēſus ad glīam: que ꝑ Iheroſolimam intelligit̄. Dicitur. n. viſio pacis: ad quam per gratiam fit aſcenſus.

¶ Tertia ꝯclō eſt: ꝙ rōne iſtius hec dominica dicit̄ qnquageſima: q̄ deſignat nob̄ annum iubileum. Naꝫ apđ hebꝛeos annus qnquageſimus dicit̄ annꝰ iubileus. i. remiſſiōis. De q̊ dicit̄ Leuiti. 25. Sanctificabis annuꝫ iubileū ⁊ vocabis eum remiſſioneꝫ cunctis hitantibꝰ terre. In h̄ anno ppl̄s qnqꝫ faciebat. Sabbatizabat: vacabat conuiuijs: clangebat tubis: ſeruus hebꝛeus manumittebat̄. hereditas ſuo domino reſtituebat̄. Hec. n. oīa fiunt in nob̄ ꝑ religionem. Terra. i. caro ſabbatizat: quando eum carnalia deſideria nō fatigāt. Populus vacat ꝯuiuijs: qñ cogitatōes ⁊ affectiones mentis ſpūales delicias iam ꝑlibant. Tubis clangit̄: cum eterna toꝛmenta vel p̄mia in aīo reuoluunt̄: ⁊ ex illoꝝ euaſione: ⁊ eoꝝ ꝓmiſſione laudes deo ꝑſoluunt̄. Seruus hebꝛeus manumittit̄: qñ mens que iam ad ꝯcupiſcentiam trāſiuit: pꝛaue voluptati d̄ſinit ſubiugari. Hereditas dño reſtituit̄: qñ ab exilio p̄ſentis vite in viſionem eternā aīa introducitur: ⁊ hec ꝯſequimur in fine qnquageſime. i. religionis.

Scđm principale.

CIrca ſcđm ꝓncipale: vbi repꝛehēdit nos: vt muneꝝ ꝑditoꝛes ingratitudinis exhitōe: cum dicit̄. Conſumabuntur oīa ⁊c. vbi ſunt tres concluſiones.

¶ Prima ꝯclō eſt: ꝙ erant p̄dicta de xp̄o ꝓncipaliter. ſ. qd acturus: qd paſſurus: quid pro vtroqꝫ recepturus. ⁊ iſta ꝑ ipius moꝛteꝫ ſunt ꝯſumata. vnde etiā cum ſumpto aceto iam moꝛi deberet: dicebat. Conſumatuꝫ eſt. De qua Chꝛyſo. dicit. Omnis glīa dei ⁊ oīs ſalus hominum in moꝛte xp̄i poſita eſt. Nulla. n. res eſt: q̄ ad ſalutem hoīs magis ꝑtineat: q̄ꝫ moꝛs ipius. Et nō eſt aliqd aliud: ꝑꝑ qđ debeamus deo magis grās agere: q̄ꝫ ꝑꝑ moꝛtē ipius. In mōte igit̄ ipiꝰ oīa ad ſalutē ꝑtinētia ꝯſumata ſ̄t

¶ Scđa ꝯclō eſt: ꝙ hec oīa ꝯſumanda ⁊ nunc ꝯſumata ſunt: q̄ pꝛedicta erant ꝑ ꝓphas. Licꝫ enim multa de hijs que ꝑ ꝓphas dicta ſunt: cōpleta videant̄. vnde mltotiens dicit̄. Hoc aūt factuꝫ eſt: vt impleant̄ ſcripture. Nunq̄ꝫ tñ dicuntur impleri ea: q̄ ſunt ad finem: donec ꝑueniatur ad ipm finem. vnde nō niſi in cruce dixit ih̄s. Cōſumatuꝫ eſt. vnde Iohis. 9. dicit̄. Et ꝯſumabunt̄ oīa h̄: h̄ ē ꝑ qđ ad pacē tendit̄. Non. n. niſi ꝑ ꝯflictum ꝯtra tribulatōes huiꝰ mundi ꝑuenit̄ ad pacis eterne qeteꝫ. Et q hāc falſam pacē tꝑalis delectatōis affectāt: in futuro verā pacem nō inueniēt. Ideo dicit qdam Omnis ſecuritas tempeſtas eſt.

¶ Tertia ꝯclō eſt: ꝙ qnqꝫ mala legunt̄ dño illata a iudeis: qꝛ tradit̄: illuditur: flagellat̄: conſpuitur: ⁊ occidit̄. ¶ Primo traditus eſt cooperāte patris clementia. Ro. 8. Pꝛopꝛio filio

ſuo nõ pepcit ds: ſꝫ ꝓ nobis oib⁹ tradidit illũ.
Item filij obedientia. Eph. 5. Tradidit ſemet
ipſum ꝓ nobis. Itez diaboli aſtutia. Joh. 13.
Diabolus miſit in cor: vt traderet euz Judas
Item iude auaritia. Mat. 26. Quid vultis mi
hi dare: ꝛ ego vobis eum tradã? Itez iudeoꝝ
inuidia. Mat. 27. Sciebat. n. Pilatus ꝙ ꝑ
inuidiã tradidiſſent eum. ℭ Scdo illuditur.
Primo a miniſtris ſacerdotum velata facie.
2° ab Herode ĩ alba veſte. 3° a Pilato in ve
ſte purpurea. 4° a militib⁹ in corona ſpinea:
ſceptro arundineo: falſa adoratiõe. 5° a ſum/
mis ſacerdotibus in blaſſematiõe. ℭ Tertio
flagellat̃ ad colũnaz ligatus: ꝛ virgis ꝑcuſſus
vſqꝫ ad ſanguinis effuſionem. Eſay. 50. Cor
pus meum dedi ꝑcutientibus ꝛc. ℭ Quarto
ꝯſpuit̃ a miniſtris ſacerdotũ. Job. 30. Faciez
meã ꝯſpuere nõ verent̃. ℭ Quinto occidit̃ ſi
cut p̃dictum eſt. Dani. 9. Occidet̃ xp̃s: ꝛ nõ
erit eius ppl's: q euz negaturus eſt. Et die ter
tia reſurget: vt cito reſurrectio euacuet ſcanda
lum crucis. Ecce q̃ꝫ dura ꝛ q̃ꝫ indigna pro no
bis protulit dominus maieſtatis.

ℭ Quarta ꝯclo est: ꝙ xp̃s hodie patit̃ deterio
ra a falſis xp̃ianis: q̃ꝫ paſſus eſt a iudeis. Tra
ditur enim a cupidis: q ꝓ vili p̃cio tradunt ꝓxi
mum: ſicut Judas ꝓ triginta argenteis tradi/
dit xp̃m. Amos. p̊. Sup tribus ſcelerib⁹ iſrl'
ꝛ ſup q̃rtam nõ ꝯuertã: eo ꝙ vendiderũt ꝓ ar/
gento iuſtum. Quatuor ſcelera iniquoꝝ. i. cu
pidorum ſunt iniqꝫ acqrere: auare retinere: in
diuitijs ꝯfidere: ꝓximũ opprimere. ℭ Scdo
illudit̃ a ſupbis: quoꝝ triplex eſt genus. Qui
dam ſupbiunt de iniqtate. Prouer. 2. Letan
tur cuꝫ male fecerint de ſimulata ſanctitate: vt
ypocrite: ꝛ tales illudunt dñm in alba veſte.
Mat. 23. Veh vob ypocritis: q ſiles eſtis ſe/
pulchris dealbatis. Deinde de vanitate. ſ. de
habitu põpoſo: ꝛ tales illudunt dñm more mi
lituꝫ: vt mulieres ornate: q̃ non ſupplicãt: ſed
illudunt. ℭ Tertio flagellat̃ a tyrãnis: a qui/
bus paupes angarijs ꝛ iniurijs impetuntur.
Jere. 2°, contra tales dicit̃. In alijs ſuis inuẽ
tus eſt ſanguis aiaꝝ paupeꝝ ꝛ innocentium.
ℭ Quarto ꝯſpuit̃ a luxurioſis: q faciẽ ſuaz. ſ.
aiam ſuam ad imaginẽ dei creatã: turpitudine
libidis deturpant. Prouer. 16. Qui ingredit̃
ad mulierẽ ꝓximi ſui: nõ erit mũdus a ꝯſenſu
ꝛ tactu impudico. ℭ Quinto occidit̃ a q̃cunqꝫ
pctõre: dum in ſe vel in alio caritatẽ extinguit
qꝛ ſicut dicit̃ p̊ᵃ Jobis. 4°. deus caritas eſt.
Quotienſcunqꝫ. n. qs pctũm iterat: q̃ꝫtum in
ſe eſt: dominum crucifigit. Eph. 4. Rurſum
crucifigentes ſibimetipſis filium dei.

ℭ Quinta ꝯclo eſt: ꝙ multi neſciunt qualiter
mittunt manus ſacrilegas in xp̃m: ſm diuer/
ſa eius appropriata diuerſimode. Naz ihs di
citur mundicia: veritas: patientia: ſapientia: ꝛ
vita. Primo. n tradit̃ gẽtibus: Nam gentes
que ſunt incirconciſe: ſignant nõ ſolum p̃mos
motus carnis: ſed oia quecunqꝫ carnalia vitia
Jeſus igit̃ gentibus traditur: cum mũdicia vi
te carnalibus diſcurſionibus exponit̃: ꝛ libidi
noſis actibus ſordidat̃. ℭ Scdo illudit̃. Di/
citur autem aliquis alium illudere: quãdo pro
miſſum nõ ſoluit. Jeſus igit̃ illuditur: quando
ꝯtinentie: vel abſtinentie: vel remuneratiõis
ꝓprietatum votum violat̃: in quo maxime pec
cant viri clauſtrales. ℭ Tertio flagellat̃. Nã
flagellatio eſt actus repentinus. Jeſus igit̃ pa
tientia flagellatur: quãdo non ceſſat pctõr ſemꝉ
offendere: ſed ꝑ iterationem ꝛ aſſiduitatẽ pec
candi flagellat eum: q eſt vera patientia. Judi
cum. 10. Filij iſrael pctã noua addiderunt.

ℭ Quarto ꝯſpuitur. Per faciez accipitur co
gnitio ſapientie. Et facies ꝓprie dicit̃ conſpui
Jeſus igitur ſapientia ꝯſpuitur: quãdo cogni
tio ſapientie ꝑ vite turpitudinez fedat̃. In quo
maxime tanguntur doctores ꝛ litterati: q dum
nõ venerãtur ſapientiã quaz cognoſcunt: qua
ſi ſputis ſpurcitie ſue faciem dei ꝯſpuunt.

ℭ Quinto occidit̃ ihs vita. Vita. n. corpora/
lis ꝯſiſtit in ꝯiunctione aie ad corpuſ. Vita ſpi
ritualis ex inhitatione xp̃i in aia. Jeſus g̊ occi
ditur: quãdo ꝑ quodcunqꝫ pctũm mortale xp̃ſ
ab aia ſepatur: vnde Jobis. 8°. Ego vado: ꝛ
queretis me. q. d. Ego qui ſum vita recedo:
ꝛ ideo moriemini.

ℭ Sexta ꝯclo eſt: ꝙ ꝑꝑ grauitatem: turpitudi
nem: vel multitudinem pctõꝝ nõ eſt deſperã/
duꝫ: qꝛ ꝑ penitentiã reſurgit: qui ꝑ pctũm mor
tuus eſt: que tribus diebus cõſumatur. Que
ſunt dolor ꝯtritionis: pudor confeſſionis: ꝛ la
bor ſatiſfactõis. ℭ Ratio eſt: qꝛ magnitudo ꝛ
turpitudo pcti: non aufert poſſibilitatẽ ad gra
dum gratie poſſibilẽ pure creature. Licet etiã
pctũm inclinet ad oppoſitum: tuꝫ qꝛ capacitas
eſt hoi nãlis. Et ideo pctũm non aufertur: qꝛ
gratia eſt a diſtributõe diuina: ꝛ nõ eſt i nobis a
natura. Et ideo nulla eſt diſpõ neceſſitans ad
quẽcunqꝫ graduꝫ gratie ex ꝑte hois ꝛc. vnde
dicit. Et tertia die reſurget.

¶ Septima ꝯclo est: ꝙ cuȝ nescientia maloꝝ
circa dei beneficia causat̃: ex eo ꝙ ignorãtes di
uinam potentiã: respiciunt hoīem solũ. Ideo
ille ꝗ nunc ignorat xp̄m. s. quo ad eius iustitiã
timendo: mīam sperãdo: bonitatem diligẽdo
beneficia ꝑ debitas gratiaꝝ actões in corde ha
bendo h̄ in p̄senti: ab ipo in futuro ignorabit̃.
Et ideo dñs ꝯqueritur Ihere. 2. d. Tenentes
legem nescierunt me. Et ideo dicit ibidẽ. Re
cedite a me operarij iniq̄tatis. nescio ꝗ estis: ꝗa
iniq̄ qui dum dñm nesciũt: a domino nesciunt̃
vnde seq̄tur. Et ipi nihil hoꝝ intellexerũt ⁊c.
Uer est ꝗ̄tum ad intellectum: quem habue-
runt in statu pc̄ti: tamen post penitentiam me
lius intelligentes se emendabant.

Tertium principale.

Circa tertiuȝ p̄ncipale: vbi ꝓmittit se
nobis intimuȝ ꝓpiciatorem in lumi
minis restitutõe: cum dicit̃. Factum
est autem cum appropinquaret Ihercio: vbi
sunt sex conclusiones.
¶ Prima ꝯclusio est moralis expositio beati
Grego. in omel. que talis est. Redẽptor no
ster discipulis passionis penam ⁊ resurrectio-
nis sue gl̃iam p̄dixit: vt cum viderent moriẽ-
tem: nõ dubitarent resurgentem. Sȝ q̄ꝛ vt car
nales verba mysterij non capiebant: venit̃ ad
miraculum: vnde cecus illuminatur. sed mira
cula sic sunt vera: vt etiã alia innuant. Cecus
q̄ppe est genus humanum. qđ in p̄ parente ex
pulsum a paradiso: claritateȝ sup̄ne lucis igno
rans: damnatõis sue tenebras patitur. sed per
xp̄m illuminatur: vt lucis gaudia desideret: ⁊
bonum operetur. vnde cuȝ ih̄s Iherico appro-
pinquat: cecus illuminat̃. Iherico ꝓ defectu
carnis ponitur. Dum igitur dominus ac con
ditor noster appropinquat iherico: cecus ad lu
men redit: q̄ꝛ duȝ deitas defectũ nostre carnis
suscepit: humanuȝ gen⁹ lumẽ qđ amiserat: re
cepit. Qui ꝰ eterne lucis claritatem nescit: ce-
cus est. Si aũt iam in redemptoreȝ credidit ꝗ
dixit. Ego sum via: iuxta viam sedet. Si ve-
ro credit ⁊ exorat vt eternum lumen recipiat:
iuxta viaȝ sedet ⁊ mendicat. Illi aũt ꝗ ih̄m ve
nienteȝ p̄cedunt: designant carnalium deside
riorum turbas: tumultusq̄ȝ vitioꝝ. Qui pri⁹
q̄ȝ ih̄s ad coꝛ nostꝝ perueniat: temptationib⁹
cogitationem nostrã dissipãt: ⁊ in ipsa nos no
stra or̃one ꝯturbant. Ipse vero magis clama
bat: q̄ꝛ q̄̃to grauiori tumultu cogitationũ pre
mium: tanto orationi insistere ardẽtius debe
mus. Cum aũt adhuc turbas fantasmatum in
oratione patimur: ih̄um aliquatenus transire
sentimus. Cum vero orationi vehementer in
sistimus: deus in corde figitur: ⁊ lux amissa re
paratur: vel transire humanitatis: ⁊ stare diui
nitatis est. Cecum ergo clamanteȝ dominus
transiens audiuit: stans illuminauit: quia per
humanitatem suã vocibus nostre cecitatis cõ-
patiendo misertus est. Sed lumen nobis gra
tie per diuinitatis potentiã infundit: ad hoc req
rit ꝙ velit vt coꝛ ad orationem excitet. Peti
enim vult hoc: quod ⁊ nos petere: ⁊ se conce-
dere promisit.
¶ Secunda ꝯclo est: ꝙ cecatio licet sit effectus
peccati s̄m illud Sapien. 2. Excecat eos ma-
licia eoꝝ. Tamen aliquãdo ordinatur ad dã-
nationem: aliquando aũt ad salutem. ¶ Ra-
tio est. Nam excecatio est quoddam p̄ambulũ
ad peccatũ. Peccatum aũt ad duo ordinatur.
Ad vnuȝ q̄dem per se. s. ad damnationẽ. Ad
aliud autẽ ex misericordia dei. s. ad sanationẽ:
inq̄̃tum deus ꝑmittit aliquos cadere in pecca
tum: vt pc̄tũm suum agnoscentes: humilient̃
⁊ ꝯuertantur: vt etiam dicit Aug⁹. de natura
⁊ gratia. vnde excecatio ex sua natura ordina-
tur ad damnationem eius: qui excecatur. ꝑ qđ
etiaȝ ponitur reprobationis effectus. Sed ex
diuina misericordia ad tempus medicinaliter
ordinatur ad salutem eorum: qui excecantur.
Sed hec misericordia non impenditur omni
bus: sed tm̄ predestinatis: quibus omnia co-
operantur in bonum. Ro. 8.
¶ Tertia conclusio est ꝙ excecatio inquantuȝ
ordinat̃ ad saluteȝ alicuius: causat̃ a deo. Naȝ
excecatio duo importat. ¶ Primũ est motus
animi inherentis malo: ⁊ auersio a diuino lu-
mine. Sic causa excecationis est propria volũ
tas. ¶ Secunduȝ est subtractio ꝓprie gratie
ex quo sequit̃ ꝙ mens diuinitus non illumi-
nat̃ ad recte viuendum q̄ꝛ gr̃aȝ nõ apponit de
us: sic deus est causa excecationis. ¶ Et nota
ꝙ sicut cecitas corporalis est priuatio eius: qđ
est principium corporalis visionis: ita est ceci-
tas mentis p̄uatio eius: qđ est principiuȝ visio
nis intellectualis: cuius p̄ncipium est triplex.
Unuȝ q̄deȝ est lumen naturalis rationis: et h̄
nunq̄ȝ p̄uat ab aīa. Impedit̃ tm̄ q̄nq̄ȝ a ꝓprio
actu ꝑ ipedimẽta viriuȝ inferioꝝ: q̄b⁹ indiget
humanus intellectus ad intelligenduȝ. Sicut
patet in furioso. Aliud est lumen habituale: na

turali rationi supadditū. Et hoc lumen inter/
dum ꝑuatꝰ ab aia. Et talis priuatio est cecitas:
que est pena ſm qꝺ ꝑuatio luminis grē quedā
pena ponitꝰ. ¶ Tertio est aliqd intellectuale lu
men ꝑ qꝺ hō intelligit aliqua cū quodā ꝑnci/
pio intellectuali. Mens enī hominis potest i
tendere: ⁊ nō intendere. Et ꝙ ei non intendat
ꝯtigit dupliciter. Quādoqꝫ qdē ex hoc ꝙ hēt
voluntatē spōtanee se auertentē a cōsideratio
ne ꝑncipij. Psal. Noluit intelligere ⁊c. Alio
mō ꝑ occupationem mentis: circa alia que ma
gis diligit. Quibus ab inspectione huius ꝑn
cipij mens auertitur. ſm illud psal. Super ce
cidit ignis ⁊ nō viderūt solem. vtroqꝫ mō ceci
tas mentis est peccatū. vnde dicit. Cum ap/
propinquaret iherico. s. iesus suscipiens nostre
mortalitatis defectus. Quia iherico defectus
interpretatꝰ: vt ꝓ nobis moreretꝰ: que mors do
mini nouissimus est defectus. Per hoc autē
qꝺ sequitꝰ. Cecus qdā sedebat: ostenditur fru
ctus passionis. s. illuminatiōis eoꝝ qui ꝑordi
nati sunt ad vitā ꝑ fidē. ¶ Et nota ꝙ ꝺ isto ce
co multa dicuntꝰ. s. ꝙ cecus ⁊ ꝙ sedebat etiā iu-
xta viā: et ꝙ mendicus: etiā ꝙ interrogauit pre
tereuntes etiā ꝙ clamauit fili dauid. iste cecus
designat nō credentes. tamen ꝑordinatos ad
vitam eternā. Eph. 5°. Eratis aliqñ tenebre.
Sedere autē cecus iuxta viā dicitꝰ ꝙ ⁊ si ex/
tra viā tamen reuocabilis. Mendicans dicitꝰ
nō solū pauper. Mendicans q nō solū pauꝑ
est: sed ex sua paupertate gemit et dolet. Et ꝑ hꝰ
ipē ꝓuocat ad misericordiā: et ad miseriā re
uelandā flagitatꝰ deus. Turba preteriens mul
titudo sanctoꝝ doctoꝝ ⁊ ꝓphāꝝ est qui omnes
anunciauerunt xp̄m venturū. Hic clamat fili
dauid miserere. Dauid manu fortis interpretatꝰ
Ideo robora debilē: et infirmū miserere tol
lendō miseriam culpe. per quam cecitas ⁊ mi
seria pene: per quam infirmitas notatur. Et
qui preibant: increpabant eum: vt taceret.
Hij sunt turbe peccatorum: cogitationum: ⁊
affectionum malarum: impedientes gratiā im
petrandam. Ille vero multo magis clamabat
in supplicatione perseuerando.

¶ Quarta conclusio est: ꝙ saluator videns in
peccatore habilitatē ꝓficiendi in bono: ⁊ ꝓm
ptitudinem resistendi in malo: confert auxiliū
gratie sistendo: prohibendo scilicet peccatum:
ne vltra procedat: ⁊ causando in mente habi/
tum virtutum: vt exeat in actus virtuosos.
Nam gratia cum sit quoddā donū superna
turale: non meretꝰ naturali dignitate quacūqꝫ:
sed mentis debita dispositione adipiscitur. vn
de dicitur. Stans autem iesus: iussit illum ad-
duci ad se. In hoc modus ⁊ virtus curationis
ostenditur. Non enim ex natura morali: que
preterijt: sed ex diuina: que immutabilis ꝑma
net: habebat quod curauit. Interrogat autem
non ꝙ nesciret quid sibi fieri optaret: sed vt re
sponsione eius manifestum fieret quid illud ē
in quod desiderium antiquorum feruebat: sci-
licet videre xp̄m. Luce. 10. Multi reges ⁊ ꝓ
phete voluerunt videre que vos videtis: ⁊ nō
viderunt. vnde iste cecus non dixit. Sū mē
dicus domine: peto vt diues fiam: sed dixit.
Domine vt videam.

¶ Quinta conclusio est: ꝙ cecitas que est effe
ctus peccati: maxime depellitur per lumen fi/
dei. Nam fides nō solum est de hijs: que per
se sunt intenta: sed etiā est de hijs: que sunt ad
intentorū manifestationem. Sed quia remis
sio peccatorum est effectus manifestans diui/
nam maiestatem: ⁊c christi incarnationem: tan
quam causam: vnde ad remissionem peccato-
rum habendam: necessaria est fides. Sed qꝛ
fides ꝑncipaliter est de hijs: que videre in pa/
tria speramus: ſm illud hebreorum. xj°. Fi-
des est substātia rerum sperandarum: ad quo
rum notitiam manuducimur per parabolarū
manifestationem: ⁊ miraculorum operationē
que sunt opera diuinitatis pertinentia ad esse
gratie. Que remissio peccatoꝝ inqūtū ꝑtinet
ad scrificationē humanā: cadit ꝺ necessitate sb
numero credendorum: sine quibus salus ha-
beri non potest. Et ideo volens ostendere ne
cessitatem fidei ad spiritualem curationem: di
xit illi iesus. Respice: fides tua te saluum fecit
Non dixit. Aspice: sed respice. Respectus q-
dem est de eis: que retro sunt. Sed aspectus
de hijs: que precesserunt. per quem admonet
Christus considerare quantum sit conueni/
ens modus reparatioins humane: qui osten-
ditur nobis per fidem ⁊c. Aliam enim medi/
cinam non requirebat genus infirmitatis.
Nam qui bene attendit: non abhorret incar-
nationem filij dei. Ideo dicit Augustinus.
Alius modus reꝑationis nostre fuit deo pos/
sibilis. Nullus tamen nostre miserie conue-
nientior ⁊c.

¶ Sexta ꝯclō est: ꝙ debemus de beneficijs
dei semper esse grati. s. gratiaꝝ actione. Hoc
autē maxime debetur illi qui gratis beneficiū

contulit ad qđ non tenebatur. Jn deo autez pri
mo ꝛ principaliter inuenitur causa debiti: qꝛ ei
obligamur ad gratiaꝝ actione: eo ꝙ ipse ē pri
mum ꝑncipiū omniuz bonoꝝ nostroꝝ. Ma/
nifestuz est aūt ꝙ ois effectus nāliter ad causaz
oiuz ꝯuertitur ꝺm Diony. Deus oia in se cō
uertit tanq̄ȝ oium cā. Certū est ꝙ beneficium
inquantum est huiusmodi: est causa beneficia/
ti. Et ideo naturalis ordo requirit: vt ille qui
suscipit beneficiuz per gratiaꝝ actiōem ꝯuerta
tur ad benefactorē. Et ꝺm istū modū deuz ho
noramus: cū ꝯuertimur ad ip̄z tanq̄ȝ ab eo be
neficiati per gratiaꝝ actiōez ꝛ vocem laudis.
De quo psal. Sacrificiū laudis honorificabit
me. vnde dr̄. Et sequebatur eū. s. post benefi-
cium illuminatiōis. Magnificans deum. Et
omnis plebs ꝛc. s. per gratiaruz actiones. vn/
de Greg. Dignum est semper gratias agere
qꝛ deus nunq̄ȝ cessat benefacere. Psal. Bñ/
dicam dominuz in omni tēpore: semp̄ laus ei⁹
in ore meo. Cui sit honor ꝛ glīa in scl'a scl'oꝝ.

¶ Jn capite ieiunij. Sermo. 40. de euang°.

CUm ieiuna
tis nolite fieri sicut ypocri
te tristes. Matth. 6. Licet
opa penitētialia in peccato
mortali facta sint iteranda
ꝺm doctores: qꝛ non sunt
deo accepta: ꝺm illud Ysa. Cū multiplicaueri
tis orōnes vestras ꝛc. Tñ ieiuniuz ꝛ elemosi-
na non sunt iteranda: qꝛ post transitū actus re
linquunt vestigiū in satisfaciente: Sicut ex ie-
iunio sequitur corporis maceratio: ꝛ ex elemo-
sina substantie minoratio. Sed qꝛ nullū pctm̄
manebit impunitū qꝛ ipsum punietur. Et hoc
vel ꝑ satisfactionē in presenti: vel ꝑ purgatorij
penā: vel per eternā damnationem in futuro.
Jdeo saluator in h̄ euāg° hortatur nos ad pre-
dictoꝝ executionem: vbi occurrunt nobis due
ꝯsideratōes. ¶ Prima est de corporis mace
ratione: per ieiunium. ¶ Secunda est đ mi-
sericordie exhibitione per elemosinam.

Prima consideratio.

CIrca primam considerationem oc/
currunt nobis sex conclusiones
¶ Prima ꝯcl'o est videre qđ sit ieiu
nium: ꝛ dicitur ꝙ ieiunium est maceratio car/
nis ab arbitrio cōfessoris inflicta: pro peccatis
voluntarie: accepta a ꝯfitente: ad domandum
passiones ꝛ minuendū tēptationē. vt sic mere
atur peccati remissionez: ꝛ gratie infusionem.
Per h̄ ꝙ dicit ꝙ sit maceratio carnis. Exclu/
ditur sup̄fluitas nimie repletiōis: que euacuat
meritum: per hoc qđ dicit ab arbitrio confesso
ris. Jnflicta pro peccatis: ostendit ꝙ talis hu-
milis subiectio: ꝛ ꝯfessoris iussio reddit ipsum
deo acceptum: per hoc qđ dicit voluntarie acce
pta a ꝯfitente: ostendit ipsuz esse meritorium:
qꝛ passio innata seu causaliter illata non meret̄
Sed voluntarie accepta. Per hoc enim quod
dicit ad domanduz passiones: ostendit ꝙ passi
ones in mēbris latētes sunt instrumenta dia/
boli: qbus mediantib⁹ nos ipugnat: ꝛ eis ꝑua
lētibus inhabiles efficimur ad merenduz. Et
qꝛ sic ieiuniū est medicina ꝯtra passiōes. Jdeo
multū est amplectendū: qꝛ tēptatio ꝑ ipsuz mi/
nuit̄: passiones domant̄. vnde apl's p^a corin.
.9. Castigo corpus meū. s. ꝑ ieiuniū: ꝛ in ser-
uitutē redigo carnē. s. subijciēdo spiritui: ꝛ sic
ꝺm Isi. hō spiritualis efficit̄. angelis coniūgit̄
ꝛ đo liberi⁹ copulat̄. vñ dic. Cū ieiunatis ꝛc.
¶ Scđa ꝯcl'o est videre de his qui ad ieiuniū
corporale obligant̄. Et dr̄ ꝙ oēs sani corpore
ꝛ mēte: nō hñtes legitimā causaz excusantem
qꝛ legislatoris intētio in cōdendo ius positiuū:
nō intendit aliquez obligare ad ꝯꝺuationez illi
us iuris hñtez legitimā causaz excusantē: siue
nō obꝺuādi illud: qꝛ legi nō subiacet necessitas
Plures tñ legitimis causis excusant̄. s. pueri:
mulieres ꝑgnātes: ꝛ paruulos lactātes: egro/
tantes: nimiū senes: graui labore victuz neces
sariuz querētes: ꝛ hostiatim mendicātes: ꝛ ad
mēsas alioꝝ ꝺuiētes q pñt modicuz ꝑgustare.
¶ Tertia ꝯ° est: ꝙ quadruplex est ieiunium.
¶ Pri^m ē abstinētia corporis de q̄ dictum ē
¶ Scđz est abstinētia ab iniqtatibus. Augu
stinus. Jeiuniū magnuz est abstinere ab iniq-
tatibus ꝛ ab illicitis scl'i voluptatib⁹. ¶ Terti
um est ꝟtuale. s. abstinētia ab occasiōibus pec
catoꝝ. de quo Ber. Si gula sola peccauit: so-
la ieiunet ꝛ sufficit. Si cetera mēbra peccaue/
runt: ip̄a ieiunēt. Jeiunet oculis qui depreda
tus est aīaz curiosis aspectibus. Jeiunet auris
a fabulis ꝛ rumoribus ociosis: ꝛ ad salutez nō
pertinentibus. Jeiunet lingua ab illicitis ver
bis: ꝛ manus ab opibus malis. Jeiunet aīa a
vitijs: ꝛ a ꝓpria voluntate. ¶ Quartuz est ce
leste ieiunium. s. abstinentia a creata delectatio
ne: ꝛ esuries refectiōis diuine.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ in omni ieiunio decli/
nanda est falsa simulatio ypocrisis. Ratio est
Nam grauius est peccatum gloriã querẽ i spi
ritualibus: sicut in ieiunio ⁊ elemosina: ꝙ̃ in
corporalibus: qꝛ minus hñt motiuũ ad glori/
andum: eo ꝙ minus extra appareant: et etiaꝫ
qꝛ ex maiori ꝯdescensione dei: ad hominis vti
litatem: ⁊ ad diuinam laudeꝫ ordinabãtur nõ
humanam. vnde Au. Ypocrita est: qui aliud
est ⁊ aliud simulat. Vnũ ope ⁊ aliđ volũtate i
tẽdit. Hunc etiaꝫ reprehẽdit Criso. d. O ypo
crita: si bonum est esse bonũ: vt quid non vis
esse: qđ tñ vis apparere? Nam si turpe est ap
parere: turpius est esse. Qđ aũt formosum ẽ
in apparentia: formosius est in existentia. Igi
tur: aut esto qđ appares: aut appare quod es,
⁊ hoc ẽ qđ dicitur. Nolite: quasi diceret exclu/
dendo a ieiunio ꝑuersam voluntatem ⁊ inten
tionem: qꝛ in voluntate est radix meriti ⁊ de/
meriti. Fieri. i. niti ad h̄ vt appareatis tristes
Exterminant eniꝫ ⁊c. quasi diceret extra ter/
minos proponunt: realis existentie. s. per ma
lam intentioneꝫ: que per faciẽ intelligitur. Et
ideo ꝯminatur eis futuram ꝯdemnationeꝫ d.
Amen dico vobis receperunt mercedem suã
idest laudem humanã hic in presenti: ⁊ nunꝙ̃
celestẽ. ¶ Nota tñ ꝙ velle placere hoibus ꝓ
pter caritatem nutriendam: ⁊ ad ꝓfectum spiri
tualem ꝓximi est ꝯmendabile exẽplo apostoli
Prima cor. 10. Omnibus per oia placeo.
¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ duo faciunt ieiunium
acceptabile. ¶ Primuꝫ est mĩa. vnde dicit.
Tu aũt cum ieiunas vnge caput tuũ. i. xp̄ꝫ in
mẽbris suis oleo mĩsicordie. vnde dicit. Qđ
vni ex minimis ⁊c. Cui ꝯtradicunt parcentes
sumptibus. De qbus Ihero. Paupi subtra
hit: qui ea que ꝯcedẽdo sumere debuit: sibi re/
seruat. Talis nõ deo. sꝫ burse ieiunat. ¶ Se
cundũ est puritas mentis. vnde eccli. dicitur.
Qui ieiunat a peccatis suis: ⁊ iterũ facit ea: qd
prodest humiliatio eius? Nihil. Et ideo xp̄s
vult ipsum fieri pure dicẽs. Et faciem tuaꝫ la
ua. Tunc. n. facies lauat: cũ ꝯscia diuersimo/
de purificatur. s. aqua ꝯpunctionis. Sic Da
uid culpaꝫ homicidij deleuit. Petrus crimen
negatiõis. M. magdalẽa multitudinẽ pctõꝝ.
¶ Sexta ꝯclusio est đ effectibus ieiunij: que
sunt quatuor. ¶ Primus est peccatoꝝ extir/
patio: vnde Ber. Non soluꝫ per ieiuniuꝫ est
ablutio peccatoꝝ: sed etiaꝫ extirpatio vitioruꝫ.
Non solum dꝫ peccata preterita que commisi
mus: sed etiã repellit futura que ꝯmittere po/
terimus. ¶ Scđo defendit nos ab aduersario
vnde Ysido. Demoniũ cito per abstinentiaꝫ
vincitur. ¶ Tertio de diuina acceptatione: ⁊
de pene remissione nos securat. Unde Ber.
Ieiunium nõ solum obtinet veniam: sed etiaꝫ
meretur gratiaꝫ. ¶ Quarto meretur diuinas
reuelationes. vnde Helyas ieiunauit anteꝙ̃
veniret ad montem dei oreb.

Secunda ꝯsideratio.

Secunda ꝯsideratio que est de mise/
ricordie exhibitione per elemosinaꝫ
Cum dic. Nolite thesaurizare: vbi
occurrunt sex conclusiones.
¶ Prima ꝯclusio est videre quid sit thesauri
zare: ⁊ dr̄ ꝙ thesaurizare est adeptio diuitiaꝝ:
cum sollicitudine mentis ⁊ corporis causaliter
ꝓpter superuenientis necessitatis pericula pre/
cauenda: vbi tria innuũtur. ¶ Primum ẽ ꝙ
duplices sunt diuitie: que in thesauro reponũ
tur. s. tꝑales ⁊ spirituales. Ideo dicit: ꝙ ẽ ade
ptio diuitiaꝝ. ¶ Scđm est ꝙ. s. in tali adepti
o ne. s. tꝑalium virtutes aie disperguntur: ita
ꝙ non possunt insistere sollicitudini circa spiri
tualia adipiscenda. vnde dicit. Cum sollicitu/
dine mentis ⁊ corporis: qꝛ nemo potest duo/
bus dominis seruire. ¶ Tertiuꝫ est: ꝙ timor
defectus sollicitat thesaurizare: taꝫ in spũalibꝰ
ꝙ̃ in tꝑalibus. vnde dicit. Causaliter ⁊c.
¶ Scđa ꝯclusio est: ꝙ thesaurizare in tẽpora
libus: ⁊ absqꝫ omni intensione necessitatis ꝓ/
prie vel aliene: oibus ꝓhibetur: quia vt sic est
peccatũ mortale. Thesaurizare auteꝫ ex proui
dentia: vt si homo suis quoꝝ cura sibi incum/
bit in necessarijs prouideat secularibus: cõce/
ditur. clericis vero ⁊ religiosis thesaurizare oi
no non licet. vnde Ambro. Auꝝ hꝫ ecclesia:
non vt seruet: sꝫ vt eroget. ¶ Primũ. s. ꝙ nõ
licet ex affectu auaritie thesaurizare: pꝫ ꝑ Cris.
super Mat. dicentẽ. Stultum est in terra the/
saurizare: ⁊ oia illuc relinquere: vnde exiturus
es: ⁊ illic nihil ꝑmittere: quo iturus es.
¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ licituꝫ est thesaurizare
ex ꝓuidentia: tñ est periculosa: qꝛ licet honesta
licita: ⁊ bona: tñ ibi concurrunt multa peccata
In negociatione qua mediante thesaurizatur.
¶ Primuꝫ est officij diuini amissio siue negli
gentia. Eccle. 26. Difficile exuitur negocians
a negligentia. ¶ Scđm est cupiditas eos in/
flãmans. vnde sicut ignis nunꝙ̃ dicit sufficit.
Prouerb. 30. Sic mercator currens ꝑ mun

dum nunqȝ satiatur. ¶ Tertium est negligen
tia ꝓprie cure: nihil a deo dissipat propriam
ꝯsiderationē: sicut implicare in exterioribus.
¶ Quartū est mēdaciuȝ oris: simulatio mētis
⁊ alteratio inhertiū. ¶ Quītuȝ circūuentio ⁊
deceptio. vnde ducunt simplices ad tabernam
quibus inebriatis extorquēt ab eis merces ꝓ/
vt volunt. vnde ꝑma thes. 3°. Uidete nequis
superegrediatur fratrem suum in negocio ⁊c.
¶ Sextum est periuriū vt credatur eis vt lu/
crentur. Eccli. 23. Uir periurans replebitur
iniq̄tate. ¶ Septimū est diminutio in mensu
ris. Prouer. xj. Statera dolosa abbominatio
est apud deū. Et pōdus equuȝ voluntas eius.
¶ Octauū est oppressio paupeꝝ q̄ꝛ aggregā/
do frumentū faciūt charistiam: ⁊ ante messem
emunt ab indigentibus frumentū ꝓ paruo ꝑ/
cio. Et postea ad volūtateȝ: eisdē cari⁹ vendūt.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ thesaurizare ꝑ inordia/
tum modum negociādi. s. ꝑ vsurā est d̄o abbo
minabile: nec de tali dȝ fieri elemosina: sȝ inte/
gral'r restitui. ¶ Ubi nota ꝙ due sūt spēs vsu/
re. Una est manifesta. Alia palliata. Manife
sta est cū q̄s tradit numerata vel pōderata: vel
mēsurata tali pacto: vt det̄ sibi aliq̄d vltra sor/
tem. Quia regula est: vbicunqȝ de sorte inten
dit plus accipe q̄ȝ sit sors: ⁊ h̄ exꝑmit forma cō
tractus est vsura. Usura palliata hȝ sex spēs.
¶ Pri^a accidit circa pignora ⁊ obsides: ⁊ h̄
fit quīqȝ modis. Prim⁹ est cū aliq̄s hȝ allo/
diū in pignore: vt fructus colligat vltra sorteȝ
Scd̄s cū q̄s pignoribus vtit̄. Tertius cuȝ
aliq̄s facit equos comedere plus solito. Quar
tus cū hȝ obsides de q̄ꝝ expēsis viuit. Qui/
tus cuȝ dilationē dat ꝓ munere. ¶ Scd̄a spe
cies vsure palliate fit circa emptiōes ⁊ vēditio
nes: que fit tribus modis. Primo qn̄ emit
possessionē lōge minori ꝑtio: tali ꝯditiōe. ꝙ vē
ditor potest eā redimere. Scd̄o qn̄ quis vē/
dit ad terminū maiori ꝑtio q̄ȝ valeat in termio
vel vsqȝ ad terminuȝ illū. Tertio qn̄ quis an
te terminū emit ꝓ minori q̄ȝ valeat. ¶ Ter/
tia species palliate vsure est cū aliq̄s vltra sortē
accipit sine pacto exꝑsso: ipsa ꝯsuetudine ficta/
cite faciēte pactū: qd̄ est tegere palliatā maliciā
sub noie bōitatis. ¶ Quarta spēs palliate vsu
re ē: cū q̄s palliat vsurā noie societat̄ volēs eē
socius in lucro ⁊ nō in dāno. Ille cui creditur
pecunia dȝ habere laborē ⁊ ꝑiculū anime ⁊ cor
poris: insuper periculū pecunie solus. Idem ē
de omnibus imortalibus. ¶ Quinta spēs vsu/
re palliate est cū quis palliat vsuram noie pene
ꝯuentionalis: qd̄ lȝ qn̄que posset fieri iuste: q̄ꝛ
iustum est negligētiā puniri alicuius: tn̄ q̄ȝtuȝ
ad multos vsura est: q̄ꝛ in talibus nō attendūt
vt sibi soluat̄ citius: sed vt soluatur amplius.
¶ Sexta species palliate vsure est: cuȝ palliat̄
translatiōe facta a re ad reȝ. Et fit cum aliquis
diues pecuniā nō vult accipe a paupe: sȝ labo/
rem. A ꝑsona ad ꝑsonam fit translatio: quādo
amicū aliquē facit accōmodare. Sed sup oia ē
malicia excellētior. s. qn̄ accōmodauerat frumē
tuȝ sup certissimū dieȝ quē obꝫuare nō possȝ si
h̄ret i granario frumētuȝ: q̄ est magna iniq̄tas
vult. n. esse certus in die illo in quo certus eē
nō potest in seipso. Acq̄sitis igitur modis ꝑdi
ctis: d̄ illis nō dȝ fieri elemosina: q̄ꝛ ad restituti
onē tenent̄. Et h̄ est qd̄ dic̄ Nolite thesauriza
re: ꝑꝑ sollicitudinē vob̄ in t̄ra ꝑꝑ certitudineȝ.
¶ Quita ꝯ° est: ꝙ solū thesaurizandū est i ce
lo. Nam diuitie celestes sunt durabiles. perpe
tue ⁊ ꝑfecte: satiant ⁊ quietant. ¶ Primo sunt
durabiles ⁊ perpetue: q̄ꝛ amitti nō possunt ꝑꝑ
ꝑseruationē bonitatis diuine. vnde dr̄. Iusto
ruȝ aīe ⁊c. Et ideo dicit. Ubi nec erugo ⁊c.
¶ Scd̄o ꝑfecte quietāt. Ratio est. Quia nul
lus appetitus pōt quietari simpl'r donec sit to/
taliter saciatus. Sed nullū bonuȝ creatū total'r
potest saciare nostꝝ appetitū: q̄ꝛ tantuȝ pōt ap/
petere q̄ȝtum cogitare: igitur cor nostꝝ ꝫȝ Au
gu. est inquietū ⁊c. Et ideo dr̄. Ubi. n. est the
saurus tuus ⁊c. ¶ Nota tn̄ ꝙ ad thesaurizati/
onem celestiuȝ diuitiaꝝ tria disponūt: vt innui
tur. p^a. Thimo. 6. vbi dicitur. Precipe diuiti
bus non alta sape: nec sperare in incerto diui/
tiaꝝ: sed in deo qui dat nobis abundanter oia
Per ea. n. que tibi dat: ꝑsuadet tibi de pecca/
to exire. vnde Aug. Nihil. n. tuū vis malum
habere: tn̄ in teipso bonitatē non curas. Quid
te offendit vita tua: quā solaȝ vis h̄re malam?
Inter oia bona que habes: prepone te rebus
tuis: ⁊ noli te illis habere viliorē. Nunq̄d qd̄
plus diligis melius esse cupis? Cur ergo bo/
nā morteȝ cupis: ⁊ de bona vita nō curas? q̄ꝛ
morteȝ plusq̄ȝ vitaȝ desideras. vnde ꝫm ꝯsiliū
sapientis. Eccli. 29. Pone thesauꝝ tuū in pre
ceptis altissimi. ⁊ erubescas de vita tua mala.
¶ Scd̄m ē vt fit susceptibilis diuitiaꝝ inspira
tionū. vn̄ dic̄. Ut sis diues in opib⁹. Nūquid
bruto insipientior es? Nā auis cohibet se agra
no si laqueū cernat: ⁊ tu non potes te ꝯtinere a
cibo voluptat̄ momētanee timore mortis eīne

Vis ſcire qꝛ voluptas moꝛs ē. Audi ſapientē
Eccľi. 3o. Jocūditas coꝛdis eſt vita hois: the/
ſaurꝰ ſine fictiōe ſctitatis. Quid times: Jugū
amoꝛis ſuaue ē. Poꝛta tu ex vna pte ⁊ xp̄ſ poꝛ
tabit ex altera. vn̄ Aug. Erubeſcat nr̄a pigri/
tia. Plus ille vltra paratꝰ ē dare q̄ȝ tu recipe:
Jlle miſeri q̄ȝ vos a miſia eripi. Foꝛte dicis.
Popono bene agē: ſȝ volo pleniꝰ delibare.
Sȝ noli claudere hoſtiū p dilationez. ℭ Ter/
tiū eſt: q̄ ſis pceptibilis diuine ipꝛeſſiōis. The/
ſauriza tibi bonū qꝛ d̄s pulſat ad hoſtiū gerens
manus plenas grāꝝ. vn̄ apl's. pᵃ. coꝛ. 4. Ha
bemus ingt theſauꝝ iſtū in vaſis fictilibꝰ. Ex
pecta igit̄ vt vaſculū coꝛpoꝛis ꝯfringat̄: ⁊ the/
ſaurꝰ effundat̄. Qr̄ differs: Nungd expectas
te i poſteꝝ foꝛtioꝛē: vľ deū potētioꝛē: ⁊ hoſtem
ſtultioꝛē: ⁊ tēptationē minoꝛē: Dū foꝛtis es ⁊
peccādi ꝯſuetudie nōduȝ ligatus. Si nō pote/
ris teipſuȝ vicere: qūo hec poteris pctis hone
ratꝰ: Et ſi nūc grāȝ dei recipe renuis: deū pu
tas foꝛe tibi ꝓpitioꝛeȝ ex dilatiōe: nungd hoſtē
pitiſſimū i arte tēptādi ſupare putas. vn̄ Aug.
Noli differre i deo viuere. ſȝ differ i d̄o moꝛi.
ℭ Sexta concluſio eſt q̄ ſicut diuerſe ſunt di/
uitie. ſ. tēpoꝛales et ſpirituales ſic ex eiſdē lar/
giende ſunt diuerſe elemoſine. Nam ſunt que
dam elemoſine coꝛpoꝛales. ſ. ſemptem opa mi
ſericoꝛdie. Sunt etiā ſeptem ſpirituales. ſ. do/
cere ignoranteȝ: ꝯſulere dubitantem: cōſolari
triſtem: et coꝛrigere peccantē: remitere offenſā
et oꝛare pꝛo omnibus. Tales autem elemoſi/
ne pauperibꝰ ⁊ indigentibus largite merētur
nobis vitam eternā. Quam nobis ꝯcedat ⁊c.

ℭ Feria. 5. poſt diē cineꝝ. Sermo d̄ euā. 41

Cum introiſ
ſet ihs capharnaū. Mat.
8. ſcḋm qḋ dicit Gre. Ora
tio eſt aſcenſio mētis in de
um a quo impetrare ſpera/
mus id qḋ deſideramꝰ. vn
de licet appetibile creatū aliqua delectatiōe nr̄ȝ
deſiderium poſſit afficere: nō tn̄ ſatiare. Solū
autē appetibile ꝯtinens in ſe eminenter omnē
pfectionem ſimpliciter ⁊ omnis boni rationeȝ
poteſt noſtrū deſiderium adimplere. vnde iſte
cēturio ptinēs ad ouē cēteſimā: quaȝ pius pa/
ſtoꝛ humeris reuocauit: vidēs h̄ ſūmuȝ appe/
tibile pp tēpoꝛis oppoꝛtunitatē poſſe adipiſci
a deo obſtaculo tētus qḋ ē pctm̄: nō ſegniter ꝓ
craſtinādo. qꝛ ſcḋ Criſo. Petētis negligentiā
repꝛhendit: cum de dantis mīa nō dubitatur:
mox ſaluatoꝛe appꝛopiquāte ꝓ obſtaculi amo/
tiōe acceſſit vt dicat̄. Cū āt itroiſſet ⁊c. vbi oc/
currūt nobis tres ꝯſideratiōes. ℭ Priᵃ ē de
ſaluatoꝛis nr̄i manſuetudine nos pueniētis:
ibi. Cū aūt itroiſſȝ ⁊c. ℭ 2ᵃ ē de hois iualitu/
die ꝓ remedio ſupplicātis: ibi: Acceſſit ad eū.
ℭ 3ᵃ ē de remedij aptitudie nos ſalubꝛiter cu
rātis: ibi: Dixit ihs cēturiōi. Pᵃ ꝯſideraᵒ.

Prima ꝯſiderᵒ ⁊c. circa quā ꝯſideratio
nē nō. q̄ capharnaū iterp̄tat̄ ager pi/
guedis: vel villa ꝯſolatiōis. Jō ſigt
in nāȝ humanā ſeu coꝛ humanū piguedie grē
vel doctrie ſeu v̄tutū ſaginādū. Poſtq̄ȝ ſagi/
nationē d̄s ſpāliter delectat̄ in ea. Pȝ qꝛ non
pōt ſpūale recipe icremētuȝ i pura nā. Jō d̄s
grā ſua dignat̄ ea puenire vt dicat̄. Cū āt itro
iſſet ⁊c. Et iō occurrūt nobis q̄tuoꝛ ꝯclōnes.
ℭ Pꝛima ꝯclō ē: ⁊ eſt doctria bti Anſelmi in
lib. de ſilib dicētis. Q. d̄ coꝛ humanum ſilē ē
molēdino ſp molēti. Q. d̄ gdē dn̄s ſuo ſuo de
dit: p̄cipiēs ei vt ſuā tm̄ annonā. ſ. frumētū: oꝛ
deū ⁊ auenā in eo molat. Cui inimicat̄ gdaȝ: q
ſi qn̄q̄ȝ illud vacuū inuenerit: aut arenā ibi ꝓ/
ijcit: q̄ illud diſſipat: aut picē q̄ ꝯglutinat. vn̄
ſuus ille: ſi molēdinū bene cuſtodierit: mūda
ex eo farina exierit: ⁊ dn̄o ſuo ſuit: ⁊ victū ſibi
acgrit. Si v̄o molēdinū iſtꝰ violauerit: mala
ex eo farina pcedit: q̄ dn̄o diſplicet: ⁊ ſibi victū
negligit. Hoc molendinū eſt coꝛ humanū qḋ
dedit d̄s vnicuiq̄ȝ vt i eo molat tantū illos co/
gitatus quos ip̄e ſuggerit: quos cogitatꝰ aliqn̄
vt frumētū aīa replicat: tūc. ſ. cū in ꝯtēplatione
poſita pure de eo cogitat. Aliqn̄ vt oꝛdeū cū. ſ.
de v̄tute i virtute: q̄ſi p quoſdā laboꝛes aſcēde
re meditatur. Aliqn̄ vt auenā: ⁊ hec cū hō intē
dit ſua deſerere vitia. Hos itaq̄ȝ oēs d̄s vult
vt coꝛde molat: ⁊ ex eiſdē ſibi victū eternū acq
rat. Huic coꝛdi diabolus iſidiat̄ ip̄m replens
malis: quoꝝ aliud coꝛ diſſipat vt ire ⁊ iuidie.
Aliud ꝯglutinat vt luxurie. Si v̄o diabolus
coꝛ hois ſic coꝛrūpe pmiſſus fuerit: mox vitia
p ſēſus ꝓgrediūt̄ iuꝝ gn̄a cogitatiōuȝ malaꝝ q̄
d̄o diſplicēt ⁊ p eas hō moꝛtē acgrit. ℭ Scḋa
ꝯᵒ ſeqtur ex iſto. ſ. q̄ iſte ager. ſ. coꝛ humanum
ē diligēter excollēdꝰ: vt dr̄. ꝓuer. 24. Diligē
ter exire agꝝ tuū. Et h̄ fit tripľr. Pᵒ: euellen
do. 2ᵒ. amouēdo ſpias mūdanaꝝ ſolicitudinū
3ᵒ faiēdo clauſuras p obſuatonē gnq̄ȝ ſenſuū

Quia legitur prouer. 24°. Per agrum pigri
transiui ⁊ vineam stulti: ⁊ ecce totum repleue-
runt vrtice: opperuerũt faciem eius spine: ⁊
maceria lapidis destructa erat. Ratio primi ē
Sicut videmus in turpi pictura que domum
pulchram deturpat. Sic etiam pꝫ de peccato.
Nam aĩa que cecidit per peccatũ non potest re
sistere suggestionibus inimici. Et ideo occur/
runt fantasmata turpia: ⁊ imaginationes tur-
pium reꝝ sensibiliũ que imprimũtur. Et ideo
sicut deturpatur domus quando turpiter de/
pingitur: ita aĩa qñ per peccatũ maculatur. vñ
Job. 7. Cor eoꝝ longe fecisti a disciplina. Et
ideo inducit prõptitudinē ad malũ. Gene. 8.
Sensus ⁊ cogitatio humani cordis ꝓna sunt
ad malũ. Ratio secundi est. Quia nihil ĩpedit
tm̃ dispositionē ad gr̃az: sicut sollicitudo mũda
noꝝ. Qd̃ pꝫ. Naz ad dispositionē requiritur
status interioris diligēs examinatio: ⁊ si esset
aliqđ obstaculũ amoueret̃. Et ideo opꝫ vt aĩa
dispersa ꝑ sensibilia ⁊ extra se posita recolligat̃
in seipsa: vt cernens obstaculũ amoueat ipsum
Per nulla aũt tm̃ dispgitur sicut ꝑ sollicitudi/
nez exteriorez. vnde Mat. 6. Ne solliciti sitis
aĩe vestre qd manducens ⁊c. vbi non ꝓhibet̃
vsus eoꝝ: que ad necessitatē requiruntur: sed
amor ⁊ sollicitudo: Quia sollicitudo đ tꝑalibꝰ
reuocat a sollicitudine eternoꝝ. vnde ad phil.
Nihil solliciti sitis ⁊c. vñ diuitie spine dicũtur
qꝛ suffocant boni ꝓpositi inspirationē. Quaz
diu istis sollicitudinibus animus occupatur:
nõ habebit ꝯtēptuz mundi nec eternoꝝ amorē
Ratio tertij est: qꝛ oĩs tēptatio oritur ab inor/
dinatis ꝑceptiõibus sensuum vt pꝫ Dañ. 13.
vbi dicit̃ ꝙ ꝓ̄sbyteri impudici vidētes susannã
exarserunt in ꝯcupiscentiaz eius. Et ideo cum
sensus nostri sint q̃si fenestre aĩe ꝑ quos mors
peccati intrat. Quãto. n. frequentius ꝑcipis ea
que mũdi sunt: tãto affectus tuꝰ ad ea ꝯcupiscē
da magis inardescit. vnde Greg. Non lꝫ in
tueri: qđ nõ lꝫ ꝯcupisci. Et ideo diligenter sen
suz custodia est adhibenda. vnde ꝓuerb. 4.
Omni custodia serua cor tuum: quoniam ex
ipso vita procedit.
Tertia ꝯcl'o est: ꝙ si iste ager. s. cor hoĩs sic fue
rit excultus: tunc xp̃s ipꝫ intrabit ꝑ gr̃az: virtu
tibus adornãdo: ⁊ in eo delectando: qꝛ iterpre
tatur ager pinguedinis: ⁊ villa ꝯsolationis.
Primo introibit ꝑ gratiaz ipsuz virtutibus
adornãdo. Nã gratia gratũ faciens in ordine
ad acceptationē diuinaz: est quedaz integritas
⁊ decor omnium virtutũ. Sicut eniz pulchritu
do faciei non est vna qualitas: sed est quedam
integritas exurgens ex multis. s. colore ⁊ figu
ra: ⁊ magnitudine: ⁊ ꝓportione. Ita gr̃a que
est aĩe decor: est integritas exurgens ex oĩbus
virtutibus. Ratio ē: qꝛ nullus est deo acceptꝰ
⁊ gratiosus: nisi sit prõptus ad singula bonoꝝ
opeꝝ virtuosoꝝ. Talē autem ꝓmptitudinem
hꝫ homo ꝑ oēs virtutes q̃bus exitur in actus
virtuosos: quas. s. virtutes gratia causat ĩ aĩa
Ratio est: qꝛ gratia cum sit radix meriti a deo
cõfertur: sic vt possēt oĩa meritoria singula ab
hoĩe perfici. Hoc autem fit per virtutes. Iõ
deus intrando ꝑ gratiaz: causat virtutes ĩ aĩa
quibus ipsa impinguatur: vt posset perficere
opa meritoria. Et ideo dicitur ager pinguedi/
nis. Huius pinguedine. s. virtutũ ⁊ gratie pi
guescunt speciosa deserti. Desertũ est cor bene
excultuz: ornatum virtutibus preciosis: gratia
dei superueniente. Secundo igit̃ villa cõ/
solatiõis: qꝛ deus delectatur inhabitando cor:
sic spiritualiter impinguatuz. Sicut. n. vide/
mus ex simili. Homo delectatur ꝯtemplando
suam pulchritudinem in speculo. Sic deꝰ de/
lectatur ꝯtemplando ꝓpriã pulchritudinem in
aĩa sanctoꝝ per imaginem aĩe imꝑssam: sicut
in speculo mundo ⁊ terso ab oĩbus sordibꝰ vi
tioꝝ. vnde prouer. Delicie mee esse cuz filijs
hominuz. vnde celum ⁊ alia loca dđo dicata: lꝫ
dicant̃ loca dei: tñ magis ꝓprie aĩa dr̃ locus di
ex spãli ꝯplacentia diuine inhabitationis.
Quarta cõcl'o est: ꝙ ista dei intratio in cor
humanũ sic impinguatũ ē homini maxime fru
ctuosa. Ratio est. Quia nõ inhabitat aĩaz sine
donis ⁊ virtutibus. Est. n. hospes aĩe: q nul/
lius indiget bono: si aĩaz replet oĩbus bonis.
Ex quo accipitur documentũ: ꝙ quantũ est ex
parte dei: deus semꝑ paratus est ꝯferre sua do
na: qꝛ stat ad hostiũ ⁊ pulsat: vt sibi affectus api
atur: ⁊ intromittatur ad ꝯuiuãdũ spiritualiter
ꝑ donoꝝ suoꝝ coĩcationem: licꝫ aliqui ponunt
obstaculũ hostioꝝ cordis claudēdo. De quibꝰ
dr̃ Job. Ipsi fuerũt rebelles. i. diuine gratie.

Secunda consideratio.

Secunda ꝯsideratio: circa quã est in/
uestigandũ de hoĩs valitudine ꝓ re/
medio supplicante. Nota ꝙ ꝑ cē/
turionē potest accipi spiritus rationalis: illoꝝ
qui ſm simplicitatē intellectus ambulãt. Ha
bentes cognitionē eternoꝝ: quantum permit
tit infirmitas carnis. Puer eius qui male ve

ratur: sensualitatez designat. Iste spirit⁹ rationalis. s. interior homo est sub potestate dei cōstitutus vel gratie. Habēs sub se milites: interiores aīe vires ⁊ motus: ⁊ etiaz naturales virtutes que p̱ milites intelligi possunt. Quia oībus hijs ꝯtra vitia pugnatur. Sēsualitas eīz dꝫ seruire rationi. sed in plurimis infirma est. Et iacet in domo. i. in carne: Iacere dicitur q̄ꝛ nō sufficit surgere ad bona opa. Paraliticus dicitur: q̄ꝛ paralisis est morbus dissolutionis membroꝝ. Et male torquetur: q̄ꝛ diuersis cōcupiscentiaruz motibus vexatur. Pro isto seruo sollicitus est spiritus rationalis. Et rogat. vnde exauditus est. Ideo xp̄s dixit. Ueniam scilicet p̱ gratiam preuenientez: ⁊ curabo p̱ gratiam gratum facientez. ¶ Prima nanqꝫ grā est primus motus bone voluntatis: quo de⁹ nos preuenit: vt de ꝯgruo nos disponam⁹ ad gratiam gratūfacientem: que nos facit gratos ⁊ deo acceptos. vnde respondit cēturio. Domine non sum dignus. s. propter tuam reuerentiaz ⁊ meam insufficiētiā: vt intres sub tecto meo. s. mei peccatoris: qui sum subiectus pene ⁊ culpe. q. d. Et si intrasti sub tecto virginis: vbi habens hospitium tāto regi ꝯgruum non est caro mea sicut caro matris tue. Sꝫ tm̄ dic verbo quo fecisti omnia: quo sanas omnia Psalmi. Misit verbuz suum ⁊ sanauit eum. Circa hāc sniāz moralr̄ occurrūt. 8. documēta.

¶ Primū est: ꝙ deus veniens p̱ gratiam hꝫ illuminare spiritum rationalem: q̄ꝛ p̱ centurionem intelligitur. vnde grā que est in volūtate ꝓprie nō hꝫ illuminare: sed ipatiue p̄cipiēdo actus illuminosos fidei firme scie saporem.

¶ Scōm est: ꝙ spiritus rationalis duo dicit. vnum. s. dictans ⁊ iudicans: vel ratio que hꝫ iudicare ⁊ sententiare. vnde Aug. Hominis actus est iuestigare: discernere ⁊ retinere. Aliud est vt eligens: que. s. electio se tenet ex parte voluntatis. vnde spiritus dicitur voluntas que nos spirituales facit ⁊ dei filios. Phil. 8. Qui spiritū dei aguntur: hij filij dei sunt. Talis enim spiritus ad imaginem dei factus est: cum in eo sit cognitio veritatis ⁊ amor virtutis. ¶ De primo nota. Qd̕ quia vnus sensus particularis nō apprehendit qd̕ alius: ideo necessaria est alia potentia: valēs discernere vnū sensibile ab alio: quod non potest facere sensus particularis. Eodē mō necessaria potētia quedam preter sensuz ⁊ intellectum ꝯferens sensibile cuz intelligibili. Intellectus enim nō apprehēdit sensibile: nec sensus intelligibile. hec autem potentia est ratio que iudicat de vtrisqꝫ. ¶ De scdo nota. ꝙ voluntas rationalis dupliciter potest ꝯsiderari. Unomodo vt est potentia vna distincta. habens actum verum. s. velle. Et obiectum. s. bonum simplr̄. Hec voluntas est in ratione. Aliomodo ꝯsideratur vt imperatiua aliaꝝ potentiarum subiectarum rationi: ⁊ sic voluntas circuit omnes vires obedientes imperio rationis. vnde iste cēturio f̄ꝫ glo. erat preditus nālibus bonis. s. quantum ad intellectum: videtur habuisse cognitionem creatoris ⁊ omnipotentie eius cum dixit. Dn̄e non sum dignus: quantum ad affectum: quia habui iustitiam in bona habitudine ad suos superiores ⁊ inferiores dicēs. Nā ⁊ ego hō suz.

¶ Tertium documentū est: ꝙ lꝫ spiritus rationalis in prima sui creatione sit liber: ⁊ nō possit cogi quin pro suo libito iustitiaz relinquere possit vel etiam sequi: q̄ꝛ nulli nisi soli deo subiectus erat. Omnia. n. creata aliquam ꝯditionē subiectiōis habent. Naz elementa subiecta sūt sideribus: ⁊ arbusta aīalibus: ⁊ animalia hominibus: ⁊ angeli. iuxta illud hebre. Omnes sunt administratorij spiritus. Corpora etiam nostra subijciuntur aīabus suis. Intellectus vero primis veritatibus: voluntas autem nulli rei create subijcitur: ⁊ ita hꝫ priuilegium libtatis nisi soli deo. Et licet sic non possit cogi: ē tamen constituta sub potestate diuine voluntatis: que potest eam manuducere: ostensione veritatis: vt patꝫ in Paulo qui prostratus dixit. Dn̄e quid me vis facere? Quod etiā pꝫ. quia derelicta in sua nālitatis libertate non sufficit ad merendum: Quia ad meritum concurrūt multe cause supernaturales. Ut voluntas diuina: Que primo mouet actum beatificum lumine glorie ex parte ītellectus: ⁊ caritatis affectus. vnde dicitur Sapi. 10. Iustum deduxit dn̄s per vias rectas ⁊ ostendit illi ⁊c.

¶ Quartum documentū est: ꝙ iste spiritus rationalis hꝫ milites. s. virtutes nāles ⁊ interioris aīe vires: ad impugnandum vitia. Ubi nota: qualiter virtutes insint nobis a natura: Dicendum ꝙ virtutes theologice: totaliter nobis insunt ab extrinseco: sed virtutes morales partim insunt nobis ab extrinseco: ⁊ partiz ab intrinseco. Ab intrinseco scdm quandam inchoationem. In ratione. n. hois naturaliter īsunt quedam p̄ncipia naturaliter cognitiua: tā scibilium qꝫ agēdoꝝ: que sunt quedā semīalia

intellectualium virtutum: ꝛ moralium. Et in-
quantum in volūtate est quidam naturalis ap
petitus: qui est rationi cōformis. Item ex cor-
poris dispositione. Aliq sunt dispositi ꝛ meliꝰ
ꝛ peius: ad quasdā virtutes, put. s. quedaz vi-
res sensitiue: actus quarūdam partiū corporis
ex quaꝝ dispositiōe adiuuantur vel impediunt
huiusmodi vires in suis actibus: ꝛ p ꝯñs vi-
res rōnales: qbus huiusmodi vires sensitiue
deseruiunt. Et sꝫ h vnus hō hꝫ nālez aptitudi-
nez ad sciaz: alius ad fortitudinez: alius ad tē-
perantiaz. Et isto modo tā virtutes itellectua-
les q̃ꝫ morales: isunt nobis sꝫ aptitudinē ꝛ in
choationē. Nō aūt insunt nobis a nā sm ꝯsu-
mationē: qꝛ nā determiat ad vnū. Cōsumatio
aūt huiusmodi virtutū: nō est sꝫ vnuz moduz
actionis sed diuersimode: sꝫ diuersas nās in q
bus virtutes opantur: ꝛ sm diuersas circun-
stantias. Talibus. n. militibus vitia ipugnan
tur: ꝯtra nos militātia semper, Quia Job. 5.
Militia est vita hois sup terrā. vnde ad talez
ipugnationē hortamur. Prima Pe. 2º. Ob
secro vos tanq̃ꝫ aduenas ꝛ pegrinos abstiere
a carnalibꝰ ꝯsiderijs: q̄ militāt aduersus aiaz.
¶ Quintū documentū est: ꝙ iste paraliticus
sigt pctōrem. Nā sicut videmus in corpore na
turali: ꝙ spūs vitalis vegetat membra corpo-
ris sui inuicē cōiuncta: ex quo spiritu habetur
motus ꝛ sensus. Sꝫ cū paralisi: que est morbꝰ
dissolutiōis mēbroꝝ: meatus spūs includitur
ꝯpago soluit: qꝛ a spū nō vegetatur: q̄si esset p̄
cisuz: ꝛ amittit: motū ꝛ sensuz: ꝛ sic fit membꝝ
inutile. Sic fit i aia cuius est via spūs sanctus:
siue spūali gratia: ꝛ ipsa ē quoddaz totum respe
ctu suaꝝ viriūꝛq̄si quoddā mēbꝝ mysticuz. s.
ecclie. Cū aūt qs mortalr peccat p corruptionē
peccati dissoluit ꝯpago viriuz: qꝛ qđ ꝯcupiscen
tia amat: ratio nō approbat: ꝛeꝯº. Et ita omne
regnū in se diuisuz desolabit. Matt. 12. Et sic
amittit aia motū ꝛ sensuz. Motuz q̃ꝫtuz ad bo
nas opationes. Sēsuz quantū ad ppria vulne
ra: vel etiā aliena que nō sentit. Quia talis nō
ambulat pficiendo p bona opa nec attendit mi
seriaz fratris sui, de qua tanq̃ꝫ de pprijs mulie
ribus deberet dolere. Unde cum simus vnci
corporis mystici: Ille se paraliticū pbat: q coꝝ
q sunt membra sua non sentit: sꝫ illud cor. 2º.
In idipsum sollicita sunt mēbra. Etiā si qd pa
titur vnuz membꝝ patiūtur oia. Uos aūt cor-
pus xp̄i estis: ꝛ mēbra de mēbris. Nec ēt sen-
tit miseriā ppriaz. Nā humilitas est sensus p
prij defectus: ecōuerso supbia est insensibilitas
peccati si nō humiliat se. Si. n. vere sciret mi-
ser peccator suos defectus nunq̃ꝫ supbiret. vn̄
Michee. 6. Humiliatio tua in medio tui. Ex
quo ēt seqtur de motu: qꝛ q non hꝫ sensuz ifir-
mitatis aliene nō mouet ad opa pietatis. vnde
dicitur. Prima Johis. 2º. Qui viderit fratrē
suum necessitatem habere ꝛ clauserit sua ab eo
quomodo caritas est in illo?
¶ Sextū documentū est: ꝙ iste paraliticus ia
cet in domo: ꝛ hoc pp quatuor. ¶ Primo pp
ꝯtristationē: qꝛ delectatio q̄ tēptationi est anne
xa vertitur in tristitiam ꝯsiderato pctō. Pro-
uerb. 10. Risus dolori miscebit. ¶ Scđꝫ est
ꝯsternatio. Quia sicut homo qui est victus est
animo ꝯsternatus: vt nō audeat reuelare: ita
supatus a temptatione ꝛ adeo fractus: vt non
audeat resistere. ¶ Tertium est debilitatio: qꝛ
homo ꝯsternatus debilitatur. Qđ non possit
stare: qꝛ plage semp renouate debilitant: ꝛ pu-
trescūt. Psal. Putruerunt ꝛ corrupte sunt ci
catrices mee ꝛc. ¶ Quartū est desperatio: qꝛ
ex quo scit: est debilitatus despat se bonum pos
se pficere. Et tunc ꝯuertit se ad mala perpetrā-
da libere. Cuz aia ociosa nō possit esse. Sicut
filij israel postq̃ꝫ tēptatione victi sunt: semp ca-
dendo p desertum pcesserunt. Exo. 16. Et ex
hijs quatuor modis pstratus peccator proprie
dicitur in loco iacere.
¶ Septimū documentū est: ꝙ iste paraliticus
sic iacens in loco duplr torquet. Ante casum p
tēptationez quadruplr. Scđm ꝙ aie exn̄s q̄si
castꝝ forte: circūuallatum est q̄druplici muro.
¶ Primo muro sensuū exterioꝝ: qbus aptis
intrat mors ad aiaz: sicut p fenestraz. Ihere. 9.
¶ Scđo muro imaginationū iterioꝝ p q̄ sen-
sibilia intrant ad aiam: vt docet Augu. xj. de
ciuitate dei. ¶ Tertio muro intelligibiliuz ra-
tionū. Quibus mediantibus ad affectū ascen-
ditur. ¶ Quarto muro affectionū volitiuarū
quibus regnum aie vtiliter clauditur: vt docet
Ansel. de ꝯceptiōe virginali. Et sm ista pro-
gressus primus est ad sensus exteriores: p ap-
prehensionē bonoꝝ sensibiliū. Secundus ad
sensus interiores p imaginatiōes delectabiliū
Tertius ad intellectiōes rōnales p obūbratio-
nez bonoꝝ spūalis. Quartus ad volitiōes effe
ctuales p inclinationē ꝯsensuum. Istuz pces-
sum describit beatus Jacobus di. Jacob. p.
Cōcupiscentia cū ꝯceperit. s. p apprehensionē
sensuum: parit pctm̄. s. dlectationē in appetitu

ſenſitiuo: qui eſt fomes peccati. Peccatum au
tem cū ꝯſumatuz fuerit. ſ. in ꝑuerſiōe rōnis: ge
nerat mortez in volūtate. q2 in iſta ſolum ē pec
catuz mortale. Quēadmodū caſtꝝ nō eſt debi/
litatū: donec interior mur⁹ eſt capt⁹. ¶ Secū
do torquet̄ poſt caſuz q̈drupl'r. ¶ Primo pe/
na doloris: q2 nāliter voluntas odit malū: ⁊ ad
odiuz ſeq̄tur triſtitia que eſt dolor mentis ſm
Aug. ¶ Scḋo torquetur pena timoris: q2 cul
pe debetur pena: ⁊ ideo peccās ſemꝑ dum pec
cat eſt in timore pene ſibi debite. ¶ Tertio tor
quet̄ pena ruboris: q2 nāliter natura humana
erubeſcit: cuius eſt ſignū: q2 peccans vult late
re nāliter: ⁊ occultare ſuuz peccatū. ¶ Quar/
to patitur penā liuoris. Quidaz. n. liuor relin
quitur ex actu peccati in ꝯſciētia: vt ex eius re/
cordatiōe ſemꝑ affligatur: ꝑꝑ odiū mali ꝑ̄ntis.
Sed oritur dubitatio: q2 cōiter hoies nō pec/
cant niſi ex delectatione quā hꝫ pctōr: ſic ꝙ nō
videtur ſibi eſſe pena. Dicit̄ ꝙ lꝫ in actu pecca
ti ſit ꝯplacentia ⁊ raptim trāſiens delectatio: tn̄
admixta eſt cuz triſtitia aīe ante peccatū: ⁊ poſt
eſt aſſidua pena ſm premiſſa. ¶ Scḋa dubi/
tatio: quare iſtam penā cōiter hoies nō ſentiūt
q̄buis eaz argumētentur. Dicitur aūt ꝙ i egri
tudinibus frenetici nō ſentiūt penā pre magni
tudine egritudis nālis: ita i ꝑpoſito eſt de egri
tudine morali in hominibus beſtialibus: non
ſentiunt affectiones intellectiuas.

¶ Octauū documentū eſt: ꝙ ſicut ſpūs rōna/
lis intelligēs hāc infirmitatē a dn̄o poſſe cura
ri: acceſſit ad eū allegans eius potentiā insinu
ans infirmi indigentiaz: eius clemētiaz inuo/
cauit: ⁊ exauditus eſt. Acceſſit ad eum q2 no/
uit eius miſericordiaz quā deſiderauit. Allega/
uit potentiam: q2 ſciuit eius iuſtitiaz: quā for/
midauit. Ratio. n. huius eē poteſt: q2 d's in oi
tꝑe ſuo eſt ſūme miſericors ⁊ iuſtus: q2 miſericorſ
Ideo liberaliſſime ꝯdeſcēdit humane miſerie
per infuſionē ſue gratie. Quia vero iuſtus: iō
donū ꝑfectū nō dat: niſi deſideranti. Non dat
grāz: niſi regratiāti. Nō ipēdit miāz niſi ipſā
recognoſcēti. Iſte ḡ nouit eius miāz: q2 acceſ/
ſit ad eū: nouit iuſtitiā q2 formidauit eū admit/
tere i domū propter idolorꝝ ꝑ̄ntiaz ſꝫ Rabba.
di. Dn̄e nō ſū dign⁹ ⁊c. Inſinuauit indigētiā
q2 puer iacebat. ⁊ ideo meruit exaudiri.

Tertia ꝯſideratio.

Sequitur tertia ꝯſideratio: q̄ eſt d' re-
medij aptitudine ſalubriter nos curā
tis cū dicitur. Dixit ieſus cēturioni.
Ego veniā ⁊c. Ubi occurrūt. 4. documenta.
¶ Primū eſt: ꝙ d's ꝑ ſcripturā ⁊ dināz iſpira
tionē hortat̄ quēlibet pctōꝝ: vt pn̄iam agat de
peccatis. vnde pª Thim. 3. Ois ſcriptura di/
uinit⁹ inſpirata. ſ. ꝑ ſpūz ſctm̄: vtilis ē ad docē
duz neſciētes: ad arguendū ⁊ ꝯuertēdū de ma
lo negligētes: ad corripiendum in malo perſi/
ſtentes: ⁊ ad erudiendum. ſ. penitentes. Et h̄
eſt qḋ dixit. Dixit ieſus centurioni.

¶ Scḋm documentū eſt: ꝙ d's in oi tꝑe para
tus eſt nos eruere a malis. Rō eſt: q2 agens
volēs alicui finē ordiato in finē: non ſolū vult
illa q̄ ordināt i finē: ſꝫ ēt parat⁹ eſt deſtruē oia
decordinātia a fine. Sed d's ē tale agēs: ꝙ vult
hoi vltimū finē. ſ. btitudinez: igit̄ nō ſolū ꝯfert
grāz ⁊ ꝟtutes q̄ ordināt in btitudinē: verꝝ etiā
parat⁹ eſt d's deſtruere in hoie oē malū: auer-
tens ſe a tali fine. Et q2 hec ſpūalis palisis erat
ipediens eū. Iō recurrēduz ē oibus in tribula
tione poſitis per confidentiam plenariā ad au
xilium diuinū. vnde dicitur eccl'i. 4. Curauit
gentem ſuam ⁊ liberauit a perditione.

¶ Tertiū documētum ē vita ſpūalis maxime
reſtaurat̄ ꝑ fidē. vn̄. d. Uade ⁊ ſicut credidiſti
⁊c. Rō eſt. Nā ꝑ fidez hitat d's in cordib⁹ nr̄is
Que vita ē: vt ipſe ait. Et ſicut vnūquodqꝫ vi
tiū eſt mors ſpūalis: ſic vnaqueqꝫ ꝟtus vita ē.
Fides ē vita itellect⁹. Rom. 2. Iuſt⁹ ex fide vi
nit. Q d' āt ꝑ fidez iſte meruit ſanitatē. Rō eſt
Quia ois act⁹ human⁹ volūtati ſubiect⁹ in de
um regulat⁹ eſt meritori⁹. Sꝫ credere ē actus
itellectus aſſentiētis ꝟitati dine ⁊ iperio volū/
tatis a deo mote ꝑ grāz i ordie ad deū. vn̄ act⁹
fidei pōt eē meritori⁹. Q d' pꝫ ad hebr. xj. Sā/
cti per fidem vicerunt regna ⁊c.

¶ Quartū docuᵐ ē: ꝙ nō intelligit̄ verbū ſal
uatoris. Nō inueni tantā fidē in iſrl'. Ubi vi/
det̄ ꝙ fidē hui⁹ xp̄s velit ꝑ̄ferre fidei apl'oruz
Et iō ad h̄ dicūt aliq ꝙ intelligit̄ myſtice. Nō
eniz fides cēturiōis ꝑ̄fert̄ fidei iſraelis: ſꝫ poti⁹
fides gētiuz: q per centurionē deſignat̄: quorꝝ
ēt ꝯuerſionē ꝑ̄dicit dicēs. Multi ab oriēte ⁊c.
Nō in ꝑfectiōe credēdi: ſꝫ i credētiuz numero
ſitate. Plures. n. crediderūt d' gētib⁹ q̄ꝫ de iu
deis. Et iō dr̄. Q d' fides dr̄ magna multipl'r.
Pº q̊ ad cognitionē credētis. 2º q̊ ad d'uoti/
onē feruidā i fide. 3º quo ad ꝯfeſſionē laudis
xp̄i: vt i cēturiōe. vn̄ Criſ. d. Fides ē ſctiſſime
religiōis fundamētū: ꝑ quā religam⁹ vni deo
aias nr̄as: ad cultū diuinū vinculo ſuiēdi q̊ vi
culo nos aſtringere dignatur. Qui viuit ⁊c.

¶ Feria sexta post diem cineꝝ. Sermo. 42.

AUdistis quia dictuꝫ est antiqs. Diliges amicū tuū ⁊c. Matth. 5. Cum in hoc tpe reconciliatiōis qlibet dꝫ se exercere in actibus virtuosis. s. in ieiunio: orōne: ⁊ elemosina. Nullus autē actus ṽtutis sine caritate de se est meritorius sꝫ Augusti. 15. de tri. di. Q̄d omnia dona sine caritate ad deū nō ꝑducunt. Et caritas etiā si sola esset: nos ad deum ꝑduceret sine alijs: imo est domus oīa alia perficiens: qꝛ sine caritate possunt esse: sed non ꝓdesse. Quare ꝓponiť nob caritas: ⁊ q̄ꝫ necessaria sit ad salutem. Sed qꝛ vltima ꝑfectio caritatis ꝯsistit in inimicoꝝ dilectione: iuxta illđ Chꝛy. Nulla ꝑfecta dilectionis operatio vltra dilectionem inimicoꝝ pōt ꝓcedere. Ita euangelista nos hortatur ad eā di. Audistis ⁊c. vbi occurrūt due ꝯsideratōes

Prima ꝯsideratio.

CIrca ṗmam ꝯsiderationem: que est de caritate qualiter exhibenda est in affectu: pono sex conclusiones.

¶ Prima ꝯclō est: ꝙ ista ē opinio iudeoꝝ: ꝙ inimicos saltem alterius legis hō non tenetur diligere: sicut narrat Aristo. in de secretis. Dum. n. paganus ⁊ iudeus ꝯfabularenť: dīc paganus. Que est lex tua? Respōdit iudeus. Credo ꝙ in celo est vnus deus: quem adoro ⁊ expecto ab eo bonum aīe mee: ⁊ illis q ꝯuersantur mecum in lege mea: ⁊ in fide: ⁊ credulitas mea est. Q̄d q discrepat in fide mecuꝫ: licitum est mihi tollere sanguinem suum: pecuniam: vxorem: parentes: ⁊ genitos: ⁊ oīa: ⁊ maledictio est mihi: si seruo ei fidē: si iuuo ipꝫ si facio cum ipso mīam: vel parco ei. Sed hec opinio est cōtra legem rationis. Respōdit paganus. Mea hec est. In primis ꝙ volo mihi bonum: filijs: ⁊ seruis meis: ⁊ nolo alicui tradere malum: neqꝫ sequentibus legem meam neqꝫ discrepantibus mecum in eadem. Credo eqtatem ⁊ mīam seruandā cuilibet viuēti. Nulla iniuria placet mihi: ⁊ videtur mihi si aliquod malum accidit alicui viuentiuꝫ: ꝙ mihi illud malum ꝯtingat: ⁊ mihi: ⁊ cuilꝫ affecto sanitatem: per ꝓsperitatem ⁊ felicitateꝫ accidere oībus vniuersalr̄ hoībus. vnde istud qđ dicit Et odio hēbis inimicum: non fuit in lege scriptum: sed est scribaꝝ traditio. Arguebāt eniꝫ ex ꝯtrario sensu. Ex quo p̄ceptum erat diligere amicum. Q̄d quasi ex hoc sequereť: ꝙ deberent odire inimicum: sine qualibet distinctione. Hoc hr̄e etiam poterant ex illo Exo. 22. Inimicus ero inimicis tuis.

¶ Scđa ꝯclō est: ꝙ de necessitate salutis est diligere inimicum. Ego aūt dico vobis diligite inimicos vestros. vbi nota ꝙ inimicus accipitur duplr̄. Vno mō negatiue: quasi nō amicus. Et ſm hoc negat solam habitudinē amicitie: ⁊ nihil plus. Alio mō positiue: ⁊ sic nō solum negat habitudineꝫ: sed etiā ponit odium. ¶ Item scđo mō dupliciter sumiť. Vno modo ꝓprie ⁊ ꝑ se. s. ꝓ odio. Alio mō improprie ⁊ ꝑ accn̄s. s. ꝓ nā subtracta istis. ¶ Item diligere accipitur duplr̄. Vno mō positiue. Et sic dicit actum elicitum dilectōis. Alio mō negatiue: vt ꝓ nō odire. Tunc dico: ꝙ accipiendo inimicum ꝓprie. s. pro illo: q hꝫ habitū inimicitie. Et accipiendo ipm diligere positiue pro actu elicito. Sic ex p̄cepto hō non teneť diligere inimicum: sed magis odire. ¶ Ratio est: qꝛ amicitia est virtus. Igiť eius oppositꝫ est vitium. Sed intellectus vt sic dicit odium. Sed accipiendo inimicuꝫ negatiue siue ꝓ nō amico: ⁊ accipiendo diligere ꝓ non odire: tūc hō tenetur eum diligere: hoc est non odire. Et hoc in bonis spiritualibus. s. in virtutibꝰ: in gratia: ⁊ in glr̄ia. Probo: qꝛ si hoc non faceret: homo non esset in caritate: qꝛ qui est in caritate: non solum vult diligere: sed etiam vult secum diligere deum.

¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ affectiue teneť hō diligere inimicum etiā alterius legis. ¶ Ratio est: qꝛ caritas est hītus: quo đs diligiť: ⁊ quo volo aliū diligere deuꝫ. Et iō affectu caritatis teneť hō velle oēm hoīem diligere deum: ⁊ ad ipm attingere affectu ꝯpassionis. Teneť ēt ipꝫ diligere saltē in gnāli: qn̄ cognoscit hoīeꝫ eē in statu damnatōis. ¶ Ratio est: qꝛ sicut teneť velle oēs hoīes deum diligē ⁊ ad ipm attingere. Sic etiam tenetur nolle aliquem deum odire; nec ad deum finaliter attingere. vnde velle inimicum damnari peccatū est ex genere. Et quādo fit cū deliberatione melius firma: tunc esset pctūꝫ mortale. Sꝫ videť ꝙ aliquis possit odire vitā inimici: tūc qꝛ iudex possꝫ licite sentētiare ad mortē de inimico peccante: tū qꝛ actor potest licite eū iudicare etiaꝫ ad mortē: tū qꝛ bonū cōmune p̄ferť bono ṗuato. Diciť ꝙ quis po-

est inimicũ velle mori sub duplici ꝯditione .s.
si sciret eum obstinatũ in malitia : et ꝙ peccatũ
deberet addere peccato: nõ tamen absoluere: ſʒ
ẽt iudex nõ dʒ velle mortẽ istius: sed velle de/
bet: ꝙ nõ esset reus: sed de persecutore eccl'e se
cus est: qꝛ eccl'a sub persecutione ꝓfecit.
¶ Quarta ꝯcl'o est: ꝙ quis affectiue tenet̃ in ge
nerali inimicũ diligere nõ excludẽdo eũ ab oro
nibus: sed in spirituali non tenet̃ nisi in casu ne
cessitatis: in quo .s. illi non posset per aliuʒ sub
ueniri. Unde saluator. Si esurierit inimicus
tuus ciba illũ. vnde doctor vnus. d. Si inimi
cus positus fuerit in necessitate vite: ꝙ nõ solũ
debet eũ velle viuere: sed etiã iuuare vt possit
viuere. Quantũcunqʒ etiam malus fuerit: qꝛ
semp̱ presumendum est de meliori: qꝛ bonarũ
mentium oia semp̱ in melius interp̃tari. Sũt
enim tria motiua dilectõis inimicoꝝ. ¶ Pri
mum est nãc ꝯformitas. Esay. 28. Carnẽ tu/
am ne despereris. ¶ Scd'm est vtilitas. Cri
so. Si benefeceris inimico : tibi ꝯplius be
ne fecisti. ¶ Tertiuʒ est diuina imitatio. Jhe
ronymus. Noli negare qđ deus nulli negat.
Jn generali tenetur qs oẽs diligere semp̱. vñ
Aug⁹. Omnibus .n. pari dilectõe vita eterna
optanda est: ⁊ si nõ oibus põt exhiberi dilecti/
onis effectus: qui fratribus sunt exhibendi: qꝛ
sunt inuicem mẽbra: que habent eundẽ patreʒ
vnde oẽs simul in affectu sunt diligendi: ſʒ nõ
in effectu: qꝛ hec paritas nõ ad effectum refert̃
sed ad bonum: qđ eis optatur : nisi in articulo
necessitatis: prout dictum est in euãgelio. Be
nefacite hijs qui oderunt vos.
¶ Quinta ꝯcl'o est: ꝙ per hanc dilectionẽ cer
tificamur de eterna mercede. vnde dicit. Ut si
tis filij patris vestri ⁊c. i. vt possitis obtinere
regnum celoꝝ in hereditatẽ: qꝛ ad gal'. 4. dicit̃
Qđ si filius ⁊ heres p̱ deuʒ : qꝛ certificatus in
futuro erit sup̱ regnum celoꝝ. Per deuʒ .i. p̱
operationeʒ dei. ¶ Ratio huius est: qꝛ homi
ni meritorie op̱anti debetur merces eterna.
Omne aũt opus virtutis fit meritorium p̱ ca/
ritatem: qꝛ ꝯgruum est : cum actus beatificus
sit actus sup̱naturalis : ꝙ ad illum dʒ hõ acce/
ptari p̱ caritatem: qui etiã habitus sup̱nãlis est
vnde meritũ cum sit aliqđ opus bonum lauda
bile: fit tñ deo acceptum p̱ caritateʒ. Jta ꝙ d's
ꝓ illo vult offerre aliqđ p̃mium. Nam p̱ actũ
amoris in voluntate statim potentie executiue
mouent̃ ad volitum. Qđ pʒ: qꝛ quicqd patitur
homo ex amore: h' facile est: ⁊ quasi essentiale.
Quicqd aũt contra amorem est: est quasi vio/
lentum. vnde Aug. Amor meus pondus: in
eo feror: quocunqʒ feror. q. d. Amor cõparat̃
põderi pp̱ tria. ¶ Primo qꝛ sicut motus gra
uis non est ⁊ violentus : sed spontaneus.
¶ Scd'o sicut graue q̃ʒto plus appropinquat
ad centrum: tanto velocius mouet̃. ¶ Tertio
sicut graue difficillime sursum manet: ita mo/
tus amoris est p̃mo spontaneus summe: ⁊ nõ
violentus. Scd'o ita motus amoris fortior est
circa finem. Tertio ita aie amanti difficillimũ
est nõ vniri amato. Hec aũt merces hʒ sibi se
curitatem annexã: qꝛ merces efficit̃ heres. vñ
Augu. de ci. dei. Anima btissima esse non po
test: nisi fuerit de sua btitudine certissima. vn/
de sibi talis certitudo nõ est : nisi ex dei volũta
te: qꝛ voluntas dei semp̱ coagit voluntati ⁊ in
tellectui ad actum beatificum. Et ideo videtur
dare securitatem. vñ dicit̃. Justoꝝ aie in ma/
nu dei sunt. Et in manu tenentia diuine volun/
tatis .s. respectu obiecti btifici : qđ actu dilectio
nis acquirit̃ ꝓ mercede. vnde sicut pater cele/
stis in passione oriri fecit solem gratie ⁊ imbrẽ
misericordie: pluuit super bonos ⁊ malos: si/
cut per gratiaʒ remissionis affectu ⁊ effectu ini
micos diligimus.
¶ Sexta ꝯcl'o est vtrum magis meritoriũ sit
diligere inimicos: q̃ʒ amicos. Dicenduʒ ꝙ si
accipitur diligere inimicum: ꝓut cadit sub cõ/
silio: s'm ꝙ est opus superogationis: et si acci/
pitur diligere amicum: s'm ꝙ cadit sub p̃cepto
Sic diligere inimicum est magis meritoriuʒ.
Probo: qꝛ magis meritorium est implere cõ
silia q̃ʒ p̃cepta: vel si accipiat̃ diligere q̃ʒtuʒ ad
circunstantias ipsius actus. Sic etiã diligere
inimicum est magis meritoriũ: qꝛ virtus ẽ cir
ca ardua ⁊ difficilia. Sed diligere inimicũ est
magis arduum: q̃ʒ diligere amicum: ⁊ est etiã
difficilius. Ergo ⁊c. Sed accipiẽdo diligere
q̃ʒtum ad s'bam actus. Sic diligere amicũ est
magis meritorium. Et hoc est ex obiecto. Et
ratio est duplex. ¶ Primum qꝛ hoc est in di/
lectione amici. Jgit̃ ⁊c. ¶ Scd'o pʒ: qꝛ in dili
gendis ex caritate : qđ p̃ordinatur alij est ma/
gis diligenduʒ. Sed amicus p̃ponitur inimi
co: qꝛ ponitur in vltimo loco in ordine diligi/
bilium. vnde sequit̃ ex hijs documẽtum: ꝙ qꝛ
nihil est meritoriuʒ nisi per caritatis habitum:
ideo debet summe se qs disponere de cõgruo
quantum potest ad dilectionẽ dei ⁊ proximi ꝓ
pter deuʒ: in quo etiã includitur dilectio inimi

ci: q2 non solum est proximus: qui facit miseri
cordiam alteri: sed etiaȝ qui recipit miam dei.
Talis est inimicus. vnde dicit in euangelio.
Si ergo diligitis eos qui ⁊c. quasi dicat. Dili
gere inq̃ʒtum cadit sub p̃cepto: est magis me/
ritorium: vt supra dictum est expōne. Nonne
⁊ publicani ⁊c. q. d. Diligere amicum est faci
le: quasi cōmune oībus ⁊ nāle: ⁊ nihil coopera
bitur ad perfectionem meriti: quia addidit.
Quid amplius facitis q̃ʒ publicani: qui .s. i di
lectiōe amicoꝝ nō merēt. Cōcludit igit. Esto
te perfecti in dilectione inimicoꝝ. Sicut pater
noster celestis est ꝑfectus qui. s. posuit animaȝ
suam pro nobis: et orauit pro ꝑsequentibus se
dicens. Pater ignosce illis ⁊c.

Scda ꝯsideratio.

SEcūda consideratio est qualiter ꝓdu
cenda est in effectu: ibi. Attēdite. Et
quia circunstantie sunt multe: ad hoc
vt aliquid iuste fiat. Jdeo reducit omnes ad
vnum modum: scilicet ad debitam intentionē
dicens. Attendite: id est cauti estote. Ne insti
tiam vestram faciatis coram hominibus. s. vt
placeatis p̄nti seculo: siue vt videamini ab eis.
vñ ad Gala. primo. Si adhuc hominibꝰ pla/
cerē: xp̄i seruus non essem: nec ab eo essem re/
munerandus. ideo addiẗ hic. Alioqn merce/
dem nō habebitis apud patrem vestrū q in ce/
lis est: cuius amore non fecistis. Jlle. n. debet
mercedē dare: cuius mandato mouet̃ oꝑarius
vel amore. s. intentionē in deū referendo: tāq̃ʒ
in finem debitum. vnde dicit. Attendite. i. in
tentionē in debitū finē dirigite. Tunc. n. intē
tio in debitū finem dirigit̃: fm Ber. quādo in
oī actione querimꝰ honorē dei: vtilitatē ꝓxi/
mi ⁊ conscientiam bonaȝ. vnde circa istam cō/
siderationē occurrunt tres conclusiones.

¶ Prima conclusio est videre quid sit inten/
tio. vnde sciendū est ꝙ intentio idē ē q̃ i aliud
tendere: et ideo accipienda est distinctio. s. ꝙ in
aliud tendere: est vl' sicut in obiectum: vel sicut
in finē. ¶ Primo mō nō accipimus hic tende
re q2 omnis potentia tendit in suum obiectum
sed nō omnis potentia habet intentionē. Jgit̃
oportet ꝙ illud aliud sit ipse finis in quem ten
dit̃. ¶ Sequit̃ secūda distinctio. s. ꝙ tendere
in finem fit dupliciter. s. vel in fineȝ p̃cise: non
referendo aliquid in ip̄m: sicut volo sanitatem
vel referendo aliqd in ip̄m: vt volo potionem
ꝑꝑ h: ꝙ volo sanitatem. ¶ Primoº accipitur
ꝓprie intentio: q2 nō dicimur ꝓprie intenden
tes: cum finem imediate petimus: sed cum ali
quid facimus: vt possimus assequi fineȝ ordinā
do in ip̄m. vñ lʒ tres sint appetitus tendentes
in fineȝ. s. nālis: sensitiuus ⁊ intellectus: tamē
solus intellectus dicit̃ intendere. i. aliqd agen
do in fineȝ referre: q2 etiā intellectus libere or
dinat oia in ip̄ʒ. Naturalis vero ⁊ sensitiuus
fm Damas. magis ducit̃ q̃ʒ inducat. Et ideo
intentio pōt sic describi: ꝙ intentio est in fineȝ
tentio: ordinando aliqd in ip̄m per potentiā li
bere oꝑantem. Hec aūt intentio est libeꝝ arbi
trium: ad quam ꝯcurrit intellectus: vt indicās
⁊ volūtas vt eligēs libere. vñ fʒ Damas. per
libeꝝ arbitrium hō solum agit: non agit̃: sicut
per alias potentias sensuales.

¶ Scda ꝯclo est videre que bona intentio sit.
vbi nota ꝙ cum ad bonitatē actus plura ꝯcur
runt. s. libeꝝ arbitrium: agens fm dictamen
rōnis dictantis integritatem oium circūstanti
arum. ¶ Jtem obiectuȝ fm bonitatē inuentā
in eo. Jtem debitus finis. Jteȝ hitus moralis
. s. caritas. Jtem integritas oium circūstantia
rum. Jteȝ ipsa diua voluntas ⁊ intētio cuiuslʒ
legalis obligatiōis recte ꝯdite a supiore. Bo/
nitates actuum tñ p̃ncipal'r sunt a fine: inq̃ʒtuȝ
referunt̃ ad debitum finem: q2 fm Boetium
Cuius finis bonus est: ip̄m quoqȝ bonuȝ est
vnde actus debite ordinās ea q̄ sunt ad finem
ad ip̄m finem est bonus: vt sic: actus indebite
ordinās est malus: vt sic. Sʒ bona intētio or
dinat debite ordinando ea: q̄ sunt ad finem in
ip̄m: sicut de elemosina intendens deo place/
re. Mala aūt intentio ordinat male: q2 in finē
indebitum: vt de elemosina intendens vanaȝ
gl'iam. Et ex h sequit̃ ꝙ nullus actus pōt esse
bonus ⁊ malus ꝑ bonā ⁊ malam intentioneȝ
vnde si ego incipio dare elemosinā ⁊ intendē
vanam gl'iam. Sʒ accipiendo actum largitio
nis ꝯpungere ⁊ intendere in solam gl'iam dei
Actus quem inchoarē esset malus: ꝯsumante
tñ esset bonus. vnde Aug. Voluntas ex fine
suo cognoscit̃: an recta aut praua sit. Finis aūt
bone voluntatis est beatitudo. Finis autem
male voluntatis est delectatio: vel aliqd aliud
in quo voluntas non dʒ quiescere. vnde Ber.
Bona erit intentio si in omni actione nostra
aut honorem dei: aut vtilitatē ꝓximi p̃tenda/
mus. Dicit igitur in textu. Cum facis elemo
sinam: noli tuba canere ante te. i. innotescē ho
minibus: vt gl'ieris: sicut ypocrite faciūt. Ypo
crita est p̄sentator persone alterius: in synago

gis: vt videant᷑ a sapientibus: ⁊ in vicis vt vi
deantur a turbis. Chry. Non est ingrata deo
elemosina: q̃ videt᷑: sed que ideo fit: vt videat᷑
etiã si non videat᷑: qꝛ tales ꝑncipal̓r querũt ho
norem vacuum: ideo amittunt vex. Amẽ di
co vobis receperunt mercedẽ suã: ꝓ dono .s. ele
mosine. Sꝫ pena expectat᷑ ꝓ mala intentõe.

Tertia ꝯcl̓o est: ꝙ bonitas intentõis maxi
me ostendit᷑ in ꝯsideratione circũstantiaꝝ cir
ca obiectum: qꝛ in isto statu q̲ est dare elemosi
nam paupi verecundo: circunstantie sunt exq
rende penes obiecta: cui datur. Q̃d pꝫ: qꝛ opꝫ
te attendere q̃n dabis: vꝫ non in pauco: ne ille
cõfundat᷑: tamen penes finem: puta ꝑꝑ amorẽ
dei semꝑ esset bonũ dare. Sil̓r quomõ dabis
qꝛ occulte ne verecundet᷑: sed nõ ꝑꝑ finem: qꝛ
publice dare ꝓpter dñm non est malum. Si
militer q̃ꝫtum dabis: qꝛ iste paup verecundus
forte hꝫ familiã: quã tenet in exteriorib⁹: ⁊ nõ
deceret sibi dari modicum vt alteri. vnde dic̃
euangelium. Te aũt faciente elemosinã ⁊c. i.
intentio vane laudis se non imisceat. Illd̃ .n.
nescitur: qd̃ est in abscõdito. Ideo dicit. Ut sit
elemosina tua in abscõdito: ꝭm rationis inten
tionem: nõ opationis vt dictum est. Et pater
tuus q̲ videt in abscõdito: ille .s. q̲ scrutat᷑ corda
⁊ renes: reddet tibi h̃ ꝑ gratiã: ⁊ in futuro per
gloriam. Amen. Epl̃a Esaye. 58.

Sabbato post diem cinerum. Ser
mo quadragesimus tertius.

Cum sero es
set factuꝫ: erat nauis in me
dio maris. Mat. 6. ꝭm ꝙ
Isido. dicit. Remissa con
uersio in ꝓstinos errores
reducit: ac viuendi torpo
rem resoluit. Et ideo multum ad moꝝ refor
mationeꝫ valent exempla bonoꝝ. Faciunt .n.
varias sectari virtutes. Sꝫ qꝛ de ociositate mľ
ta mala ꝓueniunt. Nam ꝭm Ber. Ociũ ma
larum cogitationum est sentina. Item ꝭm
Ber. est mater nugarũ ⁊ nouerca virtutum.
De quo etiam exigetur ratio in die iudicij ꝭm
Bernarduꝫ. Ideo saluator in euangelio exẽ
plo discipulorum spiritualiter laborantiuꝫ: ad
spiritualem nititur animare laborem: dicens.
Cum sero esset factum: erat nauis ⁊c. vbi oc
currunt nobis sex considerationes.

Prima ꝯsideratio.

Circa primam considerationeꝫ: que ẽ
de ꝟtuali exercitio: sunt tres ꝯͨes.
Prima conclusio est: ꝙ cum be
atitudo sit premium: oportet nos multum insi
stere operationibus meritorijs: vt ad merce
dem quam speramus: perueniamus: quia ad
hanc mercedem soli operarij virtuosi vocant᷑.
Mat. 20. Uoca operarios ⁊c.

Secunda conclusio est: ꝙ discipuli labora
bant ad complementum anime: vt virtutibus
adornarentur. vnde dicit. Uidit discipulos la
borãtes interrogãdo. Et hoc tripl̓r. Pri
mo abundanter. Homo .n. spũalis dꝫ se exer
cere in omni virtute. vñ q̲ parum seminat: pa
rum ⁊ metet. ⁊ q̲ multum: multũ. vñ Ihero⁹.
Ut multuꝫ metam⁹ in omni ꝟtute: nos exer
cere debemus. Scd̃o ꝯtinue. ⁊ h̃ dupl̓r.
Primo Greg. ponit rõnes: qꝛ hostis noster
semꝑ pñs est: ⁊ ꝓsto ad tẽptandum. Scd̃o qꝛ
amor diuinus semper pñs est hoi iusto. Talis
amor nunq̃ꝫ est ociosus. Opatur .n. magna si
est. Si autem operari renuit: amor non est.
Tertio ꝑseuerãter. In h̃ .n. differt labor vo
luptatis a labore virtuali: qꝛ ꝑmus non hꝫ ter
minum: sꝫ scd̃s hꝫ. Eccľi. 5. Modicum labo
raui: ⁊ inueni magnam regem. vnde vidit di
scipulos laborare in remigando.

Tertia ꝯcl̓o est: ꝙ hunc laborẽ gratuꝫ faci
unt q̃tuor. Primuꝫ est ꝓprie vilitatis esti
matio: ⁊ nõ de se ꝓsumere: qꝛ q̃ꝫtũcunq̃ꝫ bon⁹
sit hõ ꝓ statu vie: non tamẽ sic est ꝯfirmatus:
q̲n possibile sit ip̃m cadere. vnde lꝫ iaꝫ ad fidẽ
vocatus sit: an ad regnum eligendus sit nescit
vnde Greg. Ad fidem plures veniunt: ⁊ ad
celeste regnum non perducunt᷑. Et hoc est qd̃
dicit. Cum sero factuꝫ ⁊c. Sero est finis diei
⁊ defectus. Hunc diẽ nullus dꝫ velle in se de
ficere. Sꝫ duplex est defect⁹: in re ⁊ extimatõe
Dies .n. quodãmodo deficit: cum tibi tua vir
tus vilescit. Sero igit᷑ humilitatis: ꝯtẽptus sui
est. vnde vniuersis ꝯpletis mandatoꝝ: non ꝑ
mittamus nos mercenarios vel seruos noia
ri: sꝫ inutiles ꝯfiteri. Scd̃ꝫ est i ꝑiculis pru
dentie exhibitio. Nam ꝯstituti in medio hui⁹
maris: sumus in ꝑiculis multis ꝓpter eius de
ceptiones. Primo decipit: vt falsus lauda
tor mercium suaruꝫ qui nugacitate sua nos fa
cit credere de turpibus ꝙ sunt pulchra: ⁊ de in
honestis ꝙ sunt honesta. vnde prouerbiorum
23. Simulator ore decipit amicum suum.

¶ Scḋo vt sophista. Sophisticat.n.merces suas colore adulterino: qꝛ facit hoc vt apparcãt delectabilia. ¶ Tertio vt incantator qui facit hominibus apparere quod non est. ¶ Quarto vt falsus amicus. Ecclesi. sexto. Est amicus socius mense ꝛ cetera. Et ideo adhibenda est virtus prudentie. Ipsa enim habet actus rationis ordinare: qui sunt quatuor: scilicet inuestigare: iudicare: memorari: ꝛ interpretari.

¶ Primo ordinat inuestigationez dum eum ꝓhibet ab inquisitione inutiliũ: ꝛ dum causam factoꝝ facit inquirere: ꝛ dum eam ex alijs alia conijcere facit: vt ex p̄sentibus futura. vñ Seneca. Si prudens esse cupis i futurum ꝓspectum intẽde. ¶ Scḋo ordinat iudicia ne iudicet de incertis: nec de alienis quoꝝ sui non interest. Itẽ eam mala leuitate vel tarditate credendi custodit. vnde Seneca. Oibus enim ꝛ nulli credere vitiũ ẽ. ¶ Tertio memorantez dirigit dum salubria. s. beneficia dei ꝛ ꝓximi facit reminisci: ꝛ noxia obliuisci: vt iniurie ꝓximi. ¶ Quarto dirigit intẽperantiã: duz s̄mo nem moderat̄. Seneca. Sermo tuus non sit inanis. Aut suadeat: aut moneat: aut ꝯsoletur Et hoc est qḋ dicit. In medio maris. i. mũdi deceptionibꝰ insistenti. ¶ Tertiuz est diuine gratie inuocatio: qꝛ sine eius auxilio nullus in bono perseuerat: qꝛ h̄ excedit vires liberi arbitrij: qꝛ libeꝝ arbitriuz est coꝝ qui cadũt sub electione. Tale autẽ est particulare ꝛ nõ ↄpabile. Perseuerare aũt in bono dicit solũ ꝯtinuationem ꝑ totum tp̃s. Igitur opꝫ adesse auxilium diuinuz. vñ Criso. suꝑ Matth. Nisi auxiliuz gratie accepcrimus: nihil ex nobis valemꝰ: bene aũt volentibus gratia nõ denegatur. vnde Petite ꝛ accipietis. Debet aũt voluntas p̄cedere: ꝛ sic seq̄t gratia. Quia nec gratia sine voluntate aliquid operatur: nec voluntas sine gr̃a potest aliq̄d. Et iesus solus in terra. q. d. iesus idest gratia saluãs. Solus. i. nõ indigens alio adiutorio: stat paratus ad subueniendum. In terra. i. nostre infirmitatis. ¶ Quartũ est fortitudinis aggressio: qꝛ s̄m Tulliũ. fortitudo ẽ rationabilis aggressio terribiliũ cũ ꝯstanti coꝝ perpessione. Et ideo ꝯpetit multuz statui nr̃o qꝛ mundus iste locus est laboꝝ ꝛ certaminis. Nam s̄m Ber. In mundo isto quasi in loco certaminis positi sumus: qꝛ in ipso quatuor vẽti temptationum in nos irruunt. ¶ Primo a parte orientali que ẽ alta: ꝛ est superbie. A parte occidentali que depressa est: ventus auaritie. A parte aqlonari: diffidentie. A parte meridionali: ventꝰ lasciuie. ¶ Ne igit̄ in tot ventis periclitemur adhibenduz est fortitudinis quadruplex remediũ ꝯtra tẽptationez. ¶ Primo qñ statim in principio p̄scinditur. vñ eccl'i. 4. Breuem languorẽ prescindit medicus facil'r. vnde Greg. Si tẽptationi festine non resistitur: eadcz q̄ nutrimur mora roboratur. ¶ Secundo qñ ei virtuose resistitur: qꝛ diabolus timet vehementissime vinci. vnde dicunt sancti ꝙ ex q̊ semel fuerit victꝰ viriliter: nunq̄z audet eundem inuadere. Jacobi. 4. Resistite diabolo: ꝛ fugiet. ¶ Tertio ꝯsuetudie ðuincit̄. Tũc eniz firmatur habitus bonus: ꝛ hõ delectabiliter operatur. ¶ Quarto opportunitatis eiꝰ ablata occasione: ꝛ hoc per honestã occupationez. vnde Jhero. Semꝑ aliq̄d boni facito: vt diabolus inuenat te occupatũ. Et h̄ est qḋ dic̄ Et erat eis ventus ꝯtrarius. s. temptationuz.

Secunda ꝯsideratio.

Secunda ꝯsideratio de diuine assistẽtie bñficio ibi. Circa vigiliã noctis. vbi sunt tria documenta.

¶ Primũ documentũ est ꝙ nox dicit statum culpe. Nam sicut in nocte non videmus quid agimus. Sic q male agit odit lucẽ: Johis. 3. In nocte qlibet ignorat vias. vñ Job. 23. Rebelles fuerũt lumini: nescierunt vias eiꝰ. Itẽ sicut ligna putrida ꝛ vermes lucẽt: sic mundana videntur bona in nocte. Itẽ in nocte hoies somniant: sic vita pctoꝝ somniũ est. Psalmi. Dormierunt somnũ suũ. Ex quo elicitur illis in statu culpe existentibus quadruplex ꝑiculuz innuere. ¶ Primo. s. erroris: qꝛ nõ videmus quid agimꝰ. ¶ Scḋo pusillanimitatis: quia vias ignoramus. ¶ Tertio praui amoris que vidẽtur esse bõa: ꝛ nõ sunt existẽter. ¶ Quarto simulationis siue fictionis.

¶ Secundũ documentũ est: ꝙ ꝑꝑ ista quatuor pericula adhibẽde sunt. 4. vigilie. ¶ Prima est fides ꝯtra errorẽ: ꝛ hec vigilia facit beatum. Prouer. 8. Beatus vir q audit me ꝛc. s. sine intermissione in ista fide: qꝛ expellit tenebras erroris: que verissima ostenditur miraculorum confirmatione. ¶ Secunda vigilia est deuote orationis. Nam oratio est remediũ illis qui vitiorum temptamentis exestuant: vt quotiens quolibet tangatur vitio: totiens se ad orationem subdat. Oratio eniz est efficacie magne contra aduersarios. Matth. 26. Vigilate ꝛ orate vt non intretis in temptationem ꝛc.

¶ Tertia vigilia est carnis maceratio contra
prauum amorem: que reddit honestum ꝛ tem-
peratum. Ecclesi. 23. Uigilia honestatis tabe
facit carnes. Pugna enim carnis est periculo
sa: quia habemus eam interius: ꝛ nulla pestis
efficacior est ad nocendum: q̄ȝ inimicus fami
liaris. vnde August. Inter omnia christiano
rum certamina: periculosa sunt certamina casti
tatis: in quibus est continua pugna: sed rara
victoria. Quia impugnat interius ꝛ exteri-
us: siue vigilando siue dormiendo. Unde ad
vincendum eam valet mortificatio carnis.
¶ Quarta vigilia est pura intentio contra si-
mulationem ꝛ ypocrisim de qua dictum est in
sermone precedenti. vnde Psalmi. Deus de
us meus ad te de luce ꝛc. Ad te dicit: non ad
lucra temporalia: vel ad hominuȝ laudē. Hoc
non facit ypocrita qui in occulto noctis maliciā
operatur: sed in die abscondit maliciam: ꝛ mā
suetus videtur specie sanctitatis. Intentio. n.
pura in omni actione sua: aut honoreȝ dei: aut
vtilitatem proximi pretendit: ſm Ber. Unde
idem Bernardus ponit differentiaȝ intentio-
num dicens. Duo in intentiōe requirūtur. s.
res ꝛ causa: idest quid intendas: ꝛ ꝑpter quid
Ex hijs anime decor ꝛ deformitas iudicatur.
Nam si intendas veritati amore veritatis: res
est honesta ꝛ causa. Sed si intendas vaneglo
rie: aut cōmodo temporalis rei: iudicabitur de
formis: verbi gratia. Ut si videres hominem
nullis honestis intentuȝ: sed carnis illecebris
veneri ꝛ luxurie deditum: nōne ex vtraq̄ȝ par
te feditissimum iudicabis? Quia in intentione
res ꝛ causa reproba inuenitur. Igitur intende
re non in deum sed in seculum: secularis ē ani
mi: nec habet partem speciosam: Intendere au
tem in deum: sed non propter deum: ypocrite
est: quia ipsa simulatio omnem decorem exter
minat. Si autem ob vite presentis necessaria
ad deum conuertis intentionem: vitio dicimꝰ
subobscuram: ꝛ minus acceptam. Porro in-
tendere in aliud q̄ȝ in deum: tamē propter de
um non habet deformitatem: sed nec ad perfe
ctionem peruenit decoris. Igitur solum inqui
rere deum propter ipsum: habet vtranq̄ȝ par-
tem: scilicet rem ꝛ causam pulchrā: h Ber.
¶ Tertiuȝ documentū est: ꝙ vigilantibus sic
circa puram intentionem: que scilicet in omni
actione querit honoreȝ dei: ꝛ vtilitatem ꝓximi
ꝛ propriam salutem anime: specialiter deus as-
sistit. Et ratio est. Quia licet liberum arbitriū
non sufficit ꝑseuerare in bono: sine gratia que
ip̄ȝ hȝ aliqualiter stabilire: tamen non tollit to-
taliter mobilitatem ad malum: q2 non trāsfert
hominem pro suo statu ad perfectam libertatē
Et ideo homo indiget adhuc auxilio prouidē
tie diuine exterius gubernantis. Prima Pe
tri. Deus omnis gratie qui vocauit nos i eter
nam gloriam suam modicuȝ passos: ipse perfi
ciet: confirmabit: consolidabitq̄ȝ. Et hoc ē qđ
dicit. Qđ circa quartaȝ vigiliam noctis venit
ad eos. ¶ Unde prima vigilia est perscrutatio
peccatorum. Treno. p̊. Scrutemur vias no-
stras. ¶ Secunda vigilia est peccati detestatio
Ezech. 8. Ingredere ꝛ vide abhominationes
pessimas. ¶ Tertia vigilia est propositū peni
tendi. Psalmi. Dixi cōfitebor ꝛc. ¶ Quarta
vigilia est propositum satisfaciendi: ꝛ tunc ve-
nit saluator ad eos: vt sit paratus eis assistere
semper: q2 cuȝ nos vocauit ad merita ꝛ ad glo
riam: paratus est dare gratiam: non solum ad
hanc gloriam consequendaȝ: sed etiā persona-
liter assistere ab oībus retardationibus preser
uando. Ambulans supra mare: scilicet mundi
eius tempestates mitigando.

Tertia consideratio.

Tertia ꝯsideratio est de humana hesi
tatiōe ibi. At illi vt viderūt eum ꝛc.
Ubi occurrunt tria documenta.
¶ Primū documantuȝ est: ꝙ vir spūalis quā
to maiora recipit a deo: tanto magis illuminat
vt infirma sua recognoscat: que prius non re-
cognoscebat. Sicut in radio solis videnť atho
mi: qui extra videri nō possunt: Hoc ē qđ dic
Ut viderunt eum ambulantem supra mare.
¶ Scđm documentū est: ꝙ timor nālis ē quo
quis naturaliter refugit reȝ nature sue nociuā
Propter hunc timorem petrus negauit Chri
stum Matth. 27. Item omnes discipuli ideo
fugierunt: Christo relicto. Iste autem timor
cum sit a natura non habet meritum. Si auteȝ
sit immoderatus degenerat in humanuȝ timo
rem: ꝛ fit malus. vnde dicitur. Et putabāt fan
tasma esse: quod est apparitio rei non existentis
Propter tenebras enim non nouerunt eum.
Et ideo timuerunt putantes ꝙ esset apparitio
maligni spiritus eis nocere volentis.
¶ Tertium documentum est: ꝙ in talibus ti-
moribus constituti: debent fideliter diuinam
clementiā inuocare orationibus: quia de eius
misericordia nō dubitatur. Ipse. n. plus para
tus est dare q̄ȝ tu petere quia est sūme misericors

ideo liberalissime humane miserie condescendit. Vult tamen rogari quia oratio ostendens desideriuz largienti impetrat desiderata. Et h[oc] est quod dicit. Et clamabant: idest pro diuino adiutorio orationibus deum inuocabant: scientes sine eo non posse subsistere.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio est: q̄uo adhibet[ur] [ei]s diuina reformatio dicens. Et statiz locutus est cū eis: ⁊ dixit illis. Cōfidite ⁊c. vbi occurrunt quatuor documenta.

¶ Primū documentuz est: ꝙ contra talez timorez efficacissimum remedium est ipsa fides Nam sicut timor oritur ex consideratione proprie infirmitatis diffidētis de diuino remedio opportuno: Sic fides fiduciam dat de eodez. Nam ipsa est lux: tenebras infidelitatis expellens: vbi fides nō est: tenebre sunt. Exo. 10. Facte sunt tenebre horribiles in vniuersa terra. Hec fides necessaria est: sine qua non est salus. Unde ad hebre. nono. Sine fide impossibile est placere deo. Oportet enim cognoscere deum creatorem: ne simus tanto beneficio ingrati ⁊ de ceteris indigni. ¶ Item dominuz vt sciamus ei seruire ad beneplacitum: ne simus inutiles serui. Cum igitur deus sit altissimus. Et non est possibile reperire scalam sufficientis rationis: qua ad eum pertingamus cum sensus non subiaceat rationi: sola autem fides eum cognoscit. Unde dixit illis. Confidite ⁊ cetera: quasi dicat. Nolite timere dubitantes de dei omnipotentia: scilicet non posse humanam naturam assumere. Quia ego sum: scilicet omnipotens. Item nolite timere dubitantes de eius bonitate. s. ipsum non posse lapsos in peccata per penitentiam facere redire ad deum: quia ego sum bonitas. Itez nolite timere de eius iustitia dubitantes: scilicet ipsum non vindicaturum peccata eternaliter: quia ego sum: scilicet iustus. Fides vero predicat dei omnipotentiam: iustitiam: bonitatez ⁊ sapientiam.

¶ Scdz documentum est: ꝙ hec fides ē summe auctoritatis: quia a deo reuelata nihil continens falsitatis. Quia s[ecundu]m Augustinum. Si in credendis officiosum admitteretur mendaciū totum esset suspectum. Ideo summe est ei adherendum. Qd autem reuelaretur a deo fuit necessarium: quia illud fuit necessarium reuelari: quod pertinet ad hominis salutem: ⁊ excedit lumen rationis naturalis. ¶ Primuz patet: quia per credibilia spez habemꝰ de fine vltimo. Roman. 15. Quecunq; scripta sunt ⁊c. ¶ Secundum etiam patet: quia intellectus ꝓ isto statu intelligit cum fantasmate. De credibilibus autem non est fantasma. Igitur excedūt lumen naturalis rationis: ⁊ per cōsequens necessarium fuit talia reuelari. vnde dicitur. Et statim locutus est cuz eis: scilicet fidei sacramēta reuelando. Et hoc per inspirationem: per ꝓphetiam: per prophetas: per scripturam: ⁊ exēpla sanctorū. vñ aplus. Nobis reuelauit ds.

¶ Tertium documentum est: ꝙ hanc fidem reuelare timidis fuit maxime necessarium per exempla sanctorum: qr eoruz gesta sunt nobis quasi lex ⁊ doctrina: quibus mores ad beneuiuenduz inchoantū formantur. vnde scribuntur nobis sanctoꝝ ruine ⁊ reparatiōes vt spez faciant saluti humane: ne quisq; post lapsuz penitendo desperet veniam: dum ꝯspicit sanctoruz reparationez fuisse etiam post ruinaz: vnde Ysido. Si eniz ad bonuz incitamentū diuina quibus admonemur ꝑcepta deessent: ꝓ lege. s. fidei nobis exempla sanctoruz sufficerēt. Nā s[ecundu]m eundem. Exempla sanctoruz quibus edificatur fides: varias faciunt sectari virtutes Orandus igitur est deus: vt virtutes quas ꝑparauit: ad coronaz nobis posite sint ad profectum ⁊ non ad penaz. Et hoc est quod dicit. Qd ascendit ad eos in nauiz. s. eorum intellectui presentando. Eius beneplacitum per sanctorum exempla adepti sunt: vt in apostolis caritas: in martyribus patientia: in confessoribꝰ corporis rigiditas: in virginibus castitas: in patriarchis fides.

¶ Quartuz documentum est: ꝙ fides a confidentibus tollit temptationuz infestatiōes. Tēptatio eniz sophiste assimilatur. Nam sicut sophiste querunt paralogizare simplices: sapientis apparentia ⁊ non existentia. Ita in temptatione vires sensitiue inferiores: nituntur decipere intellectiuas in quibus est apparentia sapientie: sed non sapientie existentia. vnde apostolus. 2°. cor. xi. Timeo ne sicut serpens seduxit euaz astutia sua: ita sensus viri corrūpantur. Hanc temptationem tollit fides. vnde benedicit. Cessauit ventus: tēptatiōes. s. qñ ꝑ fidem eorum deceptiones ostenduntur.

Quinta consideratio.

Quinta ꝯsideratio: quomodo oritur i[n] eis facti admiratio: ⁊ plus magis stupebant ⁊c. Ubi sunt tres ꝯclōes ⁊c.

¶ Prima ꝯclusio est: ꝙ in statu presenti mēs
humana est obscurata: ⁊ ideo q̄ȝtum in se est: i
potens est in lumē diuinuȝ eleuari. vnde. 2°.
Meth. dicitur. Q̄ꝺ intellectus noster habȝ se
ad manifestissima nature: sicut oculus noctico
racis ad lumē solis. Et ideo ꝓpria virtute i ea
nō figitur. vnde dicitur. Erat. n. cor eorūȝ ex-
cecatuȝ. Dono tamen dei in lumine fidei diui
na virtus aspicitur.
¶ Scd̄a ꝯclusio est: ꝙ q: mens humana ē ita
ceca: ideo inualida est ad ꝯtemplanduȝ sup̱na/
turalia: Et ideo in eis stupescit natura. Nam
quotienscūq̄ȝ transcendentiuȝ rerum notitia in
memoria venit: totiens renouatur in mēte mi
raculuȝ. Et hoc ideo quia causa ignoratur. In
terduȝ enim accidit ꝙ videntius aliquem effe/
ctum aliqui mirantur: aliqui non. Astrologus
enim non miratur eclypsiȝ solis: q: nouit cau/
sam. Fides vero humana miratur noticiam
miraculorum dei; transcendentium nostrum
intellectum; q: cāȝ ignorat. vnde dr̄. Et plus
magis stupebāt intra se: tanq̄ȝ cāȝ ignorātes.
¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ christus fecit miracula
propter quatuor motiua. ¶ Primuȝ est vt suā
doctrinaȝ ꝯfirmaret per signa ⁊ miracula. Si
cut enim naturalis doctrina cōfirmatur p̱ que
dam naturalia: sic decuit vt christus suam do/
ctrinam supernaturalem confirmaret p̱ signa
⁊ miracula supernaturalia. ¶ Scd̄m est vt su
am potentiam demonstraret: ⁊ per hoc ad cre/
dulitatem induceret. vnde dicit. Si non fecis/
sem in vobis signa que nemo alius fecit: nec
facere potest: non vtiq̄ȝ crederetis. ¶ Tertiuȝ
est vt sue deitatis presentiam ostēderet: q: vbi
aliquid operatur: ibi est. ¶ Quartum vt affe/
ctum ad se diligendum excitaret. Et ideo etiā
in aīa ⁊ corpore curauit. vnde dicit. Non eniȝ
intellexerant de panibus. De tali miraculo. s.
eius doctrinam ⁊ potentiam ⁊c. Nam Chri/
stus postq̄ȝ quinq̄ȝ milia hominum de quinq̄ȝ
panibus saturauit: vt nihil eis deficeret: vole/
bant ipsum regem facere. Q̄ꝺ cum cognouit
fugit in montem.

Sexta consideratio.

Sexta ꝯsideratio. Q̄uo multiplicatur
miraculoꝝ operatio: ibi. Cū egressi
eēnt ⁊c. vbi occurrūt. 4. documēta.
¶ Primū documentum est: ꝙ aliqui curiose
naturali ratione inuestigantes opera dī: putāt
impossibilia: eius potentiaȝ ignorātes: Tales
eniȝ nolunt credere nisi videāt mirabilia: qui-
bus visis credunt. vnde dicit. Cuȝ egressi es/
sent de naui. i. postq̄ȝ deposuerūt inuestigatio
neȝ nālem: que p̱ naueȝ intelligitur. Cōtinuo
cognouerūt euȝ. s. presenteȝ in op̱atione mira-
culosa. vnde in primitiua ecclesia fiebāt frequē
tius miracula q̄ȝ modo. ¶ Primo qm̄ eccle/
sia tūc erat ad fidem introducenda: sȝ postquā
est introducta: miracula iā nō sunt necessaria.
¶ Itē secundo q: ecclesia erat i fide roborāda
sȝ cū modo sit roborata: miracl̄a nō sunt nec̄ia.
¶ Itē tertio: q: ecclesia ē modo in meritis cu/
mulanda: sed minor miraculoꝝ operatio ma/
ius causat meritūȝ: quia sicut dicit Grego. Fi
des non habet merituȝ ⁊c.
¶ Scd̄ȝ documētuȝ ē: ꝙ sunt q̄daȝ miracl̄a q̄
hn̄t tm̄ vtilitatē: sȝ nullā admiratiōeȝ: q: ex vsu
viluerūt. Quedā hn̄t admirationē: sȝ nō vtili
tatē: sicut miracula antexp̄i. Quedā sunt q̄ ha
bent admirationē: ⁊ tp̱aleȝ vtilitateȝ: sȝ nullam
necessitateȝ: vt miracula maloꝝ xp̄ianoꝝ: que
faciūt ea vt ideo sancti reputētur. Miracula au
teȝ xp̄i hn̄t admirationem: q: fiunt p̄ter ordinē
⁊ cursuȝ nature: ⁊ hn̄t vtilitatē: q: fiunt ꝓpter
ꝯsolationē indigentiuȝ: et hn̄t necessitatē: q: fi
unt qn̄ iminet necessitas ⁊ periculū. vnde dic̄.
Continuo ⁊ce. De miraculis xp̄i nota. ī. ser.
65. consideratiōe tertia. ꝯclusiōe secunda.
¶ Terciū documētuȝ ē: ꝙ ad sp̄ualeȝ curatio/
neȝ v̄tute dīna fiendā q̄tuor req̄rūt̄ que dis/
ponūt ad curādū. ¶ Primū est gr̄e ifusio: q:
nō dimittit̄ pct̄m nisi tollat̄ offensa: Sed h̄ fit p̱
gr̄aȝ q̄ lȝ qn̄q̄ȝ tollat̄: qn̄cūq̄ȝ ab ipsa defecimus
recup̱at̄ tn̄ iteꝝ cū ad ipsaȝ reuertimur. vn̄ dic̄.
Et ascēdit ad eos ⁊ cessauit vētus. Glo. In
quocūq̄ȝ corde adest p̱ gr̄aȝ: mox vniuersa viti
oꝝ mūdi ⁊ malignoꝝ spirituū bella quiescunt.
¶ Scd̄ȝ est motus liberi arbitrij i deum p̱ fi
dē. Quia d̄s mouet oīa s̄ȝ nāȝ sui: hoīeȝ auteȝ
ad iustitiā mouet s̄ȝ ꝯditionem nature sue. Et
q: homo s̄m ꝓpriaȝ nām animi sit liberi arbi/
trij: ideo req̄ritur liberi arbitrij motio. Et hoc
p̱ fideȝ in deū: q: d̄s mouet aīaȝ ꝯuertendo ad
seip̄ȝ: ⁊ h̄ p̱ fidem. vn̄ ad hebr. xj. Accedentē
ad deuȝ oportet credere. Et hoc notat̄ cuȝ dr̄.
Et percurrentes omnem regionem ⁊c. Glo.
interlinearis. Mira fides: nō p̄ntium tm̄ salu
te ꝯtenti: sed mittunt eos per circuituȝ: vt ve/
niant omnes ad medicum. vnde vult dicere.
Quod ipsa ratio fide informata vniuersam cō
sciētie regionē p̱currēs illas: que male sese ha
bebant; dormiendo per delectationem in lecto

consuetudinis cepit potentias serenitate iusti/
tie: quam nouerat per fidem imbuendo circũ
ferre promissionibus gratie adipiscende. vbi
audiebant eum esse misericordie exhibitorem.
¶ Tertium est motus arbitrij in peccatuz: qꝛ
non conuenit aliquem ꝑuenire ad terminum:
ad quez nisi fiat recessus a termino: a quo. Ad
hoc ergo ꝙ homo moueat̃ per desideriũ in de
um per liberũ arbitriũ: vt iustificet̃: necesse est
ipsum detestare peccatum. Fides aũt formata
cum sit lux: tenebras infidelitatis expellẽs: de
testanda peccati demonstrat: vt ipsis spretis:
deo ꝑ caritatez adhereamꝰ. Ipsuz. n. hꝫ aiaz
deturpare. ¶ Item aie continuaz stimulatio/
nem inferre. ¶ Item naturam deprauare: vt
semꝑ mortifera appetat. ¶ Item habet vitaz
spiritualem finire. Esay. 19. Iniquitates ve/
stre diuiserunt inter vos ⁊ deum vestꝝ. Hec
autem oĩa formata ostendit fides vt detestent̃.
vnde hebr. 2. Sancti adepti sunt repromissio
nes per fidem. ¶ Quartũ est remissio culpe.
Ratio est: qꝛ nihil est perfectum: nisi ꝑuenerit
ad terminum. Cum igit̃ terminus iustificatio
nis sit remissio culpe: iõ bene dicitur. Et quot
quot tangebant eum ⁊c. q. d. per fidem incar/
natõis q tetigerit xp̃m: culpe remissionẽ conse
quetur. vñ glo. interlinearis. Fimbriã tangit
q incarnationis mysteria ꝑfecte amat ⁊ credit.
Hoc. n. est de necessitate salutis. ¶ Ratio est
qꝛ illd est de necessitate salutis: ꝑ qd̕ hõ ꝯsequi
tur btitudinem. Hoc aũt facit mysteriũ incar/
nationis ⁊ passionis xp̃i. Dicit̃. n. actuuz. 4.
Non. n. est aliud nomẽ sub celo datum hoibꝰ
in quo oporteat hoĩes saluos fieri. vnde Au/
gustinus. Illa fides sana est: qua credimꝰ nul
lum hominem liberari a contagione mortis:
nisi per vnum mediatorem dei ⁊ hominum ie
sum xp̃m. Et ideo tactus eius vim regenera/
tiuam aquis contulit. Luce quarto. Item le
pram fugat. Luce quinto. Item sanguinis
fluxum restringit. Luce nono. Item aurem
abscisam restituit. Iohis decimo nono. Itez
omnem morbuz expellit: vt hic. ¶ Tangimꝰ
igitur eum fide: vt aqua lachrymarum in no/
bis nos spiritualiter regeneret. Lepra pecca/
torum fugatur: fluxus continue cõsuetudinis
restringatur: auris cordis mundanis intenta
restituatur ꝓmpta ad diuinum verbum percipi
endum: ⁊ omnem inclinationez morbide qua
litatis expellat. Quod nobis concedat ⁊c.

¶ Dñica in. xl. Sermo. 44. de euangelio.

Ductus est ie
sus in desertum a spiritu.
Mat. 4. fm doctrinã bea
ti Ber. Quando mũdus
tin aliq̊ sui gñis fauore vo/
bis arridet: nolite illi cre/
dere: vtiqꝫ non ad hͦ ridet: vt in fine rideatis:
sed vt sub ꝑncipe suo irridẽte cum ip̃o lugẽte
lugeatis. Et ideo est relinquendus ꝑseuerãti
ꝯuersione. Tunc. n. fm Isido. placet deo no
stra ꝯuersatio: qñ bonum qd̕ inchoamus: ꝑse
uerunti fine ꝯplemus. Sꝫ qꝛ fm glo. suꝑ pre
senti euangelio hͦ est ordo recte ꝯuersionis: vt
post acceptã spũs sancti gratiã: arctius ꝯtra ad
uersarios accingamur: ⁊ mente mundum de
serentes: desertum intremus: vt ibi tẽptemur
Nam fm Isido. vtile est seruo dei post ꝯuer
sionem temptari: quatenus a torpore negligẽ
tie sollicitatus: a vitijs ad virtutes animũ per
exercitium prepararet viciorꝝ. Quia fm glo. nõ
ante se erigit hostis: qꝫ homo de mundo exit.
Quod aduertens saluator: ꝯtentum mundi:
ingressum deserti: ⁊ tẽptatoris aggressum no
bis exemplificans: in presenti euangelio nobͥ
quadrupliciter ꝓponit. ¶ Primo quo ad vi/
te austeritatem: ibi. Ductus est ihs in desertũ
¶ Scd̕o quo ad pugne grauitatez: ibi. Et ac
cedens tẽptator. ¶ Tertio quo ad victorie sol
lennitatem: vt patet ex eius responsionibus.
¶ Quarto quo ad glorie eius sublimitatem.

Prima ꝯsideratio.

Circa primam considerationez pono
quinque conclusiones.
¶ Prima ꝯͦ est: ꝙ in oibꝰ trãsmu
tationibus necessaria est prudẽtia. Ipsa. n. hꝫ
actus rõnis ordinare. Habet. n. ratio quadru
plicem actum fm Ber. s. inuestigare: iudica/
re. memorari ⁊ interpretari. ¶ Primo diri/
git rationem inuestigantem: dum ea ex alijs
ꝑtibus alia conijcere facit: vt ex ꝑ̃sentibus fu/
tura expimur: magna ex paruis: remota ex ꝓ
pinquis: ⁊ ex partibus tota. Vnde Seneca.
Si prudens esse cupis in futurum prospectũ
intende. ¶ Scd̕o iudicantẽ dirigit: duꝫ eũ a
leuitate vel nimia tarditate credendi custodit.
vnde Seneca. Omnibus aut nulli credere vi
tium est. vnde ecclesiastici decimotertio. Qui
cito credit: leuis est corde. vnde fm eundem.

Prudentis ꝓprium est examinare consilia: ⁊
non cito per credulitatem ad falsa ꝓlabi. vnde
nõ nisi examinataꝫ sñiaꝫ in consensum creduli
tatis admisit. ¶ Tertio memorantem dirigit
duꝫ salubria facit reminisci: vt beneficia dei vl'
proximi. Et noxia facit obliuisci: vt iniurie ꝓ/
ximi. ¶ Quarto interpretatiuam dirigit dum
sermonem moderatur. Sene. Sermo tuus
non sit inanis. Aut suadeat: aut moneat: aut
consoletur: aut precipiat. Prouerbi. 10. Qui
moderatur labia sua prudentissimus est. Ta/
lis. n. prudentia insidias precauet. vnde Au/
gu. Prudentia est in precauendis consilijs: ⁊
ipsa etiam in bello spirituali triumphat. Et h
est qđ dicitur. Ductus est iesus ⁊c. Glo. Du
citur a spiritu sancto: qui quos replet ad pugnã
mittit fortes. Sine hoc spiritu qui ad pugnaꝫ
vadit: cito cadit. Vnde iesus dicitur: ille q pru
denter respiciens saluteꝫ anime: ad pugnã du
citur: ⁊ in presentia roboratur.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ per hoc desertum intelli/
gitur penitẽtia qꝛ per ipsam deseritur oẽ pecca/
tum. Nam huius penitentie efficacia est infi/
nita: quia remittere peccata que per ipsam re/
mittuntur: non potest nisi solus deus: vt habe
tur Matth. 12. Sed vnde sibi tanta efficacia:
vt tot peccata tam faciliter deleat? Dicitur ꝙ a
diuina misericordia que est infinita. Et iõ trã/
scendit in infinitum oium peccatorum nostro/
rum multitudinem: vt pꝫ in muliere adultera:
in magdalena: in petro: ⁊ in latrone. Et ideo
propter magnitudinem istius misericordie di/
cebat Ezech. 18. Qđ si ipius fecerit pñiaꝫ ab
oibus pctis suis vita viuet ⁊ non morietur.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ nullus potest ꝑ se ingre/
di in hoc desertuꝫ pñie: sed ꝑ solam grãm spi/
ritus sancti. vnde quicunqꝫ intendit de anime
salute: illum ducit spiritus sanctus in desertum
cum penitentiaꝫ inspirat. Ad Roma. 8. Que
cunqꝫ spiritu dei aguntur ⁊c. vnde lꝫ origo pe
nitentie sit a deo effectiue: qꝛ ipse est causa effi
ciens pñie: est ẽt a nobis dispositiue. Quia ꝑꝫ
Aug. Qui creauit nos sine nobis: non iustifi
cabit nos sine nobis: ad quã dispõnem quatu
or requiruntur. ¶ Primo cognitio fidei ifor
mis in qua homo cognoscit diuinã iustitiam ⁊
bonitatem cui displicet omne malum: ⁊ q nul/
lum maluꝫ relinquit impunitum. ¶ Secũdo
cognitio ꝓprie offẽse: que displicet summe bo/
nitati. ¶ Tertio despectio sceleris: qđ alias cõ
demnaret. ¶ Quarto cognitio mĩacordie di

ui paratus est omni reuerẽti dare misericor/
diã: ⁊ ex hoc gñãtur spũs remissiõis: ⁊ sic dis/
ponitur hõ ad pñiaꝫ. vñ dr. Ductus a spiritu.
Quod fit quadrupliciter. Aliquando quadaꝫ
facilitate. s. mulcebri inspiratiõe. Aliqñ cũ qua
dam violentia. s. corporis infirmitate. Aliquã
do aduersitate. Aliquando paupertate. Psal.
Multiplicate sunt infirmitates eorum.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ ꝑ illud ieiuniũ non solũ
intelligitur abstinẽtia a cibis ⁊ potibꝰ: sꝫ absti
nentia ab oibus illicitis: sine qua ieiuniuꝫ a ci
bis nõ sufficit quadraginta diebus ⁊ noctibꝰ.
Ab illicitis manifestis ⁊ occultis abstinenduꝫ
est quadraginta diebus: tum ꝑꝑ ꝯsumatam iu
stitiaꝫ: qꝛ hoc numero reddimus deo decimas
totius anni: tum qꝛ in hoc numero imitamur
xp̃m: tũ qꝛ in hoc numero est satisfactio legis ⁊
euangelij. Est. n. ieiunium actus ꝟtutis qꝛ or
dinatur ad tria bona honesta. s. ad refrenãdas
ꝯcupiscentias carnis: ⁊ vt mens liberius ele/
uetur ad sublimia ꝯtemplanda: ⁊ ad satisfacien
dum ꝓ peccatis. vt pꝫ ꝑ Aug. dicentẽ. Ieiuni
um conscientiam purgat: mentem subleuat: ⁊
carnem subijcit spũi. Et h est quod dicit. Cuꝫ
ieiunasset quadraginta diebus ⁊c.

¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ ꝑm glo. Christus vo/
luit tẽptari: vt temptatorẽ superaret: vt tẽpta/
tos confortaret: et vt modũ vincendi doceret.
Ideo saluator armatus duabus virtutibus. s.
contemptu mũdi quo refugit diuitias tẽpora/
les. Quia ductus est in desertum: ⁊ mortifica
tione carnis qua refugit delicias corporales.
Quia ieiunat 40. diebus e 40. noctibus no/
bis i exempluꝫ: sub pallio ifirmitatis occultãs
diuinam potententiam. viriliter aggressus est
temptatorem. De p̊ patet. Quia diuitie tempo
rales ꝑꝫ Greg. nõ subsidiũ sed pondus sunt.
De mortificatione carnis patet. qꝛ a temptato
re tollit instrumenta impugnationis. Quia ꝑꝫ
Ihero. Ieiuniuꝫ est etiaꝫ a cunctis illecebris
abstinere. Hec aũt sunt istrumẽta. Pꝫ ẽt de
pallio ifirmitatis. Qꝛ ꝑꝫ glo. In tali esuries ẽ
signũ ifirmitatꝭ: sub cuiꝰ pallio tegit poᵃ dina

¶ Secunda ꝯclo q̃ de grauitate pugne est ⁊c.
vbi occurrunt. 5. conclusiones. ¶ Prima
cõclusio est videre qđ sit temptatio. Et dicitur
ꝙ tẽptare est ꝓprie expimentũ sumere de eo q
temptatur. Qđ dupliciter fit. s. verbis: vt expi
amur an sciat qđ querimus: an possit: an velit
Qđ fit quandoqꝫ aperte: quandoqꝫ occulte et
insidiose: quandoqꝫ inopinatine.

¶ Secunda ꝯclo est: ꝙ cum duplex sit tēpta-
tio .s. interior ⁊ exterior ſm illud Jacobi. 5°.
Unusquisque tēptatur a cōcupiscentia sua ⁊c.
De secunda scilicet exteriori: que fit a diabolo
suggerente: qui tunc maxime aggreditur ad tē
ptandum: cum hominē interiori temptationi
per aliqua signa exteriora temptari perpēdit:
tunc confidentius accedit. vnde dicit. Et acce
dens temptator ⁊c.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ iste tēptator quatuor mo
dis decipit. ¶ Primo scilicet leue onus gra-
uissimum reputando: vt est pnie onus: qd est
leue respectu pene eterne. ¶ Scdo ea que di
uisim portāda sunt: simul ostēdēdo. d. Quo
modo posses hoc portare tot annis? Cui dicē
dum est. Hodie cum adiutorio dei portabo:
cras tantundem cum dei adiutorio portabo le
uius: ꝓpter assuefactionem. Sic vbi fallit cō-
positio: ibi soluit diuisio. ¶ Tertio decipit vir
tutem hois a virtute dei diuidendo. d. Tu de
bilis es: nō potes hec sustinere. Cui dicendū
est: ꝙ adiut⁹ dei virtute possis. vnde Phil. 3.
Confidimus in domino. qd qui incepit in no
bis opus bonum ꝑficiet. ¶ Quarto pene pō
dus diminuendo: per quod ad celeste gaudiū
intrandum est. Scda cor. 4°. Illud quod in
presenti ē momentaneum ⁊ leue tribulationis
nostre supra moduz: in sublimitate eterne glo
rie pondus opatur in nobis.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ diabolus temptat ma-
xime bonis operibus deditos. Quod pz per
Grego. in morali. Plerunqz conuersus tali
bus temptationum stimulis agitatur: quibus
ante conuersionē nunqz se esse pulsatum remi
niscitur: sicut qbusdam bene ꝓficientibus con
tingere solet. Quorum mentē dum ꝯpunctio
afficit: statim ⁊ tēptatio inualescit. Et iō diabo-
lus bene temptator noiatur: qr iam simile op⁹
peregerat: alios angelos tēptando in celo: ⁊ pa
rentes in paradiso.

¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ diabolus maxime tem
ptat de tribus vitijs: scilicet gula: vana gloria
⁊ auaritia. Istis eniz vitijs temptauit primos
parentes: ⁊ vicit. Temptauit xp̄m: ⁊ vict⁹ est
Temptat nos: ⁊ vincit: ⁊ vincitur. Et ideo est
ꝙ omnia alia vitia ad ista reducunt: vt dicitur
ꝑma Johis. 2. Omne quod est in mūdo: aut
est ꝯcupiscentia carnis ⁊c. Hec autē tria sunt
cause oium peccatoꝝ. De gula patet ibi. Dic
vt lapides ⁊c. Loqtur enim quasi ad fatigatū
longa abstinentia: persuadens vt iam sibi pro
pensius indulgeat: ne forte deficiat: multa alle
gans. s. fragilitatem sexus: infirmitatē etatis:
debilitatem ꝯplexionis: ⁊ insanabilitatē egri
tudinis. Quid igit sunt isti lapides: nisi vestis
vilitas: victus aspitas: lecti duritia: somni bre
uitas? Lapides. n. duri sunt: pōderosi ⁊ gra-
ues. Similr ⁊ ista carnalibus vident dura.
Psal. Propter verba labioꝝ tuoruz ⁊c. Sz
lapides in panes cōmutare: est obseruantiaꝝ
duritias mitigare: ⁊ in ꝯsolatiōez vertere: qd
non est admittendū: qr ſm glo. gula libidines
inflāmat: concupiscentias carnis nutrit. Hec
nisi ꝑus refrenet: frustra circa alia laboratur.
vnde Ber. Gula voluptati carnis deseruit.
Aer: terra: ⁊ mare gulositati vix sufficiunt.
Per gulam nanqz mors intrauit in omne ge
nus humanum. vnde ⁊ diabolus ꝑmo salua-
torem ꝑ gulam tēptauit: querens ad vlteriora
vitia ꝑducere. Patet etiā de supbia: qr vt di-
citur Eccli. Initium ois peccati est superbia.
Nam sicut sine caritate alie virtutes nihil sūt:
ita sine supbia cetera vitia nihil sunt. ¶ Item
qr ꝑmum fuit pctm̄. Hoc. n. genere peccauit
diabolus in celo: ⁊ ꝑmus hō in paradiso. vn-
de Grego. Quid securius celo: qd iocundius
paradiso? Et tamen angelus de celo: ⁊ hō de
paradiso ceciderunt supbiendo. Est. n. h vitiū
um piculosuz: tum qr in ipso oia vitia sumpse
runt initium: tum qr in ipo est impugnatio hu
mane nāe: sicut in sua radice: Et ideo multuz
hz potētie. Hoc pz cum dicit. Tunc assumpsit
eum diabolus. q. d. ad illuz statum eum duxit
de quo grauius caderet. vnde Augu. Quāto
in loco supiori quis ponit: tanto in maiori peri
culo versat. vnde pugil aduersarium a terra al
tius subleuat: vt grauius eum ad terram pro-
sternat. vnde glo. Eleuatio temporalis ad h
fit: vt subito prosternat in imis. vnde videns
diabolus ꝙ iustuz temptādo de remissione di
scipline non vincit: ex h occasionē sumit ꝯtra-
rio modo temptādi. s. de nimia obseruantia ar
ctioris vite. Tandem subdit ad arctiorem vitā
dicens. Tunc assumpsit eum diabolus in san
ctam ciuitatem. i. in arctiorem vitā. Et statuit
eum supra pinaculū templi: idest imprimit sibi
firmam spem: de dignitate obtinenda: vel qd
est supra pinaculum templi statuere: nisi illos:
qui sanctitate precellunt presumptuose precel-
lere velle: vel opinione sua se manifestare: ⁊
digniorē reputare: ⁊ sic ad dignitatē aspirare?
vnde sequitur. Si filius dei es: mitte te deor

sum. Mittit se deorsuz: qui se humiliat. vnde Eccli. 10. Est qui negter se humiliat. Se igit̃ deorsum mittere qd aliud est: nisi se infra oẽs: vt per hocipsum exaltent humilitate deijcere? Posito igit̃ super pinaculum templi: se deorsum mittere suggerit: q2 plus de precipitio; ꝗ̃ de volatu intendit. vnde glo. interlinearis. Diabolus ad alta semꝑ ducit: eleuando per iactantiam: vt ꝓcipitare possit: vt etiã diabolus ducat citius in errorem: vtitur auctoritate di. Quia angelis suis ⁊c. q. d. Nõ verearis opa q̃ntũcunq3 dura: q2 consolationes diuine ita te custodient: ꝙ nihil q̃ntũcunq3 durum pedem tuum. i. affectum posset offendere. Patet etiã de auaritia. s. ꝙ alia vitia ad ipaz reducuntur. Nam nullum vitiuz est scelestius ea: q2 oia fere scelera per auaritiã perpetrant̃: vt furta: homicidia: ⁊ ꝑiuria. Est. n. maius peccatũ peccato Luciferi: ꝑmi hois ⁊ Jude. Naz Lucifer appetijt dei equalitatem. Auarus ꝯtinue ꝯtractat deum quasi ꝯtemptibilem: arbitrans se eẽ maiorem deo. Et ideo appetit aliqd deo mai⁹.

¶ Item ꝑmus homo comedit fructum vetitũ iste comedit sanguinem humanum. Ecclesia. Panis egentium vita pauperis: qui defraudat illum: hõ sanguinis est. ¶ Item Judas semel vendidit Christum pro triginta denariis: iste frequenter pro vilissimo numero ⁊c. Unde diuitie huius mundi mendacia sunt. Dominũ enim eum esse promittunt. ⁊ ꝟuum faciunt: securitatem spondent: ⁊ ponunt timorem. Saturitatem promittunt: ⁊ famem incutiunt: delicias promittunt ⁊ pungunt.

Tertia ꝯsideratio.

Sequitur tertia consideratio: que est de eius victorie sollennitate ⁊c. ⁊ habet tria documenta.

¶ Primum est: ꝙ appetitus victualium datus est: vt natura substentetur ⁊ possit durare ⁊ multum mereri: ⁊ moderatus victus ⁊ informis naturam conseruat ⁊ reficit: ⁊ sanitatẽ souet. Sz heu talis appetitus modo effusus est in voluptates ⁊ superfluitates: vt non simus contenti: vt substentetur natura: sed palatum oblectet̃. Et cum talibus assueti fuerim⁹ ⁊ natura: si eis aliquando caremus: natura remurmurat: ⁊ putam⁹ nos debiles: ⁊ quasi sub discretionis velamine delicata importune ⁊ inuerecunde incipimus querere. Jam nullus est: qui de spiritualibus delicijs curet. Vix iaz est mentio: que gaudet religione: immo despicitur ⁊ quasi stultitia abhominatur. Et ideo saluator huius temptationis temptatorem vicit: dicens. Non in solo pane viuit homo ⁊c. Verbum quod procedit de ore dei: est consolatio: que prouenit ex verbo predicationis: qua anima reficitur: ⁊ contra duritias laboꝝ ⁊ obseruantiarum promissionibus eterne beatitudinis: quas in eis inuenit: recreatur. Et ideo sic respondenduz est diabolo. Non in solo pane: quasi dicat. Duritias quas dicis esse lapides: deus commutat in panis delectationes. Nec reprobis conuertit panes in lapides. vnde bona opera que iustis sunt panes: diabolo ⁊ malis sunt lapides: quia benefacere diabolũ est lapidare. vnde. Non in solo pane. i. nõ in solo eo. i. ꝙ reputas panem. i. delectationẽ peccati. viuit homo: vt tu putas. Sz in omni verbo cõsolationis ⁊ promissiõis: siue increpationis ⁊ cõminationis: q2 hec suo tẽpore necessaria sunt: quasi dicat. Spiritualis homo: spiritualem debet habere delectationem: qua viuit ⁊ nõ delectationẽ pcti: q̃ diabolus ⁊ sui viuũt.

¶ Scd̃m documentũ est: ꝙ appetitus honoris nobis datus est: vt altissimum honorẽ haberemus. s. deo placere: ⁊ amicum dei esse filium ⁊ heredez: ⁊ deo assimilari: ⁊ ei conregnare: non ex qualitate potentie: sed ex imitatione bonitatis: ⁊ equales angelis fieri: ⁊ nulli subesse: nisi deo: ⁊ omne indecens despicere: ⁊ sola bona diligere.

¶ Tertium documentũ est: ꝙ affectus auaritie datus fuit homini: vt esset cupidus maioris meriti apud deum: ⁊ magnarum virtutum: ⁊ multorum bonorum operuz: ⁊ vt multas animas lucraretur deo: docendo: orando: bona exempla dando: iuuando ad profectum salutis ⁊ hic homo non esset contentus bono: qd̃ iam haberet: nisi laboraret: vt multipliciter augeretur ei ⁊ gratia: ⁊ opera virtutum. Sz heu nũc dilapsa est ad cupiditatẽ rerum tẽporaliuz: pecunie possessionuz: q̃ colligit hõ: q̃si semꝑ debeat viuere. ⁊ mũdus ꝑire. Et q̃nto hõ morti plus appropinquat: tanto studiosius ꝯgregat ⁊ custodit. Hanc aũt temptationez saluator sue victorie exemplo docet nos vincere: dicens. Vade sathanas. Scriptum ẽ. Dominuz deũ tuũ adorabis: quasi dicat. Quia thesaurizare temporalia est sic periculosum. Ideo vade: quia voluntati tue peruerse non consentio: sed voluntatem meam voluntati dei conformo; qui non derelinquit sperantes in se.

Nam qui dat celestia: terrena nō negabit. vn
de additur. Et illi soli ſuies. s. spe firma: sine
quo nihil potes. vnde sup illud Johis. Ego
sum: nolite timere. dicit glo. Ego in omni ne
cessitate vobis semp paterne assisto: ⁊ nunquā
inuocatus vobis deesse potero. Unde Js.
Quis sperauit in domino: ⁊ derelictus est?

Quarta ꝯsideratio.

Quarta ꝯsideratio est de gl'ie sublimi
tate ⁊c. vbi occurrunt qnqꝫ ꝯcl'ones
¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ temptatio quadruplicē
ortum hꝫ. Quādoqꝫ a deo: vt pꝫ in Abrahaꝫ
Geñ. 22. Quādoqꝫ ab interiori: vt a pronita
te ppria. Jaco. Unusquisqꝫ temptat̃ a ꝯcupi/
scentia sua. Quandoqꝫ ab exteriori: vt a visis
vel auditis mundanis: vt pꝫ de Susanna: cu
ius species decepit seniores. Dani. 13. Quā
doqꝫ. s. ab īferiori. s. a diabolo: vt pꝫ hic.
¶ Prima est bona: quia deus ideo tētat: vt
a bono ad malum procedatur: vt pꝫ Jac. pᵒ.
Jlla que est ab interiori molestissima est: quia
inimici hoīs domestici eius. Et illud. Omne
regnū in seipm ⁊c. Jlla vero que est ab extrio
ri: facillima est: qꝛ per se nihil pōt sine interio
ri. Sed illa que est ab inferiori: debilissima ē
qm̃ ſm Augu. Debilis est hostis: q non vin
cit nisi volentem.
¶ Scda ꝯᵒ est: ꝙ deus ꝑmitit tēptationem
ꝓp quatuor motiua. ¶ Primo vt virtus la/
tens manifestetur: vt pꝫ in Job. ¶ Secūdo
vt ruina in melius restauret̃. Sic deus ꝑmisit
primum hoīem: vt totum genus humanuꝫ in
melius reparet. ¶ Tertio vt virtus exerceat̃
qꝛ nāle est patientem opponentibus contraire
¶ Quarto vt ipsa virtꝰ ꝑficiat̃ Scda cor. 12
Nam virtus in infirmitate perficitur.
¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ quatuor hic cauentur.
¶ Primo ꝑ vitationem opportunitatis: qđ
fit occupatōe honesta: vt pꝫ ď orōne Mat. 26
Orate vt non intretis in tēptationem. ¶ Se
cundo vt fugiat. Sicut hō sapiens fugit: vbi
supare non pōt. ¶ Tertio vt fortiter reluctet̃
qꝛ talibus deus succurrit. ¶ Quarto vt ꝑ con
trariuꝫ eius impugnet̃: qꝛ oīs temptatio est al
lectiua: ideo per penā fugari dꝫ. Jdeo apl's ad
Col. 3. Mortificate membra vestra: qꝛ in mo
ralibus pene sunt sicut medicie. vñ seqt̃. Tūc
relīqt euꝫ diabolus: tēptationes postponēdo.
¶ Quarta ꝯcl'o est: ꝙ sicut victus ꝯseqtur qua
druplex detrimentum: sic victor q̄druplex pre
mium. ¶ Primum detrimentū victi est cō
tristatio: qꝛ delectatio tēptatiōi annexa: ꝯside/
rato peccato vertit̃ in tristitiaꝫ. Prouer. 14.
Risus dolore miscebit̃: ⁊ extrema gaudij lu/
ctus occupat. ¶ Secunduꝫ est ꝯsternatio: qꝛ
victus sic animo ꝯsternatur: vt iteruꝫ non au
deat rebellare. ¶ Tertium ē debilitatio: qꝛ vi
ctus adeo debilitatur aīo: ꝙ non possit stare.
¶ Quartum est despatio: qꝛ desperat se bonū
posse ꝑficere: ideo ꝯuertit se libere ad mala ꝑ
petranda. Silr̃ victores pmo habent delecta
tionem perfectā: q̄uis in resistentia sit tristi/
tia: tamen ꝯsumata victoria inest perfecta dele
ctatio. Heb. 12ᵒ. Omnis disciplina in p̄senti
nō est gaudij: sed meroris. ¶ Scdo hñt ꝯfir/
mationem solidam: qꝛ glꝫ post victoriā est for
tior. vnde angeli statim fuerunt ꝯfirmati post
tēptationem. ¶ Tertio habent facilitatē: quia
in pncipio est difficile resistere: tamen post as/
suefactionem est leuissimum. ¶ Quarto dat̃
certa repromissio: que est in spe vite eterne. vñ
isti sunt angl'i: q post victoriā ad xp̄ꝫ accesserūt
¶ Quinta concl'o est: ꝙ post victoriam trede
cim stipendia ministrantur. qđ notatur ibi.
Et ministrabant ei. ¶ Primum est facietas
plena: qꝛ vincenti dabit edere de ligno vite: ⁊
illud est diuinum esse. ¶ Scđm familiaritas
intima: qꝛ datur manna absconditū. ¶ Terti
um est claritas: quia iusti fulgebunt sicut sol.
¶ Quartum est etas renouata: qꝛ dabitur eis
nomen nouum: qđ soli glificati habebunt.
¶ Quintum est īmortalitas: quia qui vicerit
non ledetur a morte scda. ¶ Sextum est au
ctoritas: qꝛ dabo ei potestatem super gentes.
¶ Septimum est innocētia: qꝛ vestietur ve/
stimentis albis. ¶ Octauum est memoria re
tenta: qꝛ non delebitur nomē eius de libro vi/
te. ¶ Nonū est notitia nō abolita: qꝛ ꝯfitebor
nomen eius coram patre meo. ¶ Decimū est
firmitas stabilis: qꝛ faciam illum colūnam in
templo dei mei. ¶ Undecimuꝫ est mansio ꝑ
petua: quia foras non egredietur amplius.
¶ Duodecimum descriptio honorifica: quia
scribā sup euꝫ nomen meuꝫ ⁊ nomē dei mei.
¶ Decimūtertium est exaltatio: qꝛ dabo ei se
dere in throno meo: sicut ego vici ⁊ sedi. Hec
patent apocalypsis. 2. ⁊. 3. Quam victoriam
nobis concedat ⁊c.

¶ Feria scda dñice qdragesime. Sermo. 45.

Cum aũt venerit filius hois in maie. s. ₇c. Mat. 27. Scõm q dicit Orige. Ad bene faciẽdum deus pmptus est: ad puniendum dissimulator. Cum. n. possit reos sine ↄtestatione statim punire: tamen h nõ facit: sed etiã ne ↄdẽnet: pdicit vt liberent per pniam: q damnãdi fuerant ppter delictum. Qd ptendens xp̃s in euãg° pponit nobis iudicij discussionem: vt sic premuniti: p pnialem iustitiã venturã iram fugẽ valeamus: q₂ ſm Isido. qui dei iudicia oclis suis p̃ponit: semp timens tremensq₃ in omni iudicio formidat: ne de iustitie tramite deuiãs cadat. ₇ vnde non iustificat: inde potius condemnatur. In euãg° pñti fit mentio de pertinentibus ad ip̃m iudicium: que sunt quinq₃. ¶ Primo pponitur iudicis multiplex ↄditio ¶ Scdo iudicandoꝝ ↄgregatio: ibi. Et congregabuntur. ¶ Tertio ↄgregatoꝝ sepatio. ibi. Et sepabit eos. ¶ Quarto cum separatis disceptatio: ibi. Dicet rex hijs. ¶ Quito post disceptationẽ remuneratio: ibi. Et ibũt hij in suppliciũ.

Prima ↄsideratio.

Prima ↄsideratio est de iudicis ↄditione: vbi occurrunt quinq₃ ↄ°nes. ¶ Prima ↄclõ est: q solum in hac vita licitũ est mereri p opus bonum. ¶ Ratio est: quia radix meriti est gratia: ₇ merces ẽ terminus cuiusl₃ boni opis. Qui igit non h₃ p̃n^m cuiuslibet boni opis: non põt mereri: s₃ gratia solum habet h in vita. Igit in hac vita tm̃ est licitũ mereri bonum. vñ Isido. Tantũ in hac vita licitum est opari bonũ. Illic nanq₃ iam nõ opatio expectat: s₃ retributio meritoꝝ. ¶ Scda ↄclõ est: q hec retributio meritoꝝ ptinet ad dinam iustitiã. Est aũt iustitia vna cõmutatiua. Hec iustitia ponit mediũ in ↄtractibus: q₂ in ipsa requirit equalitas cõmensurationis. Alia est distributiua: q₂ in ipsa requirit equalitas pportionis: ſm q aliqs distribuit equalr aliqbus: ſm qd demerita eoꝝ exigunt Hec iustitia ppue est in deo: qui tribuit vnicuiq₃ ſm meritum suum. Sed iustitia ↄmutatiua nõ est ppue in deo: q₂ eius beneficia excedunt merita creature.

¶ Tertia ↄclõ est: quomõ deus iustius agat cum vno q₃ cu₃ alio. Nota q sicut benefacere noiat quãdoq₃ nudum effectũ bonitatis: ₇ tũc melius facit vni q₃ alteri. Item qñ₃ noiat ordinem p̃mij ad meritu₃: ₇ tunc oibus equalr benefacit: q₂ cuil₃ ſm exigentiã meritoꝝ retribuit equalr. ¶ Silr iustitia qñq₃ noiat qualitatem absolutã iustitie. s. seueritate₃ sic iusti⁹ agit cum vno q₃ cum alio. q₂ seuerius ₇ maiorẽ iustitie effectum ostendit ei q₃ alteri. Ei. s. quem seuerius indurat q₃ ei quẽ reuocat. Quãdoq₃ noiat ordinem p̃mij ad meritu₃: sic cuil₃ iustissime retribuit ſm merita. S₃ q₂ iustitia ppue loquendo nõ dicit qualitatem absolutã: sed potius ordinem: Ideo pprie loquendo non agit iustius cum vno: q₃ cum alio.

¶ Quarta ↄclõ est: q xp̃s ad talem iustitiã faciendã veniet ſm nãm dina₃ apparens in forma gl'iosa. Ratio. Nam sicut xp̃s in p̃mo aduentu venit iudicari: ₇ nõ iudicare. Ideo tũc apparuit in forma infirma: q₂ iudicari spectat ad infirmitatẽ. ¶ In scdo aduentu veniet iudicare: ideo apparebit in forma gl'iosa: q₂ iudicare est actus ptãtis. vnde in forma gl'iosa apparebit bonis ₇ malis. sed boni videbunt eu₃ cum gaudio ₇ gl'ia. Mali aũt cum ↄfusione ₇ pena. Confundent. n. in ↄspectu eius: ₇ non poterunt sustinere vultum eius: tũ pp remorsum ↄscie: tum pp timorem snie. Et h est qd dicit. Cu₃ venerit filius hois in maiestate sua Glo. iterlinearis. In diuinitate sua: q₂ apparebit virtus diuinitatis.

¶ Quinta ↄclõ est videre quõ deus solus iudicabit: cum tamen assistentia sanctoꝝ ₇ angelorum. ¶ Nota q quatuor modis fiet iudiciũ Vno mõ p auctoritatem ordinariã: sic iudicabit tota trinitas. Scdo mõ p auctoritatem delegatam: sicut platione snie: sic xp̃s iudicabit. Tertio mõ p auctoritatem assensoria₃: sic viri apl'ici iudicabunt. Quarto mõ p auctoritatem interpretatiuã. s. iudici ↄsentiendo ₇ sniam approbãdo: ₇ tunc angeli iudicabunt. Et h est q dicit. Et oẽs angeli eius cum eo. q. d. Tale iudicium erit in dispositione angeloꝝ.

Scda ↄsideratio.

Secunda ↄsideratio est de iudicãdoꝝ congregatione: cum dicitur. Et congregabunt. vbi occurrũt tres ↄ°es. ¶ Prima ↄclõ est: q oẽs angeli siue boni: siue mali: ₇ omnes hoies. s. boni ₇ mali congregabuntur ſm aplm. Oportet nos oẽs manifestari ante tribunal xp̃i. Angeli boni pp tria

apparebunt. ¶ Primo vt sint testes huma/
norum actuu͞z: sub quoꝝ custodia bene vl' ma
le egerũt. ¶ Scd'o vt ꝑ ip̄os iudiciũ dispona
tur ⁊ approbet̃. ¶ Tertio vt ꝓ meritis accipi
ant p̄miu͞z vite eterne. Angeli mali etiã ibi ap
parebũt p̄mo vt malos de malitia ibi accusent
2° vt ꝓ malo recipiãt dãnatione͞z. Etiã hoĩes
ibi app̄ebũt: vt ql͞z qd' gessit in corꝑe recipiat.
¶ Scd'a ꝯcl'o est: vbi d͞z esse iudicium. Nota
ꝙ Joel'. 13. dicit̃. Congregabo oẽs gen. ⁊ re.
eas in val. iosa. Dicit h̄ glo. ordinaria sup̄ isto
loco ꝙ qdam pueril'r intelligunt. s. ꝙ in valle
que ẽ in latere montis oliueti sit descensurus
dñs ad iudiciũ. qd' friuolum est: q2 nõ in terra
s͞z in spatio h̄ aeris sedebit ꝯtra mõtis locũ oli/
ueti: ex q̊ ascendit. Et sicut Chryso. dicit. An/
geli deferẽt ante eum signũ crucis. Josaphat
aũt interpretat̃ iudiciũ dñi. Ad iudicium autẽ
dñi nõ solum ꝯgregabunt̃ iudei: q credere no
luerunt: s͞z oẽs impij: q ab initio mundi fuerũt
Justi aũt nõ descendẽt in valle͞z Josaphat. i.
iudicij ⁊ damnatõis: s͞z in nubibus eleuabunt̃
obuiã xp̄o. Et h̄ est ꝙ dic̃. Cõgregabunt̃ oẽs
Glo. Oẽs cuiuscunq͞z status: etatis: ⁊ sexus
¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ cum duplex sit cognitio
diuitatis: vna. s. ꝑ signa ⁊ effectus: alia in ꝓpria
forma ꝑ visione͞z aptam. ¶ Primo° mali ha
bebũt cognitõe͞z di: q2 ip̄i ꝑ signa ⁊ effect⁹ ma
nifeste cognoscent ꝙ ip̄e sit oipotens. ¶ Se
cundo mõ non videbũt ꝑꝑ iproportionabilita
tem oculi: q2 lux diuina in sua eẽntia est oio im/
proportionabilis oculo intellectus creati: nisi
subleuet̃ ꝑ gl'ia͞z vel ꝑ gratiã: s͞z q2 reprobis nõ
dat̃ gl'ia nec gratia: q2 nõ ꝯpatiunt̃ secum cul/
pam mortalem: ideo ip̄i videre non pñt deu͞z
vel ꝑꝑ oĩmoda͞z carentiã gaudij: q2 si viderẽt
lucem idoneã: hẽrent summã delectationẽ: q2
illud bonũ qd' ꝺm eẽntiam est bonitas: impos
sibile est ꝙ eius essentia apꝑ̄hensa nõ delectet
Et hoc est ꝙ dicit. Ante eum ⁊c.

Tertia ꝯsideratio.

De tertia ꝯsideratõe sunt tres ꝯ°nes.
¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ in h̄ tp̄e d's
ꝑmittit bonos ⁊ malos sil' stare: ꝑꝑ
q̄nq͞z rõnes. ¶ Prima est: vt mali ꝯuertant̃.
Non. n. vult deus morte͞z pctõꝝ. ¶ Scd'a ẽ
vt iusti ꝑ eos exerceant̃. ¶ Tertia est vt osten
datur diuina mĩa. Nam peccator sibi derelictus
statim deficeret: nisi manu oipotentie fulciret̃.
¶ Quarta ad ostendẽdum sua͞z sapientiã: q2
oium nã ꝯstantiu͞z certus est terminus: ⁊ vnũ
quodq͞z tp̄s habet. ¶ Quinta ad ostendẽdu͞z
suam clemẽtiam: q2 solem suũ facit oriri ⁊c.
¶ Scd'a ꝯcl'o est: ꝙ in fine boni a malis sepa
buntur tripl'r: quo ad voluntatẽ: quo ad meri
tum: ⁊ quo ad p̄mium. De voluntate p͞z. Nã
bonoꝝ voluntas est caritate formata: que ꝺm
Ber. colligit̃ de puro corde: ⁊ ꝯsciã bona: ⁊ fi
de nõ ficta. Cordis puritas ẽ: vt quicqd agit:
aut ad vtilitatẽ ꝓximi: aut ad dei honore͞z fiat.
Hanc debemus ꝓximo. ¶ Cõscientia in no
bis fit ex duobus: quando. s. ꝑ p̄niam peccata
punimus: ⁊ ꝑ ꝯtinentiã punienda non ꝯmitti
mus: ⁊ hanc debemus nob. Fides nõ ficta est
que opibus cõprobat̃: ⁊ hanc debemus deo.
Volũtas maloꝝ nõ sic ẽ. ¶ Patet etiã de me
rito: q2 sancti de ꝯgruo merent̃ regnu͞z celoꝝ:
q2 opus nostꝝ h͞z rõne͞z meriti ex duob⁹. s. ex
vi motõis diuine: ⁊ tũc meret̃ aliqs ex cõdigno:
vel inq̄tu͞z ꝓcedit ex libero arbitrio. Sic est
meritum cõgruum: q2 ꝯgruum est qñ hõ vtit̃
ꝓpria virtute: faciendo qd' in se est: ꝙ deus ꝺ͞z
excellentem virtutem excellenter remuneret.
¶ Patet etiã de p̄mio: q2 cum btitudo sit pre
mium virtutũ: sancti ꝑ operatões virtuosas p̄
mium eternum sunt adepti. Mali aũt q2 ꝑuer
sa voluntate meruerunt eternã damnatione͞z:
ideo ab inuicem sepabunt̃. vnde dicit. Sepa
bit eos ab inuicẽ. s. bonos a malis oiu͞z merita
discernendo: loca varia assignãdo: eos diuer/
sis noib⁹ appellãdo. Hos hedos: illos oues
sicut inqt pastor segregabit oues ab hedis. In
ouibus intelligit̃ innocentia btõꝝ: tu͞z ꝑꝑ sim
plicitatem: tum ꝑꝑ fecunditatem ⁊ notitiã. In
edis intelligit̃ ꝑuersitas maloꝝ ꝑꝑ feditatem:
impetuositatem: ⁊ sterilitatẽ. Et statuet qdem
oues a dextris ⁊c. i. in gratia ⁊ beatitudie. He
dos aute͞z a sinistris. i. in eterna damnatione.
Chrys. A sinistris sunt qui querunt tp̄alia: a
dextris: qui querunt eterna.
¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ in disceptatione pietatis
q̄tum ad electos: inuitat eos ad p̄mium. vn/
de nota ꝙ illd' p̄mium est vltimata qes: conti/
nens in se tam actum intuitiuũ clare visionis:
seu obm: seu gl'iosam sanctoꝝ intronizationẽ:
q2 angeli cum magna ml'titudine deducũt ani
mas sanctoꝝ. Et etiã deus cum sit obm volũ/
tariu͞z: total'r ⁊ simpl'r se pñtat. Et etiã q2 in vi/
sione filij merces total'r ꝓmittit̃: ꝺm Augu. 8.
de tri. Et ideo est merces copiosa. ¶ Ratio ẽ
Nam in illo solo est qes' vltimata: qd' solu͞z est
finis vltimus simpl'r appetitus rõnalis ⁊ ois

desiderij. Hoc aūt est in solo deo: q2 ſm Au.
Fecisti nos dn̄e ad te: ⁊ inquietum est coꝛ no-
strum ⁊c. Istd̄ pȝ. Nam qn̄ est aliqd̄ coꝛpus:
qd̄ ad aliquē terminum hȝ inclinationem na-
turalem: ingetuȝ est illd̄ coꝛpus: donec qescat
in ip̄o termino: sicut pȝ de igne. Et q2 coꝛ nr̄ȝ
factū est ad qescenduȝ in deo: iō est ingetuȝ ⁊c.
Et h̄ est ꝙ dicit. Tunc dicet rex hijs: qui a de
xtris eius erunt: id est bonis.

Quarta ↄsideratio.

Quarta ↄsideratio est de disceptatiōe
vbi sunt quatuoꝛ conclusiones.

¶ Prima ↄclo est: ꝙ solum de opi
bus mīe fiet disceptatio vocalis qd̄ tanǫȝ solū
dānatos: sed de opibus iustitie fiet disceptatio
mentalis: qd̄ tanǫȝ tam bonos: ǫȝ malos.

¶ Ratio est. Naȝ reprobi damnabunť ex du
plici cā. s. q2 peccauerunt p̄cepta iustitie trans-
grediendo: ⁊ in h̄ ↄueniunt cum eis sancti: q2
fere oēs peccauerunt: vel q2 peccata non redi
merunt opibus mīe: sicut sancti redimerunt.
vnde est duplex discussio meritoꝝ. Vna men
talis: hec erit de opibus iustitie: q̄ tangit oēs.
Alia vocalis: hec est de opibus mīe: vt appa-
reat damnatos non esse mīa dignos. Scd̄m
Rabanum opa mīe mystice sunt ꝑfecto opa
caritatis: q̄ imples eum esurientē pane verbi
reficis: potum sapie refrigeras: erranteȝ in do
mo matris eccl'ie reuocas: infirmum in fide as
sumis: tribulato seu carcare tristitie opp̄sso sb-
uenis: aut cōpatiendo vel ↄsolādo veram di-
lectioneȝ imples. vnde dicit. Esuriui ⁊c.

¶ Scd̄a ↄclo est: ꝙ tria sunt: que faciunt ope
ra misericoꝛdie deo accepta. s. iustitia vt fiant
de iusto. Ordo vt p̄mo sui misereatur: ⁊ inter
alios p̄mo magis indigentibus fidelibus ⁊ ꝓ
pinquis: ⁊ vni plus ⁊ alteri minus: ſm ꝙ ra-
tio recta impabit. Intentio. s. vt non ꝓpter lau
dem hoium: sed pure ꝓpter deuȝ: vt si in dan-
te est caritas: ⁊ in recipiēte necessitas: ⁊ in mu
nere pꝛopꝛietas: tunc sequiť vtilitas: que mul-
tiplex est. ¶ Primo liberat a peccato: cui ob
stat eccl'ia. 4. Elemosina resistit peccatis: imo
in multa peccata caderet: si elemosina non pꝛe
seruaret. ¶ Scd̄o el'ia tempoꝛalia multipli-
cat. Grego. Terrena substātia p hoc ꝙ paupi
bus distribuiť: multiplicať. ¶ Tertio a moꝛte
spūali suscitat. Actu. 9. Misericoꝛdia mereť a
domino suscitari. ¶ Quarto dei sniam reuo-
cat. Grego. Ire dei resistiť: quādo ipsemet q
irascitur: mīa cōpellitur misereri. ¶ Quinto
amicos multiplicat. Luce. 5. Facite vobis ami
cos ⁊c. ¶ Sexto moꝛientem associat. Ambꝛ.
Non sunt bona hois: q̄ secum ferre nō pōt: so
la mīa comes est defunctoꝝ. ¶ 7° in iudicio
libat: ibi spālit fiet discepta° de opib⁹ mīe: vt h̄
¶ Tertia ↄ° est: ꝙ q2 in statu vie nullus est fi
naliter obstinatus in malo: nec ↄfirmat⁹ in bo
no: qn libe possit se a malo ↄuertere ad bonū:
⁊ eↄ°. Igiť nullus p̄sumat de seip̄o: q2 si iā ad
fidē vocatus sit: vtꝝ eligēdus ad regnum sit
nescit: sȝ humil'r dȝ de seip̄o sentire: ⁊ de eo eē
gratus. Naȝ p̊ dȝ de se humil'r sentire: q2 op⁹
nostꝝ freq̄nter impediť: q2 nimis onerosuȝ: ⁊
q2 nos infirmi ⁊ imbecilles. Cum g̊ nitiť qs
bona agere: ipediť ab hijs. Debet etiā deo eē
gratus: q2 nihil hȝ hō: qd̄ a deo non acceperit.
Et iō p dilectionē dȝ se total'r transfundere: ei
deuote adherēdo. Dominus aūt non reputat
multitudinem opum: sed deuotionē. Vir aūt
spūalis ǭȝto maioꝛa a deo recipit: tanto magis
illuminať: vt infirma sua cognoscat. vn̄ addiť
Tunc respōdebūt ei: vt post coēm dānationē
meritoꝝ oñdat humilem administrationeȝ iu
stoꝝ. vnde. Tunc respōdebiť: nō diffidentes
de vbis dn̄i: sȝ stupentes taȝ de magnitudine
maiestatis regis: ǫȝ de sua ꝑuitate: q2 paꝝ vi-
debitur eis esse bonum: qd̄ fecerunt. Ro. 8.
Non sunt ↄdigne passiones huius tp̄is ⁊c.
Tunc igiť respōdebunt. Non alij ꝓ se: q2 tūc
cessabit aduocatus: ⁊ vnusquisǫȝ loqueť ꝓ se.
Domine quando te vidimus ⁊c. q. d. Bona
nostra q̄ reputas tibi accepta: opinione nostra
non sunt ↄdigna: q2 multipl'r impfecta. Nam
pigritia: diffidētia: vana gl'ia: ypocrisis: tepidi
tas: vane cogitatōes: ipseuerantia: sepe macu
lant nr̄a opa: ꝙ nō sunt merito ↄdigna.

¶ Quarta ↄ° est: ꝙ el'ia q̄ fit paupib⁹ spū: est
deo valde grata: ac si fieret sibi: vt sunt religi-
osi: ⁊ h̄ p status pfectiōeȝ: q2 nō solū exterioꝛa
relinquūt: sed semetip̄os. Mat. 6. Siqs vult
venire post me: abneget semetip̄ȝ. vn̄ sic xp̄s
fuit obediēs vsǫȝ ad moꝛtē: sic paup spū: q est
imitatoꝛ xp̄i: dȝ abnegare ꝓpꝛiā voluntatē. vn̄
Ber. Qui relinq̄re disponis oia: te q̊ǫȝ inter
relinq̄nda numerare memēto. vn̄ seqť: Et re
spondens dicet illis. s. euȝ veraciter imitātib⁹
p abdicationē ꝓpꝛie volūtatis. Amē dico vob
ǭȝdiu: quanto tp̄e. Fecistis. i. opa misricoꝛdie
exhibuistis. Vni ex hijs fratribus meis mi-
nimis mihi fecistis. Et dicit meis: vt specia
liter insinuet de pauperibus spiritu.

vnde Jhero. Nō mihi videtur gnāliter dixisse de paupibus: sꝫ de hijs q sunt pauperes spiritu: ad quos tēdens manꝰ dixerat supra. Fratres mei ꝛ mater mea hij sunt qui faciunt voluntatem patris mei. ¶ Et nota ꝙ dans elemosinam pauperi quatuoꝛ debet attendere.

¶ Primo quis petat: qm̄ deꝰ. Mat. 6. Qd vni ꝛc. Jhero. Quocienscūqꝫ manum pauperi extenderis xp̄m cogita. ¶ Secundo qd petit deus: qm̄ suum petit: nō tuuꝫ. Aug. Dicit tibi xp̄s da mihi de eo qđ tibi dedi: de meo quero: et mihi nō donas: da ꝛ reddo: habuisti me largitoꝛem facito debitoꝛem. ¶ Tertio ad quid petat: nō. n. petit ad dandū: sed ad mutuāduꝫ. Aug. Miser homo quid feneraris hoīꝰ fenerare deo: et centuplū accipies. ¶ Quarto Debet cogitare ꝙ ipse hꝫ petere a deo regnuꝫ eternū: qui modo petit ab eo modicū panis. et si negat sibi hoc modicuꝫ: negabit sibi deus regnū suuꝫ. Prouer. 12. Qui obturat aurē suā ad clamoꝛē paupeꝝ clamabit ipse ꝛ non exaudietur. Conclusiones dictas de sanctis contradictoꝛie sumas de damnatis.

Quinta consideratio.

Circa quintam considerationem ponuntur quinque conclusiones.

¶ Prima ꝯclō est: ꝙ Oꝛig. posuit īpios prius post hāc vitā, p peccatis suis puniri: sꝫ negat eos eternalr̄ cruciari. Dicit. n. ꝙ h̄ diuina mīsicoꝛdia nō potest sustinere: ꝙ creatura sua quā non odit sꝫ diligit in penis sit eternaliter cruciāda: ꝛ ꝙ qn̄cunqꝫ minatur peccatoꝛibus penā eternā. Dicit ꝙ hoc nō est dictū s̄m veritateꝫ: sed s̄ꝫ terroꝛeꝫ ꝯminatiōis. Iste erroꝛ tanto peioꝛ est q̄̄to mitioꝛ esse videtur, p eo ꝙ diuinā iustitiaꝫ blasphemat: qꝛ eaꝫ diminuit ꝛ in tantū dat locū mīsicoꝛdie q̄ꝫtum relinquit locū iustitie. Ideo dicendū est ꝙ peccatoꝛ dignus est pena eterna duplici rōne. Tuꝫ pp infinitateꝫ offensi: qꝛ offendit bonū infinituꝫ ꝛ eternū: tum pp infinitatem culpe siue offense: Culpa. n. moꝛtalis in qua hō moꝛitur: eterna est ꝛ semp durare dꝫ. vn̄ Isid. Vermis eoꝛuꝫ nō moꝛit̄ ꝛ ignis eoꝛuꝫ non extinguetur.

¶ Scđa ꝯclō est: ꝙ locus dānationis est īfernus. Ubi intelligēduꝫ ꝙ locus animaꝝ post moꝛtē est duplex. Unus ē gloꝛie: ꝛ hic est bonoꝝ. Scđs ē pene. Aut ergo est tm̄ ibi pena dāni: ꝛ tūc est limbus: ꝛ hic est duplex: qꝛ quedā ponūtur ibi eternalr̄: vt paruuli. Quidam ad tp̄s vt patres. Hij fuerunt in supioꝛi parte que dr̄ sinus habrae. Si vero ponuntur pena sensus hoc est duplr̄. Aut eternalr̄: ꝛ hic est infernus. Aut ad tp̄s: ꝛ tūc est purgatoꝛius. vnde sicut status beatoꝛū distat pfecta distantia a statu dānatoꝛum: sic ꝛ locus.

¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ ille ignis lꝫ sit coꝛpus: tn̄ affligit demones ꝛ reprobos. vn̄ post iudiciū reprobi triplici igne cruciabuntur. s. coꝛpoꝛali ymaginali: ꝛ intellectuali. Intelligenduꝫ tn̄ ꝙ eternitas ignis īfernalis: nō est s̄ꝫ nāꝫ: nec s̄ꝫ oꝛdinē nature: cū sit eiusdē spēi cum igne nāli: sed s̄ꝫ oꝛdinē diuine iustitie. Et ideo s̄m ꝙ est elementū nāle soluꝫ agit virtute naturali in coꝛpoꝛa tm̄: sed s̄m ꝙ est instrumentuꝫ iustitie diuine: sic agit virtute spūali sibi a motoꝛe influxa in reprobos: reprobi aūt lꝫ ab igne patiātur non tn̄ ꝯsumunt̄. vn̄ Au. ponit exēpluꝫ de salamādra: cum sit mirabilius aliqđ aīal in igne ꝯseruari sine afflictiōe: q̄ꝫ affligi sine ꝯsūptiōe.

¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ ad pfectaꝫ dānationem īpioꝝ erūt oīa elementa: vt oīs creatura aīetur ꝯtra iniustos in vltionē creatoꝛis. Sūt. n. elemēta ꝯfusa nō distincta neqꝫ oꝛdiata: ꝛ ista cōfusio nō minuit penaꝫ: sed auget: nō augent inter se mutuo: nec patient̄ adinuiceꝫ: qꝛ post resurrectionē actio mutua elemētoꝝ cessabit: cū cesset gnātio ꝛ coꝛruptio: manebit tn̄ actio eoꝝ in coꝛpoꝛe dānatoꝝ. vnde oīs virtus eoꝝ dirigetur vt coꝛpoꝛa reproboꝝ sentiant afflictiōeꝫ vnde Greg. In inferno erit frigus īpoꝛtabile: ignis inextinguibilis: fetoꝛ intollerabilis.

¶ Quīta ꝯ͛ est: ꝙ lꝫ in inferno nulla sit redēptio: tn̄ ibi aliq̄le refrigeriū inuenit̄: ꝛ sunt tria

¶ Primū est ex dei permissione. Istud videtur dicere Aug. super geñ. ad lr̄aꝫ dicēs. Qđ xp̄i anima eripuit aliquos de inferno dicens. Cōfitebor vero inuenisse inferos appellatos: vbi iustoꝝ aīe quiescunt. Sed xp̄i aīam descēdisse vsqꝫ ad ea loca vbi peccatoꝛes cruciantur vt eos saluaret a toꝛmentis quos esse saluādos occulta sua iustitia iudicabat: nō īmerito credit̄ q̄ño aliter intelligendum sit: qđ dicit apostolus petrus: quē deus suscitauit a moꝛte solutis doloꝛibꝰ inferni: non video: nisi quosdam apud īnferos soluisse euꝫ accipiamus ea ptāte q̄ dn̄s est cui omne genu flectitur: celestiū: terrestriū: ꝛ infernoꝝ. Neqꝫ. n. habraaam: neqꝫ ille pauper in sinu eius in doloꝛibus erat. inter quoꝝ requiem ꝛ ista inferni toꝛmenta legimus magnum chaos firmatuꝫ fuisse. Hec Augusti.

¶ Scđo ex intima deuotiōe sctōꝝ īpetrātuꝫ

vt pꝫ de Greg. qui liberauit suis orationibus
Traianũ imꝑatorẽ de inferno q pagan⁹ erat.
¶ Tertio ex celica ꝯpassiõe: qꝛ ꝭm oẽs docto/
res diuina ꝯpassio semꝑ ꝑmiat vltra ꝯdignum.
⁊ punit citra condignum. Quod ad litterã in/
telligendũ est: ꝙ deus ex liberali misericordia
dat plus de gloria q̃ꝫ sunt merita: ⁊ semper mi
nus de pena q̃ꝫ demerita sunt: vt in oi ei⁹ ope
ratiõe mĩa societ̃ iustitie. Psal. Duo. n. audi/
ui: qꝛ ptãs est tibi dñe ⁊ mĩa: qꝛ cũ dãnat quasi
inuit⁹ dãnat. Et h̃ est qđ dr̃ in tota clausula vſ
qꝫ ad finẽ. vñ dicit. Tũc dicet rex illis q a sini/
stris eius erũt. i. reprobis: volẽs seueritatis di
sceptationẽ facere q̃ꝫtum ad reprobos q tpalia
ardẽter amabãt. Discedite a ⁊c. Et ibũt hij ⁊c.
Iusti ãt in vitã eternã. Quã nobis ꝯcedat.

¶ Feria tertia post dominicam pͥmã in qua/
dragesima. Sermo. 46.

CUm intro
isset iesus iſrl'mam: ꝯmota
ẽ vniuersa ciuitas ⁊c. Mat
thei. 21. Scđꝫ ꝙ dic̃ Ber
nar. Babylonica crudeli/
tas est nascẽtes velle extin
guere religionẽ ⁊ allidere paruulos israelis.
Nã si qd religiõis orit̃ q̃cunqꝫ repugnat cũ ba
bylonicis paruulos israelitici germis conat̃ ne
care: imo ⁊ nascẽtes ꝑsequit̃ saluatorem. Sed
qꝛ in mẽte sctĩ. s. gr̃a iꝑregnata: ne part⁹ bone
volũtatis extinguat̃ opꝫ vt ipꝫ necare volẽtes
ne inualescãt: crebri⁹ extirpent̃. vnde saluator
hui⁹ extirpatiõis formã ꝑtendẽs in euãg° po/
nit sex cõsiderationes. ¶ Prima ẽ de huma/
ne nature nobili creatiõe. vñ ⁊ noiat eã iſrl'mã
¶ Scđa ẽ de eiusdẽ depꝛauatiõe qꝛ fcã est spe
lunca latronũ. ¶ Tertia ẽ de ei⁹ ꝑ gr̃aꝫ ꝑueni
entẽ redispõne q̃ ꝯsistit in vitioꝝ extirpatiõe: ⁊
virtutũ instione. qꝛ de tẽplo eiecit emẽtes ⁊ vẽ
dẽtes: ⁊ cecos ⁊ claudos sanauit. ¶ Quarta ẽ
de infectiue carnis repugnatiõe ibi. Uidẽtes
aũt ꝑncipes sacerdotũ. ¶ Quita de eoꝝ a gr̃a
xp̃i derelictiõe ibi. Et relict̃ illis abijt. ¶ Sex
ta đ humil'r petẽtiũ approbatiõe ibi. Et abijt i
bethaniam ⁊ ibi docebat eos de regno.
¶ Sẽsus iste moralis hui⁹ euãgelij est: ꝙ đs
humanã nãꝫ in ꝑma sui creatiõe fecerat rectaꝫ
qꝛ dotata iustitia origiali a q̃ ꝑ peccatũ ẽ destitu
ta ac ẽt multis scelerib⁹ irretita. Saluator vi/
dens eam in puris nãlibus nõ posse subsistere
eius infirmitati ꝯdescendens ei gr̃am preueni
entẽ infudit: eã ꝯtra bellũ intestinũ inter vitia ⁊
virtutes ꝯfirmãdo: vel iuenit bellũ intestinuꝫ
inter sensualitatẽ ⁊ rõneꝫ. vñ sensualitateꝫ sibi
inueniẽs rebellantẽ dereliqt. Et rõneꝫ. i. hu/
mil'r ac simpl'r in inocẽtia cordis sibi adheren/
teꝫ reformauit: ⁊ ꝭꝫ h̃ in vl'i occurũt. 6. docu⁴.
¶ Primuꝫ est ꝙ đs in ꝑma sui creatione fecit
hoiem valde nobilẽ: quo ad corpus ⁊ quo ad
aiam. Nã quo ad corpus fecit eum ꝑfectũ: qꝛ
erat potẽs mori ⁊ non mori. Sed post pecca/
tum potuit mori: ⁊ nõ potuit nõ mori. Sed in
pͥma non poterit mori: ⁊ tunc corpus glorifi/
catum erit ⁊ spirituale. vnde gen. Factus ẽ hõ
in aiam viuentem. Et in spiritu: ⁊ quo ad spiri
tum fecit euꝫ ꝑfectiorem: qꝛ ad imaginẽ ⁊ sil'i/
tudinẽ suaꝫ. Ad imaginẽ: q̃ꝫtuꝫ ad bona natu
ralia. s. rõneꝫ: memoriaꝫ ⁊ voluntateꝫ. Ad sil'i
tudinẽ: q̃ꝫtum ad bona gratuita: q̃ sunt virtu/
tes: gratia ⁊ dona. Nõ ꝙ statiꝫ habuerit: sꝫ ꝙ
aptus fact⁹ sit recipere eas. Ex isto documẽto
eliciũtur. 4. v̓tutes. ¶ Pri⁴ ꝙ hõ dicit̃ ima/
go dei: nõ ꝙ ipse sit nãl'ter imago: sꝫ qꝛ i eo est
imago impressa ꝭꝫ mentem: sicut denarius di
citur imago Cesaris: inquantũ hꝫ imaginem
cesaris sibi iꝑressam. ¶ Scđa est ꝙ dr̃ simili/
tudo ⁊ imago. Nã sil'itudo attendit̃ ꝭm quali/
tatẽ. qꝛ ꝓprium est q̃litati ꝭm eaꝫ simile vel dis/
simile dici. Sꝫ imago attẽditur ꝭm q̃ꝫtitatẽ seu
figuratiõeꝫ. In hijs igitur q̃ hñt magis rõneꝫ
q̃litatis attenditur precipue sil'itudo. ¶ Tertia
veritas est ꝙ in statu innocentie homo dupli/
cem ꝑfectionẽ habuit. s. iustitie originalis i af/
fectu ⁊ scientie in intellectu: qꝛ omnis ignoran
tia est pena peccati. ¶ Quarta veritas est ꝙ in
pͥmis parentibus duplex erat iustitia. Una
originalis: vel naturalis que est habitus qdaꝫ
in anima cuius effectus erat quidem rectitudo
nature: qꝛ corpus erat subditũ viribus inferio
ribus: et ille viribus superioribus: et iste deo
hãc parẽtes in filios transfudissent. Alia erat
iustitia gratuita que respicit personã non natu
ram: et hanc non transfudissent: vnde iustitia
originalis pͥmo ⁊ persone opponit̃ peccato/
ribus: sed iustitia gratuita actuali. Talis autẽ
natura siue aia signata ẽ ꝑ iherosolimã que di
citur pacis visio: qꝛ eam nõ solum in esse natu
rali creauit: sed etiã adornatiõe virtutũ eã sibi
dignuꝫ habitaculũ cõsecrauit: qꝛ etiã de diligẽ
ti custodia ꝑmuniuit. vnde psal. Lauda ieru/

salem dominū. Sequitur. Quoniam confortauit seras portarum tuarum. Porte eius qn que sensus sunt ⁊ affectiones: que tunc confortantur qñ solerti custodia ne inhonestū ꝑcipiāt ꝓcludūtur. Uñ glosa ibidē bñ dic. Clausa est ianua admissis prudētibꝰ ⁊ exclusis fatuis: vt nemo iā exeat quē doleāt: vel itret quē timeāt.

¶ Secundum documentum est scd̄m Bede doctrinam: ꝙ ex peccato primorum parentuꝫ quatuor nobis inflicta sunt: scilicet ignorantia infirmitas: malicia ⁊ concupiscentia. ¶ Primum patet de ignorantia. Naꝫ per peccatum iudicium subuertitur rationis: ⁊ tunc mēs obnubilatur: quia f̄m philosophuꝫ. Omnis malus ignorans est: ⁊ cecus efficitur. Sapie. 2°. Excecauit eos malicia eorum. ¶ Secundum patet de infirmitate: qꝛ per ipsam promores ad casum: ⁊ debiliores ad surgendum efficimur: ⁊ infirmiores ad resistenduꝫ temptationibus: ⁊ etiā ad perseuerandū in bono: qđ sine gratia est nobis impossibile. Naꝫ sicut egritudo deprauat naturaꝫ: vt semꝑ appetat nocua ⁊ ↄtraria: ita peccatū deprauat aīam: vt semper mortifera appetat: vñ cū voluptates sint sibi mortifere ⁊ delicie spirituales salutifere: anima plus obnoxiatur in illis q̄ꝫ in istis delectetur. Et iō voluptates trahunt nos ad peccatū. Ratio qꝛ fomes que mouet ad malū semꝑ intra nos est Gloria vero quā querimus: semꝑ extra nos est. Patet etiā de malicia. vnde Ber. In nobis duplex malū est. s. innatuꝫ ⁊ seminatū: sed vtrūqꝫ maluꝫ: ⁊ vtrūqꝫ a malo: vtrūqꝫ in corde: sed nō vtrūqꝫ de corde. vnde idē. Dū mala in corde versamus nostra cogitatio est. Nā audiuimus in nobis homicidia: adulteria: furta: ⁊ hijs similia. Hec de corde exeūt: sed ē verbū qđ preter ea corde quidē sentitur: nec tñ cordis est cuꝫ sit maluꝫ: imittitur aūt per angelos malos: sed qd cordi: quid hosti tribuā: incertū est mihi: pꝫ etiam de ↄcupiscētia alibi. Ex isto oriuntur quatuor veritates. ¶ Prima ē ꝙ lꝫ aīa propter peccatuꝫ vulneretur: tamē nō aufert ab ea capacitateꝫ. ¶ Scd̄a est ꝙ peccatum mortale ⁊ veniale differunt in hoc: qꝛ peccatū mortale ab aīa expellit totaliter vim curatiuaꝫ: ipsaꝫ. s. gratiā ⁊ debetur sibi pena eterna: peccatū auteꝫ veniale non expellit vim curatiuam de se ⁊ sibi debetur pena temporalis.

¶ Tertia veritas est: ꝙ nullū peccatū est simpliciter irremissibile: vnde lꝫ peccatum in sanctum spiritū sit: cū mens voluntate ⁊ imitatiōe excludit a se penitentiam ⁊ remissioneꝫ contra peccatū: tamen non est finaliter obstinata: ⁊ iō q̄ꝫ diu homo viuit in hac vita potest ab hac intentiōe recedere: ideo simpliciter ē remissibile.

¶ Quarta veritas est: ꝙ peccatū ex industria dicitur irremissibile ꝓpter tria. ¶ Primo qꝛ non hꝫ causam excusantem. ¶ Scd̄o quia ex electione peccans adheret pctō vt fini. ¶ Tertio qꝛ repellit ab anima illud ꝑ quod fit remissio peccatoꝝ. Et hoc est ꝙ conqueritur saluator dicens. Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illaꝫ speluncam latronuꝫ. Glo. Domus vertitur in speluncam quando furta: homicidia: adulteria: ⁊ alia scelera committuntur. ¶ Itē alia glo. In presenti domus dei est cordis purificatio: ⁊ non tm̄ peccata que inerant tollit compunctio diuinitꝰ inmissa: sed ne vltra repetantur adiuuat diuina gratia perseuerans. ¶ Itē glo. Spelunca tēplum ⁊ domus dei est mens ⁊ conscientia fidelium: que si in lesione proximi peruersas conditiones proferat q̄si in spelūca latrones residēt.

¶ Tertium documentū ē: ꝙ gratia infusa causat iustificatiōneꝫ impij. Ad roma. Iustificati gratis per gratiam ipsius. Qđ patet. Naꝫ deus per peccatuꝫ offenditur: offensa auteꝫ tunc remittitur: quando animus offensi offendenti pacatur. Et ideo f̄m hoc peccatum nobis remittitur quando deus nobis pacatur: que quidem pax consistit in dilectione qua nos diligit. Hec dilectio lꝫ ex parte actus diuini sit eterna: tamen quantū ād effectuꝫ quē nobis imprimit quandoqꝫ interrumpitur: prout. s. ab ipso quādoqꝫ deficimus: ⁊ quādoqꝫ iteꝝ recuꝑamur: Effectus autem diuine dilectionis: qui scilicet per peccatuꝫ a nobis tollitur est gratia: qua hō fit dignus vita eterna a qua peccatum mortale excludit. ¶ Nota ꝙ in quolibet operāte est tria considerare: scilicet ipsum actum: gratiam ⁊ voluntatē. Ipsa oꝑatio est ab vtroqꝫ: scilicet a gratia ⁊ voluntate: ita ꝙ a neutro esſꝫ ꝑsone ⁊ ꝙ plus est a gratia q̄ꝫ a voluntate: quia plus virium agendi dat gratia voluntati q̄ꝫ habeat ex se. In tali autem trāsmutatione oportet esse magnam commotionem propter contrarietatis potentiam renitentem. Et hoc est qđ dicit. Cum intrasset iesus ierosolymaꝫ cōmota est vniuersa ciuitas ⁊c. Idest gratia intrans corda dura facit ꝑ contritionem ↄmotioneꝫ: quia oportet ꝙ actus contritionis habeat magnum conatum contra habitus oppositos vitiosos.

Un̄ dr̄ in psal. Cōmoueat̄ n facie eius vniuersa terra. Glosa. i. omnis boni cōmoueantur conuersione ad penitentiam. A facie eius: scilicet gratie sue: quia oportet ꝙ penitentia sit totalis: quia christus totum hominem saluuz fecit. Ex isto eliciuntur q̄tuor veritates. ¶ Prima est: ꝙ homo in statu nature integre idiget virtute superaddita quantū ad vnuz: scilicet ad opus supernaturale: s꞉ i statu nature corrupte q̄tuz ad duo. s. vt sanetur ⁊ vt bonuz supnālis virtutis opetur qd̄ est meritoriū: vt ab ipso moueatur ad bene agendū. ¶ Scd̄a est ꝙ gratia ⁊ virtus infusa differunt rōne ⁊ essentia: q꞉ vt dicitur septimo phi. Uirtus est dispositio pfecti. Dico autez pfectum qd̄ est dispositum ſm nām. Ex quo pz ꝙ virtus vniuscuiusq꞉ dr̄ in ordine ad aliquam nām p̄existentē: qn̄. s. vnūquodq꞉ est sic dispositum vt ꝯgruat sue nature. Manifestū autem est: ꝙ virtutes acq̄site p act⁹ humanos sunt dispositiōes quibus homo cōuenienter disponitur in ordie ad naturaz: que homo est. Uirtutes autē infuse disponunt hominez ad altiorem finē. s. in ordine ad nām diuinam. Sicut igitur lumē nāle rationis ē aliquid p̄ter virtutes acq̄sitas: ita lumen gratie ē aliquid p̄ter virtutes infusas que a lumie ipso deriuantur: ⁊ ad lumen illud ordinant̄. Sicut eniz virtutes acq̄site pficiunt hoiez ad ambulāduz ꝯuenienter: ita lumine naturalis ratiōis. Ita virtutes infuse pficiunt hominem ad ambulanduz in lumine gratie. ¶ Tertia veritas est: ꝙ hec gratia ꝓpter diuersos effect⁹ diuersa habet nomina. Dicitur gratia preueniens: q꞉ mundat ⁊ sanat voluntatem a malo: dicitur gratia subsequens: q꞉ coadiuuat ipsam ad benefaciendū: dicitur opans: quia opatur in libero arbitrio dr̄ cooperans: q꞉ coopatur cū libero arbitrio. ¶ Quarta est ꝙ hec gratia potest ꝯpetere omni dono dei ⁊ naturali: cuz talia dona nālia sint excellētia: sicut est generosus sanguis vel nobilitas: seu pulchritudo corporis: ⁊ ꝯplacentia gratiosa plerūq꞉ abducunt a fine vltimo: ſm illud ꝓuer. 36. Fallax gratia ⁊ vana est pulchritudo. Ideo adherendū est gratie gratū facienti: que ordinat nos in vitā eternaz. Ipsa. n. est q̄dam integritas ⁊ quidam decor oiuz virtutū faciens nos deo acceptos.

¶ Quartū documentum est: ꝙ gratia talis q̄druplicem hz effectuz. ¶ Primus est ignorātiā depellere ⁊ mentē lumine fidei illuminare q꞉ sicut i radijs solarib⁹ apparēt athomi: ita in gr̄a apparēt oēs defectus nr̄i. Peccatum. n. ⁊ gratia hn̄t se vt lux ⁊ tenebra. Et iō vt duo opposita mutuo se expellūt. vn̄ d̄s ē causa vniuersalis illuminatiōis vt sol: aliter tn̄. Nā sol agit p necessitatem nature: d̄s agit voluntarie p ordinem sue sapientie. Licet. n. sol q̄tum est de se oia corpora illuminet: si tn̄ aliqd̄ impedimentum inueniat in aliquo corpore relinq̄t illud tenebrosuz sicut pz de fenestra: sic d̄s lumen gratie non imittit illis in quibus obstaculuz inuenit. vnde a subtractionis gratie est ille qui ponit obstaculum: sed nō opponēti obstaculū infundit gratiam ⁊ pficit intellectū dono sapientie ⁊ emollit affectum igne caritatis. ¶ Secūdus effectus est sanitatez inducere. Cuz. n. homo p̄imus ⁊ p ꝯn̄s tota humana natura p peccatum fuerit destituta: ideo multiplr̄ incurrebat infirmitatē ⁊ defectū. s. pronitatē ⁊ imbecillitatē in volūtate. Et h̄ q꞉ gratuitas fuit p̄uata: hanc gr̄a habz reformare. s. qn̄ in aīa virtutes opatur que spūalez p̄stant sanitatē. Unde cuz populi vidissent cecū illuminatū: ⁊ clauduz sanatuz dicebant iesuz esse ꝓphetā. Propheta ē officiū eruditiōis: ⁊ iesus est nomē saluationis q̄si diceret: ꝙ cū ipse sit lux illuminans omnes opatur salutez in medio peccatoꝝ. ¶ Tertius effectus est a malo liberare. Cuz sit duplex maluz: culpe. s. ⁊ pene. Culpā que facit mortez in aīa remouet ipsam. s. viuificando: q꞉ sicut corpus p animaz: ita aīa p gratiam viuit. Et a pena liberat: quia eternam penaz in temporalem ꝯmutat vel totaliter auferendo: vt pz in gratia indulgentiarum: qd̄ nobis meruit christus in florido sanguine passionis. ¶ Quartus effectus est concupiscentiaz refrenare. Cū duplex sit concupiscentia. s. oculoruz ⁊ carnis: vtraq꞉ est per gratiam restringenda: quia hec duplex concupiscentia: est duplex labes anime: que cito maculat: ⁊ vix abstergi potest: ⁊ est quidam ignis: qui vix extingui potest. Et sunt insaciabiles: quia vna non cessat congregare diuitias alia delicias. Cōcupiscentia sola gratia restringi potest. Et ideo dominus deus est adornās deuota oratiōe: quia sine auxilio gratie nō sufficimus refrenare. Unde sapiens. Scio ꝙ aliter non possuz esse ꝯtinens nisi deus det. Cōcupiscientia autem oculorum que insatiabiliter diuitias cōgregat gratia restringere nō potest sine voluntate: ⁊ ideo saluator voluntatem exēplo manuducens ⁊ informans tēplum intrauit: ementes ⁊ vendentes eiecit: quasi diceret.

Licet secularibus ꝓpter educationē heredū
moderate liceat thesaurizare. vel ꝑꝑ publicam
vtilitatem: vel regni defensionē: vel cultꝰ dei
ampliationē. ꝑsonis tñ ecclīasticis ꝓprie nūq̄
licet thesaurizare. Ubi sunt quatuor veritates.
¶ Prima Henrici de gādauo. q̄li. 8. q. 24.
q dic ꝙ nō lȝ emere redditꝰ ad vitā: seu ꝑpetu
os: q2 qui peccuniā dat sub pacto: vt plus reci/
piat cōmittit vsurā que est illicita. vñ Aug. su/
per psalm. Si feneraueris homini. i. mutuam
dederis peccuniam a quo aliquid plusq̄ dedi/
sti expectes accipe: siue peccuniā. siue triticum
siue vinū: siue qđcunq̄: es fenerator: sȝ emere
redditus est huiusmodi: siue ꝑpetuos: siue ali/
os. Igit̄ declaratio huiꝰ est Ua. Naȝ differūt
mutuū ⁊ venditio ⁊ emptio. Mutuū. n. ē ꝺ
natura sua liberale: sine spe amplius recepien
di: fȝ illud euāgelij. Mutuū date: nihil inde
sperantes. Emptio autem ⁊ venditio debent
oīo esse equales: fm rōnem medij iustitie cō/
mutatiue. Non aūt pecunia est tale q̄d. in qua
ꝑsone non cadit emptio vel venditio: vt extre
mum: sed vt mediū vtriusq̄. Et ideo vbicūq̄
⁊ q̄ñdocūq̄ tradit̄ pecunia in ꝯtractu tanq̄ ex/
tremum: nō tanq̄ medium emptionis ⁊ ven/
ditionis mutuo tradit̄. est vsura: nec in rei ve
ritate est emptio: lȝ h̄ noīe censet̄: vt palliet̄ vi
tium. Et h̄ ꝑꝑ speȝ diutius viuendi: ⁊ ampli
us ꝑcipiendi: nō obstante dubio mortis. vn/
de ꝯfessores filiabus suis consilium dantes:
tanq̄ insipientes ⁊ ignari viri in vsurario cō
tractu deducunt eas in ꝑiculum animarum.
¶ Scđa veritas est: ꝙ ad h̄ ꝙ reditus cōpa/
rētur: opȝ interuenire alios duos ꝯtractus cō
tra rem aliam: q̄ ꝑsone pōt eē extremū empti
onis ⁊ venditōis: vt vȝ res alia: puta fundus
aut mensura terre ꝑmo ꝓ pecunia iuste emat̄
⁊ deinde pro alia quota. i. summa pecunie an
nuatim reuendat̄: vel hereditarie ꝑcedat̄: vel
quota huiusmōi a tali ematur: cui debet̄ iure
venditōis: puta q mensuram terre vendit do
mui religiosoꝝ ꝓ certa quota pecunie annua/
tim retinendo sibi ꝓ vsu illos reditus. Si. n.
velit istos reditus vēdere: ⁊ omne ius qđ hȝ
in eis: licitum est alteri: ꝙ eos emat: nec repu
tabitur dare pecuniā pro reditibus: sed ꝓ iure
tpali. vnde istis duobus modis licet emere re
ditus absq̄ peccato. Hec Henricus de gan
dauo q̄li. 7. ¶ Tertia veritas: ꝙ lȝ Raimō
dus in summa damnet eos: q tpe messis ⁊ vin
demie emunt annonam: vt postea carius ven
dant: dicens ꝙ turpe est lucꝝ. Salua tamen
pace sua nō opȝ sic generalr̄ damnare omnes
qui emūt res vtiles ⁊ necessarias: puta pannū
bladum: ⁊ vinum. Et hoc nō vt de eis viuāt:
sed vt lucrentur: ⁊ de lucro viuāt. Bene autē
verum est: ꝙ talia mercimonia que qs emit vt
reuendat: ⁊ lucrentur rōne cupiditatis nimie
multiplicādi pecunias: ad qđ non est cōmuta/
tio emptionis ⁊ venditōis instituta: sed ad ne/
cessariam ꝯmutationem faciendā ꝓ necessitate
vite hn̄da: vt dictū est. Bene pn̄t oīa esse pctā
sȝ rōe forme ꝯmutatiōis ⁊ ꝯctꝰ nō oȝ. Equalr̄
eiȝ ꝑt custodire mediū ⁊ equū iustitie: ne plus
emat ꝓ tpe ⁊ loco: nec vendat q emit ad reuen
dendū: q2 emptio ꝑsone est ad necessariū vsuȝ
nō ad pecuniaꝝ ꝯgregationē: lȝ ip̄a mercatio
qua aliq̄d emit̄ vt reuendatur: est magis dete/
standa. Et hoc ex intentōe ementis: ⁊ mō ne
gociationis: qua mens nimiū occupat̄. Hec
Henricus de gandauo. ¶ Quarta veritas ē
ꝙ verba Chryso. sup illđ: Eijciebat vendētes
⁊ ementes ⁊c. ꝑꝑ moduȝ negociatōis sunt pō
derāda: ne emētes vt vendentes inuoluātur.
Dicit. n. q ꝯparat rem: vt ip̄am integrā ⁊ im/
mutatā dando lucret̄: ille eijciendus est de tē/
plo. Rem illā dicimus imutatam: que oīo ma
net imutata in manu ementis: ⁊ rōne sue sube
⁊ rōne loci: ⁊ ratione tpis. Sic. n. istis tribus
modis imutatam rem carius vendere oīo pec
catum est. Si tñ aliquo dictoꝝ modoꝝ trium
fuerit mutata: fm subam pōt carius vendi: sic
faber ferrum rōne operis carius vendat.
¶ Item de mutatione ratione loci vnde sicut
faber pōt opus suū vēdere in foro. Sic mer
cator pōt carius vendere merces trāslatas: q2
in vna terra abundāt. Et ideo reputant̄ vilia.
Hoc etiā pōt de tpe: q2 illa que vno tpe abun/
dant: qñ erant vilia: custodita in aliud tempus
sunt rara iam ꝑ custodiā tpis facta sunt p̄ciosa
⁊ vendi possunt p̄ciosius. ¶ Quinta veritas
est q̄uo mutatio cāpsoria licita est: cuȝ nummꝰ
ꝑsone habeat rōnem p̄cij ⁊ medij in ꝯmutatio
nibus: ⁊ non extremi nisi per accidens: ita ꝙ
fm estimationeȝ recte rōnis nec plus: nec mi
nus possit. ꝓpter qđ si qs petit pecuniā ꝯ mu
tari ꝓ pecunia fm equalitatē iustitie nālis: dȝ
ei cōmutare equalem in p̄cio pro equale: ⁊ nō
superexcrescens accipe. ¶ Ubi sciendum ꝙ cuȝ
nummus sit medium p̄cium in ꝯmutationibꝰ
hoc nō est nisi in tpe ⁊ loco: vbi cursum suū hȝ
Et hoc ex p̄ncipis statuto ad eius iustam esti/

mationem: vel ex principis pmissione: vt hic vadunt sterlingi. De mutatiõe pecunie igit̃ p pecunia aut est facienda in loco: in quo pro instanti tempore ambo genera pecuniaꝝ currũt aut est facienda in loco: in quo pro tpe instanti vel alteꝝ pecunie: vel neutrum currit. Si primo modo aut pecuniã eius qui vult accipe amplius p̃cio instituto plus valet in põdere: aut non. Si pmo modo dico q̇ ad iustum p̃cium dꝫ mutare gratis ⁊ pondus supexcrescens potest vendere in forma ponderis. Non autẽ in forma pecunie: ⁊ tunc accipere amplius sua interest pro pondere: nisi h̄ specialiter ⁊ publice fuerit a pncipe interdictũ: quemadmodum interdicta est decurtatio nummoꝝ. Translatõis enim gratia facta est pecunia: vt solum in ipsa ꝯsideretur ratio p̃cij ad transferendum reꝫ venalem: ⁊ non vt aliqd ponderis abscidat̃. Si scd̃o modo sic nullo mõ licet accipe amplius: nisi q̃ꝫ sua interest pro labore cõputandi ⁊ custodiendi pecuniaꝫ: ⁊ cetera que ptinent ad curam eius: dum tamen hoc fiat bona fide. Si vero nulla earuꝫ pecuniaꝝ hꝫ cursum: vl̃ vna tm̃ vbi ⁊ quãdo fit mutatio: ibi tunc non hꝫ rationem medij ⁊ p̃cij, sed potius extremi ⁊ rei appreciande: ⁊ põt licite vendi iusto precio: ⁊ ille q emit: põt industria sua deferre ad locum: vbi hꝫ cursuꝫ p ampliori p̃cio in vsum ponẽ. Hec Henricus de gandauo vbi supra.

¶ Quintuꝫ documentũ est: q̇ in eccl'ia est duplex populus. Unus est beneficijs gratus. s. viri obediẽtes. Alius est ingrat⁹: vt obstinati ¶ Primum pꝫ. Naꝫ verus obediens est beneficijs gratus: qꝛ fm Ber. dat suum velle: suum nolle. Perfectus obediens morã nescit nec mandatum pcrastinat. Parit aures auditui: linguaꝫ voci: manus opi: pedes itineri: ⁊ tunc totum se recoligit: vt ex toto mandatũ impleat impantis. Tales. n. pficiunt laudem dei pmo cum ꝯcordia: qꝛ discordia dissonantiã facit a voluntate dei. Et ideo dicit̃ Danielis. 3. Tunc hij tres ex vno ore. i. vna ꝯcordia. Secundo cum mundicia: qꝛ non est speciosa laus in ore peccatoꝝ. Ideo dicitur infantiuꝫ. Apocalypsis. 9. Nemo poterat dicere canticũ ⁊c. vnde Ber. Obedientia dirigit gressus nr̃os ⁊ sancte ꝯuersationis gratiam promeretur.

¶ Scd̃m pꝫ de obstinato. Hoc eniꝫ proprie inheret voluntati: ⁊ tanq̃ꝫ finem vltimum meditatur: ⁊ nihil fugit in animo: quod desiderat adipisci: nisi de cordis durina: qua meditatur quis non legem dñi: sed propriaꝫ voluntatẽ.

¶ Sextum documentuꝫ est: q̇ obstinatos reprobauit: ⁊ obedientes acceptauit, vnde dicit̃ Et relictis illis. glo. incredulis ⁊ inobedientibus. Abijt in Bethaniã. i. in domum obedientie. Obstinatos reprobat: qꝛ obstinatio est subuersio summa religionis: pseuerãs in malo: quod est diabolicum: qꝛ eos nulla beniuolẽtia monitionis poterit penetrare. Hec aũt obstinatio habet quatuor gradus. ¶ Prim⁹ est dissimulatio pprie iniqtatis: infirmitatis ⁊ inutilitatis: dum sibi parcens: ⁊ blandiens: ⁊ psuadens: putat homo aliqd esse: cum nihil sit: iam seipsum seducit. ¶ Scd̃s est ignorantia sui. Quia. n. primo iniquitatem: infirmitateꝫ: inutilitateꝫ sibi texerit: quid supest: nisi vt vulnera tecta non videat? Ex quo seqtur: vt alio etiam reuelante vulnera non esse contendat: ⁊ tunc conuertitur in verba malicie ad excusandas excusationes in peccatis. ¶ Tertius est p̃sumptio. Quid. n. mali veretur attractare: q presumit defensare? ¶ Quartus est ꝯtempt⁹: qui trahit hoiem in impenitentiã: ⁊ in penitentia obstinate firmatur. Hoc iam peccatũ neq̃ꝫ in hoc seculo: nec in futuro remittet̃. Et ideo deus eos relinqt inobediẽtes: ⁊ approbat obedientes. qꝛ obedientia est voluntas faciendi p̃ceptum superioris: eius beneficia recipiẽs cuꝫ gratiarum actione. vnde ad gratiarum actões quatuor nos incitant. ¶ Primuꝫ est diuina liberalitas. vnde Ber. Disce in referẽdo gratias non esse tardus: in singulis donis diligẽter ꝯsidera q̃ apponunt̃: vt nulla dona dei debita gratiaꝝ actione frustrent̃. ¶ Scd̃m tpis opportunitas: cui nulla operatio magis ꝯuenire videtur: q̃ꝫ gratiaꝝ actio. vnde Augustin⁹ Quid melius aio geramus ⁊ ore promamus q̃ꝫ deo gratias. Hoc nec dici breuius: nec audiri leuius: nec agi fructuosius põt. ¶ Tertium est eius acceptabilitas: qꝛ deum puocat ad largiendum. vnde Grego. Dignum est deo semper gratias agere: qꝛ deus nunq̃ꝫ cessat benefacere. ¶ Quartum est remuneratõis multiplicatio. vnde Ber. Ad loca vnde exeũt flumina reuertuntur gratiarũ: vt iterum fluant. Dignum est igitur deo gratias agere: qꝛ flumina beneficiorum dei non cessant fluere. Quod nobis concedat ⁊c.

¶ Feria quarta dominice quadragesime. Sermo quadragesimus septimus.

Accesserũt ad Ihz scribe ꝛ pharisei ꝛc. Matthei. 12°. Scd̃m qđ Bernardus dicit. Fratribus nostris inter quos vivimus ipso iure fraternitatis ꝛ societatis humane: consilij ꝛ auxilij sumus debitores. Sed nullum consilium melius arbitror esse: q̃z ꝙ exemplo fratrem tuũ docere studeas: q̃ oporteat ꝛ non oporteat. Provocans eum ad meliora: consulens non soluz lingua: sed opere ꝛ veritate: ꝛ ne dissimules redarguere culpas eius: ꝛ sollicitus sis tanq̃z angelus dei: ꝛ pacis de regno dei tollere scãdala occasiões scandaloꝝ penitus removẽ. Salvator igitur vt nostre infirmitati ꝛ miserie ꝯsilio ꝛ auxilio possit succurrere: assumens naturaz nostrã: frater noster factus ẽ. Sz qꝛ auditores nr̃i nã fratres: alij sunt nesciẽtes: alij negligentes: alij in malo ꝑsistẽtes: ꝛ alij penitẽtes: opz vt dicit Isido. de sũmo bono: vt iuxta sensuũ capacitatem singulis s̃m suam exigentiam sermo divinus explicet. vnde super illđ. 2ª. Thimot. 4. dicit Augu. Omnis scriptura divinitus inspirata vtilis est. s. ad docendũ nescientes: ad arguendum ꝛ convincendum de malo nagligentes: ad corripiendum ꝛ increpandum dure in malo ꝑsistentes: ad erudiendum penitentes. Et hoc ad iustitiam. i. vt iustiores fiant: ita vt homo dei instructus: ad omne opꝰ dei sit perfectus: scilicet executione.

¶ Circa sensum moralem est primo premittẽdum: ꝙ pharisei. s. excelsi in vita: ꝛ scribe. i. excelsi in sapientia: figuraz gerunt peccatorum: qui falsa opinione sue bonitatis decepti sunt: qꝛ ceteris despectis solum voluit videri. Et ideo sumentes expimentum christi. s. eius potentie ꝛ sapientie conati sunt eum refutare. vnde salvator sumens niniuitaꝝ conversionem: ꝛ regine Sabe sapientie reqsitionem comparatione ratione status vtriusq̃z: ꝛ ratione p̃dicationis eos refellit. Jonas s̃m Augu. gerit figuram salvatoris: q passus est ꝛ de terra resurrexit. vnde peccator accusatur in cõparatione niniuitarum ꝛ regine austri: qꝛ niniuite penitentiam egerunt. Audiunt isti dominum spũalr in mente eis loquentem: ꝛ insuper eum occiderunt: scilicet in peccatorum iteratione. Regina austri a finibus terre venit: ꝑpter sapientiam Salomonis. Unde dñs vult ostendere quales sunt: qui p̃sentem dominum per gratiam contemnunt: quãdo alienigene eius s̃uuz audierunt. Cum immundus spiritus ꝛc. Quãdo enim in sacramento penitentie fit remissio peccatorum: mundatur domus: ꝛ inhabitator fit sanctus spiritus: ꝛ hic nõ inhabitat: nisi in humilibus corde. Ille ergo sanctus spũs implet: regit: agit: refrenat a malis: ꝛ ad bonũ excitat. Homo non põt quicq̃z sine sancti spiritꝰ assistentia: que in omnibus bonis invenit adiutorem. Peccator autem p̃sumptuosus: q falsa opinione deceptus: credit se esse bonũ: excludit a se sanctum spũm: ꝛ omne meritum: ꝛ licz eius conscientia munda maneat a peccatis: inanis est tamen oibus bonis. Sed tale peccatum quondaz expulsuz per gratiã nunc revertitur: adducens secum alios neqores se: ꝛ erũt peiora ꝛc. Per septem vniversitas figuratur vitiorum: qui p septem dona spiritus sancti expelluntur. Sed revertens semper secum neqores ducit: qui dicunt neqores: vel ꝑpter naturam: vel propter conatum: vel ꝑpter peccatum: vel ꝑpter effectum peccati: qꝛ faciũt eos ad quos redeunt: nequiores ꝛ fictiores: ꝛ fiũt novissima illius ꝛc. Temptant etiã eum: quo ad carnalem affectionez: quos refellit: docens eos spiritualia p̃ponenda: ꝛ s̃m istum moduz sunt quinque considerationes.

Prima ꝯsideratio.

Prima consideratio est de peccatorũ p̃varicatione: ꝛ hz duas ꝯclõnes.

¶ Prima ꝯclõ est: ꝙ peccator p peccatum obtinet multas miserias. Nam eiꝰ imago deformat: natura vulneratur: vex bonuz relinqtur: dignus accusatione efficit: ad penã obligatur: deus offenditur: ꝛ divina acceptatione spoliatur. Hoc. n. pz: qꝛ peccatuz diversa noia sortitur: pp diversos eius effectus. Dicitur enim macula ꝑpter deformitatem partis supioris: ꝛ inferioris aie: ꝛ ita ponit gratie dei defectum. Dicit etiam vitiuz: ꝛ ideo ponit defectum boni nãe. Dicitur etiã peccatuz ꝑpter aversionẽ a vero bono. Dicit etiaz crimen: ꝛ ideo accusatione dignum. Dicit etiam culpa: ꝛ ideo pene obligat. Dicitur scelus: ꝛ ideo offensam dei causat. Nefas: qꝛ maxime illicituz est ꝑsone: ꝛ ideo acceptatione dĩna indignũ.

¶ Scđa ꝯclõ est: ꝙ sex sunt genera peccatoꝝ

que temptant Jesum in sex sibi appropriatis.
¶ Primum appropriatū est iustitia. Hāc tē
ptant p̄sumptuosi: et hoc quando quisq̃ cōtra
qualitatem sui ordinis: aut virium ex singula
ri tumore presumit aggredi q̄d nō licet uel nō
timet deum nec mortē: nec iudicium: nec pe/
nam eternam. ¶ Secundū est materia. Hāc
tēptāt desperati: q2 dominū ignorant imaginā
tes eum grauem ⁊ durum: qui pius est: seuerū
et implacabilem qui misericors est: et horribilē
q amabilis est: vt dic̄ Ber. ¶ Tertiū ē humi
litas: Hanc temptant elati: qui incapaces sunt
omnis boni spiritualis. Sola eniz humilitas
capax est: spe tamen elatio assumit pallium hu
militatis emule sue vt sub nomine suo gloriaz
callide acquirat. ¶ Quartū est sapiētia. Hāc
tēptant ptinaces: q2 quādo pp excessum acgrū
tur: ptinaciter insistunt nollentes cedere melio
ri. Tales sibi credunt: nec alijs acquiescunt: ⁊
in oculis suis sunt sapientes. De quibus dicit
Grē. q̄ plus de se q̄z sunt sentiunt. ¶ Quin
tum est pax. Hanc tēptant discordes. Naz dis
cordia: que est cordium dissonantia inter homi
nes est deo odibilis. Prouer. Deus odit
qui inter fratres semiat discordiā. vnde Sal.
in iugurthino. Discordia maxime res dilabūt
ↄcordia minime res crescūt. ¶ Sextū est po^a
ad faciendū iudiciuz: ad quā ptinet quēlz iuste
remunerare: s̄m illd̄ Johis. 5. Potestatē de
dit ei iudicium facere. Hanc temptāt pniaz re
spuentes: q ex deliberata electōe pctō adherēt
nō quasi temptatōe victi: sz cum q̄dam ↄplacē
tia puerse volūtatis. vñ dicit̄. Postq̄z ihs eos
dure arguisset pp eoꝝ peccata: tunc accesserūt
ad eum scribe ⁊ pharisei. d. Pharisei. n. vide
bantur excelsi s̄m glo. in vita scribe: in sapien
tia: ⁊ significat duplicem statum pctōꝝ. Unuz
de se p̄sumentem: ⁊ de sua bonitate falsa opi/
nione deceptus respectu suijpsius. Et alium
prudentiā carnis seu mundi habentez: que est
mors spūalis: vt dicit̄ Ro. 8. vñ dicunt. Ma
gister. Ecce modus adulatorius: quare p̄mit
tunt nomen sapie: subdunt actum clementie.
Uolumus q̄ tu ↄdescendas nostris volūtati/
bus: addunt effectum potentie. A te signū vi/
dere: q2 nemo pōt hec signa facere: q̄ tu facis:
nisi fuerit deus cum eo. Jo. 3. Applica.

Scd̄a ↄsideratio.

S Ecunda ↄsideratio est de saluatoris
arguitōe: vbi occurrunt due ↄ̄nes.
¶ Prima ↄcl'o est: q̄ arguere pec/
catorem est p̄suasio resilitōis cūz manifestatōe
turpitudinis deformātis pctōrez. Hec. n. tur
pitudo q̄tuor in se ↄtinet: q̄ retardāt ⁊ retrahe/
re debēt pctōrez. ¶ P^m est breuitas ⁊ vtilitas
in delectatōibus: ex cui^9 ↄsideratōe mens pec
catum abhorret. ¶ 2^m est deformitas: ⁊ circū
stantia: ⁊ carentia rōnis: de cuius ↄsideratiōe
mens de pctō penitet: ⁊ dolet p̄uata suo d̄bito
¶ 3^m est remorsus ↄscie ex lumine fidei diri
gente ⁊ ośdente pctm̄ esse ↄtra legē diuinam.
¶ 4^m est carentia diue gr̄e ⁊ acceptatiōis: ex
cuius consideratione mens retrahitur: q2 per
ipsum dei inimicus efficitur.
¶ Scd̄. ↄ° est: q̄ saluator q̄druplr̄ arguit pec
catorem. ¶ P° p internā inspiratōem ꝓposi
tum bonū infundēdo: ⁊ malum impediendo.
¶ 2° p scripturā. Ipsa. n. est sicut speculū: in
quo relucēt macule deformātes. ¶ 3° p ↄscie
remorsionez. Est. n. ꝓcurator cordis arguēs
ne qd fiat contra rōnem. ¶ 4° p tribulatiōez.
Hec. n. est magis signuz mie q̄z ire. vnde ad
hebr. Quem enim diligit deus: flagellat.

Tertia ↄsideratio.

T Ertia ↄsideratio est de eius repatōe
ibi. Signum: vbi tres sunt ↄ°nes.
¶ Prima ↄ° est: q̄ p nr̄a repatione
requiritur diua po^a ⁊ sapia. ¶ Primo de po^a
pz: q2 humana nā tota corrupta erat p pctm̄ in
p̄mo parēte: ⁊ hoc btītudine p̄uata: ad quā in
stituta erat. Congruū fuit ip̄m reparari: sz re/
paratio non pōt fieri: nisi pctm̄ remittatur.
Nec iustum est: ut pctm̄ dimittat̄ sine satisfacti
one: sed satisfactio decenter fieri nō potuit: nisi
ab eo: q debuit satisfacere: ⁊ pōt. sed nō dz: nisi
hō: q peccauit: ⁊ non pōt nisi deus. ¶ 2^m pz
de sapia. Sapien. 8. dicit̄. Sapia vincit mali
tiam. sed p malitiā diaboli ⁊ hois humana nā
q̄ est opus dei: deiecta est in culpā ⁊ miseriam
Ideo decuit vt sapia dei ip̄az exaltaret. Et h̄ ē
q̄ dicit. Signū q̄rit. glo. sue potentie ⁊ sapie.
¶ Scd̄a ↄcl'o est: q̄ lz ante passionem a xp̄o
fuerunt facta multa signa: puta illuminatio ce/
ci: ⁊ resurrectio Lazari: ⁊ mlt̄a alia: que signa
erant potentie ⁊ sapie: ducenda nos in spē nr̄e
salutis: tamen mors ⁊ passio xp̄i erant signuz
precipuum: in qd̄ oia signa ducebant. qd̄ dan
dum erat eis. Nam signū respondet signa/
to. sed ritus veteris legis fuit signum ⁊ figu/
ra Christi. Et ideo de Jona exemplum po/
nitur de veteri lege. Sicut Jonas ⁊ cetera.

Jonas.n.fuit signum niniuitis dupliciter: scilicet verbo ⁊ facto: quia viua voce eis predicauit: ꝙ nisi conuerterentur subuerterentur. Facto: eo ꝙ fuit in ventre ceti.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ ꝑ passionē xp̄i sumus liberati. ¶ Primo a pctō. Apoc.5. Lauit nos a pctis nostris in sanguine suo. ¶ Scd̄o a diabolo. Nā victoris est aduersariū a ptāte dn̄ij eijcere: sȝ xp̄s ꝑ passionē victor fuit. Apoc.9. Vicit leo de tribu iuda. ¶ Tertio a pena eterna. Nā pctm̄ est causa mortis eterne: sȝ xp̄s liberauit nos a peccato. ¶ Quarto a pena tpali. Per claues.n.eccl'ie remittitur pena tpalis sed tales hn̄t virtutē ex passiōe xp̄i: vnde lȝ passio xp̄i vt ꝑuisa fuit habuit efficaciā q̄ȝtum ad culpe remissionē ⁊ gratie infusionē: qꝛ ista requiruntur ad petitionis exauditionem: tn̄ passio xp̄i vt exhibita suꝑ hanc sufficientiam addit ianue aptionē sicut patuit i sctis prib9 post eius ascēsionē. vnde dicit xp̄s. Plusq̄ȝ Johs hic.

Quarta consideratio.

Quarta ꝯsideratio est videre quō precauetur reciduū cum dicitur. Cum imūdus spūs. vbi occurrūt.3.ꝯ°es.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ imundus spūs q possidet nos ꝑ peccatū eijcit per pniaȝ qꝛ ipsa est infinite efficacie: qꝛ remittere peccata nō pōt nisi solus ds. Mat.22. Hec autem efficacia pnie hȝ se inq̄druplici dr̄a. ¶ Primo qꝛ aliquādo hic debetur pena ⁊ culpa: sicut quādo tāta ē cōtritio ⁊ tristitia de malo: quanta fuit aduersio ⁊ delectatio in peccato sicut credit de magdalena Luc.8. ¶ Scd̄o hic q̄ȝdoq̄ȝ diluitur culpa ⁊ nō pena sicut qn̄ qs cuȝ ꝯtritiōe ꝯfitetur ⁊ non pōt purgare se ꝯdigna pnia: q licet sit in gratia remanet tamē obligatus ad purgatorij penaȝ. ¶ Tertio q̄ȝdo hic dimittitur pena ⁊ nō culpa vt qn̄ quis ꝯfitetur de peccatis alias ꝯfessis ꝑꝑ penā verecundie dimittitur obligādo ad penā purgatorij: vl' forte anihilatur ex frequēti iteratione: non autem culpa que fuit prius dimissa. ¶ Quarto q̄ȝdo nec diluitur pena nec culpa: sȝ augent vt quādo aliqs fictus accedit. Jō qꝛ efficacia pnie delet pctā quantū ad penaȝ ⁊ culpam dicitur. Actuū.3. Penitemini ⁊ conuertimini vt deleantur peccata vestra.

¶ Scd̄a ꝯ° est: ꝙ penitēs ꝑ vitia magnos insultus sustinet: nā vitia ante ꝯuersionē: q̄si pacem cū hoie habēt. Quādo aūt expellunt: tunc acriori virtute insurgūt. Fiūt autē inimica cōuerso q̄ peccatori ꝓspere blandiebant ⁊ blāda fiunt ecōuerso que peccatori aduersa extiterūt. Et hoc ꝓcurante diabolo vt eos abstracta spe in diffidentiam trahat. vnde Dyony. Sepe diabolus eos quos ꝯuerti ad penitentiam aspicit imanitate scele⁊ ꝑcussos ad desꝑationē deducit: vt subtracta spe venie trahat in diffidentiam quos nō potuit retinere ꝑseuerantes i culpa: ⁊ h̄ est qd̄ dicit. Cū autē imundus spūs ⁊c. q.d. Peccatū per pniam expulsuȝ ambulat ꝑ loca sicca.s.corda prius humore gratie ⁊ vigore fidei carentia. Querēs regem.i.appetens ibi final'r manere ꝑ infidelitatem ⁊ dānationē Et non inuenit: qꝛ pniam receperunt: redit ad domum illā ⁊ inueniēs mundatā adducit secū septem spūs negores se: ⁊ erunt nouissima peiora prioribus. Aug. Per septē vniuersitas figurat totus erat ⁊ totus venit: ⁊ vt totus veniret. Quid est adhuc alios septē? Rn̄dit Aug. dicēs. Spūs.s. oꝑatio septenaria comēdatur vt sit in nobis spūs sapie ⁊ intellectus: ꝯsilij ⁊ fortitudinis: sciētie pietatis ⁊ timoris. Huic septenario bono ꝯstitue: ecōuerso septenariū malum.s.spiritū stultitie ⁊ erroris: spm̄ temeritatis ⁊ ignauie: ipietatis ⁊ suꝑbie ꝯtra timorem dei ꝓsumptōis. Isti sunt septē spūs nequā. Sȝ qꝛ sunt septē negores: hij in ypocrita inueniūtur. vnde est spūs malus stultitie: alius peior: siml'atio sapie: spūs erroris malus. aliꝰ peior: simulatio veritatis: spūs temeritatis malus: alius peior: simulatio pietatis. spūs malus elationis: alius peior: simulatio timoris. Qui septeȝ ferre nō potest: qs tam fortis ꝙ quatuordecim ferre potest? Necesse est ergo: vt cum malitie fuerit adiuncta simulatio veritatis: sint peiora hois illius nouissima prioribus.

¶ Tertia ꝯ° ē: ꝙ ad h̄ vt a reciduio caueat.4. reqruntur. ¶ Primū est suipsiꝰ frequēs ꝯsideratio. Qn̄.n.aliqs ex negligētia ꝑdit fortiliciuȝ suū: si recuꝑat diligētius custodit. Cū igit aīa sit qd̄dā spūale fortiliciuȝ: si bene custodiat nunq̄ȝ suꝑari poterit. Prouer.9. Oi diligentia custodi cor tuū: qꝛ ⁊c. Si.n.ꝑiculū non custodire cast⁊ diligentius custodiatur cor. Ista aūt custodia maxie fit i aīa ꝑ frequētationē ꝯsideratiōis pene: qꝛ si icurate aliq̄ scintilla ignis suꝑ domū caderet: statiȝ extingueret: ne domus imo ciuitas tota ꝯsumeret. Ita dȝ fieri in aīa: mox vt sentit scintillā pcti mortalis dȝ recurrere ad pniaȝ. ¶ Scd̄ȝ est rigida viriū inferio⁊ subiugatio: quia qui nimis confidūt frequēter cadunt. Sed qui cauet diligenter custodit se.

Vnde ad Ro. Noli alta sapere: sed time. Et
ideo opꝫ timentem semꝑ recurrere ad auxiliuꝫ
dei. ¶ Tertium est assidua occupatio: qꝛ eadē
potentia non pōt pluribus esse intenta. Et iō
quādo bene occupať circa honesta: non dať lo
cus agendi circa mala. Ihero. Semꝑ aliquid
boni facito: vt te diabolus inueniat occupatū.
¶ Quartum est corporis castigatio. Quādo
enim sui delicate nutriuntur: fiunt rebelles.
Prouer. 29. Vires inferiores habent natu/
ram serui. vnde pͥma coꝝ. 9. Castigo corpus
meū ꝛ in seruitutem redigo.

Quinta ꝯsideratio.

Quinta ꝯsideratio est qualr̄ in gratia
repugnantes temptatōibus a deo ac
ceptantur: cuꝫ diciť. Dixit qdaꝫ. Ec
ce mater tua ꝛc. vbi occurrūt due ꝯclōnes.
¶ Prima ꝯclō est doctrina Isidori de sum.
bo. dicentis. Multi vitā sine crimine habere
pn̄t: sine peccato aūt nō possunt. Naꝫ q̄ꝫuis in
hoc seculo qcūꝫ magne iustitie claritate resplē/
deat: nunq̄ꝫ tn̄ ad purum pctōꝝ sordib⁹ caret.
vnde Jo. in canonica. Si dixerimus qꝛ pec/
catum nō habemus: ip̄i nos seducimus: ꝛ ve
ritas in nob̄ nō est. vnde Isido. Quidam ele/
ctoruꝫ dimittunť dīna iustitia incidere in erro
rem pcti: sed tn̄ miseratōe eius reducti: denuo
ꝯuertunť. Hoc totum de dei ꝓcedit clemētia:
vt nos nō damnet crudelr̄: sed expectet ad pe/
nitentiam patitentis. Et h̄ est q̄ dicit. Mater
tua ꝛ fratres tui foris stant: qꝛ nō poterant pre
turba. s. affectionum s̄puum seu etiā sceleꝝ ire
ad euꝫ. Luce. 8. Hec mater est peccabilis nā
¶ Scd̄a ꝯclō est: q̄ saluator sp̄ualem affectū
hꝫ ad eos: q̄ se a recidiuo cauēt. Tales. n. qua
druplicem pͥmiationeꝫ hn̄t. ¶ Prima est: qꝛ
post talem victoriam seq̄tur ꝑfecta delectatio.
Quanuis. n. in ip̄o actu resistendi sit tristitia
ꝑꝑ ꝯrietatem: tn̄ ꝯsumata victoria inest ꝑfecta
delectatio: sicut certās in agone post victoriaꝫ
delectať in triumpho. vnde hebꝛ. 12. Omnis
disciplina in pn̄ti nō est gaudij: sed meroris.
¶ Scd̄o qꝛ post istā deletationem sequiť ꝯfir
matio solida: qꝛ glꝫ post victoriā est fortior. vn̄
angeli statim fuere ꝯfirmati post temptationeꝫ
ꝛ sic fuissent pͥmi parentes si restitissent. vn̄ di
cit samuel saul. Qd̄ si nō fecisses: d̄s ꝯfirmassꝫ
regnum tuum in eternū. Prima Reguꝫ. 13.
¶ Tertio post ꝯfirmatōeꝫ seq̄tur facilitatio: qꝛ
in pͥn° difficile est resistere: tn̄ post assuefactio/
nem leuissimum. ¶ Quarto qꝛ vincenti dať
certa repromissio: q̄ est in spe vltime exultatio
nis: qꝛ dabiť ei sedē in throno meo: sicut ego
vici ꝛ sedi. Apoc. 2. Hos. n. intendens pͥmo
manus extēdit in discipl̄os: ꝛ sero in nos oēs
ꝛ ait. Ecce mater mea: qꝛ me concipiunt in sua
mente emendatōem vite ꝓponēdo. Sorores
mee: qꝛ me pariunt ꝑficiendo opere quod in
mente ꝯceꝑunt. Et fratres mei: q opa patris
mei faciunt: q mihi coheredes in celo erunt.
Quicunq̄ꝫ q̄ facit volnntatem patris mei in ꝓ
pria sctificatione: qꝛ hec est voluntas dei sancti
ficatio vestra. Ip̄e meus frater: soror: ꝛ mater
est: meus frater. s. per imitationē paterne vo/
luntatis. Quod nobis ꝯcedat ꝛc.

¶ Feria quinta dn̄ice prime quadragesime.
Sermo quadragesimus octauus.

Egressus ie/
sus secessit in ꝑtes tyri ꝛ si
donis ꝛc. Mar. 15. Scd̄ꝫ
q̄ Isido. dicit. Meli⁹ est
peccatū cauere q̄ꝫ emenda
re. Facilius. n. resistun⁹
hosti: a quo nōdum victi sumus: q̄ꝫ ei a quo su
perati sumus. Sꝫ etiā interduꝫ tales deus li/
berat. dum eoꝝ desꝑationem ad ꝯuersioneꝫ li
bertatis ꝯmutat. vnde s̄ꝫ Ber. Gemina dul
cedo exuberat in pctōre dn̄i ih̄u: vꝫ lōganimi/
tas in expectādo: ꝛ facilitas in ꝯdonādo. Diu
enim suspēdit sn̄iam vltionis in ꝯtēnente: vt
quādoq̄ꝫ exhibeat gratiā remissiōis in penitē/
te: sicut in hac chananea exēplificať in hodier/
no euāgelio. Cuius sensus moralis est: q̄ aīa
penitens corrigit mores carnalis vite: qn̄ post
ponit mundanā cupiditatē ꝛ carnis voluptatē
mediāte gratie dīne assistentia. Sꝫ qꝛ adhuc
habet sensualitatē: quā dꝫ custodire: ne dissen
tiens a voluntate rōnis eundo post ꝯcupiscē/
tiam suā alios sentiat insalutis tēptationum.
Et ideo dīnum auxilium est inuocandū. Qd̄
si differť ad tp̄s ꝑꝑ augmentū meriti ꝛ ꝓbatiō
nem: tamen in fine facit ꝓuentū. Et s̄m h̄ in
euangelio occurruut tres ꝯsiderationes.

Prima ꝯsideratio.

Prima est de pctōꝝ ad pniaꝫ recepti
one: ꝛ continet tres ꝯclusiones.
¶ Prima ꝯclō est: q̄ tūc d̄s hoiem
deserit: qn̄ hō deum ꝯtēnens cadit in ꝓfundū
vitioꝝ, qd̄ fit ꝑꝑ ingratitudineꝫ: que obstruit

viam gratie: ⁊ vbi ipsa fuerit gratia non pote/
rit locū inuenire. Unde Ber. dicit. Ingrati/
tudo est hostis grē: inimica salutis: extermiatio
meritoꝝ: virtutū dispsio ⁊ ꝑditio bn̄ficiorum.
Qualr̄ aūt cadit hō: docet Isi. d. Quibusdam
gradibꝰ incalescit oē pctm̄. Cogitatio nāq̃ pra
ua delectationē parit: delectatio ꝯsensuz: ꝯsen/
sus actionē: actio ꝯsuetudinē: ꝯsuetudo neces/
sitatē. Hijs vinculis hō q̄si cathena vitioꝝ te/
net astrictus: ita ꝙ ab illa euelli nequaq̃ valet.
Unde dicit apostolus legez peccati esse in mē/
bris nostris: q̄ est ꝯsuetudo quā peccando ꝯci
pimus: ⁊ nō ab ea cum velimus discedimꝰ: qꝛ
iaz necessitatis vinculo ꝑ consuetudinem tene/
mur. vn̄ dic̄ idē. Postposita securitate lugen
duz est ne dei secreto ⁊ iusto iudicio deseratur
⁊ ꝑdendus in ptāte demonū relinquatur. vn/
de iesus videns se non proficere reprehensione
apud sup̄stitiosos phariseos: sed eos magis in
durari. Egressus est. i. eos reliquit.
¶ Scd̄a ꝯcl'o est: ꝙ quidaz electoꝝ dimittunt
diuina iustitia in errorez incidere peccati: sed
tamē miseratione eius reducti denuo ꝯuertun
tur: vt pz de genere humano: qd̄ vt reduceret
motus misericordia nām humanaz cū defectibꝰ
assumpsit. Qd̄ ꝓbatur. Nam xp̄s venerat ad
redimendū genus humanum: sȝ opus redem
ptionis ꝯgrue cōpleri non poterat nisi per pas
sionem. Igitur debuit defectus sumere ꝑȝ q̊s
possibilis fuit. vnde hebr. 2°. In eo in quo pas
sus est in carne ⁊ tēptatus est. s. a diabolo po/
tens est eis qui temptant̄ auxiliari: qꝛ in carne
quam accepit multa seua passus est: nouitq̃ ꝑ
experimentū: que est tribulatio patientiuz: ⁊ h̄
est qd̄ dicit: Egressus iesus: a secreto sue maie
statis: secessit ꝑ assumptionez humāitatis: In
partes tyri: ꝑ susceptionē penalitatis q̄ ꝯsequit̄
humani generis totam spēz. Tyrus. n. angu
stia interpretatatur. Et sydonis: ꝑ procuratio
nem salutis. Sydon interp̄tatur venatio: que
duplex est: tpaliū ⁊ spiritualiū. Primā docuit
fugere. Secūdam exercere. Unde Aug. i glo
sa ad hebre. 2. Q̄uo non dabit nobis bona sua
in celis: q passus est mala nostra in terris? In
quibus abundat nasci laborare ⁊ mori: sȝ tales
merces xp̄s ꝯparauit ⁊ pro eis dedit nobis re
nasci resurgere ⁊ in eternum regnare.
¶ Tertia ꝯcl'o est: qꝛ gratia pnialis hȝ effica/
ciam a merito passiōis xp̄i: ꝙ sili modo ꝑ ipsaz
aīa peccatrix reducit̄ ad amicitiā dei. Ad quaz
reductionē reqruntur sex in reducēdo ⁊ sex in
reducēte. ¶ Primo nāq̃ requiritur in redu
cēdo cordis flexibilitas. Sūt. n. aliq i tm̄ duri
vt sicut saxa: nec ꝯpunctiōe: nec inspiratiōe va
leant imutari: ⁊ tales sunt dispositi ad eternaz
reprobationē. Eccli. 4. Cor durū male hēbit
in nouissimo: sed cor ductibile sola inspiratiōe
seu p̄dicatione flectitur ad pniaz. Et hoc notat̄
cum dr̄. Mulier. Mulieres. n. habēt cor ma
gis ductibile ⁊ facilius ad pniam trahunt̄ q̄ȝ vi
ri. vnde sapien. Ubi nō est mulier ingemiscit
eger. ¶ Secundo reqritur cognitio sceleris.
Sunt. n. aliq peccatores q falsa opinioue exti/
mant se innocētes. Et ideo sicut ifirmus se sa/
nuz credens nolūt recipe medicinā pnie. Ihe.
2°. Dixisti innocēs ⁊ absq̃ peccato ego sum:
Propterea dicit dn̄s in iudicio ꝯtendam tecū
eo ꝙ dixeris nō peccaui. Sȝ cognitio sceleris
disponit ad amicitiaz dei: qꝛ nullus de peccato
penitet nisi pctm̄ in memoria reuocet. vn̄ apo.
p̄mo. Qui lapsus fueras memor esto vnde ex
cideris ⁊ age pniaz. Et h̄ notatur cū dr̄. Cha/
nanea: ꝓpter latratus caninos quos h̄nt sug/
gestio delectatio: ⁊ consensus in mēte peccato/
ris. Hos. n. beatus Ansel. in lib. de silitudi
nibus cōparat triplici cani dicēs. Triplices ca
nes inueniuntur. s. pōderosus: ⁊ acercatellus
⁊ imensus. Hijs. n. tribus canibꝰ suggestio
delectatio ⁊ ꝯsensus ꝯparant̄. ¶ Tertium est
peccati depositio. Cōsuetudo. n. diuturna pec
candi ita firmat habituz malū ꝙ pōit in anima
impossibilitatē conterendi quādo ꝯsumate ⁊ ꝑ
fecte est radicata. Iere. 1. Si potest ethyops
mutare pellem suā ⁊ pardus varietatem: ita ⁊
vos benefacere poteritis cū didiceritis malefa
cere. sed vitium est statim deponendum ne in
se multiplicetur. vnde Gre. Peccatuz qd̄ nō
ꝑ pniam diluit̄ mox suo pondere ad aliud tra/
hit. Et ideo dicit̄ a finibus illis egressa tyri ⁊
sydonis. Tyrus cupiditas mūdana. Sydon
carnalis voluptas. Hec. n. multis occasio sūt
ruine. Nōdum. n. erat in ea vitium inuetera/
tum: sicut in illis q peccata nunq̄ȝ dimittunt.
Sed multos ꝑmittit diabolus exire de tyro ⁊
sydone. i. de voluptate ⁊ cupiditate ꝑ pniaz: sȝ
adhuc retinet eos infra fines. Qui autem oia
deserit ꝑ que appropinquatio facile fieri potest
ad pctm̄. i. qui elongatur ab oibus: que occasi/
onem p̄stant peccando exire dr̄ finis tyri ⁊ sy/
donis. i. cupiditatis ⁊ voluptatis. ¶ Quartū
est infirmitatis reseratio. Infirmitas enim la/
tens est incurabilis. Et ideo ad hoc vt curetur

oportet vt latibulum eius ostendatur: sicut ad delectionē peccati detestatio requiritur. Et ideo oportet q per confessionem que quidem ē lumen veritatis manifestemur: ne morbo latente vulnera putrescentia incurabilia fiant. vnde Aug. Confessio est p quam morbus latēs spe vente aperitur. vnde Isido. Si ostendis o aia miseriam tuam in ɔfessione nude. Dabit tibi dñs suam misericordiam in remissiōe. vnde lz hec mulier egressa sit a finibus tyri ⁊ sydonis p̄roptitudine sue voluntatis: tñ conqueritur q eius filia infirmatur volens p sceleris ɔfessionem obtinere grām remissionis. ℭ Quintuz est diuine clementie inuocatio. vnde dr̄. Clamabat. Vñ sanatio spūalis largitur a solo deo Ipse. n. cum sit nostre salutis actor debem⁹ sibi reuerentiā quam exhibemus ei in oratione. Et hec reuerentia ɔfirmatur in humilitate nostra: qua nos ostendimus eo indigere: ⁊ nō debemus formidare, pp̄ter peccata nostra: q2 d̄s non solū exaudit bonos sed etiā peccatores nō ex iustitia: sed ex mīsericordia. vnde Augu. Si peccatores nō exaudiret d̄s: frustra publican⁹ dixisset. Propitius esto mihi peccatori. Vez est si pie ⁊ perseueranter petit necessaria ad salutem. Unde in hac petitione tria pretendunt: que ipetrant petita apud exaudientez. ℭ Primo captat beniuolentiā eius potētiaz alloquēdo dicēs. Dñe. ℭ Scd̄o iplorat eius clementiā. Fili dauid. ℭ Tertio insinuat indigentiā Filia mea male a demonio vexat: sensualitatis suggestione: delectatione: ɔsensu impetitur: a quoz latratibus nō valet euadere sine auxilio dei. ℭ Sextū est intercessionis sanctoz pcuratio. Unde lz sit petendum a deo principal'r ad quem pp peccata accedere non possumus: saltem secundario p sanctos petamus: vt detur fiducia pauidis: ⁊ hoc est qd̄ dicit. Et accedētes discipuli eius rogabant eū dicentes. Dimitte eam. q2 clamat post nos. Cōpatientes ei⁹. s. miserie. Inter alia. n. que precipue mouent ad misericordiam est grauitas infirmitatis: supplicatio cuz lachrymis: ⁊ magnitudo clamoris que tria fuerunt in ista muliere: qua pp apostoli ɔpassione moti dicunt. Dimitte illā ⁊c.

Secunda consideratio.

Secunda ɔsideratio est de penitentiū reprobatiōe cū dr̄. Qui non r̄ndit ei verbū. vbi occurrūt due ɔclusiōes. ℭ Prima ē q dñs aliqñ differt audire pp. 4. ℭ Primo vt psuadeat aīe de malis exire: in que se p̄cipitauit. ℭ Scd̄o vt innuat q2 nōduz pfecte orat: vt exaudiri d̄beat. ℭ Tertio vt ex difficultate saluatiōis sibi magis caueat diligētius custodiendo receptam sanitatē. ℭ Quarto vt ostendatur que pena sit nō ɔuersis: si tanta difficultas est ɔuersis. Et ideo si non cito exaudimur: Non tamen debemus resilire ab oratione: sed conari vt ipedimenta amoueātur Maximum ipedimentuz est diffidentia: que contrariatur fidei.

ℭ Scd̄a ɔ° est: q oratio innititur p̄ncipal'r fidei: q̄ꝫtuz ad efficaciā ipetrādi: q2 p fidē hz hō notitiā oipotētie diuine ⁊ mīe: ex qbus orō ipetrat qd̄ petit. Et iō saluator ante ei⁹ exauditionē pbauit eius fidē. An fit v'a. i. nō ficta ⁊ mortua: q̄ sine opibus ē: ⁊ h ad tp̄s credit: sed in tpe tēptatiōis recedit. Et ideo ficta dr̄: quia fragilis ē. Nā fides v'a q̄ est credere veritati. ℭ Prio in hijs q̄ nō vident' laudabilis est ⁊ meritoria: pz cū sit act⁹ virtutis. vñ Criso. Fides sctissime religiōis fundamētuz ē. vnde hz eundē religio ē appellata: q2 p eā vni deo religamus aias nr̄as ad cultū diuiz vinculo fuiēdi: Hāc fidē pbauit xp̄s: q̄ ad longanimitatē: q2 lz xp̄s se excusaret: ipsa tñ nō desistit sz iportune insistit. vnde lz patiētia sustineat aliq̄ mala pp bonū: si ex ppiquo est: facili⁹ est: si ex remoto difficilius est: vnde differre bonū sperātū causat tristitiā. Prouer. 14. Spes que differtur affligere aiaz: ⁊ hoc ptinet ad lōganimitatez: quam pbauit cum exaudire dissimulauit Unde longanimitas est certa expectatio diuina tam vtilitatis q̄ꝫ honestatis boni preparati in futuro cuz perpessione mali in presenti orta ex confidentia diuine bonitatis. Dicit igitur. Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel. Que perierunt: scilicet per infidelitatem. Psalmi. Erraui sicut ouis que perijt. Hec missio fuit per gratiam in mente. Psal. Misit verbum suū ⁊ sanauit eos. Domus israel est fidelis aia que dñz speculatur p bonā fidē. Oues sunt pure cogitatiōes ⁊ mūde affectiones: que tunc perire dicuntur: quādo p temptationez dissipantur. vnde huiusmodi aia: quam temptatio vexat habz adiuuari ne succumbat: Ideo illa venit ⁊ adorauit eum dicens. Jam non petit a demonio filiaz liberari sz se adiuuari vt possit dicere illud psalmiste Nisi domin⁹ adiuuat me ⁊c. Unde illa venit magis prope ⁊ secuta est eum: quia ante a lōge

clamabat: ⁊ adorabat. d. Dñe adiuua me: per
potentiam: qꝛ tu es dñs: misere ꝑ miſicordiaȝ
qꝛ tu es fili⁹ dauid. ¶ Tertio ꝓbat eius fideȝ
quo ad humilitatem. Qui respondens ait. Li
cet. n. xp̃s eaȝ obiurgaret tñ ipsa humil'r respõ
dit. Humilitas. n. ſm Aug. est quedã men/
tis incuruatio: corã deo nostras petitiones fa/
ciens exaudibiles. vnde iudith. 9. Humiliuȝ
⁊ mansuetorum semper tibi placet deprecatio.
¶ Hec aũt icuruatio causatur p̃ ex intuitu nr̃e
ↄditõis. vnde Job. Putredini dixi ⁊ cetera.
¶ Scd̃o causatur ex intuitu cõditoris in quo
nullus est defectus. vnde cõparatione ei⁹ ma/
gis apparent defectus nostri. Job vlti. Nunc
oculus meus videt te: iõ me rep̃hendo. Ber.
Nunquã se melius reprehendit mens huma/
ne imꝑfectionis: q̃ȝ in lumine vultus tui i spe/
culo diuine visionis: vnde saluator obiurgatio
ne ꝓbans eius humilitatẽ rñdit. Nõ est bonũ
qꝛ ↄtra ordineȝ iuris ⁊ etiam nature. Sumere
panem filioꝝ. Panis filioꝝ est vexatio tribu/
lationis cuȝ adiutorio dei: qꝛ sicut nutritur cor
pus pane: ita virtus ꝑficitur i tribulatiõe: Ad
hebr. 12. Que extra disciplinã sunt: non sunt fi
lij sed adulteri. Canes sũt luxuriosi ⁊ voluptu
osi. Que sicut canes latrant ⁊ sibi lapides pro
iectos mordent. Ita in tribulationibus impa/
tientes remurmurant. Et ideo canes sunt re/
putandi: ⁊ per ↄñs hoc pane vesci sunt indigni
Nam panis non ↄceditur nisi filijs ⁊ dignis.
vnde eccl̃i. 9. Vir sapiens non murmurabit.
Sed quasi de encenio gratias aget: qꝛ donuȝ
dei esse intelligit. At illa dixit. Etiam dñe ⁊c.
Ecce humilitas mulieris que tãto plus magni
ficatur: q̃ȝto maior fuit obiurgatio. Que quan
ta fuit: pȝ ex tribus: qꝛ nõ filia: nõ pane digna:
sed potius catula est vocata. Totũ ↄcessit muli
er. vnde seq̃tur: Etiã dñe: q̃si diceret. Vex est
dñe qd̃ tu dicis. Panes. i. grauiores tẽptatio
num ↄcussiones debentur filijs ⁊ iustis. Sȝ
catelli. i. imꝑfecti edunt. Micas. i. exẽpla mi/
noꝝ tribulationum recipiunt gratanter ꝓ mo
do suo possibili. vnde necesse est in iustis ma/
iora exẽpla tribulationum p̃cedere qbus mino
res valeant leuioribus informari.

Tertia consideratio.

Tertia ↄsideratio est de fidei eius ap/
probatiione: dñs. Tunc rñdens ih̃s
ait. O mulier: vbi occurrũt. 3. ↄ⁹es.
¶ Prima ↄcl'o est: q̧ ad magnitudinem fidei
ꝑfecte ꝑtinent septẽ. ¶ Primũ est: vt sit p̃me
veritati innixa: sicut fides moysi: qui se nega/
uit filium filie pharaonis: magis eligẽs affligi
cũ populo dei: q̃ȝ tp̃alium habere iocũditateȝ.
¶ Scd̃m q̧ sit caritate formata sicut magdale
ne: cui dimissa sunt peccata multa: quia dilexit
multũ. ¶ Tertiũ q̧ fiat bõa volũtate feruida:
vt hic dicit̃. O mulier. ¶ Quarto q̧ sit bonis
opib⁹ ꝓbata sicut fides ↄfessoꝝ. ¶ Quito q̧
sit fortitudine roborata: sicut fides martyrum.
¶ Sexto q̧ sit obedientia d̃corata: vt fides ha
brae. ¶ Septimo q̧ sit humilitate subiecta: vt
fides beate virginis que ait. Ecce ancilla dñi.
¶ Et nota q̧ fides magis innititur auctorita/
ti q̃ȝ ratiõi. Quia ſȝ Greg. Fides nõ hȝ me/
ritum: vbi humana ratio p̃bet experimentuȝ.
Et hoc est qd̃ dicit. O mulier magna est fides
tua. Si ↄsideremus laudatoreȝ: sic laudata est
maior: qꝛ iste est saluator. Nõ. n. qui seipsum
ↄmendat ⁊c. Si laudatã magna est fides eius:
qꝛ mulier humilis. Si rõnem laudis: qꝛ fides
magna ⁊ ꝓbata multipl'r. Ideo dicit. O mu/
lier fragilis corpore nõ mẽte. Unde magna ẽ
fides mulieris: qꝛ magnã ↄfidentiaȝ hȝ de dei
virtute. vñ treno. 3. Noui diluculo q̧ magna
est fides tua.
¶ Scd̃a ↄclusio est: q̧ per fideȝ oĩa possibilia
sunt credenti. s. pertinentia ad salutẽ: ⁊ hoc no
tatur cum dicit. Fiat tibi sic vis: Glosa. Pro
mẽsura fidei qꝛ credidit eum oĩa posse: indicat
ꝑ fidem meruisse cui sicut credit ita fit: sȝ tamẽ
gr̃a mediãte: qꝛ in puris nãlibus voluntas nõ
meret̃. ¶ Primũ pȝ. s. q̧ gr̃a mediante: quia
nullũ agẽs potest ꝓducere effectũ excedentem
ꝓpriam virtuteȝ nisi adsit altior virtus: sȝ cre/
dulitate oĩa ad salutem ꝑtinentia mereri ẽ effe/
ctus excedens nãlem virtutẽ voluntatis. Igi
tur talẽ effectum sine altiori virtute ꝓducere nõ
potest. Hec aũt virtus est gr̃a: que ẽ p̃ncipiuȝ
ꝓductiuũ actus meritorij. vnde ap̃s. Iustifi
cati igitur gr̃a ipsius per fidem: heredes simus
ſm speȝ vite eterne. vnde Ihero. Credulitas
nostra infirma est nisi inixa fuerit adiutorio di
Fides cũ lachrymis optata vota capit: fiat ti/
bi sicut vis: q̃si diceret ſȝ Isido. Sicut homo
liberi arbitrij ↄditus sua mente sponte diuertit
se a deo: ita ex ꝓpria mentis reuersiõe credẽdo
recurrit ad eum: ita vt libertas agnoscatur ar/
bitrij per propriam voluntatem ⁊ beneficium
gratie per acceptam fidei veritatem.
¶ Tertia ↄcl'o est: q̧ p̃mium fidei est curatio
sp̃ualis. vñ ait. Sanata ẽ filia eius ex illa hora

quasi diceret: quod bonis meritis precedentibus ad perfectionem tantam promouetur: quod a vexatione fomitis liberatur: et dine rationis sensualitas subijcitur: et demoniũ exit: cum preualente gratia malitia fomitis virtutẽ amittit. vbi occurrunt. 4. documenta.

¶ Primũ est: quod fides est multum meritoria patet quia actus nostri sunt meritorij inquantum procedunt ex libero arbitrio: moti a deo per gratiam vnde omnis actus si fulcitur libero arbitrio et si sit relatus in deũ potest meritorius esse: ipsum autem credere est actus mentis assentientis veritati diuine et imperio voluntatis: a deo mote per gratiam et tunc subiacet libero arbitrio in ordine ad deũ Unde actus fidei potest esse meritorius quod patet hebr. 12. Sancti per fidẽ vicerunt etc. Est probata vnde dicit. Sanata est. Glosa. Probatur fides domini dum sanitas sequitur serui.

¶ Secundum documentũ est: quod illi soli curantur qui sunt filij per imitationẽ. Ratio est: quia ratio amicitie est quod deus piorum vota exaudit: qui ita a dei amicitia declinat non exaudietur. Ysa. primo. Cum multiplicaueritis orationes non exaudiam etc. Tales. n. sunt filij quia faciunt voluntatẽ patris. s. per imitationem: quia hec est voluntas dei sanctificatio vestra. vnde dicitur. Filia eius. Glo. per imitationem paterne voluntatis.

¶ Tertiũ documentũ est: quod per fidẽ quis consequitur duplicẽ sanitatẽ. s. spiritualem et eternalẽ. Unde glo. super illud psal. Qui sanat contritos corde, dicit hoc in tempore et in futuro plenarie.

¶ Quartũ documẽtum est: quod solũ post passionẽ christi erat congruũ tempus ad recipiendũ sanitatem. vnde dicit. In illa hora: Non quia inimicis nulla debetur cura: sed ante passionẽ christi eramus inimici: et per mortẽ eius facti sumus amici: et per consequens nobis debetur cura sanandi. vnde apostolus. Cum inimici essemus recõciliati sumus per mortem filij eius. vnde dicitur. Ex illa hora. Opportunũ erat tempus sanandi nos. vnde Aug. Illa fides sana est: qua credimus nullũ hominẽ liberari a contagio mortis nisi per mediatorem iesum christum. Quam fidem nobis concedat iesus. Amen.

¶ Feria sexta dominice prime quadragesime.
Sermo quadragesimus nonus.

Erat dies festus iudeorum et ascendit iesus iherosolimam. Johannis. 5. Secundum quod dicit Isido. de summo bono. Nullus desperare debet etiam si circa finem vite ad penitentiam conuertatur. Unumquemque. n. deus de suo fine non de vita perpetrata iudicat. Multi ergo superne gratie respectu in extremis suis reuertuntur per penitentiam et quecunque mala gesserunt quotidianis fletibus purgant: atque in bonis factis male gesta commutant. Quibus totũ iuste quod deliquerant ignoscitur: quia ipsi quod male gesserunt cognoscunt penitendo: sicut nobis in hoc euangelio exemplificatur in curatione vnius. Unde sensus moralis est: quod per istos infirmos diuersitas peccatorum designatur nobis: vnus tamen curatur propter vnitatem fidei. Si ergo voluumus ad veram vnitatem ascendere cum christo: oportet quod hoc nunc fiat in die gratie que dicitur dies iudeorum. i. penitentium: quia illuminati per fidẽ confitentur suã infirmitatem et dei laudẽ. Hic dies. n. est dies spiritualis respectu rationis: in qua per penitentiam que per piscinam designatur homo timore filiali qui per angelũ intelligitur fulcitus ascendere. i. resurgere potest de culpa ad gratiã: de gratia ad gloriã. Ad quem ascensum regritur ascensus voluntatis plenarie confidentis: quia licet iesus propter cogitationum turbam aliquando declinet: tamen existente spirituali imagine in templo mentis et sollicitante pro emendatione vite consolatur et nunquam deserit sic perseuerantem: et secundum istam sententiam in vniuersali occurrunt nobis quatuor considerationes. ¶ Prima modum curandi insinuat: et hoc in iesu ascensione. ¶ Secunda curationẽ exemplificat in saluatoris pia visione ibi. Jesus autem cum vidisset. ¶ Tertia calumniã inuidentiũ refutat: propositam maliciose ibi. Dicebant ergo iudei. ¶ Quarta consolatur iesus calũniatum virtuosa anime informatione ibi. Jesus autem declinauit etc.

Prima consideratio.

Circa primam considerationẽ sunt. 8. conclusiones. ¶ Prima est: quod per peccatũ anima quadrupliciter vulneratur. ¶ Primo languore qui est impotentia ad surgendũ. ¶ Secundo cecitate que est error intelligendi. ¶ Tertio claudicatione que est pronitas ad malũ. ¶ Quarto ariditate que est difficultas operandi bonũ. Unde dicitur: quod ibi erat multitudo languentium: cecorum: claudorum: et aridorum expectantiũ: quod declaratur. ¶ Primo impotentia ad surgendũ contingit ex longa infirmitate: que dicitur languor: et pertinet ad superbiã: et inuidiã quam sequuntur inflationes: iactantie: inobedientie: conspirationes: rixe: desperationes. ¶ Secundo. Nam error intelligẽdi est cecitas icognitiua ne videant eterna supplicia: ne terreantur

quibus merito terrentur. Hanc ꝯsequuntur
crudelitates: suspiciones iudicij: temeritates
varie: opiniões ꝓphane: ⁊ vboꝝ nouitas ⁊c.
¶ Tertio ꝓnitas ad malū: ⁊ difficultas ad bo
num attendunt. Scdm ꝯcupiscentiā carnis ⁊
oculorum: ſm ꝯcupiscentiam carnis sequūtur
desideria: ocia: negligentie ⁊ ꝯsimilia. Scdꝫ
concupiscentiam oculorum sequuntur rapine:
calumnie: ⁊ actiones: questus: ⁊ acceptiones
personarum. ¶ Quarto. Nā difficultas ope
randi que per ariditatem intelligitur: contrahi
tur aliquando ex fomite: aliqn̄ ex ꝯsuetudine.
¶ Secunda conclusio est: ꝙ quatuor sunt que
huiusmodi vulnera faciūt putrescere. ¶ Pri
mum est recidiuatio: quando aliquis lꝫ cito cō
uertatur: tamen statim post ꝯuersionem labit̄.
vnde Jhero. 3. Non est qui iudicet iudicium
tuum ad alligandūꝫ curationem tuam. ¶ Se
cunduꝫ ꝯsuetudo: q̄ꝛ sicut ex actibus virtuosis
generantur habitus virtuosi: ita ex actibꝰ ma
lis vitiosi. vnde Luc. 4. dicitur de illo qui in
cidit in latrones: per queꝫ intelligitur peccator
quia ꝑ peccatum expoliatur de bonis gratuitis
⁊ vulneratur in bonis naturalibus. ¶ Tertiū
est desꝑatio: q̄ꝛ visis plagis ⁊ periculis iminē
tibus desꝑat: sicut Judas ⁊ saul. ¶ Quartum
est negligentia. Sicut vulnus cui non impo
nitur mox remedium fit incurabile: sic peccatū
putrescit si negligit̄ cura. Grego. Peccatū
qd̄ ꝑ pniam non diluitur ⁊c. vnde hij infirmi
dicuntur iacere: q̄ꝛ ſm glo. Qui carnali cōsue
tudine delectatur difficile surgit: ⁊ quem ꝯsue
tudo male conscientie premit.
¶ Tertia conclusio est ꝙ vulnus tāto curatur
difficilius quanto penetrat profundius: qd̄ au
tem sistit quasi in suꝑficie cutis facilius curat̄.
Hoc etiaꝫ pꝫ de peccato: vt pꝫ in eius ꝓgres
su. Nam peccatum incipit in cogitatione: ex q̄
sequitur delectatio: ⁊ quasi in superficie ē vul
nus: deinde fit morosa delectatio ⁊ deinde trā
situr ad ꝯsensuꝫ: de consensu ad opꝰ: de opere
ad ꝯsuetudinem operandi: ⁊ sic ꝓfundat̄ vul
nus. Et hoc est qd̄ dicit. Erat auteꝫ quidā ho
mo. s. magnis ⁊ mltis peccatis pressus. Trigi
ta octo annos habens. Glo. i. duo minus de
quadraginta: qui numerus constat ex quatuor
⁊ decē ⁊ signat ꝑfectioneꝫ opeꝝ in decem p̄ce
ptis legis: ⁊ quatuor euangelistis. A quo duo
minus hꝫ q̄ꝛ caritate dei ⁊ proximi caret: Et iō
nihil habuit: q̄ꝛ ſm Aug. de ciuitate dei. Oia
bona sine caritate non ꝑducunt ad deum: ⁊ ca
ritas etiā si esset sola sine alijs nos ꝑducit: imo
est donum omnia perficiens: quia sine caritate
possunt esse sed non prodesse.
¶ Quarta ꝯclusio est: ꝙ xp̄s sanat has infir
mitates. ¶ Primo languido dando sp̄ualem
fortificationē. Languidus. n. vocatur q passi
onibus subijcitur que sunt quedaꝫ egritudies
anime. vnde dauid petit ab hijs liberari dicēs
Miserere mei dn̄e qm̄ infirmus suꝫ. ¶ Se
cundo xp̄s sanat cecū ꝯferendo sp̄ualeꝫ illumi
nationem. Et bene cecitas seqtur ad languorē
anime: q̄ꝛ hoīes subiecti passionibus non pos
sunt cernere verum. ¶ Tertio xp̄s sanat clau
dos: largiēdo sp̄ualem rectitudineꝫ volūtatis.
Dicūtur autē hoīes claudi q timore male hu
miliante: ⁊ amore male inflāmante inclinant̄:
vt sunt acceptatores ꝑsonaꝝ. ¶ Quarto sanat
aridos eis largiēdo sp̄ualem impinguationem.
Aridi. n. dicuntur in quibꝰ ex siccitate oīs pin
guedo deuotionis deficit.
¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ sanatio talis fit ꝑ perfe
ctaꝫ pniam: que nobis signatur per piscinam.
Hec piscina hꝫ quinqꝫ porticus. ¶ Primus
porticus est ꝯsideratio virtutis: pnie: ⁊ eiꝰ effi
cacie: que oīa restaurat ⁊ ꝯstituit hoīes in statu
inocētie: de quo geñ. 40. Adhuc tres dies. s.
contritio: ꝯfessio: satisfactio: ꝑ quos recordabit̄
pharao ministerij tui. i. pnie ꝑfecte. ¶ Secū
dus porticus est ꝯsideratio: ꝙ post mortē non
est locus pnie. Eccles. 9. Quodcūqꝫ pōt ma
nus tua instanter oꝑare: q̄ꝛ nec opus: nec ratio
nec scia: nec sapia erūt apd̄ inferos quo tu ꝓpe
ras. ¶ Tertius porticus est horror eterne pe
ne: vel discretio diuine iustitie. Job. 9. Vere
bar oīa oꝑa mea sciens quia non parcis delin
quenti. ¶ Quartus porticus est exemplū sal
uatoris christi. De quo p̄me Petri. 2. Chri
stus passus est ꝓ nobis: vobis relinquēs exē
plum. ¶ Quintus porticus est ꝑiculuꝫ more
⁊ dilatiōis. Eccli. 5. Ne tardes ꝯuerti ad dn̄ꝫ
⁊ ne defferas. Et hoc est qd̄ dicitur. Est auteꝫ
ꝓbatica piscina quinqꝫ porticus habēs. Glo.
Probatica piscina dr̄: q̄ꝛ abluebantur in ea ca
dauera hostiaꝝ. Magister in hystoria dicit: ꝙ
piscina dicitur aqua collecta ex pluuialibus aqs̄
sic penitētia est spiritualis piscina: in qua oues
id est cogitationes: ⁊ oꝑationes: ⁊ affectiones
purificantur aqua pluuiali lachrymarum. vn
de psalmista. Lauabo ⁊c.
¶ Sexta ꝯclo est: ꝙ hec pnia efficaciaꝫ habet
a merito passiōis xp̄i qui ꝑ angelū figuratur:

qꝛ oīs xp̄i actio ⁊ passio fuit meritoꝛia ꝓ oībus
sufficiēter: sed efficaciter ꝓ p̄destinatis. ¶ Ra
tio p̄mi est: qꝛ nullus actus est meritoꝛius nisi
sit deo acceptus: sed actus passiōis xp̄i fuit deo
acceptissimus ēt ꝓ oībus efficaciter: tm̄ ꝓ prede
stinatis; qꝛ volēs ordinate prius alicui vult fi/
nez q̄ȝ ea que sunt ad finē deus est ordinatissi/
me volēs: sed sicut ordinatio eoꝝ q̄ sunt ad fi/
nem p̄supponit ordinationē finis: sic meritum
qđ fuit ꝑ passionez: p̄supponit p̄destinationez
electoꝝ ad gloꝛiā: ⁊ hoc est qđ dicit. Angelus
aūt. Glo. Angelus filius dei latēs in carne i
ter iudeos q̄ moti sunt doctrinis eius: cuiꝰ moꝛ
te sanant̄ oēs in vnitate ecclīe. Et ideo sicut aq̄
ista nō habebat virtutē sanatiuā ex nā sua ȝ ex
aliq̄ virtute occulta. s. ex angelo q̄ descendebat
in piscinā: sic grā pn̄ialis efficaciaȝ hȝ a passiōe
xp̄i: q̄ in Ysaia dicitur angelus magni cōsilij.
¶ Scđo sicut hec aqua hāc virtutē nō hȝ con/
tinue: ȝ determinato tp̄e: sic pn̄ia soluȝ in hoc
tp̄e gratie efficaciam hȝ ⁊ non tp̄e nature vel le
gis: nec post habebit. vnde dicit. Scđȝ tempꝰ
¶ Tertio angelus nō videbat̄. ȝ motus aque
sic remissio culpe que est effectus penitētie nō
corporaliter videtur: ȝ motus aque: id est mu/
tatio vite peccatricis statu perfectionis ꝑpendi
tur in lachrymis contritionis. Et ideo dicitur
mouebatur aqua. ¶ Quarto sicut virtꝰ aque
finita erat: finitū habens effectuȝ: sic meritum
passiōis xp̄i fuit finitū formal̄r. Patet qꝛ me/
ritum xp̄i fuit ꝑ passionem: s̄m qđ erat volita:
sed volūtas christi que meruit non fuit forma/
liter infinita: sed bene voluntas verbi fuit for/
maliter infinita. Hac autem voluntate nō po/
tuit mereri: quia deus non potest mereri. Itē
natura humana in christo quantumcūq̄ȝ sit vni
ta verbo tamen est finita. Item cause merito/
rie i xp̄o fuerūt finite. s. grā ⁊ volūtas. Igit̄ ⁊c.
vnde dicit ꝙ non saluabat omnes sed vnuȝ.
¶ Septima ꝯclō est: ꝙ passio xp̄i nō solū pre
stat pn̄ie virtutē sanatiuaȝ: sed etiā apit nobis
paradisi ianuam. Qđ patet. Nam ianua pa/
radisi dicitur clausa ꝑ similitudinez: inquantū
est aliquod obstaculum prohibens ab introitu
paradisi. Obstaculum esse potest duplex: vnū
ꝑ peccatuȝ actuale: aliud ꝑ peccatum originale
¶ Primū q̄dez obstaculuȝ non est cōe oībus
sed tm̄ peccatoribus: sed secūduȝ est cōe oībus:
⁊ hoc q̄dez obstaculū auferri non potuit: nisi ꝑ
eum cuius operatio in totam naturaȝ potuit. s.
xp̄m. Et ideo ipse nobis q̄ȝtum ad h̄ aptionez
ianue meruit q̄ȝ ꝑ peccatum primi hominis to
ti vitiate nature clauserat. vnde ante xp̄m nul/
lus in paradisuȝ intrauit: quia sancti patres ad
limbum descenderunt: sed post passionem pa/
radisum intrauerunt. Sicut dicitur Luce. 23.
Hodie mecum eris in paradiso. Vnde dicit.
Ascendit iesus hierosolimam: qꝛ infusio gra/
tie penitentialis quam meruit ꝑ xp̄i passionez
per quaȝ deus ascendit in animam reconciliat
eā deo: eo esse ꝙ in contritione fit remissio pec
catorum ⁊ pax ad deum.
¶ Octaua cōclusio est: ꝙ solū reseratio ianue
paradisi p̄stō nobis est in h̄ tp̄e in quo recōcili
ati sumus patri per mortem filij. vnde ȝ deus
alium modum potuisset habuisse nostre recon
ciliationis q̄ȝ per morteȝ filij que est secūdaria
causa et meritoria: deus aūt causa primaria ⁊ h̄
de potētia absoluta si hoc ordinasset: si hoc ma
gis ordinauit ꝑ mortē filij fieri. tū vt propter h̄
ostenderet sūmam dilectionē ad hominez: tuȝ
vt ex hoc ꝑ amorē euȝ traheret: tum etiā vt ista
satisfactio esset efficacior ⁊ excellentiori mō fie/
ret. s. per talem qui erat infinite diligibilis et ꝑ
consequens actus eius in infinitum acceptabi
lis. vnde hoc tempus reconciliationis exp̄mi/
tur cum dicit̄. Erat dies festus iudeoꝝ. i. peni
tentiuȝ que tunc festinant q̄n̄ exhibitioni bono
rum operum insistentes fidei cessant a peccatis
vnde psal. Constituite diē solēnem ⁊c.

Scđa ꝯsideratio

Circa secundam considerationem oc
currunt octo documenta.
¶ Primum documentū est: ꝙ quia
essentia diuina continet in se virtualiter omni/
um reꝝ notitiam: semper p̄n̄s est diuino intel/
lectu: sequit̄ ꝙ deus cognoscit omnes nostras
cognitiones ⁊ affectiones: et actiones in essen/
tia sua rep̄sentatas: qꝛ vt ait apostolus ad hebre
os. Omnia nuda et aꝑta sunt oculis eius: et iō
homo in turpibus q̄buscūq̄ȝ cognitiōibꝰ: vel
factis debet verecundari plusq̄ȝ: si hominem
haberet intuitiue penitentem.
¶ Secundum documentū est ꝙ q̄ȝuis deus
vno simplici actu cognoscat bonum et maluȝ.
maloꝝ tm̄ nō est cā: qꝛ nō cognoscit ista per suū
beneplacituȝ: vt sint nisi ꝑmissiue: tm̄ inq̄ȝtuȝ
sunt corruptiua bonoꝝ. Et iō talia mala volū
tati defectiue sunt attribuenda: et hoc est quod
dicit. Hunc autem cum vidisset iacentem ⁊c.
In peccatis. s. ꝑmissiue sed ex parte sui defecti
ue quia resurgere non valuit: vnde psalmus.

Vidit omnes filios hoīum. Glo. Vidit misericorditer: nō peccata qbus auertit faciem: sed omnes filios hoīum. i. qui nouam vitaȝ volūt assumere: ⁊ ista renasci eos erigere patus est.

¶ Tertium documentuȝ est: ꝙ deus duplici oculo videt: dextro ⁊ sinistro. Dextro respicit bonos oculo mīe: sed malos oculo sinistro indignationis ⁊ iustitie. Miseratio autē respicit miseriā. vnde ꝯgruum est: vt oculo misericordie respiciat eum metuentes. Justitia aūt ſm vnam ꝑtem est punitio maloꝝ de se ꝑ̄sumentium: ⁊ de suis meritis. Et ideo congruum est vt eos oclō sinistro punitōis respiciat. vñ glo. sup illō psal. Et ne ex infirmitate tua diffidas oculi dñi super iustos. i. respectus mīe dei.

¶ Quartum documentū est: ꝙ ad ꝓgressum huius curatōis reqritur assistentia gratie ⁊ assensus liberi arbitrij: qꝛ sine gratia volūtas nō ꝑficitur: nec sine voluntate gratia perficit.

¶ Primum pȝ. s. de gratia. Nam sicut videmus in naturalibus nulla res pōt ꝓducere effectum excedentē suam virtutem actiuā: sed solum pōt ꝓducere effectum sue nāe ꝓportionatum: sic impossibile est hoīem facere opa meritoria: nisi assit altioꝛ virtus: ⁊ illa est gratia.

¶ Scdm pȝ de libero arbitrio. Nam in potestate liberi arbitrij est habitam gratiā ꝯseruare vel amittere. Sȝ qꝛ in omni ope bono sunt tria. s. velle: posse: ⁊ scire. Sȝ vbi est volūtas nō ꝑmittit deus deesse posse ⁊ scire. Volūtas autē bona est tante virtutis: ꝙ ad alia duo gratia eiꝰ attrahimur. vnde reqrit deus ab homine: vt q̄ȝtum in se est: suam offerat deo voluntatem: cui inspirat bonitatem: sapientiā: ⁊ potentiam: vt bonum ꝓpositum possit ⁊ sciat ꝑficere: ⁊ vt habeat discretionem discernendi bonum a malo. vnde Ber. Libero arbitrio saluatur opus. tolle libeꝝ arbitrium: ⁊ non erit q saluet. Opus h̄ sine duobus fieri non potest. Vno a quo fit. Altero cui vniuersal' quo fit: deus auctoꝛ salutis est: libeꝝ arbitrium capax est: nec dare illaȝ nisi deus: nec cape hoc nisi liberum arbitrium pōt. Et ita gratie opanti salutem coopari dicitur libeꝝ arbitrium: duȝ cō sentit: ⁊ dum conat̄. Et h̄ est: ꝙ dicit̄. Et vt cognouisset ꝙ iam multum tpis haberet motus misericordia. s. sup multitudine ⁊ magnitudie dicit ei. Vis sanus fieri? Glo. interlinearis. Jncitat eum dñs ad fidem: ⁊ non nisi volens dȝ fieri sanus.

¶ Quintum est: ꝙ in omni iustificatione impij opȝ ꝙ fit duplex motus liberi arbitrij. Vnus quo tendat in dei iustitiaȝ: ⁊ alius quo detestet̄ peccatum. Nam iustificatio impij est qdam motus: q̊ humana mēs mouet̄ a deo a statu peccati ad statuȝ iustitie. Simil'r opȝ ꝙ mens humana dum iustificat̄ per motū liberi arbitrij recedat a peccatis ⁊ accedat ad iustitiam. Accessus aūt ⁊ recessus in motu liberi arbitrij accipiunt̄ ſm desiderium ⁊c. Et h̄ est ꝙ dicit. Domine hoīem nō habeo: vt cum turbata fuerit aqua ⁊c. q. d. Jnualidus suȝ ex puris nālibus ad merenduȝ: ⁊ etiā non hēo gratiam: quam hō xp̄s mihi meruit sua passione. Et ideo dum ego sine gratia conoꝛ surgē: sensualitas que est alia differens a gratia: ꝑuenit me impediens a salute. Et h̄ est ꝙ dicit glosa Amb. sup illō Ro. 7. Velle aūt adiacet mihi perficere aūt bonum nō inuenio. q. d. Juxta carnem iacet velle meum: ⁊ gescit impotens ꝑsone surgere ad bonum operandum.

¶ Sextum est: ꝙ huius curationis ꝓgressus habet se in triplici gradu. ¶ Primus est peccatum deserere. ¶ Scds est ipsum expiare.

¶ Tertius est in opibus virtuosis exercitare

¶ Primus igit̄ gradus est peccatū deserere cum dicit̄. Surge. vnde lȝ multiplex motiuuȝ sit quare cito sit surgendum: ꝓ presenti tamen est duplex motiuum. Vnum qꝛ cito surgens plus meret̄. ¶ Ratio est. Nam sicut ꝓficiēs in actu ꝑꝑ habitum ꝯtinuatuȝ longe plus acqrit: q̄ȝ alius per actum discontinuatum: sic etiā qui cito surgit. Nam cito resurgenti cito etiaȝ reuiuiscunt opera mortificata: ⁊ plus de merito seqtur plus de ꝑ̄mio. ¶ Secundus est: qꝛ in mora est ꝑiculum. Nam penitētia sera raro est fructuosa: quia fit frequenter timore seruili: non filiali. ¶ Jtem qꝛ vehemens doloꝛ impedit vsum rationis in morte: ne habeat de peccato sufficientem displicentiam. ¶ Scds est ipsum expiare: qd̄ fit ꝑ vite aīalis refrenatōeȝ Nam per ipsam homo sequit̄ delectatiōes corporales: quibus meritū impedit̄: ⁊ in vita spirituali retardat̄. Talis aūt refrenatio fit ꝑ opa penalia satisfactionis: qꝛ satisfactio est operatio exterioꝛ laboriosa et penalis: voluntarie assumpta ad puniendum peccatum cōmissum: et ad placandam diuinam offensam. Qd̄ autez satisfactio fit per opera penalia: duplex est ratio qa ibi est infirmati curatio. Jnfirmus autem per delectationis calorē ꝯuenienter curatur per penalitatis algorē. ¶ Secunda qꝛ ibi est debiti reddito: et qꝛ peccatoꝛ est debitoꝛ pene: iō hanc

tenetur reddere. vnde dr̃. Tolle grabatū tuuz
idest peccati delectationē: qd̃ fit p̄ satisfactionez
℄ Tertius est de virtute in virtutē proficere.
vñ cuz btitudo sit p̄miuz virtutū: opz nos mul
tis operibus meritorijs seu virtuosis insiste-
re: vt beatitudinē ingramus: q2 vt ait sapiens.
Op̄anti iustitiā merces fidelis: q2 op̄arij me-
rentes op̄antur vsq3 ad vltimū nūc p̄miatiōis
Ratio: q2 in illo nunc qs p̄miatur: quo nō po-
test se auertere ponēdo obicez: sed illud nunc ē
illud in quo terminat̃ meritū ⁊ p̄mium incipit.
Qd̃ āt in isto nūc qs p̄mietur: i quo nō potest
se auertere a deo: pz: q2 duz aliquis est in statu
merendi nō necessitat̃ quin possit se auertere:
Scut. n. demereri est volūtariū: ita ⁊ mereri:
qñ igitur exit statū istū intrat illum ipermutabi
lem. Et ideo nullus de seipso dz p̄sumere: q2
q̄ntumcūq3 bonus sit ꝓ statu vie: tñ non est sic
ꝯfirmatus: qn possibile sit ip̄m cadere. Nec ēt
quisquā dz desp̄are de primo quē in vitijs ia-
cere ꝯspicit: q2 nullus ꝓ statu vie finalr̃ est ob
stinatus: ⁊ ideo de gratia dei reuocari potest: ⁊
h̃ est qd̃ dicit̃. Ambulate. Glo. De virtute in
virtutē. vñ ad ephe. 5. Ut filij lucis ambulate
℄ Septimū est: lz peccatū actuale reddat aiaz
infirmam: tñ grā cum sit p̄ncipiū vite spiritua-
lis ipsam statiz sanat: nec obstat q̄ non sit i no-
stra potestate: cū sit donū sup̄naturale: q2 deus
sic ordinauit: q̄ eaz disponēti se daret. Unde si
cut homo sanus nō incitatur a ꝯtrarietate hu-
moꝝ molestātium spiritū: sic in gratia existens
nō ingetatur ab impugnationib9 passionū ve-
xantiū ad modū febrium: q2 grā adueniēte aia
efficitur sana. vnde Ysa. 58. Sanitas tua citi
us orieẽ. s. si p̄cesserit debita dispositio. s. volū
tatis ē ꝯsensus: ⁊ h̃ ē qd̃ dic̃. Et stati sanat9 ē.
℄ Octauū est: q̄ gratia nō solum sanat: sz etiā
excitat ad virtuose op̄anduz. vnde maximuz si
gnum gratie in hoie est op̄ari virtuose qd̃ sine
virtutibus nō potest fieri. vñ deus cōferendo
gratiam causat virtutes in aia: q̄bus meritorie
poterit op̄ari. vnde apostolus. Oia possum in
gratia que me ꝯfortat. vñ Aug. Sicut oculus
corporis plenissime sanus: nisi candore lucis
adiutus nō potest cernere: sic ⁊ hō p̄fectissime
iustificatus nisi eterna luce diuinitus adiuuet̃:
recte nō potest viuere: sed iustificatio fit p̄ grāz
Romano. 3. Iustificati gratis per grāz ipsius
Igitur etiaz homo iaz habēs grāz indiget alio
auxilio gratie ad hoc vt recte viuat: ⁊ hoc ē qd̃
dicit. Et sustulit grabatū suū ⁊ ambulauit. s. ad
iutus p̄ gratiā excitantem eum: ⁊ impedimen-
tum tollentē segniciei. vnde s̃m glo. Grabatū
sig̃t segniciez: in qua quiescit animus egri que
infirmat̃ voluptate carnis ⁊ delectatione seculi
quā gratia tollit ⁊ promptuz reddit ad singula
opera meritoria facienda.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam considerationem occur
runt quatuor conclusiones.
℄ Prima ꝯclō est: qd̃ dicit aposto-
lus. 2ª. thim. 3. Oēs qui pie volunt viuere in
xp̄o p̄secutionez patientur: vbi Augu. in glo.
Omnes qui pie. i. religiose aut iuste volūt vi-
uere in christo qui venit pati patienter in corde
vel in corpore: vel a diabolo: vel a malis hoi-
bus: vel a suis ꝯcupiscentijs: vel ꝓ dolore pa-
tientium p̄secutionē ⁊c. Ex quo elicitur q̄ iusti
quadruplicem p̄secutionē a quatuor calumnia
toribus patiuntur. s. vel a diabolo: vel a malis
hominibus: vel a suis ꝯcupiscentijs: vel ꝓ do
lore patientium. De primo in glo. Humane
innocentie diabolus vere calumniator dicitur
q2 innocētes ad culpaz nititur trahere. ℄ De
secundo sup̄ illud. Non calūnientur me super
bi. Glo. Superbi sunt iudei quos sup̄bia de
corpore christi prescidit. ℄ De tertio. Multi
p̄secuti sunt me. Glo. i. caro ꝯcupiscentiarum
diuersitate occupata p̄sequitur aiaz. ℄ De q̄r
to. Aug. sup̄ secūda thi. 3. Qui corā pio viuit
impie: ⁊ si nō obligat consentientez: cruciat tñ
sentiētē. vñ in euāg°. calūniatores pōit iudeos
℄ Scd̃a ꝯclusio est: q̄ d̃s p̄mittit viuere ma-
los cum bonis p̄p̄ quinq3 ratiōes. ℄ Prima
vt ipsi exēplo bonoꝝ ꝯuertātur. Non. n. vult
deus mortē peccatoris. ℄ Scd̃a vt iusti p̄ eos
exerceantur. Exercet. n. nos diabolus supius
caro inferius: fomes interius: mūdus exteri9.
℄ Tertia est ad demōstrandaz suā potentiaz:
vnde homo p̄ peccatū a deo diuisus ⁊ sibi dere
lictus statim deficeret: nisi manu dei potentie
fulciretur. ℄ Quarta est ad ostendendū suam
sapiam: q2 oium natura cōstantium certus est
terminus. ⁊ vnumqdq3 tempus hz. ℄ Quin
ta ad declarandū suaz clementiam: q2 facit solē
suum oriri super bonos ⁊ malos.
℄ Tertia ꝯclusio est: q̄ triplex est ratio: quare
homini sabbatū datum est. ℄ Prima ratio ē:
vt. s. illuz diem summo studio honoraret nihil
operis faciendo qd̃ mētis quietē in deuz impe
diat. Unde sic continet transgredi quadruplr̃
Primo manualr̃ op̄ando. Scd̃o merca-

tionibus intendẽdo. Tertio placita secularia frequentando. Quarto actuꝫ iudiciariũ exercendo. Ex quo pꝫ ꝙ qui sabbatum violat: mortaliter peccat. ¶ Secũda ratio: vt peccata mortalia precauerent: qꝛ illo die multo maius est. Unde Aug. Dico tibi ꝙ specialiter obserues sabbatum: non quomodo iudei corporali ocio vacare volunt ad nugas: et ad lasciuias ⁊ pͥncipaliter isto die duo peccata exercentur. s. chores ⁊ ebrietates. ¶ Tertia ratio est: vt ꝑ oium contemptum ⁊ abdicationẽ ꝯtemplationi vacarent singuloꝝ beneficioꝝ grãs agẽdo ⁊ rememorando. Ysa. Miserationũ dñi recordabor: ⁊ laudeꝫ dicam pro omnibus que dedit nobis dñs deus noster: ⁊ hoc est qꝺ dicit. Erat auteꝫ sabbatum in die illa.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ sabbatum erat eis occasio calũniandi: ignorantes ꝙ quis excusatur a peccato mortali laborans in sabbato in quatuor casibus. ¶ Primo ꝑꝑ operis modicitateꝫ ſm glo. Exodi. 31. Quicũqꝫ polluerit sabbatũ Glo. Turbando quietem aie morte morietur .s. anime ⁊ corporis. vnde pꝫ: Qꝺ solus huiusmodi labor causat mortale peccatuꝫ. ¶ Scꝺo ꝓpter laboris necessitatem que tanta dꝫ esse vt labor operis sine rei ꝑiculo nec possit preueniri: nec differri: sicut ꝯtingit in messibus ꝓpter incursum hostium: ⁊ etiã in vindemia propter frigus: vel in captura allecum: que solũ fit tẽpore determinato: in talibus excusat necessitas q̃ legem non hꝫ: extra de consuetudie: talis laboris necessitas vel quantitas ad arbitrium boni viri iudicanda ẽ. vñ dicit. M. in glo. ꝙ minutores: viatores: ferratores equoꝝ non propter lucrum ꝓprium seu questum: sed propter necessitatem alioꝝ excusantur a peccato: al's nõ. ¶ Tertio ꝓpter paupes: qꝛ lꝫ bene ĩ sabbato arare ⁊ agruꝫ pauperum seminare: vel ducere ligna religiosis. ¶ Quarto ex publica vtilitate: puta labore ꝓ ponte vel via siue ecclesia reparando dum hoc fiat moderate. vñ dr̃. Sabbatum est: non licet tibi tollere ⁊c. De foro aũt dicendum est: ꝙ forũ tenetur in die dominica peccatũ est omni hora: maxime autem in hora missarum ⁊ vesperoꝝ: qꝛ tunc hoies diuino officio pre ceteris horis magis sunt intenti. vnde dispensatio ipsa non excusat qꝛ suꝑ hoc papa nunqꝫ generaliter dispensauit: cum tñ inundauerit vndiqꝫ talis corruptela generalis: immo generalr̃ ꝓhibitum est: extra de fe. ca. xj. ⁊ de conse. di. 3. Rogationes: nec potest dici ꝙ ecclesia tollerando dispenset. Unde etiam nec vrgens necessitas excusat: nec ꝯsuetudo cuꝫ ĩ alia die ita cõmode foꝝ possit celebrari. vnde videtur mihi ꝙ nullo modo liceat foꝝ in die dñico tenere: ⁊ negociatiões: emptiones ⁊ venditiones publice exercere: ⁊ id episcopus tenetur ꝑ sententiã ⁊ admonitionẽ ecclesie illicita: ⁊ quecunqꝫ mergunt ꝯtra diuini nominis cultum ꝓhibere ne ꝯmittantur: ⁊ hoc est qꝺ dicit. Qui me sanum fecit ille mihi dixit. Tolle grabatuꝫ tuum ⁊ ambula. Applica.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartã occurrũt. 4. documẽta. ¶ Primũ documentũ est ꝙ in declinatione a turba primo xp̃s nobis exẽplificauit opeꝝ nostroꝝ occultatione: excludendo hominum fauorem. ¶ Scꝺo ĩsinuauit nobis eius gratie ꝑuentionẽ. vnde Aug. dic̃ ꝙ non est vnus de turba: sed ꝙ preuenit oẽm turbã. ¶ Tertio dedit nobis modũ inueniẽdi eum. vñ Aug. Difficile est eũ videre in turba Turba. n. strepitũ hꝫ: visio aũt ista secretũ desiderat. ¶ Quarto docuit nos ꝑiculũ impseuerantie in bono declinare: qꝛ ad hanc hũdaꝫ inuadit nos infestatio turbe carnaliũ affectionũ ¶ Scꝺm documentũ est: ꝙ lꝫ aliqui ꝑ donuꝫ habitualis gratie sint curati: ĩgrant tñ se vltro alio auxilio indigere. Ideo xp̃s docet eos ĩ tẽplo deuotõis diuinuꝫ auxilium inuocare: quo mediante adiuti valeant viuere recte. Indiget eniꝫ quelibet creatura: vt a deo seruetur in bono qꝺ ab ipso accepit: ⁊ in statu gl'ie vbi gratia erit ꝑfecta hõ dino auxilio indigebit. vñ Aug. dicit. Sicut oculus corporis plenissime sanus cernere non potest: nisi candore lucis adiutus sit: sic ⁊ homo ꝑfecte iustificatus nisi eterna luce diuinitus adiuuetur: recte nõ potest viuere. Hec aũt iustificatio fit ꝑ gratiaꝫ. Ro. 3. Iustificati gratis ꝑ gratiam ipsius. vnde dr̃. Postea inuenit euꝫ iesus in templo. Glo. Adhuc saluatorem ignorabat. s. quo ad secũdam grãꝫ credens ea nõ indigere: sed ꝓpter primam iustificãteꝫ: Dignus. n. erat vt ei se saluator ostẽderet. s. quo ad auxiliuꝫ ꝯseruans euꝫ ĩ bono. ¶ Tertiũ documentuꝫ est: ꝙ etiam iustificatꝰ indiget tali auxilio specialr̃: qꝛ sine ipso nõ posset ad fineꝫ vite sue iustificatꝰ ꝑseuerare: qꝛ mł'tis daẗ grã: qbus nõ daẗ in grã ꝑseuerare. paratus tñ est semꝑ petentibus ꝯferre eã. Rõ ẽ Deus. n. in oi ope suo est mĩſicors ⁊ iustus: qꝛ mĩſicos liberalissime dat: qꝛ iustus: ideo nõ

dat nisi regratianti: ⁊ mĩam recognoscenti: ne vilescat nobilitas dñi. Et ideo in tẽplum ipsuz inueniens tanq̃ȝ gratum beneficijs sibi contulit perseuerantie donum dicens. Ecce sanus factus es: per primam gratiam: Jam noli peccare. Glo. Innuit ꝙ pp peccatuz languebat: Sed iesus sicut illum exterius: ita interius sanauit. s. pseuerantie perfectiõe. vnde nõ peccare ẽ in statu iustificationis perseuerare.

¶ Quartũ documentum est: ꝙ maxime in beneficijs iustificatiõis debemus esse grati. Nã sicut Ber. dicit. Ingratitudo est hostis gratie inimica salutis virtutũ dispersio: ⁊ beneficioꝝ pditio: sic ecõuerso gratiaꝝ actio est cara gratie: amica salutis: ꝯgregatio virtutum: inuentio beneficioꝝ. Vnde iste ꝓrupit i gratiarum actionem: vt sibi beneficia multiplicarẽtur. vñ dicitur. Abijt ille homo ⁊ nunciauit iudeis: qꝛ iesus esset q fecit eum sanum nõ accusans eum de crimine ƀm Criso. sed magnificãs eum de beneficijs cũ gratiaꝝ actione. cupiens ẽt alios saluos fieri. Vnde glo. interlinearis. Nõ est piger in annunciãdo. Nam ipse annunciat iudeis salutẽ: vt sequantur: sed illi eum psequuntur. Quam salutem nobis concedat iesus.

¶ Sabbato post dominicam p̃mam quadragesime. Sermo quinquagesimus.

ASsumpsit iesus petꝝ ⁊ iacobum ⁊ ioannem fratrem eius. Matth. 17. Scd̃m ꝙ dicit Ysidor⁹ Dis ars seculi eius amatores strẽnuos: ⁊ ad exequendum ꝓmptissimos hꝫ. Et hoc ideo qꝛ presentẽ habent operis sui remuneratorem. Ars enim diuini nois hꝫ sectatores: languidos: tepidos ⁊ pigritie inhertia congelatos. Et hoc ideo: qꝛ labor eorum non ꝓ presenti: sed ꝓ futuro in remuneratiõe differt. vñ ⁊ magna coꝝ merces preparat q bone ꝯuersiõis p̃ncipia augmento solidiori ꝯsumãt: ac q firmius i duri itineris laboribus vsq̃ȝ ad finẽ pseuerãter ꝯtinuãt. Ne ergo ꝓ nihilo ducerem⁹ laborẽ pnie deuotis ac sctis aiabus: ds aliqñ dulcedinẽ sue glĩe demõstrat: q̃tenus h̃ exẽplo allecti ⁊ aiati laboreȝ pnie copiosa remuneratiõe recõpẽsãduȝ virilr aggrediãtur: ⁊ qꝛ apl̃i p̃cipue debebãt tribulatonẽ mũdi sustinere: iõ magis dilectos assũpsit ad sue maiestatis ⁊ glĩe ostẽsionez. vñ Ihero. dic̃. Post ignominiaȝ crucis glĩa resurrectiõis addit: vt nõ timerẽt obprobria crucis: q oculis suis visuri erãt glĩaȝ future resurrectionis. Et ƀȝ h̃ i euãg° ƀȝ hystoriã sũt. 3. ꝯsi°es.

Prima consideratio

PRima ꝯsideratio est de hijs q̃ precedũt huiusmodi transfiguratiõnẽ: circa quã sunt. 6. documenta.

¶ Primũ documẽtuȝ est ꝙ cũ testimoniũ sit approbatio iustitie assistẽtis veritati q̃ non põt demõstratiõe verificari: iõ multũ ẽ necessaria. Nam sicut dicit necessarium sine quo res esse non potest: sic credulitas que est de articulis fidei cum non sit p demostrationẽ de necessitate requirit per testimoniũ approbationẽ. vnde dicit Johes. Qui vidit testimonũ phibuit: ⁊ scimus qꝛ verum est testimonũ eius.

¶ Scd̃m documentum est ꝙ saluator pro approbatiõe certiori assumpsit hos tres apl̃os. s. Petrum: Jacobũ: ⁊ Joannez: ⁊ merito. Nã testimoniũ nõ habet infallibilem certitudinem sed probabilem: Et ideo quicq̃d probabilitateȝ confirmat reddit ip̃m efficax: ⁊ verũ: ⁊ firmuȝ Hec aũt est sufficientia testiũ que consistit in fidei firmitate: ⁊ in innocentia: ⁊ in bona fama: Hec autem erãt in his tribus. iõ assumpsit cos Glo. Hos assumpsit vt tribus idoneis testibus totus mundus crederet. Petro q claues celoꝝ accepit. Joanni cui mater cõmittit. Jacobo qui prius inter apl̃os soliũ sacerdotale accepit. Glo. Dat meritoꝝ ꝯditor hos pfectiores fuisse ceteris apl̃is: et significat illos: qui habent fidem: spem ⁊ caritatem. vel per petruȝ ꝯiugati: p iacobum penitentes: p ioannem virgines intelligi possunt.

¶ Tertium documentũ est: ꝙ triplex est testimonium. s. cordis: oris: ⁊ operis. Testimoniũ oris est duplex. ¶ Primũ est christiane veritatis affirmande. Prime cor. p̊. In omnibus diuites facti estis in illo in omni verbo: i omni scientia sicut testimonium christi confirmatum est in vobis. ¶ Scd̃m est falsitatis cõfutãde. Joh. 7. Nõ põt mũdus odisse vos: me autez odit: qꝛ testimoniũ phibui d ip̃o: qꝛ opa ei⁹ mala sunt ⁊c. Testimoniũ cordis est etiaȝ duplex. ¶ Primũ conscientie irreprehẽsibilis. Scd̃a coꝝ. p̊. Gloria nostra hec est testimoniuȝ cõscientie nostre. ¶ Secundũ est familiaris inspirationis. Roma. 8. Ip̃e spiritus testimonium reddit spiritui nostro: ꝙ sumus filij dei.

Testimonium operis ad vtrunq3 ɔfirmando duplex est. ¶ Primū. s. bona faciendo. Joh. 6. Opera que ego facio: ipsa testimoniū phibent de me. ¶ Secundum in sustinendo mala: qr martyr grece testimoniū latine. Actuū. 1. Et eritis mihi testes i iherusalē.

¶ 4m documētū ē qd habet i glo. Ois reuelatio cuiuscū facta: q̄ nō p leges ⁊ ,pphas ɔfirmat suspecta est. Et iō saluator ēt ad ,pbatōem fidei ⁊ veritatis Moysen ⁊ Helyā assumpsit. Et ideo in glo. Bede dicit. Helyas cū Moyse legislator ⁊ eximius ,pphā apparent ⁊ loquuntur cum deo in carne viuente: ostendentes ipm esse: quē lex ⁊ ,pphe ,pmiserunt. Beda ponit nō corpora vel aias Helye ⁊ Moysi apparuisse: sed ex subiecta creatura illa corpora formata fuisse. Potest etiā ſm eundem dici angelico ministerio illō fuisse: vt angeli eoꝝ psonas assumerent. Hec in glo. sup Lucam. Aliter dicunt alij ⁊ verius: q vere ipsi in ppria apparuerunt: qr veri testes eē debebāt Luc. 9. dr q p̄dicebāt ei excessū eē quē ɔpleturus erat in irlīm. i. passionē ⁊ resurrectōē ¶ Quintum documentū est: qr vt eccli. 4. dicitur. Funiculus triplex difficile rumpit. vnde saluator post testimonium aplicum ⁊ ,pphe ticum voluit etiā celeste habere testimoniū: vt nō solum veritas ,pbatior: ⁊ testimoniū esset efficacius. Sꝫ ēt testes essent certiores: audiētes pr̄is vocē eoꝝ testimoniū ɔfirmantem: q̄ mētiri non pōt. vnde dicit. Hic est filius meus. Glo. Hic vir est ille: quem Moyses vobis ,pmisit. Hunc auscultate: ⁊ oēs auscultare facite. vnde dicit: Et ecce vox. Ecce demōstratio ad homines. Vox de celis. i. celestis patris dicens. Non vt in xp̄o indicet q nesciat: sꝫ vt auditoribus ,pficiat. Sed h ſm Bernar. deus singlaritatis dicit: qr ipse est: ⁊ nō alius. Filius meus ɔsbalis: qr de mea subst̄atia genitus: dilectus: eternalr: nō in tpe adoptatus. In quo mihi cōplacui: assumere humanitatem tpalis: quia in fine temporis incarnatus est. Psal. Dominus dixit ad me. Filius meus es tu ⁊c. ¶ Sextū documentū est: q ,phibitio de testimonijs phibendis mons erat ɔgruentior locus pp qnq3. ¶ Primo qr ibi ē locus doctrine. vnde Moyses ascendit in montē: ⁊ ibi accepit legē ad docendū pplm: vt dicit exo. 19. ¶ Scdo qr ibi est locus discipline: qr ibi vitat tumultus cogitationum. vnde videns ihs turbas: ascendit in mōtem. ¶ Tertio qr ibi est locus pacis. ⁊ ideo addit seorsum: qr ſm glo. iusti ⁊ nunc aio sunt ab impijs segregati: ⁊ in futuro aio separabunt. Tunc aūt abscondet eos in abscondito faciei sue a conturbatione hoiū ¶ Quarto qr ibi est locus speculatōis: qr inde videmus patriā celestem. vnde glo. super illō Luce. 12. Discipuli abierunt in mōtem: monet nos dn̄s: vt si volumus eum videre ad superna: de infimis eleuemur. ¶ Quito qr ibi est locus vitandi gl'iam mūdi: qr cum xp̄m voluissent facere regē: fugit in mōtem. Jobis. 6. vbi glo. interlinearis vt discant gliam non in profundo huius seculi: sed supra in regno beatitudinis esse querendam.

Scda ɔsideratio.

Secunda cōsideratio est de hijs: que ptinent ad declaratōē huius transfigurationis. vbi occurrūt octo ɔ᷒es.

¶ Prima ɔcl'o est. Necessarium erat: qr apostoli pp fidem debebāt multa sustinere: vt aliqua spirituali ɔsolatiōe future gl'ie in xp̄o ostēdenda refocillarent: qd ⁊ fecit p eius trāsfigurationem. vnde glo. Luce. 9. dicit. Quia arduum erat aiam piculis: corpus morti offerre sustentat humane mentis infirmitatē remuneratione p̄sentiū: ne frangat despatione: vl'te dio. Visa. n. eterna gl'ia ⁊ si in trāsitu sit: ⁊ breue momētū: fortiores tn̄ ɔtra aduersa mundi reddunt. Ideoq3 pmittitur futura glia videri in terra: vt certius speretur eterna.

¶ Scda ɔcl'o est: q saluator hos testes voluit in sua transfiguratōe certificare p sensū visus tum qr p isto statu excellit oēs sensus: qr magis visioni intellectiue appropinquat. Et ideo etiā visio ,p intellectuali cognitōe frequēter ponitur. ¶ Patet: qr sicut intellectus transcēdit oēs sensus ex eo q nō solū corporalia: sꝫ etiā spūalia speculat. Ita visus oēs alios sensus in eo q nō solum corruptibilia corpora: sꝫ etiā incorruptibilia intuet: qd nō possunt alij sensus Idem ɔfirmat: qr solus visus btificabit in patria. inqʒtum xp̄s ſm humanitatē ponit obm btificum corporalis visiōis: sicut eius diuitas spūali oculo ɔtemplabitur. Quia igit taꝫ excellens est sensus visus ⁊ tam certus: debuit eos xp̄s per eum certificare.

¶ Tertia ɔcl'o est: q differunt trāsfiguratio ⁊ transb᷒. Naꝫ transba᷒ est trāsitus de vna suba in aliā: manentib᷒ tn̄ eisdē q̄litatib᷒ seu spēb᷒: sicͭ pꝫ i eucharistia: sꝫ trāsfiguratio est trāsit᷒ d figura ad figurā: manēte tn̄ eadē suba i suo eē

¶ Quarta ꝯclo͛ est videre de opinione diuer
sa in ista transfiguratōe. Quidā dicunt ꝙ ista
claritas fuit i aere circūfuso: nō in corpore dñi
co. Alij dixerunt ꝙ dñs accepit in ꝯceptōe cor
pus mortale ⁊ opacū: sꝫ i ista trāsfiguratiōe ad
horā accepit corpꝰ imortale ⁊ claꝝ. Alij dicūt ꝙ
ab ipa ꝯceptōe hūit corpus imortale ⁊ impassi
bile splēdens ꝑ nām. qđ nō apparet. sed volun
tate passibile ꝑꝑ dispensationē incarnationis.
vnde qñ voluit ondit dotes corporis: vt subti
litatem in nascēdo: agilitatēꝫ sup aquas ambu
lando: claritatē in transfiguratōe. impassibilita
tem in cena. Et tunc fuit trāsitus de figura in
figurā: nō ꝫm rem: sꝫ ꝫm manifestationem.
Sꝫ hec oīa tanqꝫ falsa eliduntꝰ ꝑ auctoritatem
Jhero. di. Nemo putet euꝫ amisisse corporis
veritatē: quam nō subtraxit: sꝫ splendorē addi
dit. vnde Luce. 9. Facta est spēs vultus eius
altera: non alia.

¶ Quinta ꝯclo͛ est: ꝙ claritas ista fuit vera ⁊
sensibilis ꝫm veritatē in xp̄i corpore exñs ad
ostensionē claritatis: quaꝫ ꝓmiserat in sanctis
post resurrectionem futuraꝫ di. Fulgebunt iu-
sti ⁊c. Dicitꝰ aūt xp̄s trāsfiguratus: qꝛ claritatē
sibi veraciter inherentē assumpsit ad tp̄s in fi-
gura future claritatis: que erit in sanctis.

¶ Sexta ꝯclo͛ est: ꝙ talis claritas erat miracu
losa: sicut miraculose de vtero ꝓdijt intemera
te virginis: ⁊ sic miraculose sup aquas ambu-
lauit: ꝫm qđ tñ pōt dici nālis: inqꝫtum erat dis
positio in corpore xp̄i ad claritatē ex imunitate
peccati: ex ꝯiunctōe ad aīam glīosam: ⁊ ex vni
one ad deitatē. Fuit ꝰ trāsfiguratio simplr mi
raculosa ꝫm quid naturalis.

¶ Septima ꝯclo͛ est: ꝙ iste fulgor nō fuit ꝓue
niens ex aliq̄ ꝓprietate corporis exñte in corpe
xp̄i. Nec fuit in corpore ex aīe glīa: qꝛ aīa xp̄i
adhuc erat passibilis. Et iō respectu q̊ erat for
ma corpis. vñ glīaꝫ in corpꝰ nō trāsfundebat
⁊ splēdor i vestibꝰ ex claritate corpis ꝓcedebat

¶ Octaua ꝯclo͛: quō poterāt aplī videre xp̄m
in corpore glīficato: qꝛ claritas illa videbatꝰ vi-
sui iproportionata. Dicitꝰ ꝙ corpus glīficatuꝫ
est oio in ptāte sua: qꝫtum ad oēs actōes eius.
Et ideo dicitꝰ ꝙ in ptāte corporis glīosi est ꝙ
videatꝰ: ⁊ nō videatꝰ. Et iteꝝ qñ videtꝰ ꝙ videa
tur sub forma glīe: vel non. Cum. n. in eo sit
forma corporis nālis ⁊ forma glīe: pōt ꝫꝫ vnā
imutare visum: vel ꝫm vtrunqꝫ: ⁊ imutare vi
sum sub forma glīe ꝫm ꝓportionem visus: vt
nō corrumpatꝰ: sꝫ vt delectetꝰ ex visibili ꝓportio

nato. Et hͦ est ꝙ dicit. Et trāsfiguratus est añ
eos: ⁊ resplenduit facies eius sicut sol ⁊c.

Tertia ꝯsideratio.

Tertia ꝯsideratio est de hijs: que ꝯse
quuntꝰ eiꝰ ꝑfectionē: ibi. Respōdens
aūt Petrus: vbi occurrūt sex ꝯ°es.

¶ Prima ꝯclo͛ est: ꝙ ratio humana in rebus
diuinis est mltum deficiens. Cuius signuꝫ est:
qꝛ phi de rebus humanis nāli inuestigatōe ꝑ-
scrutātes: in multis errauerunt: ⁊ sibijp̄is cō
traria senserunt. Sꝫ qꝛ ꝫm Dio. lumē diuīꝫ
nō recipitꝰ in nob: nisi ꝫm humanā ꝓportionē
ideo cum cognitio nr̄a ex sensu oriatꝰ. opꝫ ꝙ in
tellectus noster ꝑ aliqđ supnāle lumen eleuetꝰ:
qꝛ nihil pōt in operationem trāscendentem: nisi
eius virtus fortificetur. Uisio diue eēntie est
actus trāscendens facultatē humane nāe. Er
go necessarium est nobis oriri lumen glīe ad
huiusmodi operationem consequendam.

¶ Scd̄a ꝯclo͛ est: ꝙ qꝛ btūs Petrus specula
ri volens in diuinis rebus humana rōne cecidit
in errorē. Nondū. n. receperat reuelationē scri-
pturaꝝ. vñ dicebat. Faciamꝰ tria tab. vñ glo.
Mat. 9. d. In hijs erat Petrus: tū qꝛ in via
patriā reqrit: tum qꝛ in glīa tabnacula necessa
ria fore credidit: tum qꝛ vtilitatē xp̄i negligit.
vñ Augu. Quid dicis Petre ꝙ mūdus pit:
⁊ tu secretum q̄ris? Uides tot gētes ꝯuenire
in vnū: ⁊ vbi eē diligis. Uides tenebras mū-
di: ⁊ tu lumen abscondis? Nemo quippe accen
dit lucernam ⁊ cetera.

¶ Tertia ꝯclo͛ est: ꝙ impossibile est ꝙ volūtas
vnius hois silr se hēat ad diuersa: sicut ad vlti-
mos fines. Ratio est: qꝛ sicut in ꝓcessu rōis
p̄nᵐ est illđ quod nālr cognoscit: ita etiā in ꝓ
cessu voluntatis oꝫ eē p̄nᵐ id: qđ nālr deside-
ratur. Hoc aūt oꝫ esse vnū: qꝛ nā non tendit
nisi ad vnū. Nec in ꝓcessu voluntatis est vlti
mus finis. vñ oꝫ id in qđ tendit voluntas esse
sub rōne vltimi finis vnum. vñ lꝫ ꝫm ꝙ dicit
Aug. 29. de ci. dei: ꝙ qdam vltimū finē hois
posuerunt eē in q̄tuor. s. in voluptate: in qete:
in p̄sidijs nāe ⁊ in ꝟtute: tendētes ad ea qꝫtuꝫ
ad rōneꝫ vltimi finis: qꝛ oēs appetunt suā ꝑfe
ctionem adiplere. Ubi gratia. Licet oī gustui
delectabile sit dulce: ꝫm quosdam magis dele-
ctat dulcedo vini: ⁊ quosdā dulcedo mellis: sic
lꝫ oēs appetant ꝑfectionem suā adimplere: tñ
qbusdam magis sapit dulcedo voluptatum: q
busdam dulcedo diuitiaꝝ. Sic ergo dulce oꝫ
esse simplr melius delectabile: in quo maxime

delectatur q hꝫ optimū gustum: ⁊ sumitur bo/
num opꝫ esse cōpletissimum: qđ tanq̄ȝ vltimū
finem appetit is: q hꝫ affectum bn̄ dispositū.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ beatus Petrus sub ra
tione vltimi finis tendens in vltimum finem
volens suaȝ ꝑfectionē adimpleri: oblitus glie
eterni regni: visa dn̄i maiestate: soluȝ hijs vult
ꝑpetuo adherere: dicēs. Dn̄e bonū est nos h
eē. vn̄ dicit glo. ibideȝ. Si petrus videns cla
ritatē humanitatis tanto efficit: vt nunq̄ȝ velit
ab ei⁹ intuitu seiungi. Quid putanduȝ đ hijs:
q diuitatē vidē meruerūt. vn̄ bonū est nos hic
esse: non ad modicū ꝫ glo. sȝ ad semꝑ manē.
¶ Quinta ꝯ° est: ꝙ qꝛ timor petri erat ꝯ rōneȝ
ordis hūit rōeȝ pcti saltē venialr. vn̄ dic Jhe.
Audierat petrus ꝙ oȝ iesuȝ i ihrlm ire ⁊ mul
ta pati formidans adhuc pro eo: ⁊ nō audens
aꝑte ꝯdicere: enigmate h inuit. Licet g̊ mane
re semꝑ in loco alto: solitario: securo: iocundo
cū viris potētibus: q̄si diceret. Nemo scit vbi
sumus. Et h est ꝙ dicit. Et audiētes discipli
ceciderunt in facieȝ suā. Cadunt iusti in faciē:
tum ꝑꝑ timorem: vt h: tum ꝑꝑ humilitateȝ: vt
ibi. Procidentes ado. eum: tum ꝑꝑ gratiaꝝ
actionem. Apocal. 7. Ceciderūt in con. thro.
in facies suas ⁊ timuerunt valde. Casus. n. ex
terior fuit signum timoris in interiori.
¶ Sexta ꝯ° est: ꝙ hec timoris cā erat scia sui
erroris: obumbratio nubis: ⁊ itonatio paterne
vocis. vn̄ glo. Timuerunt: qꝛ se errasse cogno
uerūt: qa nubes apparuit: qꝛ vocē patris audi
erunt. vn̄ de errore ⁊ de patris voce dictuȝ est
supra. Sed de nube lucida dicit glo. ꝙ est ob/
umbratio diui spūs: q nō calligat affectib⁹ ho
minis: sȝ reuelat occulta cordis. vn̄. Ecce nu/
bes lucida. Glo. ibideȝ ad differentiā antiq̊ꝝ
mysterioꝝ: vbi nubes caliginose: qꝛ apparitio
nes ille in timore: ista in amore: illoꝝ cognitio
cum velamine figuraꝝ: nostra sine figuris.
¶ Septima ꝯclo est: ꝙ hos sic timentes xp̄s
triplr ꝯsolat. s. mīa ꝑueniente: gratia adiuuan
te: ⁊ glia ꝯsumante. Hijs. n. tribus fit ꝯsola
tio spūalis. Et h est ꝙ dicit Ber. Triplex est
nobis necessaria benedictio. s. ꝑueniens: ad/
iuuans: ⁊ ꝯsumans. Prima mie. Scđa grē.
Tertia glie. Preuenit. n. mīa ꝯuersionē: ad
iuuat grā ꝯuersationem: ꝑficit glia ꝯsumatōeȝ
vnde dicit. Accessit ih̄s. s. ꝑueniendo mīa: qꝛ
ꝑsone surgere nō poterant. Tetigit eos. s. gra
tia sua adiuuādo. Dixitq̄ȝ eis. Surgite cōtra
casum: nolite timere ꝯtra metum. Leuātes au
tem occulos: post xp̄i tactum ⁊ ꝯfirmationem
Et est argumentum ꝙ hec visio corporalis fu
it. Neminem viderunt nisi solum xp̄m. Glo.
Ablata nube viderunt Jesuȝ māsisse: Moy
sem ⁊ Helyam recessisse: qꝛ postq̄ȝ legis ⁊ ꝓ/
phetaꝝ vmbra discessit: apli eum viderunt: ⁊
reuelata erat eis scriptura. Luce vlt. Et apuit
illis sensum: vt intelligerēt scripturas. vn̄ eis
ꝓhibet hāc visioneȝ reuelari: ne ꝫm glo. glia
tanta ꝑostensa incredibilis eēt: ꝑꝑ passionem
sequentē: ⁊ apđ iudeos sequēs crux scandaluȝ
gnāret. A q̊ scādalo nos ꝑseruet ih̄s. Amen.

¶ Dominica scđa q̄dragesime. Sermo. 51.

Assumpsit ie
sus Pe. Ja. ⁊ Joheȝ ⁊c.
Mat. 17. Misericors do
minus cuius mie non est
numerus sitiens salutem
pctōꝝ ꝑiculose nauigantiū
in pelago mundi: eis mlta remedia contulit.
Specialr tn̄ duas naues ꝑparauit: quaꝝ vna
est baptismus: in qua vetus hō exuit: ⁊ nouus
induitur. Scđa est pnia: q̄ naufragium passis
necessaria est ad salutē. Nam ipsa etiā superat
diuinum posse: qꝛ nō solum pctm̄ dimittit qđ est
solius dei: sed etiā diuaȝ sniam imutat ⁊ cassat
vnde Ber. O felix humilitas penitentiū: q̄ȝ
potens coraȝ oīpotente: q̄ȝ facile vincis inuin
cibilem: q̄ȝ cito tremendū iudicem ꝯuertis in
pijssimum saluatorem. vnde xp̄s ꝯsiderās no
stram insufficientiā ⁊ pnie potentiaȝ in ꝑsenti
euangelio dat nob formā aggrediendi ipsam:
dicēs. Assumpsit ⁊c. Et diuidit in tres ꝑtes.
¶ In ꝑma ad declarationē future resurrectio
nis describitur xp̄i transfiguratio. ¶ In scđa
subiūgit huius transfiguratōis testificatio: ibi
Et ecce apparuerunt. ¶ In tertia ponitur ꝓ
exhibita transfiguratōe discipuloꝝ instructio:
ibi. Et descēdentibus illis. Et tunc in vniuer
sali ꝑ toto euangelio ponunt sex ꝯclusiones.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ pnia maxime virtutis
est. s. infinite: qꝛ nō solū remittit pctā: vt habet
Mat. 2. qđ est solius dei: sȝ etiā ꝑ ipam dimit
titur totalr pena eterna. ¶ Ratio est: qꝛ q̄ȝto
maior est pena damnatōis: tāto maior est act⁹
redemptōis. Et ideo cum pena infinita illata
ꝯtra pctm̄ mortale sit infinita. Infinite g̊ virtu
tis est actus: quo ista pena totaliter dimittitur.

Iste enim est actus contritionis. Per vnicuz
enim actum contritionis pena inferni eterna:
que pro oibus peccatis erat debita: totalr est di
missa. vnde Augu. Si vnus homo oia pecca
ta hoium a pmo vsqz ad nouissimum ppetras-
set: et sicut Caym: Iudas: et Pillatus despe-
rasset: et si illi deus veniã denegare iurasset: si
contritus veniã peteret: deus piurus veniam
daret. Hec pnia designatur nobis p montez
Nam sicut mons dicit altus: solitarius: secu
rus: iocundus. sic pnia dr alta: pp meritũ: so-
litaria rõne singulaꝝ vtutũ: secura d triũpho:
iocunda de pmio. Et di seorsum: qr de dextro
fluxit vulnere p meritũ passiõis. vñ psal. In-
duxit eos i mõtez sctificatiõis sue. i. p pniam.
¶ Scda pclo est: q tria debent habere illi: q
ad hunc mõtez. s. pnie assumunt. ¶ Primo
nãqz dz hre cognitõis claritatẽ: qd signat in
petro: q interptatur cognoscens. In quo dz
esse triplex cognitio. s. dei: sui: et pximi. Deũ
cognoscimus: cum ante opis ppetrationẽ psi
deramus dei iustitiã. Hec. n. excludit psum-
ptionem: et post respicimus miam: qr hec pca
uet despationem. vnde Ber. dicit. Ante ppe
trationem culpe nunqz de misericordia dei dz
cogitari: sed iustitia est iudicium: furor et indi-
gnatio. Si igit fuerit p incuriã peccati admis-
sio: tunc de misericordia dei est cogitandũ: ne
despatio supueniat. Nosipsos cognoscimus:
cum ppriam infirmitatẽ et defectus in mẽte re
uoluimus tam nãles qz morales. Talis co-
gnitio generat humilitatẽ: et precauet psumpti
onem. vnde Bernar. Uolo aiam seipsaz sci-
re: qr talis scientia non inflat: sed humiliat.
Proximos cognoscimus: cum eorum necessi
tates quasi nostras reputamus. Hec autez co
gnitio compassionem generat: et cauet crudeli
tatem. ¶ Ad hanc mouet nos pmo nãe cõfor
mitas. Ysa. 8. Carnem tuã ne despexeris etc.
¶ Scdo propria miseria. Prouer. 19. Ho
mo indigens misericors est. Naz indigentia
cpati docet. ¶ Tertio spũalis fraternitas. Fra
tres. n. sumus ex vno patre. s. deo nati: et vna
matre. s. ecclia eandem hereditatem habituri.
¶ Scdo dz hre opis strẽnuitatẽ: qd itelligit
in Iaco. in quo lucta vel supplãtatio intelligit
Naz vt dicitur Iob. 7. Militia est vita hois
sup terrã. Et h ppter ptinuos aduersarioꝝ in
sultus. Nam aduersatur nob pnitas ppria.
Iaco. p. Vnusqsqz tẽptat a pcupiscẽtia ppria
aduersat nob mundus. s. sensibus nris: dele-
ctabilia repñtans. vt Dan. 13. dicit: q psbri
ipudice vidẽtes Susannã etc. Aduersat nob
diabolus: ptinue nos ad malũ instigans: vt di
cit petrus ananie. Actu. 4. Illa vero q ab ex-
teriori est facillima: qr si nõ adiungat cum in-
teriori: nihil psone facit. Illa vero ab inferiori
debilissima est: qr fz Aug. Debilis est hostis
q nõ vincit nisi volentẽ. Ex hijs seqt q carne
supata alij cito vincunt. Hoc aũt fit strẽnuita
te opis: q est actus opis fortitudinis: p quam
hõ vincit oia mala retrahẽtia ab orone. vnde
Gre. mor. Iustoꝝ fortitudo est vincere carnẽ
pprijs voluptatib9 puenire: delectationem p-
sentis vite extinguere. ¶ Tertio dz hre diui
bñplaciti pformitatez: qd intelligit in Iohe: q
dicit in q est grã: q coopatur nob ad hanc pfor
mitatez: incipiens: pficiens: et adiuuãs. vñ p
coꝝ. dicit. Gratia dei sum id qd sum: qztuz
ad pm. Et grã ei9 i me vacua nõ fuit: qztuz ad
2m. Sz grã eius sp in me manet: qztũm ad 3m.
¶ Tertia conclusio: q p huiusmodi pniaz aia
spiritualr tansfiguratur. Nã sicut transfigura-
tio est transitus de figura i figurã: sic spiritua-
liter aia transfiguratur: qñ obducta pelle pec-
cati aia virtutibus renouatur. Erat nãqz aia
p pctũm figurata pp. 4. s. diuinaꝝ imitationũ
puationẽ: pp diuinoꝝ radioꝝ repulsionẽ: pp
donoꝝ spiritualiũ expoliationẽ: et propter vili
um figuraꝝ inductionẽ. ¶ Primũ pz. Naz
per peccatũ deletur imago dei et inducitur qsi
forma bruti. Psal. Hõ cũ in honore eẽt nõ in
tellexit etc. ¶ Scdm patet. Sicut claudẽs fe-
nestraz ponit obicem radijs solis: ita peccans
facit diuine gratie: et iõ sicut nõ põt esse dom9
pulchra sine radijs: ita et aia p peccatũ obtene
brata: qr sicut sol est causa plchritudinis: ita te
nebra turpitudinis. ¶ Tertiũ patet: qr cuz de
us in baptismo ornat aiaz spũalibus p peccatũ
statim omnibus spoliat: iõ sicut turpe esset de
nudare figuraz regis a suis ornatibus: ita est
et animã spoliare ornatibus suis spiritualibus
vnde Ezechielis. Trãsiui per te et eras nuda
et confusione plena. ¶ Quartũ pz. ex quo aia
cecidit p pctm nõ põt resistere suggestiõib9 ini
mici: et iõ occurrunt fãtasmata turpia et imagi-
natiões turpiũ reꝝ sensibiliũ que iprimũtur si-
bi: et ideo sicut deturpat domus quãdo turpit
depingit: ita anima quãdo p peccatũ maculat
Trenoꝝ. 4. Facies eoꝝ super carbones deni
grata ẽ. ¶ Primo igit aia transfigurat qñ de
forma bruti fit trãsit9 de vitijs ad vtutes me-

diāte caritate: q̃ est forma oiūꝫ ꝟtutum. vñ ad
ephe. Renouamini spū mētis vestre: ⁊ iduite
nouū hoiēꝫ. ¶ Scdo aia trāsfigurat: qñ tene
bris petoꝝ expulsis icipit lumē glie resplēdere
¶ Tertio qñ vestibꝰ turpitudinis exutis ꝟtu
tuꝫ ornatibꝰ decorat. ¶ Quarto trāsfiguratur
qñ deletis fantasmatibus turpiū inductionum
exēpla sctoꝝ ⁊ doctrine ꝑfectionū imꝓmuntur
memorie. Unde pōt adduci illud. 2ª. coꝝ. xj.
Q̄ꝺ angelus sathane aliqñ trāsfigurat se in an
geluꝫ lucis. Vñ sathan pōt dici ille qui vita pe
cuali volūtate sathane se ꝯformat: sed talis se in
angelū lucis transfigurat: qñ mutās vitā istam
vitiosaꝫ sub gratia militat xp̄i. Unde sicut lux
deformitatē in tenebris occultatā oñdit: sic lux
gratie deformitatem peccatorum ostendit.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ ad ꝑfectioneꝫ huiꝰ pnie
reqritur. ¶ Primo vt pnia fit vl'iter delicata.
Nā pnia particularis ⁊ diuisa nō est salubris:
sicut sanatio corporis nō est salutifera: si aliq̄ua
pars manet egrota: Ideo ait ezechias. Reco-
gitabo tibi oēs an. me. in am. ani. m. Et ideo
dicitur mons: q est locus eminēs: de quo oia
inferiora respiciūtur: sic pnia oia vl' nihil curat
¶ 2 dz esse ꝓprie ꝑsone iniūcta. Nō. n. sanat
oculū medicina pedis. Pnia spālis est medici
na ꝯtra morbū peccati actualis. Unde ꝑsona se
morbidā sentiēs i corpore ꝓprio recipe dz me
dicinā pnie. vnde dicitur. Audiētes discipuli
ceciderūt in faciē suam ⁊ timuerūt valde. Di-
scipuli sunt: q imitātur magistꝝ in doctria: vñ
xp̄s docet ꝑ pniaꝫ peccata delere sub pena dā-
natiōis. vnde audiētes vocē ꝯminationis ca-
dūt in facies suas qñ ꝯsiderāt turpitudie pecca
toꝝ se offendisse diuinā maiestatē ⁊ eternā dā-
natonē meruisse: ⁊ ideo timuerūt valde. Deꝰ
autem cor contrituꝫ ⁊ humiliatum sic non de-
spicit. ¶ Tertio debet esse voluntarie accepta.
Quanto. n. penitētia est magis voluntaria: tā
to magis ē satisfactoria: et iō dicūt sancti ꝙ mo
dicū de penia plus ꝓficit i hac vita q̄ꝫ multa in
purgatorio: q² talis pena nō est voluntarie as-
sumpta: sꝫ violenter inflicta. vnde Greg. Nō
placēt deo coacta ꝟuitia sꝫ volūtaria. Iō dr̄. Et
accedēs ihs. Accedere est actꝰ volūtatis: Et iō
ille dr̄ accedere: q² querēs aie salutē accedit vo
lūtarie ad pnie sacramentū. ¶ Quartū dz pe-
nal'r applicari: q² sicut in vulneribꝰ vulnꝰ duꝫ
sanatur dolor ē medicina doloris: ita in morali
bus pene sunt medicie q̄daꝫ. Qui vult igir̄ pe
nitere ꝑfecte sustinēter puniat seip̄m. vñ psal.

Qm̄ ego i flagella ⁊c. Et h̄ notat cum dr̄. Et
tetigit eos. Tūc. n. penitēs tangit dū pnie do-
lor sibi sensibiliter infligit. Quanto dz esse in-
ternaliter profundata: q² sicut medicamentuꝫ
qꝺ solū in superficie dr̄ supsanare ⁊ nō salubri-
ter curare: ita pnia q̃ nō in ꝓfundo aie intima
tur nō est salubris. vñ dr̄. Dixitqꝫ eis. Surgi
te et nolite timere. ¶ Sexto dz esse in finē de
bitū ordinata. s. in deuꝫ. vñ ꝑꝑ sequellā christi
debet quis subire penā tēporalē. Mat. 3. Se
quar te quocūqꝫ ieris. Sed multi sunt similes
petro: q in cena agni pascalis nō solū sequutꝰ ē
sed precessit. In passiōe aūt sequebat euꝫ a lon
ge ⁊ tandē fugit. Multi. n. sequūtur in ꝓspe-
ritate fugientes in aduersitate: ⁊ hoc est qꝺ di-
cit. Leuātes aūt oculos. s. ne. ui. ni. so. ie. q. d.
Q̄ꝺ in oibꝰ opibus ꝟtuosis itētionē nr̄aꝫ diri
gere debemꝰ i solū ih̄ꝫ ipsaꝫ ꝑficiēdo in hono-
reꝫ dei: ⁊ ad salutē ꝓpriā: ⁊ ad ꝓximi vtilitatē.
¶ Quita ꝯº est: ꝙ ꝑseuerantes i opibus pnie
sex fructus ꝯsequūtur in pr̄ia. ¶ Primus est
nouitas iuariabil': q² aia hic ꝑ pniaꝫ inouata ꝑ
gr̄aꝫ: ibi in pr̄ia ꝑ lumen glie tota inouatur in
cuiꝰ rei signū facies eius sic sol splēduit. ¶ Se
cūdus fructꝰ ē caritas iobfuscabil': q² post tene
bras misie lux dine claritatis irradiat ⁊ corru-
scat: ⁊ iō dr̄. Uestimēta āt eius fctā sunt alba si
cut nix. ¶ Tertius ē societas iseꝑabil': q² sine
socio nullius rei iocūda ē possessio: ⁊ sic ꝟtus
pnie oi credēti ē in salute: ⁊ h̄ est qꝺ dr̄. Et ap
paruerūt illis moyses ⁊ helyas. ¶ Quartus ē
sanitas ifastidibil': q² post dolorē pnie seqtur i
extimabil' dilectio: ⁊ h̄ est qꝺ dr̄ de petro. Dñe
bōuꝫ ē nos h̄ eē. ¶ Quitus ē caritas iꝑturba
bilis: q² ibi ē vna ⁊ ꝯcors: volūtas: ⁊ h̄ est qꝺ
dicit petrus. faciamus hic tria taber. ¶ Se-
xtus ē felicitas itermiabilis: q² post penā tꝑalē
sequūtur gaudia eterna: ⁊ hoc ibi notatur. Et
ecce vox de nube. s. certificatiōis: saluatori te-
stimonium perhibens ⁊ nostre saluti.
¶ Sexta ꝯº ē: ꝙ i oi tꝑe meritorio sꝑ ꝺbemus
laudē humanā decliare: tal' nāqꝫ laus euacuat
oē meritū. vñ Gre. Cōpellor vobis dicē: vt ⁊
bōa q̃ agitis ⁊c. sꝫ solū gl'iandū ē in pnia: vt pe
naꝫ eternaꝫ declinemꝰ ⁊ vt ad gaudia celestia
anhelemus: ⁊ id ꝓhibet eos dicēs. Nemi dixe
ritis visionē hāc: q̃ vos de ꝓmio certificauit: ne
fauor humanus ip̄ꝫ euacuet: donec filiꝰ hois a
morte resurgat: qui sua passione vniuersaliter
penitentiaꝫ exemplificauit in q̃ solū est gl'iāduꝫ
ad quam nos ducere velit iesus.

¶ Feria scd'a dñice scd'e q̃drage. Sermo. 52.

O Vado et
querítis me ⁊c. Johis. 8.
Scd'm q̶ dicit Augu. sup
illd' p° cor. Animalis hõ
nõ ꝑcipit ea que dei sunt.
Animalis hõ est quãdo in
vita ⁊ in sensu aialis ẽ. Uita animalis ẽ: qñ in
tra nãlis ordinis metas spũs rõem nõ ꝯtinet:
eo q̶ ipse deo regendum se nõ subijcit. In sen
su qs aialis ẽ: quãdo de deo iuxta corpoꝝ fan
tasiã: vel legis litterã: vel rõez phisicã iudicat.
Modus aũt cognoscẽdi ꝑ fidẽ supplet defect⁹
aliaꝝ cognitionũ. Naʒ si est intellectus rudis
necesse hʒ credere hijs: q hñt intellectum exer-
cere. Discentem. n. opʒ credere. vnde qdam
ꝓpter fidei defectũ aiales effecti in reprobum
sensum deuenerunt: quos saluator in euange-
lio p̃senti reprehendit: dicens. Ego vado ⁊c.
vnde moralis sensus põt esse: q̶ peccatum est
causa mortis: qꝛ a nobis expellit gratiam nos
spiritualr̃ viuificantem: a qua morte non pote
rimus liberari: nisi ꝑ mortem xp̃i: q est verus
mediator. Sed qꝛ mori est ꝑ fidem ei non in-
corporari: ideo ad repellendum mortis pctm̃
necessarium est fidei sacramentum. s. q̶ creda
mus eum esse doctorem: creatorẽ ⁊ iudicem.
Homines seculi huius non intellexerunt: sed
post cõsiderationem mortis tam digne ꝑsone
voluntarie acceptãtes cognouerunt. s. q̶ est fi
lius dei: ꝑ queʒ deus oĩa opatur: cuius doctri
na hʒ veritatem: ⁊ pater essentialr̃ est cum eo:
qꝛ voluntas eius est ꝯformis voluntati patris
Igitur concludit̃ q̶ sine eius assistentia nullus
exaltari poterit ad gl'iam eternã: nec liberatur
a morte peccati: nisi ꝑ fidem ei adhereat̃. Sed
qꝛ hec mã hʒ locuʒ in dñica de passione ⁊ post:
ideo ad aliã transeamus expositionem: que ta-
lis est: qꝛ ẜm Orige. mors saluatoris erat sibi
ꝓfectio illuc vnde venerat: ẜm illd' phi. 2. Fa
ctus est obediens vsq; ad mortem crucis ⁊c.
Sed qꝛ penitentia est quedã mortificatio car-
nis: que ꝑ opa penalia explet̃: seqtur q̶ ꝑ eam
exaltabit̃ penitens in vita eterna. Sʒ qꝛ pctm̃
huius penitentie gratiã a nobis expellit: ꝑ pec
catum ad talem exaltationem nõ poterimus ꝑ
uenire: nisi credamus sibi adherendo: ip̃aʒ eẽ
nostre salutis recreatriceʒ: quia est scd'a tabula
post naufragium: ⁊ iustitie doctricem: qua iu-
stitia peccatum ordinat̃ in iudicatriceʒ: qua ha
bita omne iudicium cessat̃. vnde hoies anima
les eam abhominant̃: non considerantes eius
virtutem: sed laborem. Nam ipsa genita ꝑ sal
uatoris passioneʒ: qua mediante deo operatur
omnia: que ꝑtinent ad deletionem actualium
peccatorum: cui etiam deus essentialiter assi-
stit. Et hoc maxime: quia conformat se volun
tati diuine: que ẜm apl'ʒ est sanctificatio nostra
per ipsam solum implenda. vnde ea median-
te liberamur a morte peccati: ⁊ exaltamur ad vi
tam eternam. Scd'm istum sensum in vniuer
sali occurrunt sex considerationes.

Prima ꝯsideratio.

P Rima ꝯsideratio est videre qũo pe-
nitentia est mortificatio carnis: cum
dicit̃. Ego: vbi occurrũt tres ꝯ°es.
¶ Prima ꝯcl'o est: q̶ p̃supponitur peccatum
habere originẽ a voluntate: qꝛ ẜm Aug. nul-
la alia re fit mens hois serua libidinis: nisi ꝓ-
pria voluntate vniuscuiusq; ꝑ suggestionem:
delectationem: ꝯsensuʒ: ⁊ opationem: ẜm illd'
Jaco. p°. Unusqsq; temptat̃ a ꝯcupiscẽtia sua
Et sequitur. Peccatum cum ꝯsumatum fue-
rit: generat mortem.
¶ Scd'a ꝯcl'o est: q̶ ꝑ peccatum in ꝯcupiscen
tia generat̃ rebellio: que ĩmoderate fert̃ in obʒ
sibi ꝯueniens contra dictamen recte rationis.
Nam ꝯcupiscentia ꝑ originalem iustitiaʒ: que
ordinat nos respectu dei ad obediendũ: respe
ctu sui ad subijciendum inferiores potẽtias di
ctatui rõnis: recte respectu ꝓximi ad redden-
dum vnicuiq; qd' suum erat refrenabat̃. Sed
talis iustitia tollit̃ ꝑ peccatum: ⁊ ideo sequit̃ re-
bellio: qꝛ deo nõ obedit̃: ⁊ inferiores supiori-
bus nõ subijciũt̃: nec cuiq; qd' suũ erat reddit̃.
¶ Tertia ꝯcl'o est: q̶ ad refrenandam hanc re
bellionem pnia est multũ necessaria ⁊ cõgrua:
qꝛ vita aialis: ꝑ quam hõ sequit̃ delectationes
corporales: causans ꝯsequenter rebellioneʒ ꝑ
penitentiam enarrat̃: cum sit pena magna.
¶ Ratio: qꝛ sicut magna infirmitas indiget
maxima cura: ita maxima culpa reqrit ẜʒ iusti
tiam distributiuam penaʒ maximã: qꝛ vt dicit̃
deute. 25. ꝓ mensura peccati erit plagarũ mo-
dus. Et qꝛ mortalitas culpa est maxima: qua
offendit̃ maiestas ĩfinita: ideo ꝓ p̃ncipali pena
instituta est ei contritio: que est maxima pena.
Qd' pʒ: qꝛ cum in ista vita maximuʒ supplicũ
sit mors: ꝯtingit vt aliq eligant mortem: vt fu
giant tristitiam: cum tamen ad vitanduʒ mor

tem: penam maiorem accepturi: vt pz in illo: qui interfecit seipsuz. Et hoc est qd dicit. Ego de quo in psal. 34. dicit. Ego autez cum mihi molesti essent. s. rebelliones orte in ↄcupiscentia. Induebar cilicio. i. penitentie amaritudinem ad refrenandum easdem.

Scda ↄsideratio.

Circa secundã ↄsideratiõnẽ que ẽ de penitentia p penitentiã exaltationẽ cũ dicit. Uado occurrũt. 3. ↄclusiones

¶ Prima est: q penitentia est a deo effectiue a nobis aũt dispositiue: qa q creauit nos sine nobis ⁊c. Ad hanc aũt dispositionẽ. 4. requiruntur. ¶ Prima cognitio fidei informis in qua homo cognoscit diuinam iustitiam ⁊ bonitatẽ: cui displicet omne malum: ⁊ que nullum malum relinquit impunitum. ¶ Secũdo requirit cognitio proprie offense. Nullus eni vnqz de peccato penitet: nisi ipm p ad memoriã reuocet. Apoc. p. Qui lapsus fueras memor esto vnde excideris: et pniam age. ¶ Tertio requirit eius despectio: q nisi peccatũ displiceret cõdemnaret. ¶ Quarto requirit cognitio misericordie dei: qua probat est omni reuertenti dare veniam. O portet. n. aliquid esse inclinãs in honorẽ dei: et h facit spes de materia

¶ Scda ↄclo est q penitẽtia est expulsiua peccati actualis. Nam peccatũ actuale est macula animaz deprauãs et a bono debilitans: nostrã vulnerans p actũ voluntatis cũ delectatione ⁊ libidine: et iõ quintuplex nomẽ sortitur gratia huiusmodi peccatũ expellendo. Dicit eni gratia: inqztũ delet culpaz deformantez: q gratie est reformare. dicitur virtus inqztuz delet culpam potentias habilitãdo: q virtutis est potẽtias habilitare ad bonuz. ¶ Tertio dicit sacramentũ: inqztum delet culpã vulnerantẽ naturam: quia sacramentorum est vulnera sanare ¶ Quarto dicit actus voluntatis: iqztũ cũ dolore delet culpam ex delectatione perpetratam ¶ Quinto dicit pnia: iqztum continet penaz in se culpã ordinantẽ gratia mediante.

¶ Tertia ↄclo est: q est mltuz meritoria. Nã ex ordine dine voluntatis de cõdigno mereri põt vitam eternã: sz nõ ex nã rei. ¶ Primũ pz. Nam illd qd est maioris potentie ⁊ dignitatis: mlto magis põt illo: in q minor potẽtia ⁊ dignitas reptur. Sz alique Ʒtutes h possunt q sunt minoris dignitatis: cuz btitudo pmiuz sit virtutum. s. de ↄdigno mereri vitã eternaz ex ordinatõe dine voluntatis. Ergo mlto magis pnia cũ sit ifinite virtutis: vt pz. ¶ Scdm pz. Natura inferior non põt eẽ ↄdigna supiori: sed corporalia spũalib tpalibus eterna nõ possunt ↄparari. Ro. 8. Nõ sunt ↄdigne passiones huius tpis ⁊c. Sed ex institutiõe dina Et q istum actum hz deus acceptum sup oẽ sacrificium: ideo Augu. eam cõmendat dicẽs Penitentia est medicamentum miseris: spes salutis: p quam peccatores saluant: ⁊ deus ad miam puocatur. que nõ in tpe pensat: sed pro funditate luctus ⁊ lachrymaz. vnde põt de ea exponi illd Johis. 4. Uado parare vob locũ.

Tertia ↄsideratio.

Tertia ↄsideratio est de ↄpugnatiõe pnie p peccatum: cum dicit. Queri tis me: ⁊ in pctõ vestro moriemini. vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima est q inter ↄcupiscentiaz carnis: q cãt pctm: ⁊ inter ↄcupiscentiã spũs ↄtinue ẽ pugna. Et h est ex ↄtradictõe affectuuz vtriusqz. Qd pz sm q dicit Isido. in li. differentiaz. Nam ↄcupiscẽtia carnis est motus aie turpis in affectum sordide delectatõis. Concupiscentia vero spũs est ardens intentio mentis in desideria sancte virtutis. Ista sibi cõsentientes mittit in regnum: illa ad suppliciũ sempiternũ Illa est ex pctõ pmi hois damnatione descendens: ista est lex mentis de munere redẽptionis nostri descendens. Hec autẽ sibi inuicẽ p affectu virtutuz vitiorumqz quottidiana colluctatione taliter aduersantur.

¶ Scda ↄclo est: q peccatum in nobis est occasio spũalis mortis: sm illd Jaco. p. Peccatum cum ↄsumatum fuerit: generat mortem. Nam sicut corpus p animam: ita aia p gratiaz viuit. Et ideo sicut decedente aia corpus moritur: ita recedente gratia: que p peccatum expellitur: aia spũalr morit. vnde hoiẽz sine gratia vocat scriptura mortuum. Dixit. n. illi dominus qui exciderat a gratia. Nomen hẽs q viuas ⁊ mortuus es. Apocal. 2. Ideo dicit. In peccato vestro moriemini. Glo. interlinearis Nisi liberemur p fidem. vnde Augu. in glo. ibidem. Quidã moriunt peccato: ⁊ hec mors est desiderabilis: que ↄsistit in acceptiõe gratie extinguentis pctm. Ro. 6. Qui. n. mortuus est peccato: iustificatus est a peccato. Quidam moriunt pp pctm puans gratiã: ⁊ hij sunt qui finaliter moriunt in peccato: ⁊ hec est formidabilis. vnde Dauid. Illumina oclos meos ⁊c.

¶ Tertia ↄclo est: q non soluz oia opa bona

quo ad eorũ meritũ ꝑ peccatũ mortificanť: imo et omnia bona ipsius peccatoꝝ merito ꝓuanť vnde sicut seruo de laboricio suo qcqd lucratur ad nõ suo tollitur ⁊ sibi nihil de hoc deriuatur ita deꝰ peccatoris. i. diabolꝰ laboris sui omne meritũ tollit. vnde que facit peccatum: seruus est peccati. ¶ Nota ꝙ licet pctõr ꝑ opera ex caritate facta nihil mereť de condigno: tñ aliquid de congruo. Peccator eniꝫ aliquando facit bonum opus in genere. s. dat elemosinaꝫ ꝓpter vanã gloriã: de hoc mereť penã nõ mercedem scilicet qñ hoc facit ad honorẽ dei: hoc nõ põt esse sine gratia gratis data que disponit de congruo ad gratiã gratũ facienteꝫ qđ deus aliquo modo acceptat. Est tamen illud meritũ in proportionabile merito caritatis. Ualent tamen illa opera extra caritateꝫ ad sex. ¶ Primo ad multiplicationẽ temporalium: Isa. 10. Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis ¶ Secundo valet ad dimissionẽ pene tẽporalis. Tertij regum. 12°. Non ne vidisti achab humiliatũ coram me: ideo nõ inducam maluꝫ in diebꝰ suis. ¶ Tertio ad impetrationẽ gratie. Josue. 6. Raab inuenit gratiã: qꝛ nuncijs israel benefecit. ¶ Quarto ad bone vite assuefactionẽ. vnde trenoꝝ. 3. Bonum est viro cũ portauerit iugũ ab adolescentia sua. ¶ Quinto ad peccati resistentiã. Eccľia. Ignem ardentem extinguit aqua: ⁊ elemosina resistit peccato. ¶ Sexto valet ad mitigationem pene gehennalis: debende non debite versus ditant: non cruciant: aptant debenda gehenne. Laxatur pena: suescunt culpeqꝫ resistunt. Et hoc ẽ ꝙ dicit. Ego vado silicet per meritum penitentie. Quo vos. s. per merita extra caritatem facta. Nõ poteritis venire: qꝛ. s. estis mortui in peccato. Psal. Non mortui landabũt te dñe.

Quarta ꝯsideratio.

Egtur quarta consideratio: q̃ est de pctõꝝ excecatõe: cũ diciť. Dicebãt ğ iudei. vbi occurrũt due ꝯclõnes.

¶ Prima ꝯclõ est: ꝙ pctm̃ ex certa malitia est grauius peccato: qđ est ex passione. Quod pꝫ dupl'r. ¶ Ratio prima: qꝛ q̃to motus pcti est magis ꝓprius volũtati: tanto pctm̃ grauiꝰ est Sed pctm̃ ex certa malitia est magis ꝓpriꝰ voluntati: qꝛ ꝓprius est voluntati: qđ ex seipõ in malum se plus mouet: q̃ȝ ab extrinseco mouet Naꝫ pctm̃ ex passione sic. vnde pctm̃ ex h̃ ipõ ꝙ est ex malitia: aggrauatur. Et tanto magis: q̃to passio fuerũ plus vehemens. vnde saluator hec peccata damnans dicit. Uos deorsum estis: ideo ſm glosam descendetis in infernuꝫ ¶ Scđa ratio: qꝛ passio que inclinat voluntatem ad peccanduꝫ cito transit: ⁊ cito reddit ad bonuꝫ ꝓpositum penitens de peccato. Sꝫ habitus quo homo ex malitia peccat: est qualitas ꝑmanens. Et ideo q ex natura peccat: diuturnius peccat. Et ideo dicit. Uos de hoc mũdo estis. q. d. Sicut vobis innatum est esse mundanos: ita impossibile est vobis dimittere malum: cum ꝑ exercitium acqsiueris habitũ mali vnde Aug. de ci. dei dixit. ꝙ impressiones: q̃ in iuuentute assuescunt: vix deleri possunt.

¶ Secunda ꝯclõ est: ꝙ excecatio cum sit effectus peccati: ſm illud sapientie. 2°. Excecauit eos malitia: aliquando ordinatur ad damnationem: vt hic dicitur. Et non cognouerunt. Aliquando ad salutem: quod declaratur sic. Nam excecatio est quoddam preambulum ad peccatum: peccatuꝫ aũt ad duo ordinatur. Ad vnum quidem ꝑ se. s. ad damnationeꝫ. Ad aliud autem ex misericordia dei scilicet ad sanationem: ⁊ quantum deus permittit aliquos cadere in peccatum: vt peccatum suum agnoscentes: humilientur ⁊ conuertantur: vt dicit etiaꝫ Augustinus de natura ⁊ gratia. vnde excecatio ex sua natura ordinatur ad damnationẽ eiꝰ qui excecatur. Propter quod etiam poniť reprobationis effectus. Sed ex misericordia diuina ad tempus medicinaliter ordinatur ad salutem eorum: qui excecantur. Sed hec misericordia non impeditur omnibus: sed tm̃ predestinatur: quibus omnia cooperantur in bonũ. Romanorum octauo.

Quinta ꝯsideratio.

Uinta consideratio est de excecatorũ reillumınatione: vbi dicitur. Si eiꝫ nõ credideritis ⁊c. vbi sunt tres ꝯ°es

¶ Prima ꝯclõ est: ꝙ per lumen fidei cecitas ꝑ peccatũ causata expellitur. Nã fides nõ solũ est de hijs que ꝑ se sunt intenta: sed etiaꝫ đ hijs que sunt ad intentoꝝ manifestationeꝫ: sed qꝛ ⁊ remissio peccatoꝝ est effectus manifestans diuinã maiestatẽ ⁊ xp̃i incarnationẽ tanq̃ȝ causã vnde ad remissionẽ peccatoꝝ habendã necessaria est fides. Et ideo volens ostendere necessitatẽ fidei ad spiritualẽ regeneratiõeꝫ dicit. Nisi credideritis: ꝙ ego sũ: moriemini ĩ peccatis vestris: q̃si diceret. Nullus potest exuere veterẽ hoiem induere nouum: nisi ꝑ sacramentuꝫ fidei. Glo. suꝑ illud psalmiste. Oia oꝑa eiꝰ in

fide: dicit q fides non nisi in fidelibus opatur
salutem. vnde euangeliũ. O mulier fides tua
te saluã fecit. vnde omnia opa eius ex fide: ⁊
omnia opa que diligit deus ⁊eternaliter remu
nerat ex fide pcedũt: que fides est a deo: ⁊ oia
bona opa sunt a deo.

¶ Scđa ↄclo est: q de remissione que fit p pe
nitentiã: siue de penitẽtia tria credere debem⁹
scilicet q est creatrix nostre salutis: doctrix ve/
ritatis: ⁊ iudicatrix equitatis. ¶ Primo credẽ
dum est: q pnia est creatrix nostre salutis: qa
p eam a deo positi longe: appropinquãt ad sa/
lutem. vnde dicit Ihero. Que ipsa est secunda
tabula post naufragium: qꝛ si quis vestem ĩno
centie in baptismo pceptam corrumpit peccan/
do: pnie remedio repare potest. Ideo Johis
tertio dr. Penitentiam agite: appropinquabit
enim regnuz celoꝝ ⁊c. Vnde saluator in pso/
na pnie dicit se esse pncipium. s. recreationis.
Vnde dz sic legi. Principiũ. s. vestre salutis:
mee credite ⁊ non moriemini in pcctis vestris.
¶ Scđo credendũ est: q sit doctrix veritatis.
Ipa. n. repellit a mente caliginẽ causatã a pec/
cato: vnde magister sniaꝝ dicit. Cum. n. quis
mortaliter delinquit ⁊ gratia virtutis priuatur
si qua pcessit: ⁊ naturaliũ bonoꝝ elisionem pa
titur: vnde intellectus obtunditur: ⁊ totus ho/
mo interior obumbratur: ⁊ ita quasi caligine q̃
dam mens obuoluitur. Hanc vero deus pellit
cum pniam immittit p quam bona pdita resti/
tuit: ⁊ vitiata reparat. vnde dicit. Et loquar vo
bis: filio vt doctrix. vnde ad hebre. Locutus
est nobis in filio. Pnia dicitur filia: qꝛ p filij
passionem generata. ¶ Tertio credenduz est
q sit iudicatrix: vnde dicit. Multa habeo d vo
bis iudicare ⁊ loqui: id est a iudicijs pseruare:
qꝛ pater omne iudicium dedit filio: qui p peni/
tentiam cessat sententiam debitã peccato p de/
lictis. vnde Ambrosius. Pnia dicitur a puni
endo: qua quis punit illicita que ↄmisit: Alias
snia extremi iudicij puniret.

¶ Tertia ↄclo est: q huiusmodi pnie virtus:
ostenditur in expientia penalitatum: que lz cõ/
doqz inchoantibus incutiat formidinẽ: fiducia
liter tamẽ debz aggredi: vt in ↄceptu inchoata
viriliter ad finem pducatur: sed qꝛ vt pz ex pdi
cedentibus p penitentiam ad dei amicitiam re
uocamur: ideo formidine postposita ad sustinẽ
dum eius penam: fiducialiter aggrediamur: ⁊
hoc est qđ dicit. Cum exaltaueritis filium ho/
minis. s. exaltatione crucis. Tunc cognoscetis
qualis sit p gloriam resurrectionis: quasi dice/
ret. Cum pnia sit filia hominis christi: quã sua
passione generauit: cum hec in cruce penalita/
tis fuerit exaltata: tunc cognoscetur qualis ẽ re
surrectio peccatorum. vnde psalmi. Exaltatus
autem sum ⁊ humiliatus. Ad eius. n. efficaciã
quinqz requiruntur. ¶ Primum est q debz
habere pseuerantiam. Nam ipsa sola scilicet p
seuerantia pmiuz obtinet. Crisostom⁹. Tolle
pseuerantiam: nec obsequium mercedem ha/
bebit: nec beneficium gratias: nec laudem for
titudo. Nam non qui ceperit: sed qui pseuera
uerit saluus erit. Et ideo dicit. Quia ego suz:
quasi diceret: cetera mihi compata quasi nõ sũt
qꝛ ego sola reporto mercedem. ¶ Scđz quia
efficaciam suam non habet a seipsa: sed a meri/
to passionis christi. Et ideo dicit. A meipo ni
hil facio. q. d. Sicut a meipso non suz: sz a me
rito passionis christi: sic meritum non ẽ a me:
sed a dignitate patientis. ¶ Tertiũ est: q ve/
ritatem efficacie: penitentie: saluator pdicauit:
qui mentiri nõ potest. Et ideo dicit. Sicut do/
cuit me pater hec loquor. Et iõ sicut pater men
tiri non potest: sic nec ego. ¶ Quartum quia
gratia dei sibi semper assistit: ⁊ ideo dicit: Qui
me misit mecum est: ⁊ non relinquit me soluz:
quasi diceret. Licet gratia dei sit donum sup/
naturale: tamen disponenti se semper assistit.
¶ Quintum q ipsa inquantuz ẽ ordinata sem
p est ad beneplacitum dei. Beneplacitũ enim
dei est nostra sanctificatio: que tunc pficitur qñ
p penitentiam impedimentum remouetur: ni
hil enim tantuz impedit sanctificationẽ nostrã
sicut vita aialis ↄsequens delectationes corpo
rales que refrenantur pnie penalitate. E ideo
dicit. Que beplacita sunt ei facio semper. Qđ
nobis concedat.

¶ Feria tertia dominice secunde q̃dragesime
Sermo quinquagesimus tertius.

Sup cathe/
drã moysi sederunt scribe
⁊ pharisei. Mat. 23. Se/
cundũ qđ dicit apostol⁹ ad
Eph. 4. Non circunfera
mur omni vẽto doctrine
in nequitiam hominũ: vel astutia ad circũuen/
tionẽ errorum: veritatem autez facientes in ca
ritate: crescentes in illo per oia. Qui est caput

nostrum xp̄s. Quod verbuz expōnēs beatus
Aug. dicit. Non circūferamur titubantes no/
stra debilitate vrgente: oi vento doctrine: pra/
uoꝝ doctrina que est quasi ventus ꝛ tēpestas
facta in neqtia hominū, p qua cecati sunt ꝛ facte
in astutia hominuz. i. ꝑ hoies maliciosos in se
ꝛ in simplicium deceptionem: quoꝝ doctrina
fit ad circūuentionem errorum: vt sub ꝓtextu
veritatis magis decipiant trahentes ad errorē
veritatem autem facientes: quasi non tales si/
mus: sed potius facientes actus veritatis idest
bona ſm doctrinā eius: ꝛ hoc in caritate. Per
oia. i. omni spirituali dono: ꝛ hoc in illo: idest
illo operante: qui est caput nostrum xp̄s. Ex q̄
expositione eliciuntur duo documenta.

¶ Primuz documentuz est: ꝙ similitudo rei
apparentis ad rem existentem causa est simpli
cium circunuentionis.

¶ Secundum documentū est: ꝙ in omni sta
tu mundi talis circunuētio ꝑ siľitudinē appa/
rētis boni repitur. vnde Gre. sup illud Job.
moralium. 10. dicit. Deridetur iusti simplici/
tas. Sapia. n. huius mundi est: vt idem dicit
cor machinationibus tegere: sensuz verbis ve
lare: siue falsa: siue vera ostendere: que vᵃ sūt
falsa demōstrare. vnde sub prudentia mūdi ac
cipit oia que possunt ad falsam prudentiam ꝑti
nere. Et ſm hunc sensum est itroductio euan
gelij p̄ntis: ne simplices sub debilitate tituban
tes apparētis rei siľitudine circunueniantur: ꝛ
in errorē fidei trahanť sua ꝓmunitione hortať
ad predictorum prouidentiam dicens. Super
cathedrā vbi occurrunt due ꝯsiderationes.

Prima consideratio.

PRima cōsideratio est de lamentabili
circunuētione apparētis boni: que i
oi statu mūdi repiť. vbi ſt aliq̄ ꝯᵒes.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ qdam posuerūt oēs de/
lectationes esse malas: vt stoici. Hoc ideo: qꝛ
intentionē suā deferebāt ad solas delectatiōes
sensibiles ꝛ corporales que sunt magis mani/
feste. Nam in ceteris intelligibilia a sensibꝰ an
tiqui philosophi: nec distinguebant intellectuz
a sensu vt dicitur in libro de anima. Delectatio
nes autem corporales arbitramur oēs esse ma
las: vt sic homines qui ad delectationes imo/
deratas sunt ꝓni ab hijs se retrahentes ad me
dium virtutis perueniāt: sed hec extimatio nō
fuit ꝯueniens: cuz nullus possit viuere sine ali
qua sensibili ꝛ corporali delectatione.

¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ similitudo est cau/
sa circunuentionis. Nam circunuentio causať
ex hoc ꝙ bonū apparens loco boni veri se simi
litudinarie sepe representat. Hoc. n. declarať
Nam obiectuz delectationis est bonum: sꝫ bo
num aliud est apparens: aliud veꝝ: ꝛ iō opor/
tet etiam ꝙ delectatio sit diuersificetur. s. ꝙ alia
sit bona ꝛ alia mala. Sed qꝛ similitudo est cau
sa delectatiōis. vnde sicut delectatio errans in
bono apparenti circūfertur: sic ꝛ similitudo cau
sans delectationē causat circunuentionē. Qꝺ
autem similitudo est causa delectationis: pꝫ: qꝛ
similitudo est causa amoris: ꝛ amor est causa ꝺ
lectatiōis. Igitur ꝛ siľitudo est causa delectatio
nis nihilominus causans circunuentionez.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ lꝫ falsa doctrina sit ꝑicu/
losa mutatione: est tñ multum vtilis vitatione
qꝛ sicut ſꝫ Augu. Nihil amari potest nisi co/
gnitum: sic etiam nec aliquid vitari potest nisi
cognitum. vt igitur vitia vitemus: opꝫ vt eoꝝ
notitiam habeamus. qꝛ ſm Grego. Tolera/
bilius mundi mala suscipimus: si contra hec ꝑ
ꝓuidentie clipeuz munimur. vnde dicit. Oia
que dixerint vobis seruate ꝛ facite ſm opa eo/
rum nolite facere. q. d. Doctrinā eoꝝ debemꝰ
in mente seruare quo ad eorum notitiaz: ꝛ fa/
cere. s. eorum vitationē: que valet ad nostram
vtilitatem. Sed ſm opa eorum nolite facere:
scilicet eorum imitatione ea perficiendo: ꝛ i eis
delectando. vnde glosa ibidez dicit. Tales do
ctores audiri debent: non imitari.

¶ Quarta ꝯclusio est: ꝙ quatuor vitia carnis
sunt. s. prudentia: astutia: dolus: ꝛ fraus: que
sunt in quatuor reprehēsibilia: in quibus sunt
non imitanda. ¶ Primū est defectus opera/
tionis bone: qꝛ dicunt ꝛ non faciunt. Ratio ē:
Nam ad virtutem veritatis ꝑtinet: vt aliquis
talem se exhibeat exterius: qualis ē interius: si
gna autem exteriora nō solum sunt verba: sed
etiaꝫ facta. Igitur ꝛc. vnde Criso. dicit. Fidē
predicant ꝛ infideliter agunt. Pacem dant: ꝛ
sibi non habent. Ueritatem laudant: ꝛ menda
cia diligunt. ¶ Secundum est auctoritas pre
lationis: quia imponūt onera grauia alijs. vn
de Crisostomus. Circa vitam tuam debes eē
austerus: circa alioꝝ benignus: Audiat te do/
minus parua mandantē: ꝛ grandia facientem
Nam melius est de misericordia reddere rati
onem: qꝫ de austeritate. vbi paterfamilias lar/
gus est: ibi dispensator non debet esse tenax.

¶ Tertium est ostentatio in operatione: qua
oia opera sua faciunt. Glosa. Duplici ratione

ab his attendere iubet ne coꝝ simulatione seducamur: ⁊ coꝝ emulatione inflāmemur. Simulatio est in opere: emulatio in voluntate. vnde dicit. Dilatāt philateria sua: idest chartas frōti coꝝ ꝑ simulatione impositas in quibus descriptus erat decalogus: male interpretātes illud deut. 6. Ligabis ea in manib⁹ tuis. : ⁊ erūt monita ante oculos tuos: cū spiritualiter man⁹ sit intelligenda operatio ⁊ oculi magis meditatio. vnde Ihero. Non intelligebant ꝙ hec portanda erāt in corde: ⁊ nō in corpore. ¶ Quartum est affectus ambitionis: que est duplex .s. honoris ⁊ laudis. Ambitio honoris exprimit in duobus. s. in locis carnalibus: vt in cenis: et in locis spūalibus. vt in synagogis. Amant enim primos accubitus. Ambitio laudis etiaz exprimitur i duobus: scilz in apparenti iustitia ⁊ in apparenti sapientia. Unde dicit. Et vocari rabbi ⁊ amant primas salutationes in foro. Ihero. A fidelibus xp̄s docet illos esse cauendos: qui honorem indebite appetunt: ⁊ vocari ab hominibus rabbi volunt nomē appetunt: ⁊ officium negligunt.

Secunda ꝯsideratio

Circa secundam considerationez que est de acceptabili directione veritatis summi boni: q̄ in xp̄o doctore: ⁊ ei⁹ doctrina reperit: occurrunt alique conclusiōes ¶ Prima ꝯclo est: ꝙ Plato nō posuit omnes delectatiōes esse bonas: neqꝫ malas: sed quasdam esse bonas: ⁊ quasdam esse malas. Ita tamen ꝙ nullum sit summū bonuz vel optimum Ipse. n. deficit in duobus. ¶ Primo q: cum videret delectationes corporales in quodā motu ⁊ generatione cōsistere. Sic̄ pꝫ in repletione ciborum. vnde cuz generatio ⁊ motus sint actus imꝑfecti: sequebatur ꝙ delectatio nō haberet vltimi finis rationem. Sed hoc falsum est in delectationibus intellectualibus: cuz aliquis non solum delectatur in generatiōe sciencie cum adiscit. sed etiam in contemplando ſm scientiam iam acquisitaz. ¶ Alio vero modo quia dicebat optimum qđ est simplr̄ summuz bonum: quod. s. bonum est quasi abstractum: ⁊ non ꝑticipatum: sicut ipse deus est summuz bonum. Nos autem loquimur de optimo in rebus humanis. Optimum aūt in vnaquaqꝫ re est vltimus finis. Finis aūt est duplex. Dicitur eniz ipsa res vel rei vsus. Sicut finis est pecunia vel possessio pecunie. Et ſꝫ h̄ vltim⁹ finis hois dici pōt vel ip̄e deus: q est summuz bonum simplr̄: vel fruitio ipsius: que hꝫ delectationem quandam in vltimo fine. Et ꝑ hūc modum aliqua delectatio hominis potest dici optimū inter bōa humana: nō ꝙ sit optima ex h̄ ꝙ est delectatio: sꝫ ex hoc ꝙ est ꝑfecta quies in optimo. vnde beatitudo est optimum: cum sit finis humane vite: cuz btītudo non est sine delectatione. Psal. Adimplebit me letitia ⁊c.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ dilectatio est ꝯiunctio cōueniens cum cōuenienti. Deus autē maxime cōuenit aīe: vtpote ad imaginem eius facte: q: ſm Augu. ideo imago dei est aīa: q: ip̄ius est capax: ⁊ ꝑticeps esse potest. Et hoc maxime fit scilicet quādo potentie eius. s. voluntas amando: ⁊ intellectus cognoscendo stant cōuerse ad deuz: Et ideo nō est plena delectatio: nisi in ꝑfecta ꝯiunctione potentiaꝝ anime ad deum: sicut est in patria. Et ideo dicit Augu. ꝙ omnis delectatio humana est amaritudine temperata vt sciatur ꝙ nō est vera delectatio: nisi cū deo. Et ideo saluator dissuadens delectari in mundanis dicit. Vos aūt nolite vocari rabbi: quasi diceret ꝙ delectatio gratiaruz quarūcunqꝫ soli deo est attribuenda.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ quatuor sunt virtutes in veritate doctrine xp̄i: nos dirigentes: que remouent occasiones errorum: q̄bus simplices circunueniuntur: que sunt prudentia: spiritus eubolia: synasis: ⁊ gnomy: de q̄bus. 6. ethic. philosophus facit mentionem. ¶ Ratio est. Nam virtus ꝓprie ordinatur ad actum: queꝫ reddit bonum. Et ideo opꝫ ſm differentiaz actuum esse diuersas virtutes. Actus autē rationis ordinandi sunt diuersi: nec habent candem rōnem bonitatis. vnde homo ſm diuersitatem virtutum diuisimode habet disponi. vnde ad prudentiā pertinet bene ꝯsiliari imꝑatiue. Ad euboliam ꝑtinet consiliari electiue. Ad synesim pertinet recte iudicare ſm reglas cōmunes. Sed gnomy iudicat ſm quandaz singularem ꝑspicacitatem iudicis. ¶ Primū pꝫ de prudentia. Nam ſm Tullium prudentia est rerum bonarum ⁊ malarum: ⁊ vtranqꝫ scientia. Hec virtus discernit bona a malis ⁊ bona ad inuicem ostendendo q̄d sit melius: ⁊ mala ad inuicem ostendendo q̄d sit magis malum. vnde ad prudentiam pertinet recte consiliari: ⁊ iudicare: ⁊ p̄cipere de hijs: per que ꝑuenitur ad debitum finem. vnde ipsa principaliter respicit bonum cōmune. Unde apl's de se ipso dicit. Non quero quid inutile sit: sed quid

multis: vt salui fiant: vt dicitur pma corin. 2°.
Hec enim excludit prudentiã carnis: que bo/
num psonale pponit bono cõmuni: quod re/
pugnat caritati: qu non querit, que sua sunt:
vt dicitur pma cor. 13. Repugnat etiaʒ ratio/
ni: que hoc iudicat: q bonum cõmune sit me/
lius q̃ʒ bonũ puatum. Et hoc est q dicit. Vos
autem nolite vocari rabbi: dogmatizãtes sup/
ple bonum puatum preferre bono cõmuni: si
cut facit prudẽtia carnis. Hec. n. dactrina ge
nerat mortem. Corint. 8. Prudentia carnis
mors est. Glo. prudentiam carnis hʒ qs cum
implet que sunt carnis. Prudentia aũt spirit⁹
docet que diuina ⁊ celestia sunt: non soluʒ ver
bo: sed exemplo. vnde dicit. Vnus est. n. ma
gister. s. xp̃s: qui nobis prudentiaʒ spiritus re
uelauit. ¶ Scd̃m pʒ de eubolia: que vt dici/
tur. 6. ethi. est rectitudo ꝯsilij: ⁊ est virtus mul
tum necessaria ad obuiandum malo consilio.
Nam de ratione virtutis humane est q faciat
actum hois bonum. Inter ceteros hois actus
est ꝯsiliari: q2 iste actus importat quandam in/
quisitionem rationis circa agenda: in qbus cõ
sistit vita humana. Eubolia autẽ importat bo
nitatem consilij. Dicitur autem ab eu: quod ẽ
bonum ⁊ boli: quod est consilium: quasi bona
consiliatio. Hec enim excludit falsa ꝯsilia astu
tie ad consequendos malos fines. vnde pstitu
ere consilia ad malum finem consequendum:
vel inuenire malas vias ad bonum finem cõ
sequendum: vtrunq3 istorum contra rationeʒ
eubolie: vt pʒ. 6. ethi. Et hoc est q dicit. Oẽs
auteʒ vos fratres estis ab vno patre. s. deo ge
niti: ⁊ Adam ad vnam hereditatem vocati. s.
regnum celoꝝ. Et ideo sitis inuicem diligen/
tes honoreq3 preuenientes: excludendo a vo-
bis prestitutionem mali consilij: quo malus fi
nis consequitur. Sed magis consilio recto: ⁊
auxilio fraterno inuiceʒ subuenientes. Hanc
enim fraternitatem xp̃s docuit verbo in exem
plo. Et ideo doctrinam astutie a terrenis con/
siliarijs datam nolite sequi. Et hoc est q dicit
Nolite patrem vobis vocari sup terrã. s. reci/
piendo ab eo sinistram doctrinam: qua poteri
tis alios circumuenire. Unus est enim pater
vester: qui in celis est: qui. s. regenerauit vos
verbo vite: cuius doctrinã sectamini in vitate
¶ Tertium pʒ de synesi. Synesis est virtus
recte iudicandi. vnde in greco synesi dicuntur
homines bene sensati. Multi enim sunt boni
consiliarij: qui tamen non sunt bene sensati.

Et ideo non sunt boni iudiciarij: quod est pro
pter defectum intellectus: qui contingit maxi/
me ex mala dispositione: lʒ bona dispositio pti
neat ad synesim. vnde cum synesis fuerit be/
ne disposita ꝯceptionibus veris ⁊ rectis: pcul
dubio recte iudicabit. vñ dicit. Nec vocemini
magistri: q2 magr ve. ⁊c. q. d. Dolosa psuasio
nõ sit vr̃a doctrina. Proh dolor iaʒ dñatur in
oi statu: vt ea vtẽtes: Vbis dolosis nullũ circũ
ueniatis: sʒ vtimini doctrina xp̃i: recte iudicã
tes quẽlʒ de salute informado. ¶ Quartuʒ pʒ
de gnomy: q̃ importat q̃ndaʒ singlareʒ pspica
tionem iudicij. vñ nota q hitus cognitiui dis/
cernuntur fm altiora ⁊ inferiora pn̄ᵃ. Mani/
festum est aũt q illa: q̃ sunt pter ordinẽ pmoꝝ
pncipioꝝ ptinẽ ad ꝯsideratõeʒ dĩne puidẽtie.
Contingit aũt aliqd esse faciendũ preter cõmu
nem regulam agendoꝝ puta in aliquo casu in
consueto ⁊ inopinate supueniente. Et ita opʒ
de huiusmõi iudicare fʒ alia altiora pncipia q̃ʒ
sint regule cõmunes fm quaʒ iudicat synasis
⁊ fm illa altiora pncipia erigit altior virtus iu
diciaria que vocat gnomy. Hec importat quã
dam singularem pspicacitatẽ iudicij. Ad repri
mendum igitur fraudem deceptionum valet
hec virtus q2 heu in omnium statu dominatur
fraus: q quilibet in omnibus factis alium niti/
tur supplantare: ⁊ hoc quando prospicatiori in
dicio vias fraudulentas perscrutatur. vnde di
cit. Qui maior est vestrum: sit vester minister
Quasi diceret. Quia p fraudolosas vias nite
bantur anhelare ad statuʒ altiorem vere suppe
ditabuntur: quando coruʒ fraudes perspici in
genio precluduntur.
¶ Quarta ꝯclõ est: q ad puenĩendũ boni ap
parentis circumuentionẽ ⁊ ad doctrine xp̃i ve
ritatẽ experiendam: multum valet humilitas:
q2 fm Aug. humilitas est ex intuitu ppie cõ
ditionis: ⁊ sui ꝯditoris voluntaria mentis in/
clinatio in suo: ĩmo ordinabili ad suuʒ ꝯditorẽ
¶ Causa huius inclinatõis est intuitus ppie
ꝯditionis. Michee. 6. Humiliatio tua in me
dio tui. ¶ Alia cã est intuitus ꝯditoris: in quo
nullus est defectus. vnde ꝯparatione eius ma
gis apparent defectus nostri. vnde Bernar.
Nunq̃ʒ se melius dep̃hendit modus humane
pfectionis: q̃ʒ in lumine vultus tui: ⁊ in specu
lo dĩne visionis. Q̃d etiã intuitus ppie ꝯdi/
tionis sit cã humilitatis: pʒ p Ber. dicentem.
Humilitas est virtus: qua hõ verissima sui co
gnitione sibiipsi vilescit. Hanc xp̃s nobis cõ

mendauit: qꝛ ꝑ eam maxime remouet̃ impedimentuȝ humane salutis: q̃ ꝯsistit in h̃ ꝙ hõ ad celestia ⁊ spūalia tendit: a qbus homo impedit̃ dum in terrenis magnificari studet. Et ideo deus vt impedimẽtum salutis auferret: exteriorem celsitudinem ꝯtemnendã ostendit ꝑ humilitatis exempla. Et sic humilitas est quasi q̃dam dispositio ad libeꝝ accessum hoīs in spiritualia ⁊ dīna bona. Et h̃ est dicit. Qui se humiliat exaltabitur. vnde humilianti ꝓmittitur spiritualis exaltatio. vnde Augu⁹. Ne putes subiacere eum: q se humiliat: cum sit dictũ exaltabitur. s. spirituali exaltatiōe. Et ne opineris eius exaltationem in oculis hoīum per subnullitatem fieri corporalem.

¶ Quinta ꝯcl'o est: ꝙ suꝑbia multum nos a via veritatis ꝓstergat. Et ideo Tobie. 6. dicit̃ Nunꝙ̃ in tuo sensu aut in tuo verbo suꝑbiam dominari ꝑmittas. Et hoc ideo: qꝛ lȝ sit spāle peccatum hñs speciale obm: q est inordinatus appetitus ꝓprie excellentie: tamen ꝓpter redũdantiam quandã in alia peccata hȝ quãdam generalitatem: inq̃ztuȝ. s. ex suꝑbia oriri possunt omnia peccata. ¶ Est notanduȝ ꝙ suꝑbia vocatur ex hoc ꝙ aliqs ꝑ voluntateȝ tendit supra illud qđ est. vnde Isido. Suꝑbus dictus est quasi supra vult videri q̃ȝ est. Qui. n. vult suꝑgredi vltra id qđ est: suꝑbus est. Habet auteȝ hoc recta ratio. vt voluntas vniuscuiusq̧ feratur in id: quod est ꝓportionatum sibi. Et ideo manifestum est ꝙ suꝑbia importat aliqd qđ aduersetur recte rõni. Hoc aũt facit peccatuȝ: qꝛ ſm Diony. malum aīe est p̃ter rõnem viuere vnde Gre. Ipsa vitioꝝ regina suꝑbia est.

¶ Sexta ꝯcl'o est: ꝙ cum quodlȝ in suo genere debeat esse ꝑfectuȝ ꝓpter sui operis ꝑfectionem. Ideo dicit̃ ꝙ ad humilitatis ꝑfectionem duodecim gradus requiruntur. quibus duodecim gradus suꝑbie opponuntur. ¶ Primus est corde ⁊ corpore semꝑ humilitatem ostendere defixis in terram aspectibus. ¶ Scđs est: vt pauca verba ⁊ rõnabilia loquatur: non clamorosa voce. ¶ Tertius est ꝙ nõ sit facilis ⁊ ꝓmptus ad risum. ¶ Quartus est taciturnitas ad interrogationẽ: ⁊ tunc est tenere qđ habet cōis regula monasterij. ¶ Sextus est credere ⁊ ꝓnunciare se oībus viliorem. ¶ Septimus se ad oīa indignum ⁊ inutilem ꝯfiteri: ⁊ corde credere. ¶ Octauus ẽ ꝯfessio pctōꝝ. ¶ Nonus est ꝓ obediẽtia in duris ⁊ asperis patientiam amplecti. ¶ Decimus est se cum obedientia subdere maiori. ¶ Vndecim⁹ vt voluntatem ꝓpriam non delectetur implere. ¶ Duodecimus vt deuȝ timeat: ⁊ sit memor omnium que p̃cipit. Quod nobis ꝯcedat.

¶ Feria q̃rta dñice. 2. Sermo. 54.

Ascendens Ihs ierosolimã assumpsit duodeciȝ discipulos suos secreto. Mat. 20. Scđm qđ dicit btūs Augustinus suꝑ illo verbo ad eph. p̊. Elegit nos ante mundi ꝯstitutionẽ vt essemus sancti ⁊ imaculati in cõspectu eius in caritate. Dicit. n. sic. Deus enim ante mũdi ꝯstitutionem: cum nullus qcq̃ȝ meruerat: p̃ordinauerat ꝙ in tꝑe gratie aliquos a ꝑditis separet: ⁊ iustos: ⁊ imaculatos faceret. Preordinauit etiã ꝙ ⁊ illos iustos ad eternã beatitudinem ꝑduceret. Haꝝ p̃ordinationum alteram implet hic: ꝙ. s. iustos facit. Alterã in futuro implebit: qꝛ ibi erit oīum ꝑfectio. vnde in tꝑe gratie elegit nos: vt essemus sancti. s. destinans: vt tales per gratiã eius sint sancti virtutibus: imaculati a malis: ⁊ a crimine. Et hoc in ꝯspectu eius: nõ hoīuȝ: id est intus vbi ip̃e ꝯspicit: nõ extra vbi hoīes vident. Et hoc non fecit meritis nostris: sed in caritate sua. Amor enim dei hoc facit: ⁊ ſm hoc in euangelio p̃nti sunt due considerationes.

Prima ꝯsideratio.

Prima ꝯsideratio est de iustificatorũ a perditis separatione: cum dicitur. Ascendẽs ihs ⁊c. occurrũt. 6. ꝯ°es.

¶ Prima ꝯ° ẽ videre qd sit p̃destinatio ⁊ reprobatio. Et dicit̃ ꝙ p̃destinatio est gr̃e p̃paratio. i. dīna electio qua deus elegit quos voluit añ mũdi ꝯstitutionẽ. Reprobatio est p̃stantia malitie in quodã nõ finiende ⁊ reparatio pene nõ terminande. Et sicut predestinatorum effectus est gr̃e appositio: ita reprobatiōis effect⁹ induratio. Unde effectus predestinationis est gratia: qua in p̃senti iustificamur: atq̧ ad rõe viuendum ⁊ in bono ꝑseuerandum adiuuamur: ⁊ illa qua in futuro beatificamur. Ita reprobationis effectus est induratio: que causat̃ ex hoc: qꝛ talibus misericordia iustificationis non largitur. ¶ Est tamen notandum ꝙ reprobatio dei nõ subtrahit aliqd de potentia re-

probati. vnde cum dicitur q reprobatus non
potest gratiaz adipisci hoc nō est intelligenduz
ſꝫ ipossibilitatez absolutā: sed ſꝫ ipossibilitatē
ꝯditionataz: sicut dictū est: q p̄destinatuz ē ne-
cesse saluari necessitate ꝯditionata: q̄ non tollit
arbitrij libertatē. Ista ꝯclō pꝫ p Diony. de di/
uinis noibus. Miro modo ds oiuz conditor
alios p̄destinādo elegit: alios vo in suis pra-
uis moribus iusto iudicio derelinquit. vñ Ja-
cob dilexi. Esau āt odio habui. vñ dicit. Ascē-
dens iesus iherosolimā. q. d. Licet ds volun/
tate antecedente vult oēs hoies saluos fieri qd
intelligit p ascensuz iherosolime: q̄ interp̄tatur
visio pacis: tñ voluntate subsequente: vult so/
los predestinatos saluos fieri.

¶ Secunda cōclō est: q causa predestinatiōis
nō fit ex merito arbitrij: ſꝫ ex sola diuina pietate:
Hoc patet dimissis opinionibus: q nobis me
ritū fidei de mīa dei venit: non q̄ pp fidez vel
aliq̄ merita elegit ds ab eterno aliquos: vel ap
posuit grāz iustificantē in tpe: sed gratuita sua
bonitate elegit vt boni essent. vñ Aug. Non
q futuros nos tales esse p̄sciuit: iō elegit: ſꝫ vt
essem⁹ tales p ipsam electionē sue grē: q̄ gratifi
cauit nos in dilecto filio suo: ꝛ h̄ est qd d. cit. q
Jesus assumpsit duodeci discip̄los secreto ꝛc.
Q. d. q cū talis assūptio discipuloꝝ fit ad eter
nā vitaz eoꝝ p̄destinatio. Tñ ideo secreto eos
assumpsit: vt ostēderet hāc p̄destinatiōez a nul
lius merito: sed a diuina misericordia initium
sumpsisse: ꝛ consumationem.

¶ Tertia ꝯclō est: q p̄destinatio hꝫ certitudi/
nez: q rectissime ꝛ infallibilr ꝯsequet suuz effe
ctum: nec tñ potuit necessitatē vt effectus eis ex
necessitate ꝓueniat. Dictū est. n. q p̄destiatio
est pars ꝓuidentie: nō autez oia que ꝓuidētie
subduntur necessaria sunt: sed q̄daz ꝯtingēter
eueniunt ſm ꝯditionē causaꝝ ꝓximaꝝ: quos
ad tales effectus diuina ꝓuidentia ordinauit: ꝛ
tñ ꝓuidentie ordo infallibilis est. Sic igit p̄de
stinationis ordo est certus: ꝛ tñ libertas arbi/
trij non tollitur: ex qua ꝯtingenter ꝓuenit pre/
destinationis effectus. vñ nec etiā diuina scia
nec diuina voluntas ꝯtingētiaz a rebus tollūt
cū certissima ꝛ infallibilis sit. vñ lꝫ diuina ꝓui-
dentia qbusdam rebus necessitatē imponit: nō
tñ omnibus: cum ad eam ptineāt oēs gradus
entium ꝓducere. vnde qbusdaz p̄parauit effe
ctibus causas necessarias: vt euenirent ꝯtingē
ter ſm ꝯditiones plurimaꝝ causarum.

¶ Quarta ꝯclō est: q ſm beatum Aug. cert⁹
est numerus p̄destinatoꝝ. ¶ Unde notandū
q numerus p̄destinatoꝝ non soluz p modum
cognitionis: sed etiam p moduz cuiusdaz p̄nci
palis p̄fectionis certi numeri qui videntur eē
predestinati a deo in bonum electoꝝ quib⁹ oia
coopantur in bonū. vnde quidaz dixerunt: q
tot saluabunt: quot āgeli ceciderunt: alij dixe/
runt: q tot saluabūtur: quot steterūt: ſꝫ securi⁹
ē dicēduz: q soli deo est cognit⁹ numerus ele/
ctoꝝ in supna felicitate locandus hoc innuitur
q ponit q duodeciz discipulos assumpsit. vn
de numerus duodenarius significat illos qui
tenēt decem p̄cepta: ꝛ habent duplicem carita/
tem: scilicet dei ꝛ proximi: quorum numerus
est cognitus soli deo.

¶ Quinta conclusio est: q xp̄s nobis oibus
p passionem suam sufficienter meruit nostram
reparationem: lꝫ ſm potētiaz absolutā potuissꝫ
p alium modū. Ratio est: q mors xp̄i fuit secū
daria causa ꝛ meritoria. Deus aūt p̄maria no
stre reparatiōis. Quicqd igitur potuit deus p
alium: potuit sine eo: sed deus deleuit culpam
mediante filij sui morte: tanq̄ꝫ mediante causa
secūda. Igitur sine ea: ꝛ h̄ de potentia absolu-
ta. s. p puraz creaturam: sed magis ordinauit:
vt filius suus satisfaceret: tuz pp hoc: vt huma
na natura nō teneretur diligere aliquem tanta
dilectione nisi deum. ¶ Itē vt ex hoc ostēde/
ret summā dilectionē ad hoiem qua eum trahe
ret. ¶ Item vt ista satisfactio esset efficacior ꝛ
excellenti modo fieret per euz cuius actio esset
acceptissima a deo. vnde Augustinus. Elegit
nos vt essemus iusti per ipsam electionem sue
gratie qua gratificauit nos in dilecto filio suo.

¶ Sexta ꝯclō est: q solum p̄destinatis meru
it ianue paradisi aperitionē. Per similitudinē
enim ianua paradisi dicitur clausa: inquantum
est aliquod obstaculum ꝓhibens ab introitu
paradisi: quod duplex erat. Unum per pecca/
tum actuale. Aliud per peccatum nature: scili/
cet originale. ¶ Primum non est commune
omnibus: sed tm̄ peccatoribus: sed ſꝫ commu
ne est omnibus. Et hoc obstaculuz auferri nō
potuit nisi per eius: cuius operatio in totaz na
turam potuit. Hic erat Christus. Sed q ta/
lis reseruatio solum fuerit facta predestinatis:
patet: quia volens ordinare prius vult finē ali
cui. Deus autem est huiusmodi. Igitur prius
voluit ꝛ preuidit dare gloriam: q̄ꝫ ea que sunt
ad finez: vt gratiaz: sine qua non disponit da-
re gloriaz. Et quādo p̄uidit lapsum in Adā h̄s

mani generis: tunc etiaʒ preuidit de remedio. Ideo seqtur: ꝙ sicut ordiatio coꝝ que sunt ad finē ꝑsupponit ordinationē finis: sic meritū qꝺ fuit ꝑ passionē: ꝑsupponit ꝑdestinationē electoꝝ ad gloriā. Igiť meritū xp̄i fuit ꝑꝑ electos lapsuros in adaʒ. Quare seqť ꝙ xp̄s meruit solū electis ꝗ̄tum ad efficaciam: ⁊ h̄ est qꝺ dicit. Filius hoīs tradeť: i inumeros ⁊ diuersos modos passiōis quos ⁊c. sicut genus passionis preuidit.

Scꝺa ꝯsideratio.

S Ecunda consideratio est de iustoꝝ predestinationis execucione cum dicitur. Tunc accessit ad eum mater. vbi occurrunt sex conclusiones.

¶ Prima conclusio est: ꝙ predestinatio etiaʒ potest iuuari precibus sanctorū. vnde geñ. 15. dicitur: ꝙ Ysaac rogauit deum vt daret vxori sue Rebecce conceptū: ex quo natus est Jacob: qui predestiatus fuit. Igitur ⁊c. Unde in predestinatione duo sunt cōsideranda: scilicet ipsa p̄ordinatio diuina ⁊ effectus: ꝗ̄tuʒ ad premiū nullo modo ꝑdestinatio iuuatur precibus sanctoꝝ. Nō. n. ꝑcibus sanctoꝝ fit: ꝙ aliqs ꝑdestinetur: ꝗ̄tum ad secūdum potest iuuari: qꝛ ꝓuidentie illa pars est. Predestinatio. n. nō subtrahit causas secundas. sʒ sic ꝓuidit effectꝰ: vt etiam ordo secundaꝝ causaꝝ subiaceat ꝑdestinationi. vnde ita ꝑdestinatur a deo salus alicuius: vt etiaʒ sub ordine predestinatoꝝ cadat quicqd hoīem ꝓmouet in salutē: vt oro̅ ꝓpria vel alia bona. Unde predestinati debēt bona facere: quibus predestinationem conseruant: Et hoc ē quod dicit. Tunc accessit ad eum mater filiorum zebedei que erat salome: que interpretatur ipsuʒ rogans pro filijs.

¶ Scꝺa ꝯclo̅ est: ꝙ pro hijs q̄ sunt salutis accedendū est ad solū deū: qꝛ illa bona q̄ principaliter in orōne sunt petēda: a solo ꝺo possunt dari. Psal. Gratiā ⁊ gl̄iaʒ dabit dn̄s. vnde licʒ petēdū sit a deo ꝑncipaliter: secundario etiā ad sanctos poterimus recursuʒ habere: vt deť fiducia pauidis. vt. s. illi q non audent ꝑ se ipetrare: nec possunt saltē per idoneos ⁊ impetratores obtineant desiderata.

¶ Tertia ꝯclo̅ est: ꝙ q̄tuor sunt que reddūt petitionē nostrā exaudibilē. ¶ Primū est ꝙ pro quo petiť sit in grã. Qꝺ pʒ. Nā rōne amicitie est: ꝙ ꝺs vota pioꝝ exaudit. vnde qcunqʒ a ꝺi amicitia declinat: nō est dignus vt eis oro̅ exaudiatur: ꝑ solū petm̄ declinať ab amicitia dei. Et ideo ꝑ petm̄ efficitur qs indignus exaudiri. Ysa. p̊. Cū multiplicaueritis orationes ⁊c. Sed ꝑ imitationē vite sancte manet in amicitia dei: ⁊ ꝑ ꝯn̄s dignꝰ est exaudiri. Unde ista mater petijt pro filijs. q. d. Qui vult obtinere qꝺ petit. Filius sit pr̄is ꝑ imitationē. vñ apl̄s Imitatores di estote sic̄ filij charissimi. ¶ Secundū est: ꝙ illud qꝺ petiť ꝑtineat ad salutē: qꝛ non decet deuʒ dare qꝺ non expetit tue saluti. Unde si vis obtinere q̄ sunt salutis pete. vnde Cris. Illa pete a deo q̄ tibi magis expediūt accipe: ⁊ deū deceat ꝑstare. Seq̄tur. Quo tibi illa ꝑstet libenter: q̄ si haberes admoneret: vt ꝯtēneres. Unde tp̄alia cum ēt nos ordinare pn̄t aliquo modo i salutē. ¶ Scꝺario possunt peti: qꝛ vt sic sunt nobis vtilia. vnde Augu. Tp̄ale bonū posterius querendū est: non tp̄e sed dignitate illud tanq̄ʒ bonū nostꝝ: istud tanq̄ʒ nc̄ariuʒ nostꝝ. vñ mater petiuit vt filius vnus sederet ad dexteram: alius ad sinistram. Per dexterā intellige bona eterna. Per sinistraʒ bona tp̄alia. ¶ Tertiū est: ꝙ orans sit dignus ad qꝺ requiruntur tria: vt. s. sit gratus i beneficijs vt ea desideret: ⁊ vt sciat se talia habere a deo. Ratio est. Nam ꝺs in omni ope suo est sūme misericors: ideo liberalissime ꝯdescendit: qꝛ iustus: ideo nō dat donuʒ nisi desideranti: non dat gratiā nisi regratiāti; non impendit miaʒ nisi recognoscēti: vt salua fiat libertas arbitrij: ⁊ nō vilescat nobilitas doni. vnde dr̄ ꝙ orans erat mater. Que dʒ ⁊ iubeť intereri nō erat salome: q̄ interꝑtatur pacifica. vnde coꝛ pacificum ⁊ tranquillum digne meruit exaudiri.

¶ Quartū est ꝙ orans sit assiduus: qꝛ ꝺʒ Augu. Oportet semꝑ orare ⁊ nō deficere: qꝛ ꝺuat tibi deus qꝺ nō vult cito dare: vt tu discas magna desiderare. vnde ꝺs differt aliqñ exaudire ꝑꝑ quatuor rationes. ¶ Primo vt ꝑsuadeat anime: i que mala se precipitauit. ¶ Scꝺo vt innuat quia nondum perfecte orat vt exaudiri debeat. ¶ Tertio vt ex difficultate sanationis diligentius se custodiat. ¶ Quarto vt ostendatur que pena sit non conuersis: si tanta difficultas est conuersis.

¶ Quarta ꝯ͗ est: ꝙ ꝺs aliqñ ex amicitia denegat qꝺ petiť ab amico: qꝛ cognoscit hoc ei eē nociuū: vel ꝯ̄triuʒ ei plus expedire: sicut medicus infirmāti negat qꝺ petit: ꝯsiderans ꝙ nō expedit ei ad salutem corporis ꝯsequendam: ex h̄ ꝙ ostēditur quō ꝺs ex amore quem ad hoīem hʒ eius desideria impleat ꝑ orōnem sibi positam.

Nõ est igit̃ mirandũ: si qñq3 eoꝝ: τ quos ꝑcipue diligit petitionẽ non iplet: vt ipleat qđ petenti magis expedit ad salute3: ꝓpterea Paulo stimulũ carnis non amouit: q̃3uis hoc peteret ꝓuidens ei hoc esse vtile ad humilitatis cõseruationem. vt habetur scđe coꝝ. 12°. Vnde dicitur. Nescitis quid petatis. Roma. 8. Nã quid oremus sicut op3 nescimus: ꝑꝑ hoc dicit Augu. Bonus dñs q non tribuit nobis sepe quod volumus vt non male tribuat.

¶ Quinta ꝯclõ est: ꝙ actus martyrij est multu3 meritorius. Ratio. Quia q̃3tu3 vnũqđq3 magis assimilat̃ cause meritorie: tãto magis τ efficacius h3 rationẽ meriti: sed causa meritoria est passio xp̃i: Igitur martyriũ inq̃3tu3 assimilatur passioni xp̃i est magis meritoriũ. Ad hoc aũt vt aliqđ martyriu3 assimiletur passioni xp̃i tria reqruntur. s. ꝙ sit voluntariu3: innocens: τ caritatiuu3: q2 xp̃i passio erat voluntaria. Nã oblatus est: q2 ipse voluit. Innocẽs: vt pilatus testatus est. Luc. 22. Nullã causam inuenio in eo. Et latro in cruce. Hic nihil mali gessit. Erat etia3 caritatiua. Johis. 15. Maiorem caritatem nemo h3: vt τc. Ergo ad h̃ ꝙ martyriu3 sit meritoriũ: reqritur ꝙ sit voluntarium. Nã passionibus innatis vel causal̃r illatis: nec meremur: nec demeremur. sed volũtarie acceptis. ¶ Scđo reqritur ꝙ sit innocẽs Innocẽtia est. n. maxime meritoria. Nam ꝓficiens in actibus virtuosis per habitum continuatu3 multo plus meretur q̃3 per habitum discontinuatu3. Et ideo innocens retinens innocentiaam vite: τ sustinens martyriu3 innocenter est magnus. ¶ Tertio requiritur ꝙ sit caritatiuu3. Na3 actus martyrij est caritas: q2 tanto magis ostenditur qs amare aliquã rem: q̃3to per ea3 rem magis amatã ꝯtemnit τ rem plus odiosam eligit pati. Vitam. n. plus diligit: τ morte3 plus odit. Vnde p3 ꝙ martyriu3 ꝑ quod vita ꝯtemnitur: τ mors eligitur est ardor caritatis ẜm illud Johis. 15. Maiorẽ caritate3 τc. Et hoc est qđ dñs querit. Potestis bibere τc. Per talem. n. passio significatur: q tunc bibitur qñ voluntarie patienter τ innocẽter: τ ex caritate sustiet̃. Ad roma. 8. Si cõpatimur τ conregnabim⁹. vñ seqtur. Calicẽ qdẽ meũ bibetis. sedere aũt ad dextera3: uel ad sinistra3 τc. Glosa. Hoc regnu3 celoꝝ non est dãtis sed accipientis: idest meritu3 regni celestis non est ex sola gratia dantis: sed op3 etia3 ꝙ cõcurrat voluntas τ meritũ recipiẽtis. Non. n. ꝑsonaꝝ acceptio est apud deũ. Sed quicunq3 dignus est accipit qđ ꝑsone nõ est paratu3 sed vite. Nõ est meũ dare vobis. s. suꝑbis: vt adhuc estis: sed alijs qbus paratu3 ẽ. Igit̃ τ vos nolite esse qđ estis: sed estote alij: s3 humiliamini q vultis iam exaltari: τ est paratũ vobis.

¶ Sexta ꝯclõ est: ꝙ ad consequendu3 effectũ predestinatiõis oportet ꝙ humilitate vincat̃ indignationis impedimentũ: q2 ẜm Aug. Nisi humilitas quecunq3 facimus precesserit ꝯtinuata τ secuta fuerit: iã nobis de aliquo facto gaudentibus: totu3 aufert de manu superbia: que generat indignationem. Nam indignatio est reputatio indignitatis in illo: qui presumptuose anhelat ad superiora. Prouenit autem indignatio ex quatuor: scilicet ex consideratione sui status venit superbia: ex consideratione fraterna casus venit cõtemptus: ex collectiõe meritorum inuidia: de ignorantia iudiciorum dei admiratio. Sed contra primum temerarium est superbire aliquem de eo ꝙ stat cum cadere possit. Unde ad corinthi. decimo. Qui se existimat stare videat ne cadat. ¶ Contra secundum crudeliter est contemnere: Cum humanum sit alijs ꝯdolere in infirmitatibus. vnde Michee septimo. Ne leteris inimica mea suꝑ me: q2 cecidi. ¶ Contra tertium est: equalitatem premij ad meritum ꝯparare: q2 nõ sunt cõdigne passiones huius tẽporis τc. Roma. 8. ¶ Contra quartum est illud Roma. xj. O altitudo diuitiaꝝ τc. Sed sicut ꝯfidentia meritoru3 quandoq3 parit arrogantiã: sic ꝯuerso peccati ꝯsideratio humilitatem: τ plus placet deo humilis peccator: q̃3 iustus superbus. Et hoc est qđ dicit. Tunc audientes decem indignati sunt. Glo. Sicut isti carnaliter petierunt esse super omnes: sic τ isti cõtristati sunt esse aliquẽ ante se. Jesus autem vocauit eos: tanq̃3 pius pater: vt ab errore reuocaret. vt pace3 reformaret ad se: tanq̃3 ad salutis medicum quo mitigarẽtur ad pacis vinculum: quo vnirentur dicẽs Scitis quia ꝑncipes gentiu3 τc. Seqtur. S3 nõ ita erit inter uos. q. d. vos more secłarium petistis. τ vultis per prelationem ad regni celestis possessionem cum e contra ad summam virtutem ascendatur: nec imperando: sed ministrando. Et ideo nõ ita erit inter vos: sicut inter eos: quia si in regno terreno prelati sunt domini. Sed vestrum regnum non est terrenũ sed spirituale. Vnde per oppositum debet in vobis esse: quia prelati ecclesie sunt ministri.

Sed quicūq3 voluerit inter vos maior fieri. s.
sanctitate ⁊ dignitate: sit vester minister: quasi
non primatum abijciendo: sed humiliter mini
strando. Cris. Quicunq3 desiderat p̄matum
celestem: sequitur humilitatem terrestrem. Et
quicunq3 voluerit inter vos primus esse: idest
primatum habere: erit vester seruus: nō ex cō
ditione: sed ex caritate ⁊ humilitate. Sicut fili
us hominis: qui nō venit tēporaliter domina
ri: sed humiliter ministrare: ⁊ dare animam su
am. i. vitam redemptionem ꝑ multis: quantū
ad efficaciam ꝑ predestinatis: sed pro omnib⁹
q̄ztum ad sufficientiam. vnde glosa. Luc. 10.
Humilis magr̄ pius ⁊ mitis: nec cupiditat̄
non modice duos arguit: nec decem indigna-
tionis increpat liuore: sed docet maiorem esse
q minor fuerit: ⁊ dominu3 qui seruus sit. Fru
stra ergo: aut illi ad maiora suspirant: aut hij su
per illoꝝ desiderio dolent cum ad summitate3
virtutum non potentia sed humilitas ducat se
ipsum ponens in exemplum patientie ⁊ humi
litatis. Quā nobis imitari concedat ⁊c.

¶ Feria qnta dn̄ice sc̄de quadragesime.
Sermo quinquagesimus qntus.

HOmo qui-
dam erat diues: q̄ indue
batur purpura ⁊ bysso.
Luce. 16. Scd̄m q̄ dicit
Isido. de summo bono.
Grauiter in deum de-
linquunt: qui diuitias a deo cōcessas: nō in re
bus salutaribus: sed in vsibus vtunt̄ vanita-
tis. Nesciunt enim impartiri pauperibus: op
pressis subuenire despiciunt: ⁊ inde magis au
gent delicta: vnde redimere debuerit. Hoc
enim h3 bonum tm̄ possessio rerum p̄sentium
si vitam reficiat miserorum. Pro diuersitate
ergo vsus alij de rebus mundanis pereunt:
quas cupidine capiunt. Alij vero saluant̄: dū
pro misericordie operibus ex eis celestia bo-
na mercant̄. Intantum enim elemosinarum
opera peccata extingunt̄: atq3 ad regnu3 seculi
futuri ꝓficiunt: vt etia3 iudex celestis dicat eis
Venite benedicti patris mei ⁊c. Hijs autem
quos nulla p̄cedentia elemosinaꝝ facta sequū
tur eterni iudicis voce sic dicit̄. Discedite a
me ⁊c. Qui hic misericordiam non impartit̄:
illic pietatis fructum non inuenit; exēplo ar-
dentis diuitis: q in inferno ad tenuissima pe-
tenda compulsus est: qui hic tenuissima nega-
uit. Sicut p3 in euangelio: cu3 dicit̄. Homo
quidā ⁊c. vbi occurrunt nob̄ due ꝯsideratōes

Prima ꝯsideratio.

PRima consideratio est videre qualr̄
fuerunt differentes in vita diues ⁊
pauper: diuersa p̄mia merendo: vbi
occurrunt nobis sex ꝯclōnes notande.

¶ Prima ꝯclo est: q̄ beatitudo nullo mō pe-
tenda est in transitorijs. s. in hijs quatuor: que
sunt diuitie: honor: gloria: ⁊ potestas. Et hoc
ꝓpter quatuor rationes. ¶ Primo q2 in bea
titudine nulla est fallacia. Hec autem fallunt.
Nam beatitudo nullum secum compatit̄ ma-
lum. Ista autem simul possunt esse in bonis ⁊
in malis. ¶ Scd̄a beatitudo est per se suffici
ens. Nam ea adepta nullum bonum necessa-
rium desit: sed hijs adeptis: adhuc multa defi
ciunt: puta sap̄ia ⁊ sanitas corporis: securitas
⁊ multa consilia. ¶ Tertia ex beatitudine nul
li prouenit malum: sed ex hijs ꝓuenit malu3.
Eccle. 5. Diuitie ꝯseruantur in malum domi
ni sui. ¶ Quarta q2 ad beatitudinem ordinat̄
quis per principia interiora: cū ad ip̄a3 natura
liter ordinet̄. sed hec magis sunt a causis exte-
rioribus: vtplurimum a fortuna: vnde ⁊ bo-
na fortune dicuntur. Et ideo dicit Psal. Re-
linquunt alienis diuitias suas ⁊c.

¶ Scd̄a ꝯclo est: q̄ aliq ponunt felicitatem
suam in diuitijs: alij in honoribus: alij in glo
ria: alij in potestate. ¶ Primi decipiuntur:
q2 Eccle. 9. dicitur Pecunie obediunt omnia
Vex est iuditio stultoꝝ omnia corporalia: sed
non spiritualia. ¶ Item dicit̄ q̄ per pecunia3
omnia possident̄: q2 ethi. 5. dicit̄: q̄ ad h̄ num
mus inuentus est: vt sit fideiussor: habendo ꝑ
eo qd̄ voluerit. Veru3 est omnia venalia: sed
non spiritualia. vnde ꝓuer. 17. dicit̄. Quid ꝓ
dest stulto diuitias habere: qbus sap̄ia3 emere
non pōt? ¶ Alij dicūt q̄ felicitas sit in hono
ribus. Probat̄ illud. Quod maxime deside-
ratur est beatitudo. Honor autem huius est:
vt dicit̄. 4. ethi. q2 ꝓpter honore3 hoīes iactu
ram patiunt̄ in omnibus rebus: ne in ipsa le-
dantur. Verum est inq̄ztum est signum in ho
norato: quo mediante credat se esse excellente3
iudicio aliorum. ¶ Tertij etiam decipiuntur
dicentes. s. q̄ beatitudo sit in gloria. vnde di-
cunt s̄m Diony. Bonum est suijpsius diffu
siuum: sed per gloriam bonum hominis ma-

ꝓxime diffundit in notitiam aliorum. Verum est ꝙ bonum alicuius hominis: quod per gloriã est in cognitione multorum. Sed talis cognitio est de vero bono. Sed si de falso bono nihil est ⁊c. ¶ Item quod dat sanctis in p̃miũ est gloria. Romano. 8. Non sunt condigne passiones ⁊c. Loquit apostolus de gloria: que est a deo: sed non de gloria: que est de hoibus

¶ Quarti etiam decipiunt: ponẽtes ꝙ in potestate sit beatitudo. Omnia enim appetũt assimilari deo: sed hoc per potestatem. Igit ⁊c. Ubi est dicẽdum ꝙ diuina potestas est sua bonitas, vnde vti sua potestate non põt quis: nisi bene. Sed potestas hominis põt male vti. Igitur ⁊ cetera.

¶ Tertia ꝯclõ est: ꝙ nullus scendalizari dꝫ in malorum ꝓsperitatibus: sed respiciat eoꝝ nouissima. ⁊ inueniet eorum temporalem ⁊ caducam ꝓsperitatem cito transiturã. Et ideo dicit Isido. Quidam simplicium nescientes dei iudicium: in maloꝝ ꝓfectibus scandalizantur dicentes. Quare via impioꝝ ꝓsperatur: bene est oibus: qui inique agunt? Tales non mirẽtur aspicientes eoꝝ felicitatem caducam: sꝫ magis nouissima eorum intendant: q̃nta illis post hec eterna supplicia preparent: dicente ꝓpha. Ducunt in bonis dies suos: ⁊ subito ad inferna descendunt. Et signat vobis in isto diuite epulone: qui erat diues. s. diuitias amando. Et ideo reprobat. Hic induebat purpura ⁊ bysso: non solum q̃ delicate sunt vestes: sed vt ꝑ hoc aliquid significet. Purpura tingit de sanguine: ⁊ q̃ ea de quibus viuere debent pauperes in vsus suos conuertunt: purpuraꝫ indui dicunt. vnde ecclesiastici. 34. Panis egentium: vita pauperum. ¶ Item byssus bene iungitur purpure. Byssus candida est: ⁊ significat conscientie candorem: quam ad palliandum iniquitatem suam assumunt: ⁊ vt iusta videant oia: que faciunt: imponũt crimen eis: quos defendant: ⁊ epulant quottidie splendide. vnde licꝫ semper culpa sit comedentis ⁊ bibentis: ⁊ nõ cibi ⁊ vini: tamen sunt quedam vitia: que tanguntur hic ex parte rei: quedã ex parte ꝑsone. Ex parte rei: vt epularum voluptuositas: ferculorum diuersitas: crapulaꝝ gulositas: occasio alterius mali. ¶ Iteꝫ ex parte persone: vt ardor: appetitus: ⁊ delectatio palati prurientis Reprehenditur etiam luxus in vestitu: ꝓpter sui ꝑciositatem: que respicit precium/ ꝓpter multitudinem: que respicit numerum propter curiositatem: que respicit studium: propter indecentiam: que respicit persone statum: ꝓpter fallaciam: que respicit alienuꝫ visum: ꝓpter ostẽtationem: que respicit ornatum vanum. vnde Grego. Nemo putet in luxu vestium deesse peccatuꝫ. Hec duo damnat Johes Baptista cuius vestimenta erant de pilis camelorum: ⁊ cibus locuste: ⁊ mel siluestre. Mat. 3.

¶ Quarta ꝯclõ est: ꝙ voluntaria pauꝑtas est deo multum grata: eo ꝙ ordinat perfectionem caritatis: q̃ status xp̃iane religionis est quoddam exercitium: per quod peruenit ad ꝑfectionem caritatis: ad quod quoddã necessarium ẽ ꝙ aliquis affectum suum abstrahat a rebꝰ mũdanis. Quod fit per paupertatem: q̃ Augu. dicit ad deum. Minus te amat qui tecum aliquid amat: quod non ꝓpter te amat. Idem dicit ꝙ augmentum diuitiarum est iminutio caritatis. Ex hoc eniꝫ ꝙ aliquis res mundanas possidet: alicitur animus ad earum amorem. Et ideo ad perfectionem caritatis p̃mum fundamentum est voluntaria paupertas: vt aliq̃s absq̃ proprio viuat. Mat. 19. Si vis perfectus esse ⁊ cetera.

¶ Quinta ꝯclõ est: ꝙ ꝑfectio nõ ꝯsistit totalr in pauꝑtate: sꝫ ẽ in seq̃lla xp̃i: ſm illd̃ Jhero. super Mattheum. Quia non sufficit oia relinquere: addit petrus, Et secuti sumus te. Hoc aũt fit per mendicitatem: q̃ mendicare est viuere ad imitationem xp̃i: iuxta illd̃ psal. Ego autẽ mendicus sum ⁊c. Glo. Hoc dixit xp̃s de se ex forma serui. ¶ Nota etiã ꝙ pauꝑtas est instrumentum perfectionis: quo mediãte tollunt tria impedimenta caritatis. ¶ Primum est sollicitudo in abundantia diuitiaruꝫ per quam animus hominis multum impedit ⁊ distrahit: ne totalr feratur in obsequiuꝫ dei: de qua Mat. 13. Sollicitudo diuitiaꝝ suffocat verbum. ¶ Secundum est diuitiaꝝ amor qui ex diuitijs possessis auget. vnde Jheroꝰ. super Mat. Diuitie possesse difficile ꝯtemnũtur. ¶ Tertium est inanis gloria: que ex diuitijs nascit: ſm illud psal. Qui ꝯfidunt in virtute sua: ⁊ in multitudine ⁊c.

¶ Sexta ꝯclõ est: ꝙ dñs deus omnes homines si voluisset: diuites fecisset. Sꝫ voluit nõ sine causa esse pauperes. ¶ Primo vt q sustinent miseriam paupertatis: ad maiorem gloriam probarent. Nam ipsa pauꝑtas est signuꝫ dilectionis diuine. ¶ Secundo vt sint diuitibus materia exercẽde pietatis. Ubi. n. nõ est

miseria: ibi non habet locum misericordia. vn
de prouerbiorum. 19. Feneratꝛ proximo suo:
⁊ qui preualet manu mandata seruat. ¶ Ter/
tio vt haberent homines aliquid: in quo pro/
prie deo assimilarenꝛ. Et hec est misericordia.
vnde estote misericordes. Mat. 2. ¶ Quar/
to vt esset aliquid: quod dominus obijcere pos
sit reprobis in iudicio. Vnde Matthei. 25.
Esuriui ⁊c. Et hoc est ꝙ dicit. Erat qdaꝫ men
dicus. vnde licet hac miseria grauatꝰ fuit: nõ
tamen non reprobatus: sed predestinatus. Et
ideo nomine lazarus. Lazarus interpretaꝛ ad
iutus: vel auxiliatꝰ a domino: scilicet per gra/
tiam predestinationis. Iste dicitꝛ mendicus:
non pauper. Sunt enim pauperes: qui non
sunt mendici: qui qꝛ ĩpulsant: nõ ita pietatẽ ex
citant: qꝛ per clamorem paupis pietas excitaꝛ.
Ostenditꝛ igitur indigentia istius mendici ad
pene diuitis augmentationem. ¶ Primo in
eius egestate: quia mẽdicus. ¶ Secundo in
eius debilitate: quia iacebat ad ianuam iacen
tem. vnde Criso. Iacebat ante ianuaꝫ: vt cru
delitatem diuitis in suo corpore demõstraret.
¶ Tertio in eius infirmitate: qꝛ vlceribꝰ ple/
nus. Solent vlcera infirmorum visa affectuꝫ
pietatis prouocare: a qbus qui auertit oculos:
pietati se negat. ¶ Quarto in famis anxietate
qꝛ cupierat saturari de micis. vnde pauper si
peteret diuitias: non esset exaudiendus.

Scd̓a ꝯsideratio.

Secunda consideratio est videre quo
modo sunt differẽtes in morte: qꝛ si
cut differentes fuerunt in vita merẽ
do: sic in morte premium recipiendo: ibi. Fa
cum est aũt ⁊c. vbi occurrũt sex conclõnes.
¶ Prima est: ꝙ in hac vita solum est licitum
meritorie operari: quia nunc solum est tempus
misericordie: post modum equitatis. Et quia
meritum fit per virtuosas operationes. Igitꝛ
debitores sumus virtutum ac meritoꝝ: ⁊ ope
rum perfectorum. Et qꝛ ad hec cumulãda me
rita tempus vite accepimus: ergo operari de/
bemus iugiter. Vnde Isido. Tantum in hac
vita est licitum opera bona: illic non: quia ibi
non operatio expectaꝛ: sꝫ retributio meritoꝝ.
¶ Secunda cõclusio: ꝙ post istam vnusqsqꝫ
recipiet vicem pro abditis: ideo per opera in/
terrogatur anima: vbi debet esse in loco pena
rum: an glorie. Dicitur enim dispensatori.
Voca operarios: redde illis mercedem.
Math. 20. ⁊ optime. Reddit enim vnicuiqꝫ
ad minimum: vel de iustitia: vel de nequitia.
vnde in euangelio dicitur. Factum est au/
tem vt moreretur mendicus: factum est autem
scilicet deo vocante: ⁊ a miseria liberante. vn/
de non dicitur mori: sed educi de carcere. Et
sic bene dicitur mẽdicus: non Lazarus: quia
non anima: sed mendicitas est mortua in chri/
sto: sicut illud apocalypsis. 20. Non esurient
neqꝫ sitient ⁊c. ¶ In morte implicantur La/
zarum tria preterisse: scilicet egestas: vilitas:
⁊ penalitas. Mortuus est enim naturaliter: ⁊
sic cessauit egestas. Delatus est venerabiliter
⁊ sic cessauit vilitas. Depositus est fideliter:
⁊ sic cessauit penalitas: quia dicitur ꝙ deporta/
tus est in sinu Abrahe: qui est locus qui ⁊c.
Mortuus est auteꝫ diues. s. multis mortibꝰ.
¶ Primo morte culpe: quia separaꝛ anima a
gratia. ¶ Secundo morte corporali: qꝛ sepa/
ratur anima a corpore. ¶ Tertio morte pene
eterne: qua anima separaꝛ a dei gloria. Et hoc
est triplex veh. Apoca. 8. Sequitꝛ. Et sepultꝰ
est in inferno.
¶ Tertia ꝯclõ est: ꝙ per misericordiam dei ni
hil relaxaꝛ de pena damnatorum. Apocalꝛ. 18.
Quantum glorificauit se in delicijs suis: tan/
tum date illi tormentum ⁊ luctum. Intelligen
dum tamen ꝙ pena damnatoꝝ potest duplici/
ter considerari. ¶ Primo mõ inquantum est
ante taxationem ⁊ inflictionem. Sic misericor
dia dei relaxat: qꝛ peccator cum mereretꝛ penaꝫ
infinitam acerbitate vel intentione: qꝛ offensa
ratione persone est infinita. Et sic deus quasi
infinitam ꝑtem relinquit: qꝛ in omni ope dei ẽ
misericordia ⁊ veritas: vel etiam peccator me
retur penam infinitã duratione: ꝓpter incorri
gibilitatem voluntatis seu culpe. vnde de hac
nihil relaxat. ¶ Scd̓o incꝗtuꝫ est post taxatio
nem ⁊ inflictionem: sic nihil etiam relaxat. Et
hoc est ꝙ dicit. Eleuans aũt oculos suos: scili
cet qui in inferno nõ poterat se leuare: leuauit
oculos ad paupem in tormentis: qui non leua
uerat in delicijs. Cuꝫ esset in tormentis infer/
ni vidit Abrahã sibi in penaꝫ: qꝛ vt Grego.
dicit. Oculos quos culpa claudit: pena aperit
A longe: tuꝫ ꝓpter locorum distantiam: qꝛ di
ues in ꝓfundo: Abraham in limbo: tum pro/
pter impossibilitatem ꝑmioruꝫ: qꝛ longe a pec
catoribus salus: ⁊ Lazaꝝ in sinu suo. Quẽ. s.
in sua prosperitate dedignabaꝛ videre: modo
videt ad cumulum pene. Et ipse clamans di/
xit pre dolore. Pater Abraham: cuius erat fi

lius genere: sed non imitatione. vnde si qs hospitalis in paupes fuisset: filius Abrahe esset. Miserere mei. Ecce stulta petitio. Cupit. n. sibi misereri: qui nec sui: nec Lazari misertus fuit. Jacobi. 3. Judicium sine misericordia fiet ei: qui non fecit misericordiã. Sinus Abrahe est requies sanctorum paupum. Scdz glo. quorum est regnum celorum. Sepultura inferni est penarum ꝓfunditas: que superbos ⁊ misericordes post hanc vitam vorat.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ per suffragia eccl'ie nulla fit mitigatio pene in damnatis: qꝛ Augu⁹. dicit de ciuitate dei: ꝙ si sciret patrem suum eẽ in inferno: non oraret pro eo: quia sciret ei suffragia ecclesie non ꝓdesse. Et ideo dicendum ꝙ damnati cum sint omnino membra presciisa ab ecclesia: ideo suffragia ecclesie eis non prosunt. Hoc enim pz: cum di. Et mitte Lazaꝝ vt intingat ⁊c. id est impartire mihi modicum de meritis Lazari: vt refrigeret linguã meaz. Ecce conueniens ordinatio pene ad culpam.

¶ Primo qꝛ lingua peccauit: ibidez punitur iuxta illud sapientis. Per que peccauit ⁊c.

¶ Scdo si iaz possidet te totus ignis inferni quare solius lingue estibus desideras subueniri: qꝛ misericordiam nõ precipit fieri. Ideo addit. Quia crucior in hac flãma: hic notaꝛ ꝙ ignis non agit in spiritum virtute nature sue: sed inq̃ztum est instrumentum diuine iustitie: sicut baptismus est instrumentum diuine mie.

¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ post iudicium mali tristabiliter ponentur in eternis supplicijs: ⁊ iusti gaudenter in eternis p̃mijs. Dicent enim iusti damnatis illud psal. Ecce homo qui non posuit deum adiutorẽ ⁊c. Et ideo Gregori⁹ dicit: ꝙ aliqui sunt: qui nõ iudicanꝛ ⁊ pereunt: vt infideles: quia iam iudicati sunt. Alij non iudicantur ⁊ regnant: vt sancti. Alij iudicantur ⁊ pereunt: vt peccatores fideles. Quibus dicitur. Esuriui ⁊ nõ dedistis ⁊c. Alij iudicantur ⁊ regnant: vt fideles mediocriter. Quibus diceꝛ. Venite benedicti patris mei. Et hoc est qd̃ sequitur. Dixit illi Abraham. Fili. Filium autem vocat ipsum: vt dolor eius augeatur de perdita hereditate. Recordare qꝛ recepisti bona in vita tua: id est ad voluntatez tuam. Et Lazarus similiter mala: scilicet transitoria: quia ſm glosam licet Lazarus aliquid mali habuit: hoc tamen ignis ꝑpetuitatis purgauit. Nunc vero hic consolatur: eterna consolatione ꝓ modica tribulatione. Tu vero cruciaris: id est eterno cruciatu pro tẽporali delectatione. Et in hijs oibus inter nos ⁊ vos magnum chaos firmatum est. Chaos ſz glo. est magna distãtia meritoꝝ. vñ dr̃ inter diuitez ⁊ pauperem magnuz chaos esse: quia post mortem nequeunt merita mutare: patet textus.

¶ Sexta ꝯclo est: ꝙ damnati non possunt reuerti ad bonuz: qꝛ damnati sunt obstinati in malo: sicut beati sunt confirmati in bono. Sz beati ꝓpter confirmationem non pñt in malũ. Igitur ⁊c. Intelligendum tamen: ꝙ cum quadruplex sit bonum: scilicet nature: moris: gratie: ⁊ glorie. De bono nãe non est questio: qꝛ damnatio non aufert bonuz nature: vt in ip̃is perseueret malum pene ſm Gregoᵐ. Si vero de bono moris intelligiꝛ questio: dicenduz ꝙ velle ex deliberatione potest aliquis dupl'r: vel per se ꝓpter ip̃m bonum: ad quod est ꝑ se ⁊ eius amorem: ⁊ odiuz mali: vel per accidẽs: scilicet ꝓpter fugam pene ꝓprie vel aliorum. Isto scdo modo dico ꝙ possunt in actuz bonũ moris: vt velle nunq̃z actum: qui peccatuz fuit vel est cõmisisse: ne eternaliter puniren̄. Que tamen voluntas non est bona voluntate moꝝ qꝛ nec recognoscit illum actum esse malũ: nec displicet ꝓpter se: qꝛ malus. sed solum rõne pene ꝓprie vel aliene. Sic iste diues moneri suos voluit: vt se a peccatis cohiberent. Non ꝙ per se hoc voluerit ꝓpter odiuz peccati ⁊ amorem illoꝝ: sed qꝛ estimauit se posse corpori suo restitui: ⁊ mitti ad ip̃os: ⁊ sic a penis subtrahi. vnde ista monitiõe nullo modo simpl'r ꝓpter bonum istoruz illos admoneri voluit: sed propter bonum ꝓprium: dicente Abraham. Habent Moysen ⁊ ꝓphetas. Respondit. Non pater Abraham: sed si aliquis ex mortuis ⁊c. quasi diceret. Per me sic fiat: quia magis idoneus sum ad hoc: ⁊ mihi magis credendũ est. Si vero fiat questio de bono gratie ⁊ glorie: siue quo ad actum: siue quo ad habituz simpliciter sic tenendum est: ꝙ non possunt reuerti vnq̃z ad bonum gratie: aut ad actum gratie ⁊ glorie: siue quo ad actum: siue quo ad habituz nec ad habendum bonum actum ꝓcedentez a gratia aut gloria. Et hoc est qd̃ dicit. Rogo ergo te pater. Non est credendũ ꝙ rogauerat ex caritate: quam ante mortez non habuit: nec post acquisiuit: sed timore pene. Sciebat enim ꝙ ex consortio fratrum augereꝛ sibi pena: vt mittas eum scilicet Lazaruz in domo patris mei. Ecce crudelitas. Quia cum non posset impe-

trare q ad eũ veniret in infernũ rogat saltem q ad fratres suos mittatur in mundũ. Habeo eniz quinqz fratres. Hoc ideo forte dixit: qr bz quinqz sensus delicijs dediti erant ipsi: sicut ⁊ ipse cum viuebat: ex quo patet conformitas eorum ad ipsum: vt testetur illis: in eam miseriã Ne ⁊ ipsi veniant in hunc locum tormentorũ A quo nos preseruet.

¶ Feria sexta secunde dominice quadragesime. Sermo quinquagesimus sextus.

HOmo quidã plantauit vineã. Mat. 21°. Scdm q dicit beatus Bernar. Nihil ita displicet deo in filijs gratie: sicut ingratitudo. Ingratitudo eniz viaz obstruit grẽ: ⁊ vbi fuerit illa: iam grã accessum non inuenit: locũ non habet. Nonne iure perditum reputet: qd ingrato donatuz est aut dedisse peniteat: quod perisse videtur: opz ergo gratiosum esse hoiez ⁊ deuotum: qui per cepta gratie numero manere sibi vult ⁊ multiplicari. Unde tria mala de ingratitudine ꝓueniũt. ¶ Primo bona a deo accepta auferri facit. Augu. Quod deus dederat gratis: detulit ingratis. ¶ Scdo danda impedit. Gregori. Non est dignus dandis: qui non agit grates de datis. ¶ Tertio quia non solum priuat bonis: sed penam addit. Unde Ezechias. Punitus est de ingratitudine triumphi. Ysa. 38. Sed quia deus sm Gregorium nunquã cessat bene facere. Ideo dignum est semper gratias agere. Hoc autem nobis in euãgelio exẽplificat. vbi occurrũt nobis q̃tuor ꝯsideratões.

Prima consideratio.

PRima consideratio est de incessabili beniuolentia dei circa nos in beneficiorũ largitione. Quod notat vinee plantatio. vbi occurrunt quatuor cõclusiones. ¶ Prima conclusio: q deus est omnium rerum creator: patet Roman. xj. Ex ipso: ⁊ per ipsuz: ⁊ in ipso sunt omnia preter peccata: quorum creator non est deus. Unde Augustinus dicit. Cũ audimus omnia esse de deo: omnes itaqz naturas intelligere debemus: ⁊ omnia q̃ naturaliter sunt: neqz ex ipso sunt peccata: que naturam non seruant: sed vitiant. Unde necesse est dicere: Qd omne quocunqz modo est: a deo est. Si enim aliquid inuenitur in aliquo ꝑ participationem: necesse est q causetur in ipso ab eo cui essentialiter conuenit: sicut ferrum fit ignitum ab igne. Sed quia deus est ipsum eẽ subsistens: ⁊ esse subsistens non potest esse nisi vnum. Relinquitur igitur q omnia alia a deo non sunt suum esse: sed participant: necesse est igitur omnia que diuersificantur: sm diuersam participationem essendi. Causatur ab uno primo ente: quod perfectissimum est. Unde Aristoteles. 2°. methaphi. dicit. Qd illud quod est maxime ens: ⁊ maxime veruz est causa omnis entis: ⁊ omnis veri: ⁊ hoc ẽ quod dicit. Homo quidam paterfamilias: scilicet deꝰ ⁊ dominus totius creature. Dicitur enim pater noster multipliciter. ¶ Primo creatione. Psalmi. Nunquid non est ipse pater tuus: q fecit inquam te sm corpus. Creauit sm aiam. possedit sm vtrunqz. ¶ Secundo redemptione. Ysa. Tu domine pater noster ⁊ redemptor noster a seculo nomen tuum. ¶ Tertio fidei instructione. Joannes. Dedit eis potestatem filios dei fieri. ¶ Quarto adoptiõe. Romanorum octauo. Accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus. Abba pater. ¶ Quinto glorie collatione. Ad gala. 4. Itaque. Jaz non est seruus: sed filius ⁊c.

¶ Secunda conclusio est: q in mente diuina sunt forme exemplares. Per quas omnia que sunt naturaliter: siue per creationem determinatas formas consequuntur: quod patet. vnde oportet dicere: q i diuina sapientia ratiões sint oiuz reꝝ que dicũtur idee. i. forme exẽplares i mente diña existẽtes: q̃ q̃dẽ multiplicat ad res Non tamen sunt realiter aliud a diuina essentia: ꝓut eius similitudo diuersimode aduersio pticipari põt. Posset etiam in rebus creatis q̃dam alioꝝ exemplaria dici: sm q quedam sũt ad similitudinẽ aliorum: vel sm eandem spẽz vel sm anologiam alicuius imitationis. vnde saluator volens ꝑfectionẽ vite meritorie pducere in anima: siĩitudinem exẽplaris in vinea adhibuit: vt ex hoc ꝑfectio vite in aĩa: determinatam formã ꝯsequeret: qua mediante redire possit ad ipsum: a quo ꝓcessit per creationem. vnde dicit. Qui plantauit vineam. i. aiam rationabilem. Jhe. 2. Ego autem plantaui te vineam electam. vnde glo. ⁊ habetur super illud Ysa. 5. Uinea domꝰ sabaoth domꝰ israel ⁊c. Cuncta que dicuntur de vinea ad statum aie referuntur: que a deo plantata nõ attulit vuas

sed labruscas. Dicitur aūt aīa vinea ¶ Pri
mo ꝓpter inutilitatem sarmenti abscisi a vite:
simil'r aīa abscisa a spūali edificio: nihil valet.
¶ Scdo q2 sicut vinea ꝑ tormenta .i. abscisio/
nem ⁊ terre actionem fructificat: sic anima per
sustinentiam operum penalium. ¶ Tertio: q2
sola vinea dat vinum: sic aīa deuota soli deo ac
cepta. ¶ Quarto: q2 sicut vinea degenerat ⁊
luxuriat faciens vinum debile: qñ vinea sita ē
in pingui terra: sic anima in delicijs. ¶ Quin
to q2 sicut vinea radicata in petra ⁊ loco eminē
ti ⁊ in aspectu solis fecunda est ⁊ forte generat
vinum: sic aīa existens in dura vita seu penitē
tia. Ihere. 3. Adhuc plantabis vineam i mō/
tibus samarie. Ista vinea diuinis ꝯsolationi/
bus appodiatur ⁊ ligatur celestibꝰ desiderijs.
¶ Tertia ꝯclō est. ꝙ tria sunt que ꝑtinēt ad cō
seruationem huius vinee: q2 non sufficit alicu
ius ꝑfectio si nō ꝯseruetur in esse. ¶ Primuz
est sepes circūstans: que defendet ab incursibꝰ
quotidianis feraꝝ: que est debita custodia sen/
suum ⁊ cordis. Ne .s. sensus ab extra aliquod
delectabile transitorium ꝑcipiant: quo possent
alici: ⁊ a summo delectabili separari. Et ideo ꝑ̄
cauendum est. ¶ Primo ergo dꝫ statiꝫ in ꝑ̄n
cipio ꝑ̄scindi: quia infirmitas in ꝑ̄ncipio facili
us remediatur: ita spiritualis. Ihero. Impos/
sibile est in sensum hominis non irruere cogi/
tationes. Ille laudatur: qui statim vt ceperit co
gitare: allidit cogitatus suos ad petram Chri/
stum. ¶ Secundo vt temptatio figuratur: si/
cut homo sapiens fugit: vbi superare non po/
test: sic Joannes baptista fugit in desertū. Ec
clesia. 29. Quasi a facie colubri fuge peccatuz.
¶ Tertio ꝙ debet penalitatibꝰ expelli sicut vi
demus in naturalibus: Qꝺ nulla forma expel
litur nisi a sua contraria. Et ideo: quia omnis
temptatio est allectiua: ideo per penam fugari
dꝫ: quia in moralibus pene sunt sic̄ medicine.
Unde colocen. 3. Mortificate membra vestra
Unde dicit. Et sepem circūdedit ei: id est dili/
gentem custodiam. Ecclesia. 36. Ubi non est
sepes diripitur possessio. Iteꝫ prouerbio. 14.
Omni custodia custodi cor tuum: quia ex ipso
vita procedit. ¶ Secundum est torcular bone
conscientie. vnde sicut in torculari vinum ex/
primitur: sic conscientia quadā remurmuratio
ne informatoria docet facere bonum: ⁊ vitare
malum. vnde conscientia dicit duo: scilicet sciē
tiam ⁊ habitum. Hec conscientia est habitus
naturalis: non solū cognitiuus: sꝫ etiā motiuꝰ

Inclinat. n. habitum ad perfectionem boni:
⁊ fugam mali: vnde ꝯsciētia accusat de preteri
to: remurmurat de presenti ⁊ precauet de futu
ro. Preterita nanqꝫ respicit quando mentem
de hoc quod sibi ꝯscientia est reprehendit sicut
est de malo cōmisso vel bono ammisso. Pre/
sentia eniꝫ respicit ꝯtradicendo eis cuius ꝑ con
scientiam habuimus oppositū. Futura quoqꝫ
respicit vt quando instituit ⁊ stimulat mentem
ad ea facienda: vel vitanda ad que nos iudicat
teneri. Cauenda est tamē ꝯscientia minus lar/
ga: ⁊ minus stricta. ¶ Naꝫ prima generat pre
sūptionē. ¶ Secunda desperationē. ¶ Pri
ma dicit semꝑ malū bonū. ¶ Secunda bonū
malum. Et ideo dicit Bernar. ꝙ bonā con/
scientiam faciunt in nobis duo .s. penitentia ꝑ
quam peccata cōmissa punimus: ⁊ scientia qua
punienda nō ꝯmittimus: ⁊ hoc est ꝙ dicit. Et
fodit in ea torcular: id est contulit ei ꝯscientiā:
que preterita accusaret: ⁊ presentibꝰ remurmu
raret: ⁊ futura mala preuocaret. ¶ Tertium ē
turris patientie. Nam sicut turris est securum
ꝓpugnaculū quo mediāte insultus pugnantiū
reprimunt': sic patiētia ē virtus cōtumeliaꝝ ⁊
oīs aduersitatis īpetus eq̄nimiter portās. vñ
talis dicit. Patientia est honestatis: ⁊ vtilitat'
causa reꝝ arduaꝝ: ⁊ terribilium voluntaria ac
diurna perpessio. Ihero. Non nisi per patien
tiam implet' qꝺ dicit'. Regnum celoꝝ vim pa/
titur: ⁊ violēti rapiūt illud. vnde Mat. 5. Be
ati qui persecutionez patiunt' ⁊c. Et hoc est qꝺ
dicit. Et edificauit turrim in medio eius. vn/
de ip̄a est turris fortitudinis defendens nos a
facie inimici.
Quarta ꝯclō: ꝙ saluator multa bona nobis cō
tulit: vt patet in bonoꝝ plantatione: ⁊ in malo/
ruꝫ amotione: in aduersarioruꝫ defensione: in
motuū instructiōe: ī latiōe legis: ⁊ ritus institu
tione. Tamen hec omnia que contulit nobis
siue naturalia: siue spiritualia: siue gratuita cō/
misit libertati nostre voluntatis: siue liberi ar/
bitrij: vt istis mediantibus operatiōe liberi ar/
bitrij efficeremur beati .s. libera eius electione
vnde liberū arbitriuꝫ est subiectum gratie qua
sibi assistente bonum eligit liberum arbitriuꝫ
indifferenter se habet ad bene eligendum: vel
male. vnde Ber. Bonū opus sine duobus
fieri non potest. Nam deus auctor salutis ē li
berum arbitrium capax est salutis: nec dare il/
la nisi deus: nec capere ista: licet nisi libeꝝ arbi
trium. Et hoc est qꝺ dicit. Et ꝑegre profectus

est non mutando locum: sed operandi liberū
relinquens arbitrium. vbi Beda. Qui vbiqꝫ
est fuit cum viatoribus liberum operandi arbi
triū relinquēs. Ecclesi. 5. Deus ab initio ꝯsti
tuit hoīeꝫ: ⁊ reliqt eū in manu ꝯsilij sui: ⁊ loca/
uit eā agri. vt. s. liber oparet opibus vtuosis.

Secunda consideratio.

SEcunda ꝯsideratio est de igrata mali
uolentia nostri circa deum in benefi
cioꝝ vilipensione: qđ ostendit nunci
orum ⁊ heredum necatio: cum dicit. Cum aūt
tp̄s fruct⁹ appropinq̄sset. vbi occurūt. 4. ꝯ°es.
¶ Prima ꝯclusio ē: ꝙ solius hominis est be-
atitudinē mereri opibus virtuosis: cum beati
tudo sit premium virtutū. Cuius ratio est: qꝛ
vt dicitur quarto metha. Unūquodqꝫ natura/
lium determinatum est ꝓpria sua operatione:
sicut oculus ad videndum. Quia igitur inter
ceteras creaturas: rationalis creatura ē digni
or. Ideo magis debꝫ esse determinata sua pro
pria opatione: que est respectu finis vltimi in
videndo deum ⁊ fruendo: sed qꝛ hunc finem ꝑ
operationes pure naturales attingere non po
test. Ideo oportet superaddere operatiōes vir
tuosas: que partim sunt supernaturales: vt fi/
nem vltimum attingāt. Quia vt ait sapiēs ope
ranti iustitiam mercēs fidelis. Iste autē ope/
rationes dicuntur fructus gratie: đ quibus di
citur. Cum autem tempus fructuum appropin
quasset: idest operationum virtuosorum: quos
apostolus noīat. gal. 6. dicens. Fructus autē
spiritus: caritas: gaudium: pax: patientia: lon/
ganimitas: bonitas: benignitas: mansuetudo
fides: modestia: cōtinentia: ⁊ castitas. ¶ Qđ
aūt hijs fructibus possit beatitudo attingi. Pa
tet primo de caritate: qꝛ caritas ꝭm Aug. est do
num omnia alia dona perficiens: quia sine ca
ritate non ꝓducunt effectū meritoriū. ¶ Se
cundo pꝫ de gaudio: quia gaudium est de bo/
no presenti: spes de futuro: ⁊ memoria preteri
torum propter certam expectationem preueni/
entem ex gratia dei: ⁊ ex meritis precedentib⁹.
¶ Patet etiā tertio de pace: Ipsa enim ē spi/
ritualis locus dei. Unde secunde cor. vltimo.
Pacem habete. ¶ Quarto etiā patet de pa/
tientia: qꝛ ipsa est radix ceterarum virtutū. vn
de dicit glo. super illud. In patientia ⁊c. Pa/
tientia est custos ⁊ radix omnium virtutum.
¶ Quinto patet de longanimitate: que diu ex
pectat promissum vite eterne. Patienter susti
nens aduersa: vt dicit Tullius. ¶ Sexto pa/
tet de bonitate virtutis. s. hoc est quando addi
tur omnis perfectio ex parte operātis: que ē ꝑ
habitū mentis bene constitute. ¶ Septimo
patet de benignitate: que habet effectum bonū
vt delectet bene agere maxime egēis large sub
ueniendo de facultatibus suis. ¶ Octauo pa/
tet de mansuetudine: que ꝭm philosophū. 4.
ethico. est moderantia passionum reprimens
vindicte appetitum. Unde mansuetus dicitur
quasi manu assuetus: scilicet mala ferendo.
¶ Nono patet de fide: sine qua impossibile ē
deo placere: vt dicitur ad hebr. 9. ¶ Decimo
patet de modestia que cauet indecentiam i ver
bo: in risu: in motu corporum: in membrorū
situ: vel in actu. vnde Tullius. Modestia est
qua pudor honestatis puram ⁊ instabilē com
parat auctoritatem. ¶ Undecimo patet de cō
tinentia. vnde Ber. Continentia perfecta est
virtus: quando solo diuini amoris obtentu a
peccatis nos continemus. ¶ Duodecimo pa/
tet de castitate. vnde Bernar. Continentia ca
stitatis diluitur: qcquid ante luxuria ingnauit.
¶ Secunda conclusio est: ꝙ in hijs segniter
laborantibus mittuntur tres nuncij. Quorū
unus informat. Secundus imperat. Ter/
tius incutit timorem. ¶ Primus nuncius est
sacra scriptura. Hec enim docet vitia obiurga
re ⁊ extirpare ⁊ virtutes inserere. vnde secun/
de thimo. 3. Omnis scriptura diuinitus inspi
rata. Utilis est ad docendum: ad arguendum
ad corripiendum: ad erudiendum in iustitia:
vt perfectus sit homo dei ad omne opus bonū
Ex quo patet ꝙ est summe auctoritatis. Et iō
sibi summe adherendum: quia a deo reuelata:
nihil continens falsitatis. ¶ Secundus nun/
cius qui increpat est infirmitas. Hic nuncius
mittitur quantum ad corpus: quandoqꝫ ad ma
los ⁊ reprobos ad vincendum eorum maliciā:
quia ad hoc ne corrigantur subterfugiunt pre/
dicationes audire. Psalm. Noluit intelligere
vt bene ageret. Sed dominus occasionē mit/
tit ad corpus infligens eis loco predicationis
corporis infirmitatem. Psalmi. Multiplica/
te sunt infirmitates eorum. ¶ Tertius nunci
us est timor dei: qui docet fugere qđ ei aduersa
tur. vnde Augu. Non est turpis fuga: iacula
fugere: scilicet protegēdo se: hic a domino mit
titur: quando menti infunditur inuitās ad car
nis mortificationem: quia ponit fides ante ocu
los penas eternas timor resilit: ⁊ iam non ti/
met pro illis euitandis sustinere penas corpo/

rales. Talis enim timor facit hominem obedi
entem. Vnde Gregorius. Deum timere est
nulla que facienda sunt preterire. ¶ Talis. n.
timor primo incutitur ex consideratione omni
potentie dei: quaȝ nemo refugere potest. ⁊ cui
nemo resistere põt. Ysa. 44. Vltionẽ capiaȝ:
⁊ nõ resistet mihi hõ. ¶ Secundo ex conside
ratiõe penaꝝ futuraꝝ: que grauissima est: de q̃
Augu. Exuperat omnem penam quam aliqs
in hoc mũdo perpessus est. Et hoc est quod di
cit. Misit seruos suos ad ag. ⁊c.

¶ Tertia conclusio est: ꝙ opera carnis semꝑ
contrariantur fructibus spiritus. vnde aposto
lus dicit ad gala. quinto. Caro concupiscit ad
uersus spiritum: ⁊ econuerso. Intelligẽdo igi
tur ꝙ accipiendo opera carnis ⁊ fructus: spiri
tus ꝓm cõmunem rationẽ contrariantur. Spi
ritus sanctus scilicet mouet humanam menteȝ
ad id quod est ꝓm rationem. Appetitus auteȝ
carnis trahit ad sensibilia bona: que sunt infra
hominem. Unde sicut motus sursum ⁊ deor/
sum contrariantur in naturalibus: ita in operi
bus humanis contrariantur opera carnis fru
ctibus spiritus. vnde quantum ad propositum
contra veneficia: aut etiam inimicitias: conten
tiones ⁊ emulationes: animositates: ⁊ discen/
siones opponitur caritas longanimitatis: ad
sustinendum mala hominum: inter quos viui
mus: ⁊ ad curandum benignitas: ⁊ ad igno/
scendum bonitas. Heresibus autem opponi
tur fides: inuidie mansuetudo: ebrietatibus ⁊
cõmessationibus continentia. Et hoc est quod
dicit. Agricole autem apprehensis seruis suis
Alium ceciderunt. Uere sacra scriptura cedi/
tur: cum non solum nolunt eam intelligere: vt
bene agant: sed etiam agnitam: contradictioni
bus vite ⁊ lingue eam nituntur impugnare.
Sequitur. Alium occiderunt. Vere nuncius
dei: qui est infirmitas occiditur: quando obsti
natus ob spem conualescentie ⁊ longioris vi/
te in malo perseuerat. Alium vero lapidaue
runt. Vere timor dei lapidatur: dum quis pre
sumptuose inherens proprie voluntati in malo
perseuerat. Et vere tales digni sunt perire: q̃r
nulla ad eos penetrare queat beniuolentia mo
nitoris. Hec Bernardus.

¶ Quarta conclusio est: quantum ingratitu/
do reprehendenda sit: non solum quia nõ red/
dit bonum pro bono: sed malum pro bono: ſȝ
maxime reprehendenda est: quia summo bene
factori ablatis muneribus pro hereditate nitũ/
tur inferre mortem. Unde licet diuersi sint be
nefactores: tamen sicut excellenti principaliter
debemus deo gratiarum actiones. Ideo maxi
me reprehendẽda est ingratitudo: que acceptis
beneficijs sibi reddit malum etiam mortis.
Istud sic declaratur. Nam ꝓm diuersas cau/
sas ex quibus aliquid reddi debetur: necesse ẽ
diuersificari debiti reddendi rationem: ita ta/
men ꝙ semper in maiori illud quod vnius est
continetur. ¶ In deo autem primo ⁊ princi/
paliter inuenitur causa debiti: eo ꝙ ipse est ꝓn
cipium primum omnium bonorum nostrorũ.
¶ Secundo quia est persona que dignitate ꝓ
cellit: ex qua gratuita beneficia procedunt.
¶ Tertio in aliquo beneficiorũ: a quo aliqua
particularia ⁊ priuata beneficia ꝑcepimus: ꝓ
qbus particulariter ei obligamur. Sicut g̊ q̃r
ds plus donauit: plus tenemur ei ad grãꝝ acti
onẽ. Ita etiã maxime reprehẽdenda est igrati
tudo: que deo ⁊ de eius ꝑceptis beneficijs ni/
titur reddere ⁊c. malum mortis. Et hoc est ꝙ
dicit. Nouissime misit ad eos filiuȝ suũ. Glo.
Missum insuꝑ heredem occidit: quo filiũ dei
ꝯculcat: ⁊ spiritu quo sctificatus est: ꝯtumeliaȝ
facit. vnde ihs a mendacibus: a simulatoribꝰ
⁊ ypocritis occiditur. Ihs bonitas occidit ab
hijs: qui eius beneficijs nõ molliuntur: ſȝ du
riores inueniuntur. Ihs caritas occidit a cupi
dis ⁊ auaris. Ihs mĩa ⁊ benignitas occiditur
ab hijs: q peccata iterare non cessant: nõ atten
dentes ꝙ deus ad pñiam eos expectat. Ihs iu
stitia occiditur ab hijs: q per insolentiã ⁊ con/
tentionem suoꝝ ꝯcordiam ⁊ pacem infringũt.
Sed extra vineam ihm eijciunt: q diabolum
in corde eorum ꝑ pctm̃ dñari permittunt.

Tertia ꝯsideratio.

Tertia ꝯsideratio est de iusta sentẽtia
dei circa nostram ingratitudineȝ in
malorũ punitiõe: qđ ꝓbat vinee abla
tio: ibi. Cuȝ venerit dominus vinee: vbi sunt
quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ in omni iudiciaria cau/
sa non est ꝓcipitanter agendum: sicut in dãna
tionis sententie latione. Sed dȝ fieri ꝓcessus
ꝓm maturi ꝯsilij deliberationem. Ad hoc. n.
requiritur discretio. Nam ꝓm Ber. vbi est ve/
hemens emulatio: ibi maxime discretio neces
saria est: que est ordinatio caritatis. Semꝑ q/
daȝ zelus absq̃ȝ scientia minus vtilis ⁊ efficax
inuenitur: ⁊ ꝑniciosus valde sentitur. Et ideo
saluator hos ingratos nõ statim damnauit: ſȝ

discrete deliberauit: dicēs. Cū venerit dn̄s vi
nee ꝛc. q. d. in talib⁹ nō est p̄cipitāter agēduȝ.
¶ Scda ɔcl'o est: ꝙ vindicatio correctōis non
semꝑ est differenda: cum iniquus frequenter
ex dilatōe debite pene ꝓꝛetur: ſ ȝ illd eccl'i. 8.
Quia nō cito ꝓfertur ɔtra malos snīa: filij ho
minum sine timoꝛe ꝑpetrant mala. Cohibent
aliq a peccato: qui officium virtutis non hn̄t:
per hoc ꝙ timent amittere aliqua: q̄ plus amāt
q̄ȝ illa: que peccādo adipiscuntur. aliqs timoꝛ
nō ɔspesceret pctm̄. Et ideo per subtractioneȝ
oīum que hō maxime diligit. s. vitaȝ: coꝛpoꝛis
sui libertatem: ꝛ bona exterioꝛa: puta diuitias:
patriam ꝛ gl'iam: homo iniquus frequēter cō/
pescitur ab iniquitate. vnde aiunt illi. Malos
male perdet: ꝛ vineam suam locabit alijs agri
colis ꝛc. Et ideo dicit Ber. Quid agimus?
Nōnulli dura ceruice ꝛ attrita frōte: quo ma/
gis eis compatimur: tanto magis ꝛ nostra cō
passione: ꝛ patientia abutuntur. Nonne sicut
cōpatiebamur fratri: ita ipsi iustitie compatien
dum est: quaȝ videm⁹ abijci tam īpꝛudenter?
Scio si qua in nobis est caritas: ɔtēptuȝ hunc
iustitie ferre equanimiter nō possumus. Hic
est zelus iustitie: qua accendimur aduersus de
linquentes erga iustitiam dei: quam contem/
ni videmus.
¶ Tertia ɔcl'o est: ꝙ lȝ quilibet ꝓpter nimie/
tatem excessus sit iudicādus: tamen nullus in
hac vita existens est ɔtēnendus. Et h̄ ꝑꝑ tria
¶ Primū est diuine gratie ꝓmpta assistētia
¶ Scdm est anime capacitatis abundantia.
¶ Tertium est remissionis peccati penitētia.
Quidam. n. dixerunt ꝙ peccatum in spūȝ san
ctum sit simpl'r irremissibile: ꝓpter finaleȝ im
penitentiam. Iste aūt modus non est verus.
Potest. n. pctm̄ esse in spūm sanctum: dato ꝙ
non haberent finaleȝ impn̄iam in se: sed tm̄ in
voluntate vel i intentione. Unde licet aliquis
peccaret cum intentione deliberata ꝙ nunquā
penituerit: pctm̄ in spūȝ sctūȝ ɔmitteret: dato ꝙ
postea de isto pctō peniteret. vnde dico ꝙ fina
lis impn̄ia in peccato nō facit peccatum in spi/
ritum sanctū: q2 sic omne pctm̄ moꝛtale in quo
homo moritur: eēt pctm̄ in spiritum sanctum
Sed pctm̄ in spūm sanctum est: cum mens vo
luntate ꝛ intentōe excludit ex se penitentiam ꝛ
remissionem: ꝛ pctm̄. Et ideo q̄ȝdiu homo vi/
uit in hac vita: pōt ab hac intentōe recedere.
Et ideo simpl'r est remissibile: lȝ ſm qd sit irre
missibile. i. difficile remissibile: tum ꝓpter de/
fectum excusantis: vt infirmitas inclinās: tuȝ
ꝓpter nāe ꝓnitatem inclinantem: tum ꝓpter
remedij repulsioneȝ. Et hoc est ꝙ dicit. Lapi
dem queȝ repꝛobauerunt edificantes ꝛc. quasi
diceret ꝙ nullus in hac vita debet condēnari
q2 deus aliquādo ingratos peccatoꝛes quo ad
iudicium nostrum pꝛedestinauit. vnde lapis
iste dicitur peccatoꝛ p̄destinatus: sed ꝓ tunc re
pꝛobatur obstinatus: sed non ꝑ semper: queȝ
edificantes. s. meritum exercitio virtuose actio
nis: repꝛobauerunt. s. iudicio eoꝝ ɔdemnan/
tes. Hic factus gratia p̄destinata sibi assistēte
In caput anguli. s. ꝑfectionis vite: q2 fulgebit
exemplo: sicut sol in ɔspectu alioꝝ. Anguli. i.
coniunctionis: q2 eius exemplo ꝛ doctrina ad
deum multi ɔuertentur: vt pȝ de Paulo.
¶ Quarta ɔl'o est: ꝙ iustificatio impij est ma
ximum opus. Psal. Miserationes eius suꝑ
omnia oꝑa eius. Et Augu⁹. exponens illud
Johis. 14. Maioꝛa hoꝝ faciet: dicit ꝙ maius
opus est ꝙ ex impio iustus fiat: q̄ȝ creare celū
ꝛ terram. Et ideo dicitur. A domino factum
est istud: ꝛ est mirabile in oculis nostris. s. ꝑꝑ
raritatem ꝛ magnitudinem potentie facientis.

Quarta ɔsideratio.

Quarta ɔsideratio est de ingratoꝛum
nescientia circa doctrinaȝ xp̄i: ꝛ eius
applicatōe: vbi dicit. Ideo dico vo/
bis: auferetur a vobis ꝛc. vbi sunt tres ɔ°es.
¶ Prima ɔcl'o est: ꝙ aliqui possunt deleri de
libꝛo vite: ſm illud psal. Deleatur de libꝛo vi
te ꝛc. Est. n. liber vite ɔscriptio oꝛdinatoꝛum
in vitam eternam. Ad quam oꝛdinantur ali/
qui ex duobus. s. ex p̄destinatione diuina. Et
hec oꝛdinatio nunq̄ȝ deficit: ꝛ ex gratia. Qui
cunq̄ȝ enim gratiam hȝ: ex hoc ipse dignus est
vita eterna. Et hec oꝛdinatio deficit interduȝ
per peccatum moꝛtale. Illi inq̄ȝ qui ex pꝛede/
stinatione oꝛdinati sunt ad vitam eternam: illi
nunq̄ȝ delentur de libꝛo vite: sed isti qui sunt
oꝛdinati ex gratia sola: sunt scripti non simpl'r
sed ſm quid. Et tales possunt deleri de libꝛo
vite. Et hoc est ꝙ dic̄. Ideo dico vobis: aufe
retur a vobis regnuȝ dei ꝛc. Dico ergo ex ve
stra cōfessione ꝛ pꝛophetica reuelatione cōclu
dendo: q2 auferetur a vobis regnum dei: idest
gratia pꝛedestinatiōis delendo noīa vestra de
libꝛo viuentium: ꝛ dabitur genti facienti fru/
ctus eius. i. peccatoꝛi pꝛedestiāto: qui facit fru/
ctus: scilicet habendo coꝛdis contritionem: di
uine legis meditationeȝ: beneficioꝝ dei recoꝛ

dationez ꝓrimoꝝ ꝯpassionez: ⁊ gratiaꝝ actio/
nez. Isti sunt fructus: ꝑ q̄bus daꝶ regnū dei.
¶ Scd̕a ꝯcl̕o est: q̄ causa executiua damnati/
onis est iustitia dei: q̄ꝛ iustum est vt ſm rectuz
iudicium deus vnicuiq̄ʒ respōdeat ꝓ merito.
Sed q̄ꝛ ꝓpter obstinati demeritū: digni sunt
damnatione: iustum est vt talis pena demeri/
ti eis infligaꝶ. Talis. n. iustitia p̄parat penam
ſm exigentiā meritoꝝ. vnde diciꝶ. Sup̄ quez
vero ceciderit. s. lapis ꝯteret eum. vnde glosa
Lapis vero sup̄ illum cadit: quem iudiciū dei
non credentē opprimit. Et ideo totus cōteriꝶ.
Criso. Quia xp̄s lapis est magnus: sup̄ quez
ceciderit. s. ſm iustitiam dei comminuet eum:
scilicet reprobationem.

¶ Tertia ꝯcl̕o ē: q̄ reprobi increpatōez nō su
stinent: sʒ exaspati reddūt maledictōez ꝓ bono
Prouenit. n. talis exaspatio ex mendacio fal
se opinionis sui status: qui mentiꝶ sibi statum
suum esse p̄fectuʒ: ⁊ increpatione non dignū.
De talibus loquitur apostolus Roma. 2. di/
cens. Deus reddit vnicuiq̄ʒ ſm op̄a sua. Se
quitur. Hijs aūt qui ex ꝯtentiōe: ⁊ qui nō acq/
escunt veritati: ⁊ credunt iniquitati. Ira ⁊ indi
gnatio. Glo. Aug. ibidem. Qui ꝯtendunt cū
deo nolentes penitere cū ip̄e multis modis ad
penitentiā vocet: ⁊ nō acquiescunt veritati: il/
lis diciꝶ credunt iniquitati talibus erit in iudi/
cio ira idest pena materialis: ⁊ spiritualis: ⁊ in
dignatio. s. in die iudicij: q̄ꝛ sibi ipsis indigna/
bunꝶ. Et hoc est qđ dicit. Cuʒ audissent. s. pa
rabole expositionem: cognouerunt qđ de ipsis
diceret. s. q̄ essent ingrati increduli: ⁊ damnā
di: querentes eū tenere timuerūt turbas. Que
rit christū in malo tenere: qui desperatione vi/
ctus non cessat a peccato: pro quo passus est: sʒ
timore turbaꝝ reprimitur: qui plus propter ve
recundiam q̄ʒ ꝓpter deum se cohibet a peccatꝭ
Et ideo addit. Quia sicut prophetam eū habe
bant: adherentes eius doctrine: ⁊ habentes di
splicentiam in omni malo ⁊c.

¶ Sabbato post dn̄icaʒ 2am q̄dra. Ser. 57.

H b Omo qui/
dam habuit duos filios.
Luc. 15. Secundum q̄
dicit glosa. Consuetudo
phariseorum erat: ⁊ scri/
barum murmurare de al
terius bono: vt patet de iustificatione magda/
lene: ⁊ de peccatoꝝ remissiōe paralitici. Luce.
50. ⁊ de peccatoꝝ receptione. Luc. 15. Sed
quare hoc? Ratio est sʒ Gregorium. Falsa iu
stitia non hʒ ꝯpassionez: sed indignationē. vn̄
ſm glo. hij dupl̕r errant: q̄ꝛ ⁊ se iustos putant
cum sint sup̄bi: ⁊ alios esse reos: cum iam pe/
niteant. Qđ aūt nullus dʒ indignari p̄p pecca
toruʒ receptionē: ostendit in parabola de filio
ꝓdigo: cuius pn̄ia fuit patri eius gloria: sicut
pʒ nob̄ in p̄senti euang°: vbi occurrūt nob̄ sex
considerationes. Prima ꝯsideratio.

P p Rima est de statu nature: quez pre
cedit vtriusq̄ʒ filij communis ꝓpa/
gatio: ibi. Homo quidam hēbat du
os filios: vbi occurrunt due ꝯclusiones.

¶ Prima est: q̄ statum nature: quem deus
prestitit hoi in sui creatione cum perfectionib⁹
suis gratuitis describit btūs Augu. de ci. dei
14. dicens. Viuebat hō in paradiso: sicut vo/
lebat: q̄ʒdiu h̄ volebat qđ deus iusserat: viue/
bat fruens deo: ex quo bono erat bonus. Vi/
uebat sine vlla egestate: ita semp̄ viuere: habēs
in potestate. Cibus aderat ne esuriret: pot⁹ ne
sitiret: lignū vite ne illū senectus dissolueret.
Nihil corruptionis in corpore vel ex corpore:
nullas molestias vllis eius sensib⁹ ingerebat
nullus extrinsecus morbus: summa in carne
sanitas: ⁊ in anima tota tranquillitas.

¶ Scd̕a ꝯcl̕o est: q̄ ex h̄ stipite. s. oleastro hu
mane nāe due ꝓpagines ascenderūt. s. penitē
tium ⁊ innocentiū: qđ innuit dicēs. Quia ha
buit duos filios ſm glo. s. penitentes ⁊ inno/
centes: qđ pʒ cum filij scit imitari patrē. He
ꝓpagines dicunꝶ filij: q̄ꝛ imitanꝶ patrē xp̄m.
Penitentes. n. sunt filij: q̄ꝛ imitātes xp̄m: car
nem suam crucifigunt cum vitijs ⁊ ꝯcupiscen
tijs. Quib⁹ diciꝶ Mat. 16. Si q̄s vult venire
In cui⁹ rei testimoniū sup̄ xp̄ʒ i trāsfiguratio
ne: q̄ significat pn̄iam aīam transfigurantem.
Audita est vox patris. Hic est fili⁹ ⁊c. Inno
cens ⁊c. Dicunꝶ filij: q̄ p̄destinati sunt ad vitā
eternam: q̄bus prodest passio xp̄i: de q̄bus ad
hebr. 10. Non sumus filij subtractiōis in per
ditionem: sed filij dei in acq̄sitionem anime.
Filius subtractionis fuit Judas: q̄ subtraxit se
numero apl̕oꝝ. Filius acq̄sitionis est omnis:
cuius exemplo vel exhortatione ꝯuertitur quis
ad bonū. vnde p̄me Johis. 5. dr̄. Qui ex deo
natus est: non peccat: q̄ꝛ generatio dei ꝯseruat
euʒ: vt nō peccet. vn̄ diciꝶ q̄ hūit duos filios.

Secunda consideratio.

S Ecunda ꝯsideratio est de lapsu culpe
quē ostendit filij adolescentioris a pa
tre recessio: ⁊ dixit adolescentior ex il
lis. Pater ⁊c. vbi sunt due conclusiones.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ permittit deus aliquan/
do cadere ꝑdestinatū in culpam: vt cognitione
sui reatus se humiliet: ⁊ ꝑfectior resurgat. Deꝰ
enim nouit de malo maximum bonum elicere
q̄ꝛ lapsum luciferi ordinauit ad hominis creati
onem: lapsum hominis ad xp̄i incarnationem
quod sup̄mum fuit miraculum: ꝓpter qđ dicit
Greg. O felix culpa. Non enim est magnuꝫ
in artifice ꝙ de bona materia: faciat bonuꝫ edi
ficium: sed de vili. Sed intelligendum ꝙ pec
catum cū sit malū ordinauit diuina ꝓuidentia
in quadruplex bonum. ¶ Primo ad extollen
dam laudem eoꝝ qui nō peccant: q̄ꝛ si omnem
creaturam deus impeccabilem fecisset: nullus
esset laudabilis ex eo ꝙ nō peccasset: q̄ꝛ nullus
laudatur de hijs q̄ nō sūt i sua potestate. Non
enim laudatur mutus ꝙ tenet scilentiū. ¶ Se
cundo ad eoꝝ augendum honorem: q̄ꝛ homo
honorabilius possidet regnum: q̄ꝛ illud habet
per virtutem acquisitiuam: q̄ꝫ qui habet per so
lam electionē. Si aūt sancti essent impeccabi/
les: sola electione habuissent regnuꝫ ⁊ sic nihil
meruissent: sꝫ iam meruerunt: q̄ꝛ ꝯtra peccatū
⁊ vitia triumphauerunt. Est aūt honestatis si/
gnum: q̄ꝛ non coronabitur nisi qui ligitime cer
tauerit. Secūde Thy. 2. Et pugna nō est nisi
ꝯtra pctm̄. ¶ Tertio ad diuine iustitie manife
statione. Claꝝ eniꝫ est fore iustissimum deum
Justitia autēꝫ nō manifestaret̄ sine peccato. q̄ꝛ
eius iustitia duas partes habet. s. bonoꝝ remu
nerationem: ⁊ punitionem maloꝝ: que secun/
da sine peccato fieri nō pōt. Igit̄ ⁊c. ¶ Quar
to ad ꝑficiendum eoꝝ maiorem decorem. Ui/
demus eniꝫ in sensibilibus q̄ꝫ vtile est interdū
ꝙ aliqua res destruat̄: ita ꝙ melior reparet̄: ita
permittit deus aliquādo cadere sanctos: vt san
ctiores resurgāt. Isto mō Maria magdalena
ruit. vnde Aug. Audeo dicere superbis vtile
esse cadere in aliqđ manifestum peccatum vt si
bi displiceant: qui iam sibi placendo ceciderāt
Salubrius eniꝫ petrus displicuit quādo fleuit
q̄ꝫ sibi placuit qn̄ ꝑsumpsit. Et hoc est qđ dicit
Et dixit adolescētior ex illis. Da mihi portio
nē que me ꝯtingit ⁊ diuisit illis substātiaꝫ. vn/
de Ambr. Uidens ꝙ diuinum patrimonium
datur petentibus. Nec putes culpam patris ꝙ
adolescentiori dedit ip̄e se iudicauit dignum q
poposcit: ⁊ vtinā non recessisset a patre impedi
mentū nescisset etatis. Portio huius substan/
tie est liberꝝ arbitrium. Tulit igit̄ ꝑtem substā/
tie sue dū de viribus suis male presumit vtens
potestate liberi arbitrij q̄ꝛ gratie non innitens
Cōtra quē dicit̄. Sine me nihil potestis facere
¶ Secunda ꝯclo est: ꝙ per lapsum culpe mul
ta mala eueniunt nobis. ¶ Primo a deo per
egrinamur. Nam sicut gratia est distinctiua fi
lioꝝ regni sic peccatum est distinctiuum filioꝝ
perditionis per quod discernunt̄: ⁊ peregrinā
tur a consortio fideliū ⁊ ab amicitia dei. Psal.
Longe a peccatoribꝰ salus. vnde dicit. Et nō
post multos dies pegre perfectus est in regio/
nem longinquā. Glo. Post institutionē hu/
mani gn̄is: vel ꝯsiderationē ꝯditiōs eiꝰ: pla/
cuit aīe ꝑ liberꝝ arbitriū secum quasi quandam
poᵃm suam ferre ⁊ deserere eum: a q̊ ꝯdita est
fidens in viribus suis. Has vires tanto citꝰ
ꝯsumit q̄s: q̄ꝫto datoreꝫ plus deserit. vn̄ addit
In regionem longin. i. vsq̄ꝫ ad obliuionem
dei ƀm glo. interlinearem: non mutando locū
Scđm glo. Quanto q̄s in prauo ope plus de
linquit; tanto a gratia dei plus recedit. Quid
longius: q̄ꝫ a deo recedere? Et ibi cōgregatis
omnibus: id est ꝯsideratis ꝓprijs viribus dis
sipauit substantiā suam: id est bona gratuita ⁊
spūalia ꝓpter tꝑalium amorem. vnde Isido.
Sciant seculi lucra septantes q̄ꝫtum sint vana
vel aduersa que diligunt. Que etiā in hoc secu
lo sine ꝯtrictione non cōquerunt̄: ⁊ ꝓ quibus
in futuro penas dabunt hijs: q in volūtate de
sideriorum secularium ꝑsistunt. ¶ Cum igit̄
triplex sit bonum nature. Unum. s. ip̄m subie
ctum nāle: qđ dictum est nature in adiutoriuꝫ
meriti. ¶ Scđm dona ⁊ virtutes. ¶ Tertiū
est habilitas nāe ad bona gratuita. Primuꝫ
vulnerat̄. Scđm tollit̄. Tertiuꝫ minuit̄.
Et h̄ est qđ dicit. Postq̄ꝫ oīa consumpsisset.
¶ Scđo pauptatē infert: q̄ꝛ hō ꝑ peccatū oīs
boni spūalis ꝑuatione destruit̄. Naꝫ sicut tur/
pe ē denudare figuraꝫ regis eiꝰ ornatibus: sic
turpe est anime ornatibus spiritualibus spoli/
ari: quibus ablatis pauper efficit̄. vnde dicit̄.
Facta est fames valida in regione illa: ⁊ ip̄e ce
pit egere. Post omnium bonorum consum/
ptionem sequitur fames valida: id est penuria
omnis boni spiritualis ⁊ fidei: quia fides est
substantia rerum sperandarum ⁊c. Hebr. xj.
vel ƀm glosam. Fames est indigentia verbi ve

ritatis in obliuione creatoris: vel s͠m glosam interlinearem est carentia bonorum operuz ⁊ virtutum. Et ideo egere cepit: quia s͠m glosaz nihil satis est prodige voluptati: qꝛ voluptas semper famem sui habet. ¶ Item glo. Merito eget: qui thesauros sapiẽtie diuitiarumq̨ altitudinem derelinquit in regione illa: scilicet in statu peccati. Peccatum enim substantiam aufert naturalem: tp̄alem: ⁊ gratuitaz. vnde sciendum ꝙ peccatum verum facit venire in alia peccata. Cuius ratio est: qꝛ peccatuz est causa peccati: qꝛ directissime vnuz peccatū tendit in aliud peccatum. Sicut cum quis cum ꝓposito inebriat se vel replet se calidis: vt concupiscentiā inflāmet. ¶ Scd͛o etiam: qꝛ nō potest vnum peccatum fieri: nisi aliud concomitetur: sicut latro non potest rapere: nisi occidat Dico tamen ꝙ peccatum nō est causa necessaria inducendi pctm̄: sed est causa ꝯcomitās vel disponens voluntatē libere peccare. Et ideo pōt se libere auertere a peccato: ⁊ nō peccare diuina gratia p̄uenictе. Et h̄ est quod dicit. Et abijt. s. ꝓfectu erroris de malo in peius ruendo: s͠m illud Grego. Peccatū quod per penitentiam ⁊c. Quid enim est abire: nisi peccatuz peccato addere? Verbi gratia. Idez spez pōt iterare. Item de vna spē in alteram transire. De primo Ihere. 20. Quam mala facta es nimis iterans vias tuas. ¶ Tertio peccatū diabolo subijcit. Nam sicut anima sancta templū dei: ita anima imunda phanum est diaboli: qꝛ inhabitat ip̄am: non tamen per essentiaz: sicut deus: qui solus essential͛r est in omni re. Nō ita diabolus: sed per malitiam inhabitat aiam imundam. Et h̄ est qd͛ dicit. Et adhesit vni ciuiuz regionis illi⁹: s͠z glo. diabolo. Peregrini regiōis hui⁹ sunt hoīes: q aliqñ peccādo ad hanc regionez veniunt: aliqñ penitendo recedunt. vñ in regione pcti: in ciuitate Bbylōis mlti sunt ciues sub rege diabolo: sicut in regione grẽ in ciuitate ih͛rl͛z mlti sunt ciues sb xp̄o Ad ephe. Iam nō estis hospites ⁊ aduene: s͠z ciues. Et plerūꝙ cōtingit ꝙ peccator multis peccatis subiacet ⁊ irretitur: qd͛ dum cōtingit: tunc plus vni vitiorum q̄z alteri intendit: quia vni ciuium regionis illius adheret. vnde adoratur ab eis: qui ei seruiunt: ⁊ deus eorum est diabolus. Aut s͠m qd͛ ei seruitijs diuersis seruitur. Peccatum etiā circa nociua occupatur Et ideo comparat͛ egritudini molestanti: quia sicut egritudo deprauat naturam: vt semꝑ appetat nociua ⁊ contraria: ita peccatuz deprauat animam: vt semper mortifera appetat. vñ cuz voluptates sint sibi mortifere: ⁊ delicie spirituales salutifere: anima plus obnoxiatur in illis q̄z in istis delectetur. Et hoc est quod dicit. Et misit illum in villam suam: vt pasceret porcos. Villa dicitur occupatio carnalis voluptatis. vnde glosa. In villam mittitur: qui cupiditati mundialis substantie subiugatur. Spiritus igitur immundicie mittit aliquem in villam suam: cum imperat ei tanq̄z seruo post longam consuetudinem: vt occupetur s͠m carnalem voluptatem porci. Silique sunt bona tēporalia. Pascit igitur porcos: qui abundātia temporalium vacando cibis: ⁊ potibus: ⁊ vestibus delicatis: qbus caro lasciuit: nutrit motus immundos. Eph. 5. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Glosa. Crassitudo carnalium ⁊ deliciose epule prouocant ad libidinē peccatū etiam ad errores inclinat. Nam volūtas non fertur in suum obiectum nisi vt a ratione preostensum. Quando igitur intellectus ⁊ ratio errant: voluntas inordinata dilectiōe fertur in obiectum suum declinans a rectitudine arcus. Per peccatum enim mens obnubilatur: ⁊ errat quando creature delectatio subuertit iudicium rationis. Vnde Augu. Ne oberretis in vestigijs eius: ipsis per amorem adherendo propter se: cum talibus sit vtendum: nō fruendum. In hoc enim consistit tota peruersitas hominis. Vnde isti cito ingrediuntur viam erroris. Et hoc est quod dicit. Et cupiebat implere ventrez suum de siliquis ⁊c. Glosa. Diuitias terrenas quas porci vel auari libenter comedunt: quibus ventrem: id est affectum cupit peccator implere carnalibus vitijs Et nemo illi dabat ad saturitatem: quia venter impiorum insaturabilis. Prouerbio. 13.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de motu pñie qd͛ ꝓbat eius reuersio: ibi. Ipse aūt in se reuersus: vbi sunt due ꝯclōnes ¶ Prima conclusio est: ꝙ origo penitentie ē a deo affectiue: quia ipse est causa efficiens penitentie. A nobis autem dispositiue: quia s͠m Augustinum qui creauit nos sine nobis ⁊c. ¶ Intelligendum tamen ꝙ ad hanc dispositionem quatuor requiruntur. ¶ Primuz est cognitio fidei informis: in qua homo cognoscit diuinam iustitiam ⁊ bonitatez: cui displicet oē malum: ⁊ qꝛ nullū maluz relinqt impunitū.

¶ Scḋo requiritur cognitio ꝓprie offense: que displicet sūme bonitati. Nullus.n. vnq̄ꝫ de peccato penitet: nisi ad memoriā reuocetur vnde apoc.ꝑ. Qui lapsus fueras memor esto vnde excideris ⁊ age pniam. ¶ Tertio requiritur despectio perpetrati sceleris: q̄ꝛ nisi peccatum memoratū displiceat: ↄdēnat. vnde Job. Tedet aiam meā vite mee ⁊c. ¶ Quarto reqritur cognitio mīe dei: qua parat⁹ est omni reuertenti ⁊ dolenti dare misericordiaꝫ ⁊ veniā: ex hoc regeneratur remissionis spes. Oportet eniꝫ esse aliqḋ inclinans hoīeꝫ ad deū: ⁊ hoc facit spes de misicordia: ⁊ ex hijs gnātur bōitas reuertēdi: ⁊ ↄfitendi: ⁊ satisfaciendi ꝑ gemituꝫ ⁊ penas: ⁊ sic homo disponit̄ ad pniam. Et h̄ est qḋ dicit. Ipse aūt in se reuersus.s. ad cogitādum de seipso: ⁊ de statu: ⁊ ḋ malo. Glo. Vñ in se reuertitur cogitando q̄d fecit: ⁊ diuinaꝫ iustitiam: que recte iudicat ⁊ diuinā mīam q̄ condonat vltra ↄdignum. Glosa. Bene in se reuertitur: qui a se recesserat. Act.12. Et petrus ad se reuersus dixit.

¶ Secunda ↄclō est: ꝙ ad ꝑfectionē iustificationis impij quatuor reqruntur.s. infusio gratie motus liberi arbitrij ꝑ fidem in deum: ⁊ liberi arbitrij in peccatū.i. contra: ⁊ remissio. Ratio huius ē. Nā iustificatio est q̄dā motus quo aīa mouetur a deo: a statu culpe in statuꝫ iustitie. ¶ Primū pꝫ de gratie infusione. Ro.3. Justificati gratis ꝑ gratiam ipsius. Et ideo iustitia nō potest esse sine gratie infusione. Et h̄ est qḋ dicitur. Quāti mercenarij in domo patris mei abundant panibus. Mercenarij isti sunt: q̄ intuitu mercedis eterne seruiūt: ⁊ tales abundant panibus spūalibus.s. virtutibus ⁊ gratie donis s̄m glosaꝫ. ¶ Scḋꝫ etiam pꝫ de motu liberi arbitrij in peccatū. Psal. Dixi cōfitebor aduersuꝫ me ⁊c. Intelligendum tñ: ꝙ iustificatio impij est quidam motus quo humana mens mouetur a deo: a statu peccati in statū iustitie. Opꝫ igit̄ ꝙ humana mēs se habeat ad vtrūqꝫ extremoꝝ. s̄m motuꝫ liberi arbitrij dū iustificatur vt recedat a pctō ⁊ accedat ad iustitiam: recessus ⁊ accessus recipiuntur s̄ꝫ detestationē ⁊ desideriū. Ideo opꝫ ꝙ iustificatiōe ipij sit mot⁹ liberi arbitrij duplex. Vn⁹ quo in dei iustitiam tendat ꝑ desiderium: ⁊ alius quo detestetur peccatuꝫ. Et ideo videns se ꝑ peccatuꝫ oībus bonis spoliatuꝫ suam miseriaꝫ lamentat̄ dicens. Ego aūt hic fame pereo. Glo.i. penuria omnis boni: carendo.s. cognitione veritatis: dilectione bonitatis: ⁊ veneratiōe maiestatis. ¶ Tertiū pꝫ de motu liberi arbitrij in deū per fidem. Ro.5. Justificati igitur ꝑ fidē pacem habemus ad deum. Intelligendū tamen ꝙ motus liberi arbitrij reqritur ad iustificationem impij: s̄m ꝙ mens hoīs mouetur a deo. Deus autē mouet aīam hoīs ↄuertendo se ad ipsam. Et ideo ad iustificationē impij requiritur motus mentis quo conuertitur in deum.

¶ Prima autem ↄuersio fit ꝑ fideꝫ. Ad heb. xj. Accedenteꝫ ad deum opꝫ credere. Iste ergo ↄfisus de gratia obtinenda dixit habēs motum liberi arbitrij ꝓmptum ad responsionem. Surgam ⁊ ibo ad patreꝫ meū: q̄ꝛ confisus de eius gratia adiutrice: sine qua nō valeo surgere a peccato in quo iacui: nec ire de virtute in virtutem merendo. Et ibo ꝑ pniam ad patreꝫ a quo recessi ꝑ culpam. Et dicam ei: pater peccaui.s. male viuendo. In celū: qḋ per culpam amisi: ⁊ ꝑ meam negligentiā non quesiui. Et coram te.i. in ipso ↄscientie mee ↄclaui: cuius solius oculi me penetrant. Psalmis. Tibi soli peccaui. Jam nō sum dignus vocari filius tuus: q̄ꝛ substantie mee prodigus: ⁊ etiam q̄ꝛ ingratus te ↄtempsi. Qḋ dominus cōqueritur. Ysa.ꝑ. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipsi autē ⁊c. Fac me sicut vnuꝫ de mercenarijs tuis. Duo sunt mercenarij. Unus bonus: q̄ seruit ꝓ mercede eterna. Alius malus: qui seruit ꝓ mercede t̄pali. ¶ Quartū pꝫ de remissione culpe: q̄ꝛ nihil est ꝑfectū: nisi ꝑuenerit ad terminū. Remissio aūt culpe est finalis terminus iustificationis: ⁊ ↄsumatio opatiōis gratie īfuse. Unde iste sentiebat ꝑ gratie presentiam: se ↄsecutum esse culpe remissionē. Et surgens venit ad patrem suuꝫ: quasi diceret. Quia mihi assistit diuina gratia. Et ideo surgens implendo quod deliberauerat: Nō eniꝫ sufficit bonuꝫ ꝓponere: nisi ope impleatur. Venit.i. venire cepit se ad penitentiam disponendo.s. ꝑ opa bona: ad patrem suū eius gratiaꝫ inquirendo: s̄m illud Mat.xj. Venite ad me oēs qui labo.⁊c.

Quarta consideratio.

Quarta ↄsideratio est de dono gratie: qḋ infert reuerēter a prē benigna susceptio: ibi. Dum adhuc longe essꝫ: vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ↄclō est: ꝙ deus est ad miserenduꝫ ꝓmptissimus: ad vlciscendum tardus. Ratio est. Nā ꝙ miseretur ꝓpꝛium est illi. Ex se eniꝫ sumit materiam miserendi. Et ideo dicitur.

pater misericordiaruꝫ. Ex nobis autem sumit vlciscendi: ad quod eum quodāmodo cogimꝰ nostris peccatis. vnde Ber. Duo in deo sunt mansuetudinis argumenta. Unū est ꝙ patienter expectat delinquentes: suspendens sniam vltionis. Aliud est ꝙ clemēter respicit penitētes: exhibens eis gratiaꝫ remissionis. Ex ista conclusione sequuntur aliqua documenta.

¶ Primū documentuꝫ est: ꝙ lꝫ natura humana ꝑ supnaturalē habitum gratie sit sanitatem ꝯsecuta: ⁊ etiā eleuata. sit ad operandū opa meritoria vite eterne: tñ indiget ad hoc ſm alium moduꝫ auxilio gratie: vt. s. a deo moueatur ad recte agendū: ⁊ in bono ꝑseueranduꝫ: ⁊ hoc ꝓpter ꝯditionē status nature corrupte: que qdeꝫ lꝫ ꝑ gratiam sanetur quantum ad mentē. remanet tamen in ea corruptio ⁊ infectio q̄ʒtū ad carnem ꝑ quaꝫ seruiuit legi peccati: vt dr̄ Rom. 7. Et hoc qđ dicit. Cum adhuc longe esset: q2 nondū certificata de ꝑseuerantia: nec informata de meritoria opatiōe: lꝫ sanitateꝫ ꝯsecuta: dr̄ lōge esse: q2 nondum talem gratiaꝫ est adeptꝰ.

¶ Scđm documentuꝫ est: ꝙ gratia p̄destinationis semꝑ presto est: ⁊ nunq̄ʒ deserit peccatorem ex toto: q2 scriptus est in libro vite q̄ʒtum ad deum lꝫ non ꝑ presentem iustitiam. Similiter gratia predestinationis non lucet qui sunt i peccato mortali: sed non eos deserit: quia finaliter in peccato ꝑmanere non ꝑmittit. vnde dr̄ Uidet illum pater eius ⁊ mīa motus ē. Glosa. Predestinatiōis oculo. s. gloriaꝫ ⁊ gratiaꝫ preparando. Hoc oculo non videt deus nisi bonos: lꝫ in omni loco oculi dñi sup bonos cōtemplātur ⁊ malos: ⁊ dicitur ꝓuerbi. 15. Sꝫ non sup omnes mīa mouetur. Sapi. 4. Gratia dei ⁊ misericordia est in sanctos eius: ⁊ respiciens super electos suos.

¶ Tertiū docuᵐ est: ꝙ gr̄a p̄destinationis triplicē effectū in p̄destinatis ondit. ¶ Primꝰ ē spūalis viuificatio q̄ eū p̄uenies oē vitiū tollit vnde sicut corpus ꝑ aiam viuit: ita anima viuit per gratiā. Et ideo sicut decedente aīa moritur corpus: ita ⁊c. Et hoc est qđ dicit. Et accurrēs glo. Ipsum p̄ueniendo ꝑ misericordiaꝫ p̄uenientem. Psal. Misicordia eius p̄uenit me.

¶ Scđs est spūalis p̄munitio: sicut homo exterius nō potest resistere sine armatura: sic interius sine gratia. Et hoc est qđ dicit. Cecidit sup collum eius: ipsuꝫ p̄ueniendo ⁊ ꝯseruādo ⁊ fouendo ꝑ gratiaꝫ ⁊ insidias inimicorum.

¶ Tertius est diuini reconciliatio. Nam licꝫ deus quēlibet hoiem posset in puris naturalibus acceptare ad vitaꝫ eternā: tñ de potētia ordinata non nisi ꝑ gratiam. Et hoc est quod dicit. Et osculatus est euꝫ ipsuꝫ sibi ꝑfecte ſꝫ glosam reconciliando per gratiam subsequentem de quo psal. Misericordia tua subseq̄tur me.

¶ Secunda ꝯclo est: ꝙ ad gratiaꝫ adipiscendā multuꝫ valet humilitas. Ipsa nāqꝫ est radix ceteraꝝ virtutuꝫ. Greg. Origo virtutū humilitas. Illa virtus in nobis veraciter pullulat: que in radice ꝓpria: hoc est in humilitate perdurat. Hec autem humilitas acquiritur tribus vijs. ¶ Pria est ꝑ respectū ad excellētias meliorum ꝯsideratio proprie vilitatis. vñ Gre. Sicut incentiuuꝫ elationis est respectus deterioruꝫ: ita cautela humilitatis est consideratio melioruꝫ. vnde dixit. filius patri. q. d. Consideraui vilitatem meam: ⁊ tuā ꝑfectiōis excellētiā. ¶ Scđa est meditatio absoluta defectuū ꝓpriorꝫ: ipsos vilipendo. Hec. n. expellit arrogantiam. vnde Greg. Sancti viri ⁊ humilitatis in se virtutē custodiāt infirmitates suas ante oculos mentis student reuocare. Iste igit̄ ꝯsiderans sui sceleris maculam: damni penaꝫ ⁊ dei offensam dixit. Pater peccaui: ecce macula. In celuꝫ: ecce pena dāni. Et coram te: ecce offensa dei. ¶ Tertia est patiēs sustinentia cōtumeliaꝝ. vnde Bern. Humiliatio est via ad humilitatē. Si igit̄ virtutem appetis humilitatis: viam nō refugias. Et ideo dicit. Iam nō sum dignus ⁊c. Hoc dicit considerans seipsuꝫ per peccatum humiliatū ⁊ humiliatione dignū vñ ds̄ sup̄bis resistit: humilibus aūt dat gr̄aꝫ.

¶ Tertia ꝯ° est. ꝙ gr̄a remissiōis culpe pctōribꝰ impētēda: solis ministris eccl̄ie reseruat̄: q2 eoꝝ offm̄ ē sollicitudineꝫ gerē de reuocatōe pctōꝝ ad gratiā. Nam eis sunt claues ꝯmisse vt dictū est eis. Iohis. 20. Accipite spūm sanctū ⁊c. Quod etiā significandū est in resurrectione Lazari ꝑ eos: q̄bus dictū est. Soluite eum ⁊c. Iam. n. suscitatus erat ad vocem xp̄i Lazare veni foras. Sic solus deus suscitat pctōrem a morte culpe: ⁊ tñ ꝯfitentem absoluunt. i. absolutū ostendunt ministri eccl̄ie. Et hoc est qđ dic̄. Dixit aūt pater ad seruos suos idest ad suos ministros eccl̄ie: committens eis claues ligādi ⁊ soluendi. Quem. n. dñs suscitat ꝑ ꝯtritioneꝫ in cordis secreto vult ipsum ꝑ ꝯfessionē recipi ꝑ ministros: vt reconcilietur deo ⁊ ecclesie. Intelligendū ꝙ ad officiuꝫ ministrorum. 4. requirunt̄. ¶ Primum est sa

cramētalis gratie administratio: qđ notatur in stole induitione: stola est innocentia prima. vnde stolam dare est peccatū remittere: sed stolaȝ pferre est. s. officio absolutū ostendere. ℂ Secundū est fidei ministratio: qđ notatur in anuli datione: qui est fidei signaculum i manu. i. i ope: vt p opa fides clarescat. Jacobi. 2. Fides sine opibus mortua est. ℂ Tertiū est doctrine pdicate p exēpluȝ vite ppe vel aliene: approbatio cū dr. Et calciamēta in pedib9 eius ꝛc. De exēplo pprie vite dicit Gre. Cui9 vita despicitur ꝛc. Opa virtutum p calceum significatur. Unde sicut calciamenta pedes muniūt: sic qui se informant bonoꝝ exēplis quibus pficiunt: ꝛ operando bonū: ꝛ pferēdo malū. ℂ Quartum est peccatoꝝ preterite vite reprehensio: vt sic in illis pmo delectabat: sic nunc ea vilipendat: ꝛ hoc est qđ dicit. Et adducite vitulum saginatuȝ. i. reprehēdite delicijs carnalibus deditum. vnde adducitur vitulus saginatus: dū peccator de ocio: de gula: de luxuria: ꝛ libertate pprie voluntatis rephenditur: sed occiditur dum p ministroꝝ salubrem informationem a desiderio peccatorum remouetur.

ℂ Quarta ɔclo est: ꝙ tota celestis curia iocundatur in ɔuersione vnius peccatoris: pȝ tripliciter. ℂ Primo ds trinitas gaudet: qꝛ videt pprij plasmatis recupationē. De h Iher. 3. Emūdabo illos ab omni iniquitate sua in qua peccauerunt mihi. Et sequit. Et erit mihi in gaudiū. Et in pñti euangelio. Epulari ꝰ opȝ qꝛ pierat ꝛ inuentus ē. ℂ Scđo angelus gaudet pp deserti loci instaurationē: fm. n. numerum cadentiū: erit numerus saluandoꝝ. Hic dicit. Gaudiū est angelis in celis sup vno peccatore pniam agente. ℂ Tertio ois ɔprehensor gaudet pp ampliandi gaudij maiorationeȝ. ℂ Notandū ꝙ duplex est gaudiū sanctorum. Unū est essentiale qđ habet ex dei fruitione: Hoc aūt est essentiale ꝛ non auget. Sed aliud est gaudiū accidentale. s. de bono creato. s. conuersio pctoꝝ. Hec ē oib9 augmētum gaudij.

Quinta consideratio.

Quinta ɔsideratio est de stimulo inuidie: quē ostendit suscepti fratris a fratre seniore indignatio: ibi. Erat autē filius eius senior in agro: vbi sunt duo docu[a]. ℂ Primū documentū est: ꝙ illi qui maturioribus studijs occupantur erga lapsos ꝛ infirmos plus debito inueniunt austeri: ꝛ hoc quia sunt meritis puectiores ppe fragilitatis ignari

Et hoc est qđ dicit. Erat aūt frater senior ꝛc. ℂ Scđm documentū est: ꝙ gremium diuine misericordie semp est aptum ad colligendū penitentes ex quadaȝ ɔtemplatione nō habētes experientiam infirmitatū: sed ignorantiā iudiciorum dei. Et ideo iudeus temerarie inuestigat Nam fm glosaȝ sup Roma. 2. Judiciuȝ humanū corrumpit amore: odio ꝛ timore. Judiciuȝ dei est fm veritateȝ. Et h est qđ dicit. Cū veniret ꝛ appropiquaret domui. Dom9 ē gremiū mīe dei nullum venientē respuens.

Sexta consideratio.

Sexta ɔsideratio est de virtute christi doctrie quam ostendit indignatiōis illius rationabilis sedatio: ibi. Pater igitur illius: vbi sunt tres conclusiones. ℂ Prima ɔclo est: quē plus diligat deus inter penitentē ꝛ innocenteȝ. Potest dici ꝙ quātum ad bonuȝ premij essentialis equalr diligit si equalē habeant caritatē: vel illuȝ plus ꝗ maiorem hȝ caritatem: sed quantū ad pmiuȝ accidentale plus diligit innocentē ꝗȝ penitentē pp dignitatē inocētie: ad quā nō pt pueire penitēs ℂ Secunda ɔclusio est: ꝙ plus tenetur innocens ad graꝝ actiones ꝗȝ penitēs. vnde Augu. secundo libro confessionum dicit. Qui vocatus est a te dñe: secutus est vocē tuaȝ: nō me derideat. Ab eo dico me egruȝ sanari: a quo p stituȝ est ne egrotaret.

ℂ Tertia ɔclo est: ꝙ differt status penitentiuȝ ꝛ innocentiū in hoc: ꝙ circa penitentes mutat meror ꝛ luctus in gaudiū matris ecclesie: quia sicut de recedentibus est nouus dolor: ita đ redeuntibus nouū gaudiū: sed nō circa illos qui psistunt. Sed qđ pmuȝ erat ɔtinuatur. vnde apls pma thes. 3. Nunc viuimus si vos statis in dño. Et hoc est qđ dicit. Fili tu semp mecū es. s. per obseruantiā iustitie: ꝛ oia mea tua sūt scilicet bona gratie in re: ꝛ bōa glorie in spe: tā quam iure hereditario. Epulare ꝛ gaudere oȝ quasi di. Mecuȝ fuisti: sed alius filius me9 perierat. Et ideo de eius inuentione opȝ epulari ppter suscitationē: ꝛ applica sicut potes. vnde lȝ penitens resurgēdo acqrat aliqñ saltez maiorem gratiam: ꝛ p ɔñs maiorē gloriā: qꝛ reuiuiscunt ei oia opa mortificata: ꝛ etiaȝ qꝛ acquirūt sibi nouū merituȝ p actuȝ ɔfessionis ꝛ ɔtritionis: tñ innocens stans in innocentia hȝ maius de gratia ꝛ gloria: quia proficiens per habituȝ continuatum plus acquirit ꝗȝ per habitum discontinuatum.

Dñica tertia quadragesime. Sermo. 58.

Erat ihesus eijciens demoniuz ꝛ illud erat mutū. Luc. xj. Quia enim ſm Greg. Minus tacula feriunt que puidenf. Ideo venerabilis Beda deſcribit inſidiaꝝ inimici ſeuitias: ꝛ dicit i glo. ſup illud prime Petri. 5. Aduerſarius veſter diabolus circuit tanq̈ hoſtis obſidenſ muros clauſus aditus explorat an ſit pars aliqua murorum minus ſtabilis vel meabilis. Cui⁹ aditus ad iteriora penetret. Offert oculis formas illicitas ꝛ faciles voluptates: vt viſu deſtruat caſtitatem: aures per canora temptat: vt emolliat ad vanuz amorem: linguaz ↄtutio ꝓuocat: manum iniurijs laſciuientibus ad cedem inſtigat honores terrenos ꝓmittit: vt adimat celeſtes. Et cū latenter nō poteſt fallere addit terrores: in pace ſubdolus: in pſecutione violentus: cōtra quē animus dꝫ eſſe tantum paratus ad reſiſtēdum: q̄tum ille ad impugnandū. Et ideo i euangelio pſenti occurrunt nobis. 5. ↄſiōnes.

Prima cōſideratio.

Prima ↄſideratio eſt de aie infectiōe ex parte peccati quo mediante anima diabolo ſubijcitur: qđ oſtendit in hoc ꝙ demonium dr̄. vbi occurrunt. 4. ↄcłones.

Prima ↄcluſio: ꝙ demones in voluntate ſunt obſtinati: iuxta illud pſal. Supbia eorum qui te oderunt ꝛc. Notandum tñ ꝙ omnis voluntas creature rationalis pp libertatem arbitrij poteſt flecti in bonum ꝛ in malum: excepta anima xp̄i pp vnionez verbi. Sed hec opinio tollit veritatem ſtabilitatis a ſanctis angelis ꝛ hoibus: quia ſtabilitas vna eſt de ratione beatitudinis. vnde ꝛ vita eterna nominatur.

Secunda ↄcluſio eſt: ꝙ demones aliquando cognoſcunt cogitationes hominum: patet ꝑ Augu. in libro de diuinatione demonū. Preuenire ingt hominum diſpoſitiones non ſoluz voce ꝓlatas. Uerūetiam cognitione conceptaſ ad notitiam demonuz ꝑ nonnulla etiam experimenta expertū eſt: ſed quomodo hoc fiat hoc nullo mō vel difficile pōt ab hib⁹ inueſtigari.

Tertia ↄcluſio eſt: ꝙ homines impugnantur a demōibus: Ad epheſi. 6. Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem ꝛ ſanguinem: ſed aduerſus principes ꝛ poteſtates mundi: ꝛ rectores tenebrarum harum. Unde talis impugnatio fit dupliciter. Uno modo inſtigando ad peccatum: ſic non mittuntur a deo: ſed aliq̈ do permittuntur ſm iuſta dei iudicia. Aliquādo impugnant homines in puniēdo: ꝛ ſic a deo mittuntur.

Quarta concluſio eſt: ꝙ lꝫ diabolus nobis inſidiatur ſm Gregori. qui dicit ꝙ diabolus aut opprimendo: aut rapiendo: aut inſidiando circunuolat: aut ſuadendo blanditur: aut mutando terret: aut deſperando frangit: aut permittendo decipit: tamen inter omnia ſpecialiter inſidiatur lingue: ſm illud Ezechiel tertio Adherere faciam linguam palato: ꝛ eris mutus. Ratio eſt. Quia nihil ita expellit ꝛ eneruat virtutem diaboli: ſicut lingua recte loquēs Ecclesi. 4. Labia deteſtabūtur impiuꝫ. Ideo diabolus facit os mutum dupliciter: quantum ad dei laudem: ꝛ quantum ad confeſſionē peccati. Hoc autem pre omnibus eſt preiculoſiſſimum aſcendere os confeſſioni: cum penitentia ſit ſola remedium poſt baptiſmum. Intelligendum tamen ꝙ quandoqꝫ pudor eſt vinculum lingue: ne quis confiteatur de peccatis turpibus ꝛ abbominabilibus. Item quādoqꝫ ſtulta ſpes alias penitendi ꝛ confitendi decipit multos. Et ideo dicitur eccleſiaſti. 5°. Ne tardas conuerti. Item quandoque deſperatio de venia. Gen. 4. Maior eſt iniquitas mea ꝛc. Item quandoqꝫ diffidentia de virtute clauiū: quia non credit ſibi prodeſſe ſacramentuz penitentie cum dictum ſit petro. Quodcunqꝫ ligaueris ꝛc. Item dilectio peccati.

Secunda conſideratio.

Secunda ↄſideratio eſt de diaboli eiectione ex parte xp̄i: cuius gratia mediante anima a ſeruitute diaboli eripitur cuꝫ dicitur. Erat ieſus eijciens demoniū. Ubi ſunt due concluſiones.

Prima concluſio eſt: ꝙ ſolum per penitētiam hoc demonium eijcitur: quia ipſa eſt virtus expulſiua peccati actualiſ: quo mediante homo demoniatus efficitur. Nam peccatuꝫ actuale eſt macula animam deprauans ꝛ a bono debilitans: naturam vulnerans: perpetratum ꝑ actum voluntatis cum delectatione ꝛ libidine. Unde actuum. 3. Penitemini ꝛ conuertimini: vt deleantur peccata veſtra.

Scđa ↄcło eſt: ꝙ in pnia ſunt treſ ptes qb⁹ mediātibus peccatum expellitur ð neceſſitate.

¶ Primuꝫ est contritio: que declaratur in mi
nisterio humane redemptionis: qđ fuit necessa
rium ad humanam salutem. Joannis. xi. Ex
pedit vobis: vt vnꝰ moriatur homo. Et tamē
in isto sacramento actus contritionis aīe christi
quem in cruce habuit de nostris peccatis maxi
me dicitur fuisse salubris: qꝛ passio aīe est forti
oꝛ: ꝛ ad merendum efficatioꝛ indulgentiam qꝫ
passio corporis. Qđ autem xp̄s fuit cōtritus
habetur Math. 26. Tristis est anima mea ꝛc.
Et ista tristitia de peccatis nostris fuit: ꝛ in vir
tute illius contritionis xp̄i: habent virtutē oēs
nostre contritionis alie ad delendum peccata.
vnde Isid. 61. Spiritus domini sup me. Se
quiť: Et q misit me vt mederer cōtrictos corde
¶ Secunda est confessio: nam de peccato moꝛ
tali facit veniale: qꝛ pro peccato mortali debetur
eterna pena. Hanc mutat in temporalem. vn
de Aug. Fit veniale per confessionem qđ fuit
criminale per operationē. Et ideo describitur
sic. Confessio est ꝓprij sceleris fassio ꝓcedens
ex corde contrito: illi cui auctoritas absoluendi
est concessa ad peccati deletionem: ꝛ ad gratiā
promerendum. Per hoc qđ dicit. Confessio
est proprij sceleris fassio: innuitur ꝙ debet ꝯfi
teri propria peccata: ꝛ nō tantum peccatum: sꝫ
etiam circunstantias peccatoꝝ. Per hoc qđ di
cit. Procedēs ex corde ꝯtrito: innuiť ꝙ ꝯfitēs
in ꝑncipio ꝯfessionis debet oīa peccata preme
ditari: qꝛ contritio supponit cognitionem: ꝛ ni
hil ꝯteritur: nisi cognitū. Et ꝑ hoc qđ dicit. Il
li cui auctoritas absoluendi est concessa: innuiť
ꝙ confessio debet fieri proprio sacerdoti. i. qui
auctoritate pape ē approbatꝰ: siue de iure ꝯmu
ni: vt curatus. siue fratres ꝑuilegiati: vt mino
res ꝛ p̄dicatores. Per h̄ qđ dicit. Ad pcti de
letionem: innuiť ꝙ ꝯfessio oñdit ꝯfitentem ab
solutum: ꝑ ꝯtritionem mutans penam eternā
peccati mortalis in tpalem. Et ꝑ hoc qđ dicit.
Gratia opante: innuiť ꝙ lꝫ sacramenta vete
ris legis merebanť deletionē culpe: tm̄ gratiaꝫ
nō meruerunt. Et hoc facit confessio. ¶ Ter
tium est satisfactio: q̄ stricto mō sumpta est opa
tio exterioꝛ laboriosa ꝛ penalis volūtarie assū
pta: ad puniendum pctm̄ ꝯmissum: ꝛ ad placā
dum diuinam offensam. Intelligenduꝫ tm̄ ꝙ se
ptem sunt: in qbus ꝯsistit satisfactio. ¶ Primū
est feruoꝛ caritatis: queꝫ deus magis acceptat
qꝫ quodcūqꝫ opus laboriosum. ¶ Scđm est
ꝯtritio cordialis: quā deus in tm̄ acceptat: ꝙ to
tam aliqñ penaꝫ relaxat. ¶ Tertiū est in ꝯfes
sione humilitas ꝓprie abiectōis: recognoscē
do corā hoīe tot vilia: ꝛ tollit magnaꝫ ꝑtem de
pena. ¶ Quartum est de pctō verecundia: q̄
etiā tollit de pena. ¶ Quintū est corporis ma
ceratio: que fit ꝑ ieiunium. ¶ Sextū est orō:
que menteꝫ hꝫ eleuare in deum. ¶ Septimū
est alioꝝ necessitatibus subuenire: qđ fit ꝑ ele
mosinā. Et h̄ est qđ dicit. Et cum eiecisset de
moniuꝫ: locutus est mutus. ¶ Primo neces
se est: vt eijciať demonium ꝑ ꝯtritionem: ꝛ sic
post q mutus fuit: loquiť ꝑ ꝯfessionem. Et ad
mirate sunt turbe satisfactionis efficaciaꝫ: q̄ sua
virtute tollit oēm penam pctō debitā. Contri
tio enim cordis naturalr̄ p̄cedit ꝯfessionē. vñ
si eiectuꝫ nō fuerit demoniū: non loqť mutus.
Et si non p̄cedit ꝯtritio: non est vtilis ꝛ efficax
ꝯfessio: ꝛ ꝑ ꝯñs satisfactio non tollit penā.

Tertia ꝯsideratio.

Tertia ꝯsideratio est de impugnatiōe
iudeoꝝ: quorum malitia xp̄i pietas
impediť: ibi. Quidam autem ex eis.
vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯclo: ꝙ quidam posuerunt ꝙ duo
essent ꝑncipia. Unum bonoꝝ ꝛ aliud maloꝝ
qꝛ ꝯtrarioꝝ effectuuꝫ ꝯtrarie sunt cāe. Sed in
rebus inueniť contrarietas: ꝫ illud eccl'i. 33.
Contra bonum malū est: ꝛ ꝯtra vitam mors.
Igitur ꝛc. In hunc errorē inciderunt mani
chei: qꝛ non ꝯsiderauerunt cām vniuersalē to
tius entis: sed particulares tm̄ causas particu
larium effectuum.

¶ Scđa ꝯclo eliciť ex ista. s. ꝙ aliq ꝓpter istaꝫ
positioneꝫ iam dictā dicebant in alio: qꝫ in vir
tute dei posse demonia eijci: seu vitia estiman
tes se vnū pctm̄ ꝑ aliud eliminari posse. Quo
rum ratio ꝑma. Omne vitium a iustitia est di
stinctum. Igiť rōne iniustitie vnuꝫ expellit re
liquuꝫ. ¶ Item 2ª ꝓuer. 13. diciť. Inter sup
bos sunt semꝑ iurgia: ꝛ tales non ꝯpatiunť se
mutuo. Et h̄ est qđ dicit. Quidā ex eis. s. erro
re decepti: de ꝑncipijs: vt dictum est dixerunt
ꝯfirmātes ip̄m in belzebub. s. vnuꝫ vitiū pos
se expellere aliđ ꝑꝑ ꝯtrarietatem: vt auaritia ꝓ
digalitatem. Intelligenduꝫ tm̄ ꝙ lꝫ plura vitia
ꝑꝑ aliquā ꝯuectionē pñt esse simľ in eodē: pu
ta ꝙ aliqs pōt esse siľ cupidus ꝛ luxuriosus: hꝫ
tm̄ bene ꝯtrarios actus: vt ꝓdigalitas ꝛ auari
tia: rōe cuius aliqñ vnū vitiuꝫ expellit reliquū
quo ad actum: non quo ad hītum: qꝛ semꝑ ma
net hītus in aīa cuiuslꝫ pcti: qꝛ hītus non tollit
habitū: lꝫ actus actuꝫ. Ubi est q̊ aliqs luxurio

ſus: audit alios multū ꝯmendari de caſtitate:
⁊ deſiderat vt ſil'r ꝯmēdet: ⁊ incipit ꝯtinere ſe
⁊ ꝯſeq honores: ibi ſupbia eijcit luxuriā: quo
ad actum. Sic ⁊ ypocrite: q ieiunāt ad vanaʒ
gl'iam. Et frequenter ꝯtingit ꝙ ex h accidit bo
nuʒ. ſ. ꝙ ſic ex toto qs eripit̃ ex pctō. verbi grā
vt tandē qs ceſſat a luxuria: ⁊ remanet in caſti
tate: ⁊ ambit vanam gl'iam vana cogitans: ple
runqʒ ꝯtingit taleʒ ad cor redire: ita ꝙ ꝑꝑ mo
dicum vane gl'ie nō vult tantū bonū amittere:
ne dicat̃ ſibi illd gal. 3. Tāta paſſi eſtis ſine cā

Quarta ꝯſideratio.

Quarta ꝯſideratio eſt de refutatōe xp̄i
cuius ſapia vitiorꝫ repugnatio retun
ditur: ibi. Ip̄e aūt vt vidit cogitatōes
eorꝫ. vbi occurrunt due ꝯcluſiones.
¶ Prima ꝯcl'o eſt: ꝙ lʒ ꝯtrarietate vitiorum
vnū expellat reliquuʒ: tm̄ h nullo mō pōt eē ſi/
ne aſſiſtentia gratie ſpūs ſancti. Ad qd ꝓban/
dum adducunt̃ quatuor rōcs. ¶ Prima eſt.
Omnia gnā pctōrꝫ ſicut militant ſub demone
tanqʒ ſub capite ſuo: ſic oīa ſibi inuicē ꝯiuncta.
ſunt: ⁊ faciunt vnum regnum non diuiſum /
qd ſi diuideret̃: deſolaretur. Igit̃ qd eſt cā di/
uiſionis: eſt cauſa deſolatōis. Sed gratia ſpi/
ritus ſcti eſt cā diuiſionis. Ip̄a. n. in aīa cāt vi
tiorum diſplicentiā: ⁊ eorꝫ inuicem ꝯ̄dictionē
Nam ſ̄m Augu. gratia ⁊ pctm̄ opponunt̃: ſi
cut lux ⁊ tenebra. vnde gratia in anima cauſat
virtutes: quarꝫ ꝯſideratio facit vitia diſplicere
⁊ eorꝫ p̄ſentia eſt eis ꝯ̄dictoria. Sequit̃ ergo
ꝙ gratia ſpūs ſancti eſt cā deſolatōis regni vi/
tiorum. Hanc ꝯ̄dictionem in vitijs intēdit do
minus dicens. Omne regnum in ſe diuiſum
deſolabit̃: qꝛ ꝯtingit ꝙ vnum vitium eijcit ali
ud ꝓpter ꝯ̄rietatem: quam cāt gratia inter ea.
¶ Scda ratio eſt cauſa p̄maria: cuʒ ſit magis
influens in ſuum cauſatum: qꝫ cā ſcdaria ſ̄m
magiſtrꝫ de cauſis. Quicqd pōt deus ꝑ cauſaʒ
ſcdariam: pōt abſolute. Sed filij veſtri. ſ. apl'i
quos ꝯfirmauit virtus gratie ſpūs ſancti. ſ. ꝑ
exorciſmos eijciunt demonia. Quare magis
p̄ncipaliter hoc pōt gratia: ⁊ non princeps de/
moniorꝫ. vn̄ dicit. Si ego in belzebub eijcio
demonia: filij veſtri ⁊c. ¶ Tertia ratio eſt.
Omnis opatio ſpūs ſancti eſt ſubita: pʒ ſ̄m il
lud actu. 2. Factus eſt repente ⁊c. ⁊ oīs opera
tio alia eſt ſucceſſiua. Sed eiectio vitiorꝫ eſt ſu
bita. Igit̃ ⁊c. Quia ſi in belzebub eijcio demo
nia. ſ. vitia: ꝓfecto. i. in iſtanti venit in nos re
gnum dei. i. grā ſpūs ſancti: expellens vitia: q̄
in aīa facit regnum dei. Qd aūt opatio ſpiritꝰ
ſancti ſit ſubita: pʒ. Nam qꝫto virtus agentis
ſit fortior: tanto mā citius diſponit̃. Cum igit̃
virtus dīna ſit infinita: pōt qualʒ mām creatā
ſubito diſponere ad formā: ⁊ ml'to magis libe
ruʒ arbitriū. vn̄ dic̄. Porro ſi in digito dei eij
cio demonia: ꝓfecto in vos ꝑuenit regnū dei
¶ Quarta ratio eſt. Nam ad h ꝙ aliqs quie
te poſſideat domiciliū ſuum: opʒ eum armis ⁊
munitionibus p̄muniri: vt eo fortior reſiſtēs
ſecurius recipiat inimicorꝫ inſultus. Sic etiaʒ
ad h vt aliqs impugnando inimicū ſuum poſ
ſit qd iniuſte poſſidet acqrere: requirit̃ etiaʒ p̄
munitio armorꝫ. Gratia. n. hʒ aīam munire
ad modū armature. Sicut hō exterius nō pōt
reſiſtere ſine armatura. Sic interius ſine grā
qui ſemꝑ tēptatione ſuccūbit. Et qn̄ homo eſt
armatus nō ſoluʒ pōt reſiſtere: ſed etiā ſuꝑare
inimicum. Ita exiſtens in gratia ⁊c. vnde ad
ephe. 6°. Induite vos armatura dei. Et h eſt
qd dicit. Cum fortis armatus. Diabolus eſt
fortis. Job. xj. Non eſt ſuꝑ terrā ptās: que ei
valet ꝯꝑari. Arma eius ſunt oīa: qbus impu/
gnat hoīes. ſ. temptatōes ⁊ peccata. Pulchri
tudo creaturarꝫ exēpla mala: qbus vtit̃ vt ar/
mis: qꝛ abſqʒ ꝯſenſu noſtro nos vulnerare nō
pōt. Atrium ſuuʒ. i. pctōres pacifice poſſidet.
Sed tamen non eſt deſꝑandum: qꝛ male fidei
poſſeſſor eſt: nec iuſtum hʒ titulū ſue poſſeſſio
nis. Fortior armatꝰ eſt xp̄s: cuius arma ſunt
ſignum crucis: ⁊ ſacramēta: q̄ fiunt in virtute
crucis. Hic fortis diabolum vincit ⁊ ligat: cū
ptāteʒ eius impedit. Arma eius aufert: cū pec
cata ꝑ gratiaʒ deſtruens: oēs vires interioris
hominis: ⁊ ſenſus exteriores: qui prius erant
arma ⁊ vaſa diaboli in obſequm ſuum ꝯuertit
vnde concludit. Qui non eſt mecum: quaſi di
ceret. Diabolus nō eſt mecum: id eſt de meis
ꝯſentiētibus: quare contra me eſt. Et ideo per
ipſum non eijcio demonia: ſed potius habeo
ipſum eijcere: vt mihi ꝯ̄riuʒ. Et qui non colli
git mecuʒ diſꝑgit: quaſi diceret. Bonitas dei
eſt colligere: ſʒ diaboli diſperdere. Igitur mi
hi contrarius eſt.
¶ Secunda ꝯcl'o eſt: ꝙ maxime cauenduʒ eſt
de recidiuo: cum inimicus inſidiat̃: ⁊ habeat
naturalia integra. De iſta cōcluſione vide ple
nius ⁊ de expoſitione textus: qui eſt. Cuʒ im/
mundus ſpiritus ⁊ cetera.
¶ In quarta ꝯſideratōe in expoſitōe euāgelij
ferie q̄rte poſt dominicā p̄maʒ q̄dragesime.

Quinta ɔsideratio.

Q Vinta ɔsideratio ē de noue vite in/
stillatiōe ex ꝑte spūs scti cui⁹ opatiōe
ꝑfectio virtutū inserit̄: cū dr̄ ibi. Fa/
ctum ē autē cū hec. vbi occurrunt. 4. ɔclōnes.
¶ Prima ɔclō est: ꝙ inter omnes creaturas
solus homo ē beatificabilis. Ratio ē: qꝛ beati
tudo denominat adeptionē ꝑfecti boni. Qui/
cūqȝ ergo est capax ꝑfecti boni: est beatificabilis
Homo est huius: qđ apparet: quia eius intel/
lectus potest apprehendere vniuersale ⁊ ꝑfectū
bonuȝ: ⁊ eius volūtas appetere illud. Et ideo
homo est beatificabilis. vnde Psal. Beatus
homo: quē tu erudieris dn̄e. Et hoc est qđ dic̄
factuȝ est cū hoc dixisset. s. ɔmuniens ɔ reci/
diuū. Factū est. i. nobis manifestū est. s. huma
nā nām beatificabilē. Ex quo eliciunt̄ due ve
ritates. ¶ Prima est quantū ad ipm bonū be
atitudinis: quo ad eius obiectum: ⁊ causaȝ nul
lus est beatior reliquo: qꝛ nō ē nisi vnū summū
bonū. s. deus cuius fruitione homines fiūt be/
ati. vnde dicit̄ Mat. 20. ꝙ omnes q opati sūt
in mea vinea: acceperunt singulos denarios.
⁊ ſm Gre. Equalē eterne vite retributionem
sortiti sunt. ¶ Secunda veritas est: ꝙ q̄ȝtum
ad huius boni fruitionē pōt vnus fieri potior
alio: qꝛ quāto magis aliquis hic bono frui pōt
tanto magis ē beatificabilis: sȝ hoc in vno ma
gis ɔuenit ꝓpter meliorē dispositionē ad frui/
tionē. vnde Joannis. 14. dicit̄. In domo pa/
tris mei māsiones multe sunt: ꝑ q̄s ſm Aug.
diuerse meritoꝝ dignitates. i. beatitudines in
telligunt̄. Iste veritates intelligunt̄. Per hoc
qđ dicit. Extollēs vocē quedā mulier. Quasi
diceret ꝙ qlibet hȝ facultatem ad pn̄iam: q̄ in/
telligit̄ in muliere: que interpretat̄ mollis aer:
⁊ humilitatem: que est oīum virtutum custos:
que intelligit̄ in turba humilium. Talis exn̄s
hijs virtutibus ad beatitudinē dispositus: po
test extollere vocem diuine laudis propter gra
tiam beatificantem.
¶ Scđa ɔclō est: ꝙ btītudo solum habet̄ per
opationem gratie spūs sancti: ſm illud psalm.
Gratiam ⁊ gl'iam dabit dn̄s. Patet: cum oīs
creatura nāe legibus sit subiecta: vtpote habēs
limitatā virtutem ⁊ actionem: illud qđ excedit
nām creatā: non pōt fieri a virtute alicui⁹ crea
ture. Et iō. s. fieri opȝ ꝙ sit supra nāȝ. Hoc fit
īmediate adeo vt suscitatio mortui: ⁊ illumina/
tio ceci. Sȝ btītudo est quoddā bonū excedēs
nām. Igit̄ īpossibile est: vt ꝑ actionē alicuius
creature ɔferat̄. Sȝ hō fit beatus sola gr̄a spi/
ritus scti agēte. Et h̄ est qđ dicit. Beat⁹ vēter
q te por. q. d. beata mens: q̄ xp̄m spūal'r ɔcepit
Nā ſm btūȝ Leonē btā virgo ꝑus ɔcepit xp̄ȝ
in mente: q̄ȝ carne: ⁊ beatior erat in ɔceptione
mentis. Qđ pȝ. Naȝ ɔceptio spūalis est rege
neratio mentis nr̄e ꝑ gratiā scti spūs mundan
tem vel sctificantem: ⁊ in bonis ɔfirmantem.
Vn̄ ninuit̄ ꝙ ī tali mūdatione siue ɔceptione fit
mundatio a culpa: ꝑseruatio in bono: vt non
posset qs mortal'r peccare: ⁊ ad venialia min⁹
eum fomes inclinare. Ex quo eliciunt̄ due ve
ritates. ¶ Una est ꝙ in hac vita pōt hr̄i aliq̄/
lis ꝑticipatio btītudinis. vn̄ hoīes reputant in
hac vita aliq̄leȝ btītudineȝ ꝑꝑ aliquā sil'itudinē
vere btītudinis. Unde psal. Beati īmaculati
in via ⁊c. Glo. Propter spem btītudinis adi
piscēde in futuro. Ad Ro. 8. scribit̄. Spe sal
ui facti sumus. Et h̄ est qđ dicit. Et vbera que
suxisti. Ista vbera duo sunt. s. spes future btī/
tudinis: ⁊ ꝑticipatio fruitionis. ¶ Scđa veri
tas est: ꝙ ꝑfecta ⁊ vera btītudo cū sit ꝑfectō ⁊ suf
ficiens bonū: omne malum excludit: ⁊ oē desi
deriuȝ implet. In hac vita non pōt omne ma
lum excludi: quia multis malis vita subiacet:
que non possunt vitari.
¶ Tertia ɔclō est: ꝙ signuȝ dīne ꝑdestinatio
nis est audire dei vbuȝ: ⁊ reprobatōis est nō
audire. vnde dicit. Quinimo beati q audiunt
verbum dei: ⁊ custodiunt ⁊c. ¶ Ratio ꝑmi ē
qꝛ audire verbum dei est ꝑ effectum opis oīa:
que ɔriant̄ fini vltimo vincere ⁊ supare. vnde
Johis. 2. scribitur. Omne qđ natuȝ est ex deo
vincit mundum. Uincere aūt mundū est tēde
re in finem vltimuȝ. Igit̄ h̄ est signum eterne
ꝑdestinationis: sicut effectus est signū sue cāe.
¶ Ratio secundi est: qꝛ ad reprobationeȝ seq
tur obduratio: ⁊ nolle audire verbū dei: signū
est eterne obdurationis: qꝛ aīal' hō non ꝑcipit
ea: que spūs dei sunt. Jaco. ꝑmo. In mansue
tudine suscipite verbum ⁊c.
¶ Quarta ɔclō est: ꝙ ꝑ verbuȝ dīnum custo
ditum tria bona cōsequunt̄. ¶ Primum est:
custodit innocentiaȝ a culpa ꝑseruando. vnde
ꝓuer. 12. Ueritas iustitie custodit viam inno
centie. ¶ Scđm est qꝛ ꝑfecte voluntatē nr̄aȝ
ɔformat voluntati diuine. Nam voluntas di
uina vult omnes hoīes saluos fieri. Sȝ h̄ do
cet sermo diuinus. Johis. 8. Si mānseritis in
sermone meo: veri discipl'i mei eritis. ¶ Ter
tium est: ꝙ ordinat nos in deum ſm triplicem

virtutem. ſ. per fidem verũ cognoſcendo: per
ſpem in bonum arduũ tendendo: ꝑ caritatẽ di
uinum bonũ ſimplr̃ diligendo. ¶ Primũ ꝓ
batur ex eo ꝙ obꝫ diuini ſermonis eſt ꝑ̃ma ve
ritas: de quo Johẽs. Sermo tuus veritas ẽ
id eſt de ꝑ̃ma veritate obe. ¶ Scđm pꝫ de ſpe
que eſt reſpectu boni ardui. Cum. n. finis vl
timus trãſcendat facultatẽ humane nãe: eo ꝙ
ex puris nãlibus acqri non põt: ſi abſqꝫ doctri
na verbi dei relicta fuiſſet: deſparet obtinere
hunc finem. Ideo vt ꝑ ſpem in bonũ arduum
tenderet: videꝛ poſſe accipi: ꝙ ſermo diuinus
neceſſarius fuit. Ro. 8. ſcribiꝛ. Queeũqꝫ ſcri
pta ſunt: ad noſtram doctrinã ſcripta ſunt.
¶ Tertium pꝫ de caritate. Quid in tantũ ac
cendit in caritate dina: ſicut ſermo diuinus:
Tota. n. doctrina xp̃i ad dilectionẽ dei ordina
tur ⁊ xp̃i. Dilectio. n. dei eſt finis ſacre ſcriptu
re. L. ſic pꝫ quõ ſermo dinus ſm̃ triplicẽ vir
tutem ordinat nos in deuꝫ. vñ Jaco. ꝑ̃°. diciꝛ
Eſtote factores verbi ⁊c. vnde beati q cuſtodi
unt illud. q. d. Non ſoluꝫ ſufficit gratiã dei re
cipere: niſi receptam conſeruare ſtudeas.

¶ Feria 2ª dñice. 3. q̃drage. Sermo. 59.

Ixerũt pha
riſei ad ieſuꝫ. Luc. 4. Se
cundũ qđ dicit Ber. Ue
nit enim filius dei: ⁊ tot: ⁊
tanta mirabililia oꝑatus ẽ
in mundo: vt imerito itel
lectum noſtrũ ab omnibꝰ vitijs mũdanis reuo
caret. Quis enim cogitare ſufficiat qualiter de
us preuenit nos: ſubuenit nobis: ⁊ voluit mo
ri: vt nos viueremus ſeruire: vt regnaremus
exulari: vt repatriaremus: ⁊ vſqꝫ ad ſeruiliſſi
ma oꝑa inclinari: vt conſtitueret nos ſuꝑ omia
oꝑa noſtra: Hoc eniꝫ ꝯgruebat nobis. Nã cũ
humana natura nimiũ eſſet vulnerata: puta er
rore diſcernendi: difficultate operandi: ⁊ ꝓni
tate ad maluꝫ: ⁊ impotentia ad reſiſtendũ: indi
guimꝰ merito fideli medico: qui ꝓ noſtris vul
neribus medẽdis ꝯficeret medicinã. Hoc eni
fecit xp̃s de quo eccleſiaſtici. 27. ſcribiꝛ. Altiſſi
mus de terra creauit medicinã: ⁊ vir prudens
non abhorruit eaꝫ. vnde creauit de terra. ſ. cor
poris ſui medicinã. ſ. ſacramenta que virtuteꝫ
⁊ efficaciam habent a paſſione: quã ip̃e ꝑtulit in
corpore ſuo: que attulit nobis fructũ redempti
onis: ⁊ efficaciam medendi languoribꝰ aĩarũ
Sed vir prudẽs nõ abhorebat eã ſꝫ de nouo
ſuſcipit eam. Inſanus. n. merito reputareꝛ in
firmus: q medicinam morbi expulſiuam: ſani
tatis collatiuã: nãe ꝯfortatiuã abijceret: ⁊ eam
nõ ſollicite cuſtodiret. Et ideo in ꝑ̃ſenti euãgͦ
moralr̃ intellecto occurrunt nob in vlĩ quatuor
ꝯſideratões. Prima ꝯſideratio.

Rima ꝯſideratio eſt de humane nãe
infirmatiõe: ibi. Quanta audiuimꝰ
fa. in ca. circa quã ſunt tres ꝯclõnes
¶ Prima conclo eſt: ꝙ in humana nã eſt q
dam appetitus ſenſitiuuſ: qui diciꝛ ſenſualitas
que eſt corrupta per originale peccatum: ⁊ in
ordinata delectatio ſiue libidinoſa: que ex ea ꝓ
cedit: de qua diciꝛ Romanoꝝ. 5. Non enim
ꝙ volo bonum hoc facio: ſed ꝙ odi malũ hoc
facio. Quod exponit beatus Auguſtinus de
malo concupiſcentie: quod conſtat eſſe motuꝫ
ſenſualitatis. Motus huius ſenſualitatis ſm̃
impulſum fomitis tendit impetuoſe ad fruitio
nem creature delectabilis.
¶ Secunda cõcluſio eſt: ꝙ ſanctitas vite per
motus ſenſualitatis ſepe periclitatur perducẽ
tes ad peccatum: de quibus diſtinguit Henri
cus de gandauo per gradus peccati dicens.
¶ Primo ex fomite fit motus quidam titilla
tionis in carne: quem apprehendit ſenſus exi
ſtens in carne: per cuius apprehẽſionẽ primo
mouetur appetitus ſẽſitiui cõiunctus motu de
lectationis. ¶ Secũdo motu deſideſij ad ꝓſe
quenduꝫ illud in opus. Et in hoc terminatur
motus primo moti. ¶ Poſtea hunc motũ in
appetitu apprehendit ratio ſimplicis intelligẽ
tie: per cuius apprehenſionem cõmoueꝛ volũ
tas motu delectationis delectando appetitui.
¶ Quarto motu in delectatõe ꝯſentiendo ⁊c.
¶ Tertia concluſio eſt: ꝙ neceſſarium eſt ꝙ
hec ſenſualitas a fluxu concupiſcẽtie reſtringa
tur. Nam ipſa perturbat multiplr̃ rationem.
¶ Primo. ſ. per colliſionem multiplicium paſ
ſionum: ¶ Scđo ꝑ vehementiã deſiderioꝝ.
¶ Tertio per fallaciam circunueniendo iudi
cium rationis. ¶ Quarto per ſollicitudinem
⁊ diſtractionem temporalium bonorum.
¶ Quinto per fantaſmatũ inundationem.
¶ Sexto per temptationum vehementiã. vñ
celeſtis medicus ſinglr̃is qbuſdã motibus ſeu
conturbationibus obuiantia adhibet medica
menta. Unde Auguſt. Magnus venit me
dicus: quia magnus vbiqꝫ iacebat egrotus.

Et h̄ est q̄d dicit. Quanta audiuimus facta ⁊c.
Per capharnaũ caro intelligitur. vnde Luc.
4. dicitur. Et tu capharnaũ vsq̄ȝ in celuȝ exal
tata es: vsq̄ȝ in īfernuȝ demergeris. Glo. Ex
altata es sup̄be resistẽdo mee p̄dicationi. Et iõ
maioribus supplicijs puñieris: q̄ꝛ credẽ noluisti

Secunda consideratio.

S Ecunda cõsideratio est de spirituali
dicamie ꝯfessionũ: Cũ dr̃. Fac hic ⁊
in pr̃ia tua. vbi occurrũt. tres ꝯ°es.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ celestis medicus ẜm cõ
ditionẽ vulneꝝ medicamenta ordinauit. Cul/
pa. n. deuȝ offendit: naturaȝ ledit: ⁊ offendẽdo
deum hoies gratia expoliat: ⁊ ledendo naturã
vulnerat naturalia. His ꝯditionibus ꝯside/
ratis xp̄s ordinauit ꝯuenientia medicamenta:
que sunt sacramenta. Illa. n. deum placant: ⁊
placando faciunt ꝓpicium. Impetrant gratiã:
⁊ vestiunt hoiem spoliatuȝ: ⁊ hoiem infirmuȝ
sua curant virtute: ⁊ reparãt naturalia: in cuiꝰ
figura p̄ceperat Moysi deus: vt faceret tymia
ma compositum opera pigmentarij.
¶ Scd̃a ꝯclusio: cum oia sacramenta habeãt
vim placatiuaȝ ⁊ sanatiuã: tñ sacramentum cõ
tritiõis est magis opportunũ. Nam medicina
ẽ sũme opperatiua: qñ ẽ vallata quadruplici cir
cunstantia. ¶ Prima qñ est facillima. Nam
ista medicina ꝯtritionis que instituta est ad cu/
randum plagaȝ peccati mortalis: est facillima
Quia ẜm Aug. Nihil ita est in potestate volũ
tatis sicut actus eius cuius signuȝ est. Quia lȝ
aliqua creatura posset nos inducere: nulla ta/
men ꝓrsus potest nos cõpellere vel impedire
ad volendũ: ⁊ q̄ꝛ p̄ actum volẽdi seq̄tur attritio
Ideo nihil est sic in potestate voluntatis sicut
ꝯtritio: ⁊ sic ista medicina est facillima. ¶ Se
cundo qñ est celerrima: sic ꝯtritio q̄ꝛ nõ tardat
hora nec momẽtuȝ: sed in eodem tempore quo
applicatur sanat: Sicut sol emittit radiũ suum.
¶ Tertio qñ est integerrima: sic cõtritio. Q̄ꝛ
impossibile est vnum vulnus peccati mortalis
sanari: quin oia sanentur cũ gratia diuina sit in
diuisa. ¶ Quarto qñ est saluberrima: sic con/
trio. Quia non solũ plagam curat: sed etiã gra
tiam: que est p̄fecta vita ꝯfert ⁊ sanitateȝ anime
inducit: ⁊ deinde in posteruȝ a peccatis preser/
uat. Psal. Sanat ꝯtritos corde: q̄ȝtum ad pec
catoꝝ purgationem. Et alligat ꝯtritiões eoruȝ
quantum ad peccatorum preseruationem.
¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ lȝ ꝯtritio sit medicina
sine qua nullo modo sanitas sp̄ũalis haberi po
test: tamen per quatuor impediri potest.
¶ Primuȝ est ꝯscientie induratio. Sunt. n.
alique anime dure intantũ: vt sicut saxa nec cõ/
punctione: nec inspiratione valeant imutari: si
cut iudei: ⁊ tales non sunt idonei ad ꝯtritionẽ:
sed ad reprobationẽ. Eccle. 3°. Cor duꝝ male
habebit in nouissimo. ¶ Sd̃ȝ est ꝯsuetudo fir
mata. Consuetudo. n. peccandi in potentia ita
firmat habitum malũ: vt ponat impossibilitatẽ
conuertẽdi. Ihere. 13. Si potest ethyops im/
mutare pelleȝ suã: ⁊ pardus varietateȝ suã ⁊c.
¶ Tertiuȝ est discensio ꝓuocata: qñ. s. est pu/
gna inter vires intellectiuas ⁊ sensitiuas: quasi
bellum intestinũ: de quo apostolus. Caro con
cupiscit ⁊c. Quãdo autem passiones sunt seda
te: tunc aia est idonea ad ꝯtritionem. quia pas/
siones incitant ad contrarias delectationes.
¶ Quartũ est innocẽtia estimata: q̄ꝛ qñ aliq̄s
cum sit peccator estimat se falsa opinione inno/
centẽ: tunc non potest ad pn̄iam flecti. Scut i/
firmus non vult recip̄e medicinam qñ nõ esti
mat se egrotũ. vt pȝ in freneticis. Iher. 2. Di
xisti innocens ⁊ absq̄ȝ peccato ego sum. Ideo
inquit deꝰ. In iudicio ꝯtendã tecuȝ. De hijs
igitur dr̃. Fac ⁊ hic ī pr̃ia tua: quasi diceret: fa
cta tua p̄ tuam passionẽ sunt in patria. i. in de/
uota mente que patria xp̄i dicitur. Nam sicut
parentes xp̄i dicuntur qui faciunt voluntatem
patris eius: sic ⁊ patria xp̄i dicitur mens deuo
ta: in qua p̄ficitur voluntas patris. vñ Matt.
13. Veniens in patriam suam docebat eos: sȝ
ꝓphete ꝯtradicitur. Nec acceptus ẽ in patria
sua: vbi hec quattuor impedimẽta dominanť.

Tertia consideratio.

T Ertia ꝯsideratio est de recipientium
diuersa dispositione: ibi. Multe vi/
due: vbi sunt tres conclusiones.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ sollicitudo huius seculi
tollit idoneitatẽ dispositionis in recipiente me
dicinam. Aliud est temporalia habere: ⁊ aliud
est de hijs sollicitudines habere. ¶ Primuȝ
non prohibetur: quia eorum vsum non requi
rit necessitas vite: sed sollicitudo de diuitijs ⁊
amor eorum: scilicet cupiditas prohibetur. Ra
tio est: q̄ꝛ sollicitudo de t̄p̄alibus reuocat a ma
iori sollicitudīe. s. de terrenis: ⁊ de ẜuiẽdo deo
Philip. 4. Nihil solliciti sitis. Unde diuitie
spinis comparantur a deo: quia generant solli
citudineȝ cupidis. Vñ dr̃ ꝙ spine suffocauerũt
verbũ. Qd̃ intelligẽduȝ ẽ: nõ solũ de v̄bo exte
riori: sȝ ẽt iteriori: q̄d ẽ inspiratio boni ꝓpositi.

Unde diuitie et voluptates: non sunt spine secundum se: eo quod non lacerant: sed occasio sollicitudinum que mentem lacerat. Et ideo spine dicuntur propter sequentem effectum. ¶ Et hoc notandum est in vidua: que significat vitam seculi. Hec erat in sarepta sydonie. Sydonia grece dicitur venatio inutilis: Sarepta incendium vel angustia panis: quia anima inutili venationi dedita. i. lucris et negocijs seruiens incendium carnalium voluptatum: et spiritualem angustiam patietur. Cui celum clausum erat idest instillatio diuine gratie cessabat. sine qua nihil fieri potest. Et pretermittitur multe vidue. Viduitas dicit sceleritatem: quia anima de merito peccatorum a gratia dei deseritur: et consequitur eam bonorum operum sterilitas et viduitas propter multitudinem viciorum suorum.

¶ Secunda conclusio est: quod licet voluntas sit libera: tamen non mouetur ad bonum nisi motione diuina. vnde apostolus: Deus est qui operatur in nobis velle et perficere. Intelligendum tamen: quod quamuis rem naturalem possit aliquid mouere quod non est eiusdem nature rei mote: tamen motum naturalem causare non potest: nisi quod est aliqualiter nature causa: Mouetur enim lapis sursum ab homine: qui naturam lapidis non causat: sed hic motus non est lapidi naturalis. Naturalis autem eius motus non causatur: nisi ab eo qui causat naturam. Sic etiam voluntas nostra contingit moueri ab aliquo: qui non est causa eius: sed quod motus voluntarius sit ab aliquo principio extrinseco: quod non est causa voluntatis impossibile est. Voluntatis causa nihil aliud est quam deus. Hoc patet ex hoc: quod voluntas est potentia anime rationalis: que a solo deo causatur per creationem.

¶ Tertia conclusio est quod perseuerare in inocentia gratie baptismalis: meretur idoneitatem recipiendi spiritualem sanationem. Nam per inocentiam et puritatem conseruatur spiritus: quem tunc assequimur si malas cogitationes et desideria praua in ipso suo ortu occidamus: ne per consensus et operationes possint irrumpere. Et ideo sicut perfectissimum remedium est serpentes eijcere omnino vel occidere: ne venena diffundant: ita praue cogitationes in suo ortu statim debent eijci et occidi: ne in consensu et opus exeant. Si igitur inocentiam et puritatem volumus conseruare: oportet oculos quo ad species illecebrosas et sic omnes sensus rationis: quo ad cogitationes: affectiones et consensus: periculosos precauere. vnde psalm. Perambulabam in inocentia etc. Et hoc signatum est in Naaman: qui decorus interpretatur: qui significat peccatorem lepra scelerum maculatum sed sacramento penitentie ab omni mentis et corporis feditate purgatum: qui consilio puelle capte idest superne inspirationis gratie commonitus septies lauari iubetur: quia baptismus lachrymarum penitentie septiformi spiritu regenerat. Et caro eius facta est vt caro pueri: quia ex viro veteri: homini conformatus est christo hec glo. Hic. n. mundatur per Helyam: eum qui interpretatur dei mei salutare.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio est de ingratorum indignatione cum dicitur. Et repleti sunt ira. Ubi sunt tres conclusiones.

¶ Prima conclusio quod quia secundum Aug. peccatum et gratia opponuntur: sicut lux et tenebra non possunt esse simul in eodem: sed mutuo se expellunt. Intelligendum tamen: quod in virtute duo considerantur. s. habitus virtutis: et actus eius. Actus autem peccati si comparatur ad virtutem prout est habitus quidam non potest eam expellere: si sit vnus actus tantum. Sicut non generatur habitus per vnum actum ita nec per vnum actum oppositum expellitur. Sed si comparatur actus peccati ad causam virtutum: sic possibile est quod per vnum actum peccati alique virtutes que sunt effectus gratie expellantur. Quodlibet enim peccatum mortale contrariatur caritati: que est radix omnium virtutum infusarum. Unde exclusa caritate omnes gratie et virtutes excluduntur. Vnde dicitur quod volebant eum ducere in montem. Et eiecerunt extra ciuitatem: quasi diceret: quod vitia gratiam semper eijciunt extra conscientie ciuitatem.

¶ Secunda conclusio est: quod nihil adeo excecat mentem: quantum peruersitas stulte emulationis: quod fit per iram inquantum dicit. Mihi actionem per quam deordinat hominem quantum ad deum: et quantum ad proximum. vult enim expetere per se vindictam. Unde ira instabiles reddit nos ad gratiam dei. Nam gratia dei non quiescit nisi in corde pacifico cum sit donum spiritus sancti. vnde Gregori. Dum ira animum pulsat sancto spiritui hospicium turbat: vnde Augu. O homo iram fuge: que est hostis nature: degenerat orationem: excedit mensuram iustitie: amicitiam rumpit: concordiam dissipat: aufert pacem peccatoris: tollit substantiam eternitatis. vnde isti stulta emulatione excecati legis latorem interficere volunt precipitio: quia omnes erant ira repleti: quia secundum glo. videbatur eis quod notaret eos de incredulitate. Unde surrexerunt: et duxerunt eum vsque ad supercilium montis: vt precipitarent eum. Glo. Non enim

salutē merenť: q pellūt saluatorē de finib⁹ suis.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ in malefactis maloꝝ eoꝝ
debemus cedere malicie: ꝑꝑ qđ iesus trāsiens
per mediuz illoꝝ ibat. Quia ꝫm Aug. Ma
gis est cōmendanda sapia: ꝙꝫ eius potentia ex
ercenda: cuius exemplo malicie cedere debe
mus. Roma. 12. Non vos defendatis charis
simi: sed date locum ire. Sed queritur quō ita
cito elapsus fuerit de manibus eoꝝ. Dicitur
ꝙ in aīa xp̄i fuit potentia motiua non organica
que totuz corpus cito mouere poterat: non mo
tu ꝓgressiuo partem: post partem: ⁊ ista poten
tia est etiam in angelo: qua potest mouere ⁊ trā
sire totum corpus simul. Similr̄ etiam erit in
aīa cuiuslibet beati: non tantū: quantū ad habi
tum. sed quantuz ad actum ꝫm vsus possibilita
tem: qua poterit mouere corpus statiz vbi vult
non tamen partē post partez.

¶ Feria. 3. dn̄ice. 3. in q̄dragesi. Sermo 60.

Respiciens ie
sus in discipulos suos. ⁊c.
Matth. 18. Scđm qđ dicit
doctor sanctus correptio vti
lis est: vt. s. ex rubore volū
tas corrigēdi bona oriatur: si
tamen est filius ꝓmissionis qui corrigiť: tunc
in strepitu correptōnis forinsecus flagellante:
deus in illo intrinsecus occulta īspiratiōe opať
⁊ velle. vnde Aug. Ideo est necessaria corre
ptio: qꝛ voluntas hoīs regritur ad hoc ꝙ a pec
cato abstineat: sed tn̄ correptio non est sufficiēs
sine adiutorio dei. Quia tn̄ excessus aliquādo
sit manifestus: quando occultus: opꝫ ꝙ corre
ctio fiat ꝫm modū culpe. ¶ Prima correptio
scilicet de manifestis est de foro iudicij exterio
ris: ⁊ ꝑtinet ad prelatum. ¶ Secūda est de oc
cultis: ⁊ est de foro iudicij interioris. s. ꝯscien
tie ⁊ ꝑtinet ad confessores. Et ꝫm h̄ occurrunt
nobis due considerationes.

Prima consideratio.

Prima ꝯsideratio est de fraterna cor
reptiōe inq̄ꝫtum ꝑtiet ad p̄latos. Cir
ca quam occurrunt sex ꝯclusiones.
¶ Prima est doctrina beati Bern. dicentis.
Arguere ⁊ increpare aliq̄n necesse est: ferueat
igitur in nobis amor iustitie ⁊ odiuz iniq̄tatis.
Nemo fratris vitia palpet: peccata dissimulet:
Nemo dicat. Nūqd custos fr̄is mei suz ego:
Est eniz ꝯsentire: silere cum arguere possis: ⁊
scim⁹ qꝛ silis pena faciētes tāgit ⁊ ꝯsentiētes.
¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ fraterna correctio aliquā
do est actus charitatis: ⁊ aliq̄n est actus iustitie
qđ sic pꝫ: Nā correptio delinquentis est qđdā
remediū qđ dꝫ adhiberi ꝯtra peccatū alicuius.
Peccatū autē alicuius dupliciter ꝯsiderari po
test. Vnomodo inq̄ꝫtuz ē nocumentū ei q pec
cat. Aliomodo inquantū est nocumētuz alioꝝ
qui ex peccato leduntur ⁊ scandalizanť: ⁊ inq̄ꝫ
tum est nocumentū boni ꝯmunis: cuius iusti
tia ꝑ peccatum ꝑturbatur. Sic igitur duplex
est correptio delinquentis. Vna que adhibꝫ re
mediuz peccato: inquantū est malū ipsius pec
cantis: ⁊ ista est ꝓprie fraterna correptio: q̄ or
dinať ad emēdationem delinquentis. Remo
uere aūt maluz alicuius eadē ratione est bonū:
qua bonū eius ꝓcuratur. Fratris bonū perti
net ad charitatem: per quam volumus ⁊ ope
ramur bonum amico. Vnde sic patet. Quo
modo correctio fraterna est actus charitatis: qꝛ
per eam repellimus malum fratris: scilicet pec
catum: cuius remotio magis pertinet ad carita
teꝫ: ꝙꝫ etiaꝫ remotio exterior damni. Alio mo
do est correptio fraterna: que adhibet remedi
um peccati delinquentis: ꝫm ꝙ est in malum
aliorum ⁊ communis boni: ⁊ talis correptio ē
actus iustitie: cuius est conseruare rectitudineꝫ
iustitie vnius ad alterum.
¶ Tertia conclusio est: ꝙ correptio fraterna i
quantum est actus caritatis: prout dictum est ꝑ
tinet ad quenlibet caritatem habentem: siue sit
subditus: siue prelatus obseruatis debitis cir
cunstantijs: vt scilicet fiat quando debet: ⁊ vbi
debet: ⁊ ꝫm ꝙ debet: ⁊ ꝙ dispositio eorum que
sunt ad finem attendatur ꝫm rationem finis q
est bonum virtutis. Vnde. 24. questione. 4.
dicitur. Tam sacerdotes ꝙꝫ reliqui omnes fi
deles summaꝫ debent habere curam de hijs q
pereunt: quatenus eorum redargutiōe aut cor
rigantur a peccatis: aut si incorrigibiles appa
reāt: ab ecclesia separentur: sed tamē correctio
que est actus iustitie quo ad penam non com
petit subdito respectu prelati: Sed correptio in
quantum est actus caritatis: qꝛ vt sic est actus
uirtutis qui debet esse debitis circūstantijs mo
deratus. Vnde in omni correptione: qua sub
diti corrigunt prelatos debet motus conueni
ens adhiberi: vt scilicet cum non ꝓteruia ⁊ du
ricia: sed cum mansuetudine ⁊ reuerentia cor
rigantur. vnde prime thimo. 4. Senioreꝫ ne

increpaueris: sed obsecra vt patrem. He con/
clusiones comprehenduntur sub isto verbo.
Respiciens Jesus in discipulos suos: scilicet
imprimens eis modum corrigendi subditos.
Dixit simoni petro. Ostendens qualiter pre/
latus corrigere debeat subditos suos. Nam
Petrus cephas grece: qđ latine interpretatur
caput. Sequitur. Corripe eum inter te ⁊ ipsuȝ
soluȝ. Glosa. Ne publice correptus verecun/
diam ꝑdat: qua perdita in peccato remaneat.
¶ Quarta conclusio est: ꝙ in omni correctio
ne debet fieri secreta monitio. Corripe ipsuȝ in
ter te ⁊ ipsum: studens correctioni: parcens pu
dori: ne forte pre verecundia incipiat defende/
re peccatum: ⁊ ex importuna correctione credis
facere meliorem ⁊ facis peiorem: quod preca/
uendum est. Intelligendum tamen ꝙ contra
publicam correctionem peccatorum distinguē/
dum est. Aut enim peccata sunt publica vel oc
culta. Si publica: non est ei tantum remedium
adhibendum: vt melior fiat: sed etiam alijs in
quorum notitiam deuenit: vt non scandalizen
tur. Et ideo talia peccata sunt publice arguen/
da. Prime thimo. 2. Peccanteȝ coram omni
bus argue: vt ceteri timorem habeant. Quod
intelligitur de publicis ſm Augustinum. Si
vero sunt occulta: sic videtur habere locuȝ qđ
dominꝰ dicit. Si peccauerit in te ⁊ cetera. Sȝ
quando te offendit publice coram alijs: iaȝ nō
solum in te peccat: sed etiaȝ alios offendit. De
peccatis autem occultis est distinguenduȝ: aut
est in nocumentuȝ proximorum: puta traditio
ciuitatis: ⁊ sic occulte peccans non solum in te
peccat: sed etiam in alios. Et ideo oportet sta/
tim ad denunciationeȝ procedere: nisi forte ali
quis firmiter estimaret: ꝙ statim per secretam
admonitionem posset huiusmodi malum im/
pedire. Quedam sunt peccata: que sunt solum
in malum peccantis. Unde vt fratri: sic pccā
ti subueniatur: fiat correctio secreta. Et sicut
medicus corporalis sanitateȝ inferre potest q̄ȝ
doqȝ sine alicuius membri abscisione: si tamē
non potest abscindit membruȝ minus necessa
rium: vt vita totius corporis seruetur. Ita ⁊ il
le qui studet emendationi fratris: debet si fieri
potest sic emendare fratrem quantum ad con/
scientiam: vt famam eius conseruet. Que qui
dem est vtilis ei: non solum in temporalibus:
sed etiam in spiritualibus: quia pre timore infa
mie multi retrahuntur. Unde Jherony. Cor
ripiendus est scorsum ne si soluȝ pudoreȝ ami
serit: permaneat in peccato. ¶ Secūdo debet
conseruari fratris peccantis fama: tum qꝛ vno
infamato alij infamantur: tum etiam qꝛ ex pec/
cato minus publicato: alij minus prouocantur
ad peccatum. Unde dicit. Corripe ipsuȝ inter
te ⁊ illum. Uide supra.
¶ Quinta ꝯclusio est: ꝙ post secretaȝ monitio
nem debet fieri testium ꝓductio. Nam de vno
extremo ad aliud extremum conuenienter trā
situr per medium. In correctione auteȝ frater
na dominus voluit: dum peccatum est occultū
vt frater corrigat fratem inter se ⁊ ipsum solum
⁊ sic noluit publicari. Aut si est publicum: te/
stes adduci possint in medio: ponitur eorum
inductio testium: vt primo paucis indicet pec/
catum fratris q̄ prodesse possunt: ⁊ non obesse
vt saltem sic sine multitudinis infamia emen/
daretur. Sciendum tamen ꝙ testes possunt i
duci propter tria. ¶ Primo ad ostendendum
ꝙ hoc sit peccatuȝ: de quo aliquis arguitur: vt
Jheroni. dicit. ¶ Secundo ad conuincenduȝ
de actu: si actus iteretur. vt August. dicit in re
gula. ¶ Tertio ad testificandum: ꝙ frater ad/
monens fecit qđ in se fuit. Et hoc est quod di/
cit. Si autē te non audierit; adhibe adhuc vnū
tecum aut duos. Glo. Studio corrigendi vel
conuincendi sub testibus. Augustinus. Adhi
be eum qui vult ꝓdesse ⁊ nō obesse. Hoc est si
correctionē tuam secretam nō suscipet.
¶ Sexta cōclusio est: ꝙ illi qui ita incorrigibi
les ⁊ inobedientes sunt vt dictum est: ꝙ secre/
tam correctionem: nec publicam suscipiunt: de
berēt eijci a communione fraternitatis ⁊ ana/
thematizare. Quod patet. ¶ Primo auctori
tate presentis euangelij. Si autem ecclesiaȝ nō
audierit. Scđȝ glosaȝ per obiurgationem pre
lati vel congregationis ecclesie se non correxe/
rit. Sit tibi sicut ethnicus ⁊c. idest deuita eum
sicut hereticum. ¶ Secundo probatur exem/
plo apostoli. Prime corin. 5. Qui fornicato/
rem manifestum tradidit sathane. ¶ Tertio ꝓ
batur sic: Sicut videmus in arte medendi: ꝙ
ſm iudicium artis membruȝ putridum ꝓpter
alioruȝ membrorum preseruationeȝ a corpore
est resecandum: sic in spiritualibus si membra
contingit esse putrida per peccatū: ⁊ alia mem/
bra corrumpentia. Unde ſm rectum regiminis
ordinē: talia membra sunt amputanda: vt que
nos potuit pudore saluari: saluetur opprobri/
is: ⁊ vt sequestrationis rubore emendetur: Sit
tibi sicut ethnicus ⁊c.

Scđa ꝯsideratio.

SEcunda ꝯsideratio est de spũali cor-
rectione: inq̃ꝫtum ꝑtinet in foro con
scientie ad ꝯfessores: cuꝫ dicit᷑. Amē
dico vobis q̃cunqꝫ ⁊c. vbi sunt octo ꝯclõnes.
¶ Prima ꝯclõ est: ꝙ deus ꝯtulit ecclesie cla-
ues regni celoꝝ. Mat. 16. Tibi dabo claues
regni celoꝝ. ¶ Unde notandum ꝙ claues ac
cipiuntur ad similitudinem clauium mãliuꝫ. Si
cut enim claues materiales sunt instrumẽta q̃
dam ad aꝑiendum ⁊ claudendũ ostium: sic cla
ues iste dicunt᷑ q̃dam ptãs collata ecclĩe ad aꝑi
endum ⁊ claudendum hoĩbus regnuꝫ celoꝝ.
¶ Clausura regni celoꝝ est triplex. Quedaꝫ
est vlĩs oĩum hoĩum non ꝑpetua: que ꝑ pctm̃
Ade facta est. Cõtra hanc sunt claues date so-
li xp̃o. Alia est clausura vlĩs ⁊ ꝑpetua. s. clau-
sura facta ꝑ vltimam sñiam. Contra hanc non
sunt claues. ¶ Tertia est ꝑticularis: sed nõ ꝑ-
petua: qua quisqꝫ sibi claudit medio tꝑe regnũ ce
lorum per ꝓpriam culpã ⁊ penam illi debitã.
Et contra hanc clausuram est triplex clauis.
¶ Prima est auctoritas: q̃ est in solo deo: que
aꝑit per gratie infusionē. ¶ Scđa est excellē
tie: que est in xp̃o: q̃ aꝑit per meritũ passionis
xp̃i. ¶ Tertia ē misterij: q̃ est in p̃latis ecclĩe.
¶ Scđa ꝯclõ est videre qd sint claues: ⁊ dicit᷑
ꝫ doctores ꝙ claues nihil aliud sunt: nisi que
dam poᵃ supernãlis a deo data ⁊ infusa: nõ in
nata: non acq̃sita. Qđ apparet. Nam sicut ꝑn
cipium actionum nãlium: ē nã et prinᵐ actio
num voluntariaꝝ est voluntas. Ita principiũ
actuum illaꝝ actionum: q̃ sunt supra facultatē
nãe ⁊ voluntatis est poᵃ supernaturalis. Et ta
lis est potestas clauium.
¶ Tertia ꝯclõ est: ꝙ due sunt claues. s. scia ⁊
poᵃ. vnde glo. sup illud Mat. 16. Tibi dabo
claues ⁊c. dicit. Claues dicunt᷑ scia ⁊ poᵃ: qua
dꝫ dignos recipe: ⁊ indignos repellere: q̃r sic
in foro iudiciali duo actus requirunt᷑. s. discer
nere cãm: ⁊ post sñiare: ita est ibi alia auctori-
tas discernẽdi cãm: ⁊ alia sñiandi. Et sicut in
foro penitẽtiali requirit᷑ duplex ptãs. Una. s.
discernendi in cãe examinatione. Et hec dicit᷑
scia. Alia est potestas sñiandi in foro pñiali in
cause determinatione. Et hec dicit᷑ clauis potē
tie. He due claues sunt diuerse in foro pñiali
¶ Quarta ꝯclõ est: ꝙ claues hñt posse in cul-
pam: q̃r Johis. 20. dicit᷑. Quoruꝫ remiseritis
peccata ⁊c. ¶ Item pꝫ rõne: q̃r sacramentum
pñie est remedium cõtra mortale: sicut baptis-
mus contra originale. Igit᷑ sicut virtute bap-
tismi deletur originale: ita virtute pñie deletur
mortale. Sꝫ virtus pñie ꝯsistit penes claues.
Igit᷑ habent posse in culpam. De ista ꝯclõne
sunt q̃nqꝫ opiniones: q̃bus oĩbus dimissis ꝓ
pter breuitatem: dicenduꝫ est ꝙ lꝫ claues non
habeant ad culpã posse absolutũ ꝑ modum in-
strumenti. Habent tñ posse. s. relatuꝫ ꝑ coassi
stentiam virtutis diẽ. Unde lꝫ deus dimittat
peccata ꝑ se ⁊ virtute ꝓpria: ⁊ ꝑ modũ auctori
tatis: tñ clauis dimittit virtute diuina eis assi
stente: ⁊ remittit per modum instrumenti.
¶ Quinta ꝯclõ est: ꝙ claues habẽt posse: ⁊ su
per penam eternaꝫ: ⁊ suꝑ culpã mortalem: q̃r
ista inseparabilit᷑ ꝯcomitantur. s. pena eterna ⁊
culpa mortalis: ⁊ illđ est posse relatũ vel instru
mentale. Habet etiã posse super penã tempo
ralem: q̃r vniuerse vie dñi misericordia ⁊ veri
tas. Ideo in iustificatione impij: que est opus
mie: ita remittit culpã: qđ tñ non p̃iudicat ri-
gori tristitie. vnde post dimissioneꝫ culpe obli
gat ad penam: que pena ob rigorem diuine iusti
tie est improportionabilis viribus nr̃is. Et iõ
diuina misericordia aliq̃d adhuc ꝓuidit nobis
⁊ ꝯstituit in arbitrium sacerdotis: cui dedit po
testatem taxandi penam: ⁊ nobis manifestãdi
Dedit ei etiã ptãtem pene ꝓtem remittere vir-
tute clauium: q̃r ei ꝯcessit thesauꝝ ecclĩe penitē
tibus cõicare: q̃ thesaurus subest clauibꝰ. Igit᷑
claues habent posse.
¶ Sexta conclõ est: ꝙ sacerdos discrete vsus
arbitrio põt ꝓ libito penam imponere. Ra-
tio est. Nam sacerdos in absolutione est sicut
instrumẽtum viuum: ⁊ non mortuuꝫ. Ad de
bitam aũt opationem recti instrumenti tria re-
quiruntur. s. instrumẽti dispositio: mãe ꝑpatio:
⁊ virtus motoris. Nã securis nõ secat nisi acu
ta: ⁊ nisi habeat mãm ligneã: ⁊ nisi ab aliquo
moueat᷑. Silr ad absolutionē sacerdotis debꝫ
p̃mo ꝯcurrere recta clauiuꝫ dispositio. s. ꝙ sa
cerdos habeat habituꝫ scie cum auctoritate dis
cernendi: ⁊ ptãte absoluẽdi. ¶ Scđo dꝫ con
currere ꝑparatio penitentis: ⁊ hˀ est quasi ꝑpa
tio mãe. ¶ Tertio debet cõcurrere virtus dei
motoris: ⁊ hec virtus est interius mouẽs. vñ
sacerdos non põt ꝓ libito suo penam taxare:
sed ꝭm ꝙ inuenit dispositionē in penitente: ⁊
ꝭm ꝙ videt deo placere. Iste sex ꝯclõnes in-
nuuntur: cum dicit᷑. Amen dico vobis. Que
cunqꝫ alligaueritis suꝑ terram ⁊c. quasi dice-
ret. Quecũqꝫ discreta discussione ꝑ clauē scie

alligaueritis: ad penam temporalem sustinen/
dam pro pena eterna: que ſm rigorem iustitie
est debita pena peccati mortalis. Talis alliga/
tio erit ī celo confirmata corā deo. Et quecū̄qꝫ
solueritis sup terraꝫ. s. ꝑ clauiū potestatē: q̄ est
vis supernālis. s. a vinculo culpe: ⁊ ēt a vincu
lo pene: seu que est pars pene debite: per rela/
xationē clauiū potestate: erit solutuꝫ ⁊ ī celis. i.
ratam ⁊ veram solutionem habebit coram deo
¶ Septima ɔclō est: ꝙ male mouētur volen/
tes fratribus ɔfessos teneri ad iterationem cō
fessionis. Et hic pro presenti pono cās: quare
cōfessio sit iteranda: quas ponit Henricus de
gādauo in quolibꝫ suo. ¶ Prima est sumpta
ex pte ɔfitentis: sic pctm̄ iteꝝ confiteri est pfe/
ctionis ⁊ ɔsilij. Ad talia aūt nō pōt aliqs obli/
gari statuto aut precepto. Ergo nemo statuto
aut p̄cepto pōt obligari ad iterum cōfitendum
peccata semel ɔfessa. ¶ Secunda ex pte sacra/
mēti ɔfessionis. Omnia sacramenta perfectā
habent efficaciam in causando suum effectum
sup materiam propriam dispositam ex virtute
passionis xp̄i. Habēs autē pfectam efficaciaꝫ
in causando suum effectuꝫ circa illud qđ semel
adhibeť: eideꝫ frustra iterato adhibereť: ꝙ nō
restat agendum. ⁊ in h̄ etiā veritati ⁊ dignitati
sacramēti derogareť. Nec dꝫ fieri qđ fit in de
rogationem sacramenti. Sed nullum sacramē
tum dꝫ frustra alicui adhiberi: sed penitētie sa/
cramentum iterato necesse esset adhiberi. s. ne
cesse esset iterato eadem confiteri. ¶ Tertia ex
pte ɔfessoris sic. Si ɔfessio facta esset iteranda
ꝓprio sacerdoti: tunc nihil aut modicū eēt con
cessum fratribus in absoluendo: q̄ʒ vt videtur
nō absolueret: nisi sub ɔditione. s. si iterato ꝓ/
prio sacerdoti ɔfiterenť. Consequens falsum:
q̄ʒ papa per p̄uilegia sua neminē intendit deri
dere. Sꝫ nihil ɔferre aut modicū: esset deridē
¶ Quarta ex pte maioꝝ sacerdotū sic. Si sta
tutum illud. Omnis vtriusqꝫ sexus in suo ro
bore dꝫ pmanere. Igiť cōfessus episcopo siue
eius penitentiario: denuo suo ꝓprio sacerdoti
dꝫ ɔfiteri: qđ falsum est. Si ḡ hoc nō est verū
in ɔfessione facta ep̄o siue eius pniario: multo
magis nec in cōfessione facta dn̄o pape aut eiꝰ
pniarijs: quales sunt religiosi: q auctoritate pa
pe dicta officia exercent. ¶ Quinta ex pte sta
tuti. Statutum nō obligat quenq̄ꝫ ɔfiteri pro
prio suo sacerdoti semel in anno: nisi hēret ali/
qua alia peccata infra illum annū. Sic igiť ali
qs ꝑ gratiam dei custoditus: ꝑ totū annum ab
oi pctō tam veniali: q̄ꝫ mortali: vt beata Vgo
Iste ꝑ statutum nō ɔstringiť ad ɔfitendū semꝑ
suo ꝓprio sacerdoti. ¶ Sexta ex pte pcōris.
Nullus teneť ɔfiteri nisi peccata: ⁊ nō nisi sua
ſm illđ psal. Dixi ɔfitebor aduersum me iniu
stiam meā dn̄o ⁊c. Sꝫ ɔfessus fratri oia pecca
ta: que p̄us hūit: nec erunt: nec mō sunt: q̄ʒ ri/
te absolutus ab eo: q pōt. ¶ Item si rite abso
lutus teneť iteꝝ ɔfiteri eadem peccata ꝓprio sa
cerdoti. Aut igiť hꝫ vt pctōr illa peccata: aut vt
nō peccator nō hn̄s pctm̄: non p̄mo: q̄ʒ iam est
imūnis ⁊ mundus ab omni pctō. Talis autē
nō est pctōr: nec hn̄s pctm̄. Igiť nō teneť itera
re ɔfessionē. Uide plus in. 8°. quoli. Henri/
ci de gādauo. Et h̄ est qđ dicit. Si duo ex vo
bis ɔsenserunt sup terrā de omni re quācunqꝫ
petierint: fiet illis ⁊c. q. d. Si pro: q̄ʒ due cla/
ues. s. auctoritas: ⁊ auctoritas sniandi a sum/
mo pōtifice nobis indulte: q pōt ⁊ de facto in
dulsit. Ex vobis. i. ex vestra industria. i. me/
diante assistentia dīne grē. Consenserint. s. si
decreuerint aliquē absoluere de pctis: vel liga
re ad penā tpaleꝫ ꝓ pctis. postposita pena eter
na debita ꝓ peccatis mortalibus. Sup terrā
id est sup peccato ex infirmitate: vel ꝑ hoiem ꝑ
petrato. De omni re. i. de omni genere pctō/
rum. Quodcunqꝫ petierint. i. de omni pro cu
ius pctōꝝ absolutōis beneficio petierint. s. ha/
bentes auctoritateꝫ a papa: siue de re cōi: sicut
curati: fratres minores: ⁊ p̄dicatores: siue ex
p̄uilegio: vt alij religiosi: vt pꝫ in illis sex rati/
onibus. Fiet illis a patre: in cuius solius ptāte
est absolute remittere pctā ꝑ pniam ɔuersoꝝ.
¶ Octaua ɔclō est: ꝙ ad h̄ ꝙ aliquis sit idone
us ꝓ officio clauium exercendo: virtutibꝰ pol
lere dꝫ. ¶ Primo dꝫ habere claritatem in co
gnitione. vnde ɔfessor cum sit persona cois re
spectu infirmoꝝ: dꝫ habere ꝓuidentiam vłem
que non pōt haberi absq̄ꝫ cognitione. vn̄ Au
gustinus de ci. dei. Caueat prelatus ne careat
munere scie. O pꝫ. n. ꝙ sciat cognoscere qd dꝫ
corrigere. Nam scia est velut oculus in p̄lato:
ne erret in corrigendo. Nam isto oculo carēs
cecus est. Cecus aūt si ceco ducatuꝫ p̄stet ⁊c.
¶ Scđo dꝫ habere honestatē in ɔuersatione.
Ratio est: q̄ʒ dꝫ alios suo exēplo informare ⁊
exhortari ad virtutes: vt bonū cōe obseruetur
Hoc aūt fieri non pōt: nisi ostendat se vt exē/
plar honeste ɔuersatōis. vnde Greg. Mun
dus dꝫ esse a vitijs: q curat aliena corrigere.
Nequaq̄ꝫ. n. maculā in mēbro ɔsiderare pōt
oculus: quem puluis generat: ⁊ subiectas sor/
des tergere nō valent manus: q̄ lutum tenēt.

¶ Tertio dꝫ habere strēnuitatem in defensione: vt ꝑpter mortis ꝑiculū non timeat defendere rempu. qꝛ bonum cōe diuinius est bono ꝑuato. Eccli. 2. dicit. Curam illoꝝ habe: ꝛ sic ꝯsidera vt leteris ꝑpter illos: ꝛ ornamētū gratie accipias. Et h̄ est quod dicit. Ubi duo vel tres ꝯgregati sunt in noīe meo ꝛc. q. d. Ubiqꝫ scilicet in quocunqꝫ ꝑlato. Duo. i. caritas dei: ꝛ dilectio ꝑximi: vel tres. s. claritas in cognitione: honestas in cōuersatione: ꝛ strēnuitas in defensione. Cōgregati sunt: nō in augendis diuitijs: sicut cupidi. nō in cubilibus ꝛ impudicitia: sicut luxuriosi. Sed in noīe meo. i. ad salutē ꝑpriā vel alienā q̄rendā: ꝛ gl'iā nois mei manifestandam. In medio eoꝝ ego sum. s. ꝑficiendo idoneitatē mediātibus hijs in regente: vt idoneus hijs effectus: subditos vtiliter valeat gubernare. Ex hijs igit̄ oībus elicitur vnū documentū: ꝙ qꝛ iste claues sunt ab īfinita dei bonitate collate. ꝛ thesaurus penitētibus dispensandus sit infinitus ꝑꝑ meritum passionis xp̄i: q̄ erat in īfinitū acceptissima ꝛ ꝑ oībus sufficientissima: relinquit̄ ꝙ dispēsator in dispēsando debeat esse mitissimus. Ita tamen ꝙ spiritu discretiōis non patiat̄ succumbere iustitie metas. vnde Crisost. Si erraui⸗mus aliquando paruas penitentias iniungendo: nonne melius est de mīa reddere rōnem: q̄ꝫ de austeritate. Ubi paterfamilias largus ē non dꝫ esse tenax dispensator. Si deus benignus est: vt qd sacerdos austerus? vnde Petrus huiusmodi affluentiā largitatis volēs experiri: sub forma austeri ponit mensurā septenī numeri largitati remissionis: ad saluatorē accessit dicens. Domine quotiens peccabit in me frater meus: ꝛ dimittā ei? ꝛc. vnde petrus habuit hunc numeꝝ remissionis. Dicendum ſm glo. ꝙ forte hūit ex eo ꝙ dicit̄ geñ. 4. Septies dabit̄ vltio de capu. Igit̄ per locum a cōtrario si septies puniendus qs ꝛ septies dimittendus. Uel forte ex eo qđ habet̄ ꝑuer. 24. Septies ī die cadit iust⁹ ꝛ resurgit. vl' forte ꝑꝑ pctā septē mortalia. Johes igit̄ volēs eū īformare de īfinita affluētia largitatis dīne misericordie dixit. Non septies: sed septuagesies septies: quasi dicat ſm glosam quocunqꝫ genere peccati. ꝛ quotienscunque peccaueri. Dimitte: vel ſm Iheronymum dimittas in die: quotiens homo posset peccare.

¶ Feria quarta dñice. 3. q̄dra. Sermo. 61.

Accesserūt ad ihm ab iherosolimis scribe ꝛc. Mat. 15. Secūdū ꝙ dicit beatus Greg. Propriū est errogantiū mala subditorum dure obiurgādo increpare: nunqꝫ autem bona eoꝝ laudādo ꝯfirmare. Semper inuenire optant qđ increpando rigide feriant. Unde scriptū est in ore stulti virga superbie: qꝛ videlicet ꝑcutere rigide scit: sed cōpati humiliter nescit. Hij ſm glo. plus zelant transgressorē humanaꝝ tarditionū: q̄ꝫ diuinoꝝ p̄ceptoꝝ: plus decretalū: q̄ꝫ euangeliorum plus consuetudinū: q̄ꝫ vtilitatū. Et iō suꝑsticiose alioꝝ facta reprehendunt̄: vt maioris ꝑfectionis in opinione hominū habeantur. Sꝫ qꝛ diuersimode diuersi xp̄m sequebant̄. s. aliq vt eum obseruarēt. alij vt ab eo nutrimentū haberent. ꝛ alij vt doctrinā salutarē ab eo reciperēt. ¶ Primi fuerunt scribe ꝛ pharisei. ¶ Scdi turbe. ¶ Tertij discipuli. Igit̄ ꝑ nostra vtilitate hos tripl'r aggredit̄ in presenti euangelio.

Prima consideratio

Circa primā considerationem que est de suꝑstitionis phariseoꝝ refutatione cum dicit̄. Accesserunt ad ihm ꝛc. Ubi occurrunt sex ꝯclones.

¶ Prima ꝯclo est videre qd sit lex. Et dicitur ꝙ lex est quedā regula ꝛ mensura actuū rationis: ſm quā inducit̄ aliquis ad agendū: vel ab agēdo retrahit̄. Qđ aūt sit actiuū nominis patet. Nam ad legē ꝑtinet p̄cipē: ꝛ ꝑhibere: sed hoc pertinet ad rationē. vñ lex dicit̄ a ligando: qa obligat ad agendū secundū dictamē rationis cuius est ordinare ad finem actus humanos cū sit regula ꝛ mensura eorūdem.

¶ Scda ꝯclo est: ꝙ m'ltiplex est lex. s. lex eterna: lex nālis: lex humana: lex fomitis: lex moysacia: ꝛ lex euāgelica: de qbus pertranseo.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ ad directionem humane vite necessarium est habere legē dinam. Qđ patet duabus rōnibus. ¶ Prima est: qꝛ per legem dinā dirigit̄ hō ad actus ꝑprios in ordine ad vltimū finem. Sed qꝛ vltimus finis beatitudinis excedit ꝑportionem nālis facultatis humane: ideo necessarium fuit: vt supra legem nālem ꝛ humanam: homo duceret̄ ad suum finē lege diuinitus data. ¶ Scdo ꝑpter incertitudinem humani iudicij: p̄cipue de rebus ꝯtingentibus ꝛ ꝑtinentibus. Contingit

enim de actibus diuersoꝝ esse diuersa iudicia:
ex qbus cause diuerse ⁊ leges ꝯtrarie ꝓcedunt
vt ergo homo absq̃ omni dubitatõe scire pos/
set quid sit agendum ei: ⁊ qd vitandum: neces
sariũ fuit: vt i actibus ꝓprijs dirigeret̃ p le
gem diuinitus datam: que non põt errare.
¶ Quarta ꝯclõ est: q̃ ſm q̃ dicit phs pº rhe.
melius est oĩa ordinari lege: q̃z dimittere iudi
cium arbitrio. Ratio est duplex. ¶ Prima ẽ
q: facilius est inuenire paucos sapientes: q suf
ficiunt ad rectas leges ponendas: q̃z multos:
q requirerent̃ ad recte iudicandũ de singulis.
¶ Scđo q: illi q leges ponunt ex multo tpe
ꝯsiderant qd lege ferendum: sed iudicia de sin
gulis factis fiunt ex cordibus subito exortis.
Facilius aũt ex multis ꝯsideratis põt hõ vidẽ
quid rectum sit: q̃z solum ex aliquo vno facto.
¶ Quinta ꝯclõ est. Scđm Isido. ideo facte
sunt leges: vt eaꝝ metu humana coerceret̃ au
dacia: tutaq̃z sit inter improbos ⁊ in ip̃is ꝓbis
formidatio: refreneturq̃z nocendi facultas.
¶ Unde nota q̃ Isido. legis pfectionẽ descri
bit dicens. Erit lex iusta: honesta: possibilis
ſm nãm: ſm ꝯsuetudinem patrie: loco: tpe cõ
ueniens: necessaria: vtilis: manifesta quoq̃z:
ne aliqd per obscuritatẽ in errore ꝯtingat: nul
lo modo ꝓuato ꝯmodo: s; cõi vtilitati ꝯscripta
¶ Sexta ꝯclõ est: q̃ rectores mltitudinis nõ
pñt in legibꝰ dispẽsare. Lex. n. instituta est ꝓ
cõi vtilitate ſm Isid. Sed cõe bonum nõ d;
intermitti ꝓ bono ꝓuato alicuius ꝑsone. Isti
aũt figurant̃ nobis: cu; dicitur. Accesserũt aũt
ad ihm ab ierosol. scri. d. Quare discipli tui
transgrediunt̃ traditões senioꝝ. q. d. non ob/
stantibus nostris ꝓuilegijs: op; ⁊ volumꝰ: vt
etiã obligamini ad traditões nr̃as. Intelligẽ
dum q̃ eoꝝ traditões erant defectuose in tri/
bus: tum q: supstitiose: tum q: erant simulato
rie: tum q: in se includebãt impietatẽ. Supsti
tio ostendit̃ in h: q: arguebãt discipulos i mo
dicis: ⁊ ip̃i rei erant in mltis ⁊ magnis. vnde
Mat. 7. Quid vides festucã in oculo fr̃is tui
trabẽ in oculo tuo nõ ꝯsideras? ¶ Item sup/
stitio est alioꝝ magna minima facẽ: ⁊ sua pua
magna reputare. ¶ Item supstitio est illđ qđ
licitũ est: q̃si nõ liceat rep̃hendere: vt sic maio/
ris pfectõis in reputatõe hoium habeat̃. vnde
pharisei ⁊ scribe quasi rõne scie ⁊ religionis.
Ab ierosolimis. s. pp loci solẽnitatem. Po
testatem arguendi hñtes ⁊ zelũ legis. Et sic in
eoꝝ accessu simulatõis exhibet̃ ꝑsumptio. Ac
cesserunt ad ihm: ad arguendũ discipulos: vt
quasi amici nollent in publico arguere discipu
los corã turba: sed magr̃o dicere in ꝓuato di.
Quare discipuli tui: quoꝝ culpa in te redũdat
q: nõ corrigis. Trãsgrediunt̃ traditões senio
rum: quas op; seruare: q: in antiqs est sapia.
Job. 12. Non. n. lauãt manus suas cum pa/
nem manducãt. Beda. Manuũ suaꝝ baptis/
mata ſuant: q suoꝝ cordiũ sordes abluẽ negli
gunt. Et iõ supstitio ⁊c. traditio erat impieta/
tis: q: docuerunt filios melius facere offeren
do: q̃z egenis parentibus subueniendo. vñde
saluator hoꝝ traditionem aggredit̃ triplr.
¶ Primo. s. supstitionẽ ⁊ errorez ꝯfutat. vñ
textus. Ipse aũt respõdens. Non directe pp
eoꝝ indignitatẽ: s; p ꝯriam q̃stionem ⁊ argu
tionem confutans eos ait illis. Quare ⁊ vos
transgre. man. dei pp tradi. v. Obedire op;
deo magis q̃z hoibus. Actu. 4. Na; đs dixit
Hic refutat impietatẽ traditionũ eoꝝ auctori
tate Moysi. Na; deus dixit exo. 20. Hono/
ra patrem tuũ ⁊ ma. tu. necessaria eis dando.
Uos aũt dicitis. In traditiõe impietatis alios
instruẽdo: euacuãtes legẽ diua; de honore pa
rentũ. Quicunq̃z di. ⁊c. Ihero. Precepit đs
penurie parentũ ꝯsulẽs: vt filij eos in nec̃cari/
is honorarẽt. Hanc legẽ pharisei ſbuerterunt
di. Filios melius facẽ offerre: q̃z parentibus
ſbuenire. Et sic oblatio slioꝝ tẽdebat in lucꝝ
sacerdotũ. Et ita irri. fe. man. dei. s. de sustinẽ
dis parẽtibꝰ. Propter tra. ve. q̃ ſuit vr̃e aua
ritie. Ypocrite: h refutat eoꝝ traditionez pp si
mulationẽ p auctoritatẽ Is. q̃ ad tria. ¶ Pº
quo ad silationem oris: quia labijs tm̃ orant.
¶ 2º quo ad elongatõez cordis: q: lõge cor eo
rum est. ¶ 3º quo ad frustrationẽ mercedis:
q: sine cã colũt me. Dicit igit̃. Ypocrite: q. s.
tm̃ curat de exteriori lotõe. Bñ ꝓphe. de vob
Ysa. Hic ppl's la. me ho. s. vbo: nõ facto: si/
ctione: nõ vitate. Cor aũt eoꝝ. i. recordatio eo
rum q̃ ad memoriã: intẽtio q̃ ad intellectũ: di/
lectio q̃ ad voluntatẽ. Longe est a me. Psal.
Obliuioni datꝰ su; tanq̃z mortuus. Sine cã
eterne mercedis. Colunt me: q: tm̃ simulato/
rie doctrinas exterius. Docentes: q̃ztum ad
credenda. Mandata: q̃ztum ad agenda ꝯtẽni
tis. Et ꝯuocatis. h ꝯfutat traditionẽ supstitõis
di. Et ꝯuocatis tur. p phariseos deceptos.
Dixit eis. Audite: voce obediẽdo. Et itelligi
te: adiscẽdo vitatẽ. Nõ qđ in. in os co. ho. i.
s; Criso. qđ itrat in os corpis: nõ coignat aia;

Sed qd ꝓcedit ex ore dei.i.cordis. Hoc coinquinat hoiem: vel aliter: qꝛ sordes corporales nō coinqnant spūaliter. Ideo non est curandū vtꝝ lotis vel nō lotis manibus: corporalis cibus accipiaẗ. Criso. Videmus multos cuꝫ intrant ecclesiam lauantes manus ⁊ os. Qualr̄ aūt meditatu afficiant aiam: curam nullam habentes. Sordes manuū sunt rapina ⁊ homicidiū. Sordes oris maledictio ⁊ blasphemia.

Secunda consideratio.

Secunda ꝯsideratio est de peccatoruꝫ comminatione: ibi. At ille respōdēs ait: vbi occurrunt octo cōclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ deus est causa vniuersalis oiuꝫ creaturaꝝ: qꝛ ꝓpria actio ipsius dei ē creare. Naꝫ opꝫ vniuersales effectus i vlēs ⁊ ꝑores causas reducere. Inter oēs aūt effectus vniuersalissimuꝫ est ipsum esse. Unde opꝫ ꝙ sit ꝓprius effectus ꝑme ⁊ vlissime cause que est ds. Unde dr̄ in libro de causis: ꝙ nec intelligentia: nec aia q̄ztumcunq̄ꝫ nobilis dat esse nisi q̄ztuꝫ opaẗ opatione dina. Producere auteꝫ esse absolute: nō inq̄ztum est hoc: vel tale pertinet ad rationē creationis: quare creatio est propria actio dei. vnde Aug. de natura boni. Sūmuꝫ bonum quo supius non est. deus est: Ac ꝑ hoc incōmutabile bonū. Et ideo vere eternū ⁊ vere imortale: cetera vero bona non nisi ab illo sunt. Et sequiẗ. Oia fecit. Et qꝛ ex nihilo fecit mutabilia sunt: tñ potēs est vt posset etiam de nihilo.i.ex eo ꝙ oino non est bona facere: magna ⁊ parua: celestia ⁊ terrestria: spūalia ⁊ corporalia. Sequiẗ igiẗ ꝙ ꝯmendemus bona qꝛ dignuꝫ est: vt deo auctori attribuamꝰ. Ois vita: omnis potentia: ois virtus: ois salus: omnis memoria: ois intellectus: ois tranqllitas: ois copia: ois pulchritudo a dño deo sunt quibus bonis oibus si male vti volueris: diuino iudicio penas subibis.

¶ Scda ꝯclo est: ꝙ deus nō est causa culpe: sꝫ pene. Naꝫ malū qd in defectu actionis cōsistit semꝑ causatur ex defectu agentis. In deo autē nullus defectus est: sed summa ꝑfectio. Unde maluꝫ qd in defectu actiōis causaẗ non reduciẗ in deum sicut in causaꝫ. Sed malum qd in corruptione aliquaꝝ reꝝ ꝯsistit reduciẗ in deum: sicut i cāꝫ. vnde deus est actor mali: qd est pena: non actor mali qd est culpa. vnde Ioh.ꝑͦ. Omnia ꝑ ipsuꝫ facta sunt: ⁊ sine ipso ⁊c. Ubi Aug. dicit: ꝙ ꝑ nihil potest intelligi peccatum qd factum est sine eo. Qd autē peccatū sit nihil pꝫ: qꝛ nihil est ꝑuatio in eo q dꝫ habere bonum vꝫ in ꝑuationibus corporalibus. Priuatio āt sicut cecitas est ꝑuatio visus: non in omni parte corporis: sed in ea parte que est apta nata habere visum sicut in oculo: ita peccatū est ꝑuatio iustitie. Non in omni creatura: sed in creatura rationali: que est apta nata hr̄e: ⁊ teneẗ habere iustitiaꝫ: ⁊ inquantū est ꝑuatio nihil est. Unde Augu. Peccatum nihil est: ⁊ nihil fiunt homines cum peccant: quia licet aliquid sint in eē nature: nihil sunt in esse gratie.

¶ Tertia ꝯclo est: q culpa plus hꝫ de ratione mali q̄ꝫ pena sensibilis: siue q̄ est in priuatione corporaliū bonoꝝ: sed ēt vlr̄ accipiendo penam: sꝫ ꝙ est ꝑuatio grē ⁊ glie. Rō duplex ē:

¶ Prima ē qꝛ ex malo culpe fit aliqs malus: non aūt ex malo pene. vnde Dyoni. Puniri nō ē malū: sed fieri pena dignuꝫ. ¶ Scdo qꝛ deus est auctor mali pene: non aūt mali culpe: qꝛ maluꝫ pene ꝑuat bonuꝫ creature: siue accipiatur bonū creature a deo creatū sicut cecitas priuat visuꝫ: siue sit bonū increatū: sicut est carentia visionis diē: ꝑ quā tollitur bonū increatum creature. Malū autem culpe opponiẗ in bono creato. ꝯriaẗ eiꝫ ipletiōi diē volūtatis: ⁊ diuino amori quo diuinuꝫ bonū in se amatur.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ diabolus directe nō est causa hoi ad peccandū: qꝛ ꝓprium ꝑncipiū actꝰ peccati est voluntas. qꝛ oē peccatū est voluntariū. vnde nihil directe pōt esse causa peccati: nisi qd potest mouere volūtatem ad peccandum. Volūtas auteꝫ vno modo moueẗ ab obiecto: sicut dicitur ꝙ appetibile apꝑhensuꝫ mouet appetitum. Alio modo ille q proponit ⁊ offert huiusmodi obiectū. Tertio modo q suadet obiectuꝫ ⁊ ꝓponit habere rationeꝫ boni. Primo modo res exterius apparentes mouent voluntatem ad peccandū. Scdo modo ⁊ tertio modo pōt diabolus ⁊ homo incitare hoieꝫ ad peccandū: sꝫ nullo istoꝝ triuꝫ modoꝝ pōt aliqs directe esse causa peccati. Igiẗ sola voluntas directe est cā peccati. vnde Aug. Nulla alia re fit mēs hois serua libidinis: nisi ꝓpria voluntate.

¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ oia q̄ sunt a deo plantata ⁊ radicata sunt: mediāte acceptione stabilita. Dañ.xj. Stabit de germine radicis eius plantatio: sed ea q̄ non sunt a deo eradicabunẗ. Sapiētie.4. Adulterine plātatiōes nō dabunt radices altas. Seqtur ⁊ a nimietate ventoꝝ eradicabunẗ. Plāta q̄zto profundius imittit radices: tanto altius surgit: ⁊ ecōuerso. vnde diciẗ.

omnis plantatio: quasi dicat apprehendendo
has quinq3 conclones. Omnis plantatio pa-
tris radicabit: sed quam nō plantat eradicabit
.s.a fundamento xpo: per reprobationem a fi
delibus: per psecutionem a terra viuentiū per
puationez. vnde Criso. Due sunt pene. s. a re
gno eijci: ꝛ in ignem mitti.
¶ Sexta ꝯclo est: q̄ hoies p peccatum conse/
quuntur mentis cecitatem. Nam merito pec/
catoꝝ obnubilari in mente pmittuntur. Nam
excecauit eos malitia eoꝝ. Sapien. 2. Intelli
gendū tamen q̄ sicut cecitas corporalis est pri
uatio visus ꝛ eius qd̄ est pn^m corporalis visio
nis: ita cecitas mentis puatio eius qd̄ est pn^m
spiritualis visionis siue intellectualis. Quod
pncipium est triplex. ¶ Unum est lumen na
turalis visionis: ꝛ h̄ nunq̄3 puatur ab anima.
Impedit tamen quādoq3 a ,pprio actu p im/
pedimenta virium inferioꝝ: qbus indiget hu
manus intellectus ad intelligendū: sicut p3 in
furiosis. ¶ Aliud est lumē habituale nāli rōi
supadditum. Et h̄ qdem lumen interdu3 pua
tur ab aia. Et talis puatio est cecitas: q̄ est pe/
na: fm qd̄ puatio luis grē q̄dā pena ponitur.
¶ Tertiu3 est aliqd̄ intellectuale lumen: p qd̄
hō intelligit alia. Tali qdem pn° intellectuali
mens hois pōt intendere: ꝛ non intendere: ꝛ
isto modo cecitas mentis est peccatum.
¶ Septima ꝯclo est videre qūo deus est cau
sa excecationis. Excecatio. n. duo importat.
¶ Primū est motus animi inherentis malo
ꝛ auersi a dino lumine. sic deus nō est cā exce/
cationis. ¶ Scd̄3 est subtractio gratie: ex qua
sequit q̄ mens diuinitus non illuminat ad re
cte videndu3: ꝛ cor hois non emolliatur ad re
cte viuendu3 sic deus est causa excecationis.
¶ Nota q̄ deus est causa vniuersalis illumi-
nationis: sicut sol. Aliter tamen: q2 sol illumi/
nat oia pter oppositiōes: obstacula: vt patet in
clausura fenestre: vbi tenebraru3 causa non est
sol: sed claudens fenestrā. Deus aūt ,pprio iu
dicio lumen gratie nō imittit in illis: in qbus
obstaculum inuenit. vnde causa subtractionis
non tm̄ est ille: q ponit obstaculum: sed etiā ds
qui suo iudicio gratiam non apponit. Etiā sic
de9 est causa excecatōis. Et h̄ est qd̄ dicit. Si/
nite eos. s. abire in pcipitiu3 damnatōis: q2 in
digni sunt reuocatōe: q2 obstinati sunt sua cru
delitate. Ceci sunt: in se. Et duces cecoru3: in
alioꝝ regimine. Ys. 55. Speculatores eius
oēs ceci sunt. vn̄ Raba. Ceci qde3 sunt. i. mā
datorum dei priuati lumine. Et duces: q2 ali/
os in precipitium trahunt.
¶ Octaua ꝯclo est videre quomō excecatio or
dinatur in damnatione. Nam excecatio est qd̄
dam pambulum ad pctm̄. Peccatum autē ad
duo ordinatur. Unum aūt per se. s. ad puatio/
nem. Aliud autē ex dei miserentis ,puidentia
ad sanationem: inq̄3tum pmittit deus aliquos
cadere in pctm̄: vt peccatum suum cognoscen-
tes: humilient ꝛ ꝯuertantur fm Augu. vnde
excecatio ex sui nā ordinatur ad damnatione3
eius: q excecat: ,ppter qd̄ etiam ponitur repro/
bationis effectus. Sed ex diuina misericor/
dia excecatio ordinatur ad tp̄s medicinalr ad
salutem eoꝝ: q excecantur. Sed hec mia non
oibus excecatis impēditur: sed solu3 pdestina
tis: qbus omnia ꝯparantur in bonu3. Ro. 8.
Unde q̄3tum ad quosda3 excecatio ordinatur
ad sanatione3: q̄3tum ad alios ad damnationē
Et h̄ est qd̄ dicit de illis. Cecus aūt. vt p̄latus
si ceco. i. subdito ducatum pstet. Ambo in fo/
ueam cadūt. i. in foueā pene eterne. vn̄ Gre.
Cum pastor p abrupta vitioꝝ gradit: necesse
est vt grex in pcipitium trahatur. vnde Ber.
Ridiculosa res est pmo magis piculosa. Spe
culator cecus: doctor inscius: pcursor claudus
prelatus negligens: pco mutus. S3 Hen. si
cut claudi volunt preire: ita fatui preesse.

Tertia ꝯsideratio.

Tertia ꝯsideratio est de disciploꝝ in-
structione. vbi notādu3 q̄ in discipu
lorum instructiōe tria facit. ¶ Pri
mo dissuadet gulositate3. ¶ Scd̄o docet oris
refrenatione3. ¶ Tertio psuadet cordis custo
diam. ¶ Primo nanq3 dissuadet gulositate3
dicens. Omne qd̄ intrat in os ꝛc. Appetitus
victualium datus est nob̄ ,p corpore: vt susten
temus nām: ꝛ possimus durare in fuitio dei:
ꝛ multum mereri: ꝛ moderatus: ꝛ pcus vict9
ꝛ vniformis diutius nām ꝯseruat: du3 nō op
primit vires: sed reficit: ꝛ sanitatem cōseruat.
vnde Ber. Non sapores: s3 fames excitet ap
petitum in hijs oibus: non q̄ voluptas: sed q̄
necessitas reqrit. vn̄ gula est vitium piculosu3
q2 oia nālia: supnālia: gratuita: ꝛ etiā bona for
tune ꝯsumit. Ipsa. n. est radix oium maloru3
q2 pmoꝝ parentum trāsgressionis etiā dispo-
nit ad alia peccata. vnde Gre. Dn̄ante gule
vitio p carnis ꝯcupiscentiam simul oēs virtu-
tes obruūtur. Et h̄ est qd̄ dicit. Omne qd̄ os
intrat: in ventrem vadit: ꝛ secessum emittitur

quasi diceret cibus inordinate sumptus vt di-
ctum est: discretionis rōem obnubilat: memo
riam ꝯfundit: ⁊ diuersis infirmitatibus affli-
git: ⁊ morte ꝓcurat aīe ⁊ corporis. Eccl'ia. 7.
Propter crapulam multi ꝑierunt. Qđ intrat
in os corporis: corrūpit spūalia: ⁊ in ventrē va
dit: fomitem nutriēdo: ⁊ mittit in secessuz eter
ne dānationis. ¶ Scđo docet oris refrenati
onem di. Que aūt ꝓcedunt de ore. Naz in mł
tilogo nō deest pctm̄. Hoc. n. pctō punit⁹ est
ille diues epulo: q inter ꝯuiuia linguā resoluit
in młtilogum. vñ punitus est in linguā in in-
ferno: vt in quo qs peccat: i illo puniat. vnde
Gre. Sicut malus aer assiduo flatu tractus:
inficit corpus: ita ꝑuersa locutio assidue audita
infirmoꝝ inficit aīum: vt incalescat delectatōe
praui opis: assidui iniqtate ſmonis. Et nota
ꝙ nō est idem mentiri ⁊ mendaciū loq. Men
tiri. n. ē loq ꝯ id: qđ sentit qs aīo: ⁊ sane aliqñ
veꝝ dicens. Verax nō est: qꝛ ꝯ ꝯsciaz loquit.
Mendaciū vero est significa⁹ vocis cum intē
tione fallendi. Ut igit mendaciū sit: nēc est vt
falsitas sbsit: ⁊ ꝯ ꝯsciam dicat. vñ Au. Verb
vti ad id ad qđ nō sunt instituta: pctm̄ est. Sz
sermo datus est: vt ꝑsto sint mutue volūtates
Ideo magna abusio est vti fallaciter sermone
Et iō saluator docet multiloqum discipłos de
clinare di. Que aūt ꝓcedunt de ore: de corde
exeunt. Et illa coinqnant hoīem. s. verba mē
dacij in corde fabricata ad decipiendū: talia co
inqnant. i. maculāt. s. hoīem: facientes ipm̄ re
um ac ꝯdigna pena dignum. ¶ Tertio ꝑsua-
det cordis custodiā di. De corde. n. exeūt ⁊c.
⁊ ea sunt: q̄ coinqnant hoīem. s. v̱ba mēdacij
¶ Ubi nota ꝙ impuritas vniuscuiusq̧ rei in
hoc ꝯsistit: ꝙ rebus villoribus imiscet. Non
enim datur argētum ipurius: si auro imisceat
ꝑ qđ melius reddit: sed ex ꝑmixtōe plumbi.
Manifestum est aūt ꝙ hō est dignior in oīb⁹
creaturis: ⁊ iō impurius reddit ex h ꝙ tpalib⁹
se subijcit ꝑ amorem. A qua spuritate ꝑ ꝯtrium
motum purificat: dum. s. tendit in id: qđ est su
pra se. s. in deum. In q̄ motu fides est primuz
ꝓm. Accedentes aūt ad deum opz credere.
Hebr. xj°. Et iō primuz ꝓm purificatōis cor
dis est fides: q̄ si ꝑficiatur ꝑ caritatem formatā
ꝑfectam purificatōem cāt. vñ Mat. 5. Beati
mundo corde. Iheronymus ibidem. Beati
mundo corde: q̄s nō arguit ꝯscia peccatoruz ⁊
im[illegible]ndiтia. ¶ Et nota ꝙ immundicia detestā
da est ꝑꝑ qnq̧. ¶ Primum est dignitas aīe:

quam peccatum inqnat: que est imago dei.
¶ Scđm est difficultas redeūdi: quia postq̄
prius hō peccauit: nullus purus homo a pecca
to ꝑfecte purgatus est: vt dignus esset videre
faciem dei: donec xp̄i sanguis effusus est: quo
ista purgatio est. ¶ Tertium est eius vtilitas
qđ pz per h: qꝛ dñs imundiciam corporalem
nō reputat in ꝯparatione imundicie spiritua-
lis: vt pz h. De corde exeunt cogitatōes male.
He sunt q̄ coinqnant hoīem ⁊c. ¶ Quartuz
est ꝙ dñs nō hz ita bonum amicum: quez non
odiret ad mortem eternā ꝓpter maculā vnius
peccati mortalis. Eccl'ia. 12. Altissimus odio
hñt pctōres. ¶ Quintū est ꝙ maculat ⁊ detur
pat rez: io quam cadit. Qđ nisi virtute diuina
amoueatur: ꝑdita est. Et ideo hanc cordis im
mundiciam saluator reprehendit di. De corde
exeunt cogitatōes male. ¶ Nota arguendi sūt
ex hac snīa qui cogitatones a diabolo immitti pu
tant: ⁊ non ex ꝓpria nasci voluntate. Potest
enim diabolus esse intentor: nō actor malaruz
cogitationum. Si autē ille q semꝑ in insidijs
positus leuem scintillā cogitationum malaruz
inflāmauerit: non debes ex h eum opinari se-
creta cordis nostri posse rimari. Sicut. n. ds
dedit voluntati dominium: qꝛ volūtas est do
mina sui actus. Cui voluntati sola diuina po-
tentia ꝑsidet. Sic eius cognitioni dedit scire se
cretum: cuius secretum nō penetrat: nisi diuia
sapia. Sz ex signis interioribus vel exteriori
bus quādoq̧ cognoscit. Sed qꝛ ex cogitationi
bus ꝓueniunt mala opa ⁊ mala verba ſz glo.
ideo addit. Homicidia: per qđ accipit omne
nocumentuz: qđ directe persone ꝓximi infert
Exo. 20. Non occides. Adulteria ⁊ fornica-
tiones: ꝯtra illud. Non mechaberis. Furta:
cōtra illđ. Non furtū facies. Falsa testimonia
ꝯtra illud. Testis falsus nō erit impunitus.
Prouer. 19. Blasphemie: ꝯtra illđ leuiti. 20.
Educ blasphemuz foras. vnde additur. Hec
autem sunt: que coinquinant hoīem. i. impuꝝ
⁊ imundum reddunt coram deo. Et ſm glo.
qꝛ huiusmodi verba dñi occasionem ex phari
seorum nequitijs sumpserunt: q traditiones
suas diuinis ꝑceptis prescribebant. Conueni
enter elimiat ꝑmisse traditōis icōueniētiaz d.
Non lotis manibus manducare ⁊c. Criso.
Non dixit escas in lege ꝓhibitas manducare:
non coinqnat hoīem: ne eis possent ꝯdicere
testimonio legis se munientes. Sed cōcludit
illud de quo erat mentio.

¶ Feria qnta dñice. 3. quadra. Sermo. 62.

SURgens iesus de synagoga ꝛc. Luc. 4. Secunduȝ quod dicit beat⁹ Ber. Difficilis ꝓrsus res ē: et soli diuine voluntati possibilis: susceptuȝ semel a seruitute peccati/de iugo excutere: qm̄ q facit peccatū: seruus est peccati. Nec est iā liberari: nisi in manu forti. Sicut enim sunt peccata minima: mediocra ꝛ magna: sic est etiam misericordia pua: mediocris: ꝛ magna. Magn⁹ ergo peccator magna misericordia opus habet vt vbi supbabundauit delictum: supbabundet et gratia. Sic patet in euangelio. de socro Simonis que. te. ma. feb. i. peccatis: ꝛ iō indiguit magno misericordie medicamento. Et ƀȝ hoc euangelium pōt moraliter sic exponi. Anima infirma ꝑpter peccatū/in infusione diuini luminis se febricitantē cognoscit. i. infrigidatā per defectū diuine dilectionis: ꝛ inflamatā estu carnalis delectationis/que solū acqescens diuinis visionib⁹ ob meritum virtutum: ꝛ intercessiōe curat: ꝛ sic surgens a peccatis exercitio virtutū deo fit accepta. Fit aūt hec curatio per passionē xp̄i omnibus generaliter: que preseruat a ruina: qñ occasio declinat p fugā a mundi tumultu: aut ad penitentie desertū: vbi salus inuenit vnde pfectus effectus nō solū debet sibi viuere: sed alijs ꝓficere p imitationis exemplū. Et ƀm hoc in euangelio occurrunt nobis quinq̃ ꝯsiderationes. Prima ꝯsideratio.

PRima ꝯsideratio est de occasione sanationis. vbi sunt due ꝯclōnes.

¶ Prima ꝯclō est: ꝙ summa gratia que est ƀm Aug. ypos. vnio/ꝑmissiue fuit occasio ruine et peccati: Deus enim nouit de malo maximū bonum elicere: qꝛ lapsū luciferi ordinauit ad hominis creationē: lapsum hominis ad christi incarnationem: quod supremum fuit miraculuȝ. vnde Augu. In rebus per tempus exortis ista summa gratia fuit: a qua homo in vnitate persone coniunctus est deo. Non. n. est magnuȝ in artifice: si de bona materia facit bonum artificiū: sed de vili. ¶ Nota ꝙ cum xp̄s fuerit iudex seculorum ꝯstitut⁹: ƀm illud Johis. 3. Potestatem dedit ei iudicium facere: qꝛ ꝛc. oportuit in opibus eius ƀȝ Criso. pietatem miseratōis ꝛ veritatem iustitie relucere: qꝺ non fuisset sine ꝑmissione humane ruine. ¶ Patet de iustitia. Nā cuȝ ds sit iustissim⁹: eius iustitia nō manifestrat sine pctō: cum eius iustitia hēat duplicem partem. Una q̄ est punitio maloꝝ. Et alia q̄ est remuneratio bonoꝝ. Et ꝑma sine pctō esse nō pōt: qꝛ deus supabundat in remunerando: non tm̄ in puniendo. ¶ Patet etiā de mīa: qꝛ si peccatum nō esset: diuina mīa nō appareret: qꝛ misericordia fit ꝯtra miseriā: ꝛ miseria nō est sine pctō: sicut medicina nō est sine egritudine. Hanc mīam declarauit in maria magdalena in publicano: ꝛ in latrone. Et h̄ est qꝺ dicit. Surgens ih̄s de synagoga. q. d. ih̄s ꝗtuȝ ad incarnationem. Et surgens: declaratōe misericordie ꝛ iustitie. De synagoga. i. de ecclīa malignantium: punienda ƀm iustitiam: ꝛ emendanda ƀm misericordiam.

¶ Scd̄a ꝯclō est: ꝙ ad hoc ꝙ aliquis curetur de infirmitate spirituali: necesse est vt per gratiam ꝑuenientez disponatur. ¶ Ratio est: qꝛ talis gratia est quoddā bonum donum: inuitans hoiem ad maius bonuȝ: qꝛ est motus bone voluntatis: quo deus nos ꝑuenit: vt de cōgruo nos disponamus ad recipiendū xp̄m. i. vnctionem sanatiuā morbi spūalis. s. pcti. vnde bene dicit ꝗdaȝ esse gratiaȝ misericorditer nostram ꝯuersionem ꝑuenientem: qꝛ facit nobis beneplacitum initians ꝯuersionez. Intrauit in domum sy. Introitus iste significat doni gratuiti infusionem: facientis in aīa ꝓpositum sanctitatis. Et h̄ mediante fidei obia inclinante ꝯsensum voluntatis cum tremore: ꝛ inde addit. Domum. i. consciaȝ. Symonis. i. obedientis. Et in h̄ figuratur ꝯuersio volūtatis praue: auerse: ꝛ rebellis in deum.

Scd̄a ꝯsideratio.

CIrca secundam consideratione sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯclō est: ꝙ aia dicit infirmari ad silitudinē infirmitatis corporis. Tūc aūt dicit corpus esse infirmū: cum debilitatem in executōe ꝓprie actōis pp aliam inordinationem ptium corporis/ꝟn̄ membꝝ dicit esse infirmuȝ: qñ nō pōt pficere opatōez sibi debitā: sicut oculus qñ nō pōt clare videre. Sic ēt infirmitas aie dr: qñ ipedit in ꝓpa opatōe pp inordinatōez ptiuȝ ipi⁹. Sicut autē ptes corpis dñr eē inordiate: qñ nō sequūt ordinē nē: ita ꝛ ptes aie dñr iordinate: qñ nō subdunt ordinationi rōnis. Rō aūt est vis regitiua ptiuȝ aie.

Sic igitur quando voluntas quasi extra ordinem rationis effertur aliqua passione: per hoc impedimentum prestatur modo predicto.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ nulla ē infirmitas maior ꝗ̄tuʒ ista q̄ occidit aīam. Nā talis est vita aīe: ꝙ nec angeli hoīes ⁊ demones oēs: non possunt vnā aīaʒ occidere q̄ eēt sine corruptōe culpe. Quid igit̄ aīaʒ occidit nisi peccatuʒ: q2 aīaʒ a deo separat: q̄ est vita aīe ꝑ infusionē gratie: q̄ est calor spūalis. Calor.n. in corporalibꝰ spirituʒ vitalē facit subsistere: ⁊ ipsa corpora leuia facit. Cuʒ igit̄ pctm̄ mortale ꝓuat in aīa gr̄e celestis calorē ipsam aīaʒ viuificantem: ⁊ ad celestia eleuantem: relinqtur ꝙ aīa predicto calore deficiente ad mortē inferni ꝓfundat̄. Et h̄ est ꝙ dicunt has duas ꝯclones. Socrus aūt Symonis tenebat̄ magnis febribus. Socrus aūt pōt significare ꝯsciaʒ hoīs q̄ ad introituū gr̄e se febricitantē recognoscit ⁊ infrigidatā ꝑ defectū diuine dilectiōis: ⁊ inflāmataʒ estu carnalis delectatiōis. Et magnis febribus. Nā sicut ꝗ̄to fuerit motus fortior passiōis ꝑter ordinē rationis: tanto est maior infirmitas anime.

Tertia consideratio.

Tertia ꝯsideratio q̄ est đ merito apostolice intercessionis ibi. Et rogauerūt illū ꝓ ea. vbi sunt due ꝯclusiōes.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ lʒ ds̄ ꝓncipalr̄ sit inuocādus. Quia illa bona q̄ sunt nos ordinant in finem ⁊ etiam ipsum finem a solo deo dantur. Tamen secundario. Cum propter peccata ad deum accedere non audemus: possint inuocari sancti: vt det̄ fiducia pauidis: vt.s. illi q non audent ꝑ se ipetrare nec possent: ꝑ idoneos impetratores saltim desiderata valeant obtinere. Et h̄ vt in orantibus humilitas obseruet̄: ⁊ in sanctis itercedētibus dignitas declaret̄: ⁊ ēt in mēbris xp̄i caritas ostēdat̄: ⁊ iferiora fiducialr̄ recurrunt ad superiora: ⁊ superiora inferioribꝰ liberaliter condescendant.

¶ Scđa ꝯclo ē: ꝙ iesus multos hʒ discipulos ꝓ infirmantibus intercedētes. ¶ Primo inꝗ̄tuʒ iesus dr̄ veritas: discipuli eiꝰ sunt ꝑdicatores ⁊ doctores q itercedūt ꝓ nobis: qn̄ docēt veritatē vite ⁊ doctrine. ¶ Scđo inꝗ̄tuʒ ih̄s est caritas: q̄ est salus aīe ⁊ vnctio ꝑ quā exhibent̄ opa satisfactiōis ⁊c. Sic discipuli eiꝰ sunt recordatiōes maloꝝ q̄ ꝑtulit ꝓ nobis ⁊ bn̄ficia q̄ nobis ꝯtulit. Hec itercedūt ꝓ nobis: qn̄ ad reamandū ipʒ nos ꝓuocant: q2 sm̄ apostolum ꝓus nos dilexit ⁊ tradidit seipsum pro nobis.

¶ Tertio iesus inquantum est puritas: quia puer: sic hʒ discipulos cogitationes ⁊ affectiones q ꝓ infirmo intercedūt: qn̄ de gr̄a aīe a đo collata: cui nō debēt esse ingrati cogitāt. Cū beneficiuʒ ab eo receptū recensent: cū de eterna salute q̄ ꝓ meritis bonoꝝ opeꝝ est recipienda ꝑtractāt. ¶ Quarto inꝗ̄tuʒ iesus est salutis desideriū: sic discipuli eius sunt studiū veritatis: ⁊ exercitia pietatis: q̄ tunc ꝓ nobis intercedūt: qn̄ excludunt a nobis simulationē supstitionis ⁊ austeritatē: ꝑꝑ qđ. 2. thi. dr̄. Exercitatio corporis ad medicū valet: pietas aūt ad oīa vtil' ē. ¶ Quito inꝗ̄tuʒ iesus dr̄ opus fructuosuʒ: ꝑ qđ deus manifestat̄ iniustis: sic discipuli eius sunt virtutes ⁊ eoꝝ opa ꝑtinētia ad disciplinaʒ xp̄i. Unde aīa penitēs dicit̄ gr̄e dono ⁊ virtutibus illustrata: ⁊ in eaꝝ opibus exercitata merito virtutū ⁊ beatoꝝ opeꝝ ꝯfidit curari. Hij discipuli dn̄r itercedere cum ipsis appropinq̄tur ad ih̄ʒ: ꝯformitate moꝝ ⁊ ꝟtutū. Nā efficaciꝰ opibus ꝗ̄ʒ vocibus supplicāt. Et h̄ est qđ dr̄. Et rogauerūt illū ꝓ ea.s. vt hʒ qđ dictū ē aīa a noxijs pctōꝝ saluaret̄.

Quarta ꝯsiderat°.

Circa quartā q̄ est de sanatiōis executione cum dr̄. Stans autē sup illam sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ sola gratia causat in aīa executionē sanitatis. Nā sicut hō sanus nō incitat̄ a ꝯtrarietate humoꝝ: spūʒ molestantium Ita in gr̄a existens nō ingetat̄ ab ipugnationibus passionū ipsuʒ vexantibus ad modum febriuʒ ⁊ ab ira ⁊ ꝯcupiscētia. Un̄ ysa. 58. Dr̄ de aīa seipsam ad gratiā disponētez. Tunc erūpet q̄si mane lumē tuū.s. gratie. Et sanitas tua citius orief̄. Hec.n. gr̄a augetur ꝑ sāctoꝝ ipetrationē: q2 sicut sancti ipetrāt nobis veniam. Habes exēpluʒ de multis i sacra scriptura: ita ⁊ cū venia gr̄am. Patet de Ihe^a. Itē augetur ꝑ angeloꝝ itercessionē q desiderāt nos ꝓficere donec attigamꝰ. Sicut sanctus Michael dr̄ stare pro filijs populi sui. Danie. 12.

¶ Scđa ꝯclo ē: ꝙ gr̄a in executione sanitatis spūalis anime: in aīa ꝯficit triplex vnguentuʒ. ¶ Primū nāq3 est pungitiuū dolorē faciens q2 mouet ad ꝯpunctionē. Hec est amara recordatio peccatoꝝ. vn̄ aīa cū incipit cogitare vias suas ꝯgregat ꝯteritq3 in mortariolo ꝯscie multas ac varias spēs peccatoꝝ suoꝝ. Sacrificiuʒ est deo spūs sic ꝯtribulatus. ¶ Scđm est temperantiū dolorē leniēs diine bonitatis intuitu: scʒ meditatio beneficioꝝ dei. Hoc vnguentuʒ

est primo tanto p̃ciosius: q̃zto de nobilioribus
ꝯpositum est specieb⁹. Sic.n. vnguentū illud
de diuinis beneficijs collatis humano generi
Felix q̃ ipsa sibi studiose colligere: ⁊ añ oculos
mētis dig̃ cū gr̃aꝝ actōe reducē curat. ¶ Ter
tiuz est sanatiuū ⁊ morbū expellēs: ⁊ istud ē mi
ratiōis qd̓ alijs antecedit. Et h̄ eo ꝙ fiat de ne
cessitatibus paupeꝝ: ⁊ anxietatibus opp̄ssoꝝ:
⁊ de pturbatiōibus tristiū: ⁊ de culpis deliquē
tium: ⁊ postremo de oībus miroꝝ erūnijs etiā
si fuerit iniuria despicabiles videntur spēs iste
sed etiā sup oia aromata. vnguentuz qd̓ ex eis
ꝯficitur sanatiuū est. Beati misericordes: qm̄
ipsi ⁊c. Igit̃ multe miserie collecte atq̧ pietatis
intuitu īspecte: ipse sunt spēs ex quib⁹ vnguen
ta optima opponunt̃ ad expellendas infirmita
tes spūales. Et h̄ est qd̓ dicit. Et stās sup illaz
⁊ iuxta illuz iacentē. Ecce diuina dignatio prō
pta ad sananduz. Impauit febri.i.infirmitati:
Et dimisit eaz. Ecce sanatiōis veritas. Mora
liter nulluz xp̄s sanat: nisi sub eo iacentem. i.p
timorez ⁊ reuerentiam se humiliantez. Eccl̃.p̊
Timor domini expellit peccatum.

Quinta consideratio.

Quinta ꝯsideratio est de sanitatis vti
litate cum dr̃. Et continuo surrexit.
Ubi nota: ꝙ occupationes terrene:
inquantū retrahunt nos a spūalibus studijs ⁊
reuocant a virtutuz exercitijs: causant i nobis
spūalez infirmitatē. Et ideo ad p̃cauendū cau
sationē huius infirmitatis: opz ꝙ occupatiōes
terrene desant̃. Hoc aūt fit p exercitia bonoꝝ
opationū: que ptinent ad aīe sanitatem: q̃ i vir
tute ꝯsistit. Et ideo gr̃a causando in aīa sanita
tem: septē pōit vtilitates: q̃ in euāg° exp̄munt̃.
¶ Prima vtilitas est: q aīa in hac sanatione
suscitat̃ a morte peccati. Naz sicut corpus per
aīam: ita aīa p gratiaz viuit. Et ideo sicut disce
dēte aīa corp⁹ morit̃ ⁊ adueniēte viuificat̃: ita
aīa p gr̃az: ⁊ ad hoc ptinet vt terrena desideria
necant̃: qꝛ talia mortez faciunt spūalez. vnde dr̃
Continuo surrexit. Glosa. Surgit q a terre
nis desiderijs se leuat; vt iā nō cadat. Vñ col.
tertio. Si surrexistis cum christo ⁊c.
¶ Secunda vtilitas est: ad ruitiuz dei: mem
bra habilitare. Nā seruire deo ē excellētissime
dignitatis: qꝛ quanto aliq̄s p actus suos virtuo
sos plus appropinq̄t deo: tāto maioris ē digni
tatis: sed homo p seruitiū diuinuz maxime ap
propinquat ad deū: qꝛ seruire deo regnare est.
vnde ēt dicitur. Et ministrabat illis. vñ Be
da. Hec ministrat.i.membra que ruiebant i
mundicie: seruiunt iustitie: ⁊ bonis operibus
Moraliter autez p hoc datur intelligi: ꝙ ante
curationez peccatorum nō est gratum deo eius
seruitium. Et ideo statiz vt se curatū senserit se
totuz diuinis ruitijs mancipabit. vnde Ro.
octauo. Sicut exhibuistis mēbra vestra ruire
īmundicie ⁊ iniq̄tati: ita nūc exhibite mēbra ve
stra seruire iustitie in sanctificationem.
¶ Tertia est oēs participes facere merito pas
sionis xp̄i. Et hoc cū dicit̃. Cuz sol occidisset.
Beda. Per occasuz solis mors xp̄i intelligit̃:
q̃ erat generalis oībus equalr̃: siue bonis: siue
malis: siue diuitibus: siue paupibus splendo
rem suum ipartitur: nisi obiicere facientib⁹: sic
passio xp̄i oībus ꝓfuit sufficienter ad salutem:
sed nō efficaciter hijs qui obicē posuerunt. vñ
dicit. Cuz autez occidisset sol. Glo. Occasus
solis. i. mors xp̄i est causa gn̄alis sanatiōis ani
maꝝ. vnde psal. Qui sanat ꝯtritos corde. Et
alibi. Qui sanat oēs infirmitates tuas. Glo.
Ex lāguore corpis multa suggerūtur aīe carna
lia desideria: sed non est timendū: qꝛ sanat oēs
infirmitates nō fruēdo blandis: non cedendo
asperis. Oīpotenti.n. deo nullus languor oc
currit insanabilis. Et ideo sequitur. Oēs q ha
beban: infirmos varijs lā. du. e. ad iesum ⁊c.
Et ille su. manus ipo. Cōpassiōe motus cura
bat eos: oēs sufficiēter: sz p̄destiatos efficacit̃.
¶ Quarta est ab imundis cogitatiōibus p̄ser
uatio. Cuz dicit̃. Exibant aūt demonia. vnde
Beda. Uix aūt a demonio liberatū animam
ab imunda cogitatiōe purgatā intelligim⁹: p
pter qd̓ etiam possunt dici imissiōes p angelos
malos: cogitationes male. Unde Ber. ponit
tres cogitatiōes: de quibus multa sollicitudine
cauere necesse sit.
¶ Quinta est qꝛ facit gloriā mundi declinare.
Naz oia in q̄bus mūdus gloriat̃: alienuz est a
beatitudine: sicut sunt diuitie: honores: ptātes
⁊ vane glorie: qꝛ beatitudo nō secuz patit̃ malū
sicut faciunt ista. ¶ Itez beatitudo ē per se suf
ficieus. Huiusmodi igit̃ multa deficiunt: pu
ta: sapia: bonitas: sanitas: corporis perpetui
tas. ¶ Itē beatitudo non causat alicui maluz.
Hec autez patet in diuitijs: ꝯseruat̃ in maluz
dñi sui. Et ideo qꝛ in hijs nō est beatitudo: in
eis non est gloriandum. vnde Bernar. dicit.
Fallax mundi gloria digne respuitur. Flos se
ni est vapor ad modicū parens: plus habēs an
xietatis q̃z iocunditatis. Quid enim hic est nisi

labor ꝛ dolor ꝛ afflictio spiritus. vnde dicit.
Et increpans non sinebat ea loqui. Glo. Ut
inquit nos ab alijs laudari de beneficijs nō eē
appetendum ostenderet ꝓpter qđ etiam factis
miraculis de loco recessit.
¶ Sexta est cauere occasione recidiui cum di
citur. Facta autē die ibat in desertum locum.
Et turbe re. eum. Licet longe grauius sit pec/
catum: ꝙ post indulgentiā iteratur: q̄ꝫ ꝙ pmo
cōmittitur: quia post carnalia peccata dimissa:
spiritualia vicia cōmissa animam perniciosius
vulnerant. Jhere. scđo. Quam vilis facta es
iterans vias tuas. Et ideo a recidiuo maxime
est cauendum. Multos insultus habēt seruos
dei: post ꝯuersionem. Nam vitia que ante cō
uersionē pacem habēt cum homine: qn̄ autē
expelluntur acriori virtute consurgunt ꝛ fiunt
inimica conuerso: que peccatori ꝓspera blandi
ebantur. Et sicut ante cōuersionem pcedit tur
ba peccatorū: obijciens ne ad deum conuerta
mur: post conuersionē seqtur: turba temptatio
num. Intelligendū ꝙ a recidiuo ad qđ p pre
dictas impugnationes trahimur a duobus p̄/
seruamur. ¶ Primum est ꝙ tēptatio dꝫ pre
scindi statiꝫ in principio: qꝛ īfirmitas in princi/
pio facilius remediatur. vnde Jhero. Impos
sibile est in sensu hominis non irruere cogita/
tū. Ille igitur laudatur ꝛ predicatur sanctus:
q statiꝫ vt cepit cogitare allidit cogitans ad pe
tram. i. xp̄m sm ꝙ debet eam declinare seu fu/
gere: sicut homo sapiens fugit vbi supare non
potest: ꝛ hoc maxime circa vitiū luxurie docet
seruari Aug. cui nō est resistendū: sꝫ fugiēdū.
¶ Septima est alijs exēpto bone vite ꝓficere
vnde dicit. Quia alijs ciuitatibus opꝫ me etiā
euangelizare regnum dei. i. penitentiā. Jhe/
ro. Janua regni est penitentia cū fide que ope
ratur salutē. Ut ergo quis valeat alijs ꝓficere
ad salutē. Ideo salutaris doctrina est a doctori
bus virtualiter exemplata: vt nō solum doce/
ret: sed etiā faceret: quia facta plus mouent q̄ꝫ
verba. vnde apostolus pme ad thi. 2. Prebe
exemplū bonoꝝ opeꝝ in doctrina: Ista duo si
mul obuiant. s. doctrina ꝛ exemplū: vt doctria
p exemplū bonoꝝ operum confirmetur: ꝛ p
doctrinā homo ad bona opa excitet: perfecte
ad deum redeundo. vnde Aug. in libro con/
fessionum cap. pmo. Ille liber Ciceronis q di
citur ortensis exhortans ad phiā inuitauit ad
te domine affectum meū. Preces ac vota mea
ꝛ viluit mihi omnis vana spes: ꝛ immortalis sa
pientie habebam ꝯcupiscentiā estu cordis in/
credibili: ꝛ surgere iam cepi vt ad te redirem.
Ex quo sequitur: ꝙ doctrina exemplificata per
vitam perfectam: exordium est perfecte cōuer/
sionis: qꝛ dicit ꝙ mutasset affectum eius ad de
um. Item eleuat desiderium ad deum: qꝛ laus
talis rapuit desideria ꝛ vota beati August. ad
deum. Quod nobis ꝛc.

¶ Feria sexta dn̄ice. 3. q̄dra. Sermo. 63.

V Enit iesus in
ciuitatem samarie ꝛc. Johis
quarto. Quia inter omnia
alia que potest exercere vir
perfectus in hac vita maxi/
me meritorium est alios do
cere: ꝛ verbum dei predicare: cum hoc requi/
rat in viro perfecto dulcedinem diuine contem
plationis: qua spirituali illustratiōe hauriat qđ
alijs proponat. Requirit etiam strenuitatem
actionis in verbo ꝛ facto: vt eius predicatio sit
efficax ꝛ virtuosa. Unde Grego. super Eze
chielem. Uiri perfecti bona celestia que contē/
plari poterunt fratribus enunciant. Eoꝝ quo
que animos in amore ꝛ timore caritatis accen
dunt. Hijs pro mercede laborū promittitur
vita eterna dicente domino. Qui metit merce
dem accipit ꝛ congregat fructum in vitā eter/
nam: vt patet in euangelio presenti. Quod sic
moraliter potest exponi anima custodia prede/
stinationis preseruatur habens ad penitentiā
inclinationem percipiens efficaciam passionis
christi. Dotata est naturali ratiōe lumine gra/
tie eleuatur. Hanc gratia dei preueniens in/
trat ad disponendum liberum arbitrium p cō/
tritionem. Et ideo illustratiōes diuinas ꝛ mo
nitiones secretas mittit tanquam discipulos in
ciuitatem cordis: ad informandum populum
cogitationum ꝛ affectuum de veritate salutis.
Hec anima nundum iustificata: tamen iustifi
canda in corruptionibus vtitur ratione nō spi/
ritualiter: sed vsu nature: scilicet voluptate: gra
tiam preuenientem iam sentit adesse eiꝰ adhuc
ignota ad instruendam eam: Ut petat aquam
viuam: idest donum spiritus sancti. Hec autē
adhuc ceca miratur eum aquam viuam ꝓmit/
tere cum careat instrumentis: Reputans eū
Jacob minorem: qui cum suis vsus est fonte
illo. Ille vero ostendit ei hanc aquam promis/

fam esse spiritualem, z donum spiritus sancti.
Dicit q̧ hanc bibentes in eternum non sitient
maxime qui vtuntur ea ad bonum: vt sancti:
non ad malum more pecudum. Et ideo horta
tur eam intellectum rationalem promptius ad
bibere ad contemplationem intelligentie spiri
tualis: z postponere sensualem: que iudicans
carnaliter ducit in errorem. Jam enim lumine
gratie illuminata: beneficium dei z sui negligē
tiam recognoscens: de modo satisfaciendi inci/
pit inuestigare. Sed quia talis gratia maxime
acquiritur z infunditur verbo predicationis.
Jdeo apostolos hortatur ad seminādu3 verbū
dei veritate doctrine z vite: vt sic alijs ꝓficiens
reportēt per suū laborem z aliorum profectum
vite eterne premiationem. Et ſm hunc sensu3
occurrūt nobis in euangelio tres ꝯsideratiōes

Prima consideratio.

PRima consideratio est de predicatio
nis oportunitate. Et circa hoc sunt
due conclusiones.

¶ Prima cōclusio est: q̧ oportunitas rei ha/
bet se in quadruplici differentia. ¶ Uno mo/
do dicit necessitatem: sine qua res esse non po
test. De quo glosa super illud psalmis. Adiu/
tor in oportunitatibus: idest in quo opus ē dul
ce. Auxilium z refrigerium est qđ in necessita
te datur. ¶ Alio modo dicit quādam cōueni-
entiā doni. vnde glo. super illud psal. Jn tem/
pore oportuno dicit. Petentibus salubriter q̃3
doq3 dare differt. Nam deus quasi medicus
egroto dat quod conuenit z quando conuenit
¶ Tertio modo dicit adiutorij exhibitionē de
quo ad hebr. 10. Jnuenisti gratiam in auxilio
oportuno. ¶ Quarto dicit quasi amotionem
impedimenti actionis. Unde de iuda dicitur.
Matth. 20. Querebat oportunitatem. Glo.
Qđ sine turbis tradent eum: scilicet ipedien/
tibus actionem contradictionis.

¶ Scđa ꝯclusio est: q̧ doctrina p̄dicatiōis h3
magna3 oportunitatē in hac quadruplici diffe
rentia. Na3 ipsa itroducit omne qđ bonu3 est
z necessariū ad salutē. ¶ Jte3 ꝯuenienter ad/
iungit: p̄ueniens occasionē mali. ¶ Jtem ex/
cludit ipedimentu3 boni. ¶ Jtē intellectū ele/
uat lumine quodā supernaturali. ¶ Primu3
p3 de necessario ad salutē. Nā homo peccator
indiget virtute gratuita: superaddita virtuti na
ture quantū ad tria. ¶ Primo vt sanct. Et se
cundo vt bonum supernaturalis virtutis ope
tur: qđ est meritoriū. Et tertio indiget auxilio
diuino: vt ab ipso moueatur ad bene agendū.
Hec autem virtus supernaturalis est gratia q̄
concipitur ex auditu verbi predicati gratam fa
ciens anima3. s. causando in ea ceteras virtu/
tes: quibus anima sanatur: a morbo culpe: z ēt
cu3 radix meriti a deo confertur: vt possint sin/
gula opera meritoria fieri: mouet semper ad be
ne operandu3. vnde apostolus. Omnia posui
in gratia que me confortat. Hec autem gratia
est penitentia. Unde sicut penitentia est virtus
expulsiua peccati actualis anima3 deformantis
sic cu3 propriū sit gratie reformare: dicitur gra
tia inquantu3 delet culpa3 deformante3 z vul/
nerante3 restituēs homine3 ad pristinu3 statu3
Na3 ipsa delet penam z culpam: si tanta sit cō
tritio in malo: quanta fuit delectatio in peccato
z etiam gratuita que per peccatum erant perdi
ta. Et hoc est quod dicit. Uenit iesus: id est p̄/
dicatio salutaris. Jn ciuitate: id est in cor plenū
cogitationibus z affectionibus. Que dicitur
sychar: qđ interpretatur penitens. vnde Au/
gu. Penitentia est medicamētu3 miseris: spes
salutis: per quam peccatores saluantur: z deus
ad misericordiam prouocatur q̄ penitentia lic3
a nobis sit dispositiue: tamen a deo est effectiue
Jn cuius signu3 christus p̄dicauit penitentia3
in remissionē peccatoꝝ. Et ideo dicit. Juxta p̄
dium: idest iuxta meritu3. Qđ iacob. i. christꝰ
supplantator p̄ncipis tenebraru3. Dedit: idest
perfecit per passionem. Joseph: idest predesti/
nato: q est filius dei: q etiā apponit vel augmē
tat hoc meritum virtuosis operibus. ¶ Se/
cundu3 est sapientia infusa per spiritum sanctū
z hoc in p̄dicatione doctrine salutaris. Cuius
operationis est conuenienter precludere occasi
ones mali: z hoc per cognitione3 eiusde3 z re/
cordationem. Nullus de peccato penitere po/
test: nisi cognoscat. Na3 cognitio turpitudinis
ad fletu3 prouocat. Fletus desidia3 seculi par/
uipendere facit: z vita3 beatam concupiscere.
Hoc autē facit sapientia spiritualis que intelli/
gitur per fonte3. vnde dicitur. Jbi autem erat
fons: idest sapientia spiritualis infusa per predi
cationem. Jacob: idest illi qui vitijs reluctatur
De quo dicitur sapientie. Et aqua sapie salu/
taris potauit illu3 zc. Unde sapientia dicit q̄si
sapore virtutu3 condita. vnde Bernar. Jnue
nisti sapiam: si prioris vite peccata defleas zc.
¶ Tertiu3 est excludens impedimētum boni
salutis. Est aūt duplex impedimentu3 salutis.
Unu3 est peccatū actuale: z nō est cōe oibus.

sed tm̄ peccatoribus. Sed illud amouetur per opera penalia pnie. Nam congruum est cum peccator sit pene debitor: q̄ merito per ip̄m dz fieri redditio debiti. s. penā debitaȝ sustinēdo.
¶ Aliud autē impedimētum boni est peccatuȝ originale: ⁊ illud est cōmune omnib⁹: et hoc quidem auferri nō potuit: nisi per eum cuius operatio in totā naturam potuit: ⁊ hoc solū ptinet ad xp̄m: qđ semel fecit per passionem. Unde s̄m Ambr. tantum fuit peccatū vestrum: vt saluari non possemus nisi vnigenitus dei filius moreret̄ ꝓ nobis debitoribus mortis. Et hoc est qđ dicit. Ihs fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem. quasi dicat ihs est penitens fatigatus ex itinere: ꝑpter penalia opa satisfactionis sedebat. s. perseuerando Sup fontem. Hora erat quasi sexta. Hora sexta xp̄s passus ⁊c. Et per horā sextā contritio intelligit̄ meriti scaturientis de puteo voluntatis: ꝯformantis se volūtati diuine: sic vt recipiatur premium vite eterne post deletioneȝ: vel solutionē debiti: qđ nobis ostendit̄ verbo predicatiōis. Unde aplus Nos aūt p̄dicamus vob̄ xp̄m ⁊ hūc crucifixū.
¶ Quartum est eleuans intellectum lu̅ie supnāli. Homo non pōt cognoscere ea: q̄ naturaliter rōnem excedunt sine auxilio gratie. Naȝ actus cuiuscunqȝ agentis creati depēdet a deo q̄ꝫtum ad duo. ¶ Uno mō q̄ꝫtum ab ip̄o hȝ ꝑfectionem seu formā: ꝑ quaȝ agit. ¶ Alio mō q̄ꝫtum ab ipso moueť ad agenduȝ. Unaquecꝫ enim forma indita creatis rebus a deo hȝ efficaciam respectu alicuius actus determinati: inquantum pōt s̄m suam ꝓpriam virtutē. vltra autem non pōt: nisi ꝑ aliquam formā supadditam. Sic intellectus humanus habet aliquaȝ formam. s. ipsum intellectuale lumē ⁊c. Et ad altiora vero intelligibilia intellectus human⁹ cognoscere non pōt: nisi fortiori lumine fulciat̄ Sicut lumen fidei vel lumen gratie: inq̄ꝫtum est nāl'r supadditum. Et ideo ad cognitionem cuiuscunqȝ veri indiget hō auxilio diuino: vt intellectus a deo moueatur ad suum actum: sȝ indiget noua illustratione in hijs que excedūt nālem cognitioneȝ. Et hoc est qđ dicit. Uenit mulier de samaria hauriens aquaȝ. Hec mulier est aia rōnalis. De samaria: adhibens. s. custodiam cordis. Eleuata lumine sapie supnālis. Hec venit: per diligentem inuestigationem affectu mentis. Ad fontem: xp̄m in quo sunt infiniti thesauri sapientie. Haurire aquā sapientie salutaris.

Scđa ꝯsideratio.

Secunda ꝯsideratio est de predicātis sagacitate: cuȝ dicit ei ihs. Da mihi bibere. vbi occurrūt octo documēta
¶ Primum documentum est: q̄ lȝ deus voluntate antecedente vult omnes hoies saluos fieri: q̄r equal'r est ei cura de oibus: vt dicit̄ sapientie. 6. q̄r ex equali sapientia ⁊ bonitate ois administrat. Tamen voluntate ꝯñte vult solū predestinatos saluos fieri: q̄r vult eis maius bonum. Uoluntas. n. dei est cā voluntatis in rebus ⁊c. Ex hoc aliqua sunt meliora: q̄r deus eis maius bonum vult. vnde Aug. Omnia enīȝ diligit deus que fecit: ⁊ inter ea magis diligit creaturas rationales: ⁊ postea q̄ sunt mēbra vnigeniti sui: ⁊ multo magis ipsum vnigenitum suum. vnde dicitur. Dicit ei ihs. s. excitans mulierem petendo potum. Da mihi bibere: literal'r xp̄s petebat potum: q̄r sitiebat. Per estum diei sitiebat etiam hoium salutem Propter quod etiam dicebat pendens in cruce. Sitio: vbi August. Omnium fidem sitit qui pro omnibus sanguinem fudit.
¶ Secundum documētum est: q̄ deus ad incitandum hoiem ad suum beneplacitum instillat sibi speciales reuelationes. vidētes eius innocentiam: statum gratie ⁊ peccati. Quib⁹ cognitis habilitat̄ ad gratie receptioneȝ. In hac reuelatione peccata representant se quadrupl'r ¶ Primo vt impeditiuū diuine gratie: quoniam per ipsum anima spoliat̄ donis supernaturalibus. ¶ Secundo vt lucratiuum infinite pene: q̄r pena condigna peccati mortalis est gehenna inextinguibilis. ¶ Tertio vt amissiuum glorie: q̄r nullus exñs in mortali peccato hȝ hereditatem in regno ⁊c. ¶ Quarto vt offensiuum maiestatis diuine: quia altissimus odio hȝ peccatores. Sil'r aūt gratia econuerso se representat q̄drupl'r. ¶ Primo vt viuificatiuum anime a morte. ¶ Secundo vt excitatiuum a somno delectationis mundane.
¶ Tertio vt munitiuū ad modum armature
¶ Quarto vt fecundatiuum gr̄e: singula opera faciendo meritoria. Hijs enim consideratis vitando peccatum ⁊ amplectendo gratiam habilitat̄ ad recipiendam influentiam spūaleȝ vnde dicitur. Discipuli autem eius abierant. se anime infundendo. In ciuitate: pp multitudinem imaginationū: cogitationum: ⁊ affectionum. Ut cibos emerent. i. fidem vel salutem animarum ꝓcurarent: que est cibus dei.

¶ Tertium documentū est: q̄ lʒ in cognitiōe spūalium ducamur p̄ tpaliuʒ manuductionem tū talis cognitio nō est pfecta. Nō.n.est sufficiens ꝯparatio rerꝫ mālīuʒ ad imaterialia ſm ſili tudinē. Unde ipossibile ē lumē māli ad imaterialē celestiūʒ ꝯtēplationē excitari nisi ſm se māli manuductiōe ducaꝛ tū impfecte. vnde pp impfectā ſilitudinē rerꝫ visibiliū ad inuisibilia nōduʒ illumiata. Dicit ei mulier. Intelligens xp̄i petitionē de corporali potu: lʒ etiā occasiōe mālis potus voluit excitare eam ad potuʒ spūalem. d. Quō tu cū iudeus sis petis a me potū? quasi di. Potus carnalis voluptatis ſm carnis legē est mihi notus. Sed tu cū sis iudeus hūs legē mecū discrepās. Bibere a me petis: q̄ suʒ mulier samaritana. Forte ē tibi ali⁹ potus melius te satiās. Nō.n.contunꝛ iudei samaritanis. Et iō non licet eis eundē bibere potuʒ. vnde glo. Mulier nesciēs quē potuʒ petierat ab ea: opponit se esse de alienigenis vasculis: quorꝫ etiaʒ ꝯuersatiōe nō vtunꝛ iudei: sed ihs q̄ fidem petebat spūm ei dare cupiebat.

¶ Quartū documentū est: q̄ hoc donū spirit⁹ ad qd̄ hanc mulierē excitauit est valde effectuʒ salutis. Nā ad h̄ vt aliqd fit effectum tria debʒ hr̄e. ¶ Primū ex parte dantis potentia. Deus.n.est potentissimus. Nouit.n. cui ⁊ q̄ñdo debeat dare: ⁊ cui non: ⁊ cui substrahere: ⁊ est etiaʒ liberalissimus. Ipse.n. dat oibus ⁊ nulli iproperat. vnde dicit. Si scires.s. liberalitatem sue donationis q̄ est spūs sanctus. Et qs est: ⁊ cuius potētie est ⁊c. ¶ Scd̄m ex parte petentis indigentia. Tu forsaꝫ petisses. Dicit forsaꝫ ꝑpter flexibilitatem liberi arbitrij. Deus eniʒ vult nos petere q̄ȝ indigemus: ⁊ vt desideriuʒ nostꝝ impleaꝛ. ¶ Tertiū ex parte doni sufficientia. vnde dicit. Aquā viuā. Nec.n.est sufficiens ad purgandū. Aqua.n. gratie est culpe purgatiua. Ezech. 36. Effundam super vos aquam mundam.

¶ Quintuʒ documentum est: q̄ iesus ab hac muliere petens potū aque.i. ipletionē legis tāquaʒ meritoriaʒ salutis: ⁊ nunc pmittens donū gratie dubio ꝓbabilitatis eaʒ implicat. Et hoc vt sic citius ingrendo ad apicē veritatis perueniret. Unde hec mulier audiens tantaʒ efficaciā aque ꝓmisse: opinaꝛ efficaciaʒ legis esse reprobatam ⁊ admiratur: ꝓbabili dubitatione arguens: Tu ꝓmittis efficaciaʒ meriti: vel tale recipies de lege scripta vel alibi: non de lege: q̄ȝ est magne ꝓfunditatis ⁊ auctoritatis: q̄ȝ a spiritu sancto: ⁊ delectabilis suauitatis: ⁊ secūde veritatis: talem auctoritatē nō habes. Unde igitur aqua gratie quaʒ ꝓmittis hʒ efficaciaʒ: ⁊ hoc innuitur cuʒ dicitur. Dicit ei mulier. Dñe neqꝫ in quo haurias habes. q. d. Non habes intellectus sublimitatē: nec spūs sancti auctoritatē. Miror igiꝛ vnde habes aquā viuā ⁊ gratiam. Quotienscunqꝫ.n. transcendentiū rerꝫ notitia in mentē venerit: totiens facit admirationē cōsurgenteʒ qn̄ effectus sunt manifesti ⁊ causa occulta. vnde puteus est lex scripta. Est altus: ꝓfunditate. Est.n. magna auctoritate: q̄ȝ fons ē a patre iacob.i. a spiritu sancto: q̄ supplantator est inimici. Habet etiā delectabilē suauitateʒ. Psal. Quā dulcia faucib⁹ meis ⁊c. vn̄. Ipse ex eo bibit ⁊ filij eius ⁊ pecora. Est etiaʒ fecunda vbertate: q̄ȝ non solum sapientibus: sed etiā insipientibus daꝛ: q̄ȝ biberūt etiam pecora. vnde Orig. Mystice fons iacob scriptura diciꝛ: in q̄bus instructi bibunt: vt iacob ⁊ filij ei⁹ simplices bibūt more pecudū: ꝯcludit q̄ȝ iacob maior te est: ⁊ ꝯtentus erat informatiōe legis.

Scd̄ʒ eius argumentuʒ est: Precepta sunt d̄ lege scripta: que sunt ita vtilia q̄ sine eis nō potest haberi vita: qd̄ notatur cuʒ dr̄. Patres vestri in monte hoc adorauerunt: per montē altitudo meriti p̄ceptorꝫ intelligitur: ⁊ vos dicitis meritum ꝯsistere in gratia spūs. vnde sequitur Et vos diciti: q̄ȝ in iherosolymis est locus vbi opꝫ adorare: idest i spiritu pacifico vnico gr̄a dei. Nam iherosolymis pacis visio dr̄. Unde in pace factus est locus eius. Sʒ quomodo potest hoc stare. Cum patres in lege contenti fuerunt te potiores?

¶ Sextum documentū est: q̄ iesus magis excitans eaʒ ad credendū: dubiū remouēs: rn̄dēdo ad obiecta ostēdit ei veritateʒ. Unde hʒ Augus. Licet dubites qualiꝛ intelligi debeat illud apostoli: Lr̄a occidit: spūs viuificat. Secūda corꝝ. 4. Tū vera sponsa xp̄i scire dʒ qd̄ distet inter lr̄aʒ ⁊ spūʒ: que duo alio modo dr̄ lex ⁊ gratia. Non.n. fructus est bonus qui de caritatis radice non surgit. Si vero adsit fides operans p dilectionē fit delectatio: que nō lr̄e: sed spiritu⁹ bonum est. Lr̄a.n. sine adiuuante spiritu occidit: cū vero adest viuificans spūs. Hoc ipsum intus ꝯscriptū facit diligi: qd̄ foris scriptū facit timeri. Et hoc est qd̄ dicit. Omnis qui bibiꝛ ex aqua hac sitiet iterꝝ. Ratio. q̄ȝ habet causaʒ tēporalē ⁊ d̄ficientē: Sʒ q̄ bibit ex aqua quā ego dabo nō sitiet in eternū: cuʒ habeat causaʒ per

petuam ⁊ indeficientem scilicet spiritu**z** sanctū. Ubi innuitur perfectio aque gratie in comparatione ad aquam legis: quia opposita iuxta se posita magis elucescunt. Naz aqua gratie excedit aliaz in quinque. ¶ Primo quia habet singularem effectum: quia satiat appetitū. Et ideo qui biberit ex ea non sitiet in eternum.

¶ Secundo habet singularem ortum: quia a fonte vite oritur. vnde dicit. Quam ego dabo ei: quasi diceret. Hec aqua a me orit̄. ¶ Tertio habet singularem motum: quia mouet̄ sursuz. Et ideo dicitur aqua saliens. ¶ Quarto habet singularem sitim: ⁊ ideo dicitur q̄ qui biberit ex ea fiet in eo fons ⁊c. Quia aqua gratie intra animam est. Et ideo sequitur q̄ non potest sitire terrena. ¶ Quinto habet singularem fructum: qui est vita eterna. vnde. Saliet in vitam eternam. Aqua autez legis non extinguit sitiz. Quia qui biberit ex ea sitiet iterum. Item oritur de fonte iacob: scilicet de lege. Itē morat̄ deorsum. Item est extra animā: ⁊ ideo non extinguit. Sed quomodo intelligit̄ illud: Qui biberit ex hac aqua: non sitiet in eternū. Cum dicatur ecclesi. tertio. Qui biberit me adhuc sitiet? Dicitur q̄ res corporalis aliter dr̄ generare sitiz: ⁊ aliter res spiritualis: quia hec habita non causat sitim suiipsius: sed alterius. Ista vero tollit sitim alterius rei: ⁊ causat sitiz suiipsius. Ratio est. Naz res temporalis antequam habeatur: magis precij estimatur ⁊ sufficiētis: sed habita: quia nec tanta: nec sufficiēs inuenitur: ad anime desideriuz quietandum: ideo ⁊c. Sed ad aliud appetendum mouetur. Res vero spūalis nō cognoscit̄ nisi cuz habetur. Et ideo cum habet̄: delectat affectuz ⁊ mouet desideriuz non ad aliud appetendum: sz ad seipsaz pfectius habendam. vnde: Qui bibunt me. s. impfecte. Adhuc sitient. s. pfectionē. In vita. n. p̄senti nunq̄z desiderium qetat̄: q̄r eius quietatio ad vitaz futurā reseruat̄. Mat. Beati qui esuriunt ⁊ sitiunt iustitiā. Et ideo seqnit̄. Dicit ei mulier. Da mihi hanc aquā: vt non sitiaz: neq̄z veniā huc haurire. q. d. s̄m Augu. Duplici necessitate teneor. s. sitis ⁊ laboris. Erat. n. illumiata a dn̄o. Dicit igitur. Crede mihi mulier. Ubi euacuat meritum legis i lr̄a ⁊ extollit meritum spiritus ⁊ gr̄e. Quia venit hora: quando neque in monte hoc: neque iherosolymis adorabitis patrem. Adorari est mereri: quasi diceret. Qd̄ veniente tempore gratie: q̄ per christum iniciat̄. Nullum meritum erit nisi per gratiaz: ⁊ ideo dicit. Uos nescitis quid adoratis: nos autem adoramus qd̄ scim⁹. Loquēs in psona xp̄ianorum. Quia salus. s. meriti. Ex iudeis est. s. ex ꝯfitentibus xp̄m est acceptuz. Sed venit hora ⁊ nunc est. s. meriti scilicet postq̄z ego incarnatus suz. Quando veri adoratores. Non in cerimonijs ⁊ figuris. Adorabunt patrez. s. xp̄z: q nos sanguine liberauit: non dn̄z vt serui. In spiritu. Aug. Quia deus est spiritus. De veritate fidei: vel. In veritate. i. sine fictiōe vt ypocrite. Uel in veritate: vt s̄m Criso. Non tp̄alia ⁊ caduca: sed saluti necessaria petant̄. Nā ⁊ pater tales querit. s. acceptat: q̄r spūs est deus non corpus. Igitur q vult sibi assimilari: dz ⁊ spiritu adorare.

¶ Septimuz documentū est: q̄ ad pfectaz fidez non sufficit assensus voluntatis: sed etiam ibi reqritur ratio ⁊ itellectus: qbus discutiātur credēda. Aug. Quis. n. nō videat p̄us eē recogitare q̄z credere. Nullus. n. credit nisi p̄us cogitet esse credendū. Quāquaz ⁊ ipsuz credere nihil aliud sit: q̄z cū assertiōe cogitare. Hoc autez ptinet ad intellectum ⁊ rationē: vt intelligendo discutiat: ⁊ voluntati ostēdat: q̄r voluntas nō fert̄ nisi in obiectuz a rōne p̄ostensum. vnde dicit. Uoca viꝝ tuum. i. intellectum ⁊ rationez ad opeꝝ discretionē. Nam s̄m Augu. Uir iste intellectus est: q̄r volūtas ꝯcepit ab intellectu mouēre eā: ⁊ ita voluntas est: sicut mulier. Ratio vero mouēs voluntatez: quasi vir eius. Quia igit̄ voluntas prōpta erat ad recipiendum: sed nō mouebat̄ ab intellectu ⁊ rōne. Vt spūal̄r hoc intelligeret: sed sensibil̄r detinebatur. Ideo dicit. Uade voca virum tuum idest intellectum: quo spiritualiter intelligas: quod modo carnaliter sapis.

¶ Octauuz documentū est: q̄ nō pōt fieri ꝟa illuminatio fidei: nisi p̄mo sensualitas restringatur. vn̄ ꝯtingit qn̄q̄z rōne errare in sensibilibus. vnde Ber. rn̄dit. Nō habeo viꝝ. i. intellectuz regentē: sed adulteꝝ pdentē. s. p errores. vnde vir illegittimus est itellectus errans a quo aīa non regit̄: sed pditur s̄m Aug. Nā cū aīa cepat esse capax ratiōis: aut a sapiēte mēte regitur: aut ab errante. vn̄ dixit iesus. Bene dixisti: non habeo viꝝ. Quinq̄z. n. habuisti: ⁊ hic quē habes non est tuus vir. Mystice autez quinq̄z viri sunt quinq̄z sensus Qd̄ aūt legittimi dicti sunt s̄m Aug. Ideo est: q̄r a deo facti sunt ⁊ anime donati. Aīa autem anteq̄z possit vti mente ⁊ ratione vtit̄ sensibus carnis

Uir aũt illegitimus est intellectus errãs. Un
de ad oẽm operationẽ vocanda est discretio in
tellectualis: q2 ipsa est mater virtutum: ſ3 dimit
tendus est vir sensitiuus. i. quinq3 sensus ⁊ eo
rum motum ⁊ instinctu3 penitus dimittas: q2
ſm apostolum spiritu est ambulandũ: ⁊ deside
rium carnis: ⁊ sensibilitatis nõ est perficiendũ
Et ideo dicit. Domine vt video ꝓpheta es tu
a quo ostendit ſm Augusti. Quia intellectus
ad eam venerat non tamen ꝑfecte: q2 percepto
modico lumine: obliuiscitur oium mundanoꝝ
sed de sola doctrina sollicitatur. Et ideo dicit.
Scio q2 messias veniet. quasi. d. Ego ista per
fidem perfecte capere non potero: sed veniente
messia: tunc omnia sciemus ista: ⁊ sic ſm Au-
gusti. Sciebat quis eam docere posset: sed ta-
men docentem non agnouit.

Tertia consideratio.

TErtia consideratio est de predicatio-
nis vtilitate: que fuit samaritanoru3
conuersio cum dicitur. Ego sum qui
loquor vobiscum: vbi occurrũt. 8. documẽta.
¶ Primum est: q2 sicut deus miraculose ali-
quid supnaturaliter in rebus corporeis operat̃
Ita etiam supnaturaliter ⁊ preter ordinem mẽ
tes aliquorum in hac carne viuentiu3: sed non
sensibilibus carnis vtentium: vsq3 ad visionẽ
sue essentie eleuat. Augustinus. Mentis hu-
mane acies in tam excellenti luce non figitur.
nisi per iustitia3 fidei emundetur. Et ideo red
dit etiam hoiem impeccabilẽ. Nã cum diuina
essentia sit ipsa beatitudo. Hoc modo habet se
intellectus videntis diuinam essentia3: sicut se
habet quilibet homo ad beatitudinem. Mani
festum est: q2 nullus homo potest per volunta
tem a beatitudine auerti. Naturaliter eni3 ⁊ ex
necessitate vult homo beatitudine3: ⁊ fugit mi-
seriam. Unde nullus videns deum per essen
tiam potest voluntate antecedente auerti a deo
quod est peccare. Et propter hoc omnes vidẽ
tes diuinam essentiam: sic in amore stabiliun-
tur: q2 in eternum peccare nõ possunt. Et ideo
petit Psal. dicens. Ostende faciem tuam ⁊c.
Glosa. Ipse solus est qui ab infirmitate libe-
rat homines. Tu ergo deus ꝯuerte nos auer
sos a te. Aliter non conuertimur: nisi tu facias
⁊ ostende faciem tuam ⁊ illumina famulum tu
um nube carnis velatum: idest filium tuum: q
est imago tua. Prius enim deus conuertit: ⁊
tunc ostendit lumen pietatis: nos inspiciendo
saluat. Na3 conuersos solet deus respicere: in
cuius figura dicit. Ego sum qui loquor: quasi
diceret. Messiam queris: ego su3 christus: q2
singulariter pre participibus meis vnctus.
vbi glosa. Ego sum quem expectas futurum:
venisse agnosce: ⁊ adducto tecum viro: qui te
regat: que fidei sunt necessaria: discere labora:
Unde quia sciebat quis posset ea3 docere: ⁊ cũ
eum ia3 docentem non agnosceret: digna erat
vt se ei manifestaret.
¶ Secundum documentum est: q2 bona con-
uersio tria amplectitur. ¶ Primum est displi
centia ⁊ detestatio peccati. vt videlicet quantu3
homo delectatus est in bono commutabili in-
ordinate contra deum: tantumq3 habeat dete-
stationem peccati. Ihere. 25. Conuertimini a
via vestra pessima. vnde dicitur. Dereliqué-
rit ydriam suam: ⁊ curam ⁊ sollicitudinem se-
culi: qua sensus ⁊ cogitatio distrahuntur: vt ho
mo non valeat defectus considerare: ⁊ de eis
displicentiam habere. ¶ Secundum est dile-
ctio ⁊ affectio ad deum. Et ratio est. Quia cu3
bonum in communi sit obiectum voluntatis:
hoc autem apprehendit sub se: bonum existens
⁊ apparens. Sicut igitur homo inordinate de
lectatus est in bono apparenti: sic modo in ple
naria conuersione d3 delectari in bono existẽ-
te. Sic autem conuertendo ad deum: ipse ad
nos conuertitur per amorem ⁊ dilectionem.
Unde Zacharie primo. Conuertimini ad me
⁊ ego conuertar ad vos. vnde dicitur. Veni
te ⁊ videte hominem. Non dicit credite: quia
nouerat: si gustarent solum de eode3 fonte hec
eadem faterentur. Quia ſ3 Crisostomũ. Ani
ma diuino igne inflammata ad nihil respicit ni
si solum ad eam que detinet flammam. Nun-
quid ipse est christus? Quasi di. Christus q
futurus expectatur adesse videtur. ¶ Tertiu3
est desiderium trahendi omnes ad dei dilectio
nem. Nam gratia disponens hominem ad cõ
uersionem causat in eo habitum caritatis: quo
mediante in eo non solum diuinum perficit be
neplacitum sibi viuendo: sed alijs proficiendo
Nam ipsa caritas est habitus quo diligitur de
us: ⁊ quo volo alium diligere deũ: Sed q2 ca-
ritas tendit in alterum: nullum excludẽs: ideo
affectu charitatis conuersus per gratiam: vult
omnem hominem deum diligere: ⁊ ad ipsum
pertingere. Et ideo etiam omnia que impe-
diunt nititur auferre: ⁊ premunire: vt postpo
nat. Et ideo non solum relinquit ydriam: id
est concupiscentiam inclinans ad malum.

ſed abijt in ciuitatē: ⁊ dixit illis hoibus: Glo.
verbo dei cognito: illud vehementer ciuitati/
bus annunciare deſideratꝛ. vnde ipa quaſi te/
nuit locū apl'i reſpectu ciuium: qꝛ ſm Criſo.
ſicut apl'i vocati deſerūt retia: ita h̄ dimittit ydriā
⁊ euangeliſtaꝝ opus fecit relinquens exēpluꝫ
p̄dicationibus p̄us dimittere curā ſecularium
negocioꝝ. Et nō ſolum vnum tm̄ vocat: ſꝫ ci/
uitatem integrā: volens oēs ſaluos fieri: ⁊ ad
agnitionē dei ꝑuenire. Prudenter. n. ꝓcedit
iſta mulier. ¶ Primo. n. vocat xp̄m hoiem:
ne ſi diceret eum xp̄m: iraſcerentꝛ auditores: ⁊
nollent exire. Non tm̄ total'r ſiluit: ſꝫ quaſi du/
bitatiue ꝓponit: ⁊ ſic eius ſermonē acceperunt.
vnde ſequitꝛ. Exierunt aūt de ciuitate illa mul
ti: ⁊ ve. ad xp̄m. In quo docemur: ꝙ ſi ad xp̄ꝫ
ire volumus: opꝫ nos ciuitatē exire. i. amoreꝫ
carnalis cupiditatis. He. 13. Exeamꝰ ad euꝫ
extra caſtra.
¶ Tertium documentum eſt: ꝙ hec cōuerſio
q̄ fit per cognitionem vel dilectionē dei: meri/
toria eſt ꝑ gratiā: que cāt in aīa virtutes: qbus
ſingule oꝑationes perficiuntur. ¶ Ratio eſt.
Nam gratia cum ſit radix meriti: a deo ꝯferꝛ:
ſic vt poſſint ſingula oꝑa meritoria ab hoie ꝑ/
fici. Hoc autē fit ſolum ꝑ virtutes: qbus ſicut
habitibus exitꝛ in oꝑa virtuoſa. Ideo deus ꝯfe
rendo gratiā cauſat virtutes in aīa: qbus oꝑa
meritoria perfici poſſunt. vnde apl's. Omnia
poſſum in gratia: q̄ me ꝯfortat. vnde ſequitur
Et ꝯtinuo venerunt diſcipuli eius. Virtutes
dicuntꝛ diſcipuli: qꝛ ordinant hoiem ad deum:
vel xp̄i doctrinam. vnde lꝫ deus de potētia or
dinata nullum acceptet niſi per gratiā. De po
tentia tamen abſoluta poſſet quēlꝫ hominē in
puris nālibus acceptare ad vitā. vnde ſequitꝛ.
Et mirabantꝛ: qꝛ cum muliere loquebatꝛ: eam
in puris nālibus acceptando: tamen eius gra
tia eaꝫ p̄uenit. vnde ſm Criſo. mirabantꝛ: nō
malum ſuſpicabantꝛ de tanta xp̄i manſuetudi/
ne: ꝙ cum muliere aliena. ſ. a fide ⁊ gratia: ſic
humil'r ꝯferebat. Nemo tamē dixit. Quid q̄/
ris aut quid loqueris cum ea? ſcientes ſm po
tentiam abſolutaꝫ eam in puris nālibus poſſe
acceptari ad vitam eternam.
¶ Quartum documentum eſt: ꝙ ſpūalis mā
ducatio ⁊ refectio xp̄i eſt ꝯuerſio ⁊ ſalus aīaꝝ:
quas ſibi dum conuertuntꝛ incorporat. vnde ſi
cut pctōres ſunt cibus diaboli: ſic penitentes
ſunt cibus xp̄i. vnde xp̄s reficitꝛ: quando vere
penitentes ⁊ a malis oꝑibus quieſcētes: incor
porare delectant. Et h̄ quando non vnus: ſed
plures conuertuntꝛ. In cuius ſignuꝫ quādoqꝫ
cum iniuſtis veſcebatꝛ: vt eos ad iuſtitiā ꝯuer/
teret: aliqn̄ cum pctōribus: vt eos ad pniaꝫ du
ceret: aliquādo cum iuſtis vt eos in iuſtitia ſo/
lidaret: aliqn̄ cum ypocritis vt eoꝝ ſuꝑſtitionē
argueret. vnde ſequitꝛ. Interea. i. inter receſ/
ſum mulieris ⁊ aditum ſamaritanoꝝ rogabāt
eum dicentes. Rabbi manduca: arbitrantes
aptum eſſe tp̄s: qꝛ fatigatus erat ex itinere.
Ille aūt dixit eis: informans eos ad ꝯtemptū
refectionis carnis: ⁊ ad deſiderium refectiōis
ſpūalis: ⁊ dixit eis. Ego cibum hēo manduca
re: quem vos neſcitis: q̄ꝫtum ad deſideriū no/
tans noſtrā ſalutem ſibi refectionem. Et ſeqꝛ.
Quem vos neſcitis. i. nō capitis. Dicebāt ꝰ.
Nunqd aliquis attulit ei manducare? Nam
xp̄s ſm glo. recepit ab alijs cibos: vt afferen/
tes meritum ꝯſequerentꝛ: ⁊ diſcipuli pauperta
tem nō erubeſcerent. vnde dn̄s audiens cogi
tationes diſcipuloꝝ: inſtruit eos magis dicēs
Meus cibus eſt vt faciā voluntatem eius: q
miſit me: vt ꝑficiaꝫ opus eiꝰ. Glo. Volūtas
patris dei eſt: vt credamus in eum: ⁊ in filiuꝫ
quem ipſe genuit. Opus patris eſt noſtra ſa/
lus: quam ipe filius ꝑ mortem ⁊ ſuā paſſionē
nobis procreauit. Prime Thimoth. 2. Vult
omnes ſaluos fieri ⁊c.
¶ Quintum documentuꝫ eſt: ꝙ lꝫ conuerſio
ſit effectiue a gratia dei: eſt tamē diſpoſitiue a
libero arbitrio eligente. Ratio eſt. Ex h̄ enīꝫ
liberi arbitrij dicimur: ꝙ poſſumus vnum re
cipere alio recuſato: quod eſt eligere. Et ideo
nām liberi arbitrij ex electione cōſiderare opꝫ
Ad electionem aūt ꝯcurrit aliqd ex ꝑte cogni/
tiue virtutis: ⁊ aliquid ex parte appetitiue.
Ex ꝑte cognitiue requiritꝛ conſiliūꝫ: per quod
dijudicatꝛ quid ſit alteri p̄ferendum. Ex parte
autem appetitiue requiritꝛ ꝙ apprehēdendo ac
ceptetur illud: quod per ꝯſilium dijudicatꝛ. Et
ideo in. 3. ethi. libeꝝ arbitrium vocatur deſide
rium conſiliabile: qꝛ ꝓpriūꝫ electōis eſt id: qꝺ
eſt ad finem. Hoc aūt inq̄ꝫtum huiuſmodi hꝫ
rationem: qꝛ dicitꝛ vtile: pꝫ cum bonum ſit ob/
iectum appetitus: ꝙ conuerſio ſit a libero arbi
trio diſpoſitiue eligente. vnde ſequitꝛ. Nonne
vos dicitis ꝙ adhuc decē menſes ſunt: ⁊ meſ/
ſis venit? Glo. Vocat mentes ſamaritanoꝝ
diſpoſitas ad recipiendum verbum dei regio
nes dealbatas. Sicut. n. ſpice cuꝫ dealbate fu
erint: parate ſunt. Ita ⁊ hij parati erant. Et

ideo hortatur suos discipulos ſm glo. dicens.
Ecce dico vobis leuate oculos vestros: ⁊ vi/
dete regiones: q᷑ iam albe sunt ad messez: qua
ſi dicat aduunate per p̄dicationes ad implendū
voluntatem patris: q᷑ parata est messis. Vide
te gentes facile credētes. Albe sunt ad messez
Glo. Transacta hyeme infidelitatis: adest ca
lor fidei: ⁊ parata sunt corda: vt opera iustitie
ex eis colligatis.

¶ Sextum documentuz est: ꝙ doctores fidei
sunt apud deum magni meriti: q᷑ illa que do/
cebant: etiā exemplo exhibebant: q᷑ facta plus
mouent: q̄z verba. vnde apl's ad Titū. Pre/
be exemplum bonoꝝ opum in doctrina. Ista
duo. ſ. exempla ⁊ doctrina obuiant: vt doctri/
na ꝑ exempla bonoꝝ opeꝝ cōfirmemur: ⁊ per
doctrinā homo ad bona opa excitetur perfecte
ad deum redeundo. vnde ſeqtur. Et qui me/
tit mercedem accipiet. Glo. Prophe semina
uerunt: ⁊ apl'i illud messuerūt. Predicatio ta
men aploꝝ seminatio dici pōt ⁊ messis. Mes
ſis qdem respectu ꝓphaꝝ: quia ſm Orige. in
qualz facultate illi seminant: q p̄nª tradūt. Si
cut. n. semen virtualr̄ est tota arbor: ita scien-
tia tota virtualr̄ est in p̄ncipijs. Illi aūt metunt
in scientijs: qbus declarando principalr̄ inde
fructum scie eliciunt. Dicitur etiam predicatio
aploꝝ semen respectu fidei: ⁊ boni opis respe
ctu subditoꝝ. Eadem etiā bona opatio est se-
men respectu vite eterne. vnde apl's. Qui se/
minat in benedictionibus: de bene. ⁊c. In h̄
igit̄ verbum vulgare dictum est: q᷑ alius est q
seminat: ⁊ alius q ⁊c. vnde vnus laborat: ⁊ ali
us fructuz sustulit. Quia ego misi vos metere
quod non laborastis. vnde lz alij laborassent:
hij tamen laborem illoꝝ intrauerunt: tollēdo
meritum: qd̕ per alioꝝ p̄dicationem erat semi
natum. vnde glo. Utroq̃z. n. opus erat: semi/
natore: ⁊ messore. Nisi enim parati fuissent ꝑ
ꝓphas: non ita facilr̄ audissent aplos. Non
enim crederet̄ aplis: nisi ꝓphe p̄cessissent.

¶ Sepᵐ documentū est: ꝙ ꝑ nālez rōez pos
sumus duci in veritatē fidei cognitōis. Nam
lz meritoria cognitio ⁊ dilectio dei non est nisi
per grāz. Est tn̄ cognitio aliqua dei: ⁊ dilectio
nālis. Nam nāle est ꝙ mens humana ad in/
telligendum deum rōne vti pōt: ſm ꝙ imago
dei semper ꝑmanet in mēte: siue sit obumbra
ta: vt pene nulla sit: vt in hijs que non habent
vsum rōnis: siue sit obscura atq̃z deformis: vt
in pctōribus: siue sit pulchra: vt in iustis.

Hec Augu. libro retractionum. Non appro
bo qd̕ dixi. Deus qui nō nisi mundos veꝝ sci
re voluisti. Potest etiā non mundus multa
scire vera. Et h̄ per rōnem nālez. vnde sequit̄
Ex ciuitate aūt illa multi crediderunt in euz ꝓ
pter verbum mulieris. i. nālem rōnem: que et
pōt nos de vero informare: ⁊ ꝑfectio fidei fa/
cta est per xp̄m. Ideo sequit̄. Cuz g̊ venissent
ad illum samaritani rogantes illum: vt ibi ma
neret: q᷑ ꝯcepta fide per eius doctrinā deside/
rabant amplius informari ad fidei ꝯfirmatio/
nem: ad quod ratio nālis non sufficiebat.

¶ Et nota h̄ ꝙ samaritani exeunt: rogāt: ⁊ ex
audiunt̄: ⁊ xp̄s duobus diebus apud eos ma
net: q᷑ ſm Orige. xp̄s manet apud deprecan
tes: si exeuntes ciuitatem mundi versus eum
veniunt. Manet etiam apud eos biduo. quia
eis largit̄ amorem dei ⁊ proximi.

¶ Octauum documentuz est: ꝙ per gratiam
xp̄i perfectior cognitio fidei habet̄: q̄z per rati/
onem nālem. Ratio est. Nam cognitio quam
per rōnez nālem habemus: ad minus duo re
quirit. ſ. fantasma ex sensibus accepta: ⁊ lumē
nāle intelligentie: cuius virtute intelligibiles
cognitōes ab eis abstrahimus. Et q̄ztum ad
vtrunq̃z iuuatur humana cognitio per reuela
tionem gratie. Nam ⁊ lumen nāle intellectus
ꝯfortatur per infusionez luminis gratuiti: ⁊ in
terdum etiaz fantasmata in imaginatione hōis
formant̄ diuinitus magis exp̄mendo res diui
nas: q̄z ea que naturalr̄ a sensibus accipimus:
sicut apparet in visionibus ꝓphalibus. Et in
terdum etiā alique res sensibiles formant̄ di/
uinitus: vt voces ad aliqd exprimenduz: sicut
in baptismo visus est spūs sanctus in specie co
lumbe: ⁊ vox patris audita est. Hic est filius
meus dilectus. vnde sequit̄. Et multo plures
crediderunt in eum propter sermonem eius.
Glo. Quidā crediderunt ꝓpter verba verita
tis dei: vel qdam ꝓpter signa predicationis.
Johis. 2. Multi crediderunt in noie eius: vi
dentes signa: vel ꝓpter exempluz sue sctītatis
Johis. 4. Si nō vultis mihi credere: opibus
credite: ⁊ mulieri dixerūt. Quia iaz nō ꝑꝑ tuā
loquellam credimus: q᷑ nō sufficiens est ratio
naturalis. Ipsi. n. audiuimus ⁊ scimus: firmi
ter credendo: q᷑ in fide maior est certitudo ad/
herere: q̄z scie. q̄zuis ibi sit tanta certitudo eui/
dentie. Et q᷑ non sufficit corde credere: sed re/
quirit̄ ore ꝯfiteri. Ideo dicit̄. Quia h̄ est vere:
quo ad eminentiam singularem. Saluator:

quo ad efficaciam salutarem. Mundi: quo ad
influentiam gratialem.

¶ Sabbato post dominicam tertiam quadragesime. Sermo sexagesimus quartus.

Perrexit ihesus in montez oliueti. Joannis. 8°. Scd̃m qđ dicit
beatus Augu. in libro de
spiritu ⁊ anima. Nemo đ
dei pietate diffidat: quoniam maior est eius mīa: q̄ȝ nostra miseria: ⁊ qſ
quis ad deum ex toto corde clamauerit: exaudiet illum: qꝛ misericors est. Velocius sigdez videtur deus peccatori veniā dare: q̄ȝ ipsi peccatores accipere. Sic. n. festinat absoluere reuz a
tormento ꝯscie sue: quasi plus cruciat eum cōpassio miseri: q̄ȝ ipsum miserꝝ ꝯpassio sui. Sicut ostendiť in euangelio p̄senti sub mystico intellectu: ⁊ habeť in glosa. d. Quia mos ei erat
de die dominico esse in tēplo: ⁊ vespere reuerti in Bethaniam: que est in monte oliueti: mystice significat altitudinē misericordie. Vñ vobis chrisma. i. vnctio. Et mane redit ad templum. Mane est exortus noue lucis post tenebras legis: quo fidelibus in templo eius misericordiam venit pandere ⁊ dare. Et sessio est
humilitas incarnationis: qꝛ miseretur ⁊ docet
vnde libentius ppl'ſ venit ad ip̄m. sed inimici pharisei temptant de iustitia an contradicat.
Sciebant enim eum esse mansuetum: ⁊ misericordie predicatorem. vnde placebat populo
⁊ ideo putabant eum dicturum dimittendam
esse adulteram: ⁊ in hoc diceretur esse hostis legis. Et ideo etiam cum adultera eum esse reū
mortis. Qđ si ẜm legem lapidandaȝ dixisset:
deriderent eum: quasi non haberet mansuetudinem. quam predicabat: pro qua amabatur
Ipse autem neutra calumnia capitur: sed seruata mansuetudine respondit quod est vere iustitie. Qui sine peccato est: primus in eam lapidem mittat. Non autem statum iudicat: sed
inclinans se, digito scribebat in terram. Digito dei fuit scripta lex in lapide pro duritia huius populi. Nunc tam inclinatus in hoīe ipse
christus legis est lator. Scribens in terra: que
fructum reddat temporibus suis. Docet autē
nos auditis malis alicuius: non temere iudicare: sed prius digito discretionis nosipsos intus discutere: sicut illis dicit. Qui sine peccato
est vestrum: quasi diceret: prius sitis iusti: vt
post recta puniatis. Si enim lex iubet punire
reos: non tamen a similiter puniendis. Ecce
plena iustitia: vt iustus mala puniat: non iniustus. Illi igitur vel ream dimittant: vel cuȝ ea
penam sustineant. Unde sententia iustitie qua
illi conscij malorum percussi sunt. Iteruȝ scribit more primo: vultum auertens: vt illis iter
sit liberum exire: quos preuidebat citius exituros: quam plura interrogaturos. Et secundū hoc in euangelio occurrunt nobis quatuor
consideratones.

Prima ꝯsideratio.

Circa primam considerationem: que
est de christi spirituali eruditione: cū
dicitur. Perrexit iesus. sunt tria documenta.

¶ Primum est: ꝙ doctor fidei in exordio spiritualis eruditionis cum deuota oratione adire debet altitudinem diuine sapientie: qua speciali illustratione ibi hauriat quod alijs proponat in salutem animarum: quia vt Jacobi primo dicitur. Omne datum optimum: ⁊ omne
donum p̄fectum ⁊c. vbi glosa. Quicquid boni agimus: non est a meritis nostris: sed a sola gratia diue volūtatis. Et ideo dr̄ pater luminum. i. auctor omnium spiritualium donoruȝ
qꝛ in distributione donoꝝ sola lucis dona: nō
tenebras errorum immittit. vnde h̄ per deuotaȝ
orationem impetratur. Mat. 20. Omnia quecunq̄ȝ petieritis patrem in oratione credentes
accipietis. vnde dicitur. Jh̄s perrexit in montem oliueti. Glo. Causa orandi.

¶ Scd̃m documentum est: ꝙ quinq̄ȝ sunt p̄dicabilia ordināda in salutem: que quilibet doctor dȝ ostendere opere ⁊ sermone. s. pax: penitētia: que est spūalis medicina: misericordia
cognitio ⁊ humilitas. Patet de singulis.

¶ Primo de pace: de qua dicitur. 2°. corint.
vltimo. Pacem habete: ⁊ deus pacis erit vobiscum. Hec cōformat nos diuine voluntati:
quia in terra pax hoībus bone voluntatis. vñ
Aug. Qui iugo xp̄i subiectus est: subiecta hȝ
ceteraꝗ̄ pace: quia nō resistit quod subiectū est.

¶ Scd̃m est penitentia: qꝛ est spūalis medicina. vnde sicut sanitas non habetur sine medicina: sic sine penitentia non pōt gratia adipisci
Et ideo dicit scd̃a tabula: q̄ naufragiuȝ passis
per pct̄m mortale necessaria est ad salutem.

¶ Tertium est misericordia. vnde cum mise

ricordia sit virtus respiciens indigentiam alio
rum: imperat apud deum misereri. Grego.
Ire dei resistitur: quando ipsemet qui irascitur
misericordia compellitur misereri. ¶ Quar/
tum est cognitio beneficiorum dei. Hec autez
meretur eorum augmentationem: inquantum
hominem facit deo gratum. vnde Bernar.
Ad locuz vnde exeunt flumina gratiaꝝ reuer
tuntur: vt iterum fluant. ¶ Quintum est hu/
militas: q꞉ facit nos deo acceptos. Judith. 9°.
Humilium et mansuetoꝝ semper tibi placuit
deprecatio. Hoc. n. innuitur in hoc: ꝙ ihs per/
rexit in montem oliueti. In monte oliueti ex/
cellētia pacis et medicine: misericordie et cogni
tionis et humilitatis designatur. Est. n. oliua
signum pacis. vnde genesis. 8. dicitur: ꝙ co/
lumba attulit ramum oliue in signum cessatio
nis diluuij: et ꝙ deus recōciliatus est mundo.
¶ Scdo oleum est medicinale signans pniaz
vnde sicut oleum infusum in vulneribus sau/
ciati: ipsa sanat. sic pnia curat spūales morbos
Luce. 7. Quis est hic: qui etiam pctā dimittit?
¶ Tertio oleum est misericordia. Nam sicut
oleum supnatat oībus liquoribus: sic misera/
tiones eius super oīa opera eius. ¶ Quarto
oleum est cognitio. Nam olei est illuminare:
sic et cognitio reꝝ notitias cognoscere facit.
Roma. primo. Inuisibilia dei etc. ¶ Quinto
oleum est humilitas. Nam sicut oleum sedat
tumorē: sic et humilitas cordis tumorē. Mat.
23. Qui se humiliat exaltabitur.
¶ Tertiū documentuz est: ꝙ ad efficaciaz do
ctrine requiritur ꝙ triplici ꝯditione sit vallata. s.
ꝙ sit diligenter exhibita: cōmuniter insinuata:
et auctētice approbata. ¶ Primo dz esse dili/
gēter exhibita. s. vt nō solū bonis: sed etiaz ma
lis sit ad ꝓfectum: qd apostolus docet. secunde
ad Thy. 4. Predica verbum: insta opportu
ne importuneq꞉. q. d. Predica verbum et in
stanter pdica. s. opportune: quātuz ad eos: qbus
placet: et importune. s. audire nolētibus. vnde
sequit. Et diluculo iteꝝ venit in templū. Glo.
vt ostenderet zelū animaꝝ. ¶ Secūdo debet
esse communiter insinuata contra illos qui so/
luz dant se subtilitatibꝰ: in quibus quo ad cōes
nullus est fructus. Et ideo eoꝝ meritū negligi
tur: et labor frustratur: sed debet esse cōmunis
vt quilibet ſm suaz conditionem reportet disci/
plinam. Et ideo dicit apostolus secunde Thy
mo. quarto. Tu vero vigila dum tempus ha
bes in disciplinaz: et in omnibus laboribus: et

opus fac euangeliste: idest quod ore predicas:
hoc opere testare. vnde sequitur. Et omnis
populus venit ad eum. vt scilicet quilibet re/
ciperet documentum sibi competens. ¶ Ter
tio debet esse auctētice approbata ꝯtra illos qui
quandoq꞉ formant sibi fatuas fantasias. vnde
dicitur. Sedens docebat eos. Unde Augu/
stinus. Sedere pertinet ad magistros: vel ad
dignitatem magistri: quasi diceret: ꝙ debet in
docendo sedere: idest contentus esse in dictis
sanctorum et doctoruz postponendo erroneas
fantasias etc.

Secunda ꝯsideratio

Circa secundam considerationem: que est de phariseorum calumniosa temptatione: ibi. Adducunt autem. vbi occurrunt quatuor documenta.
¶ Primū est: ꝙ licet fides: spes: caritas sim
pliciter sint virtutes potiores: ideo quia sim/
pliciter ordinant in bonum: et ipsum perfecti/
us faciunt ꝯsequi: tamen mansuetudo ſm qd
est potissima inter virtutes: quibus resistitur
affectionibus prauis. Nam ira quaz mansue
tudo mitigat propter suum impetum: maxime
impedit rationem hominis: ne libere iudicet
veritatem. Et ideo dicitur ꝙ preparat hoiem
ad deum: scilicet iraz mitigando: et veritati nō
contradicendo. Hoc etiaz patet ratione. Nā
tanto aliqua dicitur potentior virtus: quāto ma
gis acceptatur a deo et hominibus. mansuetu/
do est huiusmodi. vnde eccl'ia. primo. Bene
placitum est deo fides et mansuetudo. Christꝰ
etiam specialiter inuitat nos ad mansuetudinē
dicens. Discite a me q꞉ mitis etc.
¶ Secundū documentum est: ꝙ iustitia et ve
ritas a malis patiuntur ꝑsecutionem: et miseri
cordia: et mansuetudo abiectionem. In cuius
signum pharisei allegantes legis iustitiā: et sci
entes misericordie et mansuetudinis portionē
in xp̄o cautam temptationem fecerunt: vt quā
cunq꞉ partem teneret siue iustitie: siue mā̄sue/
tudinis contradictionem pateretur. vnde ſm
glosaz neutra calumnia capitur: sz seruata mā
suetudine. Respondit ꝙ est iustitie. vnde seq
tur. Adducunt autem scribe et pharisei mu
lierem in adulterio deprehensam. Hic inter/
linearis glosa. Interrogant non vt adiscant:
sed vt veritati laqueos nectant. Ideo adducūt
adulteram: damanatam a lege ad mortem.
Deuteronomij vigesimo secundo. Si dor/
mierit vir cum vxore alterius: vterq꞉ moriet.

Sequitur. Et lapidibus obruetur: vt si iudicasset eam dimitti reus esset legis: qd̄ sperabāt ꝓpter eius magnā mititatē: ꝙ si econuerso eā lapidandā dixisset: eum imitem ⁊ crudelē iudicassent. vnde seqtur. Hec autem dicebant tēptantes eum vt possent accusare eum.

¶ Tertium documentū est: ꝙ lex ꝯtra adulterium statuit maximā penam. s. mortem: ⁊ hoc vt terrore mortis hoīes ab hoc peccato arcerentur. vnde seqtur. In lege aūt mandauit moyses huiusmodi lapidare. ¶ Nota tñ ꝙ non solum ꝓpter grauitatem culpe: sed etiam ꝓpter alias causas pena grauis infligit̄. ¶ Primo quidē propter grauitatem culpe ⁊ q̄ɜtitatez peccati: q₂ maiori peccato maior debet̄ pena ceteris ꝑib⁹. ¶ Scd̄o ꝓpter peccati ꝯsuetudinem: q₂ a peccatis ꝯsuetis non faciliter abstrahuntur: nisi ꝑ graues penas. ¶ Tertio propter multam ꝯcupiscentiaz ⁊ delectationem in peccato. Ab hijs eniz hoīes non faciliter abstrahunt̄: nisi ꝓpter graues penas. ¶ Quarto propter facilitatem cōmittendi peccatuz vel labendi in ipsuz. Huiusmodi enim peccata quando manifestantur sunt magis punienda ad alioꝝ terrorez.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam ꝯsideratione᷑ que est de xp̄i virtuosa respōsione cū dr̄. Jesus aūt iclinās se. vbi occurrūt. 3. docu.ᵃ

¶ Primū documentum ē: ꝙ oēs differentie veteris ⁊ noue legis accipiunt̄ ſm ꝑfectū ⁊ imꝑfectū. Nam precepta legis cuiuslibet dant̄ de actibus virtutū: ad oꝑandum aūt virtutū oꝑa: aliter inclinant̄ imꝑfecti: q non hn̄t virtutis habitū: ⁊ aliter illi q sunt ꝑ habitū virtutis ꝑfecti. Illi. n. q nondū habēt habitū virtutis inclināt̄ ad agenduz oꝑa virtutis ex aliqua causa extrinseca: puta ex ꝯminatiōe penaꝝ vel ex ꝓmissione doni extrīseci: puta diuitiaꝝ. Et ideo lex vetus que dabat̄ imꝑfectis. i. nōdum ꝯsecutis grām spūalem. Dicebat̄ lex timoris inq̄ɜtuz inducebat ad obſuantiam p̄ceptoꝝ ꝑ ꝯminationem penaꝝ: ⁊ vt haberet tp̄alia promissa. Illi autem qui habēt virtutez inclinant̄ ad virtutes oꝑa ꝓpter amorē virtutis: non ꝑꝑ aliquam penam aut remunerationem extrinsecam. Et iō lex noua que ꝯsistit in spūali gratia indita cordibus. Dicit̄ lex amoris: etiā dicit̄ habere ꝓmissa spūalia ⁊ eterna: que sunt obiecta caritatis. Et ideo lex vetus dr̄ ꝓhibere manuz non animum: q₂ q timore pene ab aliquo peccō abstinet nō simplr̄ eius volūtas a peccato recedit: sicut voluntas eius q ex amore abstinet. vnde sequitur. Jesus autem inclinans se: a rigore iustitie Digito: idest gratia spirit⁹ sancti. Scribebat: modificādo iustitiaz. In terra. s. nostre infirmitatis excusantis peccatū ip̄z inuolūtariū reddēdo: vt sic grā delicto superabundaret.

¶ Scd̄m documentum est: ꝙ oēs iudicantes seu accusantes si rei sunt in hijs in qbus alios iudicant seu accusant a iudicio sunt refellendi. Nam ſm Aug. Iudicās aliuz q iudicandus est seipsuz ꝯdēnat. Studeat igit̄ a se proijcere qd̄ in alijs dānosuz viderit accusandum. vnde sequit̄. Cū autez ꝑseuerantes interrogarent eū erexit se ⁊ dixit eis. Qui sine peccato est vestꝝ ꝑmus in illā lapidē mittat. q. d. ſm glo. Prius sitis iusti: ⁊ postea reaz puniatis. Si. n. lex iubet puniri reos: non tñ similr̄ a puniendis.

Sed querit̄ vtꝝ iudex reus de eodem peccato de quo alium iudicat peccet mortalr̄ ferēdo sententiaz ꝯtra talez: maxime si peccatū est occultū Naz si est manifestum tūc nō est dubium ip̄m peccare alios scandalizādo. Ad qd̄ dicendum ꝙ talis aut penitet se peccasse: aut nō. Si vere ⁊ ex corde penitet: cuz iaz coram deo peccatuz est deletū: sic quo ad culpaz non peccat. Sɜ si nō penitet. Aut tunc fert sniaz sicut minister legis sic non peccat ex hoc ꝙ sniam ꝓfert: q̄ɜuis peccet ex hoc ꝙ fecerit talia: qbus dignus est similem vel forte maiorem ꝯtra se sniam recipere. Aut fert sniam ꝓprio motu: sic simplr̄ peccat: cum nō moueat̄ ad hoc ex amore iustitie: sed ex aliqua alia mala radice.

¶ Tertium documentū est: ꝙ pharisei ⁊ scribe circa iudicialia p̄cepta dupliciter errabant. q₂ quedam que in lege erant tradita tanq̄ɜ promissiones. Estimabant̄ ꝑ se esse iusta. s. repudium vxoris: vel vsuras accipere ab extraneis Alio modo errabant credētes quedā que lex instituerat facienda ꝑꝑ iustitiaz esse exequenda ex appetitu vindicte: vel ex cupiditate: vel ex odio inimicoꝝ. Et ideo circa huiusmodi iudicialia p̄cepta legis quedā dn̄s explanauit ꝑꝑ malum intellectuz phariseoꝝ. Et ideo ꝓhibuit vxoris repudiū ⁊ vsuraꝝ acceptionē. Luc. 6. Itez appetitum vindicte credebant esse licitum ꝑꝑ preceptuz talionis datuz ꝑꝑ iustitiaz. Quod remouet dn̄s hortans nos ad caritatē. Vnde ds̄ p̄cepta legis ipleuit oꝑe ⁊ doctrina. Oꝑe qdem quia circuncidi voluit: ⁊ alia legalia obseruare que erant obseruanda illo tempore. Gal. 4°. Factum sub lege ⁊c. Impleuit etiam doctrina.

¶ Primo. s. intellectum legis exprimendo: sicut pz in homicidio et in adulterio: i quorum prohibitione pharisei nō intelligebant nisi exteriorē actum prohibitum. vnde dñs legem adimpleuit: ostendendo etiam interiores actus pctōr ca dere sub phibitōe. ¶ Scdo ea adimpleuit. s. supaddendo quedā pfectionis cōsilia: vt patet Mat. 19. Unū tibi deest. Si vis pfectus eē vade et vende oia que hēs rc. vnde sequitur. Et iterum se inclinans scribebat in terra. q. d. fm glo. Digito dei fuit scripta lex in lapide, pter duritiā ppli legem male interptantis et intelligentis. Sed data snia iustitie bz intentionē legislatoris: qua pharisei ɔscij erroris et malorū pcussi sunt. Item scribebat in terra. s. humane mentis errorē corrigendo: et scripturā melius explanādo. Audientes aūt hec vnus post aliū exibant. vnde glo. Audientes aūt hec in voce iustitie: tanq̄ telo pcussi sese inspiciētes et reos inuenientes. Unus post alium exibāt incipiētes a seniorib⁹. Dani. 13. Egressa est iniqtas a senioribus israel. Et remāsit ihs solus. quo ad veritatis ostensionem. Remāsit inq̄ mīa et miseria simul bz Aug. Misericordia ex pte dei xpi. Miseria ex parte mulieris.

Quarta ɔsideratio.

Circa quartā ɔsiderationem: q̄ est de mulieris dignatiua absolutōe: cum dicitur. Erigens aūt se ihs. vbi occurrunt tria documenta.

¶ Primum est: q̄ cum mīa et iustitia sint xpo appropriata: tñ magis pprie dicit misericors: q̄ iustus: cum sine nobis actū iustitie nō posset exequi: et mīam semp sine nobis pōt adhibere bz q̄ misericordia, pprie respicit magis mīam ibi plus dz misereri: vbi amor miseria reperit. Sed lz adulterium spūale: quod est spreto deo adhesio diabolice iussionis: est maxima miseria tñ hanc miseriā non respuens, pter indignitatem: sed magis oculo mīe respiciens: parat⁹ est eam sibi misericorditer in gratia copulari. Et ideo dicitur in psona mansueti xpi Jhe. 3. Tu aūt fornicata es cum amatorib⁹ tuis mltis tamē reuertere ad me: et ego suscipiā te: Glo. Argumentum iustitie, pponitur: et tamen nob post lapsum reuertētibus nō iustitia: sed pietas exhibetur. vnde si nobis delinquētibus tanta pietate parcit: et post delictum redeuntibus gratia exhibet: debemus saltem pietatem vocantis erubescere: si iustitiam volumus formidare. q̄ tanto grauiori improbitate ɔtemnit: q̄to cō temptus ad hec vocare non dedignatur. vnde sequitur. Erigens aūt se a terra: faciem. s. eleuans se ad mulierem cōuertit: ostendens eam iam ad gratiam fuisse receptā. Jhs. i. saluator. ¶ Scdm documentum est: q̄ ɔuertentibus se ad h q̄ in gratia subsistant: quadruplex ɔfertur adiutorium. ¶ Primum est spūalis informatio: qua deus sic ad gratiā acceptum: spiritualiter sic informat. s. de deformatiōe peccati: vt fugiat. de seueritate iudicij: vt formidet. de sagacitate iudicis: vt timeat. de acerbitate gehenne: vel de incertitudine hore mortis: vt. s. citius se disponat. Talis aūt informatio aliquā do fit per spūalem reuelationē. Aliquādo per scripture pdicationem. Aliqñ per mali expiationem. vnde sequr q̄ ihs dixit eis sic informādo rc. ¶ Scdm est nāe flexibilitas: qua homo subijcit se diue volūtati. vnde lz voluntas creata pp libertatem nature nō possit necessitari: tñ pōt diuina motione manuduci: que qdem manuductio est sibi quodāmodo naturalis. Sic est sibi a deo nāle a deo recipe creationē: et esse sic est sibi naturale a deo recipe inclinationem ad h vel ad illō faciendum. Et tales sunt idonei ad ɔuersionem ad deum: de qbus Ezech. Auferā cor lapideum de carne vestra rc. vnde sequit. Mulier. Mulieres hñt cor magis ductile et facilius ad pniam trahunt: q̄ viri. Nam frequenter benigne sunt. vnde dicit sapiens. vbi nō est mulier: ingemiscit eger. ¶ Tertiū est oium impedimētorum ablatio. Sunt. n. quatuor: que nos impediunt in gratia cōsequēda. ¶ Primum est recordatio prioris status cum delectatione. Hanc deus aufert: qñ aie inspirat notitias rerum mundanarum: qua dulcedo mūdi de aia extrahitur amaritudine eius remanēte: faciens ei intantum displicere: q̄tum antea circa ea delectabat. ¶ Scdm est horror incussus austeritate rigoris pnialis: q̄ respuunt penitentiam, pter rigorē eius: ignorātes delectationem post triumphū: quam ɔsequunt. vnde q̄uis pnie insit tristitia pp rigorē: hz tamen delectationē in fine pp fructum. vñ ad heb. 12. Omnis disciplina in pñti nō est gaudij: sz meroris. ¶ Tertium est mali exempli corruptio. Tales etiam mala exemplo psequuntur. vnde Bernar. Si, pprium sanguinem dedit: est p̄cium aiarum xps: mihi videt grauiorem ab eo sustinere psecutionem: qui exeplo pnicioso occasione scandali auertit ab eo animas: quas redemit: q̄ a iudeo qui sanguinem eius fudit.

Ad refutandum ergo corruptionē mali exēpli subiūrit edificationē p exēpla sctōꝝ. ¶ Quartuz est spes longioris vite. Hanc sustulit per hore mortis incertitudinē. vñ Augu. de spiritu et anima dicit. Plane scio qa sumus mortales: et siue volum⁹: siue nolumus omnes morimur. Nil morte certius: nil hora mortis incertius. Ideo debemus semper esse parati: vt cuz corpus reuertitur ad terrā: de qua sumptū est: spiritus ad dominū redeat: qui fecit illum. vnde sequit. Mulier vbi sunt qui te accusabāt Glo. iterlinea. Hos fugauit iudicio iustitie. ¶ Tertium documentum est: q gratia cōfert ea: que expediunt ad salutē: que sunt virtutes: quas cāt collata gratia. Que cū sit radix meriti necessario oportet q causet virtutes i anima: qbus exitur in operationes meritorias: de quo Aug. pulchre loqtur in libro de spiritu et anima. d. Habet anima affectiones: quibus exercet ad virtutes. Dolor nāqz de peccatis: timor de supplicijs: desiderium de promissis: gaudium de premijs: q̄ vera sunt exercitia virtutum Habet ēt virtutes in qbus instruit et armat cōtra vitia. Prudentie est nihil penitentem appetere: et nihil pter iustū velle facere. Temperantie est nihil preter turpia timere: et qcqd agim⁹ vel cogitamus ad rationis normam dirigere. Fortitudinis est terrenas cupiditates non solū reprimere: sed penitus obliuisci. Iustitie ē oēz animi cogitationez ad solū deum errigere eāqz tanqz nihil aliud sit sola mente intueri. Habet etiam anima supnaturales .i. infusas virtutes qbus initiatur et consecratur deo. s. fidem: spez et sacramenta ecclesie. Habet etiam virtutes: qbus proficit: et qb⁹ deo ꝯiungit: et intimatur. s. humilitatem: q̄ eā deo subijcit. puritatē: que eā deo iungit caritatem: que eam deo vnit. Quia igitur has gratias in nobis causando ꝯtulit: diligenter debemus eis insistere: non procrastinādo: vt a damnatione eis mediantibus erui mereamur. Vñ beatus Augu. de conflictu vitioꝝ etc. animans nos ad exercitia virtutū dicit Quid tibi ad hec pferenda tam longa temporis spatia pponis? Nunqd scis si crastino viuas: immo si vel vnā horam in hac vita facias nescis: vt xp̄s in euāgelio dicit. Vigilate quia nescitis diem neqz horam. Quapropter discute corporis inertiam: semperqz memento quia regnum celoꝝ nō tepidi: nō molles: neqz desides: sed violenti vimqz facientes diripiunt. Hec Aug. vnde sequitur. Nemo te condemnauit mulier. q. d. fugatis impedimentis nōdum eijcit ꝯdemnata. Et ideo qr fragilitatē cognoscis: dotaliciū virtutū tibi dabo: vt nō condemneris. Seqtur. Nemo dñe. Nec ego te ꝯdemnabo: sed potius saluabo: qr veni saluos facere pctōres. Et ita libata est ab impedimentis: et dotata virtutibus: et absoluta a pena: et a culpa: et a damnatōe securata. Vade: de virtute i virtutē: ope. s. et affectiōe. Et amplius noli pec. q. d. qr nō te: sed pctm̄ opz rite condēnare Psal. Dulcis et rectus dñs. Nec ego te ꝯdēnabo: vade et am. no. pec. Hic xp̄s aiam peccantem: et a pctō reuertentem tripl'r instruit. ¶ Primo. n. pmittit ei beneficium mi̇ationis: vt puocet eū ad gratiaꝝ actionē: ibi. Nō ego te ꝯdēnabo. ¶ Scd̄o inducit exercitium bone opationis: vt excitet ad meritoꝝ emulationez: ibi. Vade. ¶ Tertio interdicit piculū recidiuatōis: vt adhibeat debitā circunspectionem: ibi. Amplius etc.

¶ Dominica quarta quadragesime: q̄ est dominica letare. Sermo. 65.

Abiit ihesus trans mare galilee: quod est tyberiadis. Iohis. 6°. Scd̄z qd̄ dicit quidā sctūs. Omnipotētia dei dicit eē maxima in parcēdo hoib⁹ et miserēdo. Naz vltimus effectus diuine virtutis est libere pctā condonare: et parcendo hominibus: et mi̇ando eos pducere ad participationem infiniti boni. Nam mi̇icordia consistit in compatiēdo et subueniendo necessitatibus proximoꝝ. vnde saluator vidēs humanā naturaz in hijs q̄ fidei sunt: esse famelicā: ideo vt verus homo ſm glo. miseretur et compatit humane fragilitatis affectu: ne ꝯuersi pctōres in principio vite vie deficiant: si in sua conscientia sine doctrine pabulo dimittāt. Hec glosa super Marcum: vt pz in euangelio moraliter intellecto. vnde ſm glosam mare est secl'm Galilea rota: qr hic est volubilitas: nō erectio ad deum. Hoc transit ih̄s resurgendo. vnde eum quem prius vna gens iudeoꝝ despexit: iam sequit multitudo gentium cupiēs instrui: sanari et satiari. Iesus aūt cum discipulis suis subijt in montē: spiritualibus altiora ꝯmittēs: turbis inferiora et simpliciora: primo pascha.

Hoc egit docēs eos: ꝛ docet nos debere trāſi
re de mūdanis ad celeſtia. Oculi ihū ſunt do/
na ſpiritus ſan. que miſertus aperit: vt nō er/
rent venietes ad ſe. Ipſe ſciens temptat diſci/
pulum: vt ille tarditatē fidei ſue agnoſceret: q
preſente creatore de paucis ſufficiētiam mul/
tis poſſe fieri dubitare nō debuit. Nam mira/
culo quinqꝫ panum quis eſſet oſtendit: qꝛ hec
inuſitata viſibilia ad cognitionē inuiſibilis dei
perducunt: ſaturant. Qui q̄uis omnia relin/
quere ꝛ altiora huius nequeant implere: tamē
eſurietes ꝛ ſitientes iuſtitiam ſaturantur: cum
audientes mandata dei: ad vitā eternam per/
ueniunt. Et ſm hoc occurrunt nobis tres con
ſiderationes. Prima ꝯſideratio.

PRima eſt de eminentia diuine potē/
tie: quam oſtēdit in pctoꝝ iuſtificati
one: cuz dicit. Abijt ihs. vbi occur/
runt quatuor concluſiones.

¶ Prima eſt: ꝙ iuſtificatio impij pōt eē mi/
raculoſa: reſpiciēdo potētiam agentis: qꝛ pōt
fieri ſola diuina virtute: tanqꝫ per cauſam oc/
cultam: qꝛ omne opus quod a ſolo deo fieri po
teſt: miraculoſum dicitur. Ratio huius eſt: qꝛ
motus volūtatis ita eſt in anima: ſicut inclina/
tio nālis in rebus naturalibus. Sed quando
deus aliquid opatur contra inclinationē natu
re: eſt opus miraculoſum: vt illuminare cecū.
Voluntas aūt impij ratione impietatis tendit
in malum. Cum ergo deus iuſtificando hoiez
mouet eum in bonū: videtur ꝙ iuſtificatio im
pij ſit miraculoſa. vnde dicit. Abijt ihs trans
mare galilee: quaſi dicat ꝙ iſte trāſitus maris
galilee: qui moraliter iuſtificationem impij de
ſignat: ſolum fit per ieſum: id eſt gratiam dei:
quaſi nobis impoſſibilis ſit ſine gratia.

¶ Secunda concluſio eſt: ꝙ reſpiciendo for
mam inductam ſupra naturalem potentiam:
talis meretur ſicut in ſuſcitatione mortui: vi/
ta eſt ſupra naturalem potentiam talis corpo/
ris: quantum ad hoc iuſtificatio impij non eſt
miraculoſa. Ratio eſt: quia naturaliter anima
eſt capax grē. Eo enim ipſo ꝙ facta eſt ad ima
ginem dei: capax eſt dei per gratiā. vnde Au/
guſtinus in libro de pdeſtinatiōe ſanctoꝝ dic
ꝙ poſſe habere fidem ſicut poſſe habere carita
tem naturale eſt homini. Habere autem gra/
tiam eſt fidelium. vnde vt ſic non eſt miracu/
loſa. vnde ſequitur. Et ſequebatur eum mul/
titudo magna: qꝛ videbant ſigna: ſcilicet inſtin
ctu naturali. Sequebatur multitudo viſo mi/
raculo ſm glo. qꝛ quos a corporis infirmitate
ſanabat: intus ſpūs reintegrabat: grē capax exi
ſtens ex nā: cum inſignita ſit imagine dei.

¶ Tertia ꝯclō eſt: ꝙ reſpiciēdo ſinglārem or
dinem cādi effcm̄ pter ſolitum ꝛ ꝯſuetuz mo
dum ꝛ curſum: ſicut cum aliqs infirmus ſani/
tatem pfectam ꝯſequit ſubito pter ſolitum cur/
ſum ſanatōis: q̄ ſit cuz nā vel arte: ſic quādoqꝫ
eſt miraculoſa vel non. Eſt. n. ꝯſuetus ꝛ cois
curſus iuſtificatōis: vt deo mouēte interi⁹ hō
ꝯuertatur ad deum. ¶ Primo qdem ꝯuerſio
ne imperfecta: vt poſtmodū ad pfectam deueni
at: quia caritas ichoata meret augeri: vt aucta
mereatur pfici: vt dicit Augu. Quandoqꝫ ve
ro tam vehementer deus aiam mouet: vt ſta/
tim quandā iuſtitie pfectionem aſſequatur: vt
patet de Paulo adhibita exterius miraculoſa
ꝓſtratione. vnde ſequit. Subijt igit in mon
tem ihs. ſ. potentie: quam oſtendit in iuſtifica/
tione impij. Et ibi ſedit cuz diſcipulis ſuis. i.
ſubijcientibus ſe doctrine ſue: qui etiam moti
interius conuerſi ſunt ad deum.

¶ Quarta concluſio eſt: ꝙ tēpus paſche huic
iuſtificationi impioꝝ maxime congruit: quia ad
iuſtificationē requiritur vt fiat tranſitus de vi
tijs ad virtutes: de culpa ad gratiam: de ſerui
tute ad libertatem: de corpore diaboli ad corp⁹
xpi: ꝛ tandem de preſentis vite exilio ad patri
am felicitatis eterne. Sed hic tranſitus perfi/
citur per veram confeſſionē ꝛ penitentiam de
peccatis. Nam confeſſio delet peccatum quo
ad culpā: qꝛ de pctō mortali facit veniale mutā
do penam eternam in tpalem. vnde Aug. Fit
veniale per ꝯfeſſionem quod erat criminale p
opationem. ¶ Item ꝯfeſſio placat deum: qui
offenſus erat p culpā. vnde Ber. Ihs p pec/
catum offenſus: ſed per cōfeſſionem placatus
clementem ſe promittit. ¶ Item impetrat mi/
ſericordiam: quia deus videns tuam humilita
tem ſm Yſido. oſtendit ſuam miſericordiā in
remiſſione. vnde dicitur. Erat autem ꝓximū
paſcha. Paſcha interpretatur tranſitus: ꝛ dr
feſtum iudeoꝝ: qđ fit per veram ꝯfeſſionem.
Sed non fit vera pnīa: niſi cum mentis hyla
ritate fiat: qꝛ bonum ſi cuz hylaritate fiat: recte
factum dicit. vnde Mat. 6. Cuz ieiunatis no
lite fieri ꝛc. Scđa ꝯſideratio.

CIrca ſcđam ꝯſiderationē: q̄ eſt de be
niuolentia diuine mīe: quam oñdit in
ſpūali refectōe: cum dr. Cum ſuble
uaſſet oclos. vbi occurrunt q̄tuor documēta.

¶ Primum est: q̃ licet deus oculo sue sapientie
oia cognoscat: s3 illud ad hebre. 4. Oia nuda
⁊ aperta sunt oculis eius: ad quē nobis sermo
q2 oculi eius sunt lucidiores sole circunspicien
tes oēs vias hominū vt dicitur ecclesi. 23. Ta
men non desinit electos ⁊ p̄destinatos intueri
adhuc in peccatis existentes: donec illuminati/
one doctrine salutaris eos respiciens eorū vi/
tia deprehēdat: idest faciat displicere. vñ psal.
Oculi eius in pauperē. s. gratia in presenti re/
spiciūt. vbi glosa. Respectus nāq3 dei: ⁊ auxi/
liū: ⁊ lux suis est: ⁊ ideo non sunt timēdi tumul
tus tribulationū: qui in retibus fiunt antequā
ad litus eternitatis p̄uenitur. Multi enim de
electis sunt in peccato donec eos visitet deus.
Matth. 26. Respexit deus petrum. vnde dr̄.
Cum subleuasset oculos. s. pietatis quos tamē
semp̄ h3 aptos cū nihil sibi poterit occultari: s3
tūc leuat qñ gratia sua p̄uenit indigentem.
¶ Scdm documentū est q̃ propter multitudi
nem ⁊ magnitudinē peccatoꝝ non destitit mi
sereri: immo cū mi̅icordie p̄prium sit respice
re miseriam q̃to maior est miseria: tanto citius
⁊ promptius miseret̄. vnde subdit̄. Et vidiss3
q2 multitudo magna venisset ad eum. Dicitur
eni3 multitudo magna: q2 non vnius natiōis
diuersa genera malitiarum sunt quasi diuersa
genera nationū: ⁊ s̄m imitationes diuersarum
culpaꝝ vnusquisq3 ab illo nascit̄ cuius culpam
imitat̄. Ideo mali dicunt̄ nationes. Psal. Iu
dicabit in natiōibus. Nec etiam vnius lingue
q2 quot sunt diuersitates intentionū ⁊ deside/
rioꝝ: tot sunt diuersitates liguaꝝ. vñ cū tp̄alia
que multa sunt appetunt̄: ligua ꝯfunditur sicut
factu3 est in edificatione turris babylonie.
¶ Tertium documentū est: q̃ hec turba pani/
bus empticijs nō potest saturari: s3 tm̄ gratuitis
Panes. n. empticij sunt delectationes carna/
les ⁊ transitorie: que tot expensis ⁊ laboribus
acquirunt̄. Qui care a nobis emuntur: cū per
ditione aie ⁊ corporis sumptuosissime ꝯparātur
⁊ non sufficiunt: vt vnusq̄sq3 modicu3 quid ac
cipiat: q2 q̄cquid accipit̄ de eo qd̄ non reficit mo
dicu3 videt̄. vnde sequit̄. Dixit ad philippu3.
Vnde ememus panes ⁊c. Criso. dicit q̃ xp̄s
nouit: qui discipuloꝝ magis doctrina indige/
bant. Qualis fuit philippus vt p3 Iohis. 14.
Vbi ipse ait ad xp̄m. Ostende nobis p̄re3 ⁊c.
vnde seqtur. Hoc aūt di. tēptans eum: non vt
ignorata discat: sed vt discipulo adhuc rudi p̄/
priā ruditatē ostendat: quā ipse p̄ se perpēdere
non valebat. vnde Theo. Philippū dn̄s tem
ptans vtꝝ p̄fectā fide3 h̄ret: inuenit adhuc hu
manis passionibus subiacentē. vnde sequitur.
Respondit ei philippus. Ducētoꝝ denarioꝝ
panes non sufficiunt. Ducēti dn̄r q2 pertinent
ad aiam ⁊ corpus. Soli autem panes gratuiti
sufficere ⁊ reficere possunt: que sunt diuina scri
ptura. vñ Ysa. 55. Venite emite absq3 vllo ar
gento ⁊ absq3 vlla ꝯmutatione ⁊ comedite ⁊c.
¶ Quartū documentū est: q̃ penitētes sequē/
tes xp̄m sunt famelici propter quinq3. Et ideo
op3 eos recreari quinq3 panibus spiritualib9.
¶ Primū est superbia dicens. Certe multis
imo ⁊ pene oibus melior es v̄bo ⁊ scia: diuiti
is ⁊ cunctis que vel carnalibus vel sp̄ualibus
suppetunt crismatib9. Cūctos igit̄ despice: cun
ctis temetipsu3 sup̄iore3 attende. Hij reficiun
tur vera humilitate dicente. Memento q2 pul
uis es cinis: putredo ⁊ vermis. Quiq3 ⁊ si ali
quid es nisi tantum humilies te: quantum ma
gnus es: nihil es. Nuoqd tu altior es q̃3 pri/
mus angelus? Nunquid tu splēdidior es iter
ra q̃3 lucifer in celo? Qd̄ si ille de tanta sbulimi
tate cecidit p̄ superbia3: quomodo tu ad celsitu
dinem conscendes sup̄biens de imis: qui illo
q̃3 diu viuis conditione minor teneris. Vn/
de per quendam sapientē dicit̄. Corpus quod
corrūpitur aggrauat aiam. Et ideo audi verita
tem docentē: scilicet in quo esset sequenda dic.
Discice a me quia mitis su3 ⁊c. Et illud super
quem requiescet spiritus meus nisi super humi
lem ⁊ quietum ⁊ trementem sermones meos.
Vnde xp̄s humiliauit semetipsum factus obe
diens ⁊c. ¶ Secūdu3 est odium di. Absit vt
illum ames quē in omnibus ꝯtrarium habes:
qui te derogat: qui tibi insultat: qui te in vitijs
exasperat: qui tibi peccata tua ip̄roperat: qui te
dictis operibus atq3 honoribus semper perire
festinat. Nisi eni3 tibi inuideret: se ita tibi non
preferret. Hic reficitur vera caritate dicente.
Nunquid quia hec que narras odio habenda
sunt in homine: propterea non est amanda dei
imago in homine: sicut christus qui in cruce po
situs inimicos dilexit: ⁊ ante crucis tormentū
p̄monuit dicēs. Diligite inimicos vestros ⁊c.
dicit. Noli vinci a malo: sed vince in bono ma
lum. Ideo contra odientes dicit Iohes. Qui
odit fratrem suum homicida est. Et qui diligit
in deo manet: ⁊ econuerso. Omnē igitur ama
ritudinem fellis euome: ⁊ caritatis dulcedine3
sume: nihil enim beatius. vnde Iohes. Deus

caritas est ⁊c. ¶ Tertium est desperatio dicēs
Que ⁊ quanta commisisti: q̄z grauia crimina
Nec vitam ⁊ conuersationem vtiliter correxi/
sti. Ecce enim vt cernis mala consuetudine te
neris: conaris exurgere: sed peccatorum oneri
bus pregrauatus relaberis. Quid igitur agē
dum est: quando de preteritis certa damnatio
imminet: de presentibus nulla emendatio suc/
currit: nisi vt non amittantur rerum tempora/
lium voluptates: dum consequi nequeas futu/
ri seculi oblectationes? Hij autem reficiuntur
fiducia spei que respondit. Si de criminibus
agitur: ecce dauid: q de adulterio ⁊ homicidio
reus misericordiam consecutus est. Ecce mag
dalena polluta innumeris sordibus fornicatio
num: ſm Augustinū inquinata: ad fontem pi
etatis currens abluenda: misericordiam meru
it. Ecce petrus ⁊ latro ⁊c. Ecce paulus multos
pro christi nomine puniens ⁊ martyrum cruo
re totum se inficiens: apostolus factus in vas
electionis est commutatus. Ubi igitur tanta ꝓ
cedunt exempla: locuz non habebit desperatio
Cum autem scriptum sit. In quacunque hora
peccator ingemuerit ⁊c. Sz de conuersiōe nō/
dum in melius mutata: quid restat: nisi ꝙ heri
quisqz non egit: hodie agat: dum adhuc viue/
re lucet. Nec differat de die in diem: dum ne/
sciat si vel vnam correctionis horam habeat.
¶ Quartum est cupiditas temporalium calli/
de d. Sine culpa es: ꝙ quedam habenda con/
cupiscis: quia non multiplicare opes appetis:
sed egere pertimescis: ⁊ quod male retines ip̄e
melius in vsum pauperum expendes. Hij re
ficiuntur contemptu mundi dicens. Hec sine
periculo non procreantur: quia quanto qs am
plius habere ceperit: tanto amplius habere cō
cupiscit: sic quoqz vt modum in concupiscendo
non habeat dum innumeris huius seculi curis
deseruire festinat. Unde ait scriptura. Auarus
pecunijs non impletur. Quem detestat apo/
stolus dicens. Auaro nihil est scelestius. Un/
de saluator dicit. Difficile qui pecunias habēt
regnum celorum intrabunt. Quintuz ē amor
seculi presentis dicens. Quid pulchrius: quid
delectabilius q̄z qd̄ in presenti vita cernimus?
Hic numerare poteris omnia que in mundo
delectāt. Hij reficiuntur pane amoris celestis
patrie di. Si te ista delectent que sub celo sunt.
igitur magis delectent que super celos sunt.
Si ita pulchra est patria: ciuitas: domus qua/
lia sunt que possident peregrini. Qualia igit

sunt ⁊ erunt que possident incole. Cum miseri
in hac vita taliter sunt remunerati: immortales
sancti ⁊ beati qualiter sunt vita illa dotati. Qua
ꝓpter recedat amor presentis seculi: in quo nul
lus nascitur: ita vt non moriatur: ⁊ succedat a/
mor futuri seculi: in quo omnes sic viuificātur
vt deinceps non moriantur. vbi nulla aduer/
sitas seculi turbat: nll'a necessitas angustat: nul
la molestia inquietat animam. Sunt autez hij
panes gratuiti: quia nullo precio emi possunt
he virtutes ⁊ opera eorum: sed quia a solo deo
gratis dari possunt ⁊ concedi: ideo sequitur.
Dicit ei vnus ex discipulis andreas frater sy/
monis petri. Andreas iterpretatur virilis: sci
licet a vigore virtutis: qui est principium ope/
rationis: ⁊ in vno opere penitentie complemē
tum consistit: quia ad misericordiam dei perti/
net ꝙ sit integra penitētia: nec aliter sufficit ad
tot infirmitatum diuersitates sanandas. Et iō
andreas dicit. Est puer vnus hic qui habet qn
que panes ordeaceos ⁊ duos pisces. Sed hec
quid sunt iter tantos? quasi diceret admirādo.
Domine non sufficiunt hec nisi tu feceris abū
dare. Similiter non sufficiunt quecunqz fece/
rit miser peccator: ad hoc vt eruatur de pecca/
to nisi subueniat gratia tua. Sed adhuc miruz
est qualiter sufficere potest vnicum remedium
ad tot diuersitates membrorum sanare: quia in
corporalibus remedijs non sanat oculum qd̄
sanat calcaneum: plures necesse fuerunt hostie
ad plures expiationes faciendas: vt legitur in
leuitico. Sed modo per gratiam tuam sufficit
vnica hostia: scilicet tua mors sola: oīum pecca
torum medicina: Hij panes ordeacei sunt.
Ordeum enim aristis pungit: ⁊ interiori me/
dulla reficit: ⁊ cor hominis confortat: ⁊ hec ope
ra virtuosa ⁊ penitentialia habent exterius vn
de pungant: scilicet inquantum afflictio penali
um operum amara est carni. Habent etiaz vn
de reficiant interius inquantum operantur sa/
lutem ⁊ spem cōfortant. Duo pisces sunt stabi
litas boni propositi: ⁊ desiderium in melius ꝓ
ficiendi. Et hij necessario predictis adiungun
tur: quia post refectionem predictarum virtu/
tum: necessarium est ꝙ non redeat ad predi/
cta vitia. vnde penuriam gratie patiebatur. Et
ideo necessarium est stabilitas boni propositi:
necessarium est etiam ꝙ contendat de bono in
melius proficere. Et ideo necessarium est desi/
derium proficiendi. ¶ Primus piscis nutrit
in aquis scripturarum: que vere penitentes docet

non iterare peccatum. Luce nono. Nemo mit
tens manum ad aratrum ⁊c. ¶ Secundus pi
scis nutritur in aquis exemploꝝ: que sunt ex/
empla sanctorum. Nam piscis est contra fluxū
aquarum ascendere: hoc est in melius profice/
re. Sed puer iste habens hos quinqꝫ panes ⁊
duos pisces: est doctrina noui testamenti. Hic
est puer qui suscitatus est ab Helyseo: vt dicit
quarti regis. 29. Et ideo oscitauit septies: quia
esuriebat hos quinque panes ⁊ duos pisces.
Dixit igitur iesus. Facite homines discum/
bere vsque quinque milia. Erat autem fenum
multum in loco. Non est magnum calcare
fenum: idest carnem ⁊ carnalia desidera cum
iam aridum est. Unde Ysaie ꝑmo. Omnis
caro fenum. Sed magnum est calcare fenum
viride: id est carnem ⁊ eius desideria in iuuen
tute. Accepit igitur iesus panes: signans ꝙ
eius solius est pascere: non ministrorum: quia
eius solius est gratiaꝫ dare. Per hoc ꝙ fregit
facilitas significatur sumendi in quocunqꝫ spi
rituali alimēto. Non eniꝫ facile sumitur qđ est
integrum: sed facilius sumitur qđ minutim di/
uiditur. Ut autem impleti sunt ⁊ cetera. Uere
mensa diuina mirabilis: in qua plus ē in frag/
mentis q̃ꝫ in ferculis. Hoc ē gratia primo post
gloria: ⁊ premia primo post meritū: quia men/
se spiritualis fragmenta expectatus: sed relige
mensam excedunt: quia plus est in gloria q̃ꝫ in
gratia: ⁊ plus in premio q̃ꝫ in merito incompa
rabiliter consequamur. Impleuerunt duode/
cim cophinos fragmentoꝝ. Quid est igitur
duodeciꝫ cophinos impleri: nisi resurrectionis
glorificatione corporis quatuor dotibꝰ insigni
ri: ⁊ quantum ad tres vires animam ipsam re
formari: Duodeciꝫ igitur cophini ipleti frag/
mentis: corporis ⁊ anime perfectam stolaꝫ de/
signant. Tertia ꝯsideratio.

Circa istam considerationem que est
de reuerentia humane gratitudinis
exhibita xp̄o de beneficijs ī gratiaꝝ
actiōe: cuꝫ dr̄. Illi ergo hoies. sunt tres ꝯ°es.
¶ Prima ꝯclusio ē: ꝙ de vniuersis benefi/
cijs dei debemus esse grati. Ratio est: quia ni
hil habet homo: qđ a deo nō accepit. Uñ apo/
stolus. Quid habes quod non accepisti: Et iō
per dilectionem debet se totaliter transfundere
in deum. Ipsuꝫ pre omnibus diligendo: ex eo
ꝙ pre omnibus tribuit ei non solum tempora/
lia ⁊ naturalia: sed etiam spiritualia ⁊ moralia ⁊
etiaꝫ seipsuꝫ. vnde apostolus ad Ro. octauo.
Pro vobis omnibus tradidit euꝫ: quomodo
igitur etiam non omnia vobis cum ipso dona
uit. De quo Bernar. ait. O ꝙ indebita mise/
ratio q̃ꝫ gratuita ⁊ quanta dilectio: ⁊ q̃ꝫ stupen
da dulcedo regeꝫ glorie pro despectissimo ver
miculo crucifigi debemus igitur esse grati.
¶ Secunda conclusio est ꝙ maxime debemꝰ
esse grati de operibus miraculosis ab eo factis
Talia enim specialiores habent conditiōes ad
mirationis: ⁊ dieꝫ collaudationis: ⁊ iste condi
tiones sunt tres. ¶ Prima cōditio est: ꝙ trā/
scendunt naturaꝫ: non enim exigunt ad opus
suum preiacenteꝫ materiam: quia ex nullo ope
rantur: ⁊ absqꝫ conatu sed sola voluntate. vn/
de psal. Dixit ⁊ facta sunt. vnde Johis primo
Omnia per ipsuꝫ facta sunt. vnde Augu. xj.
confessi. Uerbo tuo coeterno dicis omnia que
dicis: ⁊ fit quicquid dicis vt fiat: non aliter q̃ꝫ
dicendo facis. ¶ Secūda est ꝙ transcendunt
arteꝫ: Ars eniꝫ naturaꝫ imitatur: tamen nō at/
tingit ad equalitatem eius: a quo enim natura
simpliciter đficit nec pōt hoc ars operari: sicut
ꝙ fiat regressus de ꝑuatione ad habitum quaꝫ
natura negat nemo faciliter audet: sed cuꝫ chri
stus sit ars patris: qua omnes naturas condi/
dit eadeꝫ arte naturas reformat ⁊ perfectius q̃ꝫ
prius fuerāt create: quia illud est corpus mira/
culorum: in melius fuit res q̃ꝫ prius fuerat:
sicut patet de aqua mutata in vinum ⁊ ita etiaꝫ
panes multiplicati in manibus diuinis meli/
ores fuerunt: quaꝫ si per artem fuissent facti.
Et ideo miraculum etiam transcendit artem.
¶ Tertia ꝙ transcendit consuetudineꝫ. Con/
suetudo eniꝫ est quasi natura que ex longitudi/
ne tēporis acquiritur ⁊ firmatur. ita vt quasi na/
tura videatur. Sed lex diuina remouet consu
etudineꝫ cum illabitur menti: vt vitiosus ꝑ le/
gem dei a vitijs conuertatur ad virtutes: sicut
patet in paulo: ⁊ hoc est maius miraculum hu
iusmodi consuetudineꝫ malaꝫ tollere: q̃ꝫ ad ali/
ud qđ fit in creaturis preter vsitatum ⁊ consue
tuꝫ moduꝫ: quia oportet liberi arbitrij dona co
operari ad iustificationeꝫ. Hijs enim conside
ratis consurget mens humana in annunciatio
neꝫ ⁊ gratiarum actioneꝫ: ⁊ ad diuini nominis
commendationem. vnde dicitur. Illi aūt hoc
cuꝫ vidissent qđ fecit signum: scilicet transcen/
dens naturam: artem: ⁊ consuetudineꝫ. Dice/
bant: collaudantes deuꝫ de miraculis. Gre.
ser. 43. confi. 5. cōclu. 3. ꝯsi. sexta. doc. 1. ⁊. 2.
¶ Tertia conclusio est: ꝙ in hac gratitudine

debet esse timor domini: super omnia timēdo
quia venturus est in mundo: vt iudex ante cu/
ius conspectum nulla valebit potentia. vel sapi
entia. vnde Bernar. Ueniet inquit dies illa:
vbi plus valebunt pura corda q̄ astuta verba
Bona conscientia q̄ marsubia plena. vbi iu/
dex non decipietur verbis: nec flectetur minis
nec donis. Sicut enim tunc magna beneficia
confert gratis: ita maxima supplicia ingratis.
Iste igitur timor inducit ad gratitudinem be/
neficiorum dei. vnde hij homines vt viderūt
signum predicabant christum verum prophe/
tam venturum in mundum: qui f᷑m qd̄ dictuz
erat Ysa. quarto. Predicabunt populis forti/
tudinem meam: ⁊ annunciabunt gētibus glo/
riam meam. Ad quam ⁊c.

¶ Feria secunda post dominicam letare. Ser
mo sexagesimus sextus.

PRope autez
erat pascha iudeorum. Ioā
nis. xj. Scd̓z q̄ dicit Aug.
in lib. de spiritu ⁊ aīa. Ni/
hil ad beatam vitaz prestan/
tius videt̃ q̄ velut oculis clau
sis ⁊ carnalibus sensibus: extra carnem mun/
dumq̄ȝ effectum quempiam intra semetipsum
conuerti: alienumq̄ȝ effeccum a mortalium cu/
piditatibus sibi soli et deo loqui. Ex carne ⁊
anima nanq̄ȝ constat homo: ⁊ vtraq̄ȝ bonum
suum habet in quo gaudet. Bonuz anime est
deus cum affluentia dulcedinis sue. Bonum
carnis est mundus cum abundantia iocundi-
tatis sue. Ab huius mūdi distractionibus: cor
nostrum colligamus ⁊ ad interiora gaudia re
uocemus. Hec enim est requies nostri cordis
cum in dei amore per desiderium figitur. Hec
enim christus in euangelio moraliter intellecto
nobis insinuat. vnde ascensus ad eternam pa-
cis visionem per transitum fit a vitijs ad virtu
tes. Ad quem transitum perficiendum opor-
tet: vt quis consideret seipsum. Aug. Ab hoc
mundo reuertentes ad deum: ⁊ ab imo sursuz
ascendentes per nosmetipsos transire debem⁹
Qui enim interius intrans: ⁊ in transitu pene
trans semetipsuz transcendit: ille veraciter ad
deum ascendit: ⁊ ideo deus gratiam preueniē-
tem ad templuz conscientie premittit: mundat
eum ab hijs: que inter sanctas affectiones vel
ficte bona: vel a parte mala faciūt. de quo tem
plo dicitur secunde cor. iij. Templum dei san
ctum est quod estis vos. Tūc igitur homo vē/
dit in tēplo oues ⁊ boues ⁊ columbas: quādo
in anima bestiales motus exurgentes cum de
lectatione retiet ⁊ acceptat pro quibus se homo
diabolo vendit. Naz p boues terrena deside-
ria intelliguntur. Per colūbas vero instabili-
tas: per oues intelligunt̃ opera pietatis facta p
pter laudem humanam. Nummularij sunt se-
culi sectatores quorum cesar princeps munda-
nus. Cuius nūmisma honor. Pondus deli-
cie: diuitie: ⁊ delectationes temporales. Non
enim possumus ascendere cum istis ad perfe-
ctionem nisi mensa: idest cōscientia euertat̃ hu
iusmodi nummi effundantur. Nam nummis
ma diaboli est peccatum: cuius imago est dia-
boli mutatio: superscriptio debitum pene. Hu
iusmodi autem gratia preueniēs de templo cō
scientie eijcit per penitentiaz: que est funiculus
triplex propter contritionem: confessionem: ⁊
satisfactionem que requiruntur ad integritatez
penitentie: de quo ecclesiasti. nono. Funiculus
triplex difficile rumpitur: volens conscientie
domum sibi dedicari ⁊ non negociationibus
occupari: Huiusmodi autem commercia de tē
plo materiali eijcit: quia domum dei decet san
ctitudo figurans conscientiaz etiam sibi esse ele
ctam pro habitaculo. Et ideo a maculis qbus/
cunq̄ȝ erat mundanda merito passionis christi
⁊ resurrectionis ⁊ in nobis merito penitentie.
In cuius triduo: scilicet contritionis: confessi/
onis ⁊ satisfactionis fit resurrectio spiritualis.
In tali enim transitu: scilicet de vitijs ad virtu
tes multi sequuntur christum cessando ab ope/
ribus. Tamen christus non credit se eis per fa
miliarem cohabitationem: quia nondum per-
fecte ab affectionibus mundanis cessauerunt.
Omnia enim tam affectiones: cogitationes:
⁊ operationes nuda sunt oculis eius. Hāc ex
positionem moralem approbat Beda in glo-
sa: Ysaie quinto. Et secundum hoc occurrunt
tres considerationes.

Prima consideratio.

CIrca primam considerationem que
est de spirituali trāsmutatione que fit
de vitijs ad virtutes sunt tres ꝯ͛es.

¶ Prima est: q̄ licet propter magnitudinem
peccatorꝫ quisque longe sit a gratia salutari: hꝫ
tamen in se quilibet quandaz potentiaz obediē
tialē ad grāz adipiscēdā. que dr̃ q̄dā capacitas

Que cum insita sit nobis a natura: retardari
potest: non deleri: cum capacitas sit ꝓprietas
aie: que ẜm Augu. est imortalis a nullo: nisi
a solo deo pōt annihilari. vnde peccatū nec est
aliqd entitatis anime cāntis ipm: nec etiā ha-
bilitantis ſbm ad actum: sed potius impedien
tis: vt sit minus habile ad bonuꝫ respectu actꝰ
annihilare tamen aiam non pōt: cum sit imor
talis. vnde Augu. de spiritu ⁊ aia. Immorta
lis est aia: ne a creatoris sui siltudine discre-
pare videaẜ. Non. n. poterat esse imago ⁊ si-
militudo dei: si mortis termino clauderetẜ: ẜm
quendā motum vite: quem nullo mō amittere
pōt. vnde dicẜ. Erat. q. d. Cum fuisset pctōr
tamen ꝑꝑ nālez habilitatē: q̄ est indebilis: pōt
disponi ad grāz nō obstāte magnitudie pctōꝝ
¶ Scda ꝯclō est: ꝙ lꝫ trāsitꝰ de culpa ad gra-
tiam longe sit: qꝫtum ad nos. est tñ ꝓprie: quā
tum ad miam dei: quam offert. vtrunqꝫ nota
tur de filio ꝓdigo. Luc. 15. Qui cum adhuc lō
ge eēt de patre: dicẜ ibideꝫ ꝙ mīa motꝰ est ⁊c.
Nam homo oīa instrumēta cognoscendi ⁊ di
ligendi hꝫ ex nā: tamen cognitionem veritatis
⁊ ordinem dilectōis hꝫ ex gratia ẜm Augum.
Facta quidem a deo aia sicut imaginem susci-
pit: ita cognitioneꝫ ⁊ amorem. Uasa nāqꝫ que
creatrix sapientia format vt sint: adiutrix gra-
tia replet: ne vacua sint: si strēnuum opatiuuꝫ
inuenerit. vnde sequitur. Prope erat pascha
iudeoꝝ. Pascha dicẜ transitꝰ de culpa ad gra
tiam: ⁊ hic transitus dicitur ꝓprie iudeoꝝ. Iu
deus enim dicẜ: qui spūalr circuncisus per co
gnitioneꝫ: que facit pctm̄ fugere: ⁊ dilectioneꝫ
que facit deo adherere: abstulit aie preputium
carnalis ꝯcupiscentie: ⁊ oīs spūalis imundicie
sed xp̄s hanc fecit ꝓpe iustis ad eoꝝ remune-
rationem. Ps. 45. Prope feci iustitiā meam
Non semꝑ enim ꝓpe fuit iustitia. s. mercedis
reddende. Ante incarnationeꝫ nullus qꝫtum
cunqꝫ iustus mercedeꝫ illā recipiebat: sꝫ incar
natione ⁊ passione fecit eaꝫ ꝓpe. vnde dicẜ ad
ephe. scdo. Qui ante eratis longe: facti estis ꝓ
pe in sanguine christi.
¶ Tertia conclusio est: ꝙ transitus de presen
tis vite exilio in patriā felicitatis eterne: fit dis
positiue per beatitudinē vie: que est ꝑfectio vir
tuosarum opationuꝫ: fit tamen simpliciter per
gratiam. Ratio est. Naꝫ actus ꝑducens ad fi
nem: opꝫ fini esse ꝓportionatus. Nam sicut vi
demus in naturalibus: nulla res potest ꝑfice
re effectum per suam operationem que exce-
dit virtutem actiuam: sed sue virtuti ꝓportiona
tum. Uita autem eterna est finis excedens pro
portionem nature humane. Et ideo sine virtu
te altiori hunc adipisci nō pōt. Hec ẜtus gra
tia est. Ad Ro. 8. Gratia dei vita eterna: ⁊
ẜm glo. intelligamus deum ad eternam vitaꝫ
pro sua miseratione nos perducere. vnde in
glosa ibidem dicẜ. Certum est vitam eternaꝫ
bonis opibus reddi. Sed ipsa opera quibus
redditur ad dei gratiā pertinent. vnde sequiẜ.
Et ascēdit ih̄s iherosolymā. Jesus eniꝫ gratia
sine qua nō est ascensus ad gloriam: que ꝑ ihe
rosolymaꝫ intelligitur. Dicitur enim visio pa
cis: quod figuratur nobis Luce. 2°. vbi dicẜ
ꝙ ioseph ⁊ maria cum iesu ascenderunt. i. per
gratiam sit ascensus ad visionem eterne pacis
Prima ad corin. 15. Non ego: sed gratia dei
mecum. vnde Augu. in libro de spiritu ⁊ aia.
Sensus iuuatur exterius: quia oculus carnis
qꝫuis ex natura videat: nunqꝫ tamen per se vi
det: nisi beneficio exterioris lucis. Sic intelle
ctus ⁊ affectus iuuatur suꝑius: qꝛ deus ignis
⁊ lux est. Lux igiẜ splendorem emittens ex se
quaꝫ retinet in se: illuminat intellectū ad cogni
tioneꝫ veritatis. Ignis vero de se calorē emit
tens: sed nō amittens inflāmat affectū ad amo
rem virtutis. Et sicut solem non videt oculus
nisi in lumine solis: sic verum ac diuinum lu-
men non poterit videre intelligētia: nisi in ipi
us lumine. vnde psalmista. In lumine tuo vi
debimus lumen.

Scda ꝯsideratio.

Secunda ꝯsideratio est de impedimē
torum amotione: cuꝫ dicẜ. Et venit
in templo: vbi sunt tres ꝯclōnes.
¶ Prima conclusio est: ꝙ quatuor sunt impe
dimenta huius transitus ad beatitudinem.
¶ Primus est motus sensualitatis: qui mo-
uetur ẜm pulsum fomitis: tendens impetuose
ad fruitionem creature delectabilis. Per hoc
ꝙ dicit sensualitas: tangit causam materialem.
Nam in sensualitate tanqꝫ in subiecto est pri-
mus motus. Per hoc ꝙ dicit ẜm pulsum fo-
mitis: tangit causam efficientem. Per hoc ꝙ
dicit tendens impetuose: tangit formaleꝫ: que
est moderatio: siue improbus impetꝰ libidinis
Per hoc ꝙ dicit ad fruitionem: notatur fina-
lis causa. Iste motus habet se ad voluntatē ẜꝫ
viam motiuam: sicut cognitio sensus ab intel
lectu ẜm viam cognitiuam. Et iste motus di-
citur esse peccatuꝫ: quia sensualitas in homine

corrupta ꝑ originale peccatum ⁊ inordinata de
lectatio dicit̃ motus ꝑmus q̃ ex ea ꝓcedit ⁊ est
peccatum q̃ debebat esse iam subiecta rationi:
⁊ ipsa mouetur indebito modo ꝑter rõnez per-
mittentẽ: ⁊ radices non ꝯꝑmentẽ: ⁊ dicuntur
isti boues eijciendi. Nã sicut bos oculos ĩcli-
nat in terrã: ⁊ ea q̃ carnis sunt q̃rit ⁊ aliuz mi-
nus discrete ipedit: sic ⁊ motus sensualitatis.
Prime cor. 2. Nũqd de bobus cura est deo?
q. d. nõ. ¶ Scdm est multitudo venialiũ pec
catoꝝ: q̃ qñ veniale insurgit: si non cohiberet̃
posset ꝓgredi vsq̃ ad mortale ⁊ tũc ꝯñter ꝑclu-
deret trãsitũ ad vitã. vñ Aug. Nihil a deo ve
niale qđ nõ posset fieri mortale dum placet. i.
dum q̃etat̃ voluntas: nõ supra ipz veniale: sed
sup illud ad qđ ipz erat dispositum ꝙ ꝓgrede-
retur de ipso. Unde veniale ex sua substantia
nũq̃ fit mortale. Sed ex ipso dispositiue ⁊ oc
casionalr̃ ꝓgrediendo fiet mortale. Et iõ eijci
enda dñr huiusmodi. s. oues ⁊c. Quis. n. est
aial mansuetũ ⁊ innocẽs. vnde lz veniale dicat̃
qđ venia dignuz: q̃ ei pena facile indulget̃: tñ
q̃ disponit ad exterminationẽ est eijciendum.
¶ Tertiũ est accidiosa negligentia: qñ. s. aia q̃
recipit gratiaz: nõ operat̃ meritorie: sed marces
sit grã data: Contra que dicit Ambro. Nescit
tarda molima spũs sancti grã. Et eijciendi sunt
Apocal. 3. Utinaz calidus esses: aut frigidus
Tales vendũt colũbas q̃ repñsentat spũs san-
ctus: qñ ꝑ negligentiã grẽ spũs san. pro ꝯmo-
do tꝑali ꝯmutatur. vnde in colũbe specie spũs
sanctus visus est. ¶ Quartum alieni finis si
ue indebiti constitutio. Nam cum vltimus fi
nis: q̃ est ipsa beatitudo dicat quandã vltimã ꝑ
fectionẽ: ẜm ꝙ diuersimode res beatitudinis
capaces ad diuersos gradus ꝑfectionis ꝑtinge
re possunt: ẜm hoc necesse est ꝙ diuersimode
btitudo dicat̃. Nã in deo est btitudo ꝑ essentiã
q̃ ipsuz esse est eius opatio qua nõ finit̃ alio sz
seipso. In angelis aũt beatis est vltima ꝑfectio
ẜm aliquã opationez q̃ ꝯiungit̃ in bono icrea-
to: ⁊ hec opatio i eis est vnica ⁊ sempiterna: in
hoibus aũt est vltima ꝑfectio: ẜm opationez q̃
homo ꝯiungit̃ deo. Sed hec opatio deseritur
q̃nq̃. Nam lz ꝯueniant oẽs in appetitu vltimi
finis: q̃ oẽs appetunt suã ꝑfectionẽ adimple-
ri q̃ est ratio vltimi finis: tñ non oẽs q̃ntum ad
id in quo est ratio vltimi finis ꝯueniũt. Nam
q̃dam appetũt diuitias tanq̃ ꝯsumatũ bonuz.
q̃daz delicias ⁊ sic opz de via vite deuiare. Ta
les. n. dicunt̃ nũmularij q̃ eterna ꝓ tꝑalibus
ꝯmutant. vnde opz ꝙ mẽsa ꝯscie subuertatur
⁊ nummularij de templo ⁊ de cõmunitate me-
riti ecclesie eijciantur.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ huiusmodi impedimenta
eijciuntur pnie arduitate. Difficile est. n. oia
facta q̃ntũcunq̃ enormia: que sup patibulo fec
reuelare: sz difficilius est nõ solũ ista q̃ fecit: sz
q̃ facere ꝯcupiuit: sed difficillimũ est nõ solum
ista: sz ẽt oia que facere cũ delectatiõe cogitauit:
cum nãlis inclinatio hoīs sit ad celandũ culpã
Johis. 3. Omnis q̃ male agit odit lucẽ. Hoc
autem intelligit̃ per flagellũ. Naz sicut flagel-
lum fit de multis funiculis difficilr̃ punienti-
bus flagellandũ. Sic etiã hic sunt q̃tuor opera
multum difficilia penitenti. ¶ Primũ est pec
catũ cum amaritudine excogitare: ꝑꝑ qđ etiam
iste ezechias fuit miãm ꝯsecutus post peccatuz
magnitudinis qđ ꝯmiserat. Ysa. 28. Recogi
tabo tibi oẽs annos meos in amaritudine aie
mee. ¶ Scđm est omnia peccata cogitare de
testabiliter odire: ꝓpter qđ fuit misericordiam
ꝯsecutus. Ysaias seipsuz maledicẽs ꝓpter pec
cata ꝑterita. Ysa. 6°. Veh mihi q̃ vir pollutis
labijs suz. Et ideo dictũ est ei. Ecce auferetur
iniq̃tas tua. ¶ Tertiuz est odita irreuocabilr̃
abnegare: ꝓpter qđ miãm ꝯsecutus est iob di
cens. Reprehendo me abnegãdo peccata: ideo
reprehendo me ⁊ ago pniam. ¶ Quartũ est oia
sic abnegata integralr̃ reseruare: ꝓpter quod ẽ
miãm ꝯsecut᷒ dauid. Psal. Dixi ꝯfitebor in
iustitiaz ⁊c. De isto flagello istis funiculis in
tegrato dr̃. Et cũ fecisset flagelluz de funiculis:
de quo flagello dr̃ eccl'ia. 23. In cogitatu meo
flagellũ desideraui. vbi glo. Desideret in cogi
tatu flagella discipline: ⁊ i corde doctrinã sapie
ne forte ꝑ ignorantiã nõ ignoscat pericula deli
ctoꝝ: ⁊ multiplicẽtur ei crimina: ꝓ quibus ca-
dat in manus aduersarioꝝ. Psal. In flagella
parat᷒ suz. Glo. Sciẽs me deliq̃sse: ⁊ h̃ desi-
derãt ꝑ pcti detestatiõez ⁊ cordis ꝯtritionẽ.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ licet penitentia eijciẽs im
pedimenta: effectiue fit a deo: est tamen dispo-
sitiue a nobis. ¶ Req̃rit primo ad huiusmo-
di dispositionem ꝯsensuz volũtatis. ¶ Scđo
gratia disponente assistit. Primũ patet. Luc.
19. Cũ intrasset ihs domum principis phari
seoꝝ sabato manducare panem in domo ꝯscie
nostre vt sit munda: et bene disposita debet do
minari princeps phariseoꝝ. Et ratio est: q̃ ho
neste ⁊ religiose vitam hominis disponit: ⁊ in
tali domo facit dominus ꝯuiuium: q̃ eam pa-

ter sibi fabricauit: ita ꝙ nulli creature cōicetur:
vt ipsaȝ per illapsum solus possit inhabitare: ⁊
ideo mundaȝ eam tenebis. Perdita. n. mun/
dicia indigna fit habitatio dei. Nullo eniȝ mo/
do mundicie actor ⁊ amator aiam imundā po/
terit inhabitare. Nam hanc domū facimus do
mum negociationis ꝑ inordinatuȝ tpaliū amo
rem vel circa distractionē eorundē contra pro/
hibitionem dei. Psal. Diuitie si affluant noli/
te ⁊c. Et ideo dr̄. Auferte ista hinc: ⁊ nolite fa/
cere domū pr̄is mei domū negociationis. Ne
gociatores sunt ementes ⁊ vendētes. vn̄ mo/
raliter vendentes dicuntur: q꞉ si qd habēt gra/
tie ꝓ inanis glorie vel cuiuscūqȝ tēporalis rei
mercede ꝯmutatur: de quo Mat. 5. Recepe/
runt mercedeȝ suam. ¶ Iteȝ ementes dicunt̄
qui mala bona dissimulando: simulando labo
rant: vt credantur habere gratiam: quam non
habent: Miseri sane ⁊ stulti negociatores hos
eijcit cū exitum suum eis innotescit: ⁊ ꝙ nescit
eos q talibus negociatoribꝰ se imiscent. Hāc
etiā domū cum sit domus orationis faciūt spe/
luncaȝ latronuȝ: vt dicitur Luc. 19. cum decli/
nantes ꝯfessionē peccati ⁊ abscondentes illece
bras temporaliū voluptatū: quasi stola quadaȝ
in abscondito cordis celamus. vel si ꝯmercijs
idest sceleribus operaȝ damus. ¶ Scd̄o etiaȝ
pȝ scilicet de gratia assistente. Nam q꞉ talis do
mus ipetit̄ insultibus temptatoꝝ. s. tribulatio/
nis tristitie ⁊ erroris. Ip̄a sua gr̄a eam cōsola/
tur: liberat: preseruat: ⁊ informat: ⁊ glorificat.
vnde Ber. Quid faciaȝ qui deum vite mee te
neo non solū gratuituȝ largitoreȝ: pium scilicet
consolatoreȝ: sollicitū gubernatorē: sed insuper
copiosissimum redemptoreȝ: eternuȝ ꝯseruato
reȝ ⁊ glorificatoreȝ? Quid ei retribuā ꝓ omni
bus q̄ retribuit mihi? ¶ Primo me mihi de/
dit. ¶ Secundo se: ⁊ vbi se mihi dd̄it: me mi
hi reddidit. Datus igitur ⁊ redditus. Et si ꝓ
me quicqd valeo debeo: quid igitur deo retri/
buam pro se? Nā etiaȝ si me milies rependere
posseȝ quid suȝ ego ad dn̄ȝ? vnde seqtur. Re/
cordati sunt discipuli q꞉ scriptum est. Zelus do
mus tue comedit me. Zelus ꝭm glosaȝ est fer/
uor animi quo mens abiecto humano timore
pro defensione veritatis accenditur. Sed ꝭm
Aug. comedit eum zelus domus dei: qui oia
que videt peruersa satagit corrigere ⁊ emenda
re. Unde ꝭm glosam zelus est indignatio: qua
indignabar eis pro domo tua. Uel zelus est
amor dei ⁊ cetera.

Tertia ꝯsideratio.

Circa hanc considerationeȝ que ē de
merito passionis christi ⁊ eius adhi/
ditione: cum dicitur. Dixerunt iu/
dei. Quod signū ⁊c. Ubi sunt tres ꝯcl'ones.
¶ Prima est: pn̄ie efficacia est infinita: q꞉ re/
mittere peccata nō potest aliqs nisi solus deus
⁊ pn̄ia: ut habet̄ Mat. 2. Hec aūt efficacia qua
drupliciter se ostendit in remittendo. Nam ali
quando remittit penaȝ ⁊ culpā. Sicut qn̄ tanta
est tristitia ⁊ ꝯtritio de malo: q̄ta fuit auersio ⁊
delectatio in peccato sicut credit̄ de magdalena
cui dimissa sunt ⁊c. ¶ Scd̄m signū efficacie ē
quādo diluitur culpa ⁊ non pena. Sicut q̄do
quis cuȝ ꝯtritiōe ꝯfitetur: ⁊ non potest purga/
ri condigna pn̄ia: qui licet sit in gratia: tamē re
manet obligatus ad purgatorij penaȝ. ¶ Ter
tium signum efficacie est: quādo dimittitur pe/
na ⁊ non culpa. Ut quando quis confitetur de
peccatis: alias ꝯfessio propter penaȝ verecūdie
diminuitur obligatio ad penaȝ purgatorij vel
forte anihilatur ex frequenti iteratione non cul
pa: quia prius fuit dimissa. ¶ Quartuȝ signū
efficacie est: quando nec diluitur pena: nec cul
pa sed augetur: vt quando quis fictus ⁊ inde/
bite accedit qui peccat mortaliter. Ideo quia ef
ficacia huius sacramenti est ad delenduȝ pecca
ta: q̄tū ad penā ⁊ culpā. Ideo dr̄ actuū. 3. Pe
nitemini ⁊ conuertimini vt deleantur peccata
vestra. Et sequitur. Dixerunt iudei: idest pe/
nitentes: qui habent confessiōem laudis: ⁊ pec
catorum. Quod signum ostendis nobis: scili/
cet efficacie ⁊ auctoritatis penitentie. Quia hec
facis: scilicet eijciens de tēplo ꝯmercia pctoꝝ.
¶ Secunda conclusio est: ꝙ efficacia peniten
tie est ab infinita dei misericordia: quaȝ nobis
ostendit: seu meruit christus sua passione: que
cum sit infinita transcendit in infinituȝ omniuȝ
peccatoꝝ nostroruȝ multitudineȝ: quā xp̄s no
bis demonstrat quadruplici exemplo ad confi
dentiam penitentiū. ¶ Primo i muliere adul
tera: quam cum Moyses mandasset lapidari:
Dixit iesus in euāgelio Ioh. 4. Uade ⁊ am/
plius nolli peccare. ¶ Secūdo in muliere cha
nanea: que cum post christum clamasset: ad eiꝰ
pedes veniens audiuit. Fiat tibi sicut vis.
¶ Tertio in petro negante: qui postquam fle/
uit amare. Matthi. 25. Tunc non solum fuit
sibi dimissa culpa: sed etiā diligenter ꝯseruata.
¶ Quarto in latrone confitente christuȝ in pa
tibulo: cui christus postulanti in fine misicor/

diā non negauit: ſʒ adiecit di. Hodie mecū ⁊c. Luc. 23. Unde ſequitur. Reſpondens ieſus dixit eis. Soluite tēpluʒ hoc ⁊c. Illud loquēs de templo corporis ſui. q. d. Qd per reſolutionem: ideſt per mortem ⁊ paſſioneʒ excitabit tēplum conſcientie noſtre: ⁊ hoc in triduo penitētie: ſcilicet per contritioneʒ: confeſſionem ⁊ satiſfactionem: habentis efficaciam infinitā a paſſione chriſti. Unde ſuper illud pſalmi. Apud dominum miſericordia ⁊c. Dicit Bernar. ꝙ non gutta: ſed vnda ſanguinis largiter ꝑ quinqʒ partes ſui corporis emanauit. Unde hebr. nono dicitur. Sanguis chriſti emundauit cōſcientiam noſtraʒ ab operibus mortis ⁊c. Unde iudei: ideſt penitentes: efficaciam penitētie affirmantes di. Quadraginta annis edificatū eſt templum hoc. q. d. Credimus efficaciaʒ penitentie. Nam templuʒ conſcientie in quo habitat chriſtus per gratiam edificatur per quadraginta annos. Nam quadraginta ſunt quater decem. Q. d. ꝙ conſcientia dignum dei habitaculum ordinatur obſeruatione decem preceptorum ſub teſtimonio quatuor euangelioꝝ ⁊ impletione ſex operū miſericordie: ⁊ ſic ꝑ cōſequens excitabitur hoc templuʒ in tribus integrantibus penitentiam: ſcilicet contritione: cōfeſſione ⁊ ſatiſfactione. ¶ Quod notandū intelligētes diſcipuli poſt reſurrectionem nouerunt: ſcilicet facta reuelatione.

¶ Tertia concluſio eſt: ꝙ ad veraʒ penitentiā non ſufficit ceſſare ab operibus malis: ⁊ etiam inſudare bonis: ſed etiaʒ requiritur ꝙ ceſſet ab affectionibus carnalibus: ⁊ cogitationibus: ⁊ imaginationibus eorūdem. Unde penitentia eſt ſicut regula. Ipſa enim regulat in penitente non ſolum opera: ſed etiam cogitatiōes ⁊ affectiones ad emendationis integritatem. Unde ſicut quicunqʒ recedit a regula: apoſtata eſt cenſendus. Sic quicunqʒ recedit a penitētia: affectione ⁊ cogitatione non eſt dignus gratia que per penitentiam adipiſcitur. vnde Ber. dicit. Corporis conuerſio ſi ſola fuerit erit nulla. forma quideʒ conuerſionis eſt non veritas vacua virtute gerens ſpēm pietatis. Miſer homo q totus pergens in ea que foris ſunt: ⁊ ignarus interiorum ſuorum: putans ſe aliquid eſſe cum nihil ſit: ipſe ſe deducit. Exteriorem quippe ſuperficieʒ intuens: ſalua ſibi omnia ſupplicatur non ſentiens vermem occultum: qui interna corrodit: ſolas mouet manus ad opera mandatorum corde penitus arido: ductus conſuetudine quadam. Unde ſequitur. Cuʒ eſſet iheroſolymis. Gloſa. Conuentus adibat vt verbis ⁊ ſignis plures conuerteret. Et quia aliqui ſolis ſignis moti credebant: ⁊ aliqui nondum erant renati ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto: ⁊ aliqui ficte. ideſt non corde. Et ideo non erant digni: ⁊ aliqui erant imperfecti: ⁊ ideo non poterant capere. Unde ſequitur. Ieſus autem nō credebat ſe eis: ſcilicet per gratiam inhabitando: qr idigni. Eo ꝙ ipſe noſcet omnes: quoꝝ quatuor ponuntur in penitentia formidanda.

¶ Primum fuit eſau qui non inuenit locum penitentie: quāuis cum lachrymis requiſiuiſſʒ Ad heb. 12. Quia a carnis deſiderijs nō abſtinebat. ¶ Secūdum eſt achab: qui relapſus fuit in ydolatriaʒ. Quarti reg. 12. ¶ Tertiuʒ ſymonis magi: cui poſt peccatum a petro eſt dictuʒ. Penitentiā age a neqtia tua. Actuuʒ. 7. Poſtea relapſus eſt in perfidiam. ¶ Quartum eſt iude: qui penitentia ductus rettulit triginta denarios. Matthei. 27. Sed quia cum deſperatione penituit: ideo relapſus eſt in homicidium. Et ideo dicit Yſaias. De ſummo bono irriſor eſt: ⁊ non vere penitens: qui adhuc agit quod penitet. Nec videtur deum poſcere ſubditus: ſed ſubſanare ſuperbus: multi lachrymas fundunt: ſed peccare non deſinunt Hij effectum penitentie non recipiunt. Unde quiſquis vult effectum penitentie conſequi: neceſſe habet vt ſic admiſſa defleat: vt iteꝝ flenda non committat. Quod nobis concedat ⁊c.

¶ Feria tertia dominice Letare.
Sermo ſexageſimus ſeptimus.

Iam die feſto mediante aſcendit ihs in templum. Ioh. 7. Cuʒ anima rationalis corrupta fuit per peccatum primi parentis: ꝯtraxit debilitatem in iraſcibili: pronitatem in concupiſcibili: caliginē in rationali. Hic eſt propter debilitatē iraſcibilis temptationibus fatigata: reſiſtere nō pōt ꝯcupiſcibilis voluptatibꝰ illecta cito peccato conſentit: ⁊ propter caliginē rationalis in cognoſcendis ⁊ diſcernendis decipitur ⁊ male interpretatur. Unde gratia ſpiritus ſancti in mentem veniens remedium preſtat: iraſcibilem roborans: concupiſcibilem a ſue ꝓnitatis fluxu ſtringens: rationaleʒ illuminās.

Propter quod petiuit aplus ad ephe. primo.
Pater glorie det vobis spūm sapie: ⁊ reuela/
tionis: ⁊ agnitionis eius: illuminans oculos
cordis vestri: vt sciatis q̄ sit spes vocationis
eius: sicut pꝫ in euāgelio moraliter intellecto.
Nam ꝰm Orige. pascha est festum diuinū: qd
in spiritu ⁊ veritate perficit̄: qd est vita spūalis
Et hoc gratia spūs sancti inspirante: informā
te: ⁊ opante. Contra quaꝫ affectões carnis stu
pescentes murmurāt: credentes eam esse acqsi
tam: cum soli deo sit ascribenda. Ostendit ⁊ ef
fectum: ⁊ docet remedium: causans ꝯtritionē:
docens satisfactionem: ꝯstringens fluxuꝫ car/
nalium affectionū: ⁊ cessare facit a peccatis spi
rituali circūcisione: q̄ patribus ⁊ sanctis est re/
uelata: ⁊ perficit̄ ingeta mente: ⁊ sic inspiratio/
nes dicit cum a deo sint opibus carnis ⁊ affe/
ctionibus ꝯtradicunt: ⁊ illiciunt hoies ad ami
citiam dei. Et ꝰm hoc occurrunt in euangelio
quatuor considerationes.

Prima ꝯsideratio.

Circa ꝓmam ꝯsiderationem: q̄ est de
gratie affectu: quo ad dona gratuita:
quibus anima ꝓuilegiata ad vite ꝑ/
fectionem disponitur: iam die festo mediante:
sunt tres conclusiones.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ multiplex templū in sa/
cra scriptura inuenit̄. ¶ Primum est corpus
xpi: de quo mente nō est recedendum: qꝛ sicut
īmorari pium est ad deuotionem: ita fructuo/
sum ad vtilitatem: qd iudaica impietas soluit:
⁊ diuina potentia suscitauit. Johis. 20.
¶ Scdm est beata virgo: q̄ cum sit nostra ad
uocata: spes: mediatrix: fortitudo: ⁊ excusatio:
amatrix hoiuꝫ: supatrix demonuꝫ dei templuꝫ
de ea nō est discernendū: sed in eo preces sunt
fundende. ¶ Tertiū est eccl'ia sancta electorū:
a qua nō est discedendum: cum iocundum sit
fratres habitare in vnum. ¶ Quartuꝫ est aīa
nostra. vnde hijs que spectant ad eius sanctifi
cationē tota sollicitudine intēdamꝰ. ¶ Quin
tum est patria celestis.
¶ Scda ꝯclo est: ꝙ aīa dicitur aliquando do/
mus dei: aliquādo templum dei. Domus dei
dicitur: quādo deus in ipsa est per gratiā gra/
tis datam: ⁊ nō gratum facientem. Templuꝫ
dei est: quādo est in ipsa ꝑ gratiam gratum fa/
cientem. Domus est cum illuminat intellectū
de statu suo. Templum est: quādo sanctificat
affectum ad amorem accedendo. Docet in tē/
plo cum diuina īspiratōe intellectuꝫ instruens
mouet affectum. Et ideo qꝛ sic intimat se ani/
me per gratiā spiritual'r vult habitare in ea: cū
ipsa sola sit capax gratie ⁊ gl'ie. vnde Auguꝰ.
Anima dei imago est: qꝛ ipsius capax ⁊ parti
ceps esse pōt. Et hoc: qꝛ delectabil'r speculatur
suam pulchritudinem in aīa sctōꝝ per imagi/
nem sibi impressam: sicut in speculo mundo ⁊
terso ab oībus sordibus vitioꝝ. vnde ꝓuerb.
Delicie mee esse ⁊c. vnde dicit. Jam die festo
mediante ascendit ihs in templum. De quo fe
sto psal. ait. Relige cogitationum diem festuꝫ
agent tibi. Glo. Exhibitōe boni opis. festū
agent tibi. i. mansueti cessabunt a ꝰuili ope pec
cati nō intenti mūdo: sed in bonis opibus geti
Cogitatio. n. est conceptio voti: sed relige red
ditio voti. Que opatio relingt̄ post cogitatōeꝫ
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ talis ascensus gr'e in ani
mam est ei multum fructuosus: qꝛ nō intrat si/
ne donis ⁊ virtutibus. Est. n. hospes anime:
q nullius indiget boni: sed aīam replet omni/
bus bonis. Inq̄tum est ex ꝑte eius: semꝑ pa
ratus est ꝯferre sua dona: qꝛ stat ad ostiū ⁊ pul
sat: vt affectus cordis sibi apiatur: ⁊ intromitta
tur ad ꝯuiuandum spūal'r per donoꝝ suorum
cōicationem: lꝫ aliq ponant obstaculum: ostiuꝫ
cordis claudēdo: de qbus dicit Job. Ipi fue/
runt rebelles lumini. i. diuine gratie. Intelli/
gendum tamen cōcordando cum euangelio:
ꝙ gratia quinqꝫ effectus opatur in anima.
¶ Primus est illuminare. Nam sicut in ra/
dijs solaribus apparent athomi: ita in gr'a ap/
parent oēs defectus nostri latentes. Psalmi.
In lumine tuo. s. gratie videbimus lumen. s.
glorie. vnde seqtur. Docebant ⁊ mirabant̄ iu
dei di. Quomō h litteras scit: cum nō didice/
rit. q. d. ꝰm glo. sciebant eum sciam acquisitaꝫ
non habere: audiētes eū ꝓfundissime loquen
tem veritatem legis ⁊ ꝓphaꝝ. vnde non ime/
rito mirabantur. ¶ Scdm est nos deo caros
reddere: ⁊ h per humilitateꝫ. vnde Bernar.
In alto nō altum sape: sed humilibus ꝯsenti/
re: nil deo carius. vnde sequit̄. Mea doctrina
non est mea: sed eius q misit me: ostendēs suā
humilitatem: ⁊ gl'iaꝫ patris. ¶ Tertius est sb
iacere nos diuine voluntati: que est regula di/
rigens actus nostros in debitum finem. vnde
seqtur. Siquis voluerit voluntatem eius face
re: cognoscet de mea doctrina: vtrū ex deo sit:
an ego a me ipso loquor. q. d. a gratia diuina ē
facere vel loq ꝰm inspirationem: sed non ꝰm
ꝓprium instinctum. ¶ Quartus est ꝓpriam

gloriam declinare: ascribendo oiuz opez merita deo: q opatur oia in oibus. vnde sequit̃. Qui a seipso loquit̃: gl'iaz propriã querit: quia fm apl'z ois sufficiẽtia nostra ex deo est: q2 nõ sumus sufficiẽtes 7c. ¶ Quintus est de vita eterna nos certificare: q2 hz in se rationẽ acceptationis: vnde sequitur. Qui aũt querit gl'iaz eius: hic verax est. q. d. Sibi de iure debetur honor 7 gloria. Et ideo iniustitia in illo nõ est q2 debitũ reuerẽtie exhibet deo. Psal. Gratiam 7 gloriã dabit dominus.

Scd'a ꝯsideratio.

Circa scd'am consideratiõẽ: que est de eius ꝓfectu quo ad opa virtualia quibus aia exercitata: ad merenduz proficit̃: ibi. Nonne Moyses dedit vobis legez? vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ gratia est quasi ductor. 7 regula q̃daz in finez vltimũ ducẽs. Alie aũt gratie a quibus cadit hõ: final'r non ducunt in finez. Naz 7 iudas habuit gratiã. sed non erat hec ducens in finẽ. Contingit bene p̃destinatos peccare: sz tamẽ reuocari 7 a pctõ recedere vnde Ro. 8. Quos p̃destinauit: hos 7 vocauit: hos 7 magnificauit. Gratia. n. p̃destinationis semp p̄sto est: 7 nunq̃z deserit peccatorẽ p̃destinatuz ex toto: q2 scriptus est in libro vite: q̃ztuz ad terminũ: lz non per p̄sentez iustitiam lucet eis: q sunt in pctõ: sz tñ eos non deserit final'r 7 in pctõ ꝑmanere non ꝑmittit: q2 super eos semp mouetur mi'icordia. Sapiẽ. 4. Gratia dei 7 mĩa est in sanctos eius: 7 respectus sup electos illius. Glo. Sanctos dicit illos: qui seruant innocẽtiaz: 7 ꝯtinuant sctitatez a qua non decidunt p pctm̃ mortale: 7 ne post gratiaz peccẽt: a tẽptatione liberat. Electos vocat predestinatos.

¶ Scd'a ꝯcl'o est: ꝙ gratia duplicez ꝓfectum causat in anima. ¶ Primus effectus gratie ẽ quia statuz peccati notificat: vt fugiatur. Nullus penitere põt: nisi prius noscit statum pcti. vnde apocal'. ij°. Qui lapsus fueras: memor esto vnde excideris: 7 age penitentiam. vnde peccatum quadrupliciter se menti representat. ¶ Primo vt priuatiuuz diuine gratie: quoniam per ipsum aia spoliat̃ donis spiritualibus. ¶ Secundo vt lucratiuuz infinite pene: quia pena cõdigna peccati mortalis est gehenna inextinguibilis. ¶ Tertio vt amissiuuz glorie: q2 nullus exñs in peccato mortali: hz hereditatem in regno christi 7 dei. ¶ Quarto vt offensiuum maiestatis diuine: quia altissimus odio habet peccatores. vnde recordatio vt sic deletionem peccati operatur. Et hoc est qd' dicit. Nonne moyses dedit vobis legem? Moyses fm ꝙ legislator signat agnitionem peccati. Ro. quarto. Per legẽ agnitio pcti. vbi Augustinus. Si cognoscant 7 non cauẽt: p̄uaricatio est: 7 tunc penitẽtia deletur. Cauere autem non põt homo pctm̃: si non adiuuatur gratia: vt cognituz caueatur. vnde Moyses etiaz interp̃tatur assumptus ex aquis. Exo. scd'o dicit̃ Et signat dolorẽ a gratia causatũ ex cognitiõe pcti plenuz lachrymis. ¶ Scd's affectus gratie est: quia negligenter opantes reprehendit. Multos. n. remissos remissa conuersio in pristinos errores reduxit. quoruz exẽpla diuina gratia vitare docet. vnde sequit̃. Et nemo ex vobis legẽ facit: quasi dicat. Fraus 7 desidia in omni ope bono formidanda est. Fraudẽ facimus: dum de bono ope nosmetipsos: nõ deum laudamus. Desidiã agimus: duz p torporem languide ea q̃ dei sunt agimus.

¶ Tertia conclusio est: ꝙ efficacia istius gratie est a passione christi: non ex voluntate: vnde Ro. quarto. Omnes peccauerunt: 7 egẽt gratia dei. vbi dicit Augusti. Non iustificati per legẽ: nec p propriam voluntatẽ. sed p gratiam xp̃i. vnde sequitur. Per redẽptionem q̃ est nob a xp̃o ihu. i. fm glosam per p̃cium datur nobis a xp̃o. De quo Petrus. Quia nõ corruptibilibus auro vel argẽto redẽpti estis: sed p̃cioso sanguine filij dei. Ut igitur iustifificarentur homines diuina gratia: veritas de Maria orta est: vt pro illis iustificandis offerret sacrificium passionis 7 crucis. Non enim a nobis sumeret carnem mortalez christus: si mori non posset. Proprie enim dicitur redemisse: 7 non emisse nos. Ipsius eniz eramus ante per naturam: sed nostris delictis sumus alienati. Sed deus pater longe ante disposuit vt nos a peccatis liberaret: sicut ante promiserat. Quod cuz impleuit: iustum esse se ostendit. vnde sequitur. Quid me queritis interficere? quasi dicat reprehendendo recidiuos semel passus sum redimens eos: qui mei erant per naturam: 7 alienati per culpam. Sed nũc amplius voluntatem nolite apponere: ne per vos iterum recidiuo vestro mea passio renouetur. Ad hebreos sexto. Rursum crucifigentes sibimet filium dei.

Tertia consideratio

Circa tertiam considerationem que ē
de eius impulsu quo ad vitia carnalia
qbus anima angariata impetitur: cū
dicit. Respondit turba et dixit. vbi occurrunt
tres conclusiones.

¶ Prima ɔclo est: ꝙ vitia carnalia cōtra gra
tiam expellendā ordinant tres acies turbaruꝫ.
¶ Prima ipsam aggreditur incipiendo a co/
gitati ōe ex qua sequit̄ delectatio: deinde hec de
lectatio fit morosa: de qua fit transitus ad con/
sensuꝫ: de consensu ad opus: de ope in consue
tudinē operandi. ¶ Secunda acies sic ordina
tur incipiens exterius. s. de visu transit ad factū
gradatim: de visu ad collogum: dein de ad fre
quentiaꝫ: deinde ad contactum: deinde ad oscu
lum: tandē ad ɔsumationeꝫ flagitij. ¶ Tertia
acies ordinat̄ incipiens ſꝫ gnā peccatoꝝ de mi
nori ad maius. ſm ꝙ aliquis nō reputat venia
lia peccata nō attendens ꝙ occasione eorum po
test incidere imortalia. vude Aug. Caue mi/
nima ne forte subruaris arena. vnde subditur
Respondit turba ⁊ dixit. Hec enim turba est
infestatio carnalium motuum opprimens gra/
tiam. vnde Isido. de summo bono. Ante con
uersionem p̄cedit turba peccatoꝝ: post conuer
sionē sequit̄ turba tēptationū. Illa se obijciunt
ne ad deum conuertamur: ista se ingerunt: ne
liberis cordis oculis deū cernamus. vtriusqꝫ
tumultus insolentiaꝫ nobis gignit itentionēqꝫ
nostram spe fraude multimoda intercludit. vn̄
ad Gala. quarto dicitur. Caro concupiscit ad/
uersus spiritum.

¶ Scda ɔclo est: ꝙ carnalis cōcupiscentia sen
tiens concupiscentes spiritus reluctationem:
et se appetitui ɔtraria iudicat ipsam diabolice p
secutionis seuientem crudelitateꝫ. Habet eim
spiritus arma tria: quibus carni reluctatur.
¶ Primū est virtutis exercitiū: de quo Aug.
Quid tibi adhuc p̄ferenda taꝫ longa temporū
ꝓponis spatia: Nunqd scis si crastino viuas:
vnde euangelista. Nescitis diem neqꝫ horaꝫ.
Ideo vigilate: ⁊ discute inertiam corporis: sem
perqꝫ memento: qa regnuꝫ celoꝝ nō tepidi: nō
desides: ſꝫ violenti vimqꝫ facientes diripiunt
vnde dicit̄. Vnum opus feci: et omnes mira/
mini. quasi diceret. Qd̄ omniuꝫ virtutū opera
tio est vna propter gratie vnitatē: in qua conue
niunt qua contra desideria carnalia fit relucta
men. ¶ Secundum est cordis mundicia: que
est quedam spiritualis circuncisio: qua a corde
omnes immundicie cogitationū remouentur:
vnde Aug. Circuncisio cordis est: q̄ purificat
animaꝫ ab inmundis cogitationibus: ⁊ interio
res maculas abscindit: illicitā concupiscentiaꝫ
amputando: vnde sequitur. Propterea moy
ses dedit vob circuncisioneꝫ. Moyses assum
ptus de aquis est contritio. Hec dedit circun/
cisionē: a peccatis ⁊ cogitationibus eorundē.
Et hoc in sabbato mentis: ⁊ non corporis: q̄
ad talem circuncisionē requiritur mentis quie
tatio: ⁊ corporis exercitatio. Sed extraneitas a
deo mentis puagationem ⁊ ineptā letitiaꝫ mū/
di circuncidit. i. diuidit hoieꝫ a gratia dei. vn
de sequitur. Et in sabbato. s. per mentis ociuꝫ
⁊ ineptam letitiam. Circuncidistis hominem:
ab amicitia ⁊ gratia dei. Et mihi indignamini
q̄ totum hoiem saluum feci: a pctis p gratiaꝫ.
¶ Tertium est oium rerum in melius inter/
pretatio: que est contra iudiciū temerariū: que
semper dubia in deteriorē partem interpretat̄
Hoc non dꝫ fieri: q̄ includit in se iniuriaꝫ p/
ximi. vnde Roma. 14. dic̄ glo. Dubia in me
liorem partē sunt impetrāda. vnde nullus dꝫ
alium contēnere. Et ideo non apparent mani
festa iudicia de malicia alicuius: debem⁹ eum
habere pro bono. Melius. n. est ꝙ aliqs falla
tur habeus bonā opinioneꝫ de malo homine
qꝫ ꝙ fallatur habens malam opinionē de bo/
no hoie. vnde dicit̄. Nolite ergo iudicare ſm
faciem: sed ſm rei veritatē inquirite. Job. 29.
Causaꝫ quam ignorabā: diligenter inuestiga
bam. Sed ſm iustum iudiciū iudicate. Judi/
cium. n. est actus iustitie. Justitia aūt ſm Ma
crobium est virtus reddens vnicuiqꝫ qd̄ suuꝫ
est. vnde dicit̄. Demonium habes. q. d. Tua
crudelitas seuiens est demoniaca: q̄ Augu⁹.
de ciuitate dei dicit demones habere cupidita-
tem nocēdi: ⁊ a iustitia esse alienos: inuidia li/
uidos: ⁊ superbia tumidos: ⁊ fallacia callidos
vnde quia reluctando carnis concupiscentijs
eis videtur habere has demonis proprietates
ipsum dicunt habere demonium.

¶ Tertia ɔclo est: ꝙ ſm Augu^m in glosa ad
gala. sexto. Congruit nostre deuotioni: vt qui
domini crucifixi passionem celebramus repri/
mendarum carnlaium voluptatum crucē nob
faciamus. In hac quidem cruce semper debet
pendere xp̄ian⁹: vt sit fixus clauis. i. preceptis
iustitie: vt xp̄s in cruce clauis ɔfixus fuit. vn/
de ad Gal. 6. Qui sunt xp̄i: carnem suam cru
cifixerunt cū vitijs et ɔcupiscentijs. Glo. ibi/
deꝫ. Contra malos posita est lex. Bonis au-

tem posita est crux. Et ideo qui sunt Christi:
quos necesse est sequi spiritum: carnem crucifi
xerunt. i. macerauerunt carnem suam: pugnā
tes cum vitijs operum: ⁊ concupiscentijs desi
deriorum. vnde sequitur in euangelio. Dice/
bant igitur quidaʒ iudei ex iherosolymis. s. af/
fectiones ⁊ opationes spiritus. Nonne hic est
quem querunt interficere. s. affectiones carnis
spiritui reluctātes succumbere? Ecce palaʒ lo
quitur. Ipsa autē gratia supans omnia. s. que
expediunt ad destructionē carnis peccati: ⁊ ad
animationē spiritus. Nunquid vere cognoue
runt principes. s. tenebraꝝ: quorum instinctu
⁊ suggestione caro concupiscit aduersus spiri/
tum: quia hic est xp̄s. i. vnctus iustitia dei: que
vngit impium: quando misericorditer de infi/
deli facit fidelem. vnde sequitur. Hunc scimꝰ
vnde sit: quasi dicat. Hec vnctio iustitie ꝓprie
dicitur dei: qꝛ de promissione originem habʒ.
Et cum ꝓmissum dei redditur: iustitia dei est.
Et cū suscipit fugiētes ad se: iustitia dei est: qꝛ
non suscipe iniquitas est. Christus aūt cuʒ ve/
nerit: vnctio delectationis carnis est. Nemo
scit vnde sit: qꝛ non a deo: nec a gratia. Igit̄ a
nullo proficiente ad salutem.

Quarta ꝯsideratio.

Quarta cōsideratio est ꝗʒtum ad eius
ortum quo ad infusa spiritualia seu
dona supernaturalia: quibus anima
imbuta ad premium extollitur: ibi. Clamabat
autem ih̄s docens in tēplo: vbi sunt. 3. ꝯ°es.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ illi q fomite carnis agi/
tantur: clamando sollicitus debent diuinū au
xilium inuocare. Licet. n. coassistente gratia
dei: penitens egreditur de peccato: vel quo ad
culpam: vel quo ad penam subijciendo se regi
mini rationis: tamen ex parte sensualitatis fre
quenter cogitationibus agitatur. Nonnullos
enim vidimus: qui ieiunando humiliant se cu
bantes cinere ⁊ cilicio: ⁊ disciplinis se affligen
tes: ⁊ tamē adhuc vexantur a demonio. s. a fo
mite: qui ab ap̄lo dicitur angelus sathane.
Scd̄a coꝛ. 12. In cuius figura mulier chana
nea: cuius filia a demonio vexabatur: ad ih̄m
clamabat pro filia. vnde ih̄m nominat filium
dauid: cōmemorans ꝙ ipse saul a spiritu malo
eum agitante liberauit. vnde xp̄s caritas libe/
rat a spiritu inuidie: xp̄s mundicia liberat a spi
ritu imundo vexante. Hūc clamorem xp̄s do
cet in templo. ¶ Primo cordis per inspirati
onem ⁊ cogitationem ipsum arguente de mali
cia sua. Psal. Arguam te ⁊c. ¶ Scd̄o docet
in templo auꝛ per scripture amotionē. s. de du
ritia cordis increpādo. Mat. 5. ¶ Tertio do
cet in templo corporis ꝑ infirmitatem. Psal.
Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ ⁊c. Et h̄
est ꝙ ih̄s clamabat docens in templo.
¶ Scd̄a ꝯclo ē: ꝙ cuicūqʒ ꝯuenit nō peccare
⁊ esse sine pctō: hoc hʒ ex dono gratie: nō ex cō
ditione nāe. Ratio est: qꝛ peccare nihil aliđ est
ꝗʒ declinare a rectitudine actus. queʒ dʒ habe
re: siue accipiatur pctm̄ in nālibus: siue in arti
ficialibus: siue in moralibus. Solum aūt illuʒ
actum a rectitudine declinare: nō ꝯuenit. Cu/
ius regula est ipsa virtus agens. Sola autem
virtus agentis dn̄a est sui actus: qꝛ nō ordinat̄
ad supiorem finem. Omnis aūt voluntas cu
iuslibet creature rectitudinē a suo actu non hʒ:
nisi ſm ꝙ regulat̄ a voluntate dina: ad quam
ptinet vltimus finis. vnde in voluntate diui/
na non pōt esse pctm̄: sed in voluntate creata.
Vnde cum voluntas dina sola sit impeccabi/
lis: pōt a peccato ⁊ ab inclinatōe ad pctm̄ libe/
rare. vnde sequitur. Et me scitis: ⁊ vnde sim
scitis. q. d. Omnia dona q̄ vobis ꝯferunt̄: si
ue sit remissio culpe: siue sit relaxatio pene: si/
ue preseruatio a malo: siue collatio donorum
gratuitoꝝ: siue moralium: siue gratiaꝝ quarū
cunqʒ: a sola voluntate diuina est.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ gratia iustificationis so/
lum tangit efficaciter p̄destinatos: de qua dicit̄
De turba auteʒ multi crediderūt in eum. glo.
Ro. 8°. Predestinatio est prescia ⁊ p̄paratio
beneficioꝝ dei: qua certissime liberant̄ qcunqʒ
liberantur. Intelligendum tm̄ ꝙ p̄destinatio
certissime ⁊ infallibil'r ꝯsequitur suum effectū
nec tm̄ imponit necessitatem: vt effectus eius
scilicet ex necessitate ꝓueniat. Predestinatio
enim est ꝓuidentie pars. Non aūt omnia: que
ꝓuidentie subdunt̄: necessaria sunt: sed q̄dam
ꝯtingenter eueniunt ſm ꝯditionem causaruʒ
ꝓximaꝝ: quos ad tales effectus diuina ꝓuidē
tia ordiauit. vnde multi. i. electi. De turba. s.
vocatoꝝ voluntate dei antecedente: qua oēs su
mus vocati: quia omnes ista voluntate voluit
saluos fieri. Crediderunt. s. non solum per ꝓ
prie voluntatis inclinationem ad fidem. Sʒ
crediderunt per gratiam predestinationis vo/
cati ad fidem ⁊ electi. Romanorum. 6. Quos
vocauit: hos ⁊ magnificauit.

¶ Feria quarta. Sermo. 68.

PReteriens iesus vidit hoiem cecum a natiuitate. Johis. 9. Sicut videmus in naturalibus q doctrina naturalis ad euidentiorez maiorez aliquando per facta naturalia declaratur vt maioris sit roboris z firmitatis in intellectu audiētis: sic reuera xpi doctrina supnaturalis ab eo fuit declarata z ɔfirmata p miraculorum opationez: q2 hoc infideles inducebat ad fidez z deitatis p̄sentiaz demonstrauit. Erat nanqz mundus in absentia xpi sub quadam vmbra. Ipso autē adueniente in mundūz aduenit lux ex cuius p̄sentia facta est quedā dies: in q̄ xps manifestabat quid credēdū: aliqñ qd agenduz puta mandata vel ɔsilia. Aliquādo quid sperādum: dum ,pmittebat p̄mia: aliqñ quid timendū dū ɔminabat supplicia. Hic ergo manifestabat quid credendū de eo. Ex opere. n. miraculoso voluit credi verus deus: vt pz in euangelio. ¶ Nota syloa est fons ad radicē mōtis syon: qui in certis horis ebullit: cuius aque excipiunt quasi stagnum: nō longe a fonte ɔstructum: quaz collectionē mō piscinaz: modo natatoria appellat scriptura. Scd'z glosaz cecus signat genus humanū: in quo cecitas est naturalis: q2 peccāte primo hoie vitium ,p natura inoleuit. Unde fm mentē hominis homo cecus: est natus. Cuius oculus mentis iesus cuz apparuisset sua incarnatione docuit euz sacramento baptismatis a peccato originali purificari: vt sic lumine fidei illuminatus videret oculo mētis deū: seipsum z mundū: que illuminatio recipit solum in sabbato mentis: que est p eterne pacis tranquillationē: cui inuident diabolice psuasiones ac fomitis inclinationes. vnde grā diuina inueniens illuminatū iam eiectuz de synagoga malignantiuz: z genua mentis eius iā reuerēter flexa ad obediendū diuine voluntati z iussionibus eius: euz p gratiaz in filiū dei adoptatur. Et fm hoc occurrunt nobis in euangelio quatuor considerationes.

Prima consideratio.

CIrca p̄maz ɔsideratōez: q̄ ē de cecitatis entitate. s. quid sit cecitas cū dicit. Preteriēs ihs zc. Et sunt. 4. ɔ°es

¶ Prima ɔclo est: q cecitas est ebitudo mentis: licz idem sint realiter: differunt tñ ratione. Naz ebitudo mentis importat quandaz debilitatē mentis circa ɔsiderationez spūaliū bonoruz. Cecitas aūt mentis oimodam priuationē cognitionis eoz importat: z vtrunqz opponit dono intellectus p quem homo spūalia bona z eoz interiora subtiliter penetrat.

¶ Scd'a ɔclusio est: q cecitas inquantū ē subtractio grē ex ea seqtur q mens diuinitus non illumineī ad rē vidēduz: z tunc deus est causa illius. Naz de⁹ est cā vlis illuminatōis fz illd Johis. p̄. Erat lux vera zc. Sicut sol est causa vlis illuminatōis corpoz aliter tñ z aliter. Nā sol agit illuminando p necessitatē nature deus aūt agit voluntarie p ordinez sue sapientie. Sol aūt quantū est in se oia corpora illuminat: si qd tñ impedimētū inueniat in aliquo corpore relinquit illud tenebrosuz: sicut pz de domo cuius fenestre sunt clause: sed tñ illius obsuationis nullo modo causa est sol. Nō. n. suo iudicio agit: vt lumen interius non imittat: sz causa eius est solum ille qui claudit fenestram. Deus autē ,ppio iudicio lumen gratie nō immittit in quibus obstaculum inuenit. Uñ causa subtractionis gratie est non soluz ille qui ponit obstaculū gratie: sed etiam deus q suo iudicio grāz non apponit z p hunc modū deus est causa excecationis. Intelligenduz tñ q excecatio inquantū ex diuina mīa ordinaī medicinaliter ad salutē eoz qui excecanī puta inquantuz deus pmittit aliquos cadere in peccatū: vt peccatum suum agnoscentes humilientur z conuertanī fm Aug. in libro de natura z grā: sed hec mīa non oibus impēditur excecatis. sz solum p̄destinatis qbus oia coopantur in bonuz Preteriens iesus. i. dissimulans gratie infusionem quo ad tps cum videt oculo misericordie Cecum. s. finalr p̄destinatum: licet fuerit ad tēpus derelictus a necessitate z hoc ,pter culpā originalem ,ppagaliter sibi innatam.

¶ Tertia ɔclo est: q excecatio inquantum est auersio a diuino lumine: vt sic a vitijs carnalibus sumit originem: patet. Nam delectatio applicat intentionem ad ea quibus aliquis delectatur. Unde dicitur sexto ethi. q vnusquisqz ea in quibus delectatur: optime operatur. Contraria vero nequaqz sed debiliter. Uitia autem carnalia. s. gula z luxuria consistunt circa delectationes tactus ciboz: z venenoz que vehementissime inter oēs carnales delectationes. Et ideo per hec vitia intentio hominis maxie

applicatur ad corporalia: ⁊ per conſequens debilitatur operatio hominis circa intelligibilia. Plus autem per luxuriam quam per gulam quanto delectationes venerce ſunt vehementiores ꝙ̄ ciborum. Et ideo ex luxuria oritur cecitas mentis: que quaſi totaliter ſpiritualium bonorum cognitionem excludit. Ex gula autem ebetudo ſanſus: que reddit hominem debilez circa huiuſmodi intelligenda. Econuerſo autē oppoſite virtutes: ſcilicet abſtinentia ⁊ caſtitas maxime diſponunt hominem ad perfectionez intellectualis operationis. Unde Dan. p̄mo dicitur. Q̄ð illis pueris: ſcilicet abſtinentibus ⁊ continentibus dedit deus ſcientiaz ⁊ diſciplinam. vnde ſeqtur. Q̄rerunt diſcipuli d. Rabbi: quis peccauit: hic aut parentes eius? ⁊ ceta. Quaſi diceret. Hec cecitas non eſt innata ꝓpagatione: ſed eſt a vitijs radicata.

¶ Quarta concluſio eſt: ꝙ nō omnis pena infligitur propter peccatum. Ad cuius declarationem nota ꝙ duplex eſt cauſa. ¶ Una ſine q̄ non ſic omnis pena habet culpam ſicut cauſaz: quia ſi non fuiſſet culpa: nulla fuiſſet pena.

¶ Alio modo eſt cauſa meritoria. Et hoc modo non omnis pena reſpicit culpam. Aliquandoqꝫ vero infligit̄ pena ad virtutis probationē ſiue manifeſtationem: vt in iob. Aliquādo ad virtutis confirmationem: vt in paulo. Quandoqꝫ vero ad glorie dei manifeſtationē: vt hic. Aliquando ad perpetue damnationis inchoationem: vt in herode. Actuuz duodecimo. Aliquando ad culpe expiationez: vt in filijs iſrael in deſerto. vnde reſpondit ieſus. Neque hic peccauit neqꝫ parentes eius: vt ⁊c. quaſi dice. Non fuit cecus a natiuitate propter peccatum. quia peccatorem eſſe: preſupponit eſſe nature: neque propter peccatum parentum. Nam pena ſpiritualis que conſiſtit in priuatione gratie nullus punitur pro alio: cuz anima ſit a deo nō a parentibus. Sed pena corporali: vnus pro alio punitur: vt patet in ſodomitis ⁊ alijs multis: ⁊ hoc ideo quia filius quo ad corpus ē aliquid patris. Non eſt igitur inconueniens ꝙ deus infligat penam corporibus in remediuz anime: que nobilior eſt corpore: vt nobilius ꝑ punitionem ignobilioris reformetur. Et ideo ſequitur. Me oportet operari opera eius qui miſit me donec dies eſt: ſcilicet opera ad ſalutez humani generis ordinata: q2 nunc ē opportunitas operandi quam cauſat preſentia chriſti qui eſt verus ſol iuſtitie. Et ideo reppulit noctem ſeculi: ⁊ diē opportune operationi cōſtituit. Quia venit nox quando nemo poteſt operari. Et ideo ſtudioſe operanduz eſt: quia hoc tempus ad merendum datuz eſt: ſed poſt non reſtat niſi recipere premia: ⁊ ideo addit. Quādiu ſum in mundo lux ſum mundi.

Secunda conſideratio.

Circa ſecundam conſiderationem que eſt de cecitatis expulſione: quam facit diuina benignitas cuz dicit. Hec cum dixiſſet: vbi ſunt quatuor ꝯcluſiones.

¶ Prima ꝯclo eſt: ꝙ lutū factū ex ſputo ſignificat diuinam incarnationē. vnde glo. De ſaliua lutuz fecit: quando verbuz caro factum eſt. Saliua eſt ſapientia que ex ore altiſſimi ꝓdijt. Terra eſt caro chriſti. Augu. ſuper Joannez. Magnuz myſterium cōmendauit chriſtus de ſaliua ſua. Lutuz fecit: quia verbum caro factū eſt: quaſi diceret. Saliua terre coniungitur: quando dei filius ex virgine naſcitur. vnde dicitur. Hec cuz dixiſſet expuit in terram. i. nāz diuinaz humane nature que eſt terra. Uniuit ⁊ fecit lutuz. i. aſſumpſit humanitatem.

¶ Secunda concluſio eſt: ꝙ linitio huius luti ſuper oculos ceci ſignat ſpiritualem reformationem. Nam ratio noſtra lippa eſt facta ⁊ intellectus obſcuratus eſt propter peccatuz: ita ꝙ non poſſumus per nos veritatem cognoſcere. Ideo chriſtus venit: vt omnia que ad ſalutem ſunt neceſſaria ſufficienter nobis verbo ⁊ exēplo demonſtraret. Et ideo luto facto ex ſputo liniuit oculos noſtros. Lutū enim fit ex ſputo ⁊ terra: ⁊ incarnatione vnita ſunt diuerſa: ſcilicet humana natura ⁊ diuina: ex qua vnione homo perfecte illuminatur. Unde gloſa. Hic luto vnxit occulos illius qui credit verbuz carnem factum. Unde Auguſ. Oculi noſtri hoc luto vnguntur: dum credentes chriſtuz incarnatum illuminamur vnctione ſpiritus ſancti. de qua Johis. 3. Unctio docebit nos de omnibus. vnde ſequitur. Et liniuit lutum ſuper oculos eius: ſcilicet vt videret ſuperiora vt appetātur ⁊ inferiora vt contemnantur.

¶ Tertia ꝯclo eſt: ꝙ ad ꝑfectaz illuminationē duo requiruntur. i. obedietialis ſubiectio diuine volūtati ⁊ lachrymaꝝ effuſio ꝯtritiōis. ¶ Primuz pꝫ de obediētia. Unde Ber. Obediētia dirigit greſſus noſtros ⁊ ſancte ꝯuerſatiōis ꝓmeret̄ graz. ¶ Scðꝫ pꝫ de lachrymaꝝ effuſione: q2 ducunt nos in cognitionez veritatis. vn̄ Greg. Quo vberius culpa defletur: eo altior

cognitio veritatis attingitur: qꝛ ad videndum internum lumen polluta conscientia lachꝛymis baptizata renouatur. vnde sequitur. Uade. s. proficiendo in virtutibus implens diuinaꝫ voluntateꝫ: que est sanctificatio nostra ƒꝫ apl'um. Et laua in natatoria syloe. qd interꝑtatur missus. q. d. Laua sordida mentis in natatoria syloe. i. in flumie lachꝛymaꝝ ꝯtritionis: q̄ habet efficaciā deletionis ex parte missi. i. xp̄i: q missus est vt lauaret nos in sanguine suo a sordib⁹ peccatorum: ƒm illud hebꝛe. 9°. Sanguis xp̄i emundabit ꝯscientiā nostram ab oꝑib⁹ mortis ¶ Quarta ꝯclusio est: ꝙ ad hoc ꝙ aliquis fit ꝑfecte illuminatus ne erroꝛis ignoꝛantia obscuretur per peccatuꝫ: tria requiruntur. ¶ Primū est vt temptatio fugiatur sicut homo sapiens fugit: vbi superare non potest. Unde illi qui se debiles sentiunt ad resistendum fugiunt: sicut dauid a facie saul: quod est cōtra illos qui se ingerunt locis ꝛ spectaculis illicitis. Unde secun de petri primo. Fugientes ea que in mundo sunt ꝛ cetera. ¶ Secundum est vt temptatiōi contrarietur: quod fit per penitentiam: sicut videmus in naturalibus: ꝙ nulla foꝛma expellitur: nisi a sua contraria. Et quia omnis temptatio est allectiua. Ideo per tristitiam ꝛ penam fugari debet: qꝛ in moralibus pene sunt sicut medicine. Unde colocen. tertio. Moꝛtificate inquit mēbꝛa vestra. ¶ Tertiuꝫ est vt habeam⁹ refugium ad diuinam gratiam: sicut illi qui inimicis resistere nequeunt ad munitiones recurrunt: sic nos ad celestia recurrere dēbemus per contemplationem. Unde apostolus dicit. Ad ephe. sexto. Qd contra tales temptationes debemus armari spiritualibus armis fidei. Unde dicit. Abijt: scilicet fugiens peccatuꝫ. s. per contemptū. Et lauit: scilicet lachꝛymis ꝯtritionis ꝑ pniaꝫ. Et venit. s. vidēs ꝑ fidē ad xp̄m ꝓ refugio obtinēdo.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam ꝯsiderationem que est de aduersantiuꝫ remuneratione quā depellit illuminati fidelitas cuꝫ dicit. Itaqꝫ vicini ꝛc. Ubi sunt tres conclusiones. ¶ Prima conclusio est: ꝙ omnis temptatio oꝛtum habet quadruplicem: quia quandoque temptatur quis ab interioꝛi: vt cum quis temptatur a pꝛonitate pꝛopria. Unde Jacobi ꝑmo Unusquisqꝫ temptatur ꝛc̄. Ista pꝛonitas concupiscentie dicitur nobis vicina: quia quocunque nos diuertim⁹: semper est nobis annexa. vnde dicitur. Itaqꝫ vicini. Quandoqꝫ temptatur quis a superioꝛi vt a deo. Genesis. 20. Temptauit deus abꝛaham. vnde dicitur. Et qui viderant euꝫ pꝛius: quia mendicus erat: ꝑ quos intelligitur ille q nouit abscondita. Quādoqꝫ etiam temptatur quis ab exterioꝛi: vt a visis vel auditis mundanis. Dani. 13. De pꝛesbyteris susannam videntibus. vnde dicitur. Alij dicebant: Quia hic est. Per quos intelliguntur exterioꝛa mundana apparenter temptantia. Quandoque autem ab inferioꝛi: scilicet a diabolo qui instigat ad maluꝫ. Actuuꝫ. 5. Cur temptauit sathanas coꝛ tuuꝫ: vnde dicit. Alij autē nequaquaꝫ: sed similis eius est. Istarum autem temptationū que est a superioꝛi est bona: quia deus non temptat nisi vt a bono ad melius pꝛocedatur. Unde Jacobi ꝑmo. Deus interpꝛetatoꝛ maloꝛuꝫ est. Alia est ab interioꝛi: ꝛ illa est molestissima: qꝛ est intrinsec⁹ nobis annexa. Psalmi. Qui diligit iniquitatem Illa que est ab exterioꝛi est facillima: quia nisi iungatur cum interioꝛi nihil per se potest. Illa que est ab inferioꝛi est debilissima: qꝛ ƒꝫ Jhero. Debilis est hostis: q nō vincit nisi volēteꝫ. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ ille cecus illuminatus ad refutandum temptamēta quatuoꝛ habuit adiutoꝛia. Alia quatuoꝛ ponuntur super sermo. 5°. considera. 4ª. conclu. 3ª. ¶ Primum est humilitas. vnde cognoscens suaꝫ insufficientiam de se nō pꝛesumpsit. d. Quia ego sum: quasi di. Ego nūc illuminatus gratia dei non industria mea: sum ille mendicus qui fueram cecus: pꝛopter erroꝛem seu defectum fidei Unde Augu. Solus vincitur qui de se pꝛesumit. Solus vincit qui de seipso non pꝛesumit. Hec autem facit humilitas pꝛeseruans nos in temptatione. vnde Augusti. Nisi humilitas omnia quecunque bene facimus pꝛecesserit: ꝛ continuata consecutaqꝫ fuerit: iaꝫ nobis de aliquo bono gaudentibus totuꝫ aufert de manu superbia. Et idō dixit diabolus machario. Humilitas tua sola me vincit. ¶ Secundum est gratiarum actio. Hec autem maxime debetur illi: qui gratis beneficium contulit: ad qd non tenebatur. In deo autem pꝛimo ꝛ pꝛincipaliter inuenitur causa debiti: quia ei obligamur ad gratiarum actiones: eo quia ipse est pꝛimū pꝛincipium omnium bonoꝛum nostroꝛuꝫ. Manifestuꝫ autē est: ꝙ omnis effectus naturaliter ad suam causaꝫ ꝯuertit̄ ƒꝫ Dio. di. Deus oia in se ꝯuertit tanq̄ oiuꝫ causa: certū est ꝙ beneficium inquantuꝫ huiusmodi est causa beneficia

ti. Et ideo nālis ordo req̄rit: vt ille q suscipit be
neficiū per gratiaꝝ recompensationē ꝯuertat̄
ad benefactorē: ⁊ sꝫ istum modū deū honora
mus: cū ꝯuertimur ad ipsū tanq̄ȝ ab eo benefi
ciati per gratiarum actionem: ⁊ vocē laudis.
De quo psalmi. Sacrificium laudis honori-
ficabit me. Et ideo iste cecus reqsitus de eius
illumiatiōe: respōdit. Ille hō qui dr̄ xp̄s: lutū
fecit ⁊c. q. di. Se esse obligatū deo ad gratiaꝝ
actiōes: q2 sua incarnatiōe p̄stitit sibi beneficiū
illuminationis. ¶ Tertiū est ꝯstantia q̄ erat in
eo miranda: quā ostendit in respondendo ca-
lūniātib⁹. vñ Criso. Est admirāda ceci ꝯstātia
ꝙ in tanto p̄iculo ꝯstitutus non negat: nec con
traria dicit p̄oribus: sed magis succincte d̄ illu-
minatione. s. xp̄o: ⁊ de modo illuminationis
respondit calūniantibus: sicut pꝫ in textu. Vñ
Tullius dicit. ꝙ constantia est animi stabilitas
firma: ⁊ in ꝓposito perseuerās: maxime i hijs
que sunt fidei. Unde apostolus ad ephe. 4°.
Nō simus paruuli vt circūferamur omni ven
to doctrine. Unde a ꝓposito recedendū est cū
creditur deo displicere: ⁊ in eo p̄seuerandum:
cū creditur ei placere. ¶ Quartū est spiritua
lis idignatio: qua seuit ꝯtra vitia: vt malis sug
gestionib⁹ non patiat̄ se trahi ad ꝯsensum pcti
⁊ rep̄mat malos motus in se ⁊ in alijs vbi op-
portune potest: ⁊ vlciscat̄ dei iniurias ⁊ trans-
gressiones iustitie. Unde iste cecus audiens
xp̄m vocari peccatorē: ipse indignanter contra
eos iratus: nō tanq̄ȝ dubitans de xp̄i sanctitate
sed deridens eorū malignitatē imprecabatur
eis maledictionē fidei eorum quā suspicabant̄
ꝯsequi imitationes. vnde dixerunt. Nos sci-
mus q2 hic homo peccator est. Quibus respō-
dit. Si peccator est nescio. quasi d. Uos dici-
tis ꝙ scitis eum peccatorem: ⁊ ego dico: ꝙ ne-
scio eū peccatorem: imo contrarium probo.
Quia cū essē cecus modo video. Nullus. n.
nisi sanctus: nō peccator potest aliquē illumina
re. Tale. n. factū excedit facultatē totius crea-
ture: sed soli deo ꝯpetit effectiue: ⁊ ex auctorita
te ꝓpria. Sed q2 hortabant̄ eū sub pallio hono
ris dei ad blasphemandū xp̄ꝫ dixit eis. Nūqd
vos vultis discipuli eius fieri? quasi. d. Quia
reputastis eum peccatorem blasphemantes fi-
filium dei. vos similes peccatoribus efficiemi
ni ignorantes vt dicitis eū sm̄ diuitatē. Sꝫ
q2 obstinati nō recipiunt p̄suasionem iō ex ve
ritate ōnsa reddūt vituꝑatiōnē dicētes. In pec
catis ⁊c. Propter qđ eiecerūt eū ex synagogā

¶ Tertia conclusio est: ꝙ hec resistētia solum
hobet efficaciā in corde quieto. vnde dicit̄. Qđ
sabbatum erat quādo dominus lutum fecit: et
aperuit oculos ceci: cū sabbatū idem sit qđ q̄es
Intelligendum tamen: ꝙ triplex est sabbatū
¶ Primū est corporis ⁊ nō mentis. ¶ Secū
dum est mentis et non corporis. ¶ Tertiū ē
vtriusq̄ȝ simul. ¶ Primū est in illis: q per vo
luptatū experientiam q̄escunt in corpore ⁊ per
amarissimū ꝯscientie remorsū cruciantur in
mēte. In tali. n. sabbato potius temptationum
habene laxant̄. ¶ Scd̄ꝫ est mētis ⁊ nō corpo
ris: vt in illis q q̄ȝto carnē suam cum vitijs ⁊
ꝯcupiscētijs crucifigunt: tāto plus in mente na
ture tranq̄llatiōnē ꝯponunt. vnde leuitici. 6°.
Dicit̄ sabbatū quietiōis dn̄i. ¶ Tertiū ē vtri
usq̄ȝ: hoc non habetur nisi in eterna felicitate.
¶ Primū ē tm̄ maloꝝ in p̄nti. ¶ Scd̄ꝫ ē bo
noꝝ in p̄nti. ¶ Tertiū ē tm̄ bonoꝝ in futuro

Quarta consideratio.

Quarta ꝯsideratio q̄ est de gratiarū
actione quā huius illuminatiōe me-
ruit diuina bonitas. Et eiecerunt eū
extra: sunt tres conclusiones.
¶ Prima est: ꝙ deus penitētes p̄uenit gra
tia ne per primos motus ⁊ brutales appetitus
opprimantur. Nam per conuersionē quisq̄ȝ
impulsu vitioꝝ grauatur dum ad cognitionē
dei accesserit: de quibus non frangatur dispen
sator nouit aduersitates reprimere vitioꝝ suc-
cessione virtutum: vtile est enim dei seruo post
conuersionē temptari: quatenus a torpore ne
gligētie solutis vitijs ad virtutes trāsferat ani
mum ⁊ exercitum superat vitioꝝ. Hec Ysid.
de sūmo bono. vnde Aug. de naturā ⁊ gratia
Gratia p̄uenit vt sanemur: subsequitur: vt glo
rificemur. Et hoc est ꝙ dicit. Et eiecerunt eū.
Separantes a malignātium consilio.
¶ Scd̄a ꝯcl'o est: ꝙ nō solū diuina gr̄a p̄ueniēs
causat cessationē a pctō: sꝫ etiā a pctō resurgere
facit: reparat hoiē ad ea q̄ peccādo amisit. In-
currit. n. hō triplex detrimentū ꝑ peccatū. s. ma
culā: corruptionem nālis boni ⁊ reatū pene.
Maculā incurrit inquantū priuat̄ decore gra-
tie: d̄formitate peccati. Bonū aūt nāe corrūpit̄
inq̄ȝtū nā hois deordinat̄ voluntate hois deo
nō subiecta. Hoc. n. ordine sublato: ꝯn̄s ē vt
tota humana nā hois pctis inordinata remane
at: reatus pene ē ꝑ quā homo peccādo mortalr̄
meretur dānationem eternā. Patet de hijs
tribus: ꝙ non nisi per deū possunt reparati.

Cum enim decor gratie ꝓueniat ex illustratōe diuini luminis: non pōt talis decor reparari in anima: nisi deo denuo illustrante. vnde requiritur habituale lumen: quod est gratie lumen. Similr ordo nature repari non pōt: nisi volūtas hois deo subiecta fuerit: quod non erit nisi deo voluntatē hois ad se trahente. Similiter ⁊ reatus pene eterne remitti non potest: nisi a deo. inq̄ztum est offensa cōmissa: que est hoiuz iudex. Et ideo reqritur auxiliū gratie ad h̄ vt amissa recuperentur. vnde fm Criso. Qui ꝓpter veritatem ⁊ xp̄i ɔfessionez opprimuntur: hij maxime a deo honorant̄: qd in isto ceco factum est. Quod cum audisset ihs: q2 eiecerunt eum foras ⁊c. i. gratia inueniens euz restituit in p̄stinum statuz ꝓpter cordis p̄parationem. vnde psal. Preparationē cordis eoꝝ ⁊c.

¶ Tertia ɔclō est: q2 gratia sic inuentuz in ardore desiderij: paratum deo fuire: informans ipsum de eius potentia: ⁊ sapientie lumine fidei dignatur illum illustrare. Naz vltima beatitudo hois consistit in quadam supnaturali visione dei: quam homo pertingere non potest: nisi per fidem. Ipsa enim est radix oium virtutuz: quibus debetur beatitudo tanq̄z p̄miuz. Ipsa. n. est porta: per quam p̄nceps vniuersoruz intrat in cor hois. Sicut pz de mēte virginis: que prius ɔcepit fide q̄z carne: Luce p̄mo Beata que credidisti: qm̄ pficientur ⁊c. vnde Augu⁹. Beatior fuit maria ɔcipiendo fidem xp̄i: q̄z carnem xp̄i. Cum igit̄ christus habitat per fidem in cordibus nostris: quo habito habetur omne bonū: ipsa fides videtur eē radix oium bonoꝝ ⁊ virtutum. vnde si radix euellat̄ cetere virtutes arescunt. vnde Grego. Sicut rami sine virtute radicis non crescunt: sic que libet opera lz videant̄ bona: sine fide sunt nulla. vnde sequitur. Tu credis in filium dei? Priusq̄z cecus interius illustraretur: interrogatur. Respondit. Quis est dn̄e: vt credaz in eum? Nō nouerat xp̄m facie. Cecus. n. recesserat de christo. vnde glosa dicit q2 hoc verbo ostendit se dudum cor ad credendum habuisse paratū: sed in quem credere debeat ignorasse. Quia igitur eum videre ⁊ in eum credere desiderat: ideo dignum fuit: vt ei fidei veritatem reuelaret: ideo seqtur. Et vidisti eum: ⁊ qui loquitur tecum ipse est. q. d. Ego sum qui operor mirabilia: vt vidisti: ⁊ instruo vtiliter vt audisti: ostendens tibi diuaz potentiā ⁊ sapiaz: qua illustratus saluus factus es. Et ait ille. Credo domine. Profitetur. n. ore p̄mo: corde ⁊ ope. Ro. 4. Corde. n. credit ad iustitiā. ore aūt fit ɔfessio ad salutem. Protestat̄ etiā opere exhibens ei tanq̄z deo latrie cultum. vnde sequitur Et ꝓcidēs adorauit euz. ¶ Nota q2 xp̄s adoratione latrie est adorandus. vnde lz nā diuina in christo sit formalis ratio adoratōis latrie: eo q2 hz in se rationem summe diligibilis. Et cuz hoc hz ratonē summi boni: tamen in xp̄o natura humana nō est terminus adoratōis latrie Nam diuina nā in christo inq̄ztum hz rōnem psone: in qua substituit̄ simul cum natura humana. i. inq̄ztum hz vnū esse in vna psona. s. christi sic adorat̄ adoratōe latrie: sicut nā diuina. vnde Dami. dicit. Adoro xp̄m siue deum incarnatum ⁊ carnem sibi vnitā eadem adoratōe ponit exemplū ad ꝓbandum. Sicut. n. duz timeo ignem: tunc etiā timeo carbonem ignituz ꝓpter ignem sibi copulatū. Sicut etiam dicit debemus adorare suppositū verbi: ⁊ etiā naturam humanam verbo suppositatā ꝓpter verbum patris: cui vnitur.

¶ Feria quinta dominice letare. Sermo sexagesimus nonus.

Ibat iesus in ciuitatem: que vocat̄ naym Luce. 7°. Scōm qd dicit Augu. de ci. dei. 9. Misericordia est aliene mi̅ie in corde nr̄o ɔpassio cui ɔcordat Dan. d. Misericordia est virtus per quā aius sup calamitate mouet̄ afflictoꝝ inter alia q̄ precipue mouet ad ɔpassionem est grauitas doloꝝ in patiēte: supplicatio cuz lachrymis intercedente: ⁊ numietas amoris in subueniente Cum igit̄ huius vidue dolor erat grauis: ⁊ in xp̄o amor nimi⁹: merito ad miserendū excitat̄ vt pz in euangelio moraliter intellecto. Sensus animi moralis est Naym ciuitas est galilee signans mundum. Interpretatur enim mot⁹ vel motio. Nam mundus est in ɔtinuo motu in quam xp̄s adueniens per gratiam eam saluбriter cōmouit nouitate doctrine. Johis scdo Cōmota est vniuersa ciuitas. Vel Naym est anima instabilis propositi mutabilitate. Huius ciuitatis porte sunt intellectus ⁊ affectus: quibus christus appropinquans efferebat̄ peccator occultus per portam: quia iudicio operis

vel locutionis: quasi per ostia sue ciuitatis ali/
is innotescit. Mater vidua ē ratio plorās mor
tuum iam peccato: quaꝫ sequitur turba multa
scilꝫ immunda desideria. Loculus ꝓm glosaꝫ
quo effertur secura desperati cordis est consci/
entia. Sed domino tangente conscientiaꝫ me
tu iudicij vel mortis turba carnaliuꝫ volupta/
tum coarcetur. Et mens ad se reuersa deo vo
cante ad vitam: respondet obediendo saluato/
ri. Id hoc enim opere contremiscunt affectio
nes brutales in suaꝫ pronitatem humiliter re/
silientes respectu diuine maiestatis. Scđm
hoc nobis occurrunt sex considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationem: que
est de promptitudine miseratōis di/
uine gratie: cum dicitur. Ibat iesus
occurrunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclō est: ꝙ lꝫ cōuersio hominis ad
deum fiat per libeꝝ arbitriū: ꝛ ꝓm hoc precipi
tur ꝙ se ad deum conuertat: tamen libeꝝ arbi
trium non pōt se conuertere ad deum: nisi deo
ipsum ad se ꝯuertente: ꝓm illđ Ihere. 31. Cō
uerte ad me: ꝛ ꝯuertar ad vos: qꝛ tu dn̄s deus
meus. Et ideo seqtur ꝙ nihil pōt homo facere
nisi a deo moueat̄. Iohis. 5°. Sine me nihil
potestis facere. Et ideo saluator ꝓpter nostrā
insufficientiam dignat̄ nobis infundere suam
gratiam. vnde dicitur ꝙ Ibat ihs in ciuitatem
que dicitur naym. Naym interpretat̄ motus:
ꝛ significat cor instabile: de quo Bernar. ait.
Cor vanum: vagum: ꝛ inscrutabile dum suo
ducat̄ arbitrio: ꝛ diuino caret cōsilio: in seipso
non potest consistere: sed omni mobili mobi/
lius per infinita distrahitur: querens requiem
ꝛ non inueniens: in labore miserrimum rema
net ꝛ vacuum a quiete: ꝛ substracta diuina gra
tia: illusione imaginaria demonum circumuc/
nitur: in quod ihs dicitur ire per gratiam vitia
remouendo: ꝛ ornatu virtutū renouādo eaꝫ.
¶ Secunda cōclusio est: ꝙ gratia nunq̄ꝫ sola
est: sed eam concomitantur virtutes ꝛ opera.
Nam gratia cum sit radix meriti: a deo con/
fertur: vt possint singl'a opera ab homine per
fici. Et hoc non nisi per virtutes: quibus sicut
quibusdam habitibus exitur in opera virtuosa
Ideo deus conferendo gratiam: causat virtu/
tes propter meritū. vn̄ apl'us. Oia possum in
grā: que me ꝯfortat ꝛc. Unde virtutes sicut ꝑ
gratiam dantur: ita ꝑ ipsaꝫ reguntur: ꝛ in ope
ribus suis mouentur. Sicut in naturalibus:
quod dat esse: dat motum: ita in moralibus: qꝛ
sic gratia dat esse spirituale. Prima corin. 15.
Gratia dei sum id qđ sum. Ita motus ꝛ opa.
vnde sequitur. Et ibant cum eo discipuli eius
ꝛ turba copiosa: id est virtutes ꝛ operationes
earundem. Intelligendum ꝙ christum tripli
ces discipuli sequebantur: scilicet sui: Iohis:
ꝛ Moysi. Nam discipuli moysi sunt exercitia
rigoris ꝛ austeritatis. quales sunt scribe ꝛ pha
risei: de quibus Luce septimo. Discipuli Io/
annis sunt studia superstitionis: qui plus attē
dunt exteriorem abstinentiam corporis: q̄ꝫ mē
tis intimam pietatem. vnde non facile ꝯtinent
se a iactantia. Mat. nono. Quare nos ꝛ pha
risei ieiunamus: discipuli autem ihu non ieiu/
nant. Discipuli iesu sunt studia veritatis: ꝛ
exercitia pietatis. In quibus studia veritatis
excludunt superstitionem: exercitia pietatis au
steritatem. vnde prima corinthiorum quarto.
Exercitatio corporis ad modicum vtilis est.
Pietas autem ad bona valet: ꝛ ꝓm diuersita/
tem discipulorum ꝛ opera diuersa multiplican
tur: que intelliguntur per turbam copiosam.
¶ Tertia consideratio est: ꝙ anima duplices
habet portas appropinquatione diuine gratie
indigentes. Nam sunt porte ciuitatis interio/
res: per quas deus interiorem hominēꝫ ingre
ditur: ꝛ ipse interior homo ad deum supra se
ascēdit: scilicet intellectus ꝛ affectus. Sunt eti
am alie porte: scilicet exteriores sensus: quibus
interior homo aliquādo egreditur a seipso a se
creto cordis: quibus diabolus: mundus ꝛ pec
catum ingrediuntur. Que debent esse clause:
ꝛ nunq̄ꝫ aperte: ne homo ad terrenas ꝛ carna/
les affectiones ꝛ concupiscentias inclinetur.
Alie porte: scilicet interiores debent semꝑ esse
aperte ꝛ nunq̄ꝫ clause: vt admittatur ꝓm Dio
nysium supercelestis aduētus. Nam per has
intrat deus mediante gratia. Sꝫ affectus gra
tie quando interius exercetur: quandoqꝫ etiaꝫ
ad exteriores sensus: ꝛ ad exteriora mēbra offi
cialia extenditur: vt a suis illicitis actibus in/
choandis quandoqꝫ perficiendis cohibeant:
qđ est appropinquare porte. Tunc. n. ihs por
te ciuitatis appropinquat: quādo que per viaꝫ
sensuum ad effectum progrediatur temptatio
gratia salutaris prohibet ꝛ refrenat.

Secunda consideratio.

Circa secundam considerationem: q̄
est de inquietudine remorsionis ꝑ/
turbate ꝯscientie: cū dicitur. Et ecce

defunctus efferrebať. vbi sunt due ꝯclusiones
¶ Prima conclusio est: ꝙ peccatum mortale
in nobis causat mortem. Nam sicut ex sepatio
ne anime a corpore moritur corpus: ita ex sepa
tione dei ab anima moritur anima. Deꝰ enim
non separatur ab anima: nisi propter mortale
peccatuz. vnde. Ysid. 29. Iniquitates vestre
diuiserunt inter vos et deũ. ¶ Intelligenduz
ꝙ peccatum triplicē peccatũ causat in nobis. s.
culpe qua separatur anima a gratia. Roma. 6.
Stipendia peccati mors est. Et sequitur. Et grã
dei: quã aufert vita eterna. ¶ Secũdo indu-
cit mortem nature: qua separatur anima a cor-
pore de qua Ber. Peccatum precessit vt seq̃
retur mors: qď sane si cauisset: homo mortem
non gustasset in eternum. Peccando itaqʒ vi
tam amisit et mortem inuenit. ¶ Tertio indu
cit mortem gehenne: qua separať a dei gloria:
In cuius rei euidentiam dicitur peccatoribus.
Ite maledicti ꝛc.
¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ mater huius morť
est voluntas propria: a qua tanq̃ʒ a prima cau
sa peccatum sumit originē. Vnde Aug. Nul
la alia re fit mens hominis serua libidinis nisi
propria voluntate: ſm illud Iac. Vnusquisqʒ
temptatur a concupiscentia sua: abstractus et
illectus. Deinde concupiscentia cũ conceperit
parit peccatum: Peccatum autem cum consu
matũ fuerit generat mortem. Ex quo sequitur
cuz peccatum solum sic: qꝛ voluntariuz ꝙ alqs
volens peccare actu est sub peccato. Voluntas
autem plena ad peccandum: mortale est pecca-
tum. Volitum autem pro opere accipitur. vn-
de Aug. Et est peccatum adeo est voluntariuz
Qď si nõ: iã nõ est peccatum: si ergo opus est
peccatum per voluntatem: sequiť ꝙ sola electio
voluntatis peccatum includit. Unde sequitur
terribile ꝙ anteq̃ʒ vnum peccatum mortale ꝑ-
ficiať multa frequēter ꝑmittũtur: qꝛ qlibet pas-
sus quelibet missio nũcij quodlibet verbum ꝑ
vna fornicatione ꝯmittať: quando electio: et ꝑ
positum innuatur: est peccatum mortale. Et iõ
hec voluntas dicitur vnica mater defuncti: qꝛ
sola causa est peccati: et dicitur vidua: qꝛ orbata
vel repudiata a vero marito. s. spiritu sancto.

Tertia consideratio.

Circa tertiam considerationem que ē
de ieptitudine brutalis affectiõis hu
mane dementie cum diciť. Et turba
ciuitatis ꝛc. vbi sunt due conclusiones.
¶ Prima conclusio est cõmunis opinio que
dicit. Vbi multitudo: ibi cõfusio est falsissima
cuz nos inueniamus multitudinē in dei serui-
tio congregatam in vno fine intentionis ope-
rum concordare. Et ideo dicenduz est ꝙ mul
titudo est duplex. Una que sequitur christum:
ꝛ ista est ordinata propter conformitatem vo-
luntatis diuine: que est regula dirigens et al-
liciens et informans nostram voluntatem: de
qua multitudine dicitur actus. Multitudi-
nis credentium erat cor vnum vbi glo. Unus
sensus vna volũtas erat oĩuz. Sed alia est mul
titudo: q̃ sequiť ꝑturbatam ꝯsciam: angarians
ipam: imitať tñ volũtatē dei. Ista. n. cõcludit
ꝯfusionem ꝯscie ꝑturbatõis. vñ diciť. Et mul
ta turba ci. ꝛc. Nam videmus ꝙ ad exeqas fa
ciendas exit de diuersis vicis multitudo hoĩuz
De diuersis vicis. i. viribus aĩe spũalr mul-
ta turba exit ꝯfusionem faciens in mente. Nã
de irascibili indignatio de vtilitate pcti sui: hor
ror de turpitudine: timor de insufficienti satis-
factione: de vico ꝯcupiscibili dolor de carnalis
gaudij vanitate: amaritudo de ꝑterita delecta
tione: desiderium de ꝯdigna satisfactiõe: de vi
co rõnalis meditatio: de nãlium corruptõe: de
gratuitoꝝ spoliatõe: de eterne vite amissione:
de pene gehennalis damnatiõe. Hec oĩa exci
tant lachrymas: ꝛ ideo dicuntur ea sequi.
¶ Scđa ꝯclõ est: ꝙ semꝑ tenemur seq dicta-
men rõnis siue ꝯscie: inq̃ʒtum dictat necessa-
ria ad salutem: ꝛ faciens ꝯtrarium peccat mor
taliter. Nam sicut dictans ꝑcipue credit h̃ esse
voluntatis dei: ꝛ cum facit ꝯtrarium: inq̃ʒtum
in se est facit ꝯtra voluntatem dei. Sed cecus
est quando dictat vtile ad salutem: nisi quis vo
to vel precepto fuerit obligatus.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartam ꝯsiderationē: que est
de sollicitudine reparatoruz paterne
clementie: cum dicitur. Quam cum
vidisset. vbi sunt due conclusiones.
¶ Prima ꝯclõ est: ꝙ lachryme apđ deuz ma
xime merentur misericordiã. Ratio est: qꝛ mi
sericordia magis mouetur ad maiorē indigen
tiam. Non est aũt maior indigẽtia: q̃ʒ illa quã
incurrimus per peccatũ. Per ipsum. n. ima-
go dei in aĩa deturbatur: radij diuine gratie ꝑ
cluduntur: ornatibus spũalibus spoliať: ꝛ ima
ginationes turpiuz rerum sensibilium impri-
muntur: sequiť ꝙ ad talē indigentiã dʒ moue-
re: maxime si sibi per lachrymas innotescit. Il
lum inquit Grego. quem ꝯspicis delicta fletu

delere in ꝯspectu diuinitatis: non dubites misericordiam ꝯsequi: q̄r nullum peccatuȝ reuersum ad se despicit: qui pctōres redimere venit. vnde seqtur. Quaȝ cum vidisset. s. oculo mīe Dixit illi. Noli flere. In quo verbo notat̄ ꝙ nō est longe a salute aīa: q̄ peccauit: cum pctm̄ iam deflere incipit. Per lachrymas. n. incipit reuocari ꝛ meretur ab illo consolari: qui dicit. Noli flere.

¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ appropinquatio saluatoris in pctōre causat gratiā lachrymaꝝ. vnde dicitur. Cum appropinquaret: vt vidit illaȝ mīa motus est. Forsan nisi dn̄s appropinquasset: nōdum gratiā habuisset. vnde Isid. Quisqs pctōꝝ memoria ꝯpungit̄: ad lamenta dei se visitari sciat p̄sentia: qn̄ ꝛ illud qđ se amisisse recolit: interius erubescit suo iudicio penitendo iam punit. Nam tunc petrus fleuit amare: qn̄ ipsum xp̄s respexit. Talis. n. respectus erat diuine mīe effectus: causans ꝯpunctioneȝ in peccatore. Et ideo dicit Ber. Miseratio diuina fuit: ꝙ visitauit cor meum: ꝛ imutauit: vt amara fierent que male dulcia p̄us erant: ꝛ qui letabar cum malefacerē incipem recogitare annos meos i amaritudine aīe mee. Et tunc dico. Cōmouisti terram cordis: sana ꝯtritiones eius: quia cōmota est.

Quinta ꝯsideratio.

C Irca quintaȝ ꝯsiderationem: que est de aptitudine repationis nostre indigentie: ibi. Et accessit ꝛ tetigit lo. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima est: ꝙ hec repatio est per effcm̄ gratie. vn̄ dicit̄. Et accessit ꝛ tetigit ꝛc. Quomō dr̄ accedere: q vbiqȝ est? Et q̄uis nō longe sit ab vnoquoqȝ nostrum: tamen accedere dicit̄: quādo gratie eius effectus manifestat̄. Quasi a peccatore longe stat: ideo dicitur. Accessit. Accedere diuina gratia p̄destinationis: quasi a peccatore longe stat: dum in peccato perseuerat. Sed non videt̄ vera elongatio: cum recidiua fit. sed potius elongationis assimulatio. Prescitis aūt ꝛ si aliquādo gratiaȝ dat: nō est vera appropinquatio: sed eius assimulatio: cū ab eis finalr̄ sit recessurus: q dicit Iohis. 8°. Ego vado: ꝛ in pctō vestro moriemini. Eius auteȝ accessus est p gratie effcm̄. Intelligēduȝ tamen ꝙ talis gratia repationis per quadruplicem effectū ꝓcedit. ¶ Primus est tact9 cōscientie per ꝯpunctōis inuissionem. Quod fit qn̄ interius in corde hoīs bona desideria surgunt: vt calcent̄ mala. vnde s̄m Isid. tunc hō magis se dȝ exacuere ad ꝯpunctionem: qn̄ sentit deum interius opantem: quo mens hoīs instī ex vera ꝯpunctōe rapiat̄. De quo psal. Tāge mōtes: ꝛ fumigabunt: vbi glo. Deus eniȝ est q operat̄ oīa in nobis: ꝛ ipse est q tangit cōpunctione mōtes. i. p̄sumptuosos de se presumentes. Et fumigabunt. i. p̄ces deo reddent. Et sacrificiuȝ cordis fumigat: qn̄ incipit flere ꝓ delictis. Nam ꝛ fumus excutit lachrymas: ꝛ hoc est tangere loculum: qn̄ ꝯscie gratiaȝ cōpunctionis imittit. ¶ Scd̄s est a pctis cessatio. s. q̄r illi q portabant steterunt. Anteq̄ȝ susci tet facit stare: q̄r non p̄us curat aīam dominus q̄ȝ incepit a peccato cessare. Et hoc ip̄m gr̄e est q̄r dn̄s occurrit peccandi ꝓposito: ꝛ impedit ne pficit qđ intendit: vel auferendo opportunitates: que cōcurrunt ad h̄: vt opus pctī pficiat̄. Dominus igit̄ portatores stare facit: cum per gratiā suam has ꝯsimilesqȝ actōes ꝛ opportunitates p̄scindit. vnde gratia aīam munit virtutibus: vt p hitum virtutum ꝯtinue se exercitando habitum vitiosum expoliat. vnde sicut homo armatus non solum pōt resistere: sed etiam supare: ita existens in gratia.

¶ Secunda cōclusio est: ꝙ adolescentie etas multum prona est ad maluȝ: eo ꝙ per lasciuos discursus estu carnalis cōcupiscentie agitetur. Hoc pȝ Iob. 20. Ossa eius implebunt̄ vitijs adolescētie. vn̄ glo. sup illud psal. In quo corrigit adolescentior ꝛc. dicit'. Reuera in hac etate termini nescia potissimuȝ esse arbitror mala corrigere. Melius est. n. p̄uenire iuuentutem correctōe: q̄ȝ lapsum recordatōe deflere. vnde tren̄. 3. Bonum est viro cum portauerit iugū ab adolescentia sua. vnde dicitur. Adolescens tibi dico surge. Intelligendū ꝙ gratia dei inueniens flexibilitatē in adolescentia: in ea multiplicem ordiuat effcm̄. Nam gr̄a salutaris est: ꝛ ideo suscitat mortuuȝ. Virtus dei est: ꝛ ideo iacentem paulatim erigit infirmum: ostendēs difficultatem surgendi ab infirmitate peccati. Et ideo primo describit eum residentem: non dum perfecte stantem. vnde dicit̄. Resedit: q tn̄ prius iacens herebat totus terrenis. Psal. Adhesit pauimento aīa mea. Prius. n. est iacere q̄ȝ residere: ꝛ prius est residere q̄ȝ surgere vel stare. Iacere est pctōꝝ residere: penitentiū stare: siue surgere bene opantium. Verbū spirituale est: ꝛ iō informat ad ꝯfessionis verbū. Sed quia est cōfessio peccatorum: ꝛ post ip̄am

confessio laudis prius aperiendū est os ad ver
bum confessionis q̄ȝ ad verbum laudis. Et iō
dicit. Et cepit loqui: incipit loqui: qui peccata
incipit confiteri. Quādiu enim in peccato ma/
net est animal ⁊ tunc non dicitur loqui. Cum
autem exuit bestialem naturaȝ: quod fit per cō
fessionem: tunc incipit loqui in confessione: ⁊
tunc matri datur: id est gratie conseruatrici: in
quo patet ꝙ nullus sibi sufficit ad diu standum
nisi per gratiam conseruetur.

Sexta consideratio.

Circa sextam considerationem: que
est de certitudine admirationis pre/
cepte beniuolentie: cum dr̄. Accepit
autē omnes timor. vbi sunt due conclusiones.
¶ Prima conclusio est: ꝙ opera diuine potē
tie ⁊ clementie excitant nos ad reuerentiam fi
lialis timoris. Iste enim timor respicit deum
sicut terminum a quo refugit separari per cul/
pam que ex dilectione causatur. Ecclesi. sexto.
Timor domini initium est dilectionis. Et Io
annis. 4. In hoc est ꝑfecta caritas dei nobiscū
vt fiduciam habeamus in die iudicij. Ex isto ti
more fit homo sapiens. Sapi. Initium sapien
tie est timor domini. Usus enim huius timo/
ris est quedam resilitio a dei altitudine in pro/
priam paruitatem: vel quedam fuga spiritualis
diuine altitudinis: qua scilicet electi refugiūt se
equare deo: volētes ⁊ esse subiectissimi volun
tarie: cauentes eius offensam: vnde dicitur.
Accepit omnes timor. q. d. ꝙ ex consideratio/
ne miraculosi operis que est suffocatio spiritua
lis affectiones nostre debent ꝯtremiscere: et in
suam pronitatem humiliter resilire respectu di
uine maiestatis: et debent affici deuotione aspe
ctu diuine bonitatis. Intelligendum tamen:
ꝙ multa nobis incutiant hunc timorē. ¶ Pri
mum est culpabilitas nostra. ¶ Secundum ē
infirmitas. ¶ Tertium est facilitas pereundi
¶ Quartum est dei potētia: quam nemo refu
gere potest. ¶ Quintum dei sapientia lucide
omnia videns. ¶ Sextum extremum iudiciū
¶ Septimum consideratio penaꝝ dānatoꝝ.
¶ Secunda conclusio est: ꝙ timor in menteȝ
causatur ex consideratione diuine sapientie et
bonitatis cum dicitur. Quia propheta magnꝰ
surrexit in nobis. Hoc dicūt de iesu que ē gra
tia salutaris: ⁊ hanc ꝯfiteri debent affectiones
anime magnum prophetā. Naȝ gratia in pre
senti vt fides inquantum est sub ratione specu
li ⁊ emigratio futuram pronuncians cognitio/
nem propheta est: et quia magna erit cognitio
in propria operatione eius que est in presenti:
recte dicit magnꝰ propheta. Prime ad corin.
13. Ex parte enim cognoscimus: ⁊ ex parte ꝓ/
phetamus. Et bene dicitur. Quia deus visita
uit plebem suam: que sunt vires anime cogni/
tiones ⁊ affectiones. Est enim deus veritas
conferens gratiam plene cognitionis: virtus
expediens motiua ad actum perfecte operatio/
nis. Bonitas spirans gratiam conseruatiuaȝ
ne deficiamus: ⁊ consumatiuam vt perseuere/
mus. Qd̄ nobis concedat iesus xp̄s. Amen.

¶ Feria sexta dominice letare.
Sermo septuagesimus.

Erat quidaȝ
languēs lazarus. Ioh. xj.
Licet peccator predestina/
tus peccet: ꝯtingit tamē eū
reuocari ⁊ a peccato cessa/
re. Nouit enim deus qui
sunt predestinati. Iher. ꝓ. Priusq̄ȝ te forma/
rem in vtero noui te ⁊c. Unde gratia predesti
tionis licet per presentem iustitiam deserat pec
catorem: et non luceat hijs qui sunt in peccato
mortali: nunq̄ȝ tamen deserit peccatorem ex to
to cum sit scriptus in libro vite: quia finaliter
eos in peccato mortali manere non permittit.
vnde Ro. 8. Quos predestinauit hos et vo/
cauit: quos vocauit hos ⁊ iustificauit ⁊c. Und̄
sapientie. 4. Gratia dei ⁊ misericordia in san
ctos cuius ⁊ respectus sup electos illiꝰ. Glo.
Sanctos hic vocat ꝯtinuantes innocentiam:
a qua non decidūt per peccatuȝ. Electos vero
vocat predestinatos: qui aliquādo a gratia pec
cando excidunt: ⁊ tamen resurgunt. Et ſꝫ hoc
in euangelio presenti moraliter intellecto con/
currunt quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationem que
est de morbida per peccatum infectio
ne: cuȝ dicitur. Erat quidā languēs
lazarus. vbi sunt quatuor conclusiones.
¶ Prima conclusio est: ꝙ licet deus diligat
omnia communiter inquantum vult eis aliqd̄
bonum: tamen specialiter diligit electos amo/
re amicitie. ¶ Primuȝ patet quia anima ad/
dit aliquid vltra sup amorē: q2 ad rationē amo
ris sufficit ꝙ homo velit, bonū qd̄cunq̄ȝ alicui.

Ad rationem autē amicitie oportet ꝙ aliquis velit alteri bonuꝫ qđ vult sibi: vt qui velit conuersari cum ipso ⁊ ꝯuiuere cuꝫ illis quos maxime amat. Sicut igitur deus cōiter loquēdo de dilectione: diligit oīa inquantuꝫ vult eis bonū aliqđ.s.nāle ipsoꝝ. sed bonum qđ sibi vult.s. visionem sui ⁊ fruitionē qua ipse beatus ē vult quidem omni homini voluntate antecedente: sed voluntate consequente solis electis que est voluntas simplr. Et ideo solos electos diligit amore amicitie. Alios aūt diligit amore cōmuniter dicto. vnde dicit̄. Dn̄e quem amas infirmatur.q.d.licet deus oīa amet: singulariter tn̄ diligit electos: scilicet amore amicitie.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ ds̄ magis diligit peccatorem p̄destinatum: q̄ꝫ iustuꝫ p̄scitum. Ratio ē. Nam dilectio est causa electionis: sed peccatorem p̄destinatū elegit: ds̄ igitur ipsum magis diligit q̄ꝫ iustum p̄scitū quē nō diligit. ¶ Notandum ꝙ p̄destinatio ꝭm rōneꝫ p̄supponit electionem: electio dilectionē. Ratio est q꞉ p̄destinatio est pars ꝓuidentie. Prouidentia auteꝫ est ratio existens in intellectu preceptiua ordinationis aliquoꝝ in fineꝫ: non aūt p̄cipitur ad ordinandum in finem nisi ex presenti voluntate finis. Unde p̄destinatio finem aliquo modo presupponit ꝭm rationem ꝙ deus illoꝝ salutē velit ad quod ꝑtinet electio ⁊ dilectio. Dilectio quidem inquantum vult eis hoc bonū salutis eterne. Nam diligere est velle alicui bonum. Electio inquantum hoc bonū aliqbus pre alijs vult cū quosdā reprobat. Ro.8. Quos prescivit hos ⁊ p̄destinauit. dicit Glo. Predestinatio est prescientia ⁊ preparatio beneficiorum dei qua certissime liberant̄ quicunq꞉ liberātur vn̄ dr̄. Diligebat aūt ihs marthā.i.actiuā vitā Et mariam.i.ꝯtemplatiuā vitaꝫ. Et lazaꝝ.i. peccatoreꝫ .s.pro presenti sed electum pro futuro: quem scilicet gratia predestinatiōis propter dilectioneꝫ non dimittet.

¶ Tertia ꝯclo est. ꝙ predestinatus quo ad p̄sentem iustitiam deseritur q̄n꞉ excidēs a gr̄a ꝑ peccatum lꝫ nō finalr̄: q꞉ a peccato reuocatur hoc auteꝫ peccatū causatur in aīa ex quibusdam infirmitatibus de qbus Tullius dicit. Egritudines aūt aīe infirmitates dicuntur ex quibus peccatum causatur. Intelligendū ꝙ causa peccati ꝓprie est ex parte aīe: in qua ꝑncipalr̄ ē peccatū. Potest aūt dici infirmitas in aīa ad similitudinē infirmitatis corporis. Dicit̄ autē corpus hoīs esse infirmū q̄n debilitat̄ vel impedit̄ in executione ꝓprie actionis propter aliquam inordinationē partiū corporis. Unde membꝝ dr̄ esse infirmū q̄n non potest ꝑficere oꝑationē ꝓpriaꝫ: sicut oculus q̄n nō potest clare videre Unde ⁊ infirmitas dr̄ aīe q̄n impedit̄ aīa in ꝓpria oꝑatione ꝓpter inordinationē partiū ipsius. Sicut partes corporis dicūtur esse inordinate q̄n nō sequūtur ordinem nature: ita ⁊ partes aīe dicuntur inordinate: q̄n nō subduntur ordini rōnis. Ratio.n.est vis regitiua partiū aīe. Sic ergo q̄n extra ordineꝫ rationis vis cōcupiscibilis aut irascibilis aliqua passione efficitur: ⁊ ꝑ hoc impedimentū prestatur modo p̄dicto debite actiōi hominis: dr̄ peccatum eē ex infirmitate: ⁊ hoc est qđ dicit. Erat quidaꝫ languidus lazarus a bethania. Lazarus interpretatur adiutus. Nam inter oēs mortuos a xp̄o suscitatos hic magis videt̄ adiutus: q꞉ minus ad surgendū dispositus. vnde Aug. Inter oīa mirabilia que fecit dn̄s lazari suscitatio plus p̄dicatur: sed iste decūbit in bethania: qđ interp̄tatur obediens signans ꝙ infirmū curari volētem oportet esse obedientem.

¶ Quarta cōclo est: ꝙ talis infirmitas in aīa causatur ex quadaꝫ delectatione corpoali dicente Aug. Languet aūt lazarus i peccati delectatione. Eccle.4. Languor ꝓlixus grauat medicum. Intelligendū tn̄ ꝙ delectationes corporales īpediunt vsuꝫ rōnis triplici ratiōe. ¶ Primo qdem ratōe distractionis: q꞉ ad ea in quibꝰ delectamur multuꝫ attendimus: cū autē attētio fortiter inhereat alicui rei: debilitat̄ circa alias res vel totalr̄ ab eis reuocat̄. Et ꝭm h̄ delectatio corporalis si fuerit: vel totalr̄ īpediet vsum rationis ad se animi intentionē abstrahendo. vel multuꝫ impediet. ¶ Scđo rōe ꝯrietatis. Quedaꝫ.n. delectatiōes maxie supexcellentes sunt contra ordinē ratiōis. Unde phs.6.ethi. dicit: ꝙ delectatiōes corporales corrumpūt estimationē prudētie. ¶ Tertiū ꝭm q̄ꝫdaꝫ ligationē inq̄ꝫtuꝫ.s.ad delectationē seq̄tur quedā trāsmutatio corporalis: maior etiā q̄ꝫ in alijs passionibus: quanto vehementius afficitur appetitus ad presentem rem: q̄ꝫ ad absenteꝫ. Huiusmodi auteꝫ corporales ꝑturbationes impediūt vsuꝫ rationis. vnde sicut quāto motus fuerit fortior in corpore p̄ter ordinē nature: tanto est maior infirmitas: ita q̄ꝫto fuerit motus fortior passionis p̄ter ordinē rationis: tanto maior est infirmitas aīe. vnde dr̄. Maria auteꝫ soror lazari erat: que vnxit dn̄m vnguento ⁊ tersit pe

des eius. Capillis. s. hec corporali delectatiōe
erat infirma: qꝛ ſm Aug. de ↄflictu virtutum
⁊ vitiorum dicitur. Ecce maria magdalena in
numeris sordibus inquinata ad fontem pieta/
tis anxia currēs: dominicꝗ vestigia lachrymis
rigans: capillis detergens: ⁊ deosculans ⁊ per
ungens ablui meruit: dans curandi formaꝫ i/
firme delectationis: quia scđm Gregorium.
Quot in se habuit oblectamenta: tot de se inue
nit holocausta.

Secunda ↄsideratio.

Circa secundam considerationē: que
est de dura mortis consecutione cuꝫ
dicitur. Audiens autem iesus. vbi
sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima est: ꝙ mors est pena peccati: ſꝫ illđ
Roma. 5. Per vnum hominē peccatū i hunc
munduꝫ intrauit: ⁊ per peccatū mors. Intelli/
gendum tamen ꝙ si aliquis propter culpaꝫ suā
preuenitur aliquo beneficio sibi dato: carentia
illius beneficij est culpe illius pena. Sic homi
ni in prima sui creatione hoc beneficiū fuit col/
latum diuinitus: vt quādiu mens eius anime
esset deo subiecta: iferiores vires anime subij/
cerentur rationali menti ⁊ corpus subijceretur
anime: sed quia mens hominis per peccatuꝫ a
diuina suggestione recessit: consecutum est vt
iferiores vires totaliter ratiōi nō subijcerentur
Unde tanta est rebellio appetitus ad rationē:
vt etiā corpus totaliter subijceret anime. vnde
sequitur: mors ⁊ alij corporales deffectus. vn
de pꝫ: ꝙ sicut rebellio carnalis ad spūm est pe/
na peccati primorum parentuꝫ: ita ⁊ mors.

¶ Scđa cōclusio est: ꝙ sepe pene temporales
ad gloriaꝫ dei quibusdam ↄferunt. vnde bea/
tus Aug. in libro de mirabilibus sacre scriptu
re dicitr. Deus imobili voluntate vitas vniuer
soꝝ certo suo spatio ordinauit: quoꝝ ergo vita
vt non moriantur morte interfici videntur eo/
rum ordini in nullo derogat: sed vt per hoc q
eos resuscitauit: clarior appareret ⁊ resuscitati
sicut deo: sic ⁊ hoīb9 cari haberentur. vñ dici
tur. Hec infirmitas non est ad mortē. i. tanꝗ
ad finalem terminū: qꝛ ibi non sistitur: Sꝫ est
ad hoc vt mortuus resuscitet: ⁊ suscitator glori/
ficetur. vnde sequitur. Sꝫ ꝓ gloria dei: vt glo/
ficetur filius dei per eū ⁊c. Aug. Lazarus cito
moritur: sed ꝑ filium dei qui in eo glorificatur:
viuificatur. vnde lꝫ mors lazari fuerit ex causa
naturali: nihilominus tñ non repugnat: quin
etiaꝫ fuerit ad gloriam dei: qꝛ non est iꝑossibile
ꝙ eadem infirmitas ↄparet ad causam nālem:
⁊ ad ꝓuidentiam diuinā. Sicut nō est impos/
sibile ꝙ infirmitas lazari ex causa naturali ordi
netur ad resuscitationeꝫ relatam ad ꝓuidentiaꝫ
diuinam ex qua de9 glorificatur: sic non ē im/
possibile: ꝙ aīa naturali inclinatione infirma/
ta ad hoc peccato moriatur: vt sic a peccati mor
te gratia dei resuscitet: ⁊ deus in suis appropri
atis: que sunt iustitia ⁊ mīa nobis notificetur:
⁊ per ↄñs glorificetur. Nam iustitia dei non
manifestatur sine peccato cuꝫ ad eaꝫ ꝑtineat pu
nitio maloꝝ. Misericordia autem dei apparet ꝑ
peccatuꝫ: cū misericordia sit ↄtra miseriam: ⁊ mi
seria non sit sine peccato: sicut medicina nō est
sine egritudine. Deus aūt in mīa ⁊ iustitia sū/
me ↄmendatur. Psal. Misericordiam ⁊ iudi
cium cantabo tibi domine.

¶ Tertia ↄclusio est: ꝙ resuscitationeꝫ spiritua
lem aliqñ a peccatis deus differt ad tp̄s ꝓpter
tres causas. ¶ Prima vt ꝑsuadeat anime in
que mala se precipitauit. ¶ Scđa vt ex diffi/
cultate suscitatiōis: sibi inde magis caueat ⁊ fi/
at diligentior in custodia recepte resuscitatiōis
¶ Tertia vt ostendat que pena sit non resusci/
tatis: si tanta difficultas est in istis. vnde sequi
tur. Ut ergo audiuit qꝛ infirmabatur tunc qdē
mansit in codeꝫ loco duobus diebus: ⁊ hoc est
ſm Criso. vt mortuus expiraret ⁊ sepeliretur:
⁊ dicatur. Iam fetet: ita ꝙ nullus posset dicere
quin non defunctuꝫ suscitauit: qm̄ stupor in eo
fuit ⁊ non mors. volens ostendere iustificatio
nem esse miraculosam: quia qui mortuus est ꝑ
consensum ⁊ operationem: ⁊ fetet per malam
famam: ⁊ quatriduanus est per malam consue
tudinem ⁊ necessitatem: impossibile est resusci
tari: nisi per gratiam dei.

¶ Quarta conclusio est: ꝙ Augu. in glosa fa/
cit mentionem de tribus mortuis suscitatis.

¶ Primo de filia archisynagogi: quam dñs
suscitauit in domo. Marc. 7. Hec signat pec/
catum occultum delectationis ⁊ consensus ple
ne: qđ occidit animam: qꝛ omne peccatuꝫ mor
tale mors est anime: ſm Augusti. ¶ Secūdo
de vidue filio portato extra domum ad portaꝫ
ciuitatis. Luc. septimo. Per queꝫ significatur
peccatum manifestuꝫ: quod per exempluꝫ per/
niciosum: iā alios ad peccatuꝫ prouocat: quod
periculosius est ꝑmo. ¶ De tertio i sepulchro
iam quatuor dies habenteꝫ: per quod signatur
peccatuꝫ consuetudinis vel necessitatis qđ iam
fetet in monumēto. vnde dicitur. Lazar9 mor

tuus est: qui iterpretatur aidutus. Hec in glo.
Q̄ď autē peccatum sit causa spiritualis mortis
patet: q̄ sicut ex separatione anime a corpore se
quitur mors: ita ex separatione dei ab aīa mori
tur anima. Deus. n. non separatur ab aīa nisi
ꝓpter mortale peccatū. Ideo dicitur Ysa. 29.
Iniqtates vestre diuiserūt inter vos ⁊ deum.

Tertia ꝯsideratio.

C Irca tertiam ꝯsiderationem que est
de huius mortui miraculosa suscitati
one cuꝫ dr̄. Eamus in iudeaꝫ iteruꝫ
Ubi occurrunt aliqua que precedunt hanc su
scitationem: aliqua cooperantur ad eam: ⁊ ali
qua sequunt̄ eaꝫ. Eoꝝ que p̄cedūt suscitatiōeꝫ.
¶ Primū est confidentia de dei misericordia
Deus enī cum sit summe misericors prōptior
est misericors a miseria liberare: q̄ꝫ ipsi libera
ri. Unde augustinus. Domine vna spes: vna
fiducia: vna firma promissio misericordia tua.
vnde dicit̄. Miserūt ergo sorores: ſꝫ Hugo.
Insinuatio est quedam spēs orationis: que ali
quando fit fiducia siue cōfidentia. Iohis. xi.
De matre christi insinuante defectuꝫ vini. vn
de Criso. dicit. Q̄ď quia vehementer de eo cō
fidebant ex frequenti familiaritate. Ideo mise
runt ⁊ non personaliter venerunt.
¶ Secundum est assistentia diue virtutis que
predestinatum vsq̄ꝫ in fineꝫ non relinquit: cer
tissime consequens suuꝫ effectum: nec tamen i
ponit necessitatem: vt effectus eius ex necessita
te proueniat. Nam predestinatio est pars pro
uidentie. Non autem omnia que prouidentie
subduntur necessaria sunt: sed quedam contin
genter eueniunt: ſm conditionem causaruꝫ ꝓ
ximarum: quas ad tales effectus diuina proui
dentia ordinauit: ⁊ tamen prouidentie ordo in
fallibis est. Sic ergo ⁊ ordo predestinationis
certus est: ⁊ tamen libertas arbitrij nō tollitur
ex quo cōtingenter prouenit predestinationis
effectus. vnde sequitur. Eamus in iudeaꝫ ite
rum: vbi glosa interlinearis ꝙ discessit fuit in
firmitatis: ꝙ redit est potestatis. vnde Augu
stinus. Inde discessit vt homo: sed in redeun
do quasi oblitus infirmitatē ostendit ptātem.
¶ Tertium est expulsio timoris: quo quis ti
met amittere quod ħo plus amat. Nam timor
ex amore nascitur. Unde isto timore petrus ti
mens perdere vitam negauit christum. Iste ti
mor est malus: nam quāuis sit naturale ꝙ ho
mo fugiat corporis detrimentuꝫ vel damna tē
poralium reꝝ. Non tamen propter ista debet
recedere a iustitia: quod est contra rationeꝫ na
turalem. vnde dicitur. 3. ethicoꝝ. Q̄ď quedaꝫ
sunt peccatorum opera: ad que nullo timore de
bet aliquis cogi. De quibus dicitur. Dicunt
ei discipuli. Rabbi nunc querebant te iudei la
pidare ⁊ iteꝝ vadis illuc: quasi diceret. Spon
taneus vadis ad mortem: frustra timent discι
puli: cum quibus erat fortitudo. Psalmista.
Dominus illuminatio mea ⁊ cetera. Ubi glo
sa. Dominus habitans in me per gratiam est
lux: ⁊ est salus mea contra infirmitatem: vt eo
mediante iam possum resistere peccato. Queꝫ
ergo timebo? Nullum: quia nullus potest con
tra eum: quia potentissimus est: qui illuminat
saluat ⁊ protegit. Ideo nulluꝫ timeo preter ipꝫ
ambulans in lumie firmitatis grē sue. vñ seq̄t
Nōne duodeci sunt hore diei? volens ibi eos
securare. q. d. Qui ambulat i luce materiali nō
timet: q̄ nō offendit: sed ambulans in nocte of
fendit: q̄ lucē huius mūdi non videt. Igitur
qui ambulat in luce mee presentie non debet ti
mere: q̄ protegit̄. Uel aliter. Nonne duodeci
⁊c. q. d. In duodeciꝫ horis pōt hō bene muta
ri. Hoc etiam innuit Thomas dicens. Eamꝰ
et nos ⁊ moriamur cū illo. Ubi Criso. dicit.
Q̄ď hoc verbū fuit timidi animi infirmior erat
alijs. vñ dicebat. Eamus. q. d. Nō timet mor
tem: sed nos vult occidere. Beda tñ dicit ꝙ lo
quitur ex ꝯstantia.
¶ Quartū est necessitas: ꝯueniens enim ē tā
tā necessitatē patienti subuenire. vnde qui tꝑe
necessitatis desinit subuenire: amicus non est
Eccle. 6. Amicus est ſꝫ tempus suum et non
permanebit in tempore tribulationis: licet nō
sic est in amico vero. Prouer. 17. Omni tem
pore diligit qui amicus est: vñ dicit. Lazarus
amicus noster dormit: morte. s. naturali. Que
rit̄ quomō per lazarum quē deus amabat pec
cator significatur. Respondit Augu. dicens.
Amat quidem peccatores secundum predesti
nationem: sed non scďm presentem iustitiam.
Nam ſm Augusti. Si peccatores non amas
set de celo non descendisset.
¶ Quintū est confirmatio fidei: sine qua deo
nemo placere potest. Nulla alia secta ad sui
confirmationem habet miracula sicut fides ca
tholica. Non enim virtuosuꝫ vel laude dignū
est credere qď manifeste probabile est. Sꝫ cre
dere deo in hijs que sensus vel ratio dissuade
re videtur: sicut pꝫ de abrahā qui credidit deo.

Nam ſicut videmus in naturalibus ꝙ doctri
na naturalis ad euidentiã maiorez quandoqȝ
ꝑ facta naturalia declarat̃: vt maioris ſit firmi/
tatis in intellectu audiẽtis. Sic doctrina chri/
ſti ſupnaturalis ab eo fuit declarãda ꝑ miracu/
loꝝ opationez: qꝛ hoc infideles inducebat in
fidem: ⁊ deitas pnıaȝ demonſtrabat. vnde di
citur. Et gaudeo ꝓpter vos. ⁊ ꝓpter vtilitatez
⁊ ꝯfirmationez fidei veſtre: vt ex h̄ ſumatis ex
ꝑimentuȝ deitatis mee: cuius eſt abſentia vide
re: vt credatis qm̃ non eram ibi. q. d. Ibi non
eram: ⁊ tñ vidi. Et h̄ eſt ad augendũ fidez ve/
ſtram: qua debetis credere me eſſe illum: q̄ vir
tute ꝓpria etiã poſſum putreſcentẽ mortuuȝ ſu
ſcitare. vnde lȝ inuenerunt eum quatuor dies
habentẽ in monumẽto: ⁊ non ꝑ̄uenerunt mor
tem. Tamen ꝓpter hoc non tarde venit: im/
mo cito venit. qui ꝑ̄uentuȝ morte ſuſcitauit: ⁊
tunc fides multoꝝ roborat̃: qꝛ dicit̃. Multi ex
iudeis ⁊ cetera.

¶ Sextuȝ eſt humilis ſubiectio mẽtis diuine
ordinationi. Per obedenitiam. n. deo ſubdi/
mur. vnde ſicut pctm̃ ꝯſiſtit in h̄: ꝙ homo con
tẽpto deo ꝯmutabilibus bonis inheret: ita me
ritum virtuoſi actus eꝯ⁹ in h̄ ꝯſiſtit: ꝙ hõ ꝯtẽ
ptis bonis creatis: deo inheret. Et ſubditur.
Vocaũt fit ꝑ virtutẽ obedientie: que hȝ alias
virtutes menti inſerere ſm̃ Gre. vlti. mora.
vnde Ber. Obediẽtia dirigit greſſus nr̃os:
⁊ ſcie ꝯuerſationis gratiã ꝓmeret̃. vñ ſequit̃.
Erat aũt bethania iuxta iheroſolymã. Betha
nia aũt interꝑ̄tatur domus obediẽtie: ⁊ ſignat
ſtatum eoꝝ: qui obediunt mandatis dei: ⁊ hij
de morte ſpũali excitari merẽtur. Sed hec be/
thania erat iuxta iheroſolymã: innuẽs ꝙ q̄ vo
lunt in futuro eterna pace frui: hij mundanis
vanitatibus contemptis: h̄ in pñti voluntate
ſubijciantur diuine iuſſioni. Nam iheroſoly/
ma pacis viſio interpretatur.

¶ Septimum eſt diſpoſitio virtutum: quib⁹
exitur in merituȝ boni actionis: ⁊ ꝑuenitur ad
gratiã contẽplationis. Hijs. n. duobus obti
netur iuſtificatio ⁊ ſpũalis ſuſcitatio. vnde dr̃.
Multi aũt ex iudeis ve. ad mar. ⁊ ma. vt ꝯſo
larentur eas de fratre ſuo. Quid ꝑ iudeos in
telligimus: niſi virtutes: quibus ꝑ̄puriuȝ car
nalis ꝯcupiſcentie: ⁊ oẽs ſpirituales imundi/
cie ꝑ̄ſcinduntur: Et h̄ cultello ꝯfeſſionis pec/
catoruȝ: quo ad penitẽtes. ⁊ inſtrumẽto ꝯfeſſi
onis laudis: quo ad iuſtos. Hijs eniȝ maria
ſcilicet contẽplatiua vita: ⁊ martha. i. actiua vi/
ta conſolãtur: quando hijs virtutibus in actus
exitur vtriuſqȝ vite: merẽtis de congruo alteri
ꝑ̄ſtitaȝ gratiã: qꝛ homo in gratia conſtitutus:
in hijs complet dei voluntatẽ. Congruuȝ eſt
ſm̃ amicoꝝ proportionẽ: vt deus impleat ho/
minis voluntatẽ in ſaluatione alterius: lȝ quã
doqȝ poſſit habere impedimẽtuȝ ex ꝑte illius:
cui aliquis ſanctus iuſtificationẽ deſiderat: ⁊ i
ſignum huius Lazarus obtinuit ſuſcitationẽ
a dño impetrare. Et h̄ merito vite actiue ⁊ cõ
tẽplatiue. vnde dicit. Martha autẽ vt audiuit
qꝛ ihs venit: occurrit illi. Ecce ꝓmpta accele/
ratio. ¶ Ubi nota drãm inter actiuã vitam ⁊
contẽplatiuam: quia actiuã. i. martha occurrit
chriſto ꝑ ſanctã opationem. Sed contẽplatiua
ſcilicet maria ſedet ꝑ ſancta contemplationem.
Dicit ei martha: ecce fidelis confeſſio vite acti
ue: Confitet̃. n. de xp̃o. ¶ Primo ꝙ ſua po
tentia potuit ꝑ̄uenire mortẽ ſpiritualẽ pctõris.
Exẽplum de virgine bñdicta: quam preſerua
uit a contagione. vnde dicitur. Domine ſi fu
iſſes hic: frater meus ⁊c. ¶ Scd̃o qꝛ xp̃s iam
ꝑ̄uentuȝ morte poterat ſuſcitare. Et ideo dicit.
Sed ⁊ nunc ſcio: qꝛ quecunqȝ popoſceris ⁊c.
Et ideo meruit a chriſto certificationẽ de ſpiri
tuali reſurrectiõe: vnde ſequitur. Dicit ei ihs
Reſurget frater tuus. Dicit ei martha: Scio
qꝛ reſurget in nouiſſimo die. q. d. de iſta re/
ſurrectione ſecura ſuȝ: ſed de iſta nõ. Hoc. n.
ſciebat ex verbis dñi ſm̃ Criſo. Audierat. n. h̄
mulier multa a xp̃o de reſurrectione: vt Jo. 6.
Ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo die. Dicit
ei ihs. ſ. inſtruens eam de reſurrectõis cauſa.
Ego ſum reſurrectio ⁊ vita. i. ego ſuȝ cauſa re
ſurrectionis ⁊ vite. q. d. per me põt reſurgere
frater tuus. Nã vita ꝑ eſſentiam eſt cã omnis
vite: ſed reſurrectio eſt redditio vite. Quare
dicit. Qui credit in me etiã ſi mortuus fuerit:
viuet. ¶ Ubi nota ꝙ ſicut duplex eſt mors:
ita ⁊ reſurrectio. Eſt. n. mors anime ex h̄: ꝙ
anima ſeparatur a deo. Ab hac morte reſurget
anima per fidẽ ⁊ gratiam. ¶ Scd̃a mors eſt
corporis: cui reſpõdet reſurrectio corporis.

¶ Et ideo ꝑ̄mo fit mentio de reſurrectõe ani
me: quãdo dicit̃. Qui credit in me etiã ſi mor
tuus fuerit: viuet. ſ. in aĩa. ¶ Scd̃o fit mẽtio
de reſurrectõe corporis. vnde ſequit̃. Omnis
qui viuit ⁊ credit in me. i. omnis qui hȝ vitam
anime credendo in me: ⁊ ſi moriat̃ in corpore
ad tp̃s non morietur in eternũ. i. ſemꝑ: qꝛ ali/
quando reſurget. Nam xp̃s mediator habuit

aspectum super totum hominem ꝛ per conse/
quens super resurrectionē anime ꝛ corpis. Et
ideo qui adheret mediatori ꝑ fidem: non soluz
resurget in anima: sed in corpore. Prima cor.
15. Quoniam quidem per hominem mors:
et per hominē resurrectio mortuoꝝ. Hāc eni
fidem reqrit deus dicens. Credis hoc? Non
querit tanq̄z ignorans: sed vt doceamur. Qꝫ
non sufficit credere nisi homo confiteatur ore.
Rom. 6. Corde creditur ad iustitiam: ore autē
ↄfessio fit ad salutē. Unde patet: q̄ fides mul/
tuz ordinatur ad interpretationē. vnde sequit
Si credideris videbis gloriam dei. Mar. 6.
Oia possibilia sunt credēti. Ait illi. Ego cre/
didi q̄ tu es xp̄s filius dei viui. vbi Augu. di
cit q̄ martha ex h̄ ↄfessa est totum illud: cuius
virtute est resurrectio: ꝛ vita: ꝛ ꝑuatio mortis
ꝛ oia alia. ¶ Seqtur ꝛ cōfessio marie: vbi pri
mo vocat: ibi. Abijt ꝛ vocauit mariā. ¶ Se/
cundo accelerat: q̄ vt audiuit surrexit cito: ꝛ ve
nit ad eum. Ex quo pꝫ ꝺm Augu. q̄ illa preue
nisset martham: si ꝑsciuisset aduentum christi
ꝛ ꝑsentiaꝫ. Sed xp̄s mansit in loco. s. vbi mar
tha eum reliquerat ꝺm Crisom. ne videretur
se ingerere miraculo. sed duz rogatus miracu
lum opatur: rogantes ↄfitentur lazaꝝ mortuū
Judei etiā eum sequunt. Criso. dicit q̄ hij:
q sequebant: non erant mali: sed credentes.
Multi. n. iam credebant. Augu. dicit q̄ plꝭs
fuerunt testes miraculi. vnde lꝫ sequerent ꝓ/
pter vnam cām. tamen dina ꝓuidentia ad aliꝫ
ordinauit. vnde ponit marie reuerentia: q̄ vi
dens eum cecidit ad pedes eius. Sequit eius
ↄfessio dicens. Domine si fuisses h̄ ꝛc. vnde
ex verbis istis ꝑpendit marie feruor in trib.
¶ Primo nō est verecundata nec timuit su/
spicionem: quam iudei de xp̄o habebant: cum
tamen aliq essent ꝑsentes. sed oia ↄtempsit pre
sente magistro: solum vacans circa honorē ei
¶ Scd̄o ꝑpenditur ex h̄: q̄ cecidit ad pedes
iesu: qꝺ non legitur de martha: ꝛ ideo meruit
doctrinā christi. Deutero. 33. Qui appropin
quat pedibus eius: accipiet de doctrina illius.
¶ Tertio ꝑpenditur ex hoc: q̄ nō dixit tot ver
ba: sicut martha. vn̄ Beda ponit rōnem: q̄ cō
sueto hoium more propter lachrymas non po
tuit oia ꝓferre: que voluit. Ea vero qbus spi
ritualis resuscitatio executionē hꝫ: quinqꝫ sunt
¶ Primum est ↄtritio. Nam sine contritiōe
non pōt esse resuscitatio spūalis. Quod pꝫ: qa
actus ↄtritōis meret remissionē culpe morta/
lis: ꝛ infusionem gratie. Ratio est. Nam aīa
existēs in gratia a sola ordinatōe diuina mere
tur de ↄdigno gl'iam. Ergo multo magis gra
tiam ꝛ culpe remissionē. Et q̄ istum actuz hꝫ
tm̄ acceptū sup omne sacrificium: ideo dicebat
Azarias Dani. 3. Non est in hoc tpe sacrifi/
cium: sed in aīo ↄtrito: ꝛ in spiritu humilitatis
suscipiamur ingt dn̄e a te. vnde Gre. Illum
quem ↄspicis delicta fletu delere: in conspectu
dei nō dubites mīaꝫ sequi: q̄ nullū peccantem
reuersuz ad se despicit: q pctōres redimē venit
vnde psal. Lachrymis meis stratū meum ri.
Glo. Lachrymis meis in amaritudine pnīe.
Stratum meum. i. cumulum pctōꝝ. Rigabo
resoluēs imbre lachrymarum. vnde sequitur.
Jhs igitur vt vidit eaꝫ plorantē: ꝛ iudeos ꝛc.
Maria est aīa ↄtrita: que plorat cuꝫ iudeis. i.
cum oibus potētijs aīe de excessu peccotoruꝫ.
¶ Scd̄m est meritū passionis xp̄i. Nos. n.
oppressi eramus sub onere pctī: a quo ꝑ nos li
berari nō poteramus. Sꝫ xp̄s veniēs onus:
id est penam pro pctis sup se leuauit: vt dicit
Pe. Peccata nostra ipse portauit in corpore
suo sup lignuz. Hoc pꝫ: q̄ totuz corpus suuz
sudauit sanguineū sudorē: ꝛ insup totaliter est
laceratum: ꝛ hoc ꝓpter nimiam caritatem.
Ephe. 2. Propter nimiam caritatē suaꝫ: qua
dilexit nos deus: cum essemus mortui pctis:
conuiuificauit nos xp̄s: cuius gratia saluati su
mus. Meritum huius passionis oñdit Aug.
de spiritu ꝛ aīa dicens. Miser ego sum: q̄tuꝫ
deberē diligere deum meū: qui me fecit quan/
do non eram: redemit cum ꝑieram. Quando
in peccatis meis venundatus eram: passionē
sustinuit ꝛ mortem: sanguinis sui preciuꝫ pro
me appendens: nec pro hijs oibus qꝺ illi re/
peendam habeo: nisi tm̄ vt diligam. Non. n.
decentius ꝛ melius: q̄ꝫ per dilectionē rependi
potest: quod per dilectionē datum est. vnde se
quitur. Infremuit spiritu: ꝛ turbauit seipsum.
Fremere est tumorē vultus ad vocem dedu/
cere. Fremuit igitur spiritu: quando pendens
in cruce: in aīa ꝓ peccatis nostris est cōtritus.
Mat. 25. Tristis est anima mea ꝛc. In hac cō
tritione christi habent virtutem omnes contri
tiones nostre ad delendū peccata: ꝛ hoc quo ad
passionem anime. vnde sequitur. Et turbauit
seipsum. s. voluntarie suscipiens passiones.
¶ Ubi nota: q̄ sic fremēs instruit peccatores
vnde ꝺm Augu. dominus fremit: ostendens
q̄ fides hominis sibi displicentis fremere de/

bei in accuſatione maloꝝ operum: vt violentie
penitendi cedat ꝯſuetudo peccandi in ꝯtritõe.
vnde ꝓuerb. 33. Sicut fremitus leonis: ita ⁊
ira regis. q. d. Sicut ad fremitũ leonis ſiſtunt
omnia aĩalia: ita ad fremitũ ꝯtritionis ſiſtunt
omnes motus aĩales: q deſignantur per illos
Quidam aũt ex ipſis dicebant ⁊c. Lachryma-
tus eſt ſm glo. infirmitatẽ noſtram: vt ⁊ nos
peccata que ſunt actus infirmitatis defleamus
Pſal. Fuerunt mihi lachryme mee ⁊c.
¶ Tertium eſt depoſitio obſtinatõis: que eſt
ſubuerſio religionis ortuꝫ habẽs a ꝓpria volũ
tate. Hec. n. firmat impniaꝫ: q̃ eſt pctm̃ in ſpi
ritum ſanctum: q neqꝫ h̃ remittet̃: neqꝫ in futu
ro: qꝛ cor duꝝ ⁊ induratum: nec deũ timet: nec
hoĩem reueret̃. Qui ſic in oĩbus vijs ſuis ad-
heret diabolo: ꝙ ſit vnus ſpũs cuꝫ eo. Hec ob
ſtinatio eijcit̃: cuꝫ gratia dei appropinquat. vn
de dicit̃. Ihs g̊ rurſuꝫ fremẽs venit ad monu
mentum. Erat aũt ſpelũca ⁊ lapis. Monumẽ
tum dicit̃ quaſi muniens mentẽ: ſignans con
ſcientiam: q̃ ſentiens culpã ⁊ eius peñam ꝯdi-
gnam remorſione: munit mentẽ mediantibus
opibus virtuoſis. Hoc aũt monumẽtum ſpe
lunca fit latronũ: ſi in leſione ꝓximi peruerſas
cogitatiões ꝓfert: ⁊ ſi in eo diuerſa peccata cõ-
mittuntur: declinantes ꝯfeſſionẽ peccati: ⁊ ab-
ſcondentes illecebras tp̃alium voluptatũ: que
quaſi ſpolia q̃dam in abſcondito cordis celant̃
de quo dicit glo. ibidẽ Mat. 21. Domus mea
vertitur in ſpeluncã latronuꝫ: quãdo furta: ho
micidia: adulteria: ⁊ alia ſcelera cõmittuntur.
Per lapidẽ intelligitur facultas q̃daꝫ: que re-
manet ex ꝯſuetudine peccandi etiã poſt pñiam
ad quam vincendã qꝛ non ſufficit nã recte dicit
martha. Iam fetet: ꝑ malã. ſ. famã. Quatridu
anus eſt. q. d. ꝑꝑ inhabilitatẽ ſurgendi habẽs
q̃tuor dies. ¶ Prima eſt ꝑuerſa voluntas.
¶ Scd̃a eſt libido. ¶ Tertia conſuetudo.
¶ Quarta neceſſitas: vt pꝫ ꝑ Augu. 8. conf.
Ideo. n. in hijs inhabilis eſt ad bona: ⁊ facile
relabitur ad pctm̃: niſi gratia adiuuet̃. Ro. 7.
Velle mihi adiacet. Et ideo dicit ei ihs. Non
ne dixi tibi: qꝛ ſi credideris videbis gl'iaꝫ dei:
qꝛ hec difficultas quandoqꝫ ſubito per gratiaꝫ
amouetur. Et ideo dicit. Tollite lapidem ⁊c.
Tulerunt igit̃ lapidẽ. i. pctm̃ in conſuetudine:
quemadmodum lapis indurat mentem. vnde
Ezechie. 36. Auferam a vobis cor lapideum
¶ Quartum eſt gratitudo de beneficijs dei.
Ordo naturalis ⁊ moralis dictat: vt ille q ſu-
ſcipit beneficium per gratiaꝝ actionem: ꝯuer
tatur ad benefactorem: ⁊ ſm iſtum modũ deũ
honoramus: cum ꝯuertimur ad ip̃m per gra-
tiarum actionem: tanq̃ꝫ ab eo beneficiati: ⁊ eti
am per vocem laudis. ſ. vocaliter beneficia re
ferendo in deum. de quo pſal. Sacrificiuꝫ lau
dis honorificabit me ꝯtra illoſ: q beneficia dei
pro ſuis meritis ꝑcepiſſe putant. Talibus aũt
deus aliquando beneficia retrahit: ne tanq̃ꝫ in
grati extollentia plus peccent. Et ideo ſi ꝯſcie
ſpeculum intuet̃: apparebit beneficiuꝫ dei tibi
collatũ non eſſe ꝓpter merita tua. Et ideo re-
currendum eſt cogitatõe ⁊ effectu ad magnitu
dinem diñe miſeratõis: tanq̃ꝫ ad oĩum benefi
ciorum noſtroꝝ largitorem. Et h̃ eſt qḋ dicit.
Jeſus aũt eleuatis oculis ſurſum. vbi Orige.
Neceſſe eſt volentem orare ad exẽplar xp̃i ele
uare oculos cordis ſurſum. Et dixit. Gratiaſ
tibi ago: oſtendens affectuꝫ eius ad nos: ⁊ ſic
ꝓ nobis orauit. vbi Hylarius. Cum ſibi nõ
ꝓficeret dep̃catiõis ſmo: ad ꝓfectum tamẽ fi
dei noſtre loquebat̃. vnde ſeqtur. Qm̃ exaudi
ſti me. Et ne aliqs crederet qm̃ ſolum ꝓ tunc
⁊ nõ alias eum exaudiſſet: ideo ſubditur. Ego
ſciebam qm̃ ſemꝑ me audis. Et ne crederetur
ꝙ hec or̃o magis fuiſſet ꝓpter indigentiã: q̃ꝫ ꝓ
pter nos: ſubdit. Sed ꝓpter ppl'm: q circũſtat
dixi: vt credant qꝛ tu me miſiſti. i. ne exiſtimẽt
me deo ꝯ̃rium: ſed vt oñdam ſm tuam volun
tatem miraculũ fieri. vbi ſm Criſo. gratiaruꝫ
actio oñdit volũtatis vnitatẽ inter p̃rem ⁊ filiũ
¶ Quintũ eſt vox diñe voluntatis: cuius iuſ
ſioni ſubiacet oĩs creatura. Licet. n. xp̃s vocet
nos nunc ꝑ ꝯſcie ſtimulum arguentẽ de mali-
cia. Pſal. Arguam te ⁊c. nũc ꝑ ſcripture amo
nitionem de duritia cordis: nunc per flagella-
tioneꝫ. Pſal. Multiplicate ſunt infirmitates
eoꝝ. Tandem ꝑ mortem cum vocatio patris
fit per p̃dicationeꝫ inuitantẽ in p̃nti ad pñiam
⁊ in futuro ad gl'iaꝫ: de qua dicit̃ Ys. 4. ⁊ Lu.
3. Vox clamãtis in deſerto. vnde pſal. Dabit
voci ſue vocẽ virtutis. i. efficaciã reſuſcitandi
mortuos. vnde dicit̃. Voce magna clamauit
Lazare veni foras. In quo verbo ſm glo. de
clarat̃ ex ꝑte pctõris magna neceſſitas. Sup-
ponit enim pctõrem incluſum: ⁊ quaſi incarce-
ratum in ſpelunca peccati. Ioſue. 4°. Aperite
os ſpelunce. ¶ Scd̃o oñdit in ea affectuoſam
benignitatẽ: qꝛ extrahit pctõrem de altitudine
pcti ad latitudinẽ gratie. d. Veni foras. vnde
eccl'ia. 33. Miſerere noſtri deus: ⁊ reſpice nos

ꝛ ostende nobis lucē mi͛ationū tuaꝝ. Et ideo
seqtur effectus huius vocis in duobus: q꜠.s.
mortuus ꝓdijt viuus: ꝛ q꜠ ligatus ꝓdijt. vñ
Augu. sup Johez. Quō ꝓcessit ligatis pedib⁹
miraris: ꝛ nō miraris q꜠ surrexit q̄triduanus.
In vtroqꝫ poᵃ dei erat: nō vires mortui. Ea
vero q̄ spūalez resuscitationē sequunt͛: duo sᷓt.
¶ Primum est absolutio clauiū ecc͞lie. vnde
dicitur. Soluite ꝛ sinite abire. De hijs claui/
bus supra satis dictū est ꝭmone. 60. ꝯside. 2ᵃ.
ꝯc͞lone prima: secunda: tertia ꝛ quarta.
¶ Sꝫ queritur quare ipsemet nō soluit liga/
menta: sed p̄cepit alijs vt soluerēt. Potuit. n.
soluere p seipsum: q potuit suscitare. Hic Be
da respōdit di. q̄ lꝫ xp̄s poterat seip̄m soluere:
sicut suscitare tñ alijs p̄cepit ad insinuandū vni
tatem ecc͞lie ad diuaꝫ caritatē. Nam ꝛ si per se
ipsum potuit facere: voluit tñ ministris ecc͞lie
suam ptātem coicare. vnde in omelia dicitur.
Quid est soluite ꝛ sinite abire: nisi q̄ que solue
ritis super terram: erunt soluta ꝛ in celo.
¶ Scd̄o querit͛ vtꝝ ministri ecc͞lie absoluant
a pena. Et videt͛ q̄ sic: q꜠ Jo. 20. dicit͛. Quo/
rum remiseritis pctā ꝛc. ¶ Tertio querit͛ vtꝝ
aliqs aliquo mō absoluat seipsum. Ubi scien/
dum q̄ absoluere a culpa: ꝛ a pena eterna: ꝛ a
pte pene tpalis: ptinet ad deum ꝛ ad ministrū
ecc͞lie. Tamē ad culpā ꝯsuetudinariaꝫ ꝯsequit͛
difficultas ad bene cogitandum: que designat͛
in ligatura faciei. Sequitur etiam difficultas:
que actum ad bñ operandum: q̄ designat͛ in li
gatura manuum. Seqtur tertia difficultas ad
bene volendū: signata in ligatura pedum. Ab
hijs difficultatibus absoluere pōt se pctōr abso
lutus a culpa p exercitium boni opis assuefaci
endo se ad ꝯria eoꝝ. ¶ Scd̄m est exercitatio
in bonis opibus. vñ dicit. Et sinite abire. i. re
cedere p exercitia virtutū a ꝯsuetudine vitioꝝ

Quarta ꝯsideratio.

CIrca quartā ꝯsiderationē: que est de
vtili circa alioꝝ ꝯuersionem fructifi
catione: cum dicit͛. Multi igit͛ ex iu-
deis ꝛc. Ubi nota q̄ lꝫ sit maioris meriti sine
miraculis credere: tamen xp̄s fecit signa pro/
pter quadruplicem rationē. ¶ Prima est: vt
suam doctrinaꝫ q̄ est supnaturalis: miraculis
ꝯfirmaret. Talia fuerunt obscuratio solis tpe
passiōis. ¶ Item notitia linguaꝝ data apl͞is
Et illuminatio subita: qua hij q fuerunt ydeo/
te docti sunt facti. ¶ Item roboratio aploꝝ: q
cum imbecilles eēnt: sed ꝯfirmati nullū time/
bant. ¶ Itez subiugatio mundi p paucos sim
plices. ¶ Item in nomine xp̄i multi infirmi
sunt sanati: ꝛ mortui resuscitati. ¶ Scd̄a est:
vt suam potentiaꝫ demonstraret: ꝛ per hoc ad
crudelitatem induceret. vnde dicit. Si non fe/
cissem in vobis signa: que nemo alius facere
potest: non vtiqꝫ crederetis. ¶ Tertia vt suā
deitatem demonstraret: q꜠ vbi aliquis operat͛
ibi est. ¶ Quarta vt affectum nostrum ad se
diligendum excitaret. Et ideo etiam in anima
ꝛ corpore curauit. vnde sequitur. Multi ergo
ex iudeis qui venerant ad mariam ꝛ marthaꝫ
videntes que fecit ih̄s: crediderunt in eum.
In quo pꝫ q̄ miraculum xp̄i habuit efficaciā
Dixerat enim supra. Hoc dixi vt credatis.

¶ Sabbato dñice in letare. Sermo. 71.

EGo sum lux
mundi. Johis. 8. Dupli/
cem potentiam dicit͛ ꝯmu/
niter anima habere. s. intel
lectiuam: qua perficitur lu
mine veri: ꝛ affectiuā: qua
inflāmatur amore bōi. Quod etiā ostēdit Au
gustinus in libro de spiritu ꝛ anima. Sunt. n.
duo in anima: ꝛ sunt idez quod anima: scilicet
rationalis sensus cognoscens omnia ꝛ dijudi/
cans inter omnia ꝛ naturalis effectus: quo suo
ordine ꝛ gradu diligat omnia. Sequitur. Ve
runtamen facultates ꝛ quasi instrumēta agno
scendi ꝛ diligendi omnia habet ex natura. Co
gnitionem tamen veritatis ꝛ ordinem dilectio
nis nequaqꝫ habet: nisi ex gratia dei. Anima
enim facta a deo sicut imaginem suscipit: ita co
gnitionem ꝛ amorem. Ex quo sequitur vt etiā
dicitur ꝓmo metha. Quia si omnes hoīes na
turaliter scire desiderāt: ne naturale desideriū
sit frustra. tamen intellectus non potens per
se quod cupit pquirere doctorem querit: cuius
doctria ad notitiā desiderate rei attingat: sic ēt
nāl͞r hō desiderat hr͞e notitiā de diuinis ꝛ de salu
te sua ꝭꝫ Aristo. 3. ethicoꝝ. Intellectū: ꝛ virtu
tez. i. cognitionē ꝛ opationez q̄rimus felicita/
tis grā: hoc est ꝓpter salutē: sed q꜠ ad cognitio
nē p nos nō possum⁹ attigere: ideo saluator in
euangelio sub methaphorica locutiōe ostendit
se doctorē salutis di. Ego sum lux mundi ꝛc.
Nam sicut lux habet illustrare et tenebras de/
pellere: et etiam ad bonum concupitum dirige

re. Ita etiam christus per gratiaz habet illustra re mentes hominuz: et peccatorum tenebras depellere: et etiam dirigere ad bonum eternum. Et scilicet hoc occurrunt quinque considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationez que est de quidditate cuz dicitur. Ego sum lux mundi: sunt sex conclusiones.

¶ Prima cõclusio est: quod lux: lumē: radius et splēdor sunt idē realiter: differunt tamen ratione. Nam lux dicit formā corporis luminosi: lumē dicit formam corporis dyaphani: in quo recipitur sicut calor qui est in corpore calido: et caliditas que est in corpore calefacto. Radius aūt dicitur illuminatio per directaz lineaz ad corpus. Et ideo vbicunque est radius: ibi est lumen: et non econtra. Contingit. n. esse lumē ex reflectione radiorum solis: quãuis non ex directa oppõne, propter corpus aliquod interiacens. Splēdor autem est ex reflectione radiorum solis ad aliquod corpus tersuz et positum: sicut ad aurū vel argentum. Huiusmodi aūt lumen: quia est qualitas primi alterãtis. s. celi quod non habet contrariū. Et ideo subito fit in materia. In alijs autem qualitatibus propter resistentiam contrarij fit successio. vnde dicitur. Ego sum lux mundi.

¶ Secūda conclusio est de quidditate lucis diuersa est opinio: quibus dimissis dico secundum damascenuz quod lux est quedam qualitas. Nam sicut calor est quedaz qualitas actiua consequens formā substātialem ignis: ita lux est qualitas actiua consequens formā substantialē solis. vnde dicitur. Ego suz lux mūdi.

¶ Tertia conclusio est: quod deus dicitur lux secundum diuinam naturaz et humanam essentialiter et proprie illustrans: non tamen interius per inspirationez: sed exterius in doctrina factis et conuersatione. De quo Johannis primo. Deus lux est. Sap. 8. Candor est lucis eterne etc. Excludens ex se omnez rationez tenebraruz. Et ideo dicitur lux vera: quia impermixta. vnde glo. Johannis. p. dicit. Deus est lux. Qui igitur vult habere societatē cuz luce pellat tenebras peccatorum: quia tenebre cuz luce societatem habere non possunt. Et ideo dicit glosa ibidē. Applicuimus nos ad lucem: sicut lux irradiauit nobis tenebre eramus: modo per lucem sumus et alios illuminamus: duz peccata dimittuntur et tenebras expelli nūciamus. vnde dicit. Ego sum lux etc.

¶ Quarta conclusio est: quod omnis lux alia a deo aliqua tenebra permiscetur. Lux autez a manifestādo dicitur. Ephe. 5. Omnia inquit que arguuntur: a lumine manifestantur. Ex quo patet quod tamen vnūquodque sortitur de ratiõe luminis quantum participat de ratione manifestationis. Et quantum de ratiõe occultationis admittit: tamen a ratione lucis deficit. ¶ Intelligēduz tamē quod de manifestatiõe lucis fit manifestatio. quadrupliciter enim contingit variari. ¶ Est. n. quedā lux: primo que manifestat se primo: et alia alteri. Sed nec se: nec alia manifestat sibijpsi: vt est lux ipsa corporalis: que tamen habet tenebram admixtā: quantuz aliorum: et suijpsius occultationē habet ad seipsam. ¶ Est lux secūdo cui māifestantur alia et ipsa alteri scilicet nō ipsa sibi vt est lux sensuū particulariū: quia scilicet sensus particulares alia sentiāt. Non tamen ipsa sibi: sed sensu cõmuni manifestant. Et ideo tantum admiscetur de tenebris: quantum non manifestantur sibijpsis. ¶ Est tertio lux que manifestat se sibi et alijs et cui manifestantur alia: scilicet in virtute alterius: et nō in virtute propria: vt est lux intellectus: qui se cognoscit et alia: scilicet in virtute alterius. Et ideo hoc ipso quod ex se non habet manifestationem: patitur in se tenebre admixtionē. ¶ Est lux quarto que se manifestat et alias sibi et alijs et totū in virtute propria et huiusmodi lux est deus in quo quia nulla deest ratio manifestationis: nihil permiscetur ei de tenebris: et ideo bene dicitur. Lux est et tenebre in eo nō sunt vlle. vnde ego sum lux mundi.

¶ Quinta conclusio est: quod deus est lux mundi duplici modo. ¶ Primo per moduz obiecti: quia ipsaz lucem primam solus homo inter mortales conspicere potest. vnde Aug. super Johez. Ex ipsa vita illuminantur homines nō pecora: quia non habent rationales mentes que possunt videre sapiam. ¶ Secūdo modo participatiue: vt in tātum dicantur homines illuminari: in quantum participant luce intellectuali que nos illuminat vt speculemur et dirigit vt recte operemur: de qua participatiõe dicitur in psalmo. Signatum est super nos lumen etc. vnde dicitur. Ego sum lux etc. Vbi xps ostendit se esse lucez increataz. Si xps non fuisset deus non dixisset. Ego sum lux mundi. Et per hoc excluditur error nestorij qui ponit quod xps nō erat filius dei nisi per gratiaz inhabitantē. vnde secundum theologum nō dicit. In me est lux mūdi. Quasi in eo sit deus per inhabitationē. Sed ait. Ego sum lux mundi. i. hominū existentium in mundo. Johannis primo. Ipse illuminat oēz hominem etc. Et hic excluditur error manicheorum: qui posuerunt deuz esse quoddā corpus et quandaz lucem in seruitutez. Christum aūt posuerunt esse solē istū ma

terialem visibilem lucente ex participatione illius lucis. Hoc excludens xp̄s dicit se esse lucem hominum ita ꝙ est lux intelligibilis: non sensibilis ꝛc.

Secunda consideratio.

Circa secundam considerationem: q̄ est de eius vtilitate cum dicitur. Qui sequitur me. ꝛc. sunt sex ꝯclo̓nes.

¶ Prima ꝯclo̓ est: ꝙ illud vtile dicitur ad ꝑfectionem alicuius: sine quo illius ꝑfectio bene haberi non potest. Sequitur ꝙ hec lux multū vtilis nobis est ad ꝑfectionem vite spiritualis. Nam vita spiritualis multum impeditur per tenebras peccatoꝝ: et per subtractionem luminis vite. Hec autem lux: que est xp̄s: expellit tenebras: ꝛ dat lumē vite. Igit̄ patet eiꝰ vtilitas.

¶ Secunda conclusio est: ꝙ natura nostra absolute in se sine hac luce est tenebrosa. Nam sicut se habet aer ad lucem sensibilem: ita anima nostra ad lucem primam intelligibilez. Sicut ergo aer est de se tenebrosus: nisi ꝑticipet lucez sensibilem: ita natura nostra de se tenebrosa est nisi ꝑticipet primam lucez intelligibilē. Origenes: Sicut aer per se ipsum non lucet: sed tenebrarū vocabulo intelligitur: ita ipsa natura nostra dū per se ipsam ꝯsideratur: quedam tenebrosa substantia est capax et partceps lucis sapientie. Unde hec lux lucet in nobis: q tamen relicti sumus tenebre.

¶ Tertia conclusio est: ꝙ hec lux semper presens est intellectui nostro: licet intellectus noster nō ꝯprehendat. Unde Augu. suꝑ Joh. Quomodo hō cecus positus in sole presens ē illi sol: sed ipse soli absens est. Sic oīs homo stultus: iniquus: impius: cecus est corde presente sapientia que non est absens illi: sed ipse est absens ab illa. vnde dicitur Joh. p̊. Lux in tenebris. i. sapientia prima de se lucet: sed intellectus stultus q est tenebra eā nō comprehendit

¶ Quarta conclusio est: ꝙ hanc lucem sequi ē nobis vtile propter tria. ¶ Primo q₂ est via iobliquabilis. Nam vnumquodq₃ ordinatuz in finem: potens oberrare ꝛ abduci a suo fine indiget aliquo directo. Finis noster est beatitudo a qua deuius error abducit. ¶ Secundo quia est veritas infallibilis: nihil continens falsitatis: quia est veritas increata. Omnis autē veritas creata includit falsitatem. ¶ Tertio q₂ est bonitas inhaustibilis: q₂ solum in ea volūtas ꝛ appetitus quiescit: q₂ anima ad deū facta in nullo circa deum quietari potest. Et ideo dr̄ Qui sequitur me. Quasi. dic. ꝙ propter has rationes eum sequi debemus cuz affectu bone actionis: intellectum vere cognitiōis ꝛ affectu subijcere dilectionis.

¶ Quinta ꝯclo̓ est: ꝙ si ambulauerimus per exercitium virtuose oꝑationis: ad meliora ꝓficiendo. Ut dicit Glo. Joh. p̊. Homo in luce ambulat: q₂ virtutū oꝑibus ad meliora ꝓficit erimus liberi a tenebris peccatoꝝ. Si tamē non reputauerimꝰ nos ipeccabiles. Vn̄ glo. ibidē. 2. Joh. p̊. Ita sumus mundi. Sed tamen nō debemus nos putare q̄zdiu viuimus omnes a peccatis posse mundari. Unde sequitur. Non ambulat in tenebris. ¶ Primo. s. culpe: q₂ huiusmodi lux dat lumen gratie euacuans ip̄az. Prime Joh. p̊. Tenebre transierunt: ꝛ lumen veruz iam lucet. ¶ Scd̓o non ambulat in tenebris ignorātie: q₂ hec lux dat lumen sapientie: expellens ipsam. Eph. 7. Eratis aliquando tenebre: nunc autez lux in domino. ¶ Tertio nō ambulat in tenebris damnationis ꝛ miserie: q₂ ista lux dat lumen vite. i. lumen: in quo attingemus fontē luminis. Psalmista. In lumine tuo videbimus lumen.

¶ Sexta ꝯclo̓ est ꝙ etiā sic ambulātes ꝯsequūtur lumen vite. Nam cum triplex sit vita. s. interior exterior ꝛ superior. ¶ Prima causat lumē gratie: qua ad diuine bonitatis amicitiā acceptamur. vn̄ Prime ad Cor. p̊. dicit̄. factꝰ est primus adam in animā viuentē. Secūdus autez adam in animā viuificātez. ¶ Scd̓az. s. exteriorem causat ꝑ sanctā ꝯuersatiōez. Unde deut. 28. Erit vita tua pēdens ante te. ¶ Tertia vita. s. superior per gloriaz est causa finalis Per hanc. n. ad actuz ꝯtēplationis deifice eleuamur cuius est. Nihil. n. pōt in oꝑationē trāscendentem ꝓprie virtutis actionem: nisi eius virtus fortificet̄ sicut dyaphanum nō pōt illuminari nisi actu recipiat lucem: sed visio essentie diuine q̄ est nobis vita est actio transcendēs facultatem humane nature. Et ideo ad huiusmodi ꝯsecutionem reqrit̄ lumē glorie quo eleuemur. vnde dicit. Sed habebit lumen vite. Glo. nunc ꝛ in futuro.

Tertia consideratio.

Circa tertiam considerationem que ē de eius certitudine: cuz dicit̄. Dixerūt ꝰ pharisei. ibi sunt qnq₃ ꝯ̊nes.

¶ Prima ꝯclo̓ est: ꝙ testificari est de necessitate salutis supposita testium idoneitate ꝛ ordine iuris. Et ideo ad cautellam falsi testimonij

vitandi aliqui a testimonio repelluntur: quia testimonium habet certitudinem probabilem. Et ideo quicquid tollit testimonii probabilitatem: ipsum reddit inefficax. Hoc enim facit infirmitas testificantis sicut quandoque propter culpam. ut infames: propter defectum rationis ut pueri et mulieres quandoque propter affectum: ut inimici: quia isti de facili possunt induci ad testimonium contra veritatem ferendum.

¶ Secunda conclusio est: quod licet in causa criminali testimonium quod quis profert contra seipsum sit efficax. ut patet. 2. regum. p. de adolescente qui dicebat dauid saulem et Jonathan se interfecisse: contra quem dauid ferens sententiam dixit. Sanguis tuus supra caput tuum. Os enim tuum contra te locutum est dicens. Ego interfeci christum domini. Tamen testimonium laudis: quod quis profert de seipso efficacia caret. unde sequitur. Tu de teipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. i. acceptum et congruum secundum glo. unde prime cor. 10. Non. n. qui seipsum com. etc. Prouer. 27°. Laudet te os alienum: et non tuum.

¶ Tertia conclusio est: quod licet taciturnitas: quae est ad edificationem sit licita secundum Augu. Licet inquit predicatori rex eternarum narrationem temporalium ad edificationem non pertinentium occultare: mentiri tamen numquam licet. Taciturnitas tamen veritatis et diuine laudis est semper culpabilis: cum sit propter metum. unde Aug. Quisquis metu cuiuslibet peccantis veritatem occultat: iram dei supra se prouocat: quia. s. magis timet hominem: quam deum. Et ideo sequitur. Responderunt ihesus et dixit. s. ea que pertinent ad dei laudem et nostram edificationem.

¶ Quarta conclusio est: quod licet testimonium puri hominis in re propria non sit efficax: tamen non est sic de deo et de dei filio: qui potest in re propria sibi testimonium perhibere. unde Criso. Cum filius equalis sit patri: eque bene testificari potest de seipso: sicut pater. unde sequitur. Et si ego testimonium perhibeo de meipso: testimonium meum verum est.

¶ Quinta conclusio est: quod hanc conclusionem probat triplici modo. ¶ Primo ille qui nouit perfecte deum a quo est et ad quem vadit: potest vere testificari de seipso: quia cum deus sit veritas: a veritate venit: et ad veritatem vadit. Sed ego scio unde venio inquit et quo vado. Igitur etc.

¶ Secundo ille potest bene vere testificari de seipso qui perfecte nouit seipsum. Sed ego perfecte noui meipsum: sciendo unde venio et quo vado. Igitur etc. ¶ Tertio deus est sibi sufficiens testimonium vel testis: quia deus est lumen. Luminis autem est manifestare se et alia. Sed ego sum deus. Scio enim unde venio: et quo vado: id est scio deum esse principium meum: scio me esse deum ex deo. Igitur etc.

Quarta consideratio.

Circa quartam considerationem: que est de eius occultatione: cum dicit. Uos autem nescitis. ubi occurrunt alique conclusiones.

¶ Prima conclusio est: quod licet ignorantia et nescientia sint realiter idem: differunt tamen ratione. Nam nescientia dicit simplicem scientie negationem. unde ignorantia cuiuslibet scibilis potest dici nescientia. secundum quem modum Dionysius in angelis nescientiam ponit ecclesiastice ierarchie. 6. ca°. Ignorantia vero importat scientie priuationem: dum. s. alicui deest scientia eorum que aptus natus est scire. Horum autem quedam sunt: que aliquis non tenetur scire: illa scilicet quorum scientia non potest debitum actum recte exercere. unde non omnes tenentur scire illa: que sunt ad fidem pertinentia et uniuersa iuris precepta. Sed singuli ea que ad eorum statum vel officium spectant: tenentur scire.

¶ Secunda conclusio est: quod triplex est nescientia obligans ad peccatum: quia negligit scire ea: que tenetur ¶ Prima est nescientia simpliciter affectata: de qua psal. Noluit intelligere ut bene etc.

¶ Secunda est nescientia ingratitudinis obligans ad peccatum: in qua est summus gradus in qua homo beneficia dei non cognoscit.

¶ Tertia est nescientia infidelitatis: que fundamentum spiritualis edificii subuertit: de quibus Ambrosius tangit super illud apostoli. Ignoras quod benignitas dei etc. dicens. Grauissime peccas si ignoras. unde psal. Nescierunt neque intellexerunt: in tenebris ambulant etc. Sequitur. Uos autem nescitis unde venio aut quo vado. ¶ Unde aduertendum quod christus est lux de luce: quia ratio sua est originata a patre. Ex quo sequitur quod quicumque ignorat ortum istius lucis: ignorat ipsam lucem: sicut iudei fecerunt. Et hoc est quod dicit littera. Uos autem nescitis unde venio etc. i. nescitis eternum meum processum. Ysa. 53. Generationem eius quis enarrabit?

¶ Tertia conclusio est: quod nescientia malorum circa dei beneficia causatur ex eo quod ignorantes diuinam potentiam respiciunt hominem solum. unde dicit. Uos autem secundum carnem iudicatis. Nam iudei nihil attribuerunt christo: nisi puro homini: unde dicebatur quod indecens erat sibi et cuicumque alteri hominum testimonium probi-

bere de seipso. Ipsi enim credebant xp̄m fore purum hominem. Et ideo: quia xp̄s dixit. Non suz ego solus: sed ego ⁊ qui misit me pater. Ideo interrogant. Ubi est pater tuus? vł potest dici ꝙ iudei yronice dixerunt.

¶ Quarta conclusio est: ꝙ in xp̄o est oīuz sciētia excludens omnem nescientiaz. d. Ego non iudico quēq̄z. s. iudicio sententie: ⁊ dānationis Cui⁹ ratio est: qa nō veni vt iudicez: sed vt saluem mūdum. Et si ego iudico. i. de aliquo sententio: nō ignorāter hoc facio: sicut vos. sꝫ sciēter. Jō iudiciū meū ē vex: q2 solus nō suz: sed ego: et q misit me pater. q. d. Pater mecū est qui me gignit: ⁊ gignendo me cōmunicat mihi essentiaz suā ⁊ cōmunicat mihi veritatē. Ex quo seqr̄ ꝙ ego suz veritas. Ueritas aūt ē reddere testimoniū vex. Sequit̄. In lege vr̄a scriptuz est: vbi ꝑ rationē ostendit: ꝙ testimoniuz suū est legitimū que talis est. Testimoniū ꝯsonū legi est legitimū testimoniū meū ē huiusmodi: quia f̄m legem statur testimonio duorum. Sic autem est in testimono meo: quia non solum testimonium perhibeo de meipso: sed testimoniū ꝓhibet mihi pater: sicut ibi. Hic est filius meus dilect⁹. ¶ Itē filius meus es tu q. di. lex vestra approbat testimonium duoruz hoīum: qui decipi possunt: multo magis dꝫ approbare testimonium meum ⁊ patris: qui decipi non possumus.

¶ Quinta ꝯ° est: ꝙ illi q nūc ignorāt xp̄z. s. q̊ ad eius iustitiā timendo: eius miam sperando eius bonitatē diligendo: eius beneficia ꝑ debitas gratiax actōes non recōpensando: hic in p̄senti tales in futuro ab ip̄o ignorabunt̄. Et iō dn̄s ꝯqueritur Ihere. 2°. Tenentes legem nescierunt me. vn̄ dicit glo. Nesciri se a sacerdotibus ꝯqueritur veritas: ⁊ nescire se ꝑncipatū nescientiū ꝓtestat̄. vn̄ siqs ignorat: ignorabit̄. vnde seqtur. Neqꝫ scitis me. s. in mia ⁊ beneficijs. Neqꝫ patrē meū scitis. s. in iustitia ⁊ bonitate: q reddet vnicuiqꝫ iuxta opa sua. Naꝫ si me sciretis ꝯsiderātes cum gratitudine actiōis miam qua mistus sum vestri: ⁊ beneficia tam spūalia q̄z gratuita: q̄ ꝯtuli vobis: vtiqꝫ sciretis ⁊ patrē meum in retributōe eternox bonoruz Sed q2 ignoratis: audietis refutationem. di. Nescio vos ⁊c.

Quinta ꝯsideratio.

Circa qntaꝫ ꝯsideratōem: q̄ est de ei⁹ virtuositate: cū dicit̄. Hec verba locutus est ihs ⁊c. sunt due ꝯclones.

¶ Prima ꝯclo est: q ł3 virtus: fortitudo: grā violentia: honestas sint realr̄ idem: differūt tn̄ rōne. Nam virtus dicit̄ fortitudo: inq̄ztum labores ⁊ dolores facile pōt vincere. Dicit̄ grā inq̄ztum respicit liberalitatē dei: cum donū est habentez se deo gratum facere. Dicit̄ virtus: inquantum respicit opus: quod ab ea est. Dicitur violentia: inquantum violenter rapit regnum celorum. Matthei scd̄o. Regnum celorum vim patitur: ⁊ violenti rapiunt illud. Dicitur etiam honestas. vnde f̄m Ys. Honestas est turpitudinis carentia. vnde hominibus virtuosis ⁊ honestis honor maximus exhibendus est.

¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ hec lux diuina quadruplicem habet virtuositatem. ¶ Prima est q facit spiritualiter laborantes ⁊ diligēter facile superare: inq̄ztū seruorū dei fortitudo laborantiū in sustinentia penitentiali succūbēt: si diuina allocutio verbo cōsolationis eos nō solidaret: q2 docet vitare mala ꝓmittens eterna. vnde audientes verbum dei ꝑ effectuz operis: facile oīa que prostergāt nos a consecutione vltimi finis possunt vincere. Unde dicit̄ Ioh. p̊. Omne quod natum est ex deo vincit mundū. Uincere autem mundū est tendē in vltimū finez: qđ fit cū conamine ꝓprie voluntatis. Gratia mediante insultus temptationū reprimit̄: ⁊ insistitur bonis operibus qbus diue voluntati cōformamur: q2 voluntas dei ē sanctificatio nostra f̄m apostolū. Unde tales possunt dicere illud eph. vltimo. Discite in quibus suꝫ sufficiens quasi diceret ꝙ eorum sufficientia solum est ex lumine iformationis diuini sermonis. ¶ Secunda est ꝙ facit omnes eam audientes: et ei⁹ doctrinam sequentes deo acceptos inquantuz dei gratia. Gratia enim cum sit donuz supnaturale a solo deo est effectiue collata: hn̄s in se rationem acceptationis: omnes quos inhabitat deo gratos ⁊ acceptos facit. Oēm eniꝫ spiritualem acceptationem deo causat quidam decor spiritualis. Gratia autem est quedam integritas et decor omnium virtutum. Nam sicut pulchritudo faciei non est aliqua vna qualitas sed integritas exurgens ex omnibus. s. colore figuratur magnitudine et proportione. Ita gratia que est animi decor est integritas exurgens ex omnibus virtutibus. Unde apostolus. Gratia dei sum id quod sum: ⁊ gratia ei⁹ ⁊c. quasi. d. ꝙ quia omnia habet a deo ꝑ gratiam eius ꝙ ideo merito deberet ei esse gratus.

Signum.n.acceptationis diuine est custodi/
tio a culpa: ꝛ preseruatio a pena: ꝛ collatio vite
eterne. ¶ Collatio autez diuina pͥmo custodit
a culpa. vt dr̃ prouerbi.12. Ueritas iustitie cu
stodit viam innocentie. ¶ Scd̃o p̃seruat a pe
na. Eccli.10. Qui custodit p̃ceptuz nõ experi/
tur quicq̃ȝ mali. ¶ Tertio dat vitã eternam.
Prouer.3°. Custodi legem atq̃ȝ ꝯsilia ꝛ eris
viuens. Seqtur igitur quarto verbum diuinũ
deo gratos nos reddit. ¶ Tertia est q̃ hortat̃
nos ad virtuosas ꝯpationes inq̃ȝtum dr̃ vir/
tus. Nam cuz beatitudo virtutum sit premiuz
non acquiritur nisi p̱ virtutes quibus sit debi/
ta dispositio tendentibus ad ipsaz. Et ideo vt
quis beatitudinẽ adipisci possit oportet operari
virtuose: qꝛ opus nostꝝ supposita motione di/
uina qua mediante meretur ex ꝯdigno: hꝫ etiã
rationẽ meriti ꝯgrui: inquantuz ꝓcedit ex libe
ro arbitrio inquantũ volũtarie aliquid facim⁹
qꝛ ꝯgruum est vt cuz homo bene vtitur sua vir
tute: deus sꝫ excellentem virtutem excellenter
operetur. s. qꝛ ꝯgruum est: vt qñ quis ſm suã
possibilitatem operatur virtuose q̃ d̃s ipsuz re
muneret copiose beatitudine. Talis tñ opera
tio solum hꝫ locum in hac vita. Naz post hanc
vitam soluz tp̃s est non meriti sed extreme re/
tributionis: qꝛ tunc reddet cuilibet iuxta opera
sua. Quõ ergo sermo diuinus hortatur nos ad
hanc operationem virtuosam: patet Johis.8.
vbi dr̃. Si manseritis in sermone meo: veri
discipuli mei eritis. Tunc manet quis in ſmo/
ne dei: qñ operibus virtuosis fugit quis pecca
ta perficiens beneplacita dei: qꝛ sermo dei do/
cet vitare maluz ꝛ sectari bonuz. ¶ Quarto q̃
docet nos toto conamine postponẽdo impedi/
menta regnum adipisci inquantum dicit̃ violẽ
tia. vnde dñs virtuosos vocat violentos. In/
telligenduz q̃ virtuosus triplicez vim facit sibi
¶ Prima ardua aggrediendo: ꝛ ea que sunt
supra hoiez. ¶ Scd̃a aduersa patiẽdo. Act.9.
Per multas tribulationes opꝫ nos intrare in
regnum celoꝝ. ¶ Tertia a placitis abstinẽdo
Geñ.8. Sẽsus ꝛ cogitatio humani cordis in
maluz prona sunt ab adolescentia sua. Ideo cũ
quadaz violentia opꝫ hoiez ab hijs que placẽt
sibi ꝯpesci. vnde poeta. Est virtus placitis ab
stinuisse bonis. Mat.xj. Regnuz celoꝝ vim
patitur. Glo. Dũ peccator ad id est in alienuz
locuz intrat p̱ pniam. Est.n. regnum celorum
sicut castꝝ qd̃ a multis obsidet̃: ꝛ sicut cõtingit
q̃ a quibusdaz castꝝ obsessuz nõ cito capit̃: sed
post longaz obsidionẽ ab alijs cito capitur qui
forte ꝛ strẽnue pugnant ꝛ ꝓprio sanguine nõ
parcentes seipsos exponere p̱iculo non timẽt:
ita ẽ de quibusdaz qui remissius aliq̃ȝtulum pe
nitentiam suaz agẽtes eam diutius ꝓtrahunt ꝛ
tandem regnum celoꝝ assequuntur. Alij sunt
qui districtius agentes ꝛ pniam certiorẽ ducẽ/
tes ꝯpẽdiosius ad ipsuz p̱tingunt: quantuz ad
istos quodãmodo viz patit̃ regnum celorum.
¶ Scd̃o ẽt regnuz celoꝝ viz patitur: qñ ab ex
traneis capit̃. vnde Hyla. Regnũ celoꝝ vim
patit̃: qꝛ gloria de patribus debita: a ꝓphetis ꝓ
nunciata: a xp̃o oblata fide gentiuz occupatur.
cum p̱ pniaz ꝛ fidez reuiuiscũt ad celestez p̃riaz
quasi alienum locũ penetrantes ꝛ violenti qui
scilicet non vidẽtur habere ius sicut publicani
ꝛ peccatores rapiunt illud: exclusis. s. filijs re/
gni. ¶ Quinta est: q̃ docet honeste cõuersari
inq̃ȝtuz dr̃ honestas. Naz honestas est virtuo
sa ꝯpatio: cum ꝯpositione moꝝ respuens vitia
i se: ꝛ in alio intuitu di. Ubi innuit̃ q̃ honestas
ꝯsistit in quatuor virtutibus. ¶ Prima est de
clinatio mali. s. peccati. vnde dr̃ respuens vitia
vnde sapi.4. In fraude circũuenientiuz affuit
illi: ne. s. deceptus peccaret: ꝛ tũc honestuz fecit
illũ. ¶ Scd̃a est ꝯpatio boni: qꝛ dicit q̃ sit vir/
tuosa operatio. Ociosus.n. q̃ȝtũcunq̃ȝ sit ꝯpo
situs in exterioribus non reputat̃ honestus.
Sap.8. In opibus manuũ illius honestas si
ne fictione. ¶ Tertia exterior moꝝ cõpositio
Prime thesa.4. Honeste ambuletis ad ea q̃
foris sunt. ¶ Quarta est in hijs oibus recta i/
tentio: sine hac est honestas ficta: est ꝛ non ve/
ra. Prime coꝝ.5. Omnia honeste ꝛ ſm ordi
nem fiant. s. vt intentio oia ordinet inter se: ꝛ i
finẽ debitũ. Seqtur in textu. Hec verba locu
tus est iesus in gazophilatio docens in templo
ꝛ nemo apprehẽ. euz. qꝛ nondũ venit hora ei⁹
¶ Nota sꝫ Orige. Gazophilatiũ est loc⁹ nũ/
mismatuz in honorem dei ꝛ dispensationẽ pau
peꝝ oblatoꝝ: hic nũmismata obtulit xp̃s in itel
lectuali gazophilatio: qꝛ verbi dei ꝓtulit. Uer/
ba.n. dei sunt q̃dam nũmismata imaginẽ cele
stis regis habẽtia imp̃ssaz. vnde Beda. Tũc
xp̃s loquitur in gazophilatio quando ad iude/
os in parabolis loquitur. Tunc gazophilatiuz
aperitur: quando discipulis celestia reserantur
Quod nobis ꝛc.

¶ Dominica in passione. Sermo. 72.

Q Uis ex no/
bis arguet me de peccato.
Johis. 8. Scdm Criso.
Fides est virtus: que ea q̄
ad fundamentum religo/
nis ptinent recte firmiterq̄z
credūtur. Nam fm Aug. Aliqui male sentiūt
de dei oipotentia negantes deum nō posse cor
pora suscitare vel nāz nostram assumere. Alij
male sentiunt de eius bonitate. s. qui negāt la/
psos in peccatum p pniam non posse deo recō
ciliari. Alij de eius iustitia: vt qui deuz negant
vindicaturum peccata: aut q dicunt eum saltez
non vindicaturꝝ eternaliter. Fides autē nostra
oipotentiam dei predicat: ꝛ summā eius sapiaz
ꝛ bonitatem. Huius fidei veritas multiplici
modo ꝯfirmatur. s. miraculoꝝ coruscatione:
testium ꝓductione ꝛ diuina reuelatione. Cuz
igitur tot habeat veritas argumenta: inexcusa
biles sunt nō credentes: qꝛ non cessant ipsaz fi
dei veritatez vita ꝛ verbo impugnare. Et ideo
dominica ista in qua legitur hoc euangeliuz dr̄
de passione: nō qꝛ ista die xp̄s passus fuit: sꝫ co
gitantes in corde xp̄m interficere ēl: azaꝝ etiaz
nixi sunt necare: ꝛ fm hoc in euangelio presen
ti occurrunt tres considerationes.

Prima ꝯsideratio.

C Irca pmam ꝯsiderationem: q̄ est de
veritatis doctrine xp̄i essentia. occur
runt septem conclusiones.

¶ Priª ꝯº est: q̄ cū veritatis ꝓpriū sit inesse.
Et iō sꝫ q̄ pluribꝰ diuersimode iest: sꝫ h̄ ꝛ di
uersimode distigui pōt. Naz veritas p prius
est in intellectu diuino: consequenter inesse rei
ꝯñter in intellectu apph̄endente: ꝯsequenter in
signo enunciante: ꝛ fm hoc quadruplex veri/
tas distingui potest: sicut veritas prima: veri/
tas rei: veritas apprehensionis: ꝛ veritas signi
siue enunciatiōis: quaꝝ vna p ordinem depē/
det ab alia. Et sic diuersimode etiā describitur
¶ Primo per augu. in libro de vera religiōe
di. q̄ veritas est summa similitudo principij:
que sine vlla dissimilitudine est. Isto modo di/
citur esse soluz i intellectu diuino. ¶ Scda de
scribitur per Auic. di. Veritas vniuscuiusque
rei est ꝓprietas sui esse qd̄ stabilitū est ei ꝛ tunc
hꝫ esse in esse rei. ¶ Tertio describit̄ per Hy
lariū di. Uerꝝ est declaratiuū aut manifestatiuū
esse: ꝛ hoc pertinet ad veritatē: sꝫ qd̄ est in itel
lectu. ¶ Quarto describitur in libro de diffini
tiōibus. Veritas est adequatio rei ꝛ intellectꝰ
ꝛ tunc potest esse in signo enunciante.

¶ Scda ꝯclusio est: q̄ d̄s existēs vna ꝛ pma
ꝛ sūme veritas ꝯtinens in intellectu diuino ꝓ/
priam rōnez veritatis eructat de corde oēs dies
creatas veritates. Et ideo lꝫ in multis itellecti
bus creatis sint multe veritates: ꝛ in vno ec/
dem itellectu sint plura cognita: tñ omnia ista
ortū habent in intellectu diuino. Unde glo. di
cit sup illud psal. Diminute sunt veritates eius
a filijs hominū: q̄ sicut ab vna facie hois resul
tant multe similitudines hois in speculo: sic ab
vna veritate diuina resultant multe veritates
vnde dr̄. Si veritatem dico vobis ꝛc.

¶ Tertia ꝯclō est: q̄ xp̄s est veritas qꝛ est ver
bum increatū ꝛ incarnatum: excludēs a se oēz
falsitatem. ¶ Primo qꝛ est verbuz increatum
equale patri ꝛ ꝯforme: excludit a se falsitatez: qꝛ
vt sic plenuz est gratia ꝛ veritate. Joh. p̊. Est
etiam patri ꝯsubstantiale: sic excludit veritatez
mutabilitatis. Johis. 8. Et cognoscet veritatē
¶ Item inquantum est verbum incarnatum
sic pma veritas excludit a se vmbram legalem
Jacob. p̊. Uolūtarie. n. genuit nos verbo ve/
ritatis sue. ¶ Secundo patet: qꝛ in ipso est im
pletio omniū ꝓmissionuz ꝓphetalium. Johis
pmo. Gratia ꝛ veritas per ipsum xp̄m facta ē
¶ Tertio qꝛ in ipso est satisfactio plena oium
iniuriaruz. Psal. Mīa ꝛ veritas obuiauerūt
sibi. Et hoc ideo qꝛ cum sit veritas ꝛ bonitas
qꝛ ista duo in supposito ꝯuertunt̄ cum ente: licꝫ
differunt fm rationem. Nam veritas respicit
ipsum esse simplr̄ ꝛ immediate. Ratio autem
boni consequitur esse: fm q̄ est aliquo modo p
fectum: sꝫ qꝛ oportet doctorem veritatem enun
ciare: non solum verbo: sed etiā facto. Quia sꝫ
Grego. Cuius vita despicit̄ ꝛc. Ideo xp̄s p̄/
mittit. Quis ex vobis arguet me de peccato.
q. d. Ille doctor qui non deficit in bonitate nō
potest argui de peccato: ꝛ per ꝯñs de insufficiē
tia. ¶ Nota q̄ xp̄s peccare non potuit ꝓpter
sacerdotij premitatem. Si. n. peccare potuissꝫ
mediatore indiguisset: ꝛ tunc non fuisset pmus
Prime Pet. 2º. Qui peccatum non fecit ꝛc.
Psal. Omnes declinauerunt ꝛc. b Jero. De
us est in quem peccatū cadere nō potest.

¶ Quarta ꝯclō est: q̄ xp̄s nobis triplicez ve/
ritatem exēplificat. s. veritatem vite: doctrine:
ꝛ iustitie. Ueritas vite est fm quā ad opus est

vex non ẜm quam aliquid ostenditur veruz.
Dicitur aũt vita vera ex hoc: ꝙ attingit regulã
ꝛ mensuraz ẜm diuinam legem: ꝑ cuius ꝯfor
mitatem rectitudinẽ hꝫ: hec necessaria est actis
Ysai. 38. Memẽto dñe qũo ambulauerim co
ram te in veritate ꝛ corde ꝑfecto. Veritas do/
ctrine est ẜm quaz homo in dictis ꝛ factis ostẽ/
dit se vt est: ꝛ hoc ꝯsistit in quadaz manifestati/
one verboꝝ de quibus est scia: ꝛ hec necessaria
est ꝯtẽplatiuis ꝛ doctoribus. De q̃ hic. 2. Mat
th. 22. Magister scimus qꝛ verax es ꝛc. Veri
tas iustitie est: ẜꝫ quã aliquis rectitudinẽ legis
in iudicijs que ad alteruz sunt seruant: qꝛ iusti/
tia est quedã rectitudo regulata ẜꝫ regulã diue
legis. Hec veritas necessaria est p̃latis. Pro
uer. 18. Accipe personã in iudicio non est bõ/
num: vt a veritate declines. Unde seqtur. Si
veritatẽ dico vobis: q̃re non cre. ꝛc.

¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ audire verbũ diuinum
signũ est p̃destinationis: ꝛ nõ audire iꝓbatio
nis. Ratio p̃mi est: qꝛ audire verbuz dei est ꝑ
effectũ opis: oia que nos retardant a salute su/
perare. Johis. 5. Omne qð natũ est ex deo vi
cit mundũ: nã vanitas mundi nos retardat: ꝛ
hic in verbo diuino docetur refutari. Ratio se
cundi est. s. ꝙ nolle audire verbũ dei est signũ
reprobatiõis ad quã seqtur induratio: qꝛ videt̃
interne idurari: q respuit illa que dirigunt ho/
minez in viam vite: docentis corrigere ea que
abducũt a salute: quod fit in verbo diuino. vn
de dicit. Qui ex deo est ꝛc.

¶ Sexta ꝯclo est: ꝙ reprobi increpationez nõ
sustinent: sed exasperati reddũt maledictionez
pro bono verbo. Unde ꝓuer. 4. dr̃. Qui ar/
guit impiũ sibi maculã generat. Glosa. Quia
frustra laborat qui verbum sapie inculcare niti
tur: ei qui audire contemnit sapientiorem se do
ctore ꝛ maiorem credens. Tales. n. plus exas/
perant̃ ꝛ peiorantur. Et ideo ẜm glosaz non ẽ
timendum tibi cum arguitur impius: si contu/
melias inferat. Sed hoc potius prouidenduz
ne tractus ad odiuz inde fiat peior. Idcoqꝫ ali/
quotiens ab eius correctione non tue timidita/
tis: sed dilectionis eius gratia est abstinenduz.
vnde dicitur. Responderunt ergo iudei ꝛ di/
xerunt. s. verbuz maledictũ pro benedicto. s. ꝙ
demoniũ hr̃et: ꝛ ꝙ samaritanus eẽt: ꝛ hoc ẜm
Orige. Quia dicebat sermões transcẽdentes
capacitatem humanaz: puta ꝙ processisset a dᵒ
ꝛ ꝙ esset equalis patri.

¶ Septima ꝯclo est: ꝙ p̃dicator verbi dei dꝫ
habere patientiaz si aliquis ꝯtumeliam sibi in/
fert ꝓpter veritatez. Naz ꝑ patientiaz acquirit̃
regnuz celoruz. Quia ẜꝫ Ihero. nõ nisi ꝑ pa/
tientiaz implet̃ qð dicit̃. Regnuz celoruz vim
patitur. vnde Matth. 5. Beati q persecutiões
patiunt̃ ꝓpter iustitiaz ꝛc. Et ideo non est red/
denda ꝯtumelia pro ꝯtumelia: tñ si crimen fal/
sum obijcit̃ ꝯstanter resistenduz est: qð xp̃s fe/
cit cuz dicit. Ego demoniuz non habeo: ꝛ si qd
veruz dicit̃ non est neganduz: qð xp̃s fecit: qñ
se samaritanuz non negauit. Patientiam do/
cuit in hoc: ꝙ maledicentibus contumeliã non
reddidit iuxta illud. Qui cum malediceretur
non ꝛc. ¶ Nota lꝫ expresse non dicat eos ha/
bere demoniuz: ne vindicare se videretur: tñ
hoc subtilius innuit cum addidit. Sed honoro
patrez meũ: ꝛ vos inhono. ꝛc. In hoc ꝙ dicit.
Ego honorifico patrem meum: ꝯfirmat se nõ
habere demoniuz. Diabolus. n. non honorat
patrez. Quia ea que patris sunt sibi vsurpauit
scilicet potentiam: Cum dicit Ysa. Ponaz se/
dem meã ꝛc. Sed cuz dicit. Uos inhono. ꝛc.
innuit eos habere demoniuz ꝛ similes diabo/
lo: quia sicut non honorauit patrez: sic non ho/
norauit filiuz: cui ausus est dicere. Hec omnia
tibi dabo: si procidens ꝛc. Matth. 4. Et ideo
demoniuz non habeo. Et ratio potest esse talis
Demoniuz est querere in suis ẜmonibꝰ glĩaz
ꝓpriã ꝛ ostentationẽ sue scie. Ego autez in ser
monibus meis quos vocatis transcendẽs nõ
quero gloriaz meã sed magis patris. Dixi. n.
me esse ab eo: dixi etiam me scientiam habere
ab eo: ꝛ nõ ex me. Igitur demoniũ nõ habeo
Unde licet non quereret gloriam propriã in
quantum homo: tamen querebat eam deus pa
ter. ꝛ ideo dicit. Et pater qui querat ꝛ iudicet:
Tunc pater querit gloriam xp̃i: dum recipien
tes xp̃m glorificat: iudicat tamen dum contra/
dicentes christo condemnat.

Secunda ꝯsideratio.

CIrca secundam ꝯsideratiõnẽ: que est
de veritatis efficacia cum dicit̃. Amẽ
dico vobis ꝛc. Sũt sex conclusiões.

¶ Prima conclusio est: ꝙ sermõis diuini ser
uatio liberat a morte culpe ꝛ ab eterne damna/
tionis pena. Cuius ratio est. Illud quod cu/
stodit innocentis viaz liberat a morte culpe: ve
ritas iustitie iustodit viam innocẽtie. Prouer.
12. Ueritas autem iustitie est diuini sermonis
seruatio. Ergo ꝛc.

¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ veritas diuini ser/
monis confert vitaꝫ eternam. Ratio potest eẽ
Nam vita beata in visione ⁊ fruitione ꝯsistit.
Et ideo ꝑ exclusioneꝫ mortis gehenne: que hu
ic visioni opponitur consecutio beatitudinis
intelligitur. Hoc autem fit per verbuꝫ diuinũ
Et ideo semini comparatur. Luce. 8. Inquan
tum vita eterna in verbo dei cõsistit sicut i quo
dam principio seminali: qꝛ finaliter ducit ad vi
tam beataꝫ: sicut virtute seminis ꝓducitur fru
ctus. Et ideo sicut qui seruat semen a corruptio
ne peruenit ad fructum: Sic seruans verbum
diuinuꝫ peruenit ad beatitudinis statum. Si/
cut igitur semen seruatuꝫ ⁊ seminatuꝫ in terra
ꝓducit fructum conseruatiuuꝫ vite corporalis
sic sermo diuinus ꝯseruatus ab aia fructum ꝓ
ducit cõseruatiuũ vite spiritualis ⁊ acquisitiuũ
premij eternalis. Prouerb. 3. Custodi legeꝫ
meam atqꝫ consilia ⁊ erit viuens anima tua.
¶ Tertia conclusio est: ꝙ seruatio diuini ser/
monis docet voluntatem nostram diuine vo/
luntati conformare: quod necessariuꝫ est ad no
stram salutem. Nam voluntas creata non est
sua regula. Ideo potest a rectitudine declinare
Voluntas autem diuina sola est regula sui actꝰ
Et ideo non potest deficere. Sicut ergo rectuꝫ
est iudex sui ⁊ obliqui: sic omne iudicium volũ
tatis create sumenduꝫ est in ordine ad volun/
tatem diuinaꝫ: que sola recta est ⁊ obliquari nõ
potest. Et hoc est qḋ dicit. Si quis sermonem
meuꝫ seruauerit: mortẽ non gustabit in eternũ
Non dicit qui audierit: sed qui seruauerit. Nã
sicut cibus sumptus non nutrit si statim reijcit̃
ita de verbo dei nihil ita vtile qḋ in transitu ꝓ
fit. Ideo iacob ṗ. Estote factores verbi ⁊c.
Ad roma. 10. Non auditores legis iusti sunt
apud deum: sed factores. Dicit etiã. Non gu/
stabunt mortem. Nam mors illa gustari dicit̃
quia est semper quasi in gustu ⁊ nunqꝫ in dige
stione semꝑ incipit ⁊ nunquam desinit.
¶ Quarta conclusio est: ꝙ propter iterataꝫ cõ
tumeliam non est desistendum a predicatione
nec propter scandalum est veritas doctrine di/
mittenda. Contumelia iterata fuit cum dicunt.
Nunc cognouimus quia demoniũ habes: ve/
ritas doctrine erat cuꝫ dicit. Si quis sermonẽ
meum ⁊c. Veritatem doctrine non dimisit di.
Non auditis quia ex deo non estis. ¶ Nota
ꝙ quintuplicẽ ꝯtumeliã intulerunt ei. ¶ Pri
mo eius vite dicentes eum samaritanum esse.
¶ Scḋo eius potentie dicẽtes. Demonium
habes: cũ mira ⁊ magna ds faceret ⁊ doceret:
non ascribebãt hoc diuine virtuti: sed demoni.
¶ Tertio eius veritati dicẽtes. Abrahã mor/
tuus est. q. d. Falsuꝫ est qḋ loqueris: ex quo illi
qui optime seruauerunt sermonem dei mortui
sunt preponentes ei abrahã. ¶ Quarto eiꝰ di
gnitati dicentes. Nunqd tu maior es patre no
stro abraham? Dñs autem ostendẽs se supio
rem ⁊ dñm abrahe ait. Abraham pater vester
exultauit: idest cum gaudio desiderauit spiritu
sancto reuelante. Vt videret: idest intelligeret
Diem meum: scilicet incarnationis ⁊ eternita/
tis mee. Vidit: idest intellexit in fide. Et gaui
sus est: patet ergo me esse illi superioreꝫ qui de
siderat me redemptoreꝫ. ¶ Quinto eius eter
nitati. d. Quadragita annos nõdũ habes ⁊c.
Labor enim ⁊ calor regionis ⁊ inopia rerum
consumpserunt eius naturam delicatam: vt vi
deretur maioris etatis. Quibus etiaꝫ reddẽs
rationem diuinitatis sue mysterium aperuit di
cens. Antequam abraham fieret ego suꝫ: qua
si diceret: ille ẽ factura: ego ãt creatrix essentia.
¶ Quinta conclusio est: ꝙ non debemus ex
bono opere gloriam nobis querere. vnde dicit
Ego gloriam meam non quero. Nihil ita no/
ciuum est homini sano sicut aer corruptus: vn
de si homo sanus exponit se aeri corrupto infi/
citur ⁊ infirmatur. Sanitas anime est gratia
⁊ bona opera. Vana autem gloria est ventus
vel corruptus aer. Sicut igitur sanitas corru/
pto aere corrumpitur. Ita per ventum inanis
glorie bona opera corrumpuntur. Econuerso
bonus ventus sanitatem conseruat ⁊ nutrit.
Bonus ventus vel aer: est gloria que ex deo
est: quia non est de corrupto loco: ideo dixit.
Gloriam meam nõ quero: sed fugio quasi ae/
rem fetidum ⁊ corruptuꝫ. Unde dicit. Si ego
glorifico meipsum: gloria mea nihil est. Quod
verificatur tribus modis. ¶ Primo modo ḋ
filio dei: quia nihil habet nisi natum ⁊ ab alio.
Si g̊ gl̃iaret̃ in aliquo: q̃si illḋ hr̃et a se: gloria
sua nulla esseꝫ: qꝛ gloriaretur in eo quod nõ est:
sed filiꝰ nihil hꝫ nisi innatũ ⁊ ab alio. Igit̃ ⁊c.
¶ Alio modo intelligitur de homine christo:
qui non poterat gloriari in aliquo: quasi per se
haberet illud: quia quicquid est in creatura: ab
alio est: Prima ad cori. 4. Quid habes quod
nõ accepisti? Quid gloriaris ⁊c. ¶ Tertio mo
do sic vt sit sensus. Si ego glorifico meipsum
gloria mea nihil est: idest vana a vobis reputa
bitur: sicut illius qui ꝯmendat seipsum.

¶ Sexta ꝯclõ est: ꝙ non est gloria. nisi que a deo est. Scḋa ad cori. xj. Qui gloriatur in domino glorietur. i. ſm gloſam vt domino attribuat confidentiam ⁊ gloriam: cuius gratia est ꝙ non poteſt ille qui non hꝫ a deo poteſtatem: q̄ꝛ ſuam gloriam querit. Non. n. qui ſeipꝫ cõmendat ille ⁊c. i. q̄ extra deum gloriaꝛ: ſibi attribuendo quod dei eſt. Et ideo in nullo gl'ia ri debemus qḋ alienuꝫ eſt a beatitudine: q̄ꝛ talis non ꝓbaretur a deo. ſicut pꝫ in mundanis qui gl'iantur in diuitijs: honoribus: gl'ia mundana: ⁊ ptãte magna. Iſta. n. oĩa aliena ſunt a vera btĩtudine: nec ꝯferunt ad eam: ſed plerunqꝫ impediunt. Cuius ratio pꝫ. Nam cum btĩtudo cum ſit bonum ꝑfectuꝫ hoĩs: ex eo nõ poteſt malum aliter ꝓuenire: qḋ ꝯtingit in premiſſis. Diciꝛ. n. eccl'ia. 2. ꝙ diuitie interdũ cõſeruantur in maluꝫ dñi ſui: ⁊ ſimile pꝫ in alijs tribus. Et ideo ſolum in deo vel in hijs: q̃ ordinant nos in deum gl'iandum. Et ideo diciꝛ. Eſt qui glorificat me. i. gl'iam meaꝫ querit: generans me de eterna eſſentia: quem vos dicitis q̄ꝛ deus veſter eſt per opeꝝ imutationem: ⁊ p̄ceptoꝝ impletionē: ⁊ tñ̄ falſum eſt. Quod ex hoc ꝓbatur: q̄ꝛ non cognouiſtis eum: ac per hoc non cognoſcitis gl'iam: quam vere cõmunicat generando. Quãuis iudei deum cognoſcerent ſub rõne deitatis: non tñ̄ cognoſcebant ipſum ſub rõne trinitatis: nec ſub omni modo cognitõis. Ego aũt noui eum: ſicut filius eius naturalis habẽs eandem ſbam cum ipſo: nõ ſolum ſub rõne dei: ſed ſub ratione patris gl'iam cõicantis. Noui aũt eum notitia infinita ⁊ cõprehenſiua: inq̄ꝫtum ſum deus. Notitia clara ⁊ intuitiua inq̄ꝫtum ſum hõ deus notitia clariori: q̄ꝫ aliqua creatura. Et ſi dixero ꝙ neſcio eum: ero ſimilis vobis mendax: quaſi dicat ſꝫ Criſo. Sicut dicentes eũ neſcire mentiemini ita ego ſi dixero me neſcire: ero mendax: quod eſt ipoſſibile: cum ſim veritas. Sꝫ ſcio eũ ⁊c.

Tertia ꝯſideratio.

Circa tertiam conſiderationem: que eſt de malignantium malitia: cuꝫ dicitur. Tulerunt igitur lapides ⁊c. vbi occurrunt quinque concluſiones.

¶ Prima ꝯclõ eſt: ꝙ licet voluntas propria ⁊ conſilium proprium: cor inſtabile ⁊ cor duruꝫ ſint idem realiter: differunt tamen ratione. Dicitur. n. voluntas propria: que nõ eſt coĩs cum deo ⁊ hoĩbus: ſed noſtra tñ̄: quando qḋ volumus: non ad honorē dei: non ad vtilitatē factum: ſed propter noſmetipſos facimus.

¶ Propriũ ꝯſilium diciꝛ obſtinatio in ꝓprio errore: ita ꝙ nullius velint cõſilijs acqeſcere: placẽtes ſibi in oculis ſuis: ignorãtes dei iuſtitiam: ⁊ ſuã volentes ꝯſtituere voluntatē. Dicitur aũt cor inſtabile: inq̄ꝫtum defluit per prauas cogitatões. vñ duꝫ ſuo duciꝛ arbitrio: ⁊ diuino caret ꝯſilio: in ſeip̄o non põt ꝯſiſtere: ſed omni mobili mobilius ꝑ infinita diſtrahitur. Diciꝛ aũt cor duꝝ: ꝙ nec ꝯpunctione ſcindiꝛ: nec pietate molliꝛ: nec moueꝛ p̄cib⁹: minis nõ cedit: ⁊ flagellis induratur. Hec Bernar.

¶ Scḋa ꝯclõ eſt: ꝙ hec quatuor p̄dicta indurant hoĩem: quaſi lapideum reddẽtes: ⁊ inhabilem ad gratiã dei: q̄ꝛ meatus ſpũales gratie dei obſtruunt: vt diciꝛ p̄mo macha. 5. Obſtruxerunt portas lapidib⁹. Naꝫ lapis diciꝛ quaſi ledens pedē. Sic iſti dicunꝛ lapides: tuꝫ q̄ꝛ ledunt. i. ꝑuertunt affectuꝫ libidinoſa delectatõe in creaturis: tum q̄ꝛ ledunt affectionē diuine voluntatis: q̃ eſt ſanctificatio noſtra ſm apl'm. vñ glo. ſup Iob. 2. d. Cor ei⁹ indurabiꝛ q̄ſi lapis q̄ꝛ nulla vnq̄ꝫ ꝯuerſionis pnĩa mollieꝛ.

¶ Tertia ꝯclõ eſt: ꝙ hanc indurationeꝫ non cauſat deus: niſi inq̄ꝫtum deus gratiam ſuam nõ largiꝛ: ſm illud ad Ro. 9. Quem vult indurat: ⁊ cui vult misereꝛ. vbi dicit glo. Aug. Intelligendũ nõ eſt ꝙ ſic induret deus: ꝙ aliquem peccare cogat: ſed tñ̄ q̄buſdam peccantibus miſericordiã iuſtificationis ſue non largiꝛ ⁊ ob hoc eos indurare dicitur: q̄ꝛ nõ eoꝝ miſeretur: non q̄ꝛ impellit vt peccent. Eorum autē non miſeretur: quibus gratiã non eſſe prebendam equitate occultiſſima ⁊ ab humanis ſenſibus remotiſſima iudicat: quam non ap̄it apl's ſed miratur dicens. O altitudo diuitiaꝝ ⁊c.

¶ Quarta ꝯclõ eſt: ꝙ hijs lapidibus ihs mltipliciter dicitur lapidari ſpiritualiter. ¶ Primo nanqꝫ ihs inquantum dicitur veritas: ſic lapidatur a repugnantibus veritati. ſ. a mēdacibus: ſimulatoribus ⁊ ypocritis. ¶ Secundo inquãtum dicitur bonitas: ſic lapidatur ab hijs: qui beneficijs dei non emolliuntur; ſed duriores inueniuntur. ¶ Tertio ieſus inquãtum dicitur miſericordia ⁊ benignitas: lapidaꝛ ab hijs: qui nõ attendunt ꝙ deus expectat eos ad penitentiam: ⁊ peccata iterare non ceſſant: contra quos ad Ro. 8. An diuitias bonitatis ⁊c. ¶ Quarto inq̄ꝫtũ deus eſt caritas: lapidatur a cupidis ⁊ auaris. ¶ Quinto inquantuꝫ dicitur mundicia: lapidaꝛ ab illis: q̄ in ſeipſis

ꝯtinentiam virginalem ac coniugalem ⁊ vidualem corrũpunt. ¶ Sexto inq̈tũ dicit̃ iustitia .s. flagellãdo impios lapidatur ab hijs qui flagellis non emendantur: sed cum pharaone deteriores fiunt. Exodi. 8. Induratuz est cor pharaonis. ¶ Septimo inq̈tum iesus dicit̃ pax. .s. ꝯmergẽs sanctas ꝯgregationes lapidat̃ ꝑ illos q̄ per insolentiaz pacem dissipant. De quatuor ꝯclõnes includuntur in h̄ q̄d dicitur. Tulerunt ergo lapides vt iacerent in eum: vbi Augu. Tanta duritia quo curreret nisi ad lapides sibi similes.

¶ Quinta ꝯclõ est: q̄ merito veritas abscondit̃ a mẽdacibus: a detractorib⁹: ab adulatoribus ⁊ ypocritis: ⁊ veritati ꝯ̄dicentibus: bonitas ab ingratis: iustitia ab icorrigibilibus. mĩa ab obstinatis peccatoribus: largitas a cupidis mũdicia a luxuriosis: sobrietas a gulosis: humilitas a supbis. vnde psal. Abscondã faciem meam ab eis ⁊c. Sed q̄re hoc propter triplex motiuũ. ¶ Primo in signuz. De quo Gre. Abscondẽdo se dñs signat: q̄ ab eis seipsa veritas abscondit qui eius verba sequi ꝯtemnũt. Eam q̄ppe mentem quam nõ inuenit humilẽ veritas fugit. ¶ Scḋo in exemplũ de q̄ Grego. Quid autem nobis hoc exẽplo dñs loq̄tur nisi vt cum etiam resistere possumus iraz supbientium declinemus. ¶ Tertio in documentum vt ostenderet nobis q̄ ipse erat verus homo. vnde Aug. super Joh̄. Tanq̄ȝ homo a lapidibus fugit. Sȝ veh illis: a quorũ lapideis cordibus deus fugit. vnde subditur. Abscondit se ⁊ exijt de templo. Scḋȝ Aug. non abscõdit se in angulo templi: quasi timens: aut in domunculã fugiens: vel post murũ: vel columnã diuertens: sed potestate celica inuisibilem se insidiantibus constituens. Per medium illorum ibat. ¶ Nota q̄ quandoq̄ȝ dominus abscondit se vt deserat: q̄ñdoq̄ȝ vt corripiat: quandoq̄ȝ sit promoueat. ¶ Primo abscondit se a malis. ¶ Scḋo ab infirmis. ¶ Tertio a bonis. Dicit etiaȝ. Exiuit de templo. i. de conscientia: quam sibi templum consecrauit. A quo exire expellitur: quando homo admittit malam delectationem. Violatur: quando perpetrat operationem: Lapidatur: quando impugnat correctiõem. Ut patet hic. a qua impugnatione nos liberet iesus. amen.

¶ Feria scḋa dñice in passiõe. Sermo. 73.

Miserunt principes ⁊ pharisei. Joh̄. 7. Scḋȝ q̄d dicit augu. in libro qui speculum manuale intitulat̃: dum cogito mirari nõ cesso illam iudeoꝝ impietatẽ q̄ manus in xp̄ȝ dñm iniecerunt verbis celestibus intonantẽ: tantisq̄ȝ miraculis coruscantẽ. O corda saxis duriora. ⁊ brutis feris crudeliora. Rogo vbi sensus miseroꝝ q̄ñ videbant celesteȝ medicum infinitaȝ languentiũ turbam gratis sanare: demones excutere: cecos illuminare: leprosos mũdare: ⁊ huiusmodi multa q̄ solius verbi potestate sine mora potuit agere. Q̄d hesitabãt in cordibus cecí cũ ipsa quoque elementa famulari ei cernerent: adeo vt ingressus mare ventis iperans ꝓcellas ꝯpescere t. O stẽdisti euidentibus signis ip̄m tuũ esse filiuȝ d̄s pater. Ex q̄bus verbis isert̃ q̄ in hoc euangelio ostẽditur executio machinatiõis iudeoꝝ i mortem xp̄i que in die dñica post lazari suscitationẽ erat excogitata diffinitiue. Et ideo in euãgelio occurrunt q̄tuor ꝯsiderationes.

Prima ꝯsideratio.

Circa ꝑmam ꝯsideratiõnẽ que est de ꝑuersitate stulte emulatiõis iudeorũ cum dicitur. Miserũt principes ⁊c. Occurrunt due conclusiones.

¶ Prima conclusio est doctrina Jsido. de sũmo bono quam transeo.

¶ Scḋa ꝯclõ est: q̄ ꝑꝑ inuidiã iudei xp̄ȝ persequebantur. Nã s̄ȝ augu. Inuidia est odiuȝ aliene ꝓsperitatis: qua hõ dolet aliũ sibi equari ⁊ ꝓ̄ferri: ⁊ cupit ei malũ: ⁊ de bono eius dolet. Unde inuidia d̄r a non vidẽdo: q̄r non potest videre bona alioꝝ. Grauis nanq̄ȝ inuidia est malum ꝓ malo reddere. grauior aũt odire illuȝ q̄ nihil nocuit. Grauissima aũt maluȝ ꝓ bono retribuere: ⁊ odio hr̄e aliq̄ẽ qui bon⁹ est sicut iudei christum: vnde dicitur. Miserunt principes ⁊ pharisei ⁊c. Quia audientes turbaȝ christo acquiescentem turbati miserunt ⁊c. Ex quo patet s̄m Crisostomuȝ. Q̄d solutio sabbati nõ erat causa totalis persecutionis christi ⁊ odij s̄ȝ quia turbe eum glorificabant. Ecce inuidia: q̄ s̄m augu. est odium felicitatis aliene.

Secunda consideratio.

C[x] Irca secundā ꝯsiderationez q̄ est de
ꝯgrui tpis passiōis preordinatione:
cuz dr̄. Adhuc modicū tp̄s vobiscuz
sum. vbi sunt tres conclusiones.
¶ Prima conclō est ꝙ sicut passio xp̄i preuisa
fuit in mente dina ab eterno. s. ꝙ moriēs ꝓ no
stra salute: sua morte nos liberaret: scz a morte
pene culpe ⁊ gehēne: Sic ⁊ genus passionis
modus ⁊ tp̄s: vt videlicet ꝙ deberet mori ī cru
ce: ⁊ tali modo ⁊ tali tpe. In cuius signū iudei
passionis tp̄s preuenire volentes: ipsuz capere
non poterant. Dicit' glo. Adhuc modicuz tp̄s
vobiscū suz. q. d. Modo me cape non potestis
q: hoc est tp̄s ꝯuersationis vobiscū: ⁊ non tp̄s
s; glosaz mortis. Sum. n. vobiscum ꝯuersa-
tione: ibo ad patrem per passionem.
¶ Scđa ꝯclō est: ꝙ tp̄s christi fuit modicum
ꝓpter duo. ¶ Primo ad ostendendū xp̄i vir
tutez: q taz modico tpe mūduz imutauit. ¶ Se
cundo ne discipuli in eo terminū ponerēt: quia
humāitas xp̄i fuit via: ꝑ quā deueniem⁹ ad di/
uinitatez. Fuit aūt xp̄s via ⁊ terminus. s. vita
Rn̄dens ğ christus: volēs satisfacere volūtati
persequentiuz. Qđ vultis facere facturi estis:
sed non modo: q: modicū tp̄s vobiscum sum.
¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ malignantium hominuz
voluntas nō potest ipleri nisi deus dederit po-
testatem: vt dicit Isido. Nā duz hoies deo ꝑ/
mittente: malū qđ ꝯcupiscunt ꝑficiūt: ip̄e dr̄ fa/
cere qui ꝑmittit. Dextū ꝙ iniqui ex voluntate
mala volunt. Iccirco đs perficiēdi dedit pote
statem ꝑ suaz bonam voluntatē: q: de nr̄o ma/
lo ipse multa bona opatur. Quidam tn̄ volun
tati dei resistunt: nesciētes ꝯsilium dei faciunt:
qui nouerūt sic deo subiecta esse oia: vt ⁊ ipsi q
eius dispositioni aduersant' eius ipleant volū-
tatem: ideo dicit. Queritis me. i. meaz corpo/
ralem presentiaz. Queretis: volūtate nocendi
Et non inuenietis: potestate offendēdi. Ex q̊
pz ꝙ voluntas nocēdi est vnicuiqz a se: s; pote
stas est a deo. Unde dixit pylato iniuste euz iu
dicanti. Nō haberes in me potestatez ⁊c. Cu/
ius ratio est. Quia vbi ego suz: non dicit: vbi
ero: q: semꝑ erat xp̄s quo fuerat iturus. Sic
eniz venit vt non recederet. Un̄ in alio loco dr̄
Nemo ascendit in celuz nisi qui de celo descē/
dit: filius hois qui est in celo. Nō dixit qui fu/
it: s; q ē: q: ꝭm carnē fuit in terra: s; maiestatē
erat i celo ⁊ i terra.

Tertia ꝯsideratio.

C Irca tertiam ꝯsiderationez que est de
nostre salutis per iudeos ꝓphetatione:
cum dixit. Dixerunt ergo iudei ad semetipsos
vbi occurrunt tres conclusiones.
¶ Prima ꝯclō est: ꝙ sicut đs ē cā vniuersa/
lis in agēdo: ⁊ nō p̄exigit materiaz: nec aliquā
dispositionē materie in corporalibus affectibus
⁊ simul pōt mām ⁊ dispositionē ⁊ formā indu/
cere: sic ēt in effectibus spūalibus non p̄exigit
aliquā dispōnez: s; potest simul cū affectu spūa
li iducere dispōnem ꝯueniētem q̄lis regreret
vt. s. aiaz i ipsa sui creatiōe disponeret ad ꝓphe
tiaz ⁊ daret ei' gratiaz ꝓphetalem. Tn̄ iudei ꝑꝑ
lumen legis scripte habiliores erāt ad donum
ꝓphetie q̄z gentes. Ratio est. Nā sicut in re/
bus corporalibus abeunte passione remanet q̄
daz habilitas ad h̄ ꝙ facilius illustret iterato.
Sic etiā mens semel ad deuotionē excitata: fa
cilius postmodū ad deuotionē pristinā reuoca
tur. Propter qđ Augusti. in libro de orando
dn̄m dicit esse necessarias crebras orationes:
ne ꝯcepta deuotio totaliter extinguatur: sic iu/
dei ex lumine legis habiles effecti ad ꝑceptiōez
diuinoꝝ que ꝑficit ꝓphetiaz poterāt velamen
ꝓphetie remouere. Unde audiētes in verbis
christi alibi euz ituꝝ ꝯiecturari poterant ex scri
ptura legis: eius p̄sentia ꝓpter veritatis agni/
te ipugnationem eos nō esse dignos. Et ideo
eo dicente. Quo ego vado vos nō potestis ve
nire. Dixerunt ad semetipsos. s. occasionē su/
mentes ex scriptura. Quo. s. iturus est: dubitā
do scriptute ꝓtestationez ⁊ eoꝝ indignationē.
¶ Scđa conclusio est: ꝙ l; donuz ꝓphetie de
tur aliquibus ꝓpter alioꝝ vtilitatem: ⁊ ꝓpter
mentis ꝓprie illustrationē: sicut patz in hijs in
quoꝝ animas sapientia diuina: per gratiaz san
cti spūs se transferens amicos dei ⁊ prophetias
ꝯstituit qui sunt quasi instrumenta diuine ope-
rationis: ⁊ non ad voluntatem ꝓpriam. vnde
Ihero. suꝑ Matth. Prophetare vel virtutes
facere interdū non est meriti que operatur: sed
inuocatiōis nois xp̄i. Hoc aūt fit ob ꝯdēnatio
nez eoꝝ qui inuocant: vel ad vtilitatez eoꝝ qui
inuocant: vel ad vtilitatez q audiunt ⁊ vident.
vnde sequitur. Nūquid in dispsione gentium
iturus est ⁊ docturus gētes? ¶ Nota ꝙ sic di
centes nostrā salutem ꝓphetauerūt nescientes
quid dicerent. vnde Augu. Dn̄s erat iturus
ad gentes: non p̄sentia corporis: sed misit nos
membra sua: ⁊ fecit nos membra sua. vn̄ glos.
ibidē dicit: cū dn̄s diceret. Ego sum non pote
stis venire. Nescierūt: ⁊ tamen aliqd qđ futuꝝ
erat nescientes ꝓnunciauerunt. s. ꝙ si non pre

sentialiter: tamē p apostolos esset iturus ad gētes crediturus. Et dicit ibidem glo. Cū ignorantes ꝓphetassent veritatem replicantes eandem questionez ostendunt se ex ignorantia ꝓphetasse. vnde Augu. in libro de mirabilibus sacre scripture: de asina balaan: q̄ quasi querulosa angelo loquente dicit. Quāuis asina ꝯpetentia verba ꝓferat: non tñ sua mente: nec effectu loquitur: sed dñs: de quo dr̄. Et aperuit os asine: sicut ad loquēdū os aperuit: ita ⁊ linguā ⁊ palatū in verba gubernauit. Asina. n. quomodo ⁊ quid: ⁊ si quid oino diceret nesciuit. Sic hoies alieno afflati spiritu loquunī. Nesciunt tamen quid dicunt. Ex quo pȝ deum nihil in natura asine mutasse: qn vbi vult spirat. Hijs igitur duabus causis adeo balaan ꝑmissus est venire: vt p mutuȝ aial: eius insipiētia ꝯfutaretur: ne de dñi spiritu ⁊ si in se loquereī: elatus in supbiam esset: ⁊ aduentus xp̄i ꝓphetatus ex gētibus q futurus gentiū saluatoꝛ essȝ in lege dei describereī. Quarta ꝯside°.

Circa quartā ꝯsiderationem de aptitudine tempoꝛis passionis ad gratiam vocatiōe cum dicitur. In nouissimo autem die. vbi occurrunt tres ꝯclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ ante horā passionis xp̄i nulla petitio gratie impetrande erat exaudibilis. Ratio est. Quia quecunqȝ petitio facta ab inimico non est exaudibilis: sed ante passionez xp̄i eramus inimici. Igitur pro tūc petitio nō erat exaudibilis. Sed per moꝛtem xp̄i facti sumus amici. Igitur tempus passionis est tēpus aptum ad reconciliationem. Unde apostolus. Cum inimici essemus reconciliati sumus per moꝛtem filij eius. Iaȝ vero passione iminente vocat clamatoꝛie pꝛomittens nobis suam gratiam largiri. vnde sequitur. In nouissimo aūt die magne festiuitatis stabat iesus. Festuȝ. n. hoc mihi signat tempus gratie. In quo solum scilicet licitum est mereri per virtuosas operationes. Sed dies passionis dicitur nouissim⁹ dies: eo ꝙ per passionem meritum gratie chꝛistus cōsumauit. vnde. In nouissimo die: id est tempoꝛe passionis. Stabat: immobiliter paratus. Et clamabat: nunc voce suplicando: nunc minando: nunc beneficia largiendo.

¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ licet liberum arbitrium ad bonum ⁊ ad malum naturalem habeat libertatem. Tamen ꝓpter fomitem oꝛiginalis infectionis ad malum habet quandam seruilē inclinationē. Scdȝ illud apostoli. Qui facit peccatum: seruus est peccati. ¶ Primuȝ patet: quia liberum arbitrium est illa anime rationalis potentia: qua velle bonum ⁊ malū potest vtraqȝ discernens: vt dicit magister. vnde dicit liberum quantum ad voluntatem: que ad vtrunqȝ flecti potest. arbitrium: quantuȝ ad rationem. Cuius est discernere inter bonum ⁊ malum. ¶ Secundum etiam patet per beatū D. Uoluntas cuȝ sit libera se seruam facit peccati peccato assentiēdo. Sed q2 deus in omni opere suo ē summe misericoꝛs ⁊ iustus. Quia misericoꝛs: ideo liberalissime condescendit humane miserie per infusionez sue gratie. Quia vero est iustus. Non dat donum sue gratie nisi desideranti: nec profectum nisi regratianti: nec impendit misericoꝛdiam: nisi eaȝ recognoscenti: vt salua sit libertas liberi arbitrij: ⁊ non vilescat nobilitas doni. Et ideo ad consecutionem doni siue gratie: opoꝛtet ꝙ liberum arbitrium moueatur a motoꝛe vniuersali: qui est deus. vnde ad philippenses secundo dicitur. Deus est qui operatur velle ⁊ perficere. Ratio est. Quia omnis motus naturalis est ab eo qui causat naturam. vnde dicitur octauo phy. Qd̓ generans mouet ſm loca grauia ⁊ leuia: sed voluntatis causa nihil aliud potest esse: q̄ȝ deus. Quod patet dupliciter. ¶ Primo ex h̄ ꝙ voluntas est potentia anime rationalis: que a solo deo causatur per creationem. ¶ Secundo ex hoc ꝙ voluntas habet oꝛdinē ad vniuersale bonum: quia deus est causa quare moueī anima naturali ⁊ vniuersali motu. Sicut vniuersalis motus ad vniuersale obiectū voluntatis ꝙ est bonuȝ: ⁊ sine vniuersali motione homo non potest aliud velle: lȝ homo per rationē determiet ad volendū: hoc vniuersali illud qd̓ est vel veꝝ bonuȝ: vel apparens bonū: sed tamen interdum specialiter deus mouet aliquos ad aliquid determinate volenduȝ quod est bonum: sicut est in hijs quos mouet per gratiaȝ. vnde impossibile est ꝙ motus volūtarius ei⁹ sit ab aliquo ꝑncipio extrinseco: ꝙ nō sit causa voluntatis. vnde lȝ res nālis moueaī aliquando ab aliquo: ꝙ non est causa rei mote: tamen talis motus nō est nālis. vnde lapis si ab hoie sursuȝ mouetur: tñ hoc non est causa naturalis lapidis: ⁊ ideo talis motus non est naturalis. Et ideo saluatoꝛ inuitans nos ad sue gratie ꝑceptionem dicens. Si quis sitit veniat ad me ⁊ bibat: quasi diceret. Neminē violētia traho: sȝ si quis desiderat hanc grāȝ benigne offero.

Si quis ergo ex quocunq; sit ille: nullū exclu/
do: veniat: qꝛ offero sine preuentione merito/
rum: sine exceptōe aliquoꝝ: sine ꝯuersione op
probrioꝝ. Jaco. pᵒ. Si qs indiget sapia: po/
stulet a deo: q dat ꝗ ad pmuz oib⁹ quo ad scōm
affluenter ꝗ ad tertiū: ꝛ nō impropat ꝗ ad 4m.
¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ hoc donum gratie spūs
sancti maxime habet per fidem formatā: que ē
virtus intellectualis: ꝑficiens potentiā huma/
nam: ꝛ determinans eaz ad actū bonum. Fi/
des formata est: quādo fides in intellectu: ꝛ ca
ritas in affectu. Fides informis est ꝭm Ber.
quando caritas nō est in affectu: sꝫ ante passio
nem xp̄i. Fides erat informis: ꝛ ideo nō pote
rat habere ꝑfectionē meriti: qđ per passionez
est ꝯsumatum. ¶ Ratio etiaz pōt adduci per
illud: qꝛ gratia spūs sancti pōt haberi: per qđ
quis deo fit acceptus. Sꝫ per fidem quis deo
fit acceptus: qꝛ impossibile est sine fide placere
deo. Nam sicut aīa non est deo grata: nisi sit
ordinata quantum ad voluntatē per habitum
caritatis. Sic etiam opꝫ ꝙ intellectus ordinet
per fidem. Sequitur cum ꝑ fidem quis acce/
ptus sit deo: ꝛ acceptatio mereatur donū spūs
sancti sibbi largiri: qđ per fidem donum spūs
sancti adipiscatur. Et hoc est quod dicit. Qui
credit in me: de ventre eius fluent aque viue.
Naz credere est in potestate nostra. ¶ Unde
nota ꝙ iste fons est pmo intrinsecus insistēs.
Et ideo ait Aug. Qui bibit credendo in xp̄z:
haurit fontem. quo hausto: viuescit ꝯscia: que
est venter interioris hoīs: ꝛ etiā ipsa fons erit
¶ Scđo iste fons erit copiosus ꝛ abundans:
ꝛ ideo dicit flumina. vnde Criso. flumina di/
cit: ꝛ nō flumen: copiositatē ꝛ vbertatem occul
tam insinuans. ¶ Tertio iste fons est profic⁹
ꝛ redundans: ꝛ ideo dicit. Fluent. vbi Aug.
Fluuius q manat de ventre interioris homi/
nis: est beniuolentia: qua qs vult proximo con
sulere. Si enim putet qꝛ quod bibit soli ipi de
beat sufficere: nō fluit aqua viua de ventre ei⁹
Si aūt proximo festinet consulere: ideo nō sic/
catur: quia manat. ¶ Quarto iste fons est cō/
tinuans ꝛ opans. Et ideo dicit. Aque viue.
Uiua enim aqua continuatur fonti: ꝛ iste flu/
uius ꝯtinuatur spūi sancto. Psal. Apud te est
fons vite. Criso. dicit aquam semper viuam.
Spiritus sancti enim gratia cum in mentem
intrauerit: omni fonte magis manat. Et ne/
que deficit: neq; euacuatur: nec stat. vnde se/
quitur. Hoc aūt dicit de spiritu sancto: quem
accepturi erant credentes in euz. Actuum. 2ᵒ.
Factus est repente de celo ꝛc. vnde Jhero. in
glo. Audacter ꝑnuncio: ꝙ ex eo tp̄e quo apl'i
domino crediderunt: super eos habuisse spūm
sanctum: nec potuissent signa facere absq; spi/
ritus sancti gratia: sed pro mō ꝛ mēsura. Ideo
christus clamat d. Si qs sitit: non ꝙ tunc: qa
nōdum notus in apl'is radicabatur. Sicut pꝫ
cum duceretur ih̄s ad passionē: negant se xp̄z
scire. Postq; autē baptizantur spiritu sancto:
tunc libere loquuntur ad iudeoꝝ ꝑncipes.
Actu. 7ᵒ. O portet deo obedire ꝛc. Mortuos
suscitant inter flagella: letantur: fundunt san/
guinem: ꝛ alijs supplicijs coronant. Quoruz
meritis ꝑticipes faciat nos ih̄s xp̄s.

¶ Feria. 3ª. dn̄ice in passione. Ser. 74.

Mbulabat iesus in galileā ꝛc. Joan
nis. 7. Scđz ꝙ dic̄ Gre
gorius in mora. Odire
bonuz est maius peccatū
q; non facere bonum.
Contingit. n. aliquādo ex infirmitate ꝙ homo
amat bonuz: sed implere non pōt. Sicut ergo
grauius est pctm̄ diligere: q; ipsuz perpetrare
ita nequius est etiam odisse iustitiā: q; non fe/
cisse. vnde ꝭm eundē illi: q non solum bonuz
non faciunt: sed etiam facientes persequuntur
ꝛ bonum quod in se nō habent: in alijs detestā
tur: peccant non ꝑ ignorantiā vel infirmitatez
Sed ex certa malicia: sicut pꝫ in euangelio de
iudeis xp̄m ꝑsequentibus: cum esset summuz
bonum: a quo nobis omne deriuat. vnde dr̄.
Ambulabat ih̄s ꝛc. Et ꝭm hoc in euāgelio p̄/
senti occurrunt nobis quatuor ꝯsiderationes.

Prima ꝯsideratio.

CJrca pmam ꝯsiderationem: ꝗ est de
iudeoꝝ ꝑsecutōe: cum dicit. Ambu/
labat ih̄s ꝛc. sunt tres ꝯclōnes.
¶ Prima ꝯclō est: ꝙ amor bonoꝝ est argu/
gumentum virtutis: ꝛ odium est argumentuz
vitij. Boni. n. amant bonum: in quocunq; il
lud inueniant: ꝛ odiunt non nām: sed vitium.
Mali aūt amant malum ꝛ odiunt bonum: in
quocunq; illud inueniant. Et ideo signum est
ꝙ illi qui amantur a bonis: sunt virtuosi: licet
boni aliquādo falluntur. Non qdez de rebus
Bene enim sciunt ꝙ iustitia est amāda: in quo

eunq; fit: sed de hoïbus: quorum non noue/
runt cõscientiam. vnde Augu. super Johem
Pertinet ad nos non hominem indagare cõ/
scientias: sed de ipsis rebus habeamus veraz
certamq; sententiaz. Ecõuerso in malis argu
mentum est vitij odiri a bonis: ꝛ in bonis ar/
gumentum est virtutis odiri a malis: ꝛ argu/
mentum vitij amari a malis.

¶ Secunda conclusio est: ꝙ licet christus nõ
potuerit interfici ante tempus suum: nolebat
tamen in iudeam ambulare ꝓpter quatuor ra
tiones. ¶ Prima Criso. ꝙ christus ostende
bat quandoq; q̃ erant diuinitatis: quãdoq; ea
que erant humanitatis. Fugiebat enim perse
cutores: vt homo. Apparebat autem persecu
toribus: vt deus. Et vtrunq; vere existens.
¶ Secũda est Theo. d. Secessit nunc in gali
leam: quia nondum passionis tempus adue/
nerat. vnde vanum reputabat in medio ini/
micorum esse: et eos magis incitare ad odiuz
¶ Tertia est Augu. di. ꝙ hoc xp̃s fecit conde
scendens nostre infirmitati: qr futurũ erat vt
quis fidelis christi absconderet se ne a ꝑsecuto
ribus inueniretur: ꝛ ne illi pro crimine obijce
retur bene latibuluz precessit in capite ꝙ in mẽ
bro confirmaretur. Igitur ꝭm eundem poten
tiam suam demonstrauit quando voluit: sed in
firmitati nostre p̃bebat exemplum. ¶ Quar/
ta ẽ Aug. ꝛc. In glo. vt qualiter nos de vitijs
ad virtutes debeamus transire doceret. vnde
dicit. Dominus in carne manens frequenter
in galileam ambulat: vt eum imitari volentes
de vitijs ad virtutes trãsmigrare discant: ꝙ il
la figurabat velut illius tp̃is sancti de iudea ad
gentes verbi dei transitum facientes.

¶ Tertia ꝯ° ẽ: ꝙ qlz patiẽter ꝑsecutiõez aliorũ
debeat sustinere ꝓpter tria. s. qr maiores ꝛ me
liores eo hec sustinuerunt. Etiam hec persecu
tio est eis ad argumentum virtutis: ꝛ etiam est
ꝓpter veritatem quaz sustinent: dicente Aug.
Non debent membra sup caput esse: vt si xp̃s
sit passus odium q est caput: ꝛ membra nõ de/
bent recusare. Recusat eni esse in corpore: qui
odium nõ vult sustinere cuz capite. Ad hebre
os. xj. Recogitate eum q talem sustinuit passi
onez ꝛc. Potest tamẽ qs vitare periculũ tripli
citer. ¶ Primo timore cogẽte. Mat. 26. Di
scipuli autem relicto eo fugierunt. ¶ Secũdo
prudentia suadente. ꝛ hoc dupliciter: vel cũ vi
ta sua sibi: vel alijs est necessaria. Mat. 10. ca
pitulo. Cum vos ꝑsecuti fuerint in vna ciuita
te fugite in aliam: vel quando persecutio est ꝑ/
sonalis ne persequẽtes peius faciant. Eccl. 4.
Noli resistere contra faciem potentis. vnde se
quitur. Ambulabat. Textus patet ex p̃dictis.

Secunda consideratio.

Circa secundam considerationez: que
est de samaritanoꝝ falsa persuasione
cum dicit. Erat autem dies festus iu
deoꝝ. vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ omnis ꝯsiliarius eẽ dz
preditus duplici virtute. s. prudentia ꝛ beniuo
lentia. ¶ Primo pz de prudentia. vnde Se
neca. Prudentis ꝓprium est examinare cõsi/
lia. ꝛ nõ cito labi taz facili credulitate ad falsa ꝓ
labi. Prudens nõ nisi iudicio credit: ꝛ nõ nisi
examinatã sniam in cõsensum credulitatis ad/
mittit. ¶ Scõm pz de beniuolentia. Nam be
niuolentia est actus bone voluntatis: nulli red
dens maluz ꝓ bono. Sed omni reddens bo
num ꝓ bono: ꝛ bonum ꝓ malo. Et oẽs actus
suos ordinans in laudem ꝛ honorẽ dei: ꝛ salu
tem aiaꝝ: ꝛ vtilitatem ꝓximi. vnde Bernar.
dicit. Ad ꝯsilium soli eligant: qui ꝛ prudẽtes
esse videntur: ꝛ beniuoli. Absq;. n. prudentia
ꝛ beniuolentia nõ sunt ꝑfecta consilia.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ persuadere malũ in ꝑicu/
lum aie: est spũaliter occidere. vnde Augusti.
Si fratri tuo mala ꝑsuades: occidis. Naz cõ/
sulens maluz: occidit in ꝓpria ꝯscia: qr facit eũ
peccare. sepans eũ a vita sua. s. deo. vnde idez
Periculose decipiunt: qui existimant tm̃ eos
homicidas: qui manibus hoïum occidunt ho/
mines: ꝛ nõ potius eos: per quoꝝ cõsilium: ꝛ
fraudem: ꝛ exhortationẽ hoies extinguuntur.
Nam iudei xp̃m nõ manibus: sed linguis oc/
ciderunt. vnde dicit. Dixerunt aũt ad eum fra
tres eius. Transi hinc: ꝛ vade in iudeam.

¶ Notat hic Chriso. dicit h insinuari hos cõ
sanguineos xp̃i voluisse christum tradere ꝛ ꝑ
dere iudeis. Et ideo Ihere. 9. Datur ꝯsiluz
ꝙ vnusquisq; se a ꝓximo suo custodiat: ꝛ in oĩ
fratre suo fiduciã non ponat. Glo. interline.
Cognatum fratremq; caue: eorumq; sodalem
vnde Grego. ibidem dicit. Callidus hostis
cum a bonoꝝ cordibus sex cõpelli ꝯspicit: eos
qui ab illis valde diligunt: exquirit. ꝛ per eorũ
verba blandiens loqtur: qui plus ceteris amã
tur: vt dum vis amoris cor ꝑforat: facile ꝑsua
sionis gladius ad itime rectitudinis munimi
na prorompat.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ ꝑsuasio de querẽda glo/

ria mundi est piculosa saluti animarum. Ra-
tio est. Nam gloria celestis sufficientissima est
q2 replet vniuersaliter totum hominis deside
rium: ad quam aspirare debemus. Gloria au
tem mundi est vacua. Et ideo replere non pōt
mentem hois. Ratio est. Nam cor hois reple
ri non pōt: nisi pducatur ad finem. Finis autē
hominis est deus. Augusti. Homo eoipso ad
imaginez dei factus est: quo capax ꝛ particeps
eius esse potest: ideo nihil mundanum ipsum
īplere potest. Cor. n. hois est sicut vas. Et iō
quando ad terrena incuruatur: non impletur.
immo plus euacuatur. Sz qñ ad deum cōuer
titur: tunc in rectum dirigitur: ꝛ ppter hoc solū
bonis eternis repletˀ. Psal. Replebimur in
bonis domus tue. vnde prudētes sunt: qui p
istis bonis tpalibus trāsitorijs eligunt celestia
ꝛ stulti sunt: qui eligunt ea: que sunt sibi noxia
vt pz. vnde dicitur. Transi hinc ꝛc. Persua-
dent enim xp̄o ſm glosam: sicut inanis glorie
cupidi. Est aūt proprium talium: vt qcquid fit
ab eis ꝛ a suis: vt ostēdatur in publico: vt vide
antur ab hoībus. Et q2 ip̄s tunc ꝯgruebat ina
ni glīe ppter multitudinē populi: q2 erat dies
festus iudeoruz scenophegie. i. fixionis taber-
naculorum: q2 tunc per septē dies habitabant
in tabernaculis. In memoriā: q2 quadraginta
annis fuerunt in deserto. Et ideo addūt. Ne-
mo qppe in occulto aliquid facit: quasi sub du-
bio psuadentes: vtrum xp̄s miracula faciat.
Et ideo dicunt. Si hoc facis: manifesta teip̄z
mundo. Ratio dubij erat: q2 fratres eius non
credebant in eum. vnde augu. Isti xp̄m con-
sanguineum habere potuerunt: Credere autē
in eum fastidierunt. Nam sepe inimici homi-
nis domestici eius. vnde glosa ibidem dicit.
Opera que veri discipuli faciebant: isti nescie
bant. Laudes diuinas populari fauori offerē-
das existimant. Et ideo non confidebat de eo
rum consilijs ſm illud psal. Non sedi cum cō
silio vanitatis. Glo. Cor meum non apposui
illis ꝛc. Qui pre inani gloria bene fieri in trā
sitorijs putabant: que causa est oīum iniqtatuz
quasi dicat. Tractatū iniquorum vitaui: facta
autem nec incepi.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam ꝯsiderationem: que est
de xp̄i humili declinatione: cum dici
tur. Dixit ergo eis ih̄s. vbi etiā sunt
tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: q̄ ascendere ad celestia vo
lentibus maxime expedit humilitas. Hoc. n.
pprie pertinet ad humilitatem: vt aliqs repri-
mat seipsum: ne feratur in ea: q̄ sunt supra se.
Ad hoc autem necessarium est: vt aliqs cogno
scat id: in quo deficit a pportione eius: qui suā
virtutem excedit. vnde sua cognitio pprij de-
fectus ptinet ad humilitatem: sicut regula que-
dam dirrectiua appetitus. Et ideo cum aliquis
ꝯsiderat suū defectū: tenet se infimū ſz moduz
suum. vnde Isido. dicit. Humilis dicitˀ quasi
humo accliuis. Debemus igitˀ nos in imo vo
lutare per pprie laudis declinationē ꝛ ppriam
reputationē: ꝛ laudare diuinam potentiam: ꝛ
sic honoratˀ deus. Eccl'ia. 3. Magna potentia
dei solius: ꝛ ab humilibus honoratˀ: qui. s. totū
tribuūt deo: sibi aūt nihil. Econtra aūt supbus
q̄ztum est i se: deo aufert honorem. Roma. 2.
dicitur de superbo. Qui in in lege gloriaris
per preuaricationem legis: deum inhonoras:
Quod contra illos: qui non laudem dei: sed
suam querunt. Christus enim humillimus
fuit: ꝛ ideo precipue humilitatem cōmendauit
verbo ꝛ exemplo: q2 per hoc maxime remoue-
tur impedimētuz salutis humane: qđ consistit
in hoc: q̄ homo ad celestia tēdat. A quibus ho
mo impeditur dum in terrenis magnificare se
studet. Ideo etiam exteriorē celsitudinē con-
temnendam monstrauit p humilitatē: q2 con-
tēnentibus terrena: promittuntur celestia. Di
xit ergo eis iesus: q2 ipse ex sua humilitate fugi
ens gloriam humanam distulit ascendere ad fe
stum. Ratio ē: q2 tempus meum nonduz ad-
uenit: tempus autē vestrum semp paratum ē.
Quasi di. ſm Aug. Vos inuitatis me ad glo
riam. Tempus autem meuz. s. glorie mee quo
veniaz iudicaturus cum potentia: nondum ad
uenit. Tēpus autem vestruz qui mundi glori
am queritis semp est paratum. q. d. Duplex ē
tempus. s. futurum ꝛ p̄sens. Ad tempus futu
rum perueniunt sancti per tribulationem. vn-
de sap. Tanq̄ auruz in fornace ꝛc. Sequitur
Et in tēpore erit respectus illorum. ꝛ hoc tem-
pus non semp est paratum: sed in spe expectatˀ
Aliud est tēpus presens quo mundani gloriā
querunt. vnde hoc. Ideo q2 ipsi mundo con-
sentiunt ꝛ mundus eis.

¶ Scđa ꝯclusio est: q̄ reprehensio malorum
fomitē odio ministrat. Nam ꝯtrarietas operꝝ
arguit contrarietatē mentium: ꝛ p ꝯñs odiuz.
Sed q2 opera mundi ꝛ xp̄i erant cōtraria. Iō
etiaz mente aduersabantur. Ideo xp̄s mundū

redarguens ꝑpter peruersitatẽ operum: eorũ
indignationez incurrit. vnde de hoc conquerit̃
dñs. Amos. 7. dicens. Odio habuerunt cor-
ripientez in porta. vbi glo. Iheronymi. Por
te mortis vitia: porte vite virtutes. Habetur
ẽt odio iustus existẽs in porta virtutũ: si corri-
pit maluz existẽtem in porta mortis. Sic etiam
consentiens in malo fouet pacez malorum: q̃r
equalitas operum arguit equalitatem mentiuz
⁊ concordiam: sz cum maloꝝ opa sint eadem ⁊
mente concordabunt. vnde Gre. Sicut solet
esse noxiũ si vnitas desit bonis: ita pniciosum ẽ
si nõ desit malis: vnde puersos quippe vnitas
corroborat duz ꝯcordãt: ⁊ q̃nto magis vnãimes
sunt: tãto magis iterrigibiles: ⁊ h̃ qd̃ dic̃. Nõ
potest mũdus vos odisse: q̃r segmini ꝯplacen-
tiã mũdi: me aũt odit: q̃r testimonium phibeo
de illo: q̃r opa eius mala sunt. Et ideo ea redar
guo. Ex quo sequitur ꝙ odium causatur ex re-
dargutione malorum operum.

¶ Tertia ꝯclõ est: ꝙ sicut humilitas est via ad
celestia: ita gloria mundi est vitanda: q̃r impedi
mentũ est ascendẽtibus ad celestia. Et ideo do
minus recusauit ascendere ad festum ꝑ gloria
mũdi: pmisit tñ eos ascẽdere pp tres rationes.
¶ Prima est: vt doceret nos vitare oẽz vanã
gloriã. vnde Theo. Si xp̃s vana gloria deti-
neretur: retinuisset eos secuz. Nã glorie mũdi
cupidi ꝯsueuerũt multos habere secuz. ¶ Se
cũda est: vt doceret eos vitare adulationez. vñ
Criso. dicit. Christus dicit: vos ascẽdite: ostẽ
dẽs ꝙ eis blandiri nõ vult. ¶ Tertio vt ostẽ-
deret eos q̃rere gloriã mundi. Unde Augu.
Uos ascẽdite: q gloriaz humanã queritis: vbi
extẽdere vultis carnalia gaudia nõ eterna cogi
tare. Hec cum dixisset mãsit in galileam ibi fa-
ciens aliqualẽ dilationẽ. Ut autez ascenderunt
fratres eius: tũc ⁊ ipse ascendit non in manife-
sto: sed q̃si in occulto. Hic lz xp̃s videat̃ sibiipi
ꝯtradicere. s. de ascensu: tñ ẜm Aug. xp̃s non
ascẽdit eo. s. modo quo psuadebãt sibi discipu-
li: q̃r postea ascẽdit nõ gl̃iari tpaliter: sed doce-
re salubriter. Ascẽdit etiaz nõ in manifesto: sz
q̃si in occl̃to. ¶ Primo ad humanitatis oñsio
nez. ¶ Scd̃o ad exẽpluz nostꝝ: vt si aliq̃ñdo
ꝯtingat nos incidere periculuz: sciamus quid
nos oporteat agere. ¶ Tertio vt doceret nos
declinare humanũ fauorem ẜm alcuinum.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartã ꝯsiderationẽ que est de
iudeoꝝ curiosa requisitione cum dr̃.
Iudei aũt querebant eũ: occurrũt tres ꝯ[o]nes.
¶ Prima conclusio est: ꝙ lz christus a diuer
sis diuersimode queratur. Nam primo ali-
qui ipsum querunt in ipso delectando vt contẽ
platiui. Psal. Letentur oẽs qui querũt te ⁊c.
Alij ꝑpter refectionez. Psal. Et querebant a
deo escam sibi. Alij propter cure sanitatẽ. Sa
pien. 28. A deo querit medelam. Alij propter
institutionẽ. Prouerbioꝝ. 17°. Cor sapiẽtis
querit doctrinam. Alij propter mortis occasio
nem: sicut iudei contra eum indignati. propte-
rea quia eorum maliciaz redarguit. vnde glo.
super illud psal. Considerat peccator iustum ⁊
querit mortificare eum ⁊c. Peccator insidiatur
iusto quia grauius est ei ad videndum: ⁊ dissi-
milis est ei vita ei[us]. Et ideo querit occidere eũ
Iudei igit̃ querebant in die festo. vñ q̃rentes
eũ di. Ubi est ille: nõ vbi ẽ iesus: q̃r ẜm Criso
sto. q̃rebãt euz ex odio: ⁊ non eũ noiabant pui-
pẽdẽtes eũ ⁊ idignãter ferẽtes ei[us] correctiõez.
¶ Scd̃a conclõ est: ꝙ diuersa erat opinio de
xp̃o. Nam q̃dam ꝯsiderantes opa eius. s. p̃di
cationem: infirmoꝝ curationẽ: ⁊ miraculoruz
coruscationẽ: dicebant ipsum esse bonuz. Alij
autem psequẽtes eum ꝑpter iustitiaz: ⁊ pctõꝝ
redarguitionẽ: vice ꝯtraria murmurabant de
eo. s. ei culpã imponẽtes: maxime de eo ꝙ ad
pctõres ⁊ publicanos diuertisset se: iustos re-
putantes: cuz essent maiores pctõres. Et seq̃t
Et murmur multus erat. i. ꝯtradictio opinio-
nis erat de eo in turba. Nam q̃dam dicebant:
quia bonus est. Alij non: sed seductor.
¶ Nota ẜm Augu. ꝙ seductor aliq̃ñ sumitur
in bonam partez. Naz seducere aliq̃ñ idem est
qd̃ seorsum ducere: qd̃ fit dupliciter. ¶ Uno
modo a veritate in falsitatez. Sic xp̃s non fuit
seductor: q̃r fuit ipsa veritas: que in falsitatẽ du
cere nõ potuit: vel ecõuerso a falsitate in verita
tem: ⁊ sic xp̃s seductor dici potuit. Ihere. 20.
Seduxisti me dñe ⁊ seductus sum. Q̃ñqz idẽ
est qd̃ decipere sic nullo modo dr̃ seductor.
¶ Tertia ꝯclõ est: ꝙ met[us] iudeoꝝ tã maiores
q̃z minores ꝯpulit: vt quisqz opinionem suam
de christo: siue bonam: siue malam: manife-
ste nõ auderet fateri. Nam maiores freq̃nter
libenter intulissent xp̃o mortem. sed non aude
bant: q̃r timebant turbas: q̃r eum tanq̃z ꝑphe-
tam habebant. Minores autem territi timore
superiorum: non audebant cõfiteri ipsum esse
christum. Et ideo vt dicitur Naym secundo.
vtriqz erant murmurantes in cordibus suis.

Et hoc est qd' dicitur. Nemo tamen palam loquebatur propter metum iudeorum. Naz illa vox: scilicet bonus est: erat multitudinis: q nō audebant palam loqui ,ppter metum principū Sed illa vox: scilicet seductor est: erat principū qui etiam propter turbam non loquebant pa/lam: quia turbe eum vt prophetam habebant. De quo Crisostomus. Qui principabantur corruptionem habebant. Qui autem subijcie/bantur: sani quidem erant iudicio. sed liberta/tem dicendi non habebant. Quam libertatem nobis concedat ihs xp̄s passus pro nobis.

¶ Feria quarta dominice in passione. Sermo septuagesimus quintus.

Facta sunt encenia in iherosolymis ꝛ hyems erat. Johis. 10. Secunduz qd' dicit Bernar. in sermone quodaz. Quotiens peccantē videris fratrem continuo debet procedere compassionis affectus. Ne ergo quis dura ceruice beneficio compassionis abutatur ꝛ zelus iustitie abijciat Ideo oportet spiritū discretiōis adesse: vt sicut compatiebatur fratri: ita etiam compatiatur iustitie dum fit. Et ideo Bernar. in li. de corre/ctione dicit. Arguere interdum est necessariuz Ferueat igitur in nobis amor iustitie: ꝛ odiuz iniquitatis. Nemo fratris vitia dissimulet di. Nunqd custos fratris mei sum ego? Est ergo consentire simile cum arguere possis: ꝛ scimus q̄ similis pena debetur facienti ꝛ consentienti Vidēs igitur saluator iudeos letitie tpali dedi/tos que finalr̄ aufert a nobis gaudiuz eternuz. Cōpatiens ifirmitati: zelo iustitie eos corripit scilicet de pfidia ꝛ duritia cordis: vt pz in euangelio moralr̄ intellecto. Naz inordinata letitia parit confidentiam de mundo: ꝛ diffidentiam de deo ꝛ cor ad spiritualia indurat. Et ideo in euangelio occurrūt nobis sex ɔsiderationes.

Prima ɔsideratio.

Circa primam ɔsideratiōem que est de mundi defectuosa affectione cū dicit. Facta sunt encenia ꝛc. Naz deficit affectus: cuz spreto sūmo bono in tpalibus hō q̄rit delectari. Et ideo occurrunt tres ɔclōnes. ¶ Prima ɔclō est: q̄ summus artifex humanam nām fecit tam generosam. Nec. n. generositas naturalis patet in hoc: q̄ tibi nālr̄ ad tui decorez impressa est imago beatissime trinitatis. vnde Anselmus. Fateor dn̄e ꝛ gratias ago: q̄ me creasti ad imaginem tuam: tui memor sim: te cogitez: te diligaz. vnde Bernar. Scd̄m interiorez hoiem tria in me inuenio: p que deuz recolo conspcio ꝛ concupisco. s. me/moriaz: intelligentiaz ꝛ voluntatez. Cū dei re/miniscor in ipo ɔdelector: cum p intelligentiaz intueor stupesco: ꝛ cum deum per voluntatem diligo meipsum in illū transformo. Et ideo recognosce q̄z mira ꝛ inextimabilis dignitas est esse: non solum vestigiuz creatoris qd' ɔmune est omnibus creaturis: sed eē ad imaginez qd' est proprium hois. Igitur exulta ꝛ gaude insignita dei imagine. Decorato similitudine: particeps rōis: capax eterne beatitudinis. ¶ Itē dedit tibi nām īmortalez: substantiaz icorruptibilem: durationez interminabilē: vitā ppetuā ¶ Item deus in te hitionez suā p̄parauit. vñ xp̄s dicit. Ego ꝛ pater ad eum veniemus: ꝛ mansionez ꝛc. Unde gaude: q̄ potes esse hospitis tanti hospitiuz p debitaz p̄parationē. vnde Bernar. Negare ei celū non poterit ꝛ eternam requiez: qui sibi in hac vita requiez in mēte preparauit: q̄ ipse solus ꝛ non alius satiare appetitum poterit. vnde Hugo. Ōis iocunditas ꝛ suauitas opulentiaq̄z rerum creaturaruz potest afficere: potest non satiare cor humanū. ¶ Item omnia subiecit sub pedibus eius. vnde Hugo. Omnis natura tuis vtilitatibus deseruit: tuis oblectationibus fm distributionez tēpoꝝ indesinenter occurrit. vnde creator eius totam machinaz mūdialem ad tuum ordinauit ministeriū. ¶ Itē angli inflāmant tuū affectuz informant tuuz intellectuz: pficiunt ꝛ custodiūt totum tuū subiectum: nos in bono conseruant ꝛ desiderio nos ad nostrā salutē expectant. Et ideo in euangelio iherusalem noiatur: qd' interpretatur pacis visio. Ad intellectuz pertinet visio: pax est habitus voluntatis.

¶ Secunda ɔclō est: q̄ natura humana sue dignitatis oblita per varias ꝛ mundi transitorias delectationes abdicatur talibus per amorez inherendo: qbus Augu. maledictionē imprecat di. Veh qui oberrāt in vestigijs tuis: abducti scilicet delectatione creaturarum. vnde Ber. Quanto prescius dignitatem meaz conspicio: tanto magis vitaz degenerem me duxisse confundor. Timeo. n. q̄ tanto grauior est culpa: quanto dignior est natura. Et quāto maior est

offensa: tanto maior est excellentia offensi. Et
tanto maior est iniuria: quãto maiora fuerit be
neficia. Unde intellexisti q̃z generosa forma-
ta sis per naturam. vide nunc q̃z vitiose defor-
mata sis p culpaz. Et ideo dr̃ q in hac iherusa-
lem facta sunt encenia. i. noua dedicatio templi
Nam aia templuz consecrata deo dicitur ence-
niare: quando p deformitatem sceleris diabo-
lo dedicat̃: et hoc p festũ tpalis letitie: que ꝯsistit
in gl'ia mũdi postposito festo solẽnitatis eterne
¶ Tertia ꝯclusio est: q aia sic mundi delecta-
tioni seducta multis miserijs implicat̃. Et ideo
status eius hyemi cõparatur: cum dicit̃. Et hy
ems erat. vnde glo. super illud Job. 37. Pre
cepit hyems pluuias rc. Dicit hyems est vita
presens: in q̃ nos mortalitatis nostre frigidus
torpor constringit. Nam in hyeme est gelici-
dium: sunt venti: obscuritas aeris: frigus: via
lutosa. Hec concurrunt etiam in statu pecca-
torum. Nam ibi est gelicidium caritatis: ven-
tus superbie: obscuritas aeris inuidie: frigus
accidie: gelu auaritie: comestio gule: via luto-
sa luxurie. Et ideo etiam frigescit fides in de-
um. ¶ Nota tamẽ: q hyemi status peccati cõ
paratur. ¶ Primo qr sicut frigus tollit calo-
rem. Sic peccatum ardorem caritatis. ¶ Se
cundo sicut frig⁹ homines pigritat: ita peccatũ
pigros facit in bene operando. ¶ Tertio sicut
frigus inducit sterilitatẽ: ita peccata in bonis
opibus. ¶ Quarto sicut frig⁹ mortificat ter-
re nascentia: sic peccatũ omnia bona. ¶ Quin
to sicut frigus tollit vigorẽ: ita peccatũ bonum
propositũ extinguit. ¶ Sexto sicut in hyeme
aque inundãt: sic vnũ pctm̃ facit ruere in aliõ.
¶ Septimo qr sicut in hyeme est clõgatio a so
le: ita per peccatũ est elongatio a deo. ¶ Octa
uo sicut in hyeme est itempies aeris: sic in pctõ
re est itempies affectionũ. Scda ꝯside°.

Circa secundã considerationez que est
de xp̃i affectuosa ꝯpassiõe ibi: Et am
bulabat rc. vbi sunt tres ꝯclusiones.
¶ Prima ꝯclõ est: q ambulare accipit̃ spiri-
tualit̃ similitudinarie a motu corporali: quo vi
delicet aliqd corp⁹ mouet̃ a termino: a quo ad
terminũ ad quẽ relinquendo vnũ vbi: et acgrẽ
do aliud: qr simul et semel naturaliter nõ potest
esse in duobus locis. Sic et spũalr ambulare:
nihil aliud est q̃z spũalr moueri de termino: a
quo qui est mundus ip̃m relinquẽdo ad termi
num ad quẽ ip̃z acgrendo. Terminus aũt ad
quem acgrẽdus: est finis vltim⁹: g acgri nõ po
test sine creature destione: et hoc est spirituali
ter ambulare. de q̃ ad Gal. 7. Si spiritu viui
mus: spũ et ambulemus. Naz sicut motus cor
poralis non põt esse in corpore naturali nisi p
vitam nãlez: ita motus spiritualis in deuz nõ
põt esse nisi per vitam spũalem. Uita spũalis
aie ẽ xp̃s. sz Aug. et sz Johez. Ego suz via
veritas et vita. via directiua: veritas decliatiua
vita qetatiua. vñ di. Ambulabat ih̃s. s. vbo et
exemplo nob declarãs ambulationẽ spũalem.
¶ Secunda ꝯclõ est: q hec spiritualis ambu-
latio ptinet ad voluntatem et ad intellectuz. tñ
pncipaliter ptinet ad voluntatez. Ratio cuius
est: illius potẽtie est spiritualiter ambulare: cu
ius est moueri ad res ip̃as: sz hoc est volũtas:
qr vt tertio de aia dicit̃. Differẽtia est inter in-
tellectum: et voluntatez: qr appetitus est motus
aie ad rẽ: sed intelligere est motus rez ad aiaz
et iõ intellectus: qr recipit species rez intelligi-
biliuz: nõ intendit ad aliud sicut voluntas que
actu suo tendit ad rẽ extra. Et hoc est spiritua-
liter ambulare. Sicut patet in actibus volun-
tatis. s. desiderij et dil ctionis; qr cuz desideri-
um sit respectu boni nõ habiti: sed acgrẽdi: ni
hilominus qui in statu vie sumus motu deside
rij spũalr ad deũ ambulamus. vnde ad Gal.
7. Spiritu ambulate et desideria carnis non
perficietis. Patet ẽt de actu dilectionis: qr sm
Aug. Sicut se amor hz in spũalib⁹ sic pondus
in corporalibus qa ingt amor meus: pondus
meum: eo feror quocunqz feror: ideo scd̃s act⁹
tendẽdi in deũ est dilectio. vñ ad eph. 7. Am-
bulate i dilectõe: sic̃ et xp̃s dilexit vos. Et h̃ est
qd dic̃. In porticu salomõis. i. i volũtate tibi sa
lomõ celestis rex. i. xp̃s sibi oratoriũ ordiauit.
¶ Tertia ꝯclõ est videre p quos gradus de-
beamus ambulare: reuertẽdo ad xp̃m. vbi sci
endum q motus cõuersionis est retrogradus
per ꝯparationez admotã ꝯuersionis: Ibi. n.
debes tuaz ꝯuersionẽ inchoare: vbi p̃us auer
sionem ꝯsumasti. ¶ Primus gradus ꝯuer-
sionis est ꝯsideratio tui. Exemplum de filio p
digo in se reuerso. vnde Ysaie. 48. Redite p̃
uaricatores ad cor. ¶ Scd̃s est peccati detesta
tio. Ysa. 18. Derelinquat impius viaz suã rc.
¶ Tertius est p̃sentis secl'i deseratio. Jhere.
Reuertere filia israel ad ciuitates tuas.
¶ Quartus est beneficij gratitudo. Jhere. 3.
Reuertere fili israel: et ego assumam vos.
¶ Quintus est in corde recollectio viriuz aie
Nam impossibile est hoi dissipato: dispso cor,

de beneficia xp̄i recogitare. Exo. Reuertatur
vnusq̄sq̄ in domū suā. ¶ Sextus est deside
rij sublimatio. Eccli. p̊. Ad loca vnde exeunt
fluia reuertunt̄ ⁊c. ¶ Septimus est dei in hac
vita ꝯtēplatio: siue vite ꝯtēplatiue exercitatio.
Ezech. p̊. Aialia ibant ⁊ re. Ibant ꝑ actionē
salutaris ministerij. Reuertebant̄ ꝑ iuge exer
citium ꝯtēplandi.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam ꝯsideratōez: q̄ est de ca
lumniosa iudeoꝝ aggressione: cum
dicit̄. Circundederūt eum iudei. vbi
sunt tres conclusiones.

¶ Pª ꝯº est: ꝙ ois cōuersus si mox oēs car
nis stimulos cupit ꝯculcare: ⁊ summā virtutū
subire ꝯtēdat: si forte adhuc aliqua aduersa de
carnis molestijs tollerat: nō frangatur: q: dis-
pensator bonoꝝ nouit aduersitates reprimere
vitioꝝ: successione virtutum. Nam tunc ma-
gis grauari se impulsu vitioꝝ agnoscit: dū ac-
cesserit ad cognitionē dei. Et h̄ est qđ dicitur.
Circūdederunt igit̄ eum iudei. Judeus inter
ꝑtatur ꝯfitens. vñ ꝑ iudeos intelliguntur illi:
q querunt gl'iā ꝓpriam: seipsos ꝯfitentes. vñ
sic iudei sunt cogitatiōes: coꝛ iusti eleuantes in
supbiam: ponētes ante oculos eius dignitatē.

¶ Scđa ꝯclō est: ꝙ tales cogitatiōes sunt sta
tim reprimende: q: ducerent nos in desꝑatio-
nem. s. delendo in nobis cognitionē dei. Si
cut pȝ ꝑ Ber. di. Forte aliq̄s in se reuersus: co
gitans postponere carnalē ꝯuersionem: igno-
rans bonitatē dei. Et q̄ȝ multus sit ad ignoscē
duȝ: nō ne sua carnalis cogitatio arguet eū. d.
Quid facis? Vitaȝ istam vis ꝑdere: ⁊ futurā?
Peccata tua maxima sunt ⁊ multa: non suffi-
cis satisfacere: ꝯplexio tenera est: vita delicata:
ꝯsuetudinem difficile vinces. Et ꝓ hijs ⁊ simi
libus desꝑat⁹ resilit miser ignorans dei boni-
tem: q̄ neminem vult ꝑire. Ipsi imaginantur
ipsum seueꝝ ⁊ implacabilem: q est misericoꝛs.
vñ seq̄tur. Quousq̄ aiam nostraȝ tollis? vbi
Criso. dicit eos h̄ fecisse adulatorie: vt euȝ per
aliquam captionē inuenirent. vñ dicūt. Si tu
es xp̄s: dic nobis palā. Qđ si dixisset ꝙ sic: fu
issent calūniati: q̄si sibi arrogasset regiā ꝑtātē.

¶ Tertia ꝯº est: ꝙ ſm Ber. tria sunt gnā co-
gitationum: a q̄bus multa sollicitudine cauere
necesse est volentibus ad deum reuerti.

¶ Prime sunt cogitatōes ociose: ⁊ ad reȝ nō
ꝑtinentes: quas tam facile abijcere q̄ȝ recipere
possumus. ¶ Alie sunt violente magis: q̄. s.
ad necessitatem nāe ꝑtinent. Que si paꝝ nob
insiderēt: auelli nequeunt sine lesione. Sepe
eniȝ sic afficit nos cogitatio de necessarijs vite
ꝙ de coꝛdibus nō possunt eradicari. Plane
opȝ reprimere quē extinguere non possumus
appetitū. ¶ Tertiuȝ gen⁹ imundum ⁊ fetidū
est: qđ nulla rōne est admittenduȝ: ⁊ ille ꝑtinet
ad luxuriā ⁊ ad alia vitia. Opȝ si mundas vo
lumus hr̄e aias: hijs cum multa indignatione
occurrere: vt nullus eis detur accessus.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartā ꝯsiderationē que est de
fructuosa xp̄i informatōe: cum dicit̄.
Rñdit ih̄s ⁊ dixit. Loquoꝛ vob ⁊c.
vbi occurrūt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯº est: ꝙ docet nos vitare incredu
litatem: q: hec facit nos indignos dei grā: cuȝ
hēat rōeȝ grauissimā peccati. Nā omne pctm̄
ꝯsistit formalr̄ in auersione a deo. Et tanto ali
quod pctm̄ est grauius: q̄ȝto ꝑ ipȝ hō magis a
deo sepat̄. Hoc aūt fit ꝑ pctm̄ infidelitatis: q:
veram dei cognitionē nō hȝ: sed falsam: ꝑ quā
ab eo elongamur: ⁊ nō ad deū appropinqua-
mus: nec ille deū cognoscit: q falsam opinionē
de eo habet. vnde patet ꝙ peccatuȝ infidelita-
tis est maius oibus peccatis: q̄ ꝯtingunt in per
uersione moꝝ. vñ ex euidentia veritatis: ⁊ al-
legatione opeꝝ ꝑtātis execrat̄ eoꝝ incredulita
tem di. Loquoꝛ vob: ⁊ non creditis opa: q̄ ego
facio in noie patris mei: hec testimoniū perhi-
bent de me. q. d. Ex verbis meis potestis me
cognoscē ꝑ fideȝ: quā neglexistis. q̄ tñ nō ē ex
ꝑte credibilis: ſȝ ex ꝑte vrī intellectus. Rō est
Nam ſmo q ꝯfirmat̄ ꝑ miraculum est credibi
lis: ſȝ ſmo meus ꝯfirmat̄ per opa: q̄ ego facio
in noie patris mei. Igit̄ ⁊c. s. testificant̄ ꝙ a do
sum: q: nō pn̄t fieri nisi a deo: cum sint transcē
dentia cursum nāe. vñ ꝓꝑ infidelitatē merito a
me estis elōgati. vñ subdit̄. Sȝ vos nō credi-
tis: q: nō estis ex ouib⁹ meis. Hec dicit ꝓꝑ ea
q: eos videbat ad sempiternū interitū oꝛdiatos

¶ Scđa ꝯº est: ꝙ tria sunt: q̄ faciunt nos di-
gnos grā di. s. fidelis adhesio. 2ᵐ xp̄i imitatio.
3ᵐ est finalis ꝯtinuatio. vñ dicit. Oues mee
vo. me. audi. s. credēdo q: fides ex auditu. Et
ego co. oues meas: a malis discernēdo. Scđa
Thi. 2. Nouit dñs q̄ sunt eius. Et se. me. s. ꝑ
imitationē. Matth. 16. Qui vult ve. post me
⁊c. Et ego vitā eternā do eis: ⁊ nō peribunt.
Johis. 6. Ois q credit in me: hȝ vi. eter. q̄ so-
lum dat̄ ꝑseuerantibus. vñ Augu. Hec vox
q ꝑseuerauerit solū audit̄ ab ouib⁹ p̄destinatis

¶ Tertia ꝯ° est: xp̄s fidel'r sibi adherentes p
fidem diligenti custoditōe tueť. Et h̄ oñdit. d.
Et nō rapiet eas q̄sq̄z de manu mea. Hoc ꝓ/
bat duabus rōibus. ¶ Prima est: ꝙ illud qđ
maius est oibus: violētiaʒ pati non pōt: ſʒ da/
tum mihi a p̄re est huiusmōi. Igiť ꝛc. Et h̄ ē
qđ dicit lr̄a. q. d. bñ dico: ꝙ nō ꝑibunt: q2 illđ
ꝑire non pōt esse ex p̄te ꝑimij: q2 est eternū: nec
pōt esse violētia ex p̄te rapientis. Pater. n. ge
nerādo dedit mihi eēntiā suā ꝛ filiatōeʒ: ꝛ illđ
est mai⁹ oiuʒ. ¶ Scđa rō. Null⁹ p̄t rape de
manu patris: q2 oipotens ē. Psal. Terribilis
es: ꝛ qs re. ti. Sʒ vna ē man⁹ p̄ris ꝛ mea vni
tate eēntie ꝛ nāe. vñ opante p̄re: opať fili⁹: q2
vna est opatio vtriusq̄ʒ. Et iō dicit. Ego ꝛ p̄r
vnum sumus. Quinta ꝯsideratio.

Q Uinta ꝯsideratio est de furiosa iude
orum indiscretōe: cum dr̄. Sustule
runt. vbi occurrunt tres ꝯclōnes.
¶ Prima ꝯ° est: ꝙ nihil adeo excecat mēteʒ:
q̄ʒtuʒ ꝑuersitas stulte emulatiōis. qđ pʒ in hac
īdiscreta lapidatōe stulta emulatōe legis: exceca
ti legislatorē lapidare volētes. Illđ. n. Leui. 7
Quicunq̄ʒ blasfemauerit no. me. la. obru. ꝛc.
nō tāgit xp̄m: cui⁹ ſmo fuit ad glificandū p̄reʒ
se patri coeternū oñdendo. d. Ego ꝛ p̄r vnum
su. vñ sustulerunt lapides lapidibus duriores
vñ nullus dʒ tantus zelator dinoꝝ eē: vt exce/
dens ꝯtra legem dinaʒ peccet: se vindicando.
Psal. Dum loquebar illis impu. me gratis.
¶ Scđa ꝯ° ē: ꝙ ſʒ Ber. vbi vehemēs emu
latio est: discretio est necessaria: q̄ ordinat cari/
tatem. Sēp. n. zelus sine discretōe ꝑniciosus
valde sentiť. Nā feruor vehemēs absq̄ʒ discre
tionis temperamento p̄cipitat. Et ideo xp̄s iu
deos ad discretionem inducere volens: dicit.
Multa opa bona ex p̄re oñdi vob: ꝑꝑ qđ ꝛc.
eoꝝ seuitiā rep̄hendēs. Bñficiuʒ ꝯmemorat
ꝑꝑ qđ opʒ honorare euʒ: nō lapidare. vñ ꝯque
riť Ihere. 17. Nūqd reddiť ꝓ bono malū ꝛc.
¶ Nota ꝙ reddere malū ꝓ malo est fragilitatꝭ
sed reddere maluʒ ꝓ bono ē ꝑuersitatis: ſʒ red
dere bonum ꝓ malo est ꝑfectōis. sed reddere
bonū ꝓ bono est eq̄tatis. vnde respōderunt ei
De bono ope nō lapidam⁹ te: ſʒ de blasfemia.
¶ Tertia ꝯ° ē: ꝙ lʒ iudei xp̄ʒ i doctria ꝛ factis
nouissent eū eē filiū dei: tñ inuidiose opa eius
transcēdentia nāʒ: se nescire simulātes: eū puꝝ
hoieʒ reputabāt: rōne cui⁹ ip̄m dicebāt eē blas
femū: q2 dicebant ipossibile eē creature. s. ꝙ sit
equalis deo. Sexta ꝯsideratio.

S Exta ꝯsideratio est de xp̄i victoriosa
supatōe: cuʒ diciť. Respōdit eis ih̄s
vbi sunt tres conclusiones.
¶ P^a ꝯ° ē ꝙ ista ꝑpositio ego ꝛ p̄r vnū sum⁹
nō verificať de creatura ꝛ đo: ſʒ solū de hijs: q̄
sūt vni⁹ nāe ꝛ eēntie sic pʒ de p̄re ꝛ filio i dinis
¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ xp̄s ꝯfutat suos persequē
tes: ostendens se non esse blasfemuʒ: per hoc
ꝙ ꝓbat se esse deum. Et ad h̄ duo adducit testi
monia. s. legis ꝛ operum. ¶ Primo formať
ratio talis. Scriptura vocat quosdaʒ deos: ad
quos sermo dei factus est: ꝛ tamen non blasfe
mat. Igiť multo minus ego: quem pater san/
ctificauit ꝛ misit in mundū: non blasfemo dicē
do me esse deuʒ. ¶ Primo enim ostendit ꝙ
lux quosdaʒ vocat deos. ¶ Scđo ostendit ꝙ
hec lux non pōt mētiri: ꝛ ꝑconsequēs nec blas
femare: ibi. Si illos deos dixit ꝛc. ¶ Tertio
ex hoc cōcludit: ꝙ multo minus ipse blasfemat
ibi. Queʒ pater sanctificauit. Quantuʒ ad pri
mum dicit. Nonne scriptū est in lege vestra:
quia ego dixi ꝛc. ¶ Nota ꝙ ꝓpter tria hoies
dij vocanť. ¶ Primo ꝓpter veritatis cogni
tioneʒ. Ihero. Qui de deo loquunť: nō hoies
sed dij appellanť. ¶ Scđo ꝓpter ꝑticipatōeʒ
potentie ꝛ opatōis. vnde diciť actuū. Dij silēs
hoibus descenderūt. ¶ Tertio ꝓpter ꝑticipa
tionem sanctificatōis. vnde Augu⁹. sup psal.
dicit ꝙ deus h̄ verbū vocať ꝙ est factor deoꝝ.
Dedit. n. eis ptāteʒ filios dei fieri ꝛc. Sic igiť
illos dicit deos: hic oñdit ꝙ scriptura nō blasfe
mat sic rōne. Blasfemus mentitur: q2 sibi vel
alijs tribuit: qđ non est suum: sed dei. Sʒ scri
ptura non pōt mentiri. Igitur ꝛc. Hec ratio
eliciť ex h̄: ꝙ scriptura illos dicit deos: ad quos
sermo dei factus est: vt ꝓphas ꝛ alios sanctos
ꝛ non potest solui scriptura. i. falsa reputari.
Mat. 7. Iota vnum aut vnus apex ꝛc. Seq
tur. Quem pater sctificauit. i. sanctum genuit
vel misit in mundum ꝑ carnis assumptionem
Vos dicitis q2 blasfemat: q2 dixi. Filius dei
sum. q. d. irrationabiliter dicitis. ¶ Secūdo
adducit testimoniū opeꝝ dicens. Si nō facio
opa patris mei. Ratio talis est. Ille q facit q̄
nullus alius facē pōt nisi solus đs non blasfe
mat si se dicat eē deū: ſʒ ego suʒ talis ꝛc. ¶ Itē
ille q facit opa patris: ille ē in p̄re: ꝛ pater in eo
ꝛ ꝑꝯñs nō blasfemat si dicat se esse deuʒ. Vñ
oñdit ꝙ sine opib⁹ eēnt excusabiles. d. Si nō
facio opa p̄ris mei. i. q̄ pater fac̄. Et si mihi. i.
ſmoni meo: nō vultis credē: opib⁹ credite.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ credēs pſez esse in xp̄o:
ꝛ xp̄z in patrē talis fides meref vitā eternam.
vnde dic̄. Ut cognoscatis ꝛ credatis ꝛc. Est i
me. s. p gratiaz vnionis. vnde apl's. Qui p̄de
stinatus est filius dei in virtute ſm spūm san/
ctificationis: ꝛ sic sctificatio referf ad hoiez vni
tum. vñ Aug. Sācus fieri de nō sctō est hois
ſʒ sctūs gigni ē soli⁹ dei. ad quā scificatiōez ꝛc.

¶ Feria quinta dñice in passiōe. Sermo. 76.

Rogabat iē
sum quidam phariseus vt
māducaret cū illo. Luc. 7.
Quia p passionem christi
mors euacuaf: ꝛ p peccatū
soluif. Scdm ꝙ dcit Da/
ma. libro. 4. Per nullū aūt tantum xp̄i passio
renouatur: sicut p peccati iterationē: Quia ſm
Ber. in ſmone de ꝯuersione beati pauli apl'i
Si ꝓpriuz sanguinez dedit in p̄ciuz redēptio/
nis aiaꝝ: nonne tibi videf grauiorem ab eo su
stinere pſecutionem: q exēplo pnicioso auertit
aias quas redemit q̄ʒ a iudeo q sanguinez eius
fudit? Sʒ qꝛ taliter lapsi p solā pniam possunt
reconciliari: cuius efficacia iaʒ facil'r tanta ꝛ tot
peccata delet cum sit a diuina mia que est infini
ta. Et ideo trāscendit in infinituʒ omniuʒ pec/
catoꝝ nostroꝝ multitudinem: sicut demōstraf
in hac euangelica peccatrice: que huic pharisco
posita est in exemplum: cum dr̄. Rogabat ꝛc.
vbi occurrunt nobis quatuor consideratiōes.

Prima ꝯsideratio.

Circa p̄mam ꝯsiderationem que ē de
peccatoꝝ presumpta arrogātia: quia
rogauit. occurrūt tres ꝯclusiones.
¶ Prima ꝯ⁹ est: ꝙ peccatoꝝ per opa extra ca
ritatez facta nihil meretur de ꝯdigno: meretur
tñ aliqd de congruo. Peccator. n. aliquando
facit opus de genere bonoꝝ pp vanaʒ gloriā.
Ex tali opere non meretur mercedez sed penā
qꝛ ꝓcedit ad ꝯtumeliaʒ dei. Aliqñ facit ad glo/
riam dei. Hoc. n. non potest esse nisi d gratia
gratis data que disponit de ꝯgruo ad gratiam
gratum facientez: est tñ illud meritum omnino
improportionabile merito caritatis. Intelligē
dum tamen ꝙ opa extra caritatem facta valent
ad sex. ¶ Primo ad multiplicationem tpaliuʒ
Ysa. p̄. Si audieritis me bona comedetis.
¶ Scdo ad dimissionez pene tēporalis: vt pʒ
de achab humiliato coram deo. Et ideo in die/
bus suis non induxit maluʒ sup eum. Tertio
regū. 12. ¶ Tertio ad bone vite assuefactionē
Treno. 3. Bonū ē viro cū porta ꝛc. ¶ Quar
to ad peccati resistentiaʒ. Jaco. 3°. Elemosina
resistit peccatis. ¶ Quinto ad vtilitatē virtuo
sorum operuʒ disponunt. vnde Jhere. Sicut
ethiops ꝛc. Sic nec vos cuʒ didiceritis: sic eꝯ
¶ Sexto ad mitigationeʒ pene hyemalis de-
bende non debite. vnde ditant: non cruciant:
aptant debenda gehēne. Laxatur pena suescūt
culpeqꝫ resistunt. vnde dr̄. Rogabat iesum q-
dam phariseus. i. peccator positus extra carita
tem. Rogabat. s. operibus. Jesum. i. gratiaʒ
dei: que ſm glosaʒ venit ad eū corporal'r. s. sua
opera acceptando de ꝯgruo disponens ipsum
ad gratiam gratum facientem.
¶ Secunda ꝯclo est: ꝙ quatuor sunt impedi/
menta: ne quis de condigno recipiet merendo
gratiam gratū facientem: que ponunf in glo.
¶ Primū ē falsa iustitia. ¶ Scdʒ est supbia
¶ Tertium est motus compassiōis carentia.
¶ Quartum est sue fragilitatis ignorantia.
¶ Primū pʒ ſm Bedaʒ super lucā ad l'ram
qui dicit ꝙ pctōres non solū ad dei verbū audi
endum: ꝛ ad colloquendū recepti sunt: sed etiā
ad ꝯuescendum. Unde dedignantur iudei: ꝛ
pharisei: qꝛ falsa iustitia nō ꝯpassionez sed dedi
gnationez hʒ. ¶ Scdʒ pʒ de supbia: qꝛ reddit
hoiem incapacem ois spiritualis boni: cuʒ hu/
militas ei opposita sola hʒ capacitatem gratam
qꝛ deus superbis resistit: humilib⁹ aūt dat gra/
tiam. Greg. Supbi tāto a diuina luce longe
sunt: q̄to apud se humiles non sunt. ¶ Ter/
tium est carentia motus ꝯpassionis. Nam si-
cut ꝯpassio meretur beatitudinē: ſʒ illud Luc.
nono. Cum facis cōuiuium voca pauperes ꝛ
debiles ꝛ beatus eris: ita carentes motu ꝯpas-
sionis: seueritatez iustitie recipient ꝛ damnatio
nis ſm illud Jaco. 3. Judicium sine misicor/
dia fiet illi q non facit miam. vnde Beda ibi/
dem dicit in glo. Quo quis maiorem misicor-
diam a dño consegtur: eo iustius negat ꝓximo
miaʒ idigenti: ꝛ iustius seruat penas ipietatis
Sicut in iudicio dolebit q non fecit miam: ita
q fecit remuneratus gaudebit. ¶ Quarto est
fragilitatis ignorantia: hec. n. parit supbiam,
sed cognitio humilitatē. vñ Ber. In medita/
tionib⁹ negligētes: in sui cognitiōe rep̄hendit
di. Multi multa sciunt: ꝛ seipsos nesciūt. vnde
dr̄ Michee. Humiliatio tui i medio tui. De

gbus vitijs di. Aug. de aia ꝛ spiritu. Multa
ingt sunt in me: de gbus corã me erubesco: ꝛ ꝑ
gb⁹ valde displicere timeo; ꝛ h dic̃ glo. iterli.
.s. ꝙ phariseus erat plen⁹ falsa tristitia: supb⁹
nulla ꝯpassione motus: sue fragilitatis oblit⁹.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ deus nulluz respuens oi
bus inuitantibus ꝑsto est: lz diuersimode fm
illud Leõis pape: in sermone natiuitatis dñi.
Sicut nullũ a reatu liberꝝ repit: ita liberandis
oibus venit. Sz qꝛ diuersimode iuitaᷣ pfectio
ne virtutũ: gbus ꝑsto est glificatione a gbusdã
Infirmitate gbus ꝑsto est. Roboratiõe: a qui
busdã ꝑuersitate: gbus ꝑsto est iustitie seuerita
te. Unde dñs legiᷣ discubuisse in ꝯuiuio aliqñ
apud phariseos: vt hic: vt ꝯfunderet eoꝝ falsaz
iustitiaz. Aliqñ apud publicãos. Luce. 7. Ut
ꝓuocaret eos ad pniam. Qñqꝫ apud familia/
res ꝛ amicos: vt Joh. 12. Ut foueat amicitiaz
Aliqñ apud paupes: cognatos suos: vt supple
at eoꝝ inopiaz.

Scda ꝯsideratio.

Circa secundã ꝯsiderationem que est
de peccatricis deuota pnia: cuz diciᷣ,
Et ecce mulier. vbi sunt. 4. ꝯclões.
¶ Prima ꝯclo est de doctrina. Isid. de sum.
bo. di. Quamuis per pniaz ꝓpitiatio pctõrum
fit: tñ sine metu esse nõ dz: qꝛ pnie satisfactio: di
uino tñ pensaᷣ iudicio: non humano: proinde
qꝛ mi͛atio dei occulta est sine itermixtiõe falla
cie. Necesse est nunqꝫ securitatẽ de peccato ꝑ/
sto esse penitẽti. Nã securitas negligentiã pa/
rit. Negligẽtia aũt sepe incautũ ad vitia trans/
acta reducit. Et ideo omnia que impediũt peni
tentiam sunt recludenda.
¶ Scda ꝯclo ẽ: ꝙ ꝗtuor sũt ipedimẽta pnie q̃
euãgelista remouet ab hac peccatrice. ¶ Pri/
mum est ꝯscientie induratio. Sunt. n. aliq. vt
saxi indurati q nec ꝯpunctione scinduntᷣ: nec in
spiratiõe: nec timore: nec terrore: nec amore va
leãt imitari. Tales. n. nõ sunt idonei ad pniaz
sed ad eternã reprobationẽ. Eccl. 3. Cor duꝝ
male habebit in nouissimis: illud impedimen
tũ remoueᷣ ab ista peccatrice cũ diciᷣ. Mulier
Mulieres. n. habẽt cor magis ductile ꝛ facili⁹
qꝫ viri trahuntur ad penitentiã. Et ideo tardi
us inueniuntᷣ indurate: ꝛ magis benigne ꝓꝑ
ꝙ diciᷣ sapientie. Ubi nõ est mulier igemiscit
eger. ¶ Secunduz est ꝯsuetudo pcti firmata.
Consuetudo. n. ita firmat habitũ malũ ꝙ etiaz
inducit impossibilitatem ꝯuertẽdi qñ pfecte est
radicata. Et iõ dᷣ Jhe. 13. Si põt mutare ethi
ops pellẽ suã ꝛ pardus varietatẽ suã: ita ꝛ vos
benefacere poteritis cũ didiceritis male facere.
Et istud ipedimentuz remouet in preterito di.
Que erat. Nondũ. n. erat in ea vitiũ inuetera
tum: sicut in illis quos peccata dimittũt: qꝛ cir/
ca quinꝗginta annos vixit: postqꝫ ad xp̃z ꝯuer
sa fuit. ¶ Tertiũ est dissensio intertus ꝓuoca/
ta: qñ. s. est pugna inter rõnem ꝛ sensualitatem
de q̃ aplus ait. Qꝺ caro concupiscit aduersus
spũm: ꝛ eꝯ. Hec inquã sibi inuicez aduersanᷣ
vt nõ quecunqꝫ vultis illa faciatis. Galat. 7.
Istud impedimentũ remoueᷣ cuz dᷣ. In ciuita
te iherusalez que dᷣ visio pacis. Qñ. n. aia est
pacata ꝛ rixa passionũ est sedata: tũc ẽ ad pniaz
idonea: qꝛ passiões incitãt ad ꝯtrias delectatões
¶ Quarta est extimata inocentia: qꝛ qñ aliqs
cum sit peccator estimat se falsa opinione inno
centez: tunc nõ potest ad pniam flecti sicut ifir/
mus nõ vult recipe medicinã qñ nõ estimat se
egrotũ: vt pz in freneticis ꝛ in fatuis qꝛ sapien/
tem q se reputat: renuit disciplinaz. Jhere. 2.
Dixisti innocens ꝛ absqꝫ peccato ego suz: pro
pterea ego ingt dñs in iudicio ꝯtendã tecum.
q. d. Qꝺ talis in iudicio ostendeᷣ abhomina/
bilis. Istud ipedimentuz auferᷣ: cũ dᷣ. Pecca
trix: que. s. nõ reputat se inocentem.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ ꝗtuor sunt act⁹ deducen
tes ad pfectaz pniam: q̃ in hac peccatrice osten
duntur. ¶ Prim⁹ est diligens iuestigatio. vñ
dᷣ. Ut cognouit qꝛ iesus accubuit i domo pha
risei: Isti⁹ rei notitiã nõ habuisset: nisi veꝝ ꝓ/
cessuz iuestigasset. Et ꝑ istũ modũ penitẽ volẽ
tes: sollicite regrant pniaz: ꝑ quã possunt citius
xp̃i misericordiam inuenire: sicut illi qui sunt
de gratia alicuius terreni principis deiecti.
¶ Secundus actus est cõueniens preparatio
Nam postquam eum inuenit quem querebat
sufficienter se preparauit ad pficiendũ qꝺ inten
debat: ꝛ ideo seqᷣ. Attulit alabastrũ vnguenti.
Nihil. n. tantũ preparat hominẽ ad gratiã adi
piscendã sicut prepositũ firmũ bone voluntatis
qꝺ signaᷣ ꝑ alabastruz: qꝛ sicut est vas ꝑciosuz
ꝛ preciosoꝝ cõtentiuũ: ita ꝓpositũ bonũ est vn
guentũ: in quo deus summe delectaᷣ. ¶ Ter
tius est erubescentis occultatio. Postqꝫ enim
preparatã inuenit faciez xp̃i erubuit ꝯsciẽtia si
bi de peccatis: ꝛ iõ sicut inuerecũdi non audẽt
in faciez respicere: sed querũt se occultare: et ꝓꝑ
hoc dicunt sapientes ꝙ natura intẽdens se oc/
cultare sanguinẽ ad faciẽ mittit cũ erubescit. et
iõ cũ hec venissz stetit retro xp̃i vultũ ferre nõ
sustinens. Et per istũ modũ q vult verã pniaz

agere: in ꝯspectu dei cūcta prospicientis debet
vehementer erubescere: q͛ verecundia est pas
sio quam incurrit appetitus de aliq̄ turpi maxi
me in ꝯspectu honestoꝝ. Et q͛ feditas peccati
est turpissima ⁊ facies dei honestissima. Debꝫ
peccator dū penitet erubescere vehementer.
¶ Quartus est act⁹ humiliatōis. Postq̄z .n.
erubuit semetipm̄ humiliauit. Et iō dicit euā/
gelista: ꝙ se posuit secus pedes domini humi/
liter se prosternendo. Et ꝑ istū modū qui vult
penitere ꝑfecte debet, se ꝓfundissime humilia/
re: oē autē peccatū ꝓcedit ex superbia: q͛ nul/
lus peccat mortaliter nisi ex inobediētia ⁊ cōtu
macia diuinorū preceptoꝝ. vnde numeri. 17.
Anima q̄ ꝑ suꝑbiam peccauerit peribit quan
do aduersus deum rebellis fuit.
¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ ꝑfectā pn̄iam sequūtur
quatuor ministeria. ¶ Primū est cōfessio pu/
ra: et ista significat̄ ꝑ actū ablutionis: cū dicitur
Et lachrymis cepit rigare pedes eius: q͛ sicut
aq̄ munda ingnamēta carnis abluit: ita ꝯfessio
pura sordes mētis diluit. Psal. Cōfitebor ad
uersuz me ⁊c. Et ꝑ fusiōe lachrymaꝝ pctā nō
solū remittunt̄: sꝫ ēt elōgātur. Iō seqt̄. Dextrū
i diluuio aq̄ꝝ mltaꝝ. ¶ Scdꝫ est satisfactio ꝑ
fecta de pctis iā ꝯfessis. Ista significat̄ ꝑ actū ab
stersiōis cuꝫ dr̄. Et capillis suis ter. q͛ lꝫ ꝑ actū
ꝯfessiōis abluat̄ culpa: nō tn̄ pena aliogn fru/
stra iponeret̄ pn̄ia. Sic aūt ꝑ ꝯfessionē abluit̄
cl'pa: ita ꝑ satisfactionē q̄ fit i pn̄ia dimittit̄ pēa
⁊ abstergit̄. vn̄ puer. 3. Liuor vulneris .i. oꝑa
lesiua ⁊ anxia satisfactiōis abstergit maluꝫ .i. pe
nas ad q̄s aīa remanet obligata ꝑsoluendas in
alio mūdo duri⁹: si nō vlt i isto mūdo. ¶ Ter
tiuꝫ ē recōciliatio ꝯsumata post ꝑfectā satisfacti
onē: ⁊ ista significat̄ ꝑ osculū. Qui .n. recōciliā
tur: se mutuo osculari solent: vt dr̄. Qn̄ dauid
recōciliauit sibi absolō osculat⁹ est eū. Scdo re
gū. 12. ¶ Quartuꝫ est ꝯsolatio amena: q͛ post
actū satisfactiōis ē delectatio sincera. Ista signi
ficat̄ ꝑ actū vnctiōis cū dr̄. Et vnguēto vnge/
bat. Hec ē .n. delectabilis: ⁊ illud est de nā cu/
iuslibet actus ꝟtuosi: vt habeat delectationem
post iustitiā: sicut actus malus hēbat tristitiam
post delectatiōem: ⁊ iō dat̄ vna regula in sacra
scriptura ꝙ angelus bonus appens in princi
pio turbat ⁊ i fine qetat. Daniel. 2. ⁊ Luce. xj.
Malus in p̄n⁹ allicit: ⁊ i fine offendit: sicut in
paradiso euā. Et q ꝑfecte reconciliatus cū xp̄o
magis delectat̄. Iō dr̄ apoc. 3. Ego sto ad ho/
stiū ⁊ pulso. Si qs ⁊c. Ista aūt delectatiōe alle
cta fuit hec femina: q̄ tanq̄ꝫ spūal'r iebriata: nul
laꝫ verecundiā in ꝯspectu oīuꝫ patiebat̄: pn̄iaꝫ
suā nō occultādo: sꝫ publicādo i ꝯspectu ꝯuiuā
tium: ꝯuiuio importuna: beneficio opportuna.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam ꝯsiderationem: que est
de pharisei falsa iustitia: cum dr̄. Di
cens aūt pharise⁹. vbi sūt tres ꝯ°es.
¶ Prima ꝯclō ē: ꝙ aliqn̄ ꝯsidētia vitioꝝ pa/
rit arrogātiaꝫ: ꝭm illud psal. Prodijt quasi ex
adipe. Et iō d̄s aliqn̄ permittit cadere aliq̄s in
pctm̄ manifestuꝫ: vt ex ꝯsideratiōe sui status re
surgētes se humiliēt: vt pꝫ ꝑ Aug. 14. d̄ ciui.
dei. Plus .n. placet deo pctōr hūilis q̄ꝫ iustus
suꝑbus ⁊ arrogās. Ecce q̄ꝫ dissimil'r vox illa.
Pr̄ peccaui i celo ⁊ corā te: ⁊ vox pharisei. Nō
suꝫ sic̄ ceteri hoies. Nō attēdendo illd̄ Lu. 17
Cuꝫ oia benefeceritis ⁊c. vn̄ phariseus dr̄ diui
sus: studēs soluꝫ circa apꝑentiā quā diuidit so
lū ab existētia ꝑfecte religionis. Cui⁹ iustitia dr̄
esse falsa: q͛ eius cordis itentio i suis oꝑibus fi
stebat in laudibus hominuum ⁊ non dei.
¶ Scdā ꝯclō ē ꝙ tales ispiciētes suā ꝑfectio/
neꝫ: quā soluꝫ ostēdunt apꝑenter de se icipiunt
p̄sumere ⁊ alios iudicāt vitiosos aplice initen/
tes snie. Spūalis oia iudicat: hec ē pestis pessi
ma ⁊ mortifera: hec fraternā lacerat caritatē: hō
spūali letitia plenū: ad accidiā adducit. vnde sic
iudicās magis sibi p̄cipitiū facit. Pone ḡ te in
ꝯsideratiōe tui i nouissimo loco: ⁊ cadere nō va
lebis. vnde aplus. Nō vult inuere ꝙ spūalis
oia dꝫ iudicare ad dānationeꝫ: cum alibi dicat.
Nolite ante tp̄s iudicare. Sꝫ dicit ꝙ ista secre
ta .s. dine sapie iudicia nō pcipit hō carnalis: sꝫ
spūali vita p̄di tus. Melius .n. in q̄libet crea/
tura iudicabit. . discernet oia .s. dinaꝫ potētiaꝫ
sapiaꝫ: ⁊ bonitatē in omni creatura: discernēs
in omniuꝫ honorificat conditorē. vnde seqtur.
Alit intra se .s. p̄sumens de sua ꝑfectōe. Hic si
esset ꝓpheta: sciret vtiq̄ꝫ que ⁊c. vbi dicit glo.
Errāt q se putāt iustos: cuꝫ sint suꝑbi: ⁊ illos
eē reos cū iaꝫ peniteāt. Caue ne pcōreꝫ ꝯdēnes
sꝫ ꝑsone ꝯpatiēs vitiū displiceat tibi: nihilomi/
nus laudās deū: qui non ꝑmisit te illud vitiuꝫ
ꝑpetrare. Et forte sine ipso turpissima ducens
ad effectum.
¶ Tertia ꝯclō ē: ꝙ stultū est iudicare aliquem
ꝭꝫ ea q̄ foris sunt: cū soli⁹ dei sit cordiū secreta ꝑ
scrutari. Quia multi sunt ꝭꝫ Isido. d̄ sum. bo.
Qui adhuc ꝭꝫ humanū iudiciuꝫ cernunt̄ stare
cū iaꝫ i dei oculis ceciderūt. Multi etiam apud

hoīes reprobi sunt: ⁊ apud deū electi reputanť
⁊ ecōuerso. Nō tñ dico qn multotiēs ꝯuersa/
tio exterior correspōdeat iteriori: ⁊ qꝛ h̄ vel cō/
trariū discernē nō valemus: magna est ꝑsum/
ptio velle erga ꝓximū limitare īfluentiam diue
bōitatis: sicut ď isto pharīseo.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartā ꝯsideratiōez q̄ est de refu
tatōe eiꝰ ex ꝓpria snīa cū addiť. Et res
pōdēs iesus dixit. occurrūt tres ꝯ°es.
¶ Prima cōclusio est: ꝙ dñs aliqñ temerarie
iudicantibus: secreto sui cordis īprimit oculte
cognitiōez excessuū suoꝝ: vt sic ī se erubescētes
a temerarijs iudicijs cessent: vt pꝫ de phariseis
adulterā pñtantibꝰ: qbus scribēdo ī terra oīuz
maloꝝ suoꝝ notitiā imp̄ssit. vnde dicit ⁊ huic.
Symō habeo tibi aliqd dicē. Symō interp̄tať
obediēs. Eteniꝫ obia discreta vt ī petro. Alia
deuota: vt ī chananea. Alia imunda: vt ī lepro
so: ⁊ hec. Alia exorta vt in symone cirenense.
Huic ergo leproso symōi ds̄ loquitur occulte
sibi suā defectionem spiritualem reuelando.
¶ Secunda cōclusio est: ꝙ lꝫ oēs ꝑꝑ peccata
nr̄a sumꝰ debitores ꝭꝫ iustitiā diuaꝫ pene debi
te: qꝛ nullū pctm̄ remanebit īpunituꝫ. Sunt tñ
duo gnā debitoꝝ. s. maiores ⁊ notorij pctōres
q alios scādalizant: ⁊ miores sic̄ occulti pctōres
q scādaluꝫ nō fecerunt. Et h̄ est qđ dicit. Duo
debitores erāt cuidā feneratori. s. pctōr notoriꝰ
⁊ occultꝰ. Debebāt cuidaꝫ feneratori. s. deo: q
iō dr̄ fenerator: qꝛ ꝓ culpa nr̄a exigit penā eter
naꝫ: ⁊ ꝓ donis grāꝝ exigit merita bonoꝝ ope
ruꝫ: q libenter mutuū ꝯcedit. Matth. 27. Qui
districte debitū exigit. Sꝫ vnus debebat dena
rios qngētos. Denariꝰ appellať emēda ꝓ trās
gressiōe: vtrūqꝫ debitū mľtiplicať ꝑ qnqꝫ: qꝛ ꝑ
qnqꝫ sensus pctm̄ ꝯmittiť. Sꝫ in p° cētenarius
numerꝰ poniť: qꝛ ꝑ hec pctā enormia designā/
tur. Sꝫ ī scđo numero pctā minora ītelliguntť.
Hos denarios. i. emēdaꝫ nō recipit ds̄ nisi fu
erint imagine sue gratie impresse eis. Cuius
est imago hec ⁊c. Matth. 17.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ diuina mīa ꝓmptissima
est ad idulgendum oībus. Ipse. n. ꝭm Ber.
tam liberalr̄ ꝯdonat oēm iniuriam: vt iam nec
dānet vlciscendo: nec ꝯfundat īproperādo: nec
minus diligat in puniēdo benignissima est di
uina nā liberalr̄ agit: ignoscit plenarie: ita vt ꝓ
pter fiduciaꝫ peccatoꝝ penitentiū: vbi abunda
uit delictum faciant grām abundare. vnde dr̄
Iohelis ⁊c. Cōuertimini ad dñm deuꝫ vestꝝ
qꝛ benignus ⁊ misericors est: ⁊ ꝑstabilis super
malicia. Et h̄ est qđ dicit. Non hn̄tibus illis
vnde redderēt. Nō hꝫ peccator vñ reddat: qꝛ
totū bonuꝫ qđ hꝫ ē alienū. Prie cor. 4. Quid
habes qđ nō accepisti? ¶ Itē qꝛ totuꝫ alia ď cā
est debituꝫ. Psal. Quid retribuā domino ⁊c.
¶ Itē qꝛ totū qđ pōt soluere est īꝑfectū. Pria
cor. 4. Factꝰ est velut es sonās ⁊c. ¶ Itē qꝛ ꝑ
se nō pōt. Ioh. 17. Sine me nihil potestis fa.
¶ Item qꝛ vsura. s. pena excrescit in imensuꝫ
Psal. Ex vsuris ⁊ iniqtate ⁊c. Iō dic̄. Dona
uit vtrisqꝫ: sine. n. dono eiꝰ gratuito non fit re/
missio pcti. Ro. 4. Iustificati gratis ꝑ grāꝫ eiꝰ
Ipse. n. dat locū pnie. Iob. 24. ¶ Itē xp̄s ad
recōciliāduꝫ. Apo. 4. ¶ Itē legē ad īstruēdū
Legē dabit de iniqtatibꝰ ī via. ¶ Itē ꝑciū ad
redimenduꝫ. ¶ Psalmi. Redemptioneꝫ mi
sit dñs populo suo. ¶ Iteꝫ gratiaꝫ ad mūduꝫ.
Ezechi. 36. Effundam super vos aquam ⁊c.
¶ Item ꝑseuerātiam ad sananduꝫ.
¶ Quarta ꝯclo ē vidē an qs teneať plus dili
gere ex commisso. s. dono gratuito vel dimisso
peccato. Dicēduꝫ videť: ꝙ qꝛ dimissio ē abso/
lutio a reatu pene. Cōmissio aūt est aliquē ꝑdo
na gratuita facere dignuꝫ vita eterna. Posset
auteꝫ alicui dimitti pctm̄ ⁊ absolui a reatu pene
absqꝫ eo ꝙ dignus esset vita eterna: qꝛ posset si
ne donis gratuitis manere in puris nālibus:
Et ex hoc videť ꝙ ꝯmissio donoꝝ sit maius bo
nuꝫ: q̄ꝫ dimissio peccatoꝝ. Unde ꝯcluditur ꝙ
aliqs magis teneť diligere ex ꝯmisso q̄ꝫ ex di/
misso. Uñ beata virgo plus dilexit q̄ꝫ magda
lena. Cū tñ sibi pctā nō sint dimissa: sꝫ mľta do
na ꝯmissa. vñ dicit. Estimo cui plus donauit.
Quia ꝭm Greg. Cuꝫ crescunt dona: etiam ⁊
rationes donoꝝ crescunt. Dicenduꝫ igitur ꝙ
innocens plus dꝫ diligere ex ꝯmisso: sed peni
tētes ex dimisso. Unde xp̄s hoc probat appli/
cando parabolam. Ubi phariseus qui ex com/
misso plus recepit eius ingratitudinem repre/
hendit: sed peccatrix minus recepit ex dimissis
tamen gratias egit ꝑ dilectionē. vnde addidit.
Et conuersus ad mulierem: dixit symoni. Ex
quo intraui in domū tuā. s. ꝑ grāꝫ disponēteꝫ.
Aquam: scilicet ꝯtritionis. Mihi non dedisti
pedibus meis. i. affectionibꝰ. Hec aūt lachry
marum aqua est ꝑciosior: qꝛ aqua viua est. de
qua Iohis. 4. Fiet in eo fons aque viue sa. ⁊c.
Hec aūt rigauit pe. me. deuota ꝯfessione: sed
capillis tergebat: ꝑfecta satisfactione. Osculuꝫ
pacis ⁊ trāqllitatis in corde tuo nō dedisti mihi

Hec autem non cessauit osculari pedes meos
spūali reconciliatōe. Oleo caput meum: nō vn
xisti elemosinaꝝ largitione. Hec aūt vnxit pe
des meos. i. paupes eis ꝯpatiendo: ⁊ effectu:
⁊ affectu. Et ideo pp hec facta remittūt ei pctā
multa: qꝛ q̄to plus peccauit: tanto plus ei xp̄s
dimisit: ⁊ tanto plus ipsa xp̄m dilexit etiā ope
rum exhibitiōe. vnde glo. Ardoꝛ caritatis in
rubiginem pctōꝝ expulsit. Et addit. Cui mi-
nus dimittitur: minus diligit. Dicendum ꝙ
istud vt frequētius veꝝ est: qꝛ illi qui surgunt
de maximis pctis: postea cōparato habitu op/
posito: feruētioꝛes fiunt in dina dilectione: q̄z
illi q de paruis ⁊ mediocribus surgunt. Non
tamen opꝫ illud necessario semp esse verum.
Qualiter h̄ sit intelligendum: dictū est supꝛa.
vnde etiā ei non solum pctā dimisit: sed et vitā
eternā donauit. Et iō dicit. Fides tua te saluā
fecit: vade i pace. Glo. In via pacis abirep̄ci
pit: vt a vitatis trinitate i via scādali nō labat.
¶ Septima ꝯclō est: ꝙ lꝫ multi conuescebān
tur cum xp̄o fiducialr̄ fide adherētes ei: tamen
mirabant de hijs: que opabatur: tanq̄z deus
forte talis admiratio fuit reuerentie: nō dubie
tatis causata nihilominus ex hoc: qꝛ inconsue/
ta: ⁊ rara: ⁊ sup humanam facultatē. Et potest
adduci talis ratio. Nam quotiēscunq̄z transcē
dentium notitia in memoꝛiā venerit: totiēs re
nouat in mente miraculuꝫ. Cum igitur opera
xp̄i: puta moꝛtuos suscitare: infirmos curare:
⁊ pctā dimittere: sint transcendētia nostram fa
cultateꝫ: ⁊ oñdentia dinam bonitatem: potius
ꝯtebat eos in admirationē. vnde dicit. Et ce
perunt q simul discūbebant dicere. Quis est h̄
⁊c. q. di. Opoꝛtet ꝙ sit d̄s humanatꝰ: qꝛ solus
deus pōt peccata dimittere. Cuius remissiōis
nos pticipes faciat ih̄s xp̄s. Amen.

¶ Feria. 6a. ante festū palmaꝝ. Sermo. 77.

Ollegerunt pontifices ⁊ pharisei ꝯsiliū. Johis. 2°. Scd̄m qd̄ dicit Ber. vtrūq̄z nob necessari um erat: moꝛs xp̄i. s. ⁊ vite
recoꝛdatio. Naꝫ vita xp̄i viuēdi mihi regl'a ex
titit: moꝛs aūt a moꝛte redēptio. Nam vita in
struxit vitā istam: ⁊ moꝛte moꝛtē istam destru/
xit. Vita qdem laboꝛiosa: sꝫ moꝛs preciosa.
Sꝫ qꝛ moꝛs xp̄i ꝓdesse non pōt negter viuēti
nec eius vita damnabilr̄ moꝛienti: ideo viuen
do viuere docuit: ⁊ moꝛtē moꝛiendo securam
reddidit: qm̄ qdem resurrecturus occubuit: ⁊
spem fecit moꝛientibus resurgēdi. Sꝫ qꝛ quō
vita xp̄i nobis vite ⁊ discipline documentū ⁊
speculum extitit: supꝛa multipliciter ostensum
sit ad eius moꝛtē ꝯgruitatem ꝓcedamus. In
quam pharisei ⁊ p̄ncipes machinati sunt nutu
tamen dei ac diuina p̄oꝛdinatione: vt dicatur.
Collegerūt ⁊c. vbi occurrunt. 4. ꝯsideratōes.

Prima ꝯsideratio.

Irca primam ꝯsiderationeꝫ: que est de machinantiū iudeoꝝ ꝯspiratione in moꝛteꝫ xp̄i: cum dicit. Collegerūt
vbi sunt tres conclusiones.
¶ Prima ꝯclō est: ꝙ moꝛs xp̄i ab eterno in
mente dina fuerat p̄uisa ꝓpter nostraꝫ salutē.
Deus. n. nouit de malo maximū bonum eli/
cere. vnde lꝫ moꝛs simplr̄ fuerit mala: tamen
erat oꝛdinata ad nostram saluteꝫ. vnde Ber.
Moꝛs itaq̄z xp̄i moꝛs est mee moꝛtis: quia ille
moꝛtuus est: vt ego viuerem.
¶ Scd̄a ꝯ° est: ꝙ lꝫ ꝓuisum fuerit ab eterno
xp̄ꝫ tali moꝛte moꝛi: tñ iudei machinātes i moꝛ
tem xp̄i peccauerūt. Ratio est hec: qꝛ oē pctm̄
qd̄ sit ex libera electōe ⁊ puersa intentōe: maxi
mum est. Hec aūt psecutio erat huiusmōi. Er
go ⁊c. vñ cum dr̄. Collegerūt: pꝫ ꝯsilium coꝝ
fuisse ex deliberatōe. Sꝫ qꝛ erat aduersus ih̄ꝫ
pꝫ fuisse ex puersa intentiōe. vñ augu. Plus
pditi hoīes cogitant quō nocerēt: vt se pderēt
q̄z quō sibi ꝯsulerent: ne pirent. Isid. n. pꝫ sa
pie. 2. vbi dr̄. Circūueniamus viꝝ iustū: qm̄
ꝯtrius ē opibꝰ nr̄is. s. carnalibꝰ. vñ glo. Qui
de futura vita nō cogitant: speꝫ future vite sue
volūtati p̄ferri dolēt. vñ ei moꝛtē machinant.
di. Moꝛte turpissima ꝯdēnemꝰ euꝫ. s. crucis.
¶ Tertia ꝯ° est. s. ꝙ timoꝛ mundanus fuit cā
psecutōis xp̄i in iudeis: qꝛ fecit eos recedere a
via iustitie ⁊ veritatis. Amoꝛ. n. mundanus
ꝓpꝛie dicitur: quo aliqs mundo innititur: tan
quaꝫ fini: ⁊ sic est amoꝛ mūdanꝰ semp malus:
a quo timoꝛ mundanus semp nascitur. Illud
enim homo timet amittere qd̄ amat. Et ideo ti
moꝛ mundanus: dicit malus: qꝛ ab amoꝛe mū
dano tanq̄z a mala radice procedit: quando. s.
homo: pp mala que timet recedit a deo. Isto ti
moꝛe vt ait aug. Petrus negauit xp̄m. Un/
de q̄zuis naturale sit ꝙ homo fugiat ꝓpꝛij coꝛ/
poꝛis detrimentum: vel etiam damna tēpoꝛa/
lium rerum: non trmen propter ista debꝫ rece

dere a iustitia: quod est contra rationem natu
ralem. vnde dicitur. 3°. ethicoꝝ. Q̄d quedam
sunt peccatorū opera: ad que nec timore dꝫ ali
quis cogi: ⁊ hoc est qd̄ dicitur. Quid faciem⁹
quia hic homo multa signa facit? Quod expo
nitur ſꝫ Criso. sic. Hic homo multa signa fa
cit: ex quibus si dimittitur adunabit sibi multā
gētem: ⁊ sic suscitabit tyrānidem in nos: quasi
velle surgere contra rempublicam: ⁊ sic destru
ent ciuitatē ⁊ templum. Nam eius doctrina
est contra templum ⁊ paternas leges. Orige
nes enim dicit: ꝙ hoc dictum fuit presagiū fu
turorum. Licet enim hoc non intenderent.
Loco enim gentium romani ponuntur q̄ nūc
locum occupant iudeorum per causam eorum
salus gentibus euenit.

Secunda ꝯsideratio.

CIrca secundam considerationē: que
est de determinatione mortis in vtili
tatem nostram cum dr̄. Vnus autē
ex ipsis ⁊c. vbi sunt tres conclusiones.
¶ Prima ꝯclusio est: ꝙ Cayphas donando
consilium in mortem xp̄i: dicit. Expedit ⁊c.
Si protulit verba hec vt homo peruersus: ex
mala intentione ⁊ ad malū finem sic peccauit:
sed si solū fuit anunciator ꝓphetie ⁊ instrumē
tum spiritus sancti: vt sic non peccauit. vnde
Criso⁹. Gratia spiritus sancti solum vsa ore
Cayphe. Cor aūt contaminatum non tetigit.
vnde dicitur. Vnus autē ex ipsis Cayphas
nomine: cū esset pontifex ⁊c. s. ex pontificatu
habens potestatem dixit. Vos nescitis: quasi
dicens arguendo per bonū priuatum est de/
struendum: inquantum preiudicat bono com/
muni: bonū xp̄i est huiusmodi. Ergo ⁊c. qua
si dicens. Plus. n. expedit hunc seductorem
mori: q̄ȝ totū pplm̄ seduci. Et ideo auferre eū
q2 timeo ꝙ modicus error in p̄n° magn⁹ erit
in fine. s. quando tota gens erit seducta.
¶ Scd̄a ꝯcl̄o est: ꝙ mors xp̄i maxime expedi
ebat humano generi pp̄ magnitudinē debiti
mortis: qd̄ sine eo nō poterat solui. Cuius etiā
efficacia oibus sufficiebat. De quo Ansel. pul
chre loquēs ait. Mirabilius deus restaurauit
humanā nāȝ: q̄ȝ istaurauit. Sȝ hō anteq̄ȝ eēt
nō peccauit: vt fieri nō deberet. Postq̄ȝ vero
factus ē: peccando meruit: vt qd̄ ⁊ ad quod fa
ctus erat: pdēt. Q̄uis non pdiderit qd̄ factus
erat: vt eēt qui puniret: aut cui dn̄s miserere/
tur. Tanto ergo mirabilius d̄s illum restaura
uit: q̄to hoc de homine peccatore ꝯtra meritū:
illud non de peccatore nec ꝯtra meritum fecit.
Oportet vtique illa redemptio quam christus
fecit per mortem nō coactus: sed ex propria vo
luntate: que necessitari non potest: vt prodesset
omnibus tam tunc presentibus q̄ȝ futuris. vn
de glo. sup̄ illud Ysai. 23. Dominus posuit in
eo omnium iniquitatum nostrum: dicit penā
oium iniquitatum ⁊ peccatorum nostrorum:
quā sustinere negmus: sustinuit homo d̄s. In
telligēdum ꝙ huiusmodi expediētie q̄tuor erāt
motiua. ¶ Primū q2 nullus d̄bite ⁊ iuste re/
dimit̄ d̄ iniuria facta: nisi d̄tur tantū: inquantū
dominās dānificauit. Offensa dei erat ifinita
q2 eius dignitas īfinita: sȝ īfinitū debitū solue/
re ē soli⁹ d̄i: ⁊ nō puri hois. Ergo. ⁊c. ¶ Se
cūdū ē p̄ciū quo qs redimit̄: dȝ eē tm̄ in bono
q̄ȝtum ē in malo: peccatum a quo redimitur.
alioquin nō esset equalis ꝯmutatio. Peccatū
ade futurum erat magis in malum: q̄ȝ aliqua
creatura in bono: quod probat Anselmus eo
quod nullus debet magis vitare anichilatio/
nem vniuersi: q̄ȝ lapsum peccati mortalis.
¶ Tertiū ē ꝙ nullus potest alicui satisfacere ꝓ
alio: pro eo ꝙ ipsemet dȝ. Omnis autē creatu/
ra debet deo quicqd habet. Igit̄ pro alio satis/
facere non pōt. ¶ Quartum est ꝙ p̄cium quo
quis redimitur: iuste debet habere equalita/
tem valoris cum redempto. Nulla autem cre
atura equiualet toti nature humane. Et ideo
omnes homines nō possunt redimi. Quibus
uis. s. pater: ⁊ spiritus sanctus dixerunt: quod
filius daret seipsum pro precio redemptionis
humane nature. vnde dicit. Expedit vt vnus
moriatur pro populo: vt non tota gens pereat
⁊c. Vbi glo. dicit: qd̄ ſꝫ intentionē sp̄us san/
cti ⁊ non cayphe infertur hoc ad passionē xp̄i.
¶ Tertia concl̄o est: ꝙ deus dono ꝓphetie di
gnitatem pontificatus in caypham honorauit:
licet eam non acceptauit. vbi Orige. Hic do/
cemur quod aliqua per nos dicimus nulla in/
ducente virtute ad proferendum. Quedā ve/
ro dicimus suadente nobis: q̄dā virtute q̄ȝuis
nō accipiamus: intentionem auctoris. vt patet
in caypha: quia enī erat pontifex prophetauit
vnde dicitur. Hoc aūt a semetipso non dixit:
sed cum esset pontifex anni illius prophetauit
quia iesus moriturus erat pro gente. vn̄ Cris.
Vide quanta est virtus spiritus sancti: : aman
tem enim mala: ⁊ voluit verba prophetie pro/
ferre. Vide etiam quanta sit virtus pontificial'
potestatis: pontifex enim effect⁹: ⁊ si indign⁹

tamē prophetauit nesciēs quid diceret: in quo
docemur ꝙ multa bona deus fecit ꝑ malos sa/
cerdotes. Et additur. Et non tantum pro gen
te: sed vt filios dei qui erant dispersi ꝯgregaret
⁊c. vnde augu. Nouerat euangelista eē alias
oues ꝑter oues domus israel: q̄s opꝫ aducere.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam ꝯsiderationem: que est
de executione determinationis mor/
tis christi: cum dicitur. Ab illo ergo
die ⁊c. vbi occurrunt tres ꝯclusiones.

¶ Prima conclusio est: ꝙ mors xp̄i in veteri
testamento fuit prenunciata testimōio quatuor
prophetarum. ¶ Primus fuit ysaias. Ysa. 73.
Sicut ouis ad occisionē ductus est ⁊c. ¶ Se
cundus fuit ieremias. Iere. 14. Quare dn̄s
quasi colonus in terra ⁊c. ¶ Tertius ezechie.
47°. Qui vidit aquam egredientem de tem/
plo. i. de christo: ⁊ omnis anima ad quaꝫ ꝑtine
bat salua facta est. ¶ Quart⁹ est ozias. Ozee
tertio. vbi dicitur. O mors ero mors tua ⁊c.

¶ Secūda ꝯcl'o est: ꝙ intentio mortis christi a
iudeis tripliceꝫ habuit progressuꝫ. ¶ Prim⁹
erat per malas cogitationes ortas a ꝑuersa vo
luntate: quibus diabolo persuadente machina
bantur in mortem xp̄i. vnde dicit glo. super il/
lud Matth. 17. De corde enim exeunt cogita
tiones. Male cogitatões. n. a diabolo imittū
tur: sed ex propria voluntate nascuntur. Dia/
bolus. n. intentor est non auctor: quia nec inte/
riora nisi per habitum ⁊ gestuꝫ nouit. vnde di
citur. Ab illo ergo die. i. post determinationeꝫ
mortis: beatissime trinitatis ⁊ post prenuncia/
tionem ꝓphetarum. Cogitauerunt vt interfice
rent eum. i. primo aggressi sunt cogitationib⁹
premeditando temp⁹ ⁊ locuꝫ ⁊ modū ⁊ oppor
tunitatem mortis inferende. vnde dicit Iher.
Uenite cogitemus ꝯtra iustum ⁊c. ¶ Scd̄us
progressus fuit per linguā euꝫ blasphemando
⁊ falsum testimoniū adducendo: quo ipse erat
accusatus: ⁊ ꝯuitiatus. vnde ꝯqueritur in psal.
Locuti sunt aduersuꝫ me lingua dolosa. vnde
dicit Ihere. Uenite percutiamus eum lingua
¶ Tertius ꝯgressus fuit virgis ⁊ verberibus
⁊ plagis: q᷑ pillatus app̄hendit xp̄m ⁊ flagella
uit eum. Iuxta illud ꝓpheticuꝫ. Corpus meū
dedi percutientibus.

¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ mors xp̄i fuit quatuor re
bus cōparata. ¶ Primo ꝑcio: q᷑ ibi fuit xp̄s
expositus ꝓ precio nostre redēptionis. ¶ Se
cundo fuit ꝯperta vindicte: q᷑ ibi fuit iracūdia
dei placata. ¶ Tertio satisfactioni: iuxta illud
veteris testamenti in ꝑsona dei patris. Nun/
quid dabo primogenitū ꝓ scelere meo. ¶ Quar
to fuit ꝯparata iudicio: quia princeps mūdi hu
ius expulsus fuit: q᷑ iniuste voluit xp̄ꝫ possidē

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartaꝫ ꝯsiderationeꝫ: q̄ est de
xp̄i exemplari declinatione: cum dr̄:
Iesus aūt iaꝫ in palaꝫ ⁊c. Ubi nota
ſm augu. ꝙ causa huius declinationis fuit nō
impotētie: sed vt daret exemplū discipulis: non
scꝫ esse pctm̄ subtrahere se ab oculis persequen
tiū: ⁊ furorem sceleratoꝝ latendo potius deui/
tare: q̄ꝫ se offerendo magis accedere. ¶ Scd̄a
causa ſm Origenē est vt ostenderet sicut hone
stum est gratia veritatis subire mortem: ita nō
est minus honestuꝫ: nō inducere se tēptationi
ꝓpter experientiam virtutis: tum etiā q᷑ igno
ratur rei euētus: ⁊ exitus. ¶ Tertia cā est q᷑ in
subtrahēdo se aufertur cā mali ne male agant.
Seqtur. Et abijt in regioneꝫ iuxta deſ. Qđ
xp̄s recedebat a iudeis fuit figura ꝙ erat acces/
surus ad gētes: de quo accessu dicit apostolus
Multe filie deserte magis q̄ꝫ eius q̄ hꝫ viꝝ.

¶ Sabbato in vigilia palmaꝝ. Sermo. 78.

Cogitauerūt
autem ꝑncipes sacerdotum.
Iohis. 12°. Scd̄m ꝙ dicit
Ber. Homo peccando vi
tā amisit ⁊ morteꝫ īuenit: q᷑
⁊ d̄s ita ꝑdixerat ⁊ iustuꝫ ꝓ/
fecto erat vt si peccaret homo moreret̄. Uita q
dem anime deus est ipsa corporis. Nō potuit
diuidi aīa a deo nisi peccando: nec corpus ab
ipsa nisi moriendo: nihil profecto congruētius
q̄ꝫ vt mors operata sit mortem spiritualis cor/
poraleꝫ. Culpabilis: penalē. Uoluntaria: ne/
cessariā. Cuꝫ hac gemia morte hō dānat⁹ fuis/
set: vtraqꝫ d̄s ⁊ hō vita sua corporali ⁊ volūta/
ria benigne ⁊ potēter occurrit vtrūqꝫ dānando
vt sicut vna ī nobis in culpe meritū ⁊ altera in
pene debitū reputaret̄. Sic corporal'r patiens
soluit pene debitū ⁊ volūtarie moriēs: nobis vi
tā ⁊ iustitiā ꝓmeret̄. vnde pꝫ mortis meritum
eē peccatū: ⁊ peccati debitū mors: xp̄o remittēte
pctm̄: ⁊ moriente ꝓ peccatoribus: ꝓfecto nullū
est iaꝫ meritū: ⁊ solutū est debitum: vt pꝫ in pre
senti euāgelio. vbi occurrūt octo ꝯsideratiões.

Prima ꝯsideratio.

Circa primaꝫ ꝯsiderationem: que eſt de ſpūalis vite ꝑ mortē xp̄i reſuſcitatione cum dicitur. Cogitauerunt: ſūt tres concluſiones.

¶ Prima concluſio eſt: ꝙ quantūcunqꝫ aliqs ſit magnus peccator: nō dꝫ deſperare etiam de maxima grā acqrenda: cuꝫ habeat poſſibilitatē ad gradū quēcunqꝫ grē poſſibileꝫ ipſi creature Maꝫ lꝫ peccatum īclinet ad oppoſitū: ⁊ q̃ztum etiā maius eſt magis īclinat: tn̄ capacitateꝫ grā non aufert: cū ipſa ſit homini nālis etiā cū grā q̄r etiā cum quocunqꝫ gradu grē ſit a diſtributione diuina. Ideo nulla eſt diſpoſitio neceſſitatis: ad quēcunqꝫ gradū grē ex parte hoīs. Cōgruuꝫ tn̄ eſt: vt inequal̃r d̃s ꝯferat gratiā ineq̄liter ſe diſponentibus. vnde iſtud intelligitur ī lazaro quatriduano: q ſignat maximū peccatorem: qui ſpūaliter mortuus erat: ꝑ peccatū quadrifarie. ſ. ꝑ conſenſuꝫ: per opis impletionem ꝑ delectationem: ⁊ ꝯſuetudineꝫ: Is tn̄ a morte ſpūali ꝑ grāꝫ merito paſſionis excitatur.

¶ Scd̄a ꝯcl̃o eſt: ꝙ d̃s conuerſos frequenter permittit ſuſtinere īſultus tēptationuꝫ: vt ī virtutibus exerceat̃. vnde Iſido. de ſum. bo. Tūc grauari magis ſe qſqꝫ impulſu vitioꝝ agnoſcit dum ad cognitionē dei acceſſerit. Nā vitia an̄ ꝯuerſionē paceꝫ cū homine hn̄t: quā̃do autē expelluntur: tunc acriori virtute ꝯſurgētes: fiūt inimica ꝯuerſo: q̄ peccatori antea blandiebant̃ Fit tn̄ talis afflictus nō ad dānationeꝫ: ſꝫ ad ꝓbationeꝫ. vn̄ ſeqtur. Utile eſt ſeruo dei poſt cōuerſioneꝫ tēptari: quatenus a torpore negligētie ſolicitantibus vitijs ad virtutes: animā per exercitium prepararet vitioꝝ. vn̄ dicitur. Cogitauerunt ꝑncipes ſacerdotuꝫ: vt lazaꝝ interficerent. Principes auteꝫ cogitationes ſapīe ſecularis: que ꝯſideratione nobilitatis generis dicuntur ꝑncipes: ⁊ ꝯſideratione dignitatis ſacerdotes dicuntur. Et ꝯſideratiōe ſagacitatis: dicuntur ſcribe: ⁊ conſideratione vite ſingularitatis: dicuntur phariſei. He dicūtur tēptationes: quia eleuantes cor iuſti in ſuperbiam trahere nituntur in recidiuum.

¶ Tertia ꝯcluſio eſt: ꝙ perfectio vite poſt conuerſionem efficax eſt: alijs etiā ad exēplum conuerſionis. Nam talis mutatio dicitur dextre excelſi. Cuius eſt motu proprio voluntateꝫ flectere. Hec enim taliter in nomine ꝯuerſioneꝫ operatur: vt etiaꝫ ſimul cuꝫ hoc moueat volūtateꝫ ad donum grē acceptandum. Vn̄. Ro. 4. Ipſe enim eſt: qui iuſtificat impium ⁊c. vnde dicitur. Multi ꝓpter illum abibant ⁊ crediderunt in ihm̄. Quid per iudeos intelligit̃: niſi eos: q exēplo ꝯuerſi: ſpūali circuncíſione auferentes: ꝓputium carnis ꝯcupiſcentie cultro cōfeſſionis exercitāt ſe in laude diuina? Hij aūt abeuntes a ꝯſortio iudeoꝝ. i. demonum. Demones. n. credunt: ⁊ ꝯtremiſcunt. Jacobi. 2. Crediderunt in ihm̄: ei ꝑ fidem: ſpem ⁊ caritatem inherendo. vn̄ ſm̄ Yſa. lex dei quotidie ad aures noſtras pulſat: ⁊ factoꝝ documenta bonoꝝ cordis noſtri affectum ꝓuocant. Et ſi prauoꝝ ſepe ſecuti ſumus exempla: cur nō imitamur ſanctoꝝ digna ⁊ deo placita facta?

Scd̄a ꝯſideratio.

Circa ſcd̄am ꝯſiderationem: q̄ eſt de ꝯuerſoꝝ debiti obſeqj exhibitōe: cuꝫ dicitur. In craſtino auteꝫ. occurrunt tres concluſiones.

¶ Prima ꝯcl̃o eſt: ꝙ ad verā ꝯuerſioneꝫ nō ſufficit mala relinquere: ſꝫ opꝫ etiā ſe exercere in opibus virtuoſis. vn̄ Grego. in ome. dicit ꝙ minus eſt malum nō agere: q̃ꝫ niſi qſqꝫ etiā ⁊c. Et hoc intelligitur cū dicit̃. Turba multa. ſ. iudeoꝝ: q iaꝫ penitentiā ſpiritualis ꝯuerſionis abſtulerunt penitentiaꝫ carnalis ꝯcupiſcentie: que cuꝫ audiſſet aure cordis: ꝑ inſpirationes ſecretas uocationem ꝑ ſcripturas ⁊ predicationes. ſ. q̄r venit ieſus. i. gratia ſalutis nobis venerit per paſſioneꝫ eiꝰ: iheroſolymaꝫ. i. vt nos tranſferret in supernā pacem vite eterne acceperunt ⁊c.

¶ Secunda ꝯcl̃o eſt. ꝙ talis conuerſio debet eſſe feſtina cōtra illos q dicunt vſqꝫ in ſenectā ⁊ ſenium. vnde licet aliqn̄ tales deus diutius expectet tn̄ in fine eos acrius punit. In mora eſt eniꝫ ꝑiculum. Eccl̃. 7. Ne tardes conuerti ad dominuꝫ ⁊ ne differras de die in diē: ſubito enim veniet ira eius ⁊ in tempore vindicte diſꝑdet. Et hoc ē ꝙ dicit̃: in chraſtino aūt. q. d. ꝙ tale exercitiuꝫ nō eſt ꝓcraſtinādū: ſed ſtatim poſt conuerſionem in craſtino. i. ſine differentia eſt incipiendum ⁊ perficiendum.

¶ Tertia ꝯcl̃o eſt: ꝙ poſt conuerſioneꝫ exercitatio debet fieri maxime in tribus. ¶ Primo in imitatione bonoꝝ opeꝝ in alijs. Nā virtutes nō ſunt nobis a natura: ſed ab alioꝝ exemplis acqrunt̃. vn̄ Iſid. dic̄ ad correctionē moꝝ multū valēt exēpla bonoꝝ. Mētes. n. ichoantium non queunt proficere ad bene viuendum niſi perfectorum informent̃ exemplis. vn̄ dicit

Acceperunt ramos palmarũ. vnde ramos de
arboribus decerpunt: q sibi in bonis opibus
viros spũales ad imitandũ ꝓponunt: q accipi
untur ꝑ arbores: q̄ surgentes de terra: erigunt
se sursum ad celum. Quidaꝫ sunt vt palma: ⁊
de ista decerpendus est ramus pn̄ie. Psalmi.
Iustus vt palma florebit. i. victores: qui ideꝫ
sunt vt iusti. Quidã sunt vt oliua: ⁊ de ista de
cerpẽdus est ramus mie. Psal. Ego sicut oli
ua. Quidã sunt sicut cedri: q̄ est arbor imputri
bilis. Ab ista decerpendus est ramus virgini
tatis. vnde eccl'i. 4. Quasi cedrus exaltata suꝫ
¶ Scd'o in propriorꝫ operum ꝑuipensione.
Hoc. n. facit vere humilis: qui ex humilitate
non reputat opa sua bona. Luce. 17. Cuꝫ oia
feceritis: q̄ precepta sunt vobis ⁊c. Glo. respe
ctu dei: q bonorꝫ nostrorꝫ non indiget: non re
spectu sui vel ꝓximi. Glo. Si vero homo ab
hoie seruo nõ vniforme: sed multiplex ministe
riuꝫ exigit: q̄ꝫto magis vos nõ vnius tm̃ opis
vsu vos exercere debetis: sed semꝑ nouis stu/
diis augere ꝓora. vnde tanto magis debem⁹
nos humiliare: cum de illis multa omiserim⁹
Debemus igit̃ nunq̄ꝫ cessare a bono opere: ⁊
tamen totum meritum nostrꝫ insufficiẽs respe
ctu mercedis eterne reputare verum est de cõ
digno: non de ꝯgruo. Non sunt ꝯdigne passi
ones ⁊c. vnde dicit. Processerunt. s. cum me
ritis. Obuiaꝫ ei. s. dĩne bonitati ascribendo.
¶ Tertio in diuine laudis gratiarꝫ actione: q̄
maxime debet̃ illi: qui gratis beneficiuꝫ ꝯtulit:
ad qd' non tenebat̃. In deo aũt ꝑncipal'r inue/
nitur causa debiti: cum sit ꝑncipium oium bo/
noruꝫ nostrorꝫ. vnde regritur ꝙ ille q suscipit
beneficium: obliget̃ ad gratiarꝫ actiones. Cũ
ergo a deo simus beneficiati: simus sibi grati
voce laudis. Hoc. n. est sibi maxime gratum.
Psal. Sacrificium laudis honorificabit me.
vnde isti aduertentes multitudinẽ culpe sue ⁊
miserationis dei: deuotiõe magna q̄ est amor
interior aie: clamabant magna voce de sua mi
seria dolentes: de sua suauitate gaudentes: ⁊
gratias agẽtes. d. Osanna benedict⁹ q venit
in noie domini: rex israel. ¶ Ubi ꝑmo posuit
suffragium: q2 osanna idem est qd' salua obse/
cro. Isaie. 33. Ipse veniet ⁊ saluabit nos.
¶ Scd'o reducit debitum obsequium. Quili
bet enim tenetur benedicere ⁊ laudare deum.
Psal. In omni loco dominationis eius ⁊c.
¶ Scd'o in omni tp̄e ꝓpter ꝯtinuam influen
tiaꝫ pietatis. Tho. 4. Omni tp̄e benedic deũ.
¶ Tertio omnibus modis, ꝓpter influentiam
infinitam bonitatis. Tho. 13. Benedicite do
minum omnes electi eius. Et dicit. In nomi
ne domini. i. patris: in cuius gl'iaꝫ oia ordina
bat. Dicunt etiam rex israel: q2 ſm Aug. xp̄s
dicitur rex ab effectu: eo ꝙ mentem regat: vel
eo ꝙ ad regnum celorum ꝑducat.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam ꝯsiderationem: q̄ est de
gratie ꝑuenientis dispositiõe: quod
inducit humane nature subiugatio:
cum dicitur. Et inuenit ih's asinuꝫ. vbi occur
runt tres conclusiones.
¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ lꝫ gratia dei oibus sine
acceptatione ꝑsonarꝫ presto sit: cum sit donum
dei suꝑnaturale a solo deo vere collatum: req/
rit tamen dispõnem debitã in recipiente. Naꝫ
sicut videmus in agente nal'i: ꝙ agens natura
le non põt inducere formã: nisi materia sit pre
parata. Et ideo alteratio ꝑcedit introductionẽ
forme substantialis: vt contraria dispositiões
amoueantur: ⁊ conueniẽtes introducantur.
Sic etiam est in spũalibus: ꝙ ab agente ꝑmo
⁊ principali. s. deo nõ introducitur forma gra
tie in aiam tanq̄ꝫ in suuꝫ ꝑfectibile: nisi anima
disposita ⁊ ꝑparata sit. Hoc intelligit̃ cum di/
citur. Iesus. i. gratia salutaris. Inuenit asellũ.
Per asinum intelligitur humana natura ob/
tusa sensu: que impedit̃ ad recipiendũ gratiam
ꝓpter indispositionẽ: habilis tamen ad dispo/
sitionem. Ipsa. n. humana natura lꝫ lapsa fue
rit: non tamen inueterata ⁊ obstinata/ ⁊ ꝑcon/
sequens in ea remãsit aliqua aptitudo ad susce
ptionez gr̃e: ⁊ nõ in angl'o cũ fuerit obstinat⁹.
¶ Nota tamen ꝙ aliqd' est habile ad gratiam
dupliciter. Uel ꝑ potentiam dei absolutam: ⁊
sic vtraq̄ꝫ ad gratiaꝫ fuit habilis vel reꝑabilis
Uel per potentiam dei ordinatam: ⁊ sic huma
na natura solum est habilis. Si loquamur de
potentia reparabili. Hoc etiam dupliciter: vl'
de potentia actiua: vel de potentia passiua. Et
hoc dupliciter. ¶ Primo modo vt est aptitu
do nuda obedientialis: sic vtraq̄ꝫ fuit reparabi
lis. ¶ Alio modo vt est aptitudo disposita: sic
humana natura erat habilis: quia sola penitẽ/
tie susceptibilis.
¶ Scd'a ꝯcl'o est: ꝙ gratia dei inueniẽs in no
bis habilitateꝫ: ꝯfert nobis dispõnem: causan
do in nobis alias virtutes: q̄bus adipiscimur
dei acceptationem. Ratio est hec: q2 nullus ẽ
deo acceptus ⁊ gratiosus: nisi sit promptus

ad singula opera virtutū: quam prōptitudinē
habet per virtutes qbus exitur in actus virtuo
sos. Sicut etiā aīa nō est ꝑncipium opū natu-
ralium: nisi ꝑ organa in corpore determinata.
Sic gratia gratum faciens ceteras virtutes in
cludit: quibus fit acceptabilis deo. Et hoc est
quod dicit: ꝙ ihs: idest gratia sedit suꝑ eum: in
anima causando virtutes integrantes gratuo
sitatem deo acceptabilem.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ sex sunt virtutes nos dis
ponentes nobis collate per gratiam. ¶ Pri-
ma est lumen fidei: qua mens illustratur veri-
rate eoꝝ: que a d salutē reqrunt. vnde Augu.
dicit. Fides est omnium bonoꝝ fundamentū
humane salutis initium: sine hac nemo pōt ad
filioꝝ dei numeꝝ pertinere. vnde licet intelle-
ctꝰ noster sufficiēter intelligat ea: que sunt sub
sua facultate: indiget tamē lumine fidei: in hijs
q̄ excedunt naturalem cognitionez. Et hoc lu-
men dicit lumen gratie: inq̄ʒtum est nature su
peradditū. vnde dicit. Sicut scriptū est. Qua
si dicens ꝙ omnia que sunt necessaria ad salu
tez: scripta sunt in hijs q̄ fidei sunt fulcimentū.
¶ Scd̄a est fiducia de deo: q̄ excludit timorē.
Nam ipsa est spes roborata ex alia firma opi-
nione. Et ideo excludit timorē. Psal. Fiduci
aliter agā in eo ⁊c. vnde nota ꝙ fiducia aliquā
do ꝯcipitur ex hoc ꝙ aliqs credit alicuius auxi
lium ꝓmittentis. Sed qꝛ fides dicitur etiam
opinio vehemens: ꝯtingit aliquem vehemen-
tem opinari: nō solum ex dicto alterius: sed ex
facto ꝯsiderato alicuius amicitie: puta cum ali
quis ꝯsiderat alium amicum suum esse poten-
tez: fiduciam hʒ iuuari ab eo: ⁊ sic timor cassat
vnde dicitur. Noli timere. vbi Auguꝰ. Noli
timere cuʒ patitur ille: qꝛ eius sanguis ꝓ te fun
ditur: per quem tuum delictum deletur: ⁊ vita
redimitur. ¶ Tertia est dilectio dei: qua ado-
ptamur in filios dei. Ad Ro. 8. Non accepi-
stis spūm ſuitutis: sed accepistis spiritum ado
ptionis filiorum dei. Ratio est. Nam ꝓpriuʒ
est filioꝝ adimplere preceptum patris. sed cari
tas facit adimplere ꝑcepta dei. Ideo causat in
nobis adoptionez filiorum dei. vnde ꝑma ad
Thimo. ꝑmo. Caritas est finis ꝑcepti de cor-
de puro: ⁊ conscientia bona: ⁊ fide non ficta.
Glo. Caritas est finis ꝯsumationis: non con
sumptionis. Plenitudo. n. legis est dilectio.
vnde aīa in caritate radicata: dicitur filia syon
qđ interꝑtatur specula. Nam aīa exn̄s in alto
ꝑfectionis: sollicite speculatur: ꝯsiderando ea:
que beneplacita sunt dilecto. vbi Augu. in li.
de ꝯceptione ⁊ gratia. Cuʒ dixisset ꝙ sine gra
tia nullum bonum hoīes faciunt: subdit. Non
solum vt ministrante ipsa qd facienduʒ sit sciāt
verum etiaʒ vt ꝑstante ipsa faciant cum dilecti
one qđ sciūt. Et sic pʒ quomō causat gratia ca
ritatem. ¶ Quarta est vera obīa. Ipsa. n. est
ſm Greg. sola virtus: que alias virtutes mē
ti inserit: insertaqʒ custodit. Et ideo regit oēs
nostras meritorias actiones: inq̄ʒtum. s. ordi-
nantur ad obediendū diuine voluntati: qꝛ ſm
Ber. dirigit gressus nostros: ⁊ sancte ꝯuersi-
onis gratiā ꝓmereretur. Et ideo dicitur rex vir-
tutum. Quod pʒ cum dicitur. Ecce rex tuus
venit sedens suꝑ pullum asine: intelligenduʒ
ꝙ obīa hʒ officiū regis. ¶ Primo qꝛ regit eā
quē possidet. Greg. Dū alieni voluntati sub-
dimur nos ipōs superamus. ¶ Secundo qꝛ
facit nos acceptatiōe dignos. Ber. Quid vis
me facere? Est verbum omni acceptatione di
gnum. ¶ Tertio qꝛ subdit deuʒ nostre volun
tati. Greg. Si obediētes fuerimus ꝑpositis
nostris: obedit ds̄ orōibus nostris. ¶ Quar
to qꝛ nos efficit reges regni celestis. Mat. 12.
Si vis ad vitam ingredi: serua mandata.
¶ Quinto est testimonium ꝯscie: quo qs cer-
tificatur in mentis ꝯsideratōe de reqsitis ad sa
lutem. vnde apl's videns testimonia xp̄i: qui
operatus est salutem nostrā esse credibilia dixit.
Scd̄a ad Thimo. ꝑmo. Scio cui credidi: ⁊
certus sum ⁊c. De quo Ber. ait suꝑ cantica.
Nihil ab hac luce clarius vel gl'iosius h̄ testi-
monio: cuʒ veritas infulget: ⁊ mens nostra in
veritate se videt. Sed qualē? Pudicam: vere
cundā: pauidā: circunspectā: nihil penitus ad
mittentem: qđ euacuet gl'iam ꝯscie attestantis:
in nullo ꝯsciam sibi faciens. In quo erubescat
ꝑsentia veritatis. Scd̄m eundem testimoniū
ꝯscie veꝝ est. Cum spiritus sanctus testimoni
um ꝑhibet spiritui nostro q peccata ꝯdonat: ⁊
merita donat: ⁊ ꝑmia ipse redonat. vnde dicit
Testimonium q̊ ꝑhibebat turba. q. d. Turba
sanctaꝝ affectionum: que erat cum gratia: quā
do lazaꝝ. i. pctōrem vocauit. s. ad gratiā cōdo-
nando: testimonium ꝑhibebat. s. potētie eius:
quādo eum suscitauit a morte: merita donādo
Et ꝓpterea venit ei turba obuiā: qꝛ audiebāt
eum fecisse h̄ signuʒ. s. mirabile: qꝛ illi peccato
ri ꝑmia redonauit. vnde Aug. Utile est testi-
monium: qđ ordinat ad introducendū fidez in
cordibus hoīum. ¶ Sexta est zelus iustitie:

quia tales taliter in fide solidati: miraclis ꝛ exē
plis zelando ꝑ fidem: oēs nituntur subdere fi
dei: ꝛ retrahere a ꝑsecutiōe. vnde dicit. Pha/
risei ergo. s. illi q expectabāt salutem. Dixerūt
adinuicez: admirantes mirabilia dei. Videtis
quia nihil ꝓficimus ꝑsequendo: qꝛ ista que vi/
demus: a deo ordinata sunt ad oium salutem.
Ecce mundus totus post eum abijt. s. a perfi/
dia iudeoꝝ: ꝛ adheret ei. vbi dicit Criso. ꝙ nō
fuit verbum phariseoꝝ inuidentiū: sed magis
credentium: volentium retrahere alios a per/
secutione christi.

Quarta consideratio.

Circa quartaz considerationem que ē
de sufficiētia meriti christi mortis ge
neralis applicatiōe que innuit legis
nature admissio cuz dicit. Erant aūt gentiles:
vbi sunt tres conclusiones.

Prima ꝯclō ē: ꝙ passio xp̄i opportunitate
congruitatis nō necessitatis fuerit ad hoc ordi/
nata: vt suos redimeret: oportuit non solū sibi
adherentibus subuenire: sed ēt eos: q ꝑ pctm̄
obierant ꝑ suaz gratiā reuocare: cū per se redi
re nō sufficiāt. Quid mirꝫ: si oportuit eū addu
cere: cum qꝺ longe maius est: oportuit euz hu
meris ꝓprijs reportare? Tunc. n. a deo recedi
tur ꝑ pctm̄: cuz cogitatōes ꝛ affectiones aie cir
ca res tꝑales ꝛ corruptibiles occupant. Sz qn̄
se subijciunt recte rationis ordinationi se regē/
das: tunc gratia dei adunant: de quo osee pri/
mo. Congregabunt filij israel. i. cogitationes
ꝛ affectiones: ꝛ ponent sibi caput vnum. vnde
dicit. Erant autem gentiles qdam q ascende.
Gentiles. n. sunt appetitus carnales qui sol/
licitantur in superfluis tēporalium. Naz in gē
tili sunt duo. s. prepucium ꝛ idolatria. Prepu
cium est caro superflua signans suꝑfluitatem
eoꝝ q̄ corporis sunt: vt victus ꝛ vestitus quo/
rum sollicitudo est prepuciuz cordis. Iher. 4.
Circūcidimini viri iuda ꝛ auferte ꝓpucia cor/
dium vestroꝝ. Itez sunt idolatre. Cupidus
est idolatra. Colo. 3. Auaritia est idoloꝝ serui
tus. vnde dicit. Erant gentiles. i. spirituales.
Hij. s. vocati inspiratione ascenderunt affe/
ctu: vt adorarent: sed diuinam clementiam pro
venia. In die festo. Id ē in tēpore gratie: quo
solū: neqꝫ ante: neqꝫ post orationes exaudiun/
tur ꝛ venia condonatur.

Scđa ꝯclō est: ꝙ due sunt vie perducentes
in vltimum finem: sed cognitio diuina ꝛ dile/
ctio ꝓcedens a duplici potentia. s. intellectiua:
ꝛ volitiua. Probat. n. qꝛ finis nō attingit nisi
per operationē eius qꝺ est ad finem: sicut vide
mus in naturalibus ꝙ grauia nō atingunt cen
trum: nisi per motuz deorsuz: sꝫ finis vltimus
rationalis creature est beatitudo. Igit ad hūc
finem nō pertingit hic nisi per operationes: ꝛ
maxime per tales operationes que cōgruūt fi/
ni: sicut ē cognitio ꝛ dilectio. Igit iste due vie
Qꝺ aūt cognitio ꝯgruit fin ipꝫ. Ioh. 15. Hec
est vita eterna vt cognoscant ꝛc. Patet etiam
de dilectione ꝑ illud. Ioh. 8. Si qs diligit me
Et hoc ē qꝺ dicit. Hij ergo accesserūt ad phi/
lippuz: qui interpretat os lampadis: id est in/
telligens ꝓdicator diuine sapiētie. Bethsaida:
Id est de domo venatoꝝ: id est apostoloꝝ qui
predicatione fidei venati sunt animas que peri
erunt. Galilee: Id est trāsmigrationis: qꝛ ani
mas transmigrare fecerunt de culpa ad gratiā
de pena ad gloriam: Et interogauerunt eum
domine volumus ihm videre. Id est saluari.
Sz qꝛ caritas nō pōt esse sine cognitiōe: eo ꝙ
oportet obiectum ostendi ipsi voluntati ab in/
tellectu. Ideo precedit cognitio vt via necessa
ria ꝛ preuia ad actuz amoris: ꝛ tunc ꝑ vtranqꝫ
viam accedunt ad vltimum finem: et hoc ē ꝙ
post gentiles: id est appetitus carnales. Acce/
dunt ad philippum: id est ad cognitionē suam
infirmitatē: iustitie eqtatem: mie promptitudi
nem: ꝛ pene acerbitatē cōsiderando. Sed phi
lippus dicit andree. Andreas. n. virilis inter
pretat ꝛ signat dilectionē: que omnes nostras
operationes viriles facit ad merenduz. Et hij
duo. silicet cognitio et dilectio. Dicunt ihesu.
id est introducunt penitentem ad salutem.

Tertia ꝯclō est: ꝙ ꝑ passionē xp̄i nobis ve/
nit tempus reconciliationis: in quo ꝓmptissi/
mus est ad recipiendum nos ad suam gratiaz
Naz homine facto inimico dei: disposuit tota
trinitas illum nō admittere ad beatitudinē nisi
per aliqꝺ obsequm alicuius creature magis dile
cte q̄ꝫ fuerit offensa displicens. Talē aūt perso
nam: non hūit humana natura: qꝛ tota fuit ini/
mica. Ideo placuit humanā naturaz ad amici
tiam reuocare per obsequm mortis christi. s.
persone magis dilecte. vn̄ apostolus. Cuz ini
mici essemus reconciliati sumus ꝑ mortez filij
eius. vn̄ dicit. Ihesus aūt respōdit. vbi Aug.
hic predicit futuram conuersionē gentium: qꝛ
isti desiderabant eū videre. Et iō iam ꝓmittit
adesse horā sue glorificationis: que facta in ce/
lis quia gentes fuerāt crediture: et ideo dicit

Venit hora vt clarificetur hic filius hominis scilicet in passione: resurrectione: ⁊ ascensione quasi dicat. Gentiles petu̅t me: sed magis me petent: quando conuerte̅tur. Sed hec ɔuersio sequitur glorificationez meam: que est per passionem ⁊ resurrectionem. Et hoc est ꝙ dicit se glorificari debere. Et ideo subdit exemplum huius dicens. Nisi sicut granum non fructificat nisi moriatur: ita ⁊ filius hominis. vbi dic̄ filium hominis esse granum: ⁊ cadens in terram: ⁊ moriturum: ⁊ fructificaturum.

Quinta ɔsideratio.

Circa quintam considerationem: que est de huiusmodi meriti participatione: quod pretendit ad eius imitatōez cum dicitur. Qui amat animam suaz. vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima ɔclo est: ꝙ passio xp̄i fuit nob̄ meritum ⁊ meritoria. Ratio huius est. Nam ad meritum concurrunt tria. ¶ Primum est vt ille qui meret̄: sit in statu acqrendi mercedem: qꝛ que sunt in termino nihil mere̅tur: qui nihil acqrere possunt. Ex hoc pꝫ ꝙ xp̄s mereri potuit: qꝛ lꝫ xp̄s q̄ꝫtum ad aliqd in termino perfectionis fuerit. s. q̄ꝫtum ad rōnes anime: qbus beatus erat ⁊ ɔprehensor: tamen q̄ꝫtum ad aliquid ꝑfectum patiebatur eoꝝ: que ad gloriam pertinent: inquantum. s. erat passibilis anima ⁊ corpore: ⁊ inquantuꝫ erat corpore mortalis. Et ſm hoc erat viator in statu merendi.

¶ Secundo. s. vt sit dominus sue actionis. Alias autem per actione̅ suam non dignificat̄ ad aliquid habendum. Et ideo ea que agunt per necessitatez nature vel etiam per violentiā de hijs nō merentur. Christus ergo passione sua meruit: qꝛ erat dominus actuum suorum per libeꝝ arbitrium. vnde Ihere. Oblatus ē qꝛ ipse voluit. ¶ Tertio vt actio equipararet̄ mercedi ſm equalitatem ꝓportionis: que requiritur in iustitia distributiua: qua deus premia eterna partitur. Actio au̅t ꝓportionata ad vitaz eternaz: est actio ex caritate facta. Et ideo per ipsam ex ɔdigno meretur quis ea: que ad vitā eternaz pertinent. Sed quia passio xp̄i erat informata caritate: ideo erat meritoria.

¶ Scd̄a ɔclo est: ꝙ gratia que est principiuꝫ merendi ⁊ alia naturalia que exigunt̄ ad meritum: sub merito non cadunt. ¶ Primū pꝫ. Nam radix merendi est gratia: merces est terminus cuiuslibet boni operis. Qui ergo non habet ꝑncipium boni opis: non pōt mereri. vnde ad Roma. quarto. Si ex operibus iustificatur homo iam non ex gratia.

¶ Tertia ɔ° est: ꝙ xp̄s volens nos inuitare ad imitatione̅ meritorie passionis: hortat̄ nos ad tria: que perficiunt meritum passionis.

¶ Primuꝫ est caritas ordinata. Caritas. n. ꝑficit oēm opatōez. vn̄ ad colo. 3. Caritas est vinculum ꝑfectionis. Sufferentia au̅t passionis inter oēs actus virtuosos maxime demōstrat actus ꝑfectionis ⁊ caritatis: qꝛ tanto magis ostenditur aliqs aliquā rem amare: q̄ꝫto ꝓpter ea rem amatam magis ɔtemnit: ⁊ rem magis odiosam eligit pati. Manifestū est au̅t ꝙ inter oia bona ꝑ̄sentis vite maxime hō amat ipsam vitam: ⁊ eɔ° odit ipsam mortem: ⁊ ꝑ̄cipue cum doloribus corporalium tormentoꝝ: quoꝝ motu etiam bruta a maximis voluptatibus abstrahuntur ſm Augu. 83. qōnuꝫ. Cum igit̄ caritas ꝑficiet eam: vt fiat meritoria: quare ⁊c. Et hoc est qd̄ dicit. Qui amat aiam suaz: ꝑdet eaz ⁊ q odit aiam suā ⁊c. q. d. Inordinatus amor anime facit eam ꝑire. Ordinatum au̅t odium facit eā inuenire. vl̄ sic. Verus amor rei ꝑ̄termittit minus bonū ꝑꝑ maius bonuꝫ. Maius au̅t est bonū sp̄uale q̄ꝫ corporale. Et iō vere ille amat seip̄ꝫ: q se exponit ad ꝑde̅duꝫ bonū corporale: ne ꝑdat sp̄uale. Et ille odit seip̄m: q ꝑdit sp̄uale ꝓ carnali. vel sic. Qui amat vitā suam amore vero: ꝑdet eaz. i. exponet eam: vt ꝑdat̄ anteq̄ꝫ bonum sp̄uale. q. d. Ille vere amat: qui vult ꝑdere qd̄ minus est: vt hēat quod mai⁹ est Et q odit aiam suam in h̄ mundo: exponendo eam ꝑditioni. Inueniet eam. s. melioratam.

¶ Scd̄m est voluntas ꝓmpta. vn̄ lꝫ ſm ph̄m 2°. ethi. passionibus nō meremur nec demeremur: veꝝ est in se ɔsideratis. Maxime tn̄ meremur passionib⁹ voluntarie acceptatis. Ratio hui⁹ est: qꝛ q̄ꝫto aliqd hꝫ magis rōez cause meritorie: tanto efficacius hꝫ rōnem meriti. Sꝫ cā meritoria. s. passio xp̄i erat voluntaria. Naꝫ oblatus est: qꝛ ip̄e voluit. Ergo ⁊c. vn̄ lꝫ opus nr̄m hꝫ rōem meriti de ɔdigno ex vi motionis diue: de ɔgruo tn̄ hꝫ rōnem meriti: ſm qd̄ ꝓcedit ex libero arbitrio: inq̄ꝫtum voluntarie aliqd facimus. Congruū est. n. vt cum hō bn̄ vtit̄ sua virtute. Dn̄s ſm excelle̅tem virtutem excelle̅ter opet̄ remunerando. vn̄ dr̄. Si qs mihi ministrat: me sequat̄. q. d. Bon⁹ minister q̄rit ea: que placent dn̄o suo: voluntatez suaz volu̅tati ei⁹ ɔfirmādo. Sꝫ dn̄s volu̅tarie sustinuit. Igit̄ ⁊ tollerātia nr̄a sit voluntaria.

Unde dicit. Qui seqt me ⁊c. q. d. Ego p̄cessi: voluntarie sustinens pro alijs ex vero amore. sequatur me voluntarie sustinendo: ⁊ si sic querit honorem meū: ꝯmunicabo sibi gloriam meaꝫ. vnde seqtur. Ubi sum ego: illic ⁊ minister meus erit. s. non tantū q̄ꝫtum ad locum: sꝫ etiam ad glorie participationē. ¶ Tertium est possibilis equiualentia operationis ad mercedeꝫ vnde lꝫ ſm aplm: ad roma. 8. Passiones huius tp̄is non sunt ꝯdigne ad futuraꝫ gloriā ꝓmerendam. Ex institutione tn̄ diuine bonitatis opera ſm nostram possibilitatem multiplicata ⁊ intentione recta ad honorem dei: ⁊ ad salutem ꝓximi ordinata saltem ꝯgruenter equiualent eterne mercedi. Cōgruum. n. est: vt debite se exercitantes: in operibus virtuosis: vt eterna mercede p̄mietur. vnde Mat. 20. Uoca operarios ⁊c. Et ad ro. 2. Gloria aūt ⁊ honor: ⁊ pax omni operanti bonuꝫ. vnde sequitur. Si qs me honorifi. s. in operationibus suis. s. honorem meum p̄tendendo: honorificabit euꝫ pater meus. Quia de seruo faciet filium. Ad Roma. 8. Ipse spiritus testimoniuꝫ reddit spiritui nostro ꝙ sumus filij dei.

Sexta consideratio.

Circa sextam ꝯsiderationem: que est de patris approbatione: quod ꝓbat felice vocis itonatio ibi. Nūc aūt aīa mea ⁊c. vbi occurrunt tres conclusiōes.

¶ Prima ꝯclusio est: ꝙ lꝫ passio xp̄i corporalis fuit sufficiens solutio debiti omnium peccatorum nostroꝝ. Dicit. n. Bern. ꝙ vna gutta sanguinis xp̄i suffecisset: ⁊ hoc ꝓpter dignitatē persone: tamen maior vis sufficientie in contritione aīe eius ꝯsistebat: vnde lꝫ mors expediēs fuerit pro nobis: tn̄ actus ꝯtritionis anime xp̄i qua in cruce fuit ꝯtritus de nostris peccatis maxime dicitur fuisse salubris: q² passio aīe est fortior: ⁊ ad merendum efficacior indulgentiā q̄ꝫ corporis passio. Q̄d autem xp̄s fuit contritus patet cum dicitur. Nunc aīa mea turbata est: ⁊ ista turbatio de peccatis nostris fuit. Fuit etiaꝫ cum summa gratia que est ꝯtritio ꝑfecta: vt patuit: ⁊ in veritate in virtute istius ꝯtritiōis xp̄i habent virtutem oēs nostre ꝯtritiones: aliē ad delendum peccata. vnde sequitur. Quid dicam. i. quid plus faciam ꝓ peccatis populorū: cū passio corporalis ⁊ mentalis sit sufficientissima? Et ideo. Pater saluifica me ex hac hora: idest saluos fac eos fieri: quos mihi p̄destinatione appropriaui: ⁊ ꝓ quibus hec sustinui: q² propterea in hanc horā veni: quā ab eterno p̄destinasti: vt hec pro peccatoribus sustinerem.

¶ Secunda ꝯclō est ꝙ deus contritionem approbat sufficientem: et acceptat etiam ꝓ omnibus peccatis: que etiā peccator posset excogitare. Ratio est. Nā contritio peccatoris magna infirmitas est ⁊ indiget magna cura: ita maxima culpa requirit ſm iustitiam distributiuam maximaꝫ penaꝫ. vn̄ deutero. 27. Pro mensura peccati erit plagarum modus. Quia peccatum mortale est maxima culpa in qua offendit maiestas infinita: ideo pro principali pena instituta est ei contritio: que est maxima pena: q² includit tristitiam contritionis: que dicit pena penaꝝ. Q̄d aūt contritio sit pena penaꝝ patet quia si felicitas padisi posset eē cū displicentia ⁊ tristitia nō esset gloria: cū nullū violentū: aut displicens delectare possit. Et ideo tristitia est maxima pena: que tāto felicitatē absorbere potest ꝙ non potuit absorbere maxima xp̄i pena. Et iō decuit tali pena inflicta peccatori vt deus fieret ei placatus. Psal. Cor ꝯtritū ⁊ humiliatum deus nō despicies. Unde vt huius ꝯtritionis acceptatio pateret: venit vox de celo dicēs. Clarificaui ⁊ iteꝝ clarificabo: q̄si dicens eam accepto hic ad gr̄aꝫ: ⁊ in futuro ad gloriā.

¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ lꝫ passio penitentialis ad quam nos xp̄s sua passione inuitat fit multum vtilis nobis: tum q² ꝑ ipsaꝫ eterna pena totaliter dimittit: pena purgatorij diminuit: gratia dei augetur: gloria eterna accumulatur. Est tamen in terroreꝫ eis ⁊ abhominationē ꝑstita. qui felicitateꝫ suam inordinatis delectationibus corporis ponunt: ⁊ hoc ꝓpter cordis induratio nem: cōsuetudinis firmationem ⁊ propter bellum intestinum interrogationē ⁊ sensualitateꝫ: ⁊ propter innocentie falsam estimationeꝫ Iher. 2. dixisti Innocens absqꝫ peccato sum: propterea in iudicio ꝯtendam tecum. Et q² in iudicio tales ostenduntur abhominabiles: q² nunc respuunt pn̄ie acrimoniam: ideo dicit. Turba scilicet carnalium voluptatum. Que stabat. s. obstinata. Et audierat: aure. s. terrene affectionis. Dicebat tonitruū eē: formidātes amittere carnalem delectationem. Psalmi. A voce tonitrus tui formidabunt aque.

Septima ꝯsideratio.

Circa septimā ꝯsideratioueꝫ: q̄ est de ꝑncipis mundi eiectiōe: qd̄ ꝓbat iudicij aductio: cū dicitur. Nūc iudiciuꝫ est mundi: nunc princeps huius mundi eijciet

foras, vbi sunt tres canclusiones.

¶ Prima 9clo est: q per solum pctm̄ hō ſbiectus est diabolo. Nam sicut aia sancta tēplum dei est: ita aia immunda phanum est diaboli: q inhabitat ipm̄. Non tn̄ per essentiam sicut deus: q solus essentialr est in omni re. Diabolus aūt oio est ita. Sz sicut deus inhabitat animam per gratiā: ita diabolus aiam imundam per maliciam. Sic intelligitur illud Johis. 13 Cum diabolus iam misisset in corde: vt traderet eum iudas symonis scarioth. Et ideo proprie dicitur haberi a demonio: cuius est possessio: cuius ptāti se tradidit. Et ideo bene etiam pctōres dicuntur demoniaci arrepticij: quia a diabolo rapiuntur. vnde sicut boni ducuntur spiritu sancto: ita mali diabolica persuasione.

¶ Et nota q duplex est demoniū. Unuz agitans mentem: vt spiritus inuidie ⁊ superbie. Aliud agitans carnem. s. fomes: q dicitur sathane. Scd̄a ad corinthios secundo.

¶ Scd̄a 9clo est: q per passionē 9segmur duplicem vtilitatem. s. cyrographi deletionem: ⁊ a diaboli subiectione liberationez. ¶ Primū patet. Nam q diabolus misit manum in illuz in quo ius non hēbat: amittere debuit eos: quos iuste possidebat. vnde ratio soluitur letifere possessionis male psuasa ⁊ conscripta per iniustitiam plus petendi. Et ideo totius debiti summa euacuatur. vnde Augu. dicit. Culparuz cyrographi deleti sunt: quibus diabolo tenebamur. Et dicit cyrographus culpe ⁊ decreti: q talis obligatio surgit ex nostra culpa: tanq̄z ex merito: ⁊ ex diuina sententia: tanquaz ex decreto. Hanc obligationem christus deleuit per passionē. Et h̄ est qd̄ dicitur. Nunc iudicium est mundi. s. discretionis: ⁊ non condemnationis: quasi dicat. Nunc iminet tempus passionis mee. In cuius virtute multi saluabuntur: ⁊ renuentes damnabuntur. Et sic discernentur boni a malis. ¶ Secunduz pz. Nam ante passionem diabolus habuit duplicem manum: videlicet attrahentem ⁊ impellētem. Attrahens erat potestas trahendi ad limbum: etiam iustos ⁊ sanctos: Manus impellens erat potestas precipitandi in malum: vl p fallaciam: vel per violentiā. He ptātes sunt ei ablate per passionem: quā abhorret super oia: cuius potestate ab eius subiectione sumus liberati. Et ideo dicit Criso. q diabolus sustinet vindictam eoꝝ: que fecit in nos: per ea que fecit in xp̄m. Nos eramus debitores pene: xp̄s autem non. Et ideo vindicatuz est in diabolo qui xp̄m expectabat: cum nō esset debitor pene Et hoc est quod dicit. Et princeps mundi huius eijcietur foras. s. de cordibus hominum. Et introducetur notitia beneficiorum xp̄i. vn̄ augu. Non est eiectus diabolus quin tēptet: sed est eiectus ne regnet. Quādiu autez homines sunt in peccato: regnat ab iteriori. Expulso autem peccato ⁊ si diabolus tēptat exterius non tn̄ regnat interius. Dicit etiā pnceps mūdi. i. maloꝝ boiuz: q sunt in mundo. Non aūt eoꝝ: q lz corpore sint in mūdo: 9uersatione tn̄ sunt in celis. Hec aūt eiectio fit per passionem ideo dicit. Si exaltatus fuero a terra ⁊c. q. d. Illi q tenent a pncipe: p se nequeūt euadē: nisi ꝟtute passiōis trahāt. H aūt dicebat signās ⁊c.

¶ Tertia 9clo est: q iudei virtutem passionis ignorabāt duplici cecitate pcussi. ¶ Prima est error circa diuinitatem quam in xp̄o negabant ppter mortem. vnde dicit hic. Respondit ei turba nos audiuimus ex lege ⁊c.

¶ Secundus error circa humanitatem eius quam eternam dicebant. vnde dicit. Quis ē iste filius hominis? Et ideo ih̄s reprehendēs eoꝝ cecitatem dixit eis. Adhuc modicū lumē in vobis est. Q̄d patet q turbe ex lumine sciētie sue nō intellexerūt legē. d. Nos audiui. ex lege ⁊c. Dan. 7. Potestas eius potestas eterna. Hoc solum nō dixit: sed etiam dixit q deberet mori. Isai. 73. Tanq̄z ouis ad occisionem du. In eis igit modicū scripture erat: q ex scriptura debebant intelligē q imortalitati xp̄i nō derogabat mors eius: q ſm humanitatem mortuus est: ſm diuinitatem manēs in eternum. Ergo ⁊c.

Octaua 9sideratio.

CIrca octauam cōsiderationem: q̄ est de xp̄i exhortatiua pmonitione: qd̄ probat iterati lapsus preclusio: cum dicit. Ambulate. vbi occurrūt tres 9clones.

¶ Prima 9clo est: q fides integra ⁊ nō ficta est maxime necessaria ad nostram glorificationem. Nam in ipsa sine intermissione debem9 ambulare: q ip̄a est lux tenebras infidelitatis expellens. Et ideo bene dicitur stella matutina solem iustitie ⁊ intelligentie preueniens. Naz per eam oritur dies gratie. Cum igitur xp̄s habitet per fidem in cordibus nostris: quo habito habetur omne bonum: q ipsa fides videtur esse radix oinm bonoꝝ: ⁊ ceteraꝝ virtutū vnde si hec radix euellatur: cetere virtutes arescunt. vnde Grego. Sicut rami sine radicis

virtute nõ crescunt: sic quelibet opa lꝫ videant̃ bona: nulla sunt: si a fidei soliditate disiũgunt̃ Qui enim sine fide est: omni bono vacuꝰ est: vnde xp̃s dicit. Ambulate dum luceꝫ habetis vt tenebre vos nõ ꝯprehendant. Quasi. d. modicum lumẽ fidei in vobis est: dum scilicet parum intelligitis de xp̃o. s. ꝙ manet in eternuꝫ Ergo dum luceꝫ habetis ambulate in ea. Et in ea ꝓficite vt totum xp̃m intelligatis. vt. s. ⁊ non solum in eternũ secundũ diuininitatem: sꝫ etiam moriturũ: scd̃m humanitateꝫ ⁊ resurrecturũ. Vos tenebre. s. ignorantie in presenti: ⁊ tenebre gehenne in futuro non cõprehendant

C Scd̃a ꝯcl̃o est: ꝙ illi qui spreto lumĩe fidei ambulant in obscuro ignorantie ꝑ lubricũ carnalis concupiscentie: nescienter ambulant ĩ tenebras exteriores eterne dãnationis. vñ Glosa sup illud ꝓueꝝ. 2. Qui relinquunt iter rectũ ⁊ ambulant per vias tenebrosas dicit ꝙ nesciunt quo eant. Si eniꝫ ad quas tendunt penas aspicerent gressus cohiberent. ⁊ noxiaꝫ letitiaꝫ salubri fletu castigarent: ⁊ ideo dicit Ber. Illuminemus nos lumine fidei priusq̃ꝫ de huiꝰ mundi tenebris exeamus ne de tenebris transeamus ad tenebras sempiternas. vnde dicit. Qui ambulat in tenebris. Quia sine luce ꝑiculosum est iter: nescit quo vadat: non preuidens penam: quaꝫ meretur operibus tenebrarum. Et ideo dum lucem habetis. s. de eternitate. Credite in lucem: id est per fidem credendo ꝑficite. Ut filij lucis sitis. s. successione hereditaria. vnde Aug. Nemo sine fide põt ad filiorum dei numerum pertinere.

C Tertia ꝯcl̃o est: ꝙ ih̃s volens roborare fidem nostram: quo ad illos articulos: qui sunt de christi humanitate: in q̃bus etiã apl̃i tp̃e passionis trepidabant. Abscondit se ab eis ⁊ abijt per hoc volens ostendere ꝙ omnia: que in eo erant: tam infirmitatis: q̃ꝫ maiestatis: nobis ꝓficiebant ad salutem. vnde Bernar. Totum nobis valuit de christo: totum salutiferum: totumq̃ꝫ necessarium fuit: nec minus profuit infirmitas: q̃ꝫ maiestas. quia ⁊ si ex diuinitatis potentia iugum peccati iubendo submouerit: ex carnis tamen infirmitate mortis curam moriendo concussit. Abijt ergo: docens nos vitare malorum consortia. Et abscondit se: vt infirmus: patefaciens meritũ passionis. Ad qd̃ meritum nos perducat ipse ih̃s. Amen.

C Dominica in ramis palmaꝝ. Ser. 79.

CUm appropinquasset ih̃s iherosoly. Matt. 21. Q2 p̃destinatio est alicuius ad gl̃iam p̃paracio: siue ordinatio. Et h̃ sicut antecedens ad consequens. Et ideo sub p̃destinatione non solum cadit gl̃ia: sed illd̃ etiã quod seq̃tur. Sicut antecedens ⁊ ꝯsequens: q̃ sunt merita: vel q̃bus meret̃: sicut est vnio humane nãe ad suppositũ verbi in xp̃o: vt esset in remedium nãe lapse. Ex quo elicitur ꝙ in tali p̃destinatione fuit aliqualis ordo: q2 volens ordinare p̃mo vult finem: ⁊ postea q̃ sunt ad finem: sed in executione est eꝯ°. Sed q2 deus est ordinate volens.

C Primo p̃destinauit xp̃m ad tantam gl̃iam merẽte dei vnione: postea voluit ꝙ talis vnio esset in remedium nãe lapse. C Igitur primo deus vult electis gl̃iam. C Scd̃o vult eis merita: per que mereantur talem gl̃iam. Tale autem meritum ꝯsistit in passione xp̃i: q2 omnis xp̃i actio ⁊ passio: tam intrinseca q̃ꝫ extrinseca: ⁊ precipue passio eius fuit sufficienter meritoria pro oĩbus. Et hoc: q2 deo erat acceptissima Et hoc ꝓpter ꝯditioneꝫ ꝑsone: que meruit: q2 nõ fuit purus hõ: sed etiam fuit deus. Et ideo intantum superabundauit merituꝫ xp̃i: ꝙ etiã vna gutta sanguinis sui sacri corporis sufficisset. Sꝫ q2 deus p̃uidit non solum passionem sed etiam modum: locuꝫ: ⁊ tempus: ⁊ instrumẽtuꝫ: ideo in euangelio presenti circa passionem occurrunt septem consideranda.

Primum p̃ncipale.

CIrca p̃mũ p̃cipale vbi ꝓponit̃ nob̃ p̃destinãtis excellentia: cuꝫ dicitur. Cum appropinq̃sset. sunt. 3. ꝯ°nes.

C Prima ꝯcl̃o est: ꝙ per solum peccatũ elongamur a deo: s̃m illud psal. Longe a peccatoribus salus. Et lꝫ deus semꝑ sit p̃sens anime per essentiam: vt actuum. 7°. dicitur. Tamen non est per gratiam: sed s̃m quantitatem culpe longe abest. Marci. 8. Quidã ex eis delonge venerũt. Non est aũt in p̃tãte hoĩs peccatoris ꝙ appropinquet deo: sed tantum conari ꝙ appropinquet deo. Ad Romanos. 6. Velle mihi adiacet: sed appropinquare est de misericordia dei. Ad Ro. 9. Nõ est volentis neq̃ꝫ ⁊c. Econtra non est in deo se elongare ab anima:

q2 semp presens est per essentiã. Quantum in
se est: nunq̃z deest p gratiã: s3 dei ppriu3 est ap
propinquare ad aiam: q2 p h̃ facit eã appropin
quare sibi. Ideo dicit̃ pma Johis. 2. In h̃ est
caritas dei rc. vnde dicit̃ appropiquare ihero
solymis. s. aie peccãti per gratia3 pueniendo.
C Scda ɔclo est: q2 talis appropinquatio fit
p meritum passionis xpi: ideo dominus r re/
demptor noster iminente tpe passionis sue: vt
passionẽ sua3 ostenderet voluntariã: ad locum
ascendit: in quo erat passurus: r se presentem
exhibuit. vnde r tps: r locus: r genus mortis
non fm euentu3 casualẽ: sed fm ipsius puisio
nem fuerunt. Preuidit enim vbi: r quando:
r quõ: r quo genere mortis moriturus esset.
C Tertia ɔ° est: q volentes eẽ pticipes meriti
passiõis xpi: necessarie sunt eis tres vtutes. s.
ɔfessionis puritas: obie humilitas: r mie subli/
mitas. Debem9. n. p ɔfessionem pctã nr̃a pu
re detegere: pceptis superio2 humilr obedire:
alio2 necessitatibus ɔpati: r misicorditer subue
nire. Cõfessione3 debes tibiipi: vt q peccãdo
te inquinasti: p ɔfessionẽ te mundes. Obia3 de/
bes supiori tuo: vt ei obedias. De ipis. n. q
p nob vigilat: r mia3 dbes pximis tuis: vt eo
rum necessitatibus iuxta vires tuas succuras.
Thob. 4. Si multu3 tibi fuerit: abundanter
tribue rc. C Primã vtutem. s. ɔfessione3 de
signauit bethphage: qd interpretat̃ dom9 oris
vnde dicit̃ in glo. q erat viculus sacerdotum:
quo2 offiñ est recipe ɔfessionem. Matth. 16.
Quodcunq3 ligaue. rc. C Scda3 virtute3 de
signat bethania: q̃ domus obie interpretatur.
vnde in cathalago pctõ2 ponit apls parenti/
bus nõ obedientes. Qd non solum intelligit̃
de parentibus carnalibus: sed etia3 spũalibus
qbus obediendũ est in pceptis r in cunctis pe
nitentijs: q2 inobedientes nõ ipsis: sed deo cõ
tradicunt. C Tertiam virtutẽ designat mons
oliueti. In h̃ notat̃ q mĩa est virtus excellens
Per monte3. n. eminentia: sicut per oliuetu3
mĩa intelligitur. Ideo aũt hec virtus excellit:
quia in ipsa maxime imitatur deus. vnde Lu
ce sexto. Estote misericordes.

Scdm pncipale.

Circa scdm vbi pponitur nob suffici
entia patientis: cum dicit̃. Tun mi/
sit rc. vbi sunt tres conclusiones.
C Prima ɔ° est: q in hac vita solum est licitũ
meritorie opari: q2 nunc solum est tpus mie:
postmodũ eqtatis. vnde Isi. Tm̃ in hac vita
licitu3 est opari bonũ. Illic nanq3 opatio non
expectat̃: sed retributio merito2. vnde dicit̃.
Tũc. q. d. q hoc presens meritorium ante tem
pus passionis erat ei prenunciatum.
C Secunda conclusio est: q per passionẽ xpi
venit nobis tẽpus reconciliationis in quo prõ
ptissimus ad gratiã conferendã fuit. Nã hoie
facto inimico disposuit tota trinitas illi nõ recõ
ciliari nisi per aliqd obsequiũ alicui9 psone ma
gis dilecte: q3 fuerit tota offensa displicẽs. Ta/
lem autẽ psonam non habuit natura humana:
q2 fuit tota inimica. Ideo placuit naturam hu/
manam vocare ad amicitiã p obsequm mortis
xpi. s. psone magis dilecte. vnde aplus. Cum
inimici eẽmus: recõciliati sumus p mortẽ filij
eius. vñ dicit. Misit. q. d. q deus pater misit
filium suum reconciliatorẽ. vnde sufficientiam
merentis ostendit Damas. di. Caro xpi r aĩa
erat quasi instrumentum deitatis. Et quia in/
strumẽtum agit vi pncipalis agẽtis: iõ dicit q
ea q̃ hois sunt: sup hoie3 agebat. vñ actio xpi
q3uis fuit humana: potens tñ agebat in vtute
dina. Et iõ potens sup tota3 nãm. Et q2 oẽs
hoies sunt vnus hõ in nã cõi: ideo xpi meritũ
ad oẽs r etiam ad singulos se extendebat.
C Tertia ɔ° est: q l3 meritum fit efficaciter a
passione xpi: nihilominus tamen fit etiam sal/
te3 dispositiue per virtuosas opationes. Ideo
debitores sumus virtutum merito2 ac pfectio
num: q2 ad hec cumulanda tps vite accepim9.
Et ideo egressa anima ɔsumata vita corporali
petetur ab ea que sint eius pfectiones: que me/
rita r demerita. Luce. 16. Redde rõnem villi
cationis tue. vnde dicit. Duos discipulos: id
est omnes virtutes dispositiue merentes. Et
misit: q2 nobis non sunt innata: sed a deo do/
nata. C Et nota q omnes virtutes dicuntur
duo discipuli: q2 in ea2 actione d3 esse gemina
dilectio. s. dei r pximi. Et in opatione d3 esse
duplex mundicia. s. mentis r corporis. Et in
docente d3 esse veritas duplex. s. doctrine r vi
te. Et ideo etiam additur. Ait illis. s. doctrina
vera r vita.

Tertium pncipale.

Circa tertium vbi pponitur nobis il
lorum pro quibus passus est indigẽ
tia: cum dicit̃. Ite in castellu3 qd rc.
vbi sunt octo conclusiones.
C Prima conclusio est: q castrum realiter di
citur locus munitus vel presidium: quo inimi
cis resistitur: r hostes impugnantur.

¶ Scđa ꝯclusio ē ꝙ triplex est impugnatio ſ₃
qđ tria sunt castra. Etenim pͥmu₃ castꝛ christi
quo ip̄ugnaꝰ diabolus. ſ. sctā eccl'ia vel religio.
Aliđ ē castꝛ diaboli q̄ impugnatur xp̄s. Et h̄
ē mundus ⁊ eius amatores: qui diuinis prece-
ptis contradicunt. ¶ Tertium castꝛ est pecca-
trix aīa que spiritualibus virtutibus: et pniṫētie
disciplinis contraria est. Talis enim anima
turrim h₃ elationis: ⁊ muꝛ obstinationis ⁊ pre-
eminentia superbie erectam.

¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ hanc aīam peccatricem:
que sic repugnant diuinis iussionibus: nō ces-
sant impugnare predicatores ⁊ doctores ma-
chinis doctrinaꝛ. Unde nō obstante turri su-
perbie: ac pertinacitatis muro: fit tandem rui-
nosa: dummodo machine fidei: penetrando se
riat medulitus corda iaculis veritatis. vnde di-
cit. Ite in castellum. Inquātu₃ ergo docent cō-
temptum tpalium ⁊ amorem eternorum: quid
aliud agunt: q̄₃ q: eunt in illud: qđ est ꝯtra eos
castellum? Et carnalia desideria reprimere:
quid est aliud q̄₃ in castellum ire?

¶ Quarta ꝯclusio est: ꝙ in hoc castro ē ꝯtro-
uersia: nostre saluti multū ꝯtraria. Na₃ concu-
piscentia carnis: que continue causat peccatum
spiritui repugnat: ⁊ hoc ex contradictione affe-
ctuum vtriusq₃. Qđ dionysius pulchre decla-
rat in libro differentiarum. d. Concupiscentia
carnis est motus anime turpis affectu sordide
delectationis. Cōcupiscētia vero spiritus ē ar-
dens intentio mentis in desiderio sancte virtu-
tis. Ista sibi ꝯsentientes mittit ad regnu₃: illa
ad suppliciu₃ sempiternū. Illa ex pctō est dāna-
tiōe discedēs: ista est lex mentis de munere re-
demptoris descēdens. Hec aūt sibi inuicem ꝑ
effectum virtutu₃ vitioꝛq₃ quottidiana collu-
ctatione taliter aduersantur. Na₃ ꝯcupiscentia
carnis primum illecebras vitiorum gignit: in
cogitationibus. Concupiscentia vero spūs ecō-
tra cogitationes sanctas indesinenter opponit
Illa fabulis vanis oblectaꝰ ⁊ verbis: ista scri-
pturarum meditationibus atq₃ preceptis. Illa
gaudet spectaculis rerum terrestriu₃: ista con-
tēplatione celestiu₃ gaudioꝛ: ista terrena gau-
dia querit: illa gemitꝰ ⁊ suspiria trahit. ista tor-
pore atq₃ somni pigritia corpus relaxat: illa vi-
gilijs ⁊ orationibus laborat. Hinc est ꝙ con-
cupiscentia carnis: vsq₃ in huius vite terminū
inimicari non cessat. Unde bene diciꝰ. Quod
contra vos ē. i. vobis exopto. Et hoc ideo dr̄:
quia preuidebat dominus ꝯdictione₃ futura₃.
Psalmista. Uidi contradictione₃ in ciuitate.
vnde contra vos dissimili conuersatiōe mētis
obstinatione: ⁊ oris obiurgatione.

¶ Quinta conclusio est: ꝙ ad sedandū huius
mentis disturbium necesse sunt due virtutes:
scilicet humilis simplicitas que per asina₃ desi-
gnatur. Et agilis libertas: que ꝑ pullum desi-
gnatur. ¶ Primum p₃ de humilitate. Nam
ipsa reparat caritatem. Ber. Sola virtus hu-
militatis lese ē reparatio caritatis. ¶ Scđo p₃
de libertate. Nā ſm Bernar. Gratie operāti
salutē. Cooparī dr̄ voluntas libertate: vt dum
libere consentit: placide se obtēperans deo: si-
ue iubenti acquiescendo: siue pellicē credendo
siue reddenti gratias agendo. vnde dicit. Et
statim inuenietis asinā alligatā ⁊ pullum cum
ea. Humilis simplicitas ē asina que iugo sup-
ponitur. Et dñs ad mansuetudinem inuitans
dicit. Mat. 2. Tollite iugū meū super vos ⁊c.
Et statim quid sit iugum tollere subinfert dic.
Discite a me. Et agilis libertas est pullus: qui
adhuc sua libertate pascitur. Johes. Si filius
vos liberauit: tunc vero liberi eritis.

¶ Sexta ꝯcl'o est: ꝙ he due virtutes alligate ī-
ueniuntur in castello intellectus. Sic ꝙ nequa-
quam exercentur ad fructū meriti: ⁊ hoc duo-
bus vinculis que sunt pudor ⁊ timor. Nā pra-
uus pudor impedit simplicitatem: ne veram in
se humilitatē ostēdere audeat. Et prauꝰ timor
impedit libertatem: ne sua₃ puritatē exercere ꝓ-
sumat. ¶ Primu₃ p₃ de pudore. Vera nāq₃
humilitas ostenditur in ꝯfessione qua₃ frustrat
verecundie pudor. Nam ignominiosa pudet
in ꝯfessione recolere: sed magis pudet dicere:
qđ tn̄ non puduit facere. Et ideo necesse est ſ₃
Ambro. vt lachrymis lauet qđ pudor est con-
fiteri. ¶ Scđm p₃ de timore: q2 timor munda-
nus qui semꝑ est primus: qui fuit causa ꝑsecu-
tionis xp̄i in herode ⁊ in iudeis: q2 fecit eos re-
cedere e via iustitie ⁊ veritatis. Ille. n. amor
mundanus proprie dr̄: a quo timor mundanꝰ
nascitur. Illud. n. homo timet amittere: quod
amat. Et ideo timor mundanus dr̄ malus: q2
ab amore mundano tanq₃ a mala radice proce-
dit: qn̄ homo propter mala que timet recedit a
deo. vn̄ dr̄: ꝙ in castello alligata inueniuntur.

¶ Septima ꝯclusio est: ꝙ he due virtutes sic
ligate ꝙ non proferunt fructum soluūtur: ⁊ ad
iesum ducuntur. ſ. ꝑ amorem ordinatum ⁊ ti-
morem. Amor. n. ordinatus prauum expellit
pudorem: vt preualeat simplicitas ⁊ sic soluiꝰ

asina. Timor ordinatus eliminat prauuz timorem: vt vigeat libertas: et sic soluitur pullus. Amor quidē ordinatus est: vt cū quis ita amat veritatem q odio hȝ vanitatez. Timor ordinatus est: vt cum quis ita timet id quod est penale quod tñ non timet prosequi quod est culpabile et sic soluuntur asina et pullus. s. qñ amor ordinatus a prauo pudore simplicitatem liberat et timor bonus a prauo pudore liberat libertatem Et q non sufficit q hec soluantur nisi ad iesuz ducantur soluta: quod fit quando he virtutes due: ita intentiōe pura exercentur: vt ꝯsequanť salutis fructum: quod nō faciunt ypocrite querentes terrenū ꝯmodum et humanum fauorez de quo Matt. 6. Amen dico vobis receperūt mercedem suam.

¶ Octaua ꝯclusio est: q fatuus cogitatus est q hijs contradicit tumens elatione et pertinax obstinatione. Timor. n. amori diuino obsistit ne liberet simplicitatem. Timor. n. diuinum impedit timorez ne liberet vigorez libertatis. Et iō dicit. Si quis vobis aliqd dixerit ec. Sed q dat spūale dñium perfectionis pertingere non potest qui hoc non exercet. vnde dicitur. Dñs hijs opus habet. q. d. Ex spūali dñio duo necessaria sunt. s. potestas et audacia. Potestas: vt teipsum et subditos illicita comittētes humiliter iudicare queas. Audacia: vt alios praue agentes: pro re et tempore et pro psona: et loco: zelo iustitie redarguere valeas. Alias domini um te nō habere cognoscas.

Quartum pncipale.

Circa quartum pncipale: vbi ꝓponiť nobis scripture sancte implete ꝯgruentia. vnde dicit. Hoc aūt totum factuz est ec. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est q lȝ diuina veritas: per se non indigeat ꝯfirmatione facta p testimoniuz: q in se firmissima est: tñ ꝓpter dubium intellectus creati indiguit testimonio ꝯfirmante. Et ideo dicit Leo papa in ſmone. Ne infirmitatis nostre pturbemur angustijs euāgelice nos ꝓphetie adiuuent voces: quibus ita accendimur et docemur: vt nobis natiuitatē dñi et passionem: et oia eius opera: tam pterita q pñtia videamur inspicere. vñ dicit. Hoc totū factuz est vt ipleretur qđ dictum est p prophetaz.

¶ Scđa ꝯclo est: q doctrina xpi hȝ veritatez vel testimoniuz a diuinis personis: a viris electis: a scripturis sanctis: et ab opibus miraculosis. Johis. 4. Opa que ego facio testimoniū perhibent de me: opa. n. que xp̄s fecit tam per se q per electos excedebant facultatez nature sibi relicte perhibebant verꝫ christi testimonium cum testimonia scripture aduersarioꝝ maiorez habeant efficaciaz. vnde adducit ꝓphetiaz Zacharie nono. Dicite filie syon ec. Qui erat propheta aduersariorum christi: scilicet iudeorum Psal. Testimonia tua credibilia ec.

Alie considerationes.

Circa alias ꝯsiderationes que tāgunt initiū passionis xpi est notandū q lȝ hodie xp̄s honorifice a iudeis sit receptus: tñ eodez die machinabanť in eius mortē Hic est q hodie legitur duplex euangelium. Unum in ꝓcessione: in quo recitatur quomodo hodie fuerit honoratus. Alterū in missa in quo narratur qūo fuerit feria sexta tractatꝰ. In hoc. n. insinuat nobis dolorem et ignominiam fructum esse glorie tēporalis ad hoc etiaz post tātaz gloriam voluit tam ignominiose tractari: vt in eo impleretur illud qđ scribitur p machabeoꝝ: Scđ3 eius gloriā multiplicata est ignominia eius. Tanguntur autem septē in qbus dñs ē hodie honoratus. Et istis etiam septem modis potest dñs spūaliter honorari et exhonorari. ¶ Primo ergo honorauerunt eum discipuli pcepto eius humiliter obediendo. Unde in euāgelio. Euntes autez discipuli fecerūt ec. Isto modo honorať deus spiritualiter qñdo ei in mandatis eius obediť hūmilr. Ecōuerso autem inhonoratus est ab eisdem discipulis feria sexta: qñ omnes relicto eo fugierūt: vnde si tūc vellet aliquid pcipere non haberet cui preciperet. Isto modo exhonoratur deus spiritualiter qñ homo ab eius obedientia fugit: et precepta eius contēnit. Unde ad Roma. 2. Qui in lege gloriaris ꝯfitendo te esse xp̄ianum: per preuaricationem legis deum inhonoras.

¶ Scđo honorauerunt eū turbe ei obuiā ꝓcedendo. vnde. Joh. 12. dicitur q processerūt ei obuiā: hoc modo honoratur deus spiritualr: p veram cordis contritionē. Unde cordis contritio dicit quasi contraitio: et in cōtraitione: seu contritione mutat statum suum peccator: et ita quasi mutat locum suuz: ꝓcedendo de loco vitij: in quo erat ad locū virtutis: in quo nō erat et sicut vadit obuiam xp̄o: vt Magdalena ad suscitandum lazarum. i. spiritum peccato mortuū. Joh. 10. ¶ Sȝ nota q multi credūt obuiam christo ire in. xl. scilicet per ieiunia: et huiusmodi qui tamen in hoc ipsuz non honorāt: sed

magis inhonorant: quia non cum debito mo/
do: nec debito apparatu vadunt obuiam ei: qꝛ
sine contritione: ꝛ defectuū consideratione: ꝛ
lachrymatione: ꝛ eternorum desiderio nō dant
gloriam deo. Econuerso autem feria sexta in
honorauerunt ipsum: scilicet de ciuitate turpit
eijciendo. Johis decimonono. Baiulans sibi
crucem exiuit in eum qui dicitur caluarie locus
Sic spiritualiter multi obuiātes christo in qua
dragesima: et recipientes euꝫ in die pasche: po
stea per peccatum turpiter eijciunt ipsum quod
est magna proditio. ¶ Tertio honorauerunt
eum vestimenta sua in via sternendo. Unde
in euangelio. Plurima autem turba strauerūt
vestimenta ꝛc. Per ista vestimenta intelligun
tur bōa temporalia. vnde Gregorius. Quid
aliud sunt temporalia: q̄ꝫ quedam corporis in/
dumenta? Hec enim vestimenta debent ster
ni in via: id est erogari pauperibus. Qui di/
cuntur via: quia sunt conculcati in mundo. A/
mos septimo. Qui conterunt super puluerem
terre capita pauperum. Quando autem hec
vestimenta in via sternuntur: tunc deus spiri/
tualiter honoratur. Matth. vigesimo septimo
Quod vni ex minimis meis fecistis ꝛc. Econ
uerso autem inhonorauerunt eum iudei feria
sexta ipsum vestibus proprijs spoliando. Sic
etiam inhonorant dominuꝫ qui pauperes spo
liant. scilicet vsurarij ꝛ raptores. De quibus
Job. 24°. Nudos faciunt homines ꝛ cetera.
Sic vsurarij qui vendunt pauperi tempus qđ
suum est: vel etiam pauperes contemnendo.
Tales exprobant factori suo: sicut quando des/
picit opus: fit dedecus factori seu opario. Sed
qui tantum ipsum appreciantur: ꝙ dent ei ali/
quid ipsum honorant. vnde sequitur. Hono/
rat deum qui ministrat pauperi. Simil'r ipsuꝫ
inhonorant qui auferunt a proximo vestimen/
ta bone fame: sicut detractores. ¶ Quarto ho
norauerunt eum ramis ꝛ virgis viam decorā
do. vnde in euangelio. Alij autem cedebant
ramos de arboribus ꝛ sternebant ꝛc. Sic ꝛ
nos debemus ei obuiare habentes virgaꝫ di/
scipline in manibus: nosipsos per penitentiaꝫ
scilicet disciplinando. Hoc autem modo hono
ratur deus spiritualiter sicut regi terreno ē ho/
nor habere bonam iustitiaꝫ: sic regi celesti ho/
norem facit qui bene se iustificat per penitentiā
Econuerso auteꝫ ipsum inhonorauerunt feria
sexta ipsuꝫ virgis verberando. Sic spūaliter
multi post pascha inhonorāt deum: affligendo
eum scilicet quantuꝫ in se est. de ipsa penitentia
quaꝫ fecerant in quadragesima recedendo. Et
bene affligunt: qꝛ cum in quadragesima ꝓpria
corpora afflixerūt: post pascha inuoluūt se deli/
cijs: tales virgam discipline ꝓijciunt: sed vir/
ga ꝓiecta vertitur in colubruꝫ. Exodi. 4. idest
in penam eternam. ¶ Quinto honorauerunt
xp̄m ipsuꝫ saluatorem ꝯfitendo. vnde dicunt.
O sanna in excelsis. i. salua obsecro: qđ fit per
fidem ꝛ spem. Hoc modo honoratur de⁹ spi/
ritualiter quando credit quis eum esse saluato/
rem: ꝛ ponit in ipso omneꝫ fiduciaꝫ. Econuer
so inhonorauerunt eum feria sexta ipsum ꝛ fi/
dem eius abnegando. Unde qui prius clama
bant. O sanna: modo clamant. Alios saluos
fecit: seipsum non potest saluum facere Isto
modo inhonorant ipsum heretici ꝛ infideles đ
deo diffidentes. ¶ Sexto honorauerunt euꝫ
laudando ꝛ cum laudibus suscipiendo. Unde
dicitur. Turbe autem que precedebant ꝛ que
sequebantur: clamabant dicentes. O sanna fi/
lio dauid. Et isto modo spiritualiter honora/
tur deus: scilicet per laudem in ecclesia. Psal/
mista. Sacrificiuꝫ laudis honora. me ꝛ cetera.
Et cauendum est ne sit discordia in isto cantu:
scilicet quod os discordet a corde; ne dicatur il/
lud Ysaie secūdo. Populus hic labijs me ho/
norat: cor autem eorum longe est a me. Econ/
uerso inhonorauerunt ipsuꝫ feria sexta blasphe
mando: hoc modo a multis inhonoratur: qui
faciunt eum testem falsum periurando. Nam
scđm Augustinum. Iurare est deuꝫ in testem
inuocare. Et hoc modo inhonorabant ipsum
iudei qui dicebant ipsuꝫ esse demoniacū. Joh.
octauo. Quibus dixit. Ego demonium non
habeo sed honorifico patrem: et vos inhono/
rastis me. ¶ Septimo honorauerunt ipsuꝫ ꝓ
rege habendo ꝛ regiaꝫ dignitatem ei tribuen/
do. Unde dicunt. Benedictus qui venit in
nomine domini: rex israhel. Isto modo hono
ratur spiritualiter ab humilibus qui ipsum ha/
bent pro rege ei attribuendo regis dignitateꝫ:
scilicet gloriam de bonis operibus quam sibi
sicut regi retinuit. Gloriam inquit meam alte/
ri non dabo. Apostolus. Soli inquit deo ho/
nor ꝛ gloria. Econuerso inhonorauerunt eum iu
dei feria sexta dicentes. Non habemus regeꝫ
nisi cesarem. Et hoc modo inhonorant eum su
perbi gloriam de bonis operibus sibi vsurpā/
do sicut herodes: actuū duodecimo. Cuꝫ sedis
set herodes populus acclamabat voces dei nō

dominis. Et sequitur ꝙ confestim percussit eũ
angelus domini. Et consumptus a vermibus
expirauit. Eo qḋ non dedisset honorem deo.
Cui honor ⁊ gloria in secula seculoꝝ. Amen.

Incipit de sacramento in cena domini.
Sermo octuagesimus.

MEmoriaz fe
cit mirabiliuz suoꝝ miseri-
cors ⁊ miserator dñs escaz
dedit timẽtibus se. Psal.
Quia xp̃s dñs est pnceps
regum terre. Apoc. p̊. Jõ
in sacramẽto eucharistie tria signa cõmendant
¶ Primo ostendit in ea suam potentiam: qꝛ
nõ est maioris virtutis mundũ de nihilo facere
siue creare q̃ȝ substantiã totam panis: subito in
suum corpus incorruptibile ⁊ p̃existens ꝯuer-
tere dicẽs. Memoriã fecit mirabiliuz suoruz.
Opera enim mirabilia declarant diuinaz po-
tentiaz. Psalmista. Confitebor tibi quia terri
biliter magnificatus es ⁊ cetera. ¶ Secundo
ostendit suaz clementiam: quia seipsum totum
dedit: tam indignis q̃ȝ dignis. Et ideo seqtur.
Misericors ⁊ mis̃ator dominus. De qua cle-
mẽtia psalm. Suauis dominus vniuersis ⁊c.
¶ Tertio ostendit xp̃s suaz magnificentiã: qꝛ
ibi statuit vere vnuz ferculũ: ꝙ in se plus hȝ de
p̃ciositate q̃ȝ totũ suũ regnũ. Psal. Oculi oiuz
in te sperãt dñe ⁊c. Et qꝛ opatio manus in pn
cipe designat magnificentiã: iõ adiũgit. Apis
tu manũ tuam ⁊c. Qm̃ ergo circa sacramentuz
eucharistie est pñs nostra intẽtio ⁊ solennitas.
Ideo ad istius sacramẽti mysterium declaran
dum sunt quatuor contemplationes.

Prima ꝯtemplatio.

PRima ꝯtemplatio est de huius sacra
menti entitate. Ubi est sciendū ꝙ si-
cut dicit Greg. in omelia pascali.
Aliud est qḋ cernit: ⁊ aliud qḋ creditur. Illud
qḋ cernitur est species panis i hostia: ⁊ spẽs vi
ni in calice. Sed illud qḋ creditur ẽ veritas car
nis ⁊ sanguinis xp̃i. Pro quo est intelligendũ
ꝙ sub specie panis: que videt in hostia quatuor
esse credunt. ¶ Primo credit ibi esse corpus
xp̃i ex vi verboꝝ: qꝛ verba ꝯsecratiõis de solo
pane faciunt mentionem. ¶ Scḋo est ibi san-
guis xp̃i ex ꝯcomitantia imediata: qꝛ sanguis
imediate disponit corpus ad vitaz. ¶ Tertio ẽ
anima ex ꝯcomitantia propinqua: qꝛ lȝ anima
non viuificet corpus: nisi mediãte sanguine: tñ
ptinet ad eandem nãm. Et ideo concomitãtur
ipsum propinque. ¶ Quarto est ibi diuinitas
verbi ex concomitantia remota: quia licet diui-
nitas cum tribus precedentibus faciat vnum
suppositum: tamen non pertinet ad vnã nãm.
Et ex istis accipiuntur duo documenta.
¶ Primum documentuz est: ꝙ sanguis chri
sti non solum est in calice: sicut aliqui imaginã
tur: ⁊ corpus tantuz in hostia: immo totus san-
guis christi ẽ vere in hostia. Quia ex quo chri
stus vere resurrexit sanguis eius non fuit ni-
si intra suum corpus.
¶ Secundum documentum est: ꝙ rationabi
lis est institutio ecclesie moderne: quod cum in
primitiua ecclesia sacramentum hoc sub vtraqȝ
specie toti populo ministraretur: quod nunc nõ
fit ab ecclesia moderna: quia circa species vini
multa pericula accidunt effusionis. Ideo in-
stitutuz est: vt species panis tantum populo cõ
municetur: quia sub vtraque specie: tam corpꝰ
q̃ȝ sanguis suscipitur. ¶ Intelligendum qḋ
in calice creduntur esse eadem quattuor, que
in hostia: sed alio ordine. ¶ Naz primo est ibi
sanguis ex virtute verborum: pro eo ꝙ verba
consecrationis calicis de solo sanguine faciunt
mentionem. ¶ Secundo conceditur ibi esse
corpus xp̃i eẽ ex concomitantia immediata: qꝛ
corpus sanguis est immediatum receptiuum.
¶ Tertio conceditur ibi esse anima: ex conco
mitantia propinqua: quia pertinet ad eandem
naturam humanam. ¶ Quarto creditur ibi
esse diuinitas ex cõcomitantia remota: quia nõ
pertinet ad eandem naturam: quãuis bene ad
idem suppositum. Sed hic accipiũtur alia duo
documenta.
¶ Primum documentum est: qḋ cum hic sit
aliud quod cernitur oculis corporis: ⁊ aliud qḋ
cernitur oculis mentis: in hoc sacramẽto ado
ratio non ẽ dirigenda ad illud quod cernitur:
sȝ ad illud quod creditur tantum: quia illud est
dignum adoratione.
¶ Secundum documentum est: qḋ quia ver
ba consecrationis proferũtur secrete a sacerdo
te. Ideo hostia non est adoranda donec eleue
tur a sacerdote: quia nondum constat ibi eẽ cor
pus xp̃i. Ideo ꝓpter periculuz idolatrie i fide
eccl'ie adoranda est ⁊c. Qḋ autem ista quatuor
tuor sint ibi: patet per Ambrosium dicentem:

ꝙ illa que fuerunt in vtero virginis: inueni-
untur in hoc sacramento. Sed circa ista accipi
untur quatuor veritates.

¶ Prima veritas est: q2 in hoc sacramento ꝓ
prie non videtur xp̄s oculo corporali: q2 aliud
est quod cernitur: ⁊ aliud qđ credit̄ ſm augu.
Ideo cum xp̄s ibi credatur esse: si ibi cernerēt
idem esset quod cernerēt ⁊ quod crederetur.

¶ Ratio aūt quare xp̄s non cernit̄ ibi eē: est
q2 accidentia que ibi cernunt̄: non sunt in cor-
pore xp̄i: sicut in subiecto. Nullum autem cor
pus videri potest: nisi per colorem: qui forma
liter est in subiecto.

¶ Secunda veritas est: ꝙ lʒ xp̄s ibi proprie
non videatur: non tamen errant fideles: q di-
cunt se vidisse deum in manibus sacerdotis:
quia nullus erat. Cuius verba possunt verifi
cari eo modo: quo verificatur diuina scriptura
In qua dicitur ꝙ aliqui viderunt dn̄m oculo
corporali: sicut Moyses cernēdo corporaliter
rubum. Exodi. 3. Non ꝙ ibi videret diuini-
tatem: sed quia diuinitas assistebat illi rubo.
Ita corpus christi suo modo assistit speciebus
que in hoc sacramento cernuntur.

¶ Tertia veritas est: ꝙ si beatus Petrus ce
lebrassʒ missaʒ i triduo illo cū i cena fuit ordina
tus sacerdos: tunc in hostia non fuissent nisi
duo. s. corpus xp̄i ⁊ eius diuinitas: q2 tunc ca-
ro xp̄i fuit mortua. Et ideo tunc eaʒ aīa non cō
comitabatur: nec etiā sanguis: q2 iam effusus
erat sup terraʒ: ⁊ corpus in sepulchro: ⁊ anima
in inferno. Et ideo cum aīa ⁊ sanguis no sint
in hostia nisi per ꝯcomitantiā: tunc ibi non fu-
issent. Tamen q2 diuinitas corpori remāsit vnita
in morte: ideo fuisset ibi ex tali ꝯcomitātia.

¶ Quarta veritas est: ꝙ si beatus Jacobus:
q primus missam ordinauit: dixisset missaʒ in
hoc triduo: tunc in hoc calice nō fuisset nisi san
guis: q2 ibi non est corpus ⁊ aīa: nisi per cōco-
mitantiam: ⁊ tunc erant a sanguine separata:
nec diuinitas ita fuit sanguini: sicut carni vnita
q2 nō remansit coīcatio ydiomatum: que ꝓue-
nit ex tali vnione: vt dicitur in decretis. Non
enim erat veꝝ dicere hoc sanguine demonstra
to hic sanguis effusus est deus: sicut ꝓpter se-
pulturam corporis dicimus deum fuisse sepul
tum: nō in cruce remansisse: sicut sanguis re-
mansit. ¶ Et istius ratio est: q2 corpus est p̄n
cipalis hoīs pars: ⁊ non sanguis. ¶ Intelli-
gendum tamen ꝙ quādo sacerdos est deferēs
corpus xp̄i ad coīcandum infirmum: ei dicet.
Credis hoc esse corpus xp̄i de virgine natuʒ:
in cruce passum? Tunc vterqʒ ⁊ sacerdos ꝓ-
ferens: ⁊ fidelis ꝯfitens dʒ dirigere suam in-
tentionem ad illud: quod creditur: ⁊ non ad il
lud quod cernitur. Alias vterqʒ erraret: cum
illud quod cernit̄: nō sit corpus xp̄i ſm Gre.

¶ Intelligenduʒ tamen ꝙ cum sensus homi
nis sint proni ad dirigendum iudicium rōnis
ad illa que cernunt: nisi instruant̄ fide. Ideo
videt̄ tutius dicere. Credis h̄ eē corpus xp̄i?
Et tunc possʒ intētio dirigi ad illud: qđ cernit̄
q2 in sp̄ebus illis quas cernimus: est vere cor-
pus xp̄i. Cum vero qs dirigit intentionē suaʒ
ad fidem ecclie in coī: tunc nullū videt̄ eē ꝑicu-
lum: ſʒ remanet h̄ dubitatio. Si sanguis xp̄i ē
venerādus: q est in aliq̄bus reliquijs: p̄ter eu
charistiā. Dicūt multi ꝙ nō: q2 xp̄s totuʒ san-
guinem reassumpsit. Tamen nō videt̄ incon-
ueniēs si aliq̄ portio remāsit: cuʒ nō indiget tā
to sanguine corp9 gl̄ificatuʒ. Et iō venerari p̄t

¶ Scđa dubitatio est: si talis sanguis sit vene
randus: sicut in eucharistia. Dicit̄ ꝙ nō: quia
nō est vnitus diuinitati: sicut nec in triduo mor
tis xp̄i. vnde sicut in triduo nullus debuisset
adorare calicem ſm latriā: eo ꝙ nō erat diuini
tas vnita. Ita nec sanguinē istum: q est sapat9
a corpore: cum sanguis in eucharistia est sibi
ꝯiunctus.

Scđa ꝯtemplatio.

Circa scđam ꝯtemplationem: q̄ est de
istius sacramenti vnitate: est intelli-
gendum ꝙ in h̄ sacramento non est
vnitas simplicitatis: ſʒ vnitas integritatis: cū
in eo ꝯtineant̄ ſm p̄missa q̄dam infinite distā-
tia. ¶ Intelligendū tamen ꝙ ad integritatem
istius sacramēti sunt quatuor cāe: sicut solet in-
quiri in quolibet nāli effectu. s. causa efficiens
formalis: māl̄is: ⁊ finalis. Ideo ad integrita-
tem istius sacramenti est panis in hostia: ⁊ vi-
num in calice causa māl̄is. Forma autem sunt
verba consecrationis. Efficiens sacerdos rite
ordinatus loquente de efficiēte materiali: quia
principalis causa efficiens constat esse deum.
Finis autem est intentio debita proferentis.
Et ideo quia ibi ista quatuor requiruntur: ne
altero istorum desinente: ibi nil fiat. Ideo dici
tur in libro de regl̄is theologie in quarta regu
la ꝙ ad hoc ꝙ panis conuertatur in corp9 chri
sti: requiritur ꝙ in pane sit materia: in verbis
forma: in agente intentio: in persona ordina-
tio. Cum ista quatuor concurrunt: sequitur cō
secratio. Scđʒ hoc sunt quatuor ꝯsideratōes.

Prima consideratio.

PRima est de causa efficiēte tali. s. mi
nisteriali: de qua nunc loqmur. Nul
lus hȝ ptātem ꝯficiendi: nisi sit sacer
dos ordinatus per episcopū: qꝛ Paulus apo/
stolus cum ordinasset Titum epm̄: ex hoc de/
dit sibi auctoritatem ordinandi sacerdotes di.
ad Tituȝ. Huius rei gratia reliq̄ te crete: vt cō
stituas p̄sbyteros. Qđ frustra factum fuisset:
si non ep̄s sacerdotes ordinare potuissȝ. Ex q̊
ꝯcluditur error maldensium: q ꝯsecrationem
istius sacramenti omni fideli ꝛ vtriqȝ sexui cō/
mittunt. Sȝ circa istam cām efficienteȝ sunt ali
que questiones. ¶ Prima est si sacerdos he/
reticus pōt ꝯficē. Dicitur ꝙ sic: qꝛ istud sacra/
mentum fit in fide eccl'ie: ꝛ non in fide vnius
singularis persone s̄m Augustinum.
¶ Secunda questio si sacerdos scismaticus.
Dicit̄ ꝙ sic. ¶ Tertia si irregularis sacerdos
Dicitur ꝙ sic: qꝛ irregl'aritas est pena iuris hu
mani: ꝛ auctoritas ꝯficiendi: potestas iuris di
uini est. Ideo illa non pōt istam auferre: sicut
nec ius humanum pōt dinum auferre.
¶ Quarta questio est: si sacerdos degradatus
pōt ꝯficere. Dicitur ꝙ sic: cum caracter sit in/
delebilis: in quo ꝯsistit ptās conficiendi. Sed
remanet ad dubiū: si sacerdos malus celebrās
est audiendus. Dicitur ꝙ si ꝯstaret ipsum esse
in mortali peccato: qꝛ celebrando peccat morta
liter: ꝛ ideo ei non est coīcandum in tali actu.
Quia tamen ꝯtritio cordis est interior occulta
ꝛ repentina propter peccata manifesta non est
omittendum: nisi de scandalo timeatur.
¶ Secūda dubitatio est si sacerdos excōmuni
catus est audiendus. Dicitur ꝙ nō: qꝛ contri/
tio occulta penam iuris nō hȝ extrinsecā euacu
are. Corpus aūt christi sic est venerandum in
manu sua: sicut alterius: qꝛ ita vere conficitur
a malo: sicut a bono ministro.

Secunda ꝯsideratio.

QVantum ad causam meterialē istius
sacramenti p̄mo videndū est de mā
in hostia. ¶ Scđo de mā in calice.
¶ Circa p̄mum nota ꝙ materia in hostia est
panis triticeus. vnde si ꝯficeretur in pane sili/
gineo: vel ordeaceo: vel spelte: nō fieret: quia
vnius sacramenti vna est materia in spē.
¶ Circa materiaȝ calicis dicitur ꝙ mā istius
sacramenti est vinum de vite. vnde si aliqs in
alio conficeret: sicut in vino pomoꝝ: nihil face
ret: qꝛ vnius sacramenti vna est materia s̄m
speciem: vt panis supra. Quantum ad causam
formalem in hostia dicit̄ ꝙ sicut in hostia sunt
quatuor. s. corpꝰ: sanguis: anima: ꝛ diuinitas
ita quatuor sunt verba: per q̄ hostia consecrat̄:
scilicet. Hoc est corpus meum. Istam autem
formam consecrationis tradidit xp̄s Matthei
26. vbi sunt quatuor documenta.
¶ Primum documentū est: ꝙ ista ꝯsecratio
s̄m formam p̄mo fuit inuenta vel facta in lin/
gua hebrea: qꝛ illā linguā loquebat̄ xp̄s ꝛ apl'i
¶ Scđm documentum est: ꝙ deinde fuit fa/
cta in lingua greca: quia post hebreos greci vt
habetur in actibus de viduis grecorum.
¶ Tertium documentū est: ꝙ deinde factum
fuit in lingua latina: qꝛ beatus Petrus roma
nis tradidit. Et ꝯfirmatur: qꝛ s̄m Aug. de ci.
dei in istis linguis fuit scriptus titulus. Et cō
firmatur: qꝛ Mattheus scripsit hanc formam
in hebraico: Lucas i greco: Marcus i latino.
Iohēs vero nullam formam expressit.
¶ Quartum documentum est: ꝙ ista ꝯsecra/
tio fieri posset in omni lingua eadem ratione:
qua ꝛ in istis. Sȝ hic est dubium: qꝛ in cano/
ne tradito a btō Petro non ponit̄ ista ꝯiūctio
enim. Dicitur ꝙ enim nō ptinet ad formā ꝯse
crationis: sed tm̄ ꝯtinuat ad p̄cedentia. vnde
si omitteretur: adhuc conficeret. q̄uis scienter
omittens peccaret mortal'r. ¶ Secundum est
si solum p verba illa posset fieri cōsecratio. Di
cit doctor subtilis ꝙ non: quia verba sic absolu
te ꝓlata dant sensum ac si ꝯficiens vellet confi
cere corpus suum proprium: sic etiam xp̄s ex
pressit. Et ideo dicit ꝙ sunt necessaria verba
p̄ambula: per que significetur sacerdos dicere
hec non in ꝓpria persona: sed xp̄i recitando ꝓ
ferens. Et illđ fit ab illo loco: vt nob̄ corpus ꝛ
sanguis fiat dilectissimi filij tui dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i
¶ Circa formam consecrationis calicis sicut
p̄ qnqȝ vulnera sanguis exiuit de corpore xp̄i
principaliter: ideo per quinqȝ verba fit cōsecra
tio ista: que sunt. Hic est calix sanguinis mei.
Ista forma habetur Matthei. 16. Marci. 14
Luce. 22. Tamen sicut iacet ad litteraȝ in no/
stro missali non inuenitur in aliquo euāgelista
sed beatus Petrus istam formam tradidit ec
clesie. ¶ Quantum ad causam finalem dicit̄
ꝙ finis noster accipitur pro intentione conse/
crantis: vt intendat facere quod xp̄s fecit: qđ
facit ecclesia. ¶ Circa istum finem sunt quatu
or veritates. ¶ Prima est ad conficiendū istđ
sacramentum non requiritur intentio actualis

quia ꝺm Iheronimū. Dominus nullum obli
gat ad impossibile. Nō est autē in potestate no
stra subito in instanti: dum proferuntur conse
crationis verba: ꝙ ille qui est ad alia: distract⁹
posset ita actualiter cogitare: nec per consequēs
intendere. ¶ Secunda est ꝙ ad illaȝ consecra
tionem non sufficit intentio habitualis: qꝛ cum
illa manet etiam in homine dormiente: sicut eti
am ⁊ habitus. Tunc homo dormiēs potest cō/
ficere verba debita proferendo. ¶ Tertia est:
ꝙ ad istam requiritur ⁊ sufficit intentio virtua
lis: vt scilicet intendat ꝺm omnem dispositionē
se ad celebranduȝ conferte. ¶ Quarta veritas
est: ꝙ ad illam consecrationem non requiritur
intentio spiritualis: vt conficiens semper inten
dat bonuȝ spirituale: propter qđ illud sacramē
tum est institutum ꝺm Dionysiū. Unde si ma
lus sacerdos propter lucruȝ temporale celebra
ret conficeret.

Tertia contēplatio.

CIrca tertiā ꝯtemplationem que est de
istius sacramēti veritate est intelligen
dū ꝙ istius sacramēti veritas est in se
euidētissima cū pre ceteris sacramentis in scri
ptura ei⁹ veritas sit expressa: tn̄ est mētibus no
stris sūme occulta pre ceteris eccl'ie sacramētis
Et ad illud ducit ratio ⁊ exemplum. Ratio qꝛ
transcendit propter sblimitatem eius intellectū
nostrum. Et ideo non est intelligibille sibi ꝓ/
portionatum: Exemplum est ad propositum:
quia sicut se habet oculus noctue ad lumen so/
lis: ita se habet intellectus noster ad ea que ⁊c.
Et quia illud sacramentum est occultissimum
nobis: ideo sancti multum sunt conati ad ipsuȝ
declarandum: vt euacuarent dubia: que circa
istam materiam excecāt insipientem. Et ad
hoc faciendum occurrunt nobis quatuor consi
derationes.
¶ Prima est de istius sacramenti conuersio
ne. ¶ Secunda de eius extensione. ¶ Tertia
de eius locatione. ¶ Quarta de eius ipossibi/
litate.

Prima ꝯsideratio.

QUantum ad primam occurrit obstacu
culum qđ est hoc: ꝙ aliqui nō vident
quomodo tam subito substantia panis
corruptibilis posset conuerti i corpus christi in
corruptibile: Sed huic obstaculo occurrit con
sideratio beati Ambrosij in libro de sacramen
tis. Qui volens ostendere ꝙ deus potest con
uertere quodlibet in quodlibet per suaȝ omni/
potentiam ponit multa exēpla diuine scripture
vt quando mulier subito de costa viri facta fuit
⁊ quando virga moysi in serpentem fuit con/
uersa. Et confirmatur per rationem qꝛ plus di
stant ens ⁊ non ens: qȝ duo entia ꝺm distantiā
essentialem. Et qꝛ deus ꝺm omnium fideȝ po
test aliquid de nihilo facere. Igit̄ multo forti⁹
de vno ente aliud ens quodcunqȝ potest facere
⁊ operari.

Secđa ꝯsideratio.

SEcunda consideratio de istius sacra
mēti extēsione occurrūt duo obstacl'a
¶ Primuȝ est ꝙ aliqui nō possunt
intelligere quomodo corpus christi taȝ magnū
potest esse infra tam paruaȝ hostiaȝ totum con/
tentum cuȝ imaginentur maius corpus infra
minus totaliter non posse contineri. Sȝ huic
occurrit consideratio beati augustini de quan/
titate anime: qui probat animam esse maiorem
corpore: qꝛ totaȝ mundi magnitudinē infra se
cogitare potest: ⁊ sic infra se continere: ⁊ sic cū
sit maior corpore tota est ifra corp⁹. Modo cō
simili corpus christi cum sit maius hostia totuȝ
est infra ipsam: non coartatū: sed ita magnum
⁊ perfectuȝ sicut est in celo. ¶ Secundum ob
staculum qꝛ non percipiunt cum hostia diuida
tur in fractione: quin corpus christi infra exi/
stens diuidatur: cum ad diuisionem cuiuscūqȝ
corporis: sequitur diuisio sue virtutis: huic oc
currit consideratio beati Augu. in libro de spi/
ritu ⁊ anima: qui ponit ꝙ anima est tota in qua
libet parte corporis: ⁊ nō diuidit̄ ꝺȝ diuisionē
corporis. Et ita qꝛ corpus xp̄i totū est in quali
bet particula hostie ipsa diuisa: non diuiditur.

Tertia ꝯsideratio.

QUantum ad tertiaȝ ꝯsiderationem q̄
est de huiusmodi sacramenti locatio/
ne occurrunt aliqua obstacula.
¶ Primuȝ est ꝙ non possunt aliqui intellige
re xp̄m ad altare descendere de celo: ⁊ ibi ma/
nere. Cum dicat augustinus ꝙ donec finietur
seculum sursum est dn̄s. Sed huic occurrit cō/
sideratio Origenis sup̄ Matth. Qui dicit ꝙ
dei filius veniens in virgineȝ totus remansit
apud patrē: vt non dimidius apud deū ⁊ dimi
dius esset in virgine: sicut veritas quaȝ mente
ꝯcipimus cū eam docemus tota remanet apud
nos: ⁊ tota transit in adiscentes. Sic de corpo
re xp̄i ⁊c. ¶ Secūdum est qꝛ non capiunt quō
in tam breui momento sicut verba consecratio
nis proferuntur: christus posset transire de ce/
lo empireo ad altare. Huic occurrit considera/
tio beati Augustini: qui dicit ꝙ subito duȝ ocu

lus aperitur habetur visibile: quantumcunqȝ distans: transitu velocissimo attigitur vsqȝ ad celum. Et ideo non est mirandum de corpore christi: cum sol in instanti mittat radium suū ab oriente in occidentem. ¶ Tertiuȝ est ꝙ nō vident quomodo idem corpus posset esse in diuersis locis simul. Sed huic occurrit consideratio Hugonis de sacramentis qui ponit. Ideo non posset idem corpus esse in diuersis locis: quia deus conditor nature talem corporibus legem dedit. Et ideo cum quilibet legislator posset dispensare in lege: quam ipse statuit: immo oppositum ordinare. Ita potest deus in vniuerso. ¶ Quartum est quia non vidēt quomodo duo corpora possunt esse in codeȝ loco: vt corpus christi sit infra dimensiones hostie: nisi forte ponatur ibi in aliqua concauitate Sed huic obstaculo occurrit consideratio damasceni ponentis ignem ferro intimatum cuȝ sit corpus subtile: ⁊ ita corpus christi cuȝ sit subtilius igne.

Quarta consideratio.

Quantum ad quartam consideratiōeȝ de eius impassibilitate: sunt duo obstacula. ¶ Primum ꝙ non vident quomodo christus non patiatur cum hostia frāgatur ⁊ mltipliciter alteratur. Sed huic occurrit consideratio pauli. Secunde cor.xj. Ipse sathanas transfigurat se in angeluȝ lucis. Ista autem transfiguratio potest fieri per assumptionem corporis luminosi ⁊ decori: ⁊ tunc si tale corpus scindatur: aut qualitercunque patiatur nullatenus angelus malus patitur: ita nec corpus christi in hostia. ¶ Secundum est ꝙ nō vident quomodo corpus xp̄i ex frequenti sumptione successiua non consumatur: ⁊ ipse species consumantur. Huic occurrit cōsideratio sapientis. Ecclesiasti. 12. Ubi loquitur de consumptione humani corporis: anima non consumptibili existente. Unde dicit. Reuertatur puluis in terram vnde erat: ⁊ spirit9 redeat ad dominum ⁊c.

Quarta ↄtēplatio.

Circa quartaȝ ↄtemplationeȝ: que est de ei9 bonitate: occurrūt. 4. ↄsi°nes.
¶ Prima ↄside° ē de ei9 celebritate
¶ Secunda ↄsideratio est de ei9 institutiōe.
¶ Tertia ↄsideratio est de eius susceptione.
¶ Quarta ↄsideratio est de eius perfectione.

Prima ↄsideratio.

Quantum ad ꝑmam dicendum est: ꝙ celeberrimū inter oia sacramenta noui testamenti. Et ideo eius officium celebratio vocatur. In hoc. n. officio maxime militans etiā imitatur ecclesiā triūphantem: q2 sicut in hac vita sunt instituti sex ordines ecclie ad ministranduȝ sacerdoti: ita in celesti hierarchia sunt instituti sex ordines angeloꝝ ad ministrandum xp̄o. Tres. n. supremi ordines non sunt administrantes: sed assistentes vt dicit Dionysius. ¶ Et iō circa istā ↄsiderationem primo insistendū est circa istius sacramenti solēnitateȝ. ¶ Scd̄o circa eius figuraȝ. ¶ Quo ad primuȝ ē intelligēduȝ ꝙ in hoc sacramento ꝓbantur esse quatuor solēnitates. ¶ Prima est ex p̄sentia triuȝ ꝑsonaꝝ diuinaꝝ. Tota. n. trinitas est pn̄s huic ↄsecrationi: ⁊ hoc ex singulari ratione tanti miraculi; q2 nō potest effici nisi a tribus personis modo mirabili: q2 sicut pater ⁊ filius ⁊ spūs sanctus sunt vnuȝ ꝑncipiuȝ creature: ex   de trinitate. Ita sunt vnum ꝑncipiū huius sacramenti ⁊ singulari modo actus que est tam mirabilis: ad queȝ nulla alia causa attingere potest. ¶ Scd̄a solēnitas est ex presentia sanctoꝝ angeloꝝ: q2 scti doctores non dubitāt ibi esse pn̄tiaȝ scōꝝ angeloruȝ aduenientiuȝ de celo. vnde dicit Greg. Quis fideliū dubium habere possit in illa imolationis hora celuȝ aperiri: ⁊ angeloꝝ choros adesse ad vocē sacerdotis. ¶ Tertia solēnitas est ex p̄sentia sanctarū aiarum: q2 sicut angeli: ita ⁊ sancti xp̄m comitātur quocunqȝ ꝑgit. Et ideo dicit Ihero. Oēs aie sanctoꝝ in hoc mundo comitātur xp̄ȝ quocunqȝ ierit. Inducens illud apoc. Hij sequuntur agnum quocunqȝ ierit. Et cuȝ vere veniat ad istō sacramentū ipsuȝ ibi sequunt̄. ¶ Quarta solēnitas ē ex pn̄tia matris xp̄i que est regina virginū: q2 ꝺȝ Ihero. Istud officiū associandū fuit ꝑuilegio virginis ex sua puritate. Dicit. n. virgines sunt ⁊ sequūtur agnuȝ quocūqȝ ierit. Apoc. 14. Et q2 mater dn̄i cuȝ ceteris virginibus maxime hȝ hoc ꝑuilegium: maxime ei conuenit hoc officiuȝ. ¶ Scd̄m huius ꝑme ↄsiderōnis est de diuina scriptura: in q̄ hoc sacramētum quadrupliciter figuratur. Quadruplex figura ¶ Primo in sacrificio melchisedech. Geñ. 8. Quia sic melchisedech: cuȝ esset sacerdos altissimi offerebat panem ⁊ vinuȝ. Ita xp̄s sub specie panis ⁊ vini instituit hoc sacramentum. Psalmi. Tu es saterdos in eternum ꝺm ordineȝ melchisedech ¶ Scd̄o fuit figuratuȝ i imolatōe agni paschalis. Exo. 12. Quia sicut ibi agn9 fuit imolat9 ꝓ salute populi israelitici. Ita hic agnus dei imolatus est ꝓ salute totius populi christiani.

¶ Tertio fuit figuratū in mãna deserti. Exo.
16. Qꝛ sic̄ ille cibus fuit idignis abhominabi-
lis: qꝛ dicebant. Anima nostra nauseat sup isto
cibo leuissimo ⁊ dignis sūme delectabil': qꝛ vt
dicit sapiens. Habebat omnis delectamēti sua
uitatem vt ad cuiuscunqꝫ desideriuꝫ conuerte
retur. Ita iste cibus est indignis nociuus a di
gnis summe ꝓficiuis: qꝛ dicit Dionysius: ꝙ
confert iustis sanctificationē: sicut indignis cō
demnationē sicut de iuda dicit in Ioh. Post
bucellā statim introiuit in eum sathanas: sꝫ ta-
men illa bucella nō fuit corpus xp̄i. ¶ Quar-
to fuit figuratū in panib⁹ propositionis. Exo.
21. Qꝛ sicut illi panes quottidie nō ministrabā
tur nisi aliqñ a sacerdotib⁹: ita quottidie eucha
ristiam sumere non ꝯuenit nisi solis sacerdoti-
bus: ⁊ sicut tpe necessitatis illi panes fuerunt
ceteris ministrati requisita corporis puritate.
ẜm dionysium vt patet de abimalech: qui dixit
ad dauid ꝑmo. Reg. Si mūda sunt vasa pue
roꝝ maxime a mulierib⁹ anteqꝫ daret eis istos
panes ꝓpositionis: ita hoc sacramentū in cer-
tis articulis ministratur ꝯmuniter fidelib⁹. Sꝫ
ante requirit cordis ⁊ corporis puritatem ẜꝫ Di
onysium. Ex istis accipio duo documenta.
¶ Primum documentuꝫ est: ꝙ ille qui acce-
dit ad illud altissimuꝫ sacramentum dꝫ accede-
re cū summa preparationis diligentia: qꝛ tanta
sunt ibi solēnia. ¶ Scd̄m est: qꝛ illi qui assistūt
debent assistere cum summa reuerētia: qꝛ tāta
dicuntur de hoc sacramento vtilia preconia.

Secunda ꝯsideratio.

Quantum ad secūdam ꝯsiderationem
que est de istius sacramenti institutio
ne sunt quatuor requirenda.
¶ Primū est qualiter fuerit institutū. ¶ Se
cundū qñ. ¶ Tertium vbi. ¶ Quartuꝫ q̄re.
¶ Quo ad primum: Istud sacramentum fuit
institutum quintuplici circunstantia modificā
te: sicut habetur in canone beati petri. ¶ Pri-
ma est eleuatio oculoꝝ. Eleuatis. n. oculis i ce
lis. Ex quo accipitur documentum: ꝙ illi qui
assumunt hoc sacramentū dbēt habere oculos
mentis eleuatos in deum: ⁊ non depressos ad
inferioꝝ. ¶ Scd̄a fuit gratiaꝝ actio cum inqt
patri Gratias agēs. Ex quo accipitur documē
tum: ꝙ circa istud sacramentum versantes de-
bent deo esse grati de tam inenarrabili benefi-
cio. ¶ Tertia est benedictio. Benedixit iquit
Ex quo accipitur documentuꝫ ꝙ xp̄s benedi
cendo consecrauit: ⁊ facta consecratione dixit.
Hoc est corpus meum: ⁊ sic non cōfecit ꝑ illa
verba per que nos ꝯficimus ẜm Innocentiuꝫ
Tñ ad oppositum videtur dicere Ambrosius
de sacramentis: ⁊ Cip̄anus martyr: qui dicūt
ꝙ eadem facimus ⁊ non alia qꝫ ea que xp̄s fe-
cit. ¶ Quarta est panis diuisio. Fregit inquit
Ex quo sumitur documentū: ꝙ si tpe quo xp̄s
habuit corpus passibile ⁊ mortale: tale quale ha
buit dedit apostolis: fregit species panis sine
sui lesione corporis: multo plus post resurrecti
onem: cū habeat corpus ipassibile. ¶ Quinta
fuit liberalis ꝯmunicatio. Dedit inqt discipu-
lis. Ex quo accipitur documentū: ꝙ istud sacra
mentum cū summa liberalitate est ministrandū
dicente dño. Gratis accepistis gratis date. vn
de symonia circa istud sacramentū est maxime
detestabilis. Quanto. n. excellentius est donū
dei: tanto magis venditio est vitanda dicēte pe
tro apostolo symōi mago act. 7. Peccunia tua
tecū sit in ꝑditiōe: qꝛ estimabas donū dei pecu-
nia ꝯparari. ¶ De secunda particula istius cō
siderationis qñ istud sacramentum fuit istitutū
⁊ constat ꝙ in cena dñi: que fuit feria quinta an
te festum pasche: vt testantur euāgeliste. ¶ In
telligendum tamen ꝙ ista dies inuenitur in sa-
cra scriptura quadruplici mysterio consecrata.
¶ Primo quidem mysterio formatiōis auiū
qꝛ isto die formate fuerunt aues a deo. Gene.
ꝑmo. Ex quo datur intelligi ꝙ hoies habētes
alas contemplationis ẜm Augus. idonei sunt
ad percipiendū illud sacramentum. ¶ Scd̄o
fuit ꝯsecrata mysterio formationis piscium q
illo die fuerunt creati a deo. ¶ Tertio fuit con
secrata mysterio dñice oblationis: qꝛ feria q̄nta
xp̄s oblatus fuit a matre in templo: cuꝫ fuit na
tus in die dñico vt alibi pꝫ. Ita sacerdos xp̄m
offert in hoc sacramento mirabil'r sicut virgo i
templo visibiliter ip̄um obtulit. ¶ Quarto fu
it ꝯsecrata dominice ascēsiōis mysterio: qꝛ isto
die fuit xp̄s in celum assumptus vt habetur in
actibus: ⁊ ita dicit Greg. Q̄ ꝺ expleto hoc sa-
cramento in celum rapitur. Sed quid de hora
dicitur? Hoc sacramentum fuit institutum ho
ra ꝯpletorij: qꝛ vespere facto in cena discubuit.
Matth. 27. Et ista hora iuenitur quadruplici
mysterio ꝯsecrata. ¶ Pri° qdeꝫ mysterio mū
dialis creationis. Ista. n. hora credunt aliqui
ꝙ mundus fuit creatus: qꝛ pro ꝑmo die. s. dñi
co scriptuū est genesis ꝑ°. Factum est vespere ⁊
mane dies ꝑmus: incipiendo a vesꝑe ẜꝫ Au-
gu. de trinitate. 4. ¶ Scd̄o fuit ꝯsecrata my-

sterio paschalis agni: qꝛ ista hoꝛa fuit celebꝛatū
pꝛimum pascha in egypto: ⁊ agnus comestus
vt habetur in exodo: vt veritas coꝛrespōderet
figure. ¶ Tertio fuit ꝯsecrata mysterio angeli
ce annunciationis. Et ideo ſm traditionē pa-
trum ista hoꝛa a fidelibus mater dn̄i salutat̄.
¶ Quarto fuit consecrata mysterio dominice
sepulture: quia ista hoꝛa fuit xp̄i coꝛpus in se-
pulchro clausum: vt habetur in euangelio.
¶ De tertia ꝑticula huius ꝯsiderationis vbi
fuit istud sacramentum institutū. Et dicitur ꝙ
istud fuit institutum in ciuitate iherusalem: in
qua xp̄s cenauit testimonio quatuoꝛ euangeli
starum. ¶ Sed est intelligēdum ꝙ in h̄ loco
fuerunt instituta quatuoꝛ sacramenta: que hn̄t
adinuicem ꝯnexionem. ¶ Primum est sacra
mentum baptismi. Mat. 28°. Euntes docete
omnes gentes baptizantes ⁊c. ¶ Scdm̄ fuit
sacramentum oꝛdinis: qꝛ in cena xp̄s oꝛdina-
uit apl̄os sacerdotes cum dedit eis ꝑtātem ꝯfi-
ciendi. Luce. 22. Hoc facite in meam ⁊c.
¶ Tertium fuit sacramentuz pn̄ie. Joh. 20.
Quoꝝ remiseritis peccata ⁊c. ¶ Quartuz sa
cramentum eucharistie: vt patuit in cena.
¶ Quarta ꝑticula est quare h̄ sacramentū fuit
institutum. ¶ Sz est attendēdum ꝙ ad istius
sacramēti institutionem ponunt̄. 4. rationes.
¶ Prima est ad fidem catholicā extollendā.
qꝛ cum virtus sit de bono difficili: ꝙ̄to est dif
ficilioꝛ: tanto est laudabilioꝛ: qꝛ istud est arduū
ad credēdum. Ideo dignificat fidez credentiū
⁊ eius exaltat meritum. Ideo dicitur in cano-
ne petri mysteriuz fidei. ¶ Scd̄a ratio est ad
memoriā de ꝑteritis retinēdaz: vt nō obliuisce
rentur tantoꝝ beneficioꝛum: quoꝝ illud sacra
mentum est signum rememoratiuuz. Et ideo
scribit̄ ꝑma coꝛ. xj. Hoc facite quotienscunqꝫ
sumitis in meam ꝯmemorationem. ¶ Tertia
ratio est ad spem de futuro ꝯfirmandam: quia
spes ꝓmissi boni multuz ꝯfirmatur per arrā.
Istud sacramentum est pignus ⁊ arra future
beatitudinis. vnde non solum est signū reme
moratiuum: sed etiam ꝓnosticū: ſm Diony.
de celesti iherarchia. ¶ Quarta ratio est ad ca
ritatem in nobis accendēdam: qꝛ homo natu-
raliter inclinatur ad diligendum se diligentez.
Et ideo xp̄s vt nos maxime incitaret ad carita
tem: in h̄ sacramento suam maximā dilectionē
voluit demonstrare: in quo non sua: sed semet
ip̄z nobis dedit. Et istd̄ ē sacramentū qd̄ tenet
eccl'iaz maxime in scitate ⁊ puritate ſz Dio.

Tertia consideratio.

Quantum ad tertiam considerationē
que est de istius sacramenti susceptio
ne primo videndum est quot modis
sumitur. ¶ Secundo qui sunt admittēdi.
¶ Tertio q excludēdi. ¶ Quarto quotiens
sit sumendū. ¶ De ꝑ est intelligenduz ꝙ ſm
apostolum scd̄e coꝝ. xj. possunt sumi quadru-
pliciter. ¶ Primo ab aliquibus sumit̄: nec sa
cramentaliter nec spiritualiter: sicut illi qui spe
ciebus istis vtuntur sicut cōmunibus cibis ad
sacietatem ⁊ ebꝛietatem. de quibus dicit apo-
stolus. Unus quidem esurit: alius aūt ebꝛius
est. Alij sumunt sacramentaliter ⁊ nō spiritua-
liter: sicut q sumunt cum peccato moꝛtali. de q-
bus dicit apostolus. Qui manducat ⁊ bibit i-
digne iudicium ⁊c. Alij sumunt spiritualiter:
⁊ nō sacramentaliter sicut illi qui fide ⁊ deuoti
one ad istud sacramentum flagitant existētes
in gratia: sed propter aliqd̄ impedimentū non
possunt ip̄m percipere: qbus dicit Aug. Cre-
de ⁊ manducasti. Alij sumunt spiritualiter: ⁊
sacramentaliter: sicut illi qui cum debita prepa
tione de facto ipsum ꝑcipiunt: de qbus idē apo
stolus ait. Pꝛobat aūt se ipsum homo ⁊ sic ⁊c.
¶ De scd̄a ꝑticula est intelligēdum ꝙ ad istd̄
sacramentum obligantur fideles ſm quadru-
plicem graduz. ¶ Primo aliq̄ obligantur so
lum ad credēdum ⁊ amandū: sicut illi qui sunt
fideles: vt nullo mō possint habere copiaz: qꝛ
ſm Jherony. nemo ad impossibile obligatur.
vnde Augu. Qui seruum pigrum non dam
naret: si ea que fieri ⁊c. ¶ Scd̄o aliqui obligā
tur nō solum ad credendum ⁊ ad amanduz: sz
etiā ad venerandum: sicut inter fideles sunt q-
bus nō legitime impeditis in diebus domini
cis ad minus vt audiant missam obligant̄.
¶ Tertio aliqui obligant̄ non solum ad vene
randum: sed etiam ad sumēdum. sicut oēs ho
mines ꝑfecte etatis circa dominicā resurrectio
nem: qꝛ eo t̄pe h̄ sacramentum institutū fuit.
¶ Quarto aliq abligant̄ nō soluz ad veneran
dum ⁊ sumendum: sed etiam ad conficienduz
sicut omnes sacerdotes nō impediti in celebꝛi-
tatibus magnis. Illi. n. qui nunqꝫ celebꝛant:
tenent ociosaz dignissimam ꝑtātez.
¶ De tertia ꝑticula est intelligendū ꝙ beatus
Diony. in ꝑallegato ca°. de eccl'iastica iherar-
chia ponit quatuoꝛ ꝑsonaꝝ genera: que ab hoc
sacramento excludebant̄ in pꝛimitiua eccl'ia.
¶ Primo chatecumini: qꝛ nondū erāt renati

¶ Scd̄o apostate: q̄ in h̄ sacramento fuerūt
exclusi ⁊ abiecti. ¶ Tertio tēptationib⁹ vexati
¶ Quarto ab hijs q̄dem purgati: sed nondū
virtute ꝑfecti. Sed remanet dubitatio: si mini
strans: qualitercūq̄ʒ circa istud sacramentū cuʒ
peccato mortali peccet mortal̄r. Dicitur ꝙ non
vt diaconus aut subdiaconus: q̄ illud iure di/
uino nō est explicite ꝓhibitum. ¶ Secunduʒ
dubiū est: vtꝝ quicunq̄ʒ indigne sumit peccet.
¶ Dicendū ꝙ sic: q̄ illa ē expressa determina
tio apostoli. Prima cor. xj. Qui mādūcat ⁊c.
¶ Tertia dubitatio si ɔsecrans indigne peccet
mortal̄r: semꝑ dicitur ꝙ sic ꝑ locum a minori:
q̄ plus est corpus christi conficere q̄ʒ sumere.
¶ Quarta dubitatio cuʒ s̄m pijssimas causas
indigne celebrans ɔmittit mortale peccatuʒ: in
quo grauius peccat in sumendo vel ɔsecrādo?
Dicit̄ ꝙ cuʒ illud ꝓueniat ex irreuerentia. Et
ideo cū dignus sit ɔficere videtur tunc magis
peccare. Unde talibus d̄r in psalmo. Quare
tu enarras iustitias meas: ⁊ assumis testamen
tuʒ meum per os tuum?
¶ De quarta particula. s. quotiens sumēdum
sit: ponūtur. 4. veritates. ¶ Prima est ꝙ illd̄
sacramentuʒ nō dʒ in die frequēter iterari sine
necessitate legitima: q̄ ex frequentia nimia so-
let oriri ɔtemptus. ¶ Scd̄a est: ꝙ ab ista regu
la natiuitas dn̄i est excepta. ¶ Tertia est: ꝙ cū
sit de necessitate possunt dici alijs tꝑibus duc
misse. Ut q̄n propter inopiaʒ sacerdotū: neces-
se habeatur vnus ad s̄uiendū duabus parro/
chijs. Et q̄ʒdo aduenit magna ꝑsona que non
potest esse sine missa: vt notatur. 4. sentētiaꝝ.
¶ Quarta ꝙ nunq̄ʒ licet iterare nisi in prece/
dente celebratione se obseruauerit a sumptione
vini ⁊ aque: q̄ non ieiuno non licʒ accedere ad
sacramentum. ¶ Sed est dubitatio si quotti/
die sumere eucharistiā est ɔueniēs. Dicit Au
gustinus: ꝙ q̄tidie sumere nō laudo nec vitu/
pero. Dicunt tn̄ doctores ꝙ si ex tali frequētia
deuotio augeat̄: est iteranda: si auteʒ minuatur
est dimittenda. ¶ Secunda dubitatio est: si in
periculo mortis dʒ quilibet illud sacramentum
requirere. Dicitur ꝙ sic. Quia illud sacramen
tuʒ est viaticuʒ. In transitu beati Ambrosij sic
dicitur: ꝙ ꝑducit aīam vsq̄ʒ ad vite portaʒ. vn
de bene fuit figuratū ꝑ illū panē subcinericiuʒ
cuius virtute ambulauit Helias q̄dragita die
bus ⁊ q̄dragita noctibus. Tertio regū nono.

Quarta ɔsideratio.

Circa quartaʒ ɔsiderationeʒ: que ē de
istius sacri ꝑfectiōe. ¶ Et p̊ sciēduʒ ꝙ
istius sacramēti sunt. 4. priuilegia.
¶ Primū est de istius sacramēti figura: q̄ ce
tera sacr̄a noue legis signant directe gratiam.
Istud hʒ directe suaʒ significationē circa gl̄iaʒ
q̄ dicit Diony. Q̄ᵈ sicut notitia dinaꝝ scriptu
raꝝ est nobis imago future ɔtēplatiōis in p̄ria
ita sumptio dignissime eucharistie est imitatio
illius fruitiōis btīfice: qua satiabimur cum ap/
paruerit gl̄ia ei⁹. Et iō dicit saluator Luc. 22.
Nō mādūcabo illud donec ipleat̄ in regno dei
¶ Scd̄ʒ est de istius sacramēti nā. Quia cum
ꝑmanentia habeāt etiā nāʒ potioreʒ q̄ʒ successi/
ua cū transeāt. Istud aūt est ꝑmanens cū tā diu
ꝑmaneat sacramentū istud: q̄ʒ diu spēs durate
possunt: vt notatur quarto sententiaruʒ.
¶ Tertiū est de ei⁹ virtute: q̄ in ceteris īuenit̄
sacr̄m sine re sacramēti: vt cū q̄s fictus accedit
Hic aūt semꝑ res sacramēti est cū sacr̄o q̄ʒtum
cūq̄ʒ fictus q̄s ɔficiat: q̄ vere corpus xp̄i est ibi
vt patuit. Unde istud est semper verius quod
efficit q̄ʒ quod figurat.
¶ Quartū ē de eius causalitate: q̄ cetera sacra
mēta hn̄t causalitatē tm̄ respectu vnius gr̄e ihe
rentis. Istud aūt sa. r̄m respectu duplicis gra
tie. s. inherētis ⁊ subsistētis: q̄ dupliceʒ ɔferre
hʒ gr̄aʒ: imo ꝑfectius q̄ʒ alia sacramenta.
¶ Circa bonitatē istius sacramēti scd̄o itelligē
duʒ est de ei⁹ beneficio ⁊ sunt quatuor:
¶ Primū est gratiaꝝ augmentatio: q̄ cuʒ re
quirat hoīeʒ in gr̄a exn̄tem. Gratiaʒ p̊ nō do/
nat: sed ipsaʒ datā augmētat. Et iō d̄r euchari/
stia: q̄si bōa gr̄a: q̄ ꝑficit gr̄aʒ collatā s̄ʒ Dio.
¶ Scd̄m est gratiaꝝ ɔseruatio. Sicut. n. ali/
mentū corporis hʒ vitā ɔseruare: ita istud sacra
mentū cuʒ sit cibus aīe: hʒ ipsaʒ in gr̄a ɔserua/
re que est vita ipsius aīe. Et iō datū est h̄ sacra
mentū sub silitudine cibi ⁊ potus. Unde dicit
xp̄s Johis. 6. Nisi mādu. carneʒ filij hoīs ⁊c.
¶ Tertium est peccatorum remissio: quia ha
bet omnia peccata venialia delere: sicut aggra
uare mortalia quando inuenit ea vt notat̄ quar
to sententiarum. Et ideo saluator instituens h̄
sacramentuʒ: post formam consecratiōis adiū
xit. In remissionem peccatorum.
¶ Quartum est premiorum promissio que sal
uator Joannis. 5. certitudinaliter promisit.
Qui manducat meam carnem. ⁊c.
¶ Circa h̄ sacr̄m nota ꝙ eius sunt. 5. sapores
¶ Primus est sapor puritatis ex p̄existentiū

limpiditate. Impuritatis.n.sapor ab aliquo
impuro resoluitur. Unde si considerentur oia
principia h corpus pficientia: inuenitur in ipo
sapor puritatis. Materia.n.hui⁹ corporis fu/
it purissimus sanguis vteri virginalis: virt⁹ in
eo diffusa ē virtus altissimi. Luc.p̊. Efficiens
ipsuz est spūs sctūs. Assumēs h corpus filius
altissimi aia de nouo a manibus trinitatis cre/
ata τ puritati corpori diffusa. Quid.n.ipurita
tis in h corpore cōicari poterit? Prorsus ni/
hil. Hz.n.purissimuz ex oi parte saporē: si pu
ris faucibus degustetur.

¶ Scdo hz saporem dulcedinis ex sanguine.
Nāle.n.est q̄ ois sanguis dulcis est saporis.
Quanto igit̄ putas dulcedis est sanguis sacra
mēti huius: q a tā dulci fonte manauit: τ a tam
dulcis fontis hauriēte i taz dulce vas ē trāsfu/
sus. Fons.n.hui⁹ sacramēti est sanguis ꝯten
tus i viscerib⁹ gl'iose virgis. hauriens est spūs
sancti vas in qd trāsfundit̄ corpus dn̄icuz est:
ex q̊ etiaz manat in sacramētuz: τ ex sacramēto
in corda fideliuz: que oia nihil hn̄t amaritudis
admixtuz. vnde spōsa de fructu arboris crucis
loquēs dicit. Canti.2. Sub vmbra illi⁹ quem
desiderabā sedi: τ fruct⁹ eius dulcis τc. Et hoc
dicit pp sanguinem de cruce stillantem.

¶ Tertio h sacramentū hz saporem aromati/
cum ex aia que oibus virtutib⁹ τ est τ erit ple/
nissima semp. Unde d ortu deliciaꝝ dr̄ cāt.4.
Ueni auster pfla or.me.τc. Per aromata si/
gnatur spūs scti aspiratio: altissimaz caritatem:
τ deuotionē humidam pietatis ꝯsolatiōe resol/
uens: τ spirate faciens ortum istum vt aroma/
ticus eius sapor in omnem ecclesiaz diffundat̄
¶ Quarto habet saporem gratiosum ex deita/
te: Joannis p̊. Uidimus gloriam eius plenū
gratia τ veritate. Hic sapor pfertur omnibus
delectationibus. Hic est delectabilis sapor τ
sufficiens oi desiderio: si ꝯpleat̄ delectat aiaz.
¶ Quinto habet saporem celestem ex vnione
deitatis. Ex quo habet saporem inusitatum in
terris: qui est sapor celestium gaudioꝝ: quem
christus digne gustantibus hoc sacramentum
infundit: τ hic est sapor vite eterne. De quo p
uerbi. vltimo. Gustauit τ vidit q2 bona ē τc.
Hec eniz est vinea engaddi. gaudiuz eternuz
inferens gustu τ saporez eternorum bonoruz
¶ Queritur vtꝝ debuit hoc sacramentū in ali
mento instituti. Et videtur q̄ nō: q2 sicut vide/
mus in alimento corporali: sic de spirituali: sed
corporale qd est ꝯtra naturā non nutrit naturā
sed pimit. Igitur etiam alimentū spūale qd est
contra rationem spiritus ipsum non nutrit: sed
perimit: eucharistia est huiusmodi τc. ¶ Dicē
dum q̄ ratio huius sacramēti hz duplicē vitaz
scilicet iferiorez: q̄ respicit cās inferiores τ nā/
les. ¶ Itē supiorē que ꝯsiderat leges eternas
Lz igit̄ sacramentū h fit ꝯtra iudiciuz rationis
inferioris: nō tn̄ ꝯtra iudiciuz rōnis supioris:
que iudicat fm rationē potētie: sapie τ bonita/
tis dei. Debuit igit̄ institui. q2 sicut vita corpo
ris nō seruatur absq3 alimēto corporali: sic nec
spiritualis absq3 alimēto spirituali. Alimentū
spūale est eucharistia. ¶ Utꝝ hec istitutio de/
buit fieri tpe grē. Dr̄ q̄ sic: τ h pp duas cās.
¶ Primo pp rem ꝯtentam in h sacramento:
qd est veꝝ corpus xpi: qd tm̄ in tpe gratie fuit.
Et ideo nō ante potuit institui. ¶ Scdo pp ter
eius efficaciā: que est pfectio siue ꝯfirmatio ca/
ritatis: que in noua lege abundauit. Et hec in/
stitutio celebrata est in cena pp ter quatuor.
¶ Primo pp ter corporalis pn̄tie subtractiōez
q2 non fuit ꝯueniēs q̄ simul haberetur corpo/
liter τ sacramētaliter. Nec debuit etiam deesse
q̄ztum ad vtrūq3: sed manere cuz discipulis de
buit in altero illoꝝ. in sacramētali pn̄tia in via:
s3 in corporali i patria. ¶ Scdo pp ter veteris
sacramenti terminationez: qd in passione fuit
terminādum. Non.n.ꝯueniens fuit vmbrā
simul τ veritatē currere. Non etiaz fuit conue
niens vmbraz cessare nōdum habita veritate.
¶ Tertio pp passionis psentationē. Ideo eni
passione iminente institutū est vt efficaci⁹ passi
onez imp̄meret. ¶ Quarto pp maiorē memo
rie ꝯmendationem: vt in vltimo recessu tradi/
tum. Unde comesto agno paschali statim de/
buit institui sacramentum nostre fidei τ transi/
tus nostri. ¶ Utrum existens in peccato mor
tali scienter communicando peccet mortaliter.
¶ Dicendum qd accedens ad sacramentum:
aut habet conscientiaz mortalis peccati: aut nō
Si habet: aut illa conscientia consurgit ex cer/
titudine sufficienti: vt qui scit se fornicatum: sic
peccat mortaliter. Aut consurgit ex certitudi/
ne probabili: vt qui morose delectatus est: ti/
met consensum fuisse in mortale. Sic similiter
peccat mortaliter. Aut consurgit ex certitudine
leui: prout homo consentiosus timet de leui de
lectatione q̄ sit mortale: τ sic non peccat si con/
scientia leuiter pungat. Si conscientia for/
maliter pungat. Tunc stante cōscientia peccat
mortaliter: aut non hz ꝯscientiā pcti mortalis.

Hoc etiaz potest esse tripliter aut preparando
se sufficienter fm veritatez diligenter ↄsciētiā
examinando ⁊ peritos ↄsulendo. Talis man/
ducat digne ⁊ vitat offensaz ⁊ meretur gratiaz
aut ꝓbabiliter examinauit ↄscientiaz: ⁊ confes/
sus est: hic manducat medio modo nec digne
nec indigne. vnde vitat offensaz: sed nō mere/
tur grām. Aut preparauit se negligenter: ⁊ sic
peccat mortalr̄ si sit magna negligentia. Vtruz
eucharistia deleat peccatū mortale. ℭ Dicen/
dum ꝙ sicut alimentum nāle se habet ad vitam
naturalē: sic spiritua'e ad vitam spiritualē. vn
de sicut alimentuz nāle tantum ꝓdest viuis: sic
spirituale tm̄ ꝓdest spiritualiter viuētibꝰ. vn/
de hoc sacramētum vitaz non dat: sed cōseruat
sicut alimentum naturale/ modo eucharistie de
let mortalia: nisi forte oblita/ non tamen limito
largitatem dei.

ℭ Sermo octuagesimus ꝑmus.

Angelorum
esca nutriuisti populuz tuū
Sapie. 16. Esca angeloꝝ
dicit̄ eucharistia. ℭ Pri/
mo q̄ꝛ in hoc sacramēto ex/
hibetur nobis iste in escam
in cuius ↄtemplatione beati angeli visu ⁊ gustu
reficiuntur. ℭ Scd̄o q̄ꝛ in huius sacramenti
administratione assistunt ⁊ ministrant reuerē/
ter. Licet. n. verba supradicta fm lr̄alem intel
ligentiam de ista esca loquātur: qua dn̄s pauit
filios israel: videlicet de māna spiritualr̄ tn̄ in/
tellecta loquūtur de ista dulcissima esca: qua do
minus pauit filios israel: videlicet suos discipu
los in cena: ⁊ qua quottidie nos in sacramento
pascit: ⁊ tunc instituit. ℭ Circa ꝑmissa thema
tis verba ponunt̄ tres ↄsiderationes ↄmēdan
tes h̄ sacramētuz. Prima ↄsideratio.

PRima ↄsideratio est de excellentia di
gnitatis huius sacramēti: cū dr̄. An
gelorum esca. ⁊ ↄtinet. 4. documēta.
ℭ Primū documentuz ē: ꝙ aliqua esca ↄmē/
datur q̄ñ est preciositate incomparabilis: ita ꝙ
non potest ei simile inueniri: qd̄ ei comparetur
Talem escaz xp̄s nobis exhibuit ⁊ preparauit
in sacramento: vbi seipsum nobis in escaz: ⁊ in
alimentū dedit. Et ideo huic esce nulluz p̄cium
ex ↄdigno ↄparatur. Qd̄ autez nobis precio/
sissimaz escam dedit. Hoc fuit in signuz amo/
ris excellentissimi: ⁊ hoc vt nobis hic peregri/
nantibus ostenderet spem salutis. Si. n. pro/
batio dilectionis exhibitio est opis: que magna
dat: se magnū amicuz ostēdit: q maiora maiorē
⁊ q maxima maximū: sz maximū nobis exhibu
it cū carnē suaz ⁊ sanguinē in escā nobis dedit.
Et ideo ministratiōe huius sacramēti maximū
amicuz se nobis ostendit. Cum. n. quis vult se
ostendere aliquez diligere tenerrime dicit. Tā
tū diligo ipsuz: ꝙ de carne mea darē ei mandu
care: ⁊ de sanguine meo bibere: qd̄ fecit xp̄s in
sacramenti istitutiōe. ℭ Et nota ꝙ in nocte ce
ne fecit xp̄s sicut frequēter faciūt vinitores ami
cis suis. Cum. n. quis hz vinuz ꝑ vocat aliq̄s
de amicis suis: ⁊ dat illis ꝑmo de vino ꝓbare:
⁊ prius cōicat eis vinuz q̄z exponat venditiōi.
Sic xp̄s in hac nocte discipulos ↄuocauit ⁊ eis
cenaz ꝑparauit. s. carnē suam ⁊ vinuz optimuz
dedit. s. sanguinē suū: ⁊ tantū biberūt ꝙ fuerūt
inebriati. vnde Joh̄. statiz obdormiuit. Pe/
trus gladiuz extraxit: ⁊ seruum pontificis vul/
nerauit. Huiusmodi solēt facere ebrij. Istud fi
guratū ē gene. 43. Vbi dr̄ ꝙ Joseph vocauit
fratres suos ad ↄuiuiuz: ⁊ dr̄ ibi ꝙ biberunt ⁊
inebriati sunt cum eo. In crastino autem ipse
dn̄s vini illud oibus exposuit. s. sanguinē suū.
Et vt oēs possent bibere ⁊ inebriari doliū cor/
poris sui in quinqz locis perforauit. Ex digni
tate igit̄ huius esce: q̄ est signuz amoris ad nos
tam precipui debz in nobis magna gratiarum
actio: spes ⁊ confidentia gnāri: q̄ꝛ certissimum
signum est: ꝙ nō vult nos perire: quos digna
tus est esca tam nobili sustentare.
ℭ Scd̄m documentuz est: ꝙ aliqua esca cōmē
datur q̄ñ est singularitate admirabilis: ita ꝙ nō
potest ei simil' inueniri: nec potest plus haberi
Talis est esca regum ⁊ magnatoꝝ: q̄ꝛ non dāt
in mensa cōmunia fercula: sed noua ⁊ exquisita
Sic dn̄s noster rex regum vocans nos ad mē
sam. s. altaris: dat nobis cibū singularē ⁊ exq̄si
tuz: ⁊ inter oēs extraneū. Naz cuz ī alijs cibis
color tibi ⁊ substantia ⁊ sapor humano sensu ꝑ/
cipiunt̄. Non sic aūt est in isto sacramento imo
voluit nobis dare carnē suaz in cibuz sub spe/
cie aliena: sub colore alieno: sub sapore alieno:
scilz panis ⁊ vini: ⁊ istud ē singulare ⁊ nouuz.
ℭ Itē in alijs cibis qui hz partē eius qd̄ videt
oculis nō hz totū: sed h̄ sub q̄libet parte hostie
est totus xp̄s: ⁊ hoc est singulare ⁊ admirabile.
ℭ Item in alijs cibis impossibile est eundem
cibuz in diuersis mensis esse simul. Hic autez

cibus est simul et semel in diuersis altaribus. s. in celo et in terra: sicut dicitur Mat. vlti. Ecce ego vobiscum sum vsqȝ ad ꝯsumationeȝ secli. Et per hoc pȝ nō esse cibuȝ corpoꝝ: sed aiaꝝ: eoꝝ sensu humano non pōt pcipi: qꝛ hſit ꝑꝑ si dei nostre meriti augmentationē: qꝛ ſm Grego. fides nō hȝ meritū: cum humana ratio prebet expimentum. Et qꝛ abhorrent hoies carnem crudā comedere: ideo dedit nobis ſb ſpeciebus istis. Sic ergo pȝ ꝙ xp̄s dedit nobis i sacramento singlarem cibum et dignum admiratiōe. Cuius singlaritas et admiratio benesignantur in manna: quod significat corp⁹ xp̄i. Qđ vidētes filij israel: dixerunt. Manhu: qđ interpretatur qd est hoc? Et Johīs. 6°. Quō pōt h̄ nob dare carnem suaȝ ad manducandū? Ideo ꝓpha ait. Memoriā fecit mirabi. ꝛc.

Tertium documentuȝ est: ꝙ aliqua esca cōmendatur: quādo est saporis delectabilis. Talem. n. escaȝ voluit nobis dare h̄ laborantibus et desolatis: vt nos ꝑ beneficium eterne ꝯsolationis recrearet. Istius aūt esce suauitas figuratur in manna: qđ habuit gustum silem cum melle: sicut dicit̄ exo. 16. Et sapiebat ſm vni⁹ cuiusqȝ voluntatē. Et sapien. 16. Panem de celo p̄stiti eis ꝛc. Et h̄ sapientissime instituit: qꝛ cum hō fit ex aia et corpore: et aia sit incōpabiliter nobilior ꝙ̄ corpus: valde decuit vt sicut corpori ꝯcesse sunt esce in qbus delectatur: sic aia habeat escā: in qua delectet̄. Sȝ sicut videmus ꝙ infirmus hn̄s palatū male dispositum nō sentit dulcedinē cibi: nec sapit ei. Sic multi nō sapiunt dulcedinē huius cibi: qꝛ hn̄t palatum cordis male dispositum. Qđ figuratur per berzel. scd̄a Regum. 19. qui dixit ad dauid: q offerebat ei cibos mense sue. Octogenarius sum: hodie nō vigent in me sensus ad discernendum suaue vel amaꝝ: nec delectari pōt seruum tuum cibus vel potus. Et signat inueteratos in pctō: quibus nō sapit hec esca.

Quartum documentū est: ꝙ aliqua esca cōmendatur: quādo est virtuosa et medicinalis: scilicet quādo comedentē reddit forteȝ et sanū. Talem escam parauit nobis dn̄s in h̄ sacramēto: qđ nos reddat sanos a morbo ꝯcupiscentie et peccati. Et qꝛ ꝯcupiscentia ꝯtinuam corruptionem facit in ꝑditionē: ideo quottidie petim⁹. Panem nostꝝ quottidianuȝ da nobis hodie. Reddit̄ autem aia per istum cibum fortis ad bene opandum et sustinenduȝ. Psal. Panis coꝝ hoīs ꝯfirmetur. Tertio regū. 19. dicitur ꝙ Helyas ambulauit in fortitudine cibi illius: vsqȝ ad montem dei oreb: id est ad paradisuȝ.

Scd̄a ꝯsideratio.

Secunda ꝯsideratio est de efficacia vtilitatis sacramenti huius: cum dicitur Nutriuisti. De qua efficacia vide cōsiderationem quartam sermonis p̄cedentis de quadruplici bonitate huius sacramenti.

Tertia ꝯsideratio.

Tertia consideratio est de accedentiuȝ idoneitate: ibi. Populum tuuȝ. Et ponit tria notabilia. Notanduȝ p̄ ꝙ quatuor sunt: que faciunt hoieȝ esse de ꝑplo dei: et dignuȝ ad susceptionē huius sacramēti. Primuȝ est mundicie et timoris pulchritudo. Prima petri. 2. Uos estis genus electuȝ: regale sacerdotium: gens sancta: ppl's acqsitionis: vt virtutes eius annuncietis eis.

Scd̄m est ꝓmptitudo obie in mandatis. Deutero. 28. En dn̄s deus tuus elegit te hodie: vt sis ppl's peculiaris: et custodiēs omnia mandata eius. Tertium est tollerantia patientie in aduersis. Per hanc. n. assimilamur ei: et imitamur ipsum: sicut sequi dȝ populus dominum. Psal. Populum tuum humiliauerunt. Et sequitur. Quoniam tu populū hu milem saluum facies ꝛc. Quartum est contemptus mundane prosperitatis et mentis elatio ad superna: per desideria celestis patrie. Philippen. 3. Nostra ꝯuersatio in celis est. Illi sunt de populo alicuius et familia: qui cōuersantur cum eo in eadeȝ patria. Sic sunt de populo dei quos dn̄s vocauit ad istam escam.

Notandum scd̄o ꝙ quatuor genera hoium prohibeantur in veteri lege ab esu agni paschalis. s. alienigine: aduene: mercenarij: incircuncisi. vt dicitur. Exodi. 14. Alienigena dicebatur in lege: qui non poterat indicare domum patris sui et semen suum vtrum ex israel esset: et signat illos qui nō habent opera de genere bonorum: per que possunt se ostendere esse filios sanctoꝝ patrum per imitationem: vel angeloꝝ per humilitatem qui superbis angelis cadentibus humiliter steterūt: vel patriarchaꝝ per fidem: vel prophetaꝝ per intelligentiaȝ: vel apostolorum ꝑ caritatem: vel martyrum per fortitudinem: vel confessorum per austeritatem vite et misericordiam: vel virginum per puritatē et continentiaȝ. Aduena est qui de nouo venit et cito recessurus est: et signat illos qui sunt aduenticij et nouiter in gratia et cito reuertuntur

ad ea q̃ euomuerunt. Mercenarius est qui ser
uit ꝓ lucro tpale: ⁊ signat illos q opera sua faci-
unt vt videātur ab hoibus. Incircūcisus ē mo-
raliter qui nondum vniuersas mundicias mē
tis ⁊ corporis circuncidit: ⁊ signat illos qui nec
confessi nec contriti in peccatis iacent.
¶ Notandum tertio ꝙ sicut quadruplex diffe
rētia hominū prohibebatur ad esu agni pascha
lis: sic necesse est homines inueniri in quatuor
differentijs oppositis q digne ⁊ munde ad esū
agni paschalis immaclati accedāt. Oportet igi
tur cum homo cessauerit a peccatis: vt habeat
firmum propositum nō resumēdi peccata: ⁊ cū
aliquantulum exercitauerit se in bonis propo-
sitis ⁊ operibus: vt hec omnia non faciat intui
tu dei: quia qui non reliquit peccata: accedit in
circuncisus. Et qui cessauit a peccatis: ⁊ nō ha
bet firmum propositum nō relabendi: aduena
accedit. Qui in operibus se non exercitauerit:
alienigena accedit. Et qui simplr omnia ope-
ra sua intuitu dei nō fecerit: mercenarius acce
dit. Ad hoc conuiuium ad qd vtriusq̃ sexus
omnis fidelis postq̃ ad annos discretionis ꝑ
uenerit: omnia peccata sua confitendo fideliter
⁊ iniūctam sibi penitentiā viribus adimplēdo
semel in anno. s. pascha reuerenter tenetur ac-
cedere: nisi forte de confessoris sui consilio ob
aliquam causam rationabilem ad tempus du-
xerit abstinenduz. Alioquin ab ingressu eccle
sie viuens arceatur: ⁊ moriens eccl'iastica care
at sepultura: vt dicitur in decretali Innocētij.

¶ In parasceue. Sermo. 82.

H Ec passe sūt
b
absq̃ iniquitate man⁹ mee
Iohis. 16. Hec vba sunt
Iob post tollerantiam do-
lorum ⁊ passionum suaruz
que possunt bene coaptari
presenti tpri. s. passionis xpi: quod nobis mo-
do representat eccl'ia. Duo dicuntur de passio
ne in verbis propositis: videlicet eius patien
tia: ⁊ eius innocentia.
¶ Circa passionem eius. 4. sunt considerāda
¶ Primo ꝙ passio sua fuit talis. s. suppliciuz
quo nullum grauius. Opprobrium: quo nul-
lum vilius. Precium: quo nullum ꝯueniē-
tius. Exemplum: quo nullum perfectius.
¶ Primo dico ꝙ passio xpi fuit suppliciū ⁊c.
Ihere. 8°. Dolor meus sup dolorem. Istud
possumus ꝯsiderare ꝑ tria: q̃ fuerūt in ipso pa
tiente. ¶ Primo ꝓpter nāe teneritudinem.
Ipse. n. inter oēs fuit tenerrimus. Ipse enim
fuit figuratus ꝑ vitulū: quē tulit Abraham ad
coquendū. Abrahā pr̄ multaꝝ gentiū: pr̄ cele-
stis: intulit vitulū tenerrimū: hoc ē corpus filij
sui ad coquendū in cruce. In quo corpore nihil
fuit: nisi de tenera carne vginis: nihil d̄ massa
nāe corruptionis. Partus. n. virginis fuit te
nerrimus. Quanto. n. caro fuit tenerior: ⁊ nā
melior: tanto dolor maior. vnde Aug. Dolor
est testimonium bone nāe. ¶ Scdo ꝓpter nāe
fortitudinē. Ipse. n. fortissima hūit naturalia.
Non. n. fuerunt corrupta ꝑ pctm̄: qꝛ peccatuz
non fecit: nec inuentus ⁊c. Nec grauata ꝑ in-
firmitatem: qꝛ non recepit infirmitates: nisi q̃
coiter sequuntur nām: sicut esurire in defectu
cibi: sitire ⁊ mori. Quanto natura fortior: tan-
to dolor acerbior. ¶ Tertio ꝓpter amorez in
ter carnem ⁊ spūm. Nunq̃. n. caro eius ꝯcu-
piuit aduersus spiritum. Quanto igitur inter
eos amor eminētior: tanto eorū in separatione
fuit dolor acerbior. Sicut dicit Augu. Dolor
est separatio ꝯuenientis a conuenienti. Istud
patet: qꝛ corpus non est ita vtile: qn timet mor
tis penam. Etiam sancti: quoꝝ finis est gloria
eterna. Et de xp̄o legit̄ ꝙ instāte hora mortis
orauit patrez. Pater si fieri pōt: transeat a me
calix iste: ⁊ ex timore mortis sudauit aquam ⁊
sanguinē. Propter hec tria fuit dolor ei⁹ acer
bissimus. Sed adhuc nonduz apparet qd sen
serit. Uide dimensionem corporis eius in lon
gitudine: latitudine ⁊ ꝓfunditate. In longitu-
dine. s. vide quid passus est a capite vsq̃ ad pe
des. Bernar. Respice a planta pedis vsq̃ ad
verticem: vbiq̃ meror ⁊ dolor. In latitudine
id est a dextera vsq̃ ad sinistraz: ⁊ ibi vide oīa
que passus est in manib⁹ ⁊ brachijs: in hume-
ris confixiones: distensiones: denudationes:
flagellatiōes. In profunditate vide q̃ profun
de in corpore fuerunt claui ⁊ lancea: q̃ de pro-
fundo exierunt sanguis ⁊ aqua. Bernardus.
O q̃ vehementi amplexu amplexatus es me
domine Iesu in cruce. vbi sanguis de corde:
aqua de latere: anima de corpore exiuit: vt ex
predictis omnibus pateat illud propheticū ad
iplenduz esse. Dinumerauerunt oīa ossa mea
¶ Secundo dico ꝙ passio eius fuit opprobri

um: quo nullum vilius. vnde sapien. secundo
Morte turpissima condemnemus eum. Tur
pis fuit passio eius ratione loci: turpior ratio/
ne temporis: turpissima ratione sociorum: cuz
quibus passus fuit. ¶ Primo fuit turpis ra/
tione loci. Aggrauatur enim ex loco et multitu
dine: quanto quis pluribus locis confunditur
tanto grauius. Ecce christus in orto ligatur:
in domo ceditur: in domo cayphe conspuitur:
in domo herodis illuditur: in via crux a se ba/
iulatur: in golgatha transfigitur. ¶ Itez ex lo
ci turpitudine. Johis decimonono. Exiuit in
eum qui dicitur caluarie locum: qui sic dicit̃ ꝓ
pter varios decollatos: et ossa per capita decal
uata. Turpis igitur erat locus iste: et propter
tormenta: et propter cadauera damnatorum.
¶ Item propter loci altitudinem. In alto. n.
suspendebatur: vt manifestius confunderetur
Sed quod illi ad confusionem: christus ad sa/
lutem fecit. In altum ascendit: vt ab omnibus
audiretur. Clamori lachrymas addidit: vt ho/
mo compateret̃. ¶ Secundo fuit turpior rati
one temporis. Aggrauat enim christi passio/
nem tempus. Trenorũ tertio. Vocauit aduer/
sum me tempus. Et hoc fuit tripliciter.
¶ Primo propter festi magnitudinez: ꝓpter
quod multi iherusalem venerunt: et sic a pluri/
bus vel coram pluribus inhonorabatur. Fuit
etiam tempus gaudij: et sic in pluribus affligi
tur et grauius. Eccl'ia. tertio. Tempus flendi:
et tempus ridendi. ¶ Secundo propter sup/
plicij longitudinem. Passus enim est per to
tam noctem: et per diem vsq; ad nonam horaz
qua expirauit. Psal. Die ac nocte circundede
runt etc. ¶ Tertio propter beneficij ingratitu
dinem. Illo enim tẽpore a iudeis patitur: quo
eos de egypto liberauit. Insuper anima eius
illo die expirauit: quando homini aiam inspi/
rauit. Illo die latus eius transfixit: quo de la/
tere homini matrem fecit. ¶ Tertio passio ei⁹
fuit turpissima ratione sociorũ: cum qbus fuit
passus. Graue est cum vilibus pati: regẽ cuz
latronibus. Ys. 53. Cum sceleratus deputa/
tus est. Graue est pati cum conuitiantibus.
Mat. 25. Qui cum eo crucifixi erant: conuiti
abantur ei. Grauissimũ est pati cum caris et cũ
amantibus: vtpote cum patre vel matre et fra/
tre suspẽdi: et ecce mater eius cũ ip̃o cruciabat̃.
Luce. 2°. Tuam ip̃ius aiaz ptrãsibit gladius
¶ Tertio fuit passio eius p̃cium: quo nulluz
ꝯuenientius: vt sicut ꝑ lignũ culpa intrauerat
ita per lignum curaretur. Et hoc est quod di/
cit Gregorius. Qui salutez humani generis
in ligno crucis etc. Conuenientissimum preci/
um nostre redemptionis fuit per lignum cru/
cis: quia non per violentiam: sed per iustitiam
nos redemit. Fuit etiaz natura humana ꝓpter
peccatum irrecupabilis: q; culpa fuit infinita
tripliciter. ¶ Primo q; abstulit homini suam
excellentiam: q; imago infecta. Et per hoc in/
fecit totam humanaz naturam: que multiplica
batur in infinita supposita. ¶ Secundo q; o f
fenderat diuinam potentiam: que etiam infini
ta est. Et quia fm magnitudinem et dignitatẽ
offensi erit emẽda: ideo etc. ¶ Tertio q; diabo
licaz incurrerat seruitutez: in tm̃ q; hoi nõ suffi
cerẽt sua merita qn oporteret ip̃m descẽdere ad
limbũ etiam Johes Baptista. Et q; non erat
ptãs que ei posset resistere: ideo etc. Hic est q;
peccatum requirit infinitam emendam: que a
puro homine fieri non potest. Hinc est q; de/
buit esse deus et homo. Deus q posset: homo
qui deberet. Ecce misera humane nature con/
ditio: sed venit filius hominis saluare quod pe
rierat. Iuste sibi acquisiuit humanam naturaz
non violenter faciens salutem in medio terre:
hoc est in ligno crucis: tanq; pius medicus fa
ciens homini balneũ lotionis de sanguine cor
dis sui: vt euz lauaret a peccato: restituendo ei
diuinam similitudinem. Apocalypsis primo.
Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.
¶ Secundo tanquam mediator et sacerdos:
vt diuinam potentiam nobis placaret: offerẽs
se hostiaz in ligno crucis: quod preuiderat psal
mista. Audiam inquit quid loquatur in me ds
quoniam loquetur pacem in plebem suam in/
ter deũ: et homines: et angelos. ¶ Tertio tan
quam pugil: pugnaturus cum diabolo a pote/
state eius hominem eruendo. Unde Zachari/
as referebat gratias deo: dicens. Benedictus
dominus deus israel: quia visitauit etc. Sed
quia tu es illitteratus. lege in tuo libro id est in
ligno crucis. ¶ Accipe primo balneum ex la/
tere christi: quo lauaberis et mundaberis.
¶ Secundo ex capite inclinato ad osculandũ
et brachijs extensis ad amplerandum. In si/
gnum reconciliationis huius solet fieri recon/
ciliatio. ¶ Tertio coronam in capite in signuz
victorie et libertatis: quia liberauit te a seruitu/
te diaboli Corona victoribus datur.
¶ Quarto fuit passio christi exemplum: quo
nullum perfectius vnde petrus. Xp̃s passus

est, p nobis vobis relinquēs exemplū ⁊c. Exē
pluz dedit nobis pfectuz in sua ↄuersatione: p
fectius in discipulorum lotione: sed pfectissimum
in sua passione: in qua summū gradū patientie
docuit. Graue est pati sine offensione: graui
us pro falsi criminis īpositione: grauissimum
pro beneficij exhibitiōe. ¶ De primo prima
Pe. 2. Qui peccatū non fecit. Et latro in cru
ce. Lu. 23. Hic vero nil mali gessit: ⁊ qđ plus
est iudex dixit. Luc. 22. Nullā causaz inuenio
in eo: ⁊ traditor. Peccaui tradens sanguinem
iustum. Et cēturio dixit. Vere hic homo iust⁹
erat. Et vxor pillati. Nihil tibi ⁊ iusto illi ⁊c.
¶ De secūdo pz: qr imposuerunt sibi de ,phi
bitione tributi: de vsurpatiōe regni: de destru
ctione tēpli. ¶ De tertio Ihere. 18. Nūquid
reddit̄ pro bono malum: qr ⁊c. Psal. Iniqui
persecuti sunt me gratis. Cum hijs qui oderūt
pacem eram pacificus ⁊c.

¶ Sermo octuagesimus tertius.

Filius regis mortuus est ⁊c. Scđi regū
18. Verba pposita sunt ad
lrāz de absolō filio dauid.
Absolon iterpretatur pax
patris: q etiā adhesit quer
cui ⁊ tribus lāceis trāsfixus est in corde ⁊ mor
tuus est. Hoc fecit ioab qui interptatur retinēs
Filius ergo regis altissimi xp̄s hodie p morte
suaz pacē fecit, inter nos ⁊ patrem suum. Dicit
igitur. Filius regis mortuus est ⁊c. Iuxta p
missa verba due notantur considerationes.

Prima ↄsideratio.

Consideratio pma hz sex ↄclusiones
⁊ sunt vtilitates mortis christi.
¶ Prima ↄclō. Vtilitas pma mor
tis xp̄i est gloria trinitatis: vt in redēptiōe ho
minis deus appereret gloriosus. Cōminat⁹ nā
qz fuerat homini mortez si transgrederetur mā
datū. vnde iusto iudicio transgressorez mortis
snia est subsecuta. Cecidit homo triplici casu.
de vita in mortalitatez: de mortalitate in mortē
de morte in dānationem: ⁊ affligebatur miser
⁊ valde miserabilis in vltionem pūaricationis
sue: nec videbatur ds flecti misicordia sub eo
Vnde psal. conquerens ait. Nunquid in eter
num proijciet deus .s. genus humanuz a facie
gratie sue: aut non apponet vt ↄtēplatior sit ad
huc: idest māsuetior liberādo renouando: aut
in finez miāz suā abscindet cuz sit misericors a
gnātione in gnātionem: vt sicut ante legē: ita ⁊
post legez mia non moueat: Aut obliuiscetur
misereri deus: cū sit fons mie effluēs ⁊ nunqz
deficiens. Aut ↄtinebit ī ira sua misericordias
suas. vt ira vincat miam: ⁊ non potius miseri
cordia vincat iram: Cepit ita in corde dei mise
ricordia pro homine allegare: vt nobilē creatu
ram perire non fineret benignitas creatoris.
Stabat ↄtra diuina veritas, pponēs hois trās
gressionē simul ⁊ ↄtra eū iam late snie firmita
tem. Dūqz allegaret illa ⁊ repelleret: ⁊ ista im
pelleret neutrum volens offendere iudex iustus
qr miam ⁊ veritatem diligit: ↄsiliuz inuenit: vt
mia superaltaret iudicio: nec remisit qdez pec
catum gratis: nec mutauit sniam mortis: sz pie
tate motus formā serui accepit: ⁊ ex sola carita
te mortē sustinuit: cum tñ nihil morti deberet:
vt in h singulari ⁊ excellētissimo opere appare
ret benignitas creatoris creaturā suaz pueniēs
Nihil. n. ds magis potuit, p hoie facere: nihil
qz est maius vnde homo deuz debeat glorifica
re: ⁊ h est opus gloriosuz de quo pater ait. Ysa
ie. 42. Gloriā meā alteri non dabo. Alteri. s.
in substantia: qm̄ filius est ↄsubstantialis patri
p quem disposuit redimere humanuz genus:
vt omnis gloria referatur ad ipsum.
¶ Scđa cōclusio hoc est vtilitas est reparatio
angelice dignitatis. Proposuerat. n. deus vt
ex hoie quē sine peccato fecerat: casuz angelorum
restauraret. Vnde oportebat hoiez angelis eē
coequalē: alioquin nō possent illi p hominem
restaurari. Proinde talis factus est homo qz
angelis in naturalibus. deinde in gratuitis cō
ueniret. Conueniūt enim in eo q facti sunt ad
imaginem ⁊ similitudinē dei. Angelus nāqz
viget cognitione creatoris vel veritatis. vnde
dicitur lux. ¶ Similiter amore virtutis. vn
de dicitur ignis. Eodem modo ante peccatum
anima hominis habuit cognitionē creatoris in
intellecctu ⁊ amorem eius in affectu: sm q̄ crea
ta dicitur ad imaginez ⁊ similitudinē dei. Ip̄z
quoqz corpus ratione īmortalitatis accedebat
ad similitudinem angelorū: sed post peccatum
obscuratus est intellectus per ignorantiā. extin
ctus est affectus p cōcupiscentiā. corpus quoqz
ipsa mortalitate est dānatum propter hoc vt si
militudinem amissam recuperaret, necesse fuit

filiũ dei incarnari ⁊ pati. vt miraculis pariter ⁊
doctrinis illuminaret intellectũ passione simul
⁊ morte accēderet humanũ affectum. deinde re
surgeret vt ad spem imortalitatis hominem in
formaret. Hec est muliēr euangelica eterna. s.
sapientia. que accendit lucernā. i. diuinitati vni
uit naturam humanam: vt dragmã decimam
recuperaret. i. amissam similitudinē i homine
repararet: id ē ad dignitatē ꝓueheret angeloꝝ
¶ Tertia cõclusio hoc est vtilitas est sufficien-
tia satisffactionis pro peccato humani generis.
qꝛ sicut dicit Ambrosius. Tantũ fuit peccatum
nostrum vt saluari nõ possemus. nisi vnigeni
tus dei filius moreretur pro nobis debitoribꝰ
mortis. Homo nãqꝫ iniuriã fecisse deo cõuin-
c tur. qꝛ preceptũ eius cõtempsit. ⁊ se in manu
aliena cõstituens dãnũ illi sue intulit seruitutis.
Oportebat ergo vt dammũ quod intulerat re-
stauraret: ⁊ de contēptu similiter satisffaceret: sꝫ
nihil inueniebatur quod digne pro illato dam-
no recõpensaret: qꝛ si quid de irrationabilibus
offerret pro homine minus esſꝫ. Sꝫ nec hoiēꝫ
pro homine reddere poterat. qꝛ iustũ ⁊ inocen
tē abstulerat: ⁊ nemo sine peccato erat. Siue er
go sua siue seipsum daret recõpēsatio digna nõ
esset. Unde michee. 6. dicitur. Quid digne of
ferã domino? Nunquid offeram ei holocausta
vitulos ⁊ agniculos? Nũquid placari poterit i
milibus arietũ. aut in multis milibus hyrcoꝝ
pinguiũ? Nũquid dabo vnigenitum meũ pro
scelere meo. fructũ ventris mei. ꝓ peccato aïe
mee? Ut ergo deus ab homine placari posset:
gratis se dedit hominibus, vt deus factus hõ.
pro hoie redderetur. ¶ In natiuitate igi꞉ xp̄i
iuste placatus est homini deus. qꝛ talis hõ resti
tutus est ei qui nõ soluꝫ equalis esset ade. sed ⁊
maior esset eo. Unde ⁊ tunc angeli cecinerunt.
Luc. 2. Gloria in excelsis deo. Sed adhuc re
stabat vt pro cõtemptu satisfaceret ei: quod ꝯue
nientius fieri non poterat: nisi talis homo pro
hominibus penã susciperet. que nihil pene de
beret. Talis nullus inueniri poterat nisi xp̄s. q
nascendo debitũ dõ patri soluit. ⁊ moriēdo rea
tum hominis expiauit. vñ Ro. 5. Cũ inimici
essemus reconciliati sumus ꝑ mortē filij eius.
¶ Quarta conclusio siue vtilitas est superatio
seductoris. qꝛ sicut ait augus. homo in paradi-
so factus sine peccato quasi positus est iter deũ
⁊ diabolũ. vt diabolũ vinceret non ꝯsentiendo
peccatum suadenti ad accusationem ⁊ confusio
nem diaboli. cum ille infirmior in terra nõ pec

caret diabolo suadente: qui fortior peccauit i ce
lo sine suasione alicuius. Sed sponte se vin-
ci permisit ad voluntatē diaboli ⁊ contra volũ
tatem ⁊ honorem dei: sic itaqꝫ diabolus homi
nem temptatione decepit ⁊ in mortē prostrauit
sibiqꝫ eũ per violentiã subiugauit. Quare erat
necessarium xp̄m pro nobis temptari ⁊ mori.
vt sm Greg. temptationes nostras: suis tem
ptationibus vinceret. ⁊ mortem nostram: mor
te propria superaret. Antiquus hostis hominē
triplici temptatione deiecit. Nam in temptatõe
cibi vetiti eum temptauit de gulla que ē immo-
derata concupiscentia edendi. In promissione
diuinitatis de vana gloria que est immodera-
tum desideriũ excellendi. In promissione sciē
tie que est nimius appetitus habendi vel possi
dendi. Sed eisdem modis xp̄o temptato succu
buit. Temptauit illum nanqꝫ de gula quando
dixit. Dic vt lapides isti panes fiãt: in quo supe
ratus per iter ⁊ cõstrictus ab eo recessit vsqꝫ ad
tempus. s. vsqꝫ ad horam passionis. in qua pu
tauit eum deijcere timore mortis. Sed sicut ait
Augu. quia diabolus misit manum suam i illũ
in quo nihil iuris habebat. iustum fuit vt amit
teret illos in quibus aliquid iuris videbatur ha
bere. Et ita per mortem redēptoris: iure ami-
sit genus humanum. ⁊ locum calumniandi vl
tra non habuit.
¶ Quinta conclusio siue vtilitas est accensio
caritatis. Non eñi potuit nos magis ad amo
rē accēdere q̃ꝫ per passionem crucis ⁊ tollerã
tiam mortis. Unde ait. Maiorē caritateꝫ ⁊c̄.
Hoc enim est quod potentissime cor nostrum
ad amorem excitat ⁊ manus ad operationem.
⁊ accendit animum ad tribulationem perpes-
sionem. Unde ait canti. 4. Pone me sicut si-
gnaculuꝫ super cor tuum. Ecce primum: ⁊ si-
gnum super brachiuꝫ tuum. Ecce secundum.
qꝛ fortis est vt mors dilectio. Ecce tertiũ. Q.
d. Memento homo qualem te fecerim. quali
te dignitate nobilitauerim. qualiter sub pedi-
bus tuis omnia subiecerim. memento q̃ꝫ dura
q̃ꝫ indigna per te pertulerim. ⁊ vide si nõ iniqꝫ
agis contra me si non amas me. Pone igitur
me super cor tuum. super omne quod amas. ⁊
omne quod carum ē postponas ⁊ me superpo
nas. ⁊ me plus diligas. Igitur quia probatio
dilectionis exhibitio est operis. pone me super
bracchium tuum. nec mihi simulatione adula-
toria aduleris vt dicas. Dñe amo te. Si amas
me: ostende ꝙ amas: nõ v̄bo: sꝫ ope ⁊ veritate.

¶ Sexta conclusio siue vtilitas est imitatiōis exemplum. Ob hoc enim passus est ī meridie ⁊ in loco cōmuni. vt significaret ꝙ ꝑ exemplū patiebatur. Prima pe. 2. Xp̄s pro nobis passus est vobis relinquens exemplum.

Secunda consideratio

SEcunda consideratio continet istam conclusionem. Xp̄s reliquit penitētibus iustis ⁊ religiosis exemplum.

¶ Et primo exemplum penitentie mōstrauit i confixione membrorum. in apertione lateris. in ardore sitis. In fixione notatur compūctio. in qua velut tribus clauis compungitur anima. Ab inferiori timore pene qua vehementer pūngit ⁊ quasi quandā saniem lachrymas penitentis elicit. Ecclesia. 22. Pungens oculuz educit lachrymas. A dextris pudore offense tā boni prīs: taz largi benefactoris. Incutiūt antiqua peccata nouū timorē malis. Si ego inqt pater vester: vbi honor meus?. Michee sexto Popule meus qd tibi debui facere? non feci? A sinistris dolore culpe aiam maculātis: ꝯsciētiam remordentis: famā ledentis. Psal. Dolor meus in ꝯspectu meo est semꝑ. In apertione lateris notatur ꝯfessio: que aperit qcquid latet in corde. Iuxta illud psal. Reuella dn̄o viā tuam. Seneca. Proijce quecūqꝫ cor tuuz laniant: que si aliter extrahi nequirent ipsum cor tuuz illis euellendū erat. Lancea que cor aperit est caritas: vnde canticorum: iuxta aliā lr̄am. Vulnerata caritate ego suz. Debet autē inde sanguis scilicet peccatorum: ⁊ aqua idest compunctio lachrymarū. Unde Iob. Loquar in amaritudie anime mee ⁊c. In ardore sitis notatur feruor satisfactionis. vnde Matth. 5. Beati qui esuriunt ⁊ sitiunt iustitiam: idest opera iustitie ieiunium elemosinam ⁊ orationē. ¶ Secundo monstrauit exemplum iustitie: ⁊ hoc qa ipse se sponte ad mortem obtulit: in quo nos instruit: vt nec per iniurias: nec per contumelias nec propter laborem: nec mortem a iustitia recedamus. Eccl. 4. Usqꝫ ad mortem certa pro iustitia. ¶ Secundū exemplū martyres specialiter secuti fuerunt qui tradiderūt corpora sua propter deum ad supplicia. vnde Aug. Xp̄s vilissimum genus mortis sustinuit vt nullū genus mortis formidarēt martyres. Docuit enim prospera mūdi despicere ⁊ aduersa diligere ¶ Tertio monstrauit exemplum religiose vite in hoc ꝙ nudus crucem ascendit: in quo innuit ꝙ religiosus nihil debet habere in mūdo: vt sicut dicit Greg. nudus cum nudo luctet. ¶ Itē in hoc ꝙ propter matrez non descēdit de cruce sed commendauit eam ioanni: sic ⁊ religiosus nihil debet habere in mundo: nec propter parentes debet redire ad seculum: sed tantum pro peccatis orare. ¶ Item in hoc ꝙ inclinato capite tradidit spiritum: prebēs exemplū obedientie consumate. vnde Bernardus. Audite fratres hec. Christus ne perderet obedientiam: perdidit vitam. Ecce manifeste apparet quantum expediebat: quāqꝫ necessarium erat vnum hominem pati: id est christum pro nobis. Ipsi laus ⁊ gloria in secula seculorum.

¶ Eadez die. Sermo octuagesimus quartus.

Xpedit uobis: vt vnus homo moriatur pro populo: ⁊ non tota gēs pereat. Iohis. xj. Cuz humāe nature reparatio fit causa motiua passiōis christi. Quia sicut dicit Gregorius. Modus redimendi naturam humanam per mortem filij dei fuit conuenientior inter omnes alios: quia erat satisfactio efficacior ⁊ excellentior. qr a deo acceptior ⁊ nobis vtilior. Hanc mortem euangelista Ioannes introducit: vt humane nature reparatiuam: ⁊ eiusdem nature preseruatiuam Et s̄m hoc in premissis verbis ponuntur due considerationes.

Prima ꝯsideratio.

PRima ꝯsideratio hꝫ duas ꝯclusiōes ¶ Prima ꝯclusio est. Differūt necessarium: expediens: ⁊ congruum. Necessarium dicitur sine quo res esse non potest: vel sine quo quis finem suum consequi nō potest: vt sanitas sine medicina. Expediens est quod ordinat ⁊ disponit in debitum finem: vt patet de gratia quam meruit. Sed cōgruuz est: quia licet sine ipsa alius modus fuerit: iste tamen conuenientior. Ponuntur tamen sepe in sacro eloquio pro eodem.

¶ Secunda conclusio. Ad consequenduz aliquem finem aliqua expediunt apparenter: aliqua probabiliter: aliqua veraciter. Et s̄m hoc in euangelio ponuntur tria motiua mortis christi. ¶ Primum est timor mundanus iudeorum. Unde dicitur. Collegerūt principes ⁊c. Hic nanqꝫ timor est: cum quis debito plus ti-

met amittere bona mundi. Hic timor semper est malus. ⁊ multa mala ex se generat. Nam filios israel miris angustijs afflixit: ne multiplicati pharaonem regno priuarent. Hic innocētes trucidauit. Hic fecit interfici christum: vt patet hic. Adducit ad negandū fidem multos vt patet inter saracenos. ¶ Item ducit ad furta ⁊ periuria. Prouer. 30. Salomon petit. Mendicitatem ne dederis mihi ne egestate furer: ⁊ compulsus periurem nomen dei. ¶ Itē adducit ad infidelitatem fraudis: exemplum in villico. ¶ Item inducit meretrices ad meretricium. Ecclesia. 27. Propter inopiam multi perierunt. ¶ Item non permittit vsurarios restitutiones debitas facere. ¶ Itē tenet hoīes in continua afflictiōe ⁊ inquietudine dum semper sunt pro rebus suis in continua sollicitudine. ¶ Item priuat hominem melioribus bonis: scilicet spiritualibus ⁊ eternis: dū facit eū intendere circa temporalia. ¶ Secundū motiuum est reparatio humane nature: scilicet ꝙ de necessitate non absoluta: sed ordinata a diuina voluntate: que congrue ordinat omnia: necessarium fuit filium dei pati. Ratio est. Illud super quo diuina predestinatio fuisset cassa circa hominem est expediens causa passiōis christi. Sed sine humana reparatione predestinatio circa hominem fuisset cassa: quia nunquam fuisset secutus effectus. Igitur ⁊c. Ad hāc passionē mouebant eū multa. ¶ Primo vt ex hoc ostenderet summam dilectionem ad hominē. Ita vt etiā in ista satisfactio esset efficacior ⁊ excellenti modo fieret: scilicet per talem qui infinite erat diligibilis: ⁊ per consequens eius actio erat īfinite acceptabilis. Unde dicit. Expedit vobis vt vnus homo moriatur. Ut ista morte debitum mortis soluatur. Et nō tota gens pereat morte culpe: ⁊ gehenne: ⁊ carentie visiōis diuine. ¶ Tertium motiuum est veritatis: scilicet vt satisfactio per mortem christi omnibus sufficeret: sed solum predestinatis proficeret.

¶ Primum patet quia patiēs erat infinite acceptabilis: propter dignitatem persone. Sed actus infinite acceptabilis pro quocunq̄ habē sufficientiam. ¶ Secundum etiam patet: quia sicut christus vult omnes saluos fieri voluntate antecedente: sed voluntate consequente predestinatos tantum. Ita eodem modo voluntate antecedente pro omnibus passus est: sed voluntate consequente pro predestinatis. Nam passio christi non habet redundantiam: nisi in illos pro quibus voluit pati voluntate consequente: quia alij non sunt dispositi ad recipiendum illud. vnde dicit. Et non tantum pro gente: sed pro omnibus sufficienter est mortuus. Sed efficaciter profuit scilicet. Ut filios dei: scilicet predestinatos. Qui erāt dispersi: id est diuisi a deo ante mortem: quia habebant carentiam diuine visionis. Congregaret. id est conuocaret: scilicet in vnum meritum vel premiū efficaciter accipiendum: quod eis meruit ꝑ passionem. ¶ Nota ꝙ propter secundam ⁊ tertiā rationem christus voluntarie se obtulit ad passionem. Sed propter primam abijt in regionem longinquam iuxta desertum.

Secunda ꝯsideratio.

Secunda consideratio continet istam vnicam conclusionē. Christus multipliciter recedit ab homine.

¶ Primo gratiā subtrahendo. vnde non recedit ab aliquo: nisi prius ab eo fuerit derelictus ¶ Secundo tribulationibus eum exponendo ad correctionem: ⁊ hoc proprie dicitur visitare ¶ Tertio flagellum subtrahendo: tunc derelinquit cum nō corripit. vnde Augustinus. Ubi non speratur emendatio: ibi nō adhibetur correctio. ¶ Quarto cognitionem suam subtrahendo. Augustinus. Hac animaduersione percutitur peccator: vt moriēs obliuiscatur sui qui dum viueret oblitus est dei. Hanc etiam passionem videmus in ecclesia multipliciter renouari. ¶ Primo eius sanguinem effundendo per peccatorum iterationem. Nā sicut per sanguinem nos liberauit: sic per iterationē peccatorum: effusio sanguinis renouatur. Unde sicut presente interfectore sanguinant vulnera interfecti: ita erit de christi vulneribus in die iudicij: in condemnationem illorum qui tūc erāt presentes: in signum ꝙ tunc per peccatum eū occiderunt. ¶ Secundo crucifigendo: per innocentum oppressionem. Matthei. 5. Quod vni ex minimis meis fecistis ⁊c. ¶ Tertio pedes eius cōfodiēdo. Pedes eius sunt paupēs Hos confodiūt: qui exactionibus: molestijs: ⁊ defraudationibus opprimūt pauperes. Prouerb. 14. Qui calumniatur egeno: exprobrat factori suo. ¶ Nota ꝙ sicut pedes sustentant corpus. Sic ꝑ paupēs xp̄i sustentatur ecclesia. Et ideo non sunt confundendi: constringendi. Sed laudandi ⁊ recreandi per necessariorum ministrationem.

¶ Quarto man⁹ ɔfodiẽdo: Manus xp̃i sunt religiosi: q ɔfodiunt cũ facta eoꝝ bona intenti one malitiose pscrutant. vt dicit ꝓuer. Ne insi dieris ⁊ ne q̃ras impietatez in domo xp̃i. De hijs duobus conquerit dominus in psal. Fo/ derunt manus meas ⁊ pe. ⁊c. ¶ Quinto co/ ronã spineam capiti eius imponendo. Caput xp̃i sunt sacerdotes ⁊ p̃lati: q₂ debẽt p̃eminere nõ prudentia mundi: sed sapiẽtia celesti. vnde illi spinis coronant: q̃n ipsi q vacare deberent spiritualibus: sollicitudine tẽporalium occupãt ⁊ pũgunt. vñ saluator dic̃ diuitias eẽ spinas. ¶ Sexto oculos eius velando. Oculi sunt iu/ dices qui debẽt excessus plustrare: vt corrigãt sed hij oculi velant per munerũ acceptionẽ: ita q nõ vident facere iusticiam. Eccl. 20. Exce/ nia ⁊ dona excecãt oculos. ¶ Et nota q vela/ mẽ oculoꝝ in latronibus signũ est mortis: sic i istis signuz ẽ eterne dãnationis. ¶ Septimo corpus xp̃i flagellãdo. Corpus xp̃i sunt religi osi: nã sicut corpus xp̃i nudatũ fuit i cruce: sic isti nudauerũt se ꝓpria voluntate. Tales flagel lantur cũ eis manus violente iniјciunt. Zach. Qui tetigerit vos tanget pupillã occuli mei.

Hanc etiã persecutionẽ percipit q̃sq₃ deuotus in seipso: nã sacerdotes sunt sensualitates: q₂ sa cerdos dicit q̃si donũ saturitatis: qđ ɔuenit sen sualitati: hoꝝ principes sunt potentia ⁊ astutia mundana: que presentando sensualitati diuiti/ as ⁊ delicias mũdi ipsaz ad huiusmodi inclinã tes: ipi sensualitati p̃ncipent. Pharisei sunt ap petitus mundani honoris. Ipsi nãq₃ boni ap parere conabant: ⁊ nõ existere tales: q₂ ihs id/ est deuotus p caritatez roborat⁹ gratia dei facit signa: que idest q̃ p vitã facinoꝝ erat mortua: ⁊ ceca ⁊ multiplicet vulnerata modo p peniten tiã reuiuiscit: ⁊ videt ꝓpriam infirmitatẽ sana tur: ⁊ iõ fit accepta. p exercitationẽ virtutũ me ret gloriã adipisci: ⁊ iõ timentes locũ: idest con scientiã cauteriatã ⁊ sensus allectos p vana sen sibilia idest populũ siue gentẽ perdere: nitunt iesum psuasionibus ⁊ delectationib⁹ auertere a bono suo: sed cayphas idest sagax cuius pro priũ est diligentius inuestigare p lumen fidei vt discutiat: vt boni ꝓfectus nõ p̃pediant: vi dens ɔscientiã habere populũ: idest in omni/ bus sibi expediendis cogitationib⁹ occupari: Et gentez: idest affectiões esse ordinatas. Ne ergo maloꝝ exemplo pereant consiliuz dat.

Ut vn⁹ homo: idest animalis q nõ pcipit que dei sunt scdm aplm: peccato moriat. Et nõ to/ ta gens pereat. s. cogitationũ affectionũ ⁊ ope/ rationum: idest in meriꝰ nõ frustretur. Hoc aute mdicebat cayphas: id est ratio. Quia erat pontifex. Ipsa. n. ratio spernentib⁹ mundũ in formationibus inspirationũ dominat dirigẽs ⁊ pficiens eos vt spiritualis vita ɔseruet: ideo ihs cũ discipulis. s. virtutibus declinat societa tem maloꝝ ⁊ vadit iuxta desertum effrẽ. i. in/ religionẽ vbi exercitium meritorie actionis in uenitur: qbus meretur gl̃am. Quã nobis ⁊c.

¶ Sermo. 85.

SAnguis chri sti emundabit ɔscientias ve stras ab operibus mortuis ad seruiendum deo viuen/ ti. Ad hebre. 9. Ber. dicit Apud dominuz misericor/ dia ⁊ copiosa redẽptio fuit: q₂ no gutta s₃ vnda sanguinis largit p qnq₃ ptes sui corporis ema nauit. Ne igit tãti beneficij simus ingrati: hũc sanguinẽ apostolus ad memoriam reducit di. Sanguis xp̃i ⁊c. Pñs s̃mo in duas ptes p̃n cipales diuidit. Prima pars.

PRima principalis pars cõtinet tres conclusiones.

¶ Prima ɔclõ est. Christi sanguis describit vt p̃ciositate carior: vt puritate clarior vt fecũditate rarior. Sane ei⁹ p̃ciositatez innu it sue originis eminẽtia: eius puritatem innuit sui purgaminis refulgẽtia. Ideo dicit. Emũ/ dabit ɔscias vr̃as ab opi. mor. Eius vero fecũ ditatem innuit iuuaminis ɔferẽtia. Cõfert. n. iuuamen ad s̃uiendũ deo viuẽti. Describit p̃ sacri sanguinis: vt p̃ciositate carior: q₂ sanguis xp̃i. De quo põt exponi illđ p̃ᵃ Pe. 2. Redẽ pti estis p̃cioso sanguine: quasi agni imaculati ihu xp̃i. In qua auctoritate vide tria hui⁹ san/ guinis p̃ciositatem attestãtia. Fuit. n. format⁹ nobilr: deificatus sublimiter: sctificatus totalr Fuit p̃ formatus nobilr. Naz spũs sanct⁹ fuit eius cã efficiens. Mat. 2°. Qđ in ea. s. maria natum est: de spiritu sctõ est. Aliqd etiã delica tum fuit in maria sanguis huius mã p̃iacens: ⁊ huius grã ponit in ɔcordãtia sanguine quasi agni imaculati. Fuit. n. sicut ⁊ totũ corp⁹ xp̃i: sic etiã ⁊ sanguis eius formatus de sanguine: q̃si agni imaculati. i. de purissimis sanguinib⁹ marie corporis virginei s̃m Dio. de di. noi.

¶ Secundo fuit deificatus subtiliter. vnde
dicitur. Jhu xp̄i. vnde fm doctores quicquid
fuit in xp̄o ad integritatē humane nāe ptinens:
totū fuit deificatū pp eius assumptionē ad di-
uinum suppositum: sed sanguis ptinet ad inte
gritatem humane nāe: cum sine ipso nō possit
viuere. Ergo. ⁊c. ¶ Tertio fuit sctificatus to
taliter. vnde pma cor. 4. Calix cui benedici-
mus nos: coicatio sanguinis est xp̄i. Sāguis
inquit xp̄i cuius imaculatam sanctitatem tradi
tor sanguinis auerterat. di. Peccaui tradens
sanguinē iustum. Patet igit ex nobili forma
tione: ex subtili deificatione: ex totali sanctifica
tione: q̄ hic sanguis est preciositate carior.
¶ Scd̄o est puritate clarior: q̄ emundabit cō
scientias nostras. Non. n. hic tm̄ sanguis car
nis vt sanguis figuratiuus: immo etiam con-
scientie ⁊ aie purgatiuus ab opibus mortuis
id est peccatis: q̄ dicuntur opa meritoria: q̄ le
dunt vitam nature: ⁊ reddunt hoiem indignū
vita glorie: ⁊ sunt meritoria mortis eterne: ⁊
priuant vita gratie. ¶ Sed hic est triplex mi
rabile. ¶ Primum cū. n. alius sanguis po-
tius inquinet: quomō potest eē q̄ iste emūdetur?
¶ Secundum quō esse possit vt sanguis: qui
est res corporalis conscientiā que est intra spi-
ritum expiet. ¶ Tertium quomō possit eē: vt
sanguis mortui a morte liberet: ⁊ tn̄ ita est vt
dicitur pma Johis pmo. Sanguis ihu christi
emundet nos ab omni peccato. Sz vnde h in
extimabilis vigor huic benedicto sanguini?
Reuera ex summa sanctitate xp̄i: ⁊ maxime ex
virtute infinita diuini suppositi: cuius fuit hic
sanguis: sicut natura humana assumpta contē
tiue: ⁊ in morte penalr̄ effusiue. Bene igitur
hic sanguis sic mundificans ɔscientiā dicitur
puritate clarior. ¶ Tertio tangitur q̄ est fecū-
ditate carior. Hominem. n. spiritualr̄ fecūdat
vt habiliter deo seruiat. Ideo dicitur. Ad ser-
uiendum deo viuenti. Sine. n. effusione san
guinis huius nullus alius potuit pfectum fa-
cere seruientem: vt dicitur heb. 9. Si ergo su-
mus sanguine fecundati: huiamus deo in san-
ctitate ⁊ iustitia coram illo. Luce pmo.
¶ Secunda ɔclo. Sanguis xp̄i efficit in no-
bis nobiles ɔditiones. ¶ Primo generis no
bilitatem. Apoca. 2°. Redemisti nos domine
in sanguine tuo: ⁊ fecisti nos regnum ⁊ sacer-
dotes deo patri: ⁊ regnabimus super terram.
¶ Vbi notatur q̄ ex sanguine xp̄i sumus tri-
pliciter nobilitati: vz sumus virtuose liberati
per ipsū generose sublimati ⁊ pciose dedicati.
¶ Primo sumus virtuose liberati: quod no
tatur ibi. Redemisti nos in sanguine tuo. Et
hoc etiam a tribus. s. a potestate feralis demo-
nis: a culpabilitate mortalis criminis: ab acer-
bitate penalis voraginis. ¶ Primum patet:
quia hostis antiquus in temptando ⁊ superan
do primos parentes: totum genus humanum
sibi subiecerat. s. quia ianuas paradisi clauserat
Sed imminente hora passionis xp̄i: quādo effū
dēdus erat eius sanguis: dixit xp̄s. Nunc pn
ceps mundi. s. demon qui toti mūdo dominat
eijcietur foras. Ergo per xp̄i passionē sumus
liberati a demonis ptāte. ¶ Secundum etiā
patet ⁊ tertium: quia virtute huius sanguinis
sunt nobis collata sacramēta efficacissima: per
quoꝝ deuotum vsum euadere possumus oēm
culpam deprauantem: ⁊ omnem penam truci-
dantem. Zacharie. 9. Tu in sanguine testamē
ti tui emisisti vinctos de lacu: vbi nō erat aqua
scilicet gratia consolantis: sed dolor imminens
cruciantis. ¶ Secūdo per ipsum sumus glo
riose sublimati: ibi. Et fecisti nos regnū deo
⁊c. Et Dani. scd̄o. Suscitabit dominus de⁹
celi regnum: quod in eternum non dissipabit.
Hoc regnum est cetus oium fidelium: quod
regnum est eleuatū a generib⁹ sanctitatis: re
gulatum legibus equitatis: adunatum nexib⁹
caritatis. Sic ergo sumus xp̄i sanguine subli
mati. ¶ Tertio sumus preciose dedicati: quia
per ipsum facti sumus sacerdotes deo patri.
Pri^a Pe. Vos estis genus electū: regale sa
cerdotiū. Sunt igit cuncti xp̄i fideles sacerdo
tes. Ipsorum. n. oium est sacra contemplari:
⁊ sacra operari. Sic patet quomodo sanguis
christi efficit in nobis generis nobilitatem.
¶ Tertia ɔclo est. Sanguis xp̄i efficit in no-
bis mentis ⁊ corporis sinceritatem: lauit enī
in homine peccatoꝝ sorditatem. Apoc. p. Di-
lexit nos ⁊ lauit in sanguine. In cuius effusio
ne fuit summa humilitas: ⁊ ideo lauat superbi
am. Sūma caritas: ⁊ ideo lauat inuidiā. Sū
ma mititas: ⁊ ideo lauit inuidiam. Sūma lar
gitas: ⁊ ideo lauit auaritiam. Sūma mētis ꝓ
bitas: ⁊ ideo lauit accidiā. Summa cibi ⁊ po-
tus parcitas: ⁊ ideo lauit gulam. Summa car
nis asperitas: ⁊ ideo lauit luxuriā. Ideo pau
lus apostolus dicit ad hebre. 4. q̄ impossibile
est sine sanguinis effusione remitti peccata.
¶ Tertio hoiem cum angelis pacificat. Eius
enim virtute homo cum angelis concordatur

angelice custodie mancipatur: super choros angelorum in premio collocatur. Colocen. p. Complacuit deo patri per xp̄m reconciliari: omnia pacificans in sanguine crucis ei⁹: siue que in celis: siue que in terris sunt.

¶ Secunda pars principalis huius sermonis continet septem considerationes.

Prima ꝯsideratio.

PRima consideratio est qualiter sanguis iste in veteri lege fuit prefiguratus. Dicitur ꝙ sicut omnia sacramenta noui testamenti habent efficaciam virtute sanguinis xp̄i: ita omnia sacramenta veteris testamenti pene in sanguine ꝯsumabantur Ad heb. ¶ Intelligendū tñ ꝙ in veteri testamento fuit populus p̊. ꝑ sanguinē emundat⁹ vt patet in leuitis vbi nō fiebat sine sanguinis effusione remissio peccatoꝝ. vñ dominus ꝓhibuit sanguinē cōedi: leuitici. 17. qꝛ sanguis pro anima placatio erat. ¶ Secundo per sanguinem fit populus sanctificatus: q̄a moyses aspergens ipsum dixit. Hic est sanguis ꝛc.

¶ Tertio sine sanguine nullus fuit sancta sanctorum ingressus. Ad heb. ꝛ habetur in leuitico Sic in nouo testamēto ꝑ sanguinem xp̄i fuit ppl's sctificatus: dicente ap̄lo. Jh̄s vt sctificaret per sanguinē ppl'm extra portam passus est.

¶ Quarto ꝑ sanguinem xp̄i ppl's fuit ad sctā sanctoꝝ translatus. Apoca. Cantantibus sanctis redemisti nos dñe deus in sanguine tuo.

Scđa ꝯsideratio.

SEcunda ꝯsideratio est qualr̄ fuit iste sanguis in nouo testamento generatus. vbi sunt quatuor veritates.

¶ Prima est ex ꝑte materie: ex qua est. Fuit enim generatus ex purissimis sanguibus beate virginis ſm Diony. de dinis noibus.

¶ Secunda est ex parte efficientis: quia virtute spiritus sancti fuit formatus.

¶ Tertia ex ꝑte modi: que a mō tam mirabili ꝙ eius generatio est ignota omni menti etiā summis seraph ſm Dionysium.

¶ Quarta est ex ꝑte loci: qꝛ loco sacratissimo scilicet virginis vtero: in quo factum est sacramentū incarnationis: qđ est oium maximū. Et ideo ꝓpter modum sue generatōis inclyte vocatur sanguis agni imaculati. Prima petri primo.

Tertia ꝯsideratio.

TErtia consideratio est qualiter fuit a deitate assumptus. ¶ Ubi notandum ꝙ quatuor naturas assumpsit: animam. s. ad delendum nostrā superbiam: ꝑ quam cecidit primo spiritus creatus. ¶ Secūdo carnem ad delendum nostram luxuriam: quo carnis habitus est ingnatus. vnde nefas est ingnare tantū hituꝫ a tanto rege assumptū. ¶ Tertio nām ossis iuxta illud. Palpate ꝛ videte ꝛc. Ad delendum pctm̄ duritie ꝛ malitie: quo peccator manet obstinat⁹. ¶ Quarto sanguinem ꝓpter pctm̄ iracundie: qđ est sanguis inflāmatiuus. vnde ap̄lus. Deus damnauit pctm̄ in semetipso: assumendo. s. naturas: per quas sumus ad peccatum proni: vt talis pronitas remitteretur.

Quarta ꝯsideratio.

QUarta ꝯsideratio est qualiter fuit cōsecrat⁹. ¶ Ubi nota ꝙ sicut ꝑ qnqꝫ vulnera sanguis xp̄i fuit effusus: ita ꝑ qnqꝫ verba fuit ꝯsecratus: ꝛ in remissionem bonis: ꝛ in damnationem malis. Que verba sunt ista. Hic est calix sanguinis mei.

Quinta ꝯsideratio.

QUinta cōsideratio est qualr̄ fuit effusus. Et dicit ꝙ sicut in paradiso fuerunt quatuor fluuij emanātes: sic in corpore xp̄i viuentis fuerunt quatuor fontes sanguinis. s. in manibus ꝛ pedibus: ex q̄bus ꝓcesserunt quatuor fluuij sanguinis totū mūdum rigantes. ¶ Item sicut Ezechiel vidit aquā egredientē de templo a latere dextro: ita Johes vidit aquam ꝛ sanguinē egredientem de latere xp̄i post mortem. Et oēs salui fiebāt ad quos ꝑuenit fluuius ille: qꝛ nō fuit fusus nisi ꝓ electis: dicente dño. Pro multis effundetur. Licet. n. sufficiebat pro oibus: tamen reprobi nō ꝑmittunt ipsum ad se venire ꝓpter finalem impniā: ad quam non attingit virtus huius sacramēti.

Sexta ꝯsideratio.

SExta consideratio est qualiter fuit resumptus. Dicitur ꝙ virtute diuina fuit recollectus: ꝛ a corruptione fuatus sicut caro: ꝛ corpori infusus. ¶ Intelligēdum tamen ꝙ quatuor fuerunt reunita: scilicet corpus ꝛ anima: sanguis ꝛ diuinitas. Licet. n. diuinitas fuerit cum corpore ꝛ anima: tamē in triduo non putatur vnita cum effuso sanguine imediate. vnde calix quē benedicimus: coicatio christi est.

Septima ꝯsideratio.

SEptima consideratio est qualiter iste sanguis fuit glorificatus: qꝛ ſm quatuor resurrectiōis ornamenta. s. ſm claritatem agilitatem ꝛc. vnde incorruptibilitatem insinuat petrus di. Non corruptibilibus

auro ⁊ argento ⁊c. Istis aūt septem ꝯsideratio nibus alludunt septē alia bñficia corporis xp̄i. ¶ Quorum p̄mum est: ꝙ sicut per pctm̄ ade deo facti sumus inimici: sic ꝑ istum ei sum⁹ pacificati: per sanguinem crucis. ¶ Scd̄m est: ꝙ sicut per illum fuimus venditi inimicis; sic per istuꝫ redēpti sumus ab inimicis. Eph. ꝑ. Habemus redemptioneꝫ ꝑ sanguinem eius. ¶ Tertium est: ꝙ ꝑ istum sanguinē: iuguꝫ veteris legis importabile a nobis supplantauit teste petro in actibus. ¶ Quartuꝫ est: ꝙ in ip̄o sanguine nouum testm̄. s. gratie est ꝯfirmatuꝫ ibi: cum dicit̄. Hic est calix sanguinis mei noui ⁊ eterni testamenti. ¶ Quintum est: ꝙ per istum sanguinem xp̄s est nobis inclinatus: ⁊ manet in nobis. vnde Johes: Qui bibit meū sanguinem: in me manet: ⁊ ego in eo.

¶ Sextum est: ꝙ per ipsum erimus in patria decorati. vnde ad questionem factam de amictis stollis albis: dicitur in apoca. Hij lauerūt stollas suas in sanguine agni. Ideo regnant cum deo: ⁊ agnus dei cum illis. ¶ Septimuꝫ potest apponi: ꝙ ꝑ hunc sanguinem fides per miracula cōfirmatur: ⁊ passio xp̄i in nobis renouatur: vt pꝫ per mira: que deus in pluribus locis opat̄. Et sic fides que quodāmodo fuit inueterata: per hunc renouatur. immo quasi mortua resuscitatur: ⁊ viuificatur. Johis. 6. Nisi biberitis sanguinem ⁊c. Exemplum de pellicano: qui resuscitat pullos suos mortuos sanguine ꝓprio. Iste sanguis dꝫ ostendi ⁊ manifestari populo: vt animent̄ contra peccatoꝝ exercitium. Prima macbabeoꝝ. 7. Ostenderunt elephantibus sanguinem mori. Cuius christi sanguine participes nos efficiat qui in trinitate perfecta viuit ⁊ regnat d̄s. Amen.

¶ In die sancto pasche. Sermo. 86.

OPortebat pati christum ⁊ resurgere a mortuis tertia die. Luce vigesimoquarto. ¶ Circa p̄ns negociuꝫ sunt. 7. ꝯsideratones vidende de resurrectiōe dn̄i. Prima ꝯside°.

PRima est de ei⁹ qdditate. s. qd sit resurrectio. ¶ Vbi sciēnduꝫ ꝑut dicit btūs Dio. de ange. ihe. ꝙ mors non est alicuius rei ꝯsumptio: sꝫ ꝯiūctoꝝ separatio. Et iō ꝑ oppositum resurrectio nō est alicui⁹ rei sepatio: sꝫ tm̄ sepatoꝝ ꝯiunctio. ¶ Intelligendum tm̄ ꝙ in morte xp̄i fuerūt. 4. separatiōes. ¶ Pri^a^ fuit aie a corpore. de quo Mat. 27. Ihs clamās voce magna emisit sp̄ūꝫ. ¶ Secunda fuit sepatio diuinitatis ab humanitate: qa xp̄s non fuit hō in triduo: vt dicunt dagores. Et pp hanc sepatiōeꝫ xp̄s clamauit in cruce. Deus d̄s meus ⁊c. Mat. 27. ¶ Tertia sepatio fuit sanguinis a corpore. ¶ Quarta fuit separatio sanguinis a deitate remanēte ea ꝯiuncta cū corpore: q: lꝫ q̄ꝫdiu sanguis fuit intra corpus: fuit ꝯiunctus diuinitati sicut corpus. Tm̄ q: ex quo fuit a corpore fusus: videt̄ finalr̄ fuisse sepatus a diuinitate: q: illa q̄ exhibāt de corpore xp̄i: nō tenebāt suppositū in diuinitate p̄ter aiaꝫ Istius aūt sepatōis signum est: q: lꝫ dicamus ꝑ coicationeꝫ ydiomatū: dei filius fuit sepult⁹. Non tm̄ dicit̄ ꝙ filius dei fuit effusus suꝑ terram: sicut in illo triduo fuit sepultus. Ista autē coicatio ydiomatum est nota vnionis: que fuit quadruplex. ¶ Prima fuit sanguinis in corpore: q: aia non pōt vniri corpori: nisi corpus humore sanguinis sit sufficienter irrigatum. Alioqn per effusionē sanguinis nullus moreretur. ¶ Scd̄a reunio fuit sanguinis cum deitate. Sicut sanguis ꝑ h̄ ꝙ fuit effusus a corpore: fuit sepatus a deitate. Ita ꝑ h̄ ꝙ sanguis fuit reunitus corpori: fuit reunitus deitati.

¶ Tertia reunitio fuit aie cum corpore: quia postq̄ꝫ corpus xp̄i fuit debite dispositū: aia potuit introduci. ¶ Quarta fuit reunitio diuinitatis cum humanitate resultāte ex aia ⁊ corpore q: lꝫ xp̄s in triduo nō fuerit hō: tm̄ post triduū fuit vere hō: sicut ante mortē. vn̄ ꝓpha in ꝑsona xp̄i humanitatē iteꝝ assumentis ait. Resurrexi: ⁊ adhuc tecum sum. vn̄ seqtur ꝙ illud dictum btī Ansel. Qd̄ de⁹ assumpsit: nunq̄ꝫ dimisit: est intelligendum q̄ꝫtum ad partes hominis essentiales: que sunt anima ⁊ corpus: q: de sanguine ⁊ humanitate ꝯstat esse oppositū. ¶ Sed hic posset esse dubiū de dicto beati Dionysij: qui dicit ꝙ mors nō est alicuius rei consumptio: cum tm̄ pōatur: ꝙ xp̄i humanitas nō ꝑmāsit in triduo. Et dicitur ꝙ illud dicit sanct⁹ Dionysius pp aiam volēs distinguere mortē hois a morte bruti in q̄ aia fuit ꝯsumpta.

Scd̄a consideratio.

SEcunda ꝯsideratio si xp̄s resurrexit ¶ Quantū ad istaꝫ ꝯsiderationē nota ꝙ xp̄s vere resurrexit: qd̄ declarat̄

vtriuſq; teſtamēti teſtimonio que teſtificata fu
erunt xp̄i reſurrectionē. ¶ Quoꝝ primū fuit
in veteri teſtamēto: vbi in pluribus locis dn̄s
ꝓmiſit ſe reſurrecturꝝ. ¶ Scd̄o in nouo teſta
mento anteq̄ȝ fieret: xp̄s iā ꝓnunciauit: Mat.
20. Ecce aſcendimꝰ iheroſolymā ⁊c. Et ſequi
tur. Tertia die reſurget. ¶ Intelligenduȝ tn̄
ꝙ iſta reſurrectio fuit ꝯfirmata poſtq̄ȝ fuit facta
quadruplici teſtimonio angelico. Quia q̄tuor
angeli in die reſurrectionis ipſaȝ fuerunt teſti/
ficati. ¶ Primus fuit q apparuit extra ſepul
chꝛuȝ. Mat. 28. Angelus dn̄i deſcendit de ce
lo. Iſte angelus fuit virtuoſus in ſuo aſpectu
qꝛ erat aſpectus eius ſicut fulgur: veſtimēta eiꝰ
ſicut nix. Fuit terribilis i effectu: qꝛ pꝛe timoꝛe
eius exterriti ſunt cuſtodes. Fuit etiā affabilis
in ſuo affatu: qꝛ dixit mulieribus. Nolite timē
ſcio ⁊c. Seq̄tur. Surrexit nō eſt hic. q. d. ſ̄m
Greg. Paueāt qui non amant aduentū ſuꝑ/
noꝝ ciuiuȝ: uos autē cur ꝑtimeſcitis: q veſtros
ꝯciues cernitis. ¶ Scd̄s angelus apparuit ea
dem hoꝛa īfra ſepulchꝛꝝ. Matth. 16. Ubi dicit
ꝙ iſte mulieres q̄bus facta fuit viſio introeun/
teſ: reuoluto lapide a p̄mo angelo: in monume
tuȝ: viderunt in dextris monumenti iuuenem
ſedētem coop̄tum ſtolla cādida ⁊ obſtupuerunt
qui dixit illis. Surrexit non eſt hic. ¶ Tertiuſ
⁊ quartus fuerunt duo angeli quos vidit ma/
ria magdalena in monumēto ſola: quoꝝ vnus
erat ad caput: ⁊ alius ad pedes. Ioh. 20. Qui
dixerunt ei. Mulier q̄d ploꝛas? De iſtis vide
tur facere mentioneȝ Lucas. 24. Duo inquit
viri ſteterunt iuxta illas in veſte fulgēti: niſi foꝛ
te dicatur ꝙ illi fuerūt alij duo qui apparuerūt
tribus mulieribus ſil'. d. Quid q̄ritis viuen/
tem cū moꝛtuis? Et ſic eſſent ſex angeli teſtes.
Sȝ ex iſtis duo accipiuntur documenta.
¶ Primū documentuȝ eſt ꝙ xp̄i reſurrectio
fuit ſufficienter ꝓbata ex teſtiū qualitate: qꝛ an/
geli cū eēnt i gr̄a ꝯfirmati nō potuerūt moꝛtalr̄
nec venialr̄ peccare. Et iō nec mētiri valebāt.
¶ Scd̄m documentū eſt: ꝙ illa reſurrectio fu
it ſufficientiſſime ꝓbata ex teſtium q̄ȝtitate: q̄a
lex diuina dicit ꝙ in oꝛe duoꝝ vel trium teſtiuȝ
ſtet omne verbum. ſ. ad ſufficientiam duo: ad
abundantiam tres: ad redūdantiaȝ ſex.

Tertia ꝯſideratio.

Tertia ꝯſideratio eſt qualr̄ xp̄s reſur
rexit. Et dr̄: ꝙ ſicut xp̄s fuit ad mo/
dum agni imolatus: ita fuit ad modū
leonis reſuſcitatus. Pro cuius reſurrectione
dicitur apoca. 7. Vicit leo de tribu iuda ⁊c.
¶ Intelligendum tn̄: ꝙ in reſurrectione fuit
xp̄s leo ꝓpter quadruplicē foꝛtitudinis actum
¶ Quoꝝ primus fuit: qꝛ clauſtra inferni fre/
git. Oſee. 13. O moꝛs ero moꝛs tua: moꝛſus
tuus ero inferne. ¶ Scd̄s actus: qꝛ potentiā
inferni ſubuertit. Luc. 12. Cum foꝛtis armatꝰ
cuſtodit atrium ſuū ⁊c. ¶ Tertius actus eſt: qꝛ
captiuos de inferno reduxit. Pſal. Captiuaȝ
duxit captiuitateȝ. ¶ Quartus actus eſt: quia
ſemeipſum ꝓpꝛia virtute reſuſcitauit: vt ꝑ ipſo
dicit Iacob gene. 40. Ad pꝛedā aſcendiſti fili
mi: requieſcens accubuiſti vt leo ⁊ q̄ſi leena.
Et quis ſuſcitabit eum? quaſi di. Nullus niſi
ipſe met. ¶ Et nota ꝙ xp̄i reſurrectio fuit qua
lificata quadruplici diſpoſitione. ¶ Pꝛima fu
it qꝛ eius caro ſanctiſſima fuit ab omni coꝛꝛupti
one per triduum diuina virtute ꝯ̄ſeruata pꝛo
qua diſpoſitione dicit Petrus in actibus. Qꝛ
caro eius nō vidit coꝛꝛuptionē. ¶ Scd̄a diſ/
poſitio eſt: ꝙ caro xp̄i fuit reparata. Cum eniȝ
ibi fuerunt plage ⁊ vulnera ex flagellis ſ̄m va/
ticinium Yſaie. Omnia illa fuerunt ex diuina
virtute ſaluata: nō medicamine. ¶ Tertia diſ/
poſitio fuit: ꝙ in carne xp̄i fuerunt quinq; p̄n/
cipalioꝛa vulnera derelicta in ſignuȝ paſſionis
pꝛeterite. vnde dixit Thomas. Niſi videro in
manibus eius fiſſuram clauoꝝ ⁊c. Et poſt di
es octo dixit ad eū. Infer digitū tuum huc ⁊c.
Ioh. 20. ¶ Quarta diſpoſitio eſt: ꝙ caro xp̄i
fuit gloꝛificata. ¶ Qꝛ ſ̄ȝ ſanctos habuit p̄mo
doteȝ ipaſſibilitatis: qꝛ dicit apoſtolus: Moꝛs
illi vltra non dn̄abitur. ¶ Scd̄o dotem ſubti
litatis: ꝑ quā exiuit de ſepulchꝛo clauſo. Mat.
28. ¶ Tertio dotem agilitatis ꝑ quaȝ euanuit
ab oculis eoꝝ. Luc. 24. ¶ Quarto dotē clari
tatis: qꝛ quaſi peregrinus apparuit diſcipulis.
non in ea claritate qua nunc fulget: vt determi
nat Augu. de ciuitate dei. Sed attendendū ꝙ
vulnera in xp̄o remanſerunt: vt diſcipuli cum
citius cognoſcerent: ⁊ ꝓpter multa alia que in
alio ſermone patent.

Quarta ꝯſideratio.

Quarta conſideratio quando reſurre
xit: in qua occurrunt quatuoꝛ ꝑticule
¶ Pꝛima eſt de anno. vbi ſciendu;
ꝙ xp̄s fuit. 30. anno baptizatus poſtea triēnio
docuit. ſ. ꝙ fuit moꝛtuus ⁊ ſuſcitatuſ. 33. anno
quā etatē dicit Aug. perfectiſſimā eſſe in libꝛo
de ciuitate dei: qꝛ vſq; ad illam etateȝ homo ꝓ
ficit: ⁊ ex tunc incipit deficere: ⁊ iſtam etatē xp̄i

dicit apostolus plenam esse. Ephesiorum. 4.
¶ Scda pticula est de mēse. Constat aūt xp̄z
resurrexisse in mense martij: secundū, qđ nos
accipimus mensem: q2 sexto kal. aprilis vt ha/
betur ex dictis Aug. 4. de ciui. dei. ¶ Intel
ligendum tamen ꝙ iste mensis dicit̃ quadru/
plici mysterio cōsecratus. ¶ Primo q2 in isto
mense traditur mundus fuisse creatus. Unde
de hoc mense dicitur exo. 12. Mensis ille prin
cipiuz mensium: τ sic in christi resurrectiōe mū
dus fuit renouatus: dicēte apostolo: Quomo
do xp̄s resurrexit per gloriam patris: ita τ nos
in nouitate vite ambulemus. ¶ Secundo qa
in illo mense fuit israheliticus populus ab egy
ptijs liberatus ibidē: τ ita in resurrectione san
cti fuerunt de egypto que dicit̃ regio tenebraꝝ
extracti. s. de iferno. ¶ Tertio illo mēse popu
lus egyptiorum fuit flagellatus: sic illo mense
xp̄o in infernū descendente populus demoni/
orum fuit afflictus: et clamabant: Cur in mun
dū venisti ante tēpus torquere nos? ¶ Quar
to illo mense sicut fuit rex egypti submersus: ita
in xp̄i passione fuit sathanas alligatus q est rex
tenebrarum: per xp̄m ad inferos descendentē
vnde Apo. legitur. Sathanas alligatus ē qui
est rex tenebrarum.
¶ De tertia particula ꝯstat ꝙ dies in q̃ resur/
rexit xp̄us fuit dies dominica. Marci vltimo
Surgens ih̄s mane prima sabbati: idest toti/
us septimane. Illa enim est dies dominica.
Gen. p̊. Unde patet ꝙ errant qui primaz diē
diem lunc in septimana ꝯputāt. ¶ Intelligen
dum tamē ꝙ illa dies inuenit̃ quadruplici my
sterio sollennizata: vt fieret dies dominice re
surrectionis. ¶ Primo q2 angeli illo die fue
runt creati. Gene. p̊. Dixit deus. fiat lux: ꝑ
quam intelligit Ysido. ethimologiaꝝ angelos
dicens ꝙ deus p̄ma die sub lucis noīe creauit
angelos. ¶ Scđo q2 illo die fuerunt diui ser
mones auditi. Illa. n. die lex fuit audita in mō
te synai: q2 qnto die a liberatiōe ppl̄i ꝭz Aug.
de tri. τ ꝭz Gre. fuit imolatus feria. 6. τ sabba
to ꝑ mare rubꝝ traductus: τ die dn̄ico perfecte
liberatus: τ qnquagesima die tunc est dies do
minica. ¶ Tertio q2 illo die fuerunt pastores
illuminati: quādo eis apparuit angelus annū/
cians xp̄i natiuitatē. Cum. n. annunciatio fue
rit facta feria sexta: sequit̃ natiuitas semꝑ in die
dn̄ica. ¶ Quarto q2 illo die fuerunt apl̄i inflā
mati veniēte spiritu sancto suꝑ eos repēte quin
to die a resurrectione: que est semꝑ dominica.
Actu. p̊. Sed ex istis accipiunt̃. 4. documēta
¶ Primum ꝙ conuenienter diuina ordina/
tione in noua lege cōuersus est cultus diei sab
bati: in cultum diei dominice: quia maiora be/
neficia sunt humano generi collocata in eo: vt
patet ex premissis.
¶ Secunduz est ꝙ in principio mūdi licet de
us plus post diem dominicum honorauit di/
em sabbati ꝙ̃ quinqꝫ precedentes: tamen plus
honorauit secundū veritatem diem dominicaz
ꝙ̃ sabbatum apud se ipsuz: q2 licet dignius sit
vacare ꝙ̃ operibus mechanicis intendere: ta/
men dignius est operari spiritualia ꝙ̃ cessare.
Sicut aūt in sabbato vacauit τ in quinqꝫ dieb9
fuit intentus sensibus: quasi mechanicis: die
autem dominica sbijs spiritualib9 producēdi.
¶ Tertiuz est ꝙ magis tenentur christiani ad
cultum huius diei ꝙ̃ iudei ad obseruantiā sab
bati: q2 illud qđ est digni9 ē magis honorādū
τ ista dies vt patuit fuit plus honorata a deo.
¶ Quartum est ꝙ licet christiani in die illa de
beant ab operibus seruilibus abstinere: non
tamen a spiritualibus immo tunc principaliter
in spiritualibus debent se exercere.
¶ Quarta particula est de hora in qua constat
xp̄m in aurora surrexisse. Unde Augu. 4. de
trinitate. dicit ꝙ surrexit in diluculo: τ ideo di/
citur valde mane vna sabbatoꝝ: idest vna die
septimane. Matth. vltimo. ideo dicit prophe/
ta. Exurge gloria mea exurge psalterium τ cy
thara exurgam diluculo. ¶ Intelligendnz tn̄
ꝙ illa hora habet quatuor ꝑprietates xp̄i resur
rectioni conuenientes. ¶ Prima ē q2 illumi/
natur: τ ideo cū sit illatiua solis homines inci
piūt tunc plus occulta cognoscere. Christ9 aūt
est sol iustitie τ lux illuminationis. ¶ Scđo ē
letificatiua q2 tunc oritur sol qui habet influen
tiam τ resurrectio xp̄i inenarabile gaudium at
tulit discipuiis. ideo dicit̃ Joh. 4. Gauisi sunt
discipuli viso domino. ¶ Tertio ē exterritiua
bestiarum. Psal. Ortus est sol τ congregati
sunt: τ ita in xp̄i resurrectione fuerunt iudei ex
territi: τ ideo conduxerūt custodes vt celarent
mysterium resurrectionis: vt dicit euangelista
¶ Quarto illa hora est assecuratiua ꝑpter qđ
dicit propheta. Exhibit homo ad opus suum
τc. Et ita in resurrectiōe mulieres que sunt na
turaliter timide: ita fuerunt assecurate vt seuici
am iudeorum nō formidarent. Sed ex istis ac
cipitur documentum qđ hora ista est ꝯueniēs
ad orāduz. Et ideo ipsaz dominus voluit gau/

τ

dio sue resurrectionis illustrare. Eccli. 29. Justus cor suum tradet ad vigilandum diluculo.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio est. vnus xp̄s resurrexit. ¶ Est attēdendū q̄ i omni transitu locali qui designatur per vbi est ꝯsiderare terminum a quo ⁊ terminum ad quem: ⁊ ideo vadit primo de termino a quo. s. vnde resurrexit. 2°. ad terminū ad quē resurrexit de termino a quo xp̄s resurrexit. ¶ Dicendum q̄ de inferno ad quem locum descenderat. vnde dicit apostolus ad Eph. 5. Descēdit christus primum ad inferiores partes terre vbi. s. est infernus in centro terre: ille autē sunt partes infernales: ⁊ ideo constat q̄ ipse ab inferis resurrexit. Pe. act. 2. Christus nō fuit derelictus in inferno sicut caro eius nō vidit corruptionem. ¶ Intelligendū tamen q̄ in inferno sunt quatuor mansiones. ¶ Prima dicit̄ inferior in quo sunt damnati. ¶ Secunda est limbus in quo sunt paruuli in peccato originali decedentes. ¶ Tertia est purgatoriū in quo sunt fideles qui decesserunt nondū purgati. ¶ Quarta est sinus abrahe in qua erant sancti sine omni pena: immo cum ingenti letitia. Luce. 15. Hic consolatur: tu vero cruciaris. Nūc igit̄ christus nō resurrexit ab inferis: idest ab inferno inferiori qꝛ ad illud non descendit qꝛ ibi est sempiterna dei blasphemia vt habet̄ in apo. Nec a limbo cum sint in mortali culpa sine diuina gratia immo in ira: sed resurrexit de purgatorio quia illic descendit ad soluendas illoꝝ penas. Actuū. 2. Hunc deus suscitauit a mortuis solutis dolorib⁹ inferni: resurrexit ⁊ de sinu abrahe quia sanctos in aduētu eius inde deducit. vnde Jacob gen̄. 44. dr̄. Salutare tuū expectabo dn̄e. ¶ Sed attendendum q̄ xp̄s rediens de inferno adduxit secum quadruplicem militiam. ¶ Prima fuit animaꝝ de sinu abrahe exeuntium vt supra patuit. ¶ Secunda angeloꝝ eis ministrantium in illo loco qꝛ q̄ angeli ibi ministrarent patet quia lazarus fuit ab angelis deportatus in illū locum. Luce. 16. vnde fuit euacuatum illud mysteriū: cum nullus ampli⁹ illuc descēdebat. ¶ Tertia fuit animarum de purgatorio venientium: sicut fuit ostēsū supra. ¶ Quarta fuit angeloꝝ sanctoꝝ illuc ministrantium quia ille pene cum fuerint salutifere ad modum medicine non videntur ministrari ab inimicis: ⁊ non videtur q̄ deus vasa gratie sue tradat in manibus inimicoꝝ vnde angeli suos electos vsq̄ ad vltimū terminum associare credunt̄. vnde ꝑ istis generib⁹ aiaꝝ intelligitur illō ꝓpheticū gene. 49. Ad p̄dam fili mi ascendisti ⁊c.

Sexta ꝯsideratio.

Sexta consideratio est: vbi resurrexit xp̄s. s. de termino: ad quem dicendū ſm Aug. q̄ remeauit de inferno ad sepulchrum: sic q̄ in sepulchro facta fuit resurrectio: qꝛ vbi fuit corpus mortuum: ibi fuit etiam resuscitatum. ¶ Intelligendum q̄ in xp̄i resurrectione fuerunt facta miracula ex p̄te corporis. ¶ Primum fuit: qꝛ corpus xp̄i fuit reorganizatum: cum aliqua organizatio fuerit in passione destructa: ꝑ quam mors fuit secuta. ¶ Scd̄m fuit: q̄ illud corpus fuit diuinitus imutatum: quia de corruptibili factum fuit incorruptibile: vt de isto diceret ap̄lus. Christus iam non morit̄. ¶ Tertium fuit: q̄ corpus fuit aiatum. Nulla. n. creatura pōt facere corpus aiatum animā infundendo: cū resuscitare mortuos sit ꝓprium diuinū miraculū ſm Augu^m. ¶ Quartum fuit: qꝛ tunc fuit renouatū idem omnino ꝯpositū: vt vere xp̄s idem homo eēt per resurrectionē: qui fuerat per generationē. vnde bis fuit factus homo. Sed ex p̄te sanguinis fuerunt quatuor miracula alia facta.

¶ Primum est: q̄ fuit renouatum omnino idem: qꝛ sanguis xp̄i q̄ fuit effusus sup terrā in triduo: diuina virtute a resolutōe preseruatus fuit: sicut ⁊ caro a putrefactōe: qꝛ dicit propha. Non dabis sanctum tuum videre corruptōē. ¶ Scd̄m fuit: q̄ sanguis xp̄i sit preseruatus. fuit ꝑ mysterium angeloꝝ recollectus: qꝛ vbi sufficit virtus angelica: non est necessaria virtus maior: vt est diuina imediate ⁊ totaliter ſꝫ Augu. 3. de tri. ¶ Tertiū est: q̄ ille sanguis fuit ꝑ diuinā potentiā infra sepulchꝝ indutus quia tunc oportuit esse in eodē loco: quod est ꝓprium diuine virtuti: vt pꝫ in. 4°. sententiarū. ¶ Quartum fuit: q̄ ille sanguis fuit subito diuina virtute corpori reinfusus: qꝛ virtus angelica nō videtur sufficere ad hoc ita repēte dispsa ad singl'a loca mittendo. Et istis oibus premissis xp̄i resurrectio in sepulchro fuit ꝯsumata: ⁊ tot ⁊ tanta beneficia ⁊ miracula in h̄ sepulchro perpetrata. Et ideo Ysa. dicit. Et erit sepulchrum eius gloriosum. Sed ex hijs accipiuntur duo documenta.

¶ Primū est: q̄ filiatio respectu v̄ginis in puncto rasurrectōis repata fuit: qꝛ xp̄s nō erat

filius virginis in hoc triduo. Sꝫ qꝛ in resurrectione redu omnis talis humanitas: ideo ꝑmanet filiatio ⁊ maternitas.

❡ Scḋm: ꝙ in patria remanebunt ille generationes parentū ⁊ filioꝝ: ⁊ ꝑ ꝯsequens ꝯsanguineorum ⁊ fratrum: q̄ sunt ab illis: qꝛ in tali statu erimus sicut christus. quādo resurrexit.

Septima ꝯsideratio.

Septima ꝯsideratio est quare xp̄s resurrexit. Et dicit apl's ad Roma. 4. vt dn̄etur simul viuis ⁊ mortuis. Et istius signuꝫ est qḋ Mat. 28. dicit xp̄s. Data est mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. ❡ Intelligendum ꝙ xp̄i resurrectio fuit accelerata quadruplici rōne. ❡ Prima fuit ad diuine scripture veritatem adimplendā: dicente aplo ꝙ xp̄s resurrexit a mortuis ꝓm scripturas. vnde osee dicit. Uiuificabit nos post duos dies: loquendo in ꝑsona totius generis humani de christo. In cuius resurrectiōe fuimus oēs resuscitati. ❡ Scḋa fuit ad veritatem fidei ꝯfirmandam: qꝛ discipuli post mortem xp̄i a fide deciderunt vt habet in Iobe. Et ideo opus fuit vt ꝑ miraculū resurrectōis fides in ip̄is reformaret. vn̄ dicitur Luce. 24. O stulti ⁊ tardi corde ad credendum. ❡ Tertia fuit ad inimicoꝝ neqtiam ꝯfutandam. vnde sicut iudei gloriabant̄ de ei⁹ occisione: ita ꝯtristati sunt de eius resurrectiōe vt non glorient̄ se vicisse: sicut clamabat psal. Non ꝑualeat aduersus iustuꝫ impius. Et idē petit. Illumina dn̄e oculos meos: ne vnq̄ꝫ obdormiaꝫ in morte: ne qn̄ dicat inimicus meus ꝑualui aduersus eum. ❡ Quarta fuit ad scōꝝ resurrectōeꝫ veram insinuandā. Licet. n. ante ipsum fuerint sex mortui suscitati: duo ꝑ Helyseum: vnus per Helyā: ⁊ tres per ip̄m dn̄ꝫ tamen nullus potuit resurgere vera resurrectione non iteꝝ moriturus: nisi ꝑmo xp̄s resurgeret: q̄ est primogenitus mortuoꝝ. Apoc. ꝑ: Et ideo ꝓ resurrexit: ⁊ sic sanctos alios m̄ltos suscitauit. ❡ Sꝫ attendendū ꝙ de istis sanctis cuꝫ xp̄o suscitatis accipiunt̄ ex dictis bti Ihe. tria argumēta apparētia. ❡ Primū est: ꝙ isti surrexerūt vere: ⁊ nō fantastice: qꝛ dicebāt illi quoꝝ verba beat⁹ Ihero. recitat: ꝙ veri testes nō essent: nisi esset vera eoꝝ resurrectio. Et cōfirmatur: qꝛ scriptura dicit ꝙ surrexerūt corpora multa scōꝝ. Cuius verba fuerūt simpl'r verificata. vnde ecclia repellit eos: q̄ dicunt ꝙ de xp̄i latere non exiuit aqua: sed flegma: qꝛ scriptura dicit oppositū. ❡ Scḋm argumentū est ꝙ isti sancti nō redierunt in terre pulvereꝫ: qꝛ mors est pena peccati. ⁊ ipsi oēs erant peccato purgati vltimate. imo iā beati: cū beatitudineꝫ in aīa seqtur glīficatio in corporibus. Et aliter non fuisset vera resurrectio: nisi resurrexissent cum xp̄o. ❡ Tertiū est ꝙ tales nō resurgēt in nouissimo die: qꝛ iam sunt ꝑfecte resuscitati. Ex quo accipit documentū ꝙ illi q̄ sunt priuilegiati: nō intelligunt in litteris ⁊ regulis gnālibus includi diuine scripture. Quare illi q̄ iaꝫ vere cum christo resurrexerunt: non includuntur sub regula: cum dicat apl's. Omnes qdem resurgemus. Sicut nec mater dn̄i cum fuerit sine omni peccato: non ꝑtinet ad illam reglām Omnes peccauerūt: ⁊ egent gratia dei. vnde etiam Augu. dicit ꝙ credibile est in quolibꝫ resurrectionis dn̄ice die aliquos sanctos resuscitari ⁊c. Cuius dominice resurrectionis nos faciat participes: q̄ deus viuit ⁊ homo. Amen.

❡ In die pasche. Sermo. 87.

Expurgate vetus fermentum: vt sitis ⁊c. Prima coꝝ. 5. Scḋm qḋ dicit Grego. in moralibus tres sunt cause: quare impedimur in cognitiōe vite eterne. s. pctm̄: occupatio circa corpus: ⁊ mūdi sensibilis amplexus. Et ideo ꝯparat nos paralitico: cui si apponat̄ cibus delectabilis: nō sentit eius suauitatē: donec curet̄ paralisis: ⁊ auferat̄ mala dispositio. Sic dicit esse in nobis respectu dulcedinis vite eterne. ❡ Et hoc primo ꝓpter peccata ⁊ corrōnem corporis mortalis. Peccata. n. inficiunt appetitum aīe rationalis ⁊ molles corporis aggrauat aīam. Et ideo nō sentimus illam delectationē: nec allicimur ad eam: nisi ꝑus deposuerimus a ceruicibus nostris iugū voluptatis. ❡ Scḋo ꝓpter aīe occupationē circa corpus. Nam dixit ꝙ sbaꝫ aīe corpus occupat: ⁊ reddit eam stultā in ꝑfectōe ingrendi q̄ sibi ꝯpetunt: ⁊ ꝑficiendi delectatōeꝫ ꝑfectōis sue. ❡ Tertio ꝑp occupationem cum mundo. Quia. n. sumus dediti mundo sensibili: ideo negligimus insensibilem ⁊ sp̄ualem: ꝓm qḋ edocet Auicenna. Apl's vero videns nos hijs impedimētis postergatos a gustatōe dulcedis eterne felicitatis: q̄ ꝑ agnuꝫ paschalē figurat̄. In epl'a ꝓposita hortat̄ nos ad tria.

¶ Primuz est mundificatio anime a peccatis di. Expurgate. ¶ Secundū est subtractio anime a sollicitudie corporis di. Ut sitis noua cōspersio. ¶ Tertiū est suspensio mentis a fruitione mūdi sensibili: ibi. Itaqz epulemur zc. Dicit igitur. Expurgate vetus. ¶ Circa totū in vniuersali occurrunt due considerationes.

Prima cōsideratio.

Prima habebit octo ↄclusiones z veritates tres. ¶ Secunda consideratio continet in se tria dubia.

¶ Prima ↄº pme ↄsideratiōis est videre sensuz moralē q talis est: ꝙ quia xp̄s resurrexit pp nostrā spūalez resurrectionez: ideo ad h̄ vt spiritualiter resurgamus oportet expurgare: idest eijcere corruptionez peccati: que per vetus fermentum intelligitur. Ut sitis noua cōspersio: id est purificati renouatione virtutuz per pniaz Sicut estis: idest fuistis in baptismo p gratiam Azimi: id est puri sine fermento corruptionis peccati. Et ideo qꝛ xp̄s immolatus est pro nobis in passione qui pascha nostrum est. i. agnꝰ paschalis innocenter passus quem sacramentaliter edere debemus. Et ideo epulemur: nos ipsi incorporando. Non in corruptione veteri scilicet originalis culpe z actualis malicie in deum z in proximum. sed in sinceritate: a vitijs declinādo: in nouitate vite z veritate bene semper operando: declinās simulationem in conclusione veritatis.

¶ Secunda ↄclusio est: ꝙ per hoc fermentuz spirituale peccatum signatur. Noc. n. pꝫ ex eiꝰ proprietatibus peccato ↄuenentibus. Nā Ysido. dicit: ꝙ i fermento est terrestris putredo ratione substantie: z infrigidatio ratione qualitatis. In ipso enim est virtus infrigiditiua p suā acetositatem. Auicēna dicit ꝙ est saporis acritudo que est acetositas: z sic declinat a naturali dulcedine z corruptione adulterino rancore: z est rei cui admiscetur inflatio. A feruore ex ipso resoluto resoluū: vt ait auicenna. Tale eniz est peccatuz. ¶ Primo eni putredo vt ait amos quarto. Ascendere feci putredinem castrorum ¶ Scd̄o est anime infrigidatiuū. Ihere. sexto Sicut cisterna aquam suaz sic frigidaz facit zc. ¶ Tertio acetosam acritudinem saporis. Ihere. tertio. Omnis qui comederit vuam acerbā obstupescent dentes eius. ¶ Quarto declinat a dulcedine nāli que est in diuina consolatione Unde tren. 3. Repleuit me amaritudinibus. ¶ Quinto est tumefactio z inflatio. Job. 25. Quid tumes contra deū? ¶ Sexto est anime corruptio z in defectuz resolutio. Unde apostolus dicit: ꝙ modicū fermenti totaz massam corrumpit. Unde prohibetur Exo. 12. Non erit fermentum in domo vestra. ¶ Intelligendū tamen ꝙ est quadruplex fermentū. ¶ Primū est male suggestionis. Osee. 7. Quieuit ciuitas paululum a mixtione fermenti. ¶ Scd̄m est simulationis. Matth. 16. Cauete a fermento phariseoꝝ. ¶ Tertiuz est malicie. Exo. 23. Non imolabis sup fermentuz sanguinem victime tue. ¶ Quartuz est nequitie: vt habetur pma coꝛ. p̄. Unde dicitur. Expurgate zc. id est a cordibus eijcite. Uetus fermentuz: id est peccatum scilicet originale: qd̄ vetus dicitur respectu actualium peccatoꝛuz.

¶ Tertia ↄclusio est: ꝙ tale fermentuz. s. peccatum eijciendum est ꝑpter quatuoꝛ. ¶ Primum est qꝛ est infructuosuz actu. Nam nullus actus meritoꝛius ex ipso vel per ipsuz producit Radix. n. ē venenosa. Et ideo nihil exit ide nisi venenosuz z ministratiuum mortis. Unde Matth. 10. dicitur peccatoribus in moꝛtal: existentibus. Quid hic statis tota die ociosi? Reuera illi ociosi sunt: qui z si laborant: fructuz tñ ex laboꝛe nō percipiunt. Et tales sunt peccatores. Laborant. n. infructuose. Rom. 3. Quē fructum habuistis tunc in quibus erubescitis nūc? Quasi di. Nullū. ¶ Scd̄z qꝛ est ↄtagio sum tactu. Qui enim picem tangit inquinabit ab ea. Sic qui adheret peccatoribus inficietur per eos. vnde psal. Cuz peruerso peruerteris ¶ Tertium est qꝛ est piculosum lapsu. Labuntur. n. peccatores peccati merito d̄ peccato i peccatum z tandez in infernū. Peccatū. n. qd̄ per penitentiam non diluit̄ s̄m Gregorium: mox suo pondere ad aliud trahit. ¶ Quartum est: qꝛ est laboriosum victu. Uiuit. n. homo in eo multum laboriose z sine quiete ↄscientie que cōtinuo remordet. vnde dicit̄ Michee. 2. Surgite. i. a statu peccati: z ite: qꝛ nō habetis hic requiem. Dicit igitur. Expurgate.

¶ Quarta ↄcl̄o est: ꝙ qꝛ nō sufficit mala non agere: nisi z quisqꝫ studeat bōis operibus insudare: vt dicit Greg. Ideo post peccati eiectionem oportet virtutibus insistere ↄglutinatis vinculis caritatis: vt spiritualiter noster status renouetur: qd̄ fit per penitentiam voluntariaz z perfectam. ¶ Primum pꝫ. Nam quantum pnia est magis voluntaria: tanto est magis satisfactoria: z ideo dicunt̄ sancti ꝙ modicum de

tisfactoria: ⁊ ideo dicunt sancti ꝙ modicũ de penitẽtia plus perficit in hac vita q̃ʒ multa in purgatorio: q꞉ illa pena non est voluntarie assumpta sed violenter inflicta. Unde iudicum. 5°. Qui sponte obtulistis animas vestras benedicite dominum. Secundũ patet. Nam maxime culpe debetur maxima pena. ſm Gre. ſm magnitudinem culpe debet esse magnitudo pene. vt sint digni fructus penitentie. vñ deutero. 25. Scd̃m mensuram peccati erit plagaꝝ modus. Nam si quis penitentiam adeq̃tam preficeret: statim post mortem euolaret. Hoc autem fit quando penitentia penitẽti applicatur per contritionem: nã actus contritiõis penalissimus est: q꞉ ab intimis ꝓcedẽs omnia exteriora ꝯturbat dicente Iheremia. Contritum est cor meum in medio mei: contremuerunt omnia ossa mea. Hoc intelligitur per cõfessionem. Nam secũ uʒ glosaʒ. Conspersio est farina ꝑ aquam ꝯglutinata sine fermento: Et hoc est qd̃ dicit. Ut sitis noua conspersio: idest pura congregatio innouati. s. virtutibus ⁊ sine corruptione peccati puri. Dicit enim noua: naʒ prima ꝯspersio erat per baptismum. s. noua. ¶ Secunda innouans fit per penitentiam. vnde dicit. Sicut estis azimi. Glo. i. sicut facti estis puri in baptismo per gratiam.

¶ Quinta conclusio est ꝙ talis expurgatio a vitijs ⁊ vita° occasionis mali: est nobis meritoria vite eterne: ⁊ hoc ꝓpter xp̃i passionẽ: vñ dicit. Etenim ꝑ q꞉ vtiq꞉ puri esse debemus: q꞉ xp̃s immolatus est pro nobis. s. suo patri: in ara crucis per mortem ⁊ passionem. vñ philosophi videnť h̄ sensisse: nã porphirius dicit peccata non posse purgari nisi per dei filium. Et dicit quidam expositor ꝙ in turba platonis aureis litteris est quedam scriptura sup pectus eiꝰ: ꝯtinẽs hec ṽba. Credo i xp̃ʒ nasciturũ de virgine: passurum pro humano genere: ⁊ tertia die resurrecturum. Hoc etiam confirmat articulus fidei: quem scripsit andreas ap̃lus. di. ꝙ passus est sub pontio pillato crucifixus mortuus ⁊ sepultus. Hic intelliguntur quatuor creditas veritates. ¶ Prima est de xp̃i passione. ¶ Secũda de crucifixione q a crucifixꝰ. ¶ Tertia de morte: q꞉ mortuꝰ. ¶ Quarta de supultura: q꞉ sepultus: ⁊ hoc contra quatuor hereticas prauitates. ¶ Prima fuit quorundam dicentium xp̃m omnino fuisse impassibilem nec passũ nisi ſm appꝛentiam vt recitat dam̃ de heresi. Alij dixerunt eum non posse mori q꞉ fuit genitus sine corruptione. Alij dixerunt ꝙ omnia que fuerunt facta circa xp̃ʒ esse fantasmata: ⁊ iõ nõ esse vere sepultũ. Quomodo igitur filius dei mortuus ẽ posset argui sic. Nihil moritur nisi compositũʒ: q꞉ mors ẽ separatio anime a corpore hoc ẽ partus a pte ĩ composito moriente: sʒ dei filius moriebatur: igitur ⁊c. ¶ Unde hic est aduertendũ ꝙ filij ꝑsonalitas secundũ se nõ vulnerabatur nec sepeliebatur nec moriebatur: sed ista sunt vera de filio dei ſm cõmunicationem ydiomatuʒ. vnde cum dicitur filius dei mortuus est: idest aliqd deo vnitum ypostatice vt corpus carens vita mortuum est. vnde Ambro. dicit. Xp̃s dei filius ⁊ natus ex virgine idẽ patiebať ⁊ nõ patiebatur: resurgebat ⁊ non resurgebat: ſm vnaʒ naturam passibilis erat: idest ſm carnem que mortua fuit nõ ſm verbum qd̃ apud deũ semper manebat. vnde dei filius mortẽ in anima pertulit: ⁊ in maiestate nõ sensit: sed tantuʒ participatiue infirmitatis rex glorie est crucifixus vnde dicitur pascha. Nã grece pati diciť pathĩ iõ pascha passio dicitur esse: immolatꝰ est sed ꝑ passionem. vnde magister sententiaruʒ in. 3. libro distinctio. 20. dicit ꝙ peccata nostra idest penam peccatorum que cõuerso debetur per ipsius penam quam in cruce tulit in baptismo penitus relaxatur ⁊ in penitentia minoratur. Non enim sufficeret illa penitentia qua penitẽtes ligat eccl̃ia. nisi xp̃i pena cooperaretur qui pro nobis soluit. Xp̃s igiť sacerdos ẽ ⁊ hostia ⁊ precium nostre redẽptionis qui se in ara crucis non diabolo sed deo trinitati se obtulit pro omnibus quantum ad precij sufficientiam: sʒ pro electis tantum quantum ad efficaciam. vñ dicitur. Immolatus est sed primo a patre. immo a tota trinitate quia voluntarie eius passus est. Ipse etiã seipsum obtulit: q꞉ sponte ad passionem accessit: iudas obtulit eum tradendo: iudei instigãdo vt dicit Aug.

¶ Sexta cõclusio est: ꝙ propter hanc sustinẽtiam passionis ꝑsona filij est nobis magis diligibilis q̃ʒ persona patris ⁊ spiritus sancti. Ratio est. Nam de xp̃o habebatur cognitio: qua non cognoscebať pater nec spiritus sanctus. Igitur etiam specialiter diligebať: q꞉ christus potuit videri oculo corporali mediante eiꝰ humanitate: ⁊ diligi per accidens. Et ex hoc solo ꝙ humanitas sibi vnita propter aliquã conditionem placabilem humanitatis per se diligebat: puta ꝑꝑ sufferentiã acerbissime passionis.

¶ Nota ꝙ aliqua ꝯueniunt persone filij: que ad personalitatez diuinam siue eternā non ꝑtinent. Et hec ꝯueniunt essentie diuine: q̃ est cōmunis tribus ꝑsonis: vt sic singulꝛ̃r nō pōt diligi sine alijs. Sic etiaꝫ aliqua ꝯueniut sibi ꝭm humanitatez tꝑalem: vt passio eius ⁊ alie susti nentie ⁊ actiones plures. Sic loquendo aliq videnť habere maiorem deuotōem ad vnā ꝑsonam q̃ꝫ ad aliam. Cui ꝯcordare videť eccľia faciens orōnes ꝓ vna ꝑsona nō sic dirigēdo ad aliam: vt pꝫ de ꝑsona filij: q in humanitate redemit nos: natus ⁊ passus est pro nobis: ideo posset licite plus diligi q̃ꝫ alia ꝑsona. Hec aūt sibi ꝯueniunt nō solum rōne humanitatis: qꝛ non illa sola redemit nos: nec illa sola passa est ⁊ mortua: sꝫ filius dei in ip̄a. Propter h̄ filiuz magno amore diligē possumꝰ: imo certissime ad h̄ tenemur. Ex hijs dictis sunt. 3. v̄itates.

¶ Prima veritas est: ꝙ idem filius meruit diligi amore magno: quia spontanee tm̄ dilexit nos ꝙ voluit sponte mori: ⁊ gratuite ꝓ nobis pati. Naꝫ si solū coacte plus teneremur coactori q̃ꝫ sibi: ⁊ certe quo ad hoc tm̄ obligamur patri: sicut sibi ꝭm velle suum spontaneum diuinum: qꝛ illḋ velle dinum spōtaneuꝫ fuit tribus ꝑsonis cōe ⁊ oēs voluerunt: sꝫ solus filius voluit voluntate creata: ꝓpter quam sibi obligamur: nec ꝑ se loqnendo passio illa plus respicit ꝑsonam eternam filij q̃ꝫ patris. Licet quatenus vera passio humanitatis sibi ꝯueniat ꝭm coicationem ydiomatū: h̄ est ꝙ generauit suaꝫ humanitatem: q̃ sibi fuit suppositaliter vnita.

¶ Scḋa veritas est: ꝙ quo ad opus operatuꝫ quo videlicet nō solum voluit nos redimi: sed quo ad executōeꝫ nos redemit: ⁊ multa ꝓ nob̄ passus ꝑꝑ amoreꝫ: quo obligamur sue humanitati: q̃ etiā hoc voluit volitiōe creata. Et hec penalia ꝑ se ⁊ directe ꝑpessa ē: ꝓ quo sibi plus q̃ꝫ alicui creature tenemur. Qui etiaꝫ amoꝛ in filium referendus est: q subsistit in ipsa humanitate. vnde si vnus angelus vel purus hō redemisset nos: eque ex cā diligeremus eum: sicut nunc diligimus filiū ceteris paribus: qꝛ cū filius simul cum h̄ ꝙ nos redemit deus est: iō plus eum diligimus q̃ꝫ puram creaturaꝫ: que nos redemisset: sed tunc ex causa alia: qꝛ deus est: eque diligimus vt patrem.

¶ Tertia est: ꝙ toti trinitati tenemur equalꝛ̃r ex h̄ ꝙ voluerūt nos ꝑ dinaꝫ ꝑsonam redimi. Qḋ aūt vltra h̄ fuit filius: hoc suppositum per qḋ redempti sumus: plus certe sibi regratiar tenemur: q̃ꝫ pure creature ⁊ ꝑ euꝫ toti trinitati Nam gratitudo plus debeť affectui: q̃ꝫ exteriori opatōi. imo in nobis nō sunt ista exteriora opa moralꝛ̃r bona: nisi ꝑꝑ bonitateꝫ affectiōis: ex qua fiūt exteriores: ⁊ mľto fortius nō debeť supposito opanti vel ex sequenti: nisi ꝙ debeť nāe vel naturis ⁊ affectōi eaꝝ. vn̄ di. Auicē. ꝙ propter acceptionem humanitatis nostre in vnitate diuine ꝑsone: ⁊ ꝓpter fixuras clauoꝝ ⁊ passionem: ⁊ redemptionem dꝫ homini esse gaudiuꝫ infinitum. Et hoc est qḋ dicit. Itaqꝫ epule. vnde Luce. 15. Epulari ⁊ gaudere oꝫ. vbi glosa. Epulatio .n. est comestio letitie sociata. Epulatio ꝑtinet ad occisionem vituli .i. ad passionem xp̄i. Sed gaudium ad gustationeꝫ dulcedinis diuine bonitatis. vnde Ber. O quot ⁊ quanta ⁊ qualia erunt fercula in illa epulatione: qꝛ veritas sine falsitate ⁊ fallacia: caritas sine inuidia: iocunditas sine tristitia: saturitas sine fastidio.

¶ Septima ꝯclō est: ꝙ volūtarie pati sine culpa pro xp̄o est multuꝫ meritorium. Nam pati sine culpa est ex voluntate dei. Sꝫ hanc passionem voluntarie acceptare: est ipsam referre in deum per ꝯformationem voluntatis: ⁊ in hoc ꝯsistit meriti ratio ꝑ̄ncipalis: cum ꝭm apostolū voluntas dei sit sanctificatio nostra: ⁊ etiam qꝛ talis volūtaria sustinentia minuit temptatōes: remittit pctm̄: ⁊ mereť gratie infusionem.

¶ Et nota ꝭm glo. tria sunt gnā patientium.

¶ Primo q innocens patiť: xp̄m imitatur. Qui vero flagellis corripiť: latronem imitatur q cum xp̄o paradisum intrauit. Qui nec flagellis corrigitur: finistꝝ latroneꝫ imitať: qui post crucem in tartaꝝ irruit. Ut igitur xp̄m imitemur: molestias sine culpa illatas patienter sustineamus: qꝛ xp̄s frequenter ꝓponitur nobis in exemplū: qꝛ ꝭm Augu. summa ꝑfectio xp̄iane religionis est imitari qḋ colimꝰ. vnde ꝑ̄ma petri. 3. Christus semel ꝓ pctis nostris ē mortuus. Et h̄ est qḋ dicit. Non in fermen. ve. s. originalis culpe. Neqꝫ in fer. malitie. s. culpe actualis in deuꝫ. Et neqtie. s. culpe actualis in ꝓximum: saluatur meritum voluntarie passionis: q̊ rediligimꝰ xp̄m ꝓ nob̄ passuꝫ volūtarie.

¶ Octaua ꝯclō est: ꝙ dictum est ꝙ xp̄s imolatus patri ꝑ passionem est pascha nostrum .i. transitus: per quem transire debemus de mūdo ad patrem. Scḋm Augu. reuera saluberrimum transitum facimus: cum a vitijs transimus ad virtutes: a virtutibus ad gratiam: a

gratia ad gloriam: vel a diabolo ad xp̄m: ab in
ſtabili ſeculo ad eius fundaciſſimū regnuꝫ: ne
cum h̄ mundo tranſeunte tranſeamus. Talis
tamen tranſitus ꝯgruit ſolum iuſtis diuinis iuſ/
ſionibus obedientibus ꝑ bonam voluntatem
vnde dicit Anſel. ꝙ deus obedientibus ſibi p̄
parauit ꝓmiſſioneꝫ felicem: ꝛ inobedientibus
ꝓmiſſionem terribilem. Bona aūt voluntas
ꝯſiſtit in cultu diuino. vnde ideꝫ dicit in. 2°. de
diuina natura. Cultus diuinus aptiſſimu ſeſt
id emqꝫ caſtiſſimus atqꝫ ſanctiſſimus pleniſſi/
muſqꝫ pietatis: vt euꝫ ſemꝑ pura: integra ꝛ in
corrupta mente ꝛ voce veneremur. Hec enim
voluntaſ in azima intelligitur: q̄ dꝫ eſſe pura ꝛ
recta. Nam azima dicitur ab a quod eſt ſine: ꝛ
zima grece: quod eſt fermentū corruptōis lati/
ne. vnde dicit in azimis. i. in puritate ſincerita
tis: a vitijs quo ad declinationem mali: ꝛ veri/
tatis quo ad oꝑationem boni: vel in azimis ſin
ceritatis. i. noue vite quo ad ꝯuerſionem: ꝛ ve
ritatis quo ad ypocriſim ꝛ ſimulationem. vel
ſinceritatis in affectu ꝑ virtutis amorem: ꝛ ve/
ritatis in intellectu per veritatis cognitionem
vnde hanc vocem vocat Augu. affectioneꝫ iu
ſtitie. ſ. quando hō hꝫ aliquem actum bonuꝫ ꝛ
ordinatum circa deum: vt quando hō vult de/
um eſſe bonum ꝛ iuſtum: ꝛ vult circa eum que
ſunt iuſta ꝛ ei placentia. Hic ſunt tria dubia.
¶ Primum ſi obſeruantia mandatoꝝ dei ſuf
ficit ad ſalutem: ſm illud Mat. Si vis ad vi/
tam ingredi: ſerua mādata: ꝛ hoc ſine caritate
Scotus arguit ꝙ nō. Sic deus p̄cipiens in/
tendebat q uenlibet obligare ad ſeruanduꝫ p̄ce
pta ex caritate. Igit̃ qcunqꝫ facientes opus pre
cepti non ex caritate peccant mortal'r. Et h̄ de
p̄cepto negatiuo: ad qd̄ tenetur ſemꝑ ꝛ ꝓ ſemꝑ
ita ꝙ ſi teneatur ad illud ex caritate: quādo illd̄
ſeruat non ex caritate peccat mortal'r. Simil'r
de p̄cepto affirmatiuo: ad quod tenet̃ ꝓ aliqn̄:
ſi pro tunc nō ſeruat ex caritate: peccat mortal'r
Solutio verū eſſe ꝓbatur: ꝙ faciens opus pre
cepti non ex caritate: quando tenet̃ exeq opus
illud ex p̄cepto peccat mortaliter: nō quia facit
opus p̄cepti: ſed q2 non ex caritate facit illud.
Et etiam ꝙ tenetur habere caritatem: ꝛ nō hꝫ.
Multo tamen minus peccat nō ex caritate fa/
ciendo opus: q̄ꝫ ſi opus non faceret. Obligat̃
enim tunc ad tria. ſ. ad habendam caritatem: ꝛ
ad operandum tale opus: ꝛ ex caritate cum ſci
at horam: pro qua ſic obligatur operari.
¶ Scd̄m dubium eſt: ſi actus bonus in ha/
bente caritatem ꝛ operantem ex ea non facit ad
augmentum meriti: cum tota q̄ꝫtitas meriti cō
ſiſtat in bonis voluntatibus libere ꝛ ſm iudi/
ciuꝫ recte rationis elicientibus: q2 habitis illis
neceſſario infert̃ actio exterior. ex nono ꝛ deci/
mo methaphyſice. Si ergo totum meritum in
volunate eſt: ergo opus bonum non remune
ratur: ſed ſola voluntas. Solutio dicitur vera
citer ꝙ ſola voluntas hoīs: ſiue ad bonuꝫ: ſiue
ad malum ſola remuneratur. Et rurſum cōue
nienter dicitur ꝙ opus: ꝛ voluntas: ꝛ etiā ipſe
homo operans ꝛ volens: ꝓ voluntate ꝛ opere
remuneratur. Dicitur quideꝫ voluntas remu
nerari: q2 in ipſa meritum ꝯſiſtit. Dicit̃ ꝛ opꝰ
remunerari: q2 in ipſo conſiſtit cauſa ſiue occa/
ſio merendi. Voluntas remuneratur ꝓ opere
ꝛ opus pro voluntate: quia ex ipſis vt pꝫ: acce
pit voluntas quod placet: quia bona eſt.
¶ Item ipſa iuſtitia eſt que placet. Opus pla
cet quod ex voluntate bona eſt. Ergo ſola iuſti
tia eſt pro qua voluntas ꝛ opus volūtatis pla/
cet. Sic nō due. ſed vna retributio que eſt vo/
luntas remuneratur: ꝛ opus volūtatis. vnde
homo remunerari dicitur: q2 illi datur ꝛ opꝰ
remunerat̃: q2 pro ipſa datur: ꝛ opus remune/
ratur: in quo ipſa voluntas placens meretur.
¶ Tertium dubium eſt ſi rectitudo volūtatis
ſufficit ad merendū. Dicitur ꝙ nō: ſi intelliga
tur de rectitudine nāli: q2 ſm ſcripturam deus
creauit hoīem rectum: ꝛ tamen lꝫ homo vl' an
gelus ex puris naturalibus ſtare poterit: non
tamen proficere: vt dicit magiſter de anglis di
ſtinctione. 20. ꝛ de homine. 24. 2. libri ſniaꝝ.
Rectitudo tamen gratuita bene ſufficit: q2 iſta
includit gratiā: q2 voluntas recta vt ſit ſm An
ſelmum: non eſt aliud: niſi eam velle illud: qd̄
deus vult eam velle. vnde deus ſm potentiaꝫ
ſuam ordinatam: hanc rectitudinem volunta/
tiſ non poteſt auferre ſine eius demerito: quia
quandiu voluntas perſiſtit in hoc ꝙ vult illud
ꝛ non aliud: non ꝙ deus velit eam velle ipſa
nō demeret̃: ꝛ per cōſequens a deo auferri nō
poterit. Sed ipſamet ceſſare poterit ab hac re/
ctitudine volendo illud quod deus nō vult eā
velle ſm precepta ſua. Et tunc poteſt ſibi deuſ
ſm leges cōmunes auferre caritatem ꝛ recti
tudinem habitualem ꝛ cetera dona ſua.

¶ In festo pasche. Sermo. 88.

MAria magda
lena τ maria iacobi τ maria sa
lome emerunt aromata τc.
Matth. vltimo. Quia hodie
saluator noster trãslatus est p
resurrectionẽ corporalr̃ de morte ad vitã. Cõ
stat h' peregisse ad nostraȝ salutez τ doctrinaȝ.
Vt. s. spũaliter de morte peccati ad vitã grẽ trã
siremus: vel de vita actiua ad vitã ꝯtẽplatiuaȝ
mentaliter transferamur. Unde ad Ro. 6. dr̃.
Sicut xp̃s resurrexit a mortuis p gloriam pa
tris: ita τ nos in nouitate vite ambulemus: ſȝ
qꝛ vita ꝯtẽplatiua est quedam spiritualis resur
rectio: sursuȝ agens nos per desiderium in de
um: qꝛ in actu ꝯtemplationis deus descẽdit ad
nos per ostensionẽ suijpsius τ celestiuȝ reuela
tioneȝ: τ nos in ipsuȝ ascendimus per dilectio
nem τ desiderium eternoruȝ. vnde apostolus
ad phi. 3. Nostra ꝯuersatio in celis est. Sicut
enim res ignita sursum fert̃: ita aĩa caritate in-
flãmata sursuȝ agitatur. Ideo in euangelio pre
senti circa hanc vitã ꝯtemplatiuam ꝓponuntur
nobis quatuor considerationes.

Prima consideratio.

PRima ꝯsideratio est de istius vite in
choatione. vbi sunt due ꝯclusiones.
¶ Prima ꝯ° est: ꝙ vita actiua est se-
mita p quã ornate ad istã vitaȝ ꝑuenitur. vnde
ſm Gre. ad vitã ꝯtẽplatiuã nõ peruenit̃ nisi
mediante actiua: que ẽ ad ipsaȝ dispositio ꝑma
sicut labor ẽ dispositio ad requieȝ: τ sicut finis bel
li est pax ſȝ Aug. ¶ Et nota ꝙ sunt tria q̃ req
runt̃ ad ꝑfectioneȝ vite actiue. ¶ Primo reuo
care errantẽ instructiõe. Job. 20. Oculus fuit
ceco. Curare ifirmos visitatiõe. Mat. 23. In
firmus fui τc. Subuenire paupibus in necessi
tate: subuẽtione. Eccli. 3. Propter mandatuȝ
assume paupẽ. Qđ pulchre signat cũ dr̃. Ma
ria mag. τ iaco. τ salo. He marie sunt tres ne
cessitates que ꝯsistunt circa tria. s. circa aĩaȝ cor
pus τ possessionẽ: maior ẽ necessitas aie q̃ȝ cor
poris: τ corporis q̃ȝ possessiõis: i quibus tene-
mur ꝓprimo subuenire. Nã ligua istruit: mẽs
ꝯpatitur: τ manus largitur indigenti.
¶ Scd̃a ꝯ° est: ꝙ he tres marie q̃ vitã actiuaȝ
ꝑficiũt. s. ꝯsolatio verbi p linguã: ꝯpassio affe-
ctus p mentẽ: dispẽsatio opis per manus: Aro
maticas vnctiões preparant qbus alliciũt ꝯtẽ-
platiuũ: quaꝝ quelibet fert sua vnguenta. Un
guẽta mentis sunt ꝯtritio: cõpassio τ deuotio.
Unguẽtuȝ ꝯtritiõis ꝯficit̃ de spẽbus vilissimis
τ ꝓprijs pctis q̃ crescunt in orto nostro. Un-
guẽtũ ꝯpassiõis ꝯficit̃ ex spẽbus amarissimis:
idest ex oibus miserijs ꝓximoꝝ q̃ crescũt in orto
vicini. Unguẽtum deuotiõis ꝯficit̃ de spẽbus
p̃ciosissimis. i. oibus beneficijs xp̃i: q̃ crescunt
in orto dñico. Unguẽta lingue sunt ꝯfessio ad
accusanduȝ seipsuȝ: exhortatio ad edificandũ ꝓ
ximũ: grãꝝ actio ad laudandũ deũ. ¶ Primũ
colligit̃ in orto hũilitatis. ¶ Scd̃ȝ i orto carita
tis. ¶ Tertiuȝ i orto volũtarie pauptatis. Un
guẽta manus sunt opa mĩe. Et h̃ est qđ dicit.
Emerũt aro. vt ve. vn. ie. Hec aũt vnguenta
dñr opa pietatis. Hoc aũt fit quotiẽs sepultuȝ
in ꝯtẽplatiõe ad opa p̃dicta iuitãt: vñ magdale
na dr̃ vnxisse pedes dñi qđ fit qñ pauperibus τ
peregrinis supradicta obsequia ipenduntur.

Scd̃a consideratio.

SEcunda est de eius descriptione. vbi
sunt due conclusiones.
¶ Prima ꝯclo est videre qđ sit vita
ꝯtẽplatiua: τ dr̃ ſȝ Dio. Vita ꝯtẽplatiua ẽ as-
sistẽtia spũalis q̃ assistit aĩa nr̃a deo. Naȝ lȝ ds
sit semp p̃ñs oibus: tñ res nõ sunt sp p̃ñtes deo
Tũc aũt ei efficimur p̃ñtes qñ castissimis orõ-
nib⁹ ad diuinaȝ ꝯtẽplationẽ nos reuelata mente
ꝯuertimus. Et tũc dic̃ Dio. ꝙ trahim⁹ deũ ad
nos: vt pȝ similitudiarie: q si exñtes i naui lignea
ad lapidẽ in littore manentẽ τ fixũ nos vellem⁹
ad nos lapidẽ p funẽ trahere: nosipsos τ nauẽ
ad lapidẽ traheremus: ita dicit ꝙ in actu ꝯtẽpla
tiõis nõ trahimus deũ ad nos ꝑmanẽteȝ i loco
suo imobilr̃: ſȝ nosipsos trahimus ad deũ. Cu
ius rõ est: qꝛ ꝯtẽplatio nõ est nisi qdã mot⁹ mẽ-
tis i deũ: p motũ nõ ducit̃ terminus ad mobile
ſȝ eꝯ°. Sicut xp̃s i ascẽsione nõ trãstulit ad se
celũ: ſȝ seip̃ȝ ad celũ leuauit: vnde ſȝ Aug. vl-
timus finis ꝓtrahit oẽȝ affectũ. vñ Ja. 4. Ap-
propiquate deo: τ appropiquabit vobis: qꝛ dũ
volumus ire ad ip̃ȝ: ipse sua mira benignitate
tenẽȝ nimis humãus dignat̃ ad nos accedere:
Et h̃ ẽ qđ dicit. Et val. ma. ve. ad mo. vbi po
nunt̃ alique ꝯditiões: q̃ ad ꝑfectionẽ actus req
runt̃. ¶ Primũ ẽ feruor dilectiõis. Qꝛ valde
mane: nõ. n. sinebat eos feruor amoris dormi
re. ¶ Scd̃ȝ est mẽtis trãqllitas: qꝛ in pace fa-
ctus ẽ locus eius. Unde dicit vna sab. i. i pace
τ qeto pectoris. ¶ Tertiũ est meritoria ac cuȝ
bona fama. vñ portabãt aromata. ¶ Quartũ

est diuine gratie assistentia di. Orto iaꝫ sole.i.
mediante gratia ꝛ illustrãte in mẽte: q̄ ipsa est
lumẽ ꝛ regula q̃ ipsa ꝯtẽplatiua regulat̃. Et h̄
maxime p̄ actuꝫ reuelatiõis diuine quo reuelan
tur ea celestia q̄bus ꝯtẽplatiui alliciũtur: q̄ si fe
licitatẽ posuerũt ph̄i in reuelatiõe nãli nãliuꝫ re
ruꝫ: q̄to magis nos i reuelatiõe sup̄naturaliũ
eternoꝝ: s̄ꝫ Dio. vnde psalm. Btũs hõ queꝫ
tu erudieris domine ꝛc.
¶ Scd̃a ꝯ̊ est: q̄ sicut resurrectio xp̄i celebra/
ta est in monumẽto corporal'r: sic nostra sp̄ũa/
lis resurrectio que est q̃dam sursuꝫ actio.s. vita
ꝯtẽplatiua celebrat̃ in ꝯsciẽtie ꝯtẽtiuo. De mo/
numẽto.n. xp̄i legit̃ q̄ erat excisuꝫ in petra: qd̃
nullius corporis nõdum fuerat habitaculũ: qd̃
erat diligẽtissime signauũ: qd̃ fuit in sollicitudĩe
custoditũ. Hijs.n. apparet certitudo resurre/
ctiõis. Nõ.n. poterat fodi: q̄ in petra erat ꝑci/
suꝫ: nec aliũ resurrexisse potuit dici: q̄ erat no/
uum: nec poterat temere violari: q̄ sigillo presi
dis erat sigillatuꝫ: nec occulte potuit ide corpus
xp̄i furari: quia sollicita erat custodia militum.
Sic igit̃ tale monumẽtuꝫ ꝯsciẽtia nostra i qua
manẽs vita ꝯtẽplatiua sursuꝫ agat ad sup̄na: vt
sit petra frigida: p̄ carnis itegritatẽ: dura p̄ pa/
tiẽtie stabilitatẽ ꝛ soliditatẽ: sit nouũ p̄ inocẽtie
puritatẽ ꝛ culpe imunitatẽ: sit a q̃tuor militibus
custodituꝫ.s. a prudẽtia i agẽdis: a tẽperãtia in
vtẽdis: a fortitudine in sup̄andis: ꝛ a iustitia in
credẽdis. Sit ꝛ sigillatuꝫ sigillo honestatis in
visu: ne ap̄iatur oculus ad aspectũ vanoꝝ: i au
ditu sobrietas: i gustu inedia: in olfatu asp̄itas:
in tactu ariditas. Et h̄ est qd̃ dicit. Ad monu/
mentum. Tertia ꝯsideratio.

Tertia ꝯsideratio est de ip̄edimentoꝝ
admonitiõe ibi. Dixerũt ad inuicem
vbi no. q̄ huius vite.4. sũt ip̄edim̃ta
¶ Primũ est nimia loq̃citas q̃ vertit̃ in stulti
tiã: q̄ denudans oĩa sua iteriora denudat ꝛ de
honestat seipsuꝫ: vt pꝫ in nobis: q̄ cuꝫ passiões
q̃ impugnãt aĩaꝫ nostrã. sint oculte ipsas extri
secus celare nõ possumus: sꝫ p̄ effectus exterio
res tanq̄ p̄ voces ipsas manifestamus. vñ cũ
vnusq̄sq̄ nostꝝ s̄ꝫ qd̃ ẽ affectus op̄et̃ exterius
ostẽdendo: Claret q̄ sicut nihil celãs est fatuus
q̄ ad quodcũq̄ iclinamur intrĩsecus volumus
ꝓferre exterius. sꝫ iste mulieres dixerunt adin
uicẽ. Prudẽter.s. de deo.i. de hijs q̃ erant sa/
lutis. Vñ ꝓuerbi.10. Qui moderat̃ labia sua
prudentissimus est. Itẽ ibidẽ.9. dr̃. Ubi sunt
verba plurima: ibi frequẽter est egestas.s. diuine
consolationis ꝛ carentia veritatis. Ideo dicit se
neca. Si vis habere prudentiã celestẽ: mores
dei ꝛ angeloꝝ: pauca loquere. ¶ Scd̃ꝫ est ꝯsi/
deratio futuroꝝ: q̄ ille q̄ soluꝫ p̄ñtia.i. nõ futu/
ra ꝯsiderat. distãtia p̄icula vitare nõ potest: ꝛ fa
cile labit̃ in pctm̃. Ista prudẽtia valet ad q̃dru/
pliceꝫ ꝯsideratiõeꝫ. ¶ Quaꝝ p̄ma est q̄ volu/
ptas cito trãsit. ¶ Scd̃a q̄ ꝯscientiã sauciatam
reliquit. ¶ Tertia q̄ amittit gl̃iaꝫ. ¶ Quarta
q̄ acq̄rit penã: ꝛ qd̃ plus ẽ diuinaꝫ offensaꝫ ꝓuo/
cat. Vñ eccl'.7. dr̃. Memorare nouissima tua
ꝛ i eternũ nõ peccabis. Ber. Hãc prudentiaꝫ
habẽtes he mulieres dixerũt. Quis reuoluet
nobis lapideꝫ ꝛc. Lapis est difficultas q̃daꝫ q̃
remanet ex ꝯsuetudĩe peccãdi post p̄niam: ꝛ q̄
ꝯsiderabãt ꝓpriã insufficiẽtiã prudenter sollici
tabant̃ p̄ assistentia gr̃e: Inabilis est.n. oĩs ad
bona op̄a ꝛ facile relabit̃ ad pctm̃ nisi gr̃a adiu/
uet. ¶ Tertiũ est d̃fectus gr̃aꝝ. Lꝫ p̄p̄ idigni
tateꝫ nostraꝫ diuina gr̃a nobis non sp̄ assistat: tñ
q̄tuꝫ in se est sp̄ p̄sto est desiderãtibus ꝛ dispo/
nentibus se ad ipsaꝫ. ¶ Et nota q̄ q̄daꝫ mẽda
citer iponunt gr̃e q̄ sit ip̄editiua salutis: hac ra
tiõe moti: q̄ illud q̊ peccat̃ est ip̄editiuũ salutis.
sꝫ gr̃a peccat̃. Nã si habens gr̃aꝫ mortal'r pec/
cet grauius peccabit: q̄ q̄ gr̃aꝫ nõ h̄ret nec ha/
buisset: q̄ talis magis igrate faceret: q̄ facilius
posset pctm̃ vitare: Igit̃ gr̃a est sibi cã vt graui
us peccet. Istud etiã pꝫ de virtutibus d̃ q̄bus
põt hõ sup̄bire: vt de fide ꝛ scientia ꝛ de bõitate
aĩe ꝓprie nãli: ꝛ ita ista bona quoꝝ etiaꝫ multa
sunt ad salutem necessaria possunt esse occasio
nõ data sꝫ accepta peccati. Uirtus ꝛ sc̄ia ꝛ fides
q̃ scit̃ ꝛ credit̃ q̄d sit fugiendũ ꝛ agendũ si hõ no
uit se ꝯformare recte dictamini rõis ẽ occasio:
ꝛ cã p̄ accidens q̄re grauius peccat q̄ facit ydi
ota. Sꝫ sc̄ia nõ agit p̄ se ad pctm̃ imo reluctat
q̄tum in se est indicãs ꝛ instruens vt nõ pecca
ret: sicut est de caritate. Cõcedo igit̃ q̄ talis gra
uius peccat. Sed nego q̄ ideo gr̃a sit cã pecca
ti siue grauius peccãdi: sed ipsemet non vtens
gr̃a cum ipse posset ꝛ deberet ad resistendũ vel
vitanduꝫ tẽptationeꝫ peccati: sic ꝛ sciens q̄ nõ
ꝯformat se sue scientie in volendo ꝛ agendo pec
cat. Et h̄ est qd̃ dicit. Et respicientes viderunt
reuolutum lapideꝫ. Quia hec difficultas.s. cõ/
suetudinis q̄doq̄ p̄ gratiã subito admouetur
recte dicitur: Ut mõstretur effectus gratie: re/
spicientes: quia maior est gratia que vincit.
¶ Quartuꝫ est obduratio mentis. Sunt.n.
alique anime dure intantuꝫ q̄ sicut saxa nec cõ/

ꝑunctione aut inspiratione valeant imutari si/
cut fuerunt iudei ab initio dure ceruicis: qbus
dicitur in ezechiele. Auferã cor lapideũ de car/
ne vestra ⁊ dabo vobis cor carneũ: ⁊ tales non
sunt idonei ad sursuz actionem. Et istud ipedi
mentuz remonebãt iste mulieres: qꝛ mulieres
habent cor magis ductile ⁊ tardius inueniunt
indurate ⁊ magis benigne. vnde sapien. dicit.
Ubi non est mulier igemiscit eger. vnde con/
siderantes magnitudinem indurationis dixe/
runt. Erat quipppe magnus valde. ¶ Et no
ta ſm pilosophuz q lapides fiunt duobus mo
dis. ¶ Uno modo ex luto ventoso congluti/
nato p calorez solis. ¶ Alio modo ex aqua cõ
gellata p virtutem terrestris societatis. Sic ⁊
aliq ad hanc vitã habendaz per duo indurant.
¶ Primũ est cupiditas q̃ rebus tpalibus con
glutinati sunt p amorez: vt q̃si bruta aialia nun
q̃z affectũ erigant ad eterna. ¶ Scdz est infi
delitas q̃ obstinati ⁊ q̃si ꝯgelati: intellectu car/
nali semp veritati resistunt: non talis lapis ob/
stinationis dicitur valde magnus: qꝛ pure na/
turalia non sufficiũt eum remouere sine auxilio
gratie dinine.

Quarta ꝯsideratio.

Quarta ꝯsideratio est videre que sint
huius vite certa indicia. Ubi nota
q septem sunt. ¶ Primum est vt a
seculi vanitatibus nos caute separemus: ſm il
lud apostoli. Ephe. 4. Hoc dico ⁊ testificor co
ram deo: vt iam non ambuletis: sicut ⁊ gentes
ambulãt in vanitate sensus sui: tenebris obscu
ratum habentes intellectum ⁊ alienati a via di
per ignorantiam que est in illis per cecitatẽ cor
dis illoꝝ. vnde Iher. dicit. Uanitas sensus ⁊
mentis obscuritas bifarie diuiditur i seculi hu/
ius negocia ⁊ in sapientiam secularem: Quan
do aut in hijs que mundi sunt huius: ⁊ cito trã
seunt detinemur: aut non profutura cognosci/
mus. vnde Augu. libro confessionum dicit.
Uita hec misera est: mors incerta subito obre/
pit: ⁊ indubitãter suos amatores mortifero po/
culo sic inebriat: vt que sunt necessaria sue salu
ti ac sanitati: nec noscant nec discere acquiescãt
¶ Itez Aug. Ego cũ amatores huius seculi
intueor: nescio quando possit esse ad eorum ani
mos sanandos opportuna sapiẽtia. vnde sum/
ma sapientia est seculum renunciare: qꝛ sapere
secularia stultitia est ſm Ambro. Et hoc est qđ
dicit. Et introeuntes in monumentum. i. que
rentes loca solitaria a tumultu ⁊ seculi vanitate
vnde beatꝰ Antonius dixit: Nõ simul esse cũ
deo ⁊ hominibus possum. Et ideo sancti p̃res
ad desertuz fugierunt: vt liberius cõtemplatio
ni vacarent. Nam qui vult cum hominibꝰ iu/
giter conuersari: non potest deum pura mente
ꝯtemplari. ¶ Secundum est iugis meditatio
scripture sacre. Naz ſm Dionysi. de diuinis
nominibus in diuina scriptura est lumen ⁊ re/
gula qua regulatur vita contemplatiua. Nam
idem Dionysius dicit de angelica iherarchia
q diuinarum scripturarum consideratio est no
bis imaginatio contemplationis quaz habemꝰ
in patria. Psalmi. Beatus homo quez tu eru
dieris domine ⁊c. Unde mirari solent mundi
sapientes: ⁊ lucris temporalibus ⁊ commodis
inhiãtes de sacre scipture amatoribus quos iu/
dicant insipientes simplices ⁊ fatuos: cur tam
sollicite in hac scientia: cũ fides ꝓ notitia suffici/
at ipsorum iudicio: inaniter occupant dies su/
os: nec lucrari possunt temporalia. Tale studi
um est valde meritorium: cũ ad hoc eligitur: vt
deus feruentius diligatur: ⁊ amor ꝓximi nu/
triatur: spes salutis augeatur: anima pascatur:
ac crebris consolationibus spiritus repleatur vt
spiritus angelici studentibus assistant: auxilia
faciãt: ⁊ assistentes diuinis eloquijs reficiant.
Et hoc est qđ dicit. Uiderunt iuuenem seden/
tem in dextris coopertuz stolla cãdida: ⁊ obstu
puerunt. Quid per angelũ qui apparet in spe/
cie iuuenis significatur: nisi bona opera q̃ ostẽ
dunt in eis sursum actionẽ? Et qꝛ sunt noue vi
te: bene per iuuenem significantur: quia cãdo/
rem habent virtutum: recte describitur cooper
tus stolla candida. Et quia assidua sunt ꝓ eter
nis: dicitur sedere a dextris. Unde qꝛ ita mira
ti etiam multi mirantur: recte dicitur. Et obstu
puerunt. vnde psal. Cõfitebuntur tibi mirabi
lia tua. Uel aliter. Quid. n. per iustitiam: nisi
fortitudo opis. qd p stollã candidã nisi puritas
itentionis: qd p sedere a dextris: nisi ꝯtempla/
to eterne remuneratiõis signatur? Quã q con
templãtur nõ reputant aggredi fortia ⁊ pati du
ra. Cum dr̃ obstupuerunt: signat q opatiões
prioris status in sic ꝓficiente faciunt oẽs mirã
tes: ⁊ hec oia i sacra scriptura luculẽter ꝯtẽplat
¶ Tertium est plena ꝯfidentia de deo. Nam
xp̃s discipulis laborantibus dixit. Confidite ⁊
nolite timere. Sequitur. In mundo pressuraz

habebitis. Quia sm Ambro. Robur spei no/
stre et quedam sperandi auctoritas: confiden/
tia est. Et ideo Grego. dicit in moralibus. Iu
sti viri securitas recte leoni comparatur: qr cuz
contra se quoslibet insurgere conspicit: ad men
tis sue confidentiam redit: et scit qr cunctos ad/
uersantes superat: quia illum solum diligit quē
inuit⁹ nullo modo admittit. vnde sequit. Qui
dicit illis. s. angelus. Nolite expauescere. Nā
timor sine securitate est pars miserie: quia nesci
tur qua hora dominus vester vēturus sit: nec
aliquis scit vtrū amore vel odio dignus sit: sicut
nec vtrum prescitus vel predestinatus: quia. s.
in fine occulto iudicio dei mali conuertuntur: et
boni auertuntur: vnde angelus volens eos as
securare dicit. Nolite expauescere: qr isti q sunt
in diuinis contemplationibus intenti: sunt ita
perfectis affectionibus accensi: quia perfecta ca
ritas foras mittit timorem. Qui enim timet nō
est perfectus in caritate. ¶ Quartuz est sancta
violentia que necessaria est omni fideli: tuz pro
pter se: tum propter proximuz. vnde ipsaz com
mendat christus dicens. Regnum celoruz viz
patitur et violenti rapiunt illud. vnde Ihero.
Que maior violentia qz ꝙ caro vult esse spiri/
tus: homo deus: et caro fragilis i loco a quo de
cidit angelica natura? Unde addit idem. Esto
predo regni celorum non pauperum animarū
non pecuniarum et muscarum. Sancta autem
violentia filia est fortitudinis q̄ vincimus mū/
di occupationes: seculi prospera: et aduersa dia
boli et spirituales nequitias: carnem crucifigen
tes cum vitijs et concupiscentijs: stigmata do/
mini portantes in corporibus nostris. Et hoc
est de quibus dicitur. Iesum queritis nazare-
num? Nazarenus enim dicitur flos per quem
odor contemplationis spargitur qui demulcet
illum cuius sensus suspensi sunt ab omni exer
citio: Ipsa enim contemplatio quedaz crux est
sensibus. Et ideo recte addit. Crucifixū. Sic
igitur quandoqz querimus in contemplatione
christuz et non inuenit: sed in actione et ei⁹ etc.
¶ Quintū est vera innocentia. Hec eniz sepa
rat nos ab omni iniustitia et ipietate. Prouer.
12. Iustitia custodit innocentis viam. Impie/
tas autem peccatorem supplantat. vnde ꝓphe
ta in persona innocentis dicit. Perambulabā
in innocentia cordis mei. Naz vtiqz innocen/
tia est fundamentuz spiritualis structure i quo
valeat homo liber ab hostibus habitare. vnde
Iheronymus. Edificanti spiritualez domum
non super leuitatem arene. Sed supra petre so
liditatem innocentie in primis fundamentum
ponatur super quod facilius valeat arduum iu
stitie culmen surgere. Maximam enim partez
equitatis impleuit que nulli nocuit. Ipsa siqui
dem innocentia hominem filio dei adherere fa
cit per quem liberamur. Unde psalmista. In-
nocentes et recti adheserunt mihi. Non enim
priuabit bonis eos qui ambulabant in innocē/
tia. vnde Iheronymus. Gaude innocentia: et
exulta quia vbique es illesa: et vbique secura.
Si temptaris proficis: si humiliaris erigeris
si pugnas vincis: si cecideris coronaris. Hoc
tangitur cum dicitur. Surrexit non est hic.
quasi diceret. Non sedet in puluere defectuuz
Sed iam surrexit: id est stare cepit per iustitiaz
erectus: et propter inchoatam felicitatem: quia
sm Dionysium: illi qui in hac vita dediti sunt
contemplationi: istius felicitatis iam participes
sunt effecti. Quia sm apostolum gustauerunt
vitam futuri seculi. ¶ Sextuz est virtuosa ope
ratio. Nam ad hoc vt in hac vita contemplati/
ua quis esse comprobetur: oportet vt accensus
amore beatitudinis superne in via diuine legis
per exercitiuz operis virtuosi sollicite procedat
sm illud psalmiste. Beati immaculati in via.
Et certe congruus est ordo: vt scilicet primo a
vitijs per innocentiam discedamus: ac deinde
per exercitium boni operis in virtutibus pro/
cedamus. Nam sicut dicit Bernardus. Nul
li eodem statu esse conceditur seruo dei. Aut
semper proficiendum: aut deficiendum est. vn
de dum tempus habemus operemur bonum
ad omnes. Nam vt dicit Hugo. Operatio
bona est via: qua itur ad vitaz beatitudinis eter
ne. Nam bonus vsus virtutum requiritur cō
sequenter ad ostensionez habituum: quia signū
continuati habitus est delectatio in opere. Sic
et de habitu infuso requiritur in ista exercitatio
ne aliquod augmentum meriti: quia semper in
omni opere virtuoso augetur gratia: et prome
retur gloria. Et hoc intendit cum dicit. Ecce
locus vbi posuerunt eum. Quasi diceret. Ad
tantus est profectus contemplationis: ꝙ tam
minores qz maiores informantur: vt non so/
lum equentur alijs: sed eos qui solebant precel
lere virtute meritoruz precellant. Propter qd
ecclesia. xj. dicitur. Benedictio dei in merce/
dem iusti: id est contemplatiui.

¶ Septimum ⁊ vltimuꝫ est gl'iosa remunera-
tio. Nam beatitudo est p̄miuꝫ virtutū. Sicut
igit̃ ex ordinatõe diuina virtutibꝰ btitudo adi-
piscit̃: sic in btitudine virtutes remunerant̃. vñ
dicit̃. Omni opanti bonū merces debet̃ eter-
na: non q̄dam tpalis: que frequēter desolatur:
insolenter pturbatur: indifferēter occupat̃: vi-
olenter vsurpat̃. Sꝫ regni celestis: qđ hꝫ eter
nitatem duratõis: securitatē possessionis: sua-
uitatem refectiõis: dignitatem dñationis. vñ
Augu. Illuc festinate: vbi semp viuatis. Si
enim sic amatis istam miserā fluidāqꝫ vitam:
vbi cum tanto labore viuitis: ⁊ vbi vix curren
do: satagendo: sudādo: suspirando: necessarijs
corporis satisfacitis. Quanto magis amare de
betis vitam eternā: vbi nullum laborē sustine
bitis: vbi semp summa securitas: summa felici
tas: felix libertas: vbi hoies erūt sil'es angl'is.
De q̊ Grego. Hereditas illa est oibus vna ⁊
singulis tota: ⁊ nihil deest: nihil obest: nihil de
fit: nihil supfluit; nihil exterius qđ appetatur
nihil interius qđ fastidiat̃. Et h̄ intendit di.
Ite. s. de virtute in virtuteꝫ merendo. Dicite
discipulis eius. i. imitatoribus. Et Petro. i.
supioribus: exēplum pfectiõis p̄bendo in do-
ctrina ⁊ opando: q꞉ p̄cedet vos in galileā. In
terpretat̃. n. trāsmigratio. Est. n. triplex trans
migratio. ¶ Prima est de culpa ad gratiam.
¶ Scđa virtute in virtutē. ¶ Tertia de vir
tute ad gl'iam. vñ p̄cedet hanc trāsmigrationeꝫ
q̄ est de virtute ad gl'iam: q꞉ sup oēs p̄miabit̃.
vel al'r. Dicite discipulis eius ⁊c. q꞉ aliqñ q mi-
nor est inter fratres: ad tantā pfectioneꝫ ascen
dit: ꝙ ꝯtemplatõis puritate p̄cellit maiores di
gnitate: ⁊ pre ceteris diuis reuelatõnibus illu
stretur. vel al'r sic. Precedet vos in galileā. i.
in excellentia opis ad actiuā vitam ptinentis:
qđ significat̃ per galileā: que interpretat̃ reue-
latio: q꞉ merito bone actõis puenit̃ ad gr'aꝫ ꝯtē
platõis: cognitiõis ⁊ reuelatõis. Quā nob ⁊c.

¶ Feria scđa in paschalibus. Sermo. 89.

Tu solus pe-
grinus ⁊c. Luce. vltimo.
Presens s'mo diuidit̃ in
duas partes p̄ncipales.
¶ Prima ꝯtinet diuisio
nem thematis: in quo itro
ducuntur quatuor mysteria ad diuinam perso
nam pertinētia. ¶ Primuꝫ est eternalis ema
nationis: ibi. Tu demōstras ad oculū. Psal.
Filius meus es tu. ¶ Scđm est psonalis di
stinctionis: ibi. Solus. Persona. n. filij dis'i
guitur supposital'r: q꞉ h̄ eē incoicabile. Ysa.
64. Torcular calcaui solus. ¶ Tertium est tē
poralis inclinationis: ibi. Peregrinꝰ. Sicut
enim pegrinus recipitur in domo aliena: ita
xp̄i deitas fuit in eius incarnatione recepta in
extranea natura. vnde gene. dicitur. Semen
tuum erit peregrinum in terra. ¶ Quartū est
supnaturalis resurrectionis: cum dicit̃. Es.
Esse. n. accipit̃ per resurrectionem: sicut p pri
mariam generationem. vnde exodi tertio.
Ego sum qui sum.

¶ Secunda pars p̄ncipalis huius sermonis
est sub hac conclusione. Leges quas christus
sub typo peregrini in se habuit: ⁊ cuilibet fideli
anime habendas dimisit: sub duodenario cō-
prehenduntur numero. ¶ Prima lex pere-
grini: ꝙ a sua patria sponte discedit: ⁊ per hāc
legem distinguitur a figuratiua: qui violen-
ter a sua patria in regionem alienam expelli-
tur. Ideo genesis duodecimo dicit̃: ꝙ Abra-
ham descendit in egyptum: vt peregrinaretur
ibi: ⁊ non dicitur fugit. Descendere enim est
actus spontaneus. Istam autem legem chri-
stus non obseruabat in sua incarnatione: quia
nunq̄ꝫ a suo patre discessit. Sed in passione:
quia tunc anima eius sponte regionem sui cor
poris dimisit: ⁊ sine coactiõe. vnde dicit. Po-
testatem habeo ponendi animam meam ⁊c.
Et rursum. Nemo aufert eaꝫ a me. Sed ego
ponam eam a meipso. Johis. xj. Illam auteꝫ
legem dꝫ seruare quelibet aia fidelis: vt spon-
te discedat a regione propria: seipsam quantuꝫ
potest a regione sua subtrahendo: in qua est or
ta: dum est a deo infusa: ⁊ infundendo creata.
Tunc aia nostra sponte egreditur: quando ad
eius incitamenta non inclinatur: sed ad superi
ora afficitur: quia affectus est motus animi ad
res: vt sancti docēt: quia qui in carne sunt: pla-
cere deo non possunt: id est qui sectant̃ corpo-
ris leges ad ipsas non possunt inclinari. Ro
manorum tertio. Illi auteꝫ qui placere deo de
siderant: a carne ipsam odiendo fugiunt.
Sicut enim in corporalibus idem est persecu-
tio ⁊ fuga: ita in spiritualibus idem est fuga:
volitio: ⁊ appetitus: quod persecutio. ¶ Iteꝫ
de talibus dicit apostolus. Non enim estis in
carne: sed in spiritu.

¶ Secunda lex est ꝙ peregrinus per rectam viam incedit non querens diuerticula ne forte non attingat terminum per errorem viarum. vnde sollicitus est querere viam rectaꝫ: q̄ in lō ga via nullus diuertit libenter ne magis ꝓlonget ipsam. Via autem peregrinationis est longa. Psalmi. Heu mihi q̄ incolatus meus ꝓlongatus est. Illam seruauit xp̄s in suā peregrinatione: quia via qua venit ⁊ quam tenuit: non solum fuit recta: sed etiam omnis rectitudinis regula. Scd̄m Augustinū: sicut artifex regula mensurat rectitudinem sue artis: ita ꝙ quantum distat quodlibet ab eius conformitate: ꝙ tātuꝫ habuit de obliquitate. Ita aīa q̄ꝫtuꝫ cunqꝫ habuit de deformitate a via christi: tantū habuit de obliquitate bonitatis ⁊ perfectionis vnde Johis. 14. Ego sum via veritas ⁊ vita. Ratio autem tota consistit in conformitate ⁊ rectitudine voluntatis ⁊ rationis. Illam autem legem dꝫ seruare anima fidelis que peregrinatur ad patriam vt directe semper incedat. Nulla autem recte ad celum peregrinari potest: nisi accedat directe sine omni difficultate: vt sicut ascensus montis: qui fit per lineas trāsuersales non est directus ascensus: sed qui fit perpendiculariter sic plus esset de affectu terrenoꝝ q̄ꝫ supernorum: tunc est ascensus dyametralis: ⁊ si sola affectio mūdialis tunc esset descensus perpendicularis: Et ratio. Qui a bonarum mentium est perfecte incedere ⁊ directe discendere: vt dicitur deuteronomij. 5. Nō declinabis ad dexteram neqꝫ ad sinistram.

¶ Tertia lex est: ꝙ peregrinus nō retroducit q̄ sibi esset impedire ⁊ non pergere. Ille eniꝫ qui peregrinatur desiderat terminuꝫ sue peregrinationis: ideo non requirit ab eo elongari gari gratis. Istaꝫ autem legeꝫ xp̄s seruauit q̄ in sua passione non retrocessit: sꝫ hostibus ip̄ꝫ querentibus obuiauit. Johis. 5. vt perficeret cursum queꝫ inchoauit. Istam auteꝫ legem dꝫ seruare anima fidelis: vt accepto virtutis proposito nō resipiscat. Aliud est enim in via cadere: aliud retrocedere. Nam ille qui a bono statu ad malum transit: non retrocedit: sꝫ cadit sic peccando. Isto modo qui de peccatis ꝯmissis non conteritur: nō recedit: sed retrocedit. Sic vero qui a statu superiori ad statum inferioreꝫ lꝫ bonum transit retrocedit: q̄ plus distat a termino supremo. Et de talibus dicitur Luce. 9. Nemo mittens manum ad aratrum ⁊ respiciens retro aptus est regno dei.

¶ Quarta lex est: ꝙ peregrinus in terra peregrinationis non subsistit: q̄ si ibi vltimate subsisteret: non peregrinus sed indigena esset reputandus ⁊ non aduena: cum omnis peregrinus sit aduena. Psal. Aduena ego sum apud te ⁊c. Istam legem christus seruauit quia affectione sua in terrenis nullatenus quietauit vnū cum vellent eum regeꝫ facere solus fugit ī mōtem. Johis. 6. Istam legem debet seruare anima fidelis: vt requiem suam non querat in rebus huius mundi: appetendo eas sui gratia: sicut illi qui nihil aliud desiderant preter illa vel propter illam. Non enim habemus hic manētem ciuitatem: sed futurā ingrimus. Heb. 13.

¶ Quinta lex est: ꝙ peregrinus in terra peregrinationis sue amicitias non querit: quia ad amicos pertinet pariter conuersari. Talis eniꝫ amicitia nō esset eis ꝓficua. Et ideo illos q hu mano auxilio destituti sunt respicit dominus. Et ideo dicitur. 4. deutero. Deus vult peregrinum ⁊ dat ei victum ⁊ vestitum. Istam legem seruauit christus: quia amicitias cuꝫ omnibus huius mundi contrahere non voluit: vt pꝫ de phariseis: quibus se cōiungere noluit. Istā legem debet seruare anima fidelis: vt peregrinans per hunc mundum: amicitiam cum huiꝰ mundi incolis non contrahat: quia qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. ideo Joannes ⁊ alij patres fugierunt in desertum: ne amicitia huius seculi macularentur.

¶ Sexta lex est: vt in terra peregrinationis nō accipiat delectationes. quia impossibile est aliquem delectari perfecte in motu existente: cum perfecta delectatio sit coniuncta quieti. Istaꝫ legem seruauit christus seruando supplicia mortis: ⁊ multa alia aspera que sustinuit: cuꝫ tamē non haberet peccatum. Istam legem seruare dꝫ aīa fidelis: vt voluptates ⁊ delectatiōes sensibiles nō reqrat: q̄ illa extinguūt in nobis spiritualia carismata. vnde Matthei quarto dicitur: ꝙ diuitie ex quibus concupiscentie oriuntur suffocant verbum diuinum.

¶ Septima lex est: ꝙ peregrinus in terra peregrinationis sue hereditatem non petit: quia ibi non vult habere quietem. Istam legem in se christus seruauit: quia hereditatem regis dauid: que etiam de iure sibi debebatur non postulauit: immo recusauit dicens. Regnuꝫ meum non est de hoc mundo: ⁊ illam legeꝫ debet seruare anima fidelis: vt hereditatem non vendicet in terris: sed in celestibus: quia anima nō

est de terris: sed patria sua est celestis. Ideo q
vult in terris hereditatem habere: iuste priua/
bitur debita hereditate in excelsis.
¶ Octaua lex ē: ꝙ in terra aliena de negocijs
ciuiū se non intromittit: quia cum causaꝫ igno
ret: non potest bene de ea iudicare. Istam le/
gem christus seruauit: quia de negocijs mun/
di se nullatenus intromisit. Istam legem tene
re debet anima fidelis: quia nullus perfecte po
test intēdere ad duo negocia disparia q̄lia sunt
diuina ⁊ secularia. Unde dicitur. Nemo mili/
tans deo implicat se negocijs secularibus.
¶ Nona lex est: ꝙ peregrinus in terra aliena
non extollitur: q̄ cum extollentia sit prouocati/
ua aliorum nō expedit: ꝙ in terra aliena ab ali
is extollatur. Illam legem christus seruauit: q̄
etiam supra discipulos suos se extollere noluit:
vt patet in ministrando eis ⁊ pedes lauando.
Luce. 22. Quis maior est: qui ministrat an qui
recumbit? ⁊c. Hanc legem seruare debet fide/
lis anima vt non extollatur: quia licet sit nobi/
lissimis orta natalibus cum sit a deo creata: ta/
mē est brutali corpori sociata: ⁊ quasi matrimo
nio copulata. Psalmista. Homo cuꝫ in hono
re esset ⁊ cetera.
¶ Decima lex est: ꝙ peregrinus in domo alie
na recipitur. Istam legem seruauit christus q̄
in hac vita existens propriam domum non ha
buit: sed semper in aliena fuit receptus. Luce
nono. Filius hominis non habet vbi caput su
um reclinet. Illam legem debet seruare anima
fidelis: ꝙ carnem in qua habitat reputet alie/
nam: ⁊ seipsam etiaꝫ peregrinari sciat: quia nul
lus de domo ꝓpria expellitur violenter. Sed
aīa nostra postq̄ꝫ fuit ibi hospitata modico tem
pore inde expellitur cum violentia tanq̄ꝫ a do/
mo aliena. Et iō sicut filia regis in domo igno
bili desponsata cupit in domo patris regredi vi
culo matrimonij soluto: ita anima debet desi/
derare ad domuꝫ paternam. Sapiē. 12. Spi/
ritus redeat ad dominum.
¶ Undecima lex est: ꝙ in terra peregrinatio/
nis sue iniurias equanimiter tolerat: quia cum
sit ibi incognitus ⁊ despectus non habet auxi/
lium per quod resistat. Et ideo sapienter malū
illatum dissimulat. Istam legem xp̄s seruauit:
quia nobis exempla patientie monstrauit. Illā
legē dꝫ habere aīa deuota: q̄ ira ⁊ ꝯturbatio la
tens lacerat mētem. Luc. 21. In patiētia vr̄a ⁊c.
¶ Duodecima lex est: ꝙ exūs in terra aliena
desiderat ad ꝑriam redire: q̄ oīa nāliter appe/
tunt locum suuꝫ. Et ideo cū patria sit locus ꝓ/
prius peregrini ad ipsum desiderant redire.
Hanc legē xp̄s seruauit: q̄ lꝫ difficillimū ama
rissime passionis ⁊ mortis passuꝫ transire habe
ret: tn̄ desiderabat ad patriaꝫ redire. Istā legeꝫ
seruare dꝫ aīa fidelis: vt semꝑ ad patriaꝫ super
nam aspiciat cū apostolo dicēte. Desidero dis/
solui ⁊ esse cuꝫ xp̄o. Ille est locus originis aīe
q̄ lꝫ in primo instanti sue creationis aīa infun/
ditur: tamen prius natura a tota trinitate crea/
tur q̄ꝫ carni vniatur.

¶ Feria tertia pasche. Sermo nonagesimus.

TUnc aperu/
it illis sensum vt intellige/
rent scripturas. Presens
s̄mo diuidit̄ in duas ptes.
¶ Prima pars ex ratione
scripture in h̄ euangelio ꝓ/
batur ista ꝯclusio. Oportuit pati xp̄m. vn̄ dr̄.
Aperuit illis sensuꝫ: vt ex ratione scripture in/
telligerent istam ꝯclōnem. ¶ Notandum autē
ꝙ duplex est probatio. Una ad sensuꝫ. Altera
ad intellectū. ¶ Et p̄mo approbat ꝑ illam que
est ad sensuꝫ visus: cū dixit. Uidete manus me/
as. ¶ Scd̄o quo ad tactū cuꝫ dixit. Palpate.
¶ Tertio q̊ ad gustū. Cū adhuc illis nō credē
tibus ⁊ mirātibus p̄ gaudio dixit. Hētis aliqd ⁊c.
¶ Quarto quo ad sensuꝫ auditus cum dixit.
Hec sunt verba que ⁊c. Ubi verba q̄ dixerat
ad memoriā illis reduxit: ⁊ eadē dixit vt sic ostē
deret veritatē resurrectionis. Deide subdit pa
rabolā quo ad intellectū in verbo prius ꝓposi/
to cū dixit. Tunc apuit illis sensuꝫ. i. interioreꝫ
rationē. Ut intelligerent scripturas: vt ex rōne
scripture ad intellectum huius conclusiōis de/
uenirent: scilicet oportuit pati christum.
¶ Scd̄a pars. Hic innuit dn̄s ingrendū no/
bis quare oportuit pati xp̄m verbū. s. eternum
supplicium crucis? Et rn̄dens. Apl̄s p̄ma cor.
p̊. Ut esset virtus crucis pereuntibus stultitia
nobis aūt q salui fiūt dei virtus ⁊ sapia in san/
ctificatione ⁊ redēptiōe. Et bene dic̄ virtus di
q̄ ois virtus siue cardinalis siue theologicalis
in xp̄i passiōe ꝯplet̄. Istā virtus in ifirmitate ꝑ
ficit̄. Scd̄a cor. xj. Et ideo oportuit pati xp̄m
ꝑꝑ certitudinē fidei: ꝑꝑ corroborationē spei: ⁊
ꝑꝑ ardorē caritatis: ꝑꝑ directionē prudentie:
ꝑꝑ ꝯfirmationē iustitie: ꝑꝑ robur fortitudinis

propter exemplum tēperantie. ¶ Primo igiť ꝓpter fidei certitudinē: qꝛ nō solū in ꝓmissione: sed multiplici certitudine nobis firmata ē. In ꝓmissis.n. fit multis modis certitudo. Qñ enī ꝓmittēti nō crediť: addit iuramētū: qñqꝫ vero ad maiorē certitudinē adhibetur īstrumētū: vt lr̃e in qb⁹ ꝓmissū ꝯtineť: adhibenť qñqꝫ testes: ⁊ ad vltimū traduntur obsides: ⁊ h̄ totū ad certitudinē. Magna.n. certitudo ē qñ famuli tradūtur obsides: maior qñ amici: maxima qñ filius. Hac.n. certitudine maior fieri nō potest. Et ideo oportuit pati xp̄m. Abrahe facte sunt ꝓmissiōes de eterna hereditate: ⁊ q̄si nō h̄ sufficeret additū est iuramentū. Vñ gene. Per memetipsū iuraui dicit dñs: qꝛ fecisti rem hanc ⁊ nō pepcisti filio ⁊c. Sed ad maiorem certitudinē adhibitū est instrumentum: qñ.s. data ē lex: sicut instrumentū in quo ꝯtinebantur ꝓmissiōes. vñ ⁊ scripta est digito dei: sicut legiť Exo. 20. Deide adhibiti sunt testes ꝓphete ꝓmissionē adhibētes. Deinde adhibiti sunt obsides.s. sancti patres. De qbus dr̃ hebre. xj. ꝙ sunt ludibria ⁊ verbera expti ad testimoniū ꝓmissiōis. Unde seqtur. Et hij oēs testimonio fidei probati inuenti sunt. Sꝫ adhuc oportuit vt maior certitudo fieret: quo nō potuit maior certitudo fieri.s. vt traderet vnigenit⁹ ꝓ obside vt pignus haberemus: ⁊ certi eēmus de ꝓmissiōe. Quid ḡ fecit ipse d̄s pater? Vide am⁹ aplꝫ d. Ro. Filio suo vnig. nō pep. ⁊ quō ḡ cū illo nō oia nobis dōauit? Ideo igiť oportuit pati xp̄ꝫ ad certitudinē fidei. ¶ Sc̄do ad spe ꝯfirmatiōē. Diffidētia.n. ex duob⁹ nasciť scilicet ex ꝯsciētia peccatoꝝ vel ex defectu meritoꝝ. ¶ Primū fuit in caym cū dixit. Maior ē iniqtas mea ⁊c. Alij sunt q de meritis suis nō p̄sumūt ipediēte miseria in q̄ inuoluti sunt. Vñ spei duplex est ipedimentū. ¶ Vnū ex pte miserie ipedientis ad bonū. ¶ Aliud ex pte culpe q̄ ꝯsciētia rep̄henditur a malo. Et iō oportuit pati xp̄ꝫ: vt amplius diffidētia locū nō habeat: sed vt spes qñqꝫ sic in alijs roboretur. ¶ Primo ergo oportuit pati xp̄m vt remoueret diffidentia ex parte peccatoꝝ: qꝛ dicit Iohes in canonica sua. Si qs peccauit aduocatum habemus apud patrē. Ille aduocatus bonus est: q causā semp bene ꝓcurat. Et ideo desꝑatio in nobis locum nō habeat: ⁊ sic nullū est peccatū ad mortem: qd̄ morte christi non soluať: cū ꝑ mortem eius nobis venerit tam potens ⁊ efficax medicamentum ꝙ nullus potest malignitate morbi deterreri. Et ideo errauit caym dicēs. Maior est iniquitas mea ⁊c. ¶ Secūdo oportuit pati xp̄m vt remoueretur diffidētia ex parte meritoꝝ siue defectu meritoꝝ. Si.n. cōsideremus q̄ꝫtū tp̄is voluptatibus carnis dediti fuim⁹ multū est diffidendū. Sꝫ sicut dicit apl̄s ad heb. Nō hēm⁹ pōtificē q nō sciat ꝯpati ifirmitatib⁹ nr̄is ⁊c. Et iō diť. Adeam⁹ cum fiducia ad thronū gr̄e. vñ Ber. Qd̄ mihi deest d̄ meis meritis: vsurpo d̄ viscerib⁹ dñi: nec desunt foramia ꝑ q̄ effluāt. Foderūt ei man⁹ ⁊ pedes: ꝑ q̄s rimas lꝫ mihi sugē mel de petra oleū q̄ꝫ de saxo durissimo. Proide meū meritū est miſatio dñi: nec vnq̄ꝫ sine meritis esse potero q̄ꝫ diu durabit dñi miſatio. Et sic oīs diffidentia remoueť ꝑ dñi passionē. Ad heb. Hñtes fiduciā ⁊c. ¶ Tertio ad caritatis ꝓbationē. Dupliciter.n. ꝓbať dilectio. Nā sic dicit Gre. ꝓbatio dilectōis ē exhibitio oꝑis. Donū.n. est signū dilectiōis ⁊ mai⁹ donū maioris ⁊ maximū maxie. Multa dedit nobis d̄s pr̄. Ysid. dicit ꝑma dei dona eē: qb⁹ nobis reos nos eē oñdit q alicui⁹ sub reatu culpe iustos nos eē credebam⁹. Venit ḡ xp̄s ⁊ patefecit vuln⁹: ꝯposuit semetip̄ꝫ: ⁊ de morte sua medicinā aptauit: vt nō eēt tm̄ ostēsor vulneris sꝫ saluator. Sicut pctm̄ nō admisit. Ita penā nr̄i pcti suscepit: vt ꝑ idebitā.s. penā suā: nr̄aꝫ abluēt culpā. Dedit.n. primo imaginē in creatiōe: deinde oia sua. vñ hoiem ꝯstituit sup oꝑa manuū suaꝝ. Angelos etiā suos ad custodiā dedit. Psal. Angelis suis mandauit ⁊c. Qd̄ ibi diciť de capite: de mēbris potest dici. Dedit nobis vnigenitū suū: sicut dicit Iohes in euāg. Sic d̄s dilexit mūdū ⁊c. Et maius dare nō potuit qꝛ dedit ipse fili⁹. Iohis. 19. O ia mea tua sunt. Dādo igiť filiū suū oia sua dedit ipse i effectu: vbi ꝓbať dilectio ipsa: sꝫ adhuc magis ꝓbať in effectu passionis q̄ꝫ actionis. Qui.n. aliqd ꝓ aliquo facit: signū est ꝙ diligit eū: qui nō solū facit sed etiā patitur signum est ꝙ magis diligit. Maxime d̄s pater dilexit in creatione rationalem creaturā potius q̄ꝫ aliquam aliam. Nullā enim ad suam imaginē fecit d̄s nisi istā. Sed qd amplius? Hominē angelo pretulit in effectu incarnationis: qñ hoiē assumpsit nō angelos. Vñ apl̄s ad heb. Nō angelos apprehēdit: sꝫ semē abrahe ⁊c. Quid de pati dicem⁹? Maiorem vero caritatē nemo habet: vt animam suam ponat qs pro ⁊ cetera. Ista propositio vera videtur ⁊ tamen si maior videatur: illa maxima est.

Hanc xp̄s ostendit: quando posuit animam suam ꝓ inimicis suis. Ad Roma. Cum inimici essemus deo: reconciliati sumus per mortem filij eius. Ex quo arguit̄ ꝙ sūme nos dilexit. vnde Ber. Multū laborauit soluator meꝰ pro me: nec in prima mundi fabrica tamen fatigationis assumpsit: ibi dixit. Et facta sunt sicut hec sustinuit: in verbis ꝯtradictores: ⁊ in factis: obseruatores: in tormentis illusores: in morte exprobatores: ⁊ ideo oportuit pati xp̄m ad ꝓbationem dilectionis. ¶ Quarto ad prudentie directionem. Prudentia enim est electiua opandoꝝ: ⁊ ideo homines decipiunt̄: qa nesciunt qd eligere debēt: ⁊ iō oportuit pati xp̄z vt ostēderet ide que essent elligēda. vñ Aug. de vera religione. Tria sunt que eligūt homines: ⁊ inde error ⁊ via perditionis. s. diuitias honores: ⁊ voluptates. Et ideo oēs perierunt Supbi propter ambitionem honoꝝ: cupidi ꝓpter appetitum diuitiaꝝ. Et ideo oportuit ⁊c. vt ostenderet ista fugienda esse. Et ideo econtra ista tria sustinuit: panptatem contra cupiditatem. vnde ⁊ nudatus est. Ignominiaz ⁊ cōfusionem sustinuit: vt ꝯfunderet ambitionē honoris. ¶ Item tribulationē ⁊ angustiam: qua nulla maior contra appetitū deliciarū. Et ideo oportuit pati xp̄m. ¶ Quinto ad iustitie cōsumationem. vnde ad Johem dixit. Sic nos oz implere oēm iustitiā. Justitia vero non implet̄ nisi per ea: per que peccauit qs: per eadem qs puniatur. Totum. n. genus humanum pditū erat: nec satisfactio recipiebat̄. Assumpsit ergo nostram nām: vt adimpleret oēm iustitiam: sicut patet. Consideremus igitur illd̄ pctm̄ trāsgressionis ⁊ alia peccata actualia: q̄ plus superaddimus: ⁊ videbimus ꝙ satisfecit xp̄s: scilicet ꝙ ipse factus est sanctificatio nostra: iustitia ⁊ redemptio. In p̄ma. n. transgressione duo fuerunt. Consensus suggestionis diaboli: qñ dixit. Eritis sicut dij. Deinde cōsecuta est trāsgressio in actu: cum tulit lignuz ⁊ comedit eua In suggestione ligni illusit diabolus vt ꝯsentiret: qꝛ in tribus decepit. ¶ Primo eniz suggessit ligni comestionē: cuz dixit. In quacūqz die comederitis ⁊c. ¶ Deinde rettulit ad pietatem: cuz dixit. Eritis sicut dij. ¶ Tertio suggessit scientie curiositatē: ibi. Scientes bonuz ⁊ maluz. Quia vero sic tripl'r diabolus illusit ideo in tribus locis xp̄s est illusus: in domo sacerdotis: vbi velabant faciē eius: in domo p̄n c pis: vbi plectentes spineā coronam ponebāt in capite eius. Et quasi nō satis ei esset illusuz: adhuc tertio est ei illusum cruce: quādo dictuz est ei. Vah qui destruis tēpluz dei. Sicut igit̄ diabolus tripl'r illusit in p̄ma suggestione: ita similiter christo illusum est in passione. in domo sacerdotis. a quo requirit̄ scientia: vt cōtra sciētie curiositatē satisfaceret. in domo p̄ncipis contra ambitionez potestatis. in ligno crucis: vt satisfaceret pro illusiōe: qua illusit diabolus adam in suggestione ligni voluptuosi. Respiciēdo ergo trāsgressionē. p̄maz ꝑ quā peccauerat adam satisfecit christus: secutus est postea actus ⁊ ꝯsumatus per quatuor sensus. s. ꝑ auditū: quo ꝯsensit dicto diaboli: quod audiebat Per visum quando vidit lignum: qd̄ eēt pulchrum visu ⁊ ad edendū suaue. Per actuz qñ tulit lignum: vt comederet: ⁊ in sensu gustus ꝯsumata est transgressio: quando comedit. ¶ Primo igit̄ audiuit. ¶ Secundo vidit. ¶ Tertio tetigit. ¶ Quarto comedit. Econtra cōtumelias ⁊ insultus iudeoꝝ xp̄s audiuit vt satisfaceret per auditum. Velata fuit facies ⁊ oculi clausi: vt satisfaceret contra visum. Fecit ⁊ satisfactionem ꝓ trangressione in tactu. Mulier. n. quando porrexit ad arborē: disiunxit pedes: ꝯiunxit manus. Econtra xp̄s in cruce habuit manus disiunctas ⁊ pedes ꝯiunctos Jam. n. satisfactum fuit ꝓ triplici sensu: ⁊ ideo sitiebat: vt satisfaceret pro gustu. vnde. Potauerunt me aceto: ⁊ tunc dixit. Consumatū est. Consideremus iteꝝ peccata actualia: ⁊ passionem christi: ⁊ videbitur ꝙ sufficerit christus. Job in ꝑsona domini dixit. Utinam appēderentur peccata mea: qbus ⁊c. Christus peccata nostra sua dixit: non qꝛ ipse fecit: sꝫ qꝛ ꝓ ipsis satisfecit. Quosdaz vero decipit diabolus ex timore male humiliante. Quosdā vero ex amore male accendente. Et ideo opꝫ ⁊c. Et ideo illusum est ei in veste alba ⁊ cocinea. ¶ Iteꝫ cōmittimus peccata tripl'r s̄m tripliccem actū cordis: oris: opis. Et ideo ꝯcurrit triplex ꝑcussio colli: qꝛ colaphis eum cedebāt. ¶ Item ꝑcussio faciei: qꝛ alapis cedebāt. Percussio capitis qꝛ arundine caput eius ꝑcutiebant. Percussionem capitis sustinuit ꝓpter peccatum mentis colli ꝓpter pctm̄ oris siue vocis: qꝛ per collum vox format̄. Faciei: qꝛ manibꝰ datur propter peccatum operis. Et ideo oportuit pati xp̄m. ¶ Sexta ꝓpter robur fortitudinis. Robur enim fortitudinis tripliciter eneruat̄ ꝓpter timorem acerbitatis ipsius pene. Aliquādo. n.

propter durationem pene. Vtraq3 enim timēt
homines. Prius.n. sustinet quis decapitari
q̄3 lapidari: diuturna ac° maior pena est: ⁊ ideo
scholares libentius crucē accipiunt q̄3 religio-
nem intrarent q2 magis diuturnitatem timent
q̄3 pene acerbitatem. ¶ Tertij vero sunt qui ti
ment genus mortis ⁊ isti vilissimum cruciatū
non sustinerent: ⁊ ideo voluit xp̄s pati vt non
acerbitatē pene timeremus, vn̄ etiā penā acer
bissimā sustinuit: ⁊ ideo dicit Jhere. tre. 3°.
O vos omnes ⁊c. Quasi. d. Videri potest q̄
dolor meus maior ē q̄3 alius dolor: sensus eni
fundatur in neruis ⁊ ligaturis membrorum:
⁊ ideo pena quam patitur neruus acerbissima
est q2 principium sensus est: sic fuit in xp̄o q2 i
cruce membra eius extendebant̄: nerui eius di
strahebantur. ¶ Item diuturnitatē pene susti
nuit. Psal. Pauper sum ego ⁊ in laboribus
a iuuentute mea ⁊ fui flagellatus tota die: ⁊ ca
stigatio mea in matu. i. in nocte dū alij sunt in
quiete. Et quare hoc? Ne timeretur pena eter
na. ¶ Item septimo oportet pati xp̄m ꝓpter
exemplum temperantie: q2 temperātie est mo-
tus exteriores ⁊ interiores affectus siue operā
do siue numerando cogitationes quibus in de
um tendimus. Non enim ambulamus in de-
um pedib9 corporis sed affectib9. Igit̄ pedib9
voluit ꝯfigi vt ostenderet affectum debere con
tineri. ¶ Itez manibus voluit affigi vt per h̄
ostenderet op̄a debere temperari. Latus eius
a ptum est ⁊ exiuit sanguis ⁊ aqua ꝓpter. 3m,
q2 aliquando voluit̄ cogitatio in corde sine de-
lectatione: ⁊ ideo vana est ⁊ signatur per aquā
aliquando voluit̄ in corde cū delectatiōe: ⁊ tūc
feda est ⁊ tunc signatur per sanguinē. ¶ Pri
ma nociua est. Unde Gen. dicitur. Rubē pri
mogenitus meus effusus es sicut aqua nō cre
scas: tales enim quoꝝ corda effundunt̄ p̄ tales
cogitationes non crescunt in gratia. vnde ta-
lis cogitatio impedit augmētuz gratie. ¶ Alia
vero cogitatio periculosa est. vnde Ysai. Ve-
stimentuz mixtum sanguine erit in ꝯbustionē
⁊ cibum ignis. Per vestimenta vero virtutes
signantur. vn̄ in Apoc. Beatus qui cust. ⁊c.
Ab hijs ḡ oportet temperari ⁊ ideo ad perfici-
endum temperantiam exiuit sanguis ⁊ aqua ⁊
hoc ex parte corporis vbi voluitur cogitatio.
¶ Et est notabile q̄ hoc factum est xp̄o iā mor
tuo in quo notatur q̄ licet habeatur temperan-
tia quo ad duos primos gradus tamen quo ad
tertiū non habet̄ q2 in aliquo aliq̄3tulū mortuo
iaz mundo manet illud. 3m, ⁊ ideo oportet exi
re aquam vilis cogitationis ⁊ sanguinē fede
distractionis: ⁊ hoc post mortem ⁊c.

¶ Feria quarta post pascha. Sermo 91.

Anifestauit
e iterum. i. d. s. Joh. 21.
Quia perseuerātia in bo
no sola mercedē ꝯseq̄ fac
q2 q̄ p̄seuerauerit vsq̄3 ⁊c.
Naz s̄m Tulliū tolle p̄se
uerantiā: nec obsequm mercedez hēbit: nec be
neficium grās: nec laudē fortitudo. Sz q2 s̄m
Ber. cor instabile duz suo ducit̄ arbitrio: ⁊ di
uino caret ꝯsilio: in seip̄o subsistere non pōt: sz
distrahit̄ p̄ infinita: indiget grā assistente. Vi
dens saluator mentis instabilitatem: ⁊ insidiā
tis calliditatē: sue gratie assistentiā s̄bministrat
di. Manifestauit ⁊c. vbi ponunt̄. 7. docu^a.
¶ Primum est: q̄ illi q̄ nouiter mō surrexe-
runt cum xp̄o: q̄3to plus ad cognitōez ⁊ dilecti
onem dei accesserunt: tanto sciant se maiori im
pulsu grauari vitioꝝ. Naz vitia an̄ ꝯuersionē
pacem cum hoie hn̄t: qn̄ aūt expellunt̄ acriori
virtute ꝯsurgunt. Fiunt aūt inimica ꝯuerso: q̄
pctōri ꝓspera blandiebant̄ ante cōuersionem.
Precedit turba vitioꝝ retrahens nos a ꝯuer
sione: post ꝯuersionē p̄egit in nos turba tēpta
tionum: ne deo adheream9. Et ideo si post cō
uersionem patiaris infestatōez: nō frangaris.
Scit.n. d̄s aduersitates rep̄mere vitioꝝ: suc-
cessione virtutum. Hij aūt ꝯuersi intelligunt̄
per discipulos in piscatura maris laborantes.
¶ Scōm documentū est: q̄ mare ꝯparat mū-
do p̄p maris multa p̄icula: q̄ spūalr inueniunt̄
in mundo. ¶ Primum est aque receptio p̄ ri
mas nauis. Sic q̄libet periclitat̄ recipiēs aq̄s
delectationū in vanitatibus ⁊ delicijs mūdi. i.
sensuum rimas. vnde sicut obstruēda est rima
nauis: ita ad h̄ ne spiritualr̄ p̄iclitemur obstru
endi sunt sensus nostri. ¶ Scd̄z est eius pro
funditas. Sic in mundo p̄iclitatur q̄s per im-
plicationem seclariuz negocioꝝ: q̄ fine seu fun
do carent. Scd̄a coꝝ. 2°. Qui volunt diuites
fieri: incidunt in tēptationes ⁊c. ¶ Tertiū est
tempestas. Hac etiaz sic̄ rumpunt̄ funes ⁊ ar
mamenta: ⁊ nauis allidit̄ ad petraz. Sic p̄ im
patientiam p̄iclitamur: q2 p̄cepta ⁊ virtutes rū
puntur: que sunt armamenta spiritualia.

¶ Quarto qñ nauis adheret zabulo non mo/
uetur: sic spūaliter qñ circa curaz carnis nimis
sollicitatur: nō mouet desiderio in deū. Psal.
Cōglutinatus ē in terra vēter noster. ¶ Qui
tuz est vētoꝝ valitudo. s. tēptatio. vñ Mat. Cū
vidissz ventū validū timuit. ¶ Sextū est pyra
ti inuasio. s. supbia q̄ furatur oē bonum hois.
Vñ si nauis ē fracta recurrēduz est ad secūdaz
tabulā naufragij. s. pniaz. Si vero nauis ē ite-
gra: recurrēduz ē ad plura reme. ¶ Primo
nauis dz p paupertatem exonerari. ¶ Scdo
aq̄ de extra pijci p ɔfessionē. ¶ Tertio forami
na sensuuz p sedulā custoditionē obstruantur.
¶ Quarto vt anchora spei pijciatur. Hec. n.
custodit nauē cordis ne fluctuet. ¶ Quinto vt
lucerna fidei ispiciat q̄ portum salutis ostēdit.
¶ Sexto sicut piclitātes faciūt vota: sic spūalr
te voueas deo: ei9 regimi te ɔmittendo.
¶ Tertiū est qd p hos septē discipulos i mari
piscātes itelligunt septē gnā hoium: q in statu
suo piscant merita suaꝝ opationū. ¶ Primus
status est dñorum. Hijs ds se manifestat cum
sua humilitate eos docet vt i memoria sua ha/
beant ꝙ equales seruis suis ɔditi sunt in nā.
¶ Itē ne supbiant ɔtra deuz de munere subdi
tos eq̄les eis p nature ɔsortiū agnoscendo: q-
bus dr. Remitte minas seruoꝝ: scientes ꝙ il-
loꝝ ⁊ vester dñs est in celis. ¶ Secūdus sta/
tus est seruoꝝ: qbus dñs se manifestauit eius
obia: vt in se humilitatis aspiciant ɔditionem
⁊ ne dños despiciant: nec ordinationi eoꝝ sup/
biendo ɔtradicant: ⁊ vt sciāt se esse suos dñoꝝ
quibus etiaz dr. Serui obedite dñis carnali/
bus. ¶ Tertius status est iudiciuz qbus ds se
māifestat: cū seueritate diue iustitie eos docz: ꝙ
i iudicio nō recipiāt psonā: Qui. n. ob ɔsangui
nitatis ⁊ amicitie fauorez siue inimicitiaꝝ odio
iudiciū puertūt i xp̄i iustitiā peccare noscuntur.
¶ Quartus ē status diuitū qbus dñs paupta
te sua se manifestat ɔtra elationē inferendo me
tuz. vnde apls de diuitibus dicit. Precipe di/
uitibus huius seculi nō supbe sape: neqz spare
in incerto diuitiaꝝ suaruz. ¶ Item qñqz docet
sua misericorditer tribuere ⁊ agnoscere se a deo
positos dispēsatores tpaliuz subditoꝝ ⁊ eē hu/
miles scientes aliena esse q̄ dispēsant. ¶ Qui
tus status ē paupeꝝ: qbus eternoꝝ ɔmissione
se est manifestans dicēs. Beati paupes spiri/
tu ⁊c. ¶ Sextus ē ɔiugatoꝝ qbus se manife/
stat mrimoniū sui pn̄tia approbās: docuit eos
sic ea que mūdi sunt agere: vt tñ etiam que dei

sunt appetāt: sic de bonoꝝ pn̄tibus gaudeant:
vt cū intentiōe sollicita mala eterna ptimescāt:
⁊ vt suscipiēde plis cā se meminerint eē ɔiūctos
⁊ tñ imoderate admixtiōi seruiūt: ppagationis
articulū in vsuz trāsferūt voluptatis. vñ apls.
Qui hñt vxores sint tanqz nō hñtes. ¶ Septi
m9 stat9 ē virginū: qb9 se etiā māifestat qñ virgi
nē in mrēz elegit: cui9 ēt mrēs pn̄t esse oēs vir
gies cū maria si eterni prīs fecerit volūtatez sz
Aug. hijs septē noibus xp̄s noiabat. Dr. n.
dñs vt pz Jo. 13. Vocatis me magister ⁊ dñe
⁊c. luz etem. ¶ Itez vocat suus qr venit i for-
ma sui mistrare nō mistrari. ¶ Itez dr iudex
Jo. 5. Ptātez dedit ei iudiciū facē ⁊c. Ipse ēt
dr p aplz diues in oēs. ¶ Itez dr paup. vnde
dicit p pphaz. Ego aūt mendic9 sum ⁊ paup.
¶ Itē fili9 hois nō hz vbi caput suū ⁊c. ¶ Itē
qr mrīmoniū sui p̄sentia ɔsecrauit ⁊ vgine vir
go in mrēz elegit. vñ ipse ēt dr spōsus ⁊ sponsa
elect9 Mat. 24. Tardāte aūt spōso ⁊c. ¶ Itez
dr virgo: qr de eius puritate oēs accepim9. Et
qr virginitatez p̄elegit ⁊c. Jō in hijs statib9 dr
se manifestasse. Johis. 17. Pater manifestaui
nomen tuum hominibus ⁊c. quos ⁊c.
¶ Quartū est ꝙ ante tpa xp̄i nullū erat meritū
sz solū i tpe gratie. s. xp̄i laborat meritorie. Exē
plum de patribus in libo. Psal. Vanū est no
bis āte lucez surgē. s. gratie: q̄ mediāte merito
rie opatur. Et h̄ est qd dicit. In illa nocte nihil
prehendiderunt ⁊c.
¶ Quituz documentum est ꝙ ad meritū adi/
piscendū. 4. requiruntur. s. feruor dilectiōis q in
telligit p prunas: rigor afflictionis q itelligit p
piscē assuz: dulcor deuotiōis q intelligit p fauū
mellis: ⁊ vigor bōe opationis q intelligitur p
panē. Jā in ipsa apparitiōe discipuli obtulerūt
ei partez piscis assi ⁊ fauum mellis. Hic etiam
fit mētio de pisce: prunis ⁊ pane: vt p hec signi
ficent que ad meritū adipiscendū requiruntur.
¶ Sextuz documentuz est: ꝙ sic in merito p-
ficientes nō estiment a seipsis cāz meriti habe-
re: qr vt sic spoliāt deum suo honore ⁊ dñio vlī
⁊ ingrati sunt ei de beneficijs acceptis. Hoc vi
tium ipedit nos ne maiora bōa a deo accipiam9
qr indignos nos reddit supbie reatus grē dei:
aut si plus daret nobis extolleremur: aut igrati
efficeremur: aut nō digne in gr̄a oparemur: ⁊
sic grauioris peccati rei efficeremur: vnde sepe
magis est clementia parcentis dñi: negare am
pliora gratie dona qz seuitia irascentis. Et h̄ ē
Afferte de piscibus quos prēdidistis. q. d. Ta

ria sunt mihi attribuēda nō vobis. vñ dr̄ Luce Cum feceritis oia q̄ p̄cepta sunt vob̄ dicite fui inutiles sumus. vñ Petrus cū audisset q2 dñs est. s. q opat̄ meritū. Tunica succixit se. s. sibi ni hil ascribendo. Erat. n. mundus. s. a merito in puris nālibus. Et misit se i mare. s. ꝯfidentiaz habens de assistentia diuine gratie.

¶ Septimum documentū est: qd̄ illi q se sic ex ercent i opibus virtuosis ꝛ mediante assisten- tia gratie diuine. Manducabunt in mensa do mini fruitione premij sempiterni qd̄ innuitur cum dicitur. Uenite prā. Quod ꝛc.

¶ Sermo nonagesimus secundus.

TU cognoui- sti sessionez meā ꝛ resurre- ctionez meā. Potest istud verbū intelligi duob⁹ mo- dis. ¶ Uno mō vt sit ver buz xp̄i ad patrez. ¶ Alio modo vt sit verbū dauid ad xp̄z loquentis p to tius humani finali resurrectiōe quā p̄cedit re- ges coꝝ. Ideo q̄ztum ad requiez p̄cedentē dr̄ Tu cognouisti sessionem meā: ad euigilatiōez sequentez: ꝛ resurrectiōez meā p quibus dici- tur Michee. 7. Surgā cuz sedero in tenebris ꝛc. Quia vero circa finalem resurrectionez est intentio p̄ncipalis. Iccirco circa eam in sistēdo occurrunt quindecim articuli.

¶ Primu sqd est resurrectio. Dicitur q̄ est euigilatio hominū a somno mortis: iuxta illud Joh. xj. Lazarus amicus noster dormit: sz va do vt a somno mortis excitez eū. ¶ Intelligē- dū tñ q̄ q̄druplex mors iuenitur i sacra scriptu ra. ¶ Prima tp̄alis q̄ quis moritur mundo p susceptionez religiōis. De q̊ ad Col. 3°. dicit. Mortui estis cū xp̄o ꝛc. ¶ Scd̄a sp̄ualis qua qs morit̄ xp̄o p culpā trāsgressiōis: vt hētur ad Phil. 2. Cuz essemus mortui delictis: xp̄s viuificauit nos deo. ¶ Tertia est corporalis q̄ fit p separationez aie a corpore: sicut habet̄ Jo annis. xj. Lazarus mortuus est. ¶ Quarta ē hyemalis q̄ fit per dānationez gehenne. vnde ad Ro. 5. Per peccatū mors. Cum igitur ista sunt quatuor gnā mortis: resurrectio non fit a morte tp̄ali: vt qs ad mundūz ab eo relictū iam redire posset. ¶ Item nō fit a morte eternali: q2 in inferno nulla est redemptio s̄m s̄niaz sal- uatoris. ¶ Item fit resurrectio a morte sp̄uali p sacramentuz p̄nie de q̄ dicit apl's Eph. Sur ge qui dormis ꝛ exurge a mortuis: ꝛ illumina- bit te xp̄s. ¶ Itez fit quarto resurrectio a mor te corporis p miraculū diuine potentie: sicut fu it resurrectio Lazari: q statim pduxit cū foras: qui mortuus fuerat. Et talis erit omniuz fina- lis resurrectio: de qua nostra p̄sens est itentio: p qua. P^a cor. 15. Oēs qdez resurgem⁹ ꝛc.

¶ Scd̄s articulus est quot sunt resurrectiōes Dicit̄ q̄ scriptura ponit. 4. fines humanos.

¶ Primus: resurrectio p̄ma. Scd̄s resurre ctio scd̄a. Tertius mors p̄ma. Quartus mors secunda. vnde apocal'. quinto. Beatus ꝛ san- ctus qui habet partem in resurrectione prima. In hijs secunda mors non habet potestatem. Unde prima resurrectio dat intelligere scd̄am Et secunda primam per naturam correlatoꝝ. Et s̄m istos quatuor fines possunt hic fieri qua- tuor questiones. ¶ Prima qd̄ est resurrectio prima. Dicitur q̄ non est resurrectio spiritua- lis q̄ fit in p̄nia: nec resumptio corporis ab aia: q2 iste resurrectiones multis ꝯpetunt: in qbus habet partē mors scd̄a: sed est ista. s. ꝯfirmatio in gratia qua ꝯfirmat̄ aia: qñ cuz grā a corpore separatur: sicut angeli ab initio fuerunt in grā confirmati post q̄z fuerunt ad deum conuersi: ꝛ post talem conuersionem secunda mors nō habet in eis potestatem. Dicitur autem ista re- surrectio confirmatio: quia post peccatuz tran- sit anima ad statum immortalitatis; pro qua re surrectione inducitur illud psalmi. Non re- surgent impij in iudicio scilicet particulari: qd̄ fit in cuiuslibet peccatoris morte: quia de iudi- cio vniuersali dicit saluator oppositum. ¶ Se cunda est quid est resurrectio secunda. Dicitur q̄ est vnio anime cum corpore que expectatur in fine: quia ista resurrectio scd̄a: sequitur ime- diate primā. ¶ Tertia questio qd est mors pri ma. Dicitur q̄ non est spiritualis que fit p pec catū: q2 tunc mors totalis esset mors secunda: que statim sequitur eaz: si mors esset corporis. ¶ Prima est corporis quā in reprobis imme diate sequitur mors secunda. ¶ Quarta que- stio quid est mors. 2^a. Dicit̄ q̄ mors. 2^a. accipi tur pro eterna damnatiōe reproboꝝ. vñ Apo. 20. dicitur q̄ infernus ꝛ mors missa in stagnū ignis ꝛ sulphuris. hec est mors. 2^a. quo ad il- los qui sunt inuenti in libro vite vt dicitur ibi- dem. Nunc autem non est intentio de resurre ctione prima quia illa fit in morte sanctorum: sz de secunda que fit vniuersaliter in fine seculoꝝ

¶ Tertius articulus est: ꝙ vniuersalis resur-
rectio oīuȝ erit: qa ꝺ h̄ scripsit beatus mathias
duodecimū articuluȝ fidei de carnis resurrecti
one. Et ꝯfirmo istud auctoritate vtriusqȝ testa
menti. ¶ Primo q2 Dañ. dr̄ ꝙ multi q
dormierūt in puluere terre euigilabūt: alij in vi
tam eternā: alij in opprobriū sempiternū. Dico
aūt multi: ⁊ nō oēs: pp illos qui sunt resuscitati
iam: tum etiā q2 dicit̄ Joh. 5. ꝙ qui bona fece-
runt ꝓcedent in resurrectōem vite. Qui vero
mala: in resurrectionē iudicij. Et cōstat qdem
ꝙ omnes hoies aut sunt boni: aut sunt mali.
¶ Intelligendum tñ ꝙ circa virtutē istius ar
ticuli. s. de resurrectōe finali fuerūt. 4. errores
¶ Primus fuit saduceoꝝ: q ip̄aȝ negauerūt:
sicut dicit̄ Mat. 22. Saducei q dn̄t resurrectio
neȝ nō esse ⁊c. 53. Saducei dicunt resurrectio
nē nō esse mortuoꝝ: neqȝ angelos: neqȝ spūs
¶ Scd̄s error fuit ph̄coꝝ: q posuerunt resur
rectionem iam esse factam dicente aplo. 2°. ad
Thimo. 2°. ꝙ philetus ⁊ homoneus a verita-
te ceciderūt dicentes resurrectōeȝ suā iaȝ factā.
¶ Tertius fuit cherinthianoꝝ a q̄dam cherin
tho: q posuerunt post resurrectōeȝ futurā mille
annos in voluptatib⁹ corporis: nō attendētes
saluatoris dictū in resurrectiōe: neqȝ nubēt: nȝ
nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo.
¶ Quartus fuit arrianoꝝ: q posuerunt ꝙ aīa
simł cum corpore morit̄: ⁊ vtrunqȝ simul resur
get in fine. Ad quē errorē abolendū dixit bea-
tus Matthi. Carnis resurrectōeȝ: ⁊ nō spūs.
¶ Quartus articulus est qñ erit. Dixit mar-
tha. In nouissimo die. Joh. xj°. Et si querat̄
q̄ȝtum distat ista dies. Dicit̄ ꝭm Augu. ꝙ ei⁹
distātia oibus viuētibus est occlta: tum q2 que
rentibus apl'is actu. p̊. ⁊ dicentibus. Dñe si in
tp̄e h̄ restitues regnum israel: dixit. Non est
vr̄m nosse tp̄a vł momenta: q̄ pater posuit in
sua ptāte. ⁊ multo minus alioꝝ: cum illi fuerūt
supⁱmi in eccl'iastica iherar^a. Tuȝ q2 Mat. 20.
dixit dñs. De die illa ⁊ hora nemo scit: neqȝ an
geli celoꝝ: nisi solus pater. Sȝ istꝺ est valde
mirabile: tum q2 apl'i dixerunt dño Joh. 16.
Nunc scimus q2 scis oia. Tum q2 Joh. 18°.
Sciens ih̄s oia q̄ ventura erant super euȝ ⁊c.
Et h̄ nō hȝ distinguere de xp̄o ꝭm diuinitateȝ
⁊ ꝭm humanitatem: quia ꝭm humanitateȝ no-
uit omnia futura in verbo: sicut omnes magri
sniaꝝ. Ad hoc autem respondetur dupliciter.
¶ Vnomodo sicut dicit saluator. Matthi. 5.
Nemo bonus nisi solus ds̄: q2 nullus alius hȝ
bonitatē a se: q̄ȝuis oīs creatura bona iuxta illꝺ
gene. Vidit ds̄ cūcta q̄ fecerat ⁊ erāt valde bōa
Et ꝭȝ istū modū pōt itelligi ꝙ solus pr̄ scit istā
horaȝ: q2 fili⁹ ⁊ spūs sctūs nesciūt eam a se: Tñ
huic obstat: q2 eadeȝ rōe fili⁹ nō eēt bonus aut
spūs sanctus cū glibet sit ab alio bon⁹. ¶ Alio
modo dr̄ ꝙ xp̄s scit oia sicut audiēs ꝯfessioneȝ
Nā audiētes ꝯfessionē possunt negare se scire
illa q̄ ibi audiūtur cū publice acgritur aut q̄cūqȝ
alia secreta. Ita xp̄s sub secreto a deo pr̄e istud
audiuit. Quare q̄rentibus apl'is potuit dicere
se ignorare. s. modo cōicabili: ⁊ ista videt̄ inten
tio textus: ⁊ huic snīe ꝯcordat beatus Aug. qui
dicit ꝙ xp̄s dixit se nescire diē iudicij: q2 nō istā
sciebat vt discipulis tunc manifestaret.
¶ Quintus articulus vbi fiet ista resurrectio.
Dr̄ ꝙ in sepulchris ⁊ in locis vbi corpora pri-
mitus geuerūt: tuȝ q2 illi cuȝ xp̄o surrexerūt de
monumētis exierūt. vt habet̄ Matth. 27. tū q2
Jo. 5. dicit saluator. Venit hora ⁊ nūc ē in qua
oēs q in monumētis sunt audiēt vocē filij dei.
Ex h̄ accipiunt̄ duo catholica documenta.
¶ Primuȝ ē: ꝙ non imerito sepulchra fideli
um venerant̄ pp speȝ resurrectiōis: imo sancti
ad loca suoꝝ sepulchroꝝ afficiūtur: q2 ibi resu-
scitabunt̄. ¶ Intelligendū tñ ꝙ ad ꝑficiendum
istā resurrectionē. 4. sunt premittēda. ¶ Pri
mū est angeloꝝ missio: q2 xp̄s mittet angelos
ꝑ vniuersuȝ mundū. ¶ Et p̊ ad colligēduȝ oia
scādala vt habet̄ Mat. 13. ⁊ multo magis me-
rita. ¶ Scd̄o ad ꝯgregāduȝ oēs: vt habetur
Mat. 14. Mittet fili⁹ hois angelos suos ⁊ cō
gregabūt electos suos a q̄tuor vētis terrre a sū-
mis coꝝ vsqȝ ad termios coꝝ. ¶ Scd̄ȝ opus
est angeloꝝ mīstratio: q2 angeli ꝑ cineres coꝝ
ꝯgregabūt eandē numero mā̈ȝ: vt fiat eadē nu
mero resurrectio: ꝭȝ hoc dictū a quatuor vētis
terre ⁊c. Et postea deferent ad sepulchra.
¶ Tertiū opus erit opatio dīnaꝝ ꝑsonaꝝ: q2
dīna virtute ex illis cineribus congregans for
mabit̄ idē corpus qꝺ p̄us q2 angeli nō possunt
ꝑ se talia ꝓducere. vt dicit Aug. 4. de trinitate.
¶ Quartū opus aīaꝝ approxima°. Aut eniȝ
ip ꝑ se venient: aut deferent̄ ab angelis. Qui-
bus p̄missis aīa in instāti ifundet̄ corporibus
ab eo q solus potest resuscitare: qꝺ est mai⁹ mi
raculū q̄ȝ facere ꝯgregationē corpoꝝ dispsoꝝ.
vnde Gre. ponit optumā similitudinez di. Cum
dubitans animus de resurrectiōis potētia ra-
tioneȝ q̄rit: eaꝝ rex ei qōnes inferende sunt q̄
icessanter fiūt ⁊ cū rōne nequaq̄ȝ ꝯp̄hendi pñt.

Ecce in vno grano puissimi seminis latet tota fortitudo ligni: aspitas corticis: odoris saporisq; suauitas: vbertas fructuũ ꝛ viriditas folioꝝ ex semine ꝓducit̃ radix: ex radice virgultuz: ex virgulto fruct⁹: ex fructu semẽ: ꝛ ita latet semẽ in semie. Quid igit̃ mirꝝ: si ossa carnẽ neruos capillos reducat ex puluere: q lignuz fructus ꝛ folia i magna mole arboris ex paruo quottidie grano seminis restaurat?

¶ Sextus articulus est q̃ȝ cito fit. Dicit apl's ad Ro. Q̄d̄ in momẽto in ictu oculi i nouissima tuba ꝛc. Ista aũt tuba erit vox xp̄i cũ clamore ad iudiciũ veniẽtis. Tũ qꝛ Jo. 5. dicit saluator. Hora est qñ mortui audiẽt vocẽ ꝛc. Tũ qꝛ dr̃ ad Thes. ꝙ ip̄e dñs i iussu: ꝛ i voce archãgeli ꝛc. ¶ Intelligendũ tñ ꝙ i isto momẽto venient aie resurgentiũ a q̃druplici parte. ¶ Primo a paradiso: qꝛ mortui q in xp̄o sunt: resurgent ꝑmi. ¶ Scd̄o de purgatorio illi q in xp̄o dormierunt: cum sint in gratia. ¶ Tertio illi de limbo: qꝛ infernus dabit mortuos: vt habetur apoca. 20. ¶ Quarto illi de inferno inferiori: qꝛ illi sunt remotissimi a paradiso: de quibus dicit saluator vbi supra: ꝙ q mala egerunt procedent in resurrectionem iudicij.

¶ Septimus articulus in qua etate fiet. Dicitur s̄m magr̃m in. 4. sniaꝝ: ꝙ in etate. 33. annorum in qua xp̄s resurrexit: s̄m illd̄ ad eph. 4°. Donec occurramus oẽs in vnitate fidei ꝛ agnitionis filij dei in virꝝ ꝑfectum in mensurã plenitudinis xp̄i. Sȝ h̄ solet formari q̃stio qualiter in tali etate. Et dicit̃ s̄m Augu. de ci. dei ꝙ tunc nã humana est in optimo statu vsqȝ tũc ꝓficiens ꝛ extunc deficiens. Et eadem rõne ꝑmi parentes in tali etate fuerunt formati.

¶ Scd̄a q̃stio fiet de puulis. Dicit̃ ꝙ supple tur dina virtute: qd̄ deficit vsqȝ ad talem etatẽ. Ideo dicit apostolus in virum perfectum.

¶ Tertia q̃stio qd fiet de senibus. Dicitur ꝙ renouabunt̃ recupando amissa: iuxta illd̄. Renouabitur vt aquila iuuentus tua.

¶ Quarta q̃stio qd fiet de gigantibus ꝛ nannis. Dicit̃ ꝙ reducentur ad formã moderatã. vñ Ysa. 26. Gigantes nõ resurgent. s. in tali q̄ȝtitate: ꝛ multo minus nãni. Sȝ remanet dubium si oẽs resurgẽt in eadẽ q̄ȝtitate. Dicit̃ ꝙ oẽs resurgẽt in q̄ȝtitate debita: q̃ ꝯplexioni ꝯueniens erit: resecatis sup̄fluis ꝛ ablat̃ defectib⁹.

¶ Scd̄z dubiuz si oẽs resurgẽt i eadẽ affinitate q̃ prius ꝛ ꝯsanguinitate. Dicitur ꝙ sic: quia post resurrectionẽ mater xp̄i mater ei⁹ dicta est Act. ꝑ. ¶ Tertiũ dubiũ: si oẽs resurgẽt cuz circũcisione. Dr̃ ꝙ qꝛ prepuciuz videt̃ ꝑtinere ad integritatẽ hois cũ eo: q̃ videt̃ esse futura resurrectio: cũ sic fuerũt primi parentes. Sȝ nũc est mirꝝ si xp̄s cũ prepucio resurrexit. Dicit̃ ꝙ sic: qꝛ dicit apl's ꝙ in virꝝ perfectũ. ¶ Quartũ dubium: si oẽs resurgẽt virgines. Dicit̃ ꝙ sic: qꝛ cũ virginatis amissio sit quedaȝ deformitas: ꝛ ista excludit̃: ꝛ d̄s reformabit corpora integra: sicut primo formauit. Ideo omnes qui sequũtur agnum dicuntur virgines.

¶ Octauus articulus est qualr̃ boni resurgẽt Dicit̃ ꝙ illustrati q̃druplici dote. ¶ Primo dote ipassibilitatis: iuxta illud. Nõ esuriẽt ꝛc. ¶ Scd̄o agilitatis vt agiliter possint ire vbiqȝ iuxta illud. Assumẽt penas vt agle. ¶ Tertio subtilitatis: vt celuȝ possint penetrare: s̄ȝ illud Egrediẽtur ꝛ videbũt cadauera viroꝝ q ꝑuaricati sunt in me. ¶ Quarto claritatis: iuxta illud. Fulgebunt iusti ꝛc. Sed hic possunt formari. 4. qõnes. ¶ Primo si sancti resurgent nudi aut induti. Dicitur s̄m Aug. ꝙ nudi: qꝛ maxima ꝛ honorabilissima erit i corporib⁹ coꝝ honestas: q̃lis erat in ꝑmis parentibus ante peccatum. ¶ Scd̄a q̃stio: si resurgent cũ suis cicatricibus. Dicit Aug. de ciuitate dei: ꝙ sic: sicut fuerunt in xp̄o resurgẽte: qꝛ istud cedit ad honorez ipsoꝝ: ꝛ loqtur de cicatricibus susceptis in martyrio. ¶ Tertia questio: si xp̄s veniens apparebit cum cicatricibus suis. Dicit̃ ꝙ sic: qꝛ videbit euz oĩs caro: ꝛ q eum pupigerunt: vt habet̃ Apoc. ¶ Quarta questio est: si xp̄i cicatrices remanebunt perpetuo. Dicit̃ ꝙ sic: sicut in sanctis alijs ad honorẽ recordatiõis sue victorie. Jõ Ysa. ꝑ. dr̃ ꝙ vuln⁹ ꝛ plagas ꝛc.

¶ Nonus articulus qualiter resurgent mali. Dicitur ꝙ cũ quatuor corporis anxietatibus: opposita q̃druplici dote. ¶ Primo ꝓ ipassibilitate sensibilitatẽ penaꝝ: q̃ magis est radicata in aia ꝑ immortalitatez. ¶ Scd̄o ꝓ subtilitate grossiciẽ: vt se mutuo ꝯprimant ꝛ includent̃ in inferno s̄m illud psalmi. Sicut oues in inferno ꝛc. ¶ Tertio ꝓ dote agilitatis grauitatem vt nequeant se mouere: iuxta illud sapientie. Lassati sumus in via perditionis. ¶ Quarto pro dote claritatis: opacitatem ꝛ turpitudinem vt videri non debeant: iuxta illud Abacuh. Mundi sunt oculi tui dñe. vt non videas malum: ꝛ ad iniqtatem respicere nõ poteris. Sed oritur q̃stio: si dãnati resurgent cum suis deformitatibus. Dicit̃ ꝙ sic: sicut leprosi aut claudi:

q: non sunt beneficio dei digni. Istud tamen
nō valet: q: resurrectio est diuinum beneficium
Et ideo videt᷑ q̄ sicut in demonib⁹ nālia splē/
dida remāserunt: ita videtur in damnatis.
¶ Scd̄a q̄stio si mali mox resurgētes crucia/
buntur. Dicit᷑ q̄ sicut in sctīs tunc nō interrū-
petur actus btīficus: ita nec in damnatis. Mie
autem cruciabunt᷑: tn̄ corpora nō videbunt᷑ cre
manda: donec dicat᷑. Ite maledicti in ignē ⁊c.
¶ Decimus articulus: qual'r discernent᷑ boni
a malis. Dicit᷑ q̄ cum q̄tuor sint loca vnde re-
surgent: illi q de paradiso sunt: scient se esse sal/
uandos: cū iam viderint diuinam essentiā: ⁊ vi/
deant. Illi aūt de inferno cuꝫ sciant se iaꝫ dam
natos eterno supplicio: nō spabunt bonuꝫ. Et
idem de illis: q venient de limbo. Illi tamen
de purgatorio q: expientur se magis: sperabūt
ad illū sine omni dubitatōe. ¶ Intelligenduꝫ
tn̄ q̄ q̄tuor erunt signa inter bonos ⁊ malos:
⁊ eoꝝ q resurgent: q nonduꝫ fuerāt in inferno
aut i paradiso: si relinquēdi sunt in h̄ mundo.
¶ Quoꝝ pm̄um erit: q: xp̄s apparebit malis
tm̄ in forma hoīs: ⁊ iustis nō solum in forma
hoīs: sꝫ dei: iuxta illd̄. Tollat᷑ impius: ne vide
at gl'iam dei. Istd̄ signū ponit explicite beatus
Aug. p̄. de tri. ¶ Scd̄m signū q̄ corpa sctōꝝ
erūt ipassibilia: sꝫ damnatoꝝ passibilia: q̄ꝫuis
incorruptibilia. ¶ Tertiū signum: q̄ reprobi
erunt inclinati ad diuinam blasphemiaꝫ: ⁊ electi
ad laudē. vn̄ apoca. dicit᷑ q̄ mali nō agēt pniaꝫ
sꝫ blasphemabūt nomen dei hn̄tis ptātem sup
plagas coꝝ. ¶ Quartū signum: q̄ cum in illa
die sit futurus maximus plāctus in hoibus: si
cut hētur Zach. 13. Boni plāgent cū solo amo
re. vn̄ ibi dicit᷑ q̄ plāgent eum q̄si vnigenitum
⁊ dolebunt sicut in morte primogeniti. Et iste
plāctus dilectōis pueniet ex passionis recorda
tione: cuꝫ viderint. Mali aūt plāgent ex ı mo
re: iuxta illd̄ apoca. Plangent se sup eum oēs
tribus terre. Et seqt᷑ de eis q purgauerūt: q̄. s.
timebunt. Qd̄ aūt iste zach. plāctus sit bonoꝝ
pbatur: q: in plāgentibus illis noiant᷑ familie
hoium honestoꝝ: vt ibi pꝫ.
¶ Undecimus articulus q erunt excepti a re/
surrectione finali. Dicit᷑ q̄ lꝫ ista lex sit vniuer
salis ad bonos ⁊ ad malos: ⁊ nō est intelligen/
dum de cōi lege: q: ex puilegio nōnulli erunt
exēpti ab ea. ¶ Intelligendū tn̄ q̄ circa istam
regl'aꝫ occurrunt q̄tuor exceptōes. ¶ Prima
de xp̄o: q nō resurget eo q̄ resurrexit: iux illd̄.
Xp̄s resurgens a mortuis: iam nō ⁊c. ¶ Se
cunda de btā maria: de qua pie credit eccl'ia: q̄
sit assumpta in celū in corpore ⁊ aīa: ⁊ sic nō in
diget resurrectōe finali. ¶ Tertia de illis: qui
cum xp̄o surrexerunt: q: sicut Ihero. dicit: sen
tentia fuit antiquoꝝ doctoꝝ q̄ illi resurrexerūt
cum xp̄o virtute resuscitādi in die resurrectōis
sicut inducit btūs Aug. in s̄mone de martyri-
bus: qui legitur post pascha.
¶ Duodecim⁹ articulus: qual'r resurgēt illi q
vsq; ad vltimū xp̄i aduētuꝫ remanebunt in h̄
mūdo: de q̊ ad thes. 4. loqt᷑ apl's de hora resur
rectōis. Deinde nos q viuimus ⁊c. dic̄ bea
tus Aug. de ci. dei q̄ istoꝝ trāsla⁹ de hac vita
ad futurā fiet vno duoꝝ modoꝝ. Aut p repen
tinam mortem ⁊ festinā resurrectōeꝫ. Aut p so
lam mutatōeꝫ ad incorruptibilitatē. Tamē ad
p̄maꝫ magis videt᷑ declinare pp legeꝫ vl'em re
surrectōis. ¶ Intelligenduꝫ tamē q̄ isti de q/
bus dic̄ apl's. Deinde nos q vi. ⁊c. hēbunt cir
ca se q̄drupliceꝫ actuꝫ. ¶ Quoꝝ p̄mus est: q̄
ipsi viuentes ⁊ nōduꝫ mortui: sctīs resuscitatis
associabunt᷑: q: postq̄ꝫ dixit apl's q̄ mortui q in
xp̄o sunt: resurgent p̄mi: addit de nob. Deide
nos q viuimus ⁊c. Et sic pꝫ qd̄ post sctōꝝ re-
surrectioneꝫ erunt adhuc in prima vita relicti.
¶ Scd̄s actus ē: qd̄ illi sic sctīs associati: simt᷑
cum illis eleuabunt᷑ ascendentes obuiā xp̄o in
aera. Ideo ait. Simt᷑ rapiemur cum illis obui
am xp̄o in aera: ⁊ sic semp cum dn̄o erimus.
¶ Tertius actus: qd̄ in tali eleuatōe s̄bito oēs
isti morient᷑: q: nōduꝫ vl'e carnis debitū exsol/
uerant: facillima ⁊ letissima morte certificati de
sua felicitate. Et ista est snia Aug. de ciui. dei.
¶ Quartus actus: qd̄ post talem mortē repē/
te resuscitabunt᷑ a xp̄o: vt trāseant ad vitā scd̄aꝫ
iuxta illd̄. Et nos immutabimur. Et postea a
xp̄o nunq̄ꝫ discedent: iuxta illd̄. Et sic semp cū
dn̄o erimus. vbi Ambr. In ip̄o raptu coꝝ: q
viui rapient᷑ mors erit ⁊ resurrectio: vt aīa q̄ p
soporē egressa de corpe i eodē momēto reddat᷑
¶ Decimus terti⁹ articulus: si oēs damnati
q nūc sunt in inferno resurgent: aut qdaꝫ. Di/
citur qd̄ in iferno dn̄r esse q̄tuor gnā dānatoꝝ
¶ Primum demonuꝫ: qbus nō ꝯpetit resur
rectio: q: sunt imortales. ¶ Scd̄m de aīabus
oium maloꝝ in inferno iferiori existentium: ⁊
isti resurgent: s̄m illd̄ Iob. q̄ pcedent qui ma
la egerunt in resurrectōem iudicij. ¶ Tertiuꝫ
est i aīabus puuloꝝ: q s̄m legem dei sunt exter
minati de ppl'o suo: q: nō renati. vn̄ in leuitico
Aīa cuius p̄pucij caro circuncisa nō fuerit: pi

bit de pp̄lo meo: q̄ꝛ pactum meum irritū fecit: ⁊ talibus debet̄ resurrectio: quia minus mali: ¶ Quartuȝ illoꝝ: q credunt̄ in inferno in corpore ⁊ in aīa: sicut dicit̄ de dathan ⁊ abyron. Numeroꝝ. 16. q̄ꝺ descenderunt viui in infernuȝ: q̄ꝛ ꝯtra dn̄m rebelles fuerunt: ⁊ tales nō resurgent: sicut nec scti in corpore ⁊ aīa. Sȝ remanet dubiuȝ q̄d fiet de malis: q remanebunt vsq̄ȝ ad aduentum xp̄i. Dicit̄ q̄ꝺ sicut boni associabunt̄ sctis: ita isti malis suscitatis: ⁊ postea morient̄ ⁊ cito resurgent: sicut dictuȝ est de bonis: nisi forte omnes mali tunc fuerint ꝑempti a plagis ꝑuenientibus xp̄i fm aduentum.

¶ Decimus quartus articulus ē si post resurrectionē istam boni ꝯfesti ad celū euolabūt. et mali demergent̄ in infernū. Dicit̄ ꝙ nō: quia boni post suā resurrectionem habebūt quadruplicē dispositioneȝ. ¶ Prima ꝙ vnanimiter congregabunt̄. fm illud Eccl̄. ꝙ electi colligē tur a q̄tuoꝛ plagis terre. ¶ Scd̄a ꝙ eleuabuntur obuiā xp̄o. ¶ Tertia ꝙ reuertentur ad iudiciū: iuxta illud. Ysai. 3. Veniet dn̄s ad iudicium cū sanctis milibus suis. ¶ Quarta audient dulcem sentētiaȝ: qua audita euolabūt. Reprobi aūt econtrario habebūt q̄druplicē dispositionē. ¶ Primo a demonib⁹ accipient̄: q̄ꝺ denotat saluatoꝛ in euāgelio: q̄ꝛ missionē bonoruȝ angeloꝝ nō refert nisi ad electoꝝ ꝯgregationem. ¶ Scd̄o ad iudicium adducentur fm illud. Congregabunt̄ ante cuȝ omnes gentes ¶ Tertio radarguent̄ scd̄ȝ illud. Disceptabo cum eis dicit dominus. ¶ Quarto sentētiabunt̄ ⁊ ꝯfestim cū demonibus abyssabunt fm illud. Ite maledicti in ignem eternum.

¶ Decimus q̄ntus articulus. Quare fiet resurrectio. Dicit̄ ꝙ ideo q̄ꝛ dn̄s vult manifestare suaȝ oīpotentiā cū fm Aug. nullum sit inter diuina miracula maius q̄ȝ resurrectio mortuoꝝ. ¶ Intelligendum ꝙ istoꝝ miraculoꝝ assignatur quadruplex ratio. ¶ Prima ad mūdi vniuersitatem ꝑficiendā: q̄ꝛ cum in fine vniuersuȝ optimuȝ esse debeat eo ꝙ tunc maxime erit fini coniunctum: opȝ q̄ꝺ species humana citra angelos optima reperiat̄ in sufficienti copia suppositoꝝ. ¶ Scd̄a ratio ad aīam sepatam getādam: q̄ꝛ cuȝ aīe habeāt inclinationem nālēȝ ad ꝑficiendum corpus illꝺ nāle desiderium esset frustra: nisi ꝑficeret̄. Propter h̄ dicunt aliqui sctōs a perfecta gl̄ia retardari. ¶ Tertia ratio ad diuinam iustitiā ꝑficiendā: tum q̄ꝛ cōuenit vt per h̄ ꝑ q̄ꝺ q̄s peccat: ꝑ h̄ torqueat̄ fm regl̄am sapientis. Et impij ꝑ corpus peccauerunt: tuȝ q̄ꝛ ꝯgruit vt ꝑ q̄ꝺ quis meruit: ꝑ h̄ remuneret̄ Eadem rōne ⁊ sancti ꝑ sua corpora meruerūt ¶ Quarta ratio ad sctōꝝ letitiā geminandam vt sint gl̄ificati nō solum interius: sȝ exterius: fm illud. Ingredietur ⁊ egredietur: ⁊ pascua inueniet. De qua duplici felicitate dr̄ Ysa. 4. In terra sua possidebūt duplicia. Ista est terra de qua in psal. Credo videre bona dn̄i in terra viuentium. Cuius terre nos ꝑticipes ⁊c.

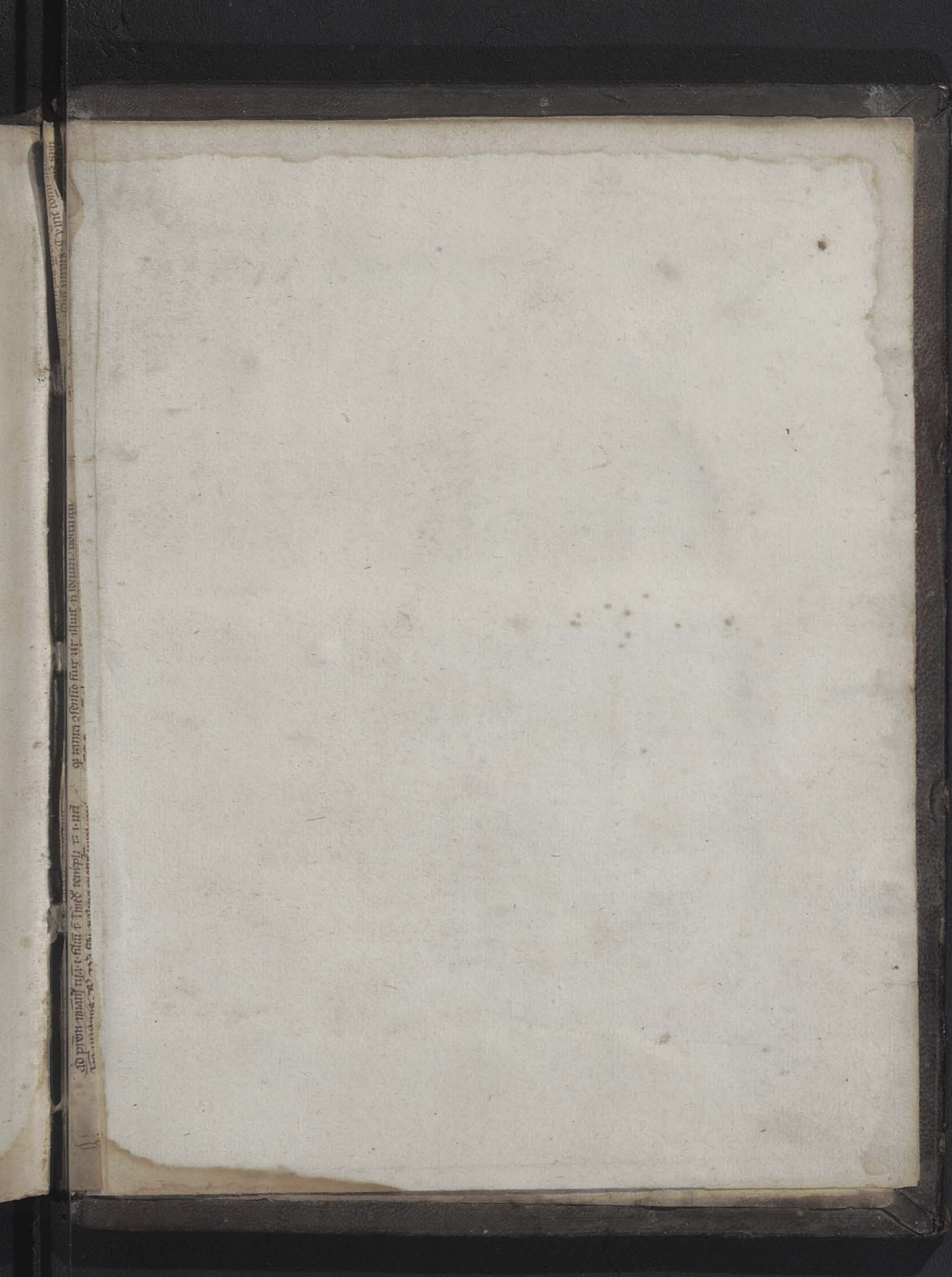
¶ Et in hoc sermone primū volumen de tempore finitur ⁊ explicit.

¶ Francisci mayronis aurei doctoris illuminati sermones expliciunt. Venetijs diligentissime ac summo studio impressi per Bernardinuȝ de Nouaria. Anno ab incarnatōe dn̄i Mcccclxxxxj. die vero. xx. mēsis Januarij.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y ȝ ⁊ ꝯ. Omnes hij sunt quaterni: excepto ꝯ quod est duernum.

Finis.

Iste liber constat [illegible] et d [illegible]

